

Lek Jot de Yecu Kritho

New Testament in Southeastern Dinka

Public Domain

This Bible is published by the Bible Society of Sudan, and is available from the Public Domain. This edition is printed at cost by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible, and many others, are available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Language:
Country:
Publisher:
Copyright: Public Domain
Last Updated: 2023-10-20
ID: 05fc9854-f9d7-4495-b782-6949a9b3fe7
ISO: dks
ISBN:

Matheo	4
Marko	31
Luka	48
Joon.....	76
Luci Atuuc	96
Kɔc pan Roma.....	123
1 Korinth	135
2 Korinth	147
Galatia	155
Epethuth	160
Pilipi	165
Kolothia.....	168
1 Thethalonika.....	172
2 Thethalonika.....	175
1 Timothĭ.....	177
2 Timothĭ.....	181
Tito.....	184
Pilemon	186
Athör cĭ gät kɔc Itharel cĭ gam.....	187
Jemith	197
1 Pĭter	201
2 Pĭter	205
1 Joon	208
2 Joon	212
3 Joon	213
Jut.....	214
Nyuuth tĕnĕ Joon.....	216

Matheo

Wët nom

Athör Matheo ë jam Wët Puoth Yam ye Jethu raan cī lueel, yen bī kōc waar yiēth kārac yiic, raan yen cī kāŋ ken-hiim tiēŋ thīn, kāk cī Nhialic thōn kacke. Kākkā, aa yeku yōk athör thēer wēl Nhialic yiic. Wēt Puoth Yam kēnē acie tēnē kōc Itharel kepēc, kōc kek ke dhiēeth Jethu thīn ku dīit kamken, ee wēt puoth lēk thēi ēbēn pinynhom. Athör Matheo aci ŋiec guiir. Ee rot jōk dhiēnh Jethu, ku teet miōc nom ē Jethu ku tē cī jōŋrac ye thēm thīn. Ku wēetden yen kōc lēk tē bī kōc pīr thīn akōldā, ku piōcde ku tē yen kōc kuony thīn Galilia. Ku ē kākkā cōk ciēen, Matheo aci tēwāār jiēl Jethu Galilia bī la Jeruthalem gōt aya, cīmēn kāk cī rōt looi tēnē ye wāār bī ye guo nōk, cī bēn la thōk piēt cī ye bēn piāāt tim cī rīiu kōu. Ku jōl aa jōn cī yen rot bēn jōt.

Athör Matheo ē Jethu nyuoth ke yen raan piōc ril ŋic kāŋ apei, ke la riel yen lōŋ Nhialic teet yic bī lōōny kōc puoth apath, ku ē piōc kāk Bāāny Nhialic aya. Abarđit piōcde yic aci Matheo tek yic dhiēc ku gēt kēlā,

Piōcde gōt nom rin ŋiec ciēŋ ku tē bī kōc ye Bāāny pan Nhialic kēden la thīn akōldā. (cōkdīt 5-7)

Lēk tēnē atuuc kathiāār ku rou ē luviden bīk looi. (cōkdīt 10)

Kēŋ rin Bāāny pan Nhialic. (cōkdīt 13)

Piōc rin atuuc. (cōkdīt 18)

Piōc rin thōk piny, ku Bāāny pan Nhialic bī bēn. (cōkdīt 24-25)

Kāk tō thīn

Kuat Jethu ku dhiēnhde 1:1–2:23

Piōc Joon raan kōc muōc nhiim 3:1-12

Miōc nom Jethu ku tē cī jōŋrac ye thēm thīn. 3:13–4:11

Piōc Jethu Galilia 4:12–18:35

Jāl Jethu Galilia bī la Jeruthalem 19:1–20:34

Nīn ciēen kadhorou thuōnde nom tueŋ 21:1–27:66

Jōn rot ku nyooth rot ē Bānyda 28:1-20

Kuat Jethu raan cī lōc ku dōc

(Lk 3:23-38)

1 Kākkā aa rin kuat kōc ke dhiēeth Jethu thīn, kuat Bēnyŋaknom Debit bō cōk tēnē Abaram.

² Abaram ē ye wun Ithāk.

Ithāk ē ye wun Jakop.

Yen cī Juda bēn dhiēeth kek wāmāthakēn kōk.

³ Juda ē ye wun pandiēet, Peredh ku Dhara ku man-den ē cōl Tamar,

Peredh ē ye wun Ÿedhron

ku Ÿedhron ē ye wun Ram.

⁴ Ram ē ye wun Aminadap,

ku Aminadap ē ye wun Nacon,

ku Nacon ē ye wun Thalmon.

⁵ Thalmon ē ye wun Boath,

ku man ē cōl Rayāp.

Boath ē ye wun Obet,

ku man ē cōl Ruth,

ku Obet ē ye wun Jethe.

⁶ Ku Jethe ē wun Bēnyŋaknom Debit,

ku Debit ē ye wun Tholomon, ku man ēcī kaŋ aa tiŋ

Uria.

⁷ Tholomon ē ye wun Raboam,

ku Raboam ē ye wun Abija,

ku Abija ē ye wun Atha.

⁸ Atha ē ye wun Jocatap,

Jocatap ē ye wun Joram,

ku Joram ē ye wun Udhia.

⁹ Udhia ē ye wun Jotham,

Jotham ē ye wun Aŷath,

ku Aŷath ē ye wun Ÿedhekia.

¹⁰ Ÿedhekia ē ye wun Manathe,

Manathe ē ye wun Amon,

ku Amon ē ye wun Jothia.

¹¹ Jothia ē ye wun Jekonia, ku wāmāthakēn kōk, ku jōl ke peec ku Ÿēth ke Babilonia. †

¹² Wën cī ke γāth Babilonia aaci la dhiëth këlä, Jekonia aci Cealtiel la dhiëth.

Cealtiel ë ye wun Dherubabel.

¹³ Dherubabel ë ye wun Abiöt

ku Abiöt ë ye wun Eliakim.

Ku Eliakim ë ye wun Adhor.

¹⁴ Adhor ë ye wun Dhadok.

Dhadok ë ye wun Acim,

ku Acim ë ye wun Eliöt.

¹⁵ Eliöt ë ye wun Aliadhër

ku Aliadhër ë ye wun Mathan.

Ku Mathan ë ye wun Jakop.

¹⁶ Ku Jakop ë ye wun Jothep mony Maria,

ku ë yen aci Jethu cɔl Raan cī lɔc ku dɔc bën dhiëth.

¹⁷ Këya, kuat Jethu ë kith, ee ye yic thiäär ku nuan jɔɔk Abaram yeet Debit, ku ben yic aa thiäär ku nuan yeet tēwäär cī ke ρεεc Babilonia, ku ben yic aa thiäär ku nuan jɔɔk kɔc cī dhiëth Babilonia yet dhiënh Jethu raan cī lɔc ku dɔc.

Maria aci meth yök ke cīn moc

(Lk 2:1-7)

¹⁸ Dhiënh Jethu ë loi rot këlä. Maria ë wic Jothep bī thiaak. Tēwën këc ye gam, ke yök ke cī liëc ë manh yök tēnë Wëi Nhialic. ¹⁹ Jothep, raan awën wic ye bī thiaak ë ye raan path, ku akëc wic bī Maria yōör guöp, go wic bī puöl ke cīn raan piñ ye.

²⁰ Tēwën wic yen kënë bī looi, ka atuny Nhialic nyuth rot ye nyuöth yic ku lueel, "Jothep, manh Debit, duk riöc ba Maria cīi thiak, rin ë riel Wëi Nhialic yen ayök yen manh tō yeyäc. ²¹ Yeen abi menh moc dhiëth, ku aba cäk ke cɔl Jethu rin yen ë raan bī kɔc wëër bei adumuömmken yiic." ††

²² Kënë aci rot looi këya, bī wët Nhialic cī raan käkke tiñ lueel yenhom tiëñ. Ku wët kënë ëcī lueel ëlä, ²³ "Nyan bim abi liëc, ku abi manh moc dhiëth ku abi cɔl Emanuel. Ku wëtde yic, Nhialic atō kek yook." ‡

²⁴ Këya, Jothep aci kë cī atuny Nhialic lëk ye gam, ku yëth Maria baai. ²⁵ Ku aa këc rëer cīmën tik ke moc yet tē dhiëth Maria wënde, ku ciëk Jothep ke cɔl Jethu. ††

Jethu aci nyuöth kɔc thäi

2 Tēwën cī Jethu dhiëth gen Bethalem pan Judia, wäär ye Yërot Bëny. Ke bány kök njc käk Nhialic bö piny ciëen ku yëtkë Jeruthalem, ² ku thiëckë, "Tō Bënyñaknhom kɔc Itharel puɔc dhiëth tēno? Ciëërde acuk tiñ piny ciëen, yen abi yok buk bën door."

³ Nawën piñ Bëny Yërot ë wët kënë, ke jieth puöu, agut kɔcdit käk Nhialic Jeruthalem aya. ⁴ Go bánydit käk Nhialic, ku kɔc piöoc lööñ cɔl ëbën ku thiëc ke, "Ye tēnen bī Raan cī lɔc ku dɔc dhiëth thīn?"

⁵ Gokë lueel, "Abi dhiëth gen Bethalem pan Judia, cit wët cī raan käk Nhialic tiñ göt ëlä,

⁶ 'Yin Bethalem pan Judia, na cɔk abn koor yin kam gëethdit pan Judia, ke yin abi bëny mec thändiën Itharel tuöl thīn.' " ††

⁷ Go Yërot bány wën bö ciëen cɔl ë röt, ku thiëc ke aköl tiñ kek ciëer panden. ⁸ Ku cɔl ke aa bër Bethalem ku thɔn ke ëlä, "Lak wiëckë meth apei ku na yökkë, ke we dhuk bäk bën lëk ya, ba la aya, ba la door."

⁹ Nawën cik wët Bëny Yërot piñ ë ke lööny dhöl, ku tiñkë ciëer wäär cik tiñ ciëen panden ke wat kenhiim, ku ler ku këc yöt nhom, yön tō meth thīn, ¹⁰ ku mitkë puöth apei. ¹¹ Ku lek yöt ku yökkë meth kek man, ku gutkë kenhiol piny ku dorkë, ku liepkë jɔɔɔken thook ku juërkë milöññthith, ku adöñ njir mit tuölde ku adöñ kec.

¹² Nawën ke nyuöth ku lëk ke bīk cīi dhuk tēnë Yërot, gokë dhuk panden dhël dët.

Meth aci riëñ Ijip

¹³ Wën cī kek jäl ka atuny ë Nhialic nyuth rot Jothep ku nyuëth ëlä, "Jot rot ku luɔc rot wei kek meth ku man ku lak Ijip, ku rëërkë thīn yet aköl bī yen we lëk bäk dhuk, rin Yërot awic meth bī nök."

¹⁴ Go Jothep rot jot ku nyëei meth kek man ë wëër kënë, ku lek Ijip. ¹⁵ Ku rëërkë thīn yet aköl thou Yërot, rin bī wët raan käk Nhialic tiñ, cī lueel theer ëlä yenhom tiëñ, "Yen abi Wëndië cɔl Ijip." †††

¹⁶ Nawën tiñ Yërot lɔn cī bány ke bö ciëen ye ruëny, ke riäak puöu. Ku cɔl mith röör aa nek ëbën Bethalem, ku bëi kök thiäak kek ye, mith ye ruönken rou, ayi mith kök këc run karou dööt, cit tē ye tāk ye tēwäär piñ yen wët tēnë bány ciëen.

¹⁷ Ku käk ke cī Jeremia raan käk Nhialic tiñ lueel theer, aaci kenhiim tiëñ thīn. Ku ëcī lueel ëlä,

¹⁸ "Dhiëu ëcī piñ gen Rama, dhiëu ku kiëu ë dit apei. Kɔc Itharel aake dhur miëthken, Ku aaci wëc ë puöu ye gam, rin cī kek thou ëbën." †††

Meth aci dhuk

¹⁹ Nawën cī Yërot thou, ka atuny Nhialic ben rot nyuöth Jothep pan Ijip, ²⁰ ku lueel ëlä, "Jot rot, ku dhuök meth kek man pan Itharel, rin kɔc wäär wic ye bīk nök aaci thou." ²¹ Go Jothep rot jot, ku jiël kek meth ku man, ku dhuk pan Itharel.

²² Nawën piñ lɔn ye Arkelao bëny Judia nyin wun, go riöc bī la Judia, ku ben nyuääh, go muöl la Judia ku ler Galilia, ²³ ku ler ku rëer gen cɔl Nadharet. Këya, wël ke cī raan käk Nhialic tiñ lueel aaci kenhiim tiëñ thīn, "Lɔn bī Jethu aa raan Nadharet." §

† 1:11 2Brj 24:14-15; 2Lëk 36:10; Jer 27:20 † 1:18 Lk 1:27 †† 1:21 Lk 1:31 ‡ 1:23 Ith 7:14 †† 1:25 Lk 2:21

†† 2:6 Mai 5:2 ††† 2:15 Yoth 11:1 ††† 2:18 Jer 31:15 § 2:23 Mk 1:24; Lk 2:39; Jn 1:45

Piöcc Joon raan kɔc muɔɔc nhiim

(Mk 1:1-8; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

3 Ye ninkä, Joon raan kɔc muɔɔc nhiim ëci piöccde jɔɔk pan Judia, roor tē cii ceŋ, ku lëk kɔc ëlä, ²“Pälkë luɔi kārāc rin Bääny Nhialic aci thiök.” †
³ Mony kënë, yen ëci Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ jam rienke theer wäär lueel yen ye ëlä,
 “Raan kākkië tiŋ abī piŋ röl ke jam roor tē cii ceŋ,
 ‘Guiërkë dhël ë Bëny, luɔikë dhölke bik la cök.’” ††
⁴ Joon ë ye ceŋ alëth cī looi nhiem thöröl, ku ceŋ gɔɔk ye aŋum, ku miith ke ye cam, aa kɔryɔm ku kiëc. ⁵ Kɔc Jeruthalem ku kɔc juëc pan Judia, ku lɔŋ Jordan ëbën aaci wet tënë ye, ⁶ ku lekkë adumuömmken, ku jɔl Joon ke muɔɔc nhiim wär Jordan.

⁷ Wën tiŋ Joon kɔc juëc akut Parathī ku Thaduthī ke bö tënë ye bī ke bën muɔɔc nhiim, ke lëk ke, “Awek dhiënh kăpieny! Yenja lëk we bāk kat kërëec bö?”
^{††8} Luɔikë kāk ye nyooth lɔn cī wek muöl kārāc yakë ke looi. ⁹ Ku duökkë wepuöth tɔŋ ku luelkë yök aa mith Abaram. Alëk we, lɔn alëu Nhialic bī aleelkă cɔl aaye mith Abaram. ^{††10} Ku ëmën yëp aci ther bī ke tiim yep, rin na ye tim cie luɔk mith path, ka yep ku cuet ë mæec. ^{††11} Wek aa ya muɔɔc nhiim ë piü bāk luɔi kārāc puöl, ku raan bö ciëen yacök abī we muɔɔc nhiim ë Wëi Nhialic ku mac. Yeen adit apei tënë ya, ku yën acii path na cɔk a warke ka cā lëu ba ke döc. ¹² Yeen acit raan muk lɔk ë kām, ye rap kööm bī rap tek thook ke miël. Ku wiiu rap ku tööu ke. Ku yɔcɔt miël many cie thou.”

Jethu aci muɔɔc nom

(Mk 1:9-11; Lk 3:21-22)

¹³ Nawën ke Jethu jiël Galilia bī la Jordan bī Joon la muɔɔc nom. ¹⁴ Go Joon them bī Jethu yenhom waar ku lëk ye, “Awiëc bī ya yin muɔc yanhom. Yenjö bii yin tënë ya?”

¹⁵ Go Jethu dhuök ye, “Cɔl aloi rot këya. Ee tēde bī rot looi këlä rin bī yök kë wic Nhialic tiëŋ nom.” Go Joon gam.

¹⁶ Kaam wën cī Jethu muɔɔc nom, ke bö bei wiir ku tiŋ nhial ke liep rot, ku tiŋ Wëi Nhialic ke bö yenhom kecit kuur ë dit. ¹⁷ Ku piŋ röl Nhialic nhial ke lueel, “Kënë ë manhdiën nhiaar, yën amit puöu tënë ye.” ††

Jethu aci jɔŋrac them

(Mk 1:12-13; Lk 4:1-13)

4 Kaam wën ke Wëi Nhialic la Jethu guöp, ku yëth roor tē cii ceŋ bī jɔŋrac la them. ⁵² Ku jɔl miëth theek nin thiärŋuan, aköl ku wëër go cɔk nök. ³ Go jɔŋrac rot cuöt ye ku lueel, “Na ye Wën Nhialic, ke lëk aleelkă bik röt wel bik ya ayuöp.” ⁴ Go Jethu bëër, “Aci

göt theer ëlä, ‘Raan acie piŋ ayup ë rot, ee piŋ wël bën bei ëbën Nhialic thok.’” †

⁵ Go jɔŋrac yäth gendit ku tēëu luaj Nhialic nom, ⁶ ku lueel tënë ye,
 “Na ye wën Nhialic, ke yī cuet rot piny, rin ëci göt ëlä,
 ‘Nhialic abä atuöccke lëk bik yī muk kecin, ba yicök cii deeny alel.’” ††

⁷ Go Jethu lëk ye, “Aci göt ëlä aya, ‘Duk Nhialic Bánydu them ë path.’” †

⁸ Go jɔŋrac ben yäth gɔn bär apei nom, ku nyuth bëëi pinyhom ëbën ke diëekden. ⁹ Ku lueel tënë ye,
 “Käkkä ëbën aba yiëk yī tē cuet yin rot piny ku door ya.”

¹⁰ Go Jethu lëk ye, “Jälë, jɔŋ ater, rin aci göt ëlä, ‘Yin abī Nhialic Bánydu door ku loi wëtde yetök!’” ††

¹¹ Go jɔŋrac nyään piny, ku bö atuuc nhial ku konykë.

Jethu aci luɔide jɔɔk Galilia

(Mk 1:14-15; Lk 4:14-15)

¹² Nawën piŋ Jethu lɔn cī Joon döm, ke dhuk Galilia. ^{††13} Ku jiël Nadharet genden ku le rëer Kapernaum, gen thiääk kek wär Galilia, lɔŋ Dhebulun ku Naptalī.
^{††14} Kënë ëci rot looi, bī wët cī Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ lueel yenhom tiëŋ,

¹⁵ “Piny ë Dhebulun ku piny Naptalī,
 tē la wiir, wär Jordan alɔŋtui,
 Galilia, wun thāi juëc kuc Nhialic!”

¹⁶ Kɔc ke rëer muöth yic aaci rueldit apei tiŋ.
 Ku kɔc ciëŋ piiny muöth yic tën thou,
 ruel aci bën.” ††

¹⁷ Ku ë ninkä, Jethu aci piöccde jɔɔk, ku lëk kɔc ëlä,
 “Pälkë luɔi kārāc, rin Bääny Nhialic aci thiök.” ††

Jethu acä amëi kaŋuan cɔl

(Mk 1:16-20; Lk 5:1-11)

¹⁸ Tëwën kuëny Jethu wär Galilia yɔu, ke tiŋ amëi karou, Thaimon, ku ë cɔl Piter aya, kek Andria wämënh ke döm rec buci. ¹⁹ Go lëk ke, “Biathkë ya ku wek aaba piöcc bāk kɔc aa döm.” ²⁰ Gokë biaiken nyään piny nyin yic ku buöthkë Jethu.

²¹ Wën jiël yen ë tën, ke tiŋ Jemith ku Joon kek wunden Dhudedī riäi yic, ke guir biaiken. Go Jethu ke cɔl.
²² Gokë lööny dhöl nyin yic kek ye, ku nyiëŋkë wunden piny riäi yic.

Jethu ë piöcc ku kony kɔc tuany

(Lk 6:17-19)

²³ Ku jɔl Jethu pan Galilia kuany yic, ke ye piöcc yön amat yiic, ku lëk kɔc Wët Puöth Yam ë Bääny Nhialic, ku kony kɔc kuat tuaany ëbën bik pial. †††24 Go lëcde thiëi piny pan Thiria ëbën, go kɔc ke tuany tueny juëc, kɔc ke rem gup apei, ku kɔc cī jakrec döm, ku kɔc la gup

† 3:2 Mt 4:17; Mk 1:15 †† 3:3 Ith 40:3 † 3:4 2Brj 1:8 †† 3:7 Mt 12:34; 23:33 †† 3:9 Jn 8:33 ††† 3:10 Mt 7:19 ††† 3:17 Cäk 22:2; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 12:18; 17:5; Mk 1:11; Lk 9:35 † 4:1 yëb 2:18; 4:15

†† 4:4 L.rou 8:3 ††† 4:6 Wk 91:11-12 †† 4:7 L.rou 6:16 ††† 4:10 L.rou 6:13 †† 4:12 Mt 14:3; Mk 6:17; Lk 3:19-20 †† 4:13 Jn 2:12 ††† 4:16 Ith 9:1-2 ††† 4:17 Mt 3:2 ††† 4:23 Mt 9:35; Mk 1:39

nok ku kɔc cī ruai, bëëi tēnē ye. Goke kony bik pial.
²⁵ Go kɔc juēc apei pan Galilia, ku gēeth kathiaär yiic, ku Jeruthalem ku Judia ku bëëi kɔk lɔŋ Jordan, bucoth.

Kēŋ miēt ē puūu cī Jethu piōc (Lk 6:20-23)

5 Wēn tiŋ Jethu kɔc juēc apei, go la tēthōny gɔt
 nhom. Ku nyuuc ku mēt kɔcken ye bucoth rōt ye,
² go jam ku piōc ke elä,
³ “Kɔc mit gup aa kɔc ē lēŋ kepuōth,
 rin ye Bääny pan Nhialic kēden!
⁴ Kɔc mit gup aa kɔc dhuōr rin bi
 Nhialic ke waac puōth! †
⁵ Kɔc mit gup aa kɔc lir puōth,
 rin bi kek kē cī Nhialic thɔn yök! ††
⁶ Kɔc mit gup aa kɔc nēk tuil puōn la cök,
 ku aabi kueth yeen! ‡
⁷ Kɔc mit gup aa kɔc abiökruel,
 rin bi keek kony aya!
⁸ Kɔc mit gup aa kɔc yer puōth,
 rin bi kek Nhialic tiŋ! ††
⁹ Kɔc mit gup aa kɔc ē kɔc döör,
 rin bi keek aa cɔl mīth Nhialic!
¹⁰ Kɔc mit gup aa kɔc ye jöör rin wēt
 path, rin ye pan Nhialic kēden! ††
¹¹ “Wek aa mit gup tē lēēt we ku nāk we, ku tör kɔc
 kɔk wegup wēl lueth ē rienkiē. †††¹² Yakē puōth miēt ku
 dalkē wepuōth, rin bi ariōpdun dīt apei pan Nhialic. Yen
 ē tēwäär jöör kek kɔc kāk Nhialic tiŋ thīn aya. †††
¹³ “Wek aa cīt awai pinynhom. Ku na thöök kōu alēi,
 ke ben dhuōk thīn kēdē? Awan cīt kēnē acie bēn piath.
 Aye puōk wei bi ya dum kɔc cök. ¹⁴ Wek aa mermer
 pinynhom ebēn. Gen cī buth gɔt nhom acie thiaan.
¹⁵ Acīn raan mermer dēēp ku kum nyin, aye tōōu tēn ē
 yen yōt mer yic thīn tēnē kɔc tō yōōt ebēn. †††¹⁶ Kēya,
 mermer athil tiŋ kɔc ebēn, rin na tiŋkē luōidun path la
 cök ka lec Wuurdun tō nhial. †††

Piōc Jethu rin ē lōŋ

¹⁷ “Yakē tak lɔn cī yēn bēn, ba lōŋ Mothith ayi kāk ye
 kɔc kāk Nhialic tiŋ piōc bēn rac? Acie tēde, yēn akēc
 bēn ba ke bēn rac, yēn acī bēn ba ke bēn thääp. ¹⁸ Alēk
 we alanden, agut tē bi nhial ku piny liu, acīn wēt koor
 ayi kēthiin tō lōŋ yic, bi kaŋ määŋ ke kēc guōt nhom.
¹⁹ Kēya, raan dhoŋ lōŋ tōk kōu, cɔk a lōŋ thin koor,
 ku piōc kɔc kɔk bik lōŋ dhoŋ kōu aya, acīn tēpeth bi yök
 pan Nhialic. Ku raan thek ke, ku ye ke piōc abi ya
 raandīt apei pan Nhialic. ²⁰ Alēk we, na cī piathdun ku
 luōidun la cök, abi luōi kɔc piōc lōōŋ Nhialic ku luōi
 Parathī waan thok, ke wek aaciī la pan Nhialic
 alanayɔn.

Lōŋ yam awär lōŋ theer

²¹ “Acäk piŋ lɔn cī ye lēk wärkuan dīt theer elä, ‘Duk
 raandä nāk, ku na ye raan nāk raan dēt ka bi luōk wei.’
²² Ku wek aa lēk wēt kēnē, raan la puōu agōth tēnē
 raandä, abi luōk wei aya. Ku na ye raan lat wämēnh,
 ‘Yin acīn nhom!’ Ka tēm thou, ku na ye raan lat raan
 dēt, ‘Yin acīn puōu,’ Ka bi yāth pan mac. ²³ Na lɔ juar ar-
 iäk nhom, ku lɔ tak lɔn cī wāmuuth puōu riääk tēnē yī,
²⁴ ke yī nyiēēŋ kēdu ariäk löōm ku lɔcŋ bāk kaŋ la döör
 wek wāmuuth, ku jɔl dhuk ba Nhialic la juēr.
²⁵ “Lɔc wēt waar yic ku döörkē wek raan yēth yī luk yic.
 Na cī lɔc looi kēlä, ka yēth yī luk yic tēnē bēny. Ku bēny
 abi yī la thōn apuruuk, ku mac yī. ²⁶ Yin alēk yic, yin acīi
 bi kaŋ lony yet tē bi yin kēthiin kōny tēnē yī kaŋ cool.

Jethu ajai ē kōr

²⁷ “Acäk piŋ lɔn cī ye lueel theer elä, ‘Duk tiŋ raandä
 kɔr.’ ²⁸ Ku alēk we, raan dōt tik ku tuil ye, kacit raan cī
 tik kɔcŋ aya rin tō yen yepuōu. ²⁹ Kēya, na ye nyindun
 cuēc yī cɔl aloi awuōc, ke ŋuēt bei ku cuat wei! Anjuēēn
 ba cɔr nyien tōk, tēnē lɔn bi yī cuat pan mac ebēn.
³⁰ Ku na ye cindun cuēc yī cɔl aloi awuōc, ke tēem wei.
 Anjuēēn ba la ciēen tōk, tēnē lɔn bi yin la pan mac. †††

Jethu ajai ē liōōi

(Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18)

³¹ “Acī lueel aya elä theer, ‘Raan päl tienje athör
 ē liōōi gōt tēnē tik.’ ³² Ku alēk we, na ye raan cī tienje
 liōōi ke kēc wic mony dēt, ka bi ye cɔl aloi adumuōōm,
 ku raan thiak tiŋ cī liōōi ka cā akɔr looi. †††

Jethu ajai ē kuēēŋ

³³ “Acäk piŋ aya lɔn cī ye lēk kɔckun theer elä, ‘Duk
 mēl kuēŋ ē lueth, muk kuēēŋdun ca looi tēnē Bēny.’
³⁴ Ku alēk we, duōkkē mēl kuēŋ, tēdē rin pan Nhialic
 tēdē rin ē Bäänyde, ³⁵ tēdē rin piny, rin yen ē tē mēc
 Nhialic ku duk kuēēŋ Jeruthalem rin ē gen Bēnydit.
³⁶ Duk kuēēŋ ē cōōkdu rin acie yin yī cak ye. ³⁷ Jamdu
 ē lɔn bi yin ye lueel amääth ē path, ‘Ee kēya’ ku, ‘Acie
 kēya,’ Kē ye juak thīn, ee bēn tēnē jɔŋrac.

Jethu ajai ē guur

(Lk 6:29-30)

³⁸ “Acäk piŋ aya ke cī lueel elä, ‘Na yup raan yī nyin ke
 yup nyin aya, na dhoŋ yilēc ke dhoŋ lēc.’ ³⁹ Ku wek
 alēk kēnē, duk kērac col kēreac dēt. Na gut raan gēm-
 dun cuēc ke wēl gēm dēt aya. ⁴⁰ Na wic raan dēt bi kē-
 dun path tuōōr nyin, ke māt kēdun dēt puōth nhiaŋ aya.
⁴¹ Na cɔl raan yī ba kēthiek muk tēnē ye, ke ruac ba

† 5:4 Ith 61:2 †† 5:5 Wk 37:11 ‡ 5:6 Ith 55:1-2 †† 5:8 Wk
 24:3-4 †† 5:10 1Pit 3:14 ††† 5:11 1Pit 4:14 ††† 5:12 2Lēk
 36:16; Lusi 7:52 § 5:14 Jn 8:12; 9:5 †† 5:15 Mk 4:21; Lk 8:16;
 11:33 ††† 5:16 1Pit 2:12 §† 5:18 Lk 16:17

§†† 5:21 B.bei 20:13; L.rou 5:17 †† 5:27 B.bei 20:14; L.rou 5:18
 §† 5:29 Mt 18:9; Mk 9:47 ††† 5:30 Mt 18:8; Mk 9:43 ††† 5:31
 L.rou 24:1-4; Mt 19:7; Mk 10:4 ††† 5:32 Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lk
 16:18; 1Kor 7:10-11 18 5:33 Leb 19:12; Kn 30:2; L.rou 23:21 19
 5:34 Jem 5:12; Ith 66:1; Mt 23:22 20 5:35 Ith 66:1; Wk 48:2 21
 5:38 B.bei 21:24; Leb 24:20; L.rou 19:21

yäth tēmec. ⁴² Muɔc raan lim yi, ku na wic raan kēdān tēnē yi, ke gām ye.

Nhiar kɔc man yīin
(Lk 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Acäk piŋ ke ci luelē älä, ‘Nhiar kɔc määh kek yi ku man kɔc ater.’ ^{†44} Ku alēk we, nhiarkē kɔc aterdun ku rōkkē rin kɔc jör we, ⁴⁵ rin bi wek jäl ciēt miŋh Wuurdun tō nhial, rin ē piny cɔl abak tēnē kɔc path ku kɔc rēc kedhie, ku cɔl deŋ atueny tēnē kɔc ē luui kăpath ku kɔc luui kărac aya. ⁴⁶ Na nhiar ke ē kɔc nhiar yi kepēc, ke ye rin nõ bi Nhialic yi kony? Cii kɔc kut ajuēr ye looi kälä aya? ⁴⁷ Na yeke muðöth ē kɔc määh kek yi ē röt, ke la kēpeth ca looi wēr yin kɔc kök? Cii kɔc cie kɔc Itharel kēcīt kēnē ye looi aya? ⁴⁸ Yin adhil piath cimēn puoŋh Wuur tō nhial! ^{††}

Duk nhiam ē kuɔɔny ca gam

6 “Tietkē röt bāk kăpath cii ye looi ē kɔc nhiim rin bi we tiŋ. Na luɔikē këya, ka cīn ariöp bāk yök tēnē Wuurdun tō nhial. [‡]

² “Na le raan nõŋ ca kony, ke yi duk nhiam ba ya cath ke luel cimēn kɔc alueth, ye looi tēn amat ku dhöl yiic, rin bi ke leec. Detkē apath, kek ē kɔckä acīn ariöp dēt benkē yök. ³ Ku na gām raan nõŋ kēdān, ku cɔk a mäthdu ke duk cɔl anjic. ⁴ Rin bi kēdun ci yin raandä kony cii njic. Na loi këya, ke yin abi Nhialic cuðt, raan yen kēriēc ebēn njic, agut kē ci moony.

Jethu anyuth ɔo tē bi yök ya rōök thīn
(Lk 11:2-4)

⁵ “Ku tē rōök yin, duk kɔc alueth kiit, anhiarkē bik rōök ke kääc tēn amat ku dhöl yöth, rin bi ke tiŋ. Ku alēk we, keek aacä ariöpden yök. ^{††}

⁶ “Tē rōök yin, ke yi la tēdu ē rot, ku rōök tēnē Wuur Nhialic cie tiŋ, rēēr ē tēnē, ku yen Wuur daai yi, yen abi cuðt.

⁷ “Ku tē rōök yin, duk wël ye ber yiic ē path cimēn kɔc kuc wēt Nhialic, kɔc ye tak ln na luelkē wël juēc, ke yen bi Nhialic rōökken piŋ? ⁸ Duk rot loi ba ciēt ke, rin Nhialic ē kē tō yipuðu guo njic ke kēc cak thiēc. ⁹ Këya, yin adhil rōök älä,

‘Wädan tō nhial, bi rienku aleec,

¹⁰ bi bäänydu bēn yoyiic,

bi wētdu alooi piiny cimēn nhial.

¹¹ Muɔc yook miēth yaköl.

¹² Päl wēt piny tēnē yook,

cimēn ye yök ye puðl tēnē kɔc rēc yook.

¹³ Ku duk yook cɔl athem kērac, ku ba yook lac waar kērac yic.’

¹⁴ “Rin na ye wēt päl piny tēnē kɔc kök, ke Nhialic abi wēt päl piny tēnē yi aya. ¹⁵ Ku na cii wēt ye päl piny tēnē kɔc kök, ke Nhialic acii wēt päl piny tēnē yi. ^{††}

† 5:43 Leb 19:18 †† 5:48 Leb 19:2; L.rou 18:13 ‡ 6:1 Mt 23:5
‡† 6:5 Lk 18:10-14 †† 6:15 Mk 11:25-26

Duk nyooth ln thēk yin

¹⁶ “Tē thēk yin, duk rēēr yi nõŋ nyin cimēn ye kɔc ruēeny ye looi. Aake nyin looi njarar bik nyuɔoŋh ln thēk kek. Alēk we, keek aacä ariöpden yök. ¹⁷ Tē thēk yin, rēēr ē path ku duk nyooth ln nēk cɔk yi, ¹⁸ bi ciēn raan njic ye ln thēk yin, ku Nhialic Acieŋ yen kē ye njek looi ē rot njic, yen abi yiēk ariöpdu.

Jieek cie riääk atō pan Nhialic
(Lk 12:33-34)

¹⁹ “Duðkkē jak kāk tō pinyhom rin ye aruɔp ku keth ke rac, ku aaye cuēr kual aya. ^{†††20} Këya, apath bi ya jieek pan Nhialic yen wic, yen acīn kē bi ye rac. ²¹ Rin piändu abi ya rēēr akölaköl tē tō jaakdu thīn.

²² “Këya, puðn path acit nyin path, raan path nyin ee daai apath, acii thõŋ kek raan ci cɔr. Raan la puðn yer acit raan path nyin, ²³ ku raan ye njic kēde ē rot, ee raan col puðu cit cɔr cie piny ē tiŋ!

Nhialic ku jieek
(Lk 16:13; 12:22-31)

²⁴ “Acīn raan bāny karou luði ē tøk, tēde ka man bāny tøk ku nhieer bēny dēētē, tēde ka thek raan tøk ku dhël raan dēt. Acii raan lēu bi Nhialic ku jieek nhiaar kedhie.

²⁵ “Këya, alēk we bāk cii ye dieer kē bāk cam, ku kē bāk dek, rin bi wek rēer we pir, tēde ke we dieer kāk bāk ceŋ. Wēi anjüēn tēnē miēth. Ku guðp raan cii njuēn tēnē alēth? ²⁶ Daaikē diet ē pār nhial, aa cie pur, ku aa cīn miēth yekē ke tōðu, ee Wuur tō nhial yen ē dieer ē ke! Na week cāk ye kädit apei tēnē ke? ²⁷ Yenä kamkun na diir piērde, ke juak ruönke?

²⁸ “Ku yenõ ye wek dieer kāk bāk ceŋ? Tiēŋkē yök peth ē cil roor, aa cie luui ku aa cie alēth ē kɔc ē rienken.

²⁹ Ku adhiel lēk we na cɔk a Bēnyŋaknhom Tholomon wäär ē jaakde yic, ee cii cit ke. ^{†††30} Ku na ye Nhialic wel tō roor cɔl adhēŋ këya, wel tō thīn emēn, ku na nhiäk nīn lik ke ril wei ku took ke mac, ke yeen cii we bi kuēc nhiim? Ye gam thiin koor nõ be rēer kek we këya!

³¹ “Duðkkē ye dieer ku luelkē, ‘Yenõ buk cam? Yenõ buk dek? Buk kē ceŋku yök tēno?’ ³² (Aa kɔc kuc wēt Nhialic kek aa kepuðth yiēk ē kākä.) Ku anjic Wuurdun tō nhial ln wic wek kākä ebēn. ³³ Yakē wepuðth wël bäänyde kek kāk wic ke tēnē we, kajuēc wiēcckē ke aabi yiēk we. ³⁴ Këya duðkkē ye dieer ē nhiäk, nhiäk abi bēn kek kākke. Aköl ebēn ala yic kēraacde ē rot.

Kõŋ kākku guiir ba raan dēt jäl wēt
(Lk 6:37-38, 41-42)

7 “Duk kɔc kök ye nyieeny kărac cik looi kāk ye ke looi aya, rin bi yi cii gut nyin, ² rin tē ye lučk kɔc kök, yen ē tē bi Nhialic yi lučk thīn aya. ³³ Yenõ, ye yin

††† 6:19 Jem 5:2-3 ††† 6:29 1Bŋ 10:4-7; 2Lēk 9:3-6 § 7:2 Mk 4:24

kërɛɛc dīt ye looi kuc, ku ye tīŋ kërɛɛc koor ye wā-muuth looi? ⁴Ye kədē bī yīn ke menhkui dɔk kārɛc ye looi, ku keek aaye looi aya? ⁵Awēēŋkui! Kanjē kārɛc yakē ke looi puōl, yen abī wek ye lēu bāk miēthakun jāl wēēt.

⁶“Duk jōk gēm kënë Nhialic, ku duk rot gōu ba wēt lək kɔc cīi ye bī gam, tēdē aabī kuc ku nakkē yīin.

Rōök yen wīc Nhialic
(Lk 11:9-13)

⁷“Thiēc, ku abī gām yī, wīc ku aba yōk, gut yōt thok ku abī ŋaany thok tēnē yī. ⁸Raan ē thiēc, aye gām kədāŋ, ku raan wīc kədāŋ, ee kē wīc yōk, ku raan yōt tɔŋ thok aye ŋāny thok ye akōlakōl. ⁹Nadē le raan kamkun gēm manhde dōōt tē wīc yen miēth? ¹⁰Nadē, ke gēm kēpiny, tē cī yen ye thiēc ē rēc? ¹¹Na yakē ŋic wek kɔc cīi path bāk miēthkun aa gām kāpath wīckē ke, ke Wuur tō nhial cīi kājuēc path bī gām kɔc ye thiēc!

Lōŋ la cōk

¹²“Loi kāpath tēnē kɔc kōk, cīmēn nhiɛr yīn ye bīk kāpath looi tēnē yī aya, kakkā kek aacī lueel thɛr athōr Nhialic yic. †

Kuany dhēl la pan Nhialic yic
(Lk 13:24)

¹³“Kuany dhēl ye kɔc gum thīn yic, rin dhēl cīi kɔc ye gum thīn, ee kɔc yāth pan mac, ku ē yen aye kɔc juēc mēr thīn.” ¹⁴Ku dhēl ye kɔc gum thīn yen ē la pan Nhialic, ku aa kɔc lik kek aaye kuany yic.

Tietkē rōt bī week cīi wēŋ
(Lk 6:43-44)

¹⁵“Tietkē rōt kɔc piōōc wēl ē lueth, kɔc bēn tēnē we ku luekē wēl puōth cī la lāilāi, ku kāk rēēr keyāac arɛc apei. ¹⁶Aa bāk ŋic tēden ye kek luui thīn. Acīn mīth tim ye cam, ye bet tim dēt cie ye nhom. ¹⁷Kēya, tim ye miēthke cam ē luōk mīth path, ku tim rac cīi miēthke ye cam, acīn kē ye yōk tēnē ye. ¹⁸Tim peth ye miēthke cam acīi lēu bī dhiēth mīth rɛc, ku tim cīi miēthke ye cam acie kanj luōk mīth ye cam. ¹⁹Ku kuat tim cīn kē ye kuany tēnē ye aye yep ku tok. ††²⁰Aben lēk we, kɔc aa lueth, aa bāk ŋic tēden ye kek luui thīn. ‡

Wek aa kēc kanj ŋic
(Lk 13:25-27)

²¹“Acie kuat raan ya cɔɔl, ‘Bēny, Bēny,’ Yen bī la pan Nhialic, aa kɔc kē wīc Wā tō nhial looi kek aabī Bāāny Nhialic yōk. ²²Tē le akōl kënë bēn, abī kɔc juēc lueel tēnē ya, ‘Bēny, Bēny! Yōk aacī wēt Nhialic piōōc ē rienku. Ku yōk aacī jakrɛc cuōp wei ē rienku, ku loiku kājuēc kɔc gōi!’ ²³Ku aba lēk ke, ‘Wek aa kēc kanj ŋic. Jālkē yalōōm, kɔc ē luui kārɛc!’ ††

† 7:12 Lk 6:31 †† 7:19 Mt 3:10; Lk 3:9 ‡ 7:20 Mt 12:33

Kāāŋ rin kɔc karou cī bēēi keer
(Lk 6:47-49)

²⁴“Kēya, kuat raan wēlkiēn kā piŋ, ku luui ē wēlkā, abī ciēt raan ŋic kāŋ cī paande looi tēthōny. ²⁵Go deŋ tueny ku bō aboor ku yomdīt apei. Ku paande akēc wīik rin cī ye buth tēthōny. ²⁶Ku kuat raan wēlkiēn kā piŋ ku cīi lui ē ke, abī ciēt raan abēēl cī paande looi tēthuth. ²⁷Go deŋ tueny apei ku bō aboor ku yomdīt, go baai wīik ēbēn abī ciēn yōn tōŋ dōŋ!”

Thān awēn tō thīn acī gāi

²⁸Wēn cī Jethu wēl ke wīc bī keek lueel thōl, go thān awēn tō thīn gāi tē cī yen ke piōōc thīn, ²⁹rin Jethu acīi cīt kɔcken piōōc ē lōōŋ, rin acī piōōc ke la riel Nhialic. ††

Jethu acā atuet cɔl apuol
(Mk 1:40-45; Lk 5:12-16)

⁸Wēn cī yen bēn piny gɔt nhom, ēcī kɔc juēc apei buɔɔth. ²Go raan cī tuet bēn tēnē ye ku gut yenhi-aal piny yenhom ku lueel, “Bēny, na wīc ke yīn cɔl ē tuen kënë adem.”

³Go Jethu yekōk riny ku gɔɔt, ku lueel, “Ee yic awiēc, Piaalē!” Go tuet guo dɛm nyin yic. ⁴Ku lēk Jethu ye, “Muk yīnhom apath duk kënë lēk raan dēt, lɔɔr ku nyuōth rot raan kāk Nhialic bī caath, ku juar kāŋ cīt tē ye lōŋ Mothith ye lueel thīn, bī kɔc ēbēn ŋic lɔn cī yīn pial.” †††

Jethu acī raan lui pan bēny apuruuk kony
(Lk 7:1-10)

⁵Wēn cī yen yet Kapernaum, ke bēny mɛc apuruuk juēc bō tēnē ye ku lēŋ, ⁶“Bēny, raan lui paandiē atō baai ke tuany, acīn tē ye yen rot cak jɔt, adhēl apei.”

⁷Go Jethu lueel. “Yen abī la ba kony bī pial.”

⁸Go bēny apuruuk bēēr, “Bēny, duk rot nāk cāth, rin yen acie raan path nadē ke yī bō atiēmdiē yic, toc wēt-du ē path ku yeen abī pial. ⁹Rin yen aya, yen arēēr bānydīt cōk, ku yen ala apuruuk rēēr yacōk. Ku aya lēk ŋek. ‘Lɔɔr!’ Ka la, ku lēk ŋek, ‘Bāār tēn!’ Ka bō. Ku lēk raan lui paandiē, ‘Loi kënë!’ Ka looi.”

¹⁰Kaam wēn piŋ Jethu wēl raan kënë ke gēi, ku lēk kɔc awēn buōth ye, “Alēk we ayic, acīn raan tōŋ ca kanj yōk Itharel ke la gamdīt cīt kënë. ¹¹Muōkkē kënë nhom, kɔc juēc aabī bēn pinynhom ēbēn ku nyuuckē ē tōk kek Abaram, ku Ithāk, ku Jakop yai yic bāāny yic pan Nhialic. †††¹²Ku kɔc ke bī rēēr bāāny yic aabī ciɛc ayeer muōōth yic, tē bī kek rēēr thīn ke dhiau bīk kethook aa kac, ke cī nhiim la cōt.” ¹³Ku wēl yethok bēny apuruuk ku lueel, “Lɔɔr, dhuōk baai, yīn acī gam, ku kënë abī looi tēnē yī.”

Ku raanden luoi acī guo pial ē tēn awēn.

†† 7:23 Wk 6:8 †† 7:29 Mk 1:22; Lk 4:32 ††† 8:4 Leb 14:1-32 ††† 8:11 Lk 13:29 § 8:12 Mt 22:13; 25:30; Lk 13:28

Jethu aci kɔc tuany kony

(Mk 1:29-34; Lk 4:38-41)

¹⁴ Tëwën le Jethu pan Piter, ke yök man tiŋ Piter piiny biöök yic ke ci juäi göök. ¹⁵ Go ɔɔɔt, go juäi jäl, ku jɔt rot ku looi miëth tënë ke.

¹⁶ Nayon thëëi, ke kɔc juëc la gup jakrɛc biï tënë ye. Go jakrɛc cuɔp wei kegup wët thok ë path, ku kony kɔc tuany bik pial. ¹⁷ Kënë aci rot looi rin bi wët ci Ithaya lueel theer yenhom tiëŋ, "Aci kuat arɛem ku tuaany ëbën jat yeyeth." †

Raan buɔth Jethu adhil puɔu riel

(Lk 9:57-62)

¹⁸ Nawën tiŋ Jethu thändit apeï yelööm, ke lëk kacke bik teem wär alɔntui. ¹⁹ Go raan piöök löönj bën tënë ye ku lueel, "Bänydië, yin aba biaath kuat tã ler yin thin." ²⁰ Go Jethu bëër, "Luoŋy roor aala yöötken yekë ke wu-ut, ku diet pär aala yöötken, ku Manh Raan acin nhom baai pinynhom tën."

²¹ Go raan dët kam kɔc ye buɔth lueel tënë ye, "Bëny, cɔl ɣa akɔŋ wä la thiök." ²² Go Jethu bëër, "Buɔth ɣa, ku päl kɔc cit kɔc ci thou bik kacken thiök."

Jethu aci yom cɔl akääc

(Mk 4:35-41; Lk 8:22-25)

²³ Go Jethu la riäi yic, ku buɔth kɔcken ye buɔth. ²⁴ Kaam awën, ke yomdit ril apeï jɔt rot, ku loi atiaktiak rot bi riäi duër puk yic, ku Jethu ë nin. ²⁵ Go kɔcken ye buɔth la tënë ye ku puöckë ke dhiau, "Luäk ɣo, Bëny, ɣok aa diïr!" ²⁶ Go lëk ke, "Wek kɔc koor gamdun, yeŋö ye wek riöcc këlä?" Ku jɔt rot ku rël yom ku atiaktiak, gokë la dil. ²⁷ Go kɔc awën gäi ku thiëckë röt, "Ye raan la guɔp njö këne? Na cɔk a yom ku atiaktiak ë ke piŋ wëtde!"

Kɔc pan Gadara la gup jakrɛc

(Mk 5:1-20; Lk 8:26-29)

²⁸ Wën ci Jethu yet pan Gadara tã wär alɔntui, ke räm kek röör karou ke bö bei rëŋ nhiim. Ku röörkä aake la gup jakrɛc ë ke riir nhiim apeï, abi kɔc aa riöcc ke, abi ciën raan tääk ë dhël këne. ²⁹ Gokë duɔɔt looi wën tiŋ kek Jethu, "Yeŋö wic tënë ɣo Wën Nhialic? Ca bën ba ɣo bën tëm awuöc ke tën awuöc noot?"

³⁰ Ku duut dir baai ë nyuäth tãthiök. ³¹ Go jakrɛc Jethu löŋ, "Na wic ba ɣo cuɔp wei ë röörkä gup, ke yi cop ɣo ë dirkä gup." ³² Go lëk ke, "Lak," Gokë bën bei ku lek ë dir gup, ku tën awën, ke duut diëer riŋ agör yic ku thootkë wiir ku moukë ëbën. ³³ Go röör ke biöök dir kat ku riŋkë geeu, ku lek kë ci rot looi tënë dir ku tënë röör awën karou la gup jakrɛc tët kɔc. ³⁴ Go kɔc juëc apeï geeu la bik röm kek Jethu. Nawën tiŋkë, ke läŋkë bi jäl panden.

† 8:17 Ith 53:4

Jethu aci raan ci ruai kony

(Mk 2:1-12; Lk 5:17-26)

⁹ Go Jethu dhuk riäi yic, ku teem wär, ku ler genden Kapernaum. ² Go kɔc kök mony ci ruai bëëi tënë ye ke ketkë, ke ci tɔc biöök alom yic. Tëwën tiŋ Jethu gamdit tã ke ke, ke lueel tënë mony aduany, "Dëet yiipuɔu manhdië! Adumuöömku aaci päl piny."

³ Tëwën piŋ kɔc piöök ë löönj ë wët këne, gokë jam kamken ëlä, "Mony këne adhäl Nhialic!"

⁴ Go Jethu lëk ke wën njic yen kë yekë tak, "Yeŋö ye wek tak kārāc cit kākā? ⁵ Ēmēn ye kënen puɔl yic kākā yiic, ba lueel, 'Adumuöömku aaci päl piny,' Tëdë ke lueel, 'Jɔt rot ku cathë?' ⁶ Ku aba nyuöth we lon le Manh Raan riel pinynhom ba adumuööm päl piny." Ku lëk mony aduany, "Jɔt rot ku kuany biöŋdu ku lɔɔr baai!"

⁷ Go mony këne rot jɔt ku dhuk baai. ⁸ Go thän awën riöcc wën tiŋ kek mony këne, ku leckë Nhialic rin ci yen rieldiit cit këne gäm raan ë path.

Jethu aci Matheo cɔɔl

(Mk 2:13-17; Lk 5:27-32)

⁹ Tëwën jiël Jethu tën awën, ke tiŋ mony ajuër kut cɔl Matheo ke rëër täden luci, go lëk ye, "Buɔth ɣa." Go Matheo rot jɔt ku buɔth.

¹⁰ Tëwën miŋh Jethu pan Matheo kek kɔcken ye buɔth, ke kɔc ajuër kut, ku kɔc kök la gup anyon, mët röt ke bik miŋh ë tök. ¹¹ Nawën tiŋ Parathi ë këne, ke thiëc kɔcken ye buɔth, "Yeŋö ye raandun piöök miŋh kek kɔc ajuër kut ku kɔc kök la gup adumuööm?" ††

¹² Go Jethu wëlken piŋ ku bëër, "Aacie kɔc puɔl kek la tënë akiim, aa kɔc tuany. ¹³ Lak bāk wëlkä la deet yiic, kë wiëc ë ɣer puɔu, acä wic bi ɣa näk ɣök. ɣen akëc bën ba kɔc path bën cɔɔl, aa kɔc la gup adumuööm." ‡

Wët löŋ thëk ë miëth

(Mk 2:18-22; Lk 5:33-39)

¹⁴ Go kɔc Joon raan kɔc muɔɔc nhiim bën tënë Jethu ku thiëckë, "ɣook, ku kɔc Parathi ɣok aa thek buk ciï miŋh, ku kɔckun yi buɔth aacie thek, yeŋö?"

¹⁵ Go Jethu löŋden bëër ëlä, "Yakë tak lon bi kɔc ci bën ruäi yic rëer ke ciï miŋh, ku ɣen athiëek nhom ɣa rëër ke ke? Acie tède! Aköl bi athiëek dɔm ku nyëei keyiic, yen aköl bi kek thek.

¹⁶ "ɣen aci bën ba we bën lëk, lon nadë acin raan bi aban alanh rɛt wei alanh yam kɔu bi la buööp ë dhiäth alath kɔu. ¹⁷ Ku acin raan bi muŋn abiëc ë yam puöck töny theer yic, na looi këya, ke töny abi yic pät ku puöck mɔu wei, ku riëkkë kedhie. Muŋn yam adhil puöck töny ë yam yic. Ku na ye muŋn abiëc ë yam, ka ye tääu töny ë yam yic, ku keek ëbën aaciï bi riääk."

†† 9:11 Lk 15:1-2 ‡ 9:13 Mt 12:7; ɣoth 6:6

Jethu aci tik kony ku cɔl meth aben p̄ir

(Mk 5:21-43; Lk 8:40-56)

¹⁸ Tëwën lëk Jethu ke ë wëlkä, ke bëny tën amat kɔc Itharel b̄õ tënë ye ku gut yenhɔl piny yenhom ku lëŋ, "Nyaandië apuɔc thou ëmën thiin, bäär ba yicin la tääu yenhom bi ben p̄ir."

¹⁹ Go Jethu rot jɔt kek kɔcken ye buɔɔth ku buɔthkë.

²⁰ Nawën ke tiŋ tuany, cii thëkde k̄ou ye tɛem ruɔɔn thiäär ku rou, b̄õ Jethu k̄ou ciëen ku gɔɔt alanhde. ²¹ Rin ëci jam yepuɔu ëlä, "Na gaat alanhde ke ŷen ab̄i pial."

²² Go Jethu yenhom wel, ku tiŋ ku lueel tënë ye, "Dɛet ȳipuɔu nyaandië, gamdu aci cɔl apuɔl." Ku kaam awën ke riem kääc.

²³ Tëwën ci Jethu ŷet pan bëny tën amat kɔc Itharel, ke yök kɔc ke näk röt ke dhiau apeɪ, go lëk ke, ²⁴ "Jälkë tën! Nyanthiin kënë akëc thou, anin!" Gokë dɔl guɔp.

²⁵ Go la ŷöt wën ci kɔc la ayeer ëbën, ku dɔm nyanthiin cin. Go rot jɔt. ²⁶ Ku thiëi thoŋ kënë piny pan awën.

Jethu aci cöör karou kony bik daai

²⁷ Wën ci Jethu jäl pan mony awën ke ber tueŋ, go cöör karou buɔɔth cök ke dhiau. "Yin anj̄thku, kony ŷo Wën Debit."

²⁸ Nawën le ŷet ŷöt, ke buɔɔthkë thiin, goke thiëc, "Yakë gam wepuɔth lɔn bi ŷen kënë looi?"

Gokë rek yic, "Bëny, ayeku gam!"

²⁹ Goke gɔɔt nyin ku lueel, "Ab̄i rot looi këya, cimën ci wek ye gam!"

³⁰ Gokë guɔ daai nyin yic, ku thɔn ke ëlä, "Duökkë ë kënë lëk raan dët!"

³¹ Nawën lek jäl tënë Jethu, ke la jam rienke baai yic ëbën.

Jethu aci mony cie jam kony bi jam

³² Kaam wën puɔc kɔc awën karou jäl, ke mony la guɔp jɔŋrac cie jam bi tënë ye. ³³ Ku kam thin ci Jethu jɔŋrac cuɔp wei yeguɔp, go guɔ jam, go kɔc gäi ëbën ku luelkë, "ŷok aa këc këcit kënë kaŋ tiŋ Itharel ë tën!"

³⁴ Go Parath̄i yöŋ yic ku luelkë, "Ee bëny jakrɛc yen ë ye yiëk riel bi ke aa cuɔp wei kɔc gup." †

Rap tem ajuëc ku kɔc tem ke aa lik

³⁵ Ku jɔl Jethu gɛeth ku baai kuany yiic ke ye piöoc tën amat kɔc Itharel. Ku lëk kɔc Wët Puɔth Yam rin bääny Nhialic, ku kony kɔc ë tueny yiic ëbën. ^{†36} Nawën tiŋ thändiit guëer tënë ye, ke ŋɛer yic tënë ke, rin aaci tiŋ ke cin raan piöoc ke, kecit amël pap cin nhiim abiöök. ^{‡37} Ku lueel tënë kɔcken ye buɔɔth, "Käk tem ajuëc ku kɔc luɔi aa lik. ³⁸ Këya, röökkë Bëny la nhom käk tem, bi kɔc luɔi cɔl ajuak röt." ††

Atuuc kathiäär ku rou

(Mk 3:13-19; Lk 6:12-16)

10 Go Jethu kɔcken ye buɔɔth kathiäär ku rou cɔɔl, ku yik ke riel bi kek jakrɛc aa cuɔp wei, ku konykë kɔc tuany bik pial. ² Rin kɔc ke ci kuany aa kik. Thaimon, ci Jethu bën cäk ke cɔl P̄iter. Ku wämënh Andria ku wëët Dhubedi, Jemith ku Joon. ³ Pilipo ku Bartholomeo. Thomath ku Matheo raan ajuër kut. Jemith Alpawuth, Thadawuth, ⁴ Thaimon (raan la puɔu ater) ku jɔl a Judath Ithkariöt raan wäär ci Jethu bën luɔm bi dɔm.

Luɔi Atuuc kathiäär ku rou

(Mk 6:7-13; Lk 9:1-6)

⁵ Keek kathiäär ku rou aake ci Jethu tooc ku yöök ke ëlä, "Duökkë bëëi kɔc cie kɔc Itharel këc yiic, ku duökkë la gɛeth Thamaría yiic. ⁶ Lakkë tënë kɔc Itharel kuc Wët Puɔth Yam Nhialic. ⁷ Të le wek ke lëkkë ke, 'Lɔn ci bääny Nhialic thiök!' ^{††8} Kuɔnykë kɔc tuany bik pial, ku calkë kɔc ci thou aa ben p̄ir, ku calkë kɔc la gup tuet aa dem, ku cuɔpkë jakrɛc wei kɔc gup. Duökkë röt cɔl aye riɔp tē looi wek käkkä, rin riel ye wek ke looi ë cäk ŷc.

⁹ Duökkë muk wëëu ku duökkë muk jɔkɔɔ ye wek lim miith dhël yic. ¹⁰ Muökkë alëth ku war cɛŋkë kepëc, ku wai tök ë path. Rin raan ë luɔi aye gam këden ci yen luui. ††

¹¹ "Kuat gɛu, ayi pan ye wek la thiin, yakë thiëc raan puɔth bi we lor, ku rëërkë kek ye ŷet aköl bi wek jäl.

¹² Të ye wek la bëëi yiic, yakë kɔc kaŋ tiŋ lɔn bi kek we lor ku nyuuckë we. ¹³ Ku na lor kɔc baai we, ke we rëër ku nyuöthkë ke Wët Puɔth Yam, ku na cik nyin la we, ka cin wët lëkkë ke. ¹⁴ Ku na cii kɔc baai, ayi kɔc gɛu we lor ku piŋkë wët cieth wek, ke we jiël ku tɛŋkë wecök.

††15 Ku wek aa lëk kënë! Aköl luŋd̄it, Nhialic ab̄i kɔc rɛc pan Thodom ku Gomora ŋuään tënë ë kɔckä! [§]

Ac̄i Jethu lëk atuöccke lɔn bi kek gum

(Mk 13:9-13; Lk 21:12-17)

¹⁶ "Piŋkë kënë! Wek aa tuɔc bëëi yiic cimën amël la gal yiic. Këya, cökkë wepuɔth ku luɔikë röt bäk aa kɔc path ŋic kãŋ, ŋic luui. ^{§†17} Ku alëk we aya bäk ŋic lɔn bi we aa dɔm ku ŷëth we luk yic, ku thatkë we tēden amat. ¹⁸ Ku wek aabi köc bëny nhiim ë rienkië, bäk Wët Puɔth Yam lëk ke ku kɔc cie kɔc Itharel. ¹⁹ Ku tē ŷëth kek we luk yic, duökkë diɛer tē bi wek la j̄iɛem thiin, rin wët bäk lueel ab̄i guɔ bën wenhiim tē j̄iɛem wek. ²⁰ Rin wël bäk lueel aacie wëlkun, aabi bën tënë Wëi Nhialic yen bi jam wegup. ^{§††}

²¹ "Raan kek wämënh aabi röt gaany bik röt cɔl aa näk, ku wärken miith aabi miëthken luɔm, ku miith aabi kɔc ke dhiëth ke luɔm bik ke cɔl aa näk. ^{§†22} Kɔc ëbën

† 9:34 Mt 10:25; 12:24; Mk 3:22; Lk 11:15 †† 9:35 Mt 4:23; Mk 1:39; Lk 4:44 ‡ 9:36 Kn 27:17; 1Bŋ 22:17; 2Lëk 18:16; Edhe 34:5 †† 9:38 Lk 10:2

‡† 10:7 Lk 10:4-12 ††† 10:10 1Kor 9:14; 1Tim 5:18 ††† 10:14 Luɔi 13:51 § 10:15 Mt 11:24; Cäk 19:24-28 †† 10:16 Lk 10:3 ††† 10:20 Mk 13:9-11; Lk 12:11-12; 21:12-15 †† 10:21 Mk 13:12; Lk 21:16

aabi we maan rienkië. Ku raan bi yepuü dæet yet tē bi yen thou, abi pīr akōlriëc ebēn. ^{†23} Na wickē bik we nōk gen cī wek la thīn, ke we riḡ gen dēt. Ku na nākkē we ē gen kēnē aya, ke we riḡ gen dēētē. Alēk we ayic, wek aci lucidun bi thōl pan Itharel, ke Manh Raan kēc bēn.

²⁴ “Acin manh piöc wār raan piöc ye, ku acin alony dit tēnē bānyde. ^{†25} Kēya, apath bi raan biöth ciēt raanden ē piöc, ku alony kecīt bānyde. Na ye wun baai cōl ke Beldhebul bēny jakrec, ke kacke bi cōl rin yindē! ‡

Duökkē riöc

(Lk 12:2-7)

²⁶ “Kēya, duökkē riöc ke. Rin kāk ye moony emēn aa ḡot ke bi ḡic aköldā, rin acin kē ye thiaan bi cī ḡic. ^{†27} Yakē kāk ya lēk we ē röt lueel kōc nḡiim ebēn ke cīn riöc, ku luēkē kāk ye ḡāai weyīth, bi kōc kōk ke piḡ aya. ²⁸ Duökkē riöc kōc we nōk, wēikun aa liu kecin. Anḡeēn bāk riöc ē Nhialic, yen la riel we cōl apīr pinynhom ku kony wēiku ē pan mac aköldā. ²⁹ Acin kēthiin koor lēu bi mār ke kuc Wuur tō nhial. Na cōk aḡinh thin koor tō baai ka ḡic. ³⁰ Ku week aya, na cōk a kēthiin tō wegup cimēn nḡim tō wenḡiim, ka ḡic Wuur tō nhial. ³¹ Kēya, duökkē riöc, wek aa wār kākā ebēn!

³² “Na ye raan wētdiē piöc ku cī guöḡ riöc, ke ḡen acīi guöḡ riöc ye ē Wā nḡom nhial. ³³ Ku na ye raan jei ḡa kōc nḡiim lōn cīi yen ye raandiē, ka ba jai aya ē Wā nḡom nhial. ‡

³⁴ “Duökkē ye tak lōn cī ḡen bēn ba dōr bēn looi pinynhom. ḡen akēc bēn ba kāḡ bēn cōl aa puol yiic, ee gum bi raan ebēn gum. ³⁵ Rin ḡen aci bēn ba meth kek wun, ku nya kek man cōl aman röt, ku man athiēc kek tiḡ wēnde aabi röt maan aya, ³⁶ kōc bi raan aa maan aa kōcken rēer kek ye baai. ‡†

³⁷ “Raan ye nhiaar bi aa kōc ke dhiēth ye kek nḡier apēi tēnē ḡa, ka cie raandiē, ku na ye raan miēthke nhiaar apēi tēnē ḡa, ka cie raandiē aya. ³⁸ Raan cie kārac ye gum wētdiē ku looi wētdiē acie raandiē. ^{†39} Raan ye wīc bi wēike ḡiec muk pinynhom ē tēn, acīi pīr aköldā bi yök, ku raan bi gum ē wētdiē, abi pīr akōlriëc ebēn yök. §

⁴⁰ “Raan we lor ē ḡen aye lor, ku kōc ḡa lor, ee Wā raan toc ḡa yen ayekē lor. ⁴¹ Raan atuönydiē lor rin ḡic yen ye lōn ē yen atuönydiē, abi la abak ariöp bi yiēc atuuc yiic. ^{†42} Muökkē kēnē na ḡem raan piü col nyin ē path tēnē raan thiin koor kam kōc ḡa bucōth, rin ye yen raan ḡa bucōth, ka bā ariöpde dhiel yök.”

† 10:22 Mt 24:9, 13; Mk 13:13; Lk 21:17 †† 10:24 Lk 6:40; Jn 13:16; 15:20 ‡ 10:25 Mt 9:34; 12:24; Mk 3:22; Lk 11:15 †† 10:26 Mk 4:22; Lk 8:17 ‡† 10:33 2Tim 2:12 ††† 10:36 Mai 7:6 ††† 10:38 Mt 16:24; Mk 8:34; Lk 9:23 § 10:39 Mt 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; 17:33; Jn 12:25 §† 10:41 Mk 9:37; Lk 9:48; 10:16; Jn 13:20

Joon aci kōc tuöc tēnē Jethu

(Lk 7:18-35)

11 Wēn cī Jethu wēlkā jal lēk kōcken ye bucōth kathiār ku rou, ke jiēl ē tēn bi la piöc ku le kōc lēk ḡeeth Galilia yiic.

² Ee nīnkā, tēwēn tō Joon raan kōc muöc nḡiim ḡööt ke mac, ke piḡ kāk looi Jethu. Go kōc abēk, kōcken ye bucōth tuöc tēnē ye bik la thiēc wēt kēnē. ³ “Ye yin raan yi bi bēn, aye raan dēt yen buk tiit?”

⁴ Go Jethu bēer, “Dhuökkē ku lēkkē Joon, kāk cāk piḡ ku kāk cāk tiḡ. ⁵ Cōr aci bēn daai ku aduany aci ya cath. Ku kōc cī tuet aaci tuet jāl kegup. Ku miḡ aci ya piḡ ku kōc cī thou aaci röt jōt. Ku Wēt Puōth Yam Nhialic alēk kōc ḡōḡ nyin. ^{††6} Raan mit guöḡ ē raan cie puü ē rou wētdiē yic!”

⁷ Kaam wēn jiēl atuuc Joon, ke Jethu jam ku tēt kōc Joon, “Ye raan yindē yen cī wek la ror cīi ceḡ bāk la tiḡ? Ye raan puol yic ye wel nḡom ē path cimēn ye yom aruöör wel nḡom? Acie tēde, acie yen kēnē ler wek. ⁸ Ye raan yindē yen lak tiḡ? Ye mony ceḡ alēth path? Anḡot cie tēde, kōc ceḡ alēth dhēḡ aa kōc tō bēi bāny yiic!

⁹ Na cie kēya, ke yeḡō yen ler wek? Ye raan kāk Nhialic tiḡ? Ee yic, ku alēk we, yeen adīt tēnē raan kāk Nhialic tiḡ. ¹⁰ Yen Joon, yen ē raan cī wēl ḡōt ē rienke theer ēlä, ‘ḡen abā atuönydiē tuöc yinhom tuer, ku yeen abi dhēl la guiir tēnē yi.’ §†

¹¹ “Ku wek aba lēk yiny kēnē, Joon raan kōc muöc nḡiim aril, acin raan kuat kōc cī dhiēth pinynhom dit tēnē Joon. Ku raan koor bāny Nhialic yic adīt tēnē ye.

¹² Tēwār piöc Joon raan kōc muöc nḡiim agut cīt akölē, bāny Nhialic ala tuer, ku aye kōc rec kōk la riel them bik dhuök ciēn. ¹³ Rin lōḡ Mothith, ku kōc ke kāk Nhialic tiḡ ebēn agut tē ḡeēt yen Joon, aake ye jam rin bāny Nhialic, ^{††14} ku na tōu wepuōth bāk wētdiē gam, ke yen Joon yen ē Elija wār cī bēnde lēk thāi.

^{††15} Pierkē tē le wek yīth!

¹⁶ “Yeḡō ba thōḡ kek riēc akölē? Aa cīt mīth cī kenḡiim mat laar yic leḡ kegup, ye lueel ēlä,

¹⁷ ‘ḡok aaci waak peth ye keek ket tē looi ruāi ket, ku wek aa kēc dier!

Ku ḡok aaci kāk ye keek looi thuöc yic thōḡ, ku wek aa kēc dhiau!’

¹⁸ “Rin Joon aci tuöl ku ēcie bēi kuany yiic ke mīth ku dēk, go raan ebēn lueel, ‘Joon ala guöḡ jōḡrac!’

¹⁹ Nawēn bō Manh Raan ku ye mīth ke kōc ku dēk ke ke, gokē lueel, ‘Tiēḡkē mony kēnē! Yeen akok ku a dek māäu, ku amāäth kek kōc ajuer kut ku kōc la gup adumuööm!’ Ku luci puōth Nhialic ē rot nyucōth kāk ya looi yiic.”

††† 11:5 Ith 35:5-6; 61:1 §† 11:10 Mal 3:1 §†† 11:13 Lk 16:16 §† 11:14 Mal 4:5; Mt 17:10-13; Mk 9:11-13

Gæeth kéc luçi käreç puõl thîn

(Lk 10:13-15)

²⁰ Tëwën, go Jethu puõu dak ku nyieeny kóc gæeth cî yen kajuëc jän gõi looi thîn, rin kéc kek luçi käreç puõl. ²¹ “Wek kóc gen Koradhin! Ku Bethaida! Wek aa tiit kârac apeî, rin kajuëc jän gõi cäk tiñ cî looi gæethkun yic, ku ke cî looi Tire ku Thidon gæeth wäär ceñ kóc rec, ñuõt kóc ë gæethkâ aaci kepuõth dhuõk ciëen theer ku pälkë luçi kârac! ²² Ku wek aa lëk kënë, aköl luñdît, Nhialic abi kóc Tire ku Thidon ñuään! ²³ Ku wek kóc gen Kapernaum! Yakë tak lön bî we jat nhial? Wek abi cuat pan mac. Rin käk jän gõi cî looi wenyin cäk ke tiñ, ku ke cî looi Thodom, ñuõt acin kë cie rac agut ëmën! ²⁴ Ku aben lëk we, käj aaci yic bî riel apeî tënë ke aköl luñdît, cimën tē bî kek yic ril thîn tënë we!” †

Bäk tënë ya bäk bën lõñ

(Lk 10:21-22)

²⁵ Ku ë tən awën ke lueel Jethu, “Wä, Bëny nhial ku piny! Yin aleeç rin cî yin käk ca thiaan tënë kóc ñic käj cî piöç, nyuõth kóc kor kéc piöç. ²⁶ Ee yic Wä, yen ë kën yî yuum puõu.

²⁷ “Këriëç ëbën aci Wä gäm ya. Ku acin raan ñic Wënde, ee Wun ë rot, cimën cîn yen raan ñic Wun, ee Wënde ku kóc cî Wënde lóc bîk ñic. †

²⁸ “Bäk tënë ya ëbën, wek kóc cî jöt yiëth kâthiek bäk ke yäac, wek aba cöl alõñ. ²⁹ Gamkë piõçdië bäk yith ñic, rin yen acii la ruathruath, yen alir puõu, ku wek aabi wëikun pîr. ³⁰ Rin piõçdië acii ril, apuol yic.”

Jethu aci kuec lõñ aköl lõñ kóc Itharel

(Mk 2:23-28; Lk 6:1-5)

12 Nayçn akäl tök ë ninkä, Jethu ë cath kek kocken ye buoçth, ke kuany dhël yic kam dum aköl lõñ. Ku kocken ye buoçth aake nêk cök, gokë rap lek cam dhoñ. ¹ Nawën tiñ kóc akut Parathî, gokë Jethu thiëç, “Tiñ, kockun yî buoçth aa loi kë cie looi aköl lõñ!” ² Go bëër ku lueel, “Këckë kë cî Debit looi theer kañ kueen, wäär nêk cök ye ke kocken cath kek ye? ³ Aci bën la luanñ Nhialic, ku ciem ayum yath cî tõe tënë Nhialic, kek kacke. Ayum kënë ëcî Debit lëu bî cam kek kacke, aa kóc käk Nhialic looi kek aake ye cam ë röt. ⁴ Dët aya, këckë kueen lõñ Mothith yic lön aköl lõñ thok ëbën, kóc käk Nhialic looi luanñ Nhialic aa lõñ aköl lõñ dhoñ köu, ku aaci ke ye nyieeny? ⁵ Ku Manh Raan jam kek we, adit tënë luanñ Nhialic. ⁶ Na we cî wël cî göt theer deet yic, lön kë wïc Nhialic ë nhiër ye kóc röt nhi-aar, aacie yök ye näk ye, ñuõt wek aa kéc kóc cîn awuõc cik looi nyieeny, ⁷ rin Manh Raan adit tënë aköl lõñ.”

† 11:21 Ith 23:1-18; Edhe 26:1-28:26; Juel 3:4-8; Amo 1:9-10; Dhäk 9:2-4 †† 11:23 Ith 14:13-15; Cäk 19:24-28 † 11:24 Mt 10:15; Lk 10:12 †† 11:27 Jn 3:35; 1:18; 10:15 †† 11:29 Jer 6:16 ††† 12:1 L.rou 23:25 ††† 12:3 1Tha 21:1-6 § 12:4 Leb 24:9 §† 12:5 Kn 28:9-10 §†† 12:7 Mt 9:13; Joth 6:6

Jethu aci mony cî cin ruai kony

(Mk 3:1-6; Lk 6:6-11)

⁹ Nayçn aköl dët ke Jethu jiël tënë awën ku ler tən amat kóc Itharel, ¹⁰ ku mony cî cin ruai ë tõe thîn. Ku kóc kök ke wïc Jethu bik gaany kë cî wuõc, aake tõe tən amat aya, gokë Jethu thiëç. “Ye lõñda pëen bî raan kony aköl lõñ?”

¹¹ Go Jethu bëër, “Na la raan tök kamkun ë tən amäl tök, ku lööny yiith aköl lõñ, ke cii bî bei yiith? ¹² Raan adit apeî tënë lëi! Këya, lõñda acie yo ye pëen buk raan cii kony aköl lõñ.” ¹³ Ku lëk mony wën cî cin ruai, “Nyoth yicin.” Go yecin nyooth, go cin piath abi ciët ciin kéc ruai. ¹⁴ Go Parathî jäl tən amat, ku lek mat tē bî kek Jethu näk thîn.

Jethu alony cî Nhialic lóc

¹⁵ Go Jethu kë loikë ñic, ku jiël tən awën, go kóc juëc buoçth. Ku kony kóc tuany bîk pial, ¹⁶ ku thon ke apeî bîk cii la lëk kóc kök, bî cii ñic. ¹⁷ Rin bî kë cî Ithaya lueel wäthæer ëlä ë rienke yenhom tiæñ,

¹⁸ “Yen akîn yen alonydiën ca lóc, raan tön yen nhiaar, mit yen puõu tënë yeen.

Yen abi Wëikië cöl alöony yeguõp, ku abi gam ë yic lëk thäi ëbën.

¹⁹ Acii bî ya göth ku rëëm kóc nhiim wël cie yith, acii bî ya piñ röl ë dhöl yic.

²⁰ Acin këthiin bî kañ tuõr nyin, cök ayiny kóc kor ka cii dhäl.

Acii bî kañ dhör yet tē bî yienyde ñic, ²¹ ku abi wuõc ëbën ñõth.” §†

Jethu aye yõk lön le yen guõp jnçrac

(Mk 3:20-30; Lk 11:14-23)

²² Nawën ke kóc kök bii mony cî cör tënë Jethu, ku ëcie jam aya rin tõe jnçrac yeguõp. Go Jethu kony, yet bî jam ku dæei. ²³ Go kóc awën tõe thîn gäi ëbën ku thiëckë röt. “Nadë ke bî ya Manh Debit?” ²⁴ Nawën piñ Parathî ë wët kënë, ke luelkë, “Yeen ë jakræc cuap wei kóc gup, rin ye bëny jakræc, cöl Beldhebul ye yiëk riel.” §

²⁵ Go Jethu kë takkë ñic ku lueel, “Pan yeyic tek ku thär kóc ë kamken, ë lac riääk. Ku na tek gen tök yeyic, ayi dhiënh tök ku tuumkë kenhiiim ku thërkë, ka puõk.

²⁶ Na ye jnçrac jnçræc dët cuap wei, ka cî keyiic tek. Këya, lëu panden bî kõc këdël! ²⁷ Ku na ye riel Beldhebul yen ye yen jakræc cuap wei, ke ye riel ña yen ye kockun yakë buoçth ke cuap wei? Calkë ke aa lëk we yic. ²⁸ Ku na ye riel Wëi Nhialic yen ye yen jakræc cuap wei, ke ñieckë lön cî bäany Nhialic bën tënë we.

²⁹ “Acin raan lëu ye bî yon raan ril dhoñ ku nyæi kâkke, akonj raan ril kënë döm ku der, ku jol käk tõe baai nyaai.

§ 12:11 Lk 14:5 §†† 12:21 Ith 42:1-4 §† 12:24 Mt 9:34; 10:25

³⁰ “Raan këc rot mät ya acie raandië, ku raan cii ya kony bi kɔc lëk wët Nhialic, ee kɔc thiïi. ^{†31} Këya, wek aa lëk yic lɔn nadë adumuðm ë kɔc, ku kàrac yekë ke lueel, aa lëu bi ke päl piny. Ku kuat raan kàrec lueel Wëi Nhialic guðp, acii bi päl piny tënë ye. ³² Ku na ye raan lueel wët rac Manh Raan guðp, ka pël piny. Ku raan ye lueel lɔn ye Wëi Nhialic jɔnrac, ka cii kɔn päl piny acin emën agut akölrüec ëbën. ^{††}

³³ “Com tim tēpath bi miēthke piath. Tēdë ke com tērac bi miēthke rēc. Këya, tim aye njic miēthke. ³⁴ Wek mīth kăpieny, mīth kɔc cie yith ye gam, lëukë bāk kē-path lueel, ke we ye jakrec emëndun? Rin kë ye thok lueel ë bën bei raan puðu. ^{†35} Raan path ë luui kăpath, rin kăpuoth tē yepuðu. Ku raan rac ë luui kàrac rin kàrec tō yepuðu.

³⁶ “Alëk we, raan ëbën abi thiëc aköl luñdit ë wël rec ci lueel. ³⁷ Rin wëlku kek aabi yāth tēpath, ku aa kek aabi cɔl atēm awuðc aköl luñdit.”

Jethu aci kuc bi kënë jän gōi looi

(Mk 8:11-12; Lk 11:29-32)

³⁸ Go kɔc kɔk piöoc lööj ku Parathi lueel tënë ye, “Raan piöoc awicku ba kënë jän gōi looi buk tiñ.” ^{†39} Go Jethu bëër, “Aa kɔc la gup anyon ku gam koor kek aa thiëc kāk tiñkë! Acin kën jän gōi bi nyuoth we, ee këwäär ci rot looi tënë Jona, raan kāk Nhialic tiñ yen abi rot looi. ^{††40} Cīmën wäär ci Jona rëer akööl kadiäk ku wër kadiäk rëcdit apeï yic, ke Manh Raan aya abi rëer nin kadiäk ë ran yic. ^{††41} Aköl luñdit kɔc gen Ninibe, aabi we gōk rin ci kek kepuoth waar ku pälkë luçi kàrac wäär ci Jona ke lëk. Ku alëk we, yen jam kënë, yen adit tënë Jona! ⁵⁴² Tiñdit ë bëny wäär jiël pan Athia bi la Jeruthalem, abi we gōk aköl luñdit rin ci yen jäl tēmec apeï bi wël puoth bënyaknhom Tholomon la piñ, ku yen jam, yen adit tënë Tholomon! ^{5†}

⁴³ “Të ci jɔnrac jäl raan guðp, ee piny yöðp tēdēt bi yen löñ thīn. Na cii yök, ⁴⁴ ke lueel, ‘Yen abi dhuk tēwäär jiël yen thīn.’ Këya, ke dhuk ku yök tēn bi yen rëer thīn ke cīn raan tō thīn, ku aci guir. ⁴⁵ Ku dhuk, ku le bën kek jakrec apeï kōk kadhorou wär ye, bik bën ceñ baai. Ku pīr ë raan kënë ë jäl rēc apeï tënë pīrden tuerj. Yen ë tēn ben rot luçi thīn aya tënë kuat akölë.”

Man Jethu ku wämāthakën aaci Jethu nyaai

(Mk 3:31-35; Lk 8:19-21)

⁴⁶ Jethu ee njot jam kek kɔc tēwën yēet man kek wämāthakën. Ku këcckë ayeer, ku thiëckë bik jam kek ye. ⁴⁷ Go raan tōk kam kɔc awën lëk ye, “Moor ku wämāthakui aa kääc ayeer, ku awickë bik jam kek yi.”

⁴⁸ Go Jethu bëër, “Yenja ë ma? Ku ye yīna paan ë ma?” ⁴⁹ Ku nyooth kɔcken ye bucoth ku lueel, “Kockä! Kek aa

ma ku wämāthakäi! ⁵⁰ Kuat raan ë wët Wä tō nhial looi yen ë wämāth, ku nyankäi, ku ma.”

Kään dom path ku dom rac

(Mk 4:1-9; Lk 8:4-8)

13 Ku aköl tōñ awën, ke Jethu jiël baai ku ler wär Galilia yu ku nyuuc, ku piöoc. ² Ku gööm kɔc juëc apeï, go la riäi yic ku nyuuc thīn, ku kääc thän awën ë piu thook ayeer. ^{5†13} Ku jɔl Jethu këñ aa lueel bi yen kɔc piöoc kajuëc.

Ku lëk ke, “Raan puör ëci la dom bi la pur. ⁴ Tēwën yen rap wær dom, ke kōth abëk lööny dhël yic. Go diet bën ku tetkë ke. ⁵ Ku lööny kōth kōk alël nhom, tē koor tiñ thīn. Gokë guç cil rin tiñp ëci dīt thīn. ⁶ Nawën la aköl ruel apeï ke rap awën yuom, ku riëukë rin këc meiken yet piny. ⁷ Ku lööny kōth abëk tē ye yuööt lac dīt thīn, nawën la yuööt dīt ke näk rap. ⁸ Ku lööny kōth kōk ë tiom path yic, ku lokkë apath, kōk ke dīt nhiim ku kōk ke thöönj röt ku kōk ke thoi nhiim!”

⁹ Ku wit Jethu wētde ëlä, “Piënkë tē le wek yith!”

Wët thööth ë kään

(Mk 4:10-12; Lk 8:9-10)

¹⁰ Nawën ke kɔcken ye bucoth bö tënë ye ku thiëckë, “Yenjö ye yīn jam ë waal tënë ke?”

¹¹ Go dhuk nhom ku lueel, “Njüec kāk bääny Nhialic aci gam we ku akëc gam ke. ¹² Rin raan la kädän abi bën muco bi kärke juëc apeï, ku raan cīn kädän, ke këthiin ye tak lɔn tō yen tënë ye, abi nyaai aya. ^{5†13} Kënë ye yen jam waal tënë ke, rin keek aa daai ku acin kë yekë tiñ, aa piñ ku aa cīn kë yekë piñ, tēdë ke detkë yic. ¹⁴ Këya, wët ci Ithaya raan kāk Nhialic tiñ lueel wäthæer ë rienken ëlä atiñ yenhom,

‘Na cɔk alɔn ye kockä wët piñ ku benkë piñ, ka cik bi deet yic, na cɔk alɔn ye kockä daai, ku cockë keek ka cii käng bi tiñ, ¹⁵ rin ci kek kepuoth wel wei, ku aaci keyith cuök bik cii ye piñ ku niinkë kenyin.

Na këckë looi këya, nuöt aa daai ku piñkë, ku detkë käng yiic, ku nuöt aaci röt thön Nhialic, ku kony keek.’ ^{5††}

¹⁶ “Ku wekkä, wek aa mit gup, rin wek aa daai ku piënkë. ¹⁷ Ku alëk we, aci kɔc juëc kāk Nhialic tiñ, ku kɔc path njic Nhialic wic bik tiñ kāk yakë tiñ, ku aa këckë tiñ, acik wic bik piñ kāk yakë piñ, ku aa këckë piñ.” ^{5†}

Jethu aci kään raan ë puör teet yiic

(Mk 4:13-20; Lk 8:11-15)

¹⁸ Go Jethu lueel, “Emën piënkë tē teet yen kään kënë yic thīn. ¹⁹ Kɔc ë wët bääny Nhialic piñ ku cik det yic, aa cit kōth cī lööny dhël yic. Jɔnrac ë bën ku nyëi wët

† 12:30 Mk 9:40 †† 12:32 Lk 12:10 † 12:33 Mt 7:20; Lk 6:44
 †† 12:34 Mt 3:7; 23:33; 15:18; Lk 3:7; 6:45 †† 12:38 Mt 16:1; Mk 8:11; Lk 11:16 ††† 12:39 Mt 16:4; Mk 8:12 ††† 12:40 Jona 1:17
 § 12:41 Jona 3:5 †† 12:42 1Bj 10:1-10; 2Lëk 9:1-12

5†† 13:2 Lk 5:1-3 5† 13:12 Mt 25:29; Mk 4:25; Lk 8:18; 19:26
 5†† 13:15 Ith 6:9-10 5† 13:17 Lk 10:23-24

awën kepuõth. ²⁰ Kõth cì lööny alel nhom aa cìt kòc wët Nhialic gam nyin yic ku mitkë puõth. ²¹ Ku aacie kepuõth ye dæet, aa lõnj Nhialic guo wai wei tẽ looi al-iääp rot, ku tẽ nek ke rin wët Nhialic. ²² Kõth cì lööny tẽ ye yuõõt lac dõt thìn, aa cìt kòc è wët Nhialic piñ, ku kajuëc ke diir rin pìr pinynhom, ku nhiër jìeek aa bën thìn, ku reckë lõnj Nhialic kepuõth. ²³ Ku kòth cì puur tòm path yic, aa cìt kòc è wët Nhialic piñ ku detkë yic apath, ku kajuëc aye yök tènë ke, cìmèn rap cì njec luok ke dõt nhìim, ku rap kòk thöõnj kenhìim ku kòk ke thoi nhìim."

Kääñ yuõõt cì cil dom yic

²⁴ Ku ben Jethu ke lëk kääñ dët, "Bääny Nhialic acit raan cì kòth path com duomde. ²⁵ Nawõn akõu ke raan èbën nin, ke raan aterde bõ ku weer abaar rap còk ku jìel. ²⁶ Nawën la rap cil ke abaar cil aya. ²⁷ Go raan lui dom yic bën tènë wun dom ku lueel, 'Bëny, wäär pur yin, cie rap path kek ca wëer dom yic? Na ye këya ka abaar kënë cil kädë dom yic?' ²⁸ Go bëër, 'Ee raan man ya yen aci kënë looi,' Go raan è luoi lueel, 'Wic buk abaar nyuän wei dom yic?' ²⁹ Go wun dom bëër, acie tède, 'Rin tẽ nyuën yin abaar, ke yin amet rap wei ke ke. ³⁰ Cõl rap ku abaar aa dõt kedhie agut tẽ bi kek luok, ku aba lëk kòc tèm èlä, karjë abaar nyuön ku duõtkë ke bi ke yoc, ku jalkë rap tem ku täükë ke kändië yic.' "

Kääñ käu koor nyin ye tiemde dõt apei

(Mk 4:30-32; Lk 13:18-19)

³¹ Ku benke lëk kääñ dët èlä, "Bääny Nhialic acit käu koor nyin cì raan com duomde. ³² Yeen akoor nyin apei kam kòth èbën. Ku na le dõt ka wär tiim èbën, ee la nhial ke loi kèrdit apei abì diet yõõtken aa yik thìn."

³³ Ku ben lueel, "Bääny Nhialic acit luoi cì tik puor ayumdõt tet yic, na lä ke piäär èbën." ³⁴ Këya, Jethu è ye kënj lueel ku bi yen kòc lëk wëlke èbën, acin kë ye lueel ke cii kääñ thõth. ³⁵ Ee ye looi këya rin bi wët cì raan kæk Nhialic tiñ lueel theer yenhom tiënj,

"Yen abì jam kënj tènë week,
bi yen ke kæk kuc teward ciek nhial ku piny teet yic." †

Jethu aci kääñ yuõõt teet yic

³⁶ Go Jethu kòc nyään ayeer ku ler yõt, go kòcken ye buoõth bën tènë ye ku luelkë, "Tët yo kääñ abaar yic."

³⁷ Go bëër, "Raan è puor cì kòth path wëer dom, ee Manh Raan. ³⁸ Dom è pinynhom, ku kòth path aa kòc njic Nhialic, ye bääny Nhialic këden, ku abaar aa kòc è jakrec, ³⁹ ku raan cä abaar mat dom yic è jnjrac. Ku tẽmtèm è thök è piny, ku kòc tèm atuuc Nhialic.

⁴⁰ Këya, cìmèn ye abaar nyuän wei dom yic ku yot, yen abì ya tède akõl thöök piny. ⁴¹ Manh Raan abä atuuc Nhialic tooc, ku aabi kòc rec è kòc yäth kàrac yic, ku kòc luui kàrec tèt bei kòc path yic, ⁴² ku cuet ke many dëp cì löklök apei, bi kek aa dhiau thìn ke njeny kelec

akõlriëc èbën. ⁴³ Ku kòc path aabi ruel cìmèn akõl bääny Wunden yic nhial."

Ku wit lõnjde èlä, "Piënkë tẽ le wek yith!"

Kääñ è jìeek cì thiaan dom yic

⁴⁴ Ku thõth Jethu kääñ dët èlä, "Bääny Nhialic acit jìeek cì wec piny dom yic. Go raandä yök ku nyiëi ku ben thiaan ku jìel ke cì puõu miët apei, ku le kække yaac èbën, ku yoc dom wën, rin nhiëer yen jìeek kënë apei."

⁴⁵ Ku ben Jethu lueel, "Bääny Nhialic acit raan yoc, wic kápath apei, ⁴⁶ nawën yök këtöõnj path apei ke la kække yaac wei èbën ku yoc kënë awën."

Kääñ buon è rec dom èbën

⁴⁷ "Bääny Nhialic aya, acit buon cì cuat wìir ku dom kuat è rëc èbën. ⁴⁸ Tẽ cì yen thiän, ke miit amëi agör nhom ku nyuuckë bik rec kuany yic, ku tẽëukë rec path gac yic, ku cuetkë rec cii path wei. ⁴⁹ Kënë, yen è tẽ bi yen rot luoi thìn akõldä thöök piny. Atuuc Nhialic aabi tuõl ku kuënykë kòc rec bei è kòc yic, ⁵⁰ ku cuetkë ke pan mac tẽ bi kek dhiau thìn ke njeny kelec akõlriëc èbën."

Wët thöök wël

⁵¹ Ku thiëc Jethu ke, "Cäk wëlkä deet yic apath?" Gokë gam. ⁵² Go lëk ke, "Na ye këya, ke raan piöoc è löõnj cì piöoc kæk bääny Nhialic, acit raan baai kækken yam ku káthëer bëëi ayeer èbën paande." ††

Kòc Nadharet aa këc Jethu gam

(Mk 6:1-6; Lk 4:16-30)

⁵³ Wën cì Jethu thök luel è kënkä, ke jìel, ⁵⁴ ku dhuk genden. Ku piöoc kòc tèn amat, piöoc cì kòc ke tõ thìn bën göi èbën ku luelkë, "Cì mony kënë kënj bën aa njic nen, ku yök riel è yen kæk jän göi looi tènën? ⁵⁵ Kënë, cie wën raan dhie è guan? Ku man cie tiñ dhie cõl Maria, ku yeen cie mënh è Jemith ku Jothep ku Thaimon ku Judath? ⁵⁶ Ku nyiërakën aya, cik tõu è tèn kek yo? Yök kækä èbën tènën?" ⁵⁷ Ku kueeckë è ye.

Go Jethu lueel tènë ke, "Raan cì Nhialic lööny yeguõp aye baai èbën theek, ka kòc genden ku kòc ruääi kek ye, kek aacie ye ye theek." ⁵⁸ Ku akëc kajuëc jän göi looi tènë rin cìn kek gam.

Nääk è Joon raan kòc muoc nhìim

(Mk 6:14-29; Lk 9:7-9)

14 Tëwën ke bënyñaknhom Antipäth Yërot, bëny Galilia ècì wët cì Jethu njic apei piñ. ² Go lëk bënyken luk, "Kënë è Joon raan kòc muoc nhìim guõp, yen aci ben pìr. Ee yen le yen riel yen kækä looi."

³ Antipäth Yërot ècì Joon cõl adom ku rek ku mac, rin wët Yërodia tiñ Pilipo wämënh cì rum bi ya tiënjde.

⁴ Rin cì Joon ye lëk ye èlä, "Acii path ba tiñ wämuuth rum ke pìr!" ⁵ Go Antipäth Yërot wic bi Joon nõk, ku è

† 13:35 Wk 78:2

†† 13:52 Jn 4:44 † 14:3 Lk 3:19-20 †† 14:4 Leb 18:16; 20:21

riöc kóc Itharel, rin ñic kek Joon ke ye raan kák Nhialic tiñ.

⁶ Nawën aköl yan dhiëeth Antipäth Yërot, ke nyan Yërodia diër kóc nhiim, abí Antipäth Yërot puöu miët apei, ⁷ ku kuëñ lón bī yen ye gām kuat kēden bī wic!

⁸ Go lëk ye tē cīt tē cī man ye than thīn, “Yiëk ya nhom Joon emēn ke cī tääu aduök yic!”

⁹ Kënë ëci bēny rac puöu, ku rin cī yen kuëñ ë jööl nhiim, ací gam bī nhom Joon gām ye. ¹⁰ Ku cöl Joon ala tök yeth tēwēn mec yen thīn. ¹¹ Ku bīi nhom ke cī tääu aduök yic, ku gēm nya ku le gām man. ¹² Go kóc Joon bucöth bēn ku nyëikë guäpde, ku lek tööu, ku lek lëk Jethu.

Jethu ací miëth koor juak bī kóc juëc cam

(Mk 6:30-44; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

¹³ Wën piñ Jethu kē cī rot looi, go jäl ë riäi bī la tēde ë rot. Ku tēwēn piñ kóc ë kënë, ke jiël gēethken yiic kecök ku bucöthkë. ¹⁴ Nawën keec Jethu piny ë riäi yic, ke tiñ kóc juëc apei, go yic ñeer ë ke, ku kony kacken tuany.

¹⁵ Nawën col piny, ke kacken ye bucöth bö tēnē ye ku luelkë, “Piny ací cuöl, ku tēn ë ror cīn kē kuany thīn. Cöl kóc aa thiëi bik la bēñi yiic ku bik röt la yöc miëthden.”

¹⁶ Go Jethu bëër, “Acin tē bī kek jäl, na le miëth ke gäm kē ke!”

¹⁷ Gokë bëër, “Käk mukku ebēn, aa ayuöp kadhiëc ku rec karou.”

¹⁸ Go Jethu lueel, “Bëñikë ke tēn tēnē ya.” ¹⁹ Ku yöök kóc bik nyuc ë noon nhom, ku lööm ayuöp awēn kadhiëc ku rec karou, ku döt nhial ku leec Nhialic. Ku beny ayuöp yiic, ku gēm ke kacken ye bucöth bik ke tek agut rec, tēnē thān awēn. ²⁰ Ku miëthkë ebēn abí miëth ke göök, ku jol kacken ye bucöth awuthueei ayuöp ku rec cī döñ piny, kuany gäac kathiäär ku rou. ²¹ Kóc ke cī miëth ebēn, röör röt aake ye tiim kadhiëc.

Jethu acath piü nhiim

(Mk 6:45-52; Jn 6:15-21)

²² Ku kaam awēn ke Jethu yöök kacken ye bucöth bik la riäi yic, ku lek tuēñ yenhom agör alñtui, ku cöl thēi ajiël. ²³ Wën cī yen kóc cöl athiëi, ke la güt nhom ë rot bī la röök. Nawën la thēi bēn, ke Jethu ë rëër ë tēñ yetök, ²⁴ ku riäi ke cī yet tēmec, ke cīi cath apath rin lor yen yom nhom.

²⁵ Nawën bëëk piny ke Jethu bö tēnē ke ke cath piü nhiim. ²⁶ Nawën tiñ kacken ye bucöth ke cath piü nhiim gokë riöcc apei, ku luelkë, “Atim raan cī thou,” ku dhiëukë rin cī kek riöcc.

²⁷ Ku kaam awēn ke lëk Jethu ke, “Dëetkë wepuöth, ee yēn Jethu, Duökkë riöc!”

²⁸ Go Piter lueel, “Bēny, na ye yī ayic, ke yī yik ya riel ba la tēnē yī, ya cath piü nhiim.”

²⁹ Go Jethu lueel, “Bäär!” Go Piter bēn bei riäi yic, ku ciëth piü nhiim ke la tēnē Jethu. ³⁰ Ku wën tiñ yen yom ke biök apei, go riöcc ku duër diir, go dhiau, “Luäk ya Bēny!”

³¹ Go Jethu döm nyin yic ku lueel, “Yin raan la gam koor, yēñö diiu yin?”

³² Ku wën le kek riäi yic, ke yom kääc. ³³ Go atuuc ke tö riäi yic Jethu door ku luelkë, “Yin ë Manh Nhialic alanden.”

Jethu ací kóc tuany Jenetharet kony

(Mk 6:53-56)

³⁴ Gokë wär teem ku lek Jenetharet. ³⁵ Nawën ñic kóc Jenetharet Jethu, gokë kóc thiäak ke ke lëk, ku yëthkë kóc tuany ebēn tēnē ye. ³⁶ Ku länjkë bik gcot, cök alan-hde thok ë path, ku kuat raan cī ye gcot ebēn ee pial.

Jethu ací ciëñ kök wärkuan dīt dhöl yic

(Mk 7:1-13)

15 Go Parathī ku kóc piöcc ë ciëñ kóc Itharel bö Jeruthalem la tēnē Jethu ku thiëckë, ² “Yēñö ye kockun yī bucöth ciëñ thēer wärkuan dīt dhöl yic? Keek acie kecin ë löck tuēñ tē miëth kek!”

³ Go Jethu bëër, “Ku yēñö ye wek kuc lönj ë Nhialic, ku yakë bucöth yic ë ciëñdun thēer? ⁴ Rin ací Nhialic lueel, ‘Thek wuur ku moor, ku raan wun ku man jääm guöp käreec ka dhil nöck bī thou.’ ⁵ Ku ayakë lueel aya lón na la raan kēn bī yen wun ku man kony, ku lueel, ‘Acin tē kuöny we, rin kē muök kënë ë kēn ë Nhialic,’ ⁶ ka kēc wun ku man theek. Yen ë tē ye wek wēt Nhialic dhäl yic thīn, ku ye ciëñdun thēer yen biathkë yic. ⁷ Awēñ kui, Ithaya ací yic lueel ë rienkun wäär lueel yen wēt ëlä!”

⁸ ‘Köckä, aa ya leec kethook ku aliu kepuöth.

⁹ Keek aa ya door ku acie duöör ë yic, rin keek aa kóc piöcc löönj ciëñ raan ciët ke ye löñkië!” †

¹⁰ Go Jethu kóc juëc bēn cöl ku lëk ke, “Piēñkë wētdië wedhie ku dëtkë yic. ¹¹ Acie kē ye raan cam, yen ye cöl aye raan rac, aa kāk ye tak ku kāk ye lueel, ku kāk ye looi kek aaye cöl aye raan rac.”

¹² Nawën ke kacken ye bucöth bö tēnē ye ku luelkë, “Ñic lón cī Parathī puöth riäak wën piñ kek kē ca lueel?”

¹³ Go bëër, “Kuat raan cīi wēt Wä tö nhial loi, acīi pīr akölrüëc ebēn bī yök. ¹⁴ Duökkë diëer ë ke! Aa cīt cöör thel röt, ku na thel cör, cör dët, ka lööny adhuöm yic kedhie.” ‡

¹⁵ Nawën cī löñde wit, ke thiëc Piter, “Tët yo kääñ kënë yic.”

¹⁶ Go Jethu lëk ke, “Cäk käng ye deet yiic aya? ¹⁷ Cäk ye tiñ lón kē ye raan cam acie la yepuöu, ee la yeyäc ku le bēn bei? ¹⁸ Ku kāk ye raan lueel aa bēn bei yepuöu, ku aa kek raan cöl ala guöp adumuööm. †¹⁹ Rin puöu yen aye käreec ye raan looi bēn bei thīn, cīmēn bal ku näk raan ë path ku kör ë diäär, ku cuëer ku jam lueth.

²⁰ Käckä kek aa raan cöl aloi käreec. Ku miëth ye raan miëth ke kēc yecin löck acie adumuööm.”

† 15:4 B.bei 20:12; 21:17; L.rou 5:16; Leb 20:9 †† 15:9 Ith 29:13 ‡ 15:14 Lk 6:39 †† 15:18 Mt 12:34

Tij cī gam lɔn bī Jethu nyaande kony

(Mk 7:24-30)

²¹ Ku jɔl Jethu jāl ku ler wun dēt tēthiäak kek Tire ku Thidon. ²² Go tij wun Kanaan ciēn ē tēnē bēn tēnē ye ku lēn, “Bēny, wēn Debit, kony ɣa! Nyaandiē aci jɔnɔrac la yeguɔp, ku yeen adhēl apeī.”

²³ Go Jethu wētde cīi bēēr. Go atuɔɔcke bēn tēnē ye ku lānkē, “Gām kē wic ku cɔl ajiēl! Abuɔth ɣo ke rēēm yonhiim tēthēer awēn!”

²⁴ Go Jethu bēēr, “ɣen aci tuɔɔc tēnē kɔc Itharel kuc Nhialic kepēc.”

²⁵ Kaam wēn ke tik bö ku cuet rot piny yecök ku lēn, “Kony ɣa Bēny.”

²⁶ Go Jethu bēēr, “Acīi path bī miēth ē mīth gām jök.”

²⁷ Go bēēr, “Ee yic Bēny, ku jök rēēr tē mīth kɔc thīn awuthueei cī lööny piny kuany aya.”

²⁸ Go Jethu lēk ye. “Yin ee tij la gam dīt apeī. Kē wic abi looi tēnē yi.” Ku kaam thiin awēn ke nyaande pēl kēdān piny.

Jethu aci kɔc juēc tuany kony

²⁹ Go Jethu jāl ē tēnē ke kuany wār Galilia kōu. Nawēn ke la gɔt nhom ku nyuuc. ³⁰ Go kɔc juēc kɔcken tuany bēēi tēnē ye, kɔc cī nɔl ku cōör ku kɔc cī ruai ē rōc piiny, ku miñ cie jam ku kɔc juēc kōk. Ku nyuuckē ke yelōöm, goke kony bik pial. ³¹ Go thān awēn gāi wēn tij kek miñ ke jam, ku aduany ke cī la cök, ku nɔl ke cath path ku cɔr ke daai, ku leckē Nhialic Itharel.

Jethu aci raan tiim kaɣuan cɔl aa kueth

(Mk 8:1-10)

³² Ku cɔl Jethu kɔcken ye buɔɔth ku lueel, “ɣen aci guɔp nɔn, rin kɔckä aaci rēēr kek ɣen nin kadiäk emēn, ku acīn kē camkē. Ku acā wic ba ke cɔl ajiēl ke nēk cɔk, tēdē ka la wiik dhēl yic.”

³³ Go kɔcken ye buɔɔth lēk ye, “Ye tēnen bī ɣok miēth ɣok thīn roor ē tēn bī kɔc juēcä cam?” ³⁴ Go Jethu ke thiēc, “Lak ayuɔp kadē?” Gokē lueel, “Aa dhorou ku rec thii lik.”

³⁵ Go lēk thān awēn bik nyuc piiny. ³⁶ Ku lööm ayuɔp awēn kadhorou ku rec thii awēn, ku rōök Nhialic ku beny keyiic, ku gēm ke kɔcken ye buɔɔth bik ke tēk kɔc.

³⁷ Ku jɔlkē mīth ebēn bik kueth. Ku kueny kɔc Jethu buɔɔth awuthueei ayuɔp cī dōn piny gāac kadhorou.

³⁸ Kɔc ke cī mīth, rōör ē röt aake ye tiim kaɣuan, ke diäär ku mīth kēc mat thīn. ³⁹ Ku jɔl Jethu kɔc cɔl ajiēl, ku ler riäi yic ku ler wun cɔl Magadan.

Jethu aci kuc bī kēnē jān gōi looi

(Mk 8:11-13; Lk 12:54-56)

16 Tēwēn ke Parathī ku Thaduthī bō tēnē Jethu, ku wickē bik deep ē wēt, ku yōökkē bī kēnē jān gōi looi, bī nyuɔth ke lɔn ye Nhialic wēlke gam. ¹² Go Jethu

† 16:1 Mt 12:38; Lk 11:16

bēēr, “Ayakē lueel tē lööny akōl piny. Abā aliir path bēēi, akōl aci nyaany looi.” ³ Ku na ye nhiäknhiäk ka luelkē, Abī tueny akölē, rin aci piny dɔm bī la dīl ku looi luää. Wek aa kē bī rot looi nɔc tē tij wek kakkä nhial, ku wek aacie kāk loi röt emēn ye nɔc! ⁴ Aa kɔc la gup anyon ku gam koor kek aa thiēc kē tijkē. Acin kēn jān gōi bī nyuɔth we, ee kēwäär cī rot looi tēnē Jona. Ku nyiēēn ke piny ku jiēl. ††

Duökkē ye tak cīmēn Parathī ku Thaduthī

(Mk 8:14-21)

⁵ Kaam wēn ɣeet kek wār abɔntui, ke tēk kɔcken ye buɔɔth lɔn cī kek nhiim määb bik miēth cīi muk. ⁶ Go Jethu lēk ke, “Tiēerkē nhiim, ku tietkē röt bāk cīi nhiam cīmēn Parathī ku Thaduthī, nhiaamden ke cɔl ago puɔɔr cīmēn ayum cī yiēk yic luɔu.” †

⁷ Gokē jam ē kamken, “Ee ɣo yōök kēlä, rin cīn yen ayuɔp cuk bēēi.”

⁸ Go Jethu kē takkē guɔ nɔc ku lēk ke, “Wek kɔc koor gamdun! Yenō ye wek diēer lɔn cīn wek miēth? Nɔt we cie kān ye deet? ⁹ Cāk lēu ku bāk tak yen tēwäär kueth ayuɔp kadhiēc rōör tiim kadhiēc, ku gāacdīt cī bēn thiān awuthueei cī dōn piny? ¹⁰ Ku jɔl aa yuɔp kadhorou wäär cī rōör tiim kaɣuan cam bik kueth, ku gāac thiān awuthueei cāk bēn kuany? ¹¹ Yenō kēc wek ye deet yic, lɔn ɣen a ɣa cīi jam tēnē we rin ayuɔp? Kē ca lueel akīn, aben ber yic, tietkē röt bāk cī nhiam cīmēn Parathī ku Thaduthī!”

¹² Go atuɔɔcke jāl deet yic, lɔn acīi Jethu lēk ke bik röt tiit lɔn dhie ye tāäu ayup yic bī puɔɔr, ee lɔn bī kek röt tiit piöök rēec Parathī ku Thaduthī.

Pīter aci Jethu nɔc

(Mk 8:27-30; Lk 9:18-21)

¹³ Wēn cī Jethu ɣet Cetharia tō Pilipi, ke thiēc kɔcken ye buɔɔth ēlä, “Ye jān tak ye Manh Raan nɔc?”

¹⁴ Gokē bēēr, “Ayekē lueel lɔn ye yen Joon raan kɔc muɔɔc nhiim, ku lueel kɔc kōk lɔn ye yen Elija, ku aye kɔc kōk lueel lɔn ye yen Jeremia, tēdē ke ye raan tōn kam kɔc kāk Nhialic tij.” †††

¹⁵ Goke thiēc, “Na week, yakē tak lɔn ye ɣen nɔc?”

¹⁶ Go Pīter bēēr, “Yin ē Raan cī lɔc ku dɔc, Manh Nhialic pīr.” †††

¹⁷ Go Jethu lueel, “Yin aci Nhialic dɔc wēn Jona, rin yic kēnē ecīi tak ē rot, ee Wä tō nhial yen anyuth ye yi ba lueel kēya. ¹⁸ Ku alēk yi emēn. Yin acɔl Pīter, ku wētde yic, alēl, ku alēl kēnē nhom ɣen bī luanɔdiē buth thīn, ku acīi riel ē jɔnɔrac bī lēu bī thuɔr piny. ¹⁹ Ku yin aba gām riel bääny pan Nhialic, kē cīi bī pāl piny pinynhom acīi bī puɔl nhial, ku kē ba puɔl pinynhom abi puɔl nhial aya.” †

²⁰ Ku yōök kɔcken ye buɔɔth bik cīi lēk raan dēt, lɔn ye yen Raan cī lɔc ku dɔc.

†† 16:4 Mt 12:39; Lk 11:29 † 16:6 Lk 12:1 †† 16:9 Mt 14:17-21 †† 16:10 Mt 15:34-38 ††† 16:14 Mt 14:1-2; Mk 6:14-15; Lk 9:7-8 ††† 16:16 Jn 6:68-69 † 16:19 Mt 18:18; Jn 20:23

Jethu ë jam Aræmde ku Thuonde

(Mk 8:31-9:1; Lk 9:22-27)

²¹ Ku jɔl Jethu wët agai yic tənë kocken ye buɔɔth, “Ÿen abī dhiel la Jeruthalem. Ku Ÿen abī gum apeī kɔcɔdī ē baai cin, ku kɔc kāk Nhialic, ku kɔc piöök löönj cin aya. Ku Ÿen abī nök ba thou, ku na ye aköl ye nin diäk ke Ÿen abī ben pīr.”

²² Go Pīter miæet wei kɔc yiic, ku dɔk bī cīi ye jam kälä, ku lueel, “Bëny, aciī Nhialic bī puɔl bī rot looi. Kënë aciī rot bī dhiel looi tənë yī!”

²³ Go Jethu yenhom wel ku lëk Pīter, “Jäl ɣalööm jɔɔrac! Wīc ba kē cī Nhialic guiir rienkië waar yic. Käk ye tak aacie kāk Nhialic aa wël raan ë path.”

²⁴ Ku jɔl Jethu lëk kocken ye buɔɔth, “Na ye raan wīc bā buɔɔth, ka dhil nhom määär kăpuɔth bī yök ë piërde yic pinynhom ë tən. Ku dhil puɔu riel ku buɔɔth ɣa, cɔk abn wīc kɔc kök ye bik nök ë rienkië. ^{†25} Rin raan wīc ye bī wëike ë rot njec muk pinynhom ë tən, ka cīi pīr aköldä bī yök, ku na ye raan mär wëike ë rienkië, ku rin ë piööcdië ka bī wëike muk akölrīëc ëbën. ^{††26} Yenö bī raan yök thīn, tē jīæek yen apeī pinynhom ë tən ku mër wëike? Tëdë, ye këpiath njö bī yök bī yen wëike waar? ²⁷ Rin aköl bī Manh Raan bën kek duaar ë Wun kek atuuc nhial, ke yeen abī raan ëbën yiëk ariöp thönj kek këden cī looi. ^{‡28} Ku le tuej ku lueel, wek aa lëk yic, ala kɔc kök rëër ë tən aaciī bī thou agut tē bī kek Manh Raan tīj ke bö ke ye Bënyɔaknhom.”

Jethu aci guäpde rot waan

(Mk 9:2-13; Lk 9:28-36)

17 Nawën nin kadätem cök, ke Jethu cɔl Pīter ku Jemith kek wämënh Joon, ku lek ɔɔn bār apeī nhom kepëc. ² Tëwën rëër kek, ke Jethu waɔ rot, ku ɣer nyin cīmën akɔl, ku jɔl aläthke ɣer apeī bik la diardiar. ³ Kaam awën ke Mothith ku Elija tul, ku jīæmkë kek Jethu. ⁴ Go Pīter lëk Jethu, “Bëny, apath buk rëër ë tən. Na wīc ke Ÿen aloi duël kadiäk ë tən, tök kek yī, ku tök kek Mothith ku tönj dët kek Elija.” [†]

⁵ Kaam wën ɔt jīæem yen, ke këcīt rur pat piny abī ciën tē yekë tīj, ku piŋkë Nhialic ke jam ëlä, “Kënë ë Wëndiën nhiaar, mit Ÿen puɔu tənë ye piëŋkë wëtde.” [‡]

⁶ Nawën piŋ kɔc Jethu buɔɔth wët këne, gokë riöök apeī ku wīkkë. ⁷ Go Jethu bën tənë ke ku ɔɔt ke ku lueel, “Jatkë röt. Duökkë riöc.” ⁸ Nawën jɔtkë kenyīn, ke cīn raan dët tīj, ke ye Jethu ë rot.

⁹ Tëwën dhuk kek piny ë ɔt nhom, ke lëk Jethu ke, “Duökkë kāk cāk tīj lëk raan dët yet aköl bī Manh Raan jɔt raɔ yic.”

¹⁰ Go kocken ye buɔɔth thiëc, “Yenö ye kɔc piöök löönj kɔc Itharel ye lueel, lɔn ë yen Elija yen bī kaɔ bën tuej?” ^{‡‡}

† 16:24 Mt 10:38; Lk 14:27 †† 16:25 Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25 ‡ 16:27 Mt 25:31; Wk 62:12; Rom 2:6 †† 17:4 2Pit 1:17-18 ‡‡ 17:5 Cäk 22:2; L.rou 18:15; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 1:11; Lk 3:22 ‡‡† 17:10 Mal 4:5

¹¹ Go bëër ëlä, “Ee yic Elija akɔɔj bën rin bī yen dhël bën guiir. ¹² Ku alëk we lɔn cī Elija bën thëer, ku akëc kɔckä bën njic ku luikë këden nhiarkë. Cīt ëmën aya, Manh Raan abik cɔl arem apeī.” ^{‡‡}

¹³ Go kocken ye buɔɔth deet yic lɔn nadë ka jam tənë ke rin Joon raan kɔc muɔɔc nhīim.

Jethu aci dhöj la guöp jɔɔrac kony

(Mk 9:14-29; Lk 9:37-43)

¹⁴ Nawën lek dhuk piny ɔt nhom, ke yök kɔc juëc ke tit ke. Go raan tök bën ku gut yenhīɔl piny Jethu nhom, ¹⁵ ku lueel, “Bëny, kony manhdië. Ala guöp nok ku aci ye göök apeī. Aye lac wiet mæec, tädë ke le wiet wīir. ¹⁶ Ku ë ca bëëi tənë kɔckun yī buɔɔth ku akëckë lëu bī pial.”

¹⁷ Go Jethu lëk ke, “Wek kɔc cie lac gam, yakë tak ba rëër kek we yet nen? Bëëi dhöj këne tənë ɣa.” ¹⁸ Nawën lek bëëi, ke Jethu rël jɔɔrac, go jäl meth guöp, ku go pial nyin yic.

¹⁹ Nawën ke kɔc Jethu buɔɔth bö tənë ye ë rot ku thiëckë, “Yenö këc ɣok ye lëu buk jɔɔj këne cuɔp wei?”

²⁰ Go lëk ke, “Ee rin koor gamdun,” Ku le tuej ku lueel, “Na we la gam cɔk kuur cīmën manh ɔap koor nyin, ka lëkkë ë ɔɔn këne, ‘Jälë ë tën!’ Ka lëu bī jäl. Acin kë dhal we bāk cīi loi.” Ku lëk ke, “Jɔɔj cīt këne ë Ÿen alëu ye ba cuɔp wei, rin ye Ÿen cool ë röök!” [§]

Jethu aci ben jam ë Thuonde

(Mk 9:30-32; Lk 9:43-45)

²² Nayɔn akäl tök, wën ɔoot kek Galilia, ke lëk Jethu ke, “Manh Raan abī thön kɔc, ²³ ku abik nök, ku na aköl ye nin diäk, ka bī jɔt raɔ yic.” Gokë puöth dak apeī.

Ajuër luaɔ Nhialic

²⁴ Nawën cī Jethu kek atuöccke yet Kapernaum, ke kɔc ë kut ajuër luaɔ Nhialic bö tənë Pīter ku thiëckë, “Ye raandun piöök ajuër luaɔ Nhialic tääu piny?” ^{§†}

²⁵ Go Pīter bëër, “Aye tääu piny.” Ku le yöt bī la lëk Jethu. Go Jethu guɔ kaɔj wei ku thiëc, “Ye tak këdë Pīter? Yenɔ bäny pinynhom juër? Ye kocken baai aye kɔc thäi kök?”

²⁶ Go Pīter bëër, “Aa kɔc ë thäi.” Go Jethu lueel, “Na ye këya ke kɔc baai aacie ajuër ë tääu piny. ²⁷ Ku yen acuk wīc buk kɔckä rac puöth. Lɔr wīir ku cuat bīdho, ku mīit rëc ba dɔm tuej bei ku ɔam thok, ku yīn abī wëëu lëu ajuerdië ku ajuërdu yök thīn. ɴäth ke tənë ke ke ya ajuërda yodhie.”

Kɔc Jethu buɔɔth aaci wët tæer

(Mk 9:33-37; Lk 9:46-48)

18 Kaam wën ke kɔc Jethu buɔɔth bö tənë ye ku thiëckë ëlä, “Yenɔ yen dīt apeī kam kɔc tō bääny pan Nhialic yic?” ^{§††}

‡‡‡ 17:12 Mt 11:14 § 17:20-21 Mt 21:21; Mk 11:23; 1Kor 13:2 §† 17:24 B.bei 30:13; 38:26 §†† 18:1 Lk 22:24

² Go Jethu meth cɔɔl, ku cɔɔl akääc kenhiiim, ³ ku lueel, "Wek alëk yic, na cäk röt war bäk ciët mith kor, ke wek aaciï bääny Nhialic bi kaŋ yök. ¹⁴ Këya raan rot dhuök piny bi ciët ë manh kënë yen adit apeï pan Nhialic. ⁵ Ku raan manh koor cit manh kënë lor rienkië, acä lor.

Ba raan dët thöc kërac yic

(Mk 9:42-48; Lk 17:1-2)

⁶ "Na ye raan wëŋ menh tök kam ë mithkä, ku bä maan ka ŋuëën tënë ë raan cit kënë diët ci ruök yeth aleldit tet, ku pik wiir bi mou. ⁷ Ye kërec yindë pinynhom ye kɔc kök kɔc wëŋ kërec yiic. Käkkä aabi röt dhiel aa looi akolaköl, ku bi yiën dë tënë kɔc käkkä looi!

⁸ "Ku na ye ciëndu ayi cöökdu yi cɔɔl aloi awuöc, ka tääm bei ku cuat ke wei. Rin aŋuëën ba pïr pïr path ke yi ye ŋɔɔl, tënë tã bi yin la cin karou ku cök karou ku cuet yi many dëp yic aköriëc ëbën. ¹⁹ Ku na ye nyien-du yi cɔɔl aloi adumuööm, ke ŋuët bei ku cuat wei. Rin aŋuëën ba pïr yök ke yi la nyien tök, tën tã bi yin la nyin karou, ku bi yi la cuat pan mac. †

Kääŋ amël ci määr

¹⁰ "Duökkë them bäk mith thiikä bui. Alëk we bäk ŋic lbn atuöccken nhial aa rëer Wä lööm akolaköl pan Nhialic. ¹¹ Ku ŋen Manh Raan ŋen aci bën ba kɔc ci määr bën gäm pïr. †

¹² "Lëk ŋa yic. Na raan ala amääl bucɔt ku mār amäl tök ke cii thiärdhoŋuan ku dhoŋuan nyiëŋ piny, ku le amäl kënë wic? ¹³ Ku na le yök ka mit puöu apeï, miet puöu wär miet puöu wäär tã amël kök thin. ¹⁴ Kälä aya, aciï Wuurdun tã nhial nhia, bi menh tök kam ee mith thiikä määr.

Të looi wämuuth awuöc tënë yi

¹⁵ "Na loi wämuuth awuöc tënë yi, ke yi la tënë ye ku lëk kë ci wuöc tädun wepëc. Na piŋ wëtdu, ke wek aaci döör. ††¹⁶ Na cii wëtdu piŋ, ke yi cɔɔl raan tök ayi kɔc karou ku dhuökkë tënë ye, 'Rin bi awuöc ci looi tënë yi ŋic kɔc karou ayi diäk.' †††¹⁷ Na ŋot kuc bi wëtten cii piŋ, ke lëk akut, ku na kueec bi wët akut cii piŋ aya, ke päl bi ciët raan thäi ku raan ajuër kut, kɔc kuc wët Nhialic.

¹⁸ "Ku wek aa lëk kënë, awuöc cäk bi päl piny pinynhom, aciï bi päl piny nhial, ku awuöc bäk päl piny ë tën abi päl piny nhial. †††

¹⁹ "Ku aben lëk we, na mät kɔc karou kamkun pinynhom ë tën, ku thiëckë kë wickë ka gëm Wä tã nhial ke. ²⁰ Rin tã ye kɔc karou ayi diäk kenhiiim mat ë wëtidië ke ŋen abi rëer kamken."

Kääŋ aluaŋ cie wët ye päl piny

²¹ Nawën ke Piter bö tënë Jethu ku thiëc, "Bëny, ya arak dë lëu bi ŋen wët päl piny tënë wämäath cä awuöc looi tënë ŋa? Ye arak dhorou?"

²² Go Jethu bëer, "Alëk yi, aca arak dhorou, ee thiärdhorou arak dhorou, ²³ rin bääny Nhialic aciï bënyŋaknhom wic ye bi kärke kuëën nyin kek aluakke. ²⁴ Kaam wën kuëën kek kãŋ nyin, ka aluaŋ tök ci wëu juëc apeidit muör bi tënë ye. ²⁵ Ku yen ë cin wëu cool yen wëu ci muör, go bänyde lueel bi ŋaac wei kek tieŋde ku miëthke ku kärke ëbën bi këny cool. ²⁶ Nawën piŋ ë wët kënë ke lãŋ bänyde apeï ku lueel ëlä, 'Päl ŋa kaam thin koor, ku ŋen abi kärke cool bëny.' ²⁷ Go bënyŋaknhom tã mæem yen thin tiŋ, ku pël kënyde tënë ye ku cɔɔl ajiël.

²⁸ "Kaam wën le aluaŋ kënë aŋeer, ke räm kek aluaŋ dët rëer kek baai kööny wëu reen lik. Go pac yeth ku yök bi wëuke cool nyin yic. ²⁹ Go löŋ apeï ku lueel, 'Päl ŋa kaam ku ŋen abi wëuku cool!' ³⁰ Go cii gam, ku cɔɔl amac yet tã bi yen wëuke cool. ³¹ Nawën tiŋ aluek kök kë ci rot looi, ke riäk puöth apeï ku lek tënë bänyden ku lëkkë këriëc ëbën ci rot looi. ³² Go bënyŋaknhom aluaŋ kënë cɔɔl ku lueel, 'Yin aciï puöu, ŋen aci wëu juëc kääny ke tënë yi päl piny rin ci yin ŋa löŋ. ³³ Cii lëu ba këny päl piny tënë raandun rëer wek, cimën këwäär ca luöi yi?' ³⁴ Ku wën ci yen puöu riäk apeï, ke cɔɔl amac yet tã bi yen këny cool ëbën." ³⁵ Ku wit Jethu wëtde ëlä, "Yen ë tã bi Wä tã nhial luöi we, tã ci wek awuöc ye päl piny kamkun puöu ëbën."

Jethu apiöc wët ë liöi

(Mk 10:1-12)

19 Wën ci Jethu wët wic bi lueel thöl, go jäl Galilia ku ler Judia ku teem wär Jordan. ² Go kɔc juëc apeï bucɔth, goke kony.

³ Go Parathi kök bën tënë ye, ku wickë bik deep ë wët ku thiëckë ëlä, "Ye löŋda raan puöl bi tieŋde liöi ë path?"

⁴ Go Jethu bëer, "Këckë kaŋ kuen athöör yic lbn wär cieŋ Aciëk kɔc wäthæer, aaci cak moc ku tik. ⁵†⁵ Ku lueel, 'Rin ë wët kënë yen abi raan wun ku man nyääŋ piny ku le ker kek tieŋde, ku keek karou aabi ya many tök.' ⁶††⁶ Këya, aaciï ŋot ke ben aa rou, ee tök. Ku këya, na ci Nhialic ke puöl bi ya moc ku tik, ka cin raan päl ŋek ë kamken."

⁷ Go Parathi ben thiëc, "Na ye këya, yeŋö pël Mothith ye bi raan athör liöi göt ku pël tik?" †

⁸ Go Jethu bëer, "Mothith aciï wärkuan dit puöl bik diäarken aa liöi rin aake cie yith ye lac gam. Ku ëcie këya wäthæer cieŋ kɔc. ⁹ Ku aba lëk we ëmën, na ye mony liöi tieŋde, ke këc wic mony dët, ka ci kërac looi." ††

† 18:3 Mk 10:15; Lk 18:17 †† 18:8 Mt 5:30 † 18:9 Mt 5:29
†† 18:11 Lk 19:10 ††† 18:15 Lk 17:3 ††† 18:16 L.rou 19:15
††† 18:18 Mt 16:19; Jn 20:23

§ 18:22 Lk 17:3-4; Cäk 4:24 † 19:4 Cäk 1:27; 5:2 †† 19:5 Cäk 2:24 †† 19:7 L.rou 24:1-4; Mt 5:31 ††† 19:9 Mt 5:32; 1Kor 7:10-11

¹⁰ Go kocken ye buccoth lëk ye ëlä, "Na ye yen tën ye kån röt luçi thün kam moc ku tik akan, ka njuëen bi raan cii thiëk."

¹¹ Go dhuök ke ku lueel, "Acie raan ëbën yen bi kē ca lueel gam, aa koc ye Nhialic kuony. ¹² Raan dēt aye dhiëeth ke ya aboi, na cök thiëek tē le yen dit ka cii dhiëth, ku koc kōk aaye roc bik cii dhiëth tē cök kek thiëek. Ku koc kōk aacie thiëek rin wic kek ye bik wēt Nhialic yāth tuen. Këya, na ye raan gam è wēt kënë, ke gem ku piöoc." †

Jethu adoc mith

(Mk 10:13-16; Lk 18:15-17)

¹³ Koc kōk aake ci mith bëëi tënë Jethu bi ke bën dōc, go koc Jethu buccoth koc läät. ¹⁴ Go Jethu lueel tënë ke, "Calkë mith aabō tënë ya, duökkë ke pën. Raan wic ye bi la pan Nhialic adhil gam cimën ee mith thiikä."

¹⁵ Ku cōl mith yelööm ku tēü yecin kenhüim, ku dōc ke ku jiël.

Raan ajak

(Mk 10:17-31; Lk 18:18-30)

¹⁶ Go mony dēt kaan̄ nom ku thiëec ëlä, "Raan piöoc ye këpiath nõ ba looi ba pīr akölrüec ëbën yök?"

¹⁷ Go Jethu bëër, "Yenjö ye yin ya thiëec këpath ba looi? Ee Nhialic rot yen apath. Na wic ba pīr akölrüec ëbën yök, ke yi thek lööjke."

¹⁸ Go mony kënë Jethu ben thiëec ëlä, "Ye lööj nen?" Go Jethu bëër, "Duk raan näk, duk tin̄ raan dēt koc, duk cuëer, duk kuëen̄ wēt è lueth. ¹⁹ Thek wuur ku moor, ku nhia raan dēt cimën nhiaer yin rot." ††

²⁰ Go riënythii awën dhuök ye ku lueel ëlä, "Lööjka aaca muk nhiim ëbën. Ye kē nen ba ben looi?"

²¹ Go Jethu bëër, "Na wic ba la cök tënë Nhialic, ke yi la ba kākku la yaac ëbën, ku gam wëü tënë koc nõj, yin abi jiaek la yök pan Nhialic, ku bäär buccoth ya."

²² Nawën piñ è wëlkä ke mæen, ku jiël ke ci puçu dak rin è la kajuëc apeì.

²³ Go Jethu yenhom wël kocken ye buccoth ku lëk ke, "Abi riel tënë raan ajak bi la pan Nhialic. ²⁴ Ku aben lëk we, apuol yic bi thöröl bak with cök, tënë lon bi raan ajak la pan Nhialic."

²⁵ Nawën piñ kocken ye buccoth è kënë, ke gëi apeì ku luelkë, "Na ye këya, ke yença bi la pan Nhialic." ²⁶ Go Jethu ke döt ku bëer, "Acii raan bi lëu è rot, bi gam tē kec Nhialic ye kony, rin Nhialic è këriëc ëbën lëu, acin kē dhal ye."

²⁷ Go Pīter rot jyt ku lueel, "Na yook, yok koc ci kākku a ëbën nyään̄ piny ku buccothku yi, yenjö bi ya këda?"

²⁸ Go Jethu bëër, "Wek alëk kënë, tē le kån röt waar, ke Manh Raan abi nyuc thönyde nom è diik yic pan Nhialic, ku week wathiäär ku rou, wek aabi nyuc thöc nhiim aya bāk luñ kuat Itharel kathiäär ku rou looi. ²⁹ Ku kuat raan ci paande nyään̄ wei kek paan è man

† 19:12 B.bei 20:13-16; L.rou 5:17-20 †† 19:19 B.bei 20:12; L.rou 5:16; Leb 19:18 †† 19:28 Mt 25:31; Lk 22:30

ku nyiërakën, ku wun ku man ku miëthke ku dum è rienkië, abi kajuëc yök arak buccoth, ku abi pīr akölrüec ëbën yök aya. ³⁰ Ku koc juëc tō tuen̄ emën aabi dön ciëen, ku koc kōk juëc tō ciëen aabi la tuen̄." ††

Kään koc lui dom yic

20 Ku ben Jethu bäany Nhialic thöj ëlä, "Raan dom ëci rial bi la wic koc bi duomde bën tem.

² Ku ciëk ariöp bi ya gäm ke akäl tök, ku tooc ke dom.

³ Nawën tēcit lunyluny è yök, ke la tē ye koc yōc thün, go koc kōk tin̄ thün ke kääc ke cün kē loikë, ⁴ go lëk ke ëlä, 'Lak dom yic aya bāk la tem, ku wek aaba yiëk ariöp thöj ke luçidun.' ⁵ Gokë la. Nawën aköl ciel yic, ku tään̄ aköl aya, ke la ayeer ku le bën ke koc kōk. ⁶ Nayōn thëi ke la ayeer ku yök koc kōk ke kääc è path go lëk ke, 'Yenjö rëer wek tēwën aköl ke cün kē luçikë?' ⁷ Gokë lëk ye ëlä, 'Acin raan ci yō cōl buk la luui.' Go lëk ke bik la luui aya.

⁸ "Nayōn thëi ke wun dom cōl raanden koc dōm ku lueel, 'Cōl koc luçi, ba ke dōm wëüken, ku jyk koc è ke bö ciëen, bi jäl la thök koc wën anhiäk jyk luçi è rial.' ⁹ Go koc ke bö luçi yic ciëen bën ku gëm ke wëüken.

¹⁰ Nawën la koc ke jyk luçi è rial bën bi ke bën riop, ke takkë lon bi ke gäm wëü juëc, ku keek aaci bën riop wëü cit wëü ci gäm koc ke lök bën luçi yic ciëen.

¹¹ "Gokë wëü dōm ke dak puöth, ku jiëmkë wun dom guöp ëlä, ¹² 'Koc ke lök bën ciëen, cün luçi diit cik looi, aaca thöj nhiim kek yō, yok koc ci luui aköl yic tēwën anhiäk agut tē col piny cit emën!'

¹³ "Go wēt raan tök bëër ëlä, 'Mäthdië, yin acä jör, ciët yō ci tē bi yēn yi riap thün akäl tök cäk. ¹⁴ Dōm ariöpdu ku jälë. Aca tak ba raan lök bën ciëen gäm ariöp cit ariöpdu. ¹⁵ Cä la yic ba wëükië gam tēcit tē wiëc ye? Yenjö ye tiel yi dōm tē muccōc yēn koc?' "

¹⁶ Ku wit Jethu wētde ëlä, "Këya, koc tō ciëen aabi tō tuen̄ ku koc tō tuen̄ aabi tō ciëen." †††

Jethu ajam è Thuonde kën yic diäk

(Mk 10:32-34; Lk 18:31-34)

¹⁷ Nayōn aköl dēt ke Jethu cath kek kocken ye buccoth ke la Jeruthalem, ke cōl ke tēden è röt ku lëk ke,

¹⁸ "Emën yok aala Jeruthalem, ku Manh Raan abi la dōm ku yëth koc kāk Nhialic nhiim, ku koc piöoc è lööj. Ku abik tēm thou, ¹⁹ ku thönkë bäny koc cie koc Itharel bik läät ku thatkë ku piëtkë tim ci riiu köu. Ku na ye nin kadiäk cök ka bi pīr ku jöt bei è ran̄ yic."

Man wëët Dhubedī aci Jethu thiëec këden wic

(Mk 10:35-45)

²⁰ Nawën ke man wëët Dhubedī bö tënë Jethu kek wätke, ku gut yenhiaal piny ku thiëec bi luçi kē wic.

²¹ Go Jethu thiëec, "Yenjö wic?" Go bëër ëlä, "Tē nyuuc yin thönydu nom bäany Nhialic yic aköldä, ke yi tōj

†† 19:30 Mt 20:16; Lk 13:30 ††† 20:8 Leb 19:13; L.rou 24:15 ††† 20:16 Mt 19:30; Mk 10:31; Lk 13:30

yīpuču lɔn bī yīn wētkiēn kē karou cɔl aa nyuc yīlōōm, raan tōk kōŋ cuēc ku raan dēt kōŋ ē cam.”²² Go Jethu dhučk ke elä, “Wek aakuc kē thiëckē, ʏen abī baŋ apei ē nīnkā ku ʏen abī nōk. Lēukē bāk gum cimēndiē?” Gokē bēēr, “Alēuku.”

²³ Go Jethu lēk ke, “Na cōkkē we nōk ayic ka lēukē bāk gum, ku acie ʏen la riel ba raan bī nyuc kōŋdiēn cuēc ku kōŋdiēn cam kuany. Thōckā aa kāk kōc cī Wā guiēr ke.”

²⁴ Nawēn le atuuc kōk kathiāār piŋ, ke riāāk puōth tēnē wēt Dhubedi. ²⁵ Go Jethu ke cɔl ku lēk ke, “Anjēckē lɔn kōc cī gam bīk aa bāny kōc cie kōc Itharel aala riel kōc nhīm, ku aciī path bāk ciēt ke. ²⁶ Ku kēnē aciī rot bī looi kamkun. Raan wīc ye bī ya raandīt kamkun, adhīl rot dhučk piny bī ya luui rin kōc kōk, ^{†27} ku na ye raan wīc ye bī ya bēny wenhīm, ka dhil ya aluanḡun. ^{††28} Cīmēn Manh Raan aya akēc bēn bī kōc bēn loony, aci bēn bī kōc bēn kony, ku gem wēike bī kōc juēc waar thou yic.”

Jethu akony cōōr karou bīk daai

²⁹ Tēwēn jiēl Jethu Jeriko kek kōcken ye bucɔth, ke bucɔth kōc juēc apei. ³⁰ Ku kōc cī cɔr karou aake rēēr ē dhēl kēc. Nawēn piŋkē lɔn cī Jethu ʏēt, ke cōt rōldīt, “Bēny, Wēn Debit, kony ʏo!” ³¹ Go kōc kōk ke rēl ku yōōkkē ke bīk biet. Gokē ŋot ke kiu apei, “Wēn Debit! Kony ʏo.” ³² Go Jethu kōc ku cɔl ke, ku thiēc ke, “Yeŋō wiēckē ba looi tēnē we?” ³³ Gokē lēk ye, “Bēny awīcku buk bēn daai.” ³⁴ Go Jethu gam, ku gɔt kenyin, gokē daai nyin yic ku bucɔthkē.

Jethu aci la Jeruthalem ke ciēm yai

(Mk 11:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

21 Tēwēn cī kek thiōk kek Jeruthalem, ke bō Bethpeec tēthiāāk kek gɔn Olip, ke Jethu ēcī kōcken ye bucɔth karou tuɔɔ tuer, ² ku lēk ke, “Lak bēēi tō tuer yiic, ku wek aabā akaja yōk ke mac ku manhde yelōōm. Luɔnykē ke ku bēēikē ke tēnē ʏa. ³ Na le raan thiēc we ke luelkē, keek aa wīc Bēny ku aabī dhuk emēn.” ⁴ Kēnē aci rot looi kēya rin bī wēt cī luel elä theer raan kāk Nhialic tiŋ yenhom tiēŋ,

⁵ “Lēk kōc Itharel, emēn bēnyŋaknhom dun abō tēnē week! Alir puču ee cath akaja, manh akaja.” †

⁶ Go kōc Jethu bucɔth la ku loikē cimēn cī Jethu ye lēk ke, ⁷ ku bīikē akaja ke manhde ku kumkē kekōth alāthken, ku nyuc Jethu manh akaja kōu. ⁸ Kōc juēc aacā alāthken thieth dhēl yic, ku kōc kōk aacā ayōr tiim dhoŋ ku thiethkē ke dhēl yic aya.

⁹ Go kōc ke tō tuer yenhom ku kōc ke bucɔth ye, yai looi ku yekē wak elä,

“Lecku wēn Debit!

Bēny dōc raan bō rienku lecku Nhialic Madhɔl!” ††

† 20:26 Lk 22:25-26 †† 20:27 Mt 23:11; Mk 9:35; Lk 22:26 † 21:5 Dhāk 9:9 †† 21:9 Wk 118:25, 26

¹⁰ Nawēn ʏeet geeu Jeruthalem, ke kōc gēi apei ku yekē thiēc elä, “Yeŋa kēnē?”

¹¹ Ke bēēr kōc ŋic ye ku luelkē, “Yen ē raan kāk Nhialic tiŋ cɔl Jethu pan Nadharet, wun Galilia.”

Jethu aci la luanḡ Nhialic

(Mk 11:15-19; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹² Nawēn lek ʏet Jeruthalem ke Jethu la luanḡ Nhialic, ku cop kōc kāŋ ʏaac ku kōc ʏōōc aʏeer kal luanḡ Nhialic yic. Ku wel agen kōc wēēu waar yiic piny, ku thōc kōc ʏɔɔc wei ē kuōr. ¹³ Ku lēk ke,

“Aci gōt elä athōr theer wēl Nhialic yiic, ‘Kal luanḡdiē aci looi bī ya tēn ye kōc wuōt ebēn rōōk thīn,’

ku yen acāk wel bī ya tēn cuēr.” ††

¹⁴ Kōc cī cɔr ku kōc cī duany aake cī bēn tēnē ye kal yic luanḡ Nhialic, goke kony. ¹⁵ Kōc dīt kāk Nhialic ku kōc gēt löōŋ aake cī puōth dak tēwēn tiŋ kek kāpuōth cī Jethu looi, ku wēn ye mīth ket kal yic luanḡ Nhialic elä, “Lecku Wēn Debit.”

¹⁶ Ku luelkē tēnē Jethu, “Ye kē luel ē mīthkā piŋ?” Go bēēr, “Aya piŋ. Ku kēckē kēnē kaŋ kuen, ‘Yīn aci mīth agut mīth thii kor piōōc bīk lec la cōk aa luel.’” †††

¹⁷ Kaam wēn cī Jethu wēlkā luel, ke jiēl geeu ku ler Bethanī tē cī yen bēn anin thīn.

Jethu aci tim wak bī riau

(Mk 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Nayōn nhiāk, tēwēn dhuk kek geeu, Jethu ē nēk cōk. ¹⁹ Nawēn tiŋ tim cīt ŋaap dhēl ʏou, go la cɔl bī yōk ke cī luɔk, go yōk ke ayōr kepēc. Go Jethu luel, “Yīn aciī mīth kōŋ bēn tiŋ athēer!” Ku nyin yic tēwēn ke tim riau.

²⁰ Tēwēn tiŋ kōcken ye bucɔth ē kēnē, ke gēi apei, ku thiēckē rōt, “Yeŋō cī tim kēnē guɔ riau?”

²¹ Go Jethu bēēr, “Na gamkē ke cīn diu, ka cie kē ca looi tēnē ē tim kēnē yen luɔkē ē rot, na cōk a gɔn kēnē yen yōōkkē elä, ‘Jɔt rot ku cuat rot wīr,’ ka loi rot.

†††²² Ku na lak gam, ke kēriēc ebēn yakē ke thiēc tē rōōk wek, aa yōkkē.”

Bāny Itharel aa riel Jethu ʏōŋ yic

(Mk 11:27-33; Lk 20:1-8)

²³ Go Jethu bēn dhuk kal yic luanḡ Nhialic, ku tēwēn piōōc yen, ke bānydit kāk Nhialic ku kōc baai bō tēnē ye ku thiēckē elä, “Ee yīn, ye riel ŋō tō yīguōp ye yīn luui kēlā? Ku yeŋa yīk yī ē riel kēnē?”

²⁴ Go Jethu bēēr, “Wek aba thiēc wēt tōk aya, na bēērke apath, ke wek aba lēk raan cā gām riel ye ʏen kākā looi. ²⁵ Lēkkē ʏa, Joon yōk riel yen kōc gām lōkwēi tēnen, ye tēnē Nhialic aye rielde ē rot?”

Gokē guēk yic kamken ku luelkē, “Na luelku, ke yōk tēnē Nhialic, ka thiēc, ‘Aye ŋō kēc wek wētde gam?’

†† 21:13 Ith 56:7; Jer 7:11 ††† 21:16 Wk 8:2 ††† 21:21 Mt 17:20; 1Kor 13:2

²⁶ Ku na luelku, 'Ke rielde ë rot,' ke ʏok aa jöny ke rin ci raan ëbën ye gam." ²⁷ Gokë dhučk Jethu, "Akucku."

Go Jethu lëk ke, "Na ye këya, ke wek aacä lëk riel ye ʏen käckä looi."

Kääñ cī Jethu lueel rin mīth karou

²⁸ Ku ben Jethu ke thiëc, "ʏenö yakë tak wët kënë yic? Monytui ë la dhäk karou. Go la tënë wëndit ku lëk ye, 'Manhdië lɔr lui dom yic ya aköl.' ²⁹ Go bëër, 'ʏen acii la,' nawën ke ben yenhom waar ku ler. ³⁰ Go ben la tënë wänden koor ku lëk wët awën cī kanj lëk wëndit. Go gam ku cii la. ³¹ ʏenja kamken karou cī kë wic wun looi?"

Gokë bëër, "Ee wëndit."

Go Jethu lëk ke, "Kɔc ajuër kut ku adëjök ë tɔc kek ku-at moc ë path, aa kek aabi röt kanj mat ë bääny Nhialic yic tënë we. ³² Rin Joon raan wäär kɔc muɔɔc nhiiim ëci bën tënë we bi we nyuöth dhël ë yic, ku wek aa këc wëtde gam. Nawën ke ye kɔc ajuër kut ku adëjök kek gam ye. Ku na cɔk awën cī wek käckä tiñ ke loi röt, ke wek aa këc wepuöth waar ku pälkë luɔi käreɔc ku gamkë wëtde." †

Jethu aci jam ë waal bi rëc bäny nyuɔɔth

(Mk 12:1-12; Lk 20:9-19)

³³ Ku ben Jethu jam waal ku lueel tënë kɔc man ye ëlä, "Monytui ëci dom looi ku cum yic tiim luɔk ku rɔk. Ku wec tē ye mīth tiim guör thīn bik ya miök, ku looi kät. Ku jɔl dom riöp yic kɔc kök, ku le keny wun dët. †³⁴ Nawën le tē cī tiim luɔk thöñ, ke tooc aluɔɔnyke tënë ke bik la gäm abäkke. ³⁵ Go kɔc awën cī riöp dom yic aloony dɔm, ku thatkë aluɔny tök, ku näkkë alony dët ku biöökkë alony ye kek diäk aleel. ³⁶ Go aloony juëc tënë aloony tueñ ben tooc, ku ɔt ke looië ke tēwäär. ³⁷ Nawën ciëen ke wun dom jɔl wände tooc, ku tɔk lɔn bi kek ye theek. ³⁸ Go kɔc awën cī riöp dom yic lueel kamken wën tiñ kek ye, 'Kënë ee manh raan la dom, bi kanj lök thɔn aköldä. Bäk näkku ku käckë aabi döñ ke ʏo.' ³⁹ Gokë dɔm ku thelkë aʏeer dom yic ku näkkë."

⁴⁰ Ku jɔl Jethu ke thiëc, "Na bö raan la dom ke loi nõ tënë ke?"

⁴¹ Gokë bëër, "Abi kockä nõk, ku riöp dom yic wei tënë kɔc bi ye ayiëk abäkke tē cī kanj luɔk."

⁴² Ku lëk Jethu ke, "Këckë wët cī güt athör theer wël Nhialic yic ëlä, kanj kueen?

'Mën wäär yen cī atëët kuc yen aci bën a mën ril apeɔi,

kënë ë ye luɔi Bëny,

ayeku tiñ ke path ku dhëen ʏonyin!' " †

⁴³ Ku la Jethu tueñ ku lueel, "Këya alëk we, bääny Nhialic abi nyaai tënë we ku gëm kɔc wuöt kök bi wët-dië piñ ku loikë. ⁴⁴ Ku raan bi löny alal këne nhom, ka

† 21:32 Lk 3:12; 7:29-30 †† 21:33 Ith 5:1-2 † 21:42 Wk 118:22-23

duɔɔny bi ruöth, ku raan bi alal këne lööny yenhom ka niɔɔn yic." ⁴⁵ Nawën piñ kɔcdit kæk Nhialic ku kɔc gët lööñ ë jam këne, ke ɔickë lɔn jiiem Jethu rienken, ⁴⁶ ku na cɔk alɔn wic kek ye bik dɔm, ka ke cī riöc kɔc juëc tō thīn ë Jethu tiñ ke ye raan kæk Nhialic tiñ.

Jethu aci bääny Nhialic thöñ yan thiëc

(Lk 14:15-24)

22 Go Jethu ben jam tënë ke ë waal ku lueel.

² "Bääny Nhialic ë duër thöñ kek yan thiëc cī bënyñaknhom looi tënë wände. ³ Ku tooc aluɔɔnyke bi kɔc cī cɔɔl la lëk bik bën yai yic. Gokë kuc ku cik bö ʏeɔi. ⁴ Go aloony juëc ben tooc ku thɔnke ëlä, 'Lak, lëkkë kɔc cī cɔɔl lɔn mīth aaci thök ë guiër, muɔɔr ku nyök cuai aaci nõk, këriëc ëbën aci guiiir. Bäk yai yic!' ⁵ Ku keek aake liu puöth thīn, ku puökkë bi ɔek ala duɔmdë, ku la raandä luɔide yic. ⁶ Ku dɔm kɔc kök aloony bënyñaknhom, ku banjë ke ku näkkë ke. ⁷ Go bënyñaknhom puöu riääk apeɔi, ku tooc apuruöccke ku lek kɔc awën näk aluɔɔnyke nõk, ku cuänykë genden. ⁸ Ku cɔɔl aluɔɔnyke ku lëk ke, 'Yai aci thök ë guiër, ku kɔc ke cī cɔɔl aa këc aa kɔc path, aaci kuc ë bën. ⁹ Lak geeu ku calkë kuat kɔc bäk ʏök dhöl yiic bik bën yai yic.' ¹⁰ Go aloony la dhöl yiic ku cɔlkë kuat raan cik ʏök ëbën, abi yai thiän apeɔi.

¹¹ "Nawën bö bënyñaknhom bi thän cī guëer ʏeɔi bën tiñ, ke tiñ raan tök ke këc alëth yai ruök. ¹² Go bënyñaknhom lueel, 'Mäthdië, yi bö tēn këdë ke yi cii alëth yai ceñ?' Go mony awën biet ku cii wët bëër. ¹³ Go bënyñaknhom lëk aluɔɔnyke, 'Derkë cin ku cök ku cu-atkë muöth yic aʏeer, tē bi yen dhiau thīn ke ɔeny yelec.' " †

¹⁴ Ku wit Jethu wëtde ëlä, "Rin kɔc juëc aaye cɔɔl, ku aa kɔc lik kek aaye lɔc."

Jethu awic bi wëñ wët ajuër

(Mk 12:13-17; Lk 20:20-26)

¹⁵ Go Parathi la tēden ë röt bik tē bi kek Jethu dam thīn, wëtde bi lueel, la mat. ¹⁶ Ku toockë kɔcken abëk ke buɔth tënë ye, ku kɔc Antipäth ʏërot bik la wëñ bi wët rac luɔel kegup bi ye dɔm. Ku bik ku luelkë ëlä, "Raan piöc, anjicku yin ë raan la cök jam ë yith. Yin ë kɔc piöc bik kæk wic Nhialic looi dhël la cök, ke yi cii diëer kæk ye kɔc kök tak. Ku yin acie diëtde ye kuëc nhom. ¹⁷ Lëk ʏo na ye täktäku, buk ajuër aa gam ʏok kɔc Itharel tënë Cithër Bënyñaknhom, tēdë ke cuk bi ya gäm ye?"

¹⁸ Ku Jethu ëci ruënyden ɔic, ku bëër, "ʏenö wic wek ye bäk ʏa deep wët? ¹⁹ Calkë ʏa atin wëñ yakë tääu piny ajuër!" Gokë ʏiëk wëeth. ²⁰ Goke thiëc, "Ye nhom ɔa, ku ye rin ɔa käckä cī giëet wëeth kōu?"

²¹ Gokë bëër, "Aa kæk Cithër Bënyñaknhom." Go Jethu lëk ke, "Na ɔieckë këya, gämkkë Cithër Bënyñaknhom këde, ku gämkkë Nhialic këde."

†† 22:13 Mt 8:12; 25:30; Lk 13:28

²² Gokë gäi, tē cī Jethu wēt bēēr thīn, ku nyiēēnkē piny ku jjiēlkē.

Nhialic abī kōc cī thou cōl aa ben pīr
(Mk 12:18-27; Lk 20:27-40)

²³ Akōl tōŋ awēn ke kōc kōk akut Thaduthī, akut cīi ye ye gam lōn bī Nhialic kōc cī thou ben cōl apīr, bō tēnē Jethu ku thiēckē ēlä, ^{†24} "Raan piōōc, aci Mothith lēk yō ēlä, Na thou raan ku nyiēēŋ tik piny ke cīn mīth, ke wāmēnh koor ala yōt tik bī mīth dhiēēth yōn mēnhē. ^{††25} Na thōōŋku lōn tō mīth tik thīn kadhorou, ku thiēk wēndīt ku thou ke cīn mīth, ku dōŋ tiēŋde ke wēmēnh buōth ye, ²⁶ ku thou aya ke cīn mīth cī dhiēēth. Ku looi rot kēya tēnē raan ye kek diāk, agut wāmēnh kun ye kek dhorou. ²⁷ Nawēn ke tik thou aya." ²⁸ Ku lek tuēŋ ku thiēckē, "Tē le kōc cī thou rōt jōt akōldā, bī ya tiŋ ŋa, rin cī yen rēer ke ke ēbēn kadhorou?"

²⁹ Go Jethu bēēr, "Wek aa kōc ril nhīim cīn kē ŋiēckē, rin cīi wek athōr thēer wēl Nhialic cī gōt ye gam. Ku acāk ye gam aya lōn bī Nhialic kē ye lueel ke bī looi, lēu bī looi. ³⁰ Rin tē le kōc cī thou rōt jōt, aacīi bī thiēēk ku aacīi bī thiaak, aabī rēer kecīt atuuc nhial. ³¹ Ku na ye rin wēt bī kōc cī thou rōt jōt, ke we kēc wēt cī Nhialic lēk we thēer kueen? Acī lueel, ³² 'Ÿen ē Nhialic Abaram ku Ithāk ku Jakop.' Kōc cī thou ke ŋic Nhialic, aa pīr alanden. Yeen ē Nhialic kōc pīr, ku kōc cī thou aya." [‡]

³³ Nawēn piŋ thān tō thīn wēt kēnē, ke gēi ē piōōcde.

Lōŋ ril lēu bī theek kam ē lōōŋ
(Mk 12:28-34; Lk 10:25-28)

³⁴ Nawēn piŋ Parathī lōn cī Jethu Thaduthī thōl nhīim, ke mat kenhīim bik Jethu thiēēc aya, ³⁵ ku jōl raan tōk kamken, ^{††36} raan piōōc lōōŋ, Jethu thiēēc, "Ye lōŋ nen yen ril kam ē lōōŋ?"

³⁷ Go Jethu bēēr, "Yīn adhīl Bānydu Nhialic nhiaar piāndu ēbēn, ku wēiku ēbēn, ku nhiamdu ēbēn." ^{††38} Kēnē, yen ē lōŋ ril tuēŋ. ³⁹ Lōŋ dēt ril ye kek rou thōŋ kek ē lōŋ kēnē akīn, yīn adhīl raan dēt nhiaar cīmēn nhīer yīn rot. ^{††40} Lōōŋkā karou kek aa ye lōōŋ Mothith ēbēn, ku lōōŋ ye kōc kāk Nhialic tiŋ piōōc, kēr bei thīn.

Jethu acī kōc piōōc lōn yen raan ē tooc Nhialic
(Mk 12:35-37; Lk 20:41-44)

⁴¹ Kaam wēn cī Parathī kenhīim kut Jethu lōōm ke thiēēc ke wēt kēnē, ⁴² "Yakē tak Raan cī lōc ku dōc yeŋa? Ye wēn ŋa?" Gokē lēk ye, "Ee wēn Debit?"

⁴³ Go dhuōk ke ku lueel, "Na ye kēya, yeŋō ye Wēi Nhialic Debit yōōk bī cōl Bānydiē. Rin ēcī Debit lueel ēlä,

⁴⁴ 'Acī Nhialic lueel tēnē Bānydiē, "Nyuc ē tēn kōŋdiēn cuēc, yet tē bī Ÿen kōc aterdu dhuōk ciēen yīcōk.'" ^{††}

† 22:23 Lujī 23:8 †† 22:24 L.rou 25:5 ‡ 22:32 B.bei 3:6 †† 22:35 Lk 10:25-28 †† 22:37 L.rou 6:5 ††† 22:39 Leb 19:18 ††† 22:44 Wk 110:1

⁴⁵ "Na ye Debit cōl, 'Bānydiē,' Ke lēu bī ya wēnde kēdē?" ⁴⁶ Go ciēn mēn raan tōŋ bēer wētde, ku wēn akōlē yet tuēŋ acīn raan tōŋ cīi yethok ben kuek bī thiēēc.

Duōkkē nhiam cīmēn Parathī ku Thaduthī
(Mk 12:38-39; Lk 11:43, 46; 20:45-46)

²³ Ku jōl Jethu lueel tēnē kōc juēc awēn ku kōcken ye buōth. ² "Kōc piōōc lōōŋ ku Parathī kek aatō nyin Mothith. ³ Kēya, aa dhiēlkē ke theek ku luōikē kē yekē lēk we, ku piēŋkē kē yekē lēk we, ku duōkkē kākken yekē ke looi ye kiēēt, rin aacie kāk yekē lēk kōc kek yekē ke looi. ⁴ Aa kōc piōōc kārīl yiic bī ke looi, ku aa cie kōc ē kony bik ke looi. ⁵ Kēriēēc ēbēn yekē ke looi, ayekē ke looi rin bī kek kōc wēŋ. Aa cath ke muk athōr thēer wēl Nhialic. Ku rukkē alēth path, ku mukkē athōr kecin bik nyuōōth lōn ye kek kōc path thek lōŋ Mothith. ⁵⁶ Ayekē nhiaar bik nyuc tuēŋ thōc kōcdīt tēnē amat, ku yōn path akōl yai. ⁷ Ayekē nhiaar bī ke aa muōōth athēēk yōn Ÿōc yiic, ku yeke cōl, 'Kōc piōōc.'

⁸ "Duōkkē rōt cōl aye cōl, 'Kōc piōōc,' Rin wek aa ŋek ke wāmēnhē, ku wek aa la raan piōōc tōk. ⁹ Ku acīn raan dhiēlkē cōl pinynhom tēn, 'Wā,' Rin ē Nhialic tō nhial yen ee Wuurdun yetōk. ¹⁰ Ku duōkkē rōt cōl aye cōl, 'Kōc piōōc,' Rin wek aa la raan piōōc tōk, 'Raan cī lōc ku dōc.' ¹¹ Raandīt apēi kamkun adhīl rot dhuōk piny bī luui rienkun. ^{††12} Kuat raan rot yāth tuēŋ ē rot abī dhuōk ciēen, ku raan lir puōu rot tōōu ciēen, abī yāth tuēŋ. ^{†††}

Jethu acī rēēc Parathī ku kōc gāt lōōŋ nyuōōth
(Mk 12:40; Lk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ "Kōc piōōc lōōŋ ku wek Parathī, Awēēŋkui! Ee kērac apēi yen ayakē looi, rin ye wek kōc piōōc dhēl cīi kek bī met bāāny Nhialic yic. Rin wek aacīi bī met thīn aya. Na cōk kōc kōk wīc bik met thīn, ka yakē ke wel nhīim ē piōōcdun cīi la cōk! ¹⁴ Kōc piōōc lōōŋ ku wek Parathī, Awēēŋkui! Wek aa cath we rōōk apēi dhōl yiic bāk kōc wēŋ lōn ye wek kōc path, ku wek aa bēēi lēr tuōōr nyīn bik aa kākken. Wek aabī tēm awuōcdīt tet apēi rin kārēc yakē looikā!

¹⁵ "Kōc piōōc ku wek Parathī, Awēēŋkui! Wek aa piny kuany yic rin bī la raan tōŋ yōkkē bī piōōcdun gam. Na yōkkē, ke tē ye wek ye piōōc thīn, ee ye cōl aye raan pan mac, abī we duēr waan thook!

¹⁶ "Awēēŋkui, wek kōc ē kōc kōk wat nhīim ke we ye cōōr aya, ku lueel, raan mēl kuēēŋ rin luāŋ Nhialic, ke rot mac wētde. ¹⁷ Wek aa muōōl ku cōōr! Yeŋō dīt? Ye mīlāŋ thith aye luak? ¹⁸ Ku benkē lueel ēlä, raan mēl kuēēŋ rin yīk ka cīn wētde yic, ku na kuēēŋ mēl rin ajuēr cī tāāu yenhom, ke rot mac wētde. ¹⁹ Wek kōc cī cōr wepuōth! Yeŋō dīt? Ye ajuēr cī tāāu yīk nhom aye yīk guōp ē loi bī ajuēr cī tāāu yenhom ya kēn ē Nhialic? ²⁰ Kēya, tē kuēēŋ raan yīk, ka kuēēŋ ye, ku kāk cī juaar

§ 23:5 Mt 6:1; Kn 15:38; L.rou 6:8 §† 23:11 Mt 20:26-27; Mk 9:35; 10:43-44; Lk 22:26 §†† 23:12 Lk 14:11; 18:14

yenhom. ²¹ Ku tē kuēñ raan luaj Nhialic ka kuēñ ye ku Nhialic yen rēer thīn, ²² ku tē kuēñ raan pan Nhialic, ka kuēñ mäacde, ku yenhom guḡp. †

²³ “Kɔc piöoc löön ku wek Parathī! Awēñkui! Wek aa kälík kakkun cäk puur yiic juēr Nhialic, ku wek aacie kārīl ye löñ lueel ye kuēc nñīm, cimēn bī raan dhiel la cök ku lir puḡu, ku kony kɔc kōk ku cīi kɔc ye ruēñy. Wek aa dhil kakkā muk nñīm, ke we cīi mäl ē juēr kañ aya tēñē Nhialic. ††²⁴ Kɔc mār kɔc, wek aacie kāk wīc Nhialic ye looi, ku aa kāk puḡl yiic kek aa yakē ke kuēc nñīm.

²⁵ “Kɔc piöoc löön ku wek Parathī! Awēñkui! Wek aaciī puḡth la cök, wek aa cīt bīiny ku aduuk ye lɔk kōth, ku aa thiāñ mīith ye rum riel ku mīith ye ke tuḡḡr nyīn. ²⁶ Wek kɔc Parathī cī cɔr wepuḡth! Kañkē bīiny ku aduuk lɔk yiic, yen aabi kek kōth la wīc aya!

²⁷ “Kɔc piöoc löön ku wek Parathī! Awēñkui! Wek aa thōñ kek rēñ cī buth, na tīñ kekōth ke dhēñ apei, ku keyiic abñthīn aaci thiāñ yom kɔc cī thou ku kārēc kōk. ††²⁸ Kēya, wek aa cīt rēñkā aya. Wek aaye raan ēbēn tīñ we path gup ayeer, ku piāthkun abñthīn aaci thiāñ ruēñy ku kārēc kōk ēbēn.

²⁹ “Kɔc piöoc löön ku wek Parathī! Awēñkui! Wek aa rēñ buth tēñē kɔc kāk Nhialic tīñ. Ku giētkē rēñ kɔc path bīk dhēñ apei, ³⁰ ku luelkē ēlā, na yo tō thīn wäär nēk wārkuan dīt kɔc kāk Nhialic tīñ, ḡuḡt yok aa kēc rōt mat ē nāakden yic. ³¹ Kēya, ayakē gam ayic lɔn ye wek mīth kɔc wäär nāk kɔc kāk Nhialic tīñ! ³² Ku cīt mēñē ye wek kɔc ril nñīm, cīn kē yakē gam, kēriēc ēbēn atō wecin, thāāpkē kārēc wäär cī wārkuḡn dīt jɔk! ³³ Mīth kāpieny! Yakē tak bāk poth la pan mac kēdē? ††³⁴ Ku rin ē wēt kēñē yen aci Wā we tuḡc kɔc kāk Nhialic tīñ. Ku ē kōckā yiic, kɔc kōk aa bāk nōk, ku piātkē kɔc kōk tim cī rīiu kōu, ku thatkē kɔc kōk ḡnkuḡn amat yiic, ku yakē ke yḡḡp gēeth yiic ēbēn. ³⁵ Ku tēdun ye wek luui thīn kēñē, abi awuḡc bī teem rin kɔc cī nōk löönny weyiēth, jɔk nāak wäär nēk Abel yet nāak Dhākaria wēn Barakia wäär nākkē luaj Nhialic. ††³⁶ Ku lēk Jethu ke, awuḡc bī gam rin ē kakkā ēbēn abi bēn ē riēc kēñē yeth.

Jethu ee kɔc gen Jeruthalem lēk

(Lk 13:34-35)

³⁷ “Wek kɔc gen Jeruthalem, wek aa kɔc kāk Nhialic tīñ nōk, ku biḡḡkkē kɔc cī Nhialic tuḡc we aleel. Aca wīc arak juēc, ba we kony cimēn dhie ye ajīth miēthke kuḡm piny yewuk bī ke kony bī ke cīi ḡḡp, ku wek aaciī kuēc. ³⁸ Ēmēn abāk tīñ ke Nhialic cī yecin miēēt bei, ku nyiēñ pandun we. ††³⁹ Ku ēmēn alēk we, ‘Wek aaciī ya bī ben tīñ yet akōl bī wek rōt guir bāk ya lor tē ben ḡen dhuk.’ †††

Luan Nhialic Jeruthalem abi thuḡr piny

(Mk 13:1-2; Lk 21:5-6)

24 Tēwēn jiēl Jethu kal luaj Nhialic yic, ke kōcken ye buḡth bō tēñē ye ku luelkē, “Raan piöoc, tīñ, ye luajñdīt dhēñ ḡō kēñē!” ² Go Jethu bēer, “Alēk we, ḡōt dīt yakē tīñkā aabi thuḡr piny ēbēn ka cīn alel tōñ bī kōc alel dēt nhom.”

Acī Jethu lēk atuḡcke lɔn bī ke maan

(Mk 13:3-13; Lk 21:7-19)

³ Tēwēn rēer Jethu ḡn Olip nhom ē rot, ke kōcken ye buḡth bō tēñē ye ku thiēckē, “Lēk ḡo ye nēn bī kakkā rōt looi, ku yeḡō bī tē bī yīn dhuk pinyñhom ku thōk piny, nyuḡth?”

⁴ Go Jethu lēk ke, “Duḡkkē rōt cɔl aduḡñ. ⁵ Rin kɔc juēc aabi bēn rienkiē, ku ye ḡek lueel, ‘Ke ḡen Raan cī lɔc ku dɔc.’ Ku aabi kɔc juēc duḡñ. ⁶ Duḡkkē diēer tē tīñ wek tɔñ ke loi rōt, ku tē piñ wek tɔñ kōk wuḡt mec yiic. Kakkā aa dhil rōt looi, ku acie yen bēn thōk ē piny. ⁷ Rin wuḡt aabi thōr kamken ku pan bēnyñakñhom kek pan bēnyñakñhom dēt aabi thōr aya. Cɔñdīt apei abi tō thīn, ku ayiēkyiēēk piny abi rot looi bēēi juēc yiic. ⁸ Kakkā kek aa kāk tueñ.

⁹ “Ku dēt, wek aabi dɔm ku ḡēth we luk yic, ku wek aabi nōk. Ku wuḡt ēbēn aabi we maan rienkiē. ¹⁰ Ku ē tēēn, kɔc juēc cī wēt diē gam aabi rōt waar, ku kɔc kōk aabi ḡek raandā aluom ku man raandā ḡek. ¹¹ Ku awēñ juēc aabi tuḡl aya, ku aabi kɔc juēc rac nñīm. ¹² Ku luoi kārēc abi rot juak apei, kɔc juēc aabi gamden wai wei. ¹³ Ku raan bī yepuḡu dēet yet tē bī yen thou, abi pīr akōlriēc ēbēn. ¹⁴ Ku Wēt Puḡth Yam kēñē rin bāāny Nhialic, abi kañ lēk kɔc ēbēn pinyñhom bīk piñ, ku jɔl thōk piny bēn.

Kēreec bī rot looi tēñē kɔc Jeruthalem

(Mk 13:14-23; Lk 21:20-24)

¹⁵ “Ala akōl bī wek kērac apei tīñ, kēwäär cī Daniel raan kāk Nhialic tīñ jam ē ye.” (Raan kuēn adhīl kēñē deet yic!) ¹⁶ “Kɔc rēer Judia, ku tīñkē ē kēñē, ka dhil rin gat nñīm roor bīk la thiaan. ¹⁷ Ku na rēer raan ayeer, ka cīi ben la ḡōt bī la guik kē muk. ¹⁸ Ku na tō raan dom yic, ka cīi ben dhuk baai bā alanhde la lööm. ¹⁹ Diāār liēc ku diāār muk mīthkor aabi gum apeidit ye nīnkā. ²⁰ Rōḡkkē bī rot cīi loi wiir yic rut, tēdē akōl cīi kɔc ye luui. ²¹ Kɔc aabi gum apei ye nīnkā, gum kēckē kañ yōk tēwäär ciek Nhialic kɔc agut cīt ēmēn. Ku aaciī rot bī ben looi. ²² Na kēc Nhialic looi bī nīnkā cɔl alik, ḡuḡt acīn raan cī pīr. Ku rin kōcken cī lɔc, aci nīn cɔl alik.

²³ “Wek aa lēk, na le raan yōök we, ‘Tiēñkē Raan cī lɔc ku dɔc kīn, tēdē ke lueel, tiēñkē yen akan!’ Ke duḡkkē gam. ²⁴ Rin kɔc juēc aabi bēn ku lueel ḡek, ee ḡen Raan cī lɔc ku dɔc, ku lueel raan dēt, ee ḡen raan kāk Nhialic tīñ, ku loikē kārīl kɔc ḡōi, na lēukē, ke mār kɔc cī Nhialic

† 23:22 Ith 66:1; Mt 5:34 †† 23:23 Leb 27:30 † 23:27 Luoi 23:3 †† 23:33 Mt 3:7; 12:34; Lk 3:7 †† 23:35 Cäk 4:8; 2Lēk 24:20-21 ††† 23:38 Jer 22:5 ††† 23:39 Wk 118:26

§ 24:9 Mt 10:22 §† 24:13 Mt 10:22 §†† 24:15 Dan 9:27; 11:31; 12:11 §† 24:18 Lk 17:31 §†† 24:21 Dan 12:1; Ny 7:14

kuany. ²⁵ Tietkë röt, keriëec ebën alëk we emën bāk
nhiim tir kē bī bēn.

²⁶ "Këya, na le raan lëk yī elä, 'Yen akan atō roor tēēn!' Ke yī duk la, tēdē, 'Yen akīn aci thiaan tēn,' Ke duk gam. ²⁷ Rin tē dhuk Manh Raan ka guokë njic. Abāk tiŋ cīmēn bir den dhie yen nhial reet yic, ku tiŋ lōŋ ku lōŋjē. †

²⁸ "Dēt aya, abī ciēt mēn dhie na cī cuor kenhiim kut, ka la kē ŋuetkē. ††

Aköl bī Manh Raan bēn

(Mk 13:24-27; Lk 21:25-28)

²⁹ "Awiëc ku bāk njic aya, ye nīnkä, tē cī kōc jāl gum apeī, aköl abī kum nyin bī piny cuol, ku pēci acīi bī ruel. Ku kuel aabī röt yāak ku löonykē. ³⁰ Kē bī bēn Manh Raan col anjic abī tiŋ nhial, ku kōc ebēn pinyhom aabī yiic ŋeēr kākken rēc cīk looi. Ku keek aabī Manh Raan tiŋ ke bō pial yiic nhial ke diik ku rieldit apeī. ³¹ Ku abā atuōckce tooc bik kēcit löör yup yic, bī kek kōcken cī lōc kuōōt yiic pinyhom ebēn.

³² "Njiekē ē kēnē tim cit ŋaap, tē looi yen yōōk ku looi yīth, ke kēr aci thiōk. ³³ Këya, tē tiŋ wek kākka ke loi röt aya, ke njiekē lōn cī yen thiōk apeī. ³⁴ Alëk we, wek aaciī bī mää rē tē cōk kākka röt looi. ³⁵ Nhial ku piny aabī liu, ku wētidiē acīi bī kaŋ mää r.

Rēēr yī cī rot guiir

(Mk 13:32-37; Lk 17:26-30, 34-36)

³⁶ "Acīn raan njic aköl bī kākka röt looi. Na cōk atuuc nhial, ayī Wēnde, ka cīk njic. Ee Wä ē rot yen anjic ye. ³⁷ Bēn Manh Raan abī ciēt kēwäär loi rot wäär piir Noa. ³⁸ Ee nīnkä, aboordit nhom tuen, kōc aake rēēr ke mit puōth, ke ye luui ruēi ku yēi yet aköl le Noa riāi yic, ³⁹ ku ē cīn kēn njic yet tē biī aboor. Ku muou kōc ebēn. Yen abī ciēt bēn Manh Raan aya. ⁴⁰ Tēēn na cōk kōc karou luui dom yic, ke raan tōk yen abī nyaai ku nyiēēn raan dēt piny. ⁴¹ Ku diäär karou lui tētōk aabī ke tiēŋ tōk nyaai, ku nyiēēn tiŋ dēt piny.

⁴² "Këya, guierkē röt ku tiēēr kē nhiim, rin wek aa kuc aköl bī Bānydun bēn. ⁴³ Yen acīt kēn na raan la baai njic tē bī cuār bēn thīn wakōu, ka rēēr ke yiēn, ku cīi cuār pāl bī kākke nyaai. ⁴⁴ Ke week aya, wek aa dhil rēēr we tīt, rin acāk njic ye nen bī Manh Raan bēn. †††

Njic Bāny ku loi luide akōlaköl

(Lk 12:41-48)

⁴⁵ "Na ye këya, yeŋa alony path ku njic kaŋ apeī, bī bēny nyāāŋ paande, bī kacke aa gām miēth akōlaköl? ⁴⁶ Alony mit guōp, alony bī bēny yōk ke loi luide apath tē dhuk yen! ⁴⁷ Alëk we, abī alony kēnē tāau kākke yiic ebēn. ⁴⁸ Ku alony cīi luide bī njic looi, rin yen ye tak lōn cīi bānyde bī lac dhuk, ⁴⁹ ku kuc kōc pan bēny ciēēŋ, ku ye cool wiēet kek kōc dek ē māau, ⁵⁰ ke bānyde abī

† 24:27 Lk 17:23-24 †† 24:28 Lk 17:37 ‡ 24:29 Ith 13:10; 34:4; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15; Ny 6:12-13 †† 24:30 Dan 7:13; Dhāk 12:10-14; Ny 1:7 ††† 24:37 Cāk 6:5-8 †††† 24:39 Cāk 7:6-24 †††† 24:44 Lk 12:39-40

la luät yeguōp aköl cīi ye tak lōn yen aköl bī yen bēn.

⁵¹ Ku yeen abī bēny tēm awuōcdit, ku met tē rēēr kōc rēc thīn, ē tēēn kōc aa rēēr ke dhiau ke ŋeny kelec."

Kääŋ nyiir kathiäär

25 Ku ben Jethu kääŋ dēt thōōth, ku thōōŋ bāny Nhialic elä, "Nyiir kathiäär aake cī kākken ye kek mer lööm ku lek yan thiēek yic. ⁵² Kam ē nyiirkä, nyiir kadhiëc aake pel nyin, ku nyiir kadhiëc aa cīi nyin pel. ⁵³ Nyiir aa bēlkä aake cī mermerken lööm ku cīk miök dīt muk. ⁵⁴ Ku nyiir njic kaŋ aake muk mermerken ku miök dīt tet aya. ⁵⁵ Nawēn ka athiëek gāau bī cīi lōc bēn, gokē tōc bik nin.

⁵⁶ "Nawēn wēēr ciel yic, ke piŋ duōt, 'Athiëek abō, bāk ayeer ku luōrkē!' ⁵⁷ Go nyiir awēn kathiäär röt jōt kedhie ku dēepkē mermerken. ⁵⁸ Go mermer nyiir aabēl cīi dēp apath rin cīn kek yiic miök. Gokē nyiir kōkkä lim, 'Mi-ackē yo ē miök, mermerkua aaciī dēp.' ⁵⁹ Gokē bēēr, 'Miök acīi yo thōŋ, lak tē ye miök yaac thīn bāk la yōōc miōkdun.' ⁶⁰ Go nyiir aabēl la bik la yōōc miök, ku go athiëek guō lōk bēn kecōk. Go nyiir awēn cī röt guiir la kal yic kek athiëek tēwēn dieer yai thīn, ku thiōk kal thok.

⁶¹ "Nawēn la nyiir awēn cī la yōōc miök dhuk ke cōt, 'Bēny, Bēny, ŋāny yo kal thok!' ⁶² Go athiëek bēēr, 'Ye wek yīŋa?' Wek aacā njic!" ††

⁶³ Ku wit Jethu wētde elä, "Rēēr kē we cī röt guiir, rin wek aa kuc aköl bī ŋen bēn."

⁶⁴ Ku ben Jethu kääŋ dēt ben thōōth ku lueel, "Bāny Nhialic abī thōŋ ke mony la keny wun dēt, cā aluōnyke cōl ku gēm ke wēēu bī kek lōk luui. ⁶⁵ Ku yīk aluōny tōk tim buōt. Ku gēm alony dēt tim thiārdhiëc, ku gēm alony ye kek diāk tim thiäär. Acī wēēu tek këya cit tē njic ŋek luui thīn, ku jiēl bī la keny. ⁶⁶ Go alony cī yiēk tim buōt, wēēuke la luōi ku yōk tim buōt dēt. ⁶⁷ Ku lui alony cī gām tim thiārdhiëc cīmēn alony wēn aya, ku yōk tim thiārdhiëc dēt. ⁶⁸ Ku la alony cī gām tim thiäär wēēu bānyde la wuōōt piny ebēn.

⁶⁹ "Nawēn ke bānyden jōl dhuk, ku cōl aluōnyke bī wēēuke bēn kuēēn nyin. ⁷⁰ Go alony wäär cī gām tim buōt bēn ku lueel, 'Bēny, wäär yīn acā gām tim buōt, ku emēn tiŋ, ŋen acī tim buōt dēt juak thīn.' ⁷¹ Go bānyde leec luōiden peth cī looi ku lueel, 'Yīn acī wēēu lik njic muk apath ku juak keyiic, këya emēn yīn aba tāau kajuëc yiic ba ke muk. Bäär rēērku yo mit puōth yodhie.'

⁷² "Ku ben alony cī gām tim thiārdhiëc bēn ku lueel, 'Bēny yīn acā yiēk tim thiārdhiëc wäär le yīn keny, ku ŋen acī lōk luui ku juak tim thiārdhiëc dēt thīn.' ⁷³ Go bēny leec luōiden cī njic looi ku lueel, 'Yīn alony puōth kaŋ tiit apath. Yīn acī kälīk tiit apath, ku emēn yīn abī tāau kajuëc nhiim, bäär miet puōu ē bāny bānydu yic.'

²⁴ "Go raan cī tim thiäär lööm bēn ku lueel, 'Bēny, aca piŋ lɔn ye yīn raan col puŋu rap kēc puur tem, ku kuany kāk ke kēc ke wēer piny. ²⁵ Kēya, ŷen aci riŋŋc ku la wēūku wēc piny. Nŋ! Wēū wāär ca kuēi ŷa aa kīk.' ²⁶ Go bēny lēk ye ēlä, 'Alony rac, ku ye adak rot aya. Na ŋic lɔn ye ŷen rap tem, rap kēc puur, ku lɔn ye ŷen kāŋ kuany, ku aa kēc pok. ²⁷ Nuŋt yīn aci wēūkiē dhiel gām raan ŋic luŋi wēū, na la dhuk ciēen, ke ŷa yök wēūkiē ke cī keyiic juak. ²⁸ Nyaaikē wēū tēnē ye ku gām kē ke raan la tim buŋt. ²⁹ Rin raan kälīk ŋiec muk abī kākke juak yiic, ku raan cī kāŋ ye ŋiec muk, abī kēden tō thīn nyaai. ³⁰ Ku cuatkē alony rēec kēnē muŋŋth yic aŷeer, ku tēēn dhiēū abī tō thīn, ke kac yelec.' ††

Luŋdīt

³¹ "Aköl bī Manh Raan bēn ke duaar, ku atuuc nhial ebēn ke cath ke ye, abī nyuc thōnyde nhom ke duaar pan Nhialic, ³² ku thāi ebēn aabī guēer yenhom. Ku aabī tek yiic akuut karou, cimēn raan la thök, yen amēl ku apīyeem tek thook. ³³ Ku tēū amēl kōŋden cuēc ku apīyeem kōŋ cam. ³⁴ Ku Bēny abī kōc kääc lɔŋ cuēc lēk, 'Bäk, kōc cī Wä dōc ku lömkē bääny cī guir tēnē we tēwāär ciēk piny. ³⁵ Wēn cī cōk ŷa nōk, wek aacā muŋcōc kēcam. Ku wēn cī rou ŷa nōk wek aacā muŋcōc kēdek, ku wēn ye ŷen jāl, wek aacā lor pandun, ³⁶ ku wēn cīn ŷen lubo wek aacā ruök kōu, ku wēn tuēeny ŷa wek aacā la neem, ku wēn cī ŷa mac, wek aacā bēn tiŋ.'

³⁷ "Ku kōc wēn aabī wētde dhuk nhom ēlä, 'Bēny, yī cuk tiŋ nen yī nēk cōk buk yī muŋcōc kēcam? Ku nēk rou yī buk yī muŋcōc kēdek, ³⁸ ku cuk yī tiŋ nen ke yī bō keny yic buk yī lor? Ku yīn acīn lubo goku yī ruök kōu? ³⁹ Yī cuk tiŋ nen ke yī tuany, ke yī cī mac buk yī la neem?' ⁴⁰ Ku abī Bēnyŋaknhom lēk ke, wēt yic alēk we, 'Kēriēec ebēn cāk luŋi raan tōk kam wāmāthkiē thiikā, aa cāk luŋi ŷa aya.'

⁴¹ "Ku abī lēk kōc lɔŋ cam, 'Aa wek kōc cī cieen, jälkē ē tēn bāk la many dēp yic akölriēec ebēn, many cī guir tēnē jōŋrac ku atuŋŋcke ebēn. ⁴² Rin wāär nēk cōk ŷa, wek aa kēc ŷa muŋcōc kēcam, ku nēk rou ŷa ku wek aa kēc ŷa muŋcōc kēdek. ⁴³ Ku wāär ŷen ē jāl ku wek aa kēc ŷa gōŋŋ pandun, ku ŷen ŷa cīn kōu alath, wek aa kēc ŷa ruök kōu, ku ŷen a ŷa cī tuaany, ku mac ŷa ku wek aa kēc bēn bāk ŷa neem.' ⁴⁴ Ku kōckui aya aabī thiēc, 'Bēny, yī cuk tiŋ nen ke yī nēk cōk ku rou, ku ye nen yī bō keny yic, ku cīn alanh ceŋ, ku tuany yī ku mac yī ku yīn akēcku kony?' ⁴⁵ Ku abī bēēr, tēnē ke, 'Wēt yic alēk we, kēriēec ebēn kēckē luŋi wāmāthkiē thiikā, ka kēckē luŋi ŷen aya.' ⁴⁶ Ku keek aabī la tē bī ke reem thīn akölriēec ebēn, ku kōc path aabī la tē bī kek pīr thīn akölriēec ebēn." ††

Amat nēk Jethu

(Mk 14:1-2; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

²⁶ Nawēn cī Jethu thök jam kek kōcken ye buŋth, ke lēk ke, ² "Cimēn ŋic wek ye, Yan Ayum cīn yic luŋu abī yecōk jōc nin karou bī bēn. Ku Manh Raan abī luŋm tēnē kōc rēc bīk piäät tim cī riū kōu." ††

³ Kaam awēn ke kōcdīt kāk Nhialic ku kōcdīt baai Itharel, aake mēt pan raandīt kāk Nhialic cōl Kaipa, ⁴ ku guirkē tē bī kek Jethu dam thīn ke cī ŋic ku nāk. ⁵ Ku luelkē, "Acuc dōm aköl yai. ŷok aabī tiit bī kōc kaŋ jāl, rin na dōmku, ke kōc ŋoot yai yic, tēdē ke kōc juēc aa thār kek ŷo."

Maria aci tē theek yen Jethu thīn nyuŋth

(Mk 14:3-9; Jn 12:1-8)

⁶ Tēwēn rēer Jethu Bethani pan raan atuet cōl Thai-mon, ⁷ ke tik bō tēwēn mīth yen, ke muk tōny koor cī cuēec tim ril la yic miök ŋir ye ŷōc wēū juēc apei, ku kuem thok ku luuŋ miök Jethu nhom ebēn. ††⁸ Go kōc Jethu buŋth puŋth dak wēn tiŋ kek kēnē, ku jīemkē kamken, "Yeŋō tuuk yen miök ŋir?" ⁹ "Miök ŋir kēnē ŋuŋt aci ŷaac wēū juēc ku gēm wēū kōc ŋōŋ."

¹⁰ Go Jethu kē luelkē ŋic, ku lueel tēnē ke, "Pälkē, yeŋō nyieeny wek ye? Kē cī looi tēnē ŷa yen tiŋ, ee kē-path apei. ¹¹ Kōc ŋōŋ aabī rēer kamkun akōlaköl, ku ŷen aci bī rēer kek we akōlaköl. ††¹² Wēn luuŋ tiŋ kēnē miök ŷaguŋp, ee looi kēya bā tōc bī guäpdīē guir bī jal thiik. ¹³ Wek alēk yic, kuat tē bī Wēt Puŋth Yam piŋŋc thīn pinyinhom, kē cī tiŋ kēnē looi, abī ya lueel bī ye atak."

Judath aci Jethu ŷaac

(Mk 14:10-11; Lk 22:3-6)

¹⁴ Nawēn ke raan tōk kam atuuc kathiäär ku rou, cōl Judath Ithkariöt la tēnē kōcdīt kāk Nhialic ¹⁵ ku lueel, "Yeŋō bāk yiēk ŷa tē thōn ŷen we Jethu?" ¹⁶ Gokē gām wēū juēc. Ku jōl tē bī yen Jethu dōm thīn wīc. ⁵

Jethu aci miēth yai cam kek atuŋŋcke

(Mk 14:12-21; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

¹⁷ Nawēn aköl tuerŋ Yandīt Ayum cīn yic luŋu, ke kōc Jethu buŋth bō tēnē ye, ku thiēckē, "Ye tēnen wīc bī ŷok miēth yai guir thīn tēnē yī?"

¹⁸ Go bēēr, "Lak geeu tēnē ŋekdīt ku lēkkē ye, 'Aye Bānyda lueel, aköl bī luŋidiē thök aci bēn. Ee paandu yen abī ŷen Yan Ayum cīn yic luŋu cam thīn kek kōckiēn ŷa buŋth.'" "

¹⁹ Go kōc ē biōōth kē cī Jethu lēk ke looi, ku guirkē miēth yai.

²⁰ Nawēn la thēi bēn ke Jethu nyuc kek kōcken ye buŋth kathiäär ku rou bīk mīth. ²¹ Tēwēn mīth kek ke lueel Jethu, "Wek alēk yic, raan tōk kamkun abā luŋm."

† 25:29 Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18 †† 25:30 Mt 8:12; 22:13; Lk 13:28 † 25:31 Mt 16:27; 19:28 †† 25:46 Dan 12:2

†† 26:2 B.bei 12:1-27 ††† 26:7 Lk 7:37-38 ††† 26:11 L.rou 15:11 § 26:16 Dhäk 11:12

²² Gokë puõth riääk apei ku gëikë, ku thiëckë tök-tök, "Makei! Ye yic? Ye ʒen Bëny?" ²³ Go Jethu bëër, "Ee raan tök kamkun lut yecin kek ʒa aduõk yic, yen ë raan bi ʒa gaany. ²⁴ Ee yic, Manh Raan abi nõk cit tã ci gät ye rienke athör theer yiic. Ku raan bi ye luõm abi gum apei! Ku aɗuëen tënë ye diët kéc kaɗ dhiëeth."

²⁵ Ku Judath aya, ëci Jethu thiëec, "Raan piöoc, ye ʒa?" Go Jethu bëër, "Ee yi."

Guirku röt apath buk guõp Bëny rõm

²⁶ Tëwën mith kek, ke Jethu lõm ayup ku dõc ku beny yic, ku gëm kocken ye buõth ku lueel, "Lõmkë kënë, ku camkë, kënë ee guãpdië."

²⁷ Ku lõom aduj ci thiãɗ muõn abiëc, ku leec Nhialic ku gëm ke ku lueel, "Dëkkë thïn ëbën." ²⁸ "Kënë ë riemdië, riem dõõr kek Nhialic, bi kuër rin bi adumuõm kõc ëbën päl piny. ²⁹ Alëk we, ʒen aci bi ben dek muõn abiëc pinyhom tën kek we, ʒet akõl bi ʒok ye dek ʒodhie pan Nhialic."

Jethu aci kã bi Piter ye jai lueel

(Mk 14:27-31; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

³⁰ Nawën cik jãl thök ke ket waak ku lek ɗõn Olip cõk.

³¹ Ku lueel Jethu tënë ke, "Wek kackië, wek aabi kat ʒa ë wëër kënë cimën këwäär ci ɗõt athör theer wël Nhialic yic ëlä, 'ʒen abã abiõõk cõl anak ku amël aabi wëer.'"

³² Ku tã ci ʒen rot ʒõt raɗ yic, ke ʒen abi kaɗ la Galilia ba we la tiit thïn." ³³

Go Piter lueel tënë Jethu, "ʒen aci bi kat tã cõk kõc ëbën kat yi!" ³⁴ Go Jethu bëër, "Alëk yi, ee wëër kënë, ke thõn ajith kéc kiu, yin abã jai arak diäk." ³⁵ Go Piter dhuõk ye, "Na cõk ʒa nõk kek yi, ke yin acã bi kaɗ jai." Ku lueel kocken kõk ye buõth ëbën këya.

Jethu arõõk ke njic lõn bi ye nõk

(Mk 14:32-42; Lk 22:39-46)

³⁶ Kaam wën ke Jethu kek kocken ye buõth la tã cõl Jethemani, ku lueel tënë ke, "Nyuõõckë tën, ku yiënkë, ʒen ala tãen ba la rööc." ³⁷ Ku cõl Piter ku wëët Dhubedi karou, ku ʒõl rëër ke nëk atiëel, ku dhiëeu apei yepuõ. ³⁸ Ku lueel tënë ke, "ʒen adhiau puõ apei, ee thou guõp. Rëërkë tën ku yiënkë."

³⁹ Ku le tueɗ tãthin-nyõõ, ku rëëny rot piny ke gut yenhom piny ku rööc ëlä, "Wã, na lëu rot ke yi cõl këreec tit ʒa aci bõ. Ku acie wët piãndië, ee wët piãndu."

⁴⁰ Nawën ke dhuk tënë ke kadiäk ku yök ke ke nin. Go lueel tënë Piter, "Niënkë! Cãk yiën tãthin-nyõõ? Yëjõ ye wek nin këlä?" ⁴¹ Yiënkë ku rõõkkë bi we ci them jakreec. Puõ ë gam ku guõp acin riel."

⁴² Ku ben jãl ku le rööc ëlä, "Wã, na ci këreec kënë jiël, ke wët piãndu abi rot looi." ⁴³ Ku ben dhuk tënë ke, ku ben ke yök ke nin, rin ci nin ke gõõk apei.

⁴⁴ Goke nyään piny ku ben jãl, ku ben la rööc cimën awën, kën ye kek diäk. ⁴⁵ Ku dhuk tënë kocken ye buõth ku lueel, "Njot we nin! Läänkë? Tën nin aci thök, tiënkë Manh Raan aci luõm kõc rec. Ëmën tã bi ʒa jal thõn kõc rec aci ʒëët. ⁴⁶ Raan cã luõm aci bën. Jatkë röt, lokku buk röm!"

Jethu aci dõm

(Mk 14:43-50; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴⁷ Tëwën njot ʒiëem yen, ku Judath raan tõɗ kõc atuuc kathiäär ku rou ʒëët. Ku yeen ë cath kek kõc juëc muk paal ku atuel, ke ci kõcdit kãk Nhialic ku kõcdit baai tooc. ⁴⁸ Ku Judath aci kõc awën cath kek ye, lëk tã bi kek raan wickë bik bën dõm njic thïn, ëlä, "Raan ba muõõth ku ciëem yen ë raan wiëckë. Damkë ku kuathkë."

⁴⁹ Kaam wën ʒëët Judath, ke la tënë Jethu nyin yic ku lueel, "Bëny," ku muõõth ku ciim. ⁵⁰ Go Jethu bëër, "Mãthdië, loi kënë bi yin ë tën." Go kõc awën bën ku dõmkë Jethu ku derkë. ⁵¹ Go raan tök kam kõc awën rëër kek Jethu palde miëët bei, ku tök alony lui pan raandit kãk Nhialic yic, abi tãem yic wei. ⁵² Go Jethu lëk ye, "Dhuõk paldu tãden awën, kõc ye wic bik kõc nõk, aabi thou aya këya. ⁵³ Cãk ë tak lõn nadë, ka lëu ba Wã thiëec bi ʒa tuõc atuuc nhial juëc apei bik ʒa bën kony?" ⁵⁴ Ku na ye këya, ke wël athör theer Nhialic bi röt tieɗ, wël ye lueel ka dhil rot looi këlä?"

⁵⁵ Ku kaam wën ke lueel Jethu tënë ke ëlä, "Cãk bën we muk atuel ku paal bãk ʒa bën dõm, ciët ʒa ye raan kõc rum? ʒen ee rëër kek we akõlakõl ʒa piõoc kõc luaj Nhialic, ku wek aa kéc ʒa dõm. ⁵⁶ Ku kënë aci rot looi bi kã ci ɗõt athör theer wël Nhialic yiic yenhom tieɗ." Ku ʒõl kocken ye buõth ëbën nyään piny ku ketkë.

Jethu aci ʒãth luɗ bãny Itharel yic

(Mk 14:53-65; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Ku ʒõl kõc awën ci Jethu dõm, Jethu ʒãth pan Kaipa luk yic, ci bãny kãk Nhialic Itharel, ku kõc piõoc lõõɗ kenhiim mat thïn. ⁵⁸ Ku Piter ë biõth, ke mec kõc cõk ciëen agut tã ʒëët yen pan bëny luk yic. Ku nyuuc kek kõc bëny tiit, ku ʒõl rëër bi kë lui Jethu tiɗ. ⁵⁹ Bãny luk ku kõcdit kãk Nhialic aake ci nyuc bik Jethu wic guõp awuõc ci looi, rin bi kek ye tãem thou. ⁶⁰ Ku acin awuõc ci bën yök, cõk lõn ye kõc juëc ye luõm lueth, ke wëlken akëc röm. Nawën ke kõc karou ʒõt röt, ⁶¹ ku luelkë, "Acuk piɗ ke lueel, 'ʒen abi luaj Nhialic kënë thuõr piny, ku na ye akõl ye nin diäk ke ʒen abi dët buth nyiende.'" ⁶²

Go Kaipa raandit kãk Nhialic rot ʒõt ku thiëec Jethu, "Cin wët dhuk nhom ë wël ci luëel yiguõpkã yiic?" ⁶³ Go Jethu biet. Go Kaipa ben lëk ye, "Yin athiëec rin Nhialic ba lëk ʒo lõn ye yin Raan ci lõc ku dõc, Manh Nhialic."

⁶⁴ Go Jethu lëk ye, "Ee yic, cit tã ca luël ye. Ku aɗot lëk we ëbën lõn ëmën ʒet tueɗ, wek aabi Manh Raan jãl

† 26:23 Wk 41:9 † 26:28 B.bei 24:8; Jer 31:31-34 † 26:31 Dhãk 13:7 † 26:32 Mt 28:16

‡ 26:55 Lk 19:47; 21:37 ‡ 26:61 Jn 2:19

tij ke ci nyuc cueny Nhialic njic kanj looi ebën, ku bii puol nhiim nhial." †

⁶⁵ Go Kaipa aläthke ret yiic yeköu ku lueel, "Ací Nhialic tɔɔn guöp. Yejö not wicku kɔc kɔk bi ben jam käk ci looi emën? Ku wek aaci tē tɔɔn yen Nhialic thün piñ.

⁶⁶ Yejö yen wētdun?" Gokē bēēr, "Ala guöp awuöc, adhil nök." ††

⁶⁷ Ku jɔl kɔc kɔk aa nuööt nyin ku guutkē kecin. Ku lēk kɔc kɔk ye tēwën ye kek ye gut, ⁶⁸ "Raan ci lɔc ku dɔc, mæek raan yi gut?"

Piter ajei Jethu

(Mk 14:66-72; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Kaam wën not rēer Piter piiny kal yic pan bēny, ke nyen lui pan Kaipa bö tēnē ye ku lueel, "Yiin aya, yin yi rēer kek Jethu raan Galilia."

⁷⁰ Go jai kenhiiim ebën ku lueel elä, "Yen acii raandun ye lueel njic dien. Ku kē ye lueel acä cak deet yic aya."

⁷¹ Ku ler ayeer. Go nyen dēt alony bën ku lēk kɔc awën kääc thün, "Mony kēnē ē ye rēer kek Jethu raan Nadharet."

⁷² Go Piter ben jai ku kuēñj ku lueel, "Yen akuc mony kēnē."

⁷³ Ku kaam awën, ke lueel kɔc kääc thün tēnē Piter, "Ee yic, yin ē raanden rin yin ē raan Galilia, yin ē jam cimēnden."

⁷⁴ Go Piter rot ben kuēñj, "Nhialic abä nök tē cii yen yic lue! Yen akuc raan jiem wek rienke!" Nyin yic tēwën ke thɔn ajith kiu. ⁷⁵ Go Piter kēwäär ci Jethu lēk ye tak. "Tueñj ke thɔn ajith kēc kiu, ke yin abä jai arak diäk." Ku ler ayeer ke ci guöp yär ku dhiæeu.

Kɔc Itharel aaci Jethu gaany tēnē Pilato

(Mk 15:1; Lk 23:1-2; Jn 18:28-32)

27 Nayɔn nhiäk rial yic, ke bānydit kāk Nhialic, ku kɔcdit baai mēt tē bik luji Jethu ku bik nök.

² Gokē rek ku kuæethkē tēnē bēnydit Pilato, raan Roma.

Judath aci thou

(Luci 1:18-19)

³ Nawën le Judath, raan wäär gɔɔny Jethu tij, lɔn ci Jethu tēm thou, ke riääk puöu apei ku dhuk wēüu ke ci ye riɔp ciēen tēnē bāny luk. ⁴ Ku lueel, "Yen ací këræc looi rin ci yen raan cín guöp awuöc luɔm ē lueth." Gokē bēēr, "Ee wētdu, acín kēda thün."

⁵ Go Judath wēüu cuat kal luanñ Nhialic yic, ku le rot nöök.

⁶ Go bāny kāk Nhialic wēüu kuany ku luelkē, "Acii path buk wēüukä mat wēüu ye juaar yiic yon Nhialic, rin ye kek wēüu ē riem." ⁷ Ku jɔlkē tē bi kek wēüu luɔci thün guëek yic. Nawën ke matkē yic bik piny ye ke tip wec thün kɔc cuëc ē tōny, ɔɔc ē wēüukä, ku bi ya tē ye kɔc thäi ci thou Jeruthalem thiök thün. ⁸ Ku ē yen kē ye dom kēnē cɔɔl, ke cɔl, "Tɔɔm Riem," agut ya akölē. †

† 26:64 Dan 7:13 †† 26:66 Leb 24:16 † 26:67 Ith 50:6 †† 27:8 Luci 1:18-19

⁹ Ku kēnē ci Jeremia, raan kāk Nhialic tij, lueel elä theer ací yenhom tiæej,

"Aaci wēüu lööm, wēüu kek ke ci kɔc Itharel gam bi ya kek ɔɔc yeen,

¹⁰ ku ɔɔc kek piny raan cuëc ē tōny cimën ci Bēny ye lēk yen." †

Pilato aci Jethu thiëc

(Mk 15:2-5; Lk 23:3-5; Jn 18:33-38)

¹¹ Ku Jethu ē kääc Pilato nhom. Go Pilato thiëc, "Ye yin Bēnyñaknhom kɔc Itharel?"

Go Jethu bēēr, "Ee yen, cit tē ca luël ye." ¹² Ku acín wēt ci bēer wël juëc ke ye bāny Itharel luëel yeguöp. ¹³ Go Pilato thiëc, "Cii kajuëc ci yi gaanykä ye piñ?"

¹⁴ Go Jethu biet ke ci wēt Pilato bēer. Go Pilato gäi apei.

Jethu aci tēm thou

(Mk 15:6-15; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

¹⁵ Ruöön ebën, aköl Yan Ayum cín yic luɔu, bēnyñaknhom ee raan tók kam kɔc ci mac lony, tē wíc kɔc baai ye bi lony. ¹⁶ Ku ē ruöön kēnē raan ci këræc apei looi cɔl Barabath ē mac. ¹⁷ Nawën ci kɔc kenhiiim kut, ke thiëc Pilato elä, "Yeña wiëckē ba lony tēnē we, ye Barabath aye Jethu, ye cɔl Raan ci lɔc ku dɔc?" ¹⁸ Rin ee njic Pilato lɔn ē yen tiæel yen ē thön kek Jethu ye.

¹⁹ Tēwën ci Pilato nyuc thönyde nhom luk yic, ke tuc tieñde wēt, "Duk them ba yithok mat raan cín kē ci wuöc kēnē guöp, kēde ē bën yanhom kecit nyuöth wën aköu bä pën nün."

²⁰ Ku kɔc ater Jethu aake kɔc kuööt thook bik lēk Pilato bi ya Barabath yen lony, ku cɔl Jethu anak. ²¹ Nawën thiëc Pilato ke, "Yeña kamken karou wiëckē ba lony tēnē we?" Gokē lueel, "Ee Barabath."

²² Go Pilato ke thiëc, "Yejö ba looi tēnē Jethu raan ye lueel ka ci lɔc ku dɔc?"

Gokē rek yic ebën, "Apiëët tim ci riüu köu."

²³ Go Pilato ke ben thiëc, "Yejö? Ye awäc njö ci looi?" Gokē ben rek yic röldit apei, "Apiëët tim ci riüu köu."

²⁴ Nawën tij Pilato ke cii bi lēu, ku tij aya ka aliäap bi rot looi, ke cɔl piü ku lɔɔk yecin kenhiiim ke deei kek ebën ku lueel, "Thon ē raan kēnē aliu yacin! Arëer wecin." ††

²⁵ Gokē dhuök ye ebën ke ke ci puöth dak, "Riemde abi täu yocin ku miëthkua cin aya." ²⁶ Go Pilato Barabath lony. Ku wën ci yen apuruuk yöök bik that ku ñakkē nhom kuɔth, ke gëm ke bik la piäät tim ci riüu köu.

Apuruuk aaci Jethu bui

(Mk 15:16-20; Jn 19:2-3)

²⁷ Go apuruuk Pilato, Jethu kuaath pan bēnyñaknhom. Ku jɔl apuruuk ebën gööm piny. ²⁸ Ku dëkkē aläthke bei ku rukkē alanh thith lual yeköu. ²⁹ Ku

†† 27:10 Dhäk 11:12-13 ††† 27:24 L.rou 21:6-9

cuëckë kou ku ñek kek yenhom, ku tēëukë wai ciinden cuëc. Ku gutkë kenhial piny yenhom bik nyuocth ciët leckë ku buikë, “Mädho Bënyñaknhom, Bëny Itharel.”³⁰ Ku ñuutkë guöp ku yuupkë nhom wai. ³¹ Wën cī kek ye jal bui këlä, ke dëk alanh wën bei, ku dhukkë aläthke yeköu. Ku kuathkë bik la piäät tim cī rīiu köu.

Jethu aci piäät tim cī rīiu köu
(Mk 15:21-32; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

³² Tëwën le kek tē ye koc la nök thīn, ke rām kek mony cōl Thaimon raan pan Thirene, gokë dōm riel bī tim cī rīiu ket. ³³ Ku yeetkë tē cōl Golgotha. (Ku wëtde yic, gōn la guer-ñer cīt apen nhom raan.) ³⁴ Ku gëmkë Jethu muñn abiëc cī liäap wäl kec cōl gal bī dek, nawën thiëep ke kuc ye. †

³⁵ Gokë piäät tim cī rīiu köu, ku cuetkë gek bik aläthke tek kamken. †³⁶ Ku jōlkë rëer bik tiit. ³⁷ Ku jōlkë awuöc yekë tak ke cī Jethu looi göt yenhom nhial tim cī rīiu köu ëlä, “*KËNË Ë JETHU BËNYÑAKNHOM ITHAREL.*”³⁸ Ku piëtkë cuër karou kek Jethu tiim cī rīiu kööth aya, raan tök lōñ cuëc ku raan tök lōñ cam.

³⁹ Ku jōl koc ke ye tēek tēwën, Jethu aa cuiit ku latkë ku luelkë, ⁴⁰ “Cie yīn wäär ye lueel lōn bī yīn luanñ Nhialic thuñr piny ku buth nīn kadiäk! Kony rot tē ye yīn Manh Nhialic! Bäär piny tim cī rīiu köu!” ††

⁴¹ Ku bui koc kāk Nhialic, ku koc gāt lööñ ku kocdīt baai. ⁴² “Ee koc kōk kony ku cīi rot kony! Cie yen Bënyñaknhom Itharel? Cōl abō piny tim cī rīiu köu ëmën, ku abuk jāl gam!” ⁴³ Yeen ë Nhialic ñöñth, cōl ajōl Nhialic kony ëmën tē wīc yen ye. Rin aye lueel ëlä, yeñ ë Manh Nhialic.” ††

⁴⁴ Agut cuër awën cī piäät tiim kööth kek ye, ee yekë tōcn guöp aya.

Jethu aci thou ayic
(Mk 15:33-41; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

⁴⁵ Nawën akōl ciël yic ke muöñth loi rot yet täññ akōl pan awën. ⁴⁶ Nawën täññ akōl ke Jethu cōt röldīt, “*Eli, Eli, lama thabakthani?*” Ku wëtde yic, “Nhialicdië, Nhialicdië, yeñö pël yīn ya wei.” ††

⁴⁷ Nawën piñ koc kōk ke kääc ë tēnë, ke luelkë, “Mony kēnë acōl Elija.” ⁴⁸ Go raan tök kat ku lut alath muñn wac yic, ku tēëu wai thok ku yōck Jethu thok. ††

⁴⁹ Ku lueel koc kōk, “Titku buk tiñ lōn bī Elija bēn bī bēn kony!”

⁵⁰ Ku jōl Jethu keñ apei ku thou.

⁵¹ Kaam wën ka alanh ye gëññ bī luanñ Nhialic tek yic alōñ thīn rëet yic rou, jōck nhial yeet piny. Ku loi ayiëkyiëk dīt rot ku yer piny yic. ⁵² Ku ñany rēñ kenhīim, ku gup koc juëc, koc path wäär cī thou aaci bēn pīr ku jōtkë rōt. ⁵³ Ku wën cī Jethu rot jōt, ke jiël rēñ nhīim ku lek Jeruthalem ku nyuthkë rōt koc juëc.

† 27:34 Wk 69:21 †† 27:35 Wk 22:18 ‡ 27:39 Wk 22:7; 109:25 †† 27:40 Mt 26:61; Jn 2:19 †† 27:43 Wk 22:8 ††† 27:46 Wk 22:1 ††† 27:48 Wk 69:21 § 27:51 B.bei 26:31-33

⁵⁴ Nawën tiñ bēny apuruuk ku apuruukken ke tit Jethu, ayiëkyiëk piny ku kāk cī rōt looi ëbën ke riöc apei, ku luelkë, “Yeen ë Manh Nhialic guöp alanden.”

⁵⁵ Diäär juëc aake tō thīn, ku keek aake daai tēmec. Wäär rëer Jethu Galilia, ë ye diäärkä buocth bik miëth aa looi tēnë ye. ⁵⁶ Kam ë diäärkä, Maria Magdalena ku Maria man Jemith ku Jothep, ku jōl a man wëët Dhubedi aake tō thīn aya. ††

Jethu aci thiök
(Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁵⁷ Wën col piny, ke mony ajak gen Arimatheo cōl Jothep cī wët Jethu gam bö. ⁵⁸ Ku ler tēnë Pilato ku thiëc guöp Jethu bī la thiök. Go Pilato lëk apuruuk bik gām ye. ⁵⁹ Go Jothep guöp Jethu bëëi piny tim köu ku der alanh yer, ⁶⁰ ku tēëu rañ cī wec kuur yic. Ku lōcr ku-ur dīttet rañ thok ku jiël. ⁶¹ Maria Magdalena ku Maria dëëtë aake cī nyuc ke cī kenhīim wël rañ.

Koc tit rañ

⁶² Nawën akōl Dättem akōl bö akōl Dhiëc cök, ke kocdīt kāk Nhialic ku koc akut Parathī la tēnë Pilato, ⁶³ ku luelkë, “Bëny, acuk tak, wäär pīr aluenh kēnë ëcī lueel ëlä, ‘Yeñ abī ben pīr nīn kadiäk cök.’ ††⁶⁴ Këya, lëk apuruuk bik rañ tiit apath yet akōl ye nīn diäk, rin bī kōcken ye buocth guäpde cīi kual ku törkë tēnë koc lōn cī ye jōt thou yic. Ku luenh ciëen abī dīt apei tēnë luenh tuen.”

⁶⁵ Go Pilato lëk ke, “Calkë apuruuk bik rañ la tiit apath cīt tē wīc wek ye thīn.”

⁶⁶ Gokë la ku buthkë rañ thok ku thanykë thok ë kiëndēn ku tēëukë apuruuk rañ nhom bik tiit.

Jethu aci rot jōt rañ yic
(Mk 16:1-10; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

28 Nayōn nhiäk rial akōl Nhialic ke Maria Magdale-na ku Maria dëëtë, la bik rañ la neem. ² Ku kaam awën ka ayiëkyiëk piny dīt apei loi rot, ku bö atuny Nhialic ku lōcr alēl wei rañ thok, ku nyuuc yenhom, ³ ke ceñ alëth yet apei la toptop, ku dēp nyin cīt ye deñ bier. ⁴ Go apuruuk puöth jīeth ku riöckë apei abik ril wei ciët koc cī thou.

⁵ Go atuny Nhialic jam tēnë diäär ku lueel, “Duökkë riöc, anjiec wek aa wīc Jethu wäär cī piäät tim cī rīiu.

⁶ Aliu tēn, aci rot jōt cīt tēwäär cī luël ye. Bäk, tiëñkë tēwäär cī ye tääu thīn. ⁷ Lackë la bāk la lëk kōcken ye buocth, ‘Lōn cī yen rot jōt rañ yic ku ala Galilia bik la rōm thīn.’ Lak lëkkë ke këya.”

⁸ Go diäär jāl rañ nhom ke ban keköñth ke cī riöc, ku keek ke mit puöth aya, bik thok riëñ tēnë kōcken ye buocth.

⁹ Kaam awën ke Jethu rām ke ke ku lueel, “Bī dōñr arëer kek we.” Gokë bēn tēnë ye ku cuetkë rōt piny

§† 27:56 Lk 8:2-3 §†† 27:63 Mt 16:21; 17:23; 20:19; Mk 8:31; 9:31; 10:33-34; Lk 9:22; 18:31-33

yenhom ku dɔmkë cök ku dorkë. ¹⁰ Go Jethu lëk ke, “Duökkë riöc,” “Lak lëkkë wämäthkië bik lac la Galilia tē bi yok la röm thīn.”

Apuruuk aaci kē cī rot looi la lueel

¹¹ Tēwēn ŋoot diäär dhël yic ke la geeu, ka apuruuk abëk, apuruuk ke tit ran yiic, la geeu ku lek bāny lëk kāk cī röt looi ëbën. ¹² Go bāny Itharel amat cɔɔl. Nawēn cīk kē cī rot looi jāām yic, ke matkë yic bik apuruuk gām wēū juēc apēi, ¹³ ku bik lueel, “Lɔn ē niin kek nawēn ke kɔc Jethu buɔɔth bō wakōu ku kualkë guāpde ɣo nin. ¹⁴ Ku na piŋ Bēnyŋaknhom ē wēt kēnē, ke ɣok aabi jam ke ye bi ciēn kēreεc yök we.”

¹⁵ Go apuruuk wēū dɔm ku jɔlkë wēt awēn cī bāny ke kuööt thook aa lueel. Ku jɔl wētden thiēi kɔc Itharel yiith. Ku ē yen kē yekë lueel agut ya aköl.

Jethu aci rot nyuöth kacken ye buɔɔth

¹⁶ Nawēn ke kacken ye buɔɔth kathiäär ku tök lööny dhöl bik la Galilia. Ku lek gɔt nhom tē cī Jethu lëk ke bi kek la röm thīn. ¹⁷ Tēwēn tiŋ kek ye ke dorkë, ku kɔc kök keyiic aake diu ciēt cie Jethu ayic. ¹⁸ Go Jethu rot cuöt ke ku lueel, “ɣen aci yiäk riel nhial ku piny. ¹⁹ Lak pinynhom ëbën ku lëkkë kɔc wēt diē. Ku miackë kenhiim Rin Wun, ku Wēnde ku Wēi Nhialic, ^{†20} ku piöckë ke bik kajuēc ca lëk we gam. Ku muökkë wenhiim lɔn ɣen abi rēer kek we akölaköl ɣet thök ē piny.”

---

† 28:16 Mt 26:32; Mk 14:28 †† 28:19 Lusi 1:8

Marko

Wët nom

Wël path kɔc ɔl amit puõth, kek ye kɔc cī gam piõcc rin Jethu cī Marko gõt, aaye jɔk wët cī yen ye lueel ëlä, “Wët Puõth Yam rin Jethu raan cī lɔc ku dɔc, Wën Nhialic.” Jethu acī nyuɔɔth lɔn ye yen raan ë luui ku ala riël. Riëlde aye tiŋ piõccde yic, ku riëlden yen jakrec cuɔp wei kɔc gup, ku lɔn yen adumuõõm cī looi päl piny. Jethu ë ye jam riënke lɔn yen ke Manh Nhialic cī bën, ku bī rot gam bī nõk, bī kɔc poth la pan mac.

Marko acī wël Jethu gõt dhël la cök, cīn yic lueth. Ku acī kāk cī Jethu looi teet yiic apath, ku aacie wël cī lueel ku kāk cī piõcc kek cī gõt kepëc. Yeen aya, acī wël kök cīt maany kaŋ gõt rin Joon raan kɔc muɔɔc nhïim, ku lɔn cī Jethu them ë jɔŋrac. Ku gët kāk cī Jethu looi, cīmën piõcc ku kē ye yen kɔc tuany kony bik pial. Tëwën cī Jethu kɔc piõcc, ke kɔc cī wëtde gam, aake cī kāk ke ye looi ya deet yiic, ku kɔc ke man Jethu aaci puõth bën riääk apeï. Wël abëk cī Marko gõt athör yic ciëën, aa kãŋ karou cī röt looi tënë Jethu wäär pinyhom nin kadhorou thuɔnde nom tueŋ, kē cī kɔc man ye ye dɔm ku piëët tim cī riüu kōu bī thou, ku kē cī yen ben pīr ku jɔt rot raŋ yic. Ala kãŋ karou, wël Jethu cī Marko gõt thik kecök, aye tak kɔc juëc ciët ye raan dët yen met ke thīn.

Käk tō thīn

Jök cök Wël Puõth Yam 1:1-13

Piõcc ë Jethu Galilia 1:14–9:50

Jäl Jethu Galilia bī la Jeruthalem 10:1-52

Nīn ciëën kadhorou thuɔnde nom tueŋ 11:1–15:47

Jethu acī rot jɔt thou yic 16:1-8

Jethu acī rot nyuɔɔth ku jɔt nhial 16:9-20

Piõcc Joon raan kɔc muɔɔc nhïim

(Mt 3:1-12; Lk 3:1-18; Jn 1:19-28)

1 Wët kënë ë Wët Puõth Yam rin Jethu raan cī lɔc ku dɔc Wën Nhialic.

² Wäär kēc Jethu piõccde guɔ jɔk Joon raan kɔc muɔɔc nhïim ëcī piõccde jɔk roor tē cī ceŋ. Ku wëët kɔc ëlä, “Pälkë luɔi kãrec, ku calkë röt aa muɔc nhïim rin bī adumuõõmkun päl piny tënë we.”

Ku tueŋ ëcī Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ gõt ku lueel ëlä,

“Të ler yīn, ŷen abī raan tøk kam kɔc kãkkië luëel ɔl alëk kɔc, bik yīn tiit.”

Ku ben Nhialic lueel aköl dët ëlä,

“Raan kãkkië tiŋ abī kē cīt

lõr gut yic bī yen kɔc caal tēde ë rot, ku lëk keek ëlä,

‘Guiërkë dhël ë Bëny, luɔikë dhölke bik la cök.’”

Tëën, go Joon kɔc aa piõcc tēde ë rot.

Nawën gamkë wëtde ke muɔc nhïim, ku ye lëk ke ëlä,

“Pälkë luɔi adumuõõm ku calkë röt aa muɔc nhïim, yen abī Nhialic adumuõõmkun päl piny.” †

⁵ Kɔc juëc pan Judia ku gen Jeruthalem aaci wet tënë ye, ku lekkë adumuõõmken, ku jɔl Joon ke muɔc nhïim wär Jordan.

⁶ Joon ë ye ceŋ alëth cī looi nhiëm thöröl, ku ceŋ gɔɔp yen aŋum, ku miith ke ye cam aa kɔryɔm ku kiëc. ††7 Ku ë ye lëk kɔc, “Raan bī bën ë nin thiõkkä adit ku aril tënë ŷa apeï. ŷen acī thõŋ kek ye, nadë ke ŷa ɔk guŋ ba warke dök. ⁸ Wek aaya muɔc nhïim piü, ku yeen abī we muɔc nhïim Wëi Nhialic.”

Jethu acī muɔc nom ku acī jɔŋrac them

(Mt 3:13–4:11; Lk 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Ye ninkä yiic ke Jethu bö gen Nadharet tō pan Galilia tënë Joon, ku muɔc Joon nom wär Jordan. ¹⁰ Tëwën bī Jethu bei wiir, ke tiŋ nhial ke liep rot ku tiŋ Wëi Nhialic ke bö yenhom ke cīt kuur ë dit. ¹¹ Ku piŋ röl Nhialic nhial ke lueel, “Yīn ë manhdiën nhiaar, ŷen amit puõu ke yī.” †

¹² Kaam awën ke Wëi Nhialic la yeguɔp ku ŷëth roor tē cī ceŋ. ¹³ Ku jɔl Jethu rëer roor tē cī ceŋ nīn

† 1:2-4 Mal 3:1; Ith 40:3 †† 1:6 2Bŋ 1:8 ‡ 1:11 Cäk 22:2; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 9:7; Lk 3:22

thiärnuan kek lääi, ku ë ye jn̄rac them. Ku atuuc nhial aaci b̄en ku konykë.

Jethu acä amëi karuan כּוּן

(Mt 4:12-22; Lk 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Wën cī Joon d̄om, ke Jethu dhuk pan Galilia ku le k̄oc piöcc Wēt Puoth Yam. ¹⁵ Ke ye lueel, “Aköl la cök aci b̄en, b̄äny Nhialic athiök! Pälkë luci k̄arec ku gamkë Wēt Puoth Yam.” †

¹⁶ Tëwën kueny Jethu wär Galilia ycu, ke tiñ amëi karou, Thaimon kek Andria wämënh ke d̄om rec buci. ¹⁷ Go Jethu lëk ke, “Biathkë ya ku wek aba piöcc b̄ak k̄oc aa d̄om.” ¹⁸ Gokë biaiken nyään piny nyin yic ku buothkë Jethu.

¹⁹ Wën le Jethu tuenj tēthin-nycc̄t, ke tiñ Jemith wën Dhubedi ku Joon wämënh ke tō riäi yic ke guir biaiken. ²⁰ Go Jethu ke c̄ol b̄ik j̄äl ke ye. Gokë wunden Dhubedi nyään piny riäi yic kek k̄oc c̄ik riçp, ku buothkë Jethu.

Jethu ala riel yen jn̄rac cuçp wei

(Lk 4:31-37)

²¹ Gokë la Kapernaum. Nawën aköl c̄i k̄oc Itharel ye luui, ke Jethu la tē ye k̄oc Itharel kenh̄im mat th̄in ku piöcc. ²² Go k̄oc ḡäi ë piöccde, rin aaci piöcc apath ke la riel Nhialic, c̄i th̄onj kek k̄ocken piöcc ë löön. ††

²³ Kaam thiin awën, ke raan tō kam k̄oc tēn amat k̄oc Itharel, ke la guçp jn̄rac, jam ke cī yeröl j̄t apei ëlä, ²⁴ “Yen̄ö wic tēnē yo Jethu raan gen Nadharet? Ca b̄en ba yo b̄en rac? Yin an̄jiec, yin ë raan puoth la cök bō tēnē Nhialic.”

²⁵ Go Jethu jn̄rac duöm thok piny, “Biet, ku b̄äär bei yeguçp!”

²⁶ Go jn̄rac mony awën lath ku wit piny, ku b̄ii bei yeguçp ke dhiau. ²⁷ Go k̄oc ḡäi apei ku thiëckë röt, “Yen̄ö kēnē? Ye piöcc yam kek riel Nhialic. Mony kēnē ala riel ye yen jak yōck ku gamkë wētde aya!”

²⁸ Kēya, lec ku piathde aaci guç thiëi piny pan Galilia ëbën.

Jethu aci k̄oc tuany kony

(Mt 8:14-17; Lk 4:32-41)

²⁹ Kaam awën jiël kek tēn amat k̄oc Itharel, ke Jethu ku Jemith ku Joon la pan yī Thaimon kek Andria.

³⁰ Nawën yeetkë baai ke yök man tiñ Thaimon piiny ke cī t̄oc, ke cī juäi göök. Gokë lëk Jethu. ³¹ Go Jethu la tēnē ye ku d̄om cin ku d̄oc ku kony b̄i rot j̄t. Go juäi guç päl piny, ku b̄ii mieth tēnē ke.

³² Wën cī aköl lööny piny, ke k̄oc guëer tēnē Jethu kek k̄oc tuany, ku k̄oc la gup jakrec. ³³ Ku j̄l k̄oc juëc geeu kenh̄im kut yöt thok. ³⁴ Go Jethu k̄oc juëc awën la gup tueny juëc cī b̄ëi tēnē ye kony b̄ik pial. Ku cop jakrec juëc wei k̄oc gup. Ku c̄i jakrec päl b̄ik jam rin njic kek ye.

Jethu ë k̄oc Galilia lëk wēt Nhialic

(Lk 4:42-44)

³⁵ Nayon nhiäk riel, akëc piny bak, ke Jethu j̄t rot ku jiël baai. Ku le tēde ë rot b̄i la rök. ³⁶ Go Thaimon kek k̄oc k̄oc Jethu buoçh bik la wic. ³⁷ Nawën lek yök, ke luelkë, “Raan ëbën awic yī.”

³⁸ Go Jethu b̄ëer, “Lokku b̄ëi k̄oc tō tuenj yiic, ku ba la piöcc th̄in aya, yen ee kēn b̄ii yen.”

³⁹ Ku j̄l Jethu pan Galilia kuany yic ke piöcc yōnken amat yiic, ku cop jakrec wei. ‡

Jethu acä atuet c̄ol apuol

(Mt 8:1-4; Lk 5:12-16)

⁴⁰ Tëwën kueny Jethu b̄ëi yiic ke piöcc, ke raan cī tuet bō tēnē ye, ku gut yenh̄içl piny ku lēñ, “An̄jiec alëu ba ya kony b̄eny, ba pial. Kony ya.”

⁴¹ Go Jethu n̄ään nyinde tiñ ku wic b̄i kony. Ku j̄t yecin ku guçt ku lueel, “Awiëc, pialë!” ⁴² Kaam thiin awën, ke tuet jiël. ⁴³ Ku j̄l Jethu c̄ol abc j̄äl ku th̄on apei ëlä, ⁴⁴ “Duk kēnē la lëk raan dēt. L̄oc̄ ku nyuöth rot raan k̄ak Nhialic b̄i caath, ku juar k̄an̄j c̄it tē ye löñ Mothith ye luæl th̄in, b̄i k̄oc ëbën njic l̄on cī yin pial.” ††

⁴⁵ Go j̄äl ku not la kē cī rot looi lëk raan ëbën. Ku thiëi wēt piny ab̄i Jethu c̄i ben la geeu ke njic. Ku ye rēer tēde ë rot tē cin yic k̄oc ë rēer th̄in. Go k̄oc juëc not ke ye b̄en tēnē ye baai yic ëbën.

Jethu aci raan cī ruai kony

(Mt 9:1-8; Lk 5:17-26)

2 Nin juëc cök, ke Jethu ben dhuk Kapernaum. Go guç piñ l̄on cī yen dhuk baai. ² Go k̄oc juëc wet tēnē ye ab̄i ciën tē lääu, ye cök cak la piny yōöt agut yöt thok ayeer. Ku Jethu ë piöcc k̄oc Wël Puoth Yam ë Nhialic. ³ Tëwën ke raan aduany ke ket k̄oc karuan b̄ii tēnē Jethu. ⁴ Nawën cin tē yēth kek ye tēnē Jethu, rin cī yöt thok thiän k̄oc, gokë la ku n̄anykë yöt nhom l̄on awën rēer Jethu th̄in. Ku luæckë raan aduany piny yenhom. ⁵ Tëwën tiñ Jethu gamd̄it tō ke ke, ke lueel tēnē mony aduany, “Manhdië, adumuçmku aaci päl piny.”

⁶ Go k̄oc piöcc löön k̄oc Itharel ke tō th̄in, j̄äl tak ku luelkë kepuöth, ⁷ “Yen̄ö ye mony kēnē jam kēlä. Adh̄äl Nhialic! Yen̄a adumuçm päl piny? Ciët ë Nhialic ë rot.”

⁸ Go Jethu k̄ak yekë tak guç njic ku lueel, “Yen̄ö ye wek ye tak l̄on lueel yen lueth? ⁹ Ye kēnen ril yic ë k̄akkä yiic ba lueel tēnē raan aduany, ‘Adumuçmku aaci päl piny,’ Tēdë ke luæl, ‘J̄t rot ku löm biñdu ku cathë?’

¹⁰ Aba nyuöth we ëmën l̄on Manh Raan ala riel pinynhom ba adumuçm päl piny.” Ku lueel tēnē mony aduany, ¹¹ “Alëk yī, j̄t rot ku kuany biñdu ku l̄oc̄ baai.”

¹² Go rot j̄t ku kueny biñde ke d̄eci kek ëbën. Kēnē aci raan ëbën ḡäi. Ku leckë Nhialic ku luelkë, “Yök aakëc k̄ecit kēnē kan̄ tiñ.”

† 1:15 Mt 3:2†† 1:22 Mt 7:28-29

‡ 1:39 Mt 4:23; 9:35 †† 1:44 Leb 14:1-32

Jethu aci Lebī cōl (Mt 9:9-13; Lk 5:27-32)

¹³ Nawēn ke Jethu ben dhuk wār Galilia you. Go kōc juēc apei bēn tēnē ye. Goke piöcc. ¹⁴ Wēn ben yen la tuej ke dhuk geeu, ke tiñ raan ajuēr kut cōl Lebī Al-pawuth ke rēēr tēden luci. Go Jethu lēk ye, “Buoth ya.” Go rot jōt ku buoth.

¹⁵ Tēwēn mīth Jethu pan Lebī, kek kōc juēc ajuēr kut, ku kōc kōk la gup anyon, ke kōcken ye buoth ku kōc juēc kōk ye buoth aya, aake mīth kek ye ē tōk. ¹⁶ Wēn tiñ kōc piöcc lööñ, kōc akut Parathī ye, ke mīth kek kōc la gup adumuööm ku kōc ajuēr kut, gokē kōcken ye buoth thiēc, “Yenjö ye bānydun mīth kek kōc ajuēr kut ku kōc kōk la gup adumuööm?”

¹⁷ Wēn piñ Jethu wēt kēnē, go lēk ke, “Acie kōc puol kek akiim wic, aa kōc tuany. Yen akēc bēn ba kōc path bēn cōl, aa kōc la gup adumuööm.”

Wēt löñ thēk ē miēth (Mt 9:14-17; Lk 5:33-39)

¹⁸ Ye nīnkā, kōc Joon raan kōc muöcc nhīim buoth ku jōl aa Parathī, aake la nīn ye kek thek bīk cī mīth. Go kōc kōk bēn tēnē Jethu ku thiēckē, “Yok kōc abiöth Parathī ku abiöth Joon yok aa thek, ku yīin ku kacku wek aacie thek, yenjö?”

¹⁹ Go Jethu bēēr ku lueel, “Yakē wic bī kōc cī bēn ruääi yic rēer ke cī mīth? Acie tēde! Na rēer raan thiēk ke ke, ka cik loi këya. ²⁰ Aköl bī athiēc dōm ku nyēi keyiic, yen aköl bī kek thek.

²¹ “Acin raan alanh thiin ē yam buöpp alanh theer kōu, rin alanh thiin yam abi rot rot ku abi abañ alanh theer rēt bei. ²² Ku acin raan muñn abiēc ē yam puök tōny theer yic, rin muñn abiēc abi tōny puöt yic, ku riääk muñn abiēc kek tōny kedhie. Ku acī bī ya këya, muñn abiēc ē yam adhīl puök tōny yam yic.”

Jethu aci kuc löñ aköl löñ kōc Itharel (Mt 12:18; Lk 6:1-5)

²³ Nayōn aköl cī kōc Itharel ye luui, ke Jethu kek kōcken ye buoth aake cath ke kuany dhēl yic kam ē dum. Go kōc Jethu buoth rap lek cam dhoñ. ^{†24} Go Parathī ke cath ke ke Jethu thiēc, “Yenjö ye kacku luui aköl cī löñdan Itharel pēen bī kōc cī ye luui thiñ?”

²⁵ Go Jethu bēēr, “Kēckē kē cī Debit looi wāthēer kañ kueen? Wäär nēk cōk ye kek kōcken ke cath ke ye, ku wickē miēth camkē, ^{‡26} go la lañ Nhialic ku ciem ayum ē yath cī tōöu tēnē Nhialic, kēnē aloi rot wäär ye Abi-athār raandīt kāk Nhialic. Ayum kēnē ee raan kāk Nhialic ē rot yen ē ye cam. Ku yeen aci Debit bēn cam, ku gem abak tēnē kōcken awēn cath kek ye. Këya, acin kēreec cī kackiē looi aya.” ^{‡†}

† Lebī acīl Matheo aya. †† 2:23 L.rou 23:25 † 2:25 1Tha 21:1-6 †† 2:26 Leb 24:9

²⁷ Ku jōl Jethu lēk ke, “Aköl löñ aci looi ke ye aköl löñ path tēnē raan. Akēc looi bī kōc rōt aa bañ thiñ. ²⁸ Këya, Manh Raan ē bēny kēriēc ebēn agut aköl ē löñ.”

Jethu aci mony cī cin ruai kony (Mt 12:9-14; Lk 6:6-11)

3 Nayōn aköl dēt, aköl cī kōc Itharel ye luui, ke Jethu la tēn amat kōc Itharel, ku mony cī cin ruai ē tō thiñ. ² Ku kōc kōk aake tō thiñ, ku ē wickē bīk tiñ lon bī Jethu mony kēnē kony bīk la luom, rin cī yen ye kony aköl cī kōc ye luui. ³ Wēn ñic Jethu kē tō kepuöth, ke lēk mony awēn cī cin ruai, “Jōt rot ku bäär tuej tēn kōc nhīim.” ⁴ Ku lēk Jethu Parathī ēlä, “Wek kōc ñoot nhīim lööñ theer yic, ye kēnen yic lēu bī looi aköl cī kōc ye luui, ye kēpath aye kērac, bī raan kony bī pīr, kua pēl wei bī thou?”

Gokē biet ebēn. ⁵ Go Jethu ke dōt ke cī puöu riääk apei, rin ñic kek yic ku cik luel. Ku lēk mony awēn cī cin ruai, “Nyoth yicin.” Go yecin nyooth. Go ciēnde piath. ⁶ Go Parathī, kōc wic ye bī Jethu nōk jāl tēn amat ku lek tēnē kōc Yērot. Ku lek mat ke ke tē bī kek Jethu nāk thiñ.

Jethu ee jakreec cuōp wei kōc gup

⁷ Go Jethu jāl kek kōcken ye buoth ku lek wār Galilia kōu. Go kōc juēc pan Galilia ke buoth. ⁸ Wēn piñ kek kajuēc ye Jethu looi, ke kōc juēc apei bō tēnē ye pan Judia, ku gen Jeruthalem ku Idumie, ku jōl aa bēēi tō wār Jordan kōu, ayī gen Tire ku Thidon. ⁹ Go Jethu lēk kōcken ye buoth bīk riäi guir tēnē ye bī yen la thiñ, bīk cī ber piny, ¹⁰ rin Jethu ēcī kōc juēc tuany kony. Go kōc juēc kōk tuany wic bīk la tēnē ye bīk la gōcc. ¹¹ Na tiñ kōc la gup jakreec ē ke cuet rōt piny yenhom ku dhiēukē, “Yin ee Manh Nhialic.” ^{‡†}

¹² Go Jethu jakreec yōök bīk cī nyooth.

Jethu acā atuuc kathiäär ku rou kuany (Mt 10:1-4; Lk 6:12-16)

¹³ Go Jethu kōcken wic cōl ku jīel ke ke, ku lek gat nhīim tē cī ceñ. Wēn cī kek yet tēn awēn, ¹⁴ ke kuēny raan thiäär ku rou bei kōc yīic. Ku ciēk ke ke cōl atuuc ku lēk ke, “Wek aca kuany bāk rēer ke ya. Ku wek aba ya tuöcc ayeer bāk wētdiē aa la piöcc. ¹⁵ Ku wek aabi la riēl bāk jakreec aa cuōp wei kōc gup.”

¹⁶ Kōc ke cī Jethu kuany bīk ya atuöccke aayī, Thaimon (cī Jethu bēn cāk ke cōl Pīter.) ¹⁷ Jemith Dhubedī kek wāmēnh koor cōl Joon (kek aaci Jethu cāk ke cōl Boan-ergeth, ku wētde yic kōc ē mär deñ.) ^{‡†18} Ku Andria, Pilipo, Bartholomeo, Matheo, (cōl Lebī) Thomath, Jemith wēn Alpawuth, Thadawuth, Thaimon, ¹⁹ ku jōl a Judath Ithkariöt, raan wäär cī Jethu bēn luom bī dōm.

‡† 3:11 Mk 4:1; Lk 5:1-3 ‡†† Ee duēr thōñ kek tuöc puöu.

Jethu aye yöök lön le yen guöp jönrac

(Mt 12:22-32; Lk 11:14-23; 12:10)

²⁰ Nawën ke Jethu dhuk Kapernaum. Go kóc juéc apei ben bucoth abí ciën tē cök yen nhom lääu kek kacke bik mīth. ²¹ Nawën piñ kóc ruäai kek Jethu lön ye kóc rēēr kek ye ye lueel, lön cī yen nhom path, gokē la nyaai.

²² Ku ēcī kóc kōk piöc löön Itharel bō Jeruthalem lueel, “Ala guöp riel Beldhebul. Ee yen bēny jakrēc, yen ye yiēk riel bī ke aa cuöp wei.” †

²³ Go Jethu ke yöök, ku thöön wēt elä, “Ye jönrac jönrac rēc dēt cuöp wei kēdē. ²⁴ Na tek kóc paan tōk keyiic ku thērke kamken, ke pan kēnē abí riääk. ²⁵ Na tuum dhiēnh tōk yenhom aya ku thērke kamken ē röt, ke dhiēnh kēnē abí wēr aya. ²⁶ Kēya, na tek jakrēc keyiic ku thērke kamken, ka thök.

²⁷ “Acīn raan lēu ye bī yōn raan ril dhoñ ku nyēi kākke, akōñ raan ril kēnē dōm ku der, ku jol kāk tō baai nyaai.

²⁸ “Wek aa lēk yic lön nadē adumuööm, ku kārēc yekē ke looi, ku kāk yekē lueel, aa lēu bī ke pāl piny ebēn tēnē kóc. ²⁹ Ku na ye raan Wēi Nhialic yöök lön ye yen jönrac, ka adumuöömke aacī kōñ pāl piny akōlriēc ebēn.” ††³⁰ Ee lueel Jethu kēlä ē rin cī kóc kōk ye lueel, “Ka la guöp jakrēc.”

Man Jethu ku wāmāthakēn aacī Jethu nyaai

(Mt 12:46-50; Lk 8:9-21)

³¹ Go man Jethu kek wāmāthakēn ē Jethu bēn ku kēēckē ayeer ku tockē raan bī Jethu la cōol. ³² Go kóc ke rēēr, ke cī ye gööm lēk ye, “Moor ku wāmāthakui aatō ayeer, ku aa wīc yi.”

³³ Go Jethu bēēr, “Yeña ē ma ku wāmāthakāi? ³⁴ Ku kē wiēc bāk ñic, kóc rēēr kek ya aa nhiaar, aa cīt paan ē ma. ³⁵ Kuat raan wēt Nhialic looi yen ē wāmāāth, ku nyankāi ku ma.”

Kääñ dom path ku dom rac

(Mt 13:1-9; Lk 8:4-8)

4 Go Jethu ben piöc wār Galilia yōu. Nawën le kóc juéc apei gööm, ke la riāi yic ē piū thook ku nyuuc thīn, ku jol kóc ebēn nyuc piiny ē piū thook ayeer. ² Ku jol Jethu kēñ aa lueel bī yen kóc piöc kājuēc, ku lēk ke.

³ “Pieñkē! Raan puör ēcī la dom bī la pur. ⁴ Ke wēn yen rap wēr dom yic, ke köth abēk lööny dhēl yic. Go diet bēn ku tetkē ke. ⁵ Ku lööny köth kōk alēl nhom tē koor tiop thīn. Gokē guo cil. ⁶ Nawën la akōl ruel apei ke rap awēn go yom, ku riēukē rin kēc meiken yet piny apath. ⁷ Ku lööny köth abēk tē ye tiim la kucoth cil thīn, na la tiim juäk ke dec rap ku cik lok apath. ⁸ Ku lööny köth kōk tiom path yic, ku ciilkē apath ku diitkē ku lokkē apath. Rap abēk aake cī luok ke thoi nhīim, ku kōk ke thöön röt, ku rap kōk ke diit nhīim.”

⁹ Ku wit Jethu löñde elä, “Pieñkē tē le wek yith.”

† 3:22 Mt 9:34; 10:25 †† 3:29 Lk 12:10 † 4:1 Lk 5:1-3

Wēt thööth ē kääñ

(Mt 13:10-17; Lk 8:9-10)

¹⁰ Nawën cī kóc juéc jāl, go atuöocke kathiäär ku rou, ku kóc ke cī döñ kek ye, thiēc bī kēñ teet yiic tēnē ke.

¹¹ Go lēk ke, “Wek aacī nyuöth kē cī rot moony ē bääny Nhialic yic, ku kóc kōk kēc gam aabī kāñ ñic tē lēk ke kēñ, ¹² kēya, rin na cök alon ye kockä daai, ka cī kāñ bī tiñ. Ku na cök alon ye kek wēt piñ, ka cik bī deet yic. Na ke bī röt waar, ñuöt aa kāñ tiñ ku detkē keyiic. Ku ñuöt aacī röt thōn Nhialic, ku pēl wēt piny tēnē ke.” ††

Jethu acī kääñ raan puör teet yic

(Mt 13:18-23; Lk 8:11-15)

¹³ Go Jethu lēk ke, “Na kēckē kääñ kēnē deet yic ke wek aacī kēñ kōk bī deet yiic. ¹⁴ Köth cī com aa cīt wēt-diēn ya piöc tēnē we. ¹⁵ Kóc kōk aa cīt köth cī lööny dhēl yic, ye diet ke tet. Tē piñ kek wēt Nhialic, ke jönrac bō ku nyēi wēt awēn kepuöth ku mērkē nhīim wēt ē Nhialic. ¹⁶ Kóc kōk aya aa cīt köth cī lööny alēl la nhom tiom koor ye rap guo yom thīn, rin kēc meiken yet piny. Ku kóc kōk aacīt köth cī com alēl nhom, aa löñ Nhialic gam nyin yic ke mit puöth. ¹⁷ Ku aacie kepuöth ye deet, aa wēt Nhialic guo wai wei tē looi aliäap rot, ku tē yōñ ke rin wēt Nhialic. ¹⁸ Kóc kōk aya aa cīt köth cī lööny tē ye tiim la kucoth cil thīn, keek aa wēt Nhialic piñ, ¹⁹ ku kājuēc ke diir, rin pīr pinynhom ē tēn, nhiēr jīeek, ku kājuēc yekē wīc aa bēn thīn, ku reckē löñ Nhialic kepuöth. ²⁰ Ku kóc kōk aa cīt köth cī puur tiom path yic, keek aa löñ Nhialic piñ ku gamkē apei, ku kājuēc path aaye yök tēnē ke, cimēn rap cī ñic luok ke thoi nhīim, ku rap kōk ke thöön kenhiim ku kōk ke diit nhīim.”

Kääñ mermer

(Lk 8:16-18)

²¹ Ku ben ke thiēc, “Le raan cī mermer kañ yāth yöt ku kum nyin, nadē ke tēēu agen tōc cök, cie tōōu yöt ciēl yic? ²² Kuat kē cī thiaan, añot bī rot nyucoth, ku wēt Nhialic añot bik piöc. ²³ Pieñkē, tē le wek yith!”

Kääñ tē ye kāñ thöñ thīn

²⁴ Ku ben lēk ke elä, “Tē ye wek kóc kōk luco thīn yen ē tē bī Nhialic we luco thīn aya. Detkē kāk yakē ke piñ! ²⁵ Rin raan la kēdāñ abī ben muco, ku na ye raan cīn kēdāñ, ke kēthiin ye tak lön tō yen tēnē ye, abī nyaai aya.” ⁵

Jethu acī kääñ lueel rin wēt Nhialic

²⁶ Ku la Jethu tuēñ ku lueel, “Bääny Nhialic ē duēr thōñ kek kēnē. Monytui ēcī köth wēr dom yic. ²⁷ Ee rēer akōlakōl ku köth awēn cī com aa la tuēñ ke cil ē röt, ke pīr ku diitkē ku akuc kēn ē ke looi kēya. ²⁸ Köth

†† 4:12 Ith 6:9-10 †† 4:21 Mt 5:15; Lk 11:33 ††† 4:22 Mt 10:26; Lk 12:2 ††† 4:24 Mt 7:2; Lk 6:38 § 4:25 Mt 13:12; 25:29; Lk 19:26

ëbën aa cil piiny tiņp yic. Käu ë kaņ lou ku bii yiëny tøk bei, ku jɔl la tuen ke dīt agut tē bī yen deer ku yeer ku lok. ²⁹ Ku tē cī kek luok aaye tem rin cī tēn tēmtēm bēn.”
†

Kääñ käu koor nyin ye tiemde dīt apeī

(Mt 13:31-32; Lk 13:18-19)

³⁰ Ku ben lueel, “Yeņö buk thöñ bääny Nhialic? Ye kääñ piath nõ buk thöñ ye? ³¹ Bääny ë Nhialic acit käu koor nyin cī raan com duomde. ³² Ku na le dīt ka la nhial ke loi kēr ku yith dīt apeī, abī diet yōōtken aa yik thīn.”

³³ Jethu acī Wēt Puoth Yam piöc tēnē kōc ë kēñ cīt kēñkä. Aake cī lēk kajuēc lēukē bik ke deet yiic. ³⁴ Ee ye kōc jāām ë kēñ tē piöc yen kōc, ku na ye yeen ë rot kek kōcken ye buoōth, ka ye tēt kēriēc ëbën yiic.

Jethu acī yom cɔl akääc

(Mt 8:23-27; Lk 8:22-25)

³⁵ Na aköl dēt yontheëi, ke lēk Jethu atuōōcke, “Lok teemku wār abn̄tui.” ³⁶ Gokē kōc kōk nyāāñ piny, ku lek riān awën rēer Jethu thīn yic, ku tēmkē agut Jethu. Ku riēth kōk ke tō thīn aacī tem aya. ³⁷ Kaam thiin awën ke yomdīt apeī jōt rot, ku jōt atiaktiak rot abī riāi duēr thiāñ ë piū. ³⁸ Tēwën looi kēnē rot, Jethu ë nin riāi yic ciēen, ke cī yenhom kan. Gokē puōōc ku luelkē, “Bāny-da! Yok aa muo, cīi diēer ë yo?”

³⁹ Go Jethu rot jōt ku rēl yom, “Lō dīl!” Ku rēl atiaktiak, “Kääc!” Go yom kōōc ku le dīl. ⁴⁰ Ku thiēc ke, “Yeņö riōōc wek ciēt we bī mou? Cāk ñic lōn bī yēn we kony?”

⁴¹ Gokē nhiim la cōt rieldit cīt kēnē ku jīemkē kamken, “Ye raan yīndē kēnē? Na cōk a yom ku atiaktiak ë ke piñ wētde!”

Jethu acī raan la guōp jakrēc kony

(Mt 8:28-34; Lk 8:26-39)

5 Gokē wār Galilia teem ku lek tē cɔl Jeratha. ² Kaam wën keec Jethu piny riāi yic, ke tiñ mony la guōp jakrēc, ke bō bei rēñ nhiim. ³ Mony kēnē ë ye rēer rēñ nhiim, ku acin raan ye lēu bī rēēk. ⁴ Ee ye rēēk cōk ku cin arak juēc, ku ñot ke tueny, ku dhoñ luōñ kōth yecōk. Ee ril apeī, acin raan ye lēu bī rēēk. ⁵ Aköl ku wēer thok ëbën, ee ye cool ku ruu kat rēñ nhiim, ke looi duoōt ku ye rot dēeny aleel bī rot nōk.

⁶ Wën tiñ yen Jethu tēmec, ke lor ku cuet rot piny yenhom, ⁷ ku lueel Jethu, “Jōñrac, bäär bei ë mony kēnē guōp.” Go kiēu looi apeī, “Jethu Wën Madhōl, yeņö wic ba looi tēnē ya? Yīn alāñ ë rin Nhialic duk ya tēm awuōc.”

⁹ Go Jethu jāl thiēc, “Cɔl yī ña?” Go bēer, “Yēn aa kut rin yok ajuēc.” ¹⁰ Ku jɔl mony kēnē Jethu ya lōñ bī jakrēc cīi cop wei tēden rēer kek thīn.

¹¹ Ku duut dīr baai ë nyuāth gōt cōk ë tēn awën. ¹² Go jakrēc Jethu lōñ, “Tuōōc yo ë dīrkā gup, ku cɔl yo aa lur

keyiic.” ¹³ Goke puōl, ku jɔl jakrēc bēn bei mony awën guōp ku lek dīr gup. Go duut diēer, kecīt tiim karou riñ agōr yic, ku thootkē wīir ku moukē ëbën.

¹⁴ Go rōor ke biōōk dīr kat, ku lek kē cī rot looi lueel tēnē kōc rēer geeu, ku kōc tō bēēi yiic. Go kōc ëbën jal wet bik kē cī rot looi la tiñ. ¹⁵ Nawën lek yet tēnē Jethu, ke yök mony wäär la guōp jakrēc ke rēer, ke ceñ alath, ke la nhom cōk. Gokē riōōc. ¹⁶ Go kōc ke cī kēn cī rot looi tēnē mony awën ku dīr tiñ, la lēk kōc kōk. ¹⁷ Ku wën piñ kōc baai ë wēt kēnē ë ke riōōc, ku lek tēnē Jethu ku lāñkē bī jāl panden.

¹⁸ Tēwën le Jethu riāi yic, go mony wën cī Jethu jōñrac cɔl ajiēl yeguōp bēn tēnē Jethu, ku lēñ bī cath kek ye.

¹⁹ Go Jethu jai, ku lēk ye, “Lōōr baai tēnē kacku ku lēk ke kajuēc cī Bēny looi tēnē yī, ku tēpuōth cī luōi yī.”

²⁰ Go jāl ku le panden Dekapolith la yic geu thiäär. Ku kueny keyiic ëbën ke ye kōc lēk kāk cī Jethu looi tēnē ye. Go kōc gāi.

Jethu acī tik kony ku cɔl nya aben pīr

(Mt 9:18-26; Lk 8:40-56)

²¹ Wën cī Jethu ben tem riāi bī dhuk Kapernaum, ke kōc juēc apeī bō tēnē ye wār you. ²² Kaam wën ke raan cɔl Jariōth, bēny tēn amat kōc Itharel bō aya. Nawën tiñ Jethu, ke cuet rot piny yecōk. ²³ Ku lēñ, “Nyandiēn thīn koor acī dhal apeī, athou. Bäär ba yicin la tääu yenhom bī pial.”

²⁴ Go Jethu gam ku lööny dhöl kek ye. Ku buōth kōc juēc ke, ke cik kum apeī.

²⁵ Ku tiñ tuany, cīi thēkde kōu ye tēem ruōōñ thiäär ku rou, ee tō kōc yiic, ²⁶ ku yeen ëcī wēu juēc gām akim rin bī tuaanyde ñuēen, ku tuaanyde akēc ñuēen, ëcī rot jal juak. ²⁷ Ku yeen ëcī kāk ye Jethu looi piñ. Go bēn Jethu kōu ku gōōt alanhde, ²⁸ rin ëcī jam ë rot yepuōu ëlä, “Na gaat alanhde, ke yēn abī pial.”

²⁹ Kaam thiin awën ke riem cīi ben kuēr, ku yök rot ke cī pial. ³⁰ Go Jethu yök lōn cīi riel jāl yeguōp. Go yenhom wel ku thiēc kōc, “Yeņa cā alanhdiē gōōt?”

³¹ Go kōcken ye buoōth lēk ye, “Yīn ë kōc juēc tiñ ke cī yī kum ku ye thiēc, Yeņa cā gōōt?”

³² Go Jethu ñot dōt kōc bī tiñ yeņa cī ye looi. ³³ Wën ñic tiñ awën tuany ye ke tuaany cī jāl yeguōp, go bēn tēnē Jethu ke cī riōōc, ke leth, ku gut yenhiaal piny Jethu nhom. Ku lēk ye lōn ë yen cī ye gōōt. ³⁴ Go Jethu lueel tēnē ye, “Nyaandiē, gamdu acī kony ba pial, lōōr, kek dōōr.”

³⁵ Kaam wën jīem Jethu, ke kōc riñ pan Jariōth ku lēkkē ye, “Nyaandu acī yet wei, duk raan piöc ben rääm nhom.”

³⁶ Ku Jethu ë kēc kē cik lueel kuēēc nhom, ku lēk ye, “Duk riōc, dēet yipuōu ku gam wēt yic.” ³⁷ Ku ë cin kōc juēc cīi puōl bik cath kek ye, ee Pīter ku Jemith ku Joon kepēc. ³⁸ Tēwën yeet kek pan Jariōth ke Jethu yök kōc ke nāk rōt, ke dhiau apeī. ³⁹ Ku ler yōt ku lēk ke, “Yeņö nēk wek rōt? Ye dhiēndiit nõ kēnē? Meth akēc thou, anin.”

⁴⁰ Gokë dɔl guɔp. Go Jethu ke cɔl ala aʒeer, ku cɔl wun meth kek man meth ku kɔcken awən kadiäk, ku lek yöt tēwən cī meth täac thīn. ⁴¹ Ku dɔm cin ku lək ye, "Nyan thiin, alək yī, jɔt rot!"

⁴² Go rot jɔt nyin yic ku cieth. Go kɔc awən tō yōöt kek Jethu gāi apei wən tiŋ kek kē cī rot looi (ē ye run thiäär ku rou.) ⁴³ Ku thɔn Jethu ke bik cī lək kɔc kɔk. Ku lək ke bik yiək mieth.

Kɔc Nadharet aa kēc Jethu gam

(Mt 13:53-58; Lk 4:16-30)

6 Go Jethu jāl tēden awən ku ler genden Nadharet, ku buɔth kɔcken ye buɔth. ² Nawən aköl ē lɔŋ, ke piöcc tēn amat. Ku kɔc juēc aake tō thīn. Nawən piŋkē piöccde ke gēi, ku luelkē, "Cī kəŋ bēn aa ŋic nen?" "Ku ye kakkä looi kēdē?" ³ Yen ē raan guŋguŋ tiim, ku ē wən Maria, ku ē mēnh ē Jemith, ku Jothep, ku Jut ku Thaimon. Ku cie nyiērakēn kə rēēr ē tēn kek ʒo?" Ku jɔlkē jai bik piöccde cī gam.

⁴ Go Jethu lək ke, "Raan cī Nhialic lööny yeguɔp aye baai ēbēn theek, ka kɔc genden ku kɔc ruääi kek ye, ku paan wun kek paan man kek aacī ye ye theek." †

⁵ Ku akēc lēu bī kək jəŋ gōi looi, ka kɔc tuany lik kek aaci yen yecin tääu kenhīim, ku kony ke bik pial. Ee cī gāi apei rin kēc kek ye gam.

Jethu acä atuöccke kathiäär ku rou tooc

(Mt 10:5-15; Lk 9:1-6)

Go Jethu jāl ku ler bēēi kək yiic ku le kɔc piöcc thīn. ⁷ Ku tuum atuöccke ku tooc ke wei, bī kɔc karou aa cath ē tək bik aala piöcc Wēt Puɔth Yam ē Nhialic, ku yik ke riel bik kek kɔc aala kony. ⁸ Ku lək ke apei. "Duökkē muk ē miith yakē cam dhəl yic, muökkē ke wei kepēc. ⁹ Cenjë war ku duökkē muk alēth kək." ¹⁰ Ku lək ke aya, "Yakē rēer pan ye we lor thīn ʒet tē bī wek jāl. ††11 Ku na lak pan cī we lor thīn, ku pan cī wēlkun ye piŋ thīn, ke we jiël ku teŋkē wecök. Ku abī nyooth lɔn cī wek kuc ē ke!" ‡

¹² Ku jiëlke ku lek kɔc piöcc bik luɔi adumuööm puöl.

¹³ Ku copkē jakrēc juēc wei, ku tɔckē kɔc juēc tuany nhīim. Ku röökkē bī ke kony bik pial. ††

Nääk ē Joon raan kɔc muɔc nhīim

(Mt 14:1-12; Lk 9:7-9)

¹⁴ Ku bēny Antipäth ʒerot ēci wēt piŋ rin cī ke Jethu ŋic apei. Ku ē ye kɔc kək lueel, "Joon raan kɔc muɔc nhīim aci ben pir, ee yen ale yen riel yen kakkä looi."

¹⁵ Ku lueel kɔc kək, "Mony kēnē adhil a Elija raan wäär kək Nhialic tiŋ." Ku ben kɔc kək lueel, "Ee raan tək kam kɔc theer, kɔc kək Nhialic tiŋ." ††

¹⁶ Ku wən piŋ Antipäth ʒerot ē wēt kēnē go lueel, "Ee Joon raan kɔc muɔc nhīim wäär ca cɔl atök yeth yen aci jɔt thou yic." ¹⁷ Antipäth ʒerot ēci Joon cɔl anäk kēlä, ee cī cɔl adɔm ku rek, ku cɔl amac rin wēt ʒerodia tiŋ

Pilipo wämēnh cī rum bī ya tiŋde, ¹⁸ rin cī Joon ye lueel tēnē ye elä, "Acī path ba tiŋ wāmuuth rum ke pir." †††

¹⁹ Ku ʒerodia ēci puɔu mit tēnē Joon rin ē wēt kēnē. Ku wic diēt nek ku cī lēu, ²⁰ rin ʒerot ē riöc Joon, rin ye Joon raan puɔth wēt Nhialic, ku kony bī ciēn kē nək ye. Nawən piŋ ʒerot wēt Joon, ke gēi apei ku ŋot nhiēr bī wēt Joon aa piŋ.

²¹ Nawən ke ʒerodia jɔl tē bī yen Joon nək thīn yök, ku ē ye aköl looi Antipäth ʒerot yan akölden dhiēeth ye, tēnē kɔcken dīt mec kek baai, ku bāny apuruuk ku jɔl aa kɔcdit pan Galilia. ²² Ku nyan ʒerodia nhom guɔp, ee cī bēn yēci bī bēn dier. Go ʒerot kek jāälke puɔth miēt apei tēnē ye. Go Antipäth ʒerot bēny lək ē nyan elä, "Na le ke wic, ke luel tēnē ʒa ku ba gām yī." ²³ Ku kuēŋ tēnē ye jööl nhīim ku lueel, "Kuat kēdun ba thiēc tēnē ʒa aba dhiel yiək yī, cɔk abɔn ē yen abarj ē bānydiē."

²⁴ Go nya la aʒeer ku lək man, "Yerjō ba thiēc?" Go man lueel, "Lək ye bī Joon raan kɔc muɔc nhīim tək yeth, ku gēm yī nhiamde ba bēēi."

²⁵ Go nya dhuk tēnē bēny nyin yic ku lueel, "Yin awiēc ba gām nhom Joon raan kɔc muɔc nhīim tēn emēn thiin, ke cī tääu aduök yic!"

²⁶ Kēnē aci bēny rac puɔu apei, ku akēc kuc rin cī yen mēl kuēŋ ē jööl nhīim. ²⁷ Go bēny apuruökde tooc nyin yic, ku lək ye bī nhom Joon raan kɔc muɔc nhīim bēēi. Go apuruk la tēwən mec yen thīn ku tək yeth. ²⁸ Ku bī nhom ke cī tääu aduök yic, ku yik nya, ku jɔl nya gām man. ²⁹ Nawən piŋ kɔc Joon buɔth lɔn cī ye nək, gokē la ku nyēikē guäpde ku thiäkkē.

Jethu aci mieth koor juak bī kɔc juēc cam

(Mt 14:13-21; Lk 9:10-17; Jn 6:1-14)

³⁰ Kɔc Jethu buɔth aake ye bēn yenhom ku lēkkē kək cik looi, ku kək cik piöcc ēbēn. ³¹ Kɔc juēc apei aake ye wääc, kɔc jiël ku kɔc bō tēnē Jethu bī ke bēn kony, abī Jethu kek atuöccke cī lääu bik cak mieth. Go lək atuöccke, "Jiëlku buk la tē cīn yic kɔc buk la lɔŋ." ³² Gokē jāl ē riäi ē röt bik la tē cī cen, ku aake kēc kɔc lək tē ler kek thīn.

³³ Go kɔc juēc ke tiŋ, ku ŋickē ke. Gokē miööt geeth yiic ku riŋkē tuenj ke kuany wär kōu, ke la tēwən cī Jethu kek atuöccke kenhīim wel thīn. Ku ye kek kɔŋ ʒet tēwən. ³⁴ Wēn kēc Jethu piny riäi yic, ke tiŋ kɔc juēcä. Go wic bī ke kony rin aci tiŋ kecīt amēl pap cīn nhīim abiöök. Ku jɔlke piöcc kajuēc. †††35 Nawən col piny, ke kɔcken ye buɔth bō tēnē ye ku luelkē, "Piny aci cuɔl ku tēn ē ror cīn kē kuany thīn, ³⁶ cɔl kɔc aa jiël bik la bēēi yiic bik la ʒɔc mieth camkē."

³⁷ Go bēēr, "Miackē ke ē mieth." Gokē lək ye, "Wic buk ayuɔp lēu ē kɔc kithkə ʒɔc tēnē ke bik ke cam? Aa wic wēüu juēc apei."

† 6:4 Jn 4:44 †† 6:10 Lk 10:4-11 ‡ 6:11 Luɔi 13:51 †† 6:13 Jem 5:14 †† 6:15 Mt 16:14; 8:28; Lk 9:19

††† 6:18 Lk 3:19-20 ††† 6:34 Kn 27:17; 1Bŋ 22:17; 2Lək 18:6; Edhe 34:5; Mt 9:36

³⁸ Go Jethu ke thiëc, "Ye ayuöp kadë tō thīn? Lak bāk ke la tiŋ." Gokë dhuk ku lëkkë ye, "Aa yuöp kadhiëc ku rec karou."

³⁹ Go lëk ke bik kōc cōl anyuc piiny akuut noon tōc nom. ⁴⁰ Gokë nyuc piiny akuut bust ku akuut thiärdhiëc. ⁴¹ Go ayuöp awën kadhiëc ku rec karou lööm, ku dōt nhial ku leec Nhialic. Ku bēny ayuöp yiic ku gēm ke kōcken ye bucōth bik ke tek agut rec, tēnē kōc. ⁴² Ku mīthkë abī miëth ke göök. ⁴³ Ku jōl kōcken ye bucōth awuthueei ayuöp ku rec cī dōŋ piny kuany gāac kathiäär ku rou. ⁴⁴ Kōc ke cī mīth ëbën, rōör rōt aake ye tiim kadhiëc.

Jethu acī cath piū nhīim

(Mt 14:22-33; Jn 6:15-21)

⁴⁵ Kaam thin awën, ke Jethu yōök kōcken ye bucōth bik la riäi yic, ku lek tuēŋ yēnom agör alōŋtui gen cōl Bethaida. Ku cōl thēi ajiël. ⁴⁶ Wën cī yen kōc tōōŋ, ke jiël bi la gōt nom bi la rōök. ⁴⁷ Nawën la thēi bēn, ke atuōckce aake ŋoot ë riäi yic wär ciël yic, ku yeen ë rot agör nom. ⁴⁸ Goke tiŋ ke cī gök gēr ë riäi rin cī kek kenhiim wël yom. Nawën bāäk ë piny, ke bō tēnē ke ke cath piū nhīim, ku ë wīc bi ke waan thook. ⁴⁹ Ku wën tiŋ kek ye ke cath wiir piū nhīim, ke tiŋkë kecīt atim raan cī thou, ku dhiεukë, ⁵⁰ rin ë cik tiŋ kedhie ku riōōckë.

Go guc jam tēnē ke ku lueel, "Dεatkë wepuōth, ee ŋen Jethu, duōkkë riōc." ⁵¹ Ku met rot riäi yic tēnē ke. Go yom kōōc. Gokë gāi apēi, ⁵² ë rin kēc kek kēnē ayuöp wāär cī gām rōör tiim kadhiëc deet yic, rin ril kek nhīim.

Jethu acī kōc tuany Jenetharet kony

(Mt 14:34-36)

⁵³ Nawën akōl dēt cī kek wär teem, ke yet Jenetharet tō agör nom ku dōmkë riäi. ⁵⁴ Nawën bikkë bei ë riäi yic, go Jethu guc ŋic kōc ëbën. ⁵⁵ Gokë kat ku riŋkë bëëi yiic ku lek kōc tuany kēt, ku yēthkë ke tē cī kek ye piēŋ thīn. ⁵⁶ Ku kuat tēn cī Jethu la thīn ëbën, bëëi yiic ku gēeth yiic, kōc juēc tuany aake ye tāac tēnē ŋōc ku dhōl yiic, ku lāŋkë bik gōt, cōk alanhde thok ë path. Ku kuat raan cī ye gōt ëbën, ee ye pial.

Jethu acī ciēŋ kōk wārkuan dīt dhōl yiic

(Mt 15:1-9)

7 Wën cī Parathi kek kōc piōoc löōŋ kōc Itharel, ke cī bēn Jeruthalem Jethu gōōm piny. ² Ke tiŋ kōc Jethu bucōth ke mīth ke kēc kecin kōc apath, bik ajuëc nyaai kegup cīt tē ye kōc Itharel ye luōōi thīn.

³ Kōckä aake cī kē cī atuuc Jethu looi rac puōth, rin kōc Itharel kek Parathi, aake cī ye mīth tē kēc kek kecin kaŋ kōc kecīt ciēŋ thēer kōcken dīt. ⁴ Ku na le mīth cik la bëëi geeu, ka cik cam ke kēckë kaŋ kōc kōth. Ku keek aake ye kāk cī kōcken dīt thēer lëk ke looi, cimēn lōk biiny ku tōny ku aduuk ë miëth.

⁵ Go Parathi ku kōc piōoc ë löōŋ Jethu thiëc, "Yēŋō cīi kōckun yi bucōth ye ceŋ ë ciēŋ wārkuan dīt, ku yekë mīth juāäk ke kēc kecin kōc?"

⁶ Go Jethu bëër, "Ithaya acī yic lueel ë rienkun lōn ye wek awēŋ puōth rou, ku gēt ëlä,

'Kōckä aa ŋa leec kethook ku aliu kepuōth.

⁷ Keek aa ŋa door ku acie duōör ë yic,

rin keek aa kōc piōoc löōŋ ciēŋ wārkuan dīt ciēt ke ye löōŋkiël' †

⁸ "Ee yic, wek aacīt kōc ye Ithaya jam ë rienken. Wek aacī kuc löōŋ Nhialic ku ye löōŋ ciēŋdun kek yakë gam."

⁹ Ku lëk Jethu ke, "Ayakë tak lōn ë yen kēpath yen cāk looi ye wek kuc löōŋ Nhialic, ku muōkkë ciēŋdun thēer. ¹⁰ Rin acī Mothith lueel, 'Thek wuur kek moor, ku na ye raan wun kek man jāām gup kārēc, ka dhil nōk bi thou.' ††¹¹ Ku ayakë lueel aya lōn ye yen yic, bi raan wun kek man jāi tē wīc kek kēpiir kek tēnē ye, 'Acin tē kuōny we, rin ŋen acī Nhialic gām kēn ba yiēk we.' ¹² Ke wek aa kuc bi kākä cīi loi tēnē wun ku man. ¹³ Kēya, tē ye wek kōc piōoc thīn acīi thōŋ kek wël ye Nhialic lueel. Ku wek aa kārēc juēc kōk cīt kākä looi aya."

¹⁴ Go Jethu kōc juēc bēn cōl ku lëk ke, "Piēŋkë wētidiē wedhie ku dētkë yic. ¹⁵ Acie kē ye raan cam, yen ye cōl aye raan rac, aa kāk ye tak ku kāk ye lueel, ku kāk ye looi kek aaye cōl aye raan rac. [¹⁶ Piēŋkë tē le wek yiith.]"

¹⁷ Wën cī yen kōc nyāāŋ piny ayeer ku ler yōt, ke thiëc kōcken ye bucōth bi wēt awën cī lueel teet yic tēnē ke. ¹⁸ Go lëk ke, "Cāk kāŋ ye deet yiic aya? Acie miëth ye raan cam yen ye cōl ala guōp adumuōōm, ¹⁹ rin acie la yepuōu, ee la yeyāc ku le bēn bei." Kēya, acī Jethu nyucōth lōn miëth ëbën apath.

²⁰ Ku ben lëk ke, "Aa kāk ye raan tak ku looi ke, kek aa rec. ²¹ Rin puōu yen aye kārēc ye looi bēn bei thīn, cimēn bal ku ruōōm, ku nāäk raan ë path, ku kōr diäär. ²² Ku kook ku wēēŋ ku nhiam ku tiēel, ku yik yepuōu kēnē raandä, ku luōōm ku kuat kārēc ëbën. ²³ Kākä ëbën aa bēn bei raan puōu, ku looi ke ku rēckë ye."

Tiŋ cī gam lōn bi Jethu nyaande kony

(Mt 15:21-28)

²⁴ Ku jōl Jethu jāl ku ler wundēt tēthiääk kek Tire ku Thidon, ku ler yōt. Ku cīi wīc bi la raan ŋic ye. Ku akēc lēu bi thiaan. ²⁵ Go tiŋ la nyanden koor ŋot kēc kuāc cī jōŋrac la yeguōp, Jethu piŋ. Go bēn tēnē ye ku gut yēnhiaal piny Jethu nom. ²⁶ Tiŋ kēnē ë ye jam thoŋ Girik, ku ee nyan pan Ponicia. Go bēn ku lēŋ Jethu ëlä, "Bēny, cōk a lōn cī ŋen ye tiŋ pandun ke yi bō ba jōŋrac cuōp wei nyaandiē guōp." ††²⁷ Go Jethu lueel, "ŋen ŋa cīi bō ba miëth mīth bēn gām jōk. Acie yic bi miëthden yiēk jōk, ke kēc kueth."

²⁸ Go bëër, "Ee yic Bēny, ku jōk rēēr tē mīth kōc thīn awuthueei cī löōny piny kuany." ²⁹ Go Jethu lëk ye, "Rin

† 7:7 Ith 29:13 †† 7:10 B.bei 20:12; 21:17; Leb 20:9; L.rou 5:16

‡ Tiŋ kēnē ee cie nyan Itharel.

cī yīn ye ηיע bēēr këya, dhučk baai, yīn abī jŋrac yök ke cī jāl nyaandu guöp!”

³⁰ Go dhuk baai ku yök nyaande ke cī tōc biöök yic, ku jŋrac ke cī jāl yeguöp.

Jethu aci raan miŋ cie jam kony

³¹ Go Jethu jāl Tire ku dhuk wār Galilia ke kuany gæth kathiäär Dekapolith yiic ku Thidon. ³² Tēwēn ke kōc kōk bīi raan cī miŋ tēnē Jethu, ku lāŋkē bī gōt. ³³ Go Jethu nyaai kōc yiic ku yēth tēde ē rot, ku tēēu yecin yeyic, ku ηuut ku gōt liep.

³⁴ Ku dōt nhial ku wēēi apeī ku lēk ye, “Piēŋē!” ³⁵ Kaam thiin awēn, ke yör yīth ku jīem. ³⁶ Ku yōök Jethu kōc awēn tō thīn bīk cīi lēk raan dēt. Ku ηot lek lueel. ³⁷ Ku kōc cī ye piŋ aaci gāi apeidit ku luelkē, “Mony cōl Jethu kēnē aci kēriēec ēbēn lēu. Kōc cī miŋ aa piŋ ēmēn, ku kōc ke cie jam, aaci ya jam aya.”

Jethu aci raan tiim kaŋuan cōl akueth

(Mt 15:32-39)

8 Ye nīnkā, ke kōc juēc mat kenhīim. Nawēn cīn miēth ke Jethu cōl kōcken ye bucōth ku lueel, ² “Yen aci guöp ηŋ, rin kōckā aaci rēēr kek ya nīn kadiäk ēmēn, ku acīn kē camkē. ³ Na cal ke aa dhuk bāāiken yiic, ke cīn kē cik cam, ka la wīik dhēl yic, rin kōc kōk aabō tēmec.”

⁴ Go kōcken ye bucōth lēk ye, “Ye tēnen roor ē tēn bī raan miēth yök thīn bī kōc juēcā cam?”

⁵ Go Jethu ke thiēec, “Lak ayuöp kadē?” Gokē lueel, “Aa dhorou.” ⁶ Go lēk thān awēn bīk nyuc piiny. Ku lööm ayuöp awēn kadhorou ku rec thīi lik ku rōök Nhialic, ku beny keyiic, ku gēm ke kōcken ye bucōth bīk ke tēk kōc. Gokē looi këya. ⁸ Ku jōl thān awēn, kecīt tiim kaŋuan mīth bīk kueth. Ku jōl kōc Jethu bucōth awuthueei ayuöp cī dōŋ kuany gāac kadhorou. Ku jōl Jethu kōc cōl ajiēl, ¹⁰ ku ler riāi yic kek kōcken ye bucōth, ku lek pan cōl Dalmanutha.

Jethu aci kuc bī kēnē jāŋ gōi looi

(Mt 16:1-4)

¹¹ Tēwēn ke Parathī kōk ben bēn tēnē Jethu ku teerkē wēt kek ye, ku wīckē bīk deep ē wēt, gokē yōök bī kēnē jāŋ gōi looi, bī nyuōth ke lōn ye Nhialic wēlke gam.

¹² Go Jethu keŋ apeī ku lueel, “Yenō ye riēec akōl thiēc kēnē jāŋ gōi. Wek alēk yic. Acīn kēcīt kēnē bī nyuōth ke.” ¹³ Ku nyiēēŋ ke piny, ku dhuk riāi yic, bī teem wār abŋtui.

Duökkē ye tak cimēn Parathī ku Antipāth Yērot

(Mt 16:5-12)

¹⁴ Kōc Jethu bucōth aake cī nhīim mār bīk ayuöp juēc cīi muk wēn ler kek riāi yic, ku mukē ayuōm tōk giliŋ.

¹⁵ Go Jethu lēk ke, “Tiēerkē nhīim, ku tietkē rōt bāk cīi

† 8:11 Mt 12:38; Lk 11:16 †† 8:12 Mt 12:39; Lk 11:29

nhiam cimēn Parathī ku Antipāth Yērot, nhiaamden ke cōl ago puör cimēn ayum cī yiēk yic luou.” †

¹⁶ Gokē jam kamken elā, “Ee wēt kēnē lueel rin cīn yok ayup.”

¹⁷ Go Jethu kē luelkē guo ηic, ku thiēec ke, “Yenō ye wek ye tak wek acin ayup. Cāk kāŋ ye tak lōn bī yēn we muōc ayup. Cāk kāŋ ye tiŋ ku detkē keyiic, kua cāk puōth cōr? ¹⁸ Wek aala nyin, cāk ye daai? Ku wek aala yīth, cāk ye piŋ ku cāk ye tak? ¹⁹ Ye gāac awuthueei kadē cāk bēn kuany wār beny yēn ayuöp kathiēc yiic tēnē rōor tiim kadhiēc?” Gokē bēēr, “Ee gāc thiäär ku rou.”

²⁰ “Na wār beny yēn ayuöp kadhorou yiic tēnē raan tiim kaŋuan, ye gāac awuthueei ayuöp cī dōŋ piny kadē cāk bēn kuany?” Gokē lueel, “Aa dhorou.”

²¹ Go Jethu ke thiēec, “Ku këya ēmēn ηot cāk ye deet lōn le yēn riel ba miēth gām we?”

Jethu aci mony cōr pan Bethaida kony

²² Gokē bēn Bethaida. Go kōc kōk mony cī cōr thel tēnē Jethu, ku lāŋkē bī gōt. ²³ Go Jethu cōr dōm cin ku thel wei baai. Nawēn cī ηuōōt nyin, ke tēēu yecin yenyin ku thiēec, “Le kē ye tiŋ?” ²⁴ Go yenhom jōt ku lueel, “Yen acie daai apath, yēn ē kōc tiŋ kecīt tiim kek cath.”

²⁵ Go Jethu yecin ben tāau yenyin, go daai ku tiŋ kēriēec ēbēn apath. ²⁶ Go Jethu cōl adhuk paande ku thōn bī cīi la lēk kōc kōk.

Pīter aci Jethu ηic

(Mt 16:13-20; Lk 9:18-21)

²⁷ Go Jethu kek kōcken ye bucōth la Cetharia Pilipi. Tēwēn ciēth kek, ke thiēec Jethu, “Lēkkē ya, ye jāŋ tak ye yēn ē ŋa?” ²⁸ Gokē lueel, “Ayekē lueel lōn ye yīn Joon raan kōc muōc nhīim. Ku lueel kuat dēt lōn ye yīn Elija, ku kōc kōk ayekē lueel lōn ye yīn raan tōŋ kam kōc kāk Nhialic tiŋ.” ††

²⁹ Goke thiēec, “Na week yakē lueel lōn ye yēn ŋa?” Go Pīter bēēr, “Yīin nhom guöp, yīn ē Raan cī lōc ku dōc.” †††³⁰ “Kē ca lueel ē yic Pīter.” Ku lēk ke, “Duökkē lēk raan dēt.”

Jethu ē jam Aræmde ku Thuōnde

(Mt 16:21-28; Lk 9:22-27)

³¹ Nawēn ke jōl Jethu piōc elā, “Manh Raan abī dhiel reem, ku yeen abī kōcdīt baai, ku bāny kāk Nhialic ku jōl aa kōc piōc löōŋ kōc Itharel jai, ku nākkē. Ku yeen abī nīn kadiäk nōk piiny ē raŋ yic, ku ben pīr ku jōt rot raŋ yic.” ³² Ku teet kēnē yic apath tēnē ke. Go Pīter miēt wei kōc yiic ku yōök bī cīi ye jam këya. ³³ Go Jethu yenhom wel ku tiŋ kōcken ye bucōth ku rēl Pīter ku lueel, “Jāl yalōm jŋrac. Wīc ba kāk cī Nhialic guiir waar yiic! Kāk ye tak acie kāk Nhialic, aa wēl raan ē path.”

† 8:15 Lk 12:1 †† 8:18 Jer 5:21; Edhe 12:2; Mk 4:12 †† 8:28 Mk 6:14-15; Lk 9:7-8 ††† 8:29 Jn 6:68-69

³⁴ Ku jɔl Jethu kɔcken ye buɔɔth ɔɔl ku lɛk ke, "Na le raan wic bā buɔɔth, ka dhil nom mäǟr kápɔɔth bī yök piërde yic pinynhom è tèn. Ku dhil puɔu riel ku buɔɔth ɣa, ɔk alɔn wic kɔc kɔk ye bīk nɔk è rienkië. ^{†35} Rin raan wic ye bī wēike kony aabi muɔr, ku na ye raan mār wēike è rienkië ku rin piɔɔcdië, ka bī wēike muk aköl-riëc èbèn. ^{††36} Yenö bī raan kuany thin, bī jak apei pinynhom ku mēr wēike? ^{‡7} Pīr wēi akölrīëc apath, acin kē lēu bī ye waar. ³⁸ Na ye raan guɔp yār ɣa ku piɔɔcdië è riëc cī ye wic bī wēt Nhialic gam, ke Manh Raan abī guɔp yār ye aya, aköl dhuk yen kek diik Wun kek atuuc Nhialic."

9 Ku le tuej ku lueel, "Wek alëk yic, ala kɔc kɔk rēer è tèn, aaci bī thou agut tē bī kek ɣa tiŋ kek riel ye nyuɔɔth lɔn ye ɣen bēny cī Nhialic lɔc."

Jethu aci guäpde rot waan

(Mt 17:1-13; Lk 9:28-36)

² Nawën nin kadätem cök, ke Jethu ɔl Pīter ku Jemith ku jɔl a Joon, ku lek ɔn bār apei nom kepëc. Kaam wën rōök kek, ke tiŋ Jethu ke cī rot waan, ³ ku jɔl aläthke ɣer apei abik la diardiar. ⁴ Nawën è ke tiŋ Elija ku Mothith ke jam kek Jethu. ⁵ Wën cī kek rēer kaam thin-nyɔɔt, go Pīter lëk Jethu, "Raan piöc, apath buk rēer è tèn. ɣok abī duël kadiäk looi, tök tènè yī, ku tök kek Mothith, ku tōŋ dët kek Elija." ⁶ Kënè jīem yen kēlä, ee rin kuc yen wēt peth bī lueel, rin kēpuɔth cik tiŋ cī ke nyōŋ nhīim wël. [‡]

⁷ Go kēcīt rur piny paat abī ciën tē yekē tiŋ, ku piŋkē Nhialic ke jam èlä, "Kënè è Wëndiën nhiaar, piŋkē wētde." ^{††8} Nawën tiŋkē piny kaam thiin awën, ke ye Jethu yen tiŋkē yetök.

⁹ Tēwën dhuk kek piny ɔt nom, go Jethu lëk ke, "Duökkē kāk cāk tiŋ lëk raan dët ɣet aköl bī Manh Raan jɔt raŋ yic."

¹⁰ Gokë wēt Jethu gam, ku jɔlkē röt aa thiëc èlä, "Yenö wic Jethu bī lueel wën ye yen jam jōn rot è raŋ yic?" ^{†11} Ku thiëckē Jethu, "Yenö ye kɔc piöc lööŋ ye lueel lɔn ye yen Elija yen bī kaŋ bën tuej, ku emën aci lök bën yicök?" ^{††}

¹² Go bēer èlä, "Ee yic, Elija akɔŋ bën tuej, rin bī yen dhël bën guiir. Ku yenö gēt ye aya, lɔn Manh Raan abī kɔc Itharel jai, ku abik ɔl arem apei? ^{†13} Alëk we lɔn cī Elija bën theer ku acik luɔɔi tēden nhiarkē, cīt tē cī ye gät thin theer rienke."

Jethu aci dhōŋ la guɔp jɔŋrac kony

(Mt 17:14-21; Lk 9:39-43)

¹⁴ Nawën dhukkē tènè abiöth Jethu kɔk awën, ke yökkē ke ke cī kɔc juëc apei gööm, ku kɔc piöc lööŋ ke teer wël ke ke. ¹⁵ Tēwën tiŋ kek Jethu, gokë puɔth miët apei ku lorkē ku muɔthkē. ¹⁶ Nawën ɣēt Jethu tènè atuöccke ke thiëc, "Yenö tēerkē wek ke?"

† 8:34 Mt 10:38; Lk 14:27 †† 8:35 Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25

‡ 9:6 2Pit 1:17-18 †† 9:7 Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 3:22 †† 9:11 Mal 4:5; Mt 11:14

¹⁷ Go raan tök thän awën yic wēt dët tēem thin ku lueel, "Raan piöc, ɣen aci manhdiën ca kaŋ bēi tènè kɔckun yī buɔɔth, ben bēi tènè yī, rin kēc kek jɔŋ tō yeguɔp lēu bīk cuɔp wei. Yeen aci jɔŋrac la yeguɔp ku ye pën jam. ¹⁸ Tē dɔm è jɔŋ kënè ye, aye wiet piny ku yik thok ayök, ku reem yelec ku riny. ɣen aci kɔckun yī buɔɔth thiëc bik jɔk cuɔp wei, ku akëckē lēu."

¹⁹ Go Jethu lëk ke, "Wek kɔc cie lac gam, yakē tak ba rēer kek we ɣet nen, bāk jāl gam. Bēikē dhōŋ kënè tènè ɣen." ²⁰ Gokë bēi tènè ye.

Kaam wën tiŋ jɔŋrac Jethu, ke leth dhök ku wit piny ku lɔr ku yik thok ayök. ²¹ Go Jethu wun thiëc, "Ye nen dɔm jɔŋ kënè ye?" Go bēer, "Tēwäär ye yen meth. ²² Aci jɔŋ kënè duër nök, aye wiet mɛɛc, ku le wiet wīir bī duër mou. Na lēu ke yī kony ɣo."

²³ Go Jethu lëk ye, "Yenö ye yin ye lueel, lɔn na lēu! Ee yic, kēriëc èbèn apuɔl yic tènè raan cī gam."

²⁴ Go wun meth dhiau, "ɣen ala gam ku akoor, kony ɣa bī gamdië rot juak."

²⁵ Nawën tiŋ Jethu kɔc juëc ke bō tēthiäak kek ye, ke rël jɔŋrac ku lueel, "Ee yin jɔŋ miŋ cie jam. Yin ayöck, bäär bei dhök guɔp, ku duk ben dhuk yeguɔp."

²⁶ Go jɔŋrac dhiau yeröl ku wit piny, ku leth, ku bīi bei. Ku jɔl dhök anaŋnaŋ piiny abī kɔc kɔk aa lueel, ka cī thou. ²⁷ Go Jethu dɔm cin ku kony bī rot jɔt. Go rot jɔt ku kēc.

²⁸ Tēwën rēer Jethu kek kɔcken ye buɔɔth è röt, ke thiëckē, "Yenö kēc ɣok ye lēu buk jɔŋ kënè cuɔp wei?"

²⁹ Go lëk ke, "Jɔŋ cīt kënè acäk lēu bāk cuɔp wei. Ee rōök è rot yen è ye alēu bī jak cīt kākka cuɔp wei."

Jethu aci ben jam è Thuonde

(Mt 17:22-23; Lk 9:43-45)

³⁰ Go Jethu kek kɔcken ye buɔɔth jāl tēwën ke ke ret pan Galilia yic, ku cī wic bī la raan ŋic ye. ³¹ Rin è ninkä è piöc kɔcken ye buɔɔth kē bī rot luɔi ye, "Manh Raan abī thōn kɔc bī ye nök, ku na aköl ye nin diäk ka bī rot jɔt raŋ yic."

³² Ku aa kēc wētde bën deet yic, ku riöcckē bik thiëc.

Kɔc Jethu buɔɔth aaci wēt tēer

(Mt 18:1-5; Lk 9:46-48)

³³ Gokë ɣet Kapernaum. Nawën lek ɣet ɣöt, ke thiëc atuöccke, "Yenö kënè tēerkē wën dhël yic?" ³⁴ Gokë gup riöcck ku bitkē, rin wën cieth kek, aake teer wēt lɔn, yeŋa kamken yen dīt apei. ^{††35} Go nyuc ku ɔɔl atuöccke kathiäar ku rou ku lëk ke, "Piŋkē, na ye raan wic ye bī tōu tuej, ka dhil dhuk ciën ku luui rin kɔc èbèn." ^{††36} Ku dɔm meth ku ɔl akäac kenhiim ku tēu yecin yekët ku lëk ke, ³⁷ "Raan manh koor cīt manh kënè lor è rienkië, acä lor, ku raan ɣa lor, acie ɣen ye lor, ee Wä Aciën toc ɣa." [§]

³⁸ Nawën aköl dët ke lëk Joon ye, "Raan piöc, ɣok aaci mony dët tiŋ keye jakrɛc cuɔp wei kɔc gup è rienku

††† 9:34 Lk 22:24 ††† 9:35 Mt 20:26-27; 23:11; Mk 10:43-44; Lk 22:26 § 9:37 Mt 10:40; Lk 10:16; Jn 13:20

ku acuk pëen rin acie raanda." ³⁹ Go Jethu lueel, "Duökkë ye pëen rin raan kãnj looi rienkië, acii lëu bi rot guo wel ku lëk ya kërac. ⁴⁰ Rin raan cii yo man, ee raanda. ⁴¹ Wek alëk yic, raan we mucc piu ë rin ye wek koc Raan ci bc ku duc, abä ariöpde yök." ††

Ba raan dët thöcc kërac yic

(Mt 18:6-9; Lk 17:1-2)

⁴² Na ye raan wënj menh tök kam ë mïthkã ku bã maan, ka nuëën tënë ë raan cit kënë, diët ci ruök yeth alal dît tet, ku pik wiir bi mou. [⁴³ tã cii kãmden ë thou thïn, ku mac acie thou akölrïëcc ëbën.] ⁴⁴ Ku na ye ciëndu yi cöl aloi awuöc, ke tæem wei, anuëën ba pïr pïr path kek ciëen tök, kek tã bi yïn la cin karou ku cuet yi pan many cie thou akölrïëcc ëbën. † [⁴⁵ tã cii kãmden ë thou thïn, ku mac acie thou akölrïëcc ëbën.] ⁴⁶ Ku na ye cöckdu yi yãth awuöc yic, ke tæem wei, rin anuëën ba pïr pïr path ke yi ye njl, kek tã bi yïn la cök karou ku cuet yi pan mac. ⁴⁷ Ku na ye nyiendu yi cöl aloi awuöc, ke nuët bei. Anuëën ba rot mat bääny Nhialic yic kek nyien tök, kek tã bi yïn la nyin karou ku cuet yi pan mac. ††⁴⁸ Ee tãen aræem yekë yök thïn acie thök, ë rin many pan mac acie many ye yor. ††

⁴⁹ Raan ëbën abi koc ë mac cimën ye ajuër koc awai.

⁵⁰ Awai apath. Ku na thöök köu alëi ke ben dhuök thïn kädë? Rëërkë kek awan mäath kamkun ku lakkë döör kamkun. †††

Jethu apiöoc wët liöbi

(Mt 19:1-12; Lk 16:8)

10 Go Jethu jãl tãwën ku ler Judia ku teem wãr Jordan. Go koc juëc apëi ben guëer tënë ye. Goke piöcc cimënden thæer.

² Go Parathi kök bën tënë ye ku wickë bik deep wët ku thiëckë, "Na pãl raan tienjde ke cii path?"

³ Go Jethu bëër, "Yenjö ci Mothith lëk we wãthæer?"

⁴ Gokë lueel, "Acï Mothith puöl bi moc athör liöbi göt, ku pël tik." †††

⁵ Go Jethu dhuök ke, "Mothith acï lönj kënë gät we ë rin wãrkuan dît aake cie yith ye lac gam. ⁶ Ku wãar tueljek cek Nhialic koc aaci cak moc ku tik. ⁷ 'Ku rin ë wët kënë raan abi wun ku man nyään piny, ku le ker kek tienjde, ⁸ ku keek karou aabi ya many tök.' ⁹ Këya aaci ben ya rou aa tök. ⁹ Këya, na ci Nhialic ke puöl bi ya moc ku tik, ka cin raan pãl njek kamken."

¹⁰ Ku wën ci kek dhuk baai, ke thiëcc kocken ye buccoth ë wët kënë. ¹¹ Go lëk ke, "Na ye raan liöbi tienjde ku thieek tij dët, ka ci kërac looi tënë tijnden tueljek. ¹² Ku na ye tij pãl muonyde ku le mony dët thiaak, ka ci akor looi." †††

† 9:40 Mt 12:30; Lk 11:23 †† 9:41 Mt 10:42 † 9:44 Mt 5:30 †† 9:47 Mt 5:29 †† 9:48 Ith 66:24 ††† 9:50 Mt 5:13; Lk 14:34-35 ††† 10:4 L.rou 24:1-4; Mt 5:31 § 10:6 Cäk 1:27; 5:2 §† 10:8 Cäk 2:24 §†† 10:12 Mt 5:32; 1Kor 7:10-11

Jethu adoc mith

¹³ Koc kök aake ye mith bëëi tënë Jethu bi ke bën dacc, go koc Jethu buccoth ke läät. ¹⁴ Nawën la Jethu kë looi atuöcke tij, ke dak puöu ku lueel tënë ke, "Calkë mith aabö tënë ya, duökkë ke pën. Raan wic ye bi la bääny Nhialic yic adhil gam cimën ë mith thiikã. ¹⁵ Alëk we, raan wic ye bi bääny Nhialic yök adhil wët Nhialic gam, cimën ye manh koor wët koc ke dhiëth ye gam." ††¹⁶ Ku cocl mith yelööm ku tãëu yecin kenhiim ku dacc ke.

Raan ajak

(Mt 19:16-30; Lk 18:18-30)

¹⁷ Tãwën jiël Jethu geeu, ke raan riñ tënë ye ku gut yenhiaal piny ku lueel, "Raan piöcc path yenjö ba looi ba pïr akölrïëcc ëbën yök?"

¹⁸ Go Jethu thiëcc, "Yenjö yin ye lueel lcn yen apath? Acin raan path, ee Nhialic ë rot yen apath. ¹⁹ Yin anjic löönj Nhialic, 'Duk raan näk, duk tij raan dët koc, duk kuënj wët lueth, duk cuëer, thek wuur ke moor.'" †††

²⁰ Go bëër, "Raan piöcc, löönjã aaya theek tãwäär koor yen agut cit ëmën." ²¹ Go Jethu döt apëi, ku nhieer ku lueel, "Ee tök yen akëc looi, koc yaac kãkku wei ëbën ku gam wëu tënë koc njñ, yin abi jieek la yök pan Nhialic, ku bäär buccoth ya." ²² Wën piñ yen wët kënë, ke mæen ku jiël ke ci puöu dak, rin ë la kãjuëc apëi.

²³ Go Jethu yenhom wël kocken ye buccoth ku lëk ke, "Abi yic riël tënë ajieek bik la bääny Nhialic yic."

²⁴ Go kocken ye buccoth gäi ë wëlkã. Go Jethu ben ber yic tënë ke, "Miëthkië, yenjö ril yen këya bi raan la bääny Nhialic yic! ²⁵ Apuol yic bi thöröl bak with cök, tënë tã bi raan ajak la bääny Nhialic yic."

²⁶ Gokë njot ke gäi apëi, ku thiëckë, "Na ye këya, ke yena bi la pan Nhialic?"

²⁷ Go Jethu ke döt ku bëër, "Acii raan bi lëu ë rot, bi gam tã këc Nhialic ye kony, rin Nhialic ë këriëcc ëbën lëu, acin kë dhal ye."

²⁸ Go Piter rot jct ku lueel, "Na yo, yok koc ci kãkkua ëbën nyään piny ku buccothku yi?"

²⁹ Go Jethu bëër, "Ee yic, ku alëk we, kuat raan ci panden nyään wei kek paan ë man ku nyierakën, ku wun ku man ku miëthke ku kacke ëbën ë rienkië, ku rin wët Nhialic, ³⁰ cii kãjuëc bi yök pan Nhialic. Abi bëëi juëc ku wãmãthakën ku nyierakën ku marakën juëc, ku mith ku dum, ku kuöc ciënj bi ye kuöc ciënj aabi yök aya arak buccot. Kãkkã aabi yök pinyhom ë tën, ku abi pïr akölrïëcc ëbën yök aköldã. ³¹ Ku koc juëc tã tueljek ëmën aabi döñ ciëen, ku koc kök juëc tã ciëen aabi la tueljek." ††

§† 10:15 Mt 18:3 §†† 10:19 B.bei 20:12-16; L.rou 5:16-20 §† 10:31 Mt 20:16; Lk 13:30

Jethu ajam ë Thuɔnde kën yic diäk

(Mt 20:17-19; Lk 18:31-34)

³² Nayɔn aköl dët Jethu kek kɔcken ye buɔɔth, ku kɔc kɔk aake kuany dhël yic, ke la Jeruthalem. Ku Jethu ë tuerɔ ku buɔɔth kɔcken ye buɔɔth ke cï nhïim mum. Ku kɔc awën biöth, ke cï riöc. Go Jethu atuöccke kathiäär ku rou ben caal tēden röt, ku lëk ke kē bī rot la looi tēnē ye. ³³ Ku lëk ke, “Ēmën, yok aala Jeruthalem tē bī Manh Raan la dɔm ku yēth bāny Itharel nhïim, ku kɔc piöc ë lööŋ. Ku abik tēm thou, ku thönkē bēnyɔkn-hom Roma mac baai bī la nök. ³⁴ Ku abik läät ku buikē, ku njuutkē ku thatkē, ku näkkē, ku na ye nin kadiäk cök, ka bī pīr ku jɔt rot raŋ yic.”

Käk wic Jemith ku Joon

(Mt 20:2-28)

³⁵ Nayɔn thēei ke Jemith ku Joon wēēt Dhubedi bö tēnē Jethu, ku luelkē tēnē ye, “Raan piöc, awicku ba yo luŋi kē buk thiëc tēnē yī.”

³⁶ Go Jethu ke thiëc, “Yerjö wiëckē ba looi tēnē we?” ³⁷ Gokē dhuk ëlä, “Tē nyuc yin thönydu nom dieckdu yic nhial, ke yī cɔl yo aa nyuc kek yī, raan tök lɔŋ cuëc, ku raan dët lɔŋ cam.”

³⁸ Go Jethu lëk ke, “Wek aa kuc kē thiëckē, yen abi ban apei ë ninkä ku yen abi nök. Lëukē bāk gum cīmēndië?” †

³⁹ Gokē bēer, “Alëuku.” Go Jethu lëk ke, “Na cɔkkē we nök ayic, ka lëukē bāk gum, ⁴⁰ ku acie yen la riel ba raan nyuc kōŋdiën cuëc ku kōŋdiën cam kuany, ee Nhialic yen abi ke yiëk kɔcken cï guiër ke.”

⁴¹ Nawën le atuuc kök kathiäär piŋ, ke riääk puöth tēnē Jemith ku Joon. ⁴² Go Jethu ke cɔl ëbën ku luel, “Anjäckē lɔn kɔc cï gam bik aa bāny kɔc cie kɔc Itharel aala riel kɔc nhïim, ku acii path bāk ciët ke. ⁴³ Ku kēnē acii rot bī looi kamkun. Raan wic ye bī ya raandit kamkun adhil rot dhuöc piny bī ya luui rin kɔc kök.

†⁴⁴ Ku na ye raan wic ye bī ya bēny kɔc nhïim, ka dhil ya aluaŋ kɔc ëbën. ⁴⁵ Cimën Manh Raan aya akēc bën bī kɔc bën loony, acī bën bī kɔc bën kony, ku gem wēike bī kɔc juëc waar thou yic.”

Jethu akony cɔɔr bī daai

(Mt 20:29-34; Lk 18:35-43)

⁴⁶ Go Jethu kek kɔcken ye buɔɔth, ku kɔc juëc kök yet gen Jeriko. Kaam wën jiël kek geuu, ke mony cɔɔr ë kɔc lim, cɔl Timawuth ë rēer dhël yu ke lim. ⁴⁷ Nawën piŋ lɔn cï Jethu raan pan Nadharet yēët, ke cöt röl dīt, “Bēny Jethu yin anjāath apei. Yin ë wën Debit cï Nhialic tooc. Kony ya.”

⁴⁸ Go kɔc kök rël ku yöökkē bī biët, go ɔt kiu apei, “Wën Debit kony ya.”

⁴⁹ Go Jethu kōc ku luel, “Cölkē.” Gokē cɔl, “Jɔt rot, yin aye bēny cɔl.”

† 10:38 Lk 12:50 †† 10:43 Lk 22:25-26 ‡ 10:44 Mt 23:11; Mk 9:35; Lk 22:26

⁵⁰ Go rot puur abä alanhden acuat lööny wei yeköu ku riŋ tēnē Jethu.

⁵¹ Go Jethu thiëc, “Yerjö wic ba looi tēnē yī?” Go cɔɔr luel, “Bānydië, awiëc ba ben daai.”

⁵² Go Jethu lëk ye, “Lɔɔr, gamdu acī cɔl apuɔl.” Go daai nyin yic, ku buɔɔth Jethu.

Jethu acī la Jeruthalem ke ciëm yai

(Mt 21:1-11; Lk 19:28-40; Jn 12:12-19)

11 Nawën nin kök cök ciëen, ke Jethu kek kɔcken ye buɔɔth la Jeruthalem. Ku tēwën cï kek thiök kek Bethpeec ku Bethani, tēthiääk kek gɔn Olip, ke Jethu tooc kɔcken ye buɔɔth karou tuerɔ, ² ku lëk ke, “Lak bēei tō tuerɔ yic ku tē yett wek, ke wek aabi akaja cin raan cï kaŋ cath ye yök ke mac. Luɔnykē ku bēiikē. ³ Na le raan thiëc we, ke luelkē, awic Bānyda, ku abi dhuk ëmën thiin.”

⁴ Gokē la ku yökkē manh akaja ke mac yöt thok, dhël yu. Tēwën lony kek ye, ⁵ go kɔc ke kääc tēthiök ke thiëc, “Yerjö luɔikē, lony wek manh akaja?” ⁶ Gokē lëk ke cīt tēwën cï Jethu ke than thin. Go päl ke ku jiëlkē. ⁷ Gokē manh akaja yäth tēnē Jethu ku kumkē kōu aläthken, ku nyuc Jethu yeköu. ⁸ Kɔc juëc aacä aläthken thieth dhël yic, ku kɔc kök aacä ayör tiim dhoŋ dum yic, ku thiethkē ke dhël yic aya.

⁹ Go kɔc ke tō yenhom tuerɔ, ku kɔc ke buɔth Jethu, yai looi ku yekē wak ëlä,

“Lecku Nhialic! Bēny dɔc raan bö ë rienku,

¹⁰ Nhialic dɔc bāny wäda Debit bö! Lecku Nhialic!” ††

¹¹ Ku jɔl la Jeruthalem ku bek luaŋ Nhialic ku ciëth kēriëc ëbën. Nawën cï piny guɔ cuɔl, ke dhuk Bethani kek atuöccke kathiäär ku rou.

Jethu acī tim wak bī riau

(Mt 21:18-19)

¹² Nayɔn nhiäk, tēwën jiël kek Bethani, Jethu ë nök cök. ¹³ Nawën ke tiŋ tim cīt ɔaap ke cï nom thiän ayör, go la cɔl bī yök ke cï luɔk. Nawën le yet ke yök ke ayör kepēc, rin tēden ye yen luɔk aŋoot. ¹⁴ Go Jethu luel, “Acin raan kɔŋ miëthku ben cam lanayɔn.” Ku wēt kēnē ëcī kɔcken ye buɔɔth piŋ.

Jethu acī la luaŋ Nhialic

(Mt 21:12-17; Lk 19:45-48; Jn 2:13-22)

¹⁵ Nawën lek yet Jeruthalem, ke Jethu la luaŋ Nhialic, ku cop kɔc kaŋ yaac ayeer kal luaŋ Nhialic yic. Ku wel agen kɔc war wēeu yic, ku thöc kɔc yɔcɔc wei ë kuör.

¹⁶ Ku cï kuat raan la kē muk päl bī ret luaŋ Nhialic lööm.

¹⁷ Ku jɔl kɔc piöc, “Acī göt ëlä athör theer wël Nhialic yic, ‘Luanjdië acī looi bī ya tēn ye kɔc wuöt ëbën rök thīn, ku yeen acäk wel bī ya luaŋ cuër.’” ††

†† 11:10 Wk 118:25-26 †† 11:17 Ith 56:7; Jer 7:11

¹⁸ Wēt kënë aci kɔc kāk Nhialic ku kɔc piöoc löönj piŋ ku wickë dhël nêk kek ye. Ku keek aake cī riöcc Jethu rin cī kɔc ebën puöth miët piöccde yic.

¹⁹ Nawën la thei bën, ke Jethu kek atuöccke jiël geeu.

Atuuc Jethu aaci tim wäär tiŋ ke cī riau

(Mt 21:20-22)

²⁰ Nayon nhiäk dëët, tēwën kueny kek dhël yic, ke ke tiŋ tim cīt ŋaap wäär cī Jethu wak ke cī riau. ²¹ Go Pīter këwäär cī Jethu lueel tak ku lueel, "Raan piöoc tiŋ tim wäär ca wak aci riau."

²² Go Jethu bëër, "Gamkë Nhialic. ²³ Wek alëk yic, na le raan yöök gɔn kënë, cuat rot wīir, ku cī diu ku gem lɔn bī kē cī lueel rot looi, ka tiŋ rot. ²⁴ Këya, alëk we, kuat kē thiëc tē röök yin, gam lɔn bī yin ye yök, ku kē wic aba yök. ²⁵ Ku tē röök yin, ke yī pël wēt piny tēnē raan dēt, rin bī Nhialic adumuöcmku päl piny aya. [²⁶ Na cīi wēt ye päl piny tēnē kɔc kɔk, ke Nhialic acīi awäcdu pël piny." †]

Bäny Itharel aa riel Jethu yööŋ yic

(Mt 21:23-27; Lk 20:1-8)

²⁷ Gokë ben dhuk Jeruthalem, ku tēwën cieth Jethu kal luaj Nhialic yic, ke bānydīt kāk Nhialic ku kɔc piöoc ë löönj ku jɔl aa kɔcdīt baai, bō tēnē ye. ²⁸ Ku thiëckë ëlä, "Ee yin ye riel ŋö tō yiguöp ye yin luui kēlä? Ku yeŋa yik yī ë riel kënë ba keek aa looi?"

²⁹ Go Jethu bëër tēnē ke, "Wek aba thiëc wēt kënë aya, na bëër kē, ke wek aba lëk raan cā yiëk riel ye yen kākä looi." ³⁰ Lëkkë ya, "Joon raan kɔc mucc nhīim, yök riel yen kɔc gām lökwëi tēnē Nhialic, aye rielde ë rot?"

³¹ Gokë guëek yic kamken ku luelkë, "Na luelku, 'Ke yök tēnē Nhialic,' Ka thiëc, 'Aye ŋö këc wek wētde gam?' ³² Ku na luelku, 'Ke rielde ë rot,' ke yok aa jöny keek rin cī raan ebën ye gam." ³³ Gokë dhuök Jethu, "Akucku."

Go Jethu lëk ke, "Na ye këya, ke wek aacä lëk riel ye yen kākä looi."

Jethu aci jam ë waal bī rëcc bāny nyuöcch

(Mt 21:33-46; Lk 20:9-19)

12 Nawën ke Jethu jam waal tēnē kɔc man ye ëlä, "Monytui ëcī dom looi ku cum yic tiim ë luok ku rɔk. Ku looi tēn ye mīth tim guör thin bik ya möu. Ku wec kät piny. Ku jɔl dom riöp yic kɔc kɔk, ku le keny wun dët. ² Nawën le tē cī tiim luok thöŋ, ke tooc aluonyde tēnē ke bik la gām abäkke. ³ Gokë alony dɔm ku thatkë ku copkë ciëen yecin. ⁴ Go raan la dom alony dët ben tooc, gokë yup nom, ku banjë apei. ⁵ Go alony dët ben tooc, gokë nök, ku jɔlkë aloony kɔk aa that ku näkkë aloony kɔk. ⁶ Ku ë manhde yen ëcī jal döŋ bī ben tooc. Go jäl tooc ku lueel, 'Anjic abik la theek,' ⁷ Go kɔc awën cī riöp dom yic lueel ë kamken,

'Kënë ë manh raan la dom, bī käng lök thɔn aköldä. Bäk näkku ku kākä aabi döŋ kek yo!' ⁸ Gokë dɔm ku näkkë ku cuetkë guäpde wei."

⁹ Ku jɔl Jethu ke thiëc, "Yeŋö bī raan la dom looi? Abi bën ku nêk kɔc awën cī riöp dom yic. Ku riöp dom yic kɔc kɔk. ¹⁰ Këckë wēt cī göt athör theer wël Nhialic yic kënë kaŋ kueen?

'Mën wäär yen cī atëët kuëc, yen aci bën a mën ril apei.

¹¹ Kënë ë ye luçi Bëny,

ayeku tiŋ ke path ku dhëen yonyin!' " †

¹² Go bāny Itharel puöth dak ku wickë bik dɔm, rin acik ŋic lɔn jīem Jethu ë rienken. Ku rin riöcc kek kɔc juëc tō thin, gokë puöl ku jiëlkë.

Jethu awic bī wëen wēt ajuër

(Mt 22:15-22; Lk 20:20-26)

¹³ Go kɔc ke man Jethu, Parathi kɔk, ku kɔc Antipäth Yërot tucc tēnē ye bik la wëen, bī wēt rac lueel. ¹⁴ Ku bik ku luelkë tēnē ye, "Raan piöoc, anjicku yin ë jam yith. Yin acie diëer kāk ye kɔc kɔk tak. Ku yin acie diët-den ye kuëc nom. Ku yin ë kɔc piöcc bik kāk wic Nhialic looi dhël la cök. Lëk yo na ye täktäku, buk ajuër dhiel aa gam, yok kɔc Itharel tēnē Cithër Bënyŋaknom, kua cuk bī gām ye?"

¹⁵ Ku Jethu ëcī ruënyden ŋic, ku bëër, "Yeŋö wic wek ye bäk ya deep ë wët? Bëiikë ë wēnh kënë ba tiŋ."

¹⁶ Gokë jal yiëk wëeth. Goke thiëc, "Ye nom ŋa, ku ye rin ŋa kākä cī giëet wëeth kōu?" Gokë bëër, "Aa kāk Cithër Bënyŋaknom." ¹⁷ Go Jethu lëk ke, "Gämkkë Cithër Bënyŋaknom këde, ku gämkkë Nhialic këde."

Gokë puöth dak rin cī Jethu ruënyden ŋic.

Nhialic abi kɔc cī thou cɔl aa ben pīr

(Mt 22:23-33; Lk 20:27-40)

¹⁸ Nawën ke kɔc kɔk akut Thaduthi. Akut cīi ye ye gam lɔn bī Nhialic kɔc cī thou ben cɔl apir, bō tēnē Jethu ku thiëckë ëlä, ¹⁹ "Raan piöoc, Mothith aci löŋ göt ëlä tēnē yo, 'Na thou wämēnh ë raan, ku nyiëen tik piny ke cīn mīth, ke wämēnh koor ala yöt tik bī mīth dhiëeth yon mēnhë.' ²⁰ Na thöönku lɔn tō mīth tik thin kadhorou. Ku thiëc wën dīt ku thou ke cīn mīth.

²¹ Go wën buöth ye la yöt tik ku thou aya ke cīn mīth cī dhiëeth. Ku loi kënë rot aya tēnē mēnh ye kek diäk.

²² Ku looi rot këya tēnē wämäthakën kɔk, keek ebën kadhorou acin mīth cik nyään piny. ²³ Ku lek tuen ku thiëckë, tē le kɔc cī thou röt jɔt aköldä, bī ya tiŋ ŋa rin cī yen rëer ke ke ebën kadhorou?"

²⁴ Go Jethu bëër, "Wek aa kɔc ril nhīim cīn kē ŋieckë, rin cīi wek wël cī göt athör theer wël Nhialic yic ye gam. Ku acäk ye gam aya lɔn bī Nhialic kē ye lueel ka bī looi, lëu bī looi. ²⁵ Rin tē le kɔc cī thou röt jɔt, aaci bī thiëc ku aaci bī thiaak, aabi rëer kecit atuuc nhial. ²⁶ Ku na ye rin wēt bī kɔc cī thou röt jɔt, ke we këc athör cī

† 11:23 Mt 17:20; 1Kor 13:2 †† 11:26 Mt 6:14-15 † 12:1 Ith 5:1-2

†† 12:11 Wk 118:22-23 †† 12:18 Lusi 23:8 ††† 12:19 L.rou 25:5

Mothith gõt kuen rin bun dëp, tēwäär cī Nhialic jam tēnē ye elä, 'Ÿen ë Nhialic Abaram, ku Ithäk ku Jakop.'^{†27} Koc cī thou ke njic Nhialic aa pīr alanden. Yeen ee Nhialic koc pīr, ku koc cī thou aya. Acäk wuöc!"

Lõj ril lēu bī theek kam ë löõj
(Mt 22:34-40; Lk 10:25-28)

²⁸ Raan piöoc löõj koc Itharel ë tō thīn tēwën teer Jethu wël kek Thaduthī. Na le tīj ke Jethu ye wëlken njic bēer, go bēn tēnē ye ku thiëc, "Ye löj nen yen ril apeī kam löõj?" ††

²⁹ Go Jethu bēer, löj ril akīn, "Pīenkē koc Itharel, Bānyda ë Nhialic ku ee tōk. ³⁰ Nhar Bēny, Nhialicdu puöu ebēn, ku wēiku ebēn, ku nhamdu ebēn, ku riēdu ebēn. ³¹ Löj dēt ril ye kek rou akīn, yīn adhil raan dēt nhaar cimēn nhaar yīn rot. Acīn löj dēt ril apeī wār ë löõjkā karou." ††

³² Go raan piöoc ë löõj lueel tēnē Jethu, "Ee yic raan piöoc cīt tē ca luēl ye, acīn Nhialic dēt, Nhialic ë tōk. ††³³ Ku raan adhil Nhialic nhaar piānde ebēn, ku nhamde ebēn, ku riēde ebēn. Ku adhil raan dēt nhaar cimēn nhaar yen rot. Löõjkā karou kek adhil ë theek, tēn tē bī Nhialic näk yōk ku dor ë yīk nhīim." ††

³⁴ Wēn tīj Jethu ye ke cī bēer apath, go lēk ye, "Yīn acī mec kek bāny Nhialic." Ku tēen acīn raan kam koc man Jethu cie ben thiëc.

Jethu acī koc piöoc lōn yen raan ë tooc Nhialic
(Mt 22:41-46; Lk 20:41-44)

³⁵ Tēwën piöoc Jethu luanj Nhialic, ke lueel, "Anjickē lōn ye koc piöoc ë löõj koc Itharel ye lueel lōn Raan cī lōc ku dōc, abī ya raan dhiēnh Debit? ³⁶ Debit guōp eci Wēi Nhialic yōk bī lueel elä,

'Acī Nhialic lueel tēnē Bānydiē, "Nyuc ë tēn kōjdiēn cuēc,

yēt tē bī Ÿen koc aterdu dhuōk ciēen yīcōk." ††

³⁷ "Ye kēdē ye Raan cī lōc ku dōc manh Debit, ku yeen aye Debit cōl 'Bānydiē?'"

Jethu alēk koc bīk rōt tiit koc gēt löõj Itharel
(Mt 23:1-36; Lk 20:45-47)

Ku koc juēc awēn cī wēt Jethu piñ aaci puōth miēt. ³⁸ Tēwën piöoc yen ke ke lueel, "Tietkē rōt, ku duōkkē koc piöoc löõj koc Itharel ye kiēēt. Koc cath kek alēthken dīt bār, rōt teem Ÿōn Ÿōc yīc bī ke aa muōōth athēk. ³⁹ Ayekē nhaar bīk nyuc tuerj thōc kocdit tēn amat, ku Ÿōn path akōl yai, ⁴⁰ ku keek aa kāk lēer tuōōr nyīn, ku rōōkkē apeī bīk koc wēj lōn puōth kek. Kōckā, aabi tēm awuōcdīt tet apeī!"

Ajuēr lēer
(Lk 21:1-4)

⁴¹ Tēwën cī Jethu nyuc tē ye wēu juaar thīn luanj Nhialic, ke dōt koc juēc wēu cuat kēnē ajuēr yic. Ku koc juēc ajieek aake cī wēu juēc ya tāau thīn. ⁴² Nawēn ke lēer anjān bō ku cuet wēu reen lik thīn. ⁴³ Go Jethu lueel tēnē koccken ye buōōth elä, "Wek alēk yic, lēer kēnē acī Nhialic kēden cī juaar nhaar tēnē koc kōk ebēn. ⁴⁴ Rin keek aa cīk juaar wēuēken juēc yīc, ku yen anjānē, acī kēnē bī yen pīr dhuōl thīn ebēn."

Luanj Nhialic Jeruthalem abī thuōr piny
(Mt 24:1-2; Lk 21:5-6)

13 Tēwën jiēl Jethu luanj Nhialic, ke lueel raanden tōj ye buōōth tēnē ye, "Raan piöoc, tīj, ye luandīt dhēēnjō kēnē!"

² Go Jethu bēer, "Ÿōōdīt dhēj ye tījkā, aabi thuōr piny ebēn, ka cīn alēl tōj bī kōōc alēl dēt nhom."

Acī Jethu lēk atuōōcke lōn bī ke maan
(Mt 24:3-14; Lk 21:7-19)

³ Tēwën rēer Jethu gōn Olip nhom, ke cī yēnhom wēl luanj ë Nhialic, ke thiëc Pīter ku Jemith ku Joon ku Andria wēn rēer kek ë rōt. ⁴ "Lēk Ÿo, ye nen bī kēnē rot looi? Ku yējō bī ye nyuōōth lōn cī tēn bī kākā rōt looi thiōk?"

⁵ Go Jethu lēk ke, "Tiēerkē nhīim ku duōkkē rōt cōl aduōj. ⁶ Koc juēc aabi bēn ë rienkiē, ku ye njek lueel, 'Ke Ÿen Raan cī lōc ku dōc,' ku aabi koc juēc duōj. ⁷ Tē tīj wek tōj ke loi rōt akōldā, bī dhiēeth ayī koc wuōn tōk rōt nōk, ke duōkkē diēer, kākā adhil rōt looi. Ku kārēc kōk aabi rōt looi aya, ku acie lōn cī thōk ë piny bēn.

⁸ Rin koc paan tōk aabi kēnhīim tuōōm ku thērēkē, ku wuōt aabi thōr kamken. Ayīēkyiēk piny juēc aabi rōt looi bēēi juēc yīc. Ku cōjdiēt apeī abī tōu thīn. Kākā kek aa kāk tuerj."

⁹ Ku lēk Jethu atuōōcke, "Wēt Nhialic abī kañ lēk koc ë pinyhom ebēn, ke thōk ë piny kēc bēn. Muōkkē wenhīim bāk puōth riel kārēc bī we yōk yīc. Wek aabi kōōc bāny nhīim ë rienkiē bāk ke lēk Wēt Puōth Yam. ¹¹ Ku tē dōm we ku Ÿēth we luk yic, duōkkē diēer tē bī wek la jīēm thīn. Lak tuerj ke we piöoc wētdiē pinyhom ebēn rin acie wek jam, ee Wēi Nhialic." ¹² Ku ben Jethu lueel, "Raan kek wāmēnh aabi rōt aa gaany bīk rōt cōl anāk. Ku wārken mīth aabi miēthken luōm, ku mīth aabi koc ke dhiēth ke luōm bī ke cōl aa näk aya. ¹³ Koc ebēn aabi we maan rienkiē. Ku raan bī ye puōu dēet agut tē bī yen thou, abī pīr akōlriēc ebēn." ††

Kērēc bī rot looi tēnē koc Jeruthalem
(Mt 24:15-28; Lk 21:20-24)

¹⁴ Pīenkē alēk we aya, "Ala akōl bī wek kārēc apeī tīj. (Raan kuēn adhil wēt kēnē deet yic.) Na rēer Judia ku

† 12:26 B.bei 3:6 †† 12:28 Lk 10:25-28 † 12:30 L.rou 6:4-5
†† 12:31 Leb 19:18 †† 12:32 L.rou 4:35 ††† 12:33 Ÿoth 6:6
††† 12:36 Wk 110:1

§ 13:11 Mt 10:17-20; Lk 12:11-12 †† 13:13 Mt 10:22

tij̄ ë kënë, ke yin̄ adhil̄ rin̄ gat̄ nhiim̄ roor̄ ba la thiaan. †

¹⁵ "Ku raan̄ tō dom̄ yic̄ aciī ben̄ dhuk̄ baaī bā alan̄hde la lööm. Ku raan̄ rēēr̄ ayeer̄, aciī ben̄ la yōt̄ bī la guik̄ kē nyiēi. †¹⁷ Diäär̄ liēc̄ ku diäär̄ muk̄ mīthkor̄ aabī gum̄ apeidit̄ ye nīnkā. ¹⁸ Rōōkkē bī rōt̄ cīi loī wiir̄ yic̄ rut. ¹⁹ Kōc̄ aabī gum̄ apeī ye nīnkā, gum̄ kēc̄ kē kaŋ̄ yōk̄ tēwāār̄ cek̄ Nhialic̄ kōc̄ agut̄ cit̄ emēn. Ku aciī rot̄ bī ben̄ looi. ²⁰ Na kēc̄ Bēny looi bī nīnkā cōl̄ alik̄, ŋuōt̄ acin̄ raan̄ cī pīr. Ku rin̄ kōcken̄ cī kuany, aciī nin̄ cōl̄ alik̄.

²¹ "Wek̄ alēk̄ kënë, 'Na le raan̄ yōōk̄ we tiēŋkē Raan̄ cī lōc̄ ku dōc̄ kin̄,' tēdē ke lueel̄, 'Tiēŋkē yen̄ akan!' Ke duōkkē gam. ²² Rin̄ kōc̄ juēc̄ abī bēn̄ ku lueel̄ ŋek̄, ee yēn̄ Raan̄ cī lōc̄ ku dōc̄, ku lueel̄ raan̄ dēt̄ ē yēn̄ raan̄ kāk̄ Nhialic̄ tij̄, ku looī kārīl̄ apeī kōc̄ gōi. Ku mār̄kē kōc̄ kōk̄ cī Nhialic̄ kuany, tē lēū kek̄ ye. ²³ Tiet̄kē rōt̄, kēriēēc̄ ebēn̄ alēk̄ we emēn̄ bāk̄ wenhiim̄ tiit̄ kāk̄ bī bēn̄!

Akōl̄ bī Manh Raan̄ bēn̄

(Mt 24:29-31; Lk 21:25-28)

²⁴ "Awiēc̄ ku bāk̄ ŋic̄ aya, ye nīnkā, tē cī kōc̄ jal̄ gum̄ apeī, akōl̄ abī kum̄ nyin̄ bī pinȳ cuōl̄, ku pēeī aciī bī ruel. ²⁵ Kuēl̄ aabī rōt̄ yāāk̄ ku löōnykē. ²⁶ Ku Manh Raan̄ abī tij̄ ke bō pial̄ yiic̄ kek̄ diik̄ ku riēdīt̄ apeī. ²⁷ Ku yēen̄ abā atuuc̄ nhial̄ tooc̄ bīk̄ kōcken̄ cī lōc̄ kuōōt̄ yiic̄ pinyinhom̄ ebēn.

²⁸ "Ŋiēckē ē kënë tim̄ cit̄ ŋaap, tē looī yen̄ yōōk̄ ku looī yīth, ke kēr̄ aciī thiōk̄. ²⁹ Kēya, tē tij̄ wek̄ kāk̄kā ke loī rōt̄, ke ŋiēckē lōn̄ cī yen̄ thiōk̄ apeī. ³⁰ Alēk̄ we, wek̄ aaciī bī mār̄r̄ tē cōk̄ kāk̄kā rōt̄ looi. ³¹ Nhial̄ ku pinȳ aabī liu, ku wēt̄diē aciī bī kaŋ̄ mār̄r̄.

Rēēr̄ yī cī rot̄ guir̄

(Mt 24:36-44)

³² "Acin̄ raan̄ ŋic̄ akōl̄ bī kāk̄kā rōt̄ looi. Na cōk̄ atuuc̄ nhial̄, ayī Wēnde, ka cik̄ ŋic̄, ē Wā rot̄ yen̄ aŋic̄ ye. ³³ Rēēr̄kē we cī rōt̄ guir̄ rin̄ wek̄ akuc̄ akōl̄ bī kënë rot̄ looi. ³⁴ Kënë, acit̄ kënë rot̄ looi tēnē raan̄ la keny, ku nyiēēŋ̄ aluōōnyke baaī, ŋek̄ ke luōide. Ku lēk̄ raan̄ cī nyiāāŋ̄ baaī thok̄ bī rēēr̄ ke tit̄ akōlakōl̄. ³⁵ Kēya, wek̄ adhil̄ rēēr̄ we tit̄ aya, rin̄ acāk̄ ŋic̄ yen̄ tē bī Bānydun̄ bēn̄ thīn, lōn̄ bī yen̄ bēn̄ thēēi, ku lōn̄ bī yen̄ bēn̄ wēēr̄ ciēl̄ yic̄, ku lōn̄ yen̄ dhiēn̄ thōn̄ aŋiith, ku lōn̄ yen̄ nhiāk̄nhiāk̄ ē rial. ³⁶ Na guō bēn̄, ke we cā yōk̄ we nin̄. ³⁷ Kē ya lēk̄ we, alēk̄ kōc̄ ebēn. Rēēr̄kē we tit̄, ke we tīr̄ nhiim̄!"

Amat̄ nēk̄ Jethu

(Mt 26:1-5; Lk 22:1-2; Jn 11:45-53)

14 Nin̄ karoū Yan̄ Ayum̄ cīn̄ yic̄ luōū nhom̄ tuēŋ, kōcdit̄ kāk̄ Nhialic̄ ku kōc̄ piōōc̄ löōŋ̄ aake wīc̄ tē bī kek̄ Jethū dēep̄ thīn, bīk̄ dōm̄ ke kuc̄ ku nāk̄kē. †

† 13:14 Dan 9:27; 11:31; 12:11 †† 13:15-16 Lk 17:31 † 13:19 Dan 12:1; Ny 7:14 †† 13:24 Ith 13:10; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15; Ny 6:12 †† 13:25 Ith 34:4; Juel 2:10; Ny 6:13 ††† 13:26 Dan 7:13; Ny 1:7 ††† 13:32 Mt 24:36 † 13:34 Lk 12:36-38 †† 14:1 B.bei 12:1-27

² Ku luelkē, "Acuk̄ dōm̄ akōl̄ yai, yōk̄ aabī tiit̄ bī kōc̄ juēc̄ kaŋ̄ jāl, rin̄ na dōmkū ku nākku, ke kōc̄ ŋoot̄ yai yic̄, tēdē ke kōc̄ juēc̄ aa thār̄ kek̄ yō."

Maria aci tē theek̄ yen̄ Jethu thīn̄ nyuōōth

(Mt 26:6-13; Jn 12:1-8)

³ Ku tēwēn̄ rēēr̄ Jethū Bethanī̄ pan̄ raan̄ atuet̄ cōl̄ Thaimon, tēwēn̄ mīth̄ yen, ke tik̄ bō kek̄ tōnȳ koor̄ cī cuēēc̄ ē tim̄ ril̄ la yic̄ miōk̄ ŋīr̄ cōl̄ naar, ye yōōc̄ wēēū juēc̄ apeī. Ku kuem̄ thok̄ ku luuŋ̄ miōk̄ Jethū nhom̄ ebēn. ⁴ Go kōc̄ kōk̄ ke rēēr̄ thīn̄ puōōth̄ dak̄ ku jīēemkē kamken. "Yeŋō̄ tuuk̄ yen̄ miōk̄ ŋīr̄? ⁵ Miōk̄ ŋīr̄ kënë ŋuōt̄ acī yāac̄ wēēū juēc̄ wār̄ wēēū ye dōm̄ raan̄ ē ruōōn̄ tōk, ku yīk̄ wēēū kōc̄ ŋōŋ." Ku nyienykē tik̄ apeī.

⁶ Go Jethū lueel̄, "Pāl̄kē, yeŋō̄ nyieenȳ wek̄ ye? Acī kē-path̄ looī tēnē ya. ⁷ Rin̄ kōc̄ ŋōŋ̄ aabī rēēr̄ kek̄ we akōlakōl̄. Ku na wiēckē bāk̄ ke konȳ ka luōikē. Ku yēn̄ aciī bī rēēr̄ kek̄ we akōlakōl̄. ⁸ Tij̄ kënë, aci kē lēū bī looī tēnē ya looi. Acī bēn̄ bā bēn̄ tōc̄ bī guāpdīē̄ guir̄ bī jal̄ thiōk̄. ⁹ Wek̄ alēk̄ yic̄, kuat̄ tē bī Wēt̄ Puōōth̄ Yam̄ piōōc̄ thīn̄ pinyinhom̄, kē cī tij̄ kënë looi, abī ya lueel̄ bī ye a tak."

Judath̄ acī Jethū yāac̄

(Mt 26:14-16; Lk 22:3-6)

¹⁰ Nawēn̄ ke Judath̄, raan̄ tōŋ̄ atuuc̄ kathiāār̄ ku rou, la tēnē kōcdit̄ kāk̄ Nhialic̄ bī Jethū la luōm̄ tēnē ke.

¹¹ Gokē puōōth̄ miēt̄ apeī wēn̄ piŋ̄ kek̄ wēt̄de, ku thōnkē lōn̄ bī kek̄ ye gām̄ wēēū juēc̄. Ku jōl̄ tē bī yen̄ Jethū dōm̄ thīn̄ wīc̄.

Jethū acī miēth̄ yai cam̄ kek̄ atuōōckē

(Mt 26:17-25; Lk 22:7-14, 21-23; Jn 13:21-30)

¹² Nawēn̄ akōl̄ tuēŋ̄ Yandīt̄ Ayum̄ cīn̄ yic̄ luōu, nēk̄ amēl̄ rin̄ yai, ke Jethū thiēēc̄ kōcken̄ ye buōōth̄ elā, "Ye tēnen̄ wīc̄ yin̄ yō buk̄ miēth̄ yai la guir̄ thīn̄?"

¹³ Go Jethū kōcken̄ ye buōōth̄ tooc̄ karoū ku lēk̄ ke, "Lak̄ geeū Jeruthalem, ku wek̄ abī rōm̄ kek̄ raan̄ yēēc̄ tōōnȳ piū, biaathkē, ¹⁴ pan̄ le yen̄ thīn̄, ku lēkkē raan̄ la baai. Aye Raan̄ piōōc̄ lueel̄, 'Ye yōn̄ nen̄ bī yēn̄ miēth̄ yai cam̄ thīn̄ yōk̄ kōckiēn̄ ya buōōth̄?' ¹⁵ Ku abī we nyuōōth̄ yōn̄ nhial̄ lāāū yic̄ cī guir̄ yic̄. Guierkē miēth̄da ē tēēn̄." ¹⁶ Go kōc̄ ye buōōth̄ jāl̄ ku lek̄ geeū Jeruthalem, ku yōkkē kēriēēc̄ ebēn̄ cit̄ tēwēn̄ cī Jethū ye lēk̄ ke thīn̄. Ku jōlkē miēth̄ yai guir̄.

¹⁷ Nawēn̄ la thēī bēn̄, ke Jethū bō kek̄ atuōōckē thiāār̄ ku rou. ¹⁸ Tēwēn̄ mīth̄ kek̄, ke lueel̄ Jethū, "Wek̄ alēk̄ yic̄, raan̄ tōk̄ kamkun̄ abā luōm̄ ku ē raan̄ mīth̄ kek̄ ya." ††

¹⁹ Gokē puōōth̄ riāāk̄ ku jōlkē gāi ku thiēckē tōk-tōk, "Makei! Ye yic̄? Ye yēn̄?" Ku riēēkkē puōōth̄ apeī.

²⁰ Go Jethū bēēr̄, "Ee raan̄ tōk̄ kamkun̄ wathiāār̄ ku rou, raan̄ yecin̄ rek̄ aduōk̄ yic̄ kek̄ ya. ²¹ Ee yic̄, Manh Raan̄ abī nōk̄ cit̄ tē cī gāt̄ ye riēnke athōr̄ theēr̄ wēl̄

†† 14:3 Lk 7:37-38 †† 14:7 L.rou 15:11 ††† 14:18 Wk 41:9

Nhialic yiic. Ku raan bi ye luom abi gum apei. Ku anjuëñ tènë ye diët kéc cak dhiëeth."

Guirku röt apath buk guöp Bëny rom
(Mt 26:26-30; Lk 22:14-20; 1Kor 11:23-25)

²² Tëwën mith kek, ke Jethu löm ayup ku dacc, ku beny yic ku gëm ke ku lueel, "Lömkë kënë, ku camkë, kënë ee guäpdië."

²³ Ku lööm aduñ ci thiän muñ abiëc, ku leec Nhialic ku gëm ke, ku dëkkë thïn ëbën, ²⁴ ku lueel tènë ke, "Kënë ë riemdië, riem ë döör kek Nhialic, bi kuër rin koc ëbën. ²⁵ Alëk we, yen acii bi ben dek muñ abiëc pinyinhom tèn kek we, yet aköl bi yok ye dek yodhie pan Nhialic."

²⁶ Nawën cik jal thök ke ket waak, ku lek gon Olip cök.

Jethu aci kè bi Piter ye jai lueel
(Mt 26:51-35; Lk 22:31-34; Jn 13:36-38)

²⁷ Ku lueel Jethu tènë ke, "Wek kackië, wek aabi kat ya cimën këwäär ci göt athör thëer wël Nhialic yic ëlä, 'Yen abä abiöök col anak ku amël abi wëer.' ²⁸ Ku tã ci yen jot ran yic, ke yen abi kanj la Galilia ba we la tiit thïn." †

²⁹ Go Piter lueel tènë ye, "Yen acii bi kat tã cok koc ëbën kat!"

³⁰ Go Jethu lueel tènë ye, "Alëk yi, ë wëër kënë, ke thon ajith kéc kiu rou, yin abä jai arak diäk."

³¹ Go Piter dhuök ye, "Na cok ya nõk kek yi, ke yin acä bi kanj jai." Ku lueel atuuc kök ëbën këya.

Jethu aröök ke njic lon bi ye nõk
(Mt 26:36-46; Lk 22:39-46)

³² Nawën ke Jethu kek kocken ye bucoth la tã ye col Jethemani, ku lueel tènë ke, "Nyuöckë tën ku yiënkë, yen ala röök." ³³ Ku col Piter ku Jemith ku Joon bik la kek ye. Ku jol rëer ke nek atiëel, ku dhiëu apei yepuöu. ³⁴ Ku lueel tènë ke, "Yen adhiau puöu apei, ee thou guöp. Rëërkë tën ku yiënkë."

³⁵ Ku le tueñ tëthin-nyocot, ku rëëny rot piny ku röök ëlä, "Na lëu rot, ke kërëc tit ya acii bö." ³⁶ Ku lueel, "Wä, yin ë keriëc ëbën lëu, nyaai ë kërëc kënë tènë ya. Ku acie wët piändië ë wët piändu."

³⁷ Nawën ke dhuk tènë ke ku yökke ke nin.

Go lueel tènë Piter, "Thaimon, niënkë? Cäk yiën tëthin-nyocot?" ³⁸ Ku lueel tènë ke, "Yiënkë ku röökë bi we cii them jakrëc. Puöu ë gam ku guöp acin riël."

³⁹ Ku ben jäl ku le röök cimën awën. ⁴⁰ Go ben dhuk tènë ke, ku ben ke yok ke nin, rin ci nin ke göök apei. Ku muumkë nhim kë bik lëk ye, rin ci kek gup riöcc.

⁴¹ Nawën dhuk tènë ke kën ye kek diäk, ke thiëc ke, "Njot we nin! Läänkë? Njiekë lon ci tën nin thök, tiënkë Manh Raan aci luom koc rëc. Ëmën, tã bi ye jäl thön koc rëc aci yëët. ⁴² Raan cä luom aci bën. Jatkë röt, lokku buk röm."

Jethu aci dom

(Mt 26:47-56; Lk 22:47-53; Jn 18:3-12)

⁴³ Tëwën njot jiem yen, ke Judath raan ye kek thiäär ku rou bö ke cath kek koc juëc muk paal ku atuel, ke ci kocdit käk Nhialic, ku koc gät löön, ku kocdit baai tooc.

⁴⁴ Ku Judath ëci koc awën cath kek ye, lëk tã bi kek raan wickë bik bën dom njic thïn, ëlä, "Raan ba muöth ku ciëem yen ë raan wiëckë, damkë ku kuathkë ku tietkë röt ë kacke apath."

⁴⁵ Kaam wën yëët Judath, ke la tènë Jethu nyin yic ku lueel, "Bëny." Ku muöth ke ciim. ⁴⁶ Gokë dom ku derkë.

⁴⁷ Go raan tök kam koc ye bucoth wën kääc thïn palde miëët bei ku tök alony lui pan raandit käk Nhialic yic abi tëem wei ⁴⁸ Go Jethu ke thiëc, "Cäk bën we muk atuel ku paal bäk ya bën dom. Cäk tak lon ye yen raan koc rum? ⁴⁹ Yen ë rëer ke we akölaköl ya piöcc luaj Nhialic, ku wek aa kéc ya dom. Ku kënë aci rot looi ë rin bi kë ci göt athör thëer wël Nhialic yiic yenhom tiëñ." ††

⁵⁰ Ku jol kocken ye bucoth nyään piny ku ketkë. ⁵¹ Ku riënythii dët ceñ alanh acuat ë bucoth Jethu. Nawën wic koc awën kuath Jethu bik dom, ⁵² ke nyiëñ alath kecin ku ket kecin kë ceñ.

Jethu aci yäth luñ bany Itharel yic

(Mt 26:5-68; Lk 22:54-55, 63-71; Jn 18:13-14, 19-24)

⁵³ Ku jolkë Jethu yäth pan Kaipa luk yic, ci bany käk Nhialic ku koc piöcc löön, ku kocdit baai kenhim mat thïn. ⁵⁴ Ku Piter ë biöth ke mec koc cök ciëen agut tã yeet yen luk yic. Ku nyuuc bi yöc aya tëwën yöc koc bany tiit thïn. ⁵⁵ Bany käk Nhialic aake ci nyuc bik Jethu wic guöp awuöc ci looi, rin bi kek ye tëm thou, ku acin awuöc cik yok. ⁵⁶ Koc juëc aake ci Jethu luom ë lueth ku wëlken akëc röm.

⁵⁷ Nawën ke koc kök jot röt, ku lueelkë luenh kënë Jethu guöp. ⁵⁸ Acuk piñ ke lueel, "Yen abi luaj Nhialic ci raan looi kënë thuör piny, ku na ye aköl ye nin diäk, ke yen abi dët buth nyiende, ke cie kënë ë looi raan."

††⁵⁹ Agut ke aya aa kéc wëlken röm.

⁶⁰ Go Kaipa rot jot kenhim ku thiëc Jethu, "Cin kë dhuk nhom wël ci lueel yiguöpkä yiic?"

⁶¹ Go Jethu biet ku cii jam. Go Kaipa ben thiëc, "Ye yok yipuöu ye yin Raan ci loc ku dacc, Manh Nhialic yeku door?"

⁶² Go Jethu bëër, "Ee yen, ku wek aabi Manh Raan tinj ke ci nyuc cuëny Nhialic njic kanj looi ëbën, ku bii ke pial nhial." †††

⁶³ Go Kaipa aläthke ret yiic yeköu ku lueel, "Yenjö njot wicku koc kök bi ben jam käk ci looi. ⁶⁴ Wek aci tã tön yen Nhialic thïn piñ. Yenjö yen wëtdun?" Gokë mat yic kedhie bi dhiel nõk. †††

⁶⁵ Ku jol koc kök Jethu aa njööt. Ku derkë nyin ku gutkë kecin ku yöökkë, "Mëek raan yi gut." Ku dom apuruuk ku biëkkë.

† 14:24 B.bei 24:8; Jer 31:31-34 †† 14:27 Dhäk 13:7 †† 14:28 Mt 28:16

†† 14:49 Lk 19:47; 21:37 ††† 14:58 Jn 2:19 †††† 14:62 Dan 7:13 †††† 14:64 Leb 24:16

Pieter ajei Jethu

(Mt 26:69-75; Lk 22:56-62; Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Tëwën rëer Pieter piiny ke yčc mac, ke nyan lui pan Kaipa bō. Ku tëwën tiņ yen Pieter, ke dōt apei ku lueel, "Yiin aya, yin yi rëer kek Jethu raan Nadharet."

⁶⁸ Go jai, ku lueel, "Yen acii raandun ye lueel njc dien. Ku kē ye lueel acā cak deet yic aya." Ku ler ayeer. Ku kaam thiin awën, ke thōn ajith kiu.

⁶⁹ Go nyan awën tiņ ku ben lëk kōc kääc thīn, "Mony kēnē ē raanden." ⁷⁰ Go Pieter ben jai. Ku kaam awën, ke lueel kōc ke kääc thīn tēnē Pieter, "Ee yic, yin ē raanden, rin yin ee raan Galilia."

⁷¹ Go Pieter rot kuēē, "Nhialic abā nōk tē cii yēn yic luel. Yēn akuc raan jīēm wek ē rienke."

⁷² Nyin yic, tëwën ye dhiēn ajith yic rou bēēk piny, ke Pieter tak kēwäär cī Jethu lëk ye, "Tueņ ke thōn ajith kēc kiu kēnē ye kek rou, ke yin abā jai arak diäk." Ku wel yenhom wei kōc yiic ke cī guōp yār ku dhiēu.

Kōc Itharel aaci Jethu gaany tēnē Pilato

(Mt 27:1-2, 11-14; Lk 23:1-5; Jn 18:28-38)

15 Naçon nhiäk rial yic, ke kōcdit kāk Nhialic, ku kōcdit baai ku kōc piōōc lōōņ mēt tē bik luōi Jethu. Gokē rek ku kuēethkē tēnē bēny Pilato.

² Kōc luk aake cī Jethu gaany lōn cī yen käreç apei looi. Go Pilato thiēēc, "Ye yin bēnyaknhom kōc Itharel?" Go Jethu bēēr, "Ee yēn, cit tē ca luēl ye." ⁴ Go Pilato ben thiēēc, "Cii kajuēc cī yi gaanykā ye bēēr, piņ kākkih yike kuēen yiguōp."

⁵ Go Jethu biet ku cii wēt Pilato bēēr. Go Pilato gāi.

Jethu aci tēm thou

(Mt 27:15-26; Lk 23:13-25; Jn 18:39-19:16)

⁶ Ruōōn ēbēn, akōl Yan Ayum cīn yic luçu, bēnyaknhom ē raan tōk kam kōc cī mac lony, tē wic kōc baai ye bi lony. ⁷ Ke mony çol Barabath ē mac, kek kōc cī kōc nōk ke thār kek kōc mac baai. ⁸ Go kōc juēc apei la tēnē Pilato, ku thiēckē bi ke luōi kē ye looi akōl yai. ⁹ Go Pilato ke thiēēc, "Wiēckē ba Jethu bēnyaknhom Itharel, lony tēnē we?" ¹⁰ Ee njc lōn yen tiēel ku mән mēen kōc luk Jethu, yen aabi kek Jethu tēnē ye.

¹¹ Ku kōc ater Jethu aake ye kōc kuōōt thook, bik lëk Pilato bi ya Barabath yen lony. ¹² Go Pilato ke thiēēc, "Yeņō ba looi tēnē raan yakē çol ke bēnyaknhom kōc Itharel?"

¹³ Gokē rek yic rōldit, "Apiēēt tim cī riūu kōu."

¹⁴ Go Pilato ke ben thiēēc, "Yeņō? Ye awāc nō cī looi?" Gokē ben rek yic rōldit apei, "Apiēēt tim cī riūu kōu."

¹⁵ Go Pilato Barabath lony rin wic yen kōc bik puōth miēt. Ku wën cī yen apuruuk yōōk bik that ku njakkē nhom ē kuōōth, ke gēm ke bik la piāāt tim cī riūu kōu.

Apuruuk aaci Jethu bui

(Mt 27:27-31; Jn 19:2-3)

¹⁶ Go apuruuk Jethu kuaath ayeer pan bēny. Ku çolkē apuruukken kōk bik rōt māt ke. ¹⁷ Ku rukkē alanh mathiāņ Jethu kōu. Ku jolkē kēr la kuōōth riic yiic ku njek kek yenhom. ¹⁸ Ku jolkē aa çol, ku muōōthkē ku buikē, "Mādho bēnyaknhom Itharel." ¹⁹ Ku yuupkē nhom wai, ku nuutkē guōp, ku gutkē kenhiol piny bik nyuōōth ciēt leckē. ²⁰ Wën cī kek ye jal bui, ke ke biī alanh mathiāņ awën bei, ku dhukkē alāthke yekōu, ku kuathkē bik la piāāt tim cī riūu kōu.

Jethu aci piāāt tim cī riūu kōu

(Mt 27:32-44; Lk 23:26-43; Jn 19:17-27)

²¹ Tëwën cī tim cī riūu Jethu gōōk kētkēt, ke mony çol Thaimon, raan pan Thirene, wun Alekdhändēr ku Ruputh, ē bō baai ke kuany dhēl yic ke la geeu. Go apuruuk dōm riel bi tim cī riūu ket. ²² Ku yeetkē tē çol Golgotha, ku wētde yic, gōn la njeņ-ņeņ cit apen nhom raan. ²³ Ku gēm kē Jethu muōn abiēc cī liāāp wāl kec çol mir bi dek, go kuēc ye. ²⁴ Gokē jāl piāāt tim cī riūu kōu. Ku cuetkē gek bik alēth Jethu tek kamken.

²⁵ Ee ye tē cit lunyluny yōōk yen ē piēēt kek ye tim cī riūu kōu. ²⁶ Ku jolkē awuōc yekē tak ke cī Jethu looi, gōt nhial tim cī riūu kōu elā, "BENYNAKNHOM ITHAREL." ²⁷ Ku piēētkē cuēr karou kek Jethu tiim cī riūu kōōth aya, raan tōk lōņ cuēc ku raan tōk lōņ cam. †

²⁹ Ku jol kōc ke ye tēēk tëwën Jethu aa cuiit ku latkē ku luelkē, "Cie yin wäär ye lueel lōn bi yin luanņ Nhialic thuōr piny ku buth nin kadiäk. †³⁰ Na ye këya, yeņō cii yin rot kony ku bār piny tim cī riūu kōu!"

³¹ Këya, ee ye kōcken ater bui ku luelkē kamken. "Ee kōc kōk kony ku cii rot kony. ³² Raan cī lōc ku dōc cī Nhialic nhiaar ku yik riel, cī rot looi bi ya bānyda, jol bēn piny tim cī riūu kōu emēn, buk jāl tiņ ku gamku!" Ku aci kōc awën cī piāāt tiim kōōth cimēnde aa bui ku lēētkē aya.

Jethu aci thou ayic

(Mt 27:45-56; Lk 23:44-49; Jn 19:28-30)

³³ Nawën akōl ciel yic ke muōth loi rot yet täāņ akōl pan awën, ³⁴ Nawën täāņ akōl, ke Jethu çōt rōl dīt, "Eloi, Eloi, lama thabakthani?" Ku wētde yic, "Nhialicdiē, Nhialicdiē, yeņō pēl yin ya wei?" †

³⁵ Nawën piņ kōc kōk ke kääc thīn, ke luelkē, "Pieņkē açol Elija." ³⁶ Go raan tōk kat ku lut alath muōn wac yic. Ku tēēu wai thok ku yōōk Jethu thok, ku lueel, "Titku buk tiņ lōn bi Elija bēn bi bēn bēēi bei tim cī riūu kōu!" ††

³⁷ Ku jol Jethu keņ apei, ku thou.

³⁸ Ku kaam wën ka alanh ye gēēņ, bi luanņ Nhialic tek yic alōnthiin rēet yic ē rou, jōk nhial yeet piny. ††³⁹ Go

† 15:21 Rom 16:13 †† 15:24 Wk 22:18 ‡ Athōr kōk theer wēl Nhialic aa 15:28 mat thīn elā, "Yeen aci nōk cimēn kōc käreç looi." Aci yenhom tiēēņ. †† 15:29 Wk 22:7; 109:25; Mk 14:58; Jn 2:19 †† 15:34 Wk 22:1 ††† 15:36 Wk 69:21 ††† 15:38 B. bei 26:31-33

bëny apuruuk tō thīn lueel wën tiŋ yen tē cī Jethu thou thīn, “Mony kënë ē ye Manh Nhialic alanden!”

⁴⁰ Diäär aake tō thīn, ku keek aake daai tēmec. Wäär rëer Jethu Galilia, ee ye diäärkä bucc̄th bik miēth aa looi tēnē ye. Ku diäär juēc kōk ke cath kek ye, wäär le yen Jeruthalem aake tō thīn aya. Kam ē diäärkä Maria Magdalena, ku Thalome, ku Maria man Jemith thii kek Jothep aake tō thīn. †

Jethu aci thiök

(Mt 27:57-61; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42)

⁴² Wën col piny, bi aköl cii kōc Itharel ye luui guo bën, ke Jothep raan gen Arimatheo bō. Ku ē ye raan kōc dīt luŋ Itharel, ku yeen aya ēcī Wēt Puoth Yam gam. Nawën le tiŋ lōn cī Jethu thou, ke riil yenyin ku ler tēnē Pilato, ku thiēc guōp Jethu bi la thiök. ⁴⁴ Go Pilato gāi lōn nadē ke Jethu cī guo thou. Ku cōl bëny apuruuk ku thiēc lōn cī Jethu guo thou ayic. ⁴⁵ Nawën piŋ tēnē bëny apuruuk lōn cī Jethu thou, go guāpde puōl bi Jothep nyaai. ⁴⁶ Go Jothep kōc tooc bik alanh ŷer la ŷōc, ku biī guōp Jethu piny tim kōu, ku der alanh awën. Ku tēū raŋ cī wec kuur yic. Ku lōr alel dīt tet raŋ thok. ⁴⁷ Maria Magdalena ku Maria man Jothep aake daai, ku tiŋkē tē cī ye thiök thīn.

Jethu aci rot jōt raŋ yic

(Mt 28:1-8; Lk 24:1-12; Jn 20:1-10)

16 Naŷon thēi aköl cii kōc Itharel ye luui, ke Maria Magdalena ku Thalome ku Maria man Jemith la miök ŋiŋ ŷōc bi kek guōp Jethu la tōc.

² Naŷon nhiäk rial, aköl Nhialic, abō aköl nyin ke la raŋ nhom. ³ Wën ŋoot kek dhël yic, aake rōt thiēc, “Yeŋa ba ale dīt tō raŋ thok la laar wei?” ⁴ Nawën jōtkē kenyin ke tiŋ alel ke cī laar wei. ⁵ Gokē la raŋ yic, ku tiŋkē riēnythii ē kōŋ cuēc ke rëer ke ceŋ alanh ŷer. Gokē gāi apēi.

⁶ Go lueel, “Duōkkē gēi, aŋiēc wek awic Jethu raan gen Nadharet wäär cī piāat tim cī rīu kōu. Aliu ē tēn, aci rot jōt. Tiēŋkē tēwäär cī kek ye tāū thīn. ⁷ Lakkē ku lēkkē kōcken ye bucc̄th ku Pīter, lōn yen Jethu aci la Galilia. Abāk la yōk thīn cimēn wäär cī yen ye lēk we.” ††

† 15:40-41 Lk 8:2-3 †† 16:7 Mt 26:32; Mk 14:28

⁸ Gokē la aŷeer raŋ yic ku ketkē, ke lēth, ke cī gāi. Acin raan cik lēk wēt kënë dhël yic, rin cī kek riōcc̄.[

Jethu aci rot nyuōth Maria Magdalena

(Mt 28:9-10; Jn 20:11-18)

⁹ Wën cī Jethu rot jōt ē raŋ yic ŷon nhiäk rial aköl Nhialic, ke kōŋ rot nyuōth Maria Magdalena wäär cī yen jakrēc kadhrou cuōp wei yeguōp. ¹⁰ Go la ku lēk atuuc Jethu ke rëer thuōc yic ke dhiau, lōn cī Jethu rot jōt. ¹¹ Nawën piŋkē tēnē ye lōn cī Jethu ben pīr, ku aci tiŋ, gokē cii gam.

Jethu aci rot nyuōth kōcken ye bucc̄th karou

(Lk 24:13-35)

¹² Nawën ke Jethu nyuth rot atuōcc̄ke karou ke cī rot waan, tēwën kueny kek baai yic. Ku cik ŋic lōn ye yen Jethu. ¹³ Gokē dhuk Jeruthalem nyin yic bik kacken la lēk, ku akēc kacken gam.

Jethu aci rot nyuōth kōcken ye bucc̄th thiäär ku tōk

(Mt 28:16-20; Lk 24:36-49; Jn 20:19-23)

¹⁴ Nawën ke Jethu jōl rot nyuōc̄th tēnē atuōcc̄ke kathiäär ku tōk ke ke miŋh. Ku nyieeny ke rin kēc kek gam, ku rin cī kek nhiim riel bik wēt kōc cī ye tiŋ ke cī pīr, cii gam. ¹⁵ Naŷon aköl dēt ke lēk ke, “Lak pinynhom ku lēkkē kōc ēbēn Wēt Puoth Yam Nhialic. ¹⁶ Raan bi gam ku yōk lōkwēi, abi pīr akōlriēc ēbēn, ku raan bi jai aci bi kony. ¹⁷ Kōc cī gam abi yiēk riel kënë, aabi jakrēc aa cuōp wei ē rienkiē, ku aabi jam thok kōk. ¹⁸ Aabi kecin aa tāū kōc tuany nhiim, ku aabi pial. Na cōkkē kāpieny kuany, ku dekkē kāk ē kōc luaaŋ, kacin kē nāk ke thīn.”

Jethu aci ŷāth pan Nhialic

(Lk 24:50-53; Lk 1:9-11)

¹⁹ Nawën cī Jethu nin nōk ke ke, ke ŷēth pan Nhialic ku nyuuc kōŋ cuēc ē Nhialic. ²⁰ Ku jōl atuuc Jethu thiēi pinynhom ke ke lēk kōc. Ku jōl kākken jāŋ gōi yekē ke looi kenhiiim aa tiēŋ, rin tō riel ē Nhialic ke ke.] ††

‡ 16:15 Luōi 1:8 †† 16:19 1:9-11 †† Athōr theer juēc la cōk ku kōc theer ŋic ke Marko 16:9-20 akēc mat thīn.

Luka

Wët nom

Wël Jethu cī Luka gōt, aa Jethu nyuōth lōn ē yen raan wäär cī Nhialic lueel ka bī tuōōc pinyhom, bī kōc Itharel ku kōc cie kōc Itharel bēn luōk. Acī Luka gōt lōn Jethu acī Wēi Nhialic cōl bī, “Wēt Puōth Yam bēn nyuōth kōc nōn nyīn.” Ku wēlkā, aa la yiic kāk wīc raan ēbēn. Kāk miēt puōu aa rēēr wël cī Luka gōt yiic aya, cīmēn bēn Jethu pinyhom, acī lueel thīn cōk tuēn yiic, ku tē thōōk wël thīn aya, ku wäär ler Jethu nhial. Anyīkōl la tuēn ē wēt kēnē, ku juēn bī gam kōc cī gam rot juak la nhial Jethu cōk, aacī raan tōn kēnē gōt aya athōr Luōi Atuuc Jethu yic.

Abaŋ 2 ku 6 (tiŋ kāk cī gōt athōōr yic bō ciēēn) aatō kajuēc yeke yōk athōr kēnē yic ē rot. Cīmēn anyīkōōl diēt atuuc nhial, ku kēwäär cī abiōk Jethu la neem wäär dhiēēth ye. Ku la Jethu luān Nhialic wäär ē yen dhōk. Ku wël waal raan path pan Thamaria ku manh cī mää. Ee wēlkā yiic, ee rōōk yen acī ber yic bī tēet kōc puōth. Ku Wēi Nhialic, ku kāk cī diäär looi ē luōi Jethu yic, ku pēl bī Nhialic adumuōōm pāl piny.

Kāk tō thīn

Wēt Nom 1:1-4

Dhiēth ku mēeth Joon raan kōc muōōc nhīim ku jōl a Jethu 1:5–2:52

Luōi Joon raan kōc muōōc nhīim 3:1-20

Miōc ē nom ku thēm Jethu 3:21–4:13

Luōi Jethu ēbēn pan Galilia 4:14–9:50

Jāl pan Galilia ku la Jeruthalem 9:51–19:27

Nīn ciēēn kadhorou thuōnde nom tuēn 19:28–23:56

Jōn rot ku nyuōth rot ku la nhial ē Bēny 24:1-53

¹ Tēnē Thiōpiluth, cit tē ye piēn ye, acī kōc juēc them bīk kāk cī rōt looi kamkua gōt. ² Aacī gēt kāk cī kōc cī ke tiŋ, ku kōc lui wēt Nhialic lēk ŋo tēwäär jōk kākā rōt. ³ Kēya, Bānydiē, wēn cī ŋen kāk cī rōt looi muk cōk tēwäär jōk kek rōt, aca tak ba ke gōt apath tēnē yī, ⁴ rin bī yīn kajuēc cī piōōc tēnē yī jāl nīc lōn cīi kek ye lueth.

Atuny Nhialic acī dhiēnh Joon lueel

⁵ Wäär ye ŋerōt bēnyŋaknom pan Judia, raan kāk Nhialic cōl Dhākaria ē tō thīn, ku yēn ē ye raan akut kōc kāk Nhialic cōl Abija, ku yēn ē la tiŋden cōl Elithabēth, nyen kuat Aron. ⁶ Dhākaria ku Elithabēth aake ye kōc path tēnē Nhialic, rin keek aake rēēr ke cīn gup awuōc ke thek lōōn Nhialic. ⁷ Ku keek aake cīn mīth rin Elithabēth ēcīi dhiēth, ku keek aake cī dhiōp kedhie aya.

⁸ Naŋōn akāl tōk, yen ke kuēēr kōc akut Dhākaria bīk luui luān Nhialic, ⁹ ke kōcken akut cuet gek, go lōōny tēnē ye bī ya yen la adōn nīr took ariāk nom luān

Nhialic. Go la luēk. ¹⁰ Ku tēwēn took yen adōk luēk, ke kōc juēc awēn cī guēēr aake rōōk aŋeer.

¹¹ Kaam wēn, ka atuny Nhialic nyuth rot ye ke kāk lōn cuēc ariāk nom tēwēn took yen adōn nīr thīn.

¹² Tēwēn tiŋ Dhākaria ye, go riōōc apei ku muom nom.

¹³ Go atuny Nhialic lēk ye, “Dhākaria! Duk riōc, rōōkdu acī Nhialic piŋ, ku ēmēn tiēnđu Elithabēth abī manh moc yōk. Na la dhiēēth, ka bī cōl Joon. ¹⁴ Wek aabī puōth miēt wedhie wek tiēnđu tē le ye dhiēēth. Ku kōc juēc aabī puōth miēt ke we aya, ¹⁵ rin yēn abī ya raan tōn ril kam kōc kāk Nhialic tiŋ. Ku yēn acīi bī ya dek kuat muōn la yic luōu. Ku yēn abī Wēi Nhialic la yeguōp ke cōk ŋoot man yāc, ^{††16} ku yēn abī kōc Itharel cōl adhuk Nhialic Bānyden. ¹⁷ Abī kaŋ tuōl tēnē Bēny kek riel thōn cimēn riel Nhialic wäär tō tēnē Elija. Ku Joon abī wārken ē mīth cōl anhiar miēthken. Ku kōc ril nhīim ēmēn cie wēt Nhialic ye piŋ, aabī kenhiim waar. Ku kēya, yen ē tē cī Joon kōc cōl aa guiir rōt thīn rin bēn Bānyda.” †

† 1:5 1Lēk 24:10

†† 1:15 Kn 6:3 ‡ 1:17 Mal 4:5-6

¹⁸ Go Dhäkaria lueel tēnē atuny Nhialic ēlä, “Ba njic kēdē lōn bī kēnē rot looi? Үen aci dhiop ku tienḍiē aci dhiop aya.”

¹⁹ Go atuny Nhialic dhuök ye, “Ee Үen Gabriel, rēēr Nhialic lööm ku Үen aci tooc ba yī bēn lēk wēt puoth kēnē. ²⁰ Rin kēc yin wēt ca lueel gam, yin abi rēēr yī cie jam, Үet tē bī kēnē rot kaṅ looi akölden bī yen rot looi ke cit tēde.”

²¹ Tēn awēn, kōc aake tit Dhäkaria ke cī gāi kē rēēr yen luaj Nhialic apeī kēlä. ²² Nawēn le bēn bei ke cī jam, gokē njic lōn le yen kē cī rot nyuōth ye, tēwēn ye yen nyuuth yecin ku cī jam.

²³ Nawēn la nīn luui Dhäkaria luaj Nhialic thök, ke dhuk paande. ²⁴ Nawēn ke tienḍe Elithabeth yök meth, ku jol rēēr baai pēi kadhiēc ke cie la aҮeer. ²⁵ Ku jol ya lueel, “Nhialic aci kēnē looi tēnē Үa bī piathde nyuōth Үa, ku aci kē ye Үa dhöl guōp rin cī Үen rol jal nyaai!”

Atuny Nhialic aci dhiēnh Jethu lueel

²⁶ Tēwēn ye pēi Elithabeth dātem, ke Nhialic tooc atuōnyde Gabriel gen Nadharet tō pan Galilia, ²⁷ tēnē nyan bīm cōl Maria, ku ē thieek mony cōl Jotheḡ, raan dhiēnh Bēnyḡaknhom Debit. ²⁸ Go atuny Nhialic bēn tēnē ye ku lueel ēlä, “Madho, yin athiāḡ dhēēḡ Nhialic. Bānyda atō ke yī!”

²⁹ Go Maria riōc ku muum nhom wēn piḡ yen wēlkā, ku thōōḡ yepuōu kāk tō ē wēt kēnē yic. ³⁰ Go atuny Nhialic lueel tēnē ye, “Duk riōc Maria, yin anhiēer Nhialic. ³¹ Yin abi meth yök, manh moc. Ku na la dhiēēth ka ba cāk ke cōl Jethu. ³² Abi ya raandit apeī Nhialic nhom. Ku abi cōl Wēn Nhialic Madhōl. Ku Nhialic Bānyda abi bāāny Debit wundit yiēk ye, ³³ ku abi ya bēny pan yī Jakop akōlriēc ēbēn, ku bāānyde aci bī thök alanden!” †

³⁴ Go Maria lueel tēnē atuny Nhialic, “Bī rot looi kēdē. Үen ē nyen bīm kēc thiaak?”

³⁵ Go atuny Nhialic bēn lēk ye, “Wēi Nhialic abi löōny yiguōp ku riēde abi bēn yīnhom. Manh thin dhēḡ ba dhiēēth abi cōl Wēn Nhialic. ³⁶ Ku dēt akīn aya, molēn Elithabeth cī dhiop aci meth jāl yök cōk a wāār ye ye tiḡ ke ciēt cī rol. Päike aa dātem emēn. ³⁷ Rin njic Nhialic kaṅ looi ēbēn. Acin kē gok ye.” †

³⁸ Go Maria lueel, “Үen alony Bānyda, abi looi tēnē Үa cimēn wētdu.” Go atuny Nhialic jāl.

Maria aci Elithabeth la neem

³⁹ Nawēn nīn lik cōk, ke Maria löōny dhöl ke cīn gāau bī la pan yī Dhäkaria rēēr tēthōny pan Judia. ⁴⁰ Ku ler pan Dhäkaria ku muōth Elithabeth. ⁴¹ Kaam wēn piḡ Elithabeth Maria ke muōth ye, ke manh liēc yen riāḡ yeyic. Ku go Wēi Nhialic gu löōny yeguōp. ⁴² Ku lueel röldit tēnē Maria, “Yin aye leec diāār yiic ēbēn, ku lec manh yānydu. ⁴³ Yeḡo thieek Үayic abi man Bānydiē Үa

bēn neem? ⁴⁴ Kaam wēn piḡ Үen yiröl yī muōth Үa, ke manh tō Үayic mit puōu ku le nyooḡ-nyooḡ. ⁴⁵ Yin amit guōp rin cī yin wēt Bānyda gam, lōn bī wēt cī lēk yī rot tieeḡ!”

Waak Maria

⁴⁶ Go Maria lueel,
“Yin Bānyda yin apiaany Үapuōu, ††
⁴⁷ ku Үen aci puōu miēt
tēnē Nhialic piḡ Үen,
⁴⁸ rin cī yen aluōnyden cie kuēēc nhom lieec.
Ku akölē le tuēḡ,
riēc ēbēn abā leec rin cī Nhialic Үen dōc, †††
⁴⁹ rin cī Nhialic Madhōl
kādīt looi tēnē Үen.
Yen aril ku adhēḡ.
⁵⁰ Ku yeen alir puōu tēnē kuat raan ēbēn,
kuat riōc ē yeen.

⁵¹ Nhialic aci kōc bāḡ nhiam
thiāi pinyinhom kōḡden ril.

⁵² Ku aci bāny ril piēk piny thōcken nhiim,
ku jōt kōc cī nhiam cie kuēēc nhiim nhial. §

⁵³ Ku ee kōc ḡōḡ wic kāḡ,
yiēk kājuēc ku nyiēḡ ajiēek.

⁵⁴ Ku aci wētden cī thōn wārkuan dīt tieeḡ nhom
ku kony aluōnyke, kōc Itharel.

⁵⁵ Cimēn wāār cī yen ye lēk wārkuan dīt,
Abaram ku miḡ cī lōk dhiēēth!” ††

⁵⁶ Ku jol Maria rēēr kek Elithabeth tēcit pēi kadiäk ku dhuk panden.

Joon aci dhiēēth

⁵⁷ Nawēn ke pēi Elithabeth thök, ku dhiēēth manh moc. ⁵⁸ Nawēn piḡ kōc akeu nhom ku kōc ruāāi ke ye lōn cī Nhialic ye lieec, ke mit puōth apeī.

⁵⁹ Nawēn aköl ye nīn bēt, ke kōc bō bī meth bēn ḡoot. Ku wickē bīk cāk rin wun Dhäkaria. †††⁶⁰ Go man kuec ku lueel, “Acōl Joon.” ⁶¹ Gokē lueel tēnē ye, “Acin raan ruāāi ke we cī cāk ē rinkā.” ⁶² Ku nieukē wun nyin, ku thiēckē tē bī yen meth cāk thin.

⁶³ Go Dhäkaria agen gētḡēt cōl ku gēt, “Acōl Joon.” Gokē gāi ēbēn. ⁶⁴ Ku kaam thiin awēn ke go njiec jam ku leec Nhialic. ⁶⁵ Go kōc thiāäk ke ke gāi, ku thiēi wēlkā pan Judia yic, ku ye kōc ēbēn jam ē ke. ⁶⁶ Ku kuat raan cī wēlkā piḡ ē gāi ku lueel, “Manhē, bī jāl yiēndē aköldā?” Rin ē yic, riel Bānyda arēēr kek ye.

Waak Dhäkaria

⁶⁷ Go Wēi Nhialic löōny Dhäkaria guōp, ku lueel maany cī Nhialic nyuōth ye ēlä,

⁶⁸ “Lecku Bēny, Nhialic Itharel! Rin cī yen bēn bī kacke bēn luök.

⁶⁹ Ku cōl raan piḡ Үo atul Үōn Debit aluōnyde.

† 1:19 Dan 8:16; 9:21 †† 1:27 Mt 1:18 † 1:31 Mt 1:21 †† 1:33 2Tha 7:12, 13, 16; Ith 9:7 †† 1:37 Cāk 18:14

††† 1:46 1Tha 2:1-10 ††† 1:48 1Tha 1:11 § 1:52 Jop 5:11; 12:19 †† 1:55 Cāk 17:7 ††† 1:59 Leb 12:3

⁷⁰ Wētde aci kɔc kække tiŋ lueel theer,
⁷¹ lɔn bi yen ɣo kony aleikua ku kɔc man ɣo.
⁷² Aci Nhialic lueel lɔn bi yen warkuan dit lieec,
ku muk lɔŋ è döör ci yen mäath dɔm ke ke nom.
⁷³ Cimèn ci yen mël kuëŋ tènè Abaram wäditda,
ku thɔn lɔn bi yen ɣo kony aleikua,
ɣok aabi kède ya looi ke cin diëer,
⁷⁵ tē ɣer ɣok puŋth ku lok cök yenhom akolaköl tē piir
yok.
⁷⁶ Ku yin manhdië, yin abi ya raan kæk Nhialic tiŋ,
yin abi la tueŋ yenhom ba dhöl la guir tènè yeen. †
⁷⁷ Ba læk kɔc tē bi kek piir akölrüëc ebën yök thïn,
tē pël adumuŋmken piny.
⁷⁸ Nhialic alir puŋu,
ku yen abi raan cit ruel cɔl abö pinyhom.
⁷⁹ Ku yeen abi ruel tènè kɔc tō muŋth yic,
rëër thou yic, bik dhöl ye kɔc döör ke Nhialic jäl yök.” ††
⁸⁰ Ku Joon aci jäl dit ku yik Wëi Nhialic riel dit. Ku piir
roor tē cii ceŋ è rot ɣet aköl tul yen Itharel nom.

Jethu aci dhiëeth

(Mk 1:18-25)

2 Bënyaknom cɔl Cithër ëci wët lueel bi kɔc bëëi
méc ke kuen. ² Ku kën yen è tē jɔc kuën è kɔc rot
tëwäär ye Kuirino bëny pan Thiria. ³ Go raan ebën la bi
la göt rin, ɳek pan wundit ku ɳek pan wundit.
⁴ Go Jothep jäl Nadharet tō Galilia bi la gen
Bënyaknom Debit, tō pan Judia cɔl Bethalem, rin ye
yen raan dhiënh Debit. ⁵ Aci la bik rienken la göt kek
Maria wic kacken bik gäm ye, ku è liac. ⁶ Tëwën rëer
kek Bethalem, ke nin bi Maria dhiëth thök. ⁷ Ku
dhiëeth wënde, ku der kōu alath ku tēëu diaany yic
wën liiu tènè aniin ɣon jōl.
⁸ Ku kɔc biöök aake rëër pan wën, ku aake ruu tiët è
thäkken. ⁹ Kaam wën ka atuny Nhialic tul kelöm ku ruel
ɣer Nhialic kekōth bi ke riaal. Gokë riöc apei. ¹⁰ Go
atuny Nhialic læk ke, “Duŋkkë riöc, ee wët path yen alæk
we, wët bi thäi ebën puŋth miët thïn. ¹¹ Rin akölë, gen
Debit tën, Bëny Piir kɔc aci dhiëeth, ku yen è Raan ci
Nhialic lɔc ku dɔc. ¹² Ku abäk ɳic këlä, wek aabi meth
yök, manh ci der kōu alath, ku aci tōŋu ɣɔl cök.”
¹³ Kaam awën ka atuuc juëc kök met röt thïn ku leckë
Nhialic ku luelkë,
¹⁴ “Yeku Nhialic door, Aciëŋ tō nhial,
ku döör pinyhom tènè kɔc nhiëer.”
¹⁵ Nawën ci atuuc juëckä dhuk nhial, go kɔc awën
lueel kamken, “Lok Bethalem buk kæk ci læk ɣo la tiŋ, ku
kæk ci Bányda nyuŋth ɣo.” ¹⁶ Gokë la ke ban kekōth, ku
yökkë Jothep kek Maria ku Meth ke ci tääu ɣɔl cök.
¹⁷ Nawën tiŋ abiök meth, ke læk kɔc ebën käwën ci
atuny Nhialic lueel è rienke. ¹⁸ Go kɔc ci wël kɔc abiök
piŋ gäi apei. ¹⁹ Go Maria wëlkä ebën piŋ apath, ku muk
ke yepuŋu. ²⁰ Go kɔc abiök awën dhuk ke lec Nhialic,

† 1:76 Mal 3:1 †† 1:79 Ith 9:2

rin kæk cik piŋ ku tiŋkë ke, kecit tëwäär ci atuny Nhialic
læk ke.

Jethu aci cäk

²¹ Nawën aköl ye nin bët, aköl yen bi ye ɳoot, go cäk
ke cɔl Jethu, rin wäär kek ci atuny Nhialic lueel wäär
ɳot këc Maria liëc è ye. †

Jethu aci ɣäth luaj Nhialic

²² Nawën ci nin thiärɳuan thök cit löŋ Mothith, ke
Jothep kek Maria la luaj Nhialic Jeruthalem bik meth la
nyuŋth, ††23 cimèn löŋ ci Mothith nyooth theer ëlä,
“Manh moc, ku ye kaai abi juër Nhialic.” ††24 Ku keek
aya aaci kuër karou juaar cimèn löŋ Bëny.
²⁵ Ku mony cɔl Thaimon è ciëŋ Jeruthalem, ku è raan
path apei ku è riöc Nhialic. Ku è tit Raan Piir kɔc Itharel,
ku Wëi Nhialic è tō yeguöp. ²⁶ Ku ëci Wëi Nhialic læk ye
lɔn cii yen bi kaŋ thou, tē këc yen Raan ci Nhialic lɔc ku
dɔc kaŋ tiŋ. ²⁷ Nawën ɣëth Maria ku Jothep Jethu luaj
Nhialic, bik kë ye löŋ Mothith lueel la looi, ke tēëu Wëi
Nhialic Thaimon puŋu bi la luaj Nhialic aya. ²⁸ Go Thai-
mon Jethu jɔt ku leec Nhialic ku lueel,
²⁹ “Ee yin Bëny, yin aci wëtdu tiëŋ nom,
jɔl alucnydu puŋl bi jäl, ke ci la läŋ.
³⁰ Tē bi yin kacku kuony thïn aca tiŋ nyiënkië,
³¹ ku aca guir thëi nom
³² ku ee piny mer bi kɔc cie kɔc Itharel kãŋ tiŋ
ku bi Itharel thändu aleec thïn.” †††
³³ Kaam wën këëc Jothep kek Maria ke ci gäi wël lueel
Thaimon rin meth Jethu, ³⁴ go Thaimon ke dɔc ku
lueel tènè Maria, “Yen manh kënë aci Nhialic lɔc bi kɔc
juëc Itharel muër ku piir kɔc kök. Ku yeen abi ya raan bi
wët Nhialic nyuŋth, ku abi kɔc juëc wël rec aa lueel
yeguöp. ³⁵ Ku yin Maria, yin abi reem puŋu ciët yi ci gut
pal, bi wët tō kɔc juëc puŋth jäl ɳic thïn.”
³⁶ Ku tiŋ kæk Nhialic tiŋ cɔl Ana è tō thïn, ku è ye nyan
mony cɔl Panuel, raan dhiënh cɔl Acer kuat Itharel yic.
Ana ëci dhiöp apei, ku ëci thiaak ku rëer kek muonyde
run kadhorou ku thou muonyde. ³⁷ Ku jɔl Ana lök rëer
ke ye lëer ruŋn thiärbët ku ɳuan. Écie jäl luaj Nhialic,
è ye cool ku ruu ke loi kæk Nhialic, ku rök ku theek
miëth. ³⁸ Ku akölë guöp aci rot mät kɔc wën, ku leec
Nhialic ku lueel wëtde rin meth, tènè kɔc ye tiit lɔn bi
Nhialic thänden Itharel wëër bei.

Jethu aci dhuök Nadharet

³⁹ Nawën cik këriëc ebën jäl looi cimèn löŋ Nhialic,
ke Maria ku Jothep dhuk Galilia Nadharet panden.
†††40 Ku jɔl Jethu dit ku ril apei, ku ɳic kãŋ ku dɔc Nhial-
ic.

† 2:21 Leb 12:3; Lk 1:31 †† 2:22 Leb 12:6-8 †† 2:23 B.bei
13:2, 12 ††† 2:32 Ith 42:6; 49:6; 52:10 ††† 2:39 Mt 2:23

Jethu ë tō luaj Nhialic

⁴¹ Ruḏḏn ebën Jotheḗ kek Maria aake ye la Jeruthalem rin Yandit Ayum cīn yic luḗ. ⁴² Ναῦρον cī run Jethu jāl aa thiäär ku rou, ke cath ke ke bik la yai yic Jeruthalem. ⁴³ Nawën cī yai thök ke dhuk ciëen, ku kuckë lön cī Jethu döḗ geeu, ⁴⁴ ë cīk tak lön cieth yen ke kōc kōk, ku ciethkë yet thei. Nawën ke wickë kam kōc ruääi ke ke ku kōc ḡickë. ⁴⁵ Nawën cīk yök, gokë dhuk Jeruthalem bik ben la wic thīn. ⁴⁶ Na aköl ye nīn diäk, ke jolkë yök luaj Nhialic Jeruthalem, ke cī nyuc kam kōc piöoc löön Nhialic ke piḡ wëlken, ku yeke thiëec. ⁴⁷ Go kōc ebën gāi wën piḡ kek ye ke jam cimën raan ḡic kāḡ apei, ku tē bēer yen wëlken aya. ⁴⁸ Nawën tiḡkë manhden ke gēi ku lueel man, "Yeḡo manhdië looi yīn kēnë tēnë ḡo? Yīn acuk wic apei ḡok wuur."

⁴⁹ Go lëk ke, "Yeḡo wiëckë ḡa? Kuḗckë lön dhil ḡen kāk ë Wä looi?" ⁵⁰ Ku aa këc wët cī lueel deet yic.

⁵¹ Go Jethu jāl ke ke ku dhukkë Nadharet, ku jolkë ceḡ ke ye wëlken piḡ, ku jol man kākka muk yepuḗ. ⁵² Ku jol Jethu dīt ku ḡic kāḡ apei. Ku Nhialic ë mit puḗ tēnë ye, ku yen lön kōc aya. ^{††}

Piöoc ë Joon raan kōc muḗc nhīim

(Mt 3:1-12; Mk 1:1-8; Jn 1:19-28)

3 ḡon yen ruḏḏn thiäär ku dhiëc ke Tiberiöth ye bëny, ku Pilato ke ye bënydit mac Judia, Antipäth ḡerot ë ye bëny Galilia ku Pilipo wämēnh ë mac Ituria kek Trakonitith, ku Lithaniath ë ye bëny Abilene, ² ku Anath kek Kaipa aake ye bënydit kāk Nhialic. Tēñē, ke Nhialic lëk wët Joon wën Dhākaria tō roor. ³ Go Joon bëi tō wār Jordan ḡou kueny yiic ke wēet kōc, "Pälkë luḗi käreec, ku calkë röt aa muḗc nhīim, rin bī adu-muḗmkun päl piny tēnë we." ⁴ Cimën cī ye ḡöt athör Ithaya yic raan kāk Nhialic tiḡ elä, "Raan kākkië tiḡ abī këcit löör gut yic bī yen kōc caal tēde ë rot,

ku lëk keek elä,

'Guierkë dhël ë Bëny, luḗikë dhölke bik la cök.

⁵ Thönykë ḡon la tiām piny

ku dhuḗkkë ḡon thöny nhīim piny,

ku cōkkë dhël cie yic neer,

ku thöḗkkë dhöl la yiic ḡony nhīim.

⁶ Ku raan ebën, abī tē ye Nhialic ḡook luäk thīn tiḡ!" [‡]

⁷ Ku lëk kōc juëc bö tēnë ye bī ke bën muḗc nhīim, "Awek dhiēnh kāpieny! Yeḡa lëk we bāk kat këreec bö? ^{†††} Luḗikë kāk ye nyooth lön cī wek muḗl käreec yakë ke looi. Ku duḗkkë wepuḗth tḡḡ ku luëlkë ḡok aa mīth Abaram. Alëk we lön alëu Nhialic bī aleelkă cöl aaye mīth Abaram. ^{†††} Ku emën yep aci ther bī ke tiim yep, rin na ye tim cie luḗk, ka yep ku cuet ë mēec." ^{†††}

† 2:41 B.bei 12:1-27; L.rou 16:1-8 †† 2:52 1Tha 2:26; Kēḡ 3:4
‡ 3:6 Ith 40:3-5 †† 3:7 Mt 12:34; 23:33 †† 3:8 Jn 8:33 ††† 3:9
Mt 7:19

¹⁰ Go thän awën Joon thiëec elä, "Na ye këya, buk ḡo looi?" ¹¹ Go Joon bëer, "Raan la alëth karou, adhil tōk yiëk raan cīn alath, ku raan la miëth adhil looi këya."

¹² Go kōc ajuër kut bën tēnë ye aya bī ke bën muḗc nhīim, ku thiëckë, "Raan piöoc buk ḡo looi?" ^{†††13} Go lëk ke, "Duḗkkë wēeu ye lööm ë ruëeny tēnë kōc." ¹⁴ Go apuruuk bën ku thiëckë elä, "Na ḡook, buk ḡo looi?" Go lëk ke, "Duḗkkë kōc ye rum, ku duḗkkë kōc ye gaany wët ë lueth, ku yakë puḗth la yum ariḗpdun yic."

¹⁵ Go ḡäthden jāl dīt, ku yekë tak lön nadë ke mony abī dhiel a Raan cī Nhialic lōc ku dōc. ¹⁶ Go Joon lëk ke ebën elä, "Wek aa ya muḗc nhīim piḡ ë path, ku raan dīt ku ril apei tēnë ḡa abö, raan na cōk aa warke ka cā lëu ba ke dök. Ku ë yic ḡen aci path ba lëu, ba ya aluḗnyde. Ku yeen abī kōc kōk weyiic muḗc nhīim Wëi Nhialic, ku muḗc kōc kōk nhīim ë mac. ¹⁷ Yeen aci raan muk lōk kām ye rap kōöm, bī rap tek thook kek miël. Ku wiiu rap ku tōu ke. Ku ḡoc miël many cie thou."

¹⁸ Wël kōk cit kākka aaci Joon lëk kōc apei bī yen Wët Puḗth Yam piḗc thīn.

Joon raan kōc muḗc nhīim aci mac

¹⁹ Ku Joon ëci Antipäth ḡerot, bëny Galilia jāam ḡuḗp käreec apei, rin cī yen ḡerodia tiḡ wämēnh rum bī ya tiḡde, ku looi kajuëc rec kōk aya. ²⁰ Go Antipäth ḡerot Joon mac, ku kēnë ë këreec dēt cī mat kāracken cī looi yiic. [§]

Jethu aci muḗc nom

(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹ Nawën cī thän awën muḗc nom ebën, ku Jethu ke cī muḗc nom aya. Kaam wën röök yen ke nhial liep rot. ²² Ku bö Wëi Nhialic yenhom këcit kuur ë dit. Ku piḡ röl Nhialic nhial ke lueel, "Yīn ë manhdiēn nhi-aar. ḡen amit puḗu kek yī." ^{§†}

Kuat Jethu

(Mt 1:1-17)

²³ Wäär jōc Jethu piḗcde cök, ke ruḗnke aake ye thiärdiäk.

Ku ë ye raan ebën tak lön ë yen wën Jotheḗ, wäär wën ḡeli,

²⁴ wën Mathat, wën Lebī, wën Melki, wën Janai, wën Jotheḗ,

²⁵ wën Matathia, wën Amoth, wën Naḡum, wën Ethli, wën Nagai,

²⁶ wën Manth, wën Matathia, wën Themein, wën Jotheḗ, wën Joda,

²⁷ wën Joanan, wën Retha, wën Dherubabel, wën Cealtiel, wën Neri,

²⁸ wën Melki, wën Adi, wën Kotham, wën Elmadam, wën Er,

††† 3:12 Lk 7:29 § 3:20 Mt 14:3-4; Mk 6:17-18 §† 3:22 Cāk 22:2; Wk 2:7; Ith 42:1; Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 9:35

²⁹ wën Jocua, wën Eliedher, wën Jorim, wën Mathat, wën Lebī,
³⁰ wën Thaimon, wën Juda, wën Jothep, wën Jonam, wën Eliakim,
³¹ wën Meliea, wën Mena, wën Matatha, wën Nathan, wën Debit,
³² wën Jethe, wën Obet, wën Boath, wën Thalmon, wën Nacon,
³³ wën Aminadap, wën Admin, wën Arni, wën Yedhron, wën Peredh, wën Juda,
³⁴ wën Jakop, wën Ithäk, wën Abaram, wën Tera, wën Nayör,
³⁵ wën Theruk, wën Reu, wën Pelek, wën Eber, wën Cela,
³⁶ wën Kainan, wën Arpakcat, wën Cem, wën Noa, wën Lamek,
³⁷ wën Methuthela, wën Enok, wën Jaret, wën Malaleel, wën Kenan,
³⁸ wën Enok, wën Theth, wën Adam wën Nhialic.

Jethu aci jnḡrac them

(Mt 4:1-11)

4 Go Jethu jäl wär Jordan ke cī Wëi Nhialic la yeguöp, ku yëth roor tē cī cen, ² tē cī jnḡrac ye bën la them thīn nīn thiärḡuan. Ku ěcie mīth ě nīnkä yiic ěbën, nawën cīk thök ke jḡ cōk nök.

³ Go jnḡrac rot cuöt ye ku lueel, "Na ye Wën Nhialic ke lëk alel kënë bī ya ayup." ⁴ Go Jethu bēär, "Acī gōt theer ělä, 'Raan acie pīr ayup ě rot.'" [†]

⁵ Go jnḡrac yāth tēthōny, ku nyuth bēēi pīnyhom ěbën nyin yic. ⁶ Ku lueel tēnē ye, "Käkkä ěbën aaci gām ya, ku alēu ba ke gām raan ca tak. ⁷ Kēya, na dor ya ka bī ya kākku ěbën." ⁸ Go Jethu bēär tēnē ye, "Acī gōt ělä, 'Yīn abī Nhialic Bānydu door ku loi wētde yetök!' " ^{††}

⁹ Go jnḡrac yāth Jeruthalem, ku tēēu luanḡ Nhialic nom ku lueel, "Na ye Wën Nhialic ke yī cuet rot piny tēmec kënë, ¹⁰ rin ěcī gōt ělä Nhialic abā atuöccke lëk bīk yī tiit, ¹¹ ku mukke yī kecin, ba yīcök cī cōk deeny alel." ^{††}

¹² Go Jethu bēär, "Acī lueel theer ělä, 'Duk Nhialic Bānydu them ě path.'" ^{††}

¹³ Nawën cī jnḡrac Jethu jäl them ě dhölkä yiic ěbën, ke nyiēḡ piny ku pēl kaam koor.

Jethu aci luscide jōk Galilia

(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

¹⁴ Go Jethu ke tō Wëi Nhialic yeguöp, dhuk Galilia. Go guo piḡ Galilia ěbën, ¹⁵ rin piöcde tē ye kōc Itharel kenhiim mat thīn, ee ye leec raan ěbën.

Kōc Nadharet aa kēc Jethu gam

(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)

¹⁶ Go Jethu jäl tēden awën ku ler genden Nadharet tēwäär muk ye thīn. Nawën aköl lōḡ, ke la tēn amat kōc

Itharel cīt tē ye luōi ye akölaköl. Nawën jōt rot bī wēt Nhialic kueen, ¹⁷ ke gēm athör Ithaya, raan kāk Nhialic tiḡ. Go athöör pet yic ku yök tē cī ye gōt thīn kälä,

¹⁸ "Wëi Nhialic atō ke yēn rin acä lōc, ba Wēt Puöth Yam lëk kōc ḡḡ. Bēny acä tooc ba lëk kōc cī loony ku kōc mac, ku kōc rēär win jnḡrac yic,

lōn bī keek lony, ku lōn bī kōc cī cōc bēn daai, ku ba lääu nom tēnē kōc gum, bēn lëk keek.

¹⁹ Ku ba ruöön bī Nhialic kōc bō tēnē yēn dōc, bēn lëk keek." ^{††}

²⁰ Ku mat Jethu athör yic ku gem ku nyuuc. Go kōc ke tō amat yic kenyīn wēl ye ěbën. ²¹ Go Jethu lëk ke, "Wēt cāk piḡ ca kueen athör theer wēl Nhialic yic acie nom tiēḡ ya aköl."

²² Go kōc ke tō thīn gāi ěbën ku leckē rin wēl puöth cī lueel. Ku yekē röt thiēc ělä, "Kënë, lēu bī rot looi kädē, yēn cie wën Jothep?"

²³ Go Jethu bēär, "Ee yic, wek aaba lëk kääḡ ye lueel ělä, 'Akīim kōḡ rot cōl apuol,' Ku abäk lëk ya ba kāk cāk piḡ ke ca looi Kapernaum, looi aya genda ě tēn. ²⁴ Ku le tuēḡ ku lueel, 'Acīn kōc kāk Nhialic tiḡ ye wēl yekē lueel gam panden.' ^{†††25} Ku cimēn ḡc wek ye lōn cī Elija, raan kāk Nhialic tiḡ, tiḡ lēär cōl Dharepath kony. ²⁶ Ku Dharepath ě ye tiḡ wundēt cōl Thidon. Ku diäär lēr Itharel aake wīc kuöḡny wäär nēk cōk kōc, rin kēc deḡ tueny run kadiäk ku abak bī cōk dīt apeī pan Itharel. Ku Elija akēc bēn tuöc ke. ²⁷ Ku dēt aya, wäär ye Elica raan kāk Nhialic tiḡ, kōc juēc cī tuet aake tō pan Itharel, ku acīn atuen tōḡ cī Elica bēn kony, acī bēn la kony Naman raan pan Thiria." ^{†††}

²⁸ Go kōc ke tō tēn amat puöth riääk ěbën wën piḡ kek wēlkä, ²⁹ ku jōtkē röt ku göömkē piny. Ku yēthkē ayeer geeu ke yekē pīk bīk yēet gōt nom tē cī geu buth thīn, ku yēthkē agala nom rin wīc kek ye bīk la piēk wiir. ³⁰ Go bak keciel yiic ku jīel.

Jethu ala riel ě yen jnḡrac cuḡp wei

(Mk 1:21-28)

³¹ Go Jethu la Kapernaum gen tō Galilia, tē ye yen kōc piöc thīn aköl cī kōc Itharel ye luui. ³² Ku piöcde ěcī kōc gōi ě tēn aya, rin kāk ye lueel aa wēl yith ye nyuöth lōn le yen riel Nhialic. ³³ Nayōn akäl tōk tēwën piöc yen, ke raan tō kam kōc tēn amat, ke la guöp jnḡrac jam ke cī yeröl jōt apeī ělä, ³⁴ "Yēḡo wīc tēnē yō Jethu raan gen Nadharet? Ca bēn ba yō bēn rac? Yīn aḡiēc, yīn ě raan puöth la cōk bō tēnē Nhialic." ³⁵ Go Jethu jnḡrac duöm thok piny, "Bietē, ku bäär bei yeguöp." Go jnḡrac mony awën wiet piny kenhiim ku bīi bei yeguöp ke cīn tētök cī yiēk ye.

³⁶ Go kōc gāi apeī ku thiēckē röt, "Yēḡo kënë? Ye piöc yam kek riel Nhialic. Mony kënë ala riel ye yen jak yōk ku gamkē wētde aya." ³⁷ Go lēc ku piathde guo thiēi baai yic ěbën.

† 4:4 L.rou 8:3 †† 4:8 L.rou 6:13 † 4:10 Wk 91:11 †† 4:11 Wk 91:12 †† 4:12 L.rou 6:16

††† 4:19 Ith 61:1-2 ††† 4:24 Jn 4:44 § 4:25 1Bḡ 17:1 §† 4:26 1Bḡ 17:8-16 §†† 4:27 2Bḡ 5:1-14 §† 4:32 Mt 7:28-29

Jethu aci kɔc tuany kony

(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

³⁸ Kaam awën jiël yen tënë amat kɔc Itharel ke la pan yi Thaimon. Go man tiŋ Thaimon yök ke ci juäi göök, gokë lëk Jethu. ³⁹ Go la ku këcc yelööm tēwën ci yen töc thīn ku yöök juäi bī jāl. Go juäi guɔ päl piny ku looi miëth tënë ke.

⁴⁰ Ye thën kënë, wën cī aköl lööny piny, ke kɔc guëer kek kɔcken tuany tënë Jethu, ku tēëu yecin kenhiim, gokë pial ëbën. ⁴¹ Ku bö jakrec bei kɔc juëc gup ke dhi-au ëlä, “Yīn ë Wën Nhialic.” Go Jethu ke yöök bik cī jam, rin ŋic kek ye lɔn ye yen Raan cī lɔc ku dɔc.

Jethu ë kɔc Galilia lëk wët Nhialic

(Mk 1:35-39)

⁴² Nayɔn nhiäk riel, akëc piny bak ke Jethu jiël baai ku le tēde ë rot. Go kɔc juëc la wïc. Nawën lek yök, gokë löŋ bī rëer Kapernaum ku cī ke nyiëŋ piny. ⁴³ Go bëër, “Ÿen adhil Wët Puɔth Yam rin bääny Nhialic la piöcc bëëi kɔk yiic aya, yen ë kën tuuc ya ba bën looi.” ⁴⁴ Go pan Galilia kuany yic ke piöcc kɔc tēn amat.

Kɔc cī Jethu kaŋ buɔɔth

(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

5 Ÿɔn akäl tök tēwën piöcc Jethu wär cɔl Jenetharet yɔu, ke kɔc juëc apeɪ wët bik wët Nhialic bën piŋ.

² Go riäth karou tiŋ agör yɔu ke cī amëi nyäaŋ piny ku jiëlkë bik biaiken la thuak. ³ Go Jethu thuëet riän tök yic, ku ë ye riän mony cɔl Thaimon, ku lëk ye bī piëk wiir tēthīn-nyɔɔt. Ku jɔl nyuc riäi yic ku piöcc kɔc. †

⁴ Nawën cī thök ë jam, ke lëk Thaimon, “Gæerkë riäthkun tēthiäŋ ku cuatkë biaikun bæk rec dɔm.”

⁵ Go Thaimon bëër, “Bëny, yök aaci ruu mäi wën aköu ku acin kë cuk dɔm. Ku na ca lueel, ka buk cuat.” †⁶ Ku cuetkë buci. Gokë rec juëc apeɪ dɔm abi buci yiic duër ræet. ⁷ Gokë amëiken kɔk tö riän dët yic cɔl bik ke bën kony. Gokë bën, ku tekkë rec riäth karou yiic ku thiëŋkë kedhie abik duër diir.

⁸ Nawën tiŋ Thaimon kë cī rot looi, ke gut yenhiol piny Jethu nhom ku lueel, “Bëny, jāl tënë ya, Ÿen ë raan la guɔp adumuööm.” ⁹ Rin yen Thaimon, ku kɔc awën mëi kek ye aake cī gäi rec juëc cik dɔm. ¹⁰ Ku kɔcken cath kek ye Jemith ku Joon, wëët Dhubedi, aake cī gäi aya. Go Jethu lëk Thaimon, “Duk riöc, ëmën le tueŋ aa kɔc kek aaba ya dɔm.” ¹¹ Gokë riäth yöc wär thok ayeer, ku nyiëŋkë këriëcc ëbën piny ku buɔthkë Jethu.

Jethu acä atuet cɔl apuɔl

(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹² Ÿɔn akäl tök Jethu ëci la keny gen dët, ku raan cī tuet ë tö thīn. Nawën tiŋ Jethu ke gut yenhiol piny ku lëŋ, “Bëny anjic alëu ba ya kony ba pial, kony ya.”

† 5:3 Mt 13:1-2; Mk 3:9-10; 4:1 †† 5:5 Jn 21:3 † 5:6 Jn 21:6

¹³ Go Jethu njäaŋ nyinde tiŋ ku wïc bī kony. Ku jɔt yecin ku guɔt ku lueel, “Awiëc, piaalë!” Kaam thiin awën ke tuet jiël. ¹⁴ Ku cɔl Jethu ajiël ku thɔn apeɪ, “Duk kënë la lëk raan dët. Lɔɔr ku nyuöth rot raan kæk Nhialic, ku bī caath, ku juar kãŋ cit tē ye löŋ Mothith ye luëel thīn, bī raan ëbën ŋic lɔn cī yin pial.” ††

¹⁵ Ku tēwën cī Jethu ye cak thɔn këya, ke wët go thiëi piny abi kɔc juëc aa guëer tënë Jethu bik piöccde bën piŋ, ku kony ke bik pial. ¹⁶ Ku ye la tēde ë rot tē cīn yic kɔc ë rëer thīn bī la röök.

Jethu aci raan cī ruai kony

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷ Nayɔn akäl tök, ke kɔc kɔk akut Parathi, ku kɔc piöcc lööŋ nyuc bik piŋ tē piöcc Jethu kɔc thīn. Ku aake bö bëëi yiic Galilia ku Judia ku Jeruthalem. Ku Nhialic ëci Jethu yiëk riel bī kɔc tuany kony. ¹⁸ Kaam wën ke kɔc bö ke ket raan aduany alom. Ku wïc kɔc awën ket ye bik yäth yöt tënë Jethu. ¹⁹ Nawën cīn tē yëth kek ye tënë Jethu rin cī yöt thiäŋ kɔc, gokë la nhial ku ŋanykë yöt nhom löŋ awën rëer Jethu thīn. Ku luëckë raan aduany piny kek biöŋde yenhom.

²⁰ Ku wën tiŋ yen gamdit tö ke ke, ke lueel, “Mäthdië, adumuöömku aaci päl piny.”

²¹ Go kɔc piöcc lööŋ kɔc Itharel ku kɔc akut Parathi wën rëer thīn, jāl tak ku luelkë kepuöth, “Yeŋa kënë Nhialic jāam guɔp këlä? Yeŋa adumuööm päl piny, ee Nhialic ë rot.”

²² Go Jethu kæk yekë tak guɔ ŋic ku lueel, “Yeŋö ye wek ye tak lɔn lueel Ÿen lueth? ²³ Ye kënen puɔl yic kækä yiic ba lueel, ‘Adumuöömku aaci päl piny’ tēde ke luëel, ‘Jɔt rot ku cathë?’ ²⁴ Ku aba nyuöth we ëmën lɔn le Manh Raan riel pinynhom bä adumuööm päl piny.” Ku lëk raan aduany, “Alëk yi, jɔt rot ku kuany biöŋdu ku lɔɔr baai.”

²⁵ Go rot jɔt nyin yic kenhiim ke dëei kek ëbën, ku kuany biöŋden awën cī ye täac thīn, ku ler baai ke lec Nhialic. ²⁶ Ku jɔl kuat raan tö thīn ëbën gäi ku riöccckë. Ku leckë Nhialic ku luelkë, “Yök aaci këdiit jāŋ göi tiŋ ya aköl.”

Jethu aci Lebī cɔl

(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷ Nawën ke Jethu jiël geeu, ku tēwën ciëth yen ke tiŋ raan ajuër kut cɔl Lebī ke rëer tēden ë luɔɔi. Go Jethu lëk ye, “Buɔth ya.” ²⁸ Go Lebī luɔide puɔl ku buɔɔth.

²⁹ Nawën ke Lebī loi miëth paande bī yen Jethu guɔŋ. Go kɔc juëc bën, kɔc ajuër kut ku kɔc kɔk, ku nyuuckë ke ke bik miith. ³⁰ Go kɔc akut Parathi ku kɔcken piöcc lööŋ la ŋoomŋoom ku luelkë tënë kɔc Jethu buɔɔth, “Yeŋö ye wek miith ku dëkkë kek kɔc ajuër kut, ku kɔc la gup adumuööm?” ††

³¹ Kaam wën piŋ Jethu ë wët kënë, ke lëk ke, “Acie kɔc puɔl kek akiim wïc, aa kɔc tuany. ³² Ÿen akëc bën ba kɔc

†† 5:14 Leb 14:1-32 †† 5:30 Lk 15:1-2

ye tak lon puoth kek bën kony. Yen acı bën bī kōc rēc la gup adumuōm kepuōth dhuōk ciēen.”

Wēt lōŋ thēk ē miēth

(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

³³ Gokē ben lueel tēnē ye, “Kōc Joon buōth aa lac thek ē miēth ku rōōkkē. Ku aye kōc akut Parathī buōth looi aya, ku kōckun yī buōth aa mīth ku dēkkē.”

³⁴ Go Jethu bēer ku lueel, “Yakē wīc bī kōc cī bēn ruāāi yic rēer ke cī mīth? Acie tēde! Na rēer raan thiēk ke ke, ka cīk loi kēya. ³⁵ Akōl bī athiēek dōm ku nyiēi keyiic, yen akōl bī kek thek.”

³⁶ Ku ben Jethu kāāŋ dēt ben thōōth aya tēnē ke, “Acin raan bī abarj alath rēt wei alanh yam kōu bī la buōp ē dhiāth alath kōu. ³⁷ Ku acin raan bī muōn abiēc ē yam puōk tōny thēer yic. Na looi kēya, ke muōn abiēc yam abī tōny puōt yic, ku muōn abiēc abī luuŋ wei ku tōny abī kuem. ³⁸ Acie kēya, muōn abiēc yam adhil puōk ē tōny yam yic. ³⁹ Ku acin raan wīc bī muōn abiēc yam dek tē cī yen muōn abiēc cī ceŋ kaŋ dek, abī lueel, ‘Muōn abiēc cī cieŋ aŋuēēn.’”

Jethu acı kuc lōŋ akōl lōŋ kōc Itharel

(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

6 Naŋon akōl cī kōc Itharel ye luui, Jethu kek kōcken ye buōth aake cath ke kuany dhēl yic kam dum. Go kōcken ye buōth rap thoŋ ku koikē ke kecin, ku camkē ke. ¹² Go kōc akut Parathī kōk lueel, “Yenō ye wek luui akōl cī lōŋdan Itharel pēen bī kōc cī ye luui thīn?”

³ Go Jethu bēer, “Kēckē kē cī Debit looi wāthēer kaŋ kueen? Wāar nēk cōk ye kek kacke, ^{††4} go la luuŋ Nhialic ku lōom ayum yaath cī tōōu tēnē Nhialic ku ciem, ku gēm kacke aya bik cam. Ku ayum kēnē ēcī lōŋda pēen bī kuat raan ē path cī cam. Ee raan kāk Nhialic yen ē ye cam ē rot.” ^{†5} Ku wit Jethu wētde ēlā, “Manh Raan ē bēny kēriēec ēbēn agut akōl lōŋ.”

Jethu acı mony cī cin ruai kony

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ Naŋon akōl dēt, akōl cī kōc ye luui ke Jethu la tēn amat kōc Itharel ku piōōc. Ku mony cī cin cuēc ruai ē tō thīn. ⁷ Go kōc kōk piōōc lōōŋ Mothith, ku kōc kōc akut Parathī ke tō thīn wīc bik tiŋ, lon bī Jethu mony kēnē kony bik la luōm, rin cī yen ye kony akōl cī kōc ye luui. ⁸ Ku Jethu ē ŋic kē tō kepuōth, go lēk mony awēn cī cin ruai, “Jōt rot ku bāar tuenŋ tēn kōc nhīim.” Go bēn ku kēēc. ⁹ Go Jethu ke thiēec, “Yenō ye lōŋda pāl ŋo buk looi akōl cī kōc ye luui? Ye kēpath aye kērac, bī raan kony bī pīr, kua pēl wei bī thou?” ¹⁰ Ku dōt ke ēbēn ku lēk mony awēn cī cin ruai, “Nyoth yīcin.” Go yecin ny-ooth. Go ciēende piath. ¹¹ Tēēnē, go kōc ater Jethu puōth riāak apsi, ku matkē kē bik looi tēnē ye.

Jethu acı atuuc kathiāar ku rou kuany

(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹² Naŋon akāl tōk ē nīnkā yīic, ke Jethu la gōt nhom tē cī ceŋ bī la rōōk, ku jōl ruu rōōk tēnē Nhialic. ¹³ Nawēn bak piny ke cōl kōcken ye buōth, ku kuany raan thiāar ku rou keyiic ku ciēk ke ke cōl atuuc. ¹⁴ Kōc ke cī kuany ayī, Thaimon (cī Jethu bēn cāk ke cōl Pīter), Andria (mēnh koor ē Thaimon), Jemith, Joon, Pilipo, Bartholomeo, Lebī, Thomath, Jemith wēn Alpawuth, ku Thaimon (raan la puōu ater), Juda wēn Jemith ku jōl a Juda Ithkariōt, raan wāar cī Jethu bēn luōm bī dōm.

Kōc juēc aa Jethu buōth

(Mt 4:23-25)

¹⁷ Go Jethu bēn piny ku kēēc tēthōŋ nhom gōt cōk kek kōcken ye buōth, ku kōc juēc kōk ke bō Judia ku Jeruthalem. Ku kōc bēēi kōk tō wārōu cimēn Tire ku Thidon, aake cī bēn bik bēn piŋ piōōc Jethu, ku bī ke bēn kony tueny tō kegup. Ku kōc ke la gup jakrēc aake cī bēn aya go Jethu ke kony. ¹⁹ Ee wīc kuat raan ēbēn bī gōt, rin riel yen kōc kony bik pial ē ye yōk yeguōp ē path tō cī ye gōt.

Kēŋ miet ē puōu ku rēēc ē puōu

(Mt 5:1-12)

²⁰ Go Jethu yenhom wēl kōcken ye buōth ku lueel, “Wek aa mit gup wek kōc ŋōŋ, rin ye bāāny Nhialic kē-dun!

²¹ Wek aa mit gup wek kōc nēk cōk emēn, rin wek aabi kueth akōldā!

Wek aa mit gup wek kōc dhiau emēn, rin wek aabi dōl.

²² Wek aa mit gup tō mēen week, ku cop week wei ku lat week,

ku yekē kuc week ciēt yakē jakrēc rin ye wek kackiē yen Manh Raan! ^{††}

²³ “Wāthēer wārken dīt aake cī kāk cīt kākā looi tēnē kōc kāk Nhialic tiŋ. Kēya, tē looi kākā rōt tēnē week, ke we mit puōth rin wek aabā ariōpdīt yōk tēnē Nhialic. ^{††}

²⁴ Tē rēc yen thīn tēnē week, wek kōc cī jak emēn, rin cī wek pīr path yōk thīn.

²⁵ Tē rēc yen thīn tēnē week, wek kōc cī kueth emēn, rin wek aabi cōk nōk.

Ku tē rēc yen thīn tēnē week, wek kōc dal emēn, wek aabi tōu tiŋp nhom ku dhiaukē!

²⁶ Ku tē rēc yen thīn tēnē we tē bī kōc ēbēn jam kā-path ē rienkun, rin wārken dīt aake ye jam kēlā, wāthēer tēnē kōc aa lueth rōt cōl aye kōc kāk Nhialic tiŋ.

† 6:1 L.rou 23:25 †† 6:3 1Tha 21:1-6 †† 6:4 Leb 24:9

†† 6:22 1Pit 4:14 †† 6:23 2Lēk 36:16; Lusi 7:52

Nhiar kɔc man yī

(Mt 5:38-48; 7:12)

²⁷ “Ku wek alëk kënë wek kɔc piŋ wëlkië, Nhiarkë kɔc aterdun, ku yakë käpath looi tënë kɔc man we. ²⁸ Thiëc Nhialic bi kɔc ye wïc diët yī yök këräc dɔc, ku rɔc rɔc rin kɔc yī bui. ²⁹ Të maŋ raan yīgëm, ke wël gëm dët aya. Këya cimën ë kënë, na wïc raan alath tënë yī ke duk pën alanh dët aya. ³⁰ Na wïc raan kädän tënë yī ke gäm ye, ku duk raan ci këdu nyaai thiëc bi cool tënë yī. ³¹ Loi këpath tënë kɔc kɔc cimën nhieer yin këpath bi looi tënë yī aya. †

³² “Na ye ke nhiaar kɔc nhiaar yī kepëc, ke yī yök læc Nhialic? Ayi kɔc käreec looi aa nhiaar kɔc nhiaar ke aya. ³³ Ku na ye käpath looi tënë kɔc käpath looi tënë yī kepëc, ke yī yök læc Nhialic? Ayi kɔc käreec looi aa käpath looi tënë kɔc nhiaar ke. ³⁴ Ku na ye këdu gam tënë raan ye njöth ciët bi cuööt aköldä, ke Nhialic mit puöu tënë yī? Agut kɔc käreec looi aa käkken gäm kɔc rëc kɔc cit ke, rin ye kek ye tak ciët käkken bi dhuök ke ebën aköldä. ³⁵ Na ye këya, nhiaar kɔc aterdu, ku loi käpath tënë ke. Yakë käkken gam ë path ku duökkë ye njöth lon bi we cuööt. Wek abä acutdit apeï yök. Ku wek aabi ya mith Nhialic Madhɔl, rin alir puöu tënë kɔc ebën, agut kɔc na cɔk këpath looi tënë ke, ke cii ke tiŋ puöth, ku kɔc rac aya. ³⁶ Lierkë puöth cimën ye Wuurdun puöu lier.

Duökkë kɔc ye luök wei

(Mt 7:1-5)

³⁷ “Duökkë kɔc ye luök wei bi Nhialic we cii ye luök wei. Duökkë kɔc kɔc ye tëm awuöc bi Nhialic we cii ye tëm awuöc. Pälkë wët piny tënë kɔc kɔc bi Nhialic wët päl piny tënë we. ³⁸ Na ye kɔc kɔc muöc ke Nhialic abi muöc aya. Abä athëmdit cii cienku lëu bik muk yiëk yī, rin käk ye looi tënë kɔc kɔc, kek aabi Nhialic looi tënë yī.”

³⁹ Ku lëk Jethu ke käänj ëlä, “Lëu raan ci cɔc bi cɔc dët thel? Cik lëu bik lööny adhuöm yic kedhie? †⁴⁰ Acin manh piöc dit tënë raanden piöc. Ku manh piöc na le piöcde thöl ka cit raanden piöc. †⁴¹ Yenjö ye yin kërëec dit ye looi kuc, ku ye tiŋ kërëec ci wämuuth looi? ⁴² Acii lëu ba wämuuth wëët bi kërëec thiin ye looi puöl, të cii yin rot kɔc wëët ba käreec ye looi puöl. Awëëŋkui! Kaŋkë käreec yakë ke looi puöl, ku abäk lëu bäk wämäthkun jäl wëët bik käreec thii yekë ke looi puöl.”

⁴³ Ku la Jethu tuenŋ ku lueel ëlä, “Tim ci cil tēpath acie luök mith rëc, ku tim ci cil tērac acie luök mith path. ⁴⁴ Këya, tim aye njic ë miëthke. Acii lëu ba mith tim dët la kuany tim dët cök. †⁴⁵ Raan path ë luui käpath, rin käpuöth tö yepuöu. Ku raan rac ë luui käreec, rin käreec tö yepuöu. Wël ye ke lueel, aa käk tö yipuöu nyuöth. †

Käänj rin kɔc karou ci bëëi keer

(Mt 7:24-27)

⁴⁶ “Yenjö ye wek ya cɔc, ‘Bëny, Bëny’ ku wek aa cie kë ca lueel ye looi? ⁴⁷ Kwat raan ë bën ku piŋ wëtidië ku theek ya ku looi, ⁴⁸ acit raan ci yönde njic buth tēthöny. Nawën la aboor bën, ku cɔk piü yöt gööl piny, ku yöt cii yic cɔk päk rin ci ye njic buth. ⁴⁹ Ku raan wëlkië piŋ ku cii ya thek bi ke looi, acit raan yöt buth tö ye aboor tēëk. Na la aboor bën ke wit yöt!”

Jethu aci raan lui pan bëny apuruuk kony

(Mt 8:5-13)

7 Tëwën ci Jethu kënë wïc bi lëk kɔc thöl, ke la Kapernaum.

² Ee gen kënë raan lui pan bëny apuruuk ë tuany, ka tiit piny. Ku bëny ë nhiaar raanden luci apeï. ³ Nawën piŋ Jethu, ke toc kɔc dit Itharel bik Jethu la thiëc bi bën bä aluönyde bën kony. ⁴ Gokë la tënë Jethu ku läŋkë ku luelkë ëlä, “Apath ba bëny apuruuk kënë kony. ⁵ Anhiar kackua, ku ë yen buth tēdan ye yok mat thün.”

⁶ Go Jethu la ke ke. Ku kaam wën bi yen baai dööt, ke bëny apuruuk toc mäthke bik la lëk ye ëlä, “Bëny, duk rot näk cäth rin yen acie raan path nadë ke yī bö atiëmdië yic. ⁷ Ku yen akëc la tënë yī rin njic yen ye lon ye yen raan rac. Luel wët ë path ku aluönydië abi pial. ⁸ Rin yen aya, yen arëër bänydit cök, ku yen ala apuruuk rëër yacök. Aya lëk njek, ‘Lɔcɔ!’ Ka la, ku lëk njek, ‘Bäär tën,’ Ka bö, ku aya lëk aluönydië, ‘Loi kënë!’ Ka looi.”

⁹ Go Jethu gäi wën piŋ yen wëlkä, ku wël yenhom thän awën buöth ye ku lueel, “Acin raan ca kaŋ yök kam kɔc Itharel la gam cit gam ë mony kënë.”

¹⁰ Nawën dhuk kɔc awën ci tooc baai, ke yök alony bëny ke ci pial.

Wën lëer gen Nain ci thou aci piir

¹¹ Nawën ke Jethu la gen Nain, ku ë cath kek kɔc ken ke buöth ku kɔc juëc kɔc. ¹² Nawën dötkë geu ke räm kek kɔc ket raan ci thou. Ku raan ci thou ë ye wän töŋ. Ku kɔc juëc aake cath kek tiŋ lëer kënë. ¹³ Nawën tiŋ Jethu tiŋ kënë, ke njëer yic ku lëk ye ëlä, “Duk dhiau.”

¹⁴ Ku lëk kɔc bik kɔc ku gɔc biöŋ awën ci raan kuöm piny, ku lueel, “Riënythii, jɔt rot.” ¹⁵ Go riënythii awën ci thou rot jɔt ku jiiëm ku cɔl Jethu ajiël kek man.

¹⁶ Go raan ebën riöc ku leckë Nhialic ku luelkë, “Raan käk Nhialic tiŋ ril apeï aci tuöl ë kamkua. Ku Nhialic aci bën bi kacke bën luök.”

¹⁷ Ku jɔl kë ci Jethu looi piŋ raan ebën pan Judia, ku wuöt kɔc thiäak ke ye.

Joon aci kacke tuöc Jethu

(Mt 11:2-19)

¹⁸ Go kɔc Joon buöth käkkithe ye lueel rin Jethu lëk Joon. Go kɔc karou kamken tuöc tënë Jethu bik la

† 6:31 Mt 7:12 †† 6:39 Mt 15:14 † 6:40 Mt 10:24-25; Jn 13:16; 15:20 †† 6:44 Mt 12:33 †† 6:45 Mt 12:34

thiëc ëlä, ¹⁹ "Ye yin raan bi bën aye raan dët yen buk tiit?"

²⁰ Nawën yëetkë tënë Jethu ke luelkë, "Joon raan kɔc muɔɔc nhiiim aci ɔo tooc buk yi bën thiëc, ee yin raan bi bën aye raan dët yen buk tiit?"

²¹ Ku kaam awën thiëc kek, Jethu ë kony kɔc juëc tu-any apeï, ku kɔc ci jakɾec dɔm. Ku kɔc ci ɔɔɾ. ²² Go wët-den bëër ku lueel, "Lak ku lëkkë Joon kæk cäk tiñ ku kæk cäk piñ, ɔɔɾ aci ben daai ëmën, ku aduany aci ya cath ku kɔc ci tuet aci tuet jal kegup, ku miñ aci ya piñ, ku kɔc ci thou aaci röt jɔt. Ku Wët Puɔth Yam alëk kɔc nɔñ nyin. ²³ Ku raan mit guɔp ë raan cie puɔu ë rou wët-dië yic."

²⁴ Nawën ci kɔc Joon jäl, ke Jethu jam ku tët kɔc Joon, "Ye raan yindë yen ci wek la ror ci ceñ bæk la tiñ? Ye raan puɔl yic ye wel nom ë path cimën ye yom aruɔɔr wel nom? ²⁵ Ye raan yindë yen cäk la tiñ? Ye raan ceñ alëth path apeï? Kɔc ciëñ alëth dhëñ ku yekë miith path cam akölaköl aa kɔc pan bënydit. ²⁶ Lëkkë ɣa, yeñö cäk la tiñ? Ye raan kæk Nhialic tiñ. Ee yic. Ku alëk we, yeen adit tënë raan kæk Nhialic tiñ. ²⁷ Rin Joon yen aye athör theer wël Nhialic jam rienke ëlä,

'ɣen abi raan tök kam kɔc kækkië luëel, ɔl alëk kɔc bi dhël la guiir tënë yiin.' " †

²⁸ Ku ben Jethu lëk ke ëlä, "Acin raan kuat kɔc ci dhiëth pinyhom dit tënë Joon. Ku yeen añot wër raan koor tō bëäny Nhialic yic."

²⁹ Kuat kɔc ci wëtde piñ, agut kɔc ajuër kut aaci këpuɔth looi Nhialic njic, ku ɔlkë röt aa muɔɔc Joon nhiiim. ³⁰ Ku kɔc akut Parathi ku kɔc piöc lööñ Mothith, aaci jai kë wic Nhialic bi guiir tënë ke, rin ci kek kuc bi Joon ke ci muɔɔc nhiiim. ‡

³¹ Ku ben Jethu thiëc, "Yeñö ba thöñ kek riëc akölë? Thöñkë kek njo? ³² Keek aa cit mith ci kenhiim mat laar yic leñ kegup, ye lueel ëlä,

'ɣok aaci waak peth ye keek ket tē looi ruäai ket, ku wek aa këc dier!

'ɣok aaci kæk ye looi thuɔɔu yic thöñ, ku wek aakëc dhiau!'

³³ "Rin Joon raan kɔc muɔɔc nhiiim ëcie bëëi kuany yiic ke mith ku dëk ë mɔu, ku ayakë lueel, 'Lon le yen guɔp jɔñrac!' ³⁴ Ku Manh Raan aci bën ku ye mith kek kɔc ku dëk ke ke, ku ayakë lueel, 'Jethu akok, ku a dëk mäü. Ku amäath kek kɔc ajuër kut ku kɔc la gup adumuɔm!' ³⁵ Ku luɔi puɔth Nhialic ë rot nyuɔɔth kæk ye kɔc ke buɔɔth yiic looi."

Tiñ rac ci jäl piath

³⁶ Nayɔn akäl tök ke raan tök kɔc akut Parathi ɔl Jethu bik la mith. Go Jethu la pan raan akut Parathi ku nyuuc bi mith. ³⁷ Nawën piñ tiñ adëjööc, njic geu yic ëbën, lon ci raan akut parathi Jethu caal paande, ke bö kek töny koor ci cuëc tim ril apeï, la yic miök njir ye

† 7:22 Ith 35:5-6; 61:1 †† 7:27 Mal 3:1 ‡ 7:30 Mt 21:32; Lk 3:12

ɣɔɔc wëü juëc apeï. ³⁸ Ku le ɣöt, ku nyuuc Jethu lööm, ku dhiëu ke cie nom guɔt Jethu cök. Go piü awën dhiëu yen Jethu luak cök. Goke weec nhimken nom. Ku ciim cök ku tɔc cök miök njir awën muk. †³⁹ Nawën tiñ raan akut Parathi wën ci Jethu ɣɔɔñ ë kënë, ke jam yetök ëlä, "Na mony kënë ye raan kæk Nhialic tiñ, njuɔt aci tiñ ye ɣɔɔt njic, ye tiñ yindë, rin adëjööc."

⁴⁰ Go Jethu wët Thaimon guɔ njic ku lueel tënë ye, "Thaimon! Ala kë wiëc ba lëk yi. Päl yiyc piny." Go bëër, "Ye kënë njo, Raan ë piöc?"

⁴¹ Go Jethu lëk anyiköl kënë, "Monytui ë këny kɔc karou. Raan tök kek wëü ye döm raan ruɔɔn tök, ku raan dët kek wëü ë pen tök. ⁴² Ku akëckë lëu kedhie bik wëü cool. Go wëü puɔl, ku ci ke ben këny. Na ye yi, yeñä kamken bi mony kënë nhiaar apeï?" ⁴³ Go Thaimon bëër, "Aya tak ë raan ci wëü juëc päl piny tënë ye." Go Jethu bëër, "Këdu ë yic!"

⁴⁴ Ku wël yenhom tik ku lëk Thaimon, "Ca kë looi ë tiñ tënë ɣa tiñ? ɣen aci bën paandu ku yin akëc ɣa yiëc piü ba cök ɔɔk. Ku yen tiñë acä ɔɔk cök piuken nyin, ku wuuny ke nhimken nom. ⁴⁵ Yin akëc ɣa ciim wën bi ɣen cit tē ye miäth kɔc ë ciëñda yic. Ku yeen ë ɣa ciim cök ëmën ku ëmën, tēwën rëer ɣen ë tën. ⁴⁶ Yin akëc ɣa cak lor apath ba tɔc nom, ku yeen acä tɔc cök miök njir. ⁴⁷ Ku alëk yi lon nhiërdit ci nyuɔɔth thin aye nyooth aya lon ci adumuɔmken juëc päl piny. Rin raan ci kæklik päl piny tënë ye, ee nhiër koor nyuɔɔth."

⁴⁸ Ku lëk tik, "Adumuɔmku aaci päl piny." ⁴⁹ Go kɔc awën mith kek ye aa jieem wei ku yekë lueel ëlä, "Yeñä kënë jam lon ë yen adumuɔm päl piny?"

⁵⁰ Ku ben Jethu lëk tik, "Gamdu aci kony. ɔɔɾ ke döñr Nhialic."

Diäär ke ye cath kek Jethu

8 Nawën ke jiël, ku kueny geeth yiic ku bëëi ke piöc Wët Puɔth Yam rin bëäny Nhialic. Ku atuɔccke kathiäär ku rou aake cath kek ye. ² Diäär juëc aake cath kek ye aya. Diäär kök kamken aake ci Jethu kony jakɾec ku tuaany, Maria Magdalena ci jakɾec kadhrou jäl yeguɔp. ³ Ku Joanan tiñ mony ɔl Kudha raan kæk pan bëny Antipäth ɣërot tiit, ku Thuthana ku diäär juëc kök ë Jethu kek kɔcken ye buɔɔth kony wëëuken. †

Käñ dom path ku dom rac

(Mt 13:1-9; Mk 4:1-8)

⁴ Go kɔc juëc aa guëer tënë Jethu geeth yiic, go ke lëk käñ kënë, ⁵ "Raan puɔr ëci la dom bi la pur. Ke wën ye yen rap wëer dom yic ke köth abëk lööny dhöl yic tē ye kɔc tēek thin, ku tet diet ke aya. ⁶ Ku lööny köth kök alël nom tē koor tiñ thin. Nawën ciilkë, ke ke go guɔ riau rin këc meiken ɣet piny apath. ⁷ Ku lööny köth abëk tē ye tiim la kuɔɔth cil thin, na la tiim juäk ke ke dec rap

†† 7:38 Mt 26:7; Mk 14:3; Jn 12:3 †† 8:3 Mt 27:55-56; Mk 15:40-41; Lk 23:49

ku cik lok apath. ⁸ Ku lööny köth kök tiom path yic, ku ciilkë ku lokkë apath ke dit nhiim apeï.”

Ku wit Jethu lönde ëlä, “Pieŋkë tē le wek yith.”

Wēt thöth ë kääŋ

(Mt 13:10-17; Mk 4:10-12)

⁹ Go kacken ye bucoth thiëc, “Kääŋ kënë wētde yic yenjö?” ¹⁰ Go Jethu bëër, “Wek anyuth Nhialic bänyden cäk njic theer. Ku koc kök aabi kãŋ njic ë këŋ ya lëk ke yic, rin na cok abn ye kek daai, ka cii kãŋ bi tiŋ. Ku na cok abn ye kek wēt piŋ, ka cik bi deet yiic.” †

Jethu aci kääŋ raan puör teet yic

(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)

¹¹ Ku lëk Jethu ke, “Kääŋ kënë wētde yic akün. Köth ci com aa cit wētdiën ya piöc tēnē we. ¹² Koc kök aa cit köth ci lööny dhël yic, ye diet ke tet. Tē piŋ kek löŋ Nhialic, ke jŋrac bö ku nyiei löŋ awën kepuöth bik wēt Nhialic cii piŋ, ku bi ke kony bik pür. ¹³ Koc kök aa cit köth ci com alél nom, aa löŋ Nhialic gam nyin yic ke mit puöth. Ku aacie kepuöth ë deet, aa löŋ Nhialic guo wai wei tē nêk ke rin wēt Nhialic. ¹⁴ Koc kök aya aa cit köth ci lööny tē ye tiim la kucoth cil thün, keek aa löŋ Nhialic piŋ. Ku käjuëc ke diir rin pür pinyhom ë tēn, nhiër jïeek ku käpuöth yekë wic kepuöth aa bën thün, ku rëckë löŋ Nhialic kepuöth. ¹⁵ Ku koc kök aa cit köth ci puur tiom path yic. Keek aa löŋ Nhialic piŋ ku gamkë apeï, ku käjuëc path aaye yök tēnē ke rin ye kek kepuöth deet.”

Kääŋ ë mermer

(Mk 4:21-25)

¹⁶ Ku ben lëk ke, “Acin raan ci mermer kaŋ yäth yöt ku kum nyin, tēdë ke tēëu agen töc cök. Aye tööu yöt ciël yic rin bi yöt amer yic tēnē koc bö yöt. ††17 Këriëc ëbën ci thiaan abi bëëi bei koc nhiim, ku këriëc ëbën ci kum nom, abi yëth ayeer ruël yic. †18 Pieŋkë ku detkë apath tē ye wek wël piŋ, rin raan la këdãŋ abi ben muco, ku na ye raan cin këdãŋ, ke këthiin ye tak lön tö yen tēnē ye, abi nyaai aya.” ††

Man Jethu ku wämãthakën aaci Jethu nyaai

(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

¹⁹ Go man Jethu kek wämãthakën bën tēnē ye, ku cin tē le kek tēnē ye rin juëc koc yööt apeï. ²⁰ Go raan tök lëk Jethu, “Moor ku wämãthakui aa käac ayeer, ku aa wic yi.” ²¹ Go Jethu lueel tēnē ke, “Ma ku wämãthkië aa koc wēt Nhialic piŋ ku loikë.”

Jethu aci yom col akääc

(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

²² Nayŋn akäl tök, ke Jethu la riäi yic kek kacken ye bucoth ku lëk ke, “Lok teemku wär abŋtui.” Gokë riäi

geer wiir. ²³ Tëwën gër kek, ke Jethu go nin. Kaam awën niin yen ke yomdit apeï jöt rot, ku loi atiaktiak rot abi riäi duër thiãŋ piü, ku duërkë diir. ²⁴ Gokë puöc ku luelkë, “Bãnyda, Bãnyda! Yok aa muco.” Go Jethu rot jöt ku rël yom ku atiaktiak. Gokë köc ku la wär diil. ²⁵ Ku thiëc ke, “Tē gamdun tēnen?” Gokë nhiim la cöt ku riöckkë riëdit cit kënë, ku jïeemkë kamken, “Ye raan yindë kënë, na cok a yom ku atiaktiak ë ke piŋ wētde?”

Jethu aci raan la guöp jakrec kony

(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

²⁶ Gokë wär Galilia teem ku lek tö col Jeratha tö wär Galilia abŋtui. ††27 Tëwën keec Jethu piny riäi yic, ke mony ë gen kënë la guöp jakrec bö tēnē ye. Mony kënë ëcie ceŋ alëth ku ëcie rëer baai, ee ye rëer rëŋ nhiim.

²⁸ Nawën tiŋ Jethu ke lor nom ke loi wuoco, ku cuet rot piny yenhom ku looi kieeu apeï, “Jethu, wën Nhialic Madhol yenjö wic ba looi tēnē ya? Yin alãŋ duk ya tēm awuöc.” ²⁹ Ee jam këlä rin ci Jethu jŋrac yöck bi jal yeguöp. Ee ye jŋŋ kënë dom arak juëc, na cok der piny bi rek cin ku cok ku tit, ke njot ke tueny ku dhoŋ luŋŋ köth yecök. Ku yëth jök roor tē cii ceŋ.

³⁰ Go Jethu jãl thiëc, “Col yi ŋa?” Go bëër, “Yok aa kut.” Ee lueel këya rin ci jak juëc la yeguöp. ³¹ Go jakrec jam ku lëŋkë Jethu bi ke cii cop tēthuth dit yic, ye koc rec yäth thün. †††

³² Ku duut diir baai ë nyuãth güt cök ë tēn awën. Go jakrec Jethu löŋ bi ke col aa la diir gup. Goke puöl. ³³ Go jakrec bën bei yeguöp ku lek diir baai gup, ku riŋkë agör yic, ku thootkë wiir ku moukë ëbën.

³⁴ Nawën tiŋ röör ke biöök diir kë ci rot looi, ke kat bik wēt la lëk koc rëer geeu ku koc tö bëëi yiic. ³⁵ Go koc ëbën jal wet bik kë ci rot looi la tiŋ. Nawën lek yet tēnē Jethu, ke yök mony wäär la guöp jakrec ke ci nyuc Jethu cök, ke ceŋ alëth, ke la nom cök. Gokë riöc. ³⁶ Ku koc ke ci kënë tiŋ, aaci tē ci mony la guöp jakrec kuony thün la lëk koc kök. ³⁷ Go koc Jeratha ëbën riöc, ku lëkkë Jethu bi jãl panden. Go Jethu la riäi yic ku dhuk.

³⁸ Go mony wën ci Jethu jakrec col ajiël yeguöp, Jethu thiëc bi cath kek ye. Go Jethu jai ku lëk ye, ³⁹ “Locr baai tēnē kacku ku lëk ke käjuëc ci Nhialic looi tēnē yi.” Go mony kënë jãl ke kuany geu yic, ke ye koc lëk kãk ci Jethu looi tēnē ye.

Jethu aci tik kony ku col nya aben pür

(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

⁴⁰ Wën ci Jethu tem ku dhuk wär abŋtui, ke lor koc juëc apeï, koc ke tit ye. ⁴¹ Tëwën ke mony col Jariöth, bëny tēnē amat koc Itharel bö aya. Nawën tiŋ Jethu, ke cuet rot piny yecök ku lëŋ bi la paande, ⁴² rin nyanden töŋ ye ruönke thiãr ku rou ëci dhal apeï. Go Jethu gam ku lööny dhöl. Ku bucoth koc juëc ke cik kum apeï.

⁴³ Ku tiŋ tuany këc thëkde köu kaŋ tēem ruöŋ thiãr ku rou ë tö koc yiic. Ku yeen ëci wëüu juëc gãm akim,

† 8:10 Ith 6:9-10 †† 8:16 Mt 5:15; Lk 11:33 † 8:17 Mt 10:26; Lk 12:2 †† 8:18 Mt 25:29; Lk 19:26

†† Jeratha acol Gadara aya, tiŋ Mt 8:28 ††† Eye tak lön jakrec aaye mac piiny tēthuth bi ke jal tēm awuöc.

ku acin akim tönj cī tuaanyde cɔl anuëën. ⁴⁴ Go bën Jethu kōu ku gɔɔt alanhde thok. Go riem kōc nyin yic. ⁴⁵ Go Jethu thiëc, “Yenja cā gɔɔt?” Nawën cīn raan gëm ye rot, go Pīter lueel, “Bëny aa kɔc juëc cī kum kek aa yī pik.”

⁴⁶ Go Jethu bën lueel, “Ala raan cā gɔɔt rin aca njic lɔn le yen raan ca kony?” ⁴⁷ Nawën tiñ tiñ awën lɔn cī ye njic, go bën tənë Jethu ke cī riöc, ke leth ku cuet rot piny yecök. Ku lëk Jethu, kɔc nhiim ëbën yen kënë gɔɔt yen ye, ku tē cī tuaanyde guc nuëën thīn ë kaam thiin awën. ⁴⁸ Go Jethu lueel tənë ye, “Nyaandië gamdu aci kony. Lɔɔr, ke dōr Nhialic.”

⁴⁹ Kaam wën jīem Jethu, ke raan rīñ pan Jariöth ku lëk ye, “Nyaandu aci yet wei, duk raan piöc ben rāam nhom.” ⁵⁰ Ku Jethu ëcī wēt ë mony piñ, go lëk Jariöth, “Duk riöc, dëet yīpuöu ku gam wēt yic. Nyaandu abi pial.” ⁵¹ Wën yeet yen baai, ee cīn kɔc cī puöl bik la yöt kek ye, ee Pīter ku Joon ku Jemith, ku jɔl aa wun ku man meth kepëc. ⁵² Tëwën le Jethu yöt, ke yök kɔc ke näk röt, ke dhiau. Go lëk ke, “Duökkë dhiau. Meth akëc thou, anin.”

⁵³ Gokë dɔl guöp rin njic kek ye lɔn cī yen thou. ⁵⁴ Go meth dɔm cin ku lëk ye, “Manhdië jɔt rot.”

⁵⁵ Go wëike dhuk ku jɔt rot nyin yic. Ku lëk Jethu ke bik yiëk miëth. ⁵⁶ Go kɔc ke dhiëth meth gäi apei, ku thɔn Jethu ke bik kë cī rot looi cī lëk kɔc kök.

Jethu acā atuöccke kathiäär ku rou tooc

(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

9 Ku cɔl Jethu kɔc ye bucɔth kathiäär ku rou, ku yīk ke riel bī kek jakrëc aa la cuöp wei, ku riel bī kek kɔc cɔl aaye pial aya, ² ku tooc ke bik aa la piöc wēt bääny Nhialic ku konykë kɔc tuany. ³ Ku lëk ke, “Duökkë muk kāk la keny, cimën wai ku jɔkɔɔ ku miith yakë cam dhöl yic, ku wëu ku duökkë muk alëth kök. ⁴ Yakë rëer pan ye we lor thīn yet tē bī wek jäl. ⁵ Ku na ye pan cī we lor thīn, ke we jiël ku tanjëc wecök, bī nyooth lɔn cī wek kuc ë ke.” †

⁶ Go atuuc jäl, ku kuenykë bëëi yiic ke piöc Wët Puoth Yam ku konykë kɔc bik pial kuat pan cī kek la thīn.

Antipäth Yërot aci diëer

(Mt 14:1-12; Mk 6:14-29)

⁷ Antipäth Yërot, bënydīt pan Galilia, ee cī käjuëc loi röt piñ ëbën. Go diëer rin ë ye kɔc kök lueel lɔn Joon raan wäär kɔc muccɔc nhiim aci ben pīr. ⁸ Ku lueel kɔc kök ë Elija yen aci ben tuöl, ku kɔc kök ë yekë lueel, lɔn ë yen raan tök kam kɔc kāk Nhialic tiñ yen aci ben pīr. ^{††9} Go Antipäth Yërot lueel, “Yen aci Joon cɔl atëem nhom bei! Yenja kënë ye yen wëike piñ ë bak?” Ku ë wic bī röm kek ye.

Jethu aci miëth koor juak bī kɔc juëc cam

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Jn 6:1-14)

¹⁰ Go atuuc Jethu dhuk ku lëkkë kāk cik looi ëbën. Ku jīlëkë ë röt ku lek gen cɔl Bethaida. ¹¹ Nawën piñ kɔc juëc tē cī yen la thīn, ke buothkë. Go Jethu ke lor ku jīem tənë ke rin wēt bääny Nhialic, ku kony kɔc cī ye thiëc, bik pial.

¹² Nawën la piny cuɔl, ka atuöccke kathiäär ku rou bö tənë ye ku luelkë, “Cɔl kɔc aa jīl bik la bëëi yiic bik la wic tē niin kek thīn, ku lek yɔcɔc miëth camkë, rin tē rëer yok thīn ë ror cī ceñ cīn kë kuany thīn.”

¹³ Go Jethu bëër, “Miackë ke miëth.” Gokë lëk ye, “Kāk mukku aa yuöp kadhiëc ku rec karou. Wic buk miëth yɔcɔc tənë ë kɔc juëckä?” ¹⁴ Kɔc ke tō thīn aake rōr tiim kadhiëc. Go lëk kɔcken ye bucɔth, “Calkë kɔc aa nyuc, thiär dhiëc akuöt tök yic.” ¹⁵ Go kɔc ye bucɔth kɔc cɔl anyuc piiny këya. ¹⁶ Go ayuöp awën kadhiëc ku rec karou lööm ku döt nhial ku leec Nhialic. Ku beny ayuöp yiic, ku gëm ke kɔcken ye bucɔth bik ke tek agut rec tənë kɔc. ¹⁷ Ku miithkë abi miëth ke göök, ku jɔl kɔcken ye bucɔth awuthueei ayuöp ku rec cī döñ kuany gäacdīt kathiäär ku rou.

Pīter aci Jethu njic

(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)

¹⁸ Nayɔn akäl tök, tēwën rōök Jethu ë rot, ke kɔc ye bucɔth bö tənë ye. Go Jethu ke thiëc, “Lëkkë ya, ye jän tak, ye yen ë ña?”

¹⁹ Gokë lueel, “Ayekë lueel lɔn ye yīn Joon raan kɔc muccɔc nhiim. Ku lueel kuat dët lɔn ye yīn Elija. Ku kɔc kök ayekë lueel, lɔn ye yīn raan kam kɔc kāk Nhialic tiñ thëer cī ben pīr.” ‡

²⁰ Goke thiëc, “Na week yakë lueel lɔn ye yen ña?” Go Pīter bëër, “Yīn nhom guöp, yīn ë raan cī Nhialic lɔc ku dɔcɔc.” ^{††21} Kë ca lueel ë yic Pīter. Ku thɔn ke apei ëlä, “Duökkë lëk raan dët.”

Jethu ee jam Arëemde ku Thuonde

(Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1)

²² Nawën ke lëk Jethu ke ëlä, “Manh Raan abi dhiel reem, ku abi kɔcdīt baai ku bäny kāk Nhialic, ku jɔl aa kɔc piöc löñ kɔc Itharel jai, ku abik nöc, ku yeen abi nīn kadiäk nöc piiny rañ yic ku ben jɔt bī pīr.” ²³ Ku lueel tənë ke ëbën, “Na ye raan wic bä bucɔth, ka dhil nhom määär kápüoth bī yök piërde yic pinynhom ë tën. Ku dhil puöu riel ku bucɔth ya akölaköl, cɔk alɔn wic kɔc kök ye bik nöc ë rienkië. ^{††24} Rin raan wic ye bī wëike kony abi muör. Ku na ye raan mär wëike ë rienkië, ka bī wëike muk akölriëc ëbën. ^{††25} Yenjö bī raan kuany thīn bī jak apei pinynhom ku mër wëike? ²⁶ Na ye raan guöp yär ë ya ku piöcdië, ke Manh Raan abi guöp yär ye aya, aköl dhuk yen diëckde yic ku diik Wun yic, ku diik atuuc Nhialic. ²⁷ Ku le tuen ku lueel, wek alëk yic ala kɔc kök

† 9:5 Lk 10:4-11; Luj 13:51 †† 9:8 Mt 16:14; Mk 8:28; Lk 9:19

‡ 9:19 Mt 14:1-2; Mk 6:14-15; Lk 9:7-8 †† 9:20 Jn 6:68-69 †† 9:23 Mt 10:38; Lk 14:27 ††† 9:24 Mt 10:39; Lk 17:33; Jn 12:25

rëer ë tën, aaciï bi thou agut tã bi kek ya tñj, kek riel ye nyuawth lön ye yën bënny cï Nhialic lóc."

Jethu aci guäpde rot waan

(Mt 17:1-8; Mk 9:2-8)

²⁸ Nawën nin kabët cök cï yen kakkä lueel, ke Jethu cöl Piter ku Jemith ku jöl a Joon, ku lek güt nhom bik la röök. ²⁹ Tëwën röök yen ke wan yenyin, ku yer aläthke apeï bik la diardiar. ³⁰ Kaam thiin awën ke röör tul ku jiemkë kek ye. Ku keek aake ye yi Mothith ku Elija. ³¹ Keek aaci bën ke la gup dhëej Nhialic ku jiemkë tënë Jethu tã bi yen la thou thïn Jeruthalem, rin bi yen kë wïc Nhialic jäl thöl. ³² Ku Piter kek kóc awën cath ke ye, aake ye nin muör puöth. Nawën liepkë kenyin ke tñj lec Jethu, ku röör karou ke kääc yelööm. ³³ Nawën jiël ë röörkä, ke lueel Piter tënë Jethu, "Bëny, apath buk rëer ë tën. Yok aabi duël kadiäk looi tök tënë yi, ku tök kek Mothith ku tñj dët kek Elija."

(Kënë jiem yen këya, ee kuc kënë bi lueel.)

³⁴ Kaam wën not jiem yen, go kecit rur piny paat abi ciën tã yekë tñj. Gokë riöcc wën kum rur ke piny. ³⁵ Ku piñkë Nhialic ke jam luäät yic ëlä, "Kënë ë Wëndië, yen aca lóc, piñkë wëtde." ³⁶ Nawën cik röl ben piñ, ke ye Jethu yen tñjkë ë rot. Go kóc Jethu buawth kakkä muk kepuöth ku cik ke lëk raan dët.

Jethu aci dhöj la guöp jöhrac kony

(Mt 17:14-18; Mk 9:14-27)

³⁷ Nawën dhukkë piny güt nhom aköl dëëtë, ke lor kóc juëc apeï. ³⁸ Kaam awën ke raan tök thän awën yic, cöt ke cie röl jöt ku lueel, "Raan piöcc, yin aläj bä manhdie tñj, yen ë mänh tñj tã yanhom. ³⁹ Të döm ë jöj ye, ka dhiau nyin yic, ku wit piny ku leth ku yik thok ayök. Jöj këne aciï ye lac päl piny, ku aye cöl anak rot apeï. ⁴⁰ Yën aci köckun yi buawth löj bik cuöp wei yeguöp, ku akëckë lëu."

⁴¹ Go Jethu lëk ke, "Wek kóc cie lac gam, ba rëer ke we, ke ya cii guöp la cut wëlkun?" Ku lëk wun meth, "Bëi manhdu tën."

⁴² Kaam wën le dhök tënë Jethu, ke wit jök piny ku leth. Go Jethu jök yöck bi jäl yeguöp, ku kony dhök bi pi-al. Ku lëk wun bi jäl kek ye. ⁴³ Ku jöl raan ëbën gäi riel Nhialic.

Jethu aci ben jam ë Thuönde

(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)

Tëwën not rëer kóc ke cï gäi käjuëc cï looi, ke lueel tënë atuöckce, ⁴⁴ "Piñkë wëlkä apath ku calkë ke aa lööny wepuöth, rin Manh Raan abi thön kóc bi ye nök."

⁴⁵ Ku köcken ye buawth aake këc wët këne deet yic, wët ëci moony tënë ke rin bik cii det yic. Ku keek aake cï riöcc bik thiëc kë cï lueel.

Kóc Jethu buawth aaci wët tær

(Mt 18:1-3; Mk 9:33-37)

⁴⁶ Nawën ke kóc ye buawth teer wët lön yerja kamken yen dët apeï. ⁴⁷ Ku Jethu ë njic kë tã kepuöth. Ku döm meth ku cöl akääc yelööm. ⁴⁸ Ku lëk ke, "Raan manh koor cit manh këne lor ë rienkië, acä lor. Ku raan ya lor, acie yën ye lor, ee Wä Aciëj ë toc ya. Rin raan koor kamkun ëbën, yen ë raandit." ⁴⁹

Raan cii yo man ë raanda

(Mk 9:38-40)

⁴⁹ Nawën ka atuny cöl Joon bö tënë Jethu ku lëk ye, "Bëny, yok aaci mony dët tñj keye jakrec cuöp wei kóc gup ë rienku, ku acuk pëen rin acie raanda." ⁵⁰ Go Jethu lëk ye kek atuu kök aya, "Duökkë ye pëen, rin raan cii we man ë raandun."

Jethu akëc kóc Thamaria lor

⁵¹ Nawën cï nin bi Jethu yäth nhial thiök, go tak bi dhie la Jeruthalem. ⁵² Ku tooc kóc yenhom tuenj bik tã bi kek la nyuc thïn la guir pan tã wun Thamaria. ⁵³ Go kóc pan awën kuc rin njic kek ye lön Jethu ala Jeruthalem. ⁵⁴ Nawën le kóc Jethu buawth, Jemith ku Joon, njic lön cï kóc baai kuc bik Jethu lor ke luelkë, "Bëny, cuk mac cöl abö piny nhial bi pan këne rac?" ⁵⁵ Go Jethu ke duöm thook piny, ⁵⁶ ku berkë pan dët tã tuenj.

Raan buawth Jethu adhil puöu riel

(Mt 8:19-22)

⁵⁷ Tëwën kueny kek dhël yic, ke räm kek mony dët cï ye bën lëk Jethu ëlä, "Yin aba biaath kuat tã ler yin thïn." ⁵⁸ Go Jethu bëer, "Luöny aa la yöötken yekë ke wuut, ku diet pär aa la yöötken aya. Ku yën Manh Raan yën acin baai pinyhom tën."

⁵⁹ Ku lueel Jethu tënë mony dët, "Buawth ya." Go bëer, "Bëny, cöl yën aköj wä la thiök." ⁶⁰ Go Jethu bëer, "Cöl kóc cit kóc cï thou aa thiäk kacken, ku yiin bäär ba Wët Puöth Yam bën la piöcc."

⁶¹ Ku lueel mony dët, "Yin aba buawth Bëny, ku cöl yën aköj kackië la töj." ⁶² Go Jethu lëk ye, "Yin acit raan dhie pur, na tñj raan dët cath, ke cuet pur piny ku keej nhom ku ruëc. Këya, raan ye käk kök nyaai luoi ca guier ye yic, acin këpuöth lëu bi looi rin bääny Nhialic."

Luoi kóc thiärdhorou ku rou

10 Nawën ë këne cök, ke Jethu kuany kóc kök kathiärdhorou ku rou kam kóc ye buawth, ku tooc ke tuenj bi kóc karou aa cath, bik la geeth ku bëi ke bi yen la thïn yiic. ² Ku lëk ke, "Käk tem ajuëc ku kóc luoi aa lik. Röökkë Bëny la nhom käk tem bi kóc luoi cöl

† 9:28 2Pit 1:17-18 †† 9:35 Ith 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 1:11; Lk 3:22

‡ 9:46 Lk 22:24 †† 9:48 Mt 10:40; Lk 10:16; Jn 13:20 †† Koc Itharel la luaj Nhialic Jeruthalem, aake cii kóc Thamaria ye lor rin meen kek röt. ††† 9:54 2Bj 1:9-16 ††† 9:61 1Bj 19:20

aa juak röt. ¹³ Lak! Ku njieckë, wek atuucc cimën amël ë kam gal. ¹⁴ Duökkë wëeu ku jokgoc ku war kök muk. Ku duökkë ye köcc dhöl yiic bäk koc aa muöth. ¹⁵ Të yeet wek baai ke kanjë lueel, 'Koc baai yakë döör.' ¹⁶ Ku na ye koc rëer ë pan koc nhiaar döör, ke röökkun aabi ke döcc. Ku na yekë koc man döör, ke röökkun aacii ke bi kony. ⁷ Ku yakë rëer ë pan ku miëthkë ku dëkkë käk yekë yiëk we, rin apath bi raan lui ariöpde yök. ⁸ Duökkë ye jäl pan ku lak pan. ⁸ Na lor koc gen ci wek la thin we, ke we cam kuat miëth cik gäm we. ⁹ Ku kuonykë koc tuany ku lëkkë ke, 'Bääny Nhialic aci thiök ke we.' ¹⁰ Ku na lak gen cii we ye lor thin, ke we jiel ku luëlkë, ¹¹ 'Yok aabi tär gendun tär wei yocök bi döng kek we.' Ku dhielkë deet apath, bääny Nhialic aci thiök. ¹² Awuöc bi Nhialic tëm koc Thidon aköl luñdit abi kuur tënë awuöc bi tëm koc ë gen. ¹³

Gæth kéc luçi käréc puol thin

(Mt 11:20-24)

¹³ "Wek koc gen Koradhin ku Bethaida, wek aa tiit käréc apei, rin käjuëc jän göi cäk tiñ ci ke looi gæthkun yiic, ku ke ci looi Tire ku Thidon, gæth wäär ceñ koc rac, nuöt koc ë gæthkë aaci kepuöth dhuök ciëen thæer, ku pälkë luçi käréc. ¹⁴ Ku Nhialic abi we tëm awuöcdit Aköl luñdit, awuöc bi dit apei tënë awuöc bi tëm koc Tire ku Thidon. ¹⁵ Ku wek koc Kapernaum yakë tak lon bi we jat nhial? Wek aabi cuat pan mac." ¹⁶

¹⁶ Ku lueel Jethu tënë koc wën ci tooc, "Raan piñ wët-dun ë wëtdië piñ, ku raan we dhöl gup acä dhöl guöp, ku raan dhäl yaguöp ë raan toc ya dhöl guöp." ¹⁷

Koc wën ci tooc aaci dhuk

¹⁷ Go koc thiärdhorou ku rou wën dhuk ke ci puöth miët ku luelkë, "Bëny agut jakréc aya aaci wëtda piñ ë rienku." ¹⁸ Go Jethu lëk ke, "Riel jöñrac aci riääk ku tiëñ ke lööny piny cimën many nhial. ¹⁹ Wek aca yiëk riel bi wek aa cath käpieny ku kith nhüim ë path. Ku wek aca yiëk riel wër wek aleikun ku koc man we. Ku acin kë koc we nöc. ²⁰ Ku duökkë puöth jol miët rin ci jakréc wët-dun piñ, miëtkë puöth rin ci rienkun göt pan Nhialic."

Jethu amit puöu

(Mt 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Nawën ke Wëi Nhialic col Jethu amit puöu ku lueel, "Wä, Bëny nhial ku piny! Yin alæc rin ci yin käk ci thi-aan tënë koc njic käh ci piöc, nyuöth koc kor këc piöc. Ee tède, Wä, yen ë kën yi yuum puöu. ²² Këriëc ëbën aaci Wä gäm ya. Acin raan njic Wënde ë Wun ë rot, ku acin raan njic Wun ë Wënde ku koc ci Wënde löc bi nyuöth ke." ²³

† 10:2 Mt 9:37-38 †† 10:3 Mt 10:16 † 10:4 Ith 10:7-14; Mk 6:8-11; Lk 9:3-5 †† 10:7 1Kor 9:14; 1Tim 5:18 †† 10:11 Luçi 13:51 ††† 10:12 Cäk 19:24-28; Mt 11:24; 10:15 ††† 10:13 Ith 23:1-18; Edhe 26:1-28:26; Juel 3:4-8; Amo 1:9-10; Dhäk 9:2-4 § 10:15 Ith 14:13-15 §† 10:16 Mt 10:40; Mk 9:37; Lk 9:48; Jn 13:20 §†† 10:19 Wk 91:13 §† 10:22 Jn 3:35; 10:15

²³ Tëwën rëer Jethu kek kocen ye buöth ë röt, ke wël yenhom ke ku lueel, "Wek aala gup duaar bäk käk tiëñkë tiñ. ²⁴ Ku alëk we, ëci koc juëc käk Nhialic tiñ ku bänydit wic bik käk yakë tiñkë tiñ, ku aa këckë ke tiñ. Ku ë cik wic aya bik käk yakë piñ, piñ, ku aa këckë ke piñ."

Kään raan path pan Thamaría

²⁵ Raan piöoc ë löñ koc Itharel, ëci bën ku wic bi Jethu deep ë wët ku thiëc, "Raan piöoc, yeñö ba looi ba pir akölrüëc ëbën pan Nhialic?" ²⁶ Go Jethu bëer, "Ye Löñ Mothith lueel kädë ë wët kënë? Yeñö ye deet yic thin?"

²⁷ Go bëer, "Yin adhil Nhialic Bännydu nhiaar yipuöu ëbën, ku wëiku ëbën, ku yinhom ëbën, ku nhiaar raan dët cimën nhieer yin rot." ²⁸

²⁸ Go Jethu lueel, "Aca njic bëer. Loi kakkä, ku pir pan Nhialic akölrüëc ëbën aba yök." ²⁹

²⁹ Go monytui wic bi wët deet apath rin wic yen ye bi rot kony, ku ben Jethu thiëc, "Raandiën ba nhiaar yeña?"

³⁰ Go Jethu bëer ku lueel, "Monytui, ke ye raan Itharel, ëci jäl Jeruthalem bi la Jeriko. Go röm ke cuër dhël yic ku rumkë aläthke ku wëuke ëbën, ku näkkë ku jolkë nyääñ piny ke duër thou. ³¹ Nawën ke raan käk Nhialic, ke ye raan Itharel, bö ke kuany dhël kënë yic, go monytui tiñ ku wæn thok piiny. ³² Nawën ke raan dhiënh Lebī ben bën, go mony kënë tiñ ku bër. ³³ Go raan pan Thamaría bën ke kuany ë dhël kënë yic. Nawën tiñ mony kënë piiny ke njæer yic. ³⁴ Go rot cuöt ye, ku muöcc yöntöök yiic miök ku muön abiëc ku der keyiic, ku jpt akaja köu ku yëth pan jööl, ku rëer yelööm ë wëer wën. ³⁵ Nawön nhiäk, ke gem wëeu tënë raan lui pan jööl ku lëk ye, 'Löc mony kën töök apath, na la dhuk ku le wëeu ca löc muör ë rienke tē lik wëukië, ka ba bën cool.'" ³⁶

³⁶ Ku wit Jethu wëtde ku lueel ëlä, "Na ye yi, ke raan ci cuër ban, yeña kam koc awën kadiäk ë raande?" ³⁷ Go lueel, "Raan ci ye kony yen ë raande." Go Jethu lueel, "Löc, ku ye luui këya."

Martha kek Maria

³⁸ Tëwën cieth Jethu kek atuöccke ke la Jeruthalem, gokë nyuc gen thiin tö dhël yic. Go tiñ col Martha ke yäth baai. ³⁹ Ku Martha a la nyankën col Maria, ci bën nyuc Jethu lööm bi piöccde piñ. ⁴⁰ Go Martha puöu riääk rin këc Maria ye kony luçi miëth tënë jööl. Go bën tënë Jethu ku lueel, "Bëny, ye këpath yen looi nyankäi ci yen ya päl luçi ë rot tëtthæer awën? Lëk ye bā bën kony."

⁴¹ Go Bännyda bëer ku lueel, "Yin Martha, yin adieer rin awic ba käjuëc tö yipuöu looi ëbën, ⁴² ku ë tök yen aril, Maria acä aban njüëñ kuëny bei, ku acii bi nyaai tënë ye."

§†† 10:25 Mt 22:35-40; Mk 12:28-34 §† 10:27 Leb 19:18; L.rou 6:5 §† 10:28 Leb 18:5 §†† 10:34 2Lëk 28:15 §§† 10:39 Jn 11:1

Jethu anyuth ʒo tē bī ʒok aa rōök thīn

(Mt 6:9-13; 7:7-11)

11 ʒon akāl tōk Jethu ē rōök, nawēn cī rōökde jal thōk, ke lueel raan tōk kam kōcken ye bucoth tēnē ye, “Bēny, piōōc ʒo tē bī ʒok aa rōök thīn, cimēn wäär cī Joon raan kōc mucoo nhīim kōcken ye bucoth piōōc.” ² Go Jethu lēk ke, “Yakē lueel kēlā tē rōök wek, ‘Wādan tō nhial, bī rienku aleec.

Bī bāānydu bēn ʒoyiic.

³ Muco ʒook miēth akōlakōl.

⁴ Ku pāl adumuōōmkua piny tēnē ʒook, rin ye ʒok wēt puōl tēnē kōc rēc ʒook.

Ku duk ʒook cōl athem kērac.’”

⁵ Ku ben Jethu lēk kōcken ye bucoth, “Tēdē, na yīn ala māthdu ku lbr tēnē ye wakōu wēēr ciel yic ku luel tēnē ye, ‘Māthdiē gām ʒa ayuōp kadiāk. Rin māthdiēn cī la keny aci bēn paandiē, ku ʒen acīn miēth gām ye.’ ⁷ Ku bēer ʒōot alōŋ thīn ku lueel, ‘Duk ʒa rēēm nhom. ʒōt aci gur thok, ku ʒok aaci tōc ʒok miēthkiē. ʒen acīi rot ben jōt ba yī gām ayuōp.’ ⁸ Ku la Jethu tuēŋ ku lueel, na cōk alōn cīi monyē rot jōt bī gām ayuōp rin yen māthdu, ka ŋot bī rot jōt bī gām kuat kē wīc, rin yīn acīi guōp bī riōōc ē ye, ku lōr tuēŋ ke thiēc. ⁹ Kēya alēk we, thiēc, ku abī Nhialic gām yī, na wīc kēdāŋ tēnē Nhialic ka ʒōk. Ku ē tēde aya, na gut ʒōt thok, ka ŋany thok tēnē yī. ¹⁰ Raan thiēc aye gām ke wīc, ku raan la kē wīc aye ʒōk. Ku ʒōt aye ŋaany thok tēnē raan wīc ye. ¹¹ Yeŋa kamkun na le meth, ku thiēc manhde miēth ke gēm kēpiiny tē wīc yen rēc. ¹² Ku na wīc tuōŋ ajiŋth, ke dōm kiēth ku gēm ye. ¹³ Na ŋieckē wek kōc ē luui kārēc bāk miēthkun aa gām kāpath, ke cāk lēu bāk ŋic lōn bī Wu-urdun tō nhial ye ŋic apeī bī Wēi Nhialic tuōc kōc thiēc ye.”

Jethu aye ʒōōk lōn le yen guōp jōŋrac

(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

¹⁴ Nayōn akāl tōk ke Jethu ē cop jōŋrac wei raan guōp, ku ēcie jam. Nawēn cī jōŋē jāl yeguōp ke mony awēn jam. Go thān awēn tō thīn gāi apeī, ¹⁵ ku lueel kōc kōk, “Ee Beldhebul bēny jakrēc yen ē ye yiēk riel bī ke aa cuōp wei.” ¹⁶ Ku ē wīc kōc kōk bīk deep wēt, ku thiēc kē bī kēnē jāŋ gōi looi, bī nyuōth ke lōn ye Nhialic kākke gam. ¹⁷ Ku Jethu ē ŋic kē yekē tak, go lēk ke, “Na tek kōc paan tōk keyiic ku thēr kē ē kamken, ke pan kēnē abī riāāk. Ku na tuum dhiēnh tōk yēnhom aya ku thēr kē kamken ē rōt, ke dhiēnh kēnē abī wēer aya. ¹⁸ Kēya, na tek jakrēc keyiic ku thēr kē ē kamken ke cīi thōk? Ayakē lueel lōn ye ʒen jakrēc cuōp wei riel ye Beldhebul gām ʒa. ¹⁹ Ku na ye riel Beldhebul yen ye ʒen jakrēc cuōp wei, ke ye riel ŋa yen ye kōckun yakē bucoth ke cuōp wei? Calkē ke aa lēk we yic. ²⁰ Ku na ye riel Nhialic yen ye ʒen jakrēc cuōp wei, ke ŋieckē lōn cī bāāny Nhialic bēn tēnē we.

† 11:15 Mt 9:34; 10:25 †† 11:16 Mt 12:38; 16:1; Mk 8:11

²¹ “Na tit raan ril paande thok ē tōŋ ku kōt, ke kākke aaci nyiēi. ²² Ku na mēt raan dēt ril, ka wer ye. Ku jōl kāk muk bī yen rot tiit nyaai ēbēn, ku tek kāk cī rum.

²³ “Raan kēc rot māt ʒa acie raandiē, ku raan cīi ʒa kony bī kōc lēk wēt Nhialic, ee kōc thiōi. †

²⁴ “Tē cī jōŋrac jāl raan guōp, ee piny ʒōōp tēdēt bī yen lōŋ thīn. Na cīn tē ʒōk, ka lueel, ‘ʒen abī dhuk tēnē raan wäär jiēl ʒen thīn.’ ²⁵ Ku dhuk ku ʒōk raan wäär, ke cīt ʒōn cī guir yic apath, ²⁶ ku dhuk ku le bēn kek jakrēc apeī kōk kadhrou wār ye, ku lek yeguōp. Ku pīr ē raan kēnē ē jāl rēc apeī tēnē pīrden tuēŋ.”

²⁷ Kaam wēn jiēem yen kēlā, ke tik jam rōdit kōc yiic ku lēk ye, “Tiŋ ē dhiēth yī ku muk yī amit guōp apeī.”

²⁸ Go Jethu bēēr ku lueel, “Ee yic, ku kōc mit gup alanden aa kōc wēt Nhialic piŋ ku loikē.”

Jethu akuēc bī kēnē jāŋ gōi looi

(Mt 12:38-42)

²⁹ Tēwēn cī kōc juēc kenhiim kut Jethu lōōm, ke lueel, “Yeŋō be riēc akōlē rēc kēlā? Ee riēc ye wīc bī kēnē jāŋ gōi tiŋ. Ku acīn kē bī nyuōth ke. Ee kēnē jāŋ gōi wäär cī rot looi tēnē Jona yen abīk tiŋ. ³⁰ Cimēn wäär cī Jona raan kāk Nhialic tiŋ jāl a kit tēnē kōc Ninibe, kēya Manh Raan abī jāl a kit tēnē kōc akōlē ēbēn. ³¹ Tiŋ bēny wäär jiēl pan Athia abī rot jōt akōl luŋdit ku gēk riēc akōlē, rin cī yen jāl tēmec apeī bī wēl puōth bēnyŋaknhom Tholomon la piŋ, ku ʒen jam kēn, ʒen adīt tēnē Tholomon. ³² Akōl luŋdit kōc gen Ninibe aabi we gōk rin cī kek kepuōth waar, ku pāl kē luoi kārēc wäär cī Jona ke lēk. Ku alēk we, ʒen jam kēnē, ʒen adīt tēnē Jona. †††

Kōc cī gam aaci awai ku mermer

(Mt 5:10; 6:22-28)

³³ “Acīn raan cī mermer kaŋ ʒāth ʒōt ku kum nyin. Aye tōōu tēn ye yen ʒōt mer yic thīn, bī piny amer tēnē raan la ʒōt. ³⁴ Puōn path acīt nyin path. Raan path nyin ē daai apath, acīi thōŋ kek raan cī cōr cie daai apath. ³⁵ Kēya, luōikē rōt bāk puōth la cōk, ku duōkkē puōth cōr. ³⁶ Na yīn aŋer puōu, ke yīn acīt raan kēc cōr ē daai apath cimēn dhie ye mac piny riaal.”

Jethu ē kōc piōōc lōōŋ ku Parathī lēk lōn nhieem kek

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

³⁷ Nawēn cī Jethu thōk ē jam, ke cōl raan tōŋ akut Parathī paande bīk la mīth, go la ku nyuuc ku mīth ke kēc yecin ku yecōk lōk cimēn ciēŋ kōc Itharel. ³⁸ Kēnē, aci raan akut Parathī wēn la baai bēn gōi apeī. ³⁹ Go Jethu lueel tēnē ye, “Wek kōc akut Parathī, aa wegup aŋeer kek yakē lōk, ku piāthkun aaci thiāŋ kārēc apeī. ⁴⁰ Kōc cīn kē ŋieckē! Kēc Nhialic yen cak guōp, puōu alōŋthīn cak aya? ⁴¹ Biōkrueel aye nyuōth puōn ʒer tē

‡ 11:23 Mk 9:40 †† 11:29 Mt 16:4; Mk 8:12 ††† 11:30 Jona 3:4 †††† 11:31 1Bŋ 10:1-10; 2Lēk 9:1-12 ††††† 11:32 Jona 3:5 § 11:33 Mt 5:15; Mk 4:21; Lk 8:16

muɔɔc yin kɔc, ku acie miɔc ye yin biɔkrueɛl nyuɔɔth ɛ path.

⁴² "Tɛ rɛɛc yen thɪn tɛnɛ we, kɔc akut Parathɪ. Wek aa Nhialic juɛr kɔlik, kɔk cɪt tɔk ɛ thiaär yic kɔkkun yakɛ ke puur ɛ dum yiic, ku kuat wɛl kɔk ɛbɛn. Ku wɛt la cɔk ku nhiɛr Nhialic akuɔckɛ looi. Kɔkkä aa dhiɛlkɛ looi, ku luɔikɛ kɔkkä aya. †

⁴³ "Tɛ rɛɛc yen thɪn tɛnɛ we, kɔc akut Parathɪ. Ayakɛ nhiaar bɔk aa nyuc tuɛŋ thɔc kɔcdɪt nhiim tɛn amat, ku ye we muɔɔth athɛɛk yɔn ɛ yɔɔc yiic. ⁴⁴ Tɛ rɛɛc yen thɪn tɛnɛ we, wek aa thɔŋ kek rɛŋ cɪn kɛ ye ke ŋic, ye kɔc cath kenhiim ɛ path, ku kɔrɛc cɪk thiaan keyiic piiny aaci ŋic."

⁴⁵ Nawɛn, ke raan tɔk kɔc piɔɔc ɛ lööŋ jɔt rot ku lueel tɛnɛ ye, "Bɛny, tɛ jɛɛm yin kɛlä, ke yin ɛ yɔ lat aya."

⁴⁶ Go Jethu bɛɛr, "Wek kɔc piɔɔc ɛ lööŋ, kɔrɛc aa tit we aya. Wek aa kɔc piɔɔc kɔril apɛi cie lɛu bi ke looi. Ku wek aacie kɔc kony aya ɛ luɔiden. ⁴⁷ Tɛ rɛɛc yen thɪn tɛnɛ we. Awɛɛŋkui, wek aa rɛŋ path buth tɛnɛ kɔc kɔk Nhialic tiŋ, kɔc wäär nɛk wɔrkun dɪt. ⁴⁸ Acɔk gam lɔn kɛwäär cɪ wɔrkun dɪt looi apath, ku na we tɔ thɪn ŋuɔt wek cɪ nɔk aya. Rin aaci kɔc kɔk Nhialic tiŋ nɔk ku buɔthkɛ rɔŋken. ⁴⁹ Ku rin ɛ wɛt kɛnɛ yen aci Nhialic ye lɛk we ɛlä, 'Wek aaba tuɔc kɔc kɔkkiɛ tiŋ ku atuuc. Ku wek aabi kɔc kɔk nɔk ku cuɔpkɛ kɔc kɔk wei.' ⁵⁰ Riɛɛc akölɛ abi tɛm awuɔc rin cɪ yen kɔc kɔk Nhialic tiŋ nɔk tɛwäär cɛk piny yɛɛt ɛmɛn, ⁵¹ jɔkɔ ɛ nääk Abel yet nääk Dhakaria wäär nɔk luɔŋ Nhialic. Ku ben Jethu lɛk ke, riɛɛc akölɛ abi tɛm awuɔc rin ɛ kɔkkä ɛbɛn! ††

⁵² "Tɛ rɛɛc yen thɪn tɛnɛ we, wek aa yic moony tɛnɛ kɔc ku acɔk ye gam kek week ɛ rɔt. Ku wek aa kɔc kɔk wɪc yic bik gam gɛl!"

⁵³ Nawɛn wɪc Jethu bi jäl, ke jɛɛm kɔc akut Parathɪ ku kɔc piɔɔc lööŋ guɔp apɛi, ku thiɛckɛ wɛl juɛc ku wɪckɛ bi ke dhiɛl dhuk nhiim, ⁵⁴ rin wɪc kek ye bik deep wɛt bik dɔm, tɛ le yen wɛt rɛɛc lueel.

Duk riɔc luel yic

(Mt 10:26-27)

12 Wɛn cɪ kɔkkä rɔt looi, ke kɔc juɛc apɛidɪt aake cɪ kenhiim kut Jethu lööŋ abi ciɛn tɛ ye cɔk cak la piny. Tɛwɛn ke Jethu kɔŋ jam tɛnɛ kɔcken ye buɔɔth ku lɛk ke, "Tɛtkɛ rɔt, ku duɔkkɛ ye luui cɪmɛn kɔc akut Parathɪ, kɔc ɛ kɔc ruɛɛny. ⁴² Acɪn kɛ ye moony arɛk abi cɪ tiɛc. Tɛdɛ ke lɛu bi kɛdɔŋ thiaan abi cɪ ŋic. ⁴³ Na cɔk a wɛt luel wakɔu ka ŋot piŋ nhiäk aköl. Ku kɛriɛɛc ɛbɛn cɔk ŋääi wɛyith yɔɔt alɔŋthɪn ke yɔt cɪ thiɔɔk thok ŋot ye kɔc kɔk piŋ.

⁴⁴ "Ku alɛk we wek mɔthkiɛ, duɔkkɛ riɔc kɔc guɔpkun nɔk ɛ path. Aa we nɔk ku na lä ka cɪn kɛdɛt ben kɛ looi. ⁵ Ee Nhialic yen adhil kɔc riɔc, rin na cɪ nɔk ka la riɛl aya bi cuat pan mac. Alɛk we, ee Nhialic ɛ rot yen adhil kɔc riɔc. ⁶ Diet thii kor kadhiɛc cɪt amuɔr, cɪ ke ye yɔɔc wɛu lik? Ku acɪn tɔk ɛ kamken cɪ Nhialic kaŋ muɔr

† 11:42 Leb 27:30 †† 11:51 Cɔk 4:8; 2Lɛk 24:20-21 † 12:1 Mt 16:6; Mk 8:15 †† 12:2 Mk 4:22; Lk 8:17

nhom, ⁷ agut nhiimkun tɔ yinhom ŋic Nhialic akuɛnden. Duɔkkɛ riɔc, wek aa awär amuɔr juɛc.

⁸ "Alɛk we, raan ye gam kɔc nhiim lɔn ye yen raan Manh Raan, aba gam aya lɔn ye yen raandiɛ atuuc Nhialic nhiim. ⁹ Ku raan jɛi kɔc nhiim lɔn cɪi yen ye raandiɛ, abi Manh Raan kuc aya atuuc Nhialic nhiim."

¹⁰ Ku ben Jethu lɛk ke, "Kuat raan wɛt rac luɛɛl Manh Raan guɔp abi päl piny tɛnɛ ye, ku raan lueel kɛrac Wɛi Nhialic guɔp, aci bi kaŋ päl piny tɛnɛ ye. †

¹¹ "Tɛ yɛth yi tɛn amat luk yic, bɔny dɪt ku bɔny kor nhiim, duk diɛr tɛ bi yin rot kuɔny thɪn ku wɛt ba lueel, ¹² rin Wɛi Nhialic abi cɔl ŋic kɛ ba lueel." ††

Raan ajak kuc kɔŋ

¹³ Go mony dɛt rot jɔt kɔc yiic ku lueel, "Bɛny lɛk wamääth bɔ yiɛk abɔkkiɛ kɔk cɪ wɔ nyɔŋ yɔ yiic." ¹⁴ Go Jethu bɛɛr, "Mɔthdiɛ, yeŋa cɔ kuany ba ya bɛny, ba kɔŋ tɛk we?" ¹⁵ Ku lɛk kɔc awɛn tɔ thɪn, "Tɛtkɛ rɔt, duɔkkɛ jɛɛk cɔl arum wɛpuɔth. Acɪn raan rɛɛr piɛrde yecin cɔk alɔn le yen kɔjuɛc."

¹⁶ Ku lɛk ke kääŋ kɛnɛ, "Thɛr raan ajak ɛ tɔ thɪn, ku duɔmde ɛci luɔk rap juɛc apɛi. ¹⁷ Go jal jam ku lueel, 'Yeŋɔ ba jal looi? Yɛn acɪn duɛl läu yic bi yɛn ke tɔɔu thɪn.' ¹⁸ Nawɛn ke tek ku lueel, 'Kɛ ba looi akɪn. Duɛl kɛnɛ aba ŋaany, ku ben duɛldɪt apɛi looi bi yɛn rap ku kɔk kɔk baai täu thɪn. ¹⁹ Ku jal lɛk rot yatɔk. Mony mit guɔp, yin ala miith juɛc apɛi bi run juɛc nɔk, jɔl piɔ apath, miɛthɛ ku dɛkkɛ, ku jɔl puɔu miɛt!' ²⁰ Go Nhialic lɛk ye, 'Raan kuc kɔŋ! Ee wɛɛr kɛnɛ, yin abi thou ku kɔjuɛc ca täu rot kɛ, bik lök aa kɔk ɛ ŋa?' "

²¹ Ku wit Jethu wɛtde ɛlä, "Kɛnɛ, yen ɛ rot looi tɛnɛ kɔc kɔjuɛc tɔɔu ɛ rienken, ku acɪn jɛɛk Nhialic tɔ kepuɔth."

Raan adhil Nhialic ŋɔɔth

(Mt 6:26-34)

²² Ku wɛl Jethu yenhom kɔcken ye buɔɔth ku lueel, "Kɛya alɛk we, bɔk rɔt cɪi cɔl anɛk diɛr kɛ bɔk cam bɔk piɔ. Ku diɛr kɛ aya kɔk bɔk ceŋ. ²³ Wɛi ŋuɛɛn tɛnɛ miɛth, ku guɔp raan ŋuɛɛn tɛnɛ alɛth. ²⁴ Daai kɛ diet pɔr nhial, aacie pur rap ku temkɛ ke, ku tɛɛukɛ ke atuɔk yic, ku aa ŋot ke piɔ rin ye Nhialic ke yiɛk miɛth. Ku wek aa ŋuɛɛn apɛi tɛnɛ ke. ²⁵ Yeŋa kamkun na diir ɛ wɛike ke juak ruɔnke? ²⁶ Na cɔk kɔk thiikɛ ye lɛu, yeŋɔ ye wek diɛr kɔk kɔk? ²⁷ Tiɛŋkɛ yɔk cil tɛ dhɛɛŋ kek thɪn, aacie luui ku aacie luui alɛth. Ku alɛk we na cɔk a bɛnyŋaknhom Tholomon cɪmɛnden wäär ɛ bäänyde yic, ɛci la alɛth la kit dhɛŋ cɪmɛn yɔŋ tɔk ɛ yɔkkɛ yiic. ²⁸ Ku na ye Nhialic wɛl cil ɛ path cɔl adhɛŋ kɛlä, wɛl tɔ thɪn akölɛ ku na nhiäk nin lik ke ril wei ku took ke mac, ke Nhialic cɪi we bi kuɛɛc nhiim, wek aa kɔc la gam thin koor.

†† 12:10 Mt 12:32; Mk 3:29 ††† 12:12 Mt 10:19-20; Mk 13:11; Lk 21:14-15 ††† 12:27 1Bŋ 10:4-7; 2Lɛk 9:3-6

²⁹ “Dužkkë wenhiim ye yiëk kë bāk cam ku kë dekkë akōlakōl. ³⁰ Aa kōc kuc wēt Nhialic pinyhom ë tēn kek aa kepuōth yiëk kakkä. Ku Nhialic Wuurdun anjic lōn wic wek kakkä. ³¹ Na ye këya, yakë ke wic kāk bääny Nhialic, ku aabi yiëk we aya.

Jiëek cie rop atō pan Nhialic (Mt 6:19-21)

³² “Dužkkë riōc wek kōc buōth ya rin Wuurdun amit puōu bi we yiëk ë bäänyë. ³³ Ÿaackë kakkun ku gämke wëu kōc nōŋ. Kënë abi jaakdu juak yic pan Nhialic. Ku jiëek pan Nhialic acie thōk, ku acie riääk cimēn jiëek pinyhom, rin acin cuēr tō thīn. Ku acii aruōp ye rac. ³⁴ Ku piändu abi ya rëer akōlakōl tē tōu jaakdu thīn.

Rëer yi ci rot guir

³⁵ “Rëer yi ci rot guir akōlakōl, ku rëer yi muk mermer rin kuat kë bi rot looi bi yök wakōu, ¹³⁶ cimēn alony lui baai tit bānyden ci la yan thiëek yic ke bi dhuk baai. Na bi ke go yōt guō ŋaany thok tēnē ye. ¹³⁷ Aloony mit gup aa loony ye bānyden yök ke tit tē dhuk yen baai. Alëk we alanden, bëny abā alanhden luoi ruōk, ku cōl ke aa nyuc bik mīth ku luui tēnē ke. ³⁸ Tēdē, ke bëny abi dhuk baai wëer ciel yic, tēdē ke dhuk bëek ë piny. Ku aloony mit gup aa loony bi bāny yök ke tit. ³⁹ Wek aa lēu kënë bāk deet yic ë rōt. Na raan ye wëer alōŋ bi cuār bēn ŋic, ka rëer ke yiēn bi cuār kākke cii kual. ⁴⁰ Ke week aya rëerkë we tit, rin wek aa kuc akōl bi Manh Raan bēn.” †

⁴¹ Go Piter lueel, “Bëny, ye yök lëk ë kääŋ kënë aye kōc ëbēn?” ⁴² Go Bëny dhuk nhom ku lueel, “Na ye këya, yeŋa alony path ku ŋic kāŋ apeī? Yeen alony bi bëny nyääŋ kākke yiic paande, bi kacke ya gām miēth akōlakōl. ⁴³ Alony mit guōp alony bi bëny yök ke loi luōide apath tē dhuk yen. ⁴⁴ Alëk we, abi alony kënë tääu kākke yiic ëbēn. ⁴⁵ Ku na ye alony ye tak lōn cii bānyde bi lac dhuk. Ku ye rëer ke nāk aloony kōk, rōor ku diäär. Ku ye cool ke mīth ku dëk abi wiëet. ⁴⁶ Ke bānyde abi la luät yeguōp akōl cii ye tak lōn yen akōl bi yen bēn. Ku yeen abi bëny tēm awuōcdit ku met tē rëer kōc rēc thīn.

⁴⁷ “Ku aluaŋ ŋic kë wic bānyde bi looi, ku rëer ke cii rot guir bi kë wic bëny looi, ka bi tēm awuōcdit apeī. ⁴⁸ Ku aluaŋ kuc kë wic bānyde ku looi awuōc bi yen that thīn, ka bi ya awuōc koor. Kājuëc aa wic tēnē raan ci gām kājuëc, ku raan ci gām kājuëc apeī awic kājuëc apeī tēnē ye. ⁴⁹ Ÿen aci bēn ba piny bēn cuōny. Ku anhi-aar diēt ci dēp thëer. ⁵⁰ Ÿen atit kērac apeī, Ÿen abi gum ku rem ya apeī yet akōl bi kënë thōk. ⁵¹ Yakë tak lōn cii Ÿen bēn ba dōōr bēn looi pinyhom? Alëk we acie ye. Ee lōn bi kōc keyiic tek. ⁵² Many la yic kōc kadhiëc abi yeyic tek. Kōc kadiäk aabā nhiaar ku man rou ya. Tēdē, kōc karou aabā nhiaar ku man kōc kadiäk ya. ⁵³ Mīth rōor

kek wärken aabi kenhiiim tuōōm ë rienkië. Ku yen ë lōn nyiir kek märken. Ku man athiëek kek tiŋ wēnde aabi rōt maan aya.” ††

⁵⁴ Ku ben Jethu lëk thān awēn tō thīn, “Na tiēŋkë luät nhial, ka guōkë lueel lōn deŋ abi tueny, ku tueny ayic. ⁵⁵ Ku na dōm bi la dil, ku ruel akōl apeī, ka luëlkë lōn bi piny tuōc, ku tuc ayic. ⁵⁶ Yeŋa wiëckë bāk ruëeny! Awëēŋkui? Wek aa kë bi rot looi ŋic tē tiŋ wek kakkä nhial. Ku cāk kë loi rot ëmēn ŋic ayic?

⁵⁷ “Yeŋō cii wek yic bāk looi ye ŋic? ⁵⁸ Cimēn na yēth raan yi luk yic, ke yi lōc wēt waar yic, ku dōōrkë ke kēc yi guō yāth luk yic. Na cii lōc looi kēlä, ka yēth yi luk yic tēnē bāny, ku bëny abi la thōn apuruuk, ku mac yi. ⁵⁹ Alëk yi, yin acii bi kaŋ lony, yet tē bi yin këthiin kōny tēnē yi kaŋ cool.”

Na cii luoi käreec päl ke yin acii pir

13 Nawēn ke kōc bō tēnē Jethu, ku lëkkë ye lōn cii bānydit Pilato kōc Galilia cōl anāk, kōc ke ci kāk juërkë Nhialic la nōk luaŋ Nhialic Jeruthalem. ² Go Jethu bëer. “Yakë tak lōn kōc Galilia ci nōk ëmēn aa käreec apeī wër kek kōc Galilia kōk looi? ³ Acie yic! Ku cāk ŋic lōn wek aabi thou aya cimēnden, tē cii wek käreec yakë looi päl, ku wëlkë wepuōth Nhialic? ⁴ Ku na kōc wäär kathiäär ku bēt wik yōn bäär apeī kenhiiim Thiloam bik thou ëbēn, ye kek kōc käreec looi Jeruthalem kepëc? ⁵ Aacie ke! Ku alëk we, na cāk luoi käreec päl, ke wek aabi thou ëbēn cimēnden.”

Kääŋ tim cie luok

⁶ Go Jethu ke lëk kääŋ kënë, “Monytui ëci tim luok com duōmde. Nawēn thōōŋ tē ci yen luok, ke bō bi bēn bet. Go ciēn mīth yök yenhom. ⁷ Go puōu riääk apeī, ku lëk raan lui dom yic bi yep wei, ku lëk ye, ‘Aca tiit run kadiäk ku acin manh tōŋ ca yök yenhom. Yeŋō pël ye bi dom rooc ë path ke cie luok?’ ⁸ Go raan ë luoi bëer, ‘Bëny, päl ë ruōōn tōŋ kënë ë path, aba guir ku tääu dhiääp yecök. ⁹ Na lok ruōōntui ka path, ku na cii lok, ka jōl cōl ayep.’”

Jethu aci tiŋ tuany kony akōl cii kōc ye luui

¹⁰ Tēwēn akōl cii kōc ye luui ke Jethu piōōc tēn amat kōc Itharel, ¹¹ ke tik ë tō thīn ke la guōp jōŋrac ci ye dhoŋ kōu, bi yekōu cii ye jōt ruōōn thiäär ku bēt. ¹² Nawēn tiŋ Jethu ke cōl ku lëk ye, “Tik, yin aci kony.” ¹³ Ku tēēu yecin yekōu. Ku kaam thiin awēn ke la kōu cōk. Go Nhialic leec.

¹⁴ Ku raandit tēn amat ëci puōu dak apeī rin cii Jethu ye kony akōl cii kōc ye luui. Ku lëk kōc awēn tō thīn, “Yök aa la nin kadātem ye kōc luui. Ke raan alēu bi bēn akāl tōk kam ë ninkä yiic bi bēn kony, ku acie akōl cii kōc ye luui.” †††

¹⁵ Go Bëny bëer ke tōōn guōp, “Aa wek kōc la gup ruëeny! Le raan tōk ë kamkun cie yākke ye lony akōl cii

† 12:35 Mt 25:1-13 †† 12:36 Mk 13:34-36 †† 12:40 Mt 24:43-44 ††† 12:50 Mk 10:38

†† 12:53 Mai 7:6 ††† 13:14 B.bei 20:9-10; L.rou 5:13-14

kɔc ye luui bi ke la więc wal ku piu? ¹⁶ Ku tiŋ kënë, nyan many Abaram ci bëny jak dhoŋ kɔu, bi ya rëer ke duɔl ë runkä kathiäär ku bët, ci path bi kony aköl ci kɔc ye luui bi la cök?" ¹⁷ Tëwën lueel yen ye këlä, ke kɔc awën man ye yär gup, ku mit thän diit awën tɔ thän puõth kæk kɔc göi ci Jethu looi.

Kääŋ käu koor nyin ye tiemde diit apeɪ

(Mt 13:31-32; Mk 4:30-32)

¹⁸ Ku la Jethu tuer ke jam ku lueel, "Bääny Nhialic ciit nõ? Yenõ ba thõŋ ke ye? ¹⁹ Aba thõŋ manh tim koor nyin ci raan com duomde. Go diit abi ya tim diitet ye diet yõtken yik kerke kõth."

²⁰ Ku ben lueel, "Yenõ ba ben thõŋ bääny Nhialic? ²¹ Acit lon ci tik pur ayumdit tet yic, na lä ke piäär ëbën."

Kuany dhël la pan Nhialic yic

(Mt 7:13-14, 21-23)

²² Ku bër Jethu ke kuany gæth ku bëëi yiic ke la Jeruthalem. ²³ Go raan tøk thiëc, "Bëny! Le kɔc lik bi poth bik la pan Nhialic?"

Go Jethu bëër, ²⁴ "Thamkë bæk bak dhël ye kɔc gum thän yic, rin alëk we lon wic kɔc juęc ye bik la abŋthän, ku acik bi lëu. ²⁵ Të jɔt wun baai rot ku riit yõt thok, wek aabi kõc ayeer ku jalkë yõt tɔŋ thok ku luelkë, 'Bëny, ŋany yõt thok tënë yo,' ku abi bëër tënë we, 'Akuõc tã bi wëk thän.' ²⁶ Ku abäk lëk ye, 'Yok aaci mith ku dëkku kek yi, ku yin aci piõc ë gæthkua yiic!' ²⁷ Ku abi dhuk nhom ku lueel, 'Alëk we bæk piŋ, wek aaci bõ yõt rin wek aacä ŋic. Jalkë, kɔc luui ë käre!' ²⁸ Ku tã ci yi cuɔp wei, ke yin ariääk puõu ku dhiau aba yithok a kac tã tiŋ yin Abaram, ku Ithäk ku Jakop ku kɔc kæk Nhialic tiŋ, ke rëer bääny Nhialic yic pan Nhialic, ku gël yi wei thän! ²⁹ Ku kɔc aabi bën pinynhom ëbën ku camkë yan bääny Nhialic. ³⁰ Ku kɔc tɔ ciëen ëmën aabi tɔ tuer. Ku kɔc tɔ tuer aabi dhuk ciëen." †

Jethu ku Antipäth Yërot

(Mt 23:37-39)

³¹ Tëën, ke kɔc akut Parathi bõ tënë Jethu ku lëkkë ye, "Jäl ë tən rin bëny Antipäth Yërot awic bi yi nõk."

³² Go Jethu lueel, "Lak ku lëkkë raan la guõp awandit lon yen abi la tuer akölë ayi nhiäk ya cop jakrec wei kɔc gup, ku luõi kæk jän göi ye yen kɔc kony. Ku na ye nin diäk ke yen abi lucidië thöl pinynhom. ³³ Ku akölë ku nhiäk ku aköl dëëtë, yen ala tuer ya lui rin aci path bi raan kæk Nhialic tiŋ nõk tädët cie Jeruthalem.

³⁴ "Kɔc Jeruthalem! Kɔc Jeruthalem! Kɔc ë kɔc kæk Nhialic tiŋ nõk, ku biõkkë kɔc ci tuõc we aleel. Ye arakdë ci yen ye wic ba we kuõõt yiic, ku kuõny we cimën adhie ye ajith miëthke kuõm piny yewuõk, ku wek aaci kuec.

† 13:27 Wk 6:8 †† 13:28 Mt 22:13; 25:30 † 13:29 Mt 8:11-12 †† 13:30 Mt 19:30; 20:16; Mk 10:31

³⁵ Nhialic abi we nyän pandun. Ku athön we bæk ŋic, wek aaci ya bi ben tiŋ yet aköl bi wek röt guiir, ku luõrkë ya yai ke yakë lueel, 'Lecku raan bõ rin Bännya.' †

Jethu aci raan tuany kony

14 Nawën ke Jethu la pan raan akut Parathi aköl ci kɔc ye luui bi la mith. Ku kɔc ke tɔ thän aake döt Jethu apeɪ.

² Go raan ci but yõm ku køk ëbën bën tënë ye. ³ Go Jethu jam ku thiëc kɔc piõc ë löõŋ ku kɔc akut Parathi, "Ci lõŋ pëen bi raan tuany kony aköl ci kɔc ye luui tädë ke kony?" ⁴ Gokë ci bëër. Go Jethu mony awën cɔl ku kony ku cɔl ajiël. ⁵ Ku jɔl lëk ke, "Yenã kamkun ë tən, na ci manhde, ayi wẽŋde löõny yiith aköl ci kɔc ye luui, ke pël yiith ku ci bi bei nyin yic?" ⁶ Ku wët kënë aci ke nyõŋ nhiim kë bëër kek ye.

⁷ Wën ci yen ye tiŋ aya ke jõl awën ci cɔl aaye ŋek täden nyuuc yen thän lɔc, ke luel kääŋ kënë, ⁸ "Tã ci yi cɔl yai yic, duk la ku nyuc tən kɔc diit, tädë ke raan ben diit tënë yi aci cɔl aya. ⁹ Na bi, ke raan awën cɔl we wedhie abi yõk ba rot jɔt ba thõc päl ye. Ku yin abi jäl dhuk thõc tɔ ciëen yiic ke yi ci guõp yär. ¹⁰ Tã ci yi cɔl, ke yi la ku nyuc thõc tɔ ciëen yiic rin na la raan la baai bën, ka bõ tënë yi ku lueel, 'Jɔt rot, bäär tuer tən mätthië.' Kënë abi cɔl athiek yic jõl nhiim ëbën. ¹¹ Këya, kuat raan diit puõu rot yäth tuer ë rot abi Nhialic dhuõk ciëen, ku raan lir puõu ë rot dhuõk ciëen abi Nhialic yäth tuer." †

¹² Ku lueel Jethu tënë mony awën ci ye gɔŋ, "Na loi miëth bi yin kɔc gɔŋ, ke duk ke cɔl mätthku ku paan moor, ku kɔc ruääi kek yi ku kɔc ajieæk thiëc bääkun, rin aabi ben cɔl. Ku na looi rot këya, ke këwäär ca luõi ke yen acolkë tënë yi. ¹³ Na loi miëth cɔl yin kɔc, ke cɔl ke kɔc ŋõŋ, ku kɔc ci duany, ku kɔc ci ŋɔl ku cõõr, ¹⁴ rin na la kɔc röt jɔt thou yic aköldä, ke yin abi Nhialic cuõõt rin wäär ci yin ke cɔl kɔc ci ye lëu bik miëthku cool."

Jethu aci bääny Nhialic thõŋ yan thiëc

(Mt 22:1-10)

¹⁵ Go mony dët mith kek kɔc lueel tënë Jethu wën piŋ yen kënë, "Kɔc mit gup aa kɔc bi cɔl yai yic, bääny Nhialic yic."

¹⁶ Go Jethu lëk ye, "Monytui ëci yandit apeɪ looi ku cɔl kɔc juęc. ¹⁷ Nawën ci miith yai guiir, ke toc aluõnyde bi kɔc wic ke yai yic la cɔl, 'Bæk, këriëc ëbën aci thõk ë guiër.' ¹⁸ Gokë wël juęc lueel kedhie bi kek kenhiiim kɔl. Ku lueel raan wën ci alony kaŋ yök ëlä, 'Yen aci piny yɔc, ku yen adhil la ba la tiŋ. Lɔc ku lëk bëny lon acin kë maan yen ci yen la yai yic.' ¹⁹ Ku lueel raandët, 'Yen aci miõõr kathiäär ye kɔc pur yɔc, yen ala ba ke la them, lɔc lëk bëny lon acin kë maan tënë ye.' ²⁰ Ku

‡ 13:35 Wk 118:26; Jer 22:5 ‡‡ 14:5 Mt 12:11 ‡‡‡ 14:10 Këŋ 25:6-7 § 14:11 Mt 23:12; Lk 18:14

lueel raan ye kɔc diäk, 'Ÿen aci piac dɔm nya, acä lëu ba la yai yic.'

²¹ "Go alony dhuk baai ku le wëlkä lëk bännyde. Go bännyde puðu riääk ku lëk aluɔnyde, 'Lɔɔr dhɔl yiic ku kam bëëi geeu, ku cɔl kɔc lim dhɔl yiic ku kɔc ci duany, ku kɔc ci ɲɔl ku cöör bik bën.' ²² Go alony lueel, 'Bëny, kë ca lëk ya aca looi ku piny aɲot lääu.' ²³ Go bëny ben lëk aluɔnyde, 'Lɔɔr kuany baai yic ku dhɔl yiic geeu, ku lëk kɔc ëbën bik dhiel bën bi paandië thiän. ²⁴ Alëk yi, kɔc wäär ca kaɲ cɔl acin mieth yai bik ben yök paandië!'"

Kë dhil raan looi bi ya raan buɔth Jethu

(Mt 10:37-38)

²⁵ Kɔc juëc aake cath kek Jethu. Nawën ke wël yen-hom kɔc ku lueel, ²⁶ "Na ye raan bö tënë ya, ku cii wun ku man ku tieɲde ku miethke, ku wämäthakën ku ny-iërakën, ku wëike man, ka cie raan buɔth ya. ²⁷ Ku raan cie gum ku buɔth ya, acii lëu bi ya raan buɔth ya. ²⁸ Na wic raan bi yöndit bäär apei buɔth, yeɲö bi kaɲ looi? Nadë ke cii wëëu muk bi kaɲ kuëën nyin bi ɲic lɔn le yen wëëu juëc bi yen yöt buɔth bi thöl? ²⁹ Na jɔɔk cök ku le ciën wëëu juëc bi yen ye thöl, ka bi kɔc yöt tiɲ ke këc thök aa bui, ku yekë lueel, ³⁰ 'Mony këné aci yöt jɔɔk bi buɔth ku akëc thääp.'

³¹ "Na jɔt bënyɲaknhom tɔɲ ke la apuruk tim thiäär bi la thör kek bënyɲaknhom dët la apuruk tim thiär-rou, ke cii bi kaɲ tak lɔn bi yen tɔɲ lëu kek ë bëny këné?

³² Na yök ke cii tɔɲ bi lëu, ka toc kɔc ke bënyɲaknhom tui ɲot mec kek apuruökkke bik döör looi." ³³ Këlä aya, acin raan kamkun lëu ye bi ya raan buɔth ya agut tã bi yen kärke kaɲ puɔl.

³⁴ "Awai, apath. Ku na thöök köu alëi ke ben dhuök thin këdë? ³⁵ Awan cit këné acie ben piath. Aye puök wei. Piëɲkë tã le wek yith."

Kääɲ amël cï määɲ

(Mt 18:12-14)

15 Kɔc ajuër kut ku kɔc käreɔc looi aake cï bën tënë Jethu bik piöccde bën piɲ. Ku këné, ee këc kɔc akut Parathï ku kɔc piöcc lööɲ nhiaar, rin ye Jethu kɔc rɛc mɛɛn jãɲ lor, ku mieth ke ke aya. ³³ Goke lëk kääɲ këné.

⁴ "Na la raan tök kamkun amääl buɔɔt, ku mär amäl tök, ke cii thiärdhoɲuan ku dhoɲuan nyiëëɲ piny roor, ku le amäl tɔɲ cï määɲ kaɲ wic yet tã bi yen ye yök?

⁵ Ku na yök ka mit puðu apei ku jɔt yekët. ⁶ Ku na le yet baai ka cɔl mäthke ku kocken akeu nhom ku lëk ke, 'Ÿen aci puðu miet rin cï Ÿen amäldiën wäär cï määɲ yök. Loiku yai.' ⁷ Këlä aya, miet puðu dit abi tã pan Nhialic, rin raan tɔɲ këracc looi cï yepuðu dhuök ciëen rin adumuömkë. Ku miet puðu kɔc tã pan Nhialic, rin ë raan tɔɲ, acii bi thöɲ kek miet puðu rin kɔc path

† 14:26 Mt 10:37 †† 14:27 Mt 10:38; 16:24; Mk 8:34; Lk 9:23
‡ 15:1-2 Lk 5:29-30

kathiärdhoɲuan ku dhoɲuan cin awuöc cïk looi, bi kek kepuöth dhuök ciëen."

⁸ "Tëdë, tik ala wëëth thiäär milãɲ Ÿer, ku mär wënh tök. Yeɲö bi looi? Abi mac dëëp ku wic apei arëk bi yöt a weec yic agut tã bi yen ye yök. ⁹ Tã cï yen ye yök ka cɔl mäthke ku kɔc akeu ëbën ku lëk ke, 'Ÿen amit puðu apei, wëëukiën wäär cï määɲ aaca yök. Loiku yai.'

¹⁰ Këlä aya, atuuc Nhialic aa puöth miet rin raan tɔɲ käreɔc looi cï yepuðu waar ku dhuk Nhialic."

Kääɲ manh cï määɲ

¹¹ Ku la Jethu tueɲ ku lueel, "Monytui ë tã thin ku ë la wät karou. ¹² Go wën koor lëk wun, 'Gäm ya kãk ba tãk ya aköldä?' Go wun kaɲ tek tënë ke. ¹³ Nawën nin lik cök ke wën koor ɲɔɔc kärke ëbën, ku jiël bi la wun dët, wun cï yen wëëuke bën la thöl thin dëɲ ë mäü ku wicwic adëjök. ¹⁴ Wën cï yen wëëu thöl ke cɔɲdit apei loi rot ye pan awën, ku jɔl rëer ke nëk cɔk apei.

¹⁵ Nawën le kärke dhal ke luëek rot pan raan tök ë kɔc pan awën. Go raan la baai cɔl aye dir baai biöök. Ku gëm ke kë camkë. ¹⁶ Ku ë ye wic diët cɔk yeyäc thiöɲɲ kë ye dir cam, ku acin raan cii ye gäm ye. ¹⁷ Nawën jɔl kërɛɛc cï looi tak yic yepuðu ke lueel, 'Ye kɔc luɔi kadë tã tënë wä ë kueth abi mieth döɲ piny, ku Ÿen akin duër thou ë tënë rin cɔk! ¹⁸ Ÿen abi dhuk tënë wä ku lëk ye, wä Ÿen acä awuöc looi tënë Nhialic ku tënë yi. ¹⁹ Ÿen acii ben a cɔl yi, loi ya ke ya cit alony ye riɔp.' ²⁰ Ku jɔl jãl pan awën ku dhuk tënë wun.

"Tëwën ɲoot yen tēmec ke baai, ke tiɲ wun ke bö. Go puðu la yum ku riɲ tënë ye ku pɛet yic ku cim gëm.

²¹ Go wënde lueel, 'Wä Ÿen aci kërac looi tënë Nhialic ku tënë yi. Ÿen acii ben piath nadë ke ya cöl ë yi.' ²² Go wun aluɔnyke cɔl ku lueel, 'Riëɲkë! Bëëikë alanh path ku tääukë yeköu. Ku cuöthkë cin joth milãɲ tɔc ku tääukë war yecök. ²³ Ku bëëikë muɔɔr thiin cuai apei ku näkkë bi yök yai looi, ²⁴ rin manhdiën këné ë cit mänh cï thou ku aci ben pïr. Yeen ëcï määɲ ku aci yök.' Ku jɔlkë yai cam.

²⁵ "Tëwën looi kãkkä röt, wëndit ëcï la luui dom yic. Nawën dhuk ku jɔl bi baai dööt, ke piɲ löör yic ku diër.

²⁶ Go aluɔny tök cɔl ku thiëec kë diër kɔc baai. ²⁷ Go alony awën lëk ye, 'Wämuuth aci bën, ku wuur aci muɔɔr wäär cuk muk apei bi cuai nök bi yai looi rin cï yen dhuk ke puɔl guöp.'

²⁸ "Go wëndit puðu riääk apei ku kueec bi cii la baai. Go wun bën tënë ye ku lëɲ bi la baai. ²⁹ Go lëk wun, 'Ÿen aci luui apei ë runkä ëbën tënë yi, ku acin tɔɲ ca lëk ya ba looi cï Ÿen kaɲ kuec ba cii loi. Ku ë runkä ëbën acin mën manh ë thök ca kaɲ yiëk ya bi Ÿen luui yai yök mäthkië. ³⁰ Ku wën dhuk wëndu ke cï wëëuku la muör adëjök köth, ke yi loi yai ku näk muɔɔr tɔɲ yen cuai apei yäkkua yiic.' ³¹ Go wun bëër, 'Manhdië, yin arëër kek ya akolaköl, ku kãk muök ëbën aa kãkku. ³² Ku ë yic buk yai looi rin wämuuth ë cit manh cï thou, ku ëmën aci piïr, ee cï määɲ ku ëmën aci yök.'"

Kääñ raan luci kony rot ruëny

16 Ku ben Jethu lueel tēnē kacken ye buɔɔth elä, "Wäthæer raan ajak ē tō thīn, ku yeen ē la raan kākke guir baai, ku raan kēnē ēcī luom tēnē ye rin cī yen wēëuke muɔr. ² Go cɔɔl ku lueel, 'Yeñō kē ya piñ keye lueel ē rienku? Nyoth wēëu ca dom ku wēëu cī määñ thook ēbēn, rin yīn aciī bī ben ñot yī lui tēnē ya.' ³ Go mony wēn lueel yepuɔu elä, 'Ba ñō looi tē cop bēny ya luɔidiē yic? Yen akuc puɔr ē dom ku yen abi guɔp yār tē ye yen lim. ⁴ Ēmēn, kē ba looi aca jāl ñic, kē bī yen cɔl ala kɔc juēc määth ke ya, bik ya aa lor bääiken tē cop ya wei luɔidiē yic.'

⁵ "Go kɔc la gup kāny bānyde cɔɔl ku lueel tēnē raan cī kan bēn, 'Kāk bēny kōny tēnē yī yekē dē?' ⁶ Go lueel, 'Yen akōny tōnydit miök bian tōk.' Go raan kāñ guir baai lēk ye, 'Kēnē aci ya akuëndu, nyuc ku gāt thiärdhiēc.' ⁷ Ku thiēc raan dēt, 'Na yīn, kēny tō yīguɔp ye dē?' Go lueel, 'Ee gāny rap tiem tōk.' Go lēk raan wēn, 'Gāt buɔt kabēt.'

⁸ "Go wun baai raanden la guɔp awan leec wēn cī yen rot kony. Rin tē ye riēc akölē kākken luɔɔi thīn kamken añuēñ tēnē mīth bääny Nhialic." ⁹ Go Jethu la tuel ku jīem, "Kēya alēk we, luɔikē jīeek pinynhom bī wek ke la mēth, rin na la jaakdun thök ke wek aabi lor pīr akölrīeēc ēbēn yic. ¹⁰ Raan ñic kälík muk apath ē kajuēc ñieec muk aya, ku raan kuc kälík muk, acie kajuēc ē ñieec muk. ¹¹ Na yīn acie kāk ciēñ pinynhom ē tēñ ñieec muk, ke yī bī deet puɔu kēdē bī yī gām jīeek tō pan Nhialic? ¹² Na yīn acie ñōɔth puɔu lon bī yīn kēn raandā ñieec muk, ke yeña bī gām kē cɔk a kēdu?"

¹³ "Acīn alony lēu ye bī luui tēnē bāny karou, ka man raan tuel ku ñiæer raan ye kɔc rou. Tēdē ka thek raan tuel ku dhēl raan dēt guɔp. Acī raan lēu bī Nhialic ku jīeek ñiar kedhie." †

¹⁴ Go kɔc akut Parathī, kɔc ñiar wēëu, kākka piñ ēbēn ku dɔlkē Jethu guɔp. ¹⁵ Go Jethu lēk ke, "Wek aa röt nyuɔɔth kɔc ñiim ciēt wek kɔc path ku Nhialic añic kē tō wepuɔth. Rin kāk ye kɔc juēc yiēk kepuɔth apeī ciēt kek ril, aaye Nhialic tiñ ke kor.

¹⁶ "Wäthæer agut tēwäär tul Joon, kɔc aake ye löñ Mothith ku wēl cī kɔc kāk Nhialic tiñ gōt, theek. Ku ēmēn, Wēt Puɔth Yam rin bääny Nhialic alēk kɔc, ku awic kuat raan ēbēn bī rot riēny thīn. ††¹⁷ Ee kēya, apuɔl yic bī kāk tō ñhial ku pinynhom riääk, tēn tē bī wēt thiin koor tō Löñ yic cuat wei. ‡

¹⁸ "Raan liñi tienje ku thiēk tiñ dēt, ka cā akɔr looi. Ku mony thiak tiñ cī muɔnyde liññi, ka cī akɔr looi aya." ††

Raan cī jak kok miēth ku Ladhāro

¹⁹ Go Jethu kääñ bēn thōɔth ku lueel, "Raan tōk ē tō thīn ku ēcī jak apeī, ku ē ceñ alēth dhēñ ku ē ye yai looi paande akölaköl. ²⁰ Ku raan laañ cɔl Ladhāro la guɔp

† 16:13 Mt 6:24 †† 16:16 Mt 11:12-13 ‡ 16:17 Mt 5:18 †† 16:18 Mt 5:32; 1Kor 7:10-11

tētōök juēc apeī ē tō thīn aya. Ku ē ye nyuc yōn raan ajak thok, ²¹ bī lim awuthueei ē lööny piny. Ku jōk aake ye bēn aya ku nyankē tētōök yīc.

²² "Nawēn ke laañ kēnē thou, go atuuc Nhialic wēike tääu Abaram yu ñhial pan kɔc path cī thou. Nawēn ke mony ajak lök thou aya ku thiäk, ²³ ku tēëu wēike pan mac, ku rem thīn apeī. Nawēn ñēer yenyin ñhial ke tiñ Abaram tēmec, ku Ladhāro ke tō yeyu. ²⁴ Go dhiau ku lueel, 'Wä Abaram liec ya, ku toc Ladhāro bī ciēñ tōk luɔt thok piñ yīc, ku gɔɔt yaliep bī liemdiē lier, rin yen arem apeī ē tēñ!'

²⁵ "Go Abaram bēer, 'Manhdiē, tak lon cī yīn kápath yök wäär piir yīn ku yök Ladhāro käreec. Ku yeen awac puɔu ēmēn ku yīn arem apeī. ²⁶ Ku dēt aya, tēthuth mec yic apeī atō kamkua bī ciēñ raandan la lon tui, ku cīn raandun bō tēnē ya ē tēñ.' ²⁷ Go mony ajak wēn lueel, 'Wä Abaram yīn alañ ba Ladhāro tuɔɔc panda, ²⁸ tēnē mīth wä kadhiēc bī ke la wēēt bik cī bō ē tēñ bī ke reem aya.'

²⁹ "Go Abaram lēk ye, 'Mothith ku kɔc kāk Nhialic tiñ aa tō thīn, cɔl ke aa piñ wēlken.' ³⁰ Go mony ajak ben lueel, 'Kēnē aci ye lēu, Wä Abaram! Ku na jɔt raan rot kɔc cī thou yīc ku le tēnē ke, ka päl käreec yekē ke looi.' ³¹ Go Abaram lueel, 'Na cik wēl Mothith ku wēl kɔc kāk Nhialic tiñ piñ, ka cī wēt raan cī thou ku ben pīr piñ aya.' "

Ba raandēt thōc kērac yic

(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

17 Nañon akäl tōk ke lueel Jethu tēnē kacken ye buɔɔth, "Kāk kɔc cɔl aloi adumuɔm aa röt dhieł looi akölaköl. Ku raan kākka cɔl aloi röt abi kērac apeī yök. ² Ee ñuēñ tēnē ye diēt cī ruök yeth aleldit tet, ku pik wiir bī mou, bī kɔc thiikā cī cɔl aloi adumuɔm. ³ Tietkē röt!

"Na loi menhku adumuɔm, ke nyieny, ku na dhuk yepuɔu ciēñ kēreec cī looi, ke yī pēl wēt piny tēnē ye. ††⁴ Ku na looi kērac tēnē yī arak dhorou akäl tōk, ku bī tēnē yī arak dhorou aya, ku thiēc yī ba wēt päl piny, ke yī pēl wēt piny tēnē ye."

⁵ Nañon aköl dēt ke lueel atuuc tēnē Bēny Jethu, "Yök aa wic gamdit, lēk yo tē bī yok ye yök thīn." ⁶ Go Bēny bēer, "Na gamdun cɔk kuur bī ciēt manh ñaap, ka lēukē bāk tim diit tui yōk elä, 'Nyuen rot bei piiny agut mei, ku lon pith rot wiir!' Ke wētdun aloi rot.

⁷ "Na thōñku lon raan tōk kamkun ala alony cī la pur, tēdē ke cī la biōök amēl. Na le dhuk dom yic, ye lēk ye, 'Lɔc bēn ba bēn mīth?' ⁸ Acī bī lēk ye kēya! Tēdē aba lueel tēnē ye, 'Guir miēth tēnē ya, ku tit ba kan mīth ku dēk, na lä ciēñ ke yīn abi jāl mīth ku dēk.' ⁹ Ku aloony aa cie leec tē looi kek luɔiden. ¹⁰ Athōñ kek we aya, na luɔikē kē ca lēk we bāk looi, ka luēkē, 'Yök aa loony ē path, ee luɔida yen acuk looi ku aciñ dēt.' "

†† 17:3 Mt 18:5

Atuet thiäär aci kony

¹¹ Nawën la Jethu Jeruthalem, ke tøk kam Thamaria ku Galilia. ¹² Nawën yeet gen thiin tö dhël yic ke räm kek atuet thiäär. Gokë köcc tēmec, ¹³ ku luelkë, "Jethu Bëny, liec yo." ¹⁴ Nawën tiŋ ke ke lueel, "Lak ku nyuöthkë röt kcc käk Nhialic." †

Tëwën ŋoot kek dhël yic, ke tuet jiël kegup. ¹⁵ Go raan tök dhuk tənë Jethu wën ci yen ye tiŋ ke tuet ci jäl yeguöp, ku leec Nhialic apei röldit, ¹⁶ ku cuet rot piny Jethu nhom ku leec. Ku mony kënë ë raan Thamaria. ¹⁷ Kënë aci Jethu cöl athiëc ku lueel, "Cie raan thiäär yen ci kony bi tuet jäl kegup? Kcc kök kadhoŋuan aako? ¹⁸ Yeŋö yen raan wun dët yen dhuk bi Nhialic bën leec?" ¹⁹ Ku lëk ye, "Jot rot ku jäl. Gamdu aci piir."

Bääny Nhialic

(Mt 24:23-38, 37-41)

²⁰ Nayon akäl tök ke kcc akut Parathi thiëc Jethu, "Bi bääny Nhialic yecök jock nen?" Go Jethu bëer ku lueel, "Bääny Nhialic acie kënë na bi ke tiŋ kcc nyin?" ²¹ Ku acin raan lëu ye bi lueel, 'Daai tën, yen akin, tädë ke lueel, yen akan.' Rin bääny Nhialic atö wepuöth."

²² Ku lueel Jethu tənë kocken ye buccoth, "Të bi wek ya, yen Manh Raan nhiaar diët ya cök rëer ke we akäl tök abö. Ku yen acii bi rëer tën. ²³ Abi kcc kök lëk we lon ci yen dhuk yen atö tën, ke duökkë gam, ku duökkë ya cök wic. ²⁴ Rin tã dhuk Manh Raan, ka gup kã njic. Abäk tiŋ cimën bir deŋ dhie yen nhial reet yic, ku tiŋ lon ku lon. ²⁵ Ku yen abi kaŋ gum ape, ku riëcc akölë acii wëtdië bi gam. ²⁶ Të le Manh Raan bën, ke kã bi rot looi abi ciët këwäär loi rot wäär piir Noa. ^{†27} Ee ninkä kcc aake rëer ke mit puöth, keye mith ku dëkkë ku loikë ruëi yet aköl le Noa riäi yic, ku bö aboor ku moukë ëbën. ^{†28} Ku bëndië abi thöŋ aya kek këwäär loi rot wäär piir mony cöl Lot. Ee ninkä kcc aake ye mith ku dëkkë, ku yockë kãŋ ku yockë ke wei, ku purkë ku loikë yöö. ²⁹ Ku aköl wën jiël Lot Thodom, ke Nhialic cöl deŋ atueny ë mac ku nek kcc ëbën, ^{†30} yen abi ciët aköl bi Manh Raan dhuk.

³¹ "Të le akölë bën, ke raan rëer ayeer acii ben la yöt bi la guik kã muk. Ku raan tö dom yic aci dhuk baai aya. ^{†32} Takkë këwäär ci rot looi tənë tiŋ Lot. ^{†33} Raan wic ye bi wëike kony aabi muör, ku na ye raan mär wëike ë rienkië ka bi wëike muk akölrüëcc ëbën. ^{†34} Waköu ë ninkä kcc karou aabi tö yöö ke nin. Raan tök kamken abi lc ku nyëi ku döŋ raan tök. ³⁵ Kälä aya, diäär karou aabi luui ë tök luçiden baai, tiŋ tök abi yäth nhial ku nyiëen tiŋ tök piny. ³⁶ Ku abi rot looi

† Rin bi kcc käk Nhialic ke tiŋ lon ci kek pial bik aa rëer ke kcc. (Leb 14:1-32) †† 17:26 Cäk 6:5-8 † 17:27 Cäk 7:6-24 †† 17:29 Cäk 18:20-19:25 †† 17:31 Mt 24:17-18; Mk 13:15-16 ††† Tiŋ Lot yon ci yenhom wel bi riän Thodom tiŋ, nawën ke yuom abi ciët ŋenh awai. (Cäk 19:26) ††† 17:33 Mt 10:39; 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; Jn 12:25

kälä aya tənë kcc lui dom yic. Raan dët abi yäth nhial ku nyiëen raan dët piny."

³⁷ Go kocken ye buccoth thiëcc, "Bëny, bi ke yäth tēnen?" Go Jethu bëer, "Të rëer guöp kã ci thou thiin, aye cor yenhom mat thiin."

Lëer ku bëny luök

18 Nayon aköl dët ke Jethu lëk kocken ye buccoth kääŋ bi ke piöcc bik dhiel aa röök akölaköl ku cik dhör. ² Ku lueel, "Wäthëer bëny luök ë tö thiin gen tök. Ku ëcie riöcc Nhialic ku ë dhäl kcc gup ëbën. ³ Ku tiŋ lëer ë tö ë gen kënë aya. Ku ë ye lac bën tənë bëny, ku lëŋ bi luök yic tənë mony luk kek. ⁴ Go bëny wëtde cii kuëcc nhom. Nawën le tak ke lueel, 'Na cök alon cii yen ye riöcc ë Nhialic, ku cã kcc thek, ke rin ë tiŋ kënë ya rääm nhom ë bak, aba tiŋ ba dhiel luök yic, na cã loi kälä, ka bi ya cool ë bën ku cut yaguöp.'"

⁶ Ku jöl Jethu lëk ke, "Pieŋkë tã ye bëny kuc luk jiaem thiin. ⁷ Cii Nhialic lëu bi luk njic looi tənë kocken ci lc, kcc ye röök aköl ku wëer? Bi ke cöl ke mec tənë ye? ⁸ Alëk we, abi luk njic looi tənë ke. Ku na la dhuk, yen Manh Raan, ye kcc kadë ba yök ke la gam pinyhom?"

Kääŋ raan akut Parathi ku raan ajuer kut

⁹ Ku lueel Jethu kääŋ kënë aya tənë kcc röt yök ciët kek path kepëc, ku dhälkë raan ëbën guöp. ¹⁰ "Kcc karou aake ci la luaŋ Nhialic bik la röök, raan akut Parathi nhiam ape ku raan ë kut ajuer kcc tuöör nyin. ¹¹ Go mony nhiam akut Parathi bën ku këcc ku röök ë rot ëlä, 'Yin alëcc Nhialic, yen acii thöŋ kek kcc kök, kcc käk kcc kök tuöör nyin, kcc ë luui kärecc ë diäär kcc kök kcc. Yin alëcc rin yen acii thöŋ kek raan ajuer kut kënë. ¹² Yen ë thek ba cii mith, arak rou nin kadhorou yiic, ku yin aya juer tök thiäär yic kãkkiën ya yök luçi yic ëbën.'

¹³ "Ku raan ajuer kut aci bën ku këcc tēmec ku cii yenyin njeer nhial wën röök yen, ku gut yepuöu amääth bi nyuöcch lon ë yen kärecc looi ku lueel, 'Nhialic liec ya, yen ë raan la guöp adumuööm.'" ¹⁴ Ku jöl Jethu lëk ke, "Mony kënë, ku acie raan akut Parathi, aci dhuk baai ka adumuöömke ci päl piny tənë ye. Rin raan nhiam rot yäth tuen abi dhuök ciëen, ku raan lir puöu rot tööu ciëen abi yäth tuen." §

Jethu adoc mith

(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

¹⁵ Kcc kök aake mith bëi tənë Jethu bi ke bën dccc. Go kcc Jethu buccoth ke läät. ¹⁶ Go Jethu mith caal yelööm ku lueel, "Calkë mith aa bö tənë ya, duökkë ke pën. Rin raan wic ye bi la bääny Nhialic yic adhil gam cimën ë mith thiikä. ¹⁷ Alëk we, raan wic ye bi bääny Nhialic yök adhil wët Nhialic gam, cimën ye manh koor wët kcc ke dhieth ye gam."

§ 18:14 Mt 23:12; Lk 14:11

Raan ajak
(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸ Go raandit kɔc Itharel Jethu thiëc, "Raan piöc path, yenö ba looi ba pîr akölrîëc ëbën yök?" ¹⁹ Go Jethu lëk ye, "Yenö ye yîn ya cɔɔl raan path? Acin raan path, ee Nhialic ë rot.

²⁰ "Ku na bëër wëtdu, ke yîn anjic kâk ye lööŋ Nhialic lueel,

'Duk tiŋ raandä kɔr, duk raan näk,
duk cuëer, duk kuëen wët lueth.
Thek wuur ku moor.' " †

²¹ Go mony wën bëër, "Löönkä aaca muk nhîim ëbën tēwäär koor yen agut ëmën." ²² Nawën piŋ Jethu kënë, ke lueel tēnē ye, "Ala löŋ ŋot këc ë looi. Yaac kâkku ëbën ku gam wëu tēnē kɔc ŋöŋ, yîn abî jîëk la yök pan Nhialic ku bäär buɔth ya." ²³ Nawën piŋ mony kënë ë wëlkä, ke mēen rin ë jak apeî.

²⁴ Go Jethu tiŋ ke cî puɔu dak ku lueel, "Abî yic riel tēnē kɔc ajîëk bik la bääny Nhialic yic." ²⁵ Alëk we alanden, apuɔl yic bî thörîl bak with cök, tēn tē bî raan ajak la bääny Nhialic yic." ²⁶ Go kɔc awën piŋ ë wëlkä Jethu thiëc, "Na ye këya, yenja bî la pan Nhialic?" ²⁷ Go Jethu bëër, "Kâk cî raan ke lëu aaye Nhialic looi."

²⁸ Go Pîter lueel, "Na yook, yok aacî kâkkua nyään wei ku buɔthku yî!" ²⁹ Go Jethu lëk ke, "Wek alëk yic, raan nyiëŋ panden wei, ku tiŋde ku wämâthakën ku kɔc ke dhiëth ye, ayî miëthke rin bääny Nhialic, ³⁰ abî kâjuëc yök ë riëc kënë yic, ku pîr akölrîëc ëbën bî bën aköldä yic."

Jethu ajam ë Thuɔnde kën yic diäk
(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

³¹ Nawën ke Jethu cɔɔl kɔcken ye buɔth kathiäär ku rou tēden röt ku lëk ke, "Ëmën yok aa la Jeruthalem, tē bî kâwäär cî kɔc kâk Nhialic tiŋ göt rin Manh Raan ken-hîim la tiŋŋ thîn." ³² Abî la thôn kɔc cie kɔc Itharel bik bui ku lëëtkë, ku ŋuutkë nyin, ³³ ku abîk that ku näkkë, ku na ye aköl ye nîn diäk, ke yeen abî piir ku jɔt rot ran yic." ³⁴ Ku kɔc ye buɔth aake këc kâkkä deet yiic. Wëtde yic acî thiaan tēnē ke, ku keek aacî kën jîëem Jethu kuc.

Jethu acî cɔɔr kony bî daai

³⁵ Nawën dötkë Jeriko, ke mony cî cɔɔr ë rëër dhël yuɔu ke lim. ³⁶ Nawën piŋ kɔc cath röt, ke thiëc, "Yenö loi rot?" ³⁷ Go lëk ye lon ë Jethu raan Nadharet yen atëk dhël yic. ³⁸ Go cööt, "Jethu, wën Debit liec ya."

³⁹ Go kɔc ke tō tuŋŋ lät ku lëkkë ye bî biët. Go ŋot kiu apeî, "Wën Debit kony ya."

⁴⁰ Go Jethu kōc ku lëk kɔc bik mony kënë thël tēnē ye. Nawën cî yëët tēthiök, ke thiëc Jethu, ⁴¹ "Yenö wic ba looi tēnē yî?" Go bëër, "Bëny awiëc ba ben daai."

⁴² Go Jethu lëk ye, "Daaië! Gamdu acî kony." ⁴³ Go guɔ

daai nyin yic, ku buɔth Jethu ke lec Nhialic. Nawën tiŋ kɔc juëc ke tō thîn kë cî rot looi, ke lec Nhialic ëbën.

Jethu ku Dhäkeo

¹⁹ Nawën cî Jethu yet Jeriko ku ber yic. ² Ke raan ajak cɔɔl Dhäkeo ë tō thîn ke ye raandit kam kɔc ajuër kut, ³ ku yeen ë wïc bî Jethu tiŋ ku ë ciek apeî. Go ciën tē tiŋ yen Jethu rin kɔc aake juëc. ⁴ Go riŋ tuŋŋ ku ler ŋaap nom, ŋam bî Jethu tēek yecök. ⁵ Nawën yëët Jethu ŋam awën cök ke tiŋ Dhäkeo nhial, go cɔɔl ku lueel, "Dhäkeo, lɔc bën piny, yaköl yen abî cool paandu."

⁶ Go Dhäkeo bën piny ku lor Jethu ke cî puɔu miët apeî. ⁷ Nawën tiŋ kɔc ke tō thîn ë kënë, ke la ŋoomŋoom ku luelkë, "Mony kënë acî la cool pan raan rac." ⁸ Go Dhäkeo wëlken cî kuëc nhîim ku jɔt rot ku lëk Bányda, "Bëny, ëmën thiin yen abä abëk ë wëëukië yiëk kɔc ŋöŋ, ku na ca kën raandä cam ruëeny, ka ba dhuk arak ŋuan."

⁹ Go Jethu lëk Dhäkeo, "Yaköl, yîin ku kacku wek aacî pîr akölrîëc ëbën yök, rin yîin aya yîn ë manh Abaram, ¹⁰ rin Manh Raan acî bën bî kɔc cî mää wïc, ku kony ke." ††

Kään aloony kathiäär

¹¹ Tēwën piŋ kɔc ë wëlkä, ke Jethu thōth kään rin ëcî thiök ke Jeruthalem. Ku ë yekë tak lon bî bääny Nhialic rot guɔ la jɔc thîn. ¹² Ku jɔl lueel, "Monytui, ke ye raan gɔl bëny, ëcî la wun dët mec apeî bî la ruök bî ya bënyŋaknhom. Ku jɔl dhuk wuɔnden. ¹³ Ku wën këc yen guɔ jäl, ke cɔɔl aluɔnyke kathiäär, ku ye ŋek gäm wëu ku lëk ke, 'Lökkë luui ë wëëukä yet aköl bî yen dhuk.'

¹⁴ Ku yeen ë mēen kocken mec, gokë kɔc tuɔc yecök bik la lueel, 'Mony kënë acuk wïc bî ya bënyŋaknhom.'

¹⁵ "Cɔk awën cî kacke ye wïc ka ŋot cî ya bënyŋaknhom, ku dhuk ku cɔɔl aloonyken wäär cî gäm wëu, bî bën ŋic ye wëu kadë cî raan tōk ya juak wëu wäär cî yiëk ye yiic. ¹⁶ Go alony tuŋŋ bën ku lueel, 'Bëny, wëu wäär ca gäm ya, yen acî wëu juëc tēnē ke arak thiäär yök thîn.' ¹⁷ Go bëny lëk ye, 'Aca ŋiëc looi, yîn alony path, ku rin cî yîn kâlik ŋiëc muk apath, yîn abî ya bëny gëeth kathiäär.' ¹⁸ Go alony ye kek rou bën ku lueel, 'Bëny, yen acî wëu juëc arak dhiëc yök tēn wëu wäär ca gäm ya.' ¹⁹ Go bëny lëk alony kënë aya, 'Yîn abî ya bëny gëeth kadhiëc.'

²⁰ "Ku ben alony dët bën ku lueel, 'Bëny, wëenkun wäär aa kîk. Aake ca der yiic alanthiin ye kɔc kenyin wuuny ku tääu ke. ²¹ Yen ya cî riöc yî, rin ye yîn raan cie këdu puɔl. Yîn ë kë cie këdu lööm, ku yîn ë tem rap këc ë puur.' ²² Go bëny lëk ye, 'Yîn alony rac, dak rot. Wëlkun ca lueel kek aabi luök wei. Anjic lon ye yen kë cie këdië lööm, ku yen ë rap tem rap këc puur. ²³ Yenö këc yîn wëëukië gäm kɔc ŋic luui wëu rin na la dhuk aköldä ke yök ke cî keyiic juak?' "

† 18:20 B.bei 20:12-16; L.rou 5:16-20

†† 19:10 Mt 18:11 † 19:11 Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18

²⁴ “Ku yöök bëny kɔc wën kääc thïn, ‘Nyaaike wëeu tënë ye ku gamkë ke tënë raan la wëeu juëc.’ ²⁵ Gokë lëk ye, ‘Bëny yeen ala wëeu juëc apeï.’ ²⁶ Go bëny lëk ke, ‘Raan la kãñ abï gãm kãjuëc kők, ku raan cïn kãñ, abï këthiin tō tënë ye nyaai aya. ¹²⁷ Ku kɔc man ɣen kã, kɔc cïi ɣen wïc ba ya bënyden, bëëikë ke ɣanhom tën ku nãkkë ke ɣa daai ë ke.’”

Jethu aci la Jeruthalem ke ciëm yai

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Jn 12:12-19)

²⁸ Wën cï Jethu kãkkã lueel, ke jiël bï la Jeruthalem ke wat atuöcke nhïim. ²⁹ Tëwën cï kek thiök ke Bethpeec ku Bethani, tëthiääk kek ɣon Olip, ke tooc kɔc ye buɔɔth karou tuer ³⁰ ku lëk ke, “Lak bëëi tō tuer yiic. Të yeet wek, wek aabi manh akaja cïn raan cï kan cath ye yök ke mac. Luɔnykë ku bëëikë tën. ³¹ Na le raan thiëc we, yeñö lony wek ye? Ke lëkkë ye, awïc Bãnyda.”

³² Gokë la ku yökkë manh akaja cit tëwën cï Jethu ke than thïn. ³³ Tëwën lony kek manh akaja, ke lëk raan la akaja ke, “Yeñö lony wek manh akaja?” ³⁴ Gokë bëër, “Awïc Bãnyda.”

³⁵ Gokë manh akaja ɣãth tënë Jethu ku kumkë kōu alãthken, ku nyuc Jethu yekōu. ³⁶ Tëwën löony yen dhöl, ke kɔc juëc thieth alãthken dhël yic. ³⁷ Ku wën kɔc yen piny ɣon Olip nhom, go kɔcken ye buɔɔth puɔth miët ëbën, ku leckë Nhialic rin kãjuëcdit jãñ gōi cik tiñ ku wekkë apeï ëlä,

³⁸ “Bï Nhialic bënyɣaknhom cï bën rin Bãnyda dɔc. Döör pan nhial ku lec tënë Nhialic.” ††

³⁹ Go kɔc akut Parathï kök ke tō kɔc yiic lueel tënë Jethu, “Bëny cɔl kɔckun yi buɔɔth aa bit.” ⁴⁰ Go Jethu bëër, “Alëk we, na cɔk kë biët, ka aleel ë röt, aa loi wuɔɔu.”

⁴¹ Nawën lek Jeruthalem dööt, ke dhiau wën tiñ yen ɣeu nhom, ⁴² ku lueel, “Döör akölrïëc ëbën ëcï we dööt kɔc Jeruthalem, ku wek aaci jai ë ye. Ku ëmën acäk bï bën tiñ. ⁴³ Ala aköl bï kɔc aterdun bën ku golkë we abï ciën tÿyör bakkë. ⁴⁴ Aabi we nök ëbën agut miñh rëër ke we. Ku gen Jeruthalem abï thuör piny ëbën, abï ciën alel kääc alel dët nhom, rin këc wek aköl cï Nhialic bën bï we kony njic.”

Jethu aci la luaj Nhialic

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Jn 2:13-22)

⁴⁵ Nawën lek ɣet Jeruthalem ke Jethu la luaj Nhialic. Ku cop kɔc kãñ ɣaac ayeer kal luaj Nhialic yic. ⁴⁶ Ku lëk ke, “Aci gõt athör thëer wël Nhialic yic lɔn cï Nhialic ye lueel ëlä, ‘Luajdië aci looi bï ya tën ye kɔc ëbën rök thïn.’ Ku yeen acäk wel bï ya luaj cuër.” †

⁴⁷ Ku jɔl a piöoc luaj Nhialic akölaköl. Go kɔc kãk Nhialic ku kɔc gët lööñ ku kɔcdit baai wïc bik nök. ††⁴⁸ Ku acïn dhël cik lëu bik yök bï kek ye looi, rin ye kɔc ëbën rëer yelööm ke piñ wëlke, ku wickë bï ciën tön cik piñ.

† 19:26 Mt 13:12; Mk 4:25; Lk 8:18 †† 19:38 Wk 118:26 †
19:46 Ith 56:7; Jer 7:11 †† 19:47 Lk 21:37

Bãny Itharel aa riel Jethu yöñ yic

(Mt 23:27; Mk 4:27-33)

²⁰ Naɣon akäl tök, tëwën piöoc Jethu kɔc ë Wët Puɔth Yam luaj Nhialic, ke bënydit kãk Nhialic, ku kɔc gät lööñ ku kɔcdit baai bō tënë ye. ² Ku thiëckë, “Ee yïn, lëk ɣo ye riel nõ tō yïguöp ye yïn luui këlã? Ku yeña yik yi ë riel kënë?”

³ Go Jethu bëër tënë ke, “Wek aba thiëc aya, lëkkë ɣa, ⁴ riel ye Joon kɔc gãm lökwëi yök tënë Nhialic aye rielde ë rot?” ⁵ Gokë kan guëek yic kamken ë röt ku luelkë, “Na luelku ka yök tënë Nhialic, ka lueel ëlä, yeñö këc wek wëtde gam? ⁶ Ku na luelku ke rielde ë rot, ke ɣok aa nãk, rin cï raan ëbën ye gam lɔn Joon ë ye raan kãk Nhialic tiñ.” ⁷ Gokë dhuök Jethu, “ɣok aa kuc tã yök yen rielde thïn.”

⁸ Go Jethu lëk ke, “Na ye këya, ke wek aacã lëk riel ye ɣen kãkkã looi.”

Jethu ajam ë waal bï rëëc bãny nyuɔɔth

(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

⁹ Ku ben Jethu jam ë waal tënë kɔc ku lueel, “Monytui ëcï dom looi ku cum yic tiim ë luok, ku riöp yic kɔc kök. Ku keny wun dët, ku le pëi juëc nök wei. ††¹⁰ Nawën le tã cï tiim luok thöñ, ke tooc aluɔnyde tënë kɔc wäär cï riöp dom yic bik la gãm abãkke. Gokë alony dom ku thatkë ku copkë ciën yecin. ¹¹ Go alony dët ben tooc, gokë ben dom ku thatkë ku banjë apeï. Ku toockë ciën ke cïn kë cik gãm ye. ¹² Go alony dët ye kek diäk ben tooc, gokë yiëk tëtök aya ku copkë wei. ¹³ Go wun dom lueel, ‘Yeñö ba looi? ɣen abï manhdiën nhiaar tooc, tädë ka bik la theek.’ ¹⁴ Nawën tiñ kɔc cï riöp dom yic manhde, ke luelkë, ‘Kënë ë manh raan yen la dom, ku ë yen abï kãñ lök thɔn aköldã. Bãk nãkku ku kãkkã aabi döñ ke ɣo.’ ¹⁵ Ku thelkë ayeer dom yic ku nãkkë.” Ku jɔl Jethu ke thiëc, “Yeñö bï raan la dom looi tënë ke?” ¹⁶ “Abï bën ku nök kɔc awën cï riöp dom yic, ku riöp dom yic kɔc kök.” Nawën piñkë ë wët kënë ke luelkë, “Diët cïi rot loi!”

¹⁷ Go Jethu ke döt apeï ku thiëc ke, “Yeñö ye wët kënë cï gõt këlã thëer teet yic, ‘Mën wäär yen cï atëët kuc, yen aci bën a mën ril.’” †††

¹⁸ Ku lëk Jethu ke, “Na deeny raan yecök mën ka duɔɔny bï ruöth. Ku na wik raan nhom ka niɔɔn yic.”

Jethu awïc bï wëëñ wët ajuër

(Mt 22:15-22; Mk 12:13-17)

¹⁹ Go kɔc piöoc lööñ ku bãny kãk Nhialic wïc bik Jethu dom nyin yic, rin cï kek ye njic lɔn aa kek ke jiëem Jethu gup ë waal. Ku keek aaci riöc kɔc awën tō thïn. ²⁰ Gokë kɔc kök riöp thook bik röt looi ciët ke ye kɔc path tënë Jethu, bik aa la thiëc bik deep rin na le wët rëec lueel, ke domkë ku ɣëthkë tënë bënydit mac baai. ²¹ Ku bik

†† 20:9 Ith 5:1 ††† 20:17 Wk 118:22

tënë Jethu ku thiëckë ëlä, "Raan piöoc, anjicku ln wët ye lueel ku kë ye piöoc ee yic. Yin acie dît raan ye kuëëc nhom. Ku yin ë kóc piöoc bik kë wïc Nhialic looi dhël la cök. ²² Lëk yo, na ye täktäku buk ajuër dhiel aa gam, yok kóc Itharel tënë bënyjaknhom Cithër kua cuk bi gäm ye."

²³ Ku Jethu ëci ruënyden njic, ku bëer, ²⁴ "Nyuöthkë ya wëu, ku thiëc ke, ye nhom na ku ye rin na kakkä ci giëc ë wëeth kôu?" Gokë bëer, "Aa käk Cithër bënyjaknhom."

²⁵ Go Jethu lëk ke, "Na njëckë këya, gämke Cithër bënyjaknhom këde ku gämke Nhialic këde."

²⁶ Ku acin wët rëec ci Jethu lueel kóc nhïim lëu bi ya awuöc bi kek ye döm. Ku wët ci lueel ëci ke göi ku bitkë.

Nhialic abï kóc ci thou cöl aa ben pïr

(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷ Go kóc kök akut Thaduthi. Akut cii yeen ye gam ln bi Nhialic kóc ci thou ben cöl apir, bën tënë Jethu ku thiëckë ëlä, ^{†28} "Raan piöoc, Mothith aci löng göt ëlä tënë yo, 'Na thou wämënh ë raan ku nyiënh tik piny ke cin mith, ke wämënh koor ala yöt tik bi mith dhiëth yon mënhë.' ^{††29} Na thöönku ln tö mith tik thin kadhorou, ku thiëc wën dît, ku thou ke cin mith. ³⁰ Go wämënh buuth ye la yöt tik, ku thou aya ke cin mith ci dhiëth. ³¹ Ku looi rot këya tënë mënhë ye kek diäk. Ku këya tënë ke ëbën kadhorou, aaci thou ke cin mith cik nyäänj piny. ³² Nawën ke tik thou aya. ³³ Ku lek tuen ku thiëckë, tã le kóc ci thou röt jät aköldä, bi ya tin na, rin ci yen rëer ke ke ëbën kadhorou?"

³⁴ Go Jethu bëer, "Thiënj ye kóc röt thiaak ë kën piny-nhom tën. ³⁵ Ku kóc path bi röt jät thou yic, kóc ye pan Nhialic këden, aacie thiëc ku aacie ë thiaak, ³⁶ ku aaci bi ben thou rin aa thöng kek atuuc Nhialic. Ku aa mith Nhialic rin ci kek röt jät thou yic. ³⁷ Ku Mothith guöp ë jam ln ye kóc ci thou ben pïr, wäär gët yen tã ci Nhialic rot nyuöth ye ë bun dëp yic, ku jiëem rin Bëny ëlä, 'Ee Nhialic Abaram, ee Nhialic Ithäk ku ee Nhialic Jakop.' ^{†38} Wëtde yic ë ln ye yen Nhialic ë kóc pïr, ku acie Nhialic kóc ci thou, rin kóc ëbën aa pïr tënë ye." ³⁹ Go kóc piöoc lööng ke kääc thin jam ku luelkë, "Aca njic dhuk nhom raan piöoc." ⁴⁰ Ku thök jamden rin ë cik wïc bik ben thiëc.

Jethu aci kóc piöoc ln yen raan ë tooc Nhialic

(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)

⁴¹ Ku lueel Jethu tënë ke, "Yenö ë ye lueel ln raan ci lóc ku dóc ya raan dhiënh Debit? ⁴² Rin aye Debit guöp luel athör waak yic ëlä,

'Acï Nhialic lueel tënë Bänydië, "Nyuc ë tën könjidiën cuëc,

⁴³ yet tã bi yen kóc aterdu dhuök ciëen yicök." '†

⁴⁴ "Ye këdë ye yen manh Debit, ku yeen aye Debit cöl, 'Bänydië?' "

Jethu alëk kóc bik röt tiit kóc gät lööng Itharel

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40)

⁴⁵ Tëwën piñ kóc ëbën wëtde, ke Jethu wël yenhom kocken ye buuth ku lueel, ⁴⁶ "Tietkë röt ku duökkë kóc piöoc lööng Itharel ye kiëc. Kóc cath kek alëthken dît bär, röt teem yön yoc yic bi ke aa muöth athëc. Ayekë nhiaar bik nyuc tuen thöc kocdît tën amat, ku yön path aköl ya. ⁴⁷ Ku keek aa käk lëer tuöör nyin, ku röökkë apeï bik kóc wën ln puuth kek. Kockä aabi tëm awuöc ril apeï."

Ajuër lëer

(Mk 12:41-44)

21 Kaam wën ke Jethu ci nyuc tã ye wëu juaar thin luang Nhialic, ku döt kóc wëu cuat kën ajuër yic.

Ke kóc juëc ajieek aake ci wëu aa täau thin.

² Nawën ke tin lëer anäänj bö ku cuat wëu reen lik thin aya. ³ Go Jethu lueel, "Wek alëk yic, lëer këne aci Nhialic këden ci juaar nhiaar tënë kóc kök ëbën. ⁴ Rin aa cik juaar wëuken juëc yic, ku yen anäjë, aci këne bi yen pïr dhuol thin ëbën."

Luang Nhialic Jeruthalem abï thuör piny

(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)

⁵ Tëwën jiël kek luang Nhialic, ka atuuc kök jam tã dhënj luang Nhialic thin ku aleel peth ci ye buuth, ku kadhënj ci gäm Nhialic bi ye door. Go Jethu bëer, ⁶ "Käkkith yakë tin ëmën, ala aköl bi ke thuör piny ëbën, ka cin alel tön bi köc alel dët nhom."

Acï Jethu lëk atuöcke ln bi ke maan

(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)

⁷ Go kë thiëc, "Raan piöoc, ye nen bi këne rot looi, ku yenö bi ye nyuöth ln tã bi këne rot looi aci thiök?"

⁸ Go Jethu lëk ke, "Tiëerkë nhïim ku duökkë röt cöl aduöng. Rin kóc juëc aabi bën ë rienkië ku ye njek lueel, 'Ke yen raan ci lóc ku dóc, aköl bi yen bën akïn.' Duökkë ke buuth. ⁹ Ku duökkë riöc aköldä tã tin wek tön, ku al-iaap baai ke loi röt. Kakkä abï röt kan dhiel looi tuen, ku acie ln cii thök piny guo thiök."

¹⁰ Ku ben Jethu lueel ëlä tënë ke, "Wuöt aabi kenhiim tuööm ku thërkë, ku bëei mec bënydit abï thör kamken.

¹¹ Ayiëkyiëk piny dît juëc aabi röt looi, ku tuaany ku cönjät apeï aabi röt looi yön juëc yic. Ku käreec kök aabi röt looi, ku kadit kóc cöl ariöc aabi tin nhial. ¹² Ku tuen bi kakkä röt looi, wek aabi gum apeï, ku wek aabi yäth tën amat ku mec we. Ku wek aabi yäth luk yic bëny nhïim ë rienkië. ¹³ Ku ë yen tën bi wek kóc ëbën lëk Wët Puuth Yam thin. ¹⁴ Ku duökkë diëer tã bi wek röt kuony thin, ¹⁵ rin wek aba kony ba we cöl anjic wël puuth bäk lueel, käk cii kóc aterdun we bi jöny, tädë ke dhäl kakkun yakë lueel. ^{††16} Wek aabi kóc ke dhiëth we, ku wämäthakun, ku kóc ruäi ke we ku mäthkun gaany.

† 20:27 Luci 23:8 †† 20:28 L.rou 25:5 ‡ 20:37 B.bei 3:6 †† 20:43 Wk 110:1

‡ 21:15 Lk 12:11-12

Ku kɔc kɔk kamkun aabi nɔk. ¹⁷ Ku raan eb̄en abi we maan e rienkiē, ¹⁸ Ku wek aabi kony na cɔk a nhiem tɔŋ nhom ka ciī bi mää. ¹⁹ Deet bi wek wepuõth deet abi we cɔl apir.

Jethu ajam wēt riāŋ Jeruthalem

(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰ "Aköl tiŋ wek Jeruthalem ke ci apuruuk wuõt kɔk gool, ke njeckē lon tē bi ye rac aci bēn. ²¹ Ke kɔc rēer Judia aa dhil riŋ gat nhiim, ku kɔc rēer geeu Jeruthalem aa dhil jāl, ku kɔc tō bēi yiic ayeer aaci la geeu. ²² Rin tēnē, kek aa nin bi kɔc tēm awuõc bi kē ci gõt athör thēer wēl Nhialic yic yenhom tiēŋ. ²³ Diäär liēc ku diäär muk mith kor aabi gum apeidit e ninkā. Kɔc e wunē, aabi gum apei ku aabi Nhialic tēm awuõc. ²⁴ Kɔc kɔk aabi nɔk tɔŋ yic, ku kɔc kɔk aabi dɔm ku la ke mac wuõt kɔk yiic. Ku Jeruthalem abi wuõt kɔk dɔm ku ræckē apei, ku mackē yet aköl bi bäänyden thök.

Aköl bi Manh Raan bēn

(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)

²⁵ "Käk kēc kaŋ tiŋ aabi röt looi tēnē aköl ku pēi ku kuēl. Ku kɔc wuõt pinynhom eb̄en aabi puõth jiet, ku riõckē atiaktiak dit loi rot wēr yiic. ^{†26} Ku kɔc aabi riõckē apei rin kāk loi röt pinynhom. Käk tō nhial eb̄en, aköl ku pēi ku kuēl aabi röt yääk. ²⁷ Ku Manh Raan abi tiŋ ke bō nhial pial yiic kek diik ku riēdit apei. ^{‡28} Tē looi kakkā röt, ke we deet wepuõth ku rēerkē e cök rin tē bi we luõk käreŋc yiic aci yēet."

²⁹ Ku ben Jethu ke lēk kääŋ kēnē, "Tē tiŋ wek tim cit ŋaap ayi tiim kɔk ke loi yiith yam, ka njeckē lon ci kēr thiök. ³¹ Kēya, na tiēŋkē kakkā ke loi röt, ke njeckē lon ci bääny Nhialic thiök. ³² Alēk we, wek aaci bi mää tē cɔk kakkā röt looi. ³³ Nhial ku piny aabi liu, ku wētidiē aci bi kaŋ mää.

Rēerkē we ci röt guir

³⁴ "Guierkē röt, ku rēerkē we tir nhiim. Duõkkē aköl bi ŋen bēn cɔl ayök we ke we kēc röt guir. Duõkkē röt cɔl ayök we pir pir rac, bāk aa rēer we ci wiēet e mōu akölaköl, ku yakē rēer we tēk kāk pir pinynhom. Aköl kēnē abi la ciel wegup ke cāk ŋic, ³⁵ cimēn län adhie wēi adēp. Ku kēnē abi bēn tēnē kuat raan pir pinynhom eb̄en. ³⁶ Rēerkē we tit ku rōckē akölaköl bāk la riel bi wek kē bi rot looi göök, bāk kōc ŋanhom ŋen Manh Raan we ci diēer."

³⁷ Ku jɔl Jethu e ninkā nɔk ke ye piõc luāŋ Nhialic, na bō thēi ke jiēl bi la nin gɔŋ Olip nhom. ^{‡38} Ku kɔc aake ye guēr luāŋ Nhialic rial bik piõcde bēn piŋ.

Amat nēk Jethu

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Jn 11:45-53)

22 Nawēn la tē bi Yan Ayum cīn yic luõu looi thiök. ^{#2} Ke kɔcdit kāk Nhialic ku kɔc piõc lööŋ wic dhēl path bi kek Jethu nɔk, rin riõc kek ciēt la aliām bi rot looi.

³ Ku raan tōk kam kɔc ye buõth kathiäär ku rou cɔl Juda Ithkariõt, eci bēny jɔŋrac la yepuõ. ⁴ Go la tēnē kɔcdit kāk Nhialic ku bāny apuruuk luāŋ Nhialic tiit, bi tē bi yen ke kuõny thīn, bik Jethu dɔm la guēek yic. ⁵ Gokē puõth miēt wēn piŋ kek ye lon bi yen ke kony, ku thōnkē lon bi kek ye riõp. ⁶ Go gam, ku wic tēpeth bi yen Jethu dɔm thīn ke cīn kɔc ŋic ye.

Jethu aci miēth thēi ci guir rin yai cam

(Mt 26:17-25; Mk 12:21; Jn 13:21-30)

⁷ Aköl bi Yan Ayum cīn yic luõu looi eci bēn, aköl ye amēl nɔk rin yai. ⁸ Go Jethu Piter ku Joon tooc ku lēk ke, "Lak bāk miēth yai la guir tēnē ŋo."

⁹ Gokē thiēc, "Ye tēnen wic yīn ŋo buk miēth yai la guir thīn?"

¹⁰ Go Jethu bēer, "Tē le wek geeu Jeruthalem, ke wek aabi rōm kek mony yēc tōny e piū. Biaathkē pan le yen thīn. ¹¹ Ku lēkkē raan la baai, aye Raan piõc lueel, 'Ye ŋon nen bi ŋen miēth yai cam thīn ŋok kōckien ŋa buõth?' ¹² Ku abi we nyuõth ŋon nhial lāau yic ci guir yic. Guierkē miēth e tēen."

¹³ Gokē la ku yōkkē kēriēc eb̄en cit tēwēn ci Jethu ye lēk ke thīn. Ku jɔlkē miēth yai guir.

Guirku röt apath buk guõp Bēny rɔm

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1Kor 11:23-25)

¹⁴ Tēwēn bi kek jāl mith ke Jethu nyuc tēde ku nyuc atuõckē aya, ¹⁵ ku lēk ke, "Aca wic apei ba miēth Yan Ayum cīn yic luõu kēnē cam kek we ku ba jāl gum.

¹⁶ Alēk we lon acā bi ben cam yet tē bi wēt tō yeyic yök bääny Nhialic yic."

¹⁷ Ku lööm aduŋ ci thiāŋ muõn abiēc, ku leec Nhialic ku lueel, "Lömkē kēnē ku tekkē e kamkun. ¹⁸ Alēk we lon ŋen acin muõn abiēc dēt ba ben dek yet aköl bi bääny Nhialic bēn."

¹⁹ Nawēn ke lōm ayup ku leec Nhialic, ku beny yic ku gēm ke ku lueel, "Kēnē e guäpdie ci juaar rienkun. Yakē looi kēlā bāk ŋa ya tak." ²⁰ Nawēn miēth cök ke ben aduŋ la yic muõn abiēc lööm aya ku lueel, "Kēnē e döör yam ke Nhialic ci thany e riēmdiē bi kuēr e rienkun." ^{‡‡}

²¹ "Ku yen kīn, raan bā luõm arēer tēn, ku amith kek ŋa! ^{‡‡‡22} Ku e tēde, Manh Raan adhil thou cit tē ci Nhialic guier ye. Ku raan bā luõm abi gum apeil!"

²³ Gokē röt thiēc tōk, tōk, yeŋa kamkua lēu bi ya yen loi kēnē.

† 21:22 ŋoth 9:7†† 21:25 Ith 13:10; Edhe 32:7; Juel 2:31; Ny 6:12-13 ‡ 21:27 Dan 7:13; Ny 1:7†† 21:37 Lk 19:47

‡‡ 22:1 B.bei 12:1-27 ‡‡‡ 22:20 Jer 31:31-34 ‡‡‡ 22:21 Wk 41:9

Atuuc aaci wēt teer raan dīt kamken

²⁴ Kaam wën aya ke kɔc ye buɔɔth teer wēt lɔn nadë, “Yeŋa kamken yen bi ya raan dīt apeɪ.” ^{†25} Go Jethu lëk ke, “Pinyinhom tën bány kɔc cie kɔc Itharel aa la riel tënë kɔcken meckë, ku kɔc mac baai aa röt ɔɔɔ, ‘Kɔc määh ke kɔc baai.’ ^{††26} Ku acie tēde tënë we, rin raandit kamkun adhil rot dhuɔk piny bi ciēt raan koor. Ku raan tō tueŋ adhil rot dhuɔk ciēn bi luui tënë kɔc kɔk.” ^{‡27} Ku thiēc ke, “Yeŋa yen dīt, ye raan ye luɔɔi aye raan ē luui? Cie raan ye luɔɔi? Ku ŋen kamkun ŋen acit raan ē luui.” [‡]

²⁸ “Wek aaci kɔc ke ya kārɪl cā yök yiic, ²⁹ ku cit mēnē cī Wä ya looi ba ya bēny, wek aba yiēk ē bāny kēnē aya. ³⁰ Wek aabi mīth ku dēkkē kek ya bānydiē yic, ku nyuɔc kē thōc nhīm bāk luŋ thān Itharel yic thiāär ku rou looi.” [‡]

Jethu aci kē bi Pīter ye jai lueel

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Jn 13:36-38)

³¹ Ku ben Jethu lueel, “Thaimon, Thaimon piŋ wēt-diēnē, bēny jakrɛc aci thiēc bi gām riel bi we them ēbēn, bi kɔc path tek thook tënë kɔc rɛc, cimēn dhie ye rap kɔm bi miel tek thok rap yiic. ³² Ku ŋen aci rōök rienku yin Thaimon bi gamdu dhiel riel. Ku na ca jal dhuk tënë ya, ke yi kony wāmāthakui kɔk.”

³³ Go Pīter bēär, “Bēny acin kē bā gēl bi ya cii mec kek yi, ku thucɔc kek yi aya.”

³⁴ Go Jethu lueel tënë ye, “Alëk yi Pīter, nhiäk bēäk piny ke thɔn ajith kēc kiu, yin abā jai arak diäk lɔn kuc yin ya.”

³⁵ Nawēn ke Jethu thiēc kɔcken ye buɔɔth, “Tē tooc ŋen we bāk Wēt Puɔth Yam la lëk kɔc, ku wek aacin wēu ku jɔkɔɔ la keny ayi war, yakē yök lɔn le yen kē liu tënë we?” Gokē bēär, “Acin kēdärj.” ^{†††36} Go Jethu lueel, “Emēn, na la raan wēu ke muk ke, ku muk jɔkɔg aya. Ku na yin acin pal, ke yi ŋɔc alēth abēk wei ku ŋɔc. ³⁷ Lucikē ē kēnē rin aye wēl cī gōt thɛr ē rienkiē lueel, lɔn ye ŋen raan tōk kam kɔc kārɛc looi. Ku wēt kēnē abi yenhom tiēŋ emēn.” ^{‡‡}

³⁸ Go kɔc ye buɔɔth lueel, “Bēny, paal karou aa kik.” Go bēär, “Aa juēc.”

Jethu arōök ke njic lɔn bi ye nök

(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Nawēn ke Jethu jiēl ku ruɛc kɔcken ye buɔɔth, ku ler gɔn Olip nhom cimēnden yen ye looi akōlaköl.

⁴⁰ Nawēn lek yet tēden adhie, ke lëk ke, “Rōökkē Nhialic bi we cii them jakrɛc.”

⁴¹ Ku nyiēnke piny ku le tueŋ tēthin-nyɔɔt, ku gut yenhɪl piny ku rōök, ⁴² ku lueel, “Wä, na lēu rot ke kērɛc tit ya acii bō. Ku acie wētdiē ē wētdu.” ⁴³ Go

† 22:24 Mt 18:1; Mk 9:34; Lk 9:46 †† 22:25 Mt 20:25-27; Mk 10:42-44 ‡ 22:26 Mt 23:11; Mk 9:35 †† 22:27 Jn 13:12-15 ‡‡ 22:30 Mt 19:28 ††† 22:35 Mt 10:9-10; Mk 6:8-9; Lk 9:3; 10:4 ‡‡‡ 22:37 Ith 53:12

atuny nhial rot nyuɔth ye ku deet puɔu, ⁴⁴ rin ē dhiau apeɪ yepuɔu. Ku ben rōök apeɪ abi tuc kuēr yeguɔp cimēn riem.

⁴⁵ Ku jɔt rot tēwēn rōök yen thīn ku dhuk tënë kɔc ye buɔɔth, ku yök ke ke nin rin cī riāäk ē puɔu ke ɔɔl agök.

⁴⁶ Go lueel tënë ke, “Yeŋo niin wek? Jatkē röt ku rōökkē bi we cii them jakrɛc.”

Jethu aci dɔm

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Jn 18:3-11)

⁴⁷ Jethu ē ŋot jam tēwēn bi kɔc juēc ke wēt Juda nhīm, raan tōk kam kɔc ye buɔɔth kathiāär ku rou. Ku ler tënë Jethu ku muɔth ke ciim. ⁴⁸ Go Jethu lueel, “Juda ca ya ciim ba Manh Raan nyuɔth kɔc dɔm ye?”

⁴⁹ Nawēn tiŋ kɔc ye buɔɔth ke rēär kek ye kē bi rot looi, ke luelkē, “Bēny, cuk thär? Ÿok aa muk paalkua.”

⁵⁰ Go raan tōk kamken palde miēt bei, ku tōk alony lui pan raandit kāk Nhialic ku teem yinyden cuēc wei.

⁵¹ Go Jethu lueel, “Acie kēya.” Ku gɔɔt mony awēn yic tēwēn cī tōk pal, ku kony bi dem.

⁵² Ku jɔl Jethu jam tënë raandit kāk Nhialic ku bāny apuruuk luŋ Nhialic tiit, ku kɔcdit baai cī bēn bik ye dɔm, ku lueel, “Cāk bēn we muk paal ku atuel ciēt ya ye raan kɔc rum? ⁵³ Ÿen ē rēär kek we luŋ Nhialic akōlaköl, ku akēckē kaŋ them bāk ya dɔm. Ku emēn wek aaci puɔl bāk kē tō wepuɔth looi. Ku tënë jɔŋrac abi la riel bi kērɛc wic looi.” [§]

Pīter ajei Jethu

(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Jn 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Gokē Jethu dɔm ku ŋēthkē pan raandit kāk Nhialic. Ku Pīter ē biōth ke mec kɔc cök ciēn. ⁵⁵ Ku apuruuk aake cī many ŋöckē took kal yic. Go Pīter rot māt ke ku nyuuc bi ŋöc. ⁵⁶ Nawēn tiŋ nyan lui pan bēny Pīter ke nyuc mac lōm, ke döt apeɪ ku lueel, “Mony kēnē ē ye rēär kek Jethu aya.”

⁵⁷ Go Pīter jai ku lueel, “Mony kēnē acā ɔk njic yin nyenē!” ⁵⁸ Ku kaam thiin awēn ke mony dēt tiŋ Pīter ku lueel, “Yin ē raanden aya.” Go Pīter bēär, “Acie ŋen mäthdiē.”

⁵⁹ Ku kaam awēn, ke wēt yen raan Jethu, ben mony dēt muök yeguɔp apeɪ ku lueel, “Acin diu lɔn ye mony kēnē rēär kek Jethu, rin ē raan Galilia.”

⁶⁰ Go Pīter bēär! “Mäthdiē, kē ye lueel acā cak deet yic.” Ku kaam wën ŋot jiem yen ke thɔn ajith kiu. ⁶¹ Go Jethu yenhom wel ku döt Pīter. Go Pīter kēwäär cī Bēny Jethu lëk ye älä, “Tueŋ ke thɔn ajith kēc kiu ya aköl, aba lueel arak diäk lɔn kuc yin ya.” ⁶² Ku ler ayeer ke cī guɔp yär ku dhieɛu apeɪ.

Jethu aci bui ku that

(Mt 26:67-68; Mk 14:65)

⁶³ Tën awën ke kɔc ke tit Jethu, ee yekë bui ku thatkë, ⁶⁴ ku derkë nyin ku guutkë kecin ku yöökkë, "Mæekë! Yeŋa yi gut?" ⁶⁵ Ku lueelkë käreɔc apeɪ yeguɔp.

Jethu aci yäth luŋ bäny Itharel yic

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Jn 18:19-24)

⁶⁶ Nawën bak piny, ke kɔcdit Itharel ku kɔcdit kæk Nhialic, ku kɔc piöoc lööŋ mat kenhiim. Ku bii Jethu luŋnden yic. ⁶⁷ Ku lëkkë ye, "Na ye Raan ci lɔc ku dɔc, ke lëk ɔo." Go Jethu bëër, "Na lëk we ke wek aaci wëtdië bi gam, ⁶⁸ ku na thiëc we, ka cäk bi bëër. ⁶⁹ Ku emën ler tueŋ, Manh Raan abi nyuc lŋ cuëc Nhialic Madhɔl."

⁷⁰ Gokë rek yic ebën, "Na ye këya, ye Wën Nhialic?" Go Jethu bëër, "Ee ɔen, cit tã cäk luël ye." ⁷¹ Gokë lueel, "Acin dët wicku kɔc kɔk bi bën jam kæk ci looi. ɔok aaci wël ci lueel ë thuɔŋde piŋ."

Kɔc Itharel aaci Jethu gaany tënë Pilato

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Jn 18:28-38)

23 Go kɔc luk röt jɔt ebën ku yëthkë Jethu Pilato nhom raan Roma. ² Ku gɔɔnykë ku lueelkë, "ɔok aaci mony kënë yök ke rɔc kackua nhiim, ke ye lëk ke bik ajuër cii ye täau piny tënë bënyaknhom Roma. Ku aye lueel aya lɔn ye yen Raan ci lɔc ku dɔc, bënyaknhom."

³ Go Pilato thiëc, "Ye yin bënyaknhom kɔc Itharel?" Go Jethu bëër, "Ee ɔa, cit tã ca luël ye."

⁴ Go Pilato yenhom wël kɔcdit kæk Nhialic ku thän awën ku lueel, "Acin awuɔc ca yök ee raan kënë guɔp."

⁵ Gokë ɔot ke jam apeɪ ku lueelkë, "Tëden yen kɔc piɔɔc thän ajɔk aliäap Judia yic ebën. Aci jɔk Galilia ku yen kin ci bën Jeruthalem emën."

Jethu aci yäth Antipäth ɔërot nhom

⁶ Nawën piŋ Pilato ë wëlkä ke thiëc lɔn yen raan Galilia. ⁷ Nawën le ɔic lɔn ye Jethu raan wun mɔc Antipäth ɔërot, ku yeen ë rëër Jeruthalem ë ninkä, ke cɔl Jethu ayëth yenhom. ⁸ Go Antipäth ɔërot puɔu miet wën tiŋ yen Jethu, rin ëci kajuëc piŋ ë rienke. Ku ëci ɔërot wic apeɪ bi Jethu tiŋ, ku ɔjɔth aya bi kæk ye Jethu ke looi tiŋ. ⁹ Go Jethu jal thiëc wël juëc, go Jethu biet kecin wët tŋŋ dhuk nhom. ¹⁰ Go kɔcdit kæk Nhialic ku kɔc piöoc lööŋ röt cust tueŋ, ku lueelkë wël rɔc apeɪ Jethu guɔp. ¹¹ Go Antipäth ɔërot kek apuruɔkkë Jethu bui ku lëëtkë. Ku rukkë alanh dhëŋ apeɪ cit alanh bëny yekɔu, ku toockë ciëen tënë Pilato. ¹² Ku jɔl Antipäth ɔërot kek Pilato, wäär man röt jal mäath akölë.

Jethu aci tëm thou

(Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Jn 18:39-19:16)

¹³ Go Pilato kɔcdit kæk Nhialic ku kɔcdit baai, ku kɔc kɔk cɔl ebën, ¹⁴ ku lëk ke, "Wek aaci mony kënë bëëi

yanhom, ku lueelkë lɔn ë yen raan rɔc kɔc nhiim bik aliäap looi. Ku emën ɔen aci wët wic yic wenhiim, ku akëc yök ke la guɔp awuɔc cɔk alɔn ci wek ye gaany kajuëc apeɪ. ¹⁵ Na cɔk a Antipäth ɔërot ka këc yök ke la guɔp awuɔc, yen ale yen ye cɔl adhuk yanhom. Acin awuɔc ci mony kënë looi lëu bi ye nök. ¹⁶ Aba cɔl athat ku luɔny." ¹⁷ Ruɔɔn ebën aköl Yan Ayum cin yic luɔu, Pilato ë raan tøk kam kɔc ci mac lony tã wic kɔc baai ye bi lony. ¹⁸ Go thän awën tã thän wuɔu looi, "Näk! Ku lony Barabath tënë ɔo." ¹⁹ Barabath ëci mac rin aliäm ci rot looi geeu, ku rin ci yen raan nök.

²⁰ E wic Pilato bi Jethu lony, ku ben jam tënë ke.

²¹ Gokë ben kiu apeɪ, "Apiëët tim ci riü kɔu."

²² Go Pilato ben jam tënë ke, kënë yen yic diäk ku lueel, "Yeŋö? Ye awäc ɔö ci looi? Acin awuɔc ca yök ke ci looi lëu bi ye nök! Aba cɔl athat ku cal ajiël." ²³ Gokë ɔot ke kiu apeɪ röldit, lɔn dhil Jethu piäät tim ci riü kɔu. Ku këden wën yekë lueel aci yenhom bën guɔt.

²⁴ Go Pilato wëtden gam ku tëm Jethu awuɔc wën wickë. ²⁵ Ku lony Barabath, raan wäär ci mac rin aliäap, ku rin ci yen raan nök. Ku yik ke Jethu bik la luɔu tãden wickë kepuɔth.

Jethu aci piäät tim ci riü kɔu

(Mt 22:32-44; Mk 15:21-32; Jn 19:17-27)

²⁶ Gokë Jethu kuaath ayëer. Ku wën kuëth kek ye, ke mony cɔl Thaimon raan pan Thirene bö baai, nawën ci tim ci riü Jethu göök, gokë dɔm ku cɔlkë aket tim ke buɔɔth Jethu cök. ²⁷ Ku buɔɔth kɔc juëc apeɪ ku diäär dhiau rienke aya. ²⁸ Go Jethu yenhom wël ke ku lueel, "Diäär Jeruthalem, duëkkë dhiau ë rienkië, dhiaukë ë rienkun ku rin miëthkun. ²⁹ Rin nin bi ye lueel ëlä aaci thiik, 'Diäär mit gup aa diäär këc mith kaŋ thuëët!' ³⁰ Ku ë yen tën bi ye aa luël thän aya ëlä, 'Aŋuëën buk ciët kɔc ci thou, kɔc ci wiëk nhiim, kɔc ci kë ci wiik kenhiim kuɔm piny.' ³¹ Na ye këcit kënë rot looi ke tim tɔc, ke yeŋö yakë tak ke bi rot looi tã le yen riël." ††

³² Ku kuath apuruuk kɔc karou aya, kɔc la gup awuɔcdit tet bik ke la nök kek Jethu. ³³ Nawën lek tã cɔl Ithkal dööt, ke piëët Jethu tim ci riü kɔu ku kɔc awën karou, raan tøk lŋ cuëc ku raan dët lŋ cam. ³⁴ Go Jethu lueel, "Wä, päl piny tënë ke, keek aa kuc kë loikë."

Ku cuët apuruuk gëk bik alëth Jethu tek kamken. ³⁵ Ku jɔl kɔc juëc kɔc ë tëën ke daai ye. Ku tën awën ë ye kɔcdit Itharel bui ku lueelkë, "Ee kɔc kɔk kony, cɔl akony rot tã ye yen Raan ci Nhialic lɔc ku dɔc." ††

³⁶ Ku bui apuruuk aya. Ku bik tënë ye ku gëmkë muɔn abiëc ci wac, ³⁷ ku lueelkë, "Na ye bëny kɔc Itharel ke yi kony rot." ³⁸ Ku piëëtkë tim ci ye göt thän

† 23:30 ɔoth 10:8; Ny 6:16 †† Wëtdë yic ee duër a këlä, "Na ye kë cit kënë rot looi tënë raan cin awuɔc ci looi, ke ye tak yeŋö bi rot looi tënë raan la guɔp awuɔc." † Tën kënë ee ye cɔl këlä rin thiëk yen kek gɔndit la guëŋ-ŋeŋ cit apen nhom raan. †† 23:34 Wk 22:18 †† 23:35 Wk 22:7 ††† 23:36 Wk 69:21

kälä nhial tim Jethu nom, " *KĒNĒ Ē BENYNAKNHOM ITHAREL.* "

³⁹ Go raan tök kam kɔc awën cī piäät kek ye lat ku lueel, "Cīi ye Raan cī Nhialic lɔc ku dɔc? Kony rot ku kony ɣo aya." ⁴⁰ Go raan dĕētĕ puŋu riäk ku nyieeny, "Cīi ye cak riöc Nhialic agut tĕ thou yin aya? ɣok aaci tĕm thou cimĕnde. ⁴¹ Ku awäcda adhilkū jɔt rin ɣok aa col kĕ cuk looi, ku mony kĕnĕ acin kĕrĕec cī looi." ⁴² Ku lueel tĕnĕ Jethu, "Tak ya tĕ yeet yin Bäanydu yic." ⁴³ Go Jethu lĕk ye, "Yin alĕk yic, yaköl yin abi rĕer kek ɣa pan Nhialic."

Jethu aci thou ayic

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Jn 19:28-30)

⁴⁴ Nawĕn tĕcĭt aköl ciel yic ke muöth loi rot pan awĕn, ku cīi aköl ruel ɣet täänj aköl. ⁴⁵ Ku tĕwĕn ka alanh ye gĕĕnj bĭ luanj Nhialic tek yic alnj thĭn rĕet yic rou. ⁴⁶ Ku cöt Jethu röldit ku lueel, "Wä, wĕikiĕ aaca than yicin." Acĭ wĕlkä lueel ku thou. ††

⁴⁷ Nawĕn tiŋ bāny apuruuk kĕ cī rot looi, ke lec Nhialic ku lueel, "Mony kĕnĕ ĕ ye raan path alanden." ⁴⁸ Nawĕn tiŋ kɔc ke cī kenhĭim kut tĕĕn bik daai kĕ cī rot looi, gokĕ dhuk baai ke gut kepuöth. ⁴⁹ Kɔc ke njĕc kek Jethu ĕbĕn, agut diäär ke buoth ye wäär jĭel yen Galilia, aake daai ĕ kākä ĕbĕn. ‡

Jethu aci thiök

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Jn 19:38-42)

⁵⁰ Mony cɔl Jothep ĕ tō thĭn. Ku yĕen ĕ raan gen Arimatheo, pan Judia. Jothep ĕ ye raan path la cök, ku yĕen ĕ njöth bĕn bāny Nhialic. Ku yĕen ĕ ye raan akut luk kɔc Itharel.

⁵² Nawĕn le tiŋ lɔn cī Jethu thou, ke la tĕnĕ Pilato ku thiĕc guöp Jethu. ⁵³ Ku bĭi piny tim kōu ku der alath, ku tĕĕu raŋ cī wec kuur yic, raŋ cĭn raan cī kaŋ thiök thĭn. ⁵⁴ Ee ya aköl nin dhiĕc, aköl ye kɔc röt guir rin aköl cīi kɔc ye luui, ee bĭ guo bĕn.

⁵⁵ Nawĕn cī guöp Jethu bĕi piny tim kōu, ke diäär wäär bö kek Jethu Galilia, buoth Jothep ku tiŋkĕ tĕ cī guöp Jethu tääu thĭn raŋ yic, ⁵⁶ ku dhukkĕ baai ku lek miök njir guir bĭ kek guöp Jethu bĕn tɔc. Nawĕn aköl cīi kɔc ye luui, ke ke löŋ cĭt tĕ ye löŋ Mothith luĕl ye. ††

Jethu aci rot jɔt raŋ yic

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Jn 20:1-10)

24 Nayɔn nhiäk rial aköl Nhialic, ke diäär la raŋ nom kek miök njir cĭk guir. ² Ku yökkĕ alĕl cī raŋ kum nom ke cī laar wĕi. ³ Nawĕn lek raŋ yic ke cīi guöp Jethu yök thĭn. ⁴ Tĕwĕn kĕĕc kek ke cī gäi, ke röör karou ceŋ alĕth ɣer apĕi cī la toptop bö, ku kĕĕckĕ kelöŋ. ⁵ Go diäär riöc ku gutkĕ kenhĭim piny. Go röör wĕn lueel tĕnĕ ke, "Yeŋö ye wek raan pĭr bĕn wĭc tĕn kɔc cī thou? ⁶ Acĭi tō tĕnĕ, aci rot jɔt. Takkĕ kĕwäär cī lĕk we ĕlä wäär njoot yen Galilia, ⁷ lɔn Manh Raan abi thĭn

† 23:45 B.bei 26:31-33 †† 23:46 Wk 31:5 ‡ 23:49 Lk 8:2-3 †† 23:56 B.bei 20:10; L.rou 5:14

kɔc rĕc bik piäät tim cī riĭu kōu, ku abi ben pĭr aköl ye nin diäk." †† Go diäär wĕl wäär cī Jethu lĕk ke tak.

⁹ Maria Magdalena, ku Joanan, ku Maria man Jemith ku diäär kök, kek aake cī la raŋ nom. Nawĕn dhukkĕ ke la kɔc Jethu buöth kathiäär ku tök ku atuuc kök, lĕk kĕ cī rot looi. ¹¹ Go atuuc tak lɔn ĕ yen wĕt lueth, ku cĭk gam. ¹² Go Pĭter rot jɔt ku riŋ raŋ nom bĭ la tiŋ. Nawĕn guŋ yekōu piny ku tiŋ raŋ yic, ke tiŋ alĕth wäär cī guöp Jethu der kepĕc. Go dhuk baai ke cī gäi aya kĕ cī rot looi.

Jethu aci rot nyuöth kɔcken ye buöth karou

(Mk 16:12-13)

¹³ Ya aköl töŋ awĕn, ke kɔc Jethu buöth karou jɔt röt bik la pan cɔl Emauth, ku ĕ mec kek Jeruthalem tĕ cĭt kilomĭter thiäär ku tök. ¹⁴ Tĕwĕn cieth kek ke jam ku takkĕ kāk cī röt looi, ¹⁵ ke Jethu bö ku cieth ke kuany keyöth. ¹⁶ Ku mär kĕdāŋ kepuöth bik cīi njic. ¹⁷ Go Jethu ke thiĕc, "Yeŋö bakĕ lueel tĕthĕer awĕn cieth wek?" Gokĕ köc ku dötkĕ piny ke cī kenyin wel. ¹⁸ Go raan tök kamken cɔl Kliöpath wĕtde bĕĕr, "Adhil a yin raan töŋ rĕĕr Jeruthalem kuc kāk cī röt looi thĭn ye nĭnkä yic."

¹⁹ Go Jethu thiĕc, "Ye kānjö?" Gokĕ bĕĕr, "Aa kāk cī röt looi tĕnĕ mony cɔl Jethu, raan Nadharet. Kāk cī looi ku wĕl cī lueel aye nyuöth lɔn ye yen raan ril kāk Nhialic tiŋ. Ku aci Nhialic ku kɔc ĕbĕn gam lɔn ril yen kĕriĕc ĕbĕn yic ye lueel ku looi. ²⁰ Acĭ kɔckuan dĭt kāk Nhialic ku kɔc piöc lööŋ dɔm ku gĕmkĕ bāny mac baai bĭ tĕm thou, ku piĕĕtkĕ tim cī riĭu kōu. ²¹ Ku ĕ yeku njöth lɔn ye yen raan bĭ kɔc Itharel waar käreɕ yĭc. Ku ĕ nin kadiäk ĕmĕn tĕn looi kākä röt. ²² Diäär kök akuötda yic, aake cī riĕel raŋ nom wĕn anhiäk, ku lek dhuk ke wĕt cī ɣook bĕn cɔl agĕi lɔn liiu guäpde raŋ yic. Ku lɔn cĭ kek atuuc Nhialic cie lĕk ke lɔn piir Jethu tiŋ. ²⁴ Go kɔc kök kamkua riŋ bik la tiŋ. Ku yökkĕ ayic lɔn liiu guöp Jethu raŋ yic, cĭt tĕ cī diäär ye luĕl thĭn."

²⁵ Go Jethu lĕk ke, "Wek aa kɔc cĭn kĕ njĕckĕ! Wek aacie kāk cī kɔc kāk Nhialic tiŋ lĕk we ye lac gam! ²⁶ Kĕc kɔc kāk Nhialic lueel wäär, lɔn bĭ Raan cī lɔc ku dɔc kājuĕckä kaŋ guum bĭ jal la Bäanyde yic." ²⁷ Ku tĕt Jethu ke kāk cī lueel rienke wĕl thĕer Nhialic yĭc, jɔck athör Mothith agut kāk cī kɔc kāk Nhialic tiŋ göt.

²⁸ Nawĕn cĭk thiök kek pan awĕn le kek thĭn, ke Jethu loi rot ke cĭt raan ber tueŋ. ²⁹ Gokĕ pĕen ku luelkĕ, "Rĕĕr ke ɣo, aköl aci cuɔl." Go la baai ke ke. ³⁰ Tĕwĕn cĭ kek nyuc bik mĭth, ke Jethu löm ayup ku dɔc ku beny yic, ku gĕm ke. ³¹ Nyin yic tĕwĕn ke njĕckĕ ku mĕr bik cĭi ben tiŋ. ³² Gokĕ röt thiĕc ĕ röt, "ɣo kĕc puöth ayum tĕwĕn jĭĕem yen kek ɣo, ku teet wĕl cī göt thĕer tĕnĕ ɣo."

³³ Ku jɔtkĕ röt nyin yic ku dhukkĕ Jeruthalem. Ku yökkĕ kɔc Jethu buöth kathiäär ku tök ku kɔc kök ke cī kenhĭim mat, ku lĕkkĕ ke, ³⁴ "Bĕny aci rot jɔt ayic, ka cī

†† 24:7 Mt 16:21; 17:22-23; 20:18-19; Mk 8:31; 10:33-34; Lk 9:22; 18:31-33

rot nyuõth Piter." ³⁵ Ku jol kɔc wɛn bõ Emauth karou kɛ cĩ rot looi dhɛl yic teet, tɛ cĩ kek bɛny njɛc thĩn wɛn bɛny yen ayup yic.

Jethu aci rot nyuõth atuõcke

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Jn 20:19-20; Luci 1:6-8)

³⁶ Wɛn njot jɛɛm kek, ke Bɛny bõ ku kɛɛc kamken ku lueel, "Bĩ dõõr arɛɛr ke we."

³⁷ Gokɛ pɛk wei ku riõõckɛ ɛbɛn ku takkɛ lɔn yen atiɛp yen yekɛ tĩj. ³⁸ Gokɛ thiɛɛc, "Yɛnjõ riõõc wek? Yɛnjõ ye wek diu lɔn cĩ yen ye ya? ³⁹ Tiɛnjɛkɛ yacin! Ku tiɛnjɛkɛ yacõk, ee yɛn ayic. Gatkɛ ya, ku abãk tĩj rin atiɛp acie la adiõõj ku yom cimɛn ye wek ke tĩj kek ya." ⁴⁰ Ku wɛn lueel yen kɛnɛ, ke nyuth yecin ku yecõk ke. ⁴¹ Ku njot cik gam, rin miɛt diit cĩ kek puõth miɛt ku gãi diit cĩ kek gãi. Go Jethu ke thiɛɛc, "Le miɛth camkɛ tõ thĩn?" ⁴² Gokɛ gãm rɛc cĩ tuak ⁴³ ku cuet ke dɛɛi kek ɛbɛn.

⁴⁴ Ku jol lɛk ke, "Kãkkã gup aa kãk ca lɛk we wãar njot rɛɛr yɛn ke we, lɔn bĩ kɛriɛɛc ɛbɛn cĩ gõt Lõnj Mothith

yic, ku athõr kɔc kãk Nhialic tĩj ku diɛt Nhialic yic aya ɛ rienkiɛ, aa dhil rõt tiɛɛj tɛden." ⁴⁵ Ku kony ke bĩk wɛl thɛɛr Nhialic deet yiic, ⁴⁶ ku lɛk ke, "Ayakɛ tĩj tɛ cĩ ye gãt thĩn lɔn Raan cĩ lɔc ku dɔc, ɛ bĩ gum ku jɔt rot ran yic akõl ye nĩn diãk. ⁴⁷ Ku aci wɛl cĩ gõt lueel aya lɔn dhil kɔc pinynom ɛbɛn, jɔk Jeruthalem lɛk bĩk kepuõth wɛl Nhialic, bĩ kãracken pãl piny. ⁴⁸ Wek aaci kãkkã tĩj ke cĩ kɛnhĩim tiɛɛj. ⁴⁹ Ku wek abĩ tuõc Wɛi Nhialic wãar cĩ Wã lueel. Rɛɛrkɛ geeu yet akõl bĩ riel nhial kɛnɛ bɛn tɛnɛ we."

Jethu aci yãth pan Nhialic

(Mt 16:19-20; Luci 1:9-11)

⁵⁰ Nawɛn ke Jethu jiɛl ke ke ku lek Bethani. Ku jɔt yecin nhial ku dɔc ke. ⁵¹ Tɛwɛn dɔc yen ke, ke jiɛl tɛnɛ ke ku jɔt ɛ nhial. ⁵² Gokɛ door ku dhukkɛ Jeruthalem ke cĩ puõth miɛt. ⁵³ Ku keek aake ye lac rɛɛr Luaj Nhialic ke lec Nhialic.

Joon

Wët nom

Wël cī Joon gōt aa Jethu nyuowth ke ye Wët theer Nhialic tō thīn ē lōnawon ku emēn, ku abī tō thīn ē lanawon ku emēn, ku abī tō thīn atheer, “Ku Wēt aci bēn a raan ku ciēn kek ʒo.” Cīmēn ye athōor nom guōp ye lueel, Joon ē gāt wēlkā rin bī kōc kuen ye njic lōn nadē ke Jethu yen Aluēēk, Wēn Nhialic wāār cī lēk kōc. Ku kōc bī wētde gam aabī pīr. (20:31)

Jethu aye nyuowth aban tuer yic, lōn ē yen Wēt Nhialic. Ku wēl kōk bō ciēn ē kēnē cōk, aa kāk juēc jān gōi cī Jethu looi. Ku kākā aa Jethu nyuowth aya lōn ē yen Wēn Nhialic, ku ē yen Aluān wāār cī lueel. Kākā cōk, kāk jān gōi cī rōt tiēn aaci teet yiic. Aban athōr kēnē ē ʒo lēk tē cī kōc kōk wēt Jethu gam thīn ku buothkē. Ku dhāl kōc kōk wēlke ku cik wētde gam.

Jōk cōkdīt 13 ʒet 17 ala yic tē cī Jethu kek kōcken ye buowth rēer thīn ē tōk wēer akōl wāār dōm ye. Ku ēcī jam tēnē kōcken ye buowth nāakde nom tuer tē bī kek rōt guēer thīn, ku deet kepuōth. Cōk ciēn aa ʒo lēk dōmdōm Jethu, ku luōnde ku piēt cī ye piāt tim cī rīiu kōu, ku jōn rotde. Ku jpl a nyooth cī yen rot nyuowth tēnē kōcken ye buowth jōn rotde cōk ciēn. Anyikōl tiŋ cī kōc ye yōk cōkdīt 8 yic, jōk cōk koor 1 ʒet 11 aci nyāān wei kāk cī gōt theer yiic. Ku akēc kōc tuer kek ke war gētget wēl Jethu yiic gōt. Ku aye kōc kōk gōt aya tēdēt.

Joon ē miōc pīr akōlriēc ebēn bī gām kōc tē gem wēt Raan cī lōc ku dōc, deet kōc puōth. Ku ē miōc bī rot jōk emēn ke bī gām kōc bī Jethu gam, lōn ye yen dhēl ku yic ku pīr.

Kāk tō thīn

Kāk cī gōt tuer 1:1-18

Joon raan kōc muowc nīim ku kōc cī Jethu kan buowth 1:19-51

Piōoc ē Jethu 2:1-12:50

Nīn ciēn kadhorou thuowde nom tuer 13:1-19:42

Jōn rot ku nyooth rot Bēny 20:1-31

Kāk cī gōt ciēn nyooth rot dēt Galilia 21:1-25

Wēt Pīr

1 Wātheer kēc nhial ku piny cak, Wēt ē tō thīn, ee rēer kek Nhialic, ku Wēt ē ye Nhialic. ² Wēt ē rēer kek Nhialic wāār cek kān. ³ Kājuēc rēer nhial ku piny ebēn aake cak ē ye. Ku acīn kāk tō thīn kēc ke cak ke yeen liu thīn. ⁴ Kuat kāk tō thīn ebēn aa pīr yōk tēnē ye. Ku piērde aci ruel gām raan ebēn. ⁵ Piērde yen ē ruel dēp apeī muōth yic, ku akēc lēu bī kuōm nyin piny.

⁶ Nhialic ēcī atuōnyde tooc, raan cōl Joon. ⁷ Aci bēn bī kōc bēn lēk bīk ruel njic. Aci bēn bī lēk ke bī raan ebēn wēt piŋ ku gem. ⁸ Yeen ēcie yen ruel, aci bēn bī kōc bēn lēk ruel. ⁹ Ku Wēt yen ē ye ruel ayic, ruel cī bēn pinynhom tēnē raan ebēn.

¹⁰ Wēt ē tō pinynhom, ku Nhialic ē cak piny ē ye, ku akēc kōc pinynhom njic. ¹¹ Yeen aci bēn tēnē kāk ke cī cak, ku akēc kōcken cī cak lor. ¹² Ku aci kōc abēk bēn lor

ku gamkē wētde, goke gām riel bīk aa mīth Nhialic.

¹³ Keek aacie mīth Nhialic cīt tē ye kōc dhiēth thīn, cīmēn ye mīth la wun dhiēth ke. Ee Nhialic guōp yen ē Wunden.

¹⁴ Wēt aci bēn a raan ku ciēn ke ʒo. Ku diekde acuk tiŋ, diik Wēn tōn Nhialic. Ku ē yen bīi yic, ku lier puōu Nhialic tēnē ʒo.

¹⁵ Ku Joon aci tuōl ku lēk kōc ē rienke elā, “Kēnē yen ē raan wāār ye ʒen jam ē rienke, raan wāār ya lueel elā, ‘Yen abī lōk bēn ʒacōk, ku adīt tēnē ʒa. Yeen ē rēer thīn wāār ke ʒa kēc cak dhiēth.’ ”

¹⁶ Rin kāpuowth ē yen Wēn Nhialic, yen aci ʒo dōc ebēn, dōc tōk ē dōc dēt cōk. ¹⁷ Wātheer lōn ēcī Nhialic gām kōc ē Mothith, ku emēn Nhialic aci yic ku lier piānde gām kōc ē Jethu raan cī lōc ku dōc. ¹⁸ Acīn raan cī Nhialic kan tiŋ tēʒon. Ee Wēn tōn thōn kek Nhialic, rēer Wun lōm yen aci ʒo cōl anjic Nhialic.

† Wēt yen aci bēn aa pīr †† 1:6 Mt 3:1; Mk 1:4; Lk 3:1-2

Athön Joon raan kɔc muɔɔc nhiiim

(Mt 21:12-13; Mk 1:1-8; Lk 3:1-18)

¹⁹ Kɔcɔdit Itharel Jeruthalem aake cī kɔc kāk Nhialic ku kɔc kuat Lebī tuɔɔc tēnē Joon, bik la thiēec ēlā, “Ye yin ŋa?”

²⁰ Ku Joon akēc bēn jai bī wētden dhuk nhom. Acī bēn bēēr ē cōk ku lueel ēlā, “Acie ŋen Raan cī lɔc ku dɔc.”

²¹ Gokē thiēec, “Aye yin ŋa? Ee yin Elija?” Go bēēr, “Acie ŋa.” Gokē ben thiēec, “Ye yin raandit kāk Nhialic tiŋ bī bēn?” † Go dhuɔk ke, “Ųei! Acie ŋa.” ²² Gokē lueel, “Lēk ŋo, ee yin ŋa? Ųok aa dhil wēt dhuɔk kɔc ke toc ŋo. Ye rot yōk ē yin ŋa?” ²³ Go Joon bēēr, “Ųen ē jam apei roor tē cī cen, ‘Guierkē dhēl Bēny bī la cōk cīmēn wäär cī Ithaya raan kāk Nhialic tiŋ ye lueel.’” ††

²⁴ Rōörkā aake tooc kɔc akut Parathī, ²⁵ ku jɔlkē Joon bēn thiēec ēlā, “Yerjō ē yin kɔc muɔɔc nhiiim tē cī yin ye Raan cī lɔc ku dɔc, ku yin acie Elija ku cī ye raandit kāk Nhialic tiŋ?” ²⁶ Go Joon dhuɔk ke, “Ųen ē kɔc muɔɔc nhiiim piū ē path, ku raan arēēr kamkun ē tēn ku acāk ŋic, ²⁷ raan yen lōk bēn ŋacōk ciēen, ku acā lēu ba warke dōk.” ²⁸ Kēn ē loi rot pan cɔl Bethani, wār Jordan kōu tēwäär ye Joon kɔc muɔɔc nhiiim thīn.

Amälthiin Nhialic

²⁹ Naŋɔn aköl dēt ke Joon tiŋ Jethu ke bō tēnē ye, go lueel, “Tiēŋkē Amälthiin Nhialic yen bā adumuɔɔm kɔc pinyinhom nyaai, kan abō. ³⁰ Yen ē raan ye ŋen jam ē rienke wäär ē ŋen ye lueel ēlā, ‘Yen abi lōk bēn ŋacōk, ku adit tēnē ŋa. Yeen ē rēēr thīn wäär ke ŋa kēc cak dhiēeth.’ ³¹ Aacā ŋic bī ya yen ŋa, ku ŋen acī bēn ku ya kɔc muɔɔc nhiiim piū rin bī ŋen ye cɔl aŋic kɔc Itharel.”

³² Ku ēcī Joon lueel aya ēlā, “Ųen acī Wēi Nhialic tiŋ ke bō kecīt kuur ē dit, ku nyuuc yenhom. ³³ Ku ē ŋot kēc ŋic, ku ēcī Nhialic raan toc ŋa ba kɔc aa muɔɔc nhiiim piū, lēk ŋa ēlā, ‘Raan bī yin Wēi Nhialic tiŋ ke bō ku nyuuc yenhom yen ē raan bī kɔc muɔɔc nhiiim Wēi Nhialic.’ ³⁴ Ee yic, aca tiŋ ku alēu ba lueel, wenhiiim lɔn ē yen Wēn Nhialic.”

Kɔc cī Jethu kaŋ buɔɔth

³⁵ Ųɔn aköl dēt, Joon ē kääc kek kɔcken ye buɔɔth karou tēwäär aköl. ³⁶ Nawēn tiŋ Jethu ke tēk tēthiōk ke ke, go Joon dōt apei ku lueel, “Tiēŋkē, yen akan yen Amäl Nhialic.” ³⁷ Ku jɔl piŋ kɔc ye buɔɔth awēn karou kēya, gokē Jethu buɔɔth. ³⁸ Nawēn wel Jethu yenhom, ke tiŋ ke ke buɔɔth ye, go ke thiēec, “Yerjō wiēckē?” Gokē lueel, “Rabi, rēēr tēnen?” (Ku wētde yic, “Raan Piöc.”)

³⁹ Go lēk ke, “Bāk, bāk bēn tiŋ.” Gokē la ku tiŋkē tē rēēr yen thīn. Ku ē ye tāāŋ aköl, ku jɔlkē rēēr kek ye abi piny cuɔl.

† Raan kāk Nhialic tiŋ bī tuɔl, bī bēn Raan cī lɔc ku dɔc bēn lueel. Tiŋ L.rou 18:15, 18; Mt 4:5 †† 1:23 Ith 40:3

⁴⁰ Raan tōk kam kɔc wēn karou cī wēt Joon piŋ ku buɔɔth Jethu, ee ye Andria wāmēnh Thaimon Piter.

⁴¹ Naŋɔn nhiäk rial, ke Andria rām ke mēnhē, go lēk ye, “Ųok aaci Methaya yōk.” (Ku wētde yic Raan cī lɔc ku dɔc.) ⁴² Ku ŋēth Thaimon tēnē Jethu. Go Jethu dōt apei ku lueel, “Yin ē Thaimon wēn Joon, yin abi cɔl Kepa.” (Ku yen Piter wētde yic ee kuur.)

Jethu acī Pilipo ku Nathaniel cɔl

⁴³ Nawēn aköl dēt ke Jethu la Galilia, ke rām kek Pilipo, go lēk ye, “Buɔth ŋa.” ⁴⁴ Ku Pilipo ē raan Bethaida, ku ē gen yī Andria ku Piter aya. ⁴⁵ Go Pilipo Nathaniel yōk ku lēk ye, “Ųok aaci raan wäär cī Mothith gāt ē rienke athör lööŋ yic, raan yen cī kɔc kāk Nhialic tiŋ gāt ē rienke aya, acuk yōk. Yen ē Jethu wēn Jothepe raan Nadharet.”

⁴⁶ Go Nathaniel lueel, “Ye kēpiath ŋō lēu bī tuɔl Nadharet?” Go Pilipo bēēr, “Bäär ba tiŋ.”

⁴⁷ Nawēn tiŋ Jethu Nathaniel ke bō, ke jam rin Nathaniel ku lueel, “Raan kēnē ē raan Itharel ayic guɔp, kecīn guɔp ruēeny.”

⁴⁸ Go Nathaniel lueel, “Ca ŋic kēdē?” Go Jethu bēēr, “Yin guɔ ŋic wēn rēēr yin ŋaap cōk, tēwēn kēc Pilipo la bī yī la cɔl.”

⁴⁹ Go Nathaniel bēēr ku lueel, “Raan piöc, yin ē Wēn Nhialic, yin ē Bēny Itharel.”

⁵⁰ Go Jethu bēēr, “Ca jāl gam rin cī ŋen ye lēk yī lɔn cī ŋen yī tiŋ wēn rēēr yin ŋaap cōk? Yin abi kädit kōk wār ē kākā tiŋ!” ⁵¹ Ku ben mat thīn, “Wēt yic alēk we, wek aabi nhial tiŋ ke liep rot, ku atuuc Nhialic aa bāk tiŋ ke bō piny tēnē Manh Raan ku lek nhial.” ‡

Yan thiēek pan Kana

2 Nin kadiäk cōk ciēen, ke ruäi loi gen Kana pan Galilia. Ku man Jethu ē tō thīn, ² ku Jethu ēcī cɔl yai yic aya kek kɔcken ye buɔɔth. ³ Nawēn la mōu thōk, ke lēk man ye, “Mōu acī liu tēnē ke.” ⁴ Go Jethu lueel, “Tiŋē, yin acī kē luɔɔi dhil lēk ŋa. Akälidiē aŋot kēc yēēt.” ⁵ Go man lēk kɔc luɔi, “Luɔikē kāk bī lēk we ēbēn.”

⁶ Ku tōnydit kadātem aake cāp kɔc lōm. Tōnykā aake ye ke piū tāāu thīn bī kɔc kecōk aa lɔk, cit tē ye löŋ ciēŋ kɔc Itharel ye nyuɔɔth thīn. Ku tōny tōk ē jɔt tē cit tēn aduɔk thiār-rou, tēdē aduɔk thiārđiäk. ⁷ Go Jethu lēk kɔc luɔi, “Thiäŋkē tōnykā piū.” Gokē tōny thiöŋ abik thook alic. ⁸ Ku jɔl Jethu lēk ke, “Gēmke ye tōnykā yiic, ku gämke ke raan yen wun ruäi.” Gokē looi kēya, ⁹ ku jɔl raandit kɔc athiēk awēn piū thiēep, piū cī waar bī ya mōu. Ku akuc tē bīi mōu thīn, aa kɔc luɔi wēn thiŋ tōny kek aa ŋic ye. Go raandit kɔc athiēk wun nya cɔl, ¹⁰ ku lēk ye, “Raan ēbēn ē muɔn path kaŋ gam tuen, ku na cī kɔc jāl kueth ke muɔn lir aɔl lōk gam. Ku yin cī muɔn path waan ciēen agut emēn.” ¹¹ Kēnē yen ē kēdit jän gōi cī Jethu kaŋ looi gen Kana pan Galilia. Ku

‡ 1:51 Cäk 28:12

yen aci diëtde nyuowth, ku aaci kacken ye buowth jäl gam.

¹² Nawën ë kënë cök, ke Jethu la Kapernaum kek man ku wëët wun ku kacken ye buowth, ku rëerkë thïn ë tëën nïn lik. †

Jethu aci la luaj Nhialic

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lk 19:45-46)

¹³ Ƴon ci Yan Ayum cïn yic luou jäl thiök, ke Jethu la Jeruthalem. †¹⁴ Ku jöl ler kal luaj Nhialic yic, ke yök koc ke Ƴoc wei thïn ë Ƴök ku amël ku jöl aa kuör. Ku koc wëü waar yiic aake ci nyuc thïn aya. ¹⁵ Go waat nai ë wiën, ku cop koc wei kal luaj Nhialic yic kek Ƴäkken ku thäkken ku weer wëü wei, ku wel agenken yiic. ¹⁶ Ku lëk koc kuör Ƴaac wei, "Nyaaikë kakkä ë tën, ku duökkë Ƴön Wä col aye Ƴön Ƴoc." ¹⁷ Go kacken ye buowth wël ci göt athör theer wël Nhialic yic tak. Wël ye lueel ëlä, "Yïn Nhialic, nhiër Ƴöndu adëp Ƴapuöu cïmën mac." ‡

¹⁸ Go kocdit Itharel bën ku thiëckë, "Ye kedit jän göi yindë ba looi ba nyuowth Ƴo, lön le yïn yic ba këcit kënë looi?"

¹⁹ Go Jethu bëër ku lëk ke, "Rackë luaj Nhialic kënë, ku aba ben looi nïn kadiäk." †²⁰ Gokë lueel, "Aci ruöön thiärnjan ku dätem nöck bi jäl thök, ku luel ka ba looi nïn kadiäk yiic?" ²¹ Ku luaj Nhialic jiem Jethu ë guäpde. ²² Ku na wäär la jöt ran yic, ke kacken ye buowth tak këwäär ci lueel. Ku gamkë wël theer Nhialic ci göt, ku wël ci Jethu lëk koc. ²³ Tëwäär rëer yen Jeruthalem yai yic, ke koc juëc gam wëtde wën tiñ kek kækken jän göi ci looi. ²⁴ Ku aake njic Jethu ëbën ku yen akëc rot nyuowth ke. ²⁵ Ku acin këc nadë ke wic raan dët bi ye nyuowth koc, rin anjic käk tö raan puöu.

Jethu ku Nikodemo

3 Raan akut Parathi col Nikodemo, ku ë ye raandit koc Itharel ë tö thïn, ² nayon aköu wëër tök ke la tënë Jethu ku lueel, "Raan piöoc, anjicku yïn ë raan piöoc ci Nhialic tooc. Rin acin raan loi käk jän göi cïmën yïn, tã liu Nhialic kek ye."

³ Go Jethu bëër, "Yïn alëk yic, acin raan bi bäany Nhialic tiñ, tã cii ye ben dhiëeth dhiën dët."

⁴ Go Nikodemo lueel, "Bi raan ben dhiëeth këdë? Lëu bi dhuk man Ƴac bi jäl ben dhiëeth?"

⁵ Go Jethu bëër, "Wët yic alëk yi, raan këc ben dhiëeth ë piü ku Wëi Nhialic, aci bäany Nhialic bi yök. ⁶ Raan aye dhiëeth koc ë path, ku Wëi Nhialic ë pir yam ye Nhialic gäm koc. ⁷ Duk ye gäi tã lëk Ƴen yi, lön dhil we ben dhiëeth. ⁸ Wëi Nhialic acit mën dhie ye raan yom piñ ke wuu, ku cii tã bi yën thïn ku tã le yen thïn njic. Yen ë tën koc bi ben dhiëeth Wëi Nhialic." ⁹ Go Nikodemo thiëc, "Bi këc rot lëu këdë?"

¹⁰ Go Jethu lëk ye, "Yïn ë raan piöoc koc pan Itharel ku kuc këc. ¹¹ Wët yic alëk yi, Ƴoc aa jam käk njicku ku

luelku käk cuk tiñ. Ku not we jei bäk wëtde cii gam.

¹² Na cäk wëtde gam tã jiem Ƴen käk pinynhom, ke we bi wëtde gam këdë tã jiem Ƴen tënë we käk Nhialic?

¹³ Acin raan cii kan la nhial bi käk Nhialic bëëi, ee raan bö nhial Manh Raan bö piny nhial."

¹⁴ Cïmën wäär ci Mothith luñ wëeth cit këpiiny jat nhial roor bi yen koc ci këpiiny cam aa dök, ke Manh Raan adhil Ƴäth nhial, †¹⁵ rin bi raan gam wëtde ëbën pir akölrüëc ëbën yök. ¹⁶ Nhialic anhiar koc pinynhom apei. Yen agem yen Wënden juöl, bi raan ëbën wëtde gam cii mär, ku piirkë akölrüëc ëbën. ¹⁷ Ku Nhialic akëc Wënde tuöc piny bi koc bën luök wei, ee rin bi thäi pinynhom pir ë rienke.

¹⁸ Raan gam wëtde aci bi luök wei, ku raan ci jai bi wët cii gam aci luök wei, rin këc yen wët Wën töön ë Nhialic gam. ¹⁹ Ku këc bi ke luök wei akin, ruel aci bën pinynhom ku koc aa nhial muöth tën ruel rin aa luui kërec.

²⁰ Raan ëbën kërec looi ë ruel maan ku cii la Ƴer yic, rin cii yen kërec ye looi wic bi ke njic. ²¹ Ku raan luui kë-path ë bën Ƴer yic bi luide nyuowth, rin ci ke luui Nhialic.

Joon aci ben jam rin Jethu

²² Nawën ke Jethu kek kacken ye buowth la pan Judia, ku rëer thïn ke ke, ku muoc koc nhïim piü. ²³ Ku Joon ë ye koc muoc nhïim aya tã col Aenon thiäak kek Thalim la yic piü juëc. Ku koc aake ye la bi ke la muoc nhïim.

²⁴ (Ku Joon ë not këc guo mac.) ††

²⁵ Nawën ke koc Joon buowth kök jöl teer kek raan Itharel rin lök ye koc kegup lön, ²⁶ gokë la tënë Joon ku luelkë, "Raan piöoc, lëu ba mony wäär rëer kek yi wär Jordan alnjtui tak, raan ye yïn jam ë rienke? Yen amuoc koc nhïim ëmën, ku koc juëc aala tënë ye!"

²⁷ Go Joon bëër, "Acin tã bi raan këdän yök tã këc Nhialic ye gäm ye. ²⁸ Week wepëc acäk piñ ke lëk we ëlä, 'Ƴen acie Raan ci lön ku dök, ku Ƴen aci tuöc tuen ë path yenhom.' ††²⁹ Raan thiëc yen ë raan bi gäm nya, ku mäthde ë köc ku ë puöu miet tã piñ yen röldë. Yen ë miet piändië aya ëmën. ³⁰ Yen abi dhiel dit apei ku Ƴen abi kuur."

³¹ Raan bö nhial adit tënë koc ëbën, ku raan piiny ë këc piny. Raan bö nhial atö koc nhïim tuen ëbën. ³² Ee koc lëk käk ci tiñ ku käk ci piñ, ku acin raan wëtde gam. ³³ Ku raan ci gam, aci gam lön ye Nhialic yic lueel.

³⁴ Raan ci Nhialic tooc yen ë jam wël Nhialic, rin aye Nhialic gäm riel Wëike ëbën. ³⁵ Wun ë Wënde nhiaar ku tãüu këriëc ëbën yecin. ³⁶ Raan gam wët Wën ë Nhialic abi pir akölrüëc ëbën, ku raan cii wët Wën Nhialic bi gam aci pir akölrüëc ëbën bi yök, rin acin këc bi riäk puöu ë Nhialic nyaai tënë ye.

† 2:12 Mt 4:13 †† 2:13 B.bei 12:1-27 ‡ 2:17 Wk 69:9 †† 2:19 Mt 26:61; 27:40; Mk 14:58; 15:29

‡ 3:14 Kn 21:9 ††† 3:24 Mt 14:3; Mk 6:17; Lk 3:19-20 ††† 3:28 Jn 1:20 § 3:35 Mt 11:27; Lk 10:22

Jethu ku tiŋ pan Thamaria

4 Nawën ke ɲic Jethu ln cī kɔc akut Parathī ye piŋ, ln nadë ke kɔc aa bën tënë ye bī ke bën muɔɔc nhīim, ku ln cī yen la kɔc juëc ye buɔɔth wār kɔc Joon buɔɔth. ² (Ku acie yen ye kɔc muɔɔc nhīim, aa kɔcken ye buɔɔth.) ³ Nawën piŋ wēt ye lueel, go jāl pan Judia ku dhuk Galilia. ⁴ Ku ë bī dhiel yet pan Thamaria rin yen ë dhël tēek yen thīn.

⁵ Go yet pan Thamaria cɔl Thikar thiääk ke piny wäär cī Jakop gām wēnde Jotheop. ⁶ Ku yinh cī Jakop cɔl awec ë tō thīn. Nawën cī Jethu dak ë cāth, go nyuc yith lōm. Ku ë ye akōl ciel yic.

⁷ Go tiŋ pan Thamaria bën yiith bī bën gem piū, go Jethu lëk ye, “Muɔɔc ɣen piū ba dek.” ⁸ (Ku kɔcken ye buɔɔth aake cī la geeu bīk la ɣɔɔc miëth.)

⁹ Go tiŋ pan Thamaria lëk ye, “Këdë wën? Yin ë raan Itharel ku thiëc ɣa, ɣen raan Thamaria ba yī muɔɔc ë piū?” (Kɔc Itharel aake cie dek kek kɔc Thamaria.) ††

¹⁰ Go Jethu bëër, “Na yī ɲic mišc Nhialic ku raan thiëc yī piū ɲušt aca thiëc, ku ɲušt aci muɔɔc piū pīr.”

¹¹ Go tik lueel, “Bëny, yīn acīn kë gem yīn piū, ku yith amec yic, ba piū pīr yök tēnen? ¹² Ye yīn dīt tënë wädīt Jakop raan cī ɣo gām yinh këne, ku dëk thīn yen ye nhom kek miëthke ku ɣäkke?”

¹³ Go Jethu bëër, “Kuat raan dek piūkä abī rou ben nök, ¹⁴ ku raan bī dek piū ba yiëk ye acī rou bī ben nök, ku piū bī yiëk ye aabi ya dhama yeyic ye piū pīr kuër thīn, ku yīk ye pīr alanden.”

¹⁵ Go tik lëk ye, “Bëny, yiëk ɣen piūkä bī rou ɣa cī ben nök, ba cī ben bën tēn ba bën gem piū.” ¹⁶ Go Jethu lëk ye, “Lɔɔr cɔl muɔnydu bāk bën tēn.”

¹⁷ Go tik lueel, “ɣen acīn moc.” Go Jethu bëër, “Këdu ë yic, ln cīn yīn moc. ¹⁸ Yin aci kaŋ rëer kek rōor kadhiëc, ku mony rëer kek yī ëmën acie muɔnydu. Yin aci yic lueel.”

¹⁹ Go tik lueel, “Bëny aca ɲic, yīn ë raan kāk Nhialic tiŋ. ²⁰ Wārkuan theer pan Thamaria aake ye Nhialic door ë gɔn këne nhom, ku ayakë lueel wek kɔc Itharel ln dhil ɣok Nhialic la door Jeruthalem.”

²¹ Go Jethu lueel, “Gam wëtdië, yīn tiŋë tē bī wek Wä door aci thiök, ku acie gɔn këne nhom ku acie Jeruthalem. ²² Wek kɔc Thamaria wek kuc raan yakë door, ku ɣok kɔc Itharel ɣok aa ɲic raan yeku door rin pīr abō tënë Itharel. ²³ Ku akōl ajɔl bën, ku aci guɔ bën ëmën guɔp, tē bī riel Wëi Nhialic kɔc cɔl aa dor Wä cimënde, kek aa kɔc wīc Wä bīk ye door. ²⁴ Nhialic ë Wëi, ku rin riel Wëike yen alëu ye bī door cimënde.”

²⁵ Go tik ben lëk ye, “Anjiec ln bī Raan cī lɔc ku dɔc bën. Na le bën ka bī ɣo nyušt këriëc ëbën.”

²⁶ Go Jethu bëër, “Yen ë ɣen, raan jam kek yī.”

²⁷ Ku kaamthiin wën jīem kek, ke kɔcken ye buɔɔth bō ku gëikë apeī rin jīem yen kek tik. Ku acīn raan tōk

kamken cī tik thiëc, “Yenö wīc, ku yenö jīem yen kek ye?”

²⁸ Go tik tōnyden piū nyään piny, ku ket ke dhuk geeu ku lëk kɔc.

²⁹ “Bāk tiëŋkë mony cā lëk këriëc ëbën ca looi. Nadë ke ye Raan cī lɔc ku dɔc?” ³⁰ Gokë bën bei geeu bīk la tënë Jethu.

³¹ Ku kaamthiin wën, ke lëk kɔcken ye buɔɔth ye, “Raan piöoc, jɔl miëth.”

³² Go bëër, “ɣen ala miëth, cīn kë ɲieckë thīn.”

³³ Go kɔcken ye buɔɔth röt jal aa thiëc kamken, “Tëdë le raan cī miëth bëëi tënë ye?”

³⁴ Go Jethu lëk ke, “Miëthdië ee ln ba wët raan toc ɣen looi, ku thäap luɔi cī gām ɣa. ³⁵ Cāk kääŋ ye lueel dhie ëlä, ‘Pëi kaŋuan aŋoot ku rap abī tem.’ Ku alëk we, jatkä wenyīn bāk dum tiŋ, yemën rap aaci luɔk ku apath bī ke tem! ³⁶ Raan rap tem aye riɔp ku ë köth pīr tem alanden, këya raan cumcum ku raan tēmtēm aabi pušt miët kedhie. ³⁷ Kääŋ aci ya yic. ‘Raan tōk ë com ku tēm raan dët.’ ³⁸ Wek tuɔɔc bāk rap la tem dom yic ku ë dom këc wek luui thīn. Kɔc kōk aaci luui thīn ku wek aa röt kony luciden.”

³⁹ Go kɔc juëc Thamaria ë gen wën yic wët Jethu gam, rin cī tik wët lueel ëlä, “Këriëc ëbën ca looi aci lëk ɣa.”

⁴⁰ Nawën bō kɔc Thamaria tënë ye ke länjë bī rëer ke ke. Go Jethu nīn karou nök thīn tēen.

⁴¹ Go kɔc kōk juëc wëtde jāl gam rin wël ye lëk ke, ⁴² ku lëkkë tik, “Ëmën, ɣok aaci wët jāl gam, ku akëcku gam rin wëlkun ca lueel, ku ë rin cī ɣok wëtde piŋ ku ɲicku ln ë yen Aluäŋ kɔc pinyhom ëbën alanden.”

Jethu aci manh bëny kony

⁴³ Nawën cī nīn karou nök thīn tēen, ke Jethu jɔl jāl ku ler ln Galilia. ⁴⁴ Rin yen Jethu guɔp ëcī lueel ln, “Raan kāk Nhialic tiŋ acie theek wuɔnden.” ⁴⁵ Nawën yeet Galilia ke lor apeī, rin wäär cī kek kāk cī Jethu looi yai yic tiŋ, wäär cī kek la Yan Ayum cīn yic luɔu yic Jeruthalem. ††

⁴⁶ Go Jethu ben dhuk gen Kana tō Galilia, tēwäär cī yen piū waar thīn bī ya muɔn abiëc. Ku raandīt kam kɔc mac baai cī manhde tuaany Kapernaum ë tō thīn.

⁴⁷ Nawën piŋ ln cī Jethu jāl Judia ku ben dhuk Galilia, ke la tënë ye ku lëŋ bī la Kapernaum bī manhden cī thiök ke thou kony bī pial. ⁴⁸ Go Jethu lëk ye, “Acīn raan bī ye gam kamkun tē këc wek kit ku kädīt jänj göi tiŋ.”

⁴⁹ Go raandīt awën bëër ku lueel, “Bëny, bäär lokku ba manhdië dööt.” ⁵⁰ Go Jethu lëk ye, “Lɔɔr, manhdu abī pīr.” Go mony wën wët Jethu gam ku jiël. ⁵¹ Wën cieth yen dhël yic, ke rām kek kɔcken luɔi ku luelkë, “Manhdu aci ɣōr.”

⁵² Go ke thiëc akōl abŋ jɔl manhde ɲuëën. Gokë lueel, “Wärakōl tääŋ akōl yen ë jiël juäi yeguɔp.” ⁵³ Go wun ɲic ln ë yen akōl abŋ wäär cī Jethu ye lëk ye ëlä,

† 4:5 Cäk 33:19; Joc 24:32 †† 4:9 Edha 4:1-5; Nem 4:1-2

‡ 4:44 Mt 13:57; Mk 6:4; Lk 4:24 †† 4:45 Jn 2:23 †† 4:46 Jn 2:1-11

“Manhdu abī pīr.” Ku jɔl wēt Jethu gam kek kacke ebēn.
⁵⁴ Kēnē, yen aye kādīt jāŋ gōi cī Jethu looi rou, wäär le yen dhuk Judia ku ler Galilia.

Raan tuany ruōōn 38 acī kony

5 Nawēn ke yan kɔc Itharel ē tō thīn, go Jethu la Jeruthalem yai yic. ² Ku tēthiāāk kek tē cɔl Kal Amēl Thok, pul ē tō thīn, pul cɔl Bethaida thoŋ kɔc Itharel.

³ Ku kɔc juēc tuany aake ye tōc thīn, kɔc cī cɔcɔr ku kɔc cī ŋɔl ku kɔc cī duany. Ku keek aake ye pīu tiit bīk la tiaktiak, ⁴ rin atuny Nhialic ē ye bēn pul yic, ku cɔl pīu ala tiaktiak, ku raan cī kaŋ la wīir tē cī pīu rōt tiak, ke kony kuat tueny tō yeguōp. ⁵ Ku raan tuany ruōōn thiārdiāk ku bēt ē tō thīn. ⁶ Nawēn tiŋ Jethu puok yic ke cī tōc, ku aŋic lɔn cī ye tuany run juēc, go thiēc, “Wīc ba pial?”

⁷ Go raan tuany bēēr, “Bēny, acīn raandiēn tō tēn bī ya yāth wīir tē tiak pīu rōt thīn, rin na them ba la thīn, ke raan dēt ē kaŋ wēr thīn.”

⁸ Go Jethu lēk ye, “Jɔt rot ku lōm biōŋdu ku cathē.”

⁹ Go raan wēn guo pial ku kueny biōŋde ku cieth. Ku akōl looi kēn rot ē ye akōl cīi kɔc Itharel ye luui, ¹⁰ go kɔc Itharel lēk mony cī kony, “Yakōl, akōl cīi kɔc ye luui, ku akēc puōl tēnē yī ba biōŋdu ket.” †

¹¹ Go bēēr, “Acī raan cā kony ba pial lēk ya elā, ‘Lōm biōŋdu ku cathē.’”

¹² Gokē thiēc, “Yēŋa yen raan cī lēk, ‘Lōm biōŋdu ku cathē?’”

¹³ Ku raan cī kony ē kuc raan kony ye, rin kɔc juēc aake tō ē tēwēn ku Jethu ēcī la lieplāŋ wei.

¹⁴ Nawēn ke yōk Jethu luāŋ Nhialic, go lēk ye, “Tiŋ yīn acī pial emēn, pāl adumuōōm, tēdēt ke kēdēt rac apeī abī rōt ben luōi yī.”

¹⁵ Go mony wēn jāl ku le lēk bāny Itharel lɔn ē Jethu yen acī ye kony bī pial. ¹⁶ Gokē jɔcɔk bīk Jethu aa jōōr rin cī yen raan kony akōl cīi kɔc ye luui. ¹⁷ Go Jethu bēēr tēnē ke elā, “Wā ē luui akōlakōl, ku ŋen adhil luui aya.”

¹⁸ Ku jam kēnē acī bāny Itharel rac puōth apeī, ku wīckē bīk nōk, ku acie rin cī yen lōŋ akōl cīi kɔc ye luui thoŋ rot, ee rin cī yen ye lueel lɔn ye Nhialic Wun, ku kēya acī rot looi bī thoŋ kek Nhialic.

¹⁹ Go Jethu jal bēēr, “Wēt yic alēk we, acīn kē ye Wāt looi piānde ē rot, kē ye looi ē tōk, ee kē cī tiŋ kē ye Wun looi. Ku kē ye Wun looi aye Wēnde looi aya. ²⁰ Rin Wun ē Wēnde nhiaar, ku nyuth kēriēc ye looi. Ku kādīt tēnē kēwēn aabī nyuōth ye, ku wek aabī jal gāi ebēn. ²¹ Cīmēn ye Wun kɔc cī thou jɔt ku yīk ke pīr, ke Wēnde aya ē pīr yiēc kɔc wīc ye. ²² Wun guōp acīn raan ye luōk wei. Ku acī Wēnde yiēc riel bī looi tēnē ke ebēn. ²³ Rin bī kɔc ebēn Wēnde theek cīmēn ye kek Wun theek. Kuat raan cie Wēnde ye theek, acie Wun ye theek raan toc ye.

²⁴ “Wēt yic alēk we, raan piŋ wētdiē, ku gem wēt raan toc ya pīr akōlriēc ebēn atō tēnē ye. Acī bī luōk wei, yeen acī jāl thou yic ku yōk pīr. ²⁵ Wek aa lēk yic, akōl bī

bēn, ku acī guo bēn tē bī kɔc cī thou rōl Wēn Nhialic piŋ, ku kɔc bī ye piŋ aabī pīr. ²⁶ Cīmēn ye pīr bēn bei tēnē Wun, kēya, yeen acī Wēnde looi bī ya tē ye pīr bēn bei thīn aya. ²⁷ Ku yeen acī Wēnde yiēc riel bī luk looi tēnē kɔc, rin ye yen Manh Raan. ²⁸ Duōkkē gēi ē wēt kēnē, akōl bī kɔc cī thou rōlde piŋ rēŋ yiic abō, ²⁹ ku keek aabī bēn bei rāŋken yiic, kɔc cī ŋiēc luui apath aabī rōt jɔt ku aabī pīr, ku kɔc cī luui kārec aabī rōt jɔt ku aabī luōk wei. ††

³⁰ “Acīn kē lēu ba looi piāndiē ē rot, ŋen ē wēt teem kecīt kē cī Nhialic lēk ya, kēya wēt ca teem ala cōk rin acie wēt piāndiē yen wiēc ba looi, ee wēt wīc raan toc ya ē rot.

³¹ “Na jaam ē rienkiē ke kē lueel acie gam ciēt ye yic.

³² Ku raan dēt jam ē rienkiē atō thīn, ku aŋiēc lɔn kē ye lueel rienkiē ē yic. ³³ Atuc aa cāk tuōc tēnē Joon ku yeen acī wēt yic lueel. ³⁴ Acie lɔn bī ŋen la raan jam ē rienkiē, aya lueel yen kēnē rin bī wek pīr. ³⁵ Joon ē ye kēcīt mermer dēp ku mer piny, ku week ē yakē wīc kaam thin-nyōt bāk puōth miēt thīn ruelde. ³⁶ Ku raan jam ē rienkiē atō thīn, ku wētde aril tēnē wēt cī Joon lueel ē rienkiē luoi ya ke looi, luoi cī Wā yiēc ya ba ke looi, keek aa jam ē rienkiē ku nyoothkē lɔn cī Wā ya tooc. ³⁷ Ku Wā aya, raan toc ya, yen ajam ē rienkiē aya. Wek aa kēc rōlde kaŋ piŋ ku akēcēkē kaŋ tiŋ, ³⁸ ku wēt cī lueel acāk ye muk wepuōth, rin cīi wek wēt raan cī tooc ye gam.

³⁹ “Athōr Nhialic ayakē kueen, rin ye wek ye tak lɔn bāk pīr akōlriēc yōk thīn. Ku keek aya aa jam ē rienkiē!

⁴⁰ Ku ŋot cāk wīc bāk bēn tēnē ya bāk pīr yōk thīn.

⁴¹ “Acā wīc bī kɔc ya leec. ⁴² Ku wek ŋiēc, ku aŋiēc lɔn tōu nhiēr Nhialic wepuōth. ⁴³ ŋen acī bēn kek riel ē Wā, ku kuēcēkē bāk ya lor, ku na bō raan dēt kek rielde ē rot ke yen abāk lor. ⁴⁴ Anhiarkē bāk lec yōk tēnē raan dēt, ku acāk ye them bāk lec yōk tēnē Nhialic, ye kēdē yen bī wek ya gam? ⁴⁵ Ku emēn duōkkē tak lɔn bī ŋen we luōm tēnē Wā. Mothith guōp yen abī we luōm, ku ē Mothith yen acāk ŋōōth wepuōth. ⁴⁶ Na we cī Mothith gam alanden, ke wek ŋot we gam ya aya, rin cī yen wēl gōt ē rienkiē. ⁴⁷ Ku rin ye wek kuēc gām wēl cī gōt, ke lēukē kēdē bāk wēl ca lēk we gam?”

Jethu acī miēth koor juak bī kɔc juēc cam

(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lk 9:10-17)

6 Ye tēēn ke Jethu tem wār Galilia cɔl Tiberia aya.

² Go kɔc juēc buōōth rin cī kek kādīt jāŋ gōi, cī yen kɔc tuany kony tiŋ. ³ Go Jethu la gɔt nhom ku nyuuc kek kocken ye buōōth. ⁴ Ku yan kɔc Itharel, Yan Ayum cīn yic luuo ēcī thiōk. ⁵ Nawēn ciēth Jethu piny ke tiŋ kɔc juēc ke bō tēnē ye, go Pilipo thiēc, “Ye tēno bī ŋok miēth kueth kɔc ebēn ŋōōc thīn?” ⁶ Acī kēnē lueel ku bī Pilipo them, rin ŋic yen kē bī looi.

⁷ Go Pilipo bēēr, “Rin bī raan tōk ayum thin-nyōt yōk, ka wīc wēū juēc apeī bī ayuōp ŋōōc.” ⁸ Go Andria,

† 5:10 Nem 13:19; Jer 17:21

†† 5:29 Dan 12:2 ‡ 5:33 Jn 1:19-27; 3:27-30 †† 5:37 Mt 3:17; Mk 1:11; Lk 3:22

mėnh Thaimon Piter, ku   ye raan t k kam k cken ye bu oth lueel, ⁹“Dh k at  th n t n ke muk ayu p kadhi c ku rec karou, ku aac i k ck   b n bi l u.”

¹⁰ Go Jethu l k ke, “Calk  k c anyuc piiny.” (Ku noon   d t th n   t  n. Go k c nyuc  b n piiny.) Ku r or kep c aake ye t cit t n tiim kadhi c. ¹¹ Go Jethu ayu p l om ku leec Nhialic, ku tek ke t n  k c w n c  nyuc  b n. Ku ben looi k ya kek rec, bi raan  b n kueth cit t  wic. ¹² W n c  kek kueth  b n, ke l k k cken ye bu oth, “Kuanyk  ab k c  d n piny, bi ci n k  ri  k.” ¹³ Gok  ke kuany  b n, ku thi nk  g c thi ar ku rou ab k ayu p ci d n piny, t n  ayu p kadhi c w n c  ke t k k c bik cam.

¹⁴ Naw n ti  k c w n luci ril c  Jethu looi ke luelk , “K n    raan k k Nhialic ti  yen bi dhiel b n pinynhom.” ¹⁵ Go Jethu j l  c l n bi kek b n bik ye b n d m riel, ku loik  bi ya b ny akn m, go ben dhuk gat nhiim   rot.

Jethu aci cath piu nhiim

(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

¹⁶ Naw n c  piny cu l, ke k cken ye bu oth la piny w r thok, ¹⁷ ku lek ri i yic, ku dhukk  ci en w r al ntui l n Kapernaum. Naw n ke w  r j l yic d t ke Jethu  ot k c b n t n  ke. ¹⁸ Kaam w n ke yomd t j t rot ku loi atiaktiak rot ape . ¹⁹ Ku k cken ye bu oth, aake ye t cit meel kadi k ay   uan w n ti  kek Jethu ke cath piu nhiim, ke b  t thi k kek ri i, gok  ri  c ape , ²⁰ Go Jethu l k ke, “Du kk  ri c, ee  en.” ²¹ Gok  jat ri i yic, ku go ri i gu  yet w r thok t w n le kek th n.

K c aa wic Jethu

²² Nay n nhi k ke ti  k c ke c  d n w r al ntui, l n   yen ri n t kali  yen aci d n. Ku anjick  l n k c Jethu la ri i yic kek k cken ye bu oth, ku aake c  j l   r t. ²³ Go rieth k k ke b  Tiberia b n w r thok t thi  k ke t w ar ciem k c ju c ayup th n, w n c  B ny l c gam. ²⁴ Naw n tiënkë l n liu Jethu th n, ku liu k cken ye bu oth aya, gok  k c ri th yiic ku lek Kapernaum bik Jethu la wic.

Jethu ayum   pir

²⁵ Naw n lek Jethu y k w r al ntui ke l kk  ye, “Raan pi oc, ye nen bi y n   t n?” ²⁶ Go Jethu b  r, “W t yic al k we, wek aa wic  a rin c  wek ayup cam t cit t  wi ck , ku acie rin c  wek luci en ril deet yiic. ²⁷ Du kk  lui rin mieth ri  k, lu  ik  rin mieth r er rin pir ak lri c  b n. Mieth k n  ab  Manh Raan yi k we rin Wun, Nhialic aci rielde g m ye ku tooc.”

²⁸ Gok  thi c, “Buk  o looi buk luci wic Nhialic looi?”

²⁹ Go Jethu b  r, “Luci wic Nhialic b k looi ak n,   l n b k w t raan c  tu  c gam.”

³⁰ Gok  lueel, “Ye kin riel  o ba looi buk ti  ku buk w tdu gam? Yen o ba looi?” ³¹ W rkuan theer aac  ayum l ny nhial cam roor, cim n c  ye g t ath r theer w l Nhialic yiic  l , ‘Ayum nhial aci yi k ke bik cam.’ ” †

³² Go Jethu lueel, “W t yic al k we, k  c  Mothith yi k we acie ayum pan nhial, ee W  yen   we yi k ayum yic b  pan nhial. ³³ Rin ayum ye Nhialic gam   yen raan b  piny pan nhial, ku y k th i pinynhom pir.”

³⁴ Gok  thi c, “B ny, mu c  o ayum k n  ak lak l.”

³⁵ Go Jethu l k ke, “ en ayum   pir,” Ku raan b  t n   a ac i c k bi ka  n k, “Ku raan gam w tdi  ac i rou bi n k. ³⁶  m n, aca l k we l n c  wek  a ti , ku an ot k ck  gam. ³⁷ Raan  b n c  W  yi k  a, yen ab  b n t n   a. Ku raan bi b n t n   a ac  bi cu p wei, ³⁸ rin c   en b n pan nhial ba w t raan toc  a b n looi, ku acie w t pi ndi . ³⁹ K  wic raan toc  a ba looi ak n, bi ci n k  m r kam k k c  yi k  a, ku ba ke j t  b n ak l ci en.

⁴⁰ Rin k  wic W  ak n, l n raan  b n ti  W nde ku gem w tde, ab  pir ak lri c  b n y k th n, ku keek aaba j t bik pir  b n ak l ci en.”

⁴¹ Go k c Itharel lu  p gu p rin c  yen ye lueel  l , “ en ayum c  b n piny pan nhial.” ⁴² Ku luelk , “Mony  cie Jethu w n Jothepe? Wun ku man aa  cku. Ku yen o ye yen ye lueel l n c  yen b n piny pan nhial?”

⁴³ Go Jethu b  r, “Du kk  lum kamkun. ⁴⁴ Acin raan l u ye bi b n t n   a t  k c W    toc  a ye th l  en, ku aba j t bi pir ak l ci en. ⁴⁵ Aci k c k k Nhialic ti  g t  l , ‘K c  b n aabi Nhialic ke pi  c.’ Raan  b n pi  w t W  ku pi oc t n  ye   b n t n   a. ⁴⁶ Ku acie rin nad  yen raan c  W  ka  ti , raan b  t n  Nhialic, yeen   rot, yen   raan c  W  ka  ti . ⁴⁷ W t yic al k we, raan gam w t ala pir alanden. ⁴⁸  en ayum   pir. ⁴⁹ W rkun theer aac  ayum l ny nhial cam roor ku aac  thou. ⁵⁰ Ku ayum b  piny pan nhial, yen acit k n na ciem raan ka cie ben thou. ⁵¹  en ayum   pir c  b n piny pan nhial. Raan cam ayum k n , ka pir ak lri c  b n. Ayum yen ba yi k ye   ri ndi   a gam bi k c  b n pir.”

⁵² Go k c Itharel teer ape  kamken, ku thi ck , “L u mony k n  k d , bi ri nde yi k  o buk cuet?”

⁵³ Go Jethu b  r, “W t yic al k we, t  c  wek Manh Raan cuet ku d kk  riemdië ka cin pir b k y k w ikun yiic. ⁵⁴ Raan cuet ri ndi  ku dek riemdië ala pir alanden, ku ab  j t ak l ci en bi pir. ⁵⁵ Rin ri ndi    mieth alanden, ku riemdië   k dek alanden. ⁵⁶ Raan cuet ri ndi  ku dek riemdië ab  pir  ayic, ku  en ab  pir yeyic. ⁵⁷ W  pir ac  tooc, ku   rin ri nke yen ab   en aya, ku k ya raan cuet  en ab  pir   ri nki . ⁵⁸ Ku yen kin ayum b  piny pan nhial, ac i th n kek ayum c  w rkun theer cam ku l kk  thou. Raan cam ayum k n  ab  pir ak lri c  b n.”

⁵⁹ W lk  aac  Jethu lueel w ar pi oc yen k c t n amat Kapernaum.

W l pir ak lri c

⁶⁰ Naw n pi  k c ju c ye bu oth w lk , ke luelk , “Pi oc k n  aril ape . Yen a l u bi ke pi ?” ⁶¹ Go Jethu  c l n j em kek w l w n, ku l k ke, “Wi ck  b k j l rin   w lk ?” ⁶² Yen o b k looi t  ti  wek Manh Raan ke

dhuk nhial tēwēn rēer yen thīn? ⁶³ Ee Wēi Nhialic yen ē pīr gam, ku riel raan acīn kē ye kony. Wēl ca lēk we aa wēi ku aa pīr. ⁶⁴ Ku kēya acīi kōc kōk kamkun ye gam.” (Rin ēcī Jethu guo njic tuerj lōn ye yīŋa cīi bī gam, ku yeŋa bī ye gaany.) ⁶⁵ Ku ben lueel, “Ee rin wēt kēnē guōp yen alēk ŋen ye we, lōn acīn raan lēu ye bī bēn tēnē ŋa, tē kēc Wā ye looi bī yic pial tēnē ye.”

⁶⁶ Ku rin ē wēlkā, ke kōc juēc kam kōc ye buōth dhuk ciēen, ku cīk ben cath kek ye. ⁶⁷ Go Jethu atuōōcke thiāār ku rou thiēēc, “Na week, wiēckē bāk jāl aya?”

⁶⁸ Go Thaimon Pīter bēēr tēnē ye, “Bēny, buk la tēnē ŋa? Yīn ala wēl pīr alanden. ⁶⁹ Ku ēmēn acuk gam ku acuk njic lōn ē yīn raan dhēŋ bō tēnē Nhialic.” †

⁷⁰ Go Jethu bēēr, “Cie ŋen ŋa kuany we wathiāār ku rou? Ku raan tōk kamkun aŋot ye jōŋrac.” ⁷¹ Yeen ē jam rin Judath, wēn Thaimon Ithkariōt. Rin Judath, na cōk alōn ē yen raan tōk kam atuōōcke kathiāār ku rou, ka wīc bī ye luōm.

Jethu ku wāmāthakēn

7 Wēn ē wēlkā cōk ciēen, ke Jethu kueny bēēi Galilia yiic, ku ē kēc wīc bī la keny Judia, rin wīc bāny Itharel tō Judia ye bīk nōk. ² Ku yan kōc Itharel cōl Yan Duēl ēcī thiōk. ††³ Go wāmāthakēn lēk ye, “Jāl ē tēn ku lōc Judia bī kōckun yī buōth luōdun ye looi tiŋ. ⁴ Acīn raan kē looi thiaan tē wīc yen ye bī njic apath. Rin ye yīn kākā looi, ke yī cōl kōc pinynhom aa njic yī.” ⁵ Agut wāmāthakēn aakēc wētde gam, yen aa lueel kek ye kēya.

⁶ Go Jethu lēk ke, “Akāldiē guōp aŋot kēc ŋēēt. Ku na ye we, ke kuat akōl ēbēn apath. ⁷ Acīn tē bī kōc pinynhom we maan, ku keek aa man ŋa rin aya lueel, lōn rēec luōiken. ⁸ Lak yai yic, ku ŋen acīi la ē yan kēnē yic, rin akōldiēn bī ŋen la akēc guo bēn.” ⁹ Yeen acī jam kēya ku jōl rēer pan Galilia.

Jethu ala Yan Duēl yic

¹⁰ Nawēn cī wāmāthakēn la yai yic, ke Jethu lōk la aya, ku akēc la ke njic, yeen acī la ke mony rot.

¹¹ Ku bāny Itharel aake wīc Jethu yai yic, ku thiēckē, “Tō monyē tēnen?”

¹² Ku aluōp ē dīt apeī ē rienke. Aye kōc kōk lueel, “Yeen ē raan path.” Ku lueel kōc kōk, “Acie kēya, yeen ē raan kōc duōōŋ.” ¹³ Ku acīn raan ye jam ē rienke kōc nhīim, rin riōōc kek bāny Itharel.

¹⁴ Wēn cī nīn abēk yai thōk, ke Jethu la kal luōŋ Nhialic yic ku jōl kōc piōōc. ¹⁵ Go bāny Itharel gāi apeī ku luelkē, “Ye raan kēnē kāŋ njic kēdē ku akēc kāŋ piōōc.”

¹⁶ Go Jethu bēēr, “Wēl ya piōōc acie wēlkiē aa wēl bō bei tēnē Nhialic, Acieŋ cī ŋa tooc. ¹⁷ Raan wīc ye bī kē wīc Nhialic looi, abī njic lōn nadē kē ya piōōc abō tēnē Nhialic, ku acie riēldiē ē rot. ¹⁸ Raan jam riēlde ē rot ē lēc yen aye wīc, ku raan wīc lēc tēnē raan toc ye, yen ē raan path, ku acīn ruēēny tō yepuōu. ¹⁹ Kēc Mothith lōŋ

Nhialic nyuōth we? Ku acīn raan lōŋ theek kamkun. Yeŋō ye wek ye wīc bāk ŋa nōk?”

²⁰ Go kōc juēc wēn bēēr, “Yīn ala guōp jōŋrac, yeŋa wīc ye bī yī nōk?”

²¹ Go Jethu bēēr, “Kēdīt jāŋ gōi tōk aca looi guōkē gāi wedhie. ²² Mothith acī we thōn bāk miēthkun aa ŋoot, ku acie Mothith guōp yen cī wēt kēnē jōk, aa wārkun thēer, ku kēya wek a dhōk ŋoot akōl cīi kōc ye luui.

†²³ Ku ēmēn na ŋot dhōk akōl cīi kōc ye luui rin bī lōŋ Mothith cīi dhāl yic, yeŋō ye wek puōth riāāk tēnē ŋa, rin cī ŋen raan tōk kony bī pial akōl cīi kōc ye luui?

††²⁴ Duōōkkē raan ye guo tēm awuōc wēt kōu aŋeer, yakē raan tēm awuōc wēt ē yic.”

Ye Jethu raan cī lōc ku dōc?

²⁵ Go kōc kōk Jeruthalem lueel ēlā, “Cie raan kēnē yen wīckē bīk nōk. ²⁶ Tiēŋkē! Yen kīn jam kōc nhīim, ku acīn kē luelkē ē rienke. Tēdē, cīi bāny njic lōn ē yen Raan cī lōc ku dōc? ²⁷ Na la Raan cī lōc ku dōc bēn, ka cīn raan bī ye njic tē bī yen thīn, ku aŋicku ēbēn yen tē bīi mony kēnē thīn.”

²⁸ Nawēn piōōc Jethu luōŋ Nhialic ke lueel rōldīt, “Ee tēdē, wek aa njic ŋa ku aŋieckē yen tē bī ŋen thīn. Ku ŋen akēc bēn wētdiē ē rot, ku yeen raan toc ŋa ala yic ku yeen akuōckē, ²⁹ Ku yeen aŋieac rin bī ŋen tēnē ye, ku yen acā tooc.”

³⁰ Gokē wīc bīk dōm, ku acīn raan cī yecin tāāu yeguōp rin kēc akāldē guo bēn. ³¹ Go kōc juēc thān wēn yic wētde gam ku luelkē, “Tē bī Raan cī lōc ku dōc bī kādīt jāŋ gōi looi cimēn ē raan kēnē?”

Apuruuk aacī tooc bīk Jethu la dōm

³² Nawēn piŋ kōc akut Parathī lōn ye kōc juēc wēn wēlkā loop kamken rin Jethu, ke keek ku bāny kāk Nhialic toc apuruuk luōŋ Nhialic tiit bīk Jethu la dōm. ³³ Go Jethu lueel, “ŋen abī rēer kamkun tēthin-nyōōt, ku ŋen abī la tēnē raan yen cā tooc. ³⁴ Wek abā wīc, ku wek aacīi ŋa bī yōk, rin acīn tē bī wek la tē rēer ŋen thīn.”

³⁵ Go bāny Itharel lueel kamken, “Bī la dā buk cīi ben yōk? Cī bī la gēeth Gīrik yiic tē ciēŋ kōc Itharel thīn, ku bī kōc Gīrik piōōc? ³⁶ Aye lueel, wek abā wīc ku wek aacīi ŋen bī yōk, ku wek aacīi bī la tē rēer ŋen thīn, yeŋō wīc bī lueel?”

Kuēer piū ē pīr

³⁷ Akōl ciēen yen akōl dīt nīn yai. Akōlē, Jethu acī rot jōt ku lueel rōldīt, “Kuat raan nēk rou abī bēn tēnē ŋa ku bī dek. ††³⁸ Cimēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlā, ‘Raan gam wētdiē, kuēer piū ē pīr abī rēer yepuōu.’” †††³⁹ Kēnē acī Jethu lueel rin Wēi Nhialic, bī kōc gam wētde lōk yōk. Ku tēnē, Wēi Nhialic a kēc guo gam tēnē kōc, rin kēc Jethu guo la diēckde yic.

† 6:69 Mt 16:16; Mk 8:29; Lk 9:20 †† 7:2 Leb 23:34; L.rou 16:13

‡ 7:22 Cāk 17:10; Leb 12:3 †† 7:23 Jn 5:9 †† 7:37 Leb 23:36 ††† 7:38 Ith 44:3; Edhe 47:1; Dhāk 14:8

Koc aaci keyiic tek

⁴⁰ Koc kók kam koc wën aaci kënë piñ ku luelkë, "Raan kënë ë raan kák Nhialic tiñ alanden!" ⁴¹ Go koc kók lueel, "Yen ë Raan cí lóc ku dóc!" Ku lueel koc kók, "Raan cí lóc ku dóc aaci bí bën pan Galilia!" ⁴² Ací gýt athör thæer wël Nhialic yic lón Raan cí lóc ku dóc abí ya raan dhiënh Debit, ku abí dhiëëth Bethalem, gen wäär ciëñ Debit thìn." †

⁴³ Go koc wën keyiic tek ë rienke. ⁴⁴ Ku wickë bik dóm, ku acin raan cí yecin tääu yeguöp. ⁴⁵ Nawën dhuk apuruuk ciëñ tënë bány kák Nhialic ku koc akut Parathi, gokë ke thiëëc, "Yenjö kéc wek ye bëëi?" ⁴⁶ Go apuruuk bëër, "Acin raan cí kañ jam cimën ë mony kënë!" ⁴⁷ Go koc akut Parathi ke thiëëc, "Cí we duöñ aya?" ⁴⁸ Le raan tök kam bány, ayí kam koc akut Parathi cí wëtde gam cäk kañ piñ? ⁴⁹ Kockä aa kuc löñ Mothith, ku aa koc cí Nhialic läm kërác." ⁵⁰ Go raan tök kam koc akut Parathi, raan cí kañ la bí Jethu la tiñ, cöl Nikodemo lëk ke, ††⁵¹ "Na ye löñ ciëñ panda, ka cín tē bí yok raan luök wei ke këcku kañ piñ thok tueñ, ku njicku kë cí looi."

⁵² Gokë bëër, "Yiin aya, ye raan Galilia? Kuen athör thæer wël Nhialic, ku aba njic lón acin raan kák Nhialic bën Galilia."

[⁵³ Nawën cí raan ëbën dhuk paande,

Tiñ cí käl piny ke kór

8 ke Jethu la gón Olip nom. ² Nayón nhiäk dur yic ke dhuk luañ Nhialic. Go koc ëbën guëer yelööm, ku nyuuc piiny ku jock piöoc cök tënë ke. ³ Go koc piöoc lööñ ku koc akut Parathi tik bëëi, ku ë tiñ cí käl piny ke kór. Ku cölkë akääc koc nhiim ëbën, ⁴ ku luelkë tënë Jethu, "Raan piöoc, tiñ kënë aci käl piny ke kór. ⁵ Mothith aci löñ lëk yo athör yic lón kuat tiñ loi këcit kënë, adhil biöök aleel bí thou. Na yiin ëmën, ye lueel kädë?" ⁶ Keek aake jam kälä bik Jethu deep bik wët yök bik la luóm. Go Jethu guñ ku gët piny yecin.

⁷ Nawën ñot ke kääc ku yekë thiëëc, ke jpt yeköu ku lëk ke, "Na le raan kamkun cín adumuööm cí kañ looi, ke biök alel tueñ yeguöp." ⁸ Ku ben guñ ku gët piny yecin. ⁹ Nawën cik wët kënë piñ, ke jiël ëbën ke wath röt, ku kón kódit jál tueñ, agut tē döñ Jethu ë rot, ku tiñ wën ke ñot kääc yenhóm. ¹⁰ Go yeköu jpt ku lëk ye, "Tökë tēno? Cín raan cí döñ bí yí luök wei?"

¹¹ Go bëër, "Acin raan Bëny." Go Jethu lueel, "Apath, ke yiin acä bí luök wei aya. Lóc ku duk adumuööm ben looi." †

Jethu ee mermer pinyhom

¹² Go Jethu ben jam tënë koc ku lueel, "Yen ë ruel pinyhom, kuat raan buoth ya abí ruel pír yök, ku acii

† 7:42 2Tha 7:12; Mai 5:2 †† 7:50 Jn 3:1-2 ‡ 8:5 Leb 20:10; L.rou 22:22-24 †† Athör thæer juëc aacie (7:53-8:11) ye mat thìn. Ku athör kók ee bën Jn 21:24 cök, ku kók ë Lk 21:38. Ku athör tök ee lök bën Jn 7:36 cök.

bí kañ cath muöñth yic." ††¹³ Go koc akut Parathi lëk ye, "Emën, yin ajam ë rienku, ku wët ca lueel acin kë ye nyuöñth." ††

¹⁴ Go Jethu bëër, "Acie këya, na cök alón jiem yen ë rienkië, ke wët lueel ë yic, rin yen anjic tē bí yen thìn. Ku wek aa kuc tē bí yen thìn ayí tē ler yen thìn. ¹⁵ Wek aa wët teem cimën wët raan, ku yen acin raan ya gam awuöc. ¹⁶ Ku tē bí yen wët teem, ke wët ba teem abí jal a yic, rin acie yen tem wët, Wä ë toc yen arëër ke ya. ¹⁷ Wët aci gýt löñdun yic lón tē lueel koc karou wët tök luk yic, ke wëtde ë ya yic. ¹⁸ Yen ajam ë rienkië, ku Wä cä tooc ajam ë rienkië aya."

¹⁹ Gokë thiëëc, "Tö Wuur tēno?" Go Jethu bëër, "Wek aaci ya njic, ku wek aaci Wä njic. Na we njic ya, ñuöt wek aa njic Wä aya."

²⁰ Wëlkä ëbën aaci Jethu lueel wäär piöoc yen luañ Nhialic, yon cí kákken ajuër töu thìn. Ku acin raan cie dóm rin këc akälde guo bën.

Wek aaci la tēdiën ler yen thìn

²¹ Go Jethu ben lëk ke, "Yen abí jal ku wek abä wic, ku wek aabi thou awäckun yiic. Tē le yen thìn, acie yen tē bí wek la thìn."

²² Tëwën, ke lueel bány Itharel, "Aye lueel lón cí yok bí la tē le yen thìn. Ye ciët bí rot nöc?"

²³ Go Jethu bëër, "Wek aa koc piny tēn, ku yen ee raan bö nhial. Wek aa koc piny kënë nom, ku yen acie raan pinyhom tēn. ²⁴ Ee rin kënë yen aci yen ye lueel lón bí wek thou adumuöömku yiic. Ku wek aabi thou adumuöömku yiic tē këc wek ye gam, lón ë Yen tö thìn, yen ë Yen."

²⁵ Gokë thiëëc, "Ye yin ña?" Go Jethu bëër, "Wët aca lëk we tēwën jock yen wët cök. ††²⁶ Yen ala wël juëc ba ke lueel ë rienkun, ku wël juëc bí yen ke we luök wei. Ku raan cä tooc guöp ala yic, ku yen ë koc lëk kuat kë ca piñ tënë ye."

²⁷ Gokë këc deet lón jiem Jethu wët Wun. ²⁸ Go Jethu ben lueel tënë ke, "Aköl bí wek Manh Raan jat nhial, ka bák jál njic lón, 'Yen tö thìn Yen ë Yen.' Ku abäk deet yic aya lón acin kë ya looi ruötdië, ku aa ya ke lueel wël cí Wä piöoc tënë ya. ²⁹ Ku raan cä tooc arëër ke ya, ku akéc ya nyään piny yatök, rin ye yen wët nhieer looi akölaköl."

³⁰ Go koc juëc cí Jethu piñ ke jam ë wëlkä wëtde jál gam.

Koc lääu nhiim ku koc aloony

³¹ Go Jethu lëk koc Itharel cí wëtde gam, "Na piënkë wël ca piöoc, ke wek aa kockiën buoth ya ayic, ³² ku wek aabi yic njic, ku yic abí we wëër bei."

³³ Gokë bëër, "Yök aa koc dhiënh Abaram, ku acin koc kók cí yo kañ loony. Ku na luel, 'Wek aabi wëër bei,' ke yenjö wic ba lueel?" §

‡† 8:12 Mt 5:14; Jn 9:5 ††† 8:13 Jn 5:31 ††† Yenjö ben yen jam tënë we. § 8:33 Mt 3:9; Lk 3:8

³⁴ Go Jethu lëk ke, "Yic alëk we, raan ebën cä adumušm looi yen alony adumušm. ³⁵ Alony acie raan mac thok alanden, ku Wät yen ee raan thün lanayon. ³⁶ Na ci Wät we wëer bei, ke wek aabi rëer ke cün loony alanden.

³⁷ "Anjic lön ye wek dhiën Abaram. Ku anot wiëckë bäk ya nök, rin piöcdië acäk ye gam. ³⁸ Kë ci Wä nyuöth ya yen aya lueel, ku wek aa loi kë ci wärkun lëk we."

³⁹ Gokë bëer tënë ye, "Abaram yen ë wäda." Go Jethu wët dhuk nhom ku lueel, "Na we mith Abaram alanden, nuöt wek aa loi këcit kë ci Abaram looi. ⁴⁰ Këriëc ebën ca looi ë rin ba we lëk yiny ca piñ tënë Wä, ku anot wiëckë bäk ya nök. Abaram acin kë ci looi cit kënë! ⁴¹ Wek aa loi kë ci wärkun looi." Gokë lueel, "Nhialic yetök yen ë Wäda, ku yok aa miëthke guöp."

⁴² Go Jethu bëer tënë ke, "Të ye Nhialic wurdun guöp, nuöt wek nhiaar ya, rin ci yen bën tënë Nhialic, ku emën yen atö tën. Yen akëc bën wëtdië ë rot, ee yen acä tooc. ⁴³ Yenjö cii wek kë ya lueel ye deet yic? Ee rin cii wek ye lëu bäk wëtdië piñ. ⁴⁴ Ee jnrac yen ë wurdun, ku ayakë nhiaar bi ya kën wurdun yen yakë looi. Yen ë raan ë tir tëtser yon, ku akëc yic kañ lueel rin ye yen alueeth, ku ye wun lueth ebën. ⁴⁵ Yen aluel yic, ku rin ë kënë yen akëc wek ya gam. ⁴⁶ Yenja kamkun lëu ye bi awuöc nyooth yaguöp rin adumušm ca looi? Na lueel yic, ke ye rin nö cii wek ya ye gam? ⁴⁷ Raan bö tënë Nhialic ë wët Nhialic piñ, wek aacii bö tënë Nhialic, ku yen ë kë cii wek wët bi piñ."

Jethu ku Abaram

⁴⁸ Go koc Itharel bëer tënë Jethu, "Këcku wët yic lueel wën lön ë yin raan pan Thamaria, ku jnrac atö yiguöp?"

⁴⁹ Go Jethu bëer, "Acin jnrac tö yaguöp, yen ë Wä theek ku wek aa ya dhöl guöp, ⁵⁰ Yen acii lecdië wic. Raan wic ye atö thün, ku ë wët teem bä kony. ⁵¹ Wët yic alëk we, raan piñ wëtdië acii bi thou akölrüëc ebën."

⁵² Go koc Itharel lëk yen. "Emën, anjicku alanden lön tö jnrac yiguöp. Abaram aci thou, ku koc käk Nhialic tiñ aaci thou aya ku not ye lueel, 'Raan piñ wëtdië acii bi thou akölrüëc ebën.' ⁵³ Abaram wäda aci thou, nadë ye lueel lön diit yin tënë Abaram? Ku koc käk Nhialic tiñ aaci thou aya. Ye tak ye yin ë ña?"

⁵⁴ Go Jethu bëer, "Na ya ci rot leec, nuöt leec kënë acie leec acin. Ee Wä yen ë raan ya leec, ku yeen guöp ayakë lueel ke Nhialicdun. ⁵⁵ Yeen akëckë kañ njic, ku yeen anjic. Na lueel lön kuc yen ye, ke yen abi ya alueeth cimëndun, ku yeen anjic, ku yen ë wëtde looi pušu ebën. ⁵⁶ Wuurdun Abaram aci pušu miet apeil lön bi yen aköl bëndië tiñ, aci tiñ ku aci pušu la yum." ⁵⁷ Go koc Itharel lëk ye, "Yin anot yi këc rušön thiärdhiëc dööt, ku yin ca Abaram tiñ?" ⁵⁸ Go Jethu bëer, "Wët yic alëk we, wäär këc Abaram guo dhiëeth, 'Ke Yen atö thün.'"

⁵⁹ Gokë aleel kuany bi kek ye biöök, go Jethu rot thiaan ku jiël yon Nhialic.

Jethu aci raan ci dhiëeth ke ci cöc kony

⁹ Tëwën cieth Jethu, ke tiñ raan ci dhiëeth ke ci cöc. Go kocken ye bucöth thiëc, ² "Raan piöc, ye adumušm ci ña looi cöl ye adhiëth ke ci cöc? Ye adumušmde aye adumušm koc ke dhiëth ye?"

³ Go Jethu bëer, "Kë ci yen cöc acie rin adumušm ci looi, ayi rin adumušm ci koc ke dhiëth ye looi, yeen aci cöc bi riel luoi Nhialic tiñ yeguöp. ⁴ Yok aa dhil la tuen yo lui luoi raan cä tooc yet tē not ruel aköl, waköu abö, ku acin raan bi ye lëu bi luui. ⁵ Yet aköl not yet pinynhom, ke yen ë ruel tënë koc." †

⁶ Tëwën ci yen jam këlä, ke nuot piny ku nueen tiop luëth, ku cöc tiop mony wën nyin, ⁷ ku lëk ye, "Löc lök yinyin wär Thiloam." (Ku wëtde yic, "Ci tooc.") Go mony wën la ku löc yenyin, ku le dhuk ke ye piny tiñ. ⁸ Go koc aeku nhom ku koc ci ye kañ tiñ ke lim thiëc, "Cie mony dhie cool nyuc piiny ke lim kënë?"

⁹ Go koc kök lueel, "Ee yeen guöp." Ku lueel koc kök, "Acie ye ë raan thön kek ye." Go mony wën nhom lueel, "Ee yen raan wën guöp."

¹⁰ Gokë thiëc, "Ci rot lëu këdë ba ben daai?"

¹¹ Go bëer, "Mony cöl Jethu aci tiop nueen ku cöc thian yanyin ku lëk ya, 'Löc wär Thiloam ku löc yinyin.' Guo la, ku kaam wën löc yen yanyin, ke ya tiñ piny nyin yic."

¹² Gokë thiëc, "Yen ako?" Go bëer, "Akuöc."

Akut Parathi awic wët tē ci cöc kuony thün

¹³ Gokë mony wën ci cöc thel tënë koc akut Parathi. ¹⁴ Aköl nueen Jethu tiop ku cöc raan nyin bi daai, ee ya aköl cii koc ye luui. ¹⁵ Go koc akut Parathi mony wën ben thiëc tē ci ye liep nyin thün. Go lëk ke, "Yeen aci tiop tääu yanyin, ku laak yanyin, ku emën alëu ba piny tiñ."

¹⁶ Go koc kök akut Parathi lueel, "Raan ci kënë looi acii lëu bi bën tënë Nhialic, rin aci löñ cii koc ye luui thek."

Go koc kök lueel, "Lëu këdë bi raan la guöp adumušm kädit jän göi, cit kakkä, looi?" Gokë keyiic tek kamken.

¹⁷ Go koc akut Parathi mony wën ben thiëc, "Yiin ye lueel lön ci yen yi liep nyin apath, ku yiin ye lueel ye yen ña?" Go bëer, "Ee raan käk Nhialic tiñ."

¹⁸ Ee këc bäny Itharel gam lön ci yen cöc ku ben nyin kuek, agut tē bi kek koc ke dhiëth ye cöc, ¹⁹ ku thiëckë ke, "Ye manhduon kënë? Ayakë lueel lön ci ye dhiëeth ke ye cöc, lëu këdë, bi piny tiñ?"

²⁰ Go wun ku man bëer, "Anjicku lön ye yen manhda, ku lön ci ye dhiëeth ke ye cöc. ²¹ Ku akucku tē ci yen piny jäl tiñ thün, yok aa kuc raan ci ye liep nyin aya. Thiëckë, yeen aci dit ku alëu bi këde bëer ë rot." ²² Wun ku man aaci jam këlä rin riöc kek bäny Itharel, rin ci kek ye mat lön kuat raan gam Jethu lön ë yen Raan ci löc ku döc, ka dhil cuöp wei tën amat koc Itharel. ²³ Rin

† 9:5 Mt 5:14; Jn 8:12

kënë, yen ë lueel wun ku man ye ëlä, "Yeen aci dît, thiëckë!"

²⁴ Gokë mony wën cî dhiëeth ke cî cɔɔɔ ben cɔɔɔ arak dët, ku lëkkë ye, "Kuëëñ ë Nhialic nhom lɔn bî yîn yic lueel. Anjicku lɔn mony këné ë raan adumuðm."

²⁵ Go mony wën bëër, "Akuðc lɔn ye yen raan la guðp adumuðm, wët yen njec, yen a ya ye cɔɔɔ ku ëmën yen ë piny tiñ."

²⁶ Gokë thiëc, "Yenjö cî looi tënë yîn? Cî nyiënkukuek këdë?"

²⁷ Go bëër, "Aca lëk we wënthëer, ku acäk ye piñ. Ye rin nõ wïc wek wët bäk ben piñ? Tëdët wiëckë aya bäk ya kɔcken ye buɔɔth?"

²⁸ Gokë lat ku luelkë, "Yîn aci ya raanden ye buɔɔth, yok aa kɔc Mothith. ²⁹ Anjicku lɔn cî Nhialic jam tënë Mothith, ku na ye monytui, ka cɔkku kuc aya tã bîi yen thîn!"

³⁰ Go mony wën bëër, "Kë gëi kɔc akîn! Akuðckë tã bîi yen thîn, ku yeen guðp aci nyiënküë liep! ³¹ Anjicku lɔn cî Nhialic wët kɔc adumuðm ye piñ, ku yeen ë wët kɔc thek ye ku loikë luciden cî lëk ke piñ. ³² Yontheer cek pinyinhom akëc kañ piñ lɔn le yen raan cî dhiëeth ke ye cɔɔɔ cî kuek nyin. ³³ Na cie lɔn bîi raan këné tënë Nhialic, ka cîi lëu bî këcît këné looi."

³⁴ Gokë bëër, "Yîn aci dhiëeth ku muk yî adumuðm yic, ku wïc ba yo piðc?" Ku copkë wei tënë amat.

Cöör ë puðu

³⁵ Go Jethu piñ lɔn cî kek ye cuɔp wei. Nawën yok ke lueel, "Ye wët Manh Raan gam?"

³⁶ Go mony wën bëër, "Bëny, lëk ya ye ña, rin ba lëu ba gam."

³⁷ Go Jethu lëk ye, "Yeen aca tiñ, ku yen ë raan jam kek yî ëmën."

³⁸ Go mony wën lueel, "Bëny aca gam." Ku gut yenhiɔl piny Jethu nhom.

³⁹ Go Jethu lueel, "Yen aci bën pinyinhom tën ba wët teem, rin bî cɔɔɔ piny tiñ, ku bî kɔc piny tiñ jäl cɔɔɔ."

⁴⁰ Go kɔc kɔk akut Parathî rëër kek ye wël cî lueel piñ ku thiëckë, "Ee ciët wïc ba lueel lɔn ye yok cöör aya?"

⁴¹ Go Jethu bëër, "Na we ye cöör ke wek aa cîn gup awuðc, ku rin ye wek ye lueel lɔn ye wek piny tiñ, ke wët këné aye nyooth lɔn le wek gup awuðc."

Kääñ abiöök

10 Go Jethu lueel, "Wët yic alëk we, raan cie tëek kal amël thok, ku lîr nhom tädët, yeen ë cuär, ku ë raan rum kãñ. ² Ku raan tæk kal thok yen abiöñ amël. ³ Raan tit kal abi kal ñaany thok tënë ye, ku piñ amël rölde tã cɔɔɔ yen amälke ë rienken, ku thel ke ayeer. ⁴ Ku tã cî ke yãth ayeer, ka cath tuen kenhiim ku buɔɔth amël cök rin njic kek rölde. ⁵ Aacii raan dët bî buɔɔth cök, aabi kat ye rin kuc kek rölde."

⁶ Kääñ këné aci Jethu thãth ke, ku wët lueel tënë ke akëckë deet yic.

Jethu abiöñ path

⁷ Go Jethu ben lueel, "Wët yic alëk we, yen ee kal thok tënë amël. ⁸ Kɔc kɔk ëbën cî kañ bën yanhom tuen, aa cuär ku aa kɔc rum kãñ, ku rölden akëc amël piñ. ⁹ Yen ë kal thok. Raan bö thîn thuonjdië abi luðk, yeen abi bën alonjthîn ku ler ayeer, ku yok wel path. ¹⁰ Cuär ë bën rin bî cuëer, ku nek kãñ ku rec ke. Yen aci bën bik pir yok, pirdit alanden.

¹¹ "Yen abiöñ path. Abiöñ path aye wïc bî thou rin amälke. ¹² Raan lui ariöp ku cie raan abiöök ku cie wun amël, ku tiñ gɔl ke bö, ka päl amël ku ket, bî gɔl thuet amël yic ku thiëi ke roor. ¹³ Raan lui ariöp ë kat rin ë raan lui ariöp ë path, ku aliu puðu kegup.

¹⁴ "Yen abiöñ path. Cîmën njic Wä yen ku njec Wä, këya yen anjic amälkië ku amälkië aa njic ya. Ku awiëc ba thou ë rienken. ¹⁵ Amël kɔk aa tã thîn ku aa kãkkië ku aa liu thîn kal këné yic. Keek aaba bëëi aya, ku aabi röldië piñ, ku keek aabi ya luðny tokaliñ kek raan tön biöök ke.

¹⁷ "Wä anhiar ya rin awiëc ba piërdië puðl rin bî yen ye ben yok. ¹⁸ Acin raan bî piërdië nyaai tënë ya. Yeen aya puðl wët piändië ë rot. Yen ala riel ba päl wei, ku yen ala riel ba ben lööm."

¹⁹ Go kɔc Itharel keyiic ben tek kamken rin ë wëlkä.

²⁰ Kɔc juëc kamken aa yekë lueel, "Yeen ala guðp jɔñrac! Yeen amuðl! Yenjö ye wek wëlke piñ?"

²¹ Go kɔc kɔk lueel, "Lëu raan la guðp jɔñrac bî jam cîmën yen! Lëu jɔñrac këdë bî cɔɔɔ cɔl akuek yenyin?"

Kɔc Itharel aa kuec Jethu

²² Aköl looi Yan Döc luanj Nhialic Jeruthalem aci bën, ku piny ë ye mëi. ²³ Ku Jethu ë cath puðk yic, cɔl puðk Tholomon tã luanj Nhialic. ²⁴ Go kɔc Itharel guëer yelðm ku luelkë, "Yen nen bî yîn yo cɔl arëër yo diu puðth? Lëk yo yic la gei, ye yîn Raan cî lɔc ku dɔc?"

²⁵ Go Jethu bëër, "Wët aca lëk we ku wek aacie wëtdië ye gam. Lucikiën ya looi ë riel Wä, kek ajam ë rienkië.

²⁶ Ku wek aacie wëtdië ye gam rin cîi wek ye amälkië.

²⁷ Amälkië aa röldië piñ ku keek anjic ku keek aa ya buɔɔth cök. ²⁸ Pir akölrüëc ëbën aya yiëk ke, ku keek aacii bî kañ thou atheer, ku acin raan lëu ye bî ke rum tënë ya. ²⁹ Kë cî Wä yiëk yen awär këriëc ëbën, ku acin raan lëu ye bî ke rum Wä cin. ³⁰ Wä ku yen yok aa tök."

³¹ Go kɔc Itharel aleel ben kuany bik biðc. ³² Go Jethu lëk ke, "Luci puðth juëc cî Wä yiëk yen ba ke looi, aa ca looi wenhiim, ye luci tön nen kamken yen wïc wek ye bäk ya biðc aleel?"

³³ Go kɔc Itharel bëër, "Yîn acuk wïc buk yî biðc aleel rin luci path, ku ë rin ye yîn Nhialic dɔl guðp. Yîn ë raan ë path, ku wïc ba rot looi ba ya Nhialic!" ††

³⁴ Go Jethu bëër, "Aci göt löñdun yic guðp lɔn cî Nhialic ye lueel, 'Wek aa Nhialic.' ³⁵ Anjicku lɔn wët cî göt athör

† 10:14-15 Mt 11:27; Lk 10:22 †† 10:33 Leb 24:16 † 10:34 Wk 82:6

wël theer Nhialic yic è yic alanden, ku kockä acî Nhialic cɔl, 'Nhialic,' kɔc cî Nhialic thön wëtde. ³⁶ Ku na ɣen, ke Wä cä cɔl ku tuuc ɣa pinynhom, ku ye kädë ye wek ye lueel lɔn cî ɣen Nhialic dɔl, ye rin cî ɣen ye lueel lɔn ye ɣen Wën Nhialic? ³⁷ Duökkë wëtidië gam tē cii ɣen luoi Wä loi. ³⁸ Ku na ya ke looi, ku cɔk alɔn cii wek wëtidië gam, ke we dhil luikië gam, bāk njic alanden lɔn Wä arëër kek ɣa ku ɣen atō Wä yic."

³⁹ Gokë wïc bik dɔm, go ke käl nyin.

⁴⁰ Go Jethu bën dhuk ciëen wär Jordan alɔntui tēwäär ye Joon kɔc muɔɔc nhiiim thün, ku rëer thün tēën. ⁴¹ Go kɔc juëc bën tēnë ye ku luelkë, "Joon akëc kārīl looi, ku kəriëëc ëbën cî lueel rin è mony kënë aaci ya yith."

⁴² Ku gam kɔc juëc wëtde è tēnë.

Thon Ladhäro

11 Raan cɔl Ladhäro, ku è rëër Bethanī, ëcī tuaany. Bethanī è gen rëer Maria thün kek nyankën cɔl Martha. ¹² Maria kënë yen è nyan wäär cî Bányda tɔc cök miök njir, ku wuuny ke nhiëmke. Ku è mēnhë Ladhäro yen ëcī tuaany. ¹³ Go nyiërakën wët tuɔc Jethu, "Bëny, mäthdun nhar acī tuaany."

⁴ Nawën piñ Jethu ke lueel, "Tueny kënë acii Ladhäro bi nök, kënë acī rot looi bi Nhialic leec thün. Ku yen è tē bi Wën Nhialic læc yök thün."

⁵ Ku Jethu è nhar Martha kek nyankën ku Ladhäro.

⁶ Nawën cɔk piñ lɔn cî Ladhäro tuaany, ke nāk nin karou tēwën rëer yen thün. ⁷ Ku jɔl lëk kɔc ye buɔɔth, "Benku dhuk ciëen pan Judia."

⁸ Go kɔc ye buɔɔth lueel, "Raan piöoc, wäär ëmën thiöök, ee wïc kɔc Itharel bik yī biöök aleel, ku ye wïc ëmën ba bën dhuk thün?"

⁹ Go Jethu bëër, "Akäl tök cī yic la aköl ku waköu? Tē cieth raan ke ruel dīt ke yeen acie köth, rin ala ruel yen piny tiñ. ¹⁰ Ku na cieth waköu ka köth, rin liu ruel tēnë ye." ¹¹ Jethu acī wëlkä lueel ku met dēt thün, "Mäthda Ladhäro acī nin wit, ku ɣen ala ba la puöc."

¹² Go kɔc ye buɔɔth lueel, "Bëny, na cī nin ka bi nuëën."

¹³ Ku wët wïc Jethu bi lëk ke è lɔn cî Ladhäro thou. Gokë tak lɔn jiiem yen wët nin è path. ¹⁴ Go Jethu gai yic tēnë ke, "Ladhäro acī thou, ¹⁵ ku ɣen acī puöu miët è rienkun ba këc rëer kek ye, rin bāk gam. Jɔlku la tēnë ye." ¹⁶ Go Thomath, cɔl Acueek, lëk atuuc, "Lokku yodhie kek Raan piöoc, rin buk la thou kek ye."

Jön rot ku pīr aabö tēnë Jethu

¹⁷ Nawën yet Jethu ke yök lɔn cî Ladhäro thiök ka la nin kanuan rañ yic. ¹⁸ Bethanī amec kek Jeruthalem tēcīt tēn meel karou, ¹⁹ ku kɔc juëc Itharel aake cī bën bik Martha kek Maria bën dæet puöth, rin wämēnhden cī thou.

²⁰ Nawën piñ Martha lɔn bii Jethu, ke la ayeer bi la röm kek ye, ku dññ Maria bei. ²¹ Go Martha lëk Jethu,

"Bëny, na yī tō thün, nuöt wämääth akëc thou. ²² Ku anjic lɔn na cɔk amën ke Nhialic abi kəriëëc ëbën ba thiëc ye, gām yī."

²³ Go Jethu lëk ye, "Wämuuth abi rot jɔt bi pīr."

²⁴ Go Martha bëër, "Anjic lɔn bi yen rot jɔt bi pīr aköl ciëen."

²⁵ Go Jethu lëk ye, "ɣen è jön rot ku pīr. Raan gam wëtidië, na cɔk alɔn thou yen ka bi pīr. ²⁶ Ku kuat raan pīr ku gem wëtidië acii bi kan thou. Ca kënë gam?"

²⁷ Go lueel, "Ee këya, Bëny. Aca gam lɔn ye yin Raan cī lɔc ku dɔc, Wën Nhialic, bi dhiel bën pinynhom."

Jethu adhiu

²⁸ Nawën cī Martha wëlkä lueel, ke dhuk ciëen ku cɔl nyanakën Maria amääth ku lueel, "Raan piöoc atō tēn ku awic yī." ²⁹ Nawën piñ Maria wët kënë, ke jɔt rot ku lɔc la ayeer bi la röm kek ye. ³⁰ Ku Jethu è njot këc yet baai, a njot rëër tēwën rëm yen thün kek Martha. ³¹ Go kɔc Itharel wën rëër yööt kek Maria rin bik dæet puöu, buɔɔth cök, wën tiñ kek ye ke cī rot jɔt ku bën yeköu ayeer. Ee cik tak lɔn ler yen rañ nhom bi la dhiau thün.

³² Wën yeet Maria tēwën rëer Jethu thün, ke cuet rot piny yecök ku lueel, "Bëny, na yī tō thün tēn nuöt wämääth akëc thou."

³³ Nawën tiñ Jethu ke dhiau, ku kɔc Itharel awën ruëc ye ke dhiau aya, go keñ yepuöu ku njeer yic apeī. ³⁴ Go ke thiëc, "Cäk thiök tēno?" Gokë lueel, "Bëny, bäär ba tiñ."

³⁵ Go Jethu dhiau. ³⁶ Go kɔc Itharel lueel, "Tiënkë tē nhiëer yen ye thün."

³⁷ Go kɔc kök kamken lueel, "Acī raan cī cɔr liep nyin, këc looi? Ku yenjö këc yen Ladhäro kuöny bei thou yic?"

Ladhäro acī bën pīr

³⁸ Go Jethu yic bën njeer apeī ku ler rañ nhom, ku rañ ëcī wec kuur yic, ku kuurdīt acī tääu yethok. ³⁹ Go Jethu ke yöök, "Nyaaikë kuur."

Go Martha, nyanakën raan cī thou bëër, "Bëny, acī nhiany. Nin cī ye thiök aa nuan."

⁴⁰ Go Jethu lëk ye, "Këc lëk yī lɔn bi yin læc Nhialic tiñ tē gëm yin?" ⁴¹ Gokë kuur laar wei. Go Jethu yenyin njäär nhial ku lueel, "Wä yin alæc rin ye yin ɣa piñ, ⁴² ku anjic lɔn ye yin ɣa piñ akölaköl, ku aluëel rin bi kɔc tō thün tēn ye gam, lɔn cī yin ɣa tooc."

⁴³ Kaam wën cī yen wëlkä lueel ke cöt röldīt, "Ladhäro, bäär ayeer." ⁴⁴ Go bën ayeer ke cī duut cök ku cin alanh thiëkthiëk, ku acī der nyin alath. Go Jethu lëk ke, "Däkkë ku calkë acath."

Amat nëk Jethu

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lk 22:1-2)

⁴⁵ Go kɔc juëc Itharel cī bën bik Maria bën neem, kë cī Jethu looi tiñ, ku gamkë wëtde. ⁴⁶ Ku dhuk kɔc kök ciëen kamken tēnë kɔc akut Parathi, bik kāk cī Jethu looi la lëk ke.

⁴⁷ Go kɔc akut Parathī ku kɔc kāk Nhialic mat kek bēny luk, ku luelkē, “Buk n̄o looi? Mony kēnē ee luɔi ril apeɪ looi! ⁴⁸ Na pālku bī la tueŋ kēlā, ke kɔc ēbēn abī wētde gam, ku bāny Roma aabī bēn bik luəŋ Nhialic thuŋr piny ku rēckē panda.”

⁴⁹ Go Kaipa yen ye raandit kɔc kāk Nhialic ē rušōn kēnē lueel, “Wēt tōk akušckē! ⁵⁰ Cāk ye tiŋ lɔn aŋuēēn tēnē we bī raan tōk thou rin kɔc, tēn tē bī wuōnda riāk ēbēn?” ⁵¹ Ku akēc wēt kēnē lueel piānde ē rot, ku ē rin ye yen raandit kɔc kāk Nhialic ē rušōn kēnē. Ku ē luel kāk tueŋ bī rōt looi lɔn bī Jethu thou rin thān Itharel, ⁵² Ku acie rienken kepēc, abī thou aya bī mīth Nhialic cī thiēi pinynhom kušōt yiic bik aa tōk.

⁵³ Jɔk akōl kēnē ke bāny aake guir bik Jethu nōk. ⁵⁴ Kēya, go Jethu kēc ben acath ē path kam kɔc pan Judia, ku jiēl bī la gen cɔl Epraim tēthiōk ke ror, ku rēer thīn kek kɔc ye buɔth.

⁵⁵ Ku Yan Ayum cīn yic luɔi kɔc Itharel ēcī thiōk, go kɔc juēc jāl bāāiken yiic bik la Jeruthalem, bik kōc wuuny kek kegup yandit nhom tueŋ la looi. ⁵⁶ Gokē Jethu wic, ku thiēckē rōt kamken wēn cī kek guēer luəŋ Nhialic, “Yenō yakē tak? Bī bēn yai yic, kua cīi bī bēn?” ⁵⁷ Ku kɔc kāk Nhialic ku kɔc akut Parathī aake cī wēt lueel, lɔn raan ŋic tē rēer Jethu thīn adhil wēt lēk ke, ku bī dōm.

Maria acī tē theek yen Jethu thīn nyuɔth

(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

12 Nīn kadātem Yan Ayum cīn yic luɔi nhom tueŋ, ke Jethu la Bethanī, pan ciēŋ Ladhāro thīn, raan wāar cī jēt bei thou yic. ² Gokē miēth guir tēnē ye, miēth cī Martha bēn luui thīn apeɪ. Ku Ladhāro atō kam kɔc ke rēer thīn aya. ³ Go Maria karjac cī thiāŋ miōk ŋir cɔl naar, ye ŋɔc wēu juēc lōom, ku puk Jethu cōk ku wuuny nhimken nhom. Go aŋir miōk yōt rum yic ēbēn. ⁴ Go raan tōk kam kɔc Jethu buɔth, cɔl Judath Ithkar-iōt, raan bī ye luɔm lueel, ⁵ “Yenō kēc miōk ŋir kēnē yaac wēu juēc wār wēu ye dōm raan tōk, ku yik ke kɔc ŋōŋ?” ⁶ Ku ēcie rin nhiēr kɔc ŋōŋ yen lueel yen kēnē, ee rin ye yen cuār, ee ye wēu akut muk, ku ē ye rot kony thīn.

⁷ Go Jethu lueel, “Pālke, calkē amuk miōk rin akōl bī ya thiōk. ⁸ Kɔc ŋōŋ aabī rēer thīn akōlakōl kek we, ku ŋen acīi bī rēer kek we akōlakōl.” †

⁹ Go kɔc juēc Itharel jāl ŋic lɔn tō Jethu Bethanī, gokē la thīn, ku acie rin Jethu yetōk, ee rin bik Ladhāro la tiŋ aya, raan wāar cī Jethu jōt kam kɔc cī thou. ¹⁰ Go kɔc kāk Nhialic wēt mat yic bik Ladhāro nōk aya, ¹¹ rin wēt Ladhāro yen aye kɔc juēc Itharel bānyken puɔl ku gamkē wēt Jethu.

Jethu acī la Jeruthalem ke ciēm yai

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lk 19:28-40)

¹² Nayōn nhiāak dēt ke akutdit kɔc cī bēn Yan Ayum cīn yic luɔi yic, piŋ wēt lɔn bīi Jethu Jeruthalem. ¹³ Gokē ayōr agēp lōom, ku lek bik la lor, ku ketkē ēlā, “Lec tēnē Nhialic!

Nhialic dɔc raan bō rin Bēny!

Nhialic dɔc Bēny Itharel!” ‡

¹⁴ Go Jethu akaja yōk ku nyuuc yekōu, cīt tē cī gāt ye athōr theer wēl Nhialic yic,

¹⁵ “Duōkkē riōc kɔc Itharel! Yen kīn, Bānydun abō, ke cī nyuc akaja kōu.” ††

¹⁶ Ku kākā aake kēc kōcken ye buɔth deet yiic, nawēn cī Jethu rot jōt ke lec, ke jōlkē ŋic lɔn cī kākā gōt athōr theer wēl Nhialic yic, ku lɔn cī kek kākā looi tēnē ye.

¹⁷ Ku kɔc juēc ke rēer thīn wāar cī Jethu Ladhāro caal ayeer raŋ yic, ku jōt kam kɔc cī thou, aake kē cik tiŋ tēt kɔc. ¹⁸ Ku rin wēt kēnē aya yen aa lor kɔc juēc ye, rin cī kek luɔidit jāŋ gōi cī looi piŋ. ¹⁹ Go kɔc akut Parathī lueel kamken, “Cāk ye tiŋ lɔn cīn yen kē yōkku thīn. Tiēŋkē, aye thēi ēbēn buɔth cōk.”

Kɔc Girik kōk aa wic Jethu bik tiŋ

²⁰ Kɔc Girik kōk aake tō kam kɔc cī la Jeruthalem bik Nhialic la door thīn. ²¹ Gokē bēn tēnē Pilipo, raan Galilia pan Bethaida ku luelkē, “Bēny, ŋok aa wic Jethu buk tiŋ.”

²² Go Pilipo wēt lēk Andria, ku lekkē karou tēnē Jethu bik la lēk ye. ²³ Go Jethu bēer, “Ēmēn, akōl bī Manh Raan ya leec apeɪ acī guɔ yēēt. ²⁴ Wēt yic alēk we, nyin rap ē rēer ke ye tōk ē path, tē kēc ye tāāu tiŋ yic bī ciēt kē cī thou. Na le yic pāt bī ciēt kē cī thou, ka jōl luɔk mīth juēc. ²⁵ Raan nhar piērde, abī muōr ku raan man piērde pinynhom tēn abī muk tēnē pīr akōlriēc ēbēn. ††²⁶ Kuat raan wic ye bī ŋen lušōi ka dhil ya buɔth cōk, rin tē rēer ŋen thīn, aluɔnydiē abī rēer thīn aya, ku Wā abī kuat raan luui ya leec.

Jethu ajam wēt Thuōnde

²⁷ “Piāndiē arem ēmēn, ku ba n̄o lueel? Ba lueel, ‘Wā, duk kērēc tit ŋa cɔl abō?’ Ku kēnē ē yen cī ŋen bēn thīn, rin ba arēem akōl kēnē thōl. ²⁸ Wā, cɔl rienku alec!”

Go rōl jam nhial ku lueel, “Aca cɔl alec ku aba ben cɔl alec.”

²⁹ Go kɔc ke kāac thīn tēēn rōl piŋ ku luelkē, “Deŋ acī mār.” Go kɔc kōk lueel, “Atuny Nhialic acī jam tēnē ye.”

³⁰ Tēēnē, go Jethu lēk ke, “Ee cie tēnē ŋa yen jīem rōl kēnē, ee rienkun. ³¹ Ēmēn, ē tē bī luk teem tēnē kɔc tō pinynhom, ku bēny jakrec abī cuɔp wei. ³² Tē cī ŋa jat nhial, ke ŋen abī kɔc ēbēn miēēt tēnē ŋa.” ³³ Ku wēn

† 12:3 Lk 7:37-38 †† 12:8 L.rou 15:11

‡ 12:13 Wk 118:25, 26 †† 12:15 Dhāk 9:9 †† 12:25 Mt 10:39; 16:25; Mk 8:35; Lk 9:24; 17:33

lueel yen kënë, ke wïc bï nyuoc̃th yen tē bï yen thou thïn.

³⁴ Go akut bēer tēnē ye, “Wēt cī gōt athōr yic ē yok lēk lōn bï Raan cī lōc ku dōc, pīr akōlriēc ēbēn. Na yīn lēu kēdē ba lueel lōn bï Manh Raan jat nhial? Ku yeŋa yen Manh Raan?” †

³⁵ Go Jethu bēer, “Aŋoot tēthin nyoc̃t bï ruel rēer kamkun. Lakkē tueŋ dhōldun yic ēmēn tōu ruel tēnē we bï muōōth we cīi dōt, rin raan cath muōōth yic akuc tē ler yen thïn. ³⁶ Gamkē ruel ēmēn ŋoot yen kek we, rin bāk aa kōc ruel.” Tēwēn cī Jethu wēlkā lueel ke la ayeer ku thiēen rot tēnē ke.

Kōc Itharel aa kuc ē gam

³⁷ Na cōk amēn cī yen luōi rilkā ēbēn looi kenhīim guōp, ke keek aa kēc wētde gam, ³⁸ bï wēt cī Ithaya, raan kāk Nhialic tīŋ kaŋ lueel theer yenhom tiēen, wēt-den wāär lueel ēlä,

“Bēny, yeŋa cī wēt cuk lēk kōc gam?

Yeŋa cī Bēny nyuōōth riēl?” ††

³⁹ Ku rin ē kēnē acīn tē bï kek gam, rin wēt kēnē aya, acī Ithaya lueel ēlä,

⁴⁰ “Acī Nhialic dhōny nyīn, ku mēr kepuōth.

Bīk kāk cīi tīŋ kenyīn, ku cīk wēt det kepuōth.

Bīk rōt wēl ŋen ku ba keek kony.” ‡

⁴¹ Ithaya acī kēnē lueel rin cī yen lēc Jethu tīŋ ku jīem rienke.

⁴² Ku ēmēn aya, ke bāny kōc Itharel aake cī wēt Jethu gam, ku akēckē lueel kōc nhīim, rin riōc kek kōc akut Parathī bik ke cīi cop wei tēn amat. ⁴³ Aake lēc kōc nhi-aar tēnē lēc Nhialic.

Jethu abī luk looi tēnē kōc ēbēn

⁴⁴ Go Jethu lueel rōldit kōc nhīim, “Raan gam wēt-diē acie wēt-diē rot yen ye gam, ee wēt raan toc ŋa gam aya. ⁴⁵ Ku raan tīŋ ŋa, ka tīŋ raan cā tooc aya. ⁴⁶ ŋen acī bēn cīmēn ruel pinynhom, bï raan ēbēn gam wēt-diē cīi ben rēer muōōth yic. ⁴⁷ Raan piŋ wēt-diē ku cīi lōk looi, ke ŋen acīn wēt ba tēm ye, rin kēc ŋen bēn ba kōc pinynhom bēn luk, ŋen acī bēn ba ke bēn piir. ⁴⁸ Raan kuc ē ŋa ku cīi wēt-diē gam, raan bï ye tēm awuōc abī tō thïn, ku wēt-diēn ca lēk kōc abī ye luk akōl ciēēn. ⁴⁹ Ku ē kēya, rin kēc ŋen jam wēt piāndiē rot, ku ē Wā Aciēŋ toc ŋa, yen acī ŋa thōn kē ba dhiel lueel ku jaam ē yic. ⁵⁰ Ku aŋiēc lōn ye wētde pīr akōlriēc ēbēn bēēi. Kāk ya lueel aa kāk cī Wā nyuōōth ŋa ba ke lueel.”

Jethu acī kōcken ye buoc̃th lōk cōk

13 Ee ye akōl Yan Ayum cīn yic luōu nhom tueŋ. Go Jethu ŋic lōn cī akōl jīel yen pinynhom tēn jāl bēn, ku bï la tēnē Wun. Yeen acī kōcken rēer pinynhom nhi-aar alanden, ku nhīer ke yet tē bï wēt thōk.

² Jethu ku kōcken ye buoc̃th aake cī nyuc bīk miēth thēi cam. Ku jōŋrac ēcī wēt tāau Judath, wēn Thaimon Ithkariōt puōu, bï Jethu gaany. ³ Go Jethu ŋic lōn cī Wun riel ēbēn tāau yecin, ku ē ŋic lōn cī yen bēn tēnē Nhialic, ku ē ben dhuk tēnē ye. ⁴ Go rot cust wei tēwēn mīth kek thīn ku dēk alanh kōu, ku ruk alanh wuōny ye aŋum. ⁵ Ku jōl piū puōk aduōk yic ku lōk kōcken ye buoc̃th cōk, ku wuony ke alanh wuōny wēn cī ruōk ye aŋum. ⁶ Ku jōl bēn tēnē Thaimon Pīter, go Pīter lēk ye, “Ye yīn bā lōk cōk, Bēny?”

⁷ Go Jethu bēer tēnē ye, “Ke luōi acīi ye deet yic ēmēn, ku aba lōk deet yic.”

⁸ Go Pīter lueel, “Yīn acīi ŋa bï kaŋ lōk cōk acīn.” Go Jethu bēer, “Na cā yī lōk cōk, ke yīn acīn tē bï yīn ben a raandiē.”

⁹ Go Thaimon Pīter lueel, “Bēny, na ye kēya ke yī duk ŋa lōk cōk ē rot, lōk ŋacin ku ŋanhom aya.”

¹⁰ Go Jethu lueel, “Raan cī laak acīn guōp acuōl, ku abī yecōk lōk rot. Wek aa ŋer ēbēn, ke raan tōk kamkun yen acīi ŋer.” ¹¹ Jethu ē ŋic raan bï ye gaany, yen ē lueel yen ye ēlä, “Wek aa ŋer wedhie, ke raan tōk yen acīi ŋer.”

¹² Nawēn cī Jethu ke lōk cōk, ke ben alanhde ruōk ku nyuuc tēden wēn rēer yen thīn, ku thiēc ke, “Cāk kāk ca looi tēnē we ēmēn deet yiic? ††¹³ Wek aa ŋa cōl raan piōc ku Bēny, ku yeen apath bāk looi kēya, rin ē ŋa.

¹⁴ ŋen ē Bēny ku Raan piōc tēnē we, ku ŋot we laak cōk. Ke week aya, wek aabī wecōk lōk kamkun, ŋek kek ŋek. ¹⁵ Wēt path aca nyuōth we, bāk looi cīmēn cī ŋen ye looi tēnē we. ¹⁶ Wēt yic alēk we, acīn alony dīt tēnē bānyde, ku acīn atuny dīt tēnē raan toc ye.

††¹⁷ Emēn ŋic wek wēt yic kēnē, tē looi wek ye, ke miēt puōu dīt abāk yōk thīn.

¹⁸ “ŋen acīi jam ē rienkun ēbēn, ŋen aŋic kōc ca kuēny bei. Ku wēt cī gōt athōr theer wēl Nhialic yic ēlä, ‘Raan mīth yok aduāŋ tōk yic acie nhom wēl ŋa,’ adhil yenhom tiēen. ††¹⁹ Wek aa lēk wēt kēnē emēn ke kēc rot guō looi, rin akōl bï yen rot looi ka bāk jāl gam lōn, ‘Ye ŋen Yeen.’ ²⁰ Wēt yic alēk we, raan lor raan ca tooc, acā lor aya, ku raan lor ŋen ka lor raan toc ŋen aya.” †††

Kē cīn Judath puōu acī lueel

(Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lk 22:21-23)

²¹ Nawēn cī Jethu wēlkā lueel, ke ŋer yic ku lueel, “Wēt yic alēk we, raan tōk kamkun abī ŋa gaany.”

²² Go kōc ye buoc̃th kenyīn liāāth kamken ke cī nhīim la dīl apei wēt ye lueel. ²³ Ku raan tōŋ nhīer Jethu kam kōc ye buoc̃th, ēcī nyuc Jethu lōm, ²⁴ go Pīter niēu nyīn ku lueel, “Thiēc, ye raan nen yen jīem yen rienke.”

²⁵ Go atuny kēnē rot cuōt Jethu ku thiēc, “Bēny, ye yen ē ŋa?”

²⁶ Go Jethu bēer, “Ee raan bï ŋen ayup luōt kada yic ku yiēk ye.” Ku lōm ayum ku lut kada yic ku yīk Judath, wēn Thaimon Ithkariōt. ²⁷ Tēwēn lōm Judath ayup, ke

† 12:34 Wk 110:4; Ith 9:7; Edhe 37:25; Dan 7:14 †† 12:38 Ith 53:1 ‡ 12:40 Ith 6:10

†† 13:12 Lk 22:27 ††† 13:16 Mt 10:24; Lk 6:40; Jn 15:20 ††† 13:18 Wk 41:9 †††† 13:20 Mt 10:40; Mk 9:37; Lk 9:48; 10:16

jonrac go la yeguöp. Go Jethu lëk ye, "Kë wïc ba looi, lóc looi." ²⁸ Ku acin raan kam kóc ke mïth kek ye cï wët deet yic, ye rin nõ yen jiem Jethu këya tënë ye. ²⁹ Ku rin yen Judath yen wëëuken muk, ke cï kocken kók tak lón cï Jethu ye lëk ye bï la yóc kä wickë rin yai, tädë ke cï lueel bï kóc nõj mucc.

³⁰ Ku kaam wën lööm Judath ayup, ke la ayeer. Ku ë ye waköu.

Lõj Yam

³¹ Wën cï Judath jäl, ke lueel Jethu, "Ëmën læc Manh Raan acï nyuõth kóc, ku læc Nhialic acï nyuõth kóc ë ye.

³² Ku tã cï læc Nhialic nyuõth kóc ë ye, ke Nhialic abï læc Manh Raan nyuõth yeguöp, ku abï lac looi nyin yic.

³³ Miëthkië, yen acii bï rëer kek we apeï. Wek abä wïc, ku alëk we ëmën yen wët ca lëk kóc Itharel, 'Acin tã bï wek la tã ler yen thïn.' ³⁴ Lõj yam ayiëk we, nhiarkë röt kamkun, cimën cï yen we nhiaar, këya, ke wek aa dhil röt nhiaar kamkun. ³⁵ Na nhiarkë röt kamkun ka bï njic kóc ëbën lón ye wek kockiën ya buccth."

Pïter ajei Jethu

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lk 22:31-34)

³⁶ Go Thaimon Pïter thiëc, "Na yiin lördë Bëny?" Go Jethu bëer, "Të ler yen thïn acin tã buccth yin yacök ëmën, ku yin abä buccth aköldä."

³⁷ Go Pïter thiëc, "Bëny, yenõ cii yen ye lëu ba yi buccth ëmën? Atöu yapuöu ba thou ë rienku."

³⁸ Go Jethu bëer, "Lëu ba thou alanden ë rienkië? Wët yic alëk yi. Të nõt këc thön ajith kiu, aba lueel arak diäk lón kuc yin ya."

Jethu ee dhël la tënë Wun

14 Go Jethu lëk ke, "Duökkë diëer ku rëerkë we rac puõth. Gamkë Nhialic ku gamkë ya aya. ² Pan Wä ala yic yööt juëc, ku yen ala ba piny la guir tënë we. Na cie yic wët kënë, nõjt akëc lëk we. ³ Ku tã cï yen la ba piny la guir tënë we, ke yen abï dhuk ba we mat tãdië rin bäk rëer tã tõu yen thïn. ⁴ Ku dhël bï wek yet tã le yen thïn anjäckë."

⁵ Go Thomath lëk ye, "Bëny, yok aa kuc tã le yin thïn, ku buk dhël bï yok yet tã tõ yin thïn njic kädë?"

⁶ Go Jethu bëer tënë ye, "Yen ee dhël ku yic ku pïr, acin raan la tënë Wä tã cii yen rienkië." ⁷ Ku lëk ke, "Ëmën cï wek ya njic, ke wek aabi Wä njic aya, ku ëmën yet tuen, anjäckë ku acäk tiñ."

⁸ Go Pilipo lueel, "Bëny, nyuõth yo Wuur, yen ee kë wicku yetök."

⁹ Go Jethu bëer, "Yen acï ceñ apeï kek we, ku yin anõt yi këc ya njic, Pilipo? Raan cã tiñ, acï Wä tiñ aya. Yenõ ë yin ye lueel, 'Nyuõth yo Wuur?' ¹⁰ Këc gam yin Pilipo, lón rëer yen Wä yic ku Wä yayic?" Ku jol Jethu lëk kocken ye buccth, "Wël ca lëk we aacie wël bö bei tënë ya. Wä rëer yayic, yen ë lucide looi. ¹¹ Gamkë wëtdië lón rëer yen

Wä yic ku lón tã Wä yayic. Na liu gam ke gamkë rin lucikië. ¹² Wët yic alëk we, raan gam wëtdië abï luoi ya looi a looi, ku tädët abï lucidit tënë lucidië a looi, rin ler yen tënë Wä. ¹³ Ku këriëc ëbën bäk thiëc ë rienkië aba looi, rin bï læc Wun nyuõth rin Wënde. ¹⁴ Të thiëc wek kädän ë rienkië, ka ba looi.

Athön bï Wëi Nhialic bën

¹⁵ "Na nhiarkë ya, ke we piñ lõjkië. ¹⁶ Yen abï Wä thiëc ku abï we yiëk raan dët kóc kony, ku ye Wëi ë yic bï rëer kek we aköriëc ëbën. ¹⁷ Acin tã bï kóc pinyhom ye gam, rin acik lëu bik tiñ ku cik lëu bik njic. Ku yeen anjäckë rin yen adõj kek we ku aciën kek we.

¹⁸ "Wek aacä bï puöl wepëc, yen abï dhuk tënë we.

¹⁹ Anoot tëthin-nyuõth ku kóc pinyhom aacii ya bï ben tiñ ku wek aabä tiñ, ku rin piir yen, ke wek aabi pïr aya.

²⁰ Të ler aköltui bën ka bäk njic lón tã yen Wä yic ku lón rëer yen weyiic.

²¹ "Raan gam lõjkië ku looi ke, yen ë raan nhiaar ya. Ku raan nhiaar ya abï Wä nhiaar, ku yeen aba nhiaar aya, ku yen abï rot nyuõth ye."

²² Go Judath lueel, ku yeen acie Judath Ithkariöt, "Bëny, bï rot lëu kädë ba rot nyuõth yo ku cii rot nyuth kóc pinyhom?"

²³ Go Jethu bëer tënë ye, "Raan nhiaar ya, ka piñ wëtdië ku yeen abï Wä nhiaar, ku yok aabi bën tënë ye yok Wä buk pïr kek ye. ²⁴ Raan cii ya nhiaar acie wëtdië ye piñ. Wët cäk piñ tënë ya acie wëtdië, ee wët bö tënë Wä raan toc ya.

²⁵ "Wëlkä aaca lëk we ëmën nõot yen kek we. ²⁶ Ku raan kóc kony, Wëi Nhialic bï Wä tuöc ë rienkië yen abï we piöc këriëc ëbën ca lëk we.

²⁷ "Döör aya nyään piny ke we, ku dördië guöp ayiëk we. Acä ye gäm we cimën ye kóc piny ye yiëk kóc. Duökkë yiic njeer ku duökkë riëc. ²⁸ Acäk piñ ke lueel tënë we ëlä, 'Yen ajiël ku yen abï la dhuk tënë we.' Na nhiarkë ya ke wek aabi puõth miët rin ler yen tënë Wä, rin adit tënë ya. ²⁹ Kënë aca lëk we ëmën ke nõt këc rot guo looi, na le rot looi ke bäk gam. ³⁰ Acä lëu ba jam apeï kek we ëmën, rin jon pinyhom abö. Ku yeen acin riel tënë ya. ³¹ Ku adhil kóc pinyhom njic lón nhieer yen Wä, yen ë rin ye yen këriëc ëbën ye thön ya looi.

"Bäk, jiëlku tën.

Jethu yen abiëny yic

15 "Yen abiëny yic ku Wä ë raan dom, ² yen ee kuat kër cie luok tã yaköu teem wei, ku teem kuat kër luok nhom, rin bï nyac bï njic luok apeï. ³ Wek aaci jäl piath rin piöc ca yiëk we. ⁴ Rëerkë akut yic kek ya, ku yen abï rëer akut yic kek we. Kër acie luok ë rot, alëu bï looi tã rëer yen abiëc yic. Këya, acäk lëu bäk luok tã cii wek rëer yayic.

⁵ "Yen abiëc ku wek aa kër. Raan rëer yayic ku yen yeyic abï luok apeï, rin week acin kë lëukë bäk looi tã liu yen tënë we. ⁶ Raan cie rëer yayic ka ya cuat wei cimën

kër tim ku bî riel, ku kuat kërka aabî kuõõt yiic ku cuet ke mæc tē bî kek dēp thîn. ⁷ Na rēerkē γayic, ku rēer wēlkiē wepuõth ke kēriēc ēbēn bāk thiēc ku wiēckē, ka bāk yök. ⁸ Læc Wä aye nyuõth tē lok wek apei, ku këya, ke wek aabî ya kockiēn γa buõth. ⁹ Wek aa nhi-aar cimēn nhiær Wä γen, rēerkē nhiērdiē yic. ¹⁰ Na thekkē lõnkiē ke wek aabî rēer nhiērdiē yic cimēn cī γen lõn Wä buõth yiic, ku rēer nhiēde yic.

¹¹ “Kēnē aca lēk we, bî miēt puõu tō tēnē γa tãu wepuõth aya, ku bî miēt piāndu thãäp ē dīt. ¹² Ku lõn diē akīn, nhiarkē röt cimēn cī γen we nhiaar. ¹³ Nhiērdit tet lēu raan bî yiēk mǎthke, ee gēm wēike ē rienken. ¹⁴ Ku wek aa mǎthkiē tē looi wek kāk ca lēk we. ¹⁵ Wek aacā bî ben cõal aloony, rin alony akuc kāk ye wun baai looi. Ku wek aaya cõal mǎthkiē, rin cī γen kēriēc ēbēn ca piñ tēnē Wä nyuõth we. ¹⁶ Aacie wek cā lɔc, ee γen aci we lɔc, ku wek aaca tooc bāk la bāk la luui apei, luci bî dõñ athær. Ku Wä abî kēriēc ēbēn cāk thiēc ē rienkiē yiēk we, ¹⁷ kē thõn we akīn, nhiarkē röt kamkun.

Mān kɔc pinynhom

¹⁸ “Na man kɔc pinynhom we, ke dhielkē tak lɔn cī kek γa kañ maan. ¹⁹ Na we kɔc pinynhom, ke kɔc pinynhom aabî we nhiaar rin ye wek kacken, ku wēn cī γen we kuēny bei pinynhom, ke wek aacie kɔc pinynhom, ku rin ē wēt kēnē, kɔc pinynhom aa man we. ²⁰ Muõkkē wēt ca lēk we nhom, ‘Acin alony dīt tēnē bānyde.’ Na jörkē γa, ke keek aabî we jöör aya, na piñkē wētdiē, ke keek aabî wētdun piñ aya. ^{††21} Ku keek aabî kakkā looi ēbēn tēnē we rin ye wek kackiē, rin kuc kek raan cā tooc. ²² Na γa kēc bēn ku cā jam tēnē we, njuõt aa kēc gup la adumuõõm, ku cit ēmēn kēlā, acin tē bî ke ben puõl rin adumuõõmken. ²³ Raan man γa, ee Wä maan. ²⁴ Na γa kēc lucikā kañ looi kamken, kāk cīn raan cī ke kañ looi, njuõt aa cīn gup adumuõõm, cit ēmēn kēlā, aaci kāk ca looi tiñ, ku keek aa ntot ke man γa ku Wä aya. ²⁵ Ku kēnē adhil rot looi këya bî wēt cī gõt lõn den yic rot tiær, ‘Keek aa man γa ē path ke cīn wēt yic.’ †

²⁶ “Raan kuõny abî bēn, Wēi Nhialic abî yiny Nhialic nyooth, ku yeen abõ tēnē Wä. Yeen aba tuõc we tēnē Wä, ku yeen abî jam ē rienkiē. ²⁷ Ku week aya wek aabî jam ē rienkiē rin cī wek rēer ke γa thær.

16 “Kēnē aca lēk we bāk gamdun cī pāl. ² Wek aabî cuõp wei tēn amat. Ku kaam abî bēn, tē bî kuat raan nāk we ye tak lɔn na looi kēnē, ke yeen aluui Nhialic. ³ Keek aabî kakkā looi tēnē we, rin kuc kek Wä ku kuckē γa. ⁴ Kakkā aaca lēk we, rin aköl bî kek kakkā looi, ka jalkē tak lɔn cī γen ye kañ lēk we.

Luci Wēi Nhialic

“Wēlkā aa kēc lēk we wäär tuen rin rēer γen kek we. ⁵ Ku ēmēn γen ala tēnē raan cā tooc, ku añot cīn raan kamkun γa thiēc, ‘Na yīn lɔr dē?’ ⁶ Ku ēmēn cī γen ye

† 15:12 Jn 13:34; 15:17; 1Jn 3:23; 2Jn 5 †† 15:20 Mt 10:24; Lk 6:40; Jn 13:16 ‡ 15:25 Wk 35:19; 69:4

lēk we, wek aaci puõth jiet. ⁷ Wēt yic alēk we, anjuēn tēnē we lɔn jiel γen, rin na cā jiel ke raan kɔc kony acī bî bēn tēnē we. Ku na jāl ke yen aba la tuõc we. ⁸ Ku na bīi, ka bī nyuõth kɔc pinynhom lɔn ræc kek rin wēt adumuõõm, ku rin wēt ciær path ku wēt luñ Nhialic. ⁹ Keek aa ræc rin wēt adumuõõm, rin kēc kek γa gam, ¹⁰ rin wēt ciær path cī ladiē tēnē Wä nyuõth, ku kē cīi wek γen bî ben tiñ. ¹¹ Ku keek aa ræc rin luk, rin cī bēny pinynhom tēn luõk wei.

¹² “γen ala kajuēc kōk ba lēk we, ku ēmēn aril yic bāk ke muk wenhiim. ¹³ Ku na bõ Wēi Nhialic yen ē yic, ka bī we nyuõth wēl yith ēbēn. Yeen acī bī jam wēlke ē rot, ku kāk ye piñ aabî lēk we. ¹⁴ Yeen aba leec, rin bī yen kēdiēn ba lueel lõm ku nyuth we. ¹⁵ Kāk Wä ēbēn aa kakkīē, ku ē yen aci γen ye lueel lɔn bī Wēi kāk ba yiēk ye lõm, ku jɔl ke lēk we.

Rēec puõu ku miēt puõu

¹⁶ “Añoot kaam thin nyõc, ku wek aaci γa bī tiñ, ku na ben a kaam thin nyõc ke we abî γen ben tiñ.”

¹⁷ Go kɔc kōk kam kocken ye buõth lueel, “Kēnē wētde yic yenõ? Aye lēk γo, kaam thin-nyõc ke week aaci γa bī ben tiñ, ku ben a kaam thin-nyõc ku wek aabî γa tiñ? Ku lueel aya, ‘Ee rin ler γen tēnē Wä.’ ”

¹⁸ Gokē thiēc, “Kam thin-nyõc kēnē wētde yic ako? Kē wic bī lueel akuckul!”

¹⁹ Go Jethu njic lɔn wic kek ye bik thiēc, ku lēk ke, “Aca lueel, ‘Kam thin nyõc ke wek aaci γa bī tiñ, ku na ben a kaam dēt ke wek aabî γa tiñ.’ Ye wēt kēnē yen yakē thiēc kamkun? ²⁰ Wēt yic alēk we, wek aabî dhiau ku dhuõrkē apei, ku kɔc pinynhom aabî puõth miēt, ku wek aabî puõth rēec, ku rēec piāndun abî wel tēnē we bī ya miēt puõu. ²¹ Na thiõk tik kek dhiēth ka rac puõu rin cī aköl reem ye γēt, ku na cī meth jāl dhiēth ka aræm wēn acī ben tak rin cī yen puõu miēt, rin cī yen meth dhiēth pinynhom. ²² Ku acit kēnē tēnē we aya, wek aa ræc puõth ēmēn, ku wek aabā ben tiñ, ku wek aabî kueth miēt ē puõu, kuat miēt puõu cīn raan bī ye ben nyaai tēnē we.

²³ “Na la aköl kēnē bēn ke wek aaci γa bī ben thiēc kēdāñ. Wēt yic alēk we, kēriēc ēbēn bāk thiēc ē rienkiē abî Wä yiēk we. ²⁴ γet yaköl acin kē cāk thiēc ē rienkiē, thiēckē ku abāk yök, bī miēt puõu dīt tēnē we.

²⁵ “Kakkā aake ya lēk we waal, ku tē cīi γen bī ben jam waal aci thiõk, ku γen abî ya jam tēnē we wēl la gei rin Wä. ²⁶ Tē le aköl kēnē bēn, ke wek aabî Wä thiēc ē rienkiē. Ku acā bī lēk we lɔn bī γen ya rōök ē rienkun tēnē Wä, ²⁷ rin Wä anhiar we rin nhiær wek γa, ku rin cī wek ye gam lɔn γen a γa bõ tēnē Nhialic. ²⁸ γen abõ tēnē Wä ba bēn pinynhom, ku pinynhom aba puõl ku dhuõk tēnē Wä.”

²⁹ Go kocken ye buõth lēk ye, “Tiñ, yīn ajam gei ēmēn ke yī cī ben jam waal. ³⁰ Acuc njic ēmēn lɔn njic yīn kēriēc ēbēn, ku yīn aaci tit bī yī thiēc, rin wēt kēnē acuc njic lɔn bīi yīn tēnē Nhialic.”

³¹ Go Jethu bēer tēnē ke, “Cäk jäl gam emēn? ³² Piengkē tēdān abī bēn, ku aci thiök ayic, tē bī wek wēer bī nhek ala panden, ku wek aabā nyāān piny yatök. Ku acie yen yatök rot, rin Wä arēer kek ya. ³³ Wek aaca lēk kēnē rin bāk aa tōk kek yen, bāk dōr yök. Kōc pinyhom aabi we jōor, ku dætkē wepuōth yen acii kārec pinyhom lēu!”

Jethu arōök rin kōcken ye buōth

17 Nawēn cī Jethu wēlkā thōl luel, ke nēer yenyin nhial ku lueel, “Wä, akōl aci yēet. Yiēk lēc Wēndu ku bī Wēndu yī yiēk lēc. ² Rin yin aci bāāny yiēk ye kōc nhiim ēbēn, bī pīr akōlriēec ca gām ye yiēk kōc ēbēn. ³ Ku pīr akōlriēec akīn, bī kōc yī njic lōn yin ē Nhialic la cōk, ku njickē Jethu raan cī lōc ku dōc wāär ca tuōc pinyhom. ⁴ Yen aci lēcdu nyuōth pinyhom, ku luci ca yiēk ya ba looi aca thāāp. ⁵ Wä, gām ya lēcdu yinhom tēn emēn, lēc wāär rēer kamkua yōk yī, wāthēer ke piny kēc cak.

⁶ “Yin aca nyuōth tēnē kōc ca yiēk ya pinyhom. Keek aake ye kaku, ku ē yin aci ke gām ya, ku keek aaci wētdu gam. ⁷ Ke emēn anjickē lōn kēriēec ēbēn ca yiēk ya abō tēnē yī. ⁸ Wä yen aci wēt ca lēk ya lēk ke, gokē gam, ku anjickē ayic yen lōn bīi yen tēnē yī, ku acik gam lōn cī yin ya tooc.

⁹ “Yen ē rōök ē rienken. Yen acie rōök rin kōc tō pinyhom, ee rin kōc ca yiēk ya rin ye kek kaku. ¹⁰ Kākkiē ēbēn aa kākku, ku lēcdiē aye nyuōth keyiic. ¹¹ Ku emēn yen abō tēnē yī, yen acii ben a raan rēer pinyhom, ku keek aatō pinyhom. Wä dhēn, tit ke riel ē rienku, rin wāär ca yiēk ya, bīk aa tōk cimēn yōk yō yī. ¹² Wāär rēer yen ke ke, aaca muk riel ē rienku, keek aaca ke tiit ku acin tōn cīi määär kamken. Arēk ke raan wāär yen bī dhiel määär ē rot, rin bī wēt cī gōt athōr thēer wēl Nhialic yenhom tiēn. ¹³ Ku emēn yen abō tēnē yī, ku kākka aa ya lueel ya nōot pinyhom bī miēt piāndiē rēer kepuōth ke dīt alanden. ¹⁴ Yen aci wēt lēk ke, go kōc pinyhom ke maan, rin cīi kek ye kōc pinyhom tēn. Cimēn cīi yen ye raan pinyhom tēn aya. ¹⁵ Yin acā bī thiēec ba ke nyaai pinyhom, ku yin aya thiēec ba ke tiit jōnrac. ¹⁶ Keek aacie kōc piiny tēn cimēn cīi yen raan piny tēn. ¹⁷ Mac ke wēt yic, rin wētdu ē yic. ¹⁸ Keek aca ke tuōc pinyhom cimēn cī yin ya tuōc pinyhom. ¹⁹ Yen ē rot mac ē rienku, ku bīk rōt mac aya wēt yic.

²⁰ “Yen acii rōök rienken rōt, yen arōök aya rin kōc bī gam rin piōcōden. ²¹ Yen arōök rin bī kek aa tōk. Wä, cōl ke aaye tōk yoyiic cimēn tō yin kek ya ku yen kek yī. Cōl ke aaye tōk rin bī kōc pinyhom ye gam lōn cī yin ya tooc. ²² Yen aci lēc ca yiēk ya, aca yiēk ke bīk aa tōk cimēn ye yōk tōk. ²³ Yen arēer keyiic cimēn rēer yin yayic bīk aa tōk ēbēn, bī kōc pinyhom njic lōn cī yin ya tooc, ku lōn nhiēer yin ke cimēn nhiēer yin ya.

²⁴ “Wä, keek aaca yiēk ya, ku awiēc bīk rēer tē rēer yen thīn, bīk lēcdiē tiēn, lēc ca yiēk ya, rin nhiēer yin ya

† 17:12 Wk 41:9; Jn 13:18

wāär kēc piny guō cak. ²⁵ Wä raan la cōk, kōc pinyhom aa kuc yī, ku yin anjēc, ku kōckā anjickē lōn cī yin ya tooc. ²⁶ Yin aca nyuōth tēnē ke, ku aba nōt luōōi kēya, rin bī nhiērdū tēnē ya tō keyiic, ku ba tōu keyiic aya.”

Jethu aci dōm

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lk 22:47-53)

18 Tēwēn cī Jethu rōök kēya, ke jiēl kek kōcken ye buōth ku teem wār cōl Kidron. Ku gōr ē tō thīn tēnē, go Jethu la thīn kek kōcken ye buōth. ² Ku Judath raan gōony ye ē njic tē cī yen la thīn, rin cī Jethu kaŋ rōm thīn kek kōcken ye buōth arak juēc. ³ Go Judath la gōr yic kek akut apuruuk, ku kōc kōk luaŋ Nhialic tiit, cī kōc kāk Nhialic ku kōc akut Parathī tuōc thīn. Keek aake muk tōn ku mermer, ⁴ ku Jethu ē njic kēriēec ēbēn bī rot looi tēnē ye, go ke lor nhiim ku thiēec ke, “Yēnā wiēckē?”

⁵ Gokē bēer, “Ee Jethu raan Nadharet.” Go lueel, “Ee yen.” Ku Judath, raan gōony ye ē tō thīn ke ke. ⁶ Kaam wēn lēk Jethu ye ke, “Ee yen,” Ke riŋ ciēen kekōth ku wiikkē piny. ⁷ Go Jethu ke ben thiēec, “Yēnā wiēckē?” Gokē lueel, “Ee Jethu raan Nadharet.”

⁸ Go Jethu lueel, “Aca lēk we wēnthēer lōn ye yen ya. Na wiēckē ya, ke we pāl kōckā bīk jāl.” ⁹ Yeen aci jam kēlā bī wēt cī kaŋ lueel ēlā rot tiēn tēdē, “Wä, na cōk a raan tōkaliŋ kam kōc ca yiēk ya, ka kēc muōr.”

¹⁰ Ku Thaimon Pīter ē muk pal. Go miēet bei ku tōk alony raandit kāk Nhialic ku teem yinyden cuēc wei. Ku alony ē cōl Malko. ¹¹ Go Jethu lēk Pīter, “Dhuōk paldu jōkgōde yic. Ye tak lōn cī yen arēem cī Wä yiēk ya bī gum.” ††

Jethu aci yāth Anath nhom

¹² Go akut apuruuk kek bānyden ku kōc Itharel ke tit, Jethu dōm ku derkē, ¹³ ku kōnkē yāth tēnē Anath. Ku Anath ē ye wun tiŋ Kaipa, raandit kāk Nhialic ye ruōōn kēnē. ¹⁴ Ee Kaipa yen ēcī ye kaŋ lēk kōc Itharel lōn nūēen yen bī raan tōk thou rin kōc. †

Pīter ajei Jethu

(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lk 22:55-57)

¹⁵ Go Thaimon Pīter kek raan dēt Jethu buōth, ku raan Jethu buōth kēnē ē njic raandit kāk Nhialic guōp apei, go la kal pan raandit kāk Nhialic yic kek Jethu. ¹⁶ Ku dōn Pīter ayeer kal thok. Go atuny wēn njēc kek raandit kāk Nhialic dhuk ayeer, ku jīem kek nyen tit kal thok, ku bīi Pīter alōnthīn. ¹⁷ Go nyen tit kal thok Pīter thiēec, “Cīi ye raan tōk kam kōc mony kēnē buōth?” Go Pīter bēer, “Yei, yen acie raande.” ¹⁸ Ku wiir ē tō thīn, go aloony ku kōc tit many cool took, ku kēēckē many wēn lōōm bīk yōc. Go Pīter la ku kēec ke ke bī yōc aya.

†† 18:11 Mt 26:39; Mk 14:36; Lk 22:42 † 18:14 Jn 11:49-50

Jethu aluk raandit k k Nhialic nhom

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lk 22:66-71)

¹⁹ Go raandit k k Nhialic Jethu thi c rin w t k cken ye buo th, ku rin w t pi ccde. ²⁰ Go Jethu b  r, "Yen   cool jam ak lak l t n  raan  b n k c nhiim, ku pi ccdi   b n aya looi t n amat ku lu n Nhialic t  ye k c Itharel gu  r th n. Ku yen acin k  ca ka  lueel ke muo ny. ²¹ Ku yenj  thi c yin ya? Thi c k c c  w lki  pi n. Thi c ke w l ca l k ke, rin aa  c w l ca lueel."

²² T w n c  Jethu jam k l , go raan t k kam k c tit ke k c th n buo k nyin ku lueel, "C  ri c ba jam k l  t n  raandit k k Nhialic?"

²³ Go Jethu b  r t n  ye, "Na ca kuo c jam, ke l k k c t  c  yen kuo c j em th n. Ku na ye yic yen ca lueel, ke yenj  me  yin ya?"

²⁴ Go Anath tuo c t n  Kaipa raandit k k Nhialic, ke  ot der cin.

P ter aci Jethu ben jai

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lk 22:58-62)

²⁵ P ter    ot k c t w n ke y c mac. Go k c k k lueel t n  ye, "C  ye raan t k kam abi th   mony k n ?" Go P ter jai ku lueel, "Yei, yen acie raande." ²⁶ Go muo ny t k kam aloony raandit k k Nhialic, ru ai kek raan w n c  P ter t k yic wei, jam ku thi c, "K c y  t n  kek ye g r yic?" ²⁷ Go P ter ben jai, ku kiu th n aj th nyin yic.

K c Itharel aaci Jethu gaany t n  Pilato

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lk 23:1-5)

²⁸ Gok  Jethu th l wei pan Kaipa ku y thk  pan b nydit Roma, Pilato. Ku piny   ye nhi knhi k dur yic. Go k c Itharel c  la al n th n pan b nydit, ku bik r t tiit aju c rin c  yai thi k, ku bik mi th Yan Ayum cin yic luo  cam. ²⁹ Go Pilato la a eer t n  ke ku thi c ke, "Ye aw c  j  c k y k ye mony k n  guo p?"

³⁰ Gok  b  r, "Na cin awu c c  looi  u t ak cku b  i t n  y ."

³¹ Go Pilato l k ke, "Week gup l mk  ku luo k  luk k  cit l n ci e  pandun."

Go k c Itharel b  r, "Ak c pu l t n   o buk raan t m thou." ³² K n  aci rot looi b  w t c  Jethu lueel rot ti e  t de, w n lueel yen kuat thon b  yen thou. †

³³ Go Pilato dhuk kal yic ku c l Jethu ku thi c, "Ye yin B nyaknhom k c Itharel?"

³⁴ Go Jethu b  r, "W t k n  ye w tdu aye k c k k kek c  ye l k y    ri nki ?"

³⁵ Go Pilato b  r, "Ye tak l n ye yen raan Itharel? Aa kacku guo p kek k cken dit k k Nhialic, kek aa b  y  t n  ya. Yenj  ca looi?"

³⁶ Go Jethu b  r, "B anydi  acie b any pinyinhom. Na b anydi  ye k n pinyinhom,  u t kacki  aaci th r b  yen c  t  u k c Itharel cin. Acie k ya, b anydi  acie k n pinyinhom t n ."

† 18:32 Jn 3:14; 12:32

³⁷ Go Pilato ben thi c, "Yiin, ye b nyaknhom?" Go Jethu b  r, "Aye lueel l n ye yen b nyaknhom. Yen aci dhi eth ku yen aci b n pinyinhom rin w t t n k n , ba jam w t yic. Ku kuat raan c  yic  c   w tdi  pi n."

³⁸ Go Pilato thi c, "Ku yic ye k n  j ?" Ku ben dhuk a eer t n  k c Itharel ku l k ke, "Acin awu c ca l u ba y k yegu p bi ye lu k wei. ³⁹ Ku yeen   w t pi ndun ba raan t n c  mac lony rin Yan Ayum cin yic luo . Wi ck  ba B nyaknhom k c Itharel lu ny we?"

⁴⁰ Gok  dhu k ye ke loi k e , "Acie k ya! Acie yen w cku. Barabath yen aw cku." Ku Barabath   ye cu r k c rum.

Jethu aci t m thou

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lk 23:13-25)

19 Go Pilato Jethu d m ku c l athat. ² Ku j l apu-ruuk k r thii tim la kuo th riic yiic ku  ek kek yenhom, ku t  uk  alanh mathi n yek , ³ ku bikk  t n  ye ku luelk , "Madho, B nyaknhom, B ny k c Itharel," ku ma k  nyin.

⁴ Go Pilato ben dhuk a eer ku l k k c w n c  kenhiim kut, "Yeen aba th l a eer t n  we t n , ku b k t n l n cin yen t  bi yen awu c y k yegu p ba lu k wei." ⁵ K ya, go Jethu b n a eer ke ce   ak ak c  looi kuo th ku alanh mathi n yek . Ku lueel Pilato t n  ke, "Yen kin, yen raan!"

⁶ Naw n t nk , ke k c k k Nhialic ku k c tit kiu ku luelk , "Pi at tim c  ri u k u." Go Pilato l k ke, "Damkë kek we b k pi at tim c  ri u k u, yen ak c awu c y k yegu p."

⁷ Gok  w t dhuk, "Yok aa la l n ci e da ye lueel l n dhil ye n k, rin aci lueel l n ye yen W n Nhialic."

⁸ Naw n pi  Pilato w t k n , ke ri c apei. ⁹ Ku dhuk kal yic ku thi c Jethu, "Yiin b ar t e n?" Go Jethu bi t ku c  b  r thok acin. ¹⁰ Go Pilato l k ye, "C  wic ba jam kek ya? Tak yinhom l n nad  ke yen ala riel ba y  pu l, ku yen ala riel aya ba y  c l api  t tim c  ri u k u."

¹¹ Go Jethu b  r, "Yin ala riel t n  ya rin c  Nhialic ye yi k y , ku   yen ale raan c  t  u yicin guo p awu c rac apei."

¹² Naw n pi  Pilato w lk , ke wic apei b  dh l y k b  yen Jethu pu l. Go k c Itharel kiu t n  ye ku luelk , "T  lony yin ye ka ye nyooth l n c  yin m  th kek B nyaknhom. Kuat raan rot looi b  ya b nyaknhom, ee raan ater B nydan  aknhom."

¹³ Naw n pi  Pilato   w lk , ke th l Jethu a eer ku nyuuc th ny luk t  laar c l, "Piny c  guii kuo r," Ku   c l Gabata th n k c Itharel. ¹⁴ Ku ak l k n  yen ak l guii k c r t rin Yan Ayum cin yic luo . Naw n t cit ak l ciel yic, ke l k Pilato k c Itharel, "B nydun  aknhom akin!"

¹⁵ Gok  kiu t n  ye, "N k! N k! Pi at tim c  ri u k u!" Go Pilato ke thi c, "Wi ck  ba B nydun  aknhom pi at tim c  ri u k u?"

Go k c k k Nhialic b  r, "B nyda   t k, ee b nyaknhom Roma!"

¹⁶ Go Pilato ke yi k Jethu bik la pi at tim c  ri u k u.

Jethu aci piäät tim ci riüu köu
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lk 23:26-43)

Gokë Jethu döm. ¹⁷ Ku ler ayeer ke ket timden ci riüu, ke jiël geeu bi la tē cɔl Golgotha. (Ku wētde yic, gɔn la guen-ɲen cit apen nom raan.) ¹⁸ Ku jɔlkë piäät tim ci riüu köu. Ku piëtkë kɔc karou aya tiim ci riüu kööth, raan tök lɔn cuëc ku raan dēt lɔn cam. Ku Jethu ciël kamken. ¹⁹ Go Pilato awuɔc göt bi tääu tim ci riüu nom. Ku kën ci göt akïn, "JETHU RAAN NADHARET, BENYŊAKNHOM ITHAREL." ²⁰ Ku kɔc juëc aake ci kënë kueen, rin tēn ci Jethu piäät tim ci riüu köu thïn, aci mec ke geu. Ku wēt ëci göt thoŋ kɔc Itharel ku thoŋ kɔc Roma ku thoŋ Giriik. ²¹ Go kɔcɔdīt kāk Nhialic Itharel lëk Pilato, "Duk ye göt, 'Bënyaknhom kɔc Itharel,' aŋuëën ba göt, 'Aci mo-ny kënë lueel, ɣen ë bënyaknhom kɔc Itharel.'" ²² Go Pilato bëër, "Kë ca göt arëër ke ca göt." ²³ Nawën ci apuruuk Jethu piäät tim ci riüu köu, ke löm aläthke ku tekkë keyiic ɲuan, abarj tök tēnë apu-ruük tök. Ku lömkë alanh köu aya ci kɔc kediët tök, jɔcɔk yeyeth yet piny. ²⁴ Ku luelkë kamken, "Dukku tem köu, cuetku gek buk tiŋ bi lööny tēnë ɲa." Kënë aci rot looi bi wēt ci göt athör theer wël Nhialic yic rot tieɲ tēde,

"Keek aci aläthkië tek kamken, ku cuetkë gek rin alanhdien köu." †

Kënë yen aci apuruuk looi ayic.

²⁵ Ku tēthiök kek tim ci riüu Jethu, diäär aake kääc thïn, man ku nyankën ë man, Maria tiŋ Klopah ku Maria Magdalena. ²⁶ Nawën tiŋ Jethu man ku raan ye buɔɔth nhiëer ke kääc aya ë tēën, ke lëk man, "Tik man-hdu akïn."

²⁷ Ku ben lëk raan ye buɔɔth wën, "Moor akïn." Ku yaköl guöp ke wic raan ye buɔɔth awën piny paande.

Jethu aci thou ayic

²⁸ Nawën ɲic Jethu lɔn ci keriëc ëbën thääp, ke lueel bi wēt ci göt athör theer wël Nhialic yic rot tieɲ, "ɣen anëk rou." ††

²⁹ Ku töny ci thiän muön wac ë tō thïn, gokë alath luöt mōu yic, ku tēëukë wai thok, ku ɣɔcɔkkë yethok.

³⁰ Nawën ci Jethu muön wac jooc ke lueel, "Wēt aci thääp." Ku gut yenhom piny ku thou.

Jethu aci gut puöu

³¹ Go kɔc Itharel Pilato thiëc bi ke puöl bik kɔc ci piäät tiim ci riüu köth dhoŋ kuöl, ku nyëikë guäpken tiim ci riüu köth. Ku ë loikë këlä rin ye yen aköl niën Dhiëc, ku acik ye wic bi guäpken rëer tiim ci riüu köth aköl niën Dättem, rin yen aköl yandit apeï. ³² Go apu-ruuk la ku dhoŋkë kuöl raan tök ku kuöl raan dēt, ë kɔc ci piäät tiim ci riüu köth kek Jethu. ³³ Nawën bikkë tēnë Jethu, ke tiŋkë lɔn ci yen thou ku cik ben dhoŋ kuöl.

³⁴ Go apuruŋ tök Jethu gut puöu tɔŋ, go riem ku piü

† 19:24 Wk 22:18 †† 19:28 Wk 69:21; 22:15

kuër nyin yic. ³⁵ Ku raan ci kënë tiŋ aci lueel rin bi wek ye gam aya. Wēt ci lueel ë yic, ku yeen aŋic lɔn ye yen wēt yic yen lueel. ³⁶ Kënë aci rot looi bi wēt ci göt athör theer wël Nhialic yic rot tieɲ, "Aci nyuɔɔmden bi dhoŋ." ³⁷ Ku ben lueel tēdēt athör yic ëlä, "Ku aabi daai raan yen cik gut." ††

Jethu aci thiök

³⁸ Nawën ë kënë cök ciëen, ke Jothep raan gen Ari-matheo bö tēnë Pilato ku thiëc bi guöp Jethu nyaai. (Jothep ë ye raan Jethu buɔɔth ci gam, ku aye moony rin riöc yen bäny Itharel.) Go Pilato lëk ye lɔn ci guöp puöl tēnë ye. Go Jothep la ku le nyaai. ³⁹ Go Nikodemo, raan wäär ci kaŋ la tēnë Jethu waköu, rot mät Jothep ku ë muk miök ɲir cɔl mira ci liäap wäl dēt cɔl aloe. ⁴⁰ Go röör wën karou guöp Jethu lööm ku derkë köu alath ke ci wäl ɲir tääu thïn, rin kënë yen ë tē ye kɔc Itharel guiër guöp raan ci thou bi jäl thiök. ⁴¹ Ku tēwën ci Jethu nök thïn gör ë tō thïn, ku raŋ yam ë tō gör yic, ku ë cïn raan ci kaŋ thiök thïn. ⁴² Ku rin bi yen aköl yan kɔc Itharel nhiäk, ku rin thiök raŋ aya, gokë guöp Jethu tööu thïn.

Raŋ aci yic lääu

20 Riel yic aköl Nhialic ke piny ɲot la durdur, ke Maria Magdalena la raŋ nom, go alël tiŋ ke ci nyaai raŋ thok. ² Go riŋ tēnë Thaimon Piëter, ku tēnë raan dēt Jethu buɔɔth nhiëer Jethu, ku lëk ke, "Kɔc aci Bëny nyaai raŋ yic ku akucku tē ci kek ye tääu thïn."

³ Go Piëter ku raan Jethu buɔɔth dēt wën lööny dhöl, ku lekkë raŋ nom. ⁴ Ku keek aake la ke kat kedhie, go raan Jethu buɔɔth dēt wën kat apeï tēnë Piëter, ku ye yen kɔŋ yet raŋ nom. ⁵ Go guŋ ku tiŋ alanh wäär ci Jethu der, ku akëc la alɔŋthïn. ⁶ Go Thaimon Piëter guo bën ku ler raŋ yic. Go alëth tiŋ ke rëër piiny, ⁷ ku alanh ci Jethu kum nom ëci rëër kek alëth kök, ëci mat yic tēde rot. ⁸ Go raan Jethu buɔɔth dēt wën ci kaŋ yet raŋ nom jäl la alɔŋthïn, ku gem. ⁹ (Ku keek aake ɲot ke këc wēt athör theer wël Nhialic deet yic, athör ye lueel lɔn bi yen rot dhiël jɔt thou yic.) ¹⁰ Go kɔc ye buɔɔth jal dhuk bei.

Jethu aci rot nyuöth Maria Magdalena

¹¹ Kaam wën Maria ë kääc ayeer tēthiääk kek raŋ ke dhiau. Ku tēwën ɲot dhiëu yen ke guöŋ ku luiit raŋ yic, ¹² Ku tiŋ atuuc nhial ci ruk alëth ɣer karou, ke rëër tēwäär ci guöp Jethu tööu thïn, tök tē la yenhom ku dēt tē la yecök. ¹³ Gokë thiëc, "Tik, ye rin ɲö dhiëu yin?" Go lueel, "Keek aci Bänydië nyaai, ku akuöc tē ci kek ye tääu thïn."

¹⁴ Kaam wën lueel yen kënë, ku jɔl wel yenyin ke tiŋ Jethu ke kääc yelööm, ku akëc ɲic lɔn ë yen Jethu. ¹⁵ Go Jethu thiëc, "Tik, ye rin ɲö dhiëu yin? Yeŋa wic?" Go

‡ 19:36 B,bei 12:46; Kn 9:12; Wk 34:20 †† 19:37 Dhäk 12:10; Ny 1:7 †† 19:39 Jn 3:1-2

tak lbn ë yen raan lui dom yic, ku lëk ye, "Bëny, na ye yin ci ye nyaai, ke lëk ya tē ci yin ye tōōu thīn, ku yen abi la ba la lööm."

¹⁶ Go Jethu lëk ye, "Maria." Go yenhom wël ye ku lueel thoŋ kɔc Itharel, "Rabuni," ku wëtde yic, "Raan piöc."

¹⁷ Go Jethu lëk ye, "Duk ya gɔt rin yen ɲot ya kēc yet nhial tēnē Wä. Ku yīin lɔɔr tēnē wämāthkië ku lëk ke, 'Yen adhuk ciēen tēnē ye, yen ë Wä, ku ye Wuurdun, Nhialicdië ku ye Nhialicdun.'" "

¹⁸ Go Maria Magdalena jāl ku le lëk kɔc ye buɔɔth lbn ci yen Bëny tiŋ, ku lëk ke wël ci Jethu lëk ye.

Jethu aci rot nyuōth kɔcken ye buɔɔth

¹⁹ Nayɔn thēēi ya akōl Nhialic wën, ke kɔc ye buɔɔth aake ci rōt mat yōn ci riit thok, rin riōc kek bāny Itharel. Go Jethu bën ku kēc kamken ku lueel, "Bī dōōr rēer kek we." ²⁰ Wën ci yen jam kēlä, ke nyuth ke yecin ku yelōm. Go kɔc ye buɔɔth puōth miet apeī wën tiŋ kek Bëny. ²¹ Ku ben Jethu lëk ke, "Bī dōōr rēer kek we, cimēn ci Wä ya tooc, ke wek aa ba tooc aya." ²² Wën ci yen jam kēlä, ke jɔl wēēi kenhīim ku lueel, "Lōmkē Wēi Nhialic. ²³ Na pālke adumuōm kɔc piny, ka pēl piny, na cāk ke pēl piny, ka cīi pēl piny." †

Jethu ku Thomath

²⁴ Ku Thomath, cɔl Acueek, raan tōk kam kɔc kathiäär ku rou ye buɔɔth, ee liu thīn wën bī Jethu. ²⁵ Go abiōth kōk lëk ye, "Bānyda acuk tiŋ."

Go Thomath lëk ke, "Na cie tētōök wäär ci ye piāat kek tiēŋ yecin, ku tāau yacin ë tētōökkä yiic, ku tāau yacin yeyɔu aya, ka cā kɔŋ gam."

²⁶ Nawën nin kabēt cök, ka abiōth aake ci rōt ben mat yōt ku Thomath ë rēer thīn ke ke, ku yōt ëci riit thok. Go Jethu ben kōc kamken ku lueel, "Bī dōōr rēer kek we." ²⁷ Ku jɔl lëk Thomath, "Tāau yicin tēn, ku tiŋ cienkië ku jɔt yikōk ba yicin tāau yayɔu. Pāl kēnē yin kāŋ dhōl yiic, ku gam!" ²⁸ Go Thomath bēer, "Bānydië ku Nhialicdië."

²⁹ Go Jethu lëk ye, "Ca gam rin ci yin ya tiŋ? Ye kēpuoth bī yiēndē tēnē kɔc bī gam ke kēc ya tiŋ!"

Wët wic athör kēnē bī nyuōth kɔc

³⁰ Jethu aci kädit jāŋ göi looi kɔcken ye buɔɔth nhīim, ku keek aa kēc gōt athör kēnē yic.

³¹ Ku kākka aaci gōt rin bāk gam lbn ye Jethu Wën Nhialic ci lɔc, ku bāk pir yök ë rienke tē ci wek gam.

Jethu aci rot nyuōth kɔc ye buɔɔth kadhorou

21 Nawën ë kākka cök ciēen ke Jethu ben rot nyuōth kɔcken ye buɔɔth wär Tiberia yɔu. Ku tē ci luōi ye akīn. ² Thaimon Pīter kek Thomath (cɔl Acueek), ku Nathaniel (raan Kana pan Galilia), ku wēt Dhubedi,

† 20:23 Mt 16:19; 18:18

ku kɔc kōk karou Jethu buɔɔth, aake rēer tētök ëbën.

³ Go Thaimon Pīter lëk kɔc wën, "Yen ala mei."

Gokē lëk ye, "Yok aabi cath kek yi." Gokē la ku lek riäi yic, ku acin kē cik dɔm ë wēer kēnē yic ëbën. ††

⁴ Tēwën bīi akōl nyin, ke Jethu ë kääc wär yɔu, ku akēc kɔcken ye buɔɔth ɲic lbn ë yen Jethu. ⁵ Go lëk ke, "Riēnythii, cin kē cāk dɔm?" Goke bēer, "Acin kēdāŋ."

⁶ Go lëk ke, "Cuatkē buci lɔŋ cuēny riäi, ku kāŋ aa bāk dɔm thīn." Gokē buci cuat ku göök ke bīk miit rin juēc rec apeī. ‡

⁷ Go raan Jethu buɔɔth nhieer Jethu lëk Pīter, "Kēn ë Bëny." Nawën piŋ Thaimon Pīter lbn ye yen Bëny, ke ruk alanhde yekōu (rin ci yen alāthke dāk bei ëbën) ku thueet wīir. ⁸ Go abiōth kōk lōk bën ke cath riäi, ke thel buci ke ci thiāŋ rec. Ku keek aake cīi mec apeī kek agör, aake cīt akääth bian tōk. ⁹ Nawën keeckē piny ke tiŋ many ë miim ke dēp ku rec ke ci tāau mēec kek ayup.

¹⁰ Go Jethu lëk ke, "Bēēikē rec abēk rec awën cāk dɔm."

¹¹ Go Thaimon Pīter la riäi yic ku miit buci wär thok ke ci thiāŋ rec dīt, ku rec ëbën aa buɔɔt ku thiārdhiēc ku diäk. Tēwën cɔk rec juēc kēlä, buci akēc yic rēet. ¹² Go Jethu lëk ke, "Bāk, miēthkē." Ku acin raan tōk kam kɔc ye buɔɔth ci ye cak thiēc, "Ye yin ɲa?" Rin ɲic kek ye lbn ye yen Bëny. ¹³ Go Jethu rot cuot ku lööm ayup ku yīk ke ku ben looi kēya kek rec.

¹⁴ Kēlä, Jethu aci rot nyuōth kɔc ye buɔɔth kēn yen yic diäk, tēwën ci yen rot jɔt kam kɔc ci thou.

Jethu ku Pīter

¹⁵ Wën ci kek mīth ke lëk Jethu Pīter, "Thaimon wën Joon, nhiar ya apeī tēn tē nhieer kōckä ya?"

Go bēer, "Ee kēya Bëny, aŋic lbn nhieer yen yi."

Go Jethu lëk ye, "Bīōk amālkië apath." ¹⁶ Ku ben Jethu lëk ye, "Thaimon, wën Joon nhiar ya apeī?"

Go bēer, "Ee kēya Bëny aŋic lbn nhieer yen yi."

Go Jethu lëk ye, "Bīōk amālkië apath." ¹⁷ Ku ben Jethu thiēc arak dēt ye kek diäk, "Thaimon, wën Joon nhiar ya?"

Go Pīter puōu dak rin ci Jethu ye thiēc arak dēt ye kek diäk, "Nhīar ya?" Ku lëk ye, "Bëny, yin aŋic kēriēc ëbën, ku yin aŋic lbn nhieer yen yi."

Go Jethu lëk ye, "Bīōk amālkië apath, ¹⁸ Wët yic aläk yi, wäär ɲot ye yin riēnythii ke yin ye rot guiir ku lɔɔr tē wic piāndu, ku tē bī yin dhiɔp ke yin abi yicin yaak tuēŋ, ku raan dēt abi der ku thel yi tē cīi wic ba la thīn."

¹⁹ Kākka aaci Jethu lueel bī nyuōth Pīter tē bī yen thou thīn, ku bī kɔc cɔl aaye Nhialic leec thīn. Ku jɔl Jethu lëk ye, "Buoth ya."

Jethu ku raan dēt ye buɔɔth

²⁰ Go Pīter yenhom wel ku tiŋ raan dēt ye buɔɔth nhieer Jethu ke buoth ke, raan wäär thiāäk kek Jethu wäär mīth kek, ci Jethu bën thiēc ëlä, "Bëny, yeŋa bī yi"

†† 21:3 Lk 5:5 ‡ 21:6 Lk 5:6

la gaany?" †²¹ Wën tiŋ Pīter ye, ke lëk Jethu, "Bëny, na raan dëtë, bī yiëndë?"

²² Go Jethu bëër, tënë ye, "Na wiéc bī pīr yet aköl bī yet bën, ke yetö tënë yī? Yīin emën buoth ya."

²³ Go wët thiëi piny kam kɔc buoth Jethu lɔn raan Jethu buoath kënë acii bī thou. Ku akëc Jethu lueel lɔn

† 21:20 Jn 13:25

cii yen bī thou. Acī lueel, "Na wiéc bī pīr yet aköl bī yet bën ke yetö tënë yī?"

²⁴ Raan kënë yen ë raan Jethu buoath jam kāk cī tiŋ, ku yen ë gët ke aya, ku aŋic lɔn wët cī lueel ë wët yic.

²⁵ Emën kajuéc kök aatö thīn, kāk cī Jethu looi. Na ke cī gät piny ëbën, tök ku tök, ke yet aya thöŋ lɔn piny ëbën acii lëu bī athör gät jɔt.

Luci Atuuc

Wët nom

Luci Atuuc Jethu, athör buoth athör Wël Jethu cī Luka göt. Wët ril yen gët Luka athör kënë, ee lön bī nyuocth tē cī Wëi Nhialic kōc ke kōh Jethu buocth kuony thīn, ku bīk Wët Puoth Yam rienke thiāi piny Jeruthalem ku Judia yic ēbēn, ku Thamaria ku jol a pinyhom ēbēn aya. (1-8) Yeen, anyikōl ē cāth kōc cī gam, cīmēn wāār jōck yen rot kam kōc Itharel agut tē bī yen jāl a gam tēnē kōc pinyhom ēbēn. Ee wīc raan gāt athör bī kōc ye kueen njic ku detkē yic aya, lön kōc cī gam aacie kōc ke man kōc Roma mac baai, ku lön nadē, gam kōc cī gam ē tē ye kōc Itharel yanhdēn theek thīn yen ē jol thāāp.

Alēu bī luci Atuuc Jethu tek yic ē diāk, ku bī nyooth tē cī Wët Puoth Yam ye lueel rin Jethu thiēi piny thīn, ku jōk akuut kōc cī gam kecōk. Luci Atuuc acī tek yic kēlā, (1) Cāth kōc cī gam, jōck Jeruthalem la nhial Jethu cōk ciēēn, (2) Wët Puoth Yam acī yet wuōt kōk yiic pan Palethtinia, (3) Ku ler tueŋ aya lōh wārdit Adēkdiēet agut bī yet Roma.

Kēdiit cī tic Luci Atuuc Jethu yic, ee luci Wëi Nhialic cī bēn kek riel kōc cī gam gup Jeruthalem akōl Yan Ayum cīn yic luou, ku ler tueŋ ke tiit ke. Ku yik akut kōc cī gam kek kōcken dīt riel, kājuēc cī rōt looi yiic cī lueel athör yic. Wët kōc cī gam tueŋ acī göt kāk cī lēk kōc yiic, ku kāk cī rōt looi cī göt athör Luci Atuuc Jethu yic, aa riel ē wēt kënë nyuocth pīr kōc cī gam yic, ku jol amēt ē rot akut kōc cī gam yic aya.

Kāk tō thīn

Guiēr kōc njic kāk cī rōt looi 1:1-26
 Lōh cī Jethu lueel ciēēn ku athōnde 1:1-14
 Raan cī kuany nyin Judath 1:15-26
 Kē cī nyooth Jeruthalem 2:1-8:3
 Kē cī nyooth Judia ku Thamaria 8:4-12:25
 Luci Paulo 13:1-28:31
 Atuc tueŋ 13:1-14:28
 Amat nom gen Jeruthalem 15:1-35
 Atuc ē rou 15:36-18:22
 Atuc ē diāk 18:23-21:16
 Paulo acī mac Jeruthalem ku Cetharia ku Roma 21:17-28:31

1 Tēnē Thiōpiluth athōrdiēn tueŋ yic, ŋen acī gēt kāk cī Jethu looi, ku kāk cī piōc tēwāār jōck yen luide cōk, agut akōl jōt ye nhial. Tēwēn kēc Jethu guō yāth nhial, ēcī wēt than piny ē riel cī Wëi Nhialic yiēk ye, tēnē kōc cī lōc bīk atuōccke. ^{†3} Nīn thiārŋuan thuōnde cōk ciēēn, Jethu ēcī rot nyuocth arak juēc tēnē atuōccke, ku bīk njic, ke cīn diu, lön nadē ke yeen aŋot pīr. Yeen ēcī atuōccke tiŋ ku jīēm ke ke kāk bāāny Nhialic. ⁴ Ku nawēn cā atuōccke kenhīim mat tētōk, ke thōn ēlā, “Duōkkē jīēl Jeruthalem. Tietkē Wëi Nhialic cī Wā thōn bī tuōc we, wāār ca lēk we. ^{†5} Joon acī kōc muōc nhīim ē pīu, ku nīn lik, Wëi Nhialic bī we muōc nhīim abī tuōc we.” [†]

Jethu acī yāth nhial

⁶ Nawēn cī Jethu rōm kek atuōccke, ke thiēcckē, “Bēny, ba kōc Itharel cōl aa ben mac ēmēn?”

⁷ Go Jethu bēēr ēlā, “Akōl le yen kē bī looi, ku kāk bī looi, aaye Wā guir rielde, ku acīn kēdun thīn bāk njic ye nen bī kek rōt looi. ⁸ Ku na la Wëi Nhialic bēn, ka bī we yiēk riel, ku wek aabī jam rienkiē Jeruthalem ku Judia, ku Thamaria, ku jol a pinyhom ēbēn.” ^{†9} Wēn cī yen jam kēya, ke jōt nhial, ku ē dēei kek, ku kum luāt bīk cī ben tiŋ. ^{††}

[†] 1:1-2 Lk 1:1-4 ^{††} 1:4 Lk 24:49 [‡] 1:5 Mt 3:11; Mk 1:8; Lk 3:16; Jn 1:33

^{††} 1:8 Mt 28:19; Mk 16:15; Lk 24:47-48 ^{‡‡} 1:9 Mk 16:19; Lk 24:50-51

¹⁰ Ku jɔlkë liith ke döt nhial, ku Jethu ke jiël. Tëën nyin yic ke rōör karou cī ruk alēth ɣer bō, ku kēēckë atuuc lõm, ¹¹ ku luelkë, “Kɔc Galilia, yerō ye wek kōc ke we döt nhial? Yen Jethu, cī nyaai tēnē we ku ɣēth nhial, abī la dhuk tēcīt tē cī wek ye tiēŋ thīn ke la nhial.”

Mathayo acī kuany nyin Judath

¹² Kaam wën, ka atuuc Jethu jiël ɔn Olip nom thiäak kek ɣeu ke cīt kilomīter tōk, ku dhukkë geeu Jeruthalem. ¹³ Keek aacī jāl ɣet geeu ku lek ɣon yen ciēŋ kek thīn. Atuuc Jethu, aake yī Pīter ku Joon, ku Jemith ku Andria, ku Pilipo, ku Thomath, ku Bartholomeo, ku Matheo, ku Jemith wën Alpawuth, ku Thaimon, raan man kɔc thāi bik panden mac, ku jɔl a Judath wën Jemith. ¹⁴ Keek aake ye lac rōm ku rōökkë ke ya akut, kek diäär kōk ku Maria man Jethu ku wämāthakën.

¹⁵ Nīn lik cōk, ke kɔc cī gam cīt raan buɔt ku thiārrou ebën, aake cī kenhiim mat. Go Pīter rot jɔt ku jīem, ¹⁶ “Wämāthkiē, wēt cī ɣōt athōr Wël Nhialic yic abī rot dhiel tiēŋ. Wēi Nhialic ēcī wēt lēk Debit kē bī rot looi aköldä tēnē Judath, raan bī Jethu nyuōth kɔc dōm ye. ¹⁷ Judath ē ye raan akuōtda, ku yeen ēcī Jethu kuany bī la abanɣ lusi bī looi lusiye yic.”

¹⁸ (Wēu cī Judath riɔp lusi rɛc cī looi, aacī yen ke dom ɣɔc, dom yen reet yen yeyic thīn ku thou. Kēnē, aacī kɔc ke ciēŋ Jeruthalem piŋ ebën, ku jɔlkë dom kēnē aa cɔɔl thuɔŋden, rin cɔl Akeldama, ku wētde yic “Ee Dom Riem.” ††)

²⁰ “Ku acī ɣōt athōr Waak Nhialic yic elä, ‘Bī ɣōnde yic ciēn kē tō thīn, ku cīn raan ciēŋ thīn.’ ‘Ku ēcī ɣōt aya kēlä,

‘Bī raan dēt nyiende lõök yic lusi yic.’ †

²¹ “Kēya, raan adhil rot māt ɣo, ku bī ŋic cimēnda lɔn cī Jethu Bānyda rot jɔt raŋ yic. Raan buk māt ɣoyiic adhil a raan tōŋ akuōtda. Ku ē raan ŋic kəŋ tēɣɔn jɔk Joon lusiiden miōc nom cōk, ku jɔl a tēwäär ye ɣok cath kek Jethu agut aköl jiël yen tēnē ɣo bī ɣāth nhial.” ††

²³ Ku jɔlkë kɔc karou gut rin, Jothep ku ē ŋic aya ke cɔl Barthabath (ē cɔl Juthtuth aya), ku Mathayo. ²⁴ Ku rōökkë elä, “Bēny, yīn anjic kē tō raan ebën puōu, kēya, nyuōth ɣo raan tōŋ niar kamken karou, ²⁵ ku bī luui ke ya atuuc nyin Judath wäär cī nyäär piny, ku ler tēnē yen ye tēde.” ²⁶ Ku jɔlkë cuet gek, ku bik raan tōk kuany kam ē kockä karou. Ku raan yen cik bēn lɔc ē ye Mathayo, ku jɔl met akut atuuc kathiäär ku tōk yic.

Bēn Wēi Nhialic

2 Na la aköl Yan Ayum cīn yic lusu bēn, ka atuuc Jethu kuut kenhiim ɣon tōk. †† Kam wën ke pēk wei arōöl dēt piŋkë nhial, ku yen arōöl kēnē ē cīt arōöl

† 1:13 Mt 10:2-4; Mk 3:16-19; Lk 6:14-16 †† 1:18-19 Mt 27:3-8 † 1:20 Wk 69:25; 109:8 †† 1:21-22 Mt 3:16; Mk 1:9; 16:19; Lk 3:21; 24:51 †† 2:1 Leb 23:15-21; L.rou 16:9-11

yomdīt ril. Ku jɔl arōöl ɣon awën rēer kek thīn thiōŋ yic. ³ Ku tiŋkë lõk mac cīt liep ke tek rot piny, ku raan tōk kamken ē ye kē cīt liem mac nyuc yenhom. ⁴ Keek ebën, aake cī Wēi Nhialic lõony kegup ku jīemkë thok kōk, rin cī Wēi Nhialic ke yiēk riel ku bik jam thok kōk cie thuckken.

⁵ Kɔc juēc Itharel ke ciēŋ wuōt kōk yiic pinyhom, kɔc ke ye Nhialic door aake rēer Jeruthalem ē nīnkä. ⁶ Wën cī kek arōöl piŋ, go kɔc juēc rōt kuōt. Kɔc ke cī rōt kuōt aake cī gāi, kē ye atuuc Jethu jam thuckken. ⁷ Wën cī kek gāi apeidīt gokë jam ke cī kerōt jɔt apeī, “Keek kɔc jam kēlä aa kɔc Galilia! ⁸ Ye kēdē, bik aa jam thuckkua? ⁹ ɣook ebën ɣok aa kɔc wuōt kōk cimēn Parthia, Mede ku Elam, ku jɔl aa Methopotamia, Judia, ku Kapadokia, ku Pontuth ku Athia. ¹⁰ Ku jɔl aa Prigia ku Pampilia. Ku jɔl a Ijip ku bēi kōk pan Libia thiäak kek Thirene. Ku kɔc kōk ɣoyiic aa kɔc wun cɔl Roma. ¹¹ Kɔc kōk aa kuat Itharel. Ku kɔc cie kɔc Itharel cī yāthken waar bik yanh Itharel gam. Ku kɔc kōk ɣoyiic aa kɔc pan Kret ku pan Arab. Ku ē yen ŋot ye ɣok ke piŋ ke jam thuckkua, ke luel kädīt cī Nhialic looi.” ¹² Aake cī gāi, ku muumkë niim kē bik lueel, gokë rōt aa thiēc kamken, “Yerō ye nyuōth yen kēnē?”

¹³ Go kɔc kōk atuuc Jethu bui, ku luelkë elä, “Kockä aacī wiēt mōu!”

Jam Pīter tēnē kɔc Itharel

¹⁴ Tēnē, ke Pīter kam atuuc Jethu kathiäär ku tōk jɔt rot, ku kēc ku jɔl jam ke cī yerōl jɔt tēnē kɔc Itharel awën cī rōt kuōt, “Wek wärkiē, wämāthkiē Itharel, ku jɔl aa wek kɔc ciēŋ gen Jeruthalem, piŋkë wētidiē apath, ku ba we lēk kē cī rot looi. ¹⁵ Kɔc yakë lueel ka cī muōl mōu, aa kēc wiēt, tēcīt tē ye wek ye tak thīn, aköl akēc tōŋ, anɔt ye riel. ¹⁶ Ku wēt cī Juel raan kāk Nhialic tiŋ lueel wäär akīn,

¹⁷ ‘Acī Nhialic lueel, lɔn kē bī looi aköl le nīn thōk akīn, ɣen abī Wēikiē tuōc kɔc ebën. Wätkun ku nyiērkun aabi kē bī rot looi aköldä lēk kɔc. Riēnythii kun aabi nyuōth, ku rōörkun dīt aabi nyuääth arak juēc aya.

¹⁸ Ee yeen, agut aluakkiē rōör ku diäär, nīnkui bī bēn. ɣen abī wēikiē tuōc kɔc ē nīnkä, ku keek aabi kāk bī rōt looi aa lēk kɔc.

¹⁹ ɣen abī kädīt jāŋ ɣōi looi nhial, ku kajuēc jāŋ ɣōi aaba looi pinyhom.

Pinyhom abī thiāŋ riem, ku mac, ku jɔl a tol dittet.

²⁰ Aköl abī nīp nyin, ku pēi abī thieth cimēn riem ee kaam kēc aköldīt puōth bēn Bānyda ɣuɔ ɣēēt.

²¹ Ku raan bī Nhialic rōök ku bī ye kony abī poth bī cī la pan mac.’ †††

²² “Piŋkë wēlkä, wek wämāthkiēn cɔl Itharel! Jethu raan pan Nadharet ē ye raan cī riel Bānyda nyuōth ke cīn diu kākken dīt jāŋ ɣōi cī Nhialic looi riēnke. Ee kē ŋiēckë kek we, rin aacī rōt looi kamkun. ²³ Cīt tē cī

††† 2:21 Juel 2:28-32

Nhialic ye guieer thïn, Jethu ë bi thön we, ku bäk nöc cïmën cï wek ye puöl ku bi kóc rëc la gup adumuööm nöc, ku piëtkë tim cï rïiu köu. ^{†24} Ku yeen aci Nhialic cöl aben pïr thou yic, wën cï yen Jethu nyaai rielde thou yic, rin ëcïi rot kōŋ lëu yen lōn bi Jethu teem thou yic. ^{††}

²⁵ “Anjicku lōn ëcïi rot bi lëu rin ëcï Debit lueel ëlä, ‘Ÿen ee Nhialic tiŋ Ʒanhom akölrïëc ëbën, ku yen athïök kek Ÿen, ku Ÿen acin kë bā diir.
²⁶ Rin ee wët kënë, Ÿen amit puöu.
Ku wël ya lueel aa wël raan mit puöu.
Ku cök amën bi Ÿen thou, ke Ÿen abi thiök ke Ʒa nōth kë bi Nhialic luöi Ÿen,
²⁷ rin Nhialic acïi guäpdië bi puöl bi rëer kam kóc cï thou,

ku Nhialic acïi Ʒa bi puöl ba dhiäth raŋ yic Ÿen raande.
²⁸ Yin Nhialic, yin acä nyuöth dhël pïir akölrïëc ëbën, ku jol aa rëerdu kek Ÿen, abä cöl amit puöu.’ [†]

²⁹ “Wämäthkië, wek aaba dhiel lëk kë njec rin wādan dīt cï wëlkä lueel. Yen Debit aci thou ku thiäk, ku raŋde kīn aa dëei Ʒok, agut cï ya aköl. ³⁰ Yen Bënyŋaknhom wāar pïir yen ë ye raan kōŋ tiŋ, kāk bi röt looi aköldä, ku lëk ke kóc, ku ë njic kë cï Nhialic lueel ke bi luöi ye. Nhialic ëcï yepuöu tōŋ lōn nadë ke bi raan tōk kuatde yic, looi keye bëny cïmënde. ^{††31} Debit ëcï kë bi Nhialic looi tiŋ, go jāl jam lōn bi Raan cï lōc ku dōc rot jōt raŋ yic wën cï yen ye lueel ëlä, ‘Yen ë këc nyāāŋ kam kóc cï thou, guäpde ë këc dhiäth raŋ yic.’

³² “Nhialic ëcï Jethu jōt bei raŋ yic bi ben pïr, ku Ÿen ku atuuc kōk Jethu acuk tiŋ yen yiny cï rot looi. ³³ Jethu aci jat nhial ku nyuuc kōŋ cuëc Wun, ku ë yen aci Ʒok tuöc Wëi Nhialic, cīt tēwāar cï Nhialic ye lueel thïn. Ku kë cāk tiŋ ku piŋkë emën ë ye kën cï Nhialic lueel ka bi tuöc yen aci lööny Ʒogup. ³⁴ Acie Debit yen cï la nhial, ee cï lueel,

‘Ee cï Nhialic lëk Bānydië, “Nyuc ë tēn kōŋdiën cuëc,
³⁵ agut aköl bi Ÿen kóc man yīin cöl aloi nhīim, ku bik yicök.”’ ^{††}

³⁶ “Wek kóc pan Itharel ëbën, dhielkë njic alanden lōn nadë ke Jethu yen cāk piāat tim cï rïiu köu, yen aci Nhialic looi bi ya yen Bëny, ku ye Raan cï lōc ku dōc.”

³⁷ Wën cï kóc cï röt kuööt wët Pïter piŋ, gokë ya tak yic ke diëer kë bik looi, ku thiëckë Pïter ku atuuc kōk Jethu, “Buk nō looi wämäthakua?”

³⁸ Go Pïter bëer, “Dhuökkë wepuöth ciëen adumuöömku yic, ku calkë röt aa muoc nhīim bāk aa kóc Jethu Kritho, ku bi Nhialic adumuöömku päl piny, ku wek aabi Nhialic muoc wëike, ku bi lööny wegup.

³⁹ Kënë yen cï Nhialic yepuöu tōŋŋ, ka bi yiëk we ku miëthkun, ku kóc bëei kōk mec, ku kóc ëbën ye Bānyda Nhialic cōl bik aa kacke.”

⁴⁰ Pïter aci kóc lëk ku jiëem kenhīim ëlä, “Kuönykë röt ku bāk liu awuöc yic, awuöc yen bi tēm kóc rëc akölè!”

⁴¹ Kóc juëc ë kóc awën yiic aaci kë cï Pïter lëk ke gam, ku

cōlkë röt amuoc nhīim, ku ë cīt tēnë raan tiim kadiäk kek aaci bën muoc nhīim aköl kënë, ku metkë akuötden yic.

⁴² Keek aaci rëer bi atuuc Jethu ke piöc, ku yekë atuuc Jethu kony kāk yekë looi yiic ku mithkë tëtök, ku yekë rōm ku röökkë tëtök.

Të cï kóc cï wët Jethu gam pïir thïn kamken

⁴³ Käjuëc jāŋ göi aaci Nhialic cöl aa looi atuuc Jethu, ku yen aci kóc juëc cöl ariöc. ⁴⁴ Kóc cï gam ëbën aaci rëer bik ceŋ tëtök, ku yekë röt kony kedhie bik kōŋ aa wëer kamken. ^{††45} Aaci kāk tō ke ke bëei yiic aa Ʒaac wei, ku yekë wëeu tēk röt, ku raan tōk ë ye yiëk wëeu bi kākken wic lëu. ⁴⁶ Kek kóc cï wët Jethu gam aake ye rōm akōlaköl luëk Nhialic kóc Itharel yic, ku yekë rōm bāaiken yiic ku mithkë ke cïi mīith bëth ku rëerkë ke mit puöth, ⁴⁷ ku yekë Nhialic leec ku lec kóc kōk ke aya. Ku ye Nhialic akuötden juak yic akōlaköl kóc kek cï Nhialic cöl aa poth kërac yic.

Raan aduany aci kony

3 Ÿon akāl tōk, tāāŋ akōl, tē ye kóc rōök, Pïter ku jol a Joon aake cï la kal luāŋ Nhialic ye kóc Itharel rōök thïn bik la rōök. ² Wën cï kek yet kal cöl Kal Dhëŋ thok, ke yök mony cï dhiëeth ke ye aduany. Yen mony kënë ë ye cool tē jōt ye kal thok, ku bi kóc la kal luāŋ Nhialic ya lim wëeu. ³ Nawën tiŋ Pïter ku Joon ke la kal yic goke lim. ⁴ Gokë döt nyin ku lëk Pïter ye, “Daai ë Ʒook!” ⁵ Gokë döt, ku ye yök yepuöu ciët la kë bi yök tēnë ke.

⁶ Go Pïter lëk ye, “Ÿen acin wëeu ba yiëk yī, ku yīn aba yiëk kë tō kek Ʒa, ‘Yin aya yōök, rin Jethu raan Nadharet, jōt rot ku ba cath!’” ⁷ Ku dōm kōŋ cuëc, ku kony bi rot jōt. Kaam wën ke cōk ku kuiëc monytui go gu riel, ⁸ ku puur rot nhial ku këëc cōkke ku cieth. Ku ler kal luāŋ Nhialic ke keek ke cath ke thueet nhial, ke lec Nhialic. ⁹ Ku kóc tō luāŋ Nhialic ëbën ë cīk tiŋ ke cath, ke lec Nhialic, ¹⁰ ku wën cï kek ye njic ke mony dhie nyuc kal cöl Kal Dhëŋ thok ku lim, gokë gāi apeidit ku nyamkë kethook, ku yekë röt thiëëc kë cï rot looi tēnë ye.

Jam Pïter luāŋ Nhialic

¹¹ Wën cï mony aduany Pïter ku Joon kuak yiëth, go kóc ke tō kal luāŋ Nhialic yic gāi ëbën, ku riŋkë tēwën rëer kek thïn kāt cōk, Kān Tholomon kal luāŋ Nhialic yic. ¹² Nawën tiŋ Pïter kóc, ke lueel, “Wek kóc Itharel, yeŋō ye wek gāi kë cï rot looi, ku yakë liith Ʒo? Yakë tak lōn nadë ke ye rielda ku piathda Ʒopëc yen kony Ʒok mony kënë bi cath?” ¹³ Nhialic wārkuan dīt Abaram, ku Ithäk, ku Jakob yen aci riel yiëk aluönyde Jethu. Ku yen aa cāk gam tēnë kóc kek ke mac baai, ku wek aaci jai bi Pilato cīi lony cök alōn wic yen ye bi lony. ^{††14} Yen Jethu ë ye raan Nhialic ku ë ye raan path, ku wek aaci kuc

† 2:23 Mt 27:35; Mk 15:24; Lk 23:33; Jn 19:18 †† 2:24 Mt 28:5-6; Mk 16:6; Lk 24:5 † 2:28 Wk 16:8-11 †† 2:30 Wk 132:11; 2Tha 7:12-13 †† 2:35 Wk 110:1

††† 2:44 Lusi 4:32-35 ††† 3:13 B.bei 3:15

ye, ku lëkkë Pilato bi wëtdun gam bi raan yen ci koc nõk lony, ku ye Jethu yen nek. ^{†15} Ku ë këya, wek aaci raan nõk raan yen dhël pïr nyooth, ku yeen aci Nhialic jot ran yic bi pïr ku acuk tiñ ke ci rot looi. ¹⁶ Ee rielde yen Jethu, yen aci mony aduany col acath. Kë cäk tiñ, ku njieckë ë loi ku wët ci yok Jethu gam, ee wët ci yok wët Jethu gam yen aci ye col apuol, agut tã cieth yen wenhiim cit emën.

¹⁷ “Ku emën wek wämäthkië, anjieckë yen kë cäk looi kek we ku banykun ci wek Jethu nõk, ee lucikë ke kuöckë. ¹⁸ Eci Nhialic lëk koc kæk Nhialic tiñ theer lon bi raan luäk koc gum, ku yen aci rot dhieel thïn ke ye yic këya. ¹⁹ Ke yeen, pälkë luci käreç, ku ye wët Nhialic yen gamkë, ku bi Nhialic adumuööm cäk looi päl piny, ²⁰ ku na lucikë këya, ka aköldä ke Nhialic abi we yiëk riel Wëike, ku abi we tuöc Jethu yen ci lóc tënë we ku bi we kony. ²¹ Jethu abi reer pan Nhialic agut aköl bi käh ebën ben waar piiny bik aa yam, cit tã ci Nhialic ye lueel thïn theer wäär tënë kocken kække tiñ.

²² “Yeen eci Mothith lueel ëlä, ‘Nhialicdun abi we tuöc raan käh tiñ, cimën ci yen ya tuöc we, ku yeen abi ya raan kuatdun. ^{†23} Ku wek aadhil keriëec ebën bi lëk we gam. Ku raan ci wël raan käh tiñ bi gam, aci bi mat koc Nhialic yiic.’ ^{†24} Ku koc käh tiñ, la kë cik lueel agut ci Thamel, ku koc ci lök bën yecök aaci kë loi rot ë ninkä lueel. ²⁵ Käk ci Nhialic lueel ka bi luöi we, kæk ci koc käh tiñ lëk we aa kakkun. Ku week dhiekkë röt mat thïn, ku bæk kë ci Nhialic lëk wärkun dit ka bi yiëk ke tek wedhie. Cimën yon ci yen ye lëk Abaram ëlä, ‘Ku kuatdu yic yen abi yen koc pinyhom döc.’ ^{†26} Ke yen Nhialic aci raan bi këde bën looi lóc, col Jethu ku tuuc tuen, ku bi we döc, ku bi we col awel wepuöth wei luci käreç yiic.”

Piter ku Joon aaci yäth luk yic

4 Tëwën jiesm Piter tënë koc ku Joon ke kääc yelööm, ke koc kök kæk Nhialic, ku bëny apuruuk yon Nhialic tiit, ku jol aa kocdit kök, koc akut Thaduthi bö. ² Keek aake ci puöth mit wët ye Piter ku Joon koc piöcc lon nadë ke Jethu aci rot jot kam koc ci thou. Kënë aye nyuöth lon nadë raan ci thou alëu bi ben pïr. ³ Gokë ke döm ku lek ke mac agut yon nhiäk, rin ci aköl cuol. ⁴ Ku koc juëc ci wët Piter piñ aaci gam, ku juakkë röt bik ciët tiim kadhiëc.

⁵ Nawën aköl dëëtë ke bëny Itharel ku kocdit baai, ku jol aa koc piöcc löön, kuut kenhiim Jeruthalem. ⁶ Keek aacä amat jäl looi kek raandit kæk Nhialic col Anath, ku jol aa Kaipa, ku Joon, ku Alekdhandër, ku koc kök many Anath thok. ⁷ Keek aaci Piter ku Joon col aabi kenhiim, ku jolkë ke thiëc, “Ee lucikë këde ku bi raan aduany cath? Ye riel nõ yen tã kek we ku ye rin na yen looi wek ye?”

⁸ Go Piter ke ci guöp thiän riel Wëi Nhialic, dhuök ke, “Wek bëny ku kocdit baai. ⁹ Na yakë yo thiëc yaköl

këpuöth ci looi tënë raan aduany ku tã ci ye kony thïn, ¹⁰ ka dhiekkë njic, ku adhil koc Itharel njic ebën, lon raan kääc wenhiim ke ci pial, ee riel Jethu raan Nadharet wäär cäk piäat tim ci riüu köu, ku jot Nhialic ran yic. ¹¹ Jethu ë yen raan ci wëtde göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, ‘Mën yen ci wek kuc wek atëet loi yöt, yen aci bën yök ke ye mën ril apeidit.’ [†]

¹² “Ee yen Jethu yen abi koc col apoth la pan mac, ee yen raan töön yen ci Nhialic yiëk riel pinyhom ku bi yo kony.”

¹³ Go bëny luk jäl gäi wën ci kek Piter ku Joon tiñ tã ci kek puöth ril thïn, ku keek aake ye koc ë path këc piöc. Yeen acik njic lon nadë ke keek aake ye cath kek Jethu. ¹⁴ Ku acin kë cik lueel, rin ci kek raan aduany wën ci kony tiñ ke kääc kek Piter ku Joon. ¹⁵ Go bëny Piter ku Joon yöck bik la ayeer yööt ku lökkë jääm yic kepëc. ¹⁶ Ku jolkë röt jäl thiëc kamken, “Ye kën nõ buk luöi ë kocckä? Raan ebën Jeruthalem anjic kë ci rot looi, këdit jäh göi cit ë kën cik looi, ku aci lëu buk jai. ¹⁷ Ku rin buk ci päl, bi kë ci rot looi thiëi baai yic, ke keek abuk yöck bik ci ben jam tënë raan dët rin Jethu.”

¹⁸ Ku jolkë Piter ku Joon caal yöt ku lëkkë ke, coc alon ben nõ yiëndë, ke duökkë ben jam, duökkë koc ben piöcc rin Jethu. ¹⁹ Go Piter ku Joon dhuök ke, “Week nhim alëukë bæk guc luk tã ye Nhialic tiñ ye lon bi ya wëtdun yen buk gam, ku lon ye yen wët Nhialic. ²⁰ Yook acuk lëu buk köcc, buk ci ben jam rin Jethu, rin ci yok kækken ci looi tiñ, ku piñku wël ci lueel.” ²¹ Go bëny luk ke thön apei bik ci ben jam rin Jethu, ku lonykë ke bik jäl. Ee ci bëny luk tiñ lon ril yen yic, bik ke tëm awuöc, rin koc aake tã kelöm ku aake ye kiu, ku aake lec Nhialic wët këpuöth ci rot looi.

²² Mony aduany yen cik col apuol ë ye raandit, ruönke aake ye thiärnguan ku tã kac.

Koc ci gam aaci röök bik ci riöc

²³ Nyin yic tëwën ci ke lony, ke Piter ku Joon dhuk tënë koc akuötden, ku lëkkë ke kä ci kocdit kæk Nhialic ku kocdit baai lëk ke. ²⁴ Nawën piñkë ë wëlkä, ke röök Nhialic puöu ebën ëlä, “Bëny, yin Aciëñ nhial ku piny ku wër ku kæk pïr thïn ebën! ^{††25} Yin aci Wëiku tooc bi Wädan dit theer Debit, raan ye aluonydu wëtdu lëk koc, ku eci lueel ëlä,

‘Yenjö ci koc cie koc Itharel puöth riäak apei këlä, yenjö ci koc keköth wel bik käreç aa looi tënë Nhialic?’

²⁶ Bändit ë pinyhom aake ci röt guiir, ku mat koc ke mec bëi kenhiim, bik këracc luöi Nhialic ku jol a Raan ci lóc ku döc, raan bi Nhialic tuöcc piny.’ ^{†††}

²⁷ “Ku yeen ë ye yic, Antipäth Yërot ku Pilato aake ci mat kedhie Jeruthalem ë tën kek koc cie koc Itharel, ku jol aa koc Itharel rin Jethu aluan dun cin guöp acuol, ku yeen ë yen ca looi ke ye Raan ci lóc ku döc. ^{§28} Keek

† 3:14 Mt 27:15-23; Mk 15:6-14; Lk 23:13-23; Jn 19:12-15 †† 3:22 L.rou 18:15, 18 † 3:23 L.rou 18:19 †† 3:25 Cäk 22:18

†† 4:11 Wk 118:22 ††† 4:24 B.bei 20:11; Nem 9:6; Wk 146:6 ††† 4:26 Wk 2:1-2 § 4:27 Mt 27:1-2; Mk 15:1; Lk 23:1, 7-11; Jn 18:28-29

aake cī kenhiim mat, ku bik kakkun ke ca tak rieltu thæer, ka bi röt looi, bik ke looi. ²⁹ Ku yeen emen beny, tinj ke aaci yok cuæk thook, kony yok, yok aluakku, ku buk wëtdu aa læk koc ke cin riöcc. ³⁰ Kony yo, tar yicin riel kñjdu, buk koc aa kony ku yiæk yo riel buk kädit koc göi aa looi rin aluanjundun cin guöp acual Jethu.”

³¹ Wën cī kek jäl thök rööc, ke la kē yiëäk tēn awēn mēt kek thīn. Keek aake cī Wēi Nhialic bēn kegup, ku jlkē guo jock bik wēt Nhialic piöcc tēnē koc ke cin riöcc.

³² Akut koc cī gam ēcī mat ē tōk. Ee cin raan töñj ye luel kamken lon nadē kāk tō kek ye aa kärke yetök, ku aake kāk rēer ke ke rom. ^{†33} Atuuc Jethu aake cī Nhialic yiæk riöldit, ku bik aa luel ke cī riöcc lon cī Jethu Bānyda rot jot rañ yic. Ku keek aya, aake cī Nhialic döcc apeidit.

³⁴ Ē cin raan tōñj ññj akuötdden yic. Koc ke la dum kamken ku yōöt aake cik yaac, ku biikē wēu cik kek kñj yaac, ku yekē ke gām atuuc Jethu. Ku wēu aake yekē tēk röt cit kēwic raan tōk kamken.

³⁶ Ku këya, Jothep raan dhiēnh Lebī, dhiēth pan Thaipruth, ku yeen ē ye atuuc Jethu cōl, ke cōl Barnaba (ku wētde yic “Ee raan koc riæl puöth”) ecī dumde yaac wei aya, ku biī wēu ebēn ku gēm ke atuuc Jethu.

Anyiköl Ananiath kek Thapira

5 Mony cōl Ananiath ē tō thīn ku jol a tienje Thapira. Keek aake cī abēk kākken baai yaac wei. ² Ku yen Ananiath ēcī wēt mat yic kek tienje ku bik wēu abēk thiaan, ku yikkē atuuc Jethu abēk. ³ Go Piter Ananiath jäl thiēc elä, “Yin Ananiath, ē rin ñö cōl yin rot alēu jñrac, ku ba Wēi Nhialic bēn læk lueth, ku yin amuk abēk wēu kek cī yin ke kākku yaac wei?”

⁴ Tēwäär kēc yin kāk paandu yaac, aake ye kākku, ku wēu cī yin ke yaac aa kākku aya. Ye rin ñö tek yin kē cit kēnē ba looi? Yīn aacie yok ca wēñj, ee Nhialic yen aca wēñj!” ⁵ Kaam wën piñ Ananiath ye, ke wiëäk piny ku thou. Ku koc ke cī ye piñ aaci bēn riöcc. ⁶ Go riēnythii ke rēer yōöt guäpde kuöth ku jtkē, ku lek thiök.

⁷ Kaam wën looi kēnē rot, ke tinj Ananiath bō yōn wën tō Piter thīn, ku ē kuc kē cī rot looi. ⁸ Go Piter thiēc elä, “Læk ya yic, ye kākka kek wēu ebēn cī wek kñj yaac wek mucnydu?” Go Thapira bēer, “Ee tēden, aa kek wēu ebēn.”

⁹ Go Piter læk Thapira elä, “Yenö tek wek ye wek mucnydu bāk Wēi Nhialic them? Yenö looi wek kēcit kēnē, ca koc bō kā piñ cök? Aa koc ke cī mucnydu la thiök, ku emen aya aabi jot bik yi la thiök.” ¹⁰ Kaam wën, ke Thapira wiëäk piny ku thou nyin yic. Go riēnythii bēn yōt, ku tinj kē ke cī thou, gokē jot ku lek thiök mucnyde löm. ¹¹ Koc ke tō yōn Nhialic ku koc cök cī kē cī rot looi piñ, aaci bēn riöcc apeidit.

Käkdit jänj göi cī röt looi

¹² Käkdit jänj göi apei aake cī atuuc Jethu aa looi kam koc. Koc ke cī wēt Jethu gam aake ye mat ke ya akut

† 4:32 Lusi 2:44-45

Kän Tholomon cök. ¹³ Ee cin raan tōk kam koc cie koc akuötdden cī ye tak bi met keyiic, cök aa lon ye koc juēc ke leec. ¹⁴ Ku koc juēc apeidit, yōm rōör ku diäär ke cī wēt Jethu gam, aake ye röt mat akuötdden yic. ¹⁵ Wēt kápucth ye koc Jethu looi, aake cī koc tuany cōl aaye koc ruäi ke ke jat dhöl yiic, ke cī tääc biök yiic, ku bi Piter ke döcc tē cieth yen. Na cie këya, ku koc a atiēnde ke kum ke piny ku bik pial. ¹⁶ Ku koc juēc bēi thiäk kek Jeruthalem yiic, aaci koccken tuany ku koccken cök la gup jakrec bēn aa bēi, ku aaci ke bēn aa kony.

Atuuc Jethu aaci gum

¹⁷ Tēwën, ke raandit kāk Nhialic, ku koccken rēer ke ye, ku jol aa koc ye bucōth tō akut Thaduthi yic, aake cī puöth mit tēnē atuuc Jethu. Gokē tak ku bik kērac looi tēnē ke. ¹⁸ Ku dömkē atuuc Jethu ku riitkē ke yōn ye koc mac thīn. ¹⁹ Ku ē wēer kēnē, ka atuny Nhialic bō ku tuerkē ke bei yōöt, ku wēt kenhiim ayeer, ku læk ke elä, ²⁰ “Lakkē luñj Nhialic, ku bāk koc la piöcc wēt pīr yam cī Jethu læk we.” ²¹ Go atuuc Jethu wēt cī læk ke piñ, ku lek luñj Nhialic durdur yic, ku jkkē piöcc wēt Nhialic. Go raandit kāk Nhialic kek kacke, kocdit baai Itharel cōl ku bik bēn luk yic, ku bik mat. Ku jlkē thok tuöcc tēnē apuruuk tit yōn mēc, ku bik atuuc Jethu kuëth luk yic.

²² Tēwën yeet koc wën cī tooc, ke keek akēc atuuc Jethu la yök yōt, gokē dhuk ku lek thok læk bāny luk elä,

²³ “Wën yeet yok, yok aaci yōt yök ke riæt thook ku koc tit ke kääc yethok. Nawën ñanyku thok ka cin raan töñj cuk yök alñthīn.” ²⁴ Nawën piñ bēny apuruuk luñj Nhialic tiit ku jol aa kocdit kāk Nhialic, gokē gāi kē cī rot luñj atuuc Jethu. ²⁵ Kaam wën, ke raan bō yōt ku læk ke elä, “Piñkē kēdiēñ, koc kek ke cāk riæt yōt, aa rēer luñj Nhialic emen, ku aa piöcc koc wēt Jethu!” ²⁶ Tēñ, go bēny apuruuk la kek apuruuk bik ke diēc, ku biikē ke luk yic. Keek akēc atuuc Jethu kuaath, wēt riöcc kek ciēt ke bi koc ke nhār atuuc Jethu biöck aleel.

²⁷ Tēwën cī apuruuk atuuc Jethu jäl bēi luk yic, go raandit kāk Nhialic ke thiēc elä, ²⁸ “Wek aa we cī thōn apeidit ku bāk koc cī ben piöcc wēt Jethu. Tiñkē kē cāk looi! Cī wek koc piöcc ebēn Jeruthalem, ku week awiäckē ku bi aa yok ye gök lon nadē ka yok aa cōl Jethu anak.” ††

²⁹ Go Piter kek atuuc Jethu wēt raandit kāk Nhialic dhuk nhom elä, “Yook, ee Nhialic yetök yen alēuku buk theek, ku aacie koc ē path. ³⁰ Wek aaci Jethu nōk, ku piäatkē tim cī riū kō, ku yeen aci Nhialic wärkuan dit jot thou yic. ³¹ Jethu aci Nhialic jōt bei rañ yic, ku le nyuöcc kōñden cuēc ku looi ye bēny, ku ē raan bi koc kuñny bei käreç yiic. Ku yeen abi koc Itharel päl kaam, ku bik kenhiim waar bik cī ben luui käreç, ku bi Nhialic adumuömmken päl piny. ³² Yok aaci kāk cī Nhialic looi tinj, ku Wēi Nhialic aya, yen cī Nhialic tuöcc koccken wētde gam, ee kāk cī Nhialic looi nyuöth koc.”

†† 5:28 Mt 27:25

³³ Tëwën piŋ bāny luk wēt cī atuuc Jethu lëk ke, gokë puõth riääk apeidit, ku wickë bik ke nõk. ³⁴ Go raan tõk kam bāny, Gamaliel, raan akut Parathī. Ku yeen ë ye raan piöc lööŋ. Ku ë ye raan theek kɔc Itharel apeidit, rot jɔt luk yic ku lëk apuruuk ku bik atuuc Jethu kuaath aŋeer luk yic. ³⁵ Ku jɔl bāny luk lõk jääm nhiim ëlä, “Wek kɔc wuõnda Itharel, takkë wenhiim apath kē wiëckë bāk luži ë kɔckä. ³⁶ Wäär ë run thiõkkä yiic raan cɔl Theudath ëci tuõl, ku nyooth rot ke ya aciëŋ dit ril tör, abī raan buot kaŋuan röt mät ye. Yen Theudath aci bën nõk, ku kɔc ke cī wëtde gam aaci bën thiäi, ku ë yen thök wëtde. ³⁷ Raan cɔl Judath ku ë ye raan wun cɔl Galilia, ëci bën tuõl aya ruõõn ŋon kueen kɔc, ku yeen ëci kɔc rac nhiim agut bī raan tēdit wëtde gam, ku yekë buoõth cök. Yeen aya aci bën nõk, ku wëer kɔcken wäär ye buoõth. ³⁸ Ku ëmën alëk we, aŋuëën bī ciën kërëec luçikë tēnë ke. Aŋuëën bāk ke puõl! Na yekë loikë, kē cī raan tak bī looi, ka ŋuot bī guo yäi. ³⁹ Ku na ye Nhialic yen cī ke yiëk riel, ka cäk bī lëu. Rin wek aabī röt yök ke ye Nhialic yen thär kek we. Go bāny luk wēt Gamaliel gam.”

⁴⁰ Ku cõõlkë atuuc Jethu yöt, ku tēmkë ke awuõc bī ke that, ku thõnkë kenhiim bik cī ben jam rin Jethu. Ku jɔlkë ke lony. ⁴¹ Tëën atuuc Jethu aaci jal jāl luk yic ke cī puõth la yum wēt cī Nhialic ke cɔl agum, rin cī ke that wēt Jethu. ⁴² Ku yekë kɔc piõc wēt Puõth Yam Jethu Kritho akõlakõl luanŋ Nhialic kɔc Itharel, ku bääiken yiic aya.

Kɔc kadhrou ë kɔc kony lusi aaci kuany

6 Tëwën cī akuën kɔc biõth rot juak, akëëk ëci rot looi kamken, kɔc Itharel kek ke ciëŋ Jeruthalem, ku kɔc Itharel jam thoŋ Girik. Kɔc Itharel jam thoŋ Girik ë yekë lueel lɔn nadë ke lëërken aake cie kuëëc nhiim, rin cī ke ye muõc tē tek wëu ye tēk lëer akõlakõl. ² Go atuuc Jethu kathiäär ku rou kɔc cī gam ëbën cɔl ku lëkkë ke ëlä, “Yeen acie yic tēnë ŋo buk lusi piöc wēt Nhialic puõl ku ye wëu kek yeku tek. ³ Ke yen, wek wämäthkua, kuanykë kɔc kadhrou weyiic, kɔc path la gup riel Wëi Nhialic ŋic kãŋ. Ku keek abuk cɔl aaye wëu muk, ku yekë ke tek. ⁴ Ku ŋok aabī ŋonhiim yiëk röök ku jɔl a piöc wēt Nhialic.”

⁵ Kɔc ke cī gam aake cī puõth miet wēt cī atuuc Jethu lëk ke, ku kuanykë kɔc. Kɔc ke cik kuany aake yī Ithipin, raan la gam la guõp Wëi Nhialic, ku jɔl aa Pilipo, ku Prokoruth, ku Nikanora, ku Timon, ku Parmena, ku Nikola, ku yeen ëcie raan Itharel, ee ye raan pan cɔl Antiök cī yanhde puõl ku gem yanh kɔc Itharel. ⁶ Ku jɔl kɔc cī kuany yäth tēnë atuuc Jethu, gokë röök rienken ku tēëukë kecin kenhiim bik ke dɔc.

⁷ Ku piöc wēt Nhialic ëci la tuenŋ ke juak rot. Akuën kɔc biõth Jeruthalem ë yic juak akõlakõl, ku akuëndit apeidit kɔc kāk Nhialic aci bën gam.

Bāny Itharel aaci Ithipin dɔm

⁸ Ithipin ëci Nhialic dɔc bī cɔl aril apeidit, go kãkdit jãŋ gōi apeidit looi kam kɔc. ⁹ Ku kɔc abëk akut amat tēn kɔc Itharel aake cie wëtde ye gam, ku keek aake ŋic lɔn ye ke cɔl kɔc lãäu nhiim, wët ye kek kɔc aa loony cī puõl. Ku yen akut kēnë, ee la yic kɔc wun cɔl Thirene ku Alekdhändria ku Cilicia ku Athia, ee cik jɔc bik aa teer kek Ithipin. ¹⁰ Ku yen Ithipin ëci Wëi Nhialic yiëk riel ŋic yen ke wël apeidit, na lueel wët, ka cīn raan lëu ye bī wëtde dhõl yic. ¹¹ Gokë kɔc kök riõp, ku bik aa lëk kɔc Itharel ëlä, “ŋok aaci Ithipin piŋ ke jiëem Mothith ku Nhialic gup!” ¹² Tëwën cī kɔc cī riõp aa jam këya, tēen ke keek aaci kɔc Itharel, ku kɔcken dit, ku jɔl aa kɔc piöc lööŋ rac nhiim. Ku dɔm kɔc Itharel Ithipin ku yëthkë luk yic. ¹³ Ku bīikë kɔc kök bik Ithipin bën cäk thok ku luelkë ëlä, “Mony kēnë, cɔl Ithipin ë luanŋdan Itharel ku lööŋkuan Mothith dhõl yiic. ¹⁴ Acuk piŋ ke ye lueel lɔn nadë ke Jethu raan pan Nadharet abī luanŋdan Itharel thuõr piny, ku wëer ciëŋdan theer Mothith yic.” ¹⁵ Go kɔc ke cī nyuc luk yic ëbën Ithipin jāl döt apeidit, ku tiŋkë ke cit nyin atuny Nhialic.

Jam Ithipin

7 Ku jɔl raandit kāk Nhialic Ithipin thiëc ëlä, “Yekë yith kek kāk cī kɔckä yī gaany?” ² Go Ithipin dhuk ku lueel, “Wek wärkië ku wämäthkië, piëŋkë wëtidië! Nhialic Madhɔl yen ye leec raan ëbën, ëci rot nyuõth wädan dit Abaram ŋon ŋot ciëŋ yen pan Methopotamia, wäär këc yen guo kök bī la ceŋ pan ŋaran. ³ Ku yen Abaram ëci Nhialic yõck ëlä, ‘Nyään paandu ku kacku piny ku lɔr piny ba nyooth tēnë yī.’ ⁴ Go Abaram wuõnden nyään piny ku ler bī la ceŋ gen ŋaran. Na wäär cī wun Abaram thou, go Nhialic Abaram yõck bī bën ceŋ ë wun yen ciëŋ wek thin ëmën. ⁵ Acin abanŋ piny cī Nhialic yiëk Abaram, ku ëci thɔn lɔn bī yen Abaram gãm ë piny kēnë bī ya pienyde kek miõthken bī lõk dhiëëth akõldä. Tëwäär yen lëk Nhialic Abaram ë wët kēnë, ke Abaram ë cīn miõth cī dhiëëth. ⁶ Nhialic ë cä Abaram yõck ëlä, ‘Miëthku aabī ceŋ wun thäi kök run buot kaŋuan. Ku keek aabī ya aloony kɔc ë wun bī kek ceŋ thin, ku aabī ya jöör apeidit. ⁷ Ku ŋen abī kɔc kek bik aa luõõi mac, ku na la run juëc thök, ke keek aabī jāl ye wun kēnë. Ku aabī bën bik ŋen bën door ë tēn.’ ⁸ Ku ë tēën aci Nhialic lëk Abaram bī miëthke aa ŋoot, ku yen ë kin ye nyuõth lɔn cī kek dõr. Ku Abaram aci wënden Ithäk bën ŋoot nīn kadhrou cök ciëen wäär dhiëëth ye. Ku ŋot Ithäk Jakop, ku ŋot Jakop wätke kathiäär ku rou. Aa kek wärken dit kuat Itharel ëmën.” ⁹

⁹ “Wëët Jakop aake man mēnnden cɔl Jothep. Gokë yaac ku bī a lony pan Ijip. Ku Nhialic ë nhiaŋ Jothep.

† 7:2 Cäk 12:1 †† 7:4 Cäk 11:31; 12:4 † 7:5 Cäk 12:7; 13:15; 15:18; 17:8 †† 7:6 Cäk 15:13-14 †† 7:7 B.bei 3:12 ††† 7:8 Cäk 17:10-14; 21:2-4; 25:26; 29:31-35:18

¹⁰ Go Jothep kony bi puut bei käreç yiic. Na la Jothep yäth bënyaknhom Ijip nhom, ke yik Nhialic riel bi kân njic ku ye raan path. Go bënyaknhom ruök bi ya yen bëny pan Ijip. Ku looi aya bi a yen tö tuej kâk paande yiic. ¹¹ Ku cök ëci tuöl pan Ijip ëbën ku jol a Kanaan. Ku yen cõj kënë ëci kõc bañ apei. Ee ril yic ku bi wärkuan dît mieth yök. ¹² Nawën le Jakop piñ lön tö rap Ijip, go wätke kek wärkuan dît ëmën tooc ku bik la. ¹³ Na ben wärkuan dît ben dhuk cäth yic rou, go Jothep rot têt ke lön ë yen mënhdn ku jol bënyaknhom Ijip manyde njic aya. ¹⁴ Ku tuc thok wun Jakop, ku bi lëk wun kek manyden ëbën kathiärdhorou ku dhiëc bik bën Ijip. ¹⁵ Go Jakop jäl la, ku ë yen tã ci Jakop ku wärkuan dît bën la thou thïn. ¹⁶ Gup wärkuan dît aake ci bën la thiök tã cõl Cikem, ku tã ci ke thiök thïn, ee ye piny yõc Abaram wëu tënë thäi cõl Yämor. ¹⁷

¹⁷ "Na la nin thiök, nin kek ke ci Nhialic ke Abaram yõc lön nadë ka la këpuõth bi luöi ye, ke akuën kockuan ke tö Ijip ëci ye yic juak apei. ¹⁸ Ku ëci rot looi bi bëny dët kuc Jothep pan Ijip mac. ¹⁹ Ku yen bëny kënë ë ye wärkuan dît wëñj ku kuc ke ciëñj. Ku ye ke cõl acuet miethken roor ku bi mith thou. ²⁰ Ku tãen ë yen ë dhiëeth Mothith, ku yen ë ye manh adhëj tënë Nhialic, ku muk baai pëi kadiäk. ²¹ Ku nawën la cuat wïir, go nyen bënyaknhom la kuany ku muk ku looi ye manhde. ²² Mothith aci piõc tãcit tã njic kõc Ijip kân thïn, agut abi ya raandit tet ku ye raan njic kân apeidit jam yith, ku jol a lusi aya.

²³ "Na la run Mothith yet thiärñuan, go yenhom tak ku bi wämäthakën Itharel la tiñj tã ciëñj kek thïn. ²⁴ Tëwën ci yen wämäthakën la tiñj, go raan tök keyiic yök ke nãk raan Ijip, go mënhdn nãk kony, ku guur raande agut tã nãk yen raan awën thär kek raande. ²⁵ (Ee ci Mothith tak lön nadë ka bi kacke deet yic, lön bi Nhialic ye looi bi ke wëñr bei loony yic. Ku akëckë deet.) ²⁶ Nayõn nhiäk ke yök kõc Itharel karou ke thär, go la ku dõk ke. Ku jol ke yõc ëlä, 'Pierkë këdië wek röörkä. Wek aa kõc ruääi. Yeñjõ kuc wek ceñj kamkun?'

²⁷ "Go raan töñj wën ci raan tiaam Mothith piëk wei, ku thiëc ëlä, 'Yeña ci looi ba ya banyda. Ku ye bëny dët lëu ba luñda luk? ²⁸ Wic ba ya nãk cimën wäraköl nãk yin ke raan Ijip? ²⁹ Tëwën piñ Mothith ë wët kënë, go kat ku le ceñj Midian. Ku aci bën la dhiëth dhäk karou ë tãen. ³⁰

³⁰ "Wën ci Mothith ceñj ruõñn thiärñuan Midian, go atuny Nhialic rot nyuõth ye. Ku atuny nhial ëci Mothith tiñj kecit bun dëp roor liëet tãthiäak kek gõn Thinaï.

³¹ Go Mothith gäi kë ci tiñj, ku cot rot but lööm ku bi tiñj apath. Go röl Nhialic piñ ke ye lueel, ³² 'Ee yen Nhialic ye wärkuõn dît door. Nhialic Abaram, ku Ithäk, ku Jakop.' Go Mothith riõc arëk bi lath ku ci këwën ben

dõt. ³³ Go Nhialic Mothith yõc, 'Dëk war bei, rin tã këc yin thïn, ee tã thek. ³⁴ Yën aci tãreç guum kackië thïn pan Ijip tiñj. Yën aci dhiënden piñ. Ku yën aci bën ku ba ke bën kony. Bäär ëmën, ba yi tuõc Ijip.' ³⁵

³⁵ Ithipin aci la tuej ke jam luk yic ëlä, "Mothith ëci kõc Itharel kuc bik wëtde ci piñ. Ee cik thiëc ëlä, 'Yeña looi yi ba ya banyda ku ye luõkkua luk? Yen Mothith ë yen ci Nhialic tooc ku bi ya bëny, ku ye raan kony Itharel. Ku yen abi atuny Nhialic ci rot nyuõth ye bun dëp yic, kony lucide yic. ³⁶ Yen Mothith aci kõc Itharel wët nhïim bei Ijip ke loi kãk jãñ gõi pan Ijip, ku wäär teem wär aruõr, ku jol a wäär rëer kek ror liëet run kathiärñuan. ³⁷ Mothith ëci kõc Itharel yõc, 'Nhialic abi we tuõc raan bi we bën piõc wëtde, raan kãk Nhialic tiñj cimën ci yen ya tuõc we. Ku yen raan bi tuõc we abi ya raan kuatdun.' ³⁸ Mothith ë yen rëer kek kõc Itharel ke ciëñj ror liëet. Ee rëer kek wärkuan dît. Ku jol a atuny nhial yen ci jam tënë ye gõn Thinaï nhom. Ee yen ye Nhialic yõc ku bi wëtdeñ pïr aköriëc ëbën bën lëk kõc. ¹⁸

³⁹ "Ku wärkuan dît aake ci kuc ku bik wët Mothith ci piñ, keek aakëc luui wëtde. Ku wickë bik dhuk Ijip. ⁴⁰ Gokë Aron yõc, 'Thäth yo jak bi ke aa ket tuej kõc wat yonhïim tã cieth yök. Akucku yen kë ci rot looi tënë Mothith yen wäär wët yo bei Ijip.' ⁴¹ Keek aaci milãñ thõth ke ye jõñ cit manh weñj, ku loikë yai bi kek yanhden cik looi aa door. Ku yekë jal nãk. ⁴² Tãen Nhialic aci yekõu bën wël ke. Ku pël ke bik aa kuel tö nhial kek yekë door, cimën ci ye gõt athör kõc kãk Nhialic tiñj yic ëlä,

'Wek kõc Itharel! Ee cie yën, yën yakë nãk yök. Yõn tö wek ror liëet run kathiärñuan.

⁴³ Ee ye duël jõñdun cõl Molok yakë ket.

Ku jol atim ciëer, jõñdun cõl Repan cãk guañ.

Aa kek ke jakkun cãk ke looi, bãk keek aa door.

Ke wek aaba tuõc wei, bãk yet Babilon kõu ciëen.' ²¹

⁴⁴ "Wärkuan dît aake la Duël yen ye nyuõth lön nadë ke Nhialic arëer ke ke ror liëet. Duël aci yik tãcit tã ci Nhialic ye lëk Mothith thïn, ci looi tãcit tã ci ye nyuõth Mothith thïn. ²²⁴⁵ Ku yen duël kënë ëci wärkuan dît aa thõn miethken wäthëer, agut tã bi Jocua ye ë piny cuk bën rum tënë kõc ke la ye. Wäär ye Nhialic ke cuõp wei tã bi yök. Ku jol duël rëer agut wäär ye Debit bënyaknhom. ²³⁴⁶ Debit ë nhiëer Nhialic. Ku ëci Nhialic thiëc ku bi puöl bi luak yik, luañ bi Nhialic Wundit Jakop ceñj thïn. ²⁴⁴⁷ Ku ë Tholomon yen aci luak bën buth. ²⁵

⁴⁸ "Ku yen Nhialic Madhõl acie ceñj yõöt yiic yõöt ke yik. Cimën ye kõc kãk Nhialic tiñj ye luel ëlä,

⁴⁹ 'Aci Nhialic luel, ke nhial yen tö thõnydië thïn, ku piny yen aye yën yacök tääu thïn.

† 7:9 Cäk 37:11, 28; 39:2, 21 †† 7:10 Cäk 41:39-41 ‡ 7:11 Cäk 42:1-2 †† 7:13 Cäk 45:1, 16 †† 7:14 Cäk 45:9-10, 17-18; 46:27 ††† 7:15 Cäk 46:1-7; 49:33 ††† 7:16 Cäk 23:3-16; 33:19; 50:7-13; Joc 24:32 § 7:18 B.bei 1:7-8 §† 7:19 B.bei 1:10-11, 22 §†† 7:20 B.bei 2:2 §† 7:21 B.bei 2:3-10 §†† 7:23 B.bei 2:11-15 §† 7:29 B.bei 18:3-4

§† 7:34 B.bei 3:1-10 §†† 7:35 B.bei 2:14 §†† 7:36 B.bei 7:5; 14:21; Kn 14:33 §§§ 7:37 L.rou 8:15, 18 18 7:38 B.bei 19:1-20:17; L.rou 5:1-33 19 7:40 B.bei 32:1 20 7:41 B.bei 32:2-6 21 7:43 Amo 5:25-27 22 7:44 B.bei 25:9, 40 23 7:45 Joc 3:14-17 24 7:46 2Tha 7:1-16; 1Lëk 17:1-14 25 7:47 1Bñ 6:1-38; 2Lëk 3:1-17

Ye yōn yīndē yen bāk yīk tēnē yen?

Ye tēnen yen lēu bī yen lōŋ thīn!

⁵⁰ Cie yen ya looi kākā ēbēn! †

⁵¹ “Tēril wek nhīim thīn! Wek aaci kuc bāk wēt Nhialic cī piŋ, rin thōŋ wek puōth kek kōc kēc Nhialic gam cimēn wārkun dīt thēr. Wek aaci kuc bāk wēt cī Wēi Nhialic lēk we cī gam. ††

⁵² “Le raan kāk Nhialic tiŋ cī wārkuōn dīt puōl ke kēckē nōk? Wārkuōn dīt aaci kōc cī Nhialic tooc nōk, kōc ke cie ya lueel lōn raan bī kē wīc Nhialic bī looi, abī bēn. Ku ēmēn yen acāk gaany ku acāk cōl anāk. ⁵³ Aa wek cī lōōŋ Nhialic thōn, lōōŋ kek ke cī atuny nhial thōn wārkuōn dīt. Ku keek aa kēckē ke gam!”

Ithipin aci biōck aleel

⁵⁴ Tēwēn piŋ bāny luk wēl Ithipin, gokē puōth riāk apei dīt ku kackē kethook tēnē ye. ⁵⁵ Ku yen Ithipin ēcī Wēi Nhialic thōŋ guōp, go yenyin wēl nhial ku dēei, ku tiŋ riel dīit Nhialic, ku tiŋ Jethu aya ke kāac Nhialic lōōm kōŋ cuēc.

⁵⁶ Go Ithipin bāny luk yōck jalkē tiŋ, “Yen aci nhial tiŋ ke liep yethok, ku yen aci Manh Raan tiŋ ke kāac Nhialic lōōm kōŋ cuēc.”

⁵⁷ Go bāny luk keyīth kum ku reelkē apei. Ku riŋkē Ithipin guōp, ⁵⁸ Ku yēthkē ayeer geeu ku lek biōck aleel agut tē thou yen. Kōc kek ke nāk ye aake cā alēthken nyāŋ riēnythii cōl Thawul ku bī ke lōk tiit. ⁵⁹ Keek aaci Ithipin jāl biōck aleel, ku Ithipin ē ye Nhialic cōl, “Bāny diē Jethu, lor wēikiē!” ⁶⁰ Ithipin ēcī yenhiol guōt piny ku lueel ke cie rōl jōt apei dīt, “Nhialic! Duk ke gāk kēreec cik luōi ya!” Wēt kēnē aci lueel, ku thou nyin yic. Nāak cī Ithipin nōk ēcī raan cōl Thawul gam. Ku mony cōl Thawul ē tō thīn. Ku yeen ēcī lōn nēk Ithipin gam.

Thawul aci kōc cī gam cōl agum

8 Akōl nēk Ithipin, yen akōl jōk yen rot bī kōc ke cī wēt Jethu gam Jeruthalem gum apei dīt. Kōc ke cī wēt Jethu gam aake cī kat bīk rōt thiāi wuōt kōk yiic, wuōt Judia ku Thamaria, ku atuuc Jethu kek aake cī dōŋ Jeruthalem kepēc. ² Kōc ke cī wēt Nhialic gam piānden ēbēn, aa kek cī Ithipin bēn la thiōk, ku jōlkē dhiau apei rienke.

³ Ku ēcī Thawul them bī kōc cī wēt Jethu gam cōl agum, rin yeen ē ye la panē ku panē, ke kuany bēēi yiic ēbēn, ku ē ye kōc cī wēt Jethu gam yōc bei yōōt yiic, rōōr ku diāār, ku kuēth ke bī ke la mac. ‡

Wēt Puōth Yam aci piōcc Thamaria

⁴ Kōc ke cī wēt Jethu gam, cī thiēi wuōt kōk yiic aake cī la cath wuōt yiic ēbēn, ku piōockē kōc wēt Nhialic.

⁵ Pilipo ēcī cath bī la gen Thamaria ku le kōc piōcc thīn wēt Jethu Krītho. ⁶ Kōc ke cī kenhīim aa kuōōt, aake cī kepuōth aa tāau piny ku bīk kē lueel Pilipo aa piŋ apath. Keek aaci wēt Pilipo aa piŋ ku tiŋkē kāk jāŋ gōi cī

aa looi. ⁷ Kōc juēc aaci jakreec aa bēn bei kegup ke dhiau apei, ku kōc cī ruai, ku kōc kōk cī ŋol aaci Pilipo cōl aa puōl. ⁸ Kēya, kōc Thamaria aaci puōth bēn miet apei dīt.

⁹ Ku mony cōl Thaimon ē ciēŋ gen Thamaria, ku yeen ēcī kōc cōl agēi kākken ye looi. Yeen ēcī rot looi ke ye raandīt apei, ku kuat kōc ke ciēŋ geeu ēbēn aake cī kepuōth tāau piny ku piŋkē wētde. Ku ē cik aa lueel ēlā, “Jōŋ cōl Rieldīt yen aci bēn piny cimēn Thaimon.” ¹¹ Ku ē yic, Thaimon ēcī kōc Thamaria cōl agēi tēwāār yen kākken kē looi jōŋ tō yeguōp, ku kōc aake ye wētde buōth yic ku detkē yic. ¹² Nawēn la kōc Thamaria wēt Pilipo gam, wēt piōcc yen kōc Wēt Puōth Yam rin bāny Nhialic, ku rin Jethu Krītho, go rōōr ku diāār gam bīk rōt cōl aa mucc nhīim. ¹³ Yen Thaimon aya ēcī wēt Nhialic gam, ku cōl rot amucc nhom, ku jōlkē rēer tōk kek Pilipo, ku yeen ēcī bēn gāi tēwēn tiŋ yen kāk dīt jāŋ gōi ye Pilipo looi.

¹⁴ Go atuuc Jethu ke tō Jeruthalem piŋ lōn nadē ke kōc Thamaria aake cī wēt Nhialic yet tēnē ke. Gokē Pīter ku Joon tooc bīk la tēnē ke. ¹⁵ Nawēn cī Pīter ku Joon yet Thamaria, gokē rōōk ku bī Wēi Nhialic lōōny kōc Thamaria gup. ¹⁶ Kōc Thamaria aake cī mucc nhīim rin Jethu Krītho ku Wēi Nhialic ē ŋuot kēc lōōny kegup. ¹⁷ Go Pīter ku Joon kecin tāau kenhīim go Wēi Nhialic lōōny kegup.

¹⁸ Tēwēn cī Thaimon ye tiŋ ke Wēi Nhialic cī lōōny kegup, wēn cī Pīter ku Joon, atuuc Jethu, keek dōc, go wīc bī Pīter ku Joon gām wēū, ¹⁹ ku jōl ke yōck, “Yiēkkē ya riel kēnē aya, rin na le raan daac, ke Wēi Nhialic lōōny yeguōp.”

²⁰ Go Pīter wēt Thaimon dhuk nhom ku lueel, “Aŋuēēn diēt yī ku wēūku cuet pan mac ēbēn, rin ē yīn ye tak diēt yī yōc miōc Nhialic wēū. ²¹ Yīn acie raan akuōtda ku acīn kēn yī mat ke yō, rin piāndu acīi la cōk tēnē Nhialic. ²² Dhūck yīpuōu ciēēn, ku pāl luoi kāreec, ku rōck Nhialic ku bī kāreec ye tak cimēn ē kēnē pāl piny. ²³ Yen aye tiŋ yīguōp lōn til yīn yō apei dīt, ku yīin aci kāreec ye ke looi muōr.”

²⁴ Go Thaimon Pīter ku Joon yōck. “Rōckkē tēnē Nhialic rienkiē, ku bī ciēn kēreec loi rot tēnē ya kāk cā lueel yiic.”

²⁵ Tēwēn cī Pīter ku Joon kōc Thamaria lēk lōn ye wēt Nhialic ye lēk ke yic, gokē dhuk Jeruthalem. Ku tēwēn dhuk kek, aake ye kōc piōcc Wēt Puōth Yam Nhialic ē bēēi juēc cik tēek yiic pan Thamaria.

Pilipo ku bēny wēū Ithiōpia

²⁶ Atuny Nhialic ēcī Pilipo lēk ēlā, “Guir rot ku kueny dhōl yic, dhōl jiēl Jeruthalem bī la Gadha.” (Dhōl kēn acie ben tēek ēmēn. †) ²⁷ Go Pilipo rot guiir ku lōōny dhōl. Ku tēēn, ke yōk raan Ithiōpia, raan cī la Jeruthalem bī Nhialic la door. Ku yen mony kēnē ēcī roc. Ku ē ye bēny wēū muk wēū tiŋ cōl Kandake, tiŋ ye bēny Ithiōpia, ²⁸ ku yen ē dhuk Ithiōpia riān thel

† 7:50 Ith 66:1-2 †† 7:51 Ith 63:10 ‡ 8:3 Lusi 22:4-5; 26:9-11

†† Dhōl kēnē acie ben tēek ēmēn rin diit liest thīn.

mathiän. Tëwën cieth yen dhöl yic, ee kuen athör Ithaya raan käk Nhialic tiñ. ²⁹ Ku ëci Wëi Nhialic lëk Pilipo, “Lɔɔɔ ku cath keyi thiäk rot riän thel mathiän.” ³⁰ Go Pilipo jäl riñ tēthiääk kek ye ku piñ ke kuën athör Ithaya yic. Go jal thiëc, “Ye deet yic yen kē kuen?”

³¹ Go bëny tōöu wëü dhuk nhom, “Ba jal deet yic kēdē, ke cīn raan cie tēt yic ɣa?” Ku yōök Pilipo bi la nhial riäi yic, bi cath kek ye. ³² Kënë yen kueen athör theer wël Nhialic yic akīn,

“Yen ee cīt amäl thel ku bi la teem röl,
acīt manh amääl cie dhiau tē teem nhiēmde wei, ee cīn wēt ye lueel.

³³ Yeen ee cī rac guōp, ku kɔc aake cīi kuc bīk yienyde cīi gam.

Acīn raan mīthken bi döñ bi lōk lueel,
bi käreç riëc akölē lōk a lueel, rin cīi piërde pinyhom guo cɔl athök.” †

³⁴ Ku jɔl bëny tōöu wëü Pilipo yōök, “Lëk ɣa, Ithaya jīeem rin ɳa, jīeem rienke aye rin raandä?” ³⁵ Go Pilipo jal jam, ku jɔk jamde këthiōök awën cī bëny tōöu wëü kueen athör theer wël Nhialic yic. Ku jɔl lëk Wël Puoth Yam rin Jethu. ³⁶ Tëwën cieth kek dhöl yic, ke ɣet tē tōu piū thin, go bëny tōöu wëü Pilipo jal thiëc, “Piū akik, yeñö bā pēen ke ɣa cī mucɔc nhom?”

³⁷ Bëny tōöu wëü pan Ithiōpia acī raan kuath riäi yōök bi riäi cɔl akäac, ku jɔl Pilipo ku bëny wëü la piny ku lek piū yiic, ku mucɔc Pilipo bëny wëü Ithiōpia nhom. ³⁹ Nawën cīk jäl bēn bei piū yiic, go Wëi Nhialic Pilipo diër piny. Ku bëny tōöu wëü akēc Pilipo ben tiñ, go lööny dhöl ke dhuk panden, ku yeen ë mit puōu apei. ⁴⁰ Pilipo acī rot yök ke cī ɣet gen cɔl Adhotuth, ku ler ku piöoc kɔc Wël Puoth Nhialic gēeth yiic ëbën, gut tē ɣet yen gen cɔl Cetharia.

Thawul acī wēt Jethu gam

(Lusi 22:6-16; 26:12-18)

9 Thawul acī la tuen ke riëc ye yen kɔc buoth Bëny riäac lɔn nēk yen ke. Ee cī la tēnē raandit kāk Nhialic, ku bi ye la yiäk athöör tēnē bāny akut yanh Itharel rēer gen Damathkuth, ku aye athörkā lëk kɔc Itharel tō Damathkuth, lɔn na la Thawul kɔc cī wēt Jethu gam yök, diäär ku rōör, ke bi dɔm, ku kuæth ke Jeruthalem.

³ Tëwën cieth Thawul dhöl yic ke la Damathkuth, ku wën cī yen jal thiök kek geu, ke kam thiin wën ke tiñ mac la biliny nhial, ku ɣer piny ëbën yelööm. ⁴ Ku wiik piny ku piñ raan röl ke jam ku lëk ye, “Thawul, Thawul! Ye rin nõ cɔl yin ɣa agum?”

⁵ Go Thawul thiëc ëlä, “Ee yin ɳa Bëny?” Go röl wën cī piñ dhuök ye, “Ee ɣen Jethu, ɣen raan jör. ⁶ Ku yiin jɔt rot ëmën ku lɔɔɔ geuu, ku yin abi lëk kē ba dhiel looi.”

⁷ Rōör ke cath kek Thawul aake cī kōc, ke bit, ku keek ë cīn raan cīk tiñ, ku aake cī röl raan jam piñ. ⁸ Go Thawul rot jɔt, nawën liep yenyin, ke cie piny ye tiñ. Go

kɔc ke cath kek ye dɔm cin ku thelkē, ke la Damathkuth. ⁹ Ku jɔl rēer nin kadiäk ke cie daai, ku yeen ë nīnkā yiic kadiäk ëcie dek piū ku ëcie mith.

¹⁰ Raan cɔl Ananiath cī wēt Nhialic gam ë rēer Damathkuth. Ku ë la kën cī rot nyuōth ye, ku ë ye tēn cī Nhialic ye cɔcɔl thin, “Ananiath.” Go Ananiath gam ku bëer, “ɣen akīn Bëny.”

¹¹ Go Bëny lëk ye, “Jɔt rot, ba la dhöl cɔl, ‘Dhöl la cök,’ ku na ɣeet pan raan cɔl Judath ke yi thiëc raan cɔl Thawul, raan wun Tarthuth. Yen Thawul arōök, ku yeen ala kē cī rot nyuōth ye lɔn cī yen ke raan kāk Nhialic cɔl Ananiath tiñ ke bō ɣöt, bi ye bēn dɔcɔc, rin bi yen ke piny ben tiñ.”

¹³ Go Ananiath bëer, “Bëny, kɔc juëc aacä lëk käreç apei ye raan kënë luōi kɔc cī wētdu gam tō Jeruthalem.

¹⁴ Ku yeen acī bēn Damathkuth tēnē, ke cī raandit kāk Nhialic yiäk riel, ku bi kɔc yi door bēn dɔm.”

¹⁵ Go Nhialic lëk Ananiath, “Lɔɔɔ yen aca lɔc, ku bi ya aluanđië. Yen abi ɣa cɔl anjic kɔc cie kɔc Itharel, ku jɔl aa bānydit pinyhom ëbën, ku jɔl aa kɔc Itharel. ¹⁶ Ku aba nyuōth ye, yen ɣen, yen tē bi yen guum thin wētđië.”

¹⁷ Go Ananiath lööny dhöl ku ler ɣön wën rēer Thawul thin, ku jɔl dɔcɔc. Ku yōök Ananiath ëlä, “Yin wāmääth Thawul, Jethu yen Wën Nhialic nhom, yen cī rot nyuōth yi dhöl yic wäär bi yin acä tooc. Acä tooc, ku ba yi bēn dɔcɔc ku ba ben daai, ku bi Wëi Nhialic lööny yīguōp.” ¹⁸ Kaam wën, ke kacit kuc rēc lööny piny Thawul nyin ku ben piny tiñ. Ku jɔt rot bi kōc ku cɔl rot amucɔc nhom, ¹⁹ nawën cī jäl mīth, ke ben riel yök. Thawul acī jäl rēer nin lik Damathkuth kek kɔc cī gam.

Thawul acī kɔc piöoc Damathkuth

²⁰ Nawën ke la tēn amat kɔc Itharel ku jīeem rin Jethu. Ee cī kɔc aa lëk ëlä, “Jethu ë ye Wën Nhialic.”

²¹ Kɔc ke cī wēt lueel Thawul piñ aacī bēn gäi, ku yekē röt thiëc kamken, “Cie yen mony kënë wäär tō Jeruthalem, yen kɔc cī wēt Jethu gam nõk? Ku cie yen bi yen tēnē ëmën, bi kɔc cī wēt Jethu gam bēn dɔm ku kuæth ke tēnē raandit kāk Nhialic?”

²² Ku yen Thawul ëci riel piöoc yic apeidit, rin kāk ke ye lueel, aaye nyuōth lɔn nadē ke Jethu yen ë raan bi Nhialic tooc bi kɔc bēn luök, aake ye yith kɔc rac nhiim, ku ë cīn kën ye kɔc Itharel tō Damathkuth ben bëer.

²³ Nawën cī nin juëc thök, ke kɔc Itharel kuut kenhīim ku jɔlkē tē bi kek Thawul näk thin cāt. ²⁴ Ku yen Thawul ëci bēn lëk kē cī kɔc Itharel mat yic, kē bīk luōi ye. Aake cī dhöl la ayeer kal geuu yic bēn aa tiit thook aköl ku wēer, rin na tēek thin ke näk. ²⁵ Nayɔn akäl tōk ke tēü kɔcken ye buoath alom yic, ku luëñkē tēyör pāny kōu, ku jɔlkē luaac piny ë wiën. ††

† 8:33 Ith 53:7-8

†† 9:25 2Kor 11:32-33

Thawul aci dhuk Jeruthalem

²⁶ Thawul aci bën dhuk Jeruthalem ku them bi rot mat akut yic, akut abiöth. Ku akëc koc ke ci wët Jethu gam, gam lon ci Thawul rot wel ku bi ya raanden, ku keek aake ye riöc è ye. ²⁷ Go Barnaba döm cin ku yëth tënë atuuc Jethu. Ku jol tët yic atuuc Jethu yen tē ci Thawul Jethu tiëñ thïn dhöl yic ke la Damathkuth, ku lon ci Jethu jam tënë ye. Ku yeen aya ëci tët yic atuuc Jethu, yen tē ci Thawul koc piöc thïn ke cii riöc Damathkuth rin Jethu. ²⁸ Ku këya Thawul aci bën rëer ke ke. Ku jol a cath gen Jeruthalem yic ke piöc koc rin Jethu ke cie nyin ye riöc. ²⁹ Yeen aya aci ya jam ku teer wël kek koc Itharel jam thoñ Girik, ku ëci kocä duër bën nöc. ³⁰ Nawën le koc akuötde yök lon wic ye bi nöc, gokë nyaai ku yëthkë tē cöl Cetharia ku jolkë la tucc Tarthuth.

³¹ Ku tēën, yen è tē ci koc ci wët Nhialic gam nhim bën lääu, ku rëerkë ke cin riöc gëeth yiic ëbën, Judia, ku Galilia ku jol a Thamaria. Akut koc ke ci wët Nhialic gam ëci yeyic juak, ku ëci dit rin ye Wëi Nhialic ke kony, rin è kek rëer ke thek bëny Jethu.

Piter aci la Lida ku Jopa

³² Piter aci bëëi juëc tēek yiic, na ye yon akäl tök ke la koc ci wët Nhialic gam ciëñ pan cöl Lida neem. ³³ Go Piter mony cöl Ainieth yök Lida, ku yen mony kënë akëc cath run kabët rin ci yen ruai. ³⁴ Go Piter lëk Ainieth ëlä, "Ainieth, Jethu Kritho aci cöl apuol. Jot rot ku löm biöñ-du." Go Ainieth rot jot nyin yic. ³⁵ Go koc ke ciëñ Lida ku Caron Ainieth tiñ ke cath, gokë wët bëny Jethu gam.

³⁶ Ku tiñ cöl Tabitha ci gam è ciëñ Jopa. (Ku rienke yen tiñ kën thoñ Girik è cöl Dorkath, ku wëtde yic, "Ee löc.") Ku è ye käpath looi ku kony koc njöñ. ³⁷ Ke tēën ëci tu-any nawën ke thou. Go guäpde löc ku töu yon nhial. ³⁸ Pan cöl Jopa ëci mec apeï ke Lida. Nawën piñ koc akut ci wët Jethu gam lon rëer Piter Lida, gokë koc karou tooc bik la lëk ye ëlä, "Lac bën tënë yo." ³⁹ Go Piter rot jal guir ku lööny dhöl kek röör awën karou. Nawën le Jopa, ke yëth yon nhial. Ku guöp ëci diäär lëer göm piny ke dhiau. Ku yekë alëth ci koc yen Tabitha yon piir yen jäl aa nyuöth Piter. ⁴⁰ Go Piter koc cöl ala ayeer yööt, ku jol yenhiol guöt piny bi röök, ku wël yenhom guöp raan ku lueel, "Tabitha, jot rot!" Go Tabitha ye nyin jäl liep. Nawën tiñ Piter go yeköu jot piiny. ⁴¹ Go Piter döm kök ku kony bi rot jot. Ku jol Piter koc akut ci wët Jethu gam cöl, ku jol aa diäär lëer, ku jol ke nyuöth Tabitha ke ci piir. ⁴² Thoñ ci Piter Tabitha cöl aben piir aci jäl thiëi Jopa yic ëbën. Ku tēën koc juëc aaci wët bëny Jethu bën gam. ⁴³ Ku jol Piter ceñ nin juëc pan raan biök duny cöl Thaimon.

Kornelio aci Piter caal paande

10 Mony cöl Kornelio è tö gen Cetharia. Ku yen è ye bëny mac apuruk bucc, "Ke ye cöl apuruuk

Italia." ² Ku yeen è ye raan path riöc Nhialic. Yeen ku kacke aake ye Nhialic door. Ee ye koc Itharel njöñ nyin kony, ku è ye lac röök tënë Nhialic.

³ Nayon akäl tök, töñ aköl, ke kädän bö këcit nyuöth, ku tiñ atuny nhial ke bö ku lueel tënë ye, "Kornelio!"

⁴ Go Kornelio atuny nhial döt ke ci riöc ku lueel, "Ye kënë njö Bëny?" Go atuny nhial dhuök ye, "Nhialic aci röökku piñ, ku aci kuöny ye looi tënë koc njöñ nyin tiñ aya. Ku awic bi ke dhuk nhim." ⁵ Tucc koc Jopa ëmën bik mony cöl Thaimon Piter la cöl. ⁶ Yeen arëer pan raan duny biök cöl Thaimon, wär nhom." ⁷ Tëwën ci atuny nhial awën luel è wëlkä jäl, ke Kornelio cöl koc karou ken lui baai, ku cöl apurukden tiit baai è Nhialic door, ⁸ ku lëk ke wët ci atuny nhial lueel, ku tooc ke Jopa.

⁹ Nayon aköl dëët, ke röör awën njoot dhöl yic, ke ci thiök kek Jopa, ke Piter la yon nhial thok tēcit aköl ciel yic bi la röök. ¹⁰ Ku jol koc nöc, ku wic bi mith. Tëwën guir miëth ke këcit nyuöth loi rot tënë ye, ¹¹ ku tiñ nhial ke ci rot liep, ku luëc kädän rot piny, këdiit la tēyëi, la guök kanuan, ¹² la yic kuat lääi ëbën, ku käk wuc keyöth piiny ku diet pär nhial. ¹³ Ku piñ röl ke lëk ye, "Jot rot Piter, näk lëi ku cuet."

¹⁴ Go Piter lueel, "Acie tēde Bëny! Yen akëc kan mith käk cie cam cit kakkä."

¹⁵ Go röl ben jam tënë ye, "Duk tak lon le yen ke cii path bi cam tē ci Nhialic ye lueel ka path." ¹⁶ Kënë aci röl awën ber yic arak diäk, nawën ke wiën mit, ku dhuk nhial.

¹⁷ Ku gëi Piter kë wic Nhialic bi lëk ye è nyuöth kënë yic. Ku è kaam awën ke koc ci Kornelio tooc aaci tē rëer pan Thaimon thïn njic, ka käac yal thok. ¹⁸ Ku cöotkë ku thiëckë, "Le jäl tö baai tën cöl Thaimon Piter?"

¹⁹ Tëwën njot wic Piter ye bi nyuöth deet yic, ke lëk Wëi Nhialic ye, "Piter, piëñ yiyic, ala koc kadiäk ci bën wic yi. ²⁰ Guir rot ku löc piny, ku duk wët ciëth kek yöñ yic ba cii la ke ke, ee yen acöl ke aabö." ²¹ Go Piter la piny ku lëk ke, "Ee yen raan wiëckë. Yenjö bii wek?"

²² Gokë bëer, "Yök aaci bëny apuruuk Kornelio tooc. Yeen è raan path Nhialic door, ku yeen atheek koc Itharel ëbën. Aci atuny Nhialic lëk ye bi yi caal paande, rin bi yen wët ba la lëk ye piñ." ²³ Go Piter ke cöl, "Bäk nienkë è wëer kënë."

Nawën bak piny ke Piter jiël ke ke, ku cath koc kök ci gam Jopa kek ye aya. ²⁴ Na aköl dëët ke yet Cetharia tē tiit Kornelio ye thïn, kek kacke ku mähken ci cöl.

²⁵ Tëwën dööt Piter baai, ke lor Kornelio ku gut yenhi-aal piny yenhom. ²⁶ Go Piter cöl ajot rot bi köc ku lueel, "Yen guöp, yen è raan è path." ²⁷ Ku jol Piter jam kek Kornelio agut tē yeet kek yöt, ku yök koc juëc ke ci kenhiim mat, ²⁸ ku lueel tënë ke, "Anjickë lon löndan Itharel è raan pëen bi cii la bëëi kuat dët yiic, ku cii mët ke ke. Ku aci Nhialic nyuöth ya lon acin raan luëel ka la guöp kärec. ²⁹ Këya, wën ci yin ya tuöc, yen aci bën ke cin diu, ku awiëc ba njic aya, yenjö tuc yin ya."

³⁰ Go Kornelio lueel, "Wäär nin kadiäk cök yen ya röck yööt ë tën, tēcit mēnē tāān akōl, kaam wēn ke raan ceŋ alēth yer apeī bō ku kēēc ŷanhom, ³¹ ku lueel, 'Kornelio! Nhialic aci rōckku piŋ, ku aci kuwony ye looi tēnē kōc ŋōŋ nyin tiŋ. ³² Tuwoc raan Jopa bi mony cōl Thaimon Piter la cōl. Yeen arēēr pan raan dunny biök cōl Thaimon tō wār nhom.' ³³ Guo yi tuōc nyin yic. Ku yin aci kē-path looi ba bēn. Ēmēn, ŷok aa rēēr tēn ēbēn ŷo dēei Nhialic, buk kē cī Nhialic lēk yi ba lueel, piŋ."

Lōŋ Piter

³⁴ Go Piter jāl jam elä, "Aca deet yic ēmēn lōn ē yic, Nhialic acie kōc ē poc yiic. ^{†35} Kwat raan ye door ku looi kāpath, aye gam. Acin kēde kek kwat. ³⁶ Yin anjic wēt cī lēk kōc Itharel, Wēt Puoth Yam cī Jethu Bēny mac kōc ēbēn bēēi bi kōc dōōr ke Nhialic. ³⁷ Yin anjic kākdiit cī rōt looi pan Itharel ēbēn, jōk wun Galilia, lōk wēi wäär ye Joon lēk kōc cōk ciēēn. ³⁸ Yin anjic Jethu raan Nadharet, raan cī Nhialic lōc ku cōl Wēike abō tēnē ye ku gēm riel. Jethu ē ye la ŷōn juēc yiic, ku looi kāpath tēnē kōc. Ku kony kōc la gup jakrec. ³⁹ ŷok aaci kājuēc cī looi gen Jeruthalem ku pan Itharel ēbēn tiŋ, ayi kē cī ye piāāt tim cī riūu kōu bi nōk. ⁴⁰ Ku ben Nhialic cōl apir ku jōt bei piiny raŋ yic akōl ye nin diäk, ku cōl anyuth rot ŷo. ⁴¹ Ku acie kōc ēbēn aa ŷook kōc ŷok cī Nhialic lōc buk ŋic. ŷok aaci mīth ku dēkku kek ye wäär jōn rotde cōk ciēēn. ⁴² Ku lēk ŷo buk wētde lēk kōc, ku luelku lōn ē yen aci Nhialic lōc bi luk looi tēnē raan ēbēn, kōc pir ku kōc cī thou. ⁴³ Kōc ēbēn, kōc kāk Nhialic tiŋ aaci jam rienke, ku luelkē na gam raan wēt Jethu, ke Nhialic apēl kāracke piny rienke."

Kōc cie kōc Itharel aaci Wēi Nhialic lööny kegup

⁴⁴ Tēwēn ŋot jīēm Piter, ke Wēi Nhialic lööny kōc awēn piŋ gup. ⁴⁵ Ku kōc Itharel wäär bō Jopa kek Piter aake cī gāi, rin cī kek Nhialic tiŋ ke cī miōcde gām kōc kwat dēt cie kōc Itharel aya. ⁴⁶ Rin aa cik tiŋ ke jam thok kōk, ku luelkē, "Nhialic adit." Go Piter jam, ⁴⁷ "Kōckā aaci Wēi Nhialic bēn tēnē ke cimēnda aya. Nadē, le raan bi ke pēēn bi ke cī muoc nhīim?" ⁴⁸ Ku cōl ke aa muoc nhīim rin Jethu Krītho. Ku lēk Kornelio Piter bi rēēr ke ke nin lik.

Piter acā akut Jeruthalem lēk kē cī looi

11 Atuuc Jethu ku kōc kōk cī gam pan Judia yic ēbēn, ee cik piŋ lōn nadē ke kōc cie kōc Itharel aake cī wēt Nhialic yet tēnē ke. ² Tēwēn cī Piter yet Jeruthalem, go kōc ke wic ye ku bi kōc cie kwat Itharel aa ŋoot ye jāām guōp elä, ³ "Yin yi ye jāl pan kōc cie ŋoot, ku yin yi ye rōm ke ke!" ⁴ Go Piter ke tēt kēriēēc ēbēn cī rot looi, ⁵ "Wäär ē la kēn ca tiŋ ke ŷa rōck gen Jopa. Ee la kēdiit la tēŷēi, la guōk kaŋuan, ca tiŋ ke luēc piny nhial, ku tēēu piny ŷalōōm. ⁶ Ku jāl luiit yic, guo lāāi baai ku lāāi roor ku jōl aa lāāi wuc keyiic, ku

† 10:34 L.rou 10:17

diēt roor tiŋ thīn. ⁷ Ku piēŋ rōl ke ye lēk ŷa, 'Jōt rot Piter, nāk lāāi ku cuet!' ⁸ Guo lueel, 'Acie yic, Bēny! Acin mīth rec ca kaŋ cam cīt kākā.' ⁹ Guo rōl ben piŋ nhial. 'Duk tak lōn le yen kē cī path bi cam tē cī Nhialic ye lueel ka path.' ¹⁰ Kēnē aci rot looi arak diäk, ku jōl kēdiit la tēŷēi la guōk kaŋuan awēn tō lāāi thīn, miit ku dhuk nhial.

¹¹ Kaam thiin awēn ke rōōr kadiäk cī tuōc ŷa tē cōl Cetharia ŷēēt pan awēn rēēr ŷen thīn. ¹² Ku ēci Wēi Nhialic lēk ŷa, ba nhom cī thiek ba cath ke ke. Ku jōl kōckā kadātem akutdan kōc cī gam yic ŷa ruac, jāl Jopa agut Cetharia, ku lok pan Kornelio. ¹³ Ku lēk Kornelio ŷo lōn cī yen atuny nhial tiŋ ke kāēc yenhom ŷōnde ku lēk ye, 'Tuwoc raan Jopa tēnē mony cōl Thaimon Piter bi bēn. ¹⁴ Yen abi lēk wēl bi yin ku miēthku cōl apoth kērac yic.' ¹⁵ Nawēn jaam, ke Wēi Nhialic lööny kegup cimēn ŷon tuēŋ kōŋ yen lööny ŷogup. ¹⁶ Ku jal kēnē cī Bēny Jethu lueel ŷon tak, 'Joon ē ye kōc muoc nhīim ē piū, ku wek aabi muoc nhīim Wēi Nhialic.' ^{†17} Acie kē lēu bi baai dhōl lōn cī Nhialic kēnē yen cī yiēk ŷo, yiēk kōc cie kōc Itharel aya, ku ē yik ŷo wēt cī ŷok wēt Bēny Jethu gam, ke ŷen ya ŋa, ba them ba Nhialic gēl nhom!"

¹⁸ Nawēn piŋkē wēl cī Piter lueel, gokē cī ben jāām guōp ku leckē Nhialic elä, "Kēn yen ē wic Nhialic aya, ku bi kōc cie kōc Itharel kārēc yekē looi puōl, ku bik met pir akōlriēēc ēbēn yic!"

Kōc cī gam pan cōl Antiök

¹⁹ Kōc ke cī gam aake cī wēer rin cī kek riōōc lōn nēk ke cimēn wäär cī Ithipin nōk. Kōc kōk ke yiic aaci yet pan cōl Ponicia ku Thaipruth ku Antiök. Ku keek aake ye kōc Itharel kepēc kek aake ye lēk wēt yam Jethu. ²⁰ Ku kōc kōk ke cī gam, ku aake ye kōc pan Thaipruth ku Thirene, aake cī la Antiök ku lek Wēt Puoth Yam lēk kōc cie kōc Itharel aya. Aa cik aa lēk thoŋ puoth yam rin Bēny Jethu. ²¹ Aake cī Nhialic yiēk riel. Go kōc juēc gam ku yekē Nhialic door.

²² Thoŋ cī kōc cie kōc Itharel gam Antiök aci yet tēnē kōc cī gam Jeruthalem. Gokē Barnaba tuwoc Antiök. ²³ Wēn cī yen yet ku tiŋ tē cī Nhialic kōc Antiök daac thīn, ke jōl puōu miēt ku jīēm kenhiim ku bik aa kōc path yer puōth, nhiar Nhialic piānden ēbēn. ²⁴ Barnaba ē ye raan path cī Nhialic gam piānde ēbēn, ku ē la guōp Wēi Nhialic. Kōc juēc aaci wēt Bēny bēn gam.

²⁵ Ku jōl Barnaba jāl ku ler pan cōl Tarthuth ku bi Thawul la wic. ²⁶ Nawēn le yōk, gokē bēn Antiök. Ku jōlkē rēēr Antiök ē ruōōn, ku keek aake ye rōm kek kōc cī gam, ku aaci akut dīt apeī bēn piōōc. Antiök yen ē tēn kōŋ kōc cī gam aa cōl thīn ka Krīthiaan.

Barnaba ku Thawul aaci tuwoc Jeruthalem

²⁷ Ruōōn yen rēēr Barnaba kek Thawul Antiök, yen ē tēn jīel kōc kōk kāk Nhialic tiŋ Jeruthalem ku lek Antiök. ²⁸ Raan tōk ke yiic cōl Agabuth ēci Wēi Nhialic yiēk riel, ku bi lēk kōc lōn le yen cōŋdiit bi bēn pinyinhom ēbēn.

†† 11:16 Lusi 1:5 † 11:19 Lusi 8:1-4

(Cɔŋ kënë aci bën bën ɣɔn ye Klaudiöth bēnyŋaknhom. †) ²⁹ Ku abiöth aaci raan tök keyiic ebën la kënë ci ya tuɔc wämäthaken ci gam ciēŋ wun Judia. ³⁰ Ku keek aaci wēu kuɔt yiic, ku jɔlkē Barnaba ku Thawul tooc bik ke ɣäth tēnē kɔcɔt akut kɔc ci gam.

Kɔc ci gam aaci ŋuɔt ke gum apei

12 Ē runkā cɔk ēci baai kööl agut Judia, go bēny Judia cɔl Ƴerot Agrīpa kɔc abēk kɔc ci gam yiic cɔl abarj. ² Yeen aci mēnh Joon cɔl Jemith cɔl atök yeth pal. ³ Na le tiŋ ke kɔc Itharel mit puɔth kē ci looi, go Pīter cɔl adɔm ku mac, (yen kënë ē loi rot ɣɔn ciem Yan Ayum cīn yic luɔu.) ⁴ Nawēn ci Pīter dɔm ku mac, ke thōn akuut apuruuk kaŋuan bik aa tiit. Ku akuɔt tök ē la yic kɔc kaŋuan. Ee ci Ƴerot Agrīpa tak ku bi Pīter ɣäth luk yic aköl Yan Ayum cīn yic luɔu cök ciēn. †⁵ Ku Pīter aci jäl rēer mēc yic. Ku kɔc ci gam aake ye rōök rienke apei tēnē Nhialic.

Atuny Nhialic aci Pīter luŋny bei ɣön mēc

⁶ Wēer yen bi Ƴerot Agrīpa ye cɔl abii luk yic rial, Pīter ē nin kam apuruuk karou ke tit ye. Ee ci rek cīn arēk karou, ku ɣön mēc ē tit thok apuruuk kek ke lui akölē. ⁷ Tēwēn nyin yic ka atuny Nhialic bō ku kēec ɣöt thok ku mer ɣöt yic. Ku mēŋ Pīter kēt ku puɔc bi rot jɔt ku lēk ye, “Lɔc rot jɔt! Ku ban yikōu!” Nyin yic, ke luŋ awēn ci ye rek lööny wei yecin. ⁸ Ku lueel atuny nhial, “Dut yiic ku ruök warku.” Go Pīter yeyic duut ku ruk war, ku lēk atuny nhial ye, “Paat alanhdu yikōu ku buɔth ɣa.” ⁹ Go Pīter jäl biaath cök aɣeer, Pīter ē kēc kēn loi rot deet yic, lɔn nadē ke kē looi atuny nhial ē yic. Ēci tak ciēt ye nyuɔth. ¹⁰ Keek aaci jal tēek akuɔt tök lööm, akut apuruuk ke tit, ku benkē rēet akut dēt ye kek rou lööm ku jɔlkē yet kal thok, kal ye gur thok wēeth ci yethok wēl geeu. Go kal yethok ŋaany ē rot ku lek aɣeer. Keek aaci jäl la ke cath dhēl yic, nawēn ka atuny nhial mār.

¹¹ Ku jɔl Pīter kē lui rot ye deet yic ku lueel, “Ēmēn aca jal ŋic lɔn ye yen yic kënë awēn ya tiŋ kēciit nyuɔth! Nhialic acā tuɔc atuŋnyde bā bēn kuŋny bei Ƴerot Agrīpa cīn, ku jɔl aa kāk ke ye kɔc Itharel tiŋ ke bik luŋi ɣa.”

¹² Nawēn ŋic lɔn rēer yen tērac, go la pan Maria man Joon Marko. Ku kɔc juēc aake ci kenhīim kut thīn ē ke rōök. ¹³ Ku jɔl Pīter ɣöt tɔŋ thok aɣeer, go nyan aluaak lui baai cɔl Roda la bi raan ɣöt gut thok la tiŋ. ¹⁴ Ku ēci Pīter ŋic röl, go puɔu miēt apei, ku go guɔ kat ke kēc ɣöt liep thok, ku le lēk kɔc lɔn yen ke Pīter yen akāac aɣeer. ¹⁵ Go kɔc awēn rēer ɣöt lēk ye, “Yin aci muŋ!” Go lēk ke lɔn ē yic yen aci lēk ke. Gokē lueel, “Ka atiēmde yen aci bēn.”

¹⁶ Ku la Pīter tueŋ ke tɔŋ ɣöt thok, gokē ɣöt ŋaany thok. Gokē tiŋ ku gēikē. ¹⁷ Go Pīter lēk ke bik biēt, ku jɔl tēt yic ke yen tē ci Nhialic ye bēi bei thīn ɣōt ē mēc yic ku lēk ke, “Lēkkē Jemith ku wämäthkuan kōk yen kē ci rot looi.” Ku jiēl bi la tēdēt. ¹⁸ Na la piny bak, go apu-

ruuk ke tit nhīim la cōt, ku yekē röt thiēc kamken, “Yeŋö ci rot looi tēnē Pīter?” ¹⁹ Go Ƴerot Agrīpa apuruuk ɣōök bik ɣōöp. Ku akēc kē bēn yök. Go apuruuk cɔl adet thook, ku lēk kɔc kɔc nōk bi ke nōk. Tēwēn ci ē kënë rot looi go Ƴerot Agrīpa jäl Judia, ku ben la ceŋ Cetharia.

Antipäth Ƴerot aci thou

²⁰ Nawēn ci Ƴerot Agrīpa puɔu riäak tēnē bāny Tire ku Thidon, gokē la ke ya akut bik la tiŋ. Ku ē cik kaŋ lēk Blatuth raan kāk pan bēny tiit bi wētden gam. Ku jɔlkē la tēnē Ƴerot Agrīpa ku thiēc kē bi dōör ke ke, rin keek aake ye miith yök wun yen mēc Ƴerot Agrīpa.

²¹ Nayɔn aköl yen ci Ƴerot Agrīpa lueel bi yen mat ke ke, go ruk alēthken bāny ku nyuuc thōnyde nhom ku jīem ke kɔc. ²² Ku jɔl kɔc duɔt aa looi elä, “Acie raan yen jam, Aciäk.” ²³ Ee tēen, Ƴerot Agrīpa aci atuny Nhialic bēn cɔl atuany, rin ci yen rot looi bi a yen ye door ku cie Nhialic yen ye door. Nawēn ke cuet kām tō yeyäc yic, ku thou.

²⁴ Wēt Nhialic aci bēn la tueŋ ku kɔc juēc aaci bēn gam.

²⁵ Ku Barnaba kek Thawul aaci luɔiden bēn thöl, ku dhukkē Jeruthalem ke cath kek Joon Marko.

Barnaba ku Thawul aaci bc ku toc ke

13 Kɔc ke ci gam Antiök aake la yiic kɔc ke ye kāk Nhialic tiŋ, ku jɔl aa kɔc ē kɔc ci gam piɔc, ku keek aake ye yi Barnaba ku Thaimon. (Raan col) ku Lukiöth (raan pan Thirene) ku Maneen (ku yen ē ye mēthē bēny cɔl Antipäth Ƴerot) ku Thawul. ² Tēwēn ye kek rōök thīn tēnē Bānyda, ku yekē miith theek ke ye dhēl dēt dōör kek Nhialic, go Wēi Nhialic lēk ke elä, “Pälkē Barnaba ku Thawul ku bik luɔi ca löc ke aa looi.”

³ Ku jɔl kɔc ci gam mieth aa theek ku rōökkē ku jɔlkē Barnaba ku Thawul dɔc ku jɔlkē ke cɔl ajiēl bik luɔi ci Nhialic löc ke la luŋi Nhialic.

Barnaba ku Thawul aaci keny Thaipruth

⁴ Barnaba ku Thawul aake ci Wēi Nhialic tooc bik la gen cɔl Theleukia ku lek teem kōu riäi ku lek gen tō gool nhom wār ciel yic cɔl Thaipruth. ⁵ Na lek yet gen dēt cɔl Thalamith, gokē kɔc aa piɔc wēt Nhialic tēn amat kɔc Itharel. Ku Joon Marko ē cath ke ke rin bi keek aa kony luɔi.

⁶ Keek aaci cath ku temkē Thaipruth kōu, ku lek gen Papoth yen le kek raan dēt tiēt cɔl Bar-Jethu ke ye raan Itharel, yök thīn. Ku ēci rot a nyuɔth ciēt ye raan kɔc lēk wēt Nhialic. ⁷ Yen Bar-Jethu ē ye mēthē bēnydit cɔl Therjiuth Pauluth, bēny wun tō gool nhom wār ciel yic. Ku yeen ē ye raan pel nyin apei. Bēny ēci Barnaba kek Thawul tuɔc ku bik bēn tēnē ye, rin ē wic bi piɔc wēt Nhialic. ⁸ Ku yen luɔiden bi kek bēny piɔc ēci tiēt Eli-math (aa kek rienke thoŋ Girik) duēr rac, rin ci yen ye them bi bēny rac nhom bi wēt Nhialic ci gam. ⁹ Ke

Thawul, ku anjic aya lɔn ɔl ye Paulo, ɛci Wɛi Nhialic la yeguɔp, go tiɛt tiŋ ku dɔt apeɪ, ¹⁰ ku lɛk ye, "Yin mǎnh jɔŋrac. Yin raan la ater kek kǎpath ɛbɛn. Yin athiɛŋ guɔp kǎrec, ku aye them akɔlakɔl ba yith Nhialic wel bɪk aa lueth! ¹¹ Yin abiɪ Nhialic jak guɔp ɛmɛn. Yin abi ɔɔɔr ku yin abi nin nɔk ke yi ciɪ piny ben tiŋ." Nyin yic Elimath, ɛci kɛn macǎr guɔ paat nyin piny, ku jɔl cath ke wiɔc raan bi ye dɔm cin bi thel. ¹² Nawɛn tiŋ bɛnydit kɛ ci rot looi, go wɛt Nhialic gam rin yeen ɛci gǎi apeɪdit kǎk ci ke ye piɔɔc wɛt Nhialic.

Barnaba ku Paulo aaci la Antiok tɔ Pithidia

¹³ Paulo ku jɔl aa kɔcken cath kek ye aaci wǎr teem riǎi ke jiɛl Papoth ku lek Perga, wun ɔl Pampilia. Tɛwɛn, Joon Marko aci bɛn puɔk ke ke ku dhuk Jeruthalem. ¹⁴ Ku ben kɛ jǎl Perga ku yeetkɛ Antiok tɔ wun ɔl Pithidia. Nawɛn akɔl lɔŋ, akɔl ciɪ kɔc ɛ luui, go Barnaba ku Paulo la tɛn amat ku nyuuckɛ thiɪn. ¹⁵ Nawɛn ci lɔɔŋ Mothith, ku jɔl aa wɛl kɔc kǎk Nhialic tiŋ kuen, go bǎny tɛn amat wɛt lɛk Barnaba ku Paulo ɛlǎ, "Wǎmǎthakua wek aa wiɔku bǎk kɔc jǎam nhɪim, tɛ le yen wɛt bi ke riɛɛl puɔth bǎk lɛk ke." ¹⁶ Go Paulo rot jɔt, ku nyooth yecin bi kɔc biɛt. Ku jɔl jam ɛlǎ, "Wek mɛthkiɛ pan Itharel, ku jɔl aa kɔc cie kɔc Itharel Nhialic door, piɛŋkɛ wɛtdiɛ. ¹⁷ Nhialic kɔc Itharel ɛci wǎrkuan dɪt lɔc ku looi ke ke ye kuatdɪt ril tɔr tɛwǎar ciɛŋ kek ke ye alɛi wun ɔl Ijip. Keek aake ci Nhialic bɛɛi bei Ijip riɛlde. ¹⁸ Ku aci kǎrec yekɛ luɔi ye guum roor ruɔɔn thiǎrŋuan. ¹⁹ Ku Nhialic aci wuɔt kadhorou ɔɔp wei pan Kanaan. Ku looi kacke bi aa kek la piny, ²⁰ tɛciɪt run buɔt kaŋuan ku thiǎrdhiɛc.

"Wɛn ci kɛn rot looi, go Nhialic ke yiɛk kɔc mac ke agut tɛ tul raan kǎk Nhialic tiŋ ɔl Thamel. ²¹ Nawɛn thiɛckɛ Nhialic bi ke yiɛk bɛnyŋaknhom, go Nhialic ke yiɛk Thawul raan many Kɪc, kuat Benjamin yic, ku bi ya bɛny ruɔɔn thiǎrŋuan. ²² "Nawɛn ci Thawul nyaai bǎany yic, go Nhialic Debit looi ke ye bɛnyŋaknhomden. Ku kɛn ci Nhialic lueel rienke akɪn, 'Aca yɔk lɔn Debit, wɛn Jethe yen ɛ raan yen wiɛc. Ku ɛ yen raan bi kǎk wiɛckɛ bɪk rɔt looi, aa looi.' ²³ "ɛ ye Jethu raan kuat Debit, yen ci Nhialic looi ke ye raan bi kɔc Itharel luɔk, tɛciɪt tɛ ci yen ye luɛɛl thiɪn wǎar. ²⁴ Wǎar kɛc Jethu luɔide jɔkɔ, ke Joon ɛci kɔc Itharel kaŋ lɛk wɛt Nhialic. Ku ye ke yɔɔk bɪk muɔl luɔi kǎrec, ku ɔlkɛ rɔt aa muɔc nhɪim piɪ. ²⁵ Na wǎar ci luɔi Joon thiɔk kek thɔk, go kɔc thiɛɛc ɛlǎ, 'Yakɛ tak ya ŋa? Acie ŋen raan tietkɛ. Raan tietkɛ abi lɔk bɛn ŋacɔk. Ku acie ŋen raan lɛu ye ba warke dǎk bei yecɔk.' ²⁶ "Wek wǎmǎthkiɛ Itharel, miɪth Abaram, ku jɔl aa wek kɔc cie kɔc Itharel rɛɛr tɛn Nhialic door. Wɛt bi kɔc kony bi kɔc ciɪ la pan mac aci lɛk ɔ. ²⁷ Ku yeen akɛc kɔc

† 13:17 B.bei 1:7; 12:51 †† 13:18 Kn 14:34; L.rou 1:31 † 13:19 L.rou 7:1; Joc 14:1 †† 13:20 Bǎny 2:16; 1Tha 3:21 †† 13:21 1Tha 8:5; 10:21 ††† 13:22 1Tha 13:14; 16:12; Wk 89:20 ††† 13:24 Mk 1:4; Lk 3:3 § 13:25 Mt 3:11; Mk 1:7; Lk 3:16; Jn 1:20, 27

ke ciɛŋ Jeruthalem ku bǎnyken ŋic, lɔn nadɛ ke yen raan bi kɔc bɛn kony. Ku keek akɛc wɛl deet yiɛc aya, wɛl ke ye kɔc kǎk Nhialic tiŋ lɛk ke wǎar ye kuen akɔlakɔl, akɔl lɔŋ. Ku keek aaci wɛl kɔc kǎk Nhialic tiŋ ɔl aa tiŋ kenhiim, rin ci kek Jethu ɔl anǎk. ²⁸ ɔkɔ abn cin yen yiny cik yɔk bi ke ye tɛm thou, gokɛ ŋuɔt ke thiɛc Pilato bi dhiɛl nɔk. ²⁹ Ku wɛn ci kek kɛriɛɛc ɛbɛn looi, kǎk ke ci gɔt athɔr thɛɛr wɛl Nhialic yic rienke, gokɛ jat piny tim ci riɪu kɔu ku lek thiɔk raŋ yic. ³⁰ Ku yeen aci Nhialic ɔl aben piɪr. ³¹ Ku aaci rot nyuɔth kɔc ke ye cath kek ye kam Galilia ku Jeruthalem nin juɛc yi-ic. Kek kɔckǎ, kek aaci kǎk ci rɔt looi tiŋ, ku lɛkkɛ ke kɔc Itharel. ³² "Ku ɔk aaci bɛn buk we bɛn lɛk thon path ci Nhialic yepuɔu tɔŋ ke bi luɔi wǎrkuan dɪt. Aci luɔi ɔo ɛmɛn ɔk miɛthken, rin ci yen Jethu ɔl aben piɪr ke ci thou. Ciɛmɛn ci ye gɔt ɛlǎ waak rou athɔr thɛɛr wɛl Nhialic yic,

'Yin ee wɛndiɛ, ŋen aci ya Wuur akɔlɛ.' ³³ ††
³⁴ "Ku yen kɛnɛ yen ɛ kɛ ci Nhialic lueel, lɔn bi yen ye ɔl aben rot jɔt thou yic, ku bi ciɪ kɔŋ dhiǎth raŋ yic, 'Yin aba yiɛk yath, ku yin aba dɔcɔc ciɪ tɛwǎar, ci ŋen ŋapuɔu taŋ thiɪn tɛnɛ Debit.' ³⁵ †
³⁵ "Ku ɛ yic alanden, ɛci lueel kɛlǎ wɛt dɛt ci gɔt yic, 'Yin acǎ aluɔnydu bi puɔl bi dhiǎth raŋ yic.' ³⁶ †
³⁶ "Ku yen Debit ɛ ye kǎk Nhialic looi wǎar piɪr yen, ku jɔl thou ku thiǎk tɛ ci wǎrken dɪt thiɔk thiɪn. Ku guǎpde aci bɛn dhiǎth raŋ yic. ³⁷ Ku kɛn akɛc rot looi tɛnɛ raan ci Nhialic jɔt bei raŋ yic.

³⁸ "Awiɛc bǎk ŋic wek wǎmǎthkiɛ Itharel, lɔn nadɛ ke rin Jethu yen abi kǎrec pǎl piny tɛnɛ kɔc. Raan bi wɛtde gam abi adumuɔɔmke pǎl piny tɛnɛ ye. Ku kɛnɛ ɛ kɛc lɔŋ Mothith looi wǎar tɛnɛ we. ⁴⁰ Tǎaukɛ wenyin piny apath bi kɛ ci kɔc kǎk Nhialic tiŋ, cik lɛk kɔc ɛlǎ rot ciɪ lui we,

⁴¹ 'Tiɛŋkɛ wek kɔc kɔc dɔl gup! Gǎikɛ ku wek aabi liu, rin kɛ luɔci akɔlɛ!

Acie kɛ bǎk gam, ɔkɔ abn bi raandǎ ye teet yic tɛnɛ we!' ⁴² ††

⁴² Wɛn jiɛl Paulo ku Barnaba tɛn amat, goke yɔɔk ku bɪk ben bɛn akɔl dɛɛt amat bɪk wɛt lɔɔŋ Nhialic bɛn ber yic. ⁴³ Wɛn ci kɔc jǎl amat yic, ke Paulo ku Barnaba ruɛc kɔc juɛc Itharel, ku kɔc juɛc cie kɔc Itharel ci ciɛŋ kɔc Itharel gam. Ku jɔl Paulo kek Barnaba lɛk ke bɪk kepuɔth dɛɛt, ku bɪk piɪr ke ŋjɔth piath Nhialic.

⁴⁴ Nawɛn akɔl dɛt amat, ke kɔc juɛc apeɪ bɔ amat yic aabi ciɛt kɔc ɛbɛn geeu kek ci guɛɛr bɪk bɛn piŋ wɛt Nhialic. ⁴⁵ Nawɛn tiŋ kɔc Itharel akut dɪit kɛnɛ ke dɔm tiɛɛl ke. Ku yekɛ wɛt lueel Paulo dhɔl yic ku yekɛ lat. ⁴⁶ Ku Paulo kek Barnaba aaci bɛn jam apeɪ kɛlǎ ke ciɪ riɔc, "Kɛn yen bi rot kaŋ looi tuɛŋ, ee lɔn bi we lɛk wɛt Nhialic. Ku na ɔkɔ kuc bǎk wɛt Nhialic ciɪ gam, ku

† 13:28 Mt 27:22-23; Mk 15:13-14; Lk 23:21-23; Jn 19:15 ††† 13:29 Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lk 23:50-56; Jn 19:38-42 ††† 13:31 Lusi 1:3 ††† 13:32-33 Wk 2:7 †† 13:34 Ith 55:3 †† 13:35 Wk 16:10 ††† 13:41 Yab 1:5

yakë röt yök ke we cie kɔc wïc pïr akölrïëc ëbën, ke wek aa buk nyään piny ku lok tënë kɔc kök cie kɔc Itharel. ⁴⁷ Rin yök aaci Nhialic yöök ëlä, "Wek aaca looi ke we cit mermer tënë kɔc cie kɔc Itharel, rin bi raan ëbën pinyhom poth la pan mac." †

⁴⁸ Nawën piñ kɔc cie kɔc Itharel wët kënë, gokë puöth miät ku leckë wët Nhialic cik piñ. Ku kɔc ke ci lɔc bik aa kɔc pïr akölrïëc ëbën aake ci bën gam.

⁴⁹ Wët Nhialic aci bën yet bëëikë yiic ëbën. ⁵⁰ Go kɔc Itharel, kɔcdit baai geu yic ëbën ben rac nhïim agut diäär kɔcdit cie kɔc Itharel Nhialic door. Ku aaci Paulo ku Barnaba bën cuop wei panden. ⁵¹ Go atuuc Jethu mël kuëñ ku tenjë kecök rin ci kek puöth riääk tënë ke. Ku jïlëkë ku lek pan cɔl Ikonïa. †⁵² Kɔc ke ci gam Antiök aake ci Wëi Nhialic la kegup, ku keek aake mit puöth apeï.

Paulo ku Barnaba aa kɔc Ikonïa lëk Wët Puöth Yam

14 Këcit këwäär ci rot looi tënë Paulo ku Barnaba Antiök acie yic ben ber aya tënë ke Ikonïa. Paulo ku Barnaba aake ci la yön ye kɔc Itharel mat thïn, ku jïemkë arëk bi kɔc juëc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel wët Jethu gam. ² Ku kɔc kök Itharel ci kuc bik wët cii gam, aaci kɔc Ikonïa luöm thook bik kenhïim wël Paulo ku Barnaba. ³ Ku Paulo kek Barnaba aaci rëer Ikonïa nïn juëc. Ku jïemkë apeï rin Jethu ke cii riç, ku wët yekë lueel ëbën ë yic, rin ci Jethu ke yiëk riel bik käk jän göi aa looi. ⁴ Ku kɔc juëc tō geuu aake ci keyiic tek, kɔc kök aake wël kɔc Itharel piñ ku gam kɔc kök wët atuuc Jethu.

⁵ Nawën ke met kɔc Itharel yic kek kacken dīt ku kɔc Konya bik agaac jɔk, ku wickë bik ke nök. ⁶ Nawën la kɔc piöc wët ci mat yök cök, gokë riñ tē cɔl Likonia tō geeth Lithtra ku Derbe thïn. ⁷ Ku piöckë Wët Puöth Yam Bänÿ Jethu ë geethkä yiic.

Paulo aci duër nök Lithtra

⁸ Mony ci ruai, cie cath, yecök yoc piiny tēwäär dhiëeth ye ë tō gen Lithtra. ⁹ Ku ë ye wël Paulo piñ. Go Paulo tiñ ke ci gam ku peth bi kony. Go döt, ¹⁰ ku lueel, "jɔt rot ba köçc!" Go rot wuöl nhial ku cieth.

¹¹ Nawën tiñ kɔc juëc kë ci Paulo looi, gokë jam apeï thonjen Likonia, "Aciëek cit kɔc aaci bën piny nhial tënë yo!" ¹² Ku ciëkkë Barnaba ke cɔl Deuth ku ciëkkë Paulo ke cɔl Yërmith rin ë yen raan ye wëlken lueel. ¹³ Go raandit jɔñ cɔl Deuth door, jɔñ rëer yiëñde kal thok miöör la yiëth adir ci cuëc yöök bëëi. Ku wïc kek kacken juëc rëer ke ye bik atuuc door ë ke.

¹⁴ Nawën piñ Barnaba ku Paulo ke wickë bik looi, gokë aläthken ret yiic keköth bik nyuöth lɔn cii kek këcit kënë wïc, ku riñkë ciel thän awën yic ku lueelkë, ¹⁵ "Yeñö looi wek kënë? Yök aa kɔc ë path cimëndun. Yök aaci bën buk Wët Puöth Yam Jethu bën lueel, ku

buk we nyaai käk yakë doorkä yiic rin cïn kek wëtten yic, ku bäk aa door Nhialic tönj pïr, ci nhial ku piny ku wër kek kakkith tō thïn ëbën cak. †¹⁶ Wäthëer Nhialic ëci kɔc puöl bik kækken cik tak aa door. ¹⁷ Ku Nhialic ë rot nyuöth akölaköl kăpuöth ye looi yiic tënë kɔc. Ee derj cɔl atueny ku lok känj ëbën cit tēden ye kek lusk, ku mitkë puöth." ¹⁸ Cɔk awën këc kockä wëlken lac gam, ka cik bën lëu bik kɔc dɔk bik miöör cii näk.

¹⁹ Nawën ke kɔc Itharel kök bö Antiök gen tō Pithidia, ku bö kɔc kök Ikonïa, ku reckë kɔc nhïim ku biöökkë Paulo ku yöckë ayeer geuu, ku takkë lɔn ci yen thou.

²⁰ Nawën la kɔc ci gam kenhïim kut yelööm, ke jɔt rot ku dhuk geuu. Naçɔn nhiäk ke la Derbe kek Barnaba.

Paulo ku Barnaba aaci dhuk gen Antiök tō Thiria

²¹ Paulo ku Barnaba aaci Wët Puöth Yam lëk kɔc Derbe ku gam kɔc juëc wët Jethu. Nawën ke dhuk Lithtra. Ku lek Ikonïa ku jɔl a Antiök tō Pithidia. ²² Ku lëkkë kɔc ci gam bik gamden muk apath, ku lek tuenj ke nhial Jethu. Ku lëkkë ke piöcnden yic ëlä, "Kɔc ci gam ëbën aa dhil gum ë pïr kënë yic rin bi kek met bääny Nhialic yic aköldä." ²³ Ku kuanykë kɔcdit akuut kɔc ci gam yiic ëbën, ke ci kanj rök tënë Nhialic. Ku thekkë miëth rin bi kek Nhialic kanj door. Ku jɔlkë ke than Bëny Jethu cin, raan ci kek wëlke gam.

²⁴ Tëwën kueny kek Pithidia yic, gokë bën Pampilia. ²⁵ Ku piöckë Wët Puöth Yam tënë kɔc gen Perga ku lek Atalia. ²⁶ Ku tēen ke gër, ku dhukkë Antiök, tēwäär ci kɔc ci gam ke thön Nhialic thïn rin luiden cik thöl.

²⁷ Wën ci kek yëet Antiök, ke kuut kɔc ci gam nhïim ku lëkkë ke kajuëc cik looi riel Nhialic, ku nyooth Nhialic lɔn alëu bi kɔc cie kɔc Itharel gam aya. ²⁸ Ku rëerke Antiök pëi juëc kek kɔc ci gam.

Lön Mothith

15 Kɔc kök pan Judia aaci bën Antiök, ku piöckë kɔc ci gam ëlä, "Wek aaci Nhialic bi kony tē cii we dhil noot, cit tē ci lön Mothith luël ye." †² Go Paulo kek Barnaba jam apeï rin ë wët kënë kek kɔc awën bö Judia. Nawën ke mat yic, bi Paulo ku Barnaba ku kɔc kök Antiök la Jeruthalem bik wët kënë la jääm yic kek atuuc Jethu ku kɔcdit kök.

³ Go akut kɔc ci gam ke jal tooc, ku wën tēek kek Ponicia ku Thamarïa, ee cik lëk kɔc lɔn ci kɔc kök cie kɔc Itharel wët Nhialic gam. Wët kënë aci kɔc ci gam ëbën cɔl amit puöth.

⁴ Nawën yëetkë Jeruthalem ë ke lor akut kɔc ci gam, ku atuuc Jethu ku kɔcdit, kɔc cik bën lëk kajuëc ci Nhialic ke kony bik ke looi. ⁵ Go kɔc kök akut Parathi ci gam röt jat nhial ku luelkë, "Keek aa dhil noot ku lëk ke bik lön Mothith dhiel theek."

⁶ Go atuuc Jethu ku kɔcdit kenhïim mat bik wët kënë tak yic. ⁷ Wën ci kek wët jääm yic apeï, ke Piter jɔt rot ku lueel, "Wek kackië anjäckë lɔn yen aci Nhialic lɔc wäär

† 13:47 Ith 42:6; 49:6 †† 13:51 Mt 10:14; Mk 6:11; Lk 9:5; 10:11
‡ Aa rin jakken.

†† 14:15 B.bei 20:11; Wk 146:6 †† 15:1 Leb 12:3

kamkun, ba Wēt Puoth Yam lëk kɔc cie kuat Itharel, rin bi kek wēt Bēny piŋ ku gamkē. ¹⁸ Ku Nhialic anjic kē tō raan ebēn puōu, aci nyuōth lɔn yeen alēu kɔc kōk cie kɔc Itharel bik gam aya cimēn ci yen Wēike cɔl abō tēnē ke, cimēn wāār ci yen ye luōi ŋo aya. ¹⁹ Aci nyuōth lɔn ŋok kɔc Itharel ku thāi kōk, ŋok aa thōŋ ebēn, ku nyēei kārēc kepuōth rin ci kek gam.

¹⁰ “Na ye kēya, ke yeŋō looi wek kē ci Nhialic nyuōth we bāk cii loi, rin wic wek ye ē path bāk tē bi yen puōu riēek thīn tiŋ. Tē jōt ŋok kɔc ci gam nhīm kēril kēc wārkuan dīt ku ŋo aya, kaŋ lēu buk yāāc? ¹¹ Acie tēde! Ayeku gam lɔn bi ŋo kony rin piath Bēny Jethu, ku abī ya tēde aya tēnē ke.”

¹² Go akut ebēn biēt ku piŋkē kāk jāŋ gōi ci Nhialic cɔl aa looi Barnaba ku Paulo ke, kam kɔc kōk cie kɔc Itharel. ¹³ Wēn ci kek thōk jam, ke Jemith jōt rot ku bēer ēlā, “Piēŋkē wētdiē wek kɔc akuōtda! ¹⁴ Aci Thaimon tēt ŋo tē ci Nhialic ye nyuōth thīn lɔn ye kɔc cie kuat Itharel kacke aya, rin ci yen kɔc kōk nyaai keyiic bik aa kacke. ¹⁵ Ku wēl kɔc kāk Nhialic tiŋ aaci rōm kek ē wēlkā alanden. Cimēn ci ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlā,

¹⁶ “Ku lueel Bēny, ŋen abī dhuk, ku ŋen abī many Debit ci riāāk ben jōt nom. Ku ben kākken ci riāāk cōk piny bik riel.

¹⁷ Ku kēya, kɔc ebēn aabi Bēny wic, kɔc cie kɔc Itharel ca cɔl bik aa kackiē.

¹⁸ Yen ee wēt ci Bēny lueel akan, Bēny yen ci wēt kēnē cɔl anjic thēer.’ †

¹⁹ “Ku la Jemith tueŋ ku lueel, na ye ŋen, ke ŋok aaci kɔc cie kɔc Itharel ci Nhialic dhuōk rēēm nhīm.

²⁰ Anjuēēn buk ke gāt athōr ku lēkku ke, bik cii mīth ku-at miēth ci ke jakrēc door, ku titkē rōt bik gup cii la akōr. Ku cik riem cam ku cik cuēt riŋ lān kēc teem rōl bi riem kuēr. ²¹ Rin lōŋ Mothith aci kuen run juēc yiic, ŋōn ye kɔc Itharel mat thīn akōōl cii kek ē luui yiic, ku wēlkā aaye piōōc geeth yiic ebēn.”

Athōr ci gāt kɔc cie kɔc Itharel ci gam

²² Nawēn ke atuuc Jethu, ku kōcdīt kek kɔc akut kɔc ci gam ebēn, mat wēt yic bik rōōr abēk akut yic kuany, ku bik ke tuōōc Antiōk kek Paulo ku Barnaba. Gokē Judath cɔl Barthabath aya, ku Thilath kɔc theek akut rin luu- den, kuany. ²³ Ku gēmkē ke athōr kēnē tēnē kɔc ci gam Antiōk,

“ŋok atuuc Jethu ku kōcdīt, miēthakun, ŋok aaci miāthda tuōc miēthakua cie kuat Itharel ciēŋ gen Antiōk, ku pan Thiria ku Cilicia. ²⁴ Acuk piŋ lɔn ci kɔc kōk akuōtda yic la ku rečkē wepuōth kāk yekē lueel, ku keek aa kēcku ke tooc bik kākā aala lueel.

²⁵ Kēya, ŋok aaci ŋonhīm mat ku gamku buk kɔc kuany ku tucku ke we. Ku aabi la kek wāmāthkuan nhiarku Barnaba ku Paulo, ²⁶ ci wēiken gam bik luui

rin Jethu Krītho. ²⁷ Wek aa tucku Judath ku Thilath, bik we lēk wēl ci gōt athōr kēn yic aya. ²⁸ Aci Wēi Nhialic tāau ŋopuōth bi ciēn lōŋ ril dēt metku ē lōōŋ ci gāt we kā yiic. ²⁹ Ku wek aa cii kākā dhil loi, duōkkē ye mīth miēth yeke jakrēc door, duōkkē riem cam, duōkkē cuēt riŋ lān kēc teem rōl bi riem kuēr, ku tietkē rōt bāk gup cii la akōr. Na luikē kākā cit ēmēn ci ŋok ke lēk we, ke luuidun abi piath. Yenakan.”

³⁰ Ku toočkē atuuc Antiōk. Nawēn cik yet, ke mat kɔc ci gam ebēn nhīm ku gēmkē ke athōōr. ³¹ Wēn ci kek athōōr kuen ē ke mit puōth rin ci wēl ci gōt athōōr yic ke dēet puōth. ³² Judath ku Thilath, kɔc ke jam nyin Nhialic aya, aaci jam apei kek kɔc ci gam bik ke dēet puōth ku rilē puōth. ³³ Tēwēn ci kek nin nōk ke ke lony wāmāthakua dhōl bik dhuk ke puōl gup tēnē kɔc ke toc ke. [³⁴ Ku Thilath acie nom bēn waar ku dōŋ.] ³⁵ Paulo ku Barnaba aake ci pēi nōk Antiōk, ke piōōc wēt Bēny kek kɔc juēc kōk tēnē kɔc Antiōk.

Paulo ku Barnaba aaci puōk

³⁶ Nawēn cik pēi nōk Antiōk, ke Paulo yōōk Barnaba, “Dhukku ciēn geeth wāār yiic ci ŋok Wēt Puoth Yam piōōc thīn, buk wāmāthakua la neem, ku buk tiŋ lɔn le kek tueŋ apath kek gamden.” ³⁷ Ku ē wic Barnaba bi Joon Marko cath ke ke, ³⁸ ku akēc Paulo tak lɔn puoth yen bi cath ke ke rin aci bēn dhuk Pampilia, ku cii rēēr ke ke bik luuiden thāāp kedhie. ³⁹ Wēt kēnē acik tēer apei nawēn ke puōk. Ku jiēl Barnaba kek Joon Marko ku geerkē Thaipruth. ⁴⁰ Ku cɔl Paulo Thilath bi cath kek ye, ku pēl miēthakēn ke dhōl bi Nhialic ke cɔl aa cath ke puōl gup. ⁴¹ Ku jōlkē la Thiria ku Cilicia kek Thilath, ke deet kɔc ci gam puōth bik gamden muk apath.

Timothī aci cath kek Paulo ku Thilath

16 Paulo aci cath bi la Derbe ku Lithtra tē ciēŋ Krīthian cɔl Timothī thīn. Man Timothī ēci gam aya, ku yeen ē ye nyan kuat Itharel, ku wun ē ye Gīrīk. ² Kɔc le ŋok gam tōk ebēn Lithtra ku Ikonia, aake ye njeēc jam rin Timothī. ³ Go Paulo Timothī cɔl anjot rin wic yen ye bik cath. Ee looi kēya rin anjic kɔc Itharel ke ciēŋ Derbe ku Lithtra ebēn lɔn ye wun Timothī Gīrīk, kuat cie ŋoot. ⁴ Tēwēn ye kek jāl gen ku lek gen, aake lōōŋ ci atuuc Jethu ku kōcdīt tō Jeruthalem guiir tēt kɔc ci gam, ku lēkkē ke bik aa luui cit tē wic atuuc Jethu ku kōcdīt tō Jeruthalem ye thīn. ⁵ Kēya, kɔc akut kɔc ci gam aaci cōk puōth bik gamden cii war, ku kɔc ci gam aaci rōt aa juak akōlakōl.

Paulo ku Thilath aaci la Troath

⁶ Paulo ku Thilath aaci Prigia ku Galatia bar yic, rin ci Wēi Nhialic ye nyuōth ke bik Wēt Puoth Yam cii piōōc ē bēēi Athia kā yiic. ⁷ Tēwēn ci kek aken Mithia dōōt, ke wickē bik la pan cɔl Bithinia, ku keek aaci Wēi Nhialic

† 15:7 Lusi 10:1-43 †† 15:8 Lusi 2:4; 10:44 ‡ 15:18 Amo 9:11-12 †† 15:20 B.bei 34:15-17; Leb 17:10-16; 18:6-23

‡‡ 15:38 Lusi 13:13

nyuääth bik cii tēk thīn. ⁸ Gokē Mithia bar yic ku lek Troath. ⁹ Ku ē wēēr kēnē Paulo acī kēdān tīn kēcīt raan Mathedonia ke kääc yenhom ku lēn. “Bäär yīn Paulo Mathedonia ba ḡo bēn kony.” ¹⁰ Wēn cī Paulo nyuōth ē kēnē, goku rōt guir buk la Mathedonia, rin acuk n̄ic lbn cī Nhialic ḡo cōl buk Wēt Puōth Yam la piōōc tēnē kōc Mathedonia.

Paulo ku Thilath aaci la Pilipi

¹¹ Goku jāl Troath ē riāi ku gērku buk teem Thamodraki, nayōn nhiāk dēēt ḡo la Nipolith. ¹² Ku jiēlku Nipolith ku lok Pilipi gen tuen̄ ye kan̄ thioōk tē le kōc Mathedonia, ku yen ē ye gen rēer kōc Roma thīn. Ku nākku nīn juēc geeu. ¹³ Nawēn akōl cī kōc Itharel ē luui ke ḡo jiēl geeu, ku lok wāryōu tē yeku tak lbn ye kōc Itharel kenhīim mat thīn bik rōōk. Ku nyuucku piiny ku jiēmku tēnē diāār ke cī kenhīim mat thīn aya. ¹⁴ Kam kōc cī wēlkua piñ ē kōc ke tō thīn yiic, ee tīn gen Thiatira cōl Lidia, ku ē ye ḡōc wei alēth mīthiōōn ril ḡōnyden yic apeī. Lidia ē ye Nhialic door, ku ēcī Nhialic cōk puōu bī wēt lueel Paulo piñ. ¹⁵ Wēn cī ye gām lōkwēi kek kōc ciēn̄ baai kek ye, ke cōl ḡo ku lēk ḡo, “Bāk, rēēr kē paandiē, tē cī wek ye gam lbn cī ḡen gam ayic.” Ku lēn ḡo buk la baai.

Paulo ku Thilath aaci mac Pilipi

¹⁶ Nayōn akāl tōk, tēwēn le ḡok tē ye kōc la rōōk thīn, ke ḡo rām kek nyan alony la guōp jōn̄ ye cōl alēk kōc kē bī rot looi. Ku yeen ēcī wēēu juēc apeī bēēi tēnē kōcken cī ye loony. ¹⁷ Nawēn ke buōth Paulo ku ḡo ēbēn ke loi duōōt, “Kōckā aa lui rin Nhialic Madhōl. Aa yīn lēk tē bī Nhialic yī kuōny thīn.” ¹⁸ Ku looi kēya nīn juēc, agut bī Paulo puōu riāāk, ku wel yenhom ku lēk jōn̄ tō nya guōp, “Rin Jethu Kritho bäär bei ē nya guōp!” Ee kaam wēn, ke jōn̄rac jiēl yeguōp. ¹⁹ Nawēn le kōc cī yeen loony tīn, ke nyan alony cīn wēēu ye ben bēēi tēnē ke, gokē Paulo dōm ku Thilath ku thelkē ke luk yic. ²⁰ Ku ḡēthkē ke bāny nhiim ku luelkē, “Rōōrkā aa kōc Itharel, ku keek aa loi aliāāp genda. ²¹ Aa ḡook piōōc buk kāk liu ciēn̄da ku lōōn̄kua yiic, aa looi. ḡok aa kuat Roma. Kēya, ḡok aaci dhil luui kāk yekē lēk ḡo buk ke looi.”

²² Ku met thān awēn kääc luk kōu wētden yic ku biēkkē ke, ku ret bāny alēth Paulo ku Thilath yiic kekōth, ku cōlkē ke aa that. ²³ Wēn cī apuruuk Paulo ku Thilath that ku biēkkē ke apeī, ku riitkē ke ḡōn mēc, ku yōōk bēny apuruuk ē tiit kōc cī mac, bī ke der rin bī kek cī kat. ²⁴ Nawēn piñ apuruuk ē wēt kēnē, ke riitkē ḡōn tō ciēn̄ ku rekkē kecōk, ku mēckē ke gurgurdit thiek kōu.

²⁵ Nawēn tēcīt wēēr ciel yic, ke Paulo ku Thilath aake rōōk ku ketkē waak door kek Nhialic, ku kōc kōk ke cī mac kek keek aake piñ. ²⁶ Kaam awēn ke piny yiēēk rot apeī, ku yiēēk tēwēn cī ḡōn mēc buh thīn aya. Nyin yic tēwēn ke ḡōt n̄any kethook, ku dāk luōn̄ werwer kecōk.

²⁷ Go bēny apuruuk wēn tit ḡōt thok rot puur ku tīn ḡōt ke n̄any thook, ku tek lbn cī kōc cī mac rōt kual, go palde miēēt bei, ku wic bī rot nōk. ²⁸ Go Paulo rēl apeī, “Duk rot nāk! ḡok aatō tēn ēbēn!”

²⁹ Go bēny apuruuk mac cōl, ku riñ ḡōt ku wiik Paulo ku Thilath cōk ke lēth. ³⁰ Nawēn ke wet nhiim aḡeer ku thiēc ke, “Wek bāny, yeḡo ba looi bī ḡa kony?”

³¹ Gokē lueel, “Gam wēt Bēny Jethu, ke yīn akony wek kacku.” ³² Nawēn ke jōl wēt Bēny Jethu piōōc tēnē ye ku tēnē kōc kōk tō paande ēbēn. ³³ Ku ē wēēr kēnē, ke Paulo ku Thilath nyēei bēny apuruuk wēn ke bī tētōōkken la lōk yiic ku dēr keyiic, ku muōc n̄hom nyin yic kek kacke ēbēn. ³⁴ Ku ḡēth Paulo ku Thilath paande ku gēm ke miēth. Ku jōl puōu miēt kek kacke rin cī yen wēt Nhialic jal gam.

³⁵ Nayōn nhiāk ke bāny geeu toc bāny apuruuk, “Lak, lēkkē bēny apuruuk tit ḡōn mēc bī Paulo ku Thilath lony.”

³⁶ Go bēny apuruuk tit lēk Paulo, “Bāny aaci wēt tooc rienkun bī we lony. Kēya, wek aaci puōl bāk jāl ke cīn awuōc yik we.”

³⁷ Go Paulo lueel tēnē bēny apuruuk, “ḡok aa kēc ḡāth luk yic, ku ḡok aaci bāny cōl at that thēi n̄hom ku mac ḡo, ku ḡok aa kōc Roma! Ku ēmēn, awickē buk jāl ḡo cī n̄ic? Acie tēde! Kek bāny nhiim, aa dhil bēn tēn bik ḡo bēn luōny bei.”

³⁸ Go bāny apuruuk wēt cī Paulo ku Thilath lēk ke la kuany yic tēnē bāny geeu. Nawēn piñkē lbn ye Paulo ku Thilath kōc Roma, gokē riōōc. ³⁹ Ku lek bik ke la lōn̄, bik wēt pāl piny tēnē ke, ku biikē ke bei ḡōn mēc ku lēkkē ke bik jāl geeu. ⁴⁰ Go Paulo ku Thilath jāl ku lek pan Lidia. Ku matkē kenhīim thīn kek kōc cī gam, ku jiēm kē tēnē ke wēl deet kek kepuōth ku jiēlkē.

Kōc Thethalonika aaci wēt Paulo maan

17 Paulo ku Thilath aaci tēek gēeth karou yiic, gen Ampipoli ku Apolonia, ku jōlkē bēn Thethalonika tē rēer tēn ye kōc Itharel kenhīim mat thīn bik rōōk.

² Go Paulo, cimēnden thēer, la tē ye kōc Itharel kenhīim mat thīn, ku akōōl yiic kadiāk, akōōl cī kōc Itharel ye luui, ke Paulo jōl kāk cī ḡōt athōr thēer wēl Nhialic yic aa tēer kek kōc. ³ Ku nyuth ke kē cī ḡōt athōr thēer wēl Nhialic yic, ee lbn bī Jethu Kritho raan cī Nhialic tooc abi dhiel gum, ku jōt rot thou yic. Ku lueel Paulo ēlā, “Jethu jiēm ḡen rienke tēnē we ēmēn, yen acī Nhialic lbc ku dōc.” ⁴ Go kōc kōk kāk cī Paulo lueel yōk ke ye yith, ku mētkē rōt Paulo ku Thilath, ku yen lan kōc juēc Girik Nhialic door aya, ku diāār kōk kōcdit.

⁵ Ku kōc Itharel aake cī tiēel dōm rin cī kōc juēc wēt Paulo gam, ku kuutkē kōc aliāāp dhōl yiic, ku matkē keyiic ku loikē duōōt, ku mekkē pan Jathon ku wickē Paulo ku Thilath ḡōt yiic bik ke bēēi aḡeer tēnē kōc. ⁶ Nawēn cik ke yōk, gokē Jathon ku kōc kōk cī gam thel tēnē kōcdit geeu ke loi duōōt ēlā, “Rōōrkā aacā liāāp looi gēeth juēc yiic, ku ēmēn aaci bēn genda. ⁷ Ku aaci

Jathon nyuöc paande. Keek aaci löönj bënyḡaknhom Roma dhöl yiic, ku luelkë ka la bënyḡaknhom dët yam cɔl Jethu.”⁸ Ku wëlken kã, aaci thändit geu ku bany liäp nhiim.⁹ Ku jɔl bany Jathon ku wãmãth kök awën cɔl aa tēu wēu piny bik röt waar, ku pälkë ke bik jãl.

Paulo ku Thilath aaci la Beria

¹⁰ Tēwën cī piny cuɔl, ke kɔc cī gam cɔl Paulo ku Thilath aa la Beria. Nawën cik yet, ke la tē ye kɔc Itharel mat thīn.¹¹ Aye kɔc Itharel tō Beria nhaar bik wēt Paulo piḡ tēnē kɔc Thethalonika. Ku aake wël Nhialic kueen akōlakōl, bik tiḡ lɔn ye kāk ye Paulo lueel yith.¹² Kɔc juēc aaci wēt Jethu ye Paulo lēk kɔc bën gam. Ku diäär juēc kɔcdit Girik, ku rōör juēc Girik aaci wēt ye Paulo lueel bën gam aya.

¹³ Nawën le kɔc Itharel tō Thethalonika piḡ lɔn cī Paulo wēt Nhialic la piöc Beria aya, gokë bën ku koutkë kɔc thook bik aliäp looi.¹⁴ Tēwën nyin yic, ke kɔc cī gam cɔl Paulo ajiël kek kɔc kök bik la wath thok, ku döḡ Thilath ku Timothī Beria.¹⁵ Ku kɔc awën ruēc Paulo aaci bën ger kek ye, bik yet Athen. Ku dhukkë Beria kek athōn Paulo tēnē Thilath ku Timothī, bik röt lac mät ye.

Paulo aci la Athen

¹⁶ Tēwën tiit Paulo Thilath ku Timothī Athen, ee kēc puö la yum wën tiḡ yen geu ke cī thiän yiik ye kek jakken door thīn.¹⁷ Go jãl a teer kek kɔc Itharel, ku kɔc wuöt kök Nhialic door tē ye kɔc Itharel mat thīn kek thän dët guēr tē ye kɔc kenhiim mat thīn geeu, bik wëlkä bën piḡ.¹⁸ Go kɔc kök piöc Epikuria ku Ithtɔk jam kek ye aya. Ku lueel kɔc kök, “Yenö wic raan kënë kēc piöc, bi lueel?” Ku ben kɔc kök lueel, “Yen è ciët jam rin jak kucku.” Ee luelkë këya rin Paulo è piöc rin Jethu, ku lɔn ye kɔc röt jɔt thou yic.¹⁹ Gokë Paulo cɔl amat yic, amat è röm gɔn cɔl Ariöpakuth nhom ku luelkë, “Awicku buk piöcdun yam ye lueel kënë njic.²⁰ Kök yeku piḡ ke ye lueel, aaci thōḡ kek kāk cuk kaḡ piḡ, ku awicku buk wētden yic, njic.”²¹ (Rin anhiær kɔc ke dhiëth Athen, ku thāi kök la rēer thīn, bik kɔc aa lēk wël yam cik piḡ, ku piḡkë kāk yam tēnē kɔc kök aya.)

²² Go Paulo rot jɔt ku kēc amat Ariöpakuth nhom ku lueel. “Kɔc Athen! Aya tiḡ kajuēc yiic lɔn ye wek jak juēc theek.²³ Rin tē cieth yen gendun yic, ku daai kakkun yakë door, yen è yiik yök aya ke cī gōt nhom kēlä, ‘Tēnē Nhialic kuc.’ Yen kë yakë door kënë, yen è kënë ya lēk we, ku acäk ye njic.²⁴ Nhialic cī piny cak ku kāk tō thīn èbën, yen è Bëny nhial ku piny. Ku acie ceḡ luäk cī buth yiic bi ye aa door thīn.²⁵ Ku yeen aya, acie wic kök bi luöi ye, rin è yen atō piir yecin, ku è yen keriëc èbën wic raan, gãm raan.^{††26} Nhialic aci raan tōk kaḡ cak tuenḡ, ku raan tōḡ kënë yen abi thāi bei thīn èbën, ku jɔl ke aa thiëi pinyhom èbën bi kek ceḡ thīn. Ku tuenḡ

† Aa kɔc akut è kēḡ lueel pan Girik. †† 17:25 1Bḡ 8:27; Ith 42:5; Lusi 7:48

kēc yen ke cak, ècī guiir, ye nen, ku ye tēnen bi kek cien thīn.²⁷ Aci cak rin bi kek ye wic bik njic, tēdë abik yök tē wic kek ye. Ku è yic Nhialic aci mec kek yo.²⁸ Cimën cī raan dët ye lueel èlä thær, ‘Yen acɔl yo aa piir, ku ciḡku cimën kënë!’ Ku aci kɔckun wak lueel aya èlä, ‘Yok aa miëthke aya.’

²⁹ “Cimën ye yok mith Nhialic, acuk dhil tak lɔn Nhialic aci milän, ayi aler cī atët guaḡ bi thōḡ Nhialic.³⁰ Akēc Nhialic kuëc nhom, bi kɔc tēm awuöc wäär kēc ye njic, ku èmën è kɔc lēk pinyhom èbën, bik käreç yekë looi puö.³¹ Rin aci guiir bi la aköl tōḡ bi raan cī lɔc luk looi tēnē kuat raan èbën pinyhom. Ku yen aci nyuöth raan èbën lɔn bi yen kënë looi, jōn cī yen raan bi luk looi jɔt raḡ yic!”

³² Tēwën piḡ kek Paulo ke jam jōn rot thou yic, ke bui kɔc kök, ku lueel kɔc kök èlä, “Awicku, ba kënë ben ber yic, buk piḡ.”³³ Go Paulo jãl amat yic.³⁴ Ku mēt rōör kök röt ye, ku gamkë wēt cī lueel, kam è rōörkä è ye raan kɔc amat cɔl Diönithiöth, ku tiḡ cɔl Damarith, ku kɔc kök ke cī gam aake tō thīn aya.

Paulo aci la Korinth

18 Wën cī Paulo jam amat yic, ke jiël Athen ku ler Korinth.² Ku rēm thīn kek mony Itharel cɔl Akuila, dhiëth Pontuth, ke puöc bën Italia kek Prithkila tieḡde, rin cī Klaudiöth, Bënyḡaknhom kɔc Itharel cup wei Roma. Go Paulo la bi ke la neem.³ Ku rēer ku luui ke ke, wën cī yen ke yök ke ye cuēc alëth dhil ye guöt piny cit duël, ku yockkë ke cimën yen aya.⁴ Ku è ye jam apē tē ye kɔc Itharel mat thīn akööl cī kɔc ye luui yiic, bi ke lēk yith, rin bi kɔc Itharel ku kɔc Girik wēt Nhialic gam aya.

⁵ Nawën la Thilath ku Timothī bën Mathedonia, ke Paulo päl kākken ke ye looi ku yiik yenhom piöc wēt Jethu, ku tēt kɔc Itharel lɔn Jethu yen aluaḡ bi Nhialic tuöc pinyhom.⁶ Nawën ke jōnykë ku luelkë käreç rienke, go yecök teḡ ku lēk ke, “Na cäk mää bāk Nhialic kuc, ka wek aabi röt gök è röt! Acin raan bāk gök. Èmën wek aba puö ku la wēt Jethu piöc tēnē kɔc cie kɔc Itharel.”⁷ Goke jal nyään piny, ku ler pan raan cie raan Itharel Nhialic door cɔl Titiöth Juthtuth bi la rēer thīn. Ku pan Titiöth è thiäak kek tēn amat kɔc Itharel.⁸ Raandit tēn amat cɔl Krithputh ècī wēt Nhialic gam, yeen ku kacke èbën ku kɔc kök Korinth aake cī wēt Jethu piḡ ku gamkë, ku muöc Paulo kenhiim.

⁹ Naḡon wēer tōk, ke Paulo tiḡ kēdāḡ kēcit nyuöth, ku lēk Nhialic ye èlä, “Duk riöc è kockä, lɔr tuenḡ yi jam tēnē ke, ku duk dhör kë loi yic,¹⁰ rin yen arēer kek yi. Acin raan bi ye lēu bi yiëk tētök, rin kɔc juēc rēer è tēn aa kackië.”¹¹ Go Paulo rēer geeu ruöñ tōk ku abak, ke piöc kɔc wēt bō tēnē Nhialic.

¹² Nawën cī Galio bënyḡaknhom Roma, jal looi bi ye bënydit pan Girik, ke kɔc Itharel mat keyiic ku dcmkë Paulo ku yēthkë luk yic tēnē Galio.¹³ Ku luelkë tēnē ye,

“Mony kënë, awic koc bik Nhialic aa door dhöl cii thääny kek lõnda.”

¹⁴ Tëwën wic Paulo ye bi jam, ke luel Galio tënë koc Itharel ëlä, “Na ye awuoc yen ci looi, nuot yen acä yic pal piny ku pier wëtdun. ¹⁵ Ku emën nek ater we ë path wët rin ku wël ku lõnkun, wek aa dhil këdun lueel wepëc. Yen acie bëny käk cit kakkä.” ¹⁶ Ku col ke aa nyëi luk yic. ¹⁷ Gokë Thotheneth, raandit tën amat dom ku biëkkë luk yic. Ku kënë akëc Galio kuëc nom.

Paulo aci dhuk Antiök

¹⁸ Paulo ëci nin juëc nõk Korinth kek koc ci gam, nawën ë ke töng ke, ku ler riäi yic kek Prithkila ku Akuila, riän la Thiria. Ku wën këc kek guo la wiir bik ger, ee ci kuënj Kankëria tënë Nhialic, ku col rot amut nom. ¹⁹ Nawën ë ke yet Epethuth, tã ci Paulo Prithkila ku Akuila bën nyään thïn. Ku ler tën amat koc Itharel, ku jiem apeï ke ke. ²⁰ Ku pëen koc amat bi lõk rëer kek ke, go ci gam. ²¹ Ku lëk ke ëlä wën jiël yen, “Na ye yen kë wic Nhialic, ke yen abi dhuk tënë we.” Ku ler riäi yic ku jiëlkë Epethuth.

²² Wën le yen yëet Cetharia, ke la Jeruthalem ku muõth akut koc ci gam, ku jol la Antiök. ²³ Nawën ci nin nõk Antiök ke jiël ku ler wuõth Galatia ku Prigia ku deet koc ci gam thïn ëbën puõth.

Apolo ë koc Epethuth ku Korinth piõc

²⁴ Go raan Itharel col Apolo, dhiëth Alekdhändria pan Ijip, bën Epethuth. Yen ë njic wël thëer ci göt athör thëer wël Nhialic yic, ku ë njic jam apeï. ²⁵ Ku ëci piõc dhël Bëny ku nhëer ke ku jiem ku piõc koc yith rin Jethu. Ku kakkä aake pëc thook miõc nom wäär ye Joon looi. ²⁶ Ee ye këriëc ëbën njic teet yic apath tën amat ke ci riõc. Tëwën piñ Prithkila ku Akuila wëlkä, gokë yäth panden ku tëtke dhöl ci Nhialic nyooth tënë koc.

²⁷ Ku jol Apolo tak bi la pan Girik, go koc ci gam Epethuth kony ku gëtkë athöör tënë koc ci gam tö pan Girik, ku lëkkë ke bik njic lor apath tã yeet yen. Ku yeen aci bën aa raan ci koc ci Nhialic kucny dhënjde bik gam, bën kony apeï wën yeet yen. ²⁸ Rin wëlken ril ci lueel aaci yen koc Itharel thöl nhïim amat yic, ku nyuth ke yith wël thëer Nhialic ci göt yic lon Jethu yen ë raan ci loc ku dëc.

Paulo aci la Epethuth

19 Tëwën rëer Apolo Korinth, ke Paulo jol cath bi wuõth kuany yic ku yeet Epethuth. Tëën, aci koc kök abiõth yök thïn ² ku thiëc ke, “Ci Wëi Nhialic lööny wegup wën ci wek gam?” Gokë dhuõk ye, “Akëcku cak piñ lon tö Wëi Nhialic thïn.”

³ Go Paulo ke thiëc, “Na ye këya, ye miõc nom njö cak yök?” Gokë bëer, “Ee miõc nom ye Joon gam koc.”

⁴ Go Paulo lëk ke, “Miõc ye Joon koc muoc nhïim aye looi tënë koc ci kepuõth wel wei kërec yic. Ku lëk koc

Itharel wek aa dhil Jethu raan bi lõk bën yacök gam.” ^{††}

⁵ Wën piñ kek ë wët kënë, ke muoc nhïim bik jal aa koc buõth Jethu. ⁶ Ku tëëu Paulo yecin kenhïim, ku bö Wëi Nhialic kegup, ku jiemkë thok kök, ku jolkë wët ci bën tënë Nhialic aa lueel. ⁷ Ku röör aake cit thiäar ku rou ëbën.

⁸ Ku tën pëi kadiäk, Paulo ë ye la tã ye koc Itharel mat thïn, ku jiem ke ke apeï lon ye wët ye lueel rin bëäny Nhialic yic. ⁹ Go koc kök nhïim riel keyiic ku cik gëm, ku luelkë kërec apeï koc nhïim rin dhël pir ci Bëny nyooth. Go Paulo ke nyään piny ku jiël kek koc ci gam, ku jolkë wët aa jaam yic akölaköl, yöndit ye mony col Tiranuth jam thïn tënë koc juëc. ¹⁰ Ku la Paulo tuenj run karou ke loi kënë, abi koc ke rëer wun Athia, koc Itharel ku koc cie koc Itharel, wët Bëny piñ.

Aye wëet Ithkiba them bik jakrec cuop wei

¹¹ Nhialic ëci Paulo col aloi käk koc göi këc röt kan looi. ¹² Alanh yen tuc wuuny, ku alanh ye ceñ tën lusi, aake ye yäth tënë koc tuany. Ku tã ci ke yäth, aa tuaany col ajiël ku jiël jakrec kegup aya. ¹³ Eci koc kök Itharel këc gam baai kuany yic ke ye jakrec cuop wei koc gup, aa them aya bik rin Bëny Jethu aa lueel, ku yekë jam tënë jakrec ëlä, “Yin ayõck rin Jethu, ye Paulo jam rienke.” ¹⁴ Wëet raandit käk Nhialic col Ithkiba kadhorou kek aake ye kënë looi.

¹⁵ Go jnrac lueel tënë ke, “Yen anjic Jethu, ku yen aci wët Paulo piñ ku week yakë tak ye wek yi ña?”

¹⁶ Go raan tö jnrac yeguop thueet kegup ku yik ke tëtöök, ku ret aläthken yic kekõth. Nawën ke kat paande kecin köth alëth, ke kuër gup aya. ¹⁷ Koc Itharel ëbën ku koc cie koc Itharel ke ciënj Epethuth, aake ci kë ci raan la guõp jnrac looi piñ, gokë riõc apeï, ku jol rin Bëny Jethu aa leec apeï. ¹⁸ Go koc juëc ci gam bën ku lekkë kækken rec cik looi koc nhïim.

¹⁹ Go acör juëc luui ë kakkä athörken bëi ku cuänykë ke ke dëi raan ëbën. Ku matkë wëeu ke yoc athör yic gokë aa wëeu juëc apeï. ²⁰ Käjuëc ril ci röt looikä aaci koc cök puõth apeï, ku jol wët Bëny la tuenj ke thiëi piny, ku gëm koc juëc.

Koc Epethuth aacä aliäap looi

²¹ Wën ci kakkä röt looi, ke bö Paulo puõu bi la Jeruthalem ke tük Mathedonia ku Girik, ku lueel, “Të ci yen la ë bëikä yic ke yen abi dhil la Roma aya.” ²² Go Timothï ku Eratuth kocken ye kony tuoc Mathedonia, ku lõk rëer Athia.

²³ Tëwën rëer yen Athia yen ëci aliäm düt rot looi Epethuth rin dhël piir ci Bëny nyooth. ²⁴ Mony thõth milõnj col Demetriõth ë tö thïn. Ku yeen ë ye kan thõth milän këcit luëk kor ye ke jn tik col Artemith door thïn. Ku kocken lusi aake wëeu juëc yök ë luciden kënë yic. ²⁵ Go kocken lusi col ëbën, ku col koc kök milõnj thõth këcit luëk Artemith cimenden aya, ku lëk

† 18:18 Kn 6:18

†† 19:4 Mt 3:11; Mk 1:4, 7-8; Lk 3:4, 16; Jn 1:26-27

ke, "Week, anjäckë lɔn ye ʏok wëëukuan piir ʏok ʏök ë lusi kënë yic. ²⁶ Ayakë piŋ ku tiëŋkë yen kē looi raan cɔl Paulo. Aye lueel lɔn kāk ye thöðth acie Nhialic acin, ku yeen aci kɔc juëc wel nhiiim Epethuth ë tēn, ku jɔl a Athia ëbën. ²⁷ Këräc abī rot looi rin kɔc aaci bī njec aa jam ë lucidan kënë. Ku acie këya rot, acin kɔc bī ye ben aa tak lɔn ye luaj jɔŋdan cɔl Artemith kē thiek yic. Ku acin kɔc bī jɔŋdan cɔl Artemith ben aa theek, jɔŋdan ye raan ëbën Athia ku pinyinhom, door!"

²⁸ Wën piŋ thän awën cī kenhiim mat kē cī Demetriöth lueel, ke tuuc kegup ku riëkkë puðth apeī, ku loikë wuɔɔ ku yekë lueel ëlä, "Artemith Epethuth adit apeī alanden!" ²⁹ Ku jɔl kɔc juëc geu yic ëbën, duɔɔt looi. Ku dɔm thän awën Gaiöth ku Arithtarkuth, kɔc pan Mathedonia ke cath kek Paulo, ku riinjë ke tē ye kɔc geeu kenhiim mat thīn. ³⁰ Go Paulo wic bī la jam kek kɔc wën cī kenhiim mat. Go kɔc cī gam pëen bī cī la. ³¹ Ku kɔc kōk njec kek ye kɔcdit geeu yiic aake cī wët tooc aya bik lëk, bī cī bō bī bën jam kɔc nhiiim. ³² Tëwën kɔc ke cī bën amat yic aake loi duɔɔt. Ku ye kɔc kōk jam wël cī thōŋ kek wël kɔc kōk, rin kɔc juëc keyiic aake cɔk kënë met kɔc kenhiim kuc. ³³ Go kɔc kōk tak lɔn ë yen Alekdhändër yen cī kënë looi, rin cī kɔc Itharel ye cɔl ala kɔc nhiiim tuen. Go Alekdhändër yecin jɔt bī kɔc cɔl abit, ku bī tēt ke lɔn cī kek cōk tō ë wët kënë yic. ³⁴ Nawën lek Alekdhändër njic lɔn ë yen raan Itharel, ë ke njot ke loi duɔɔt ku njut yekë kiit yic, "Artemith Epethuth aril apeī alanden."

³⁵ Nawën ke jɔl raandit bëny geeu lëu bī kɔc duɔm thook piny ku lueel, "Kɔc Epethuth anjic raan ëbën, lɔn yen gen Epethuth yen ala riel bī luaj Artemith tiit, ku jɔl a kuör yath cī löny nhial. ³⁶ Acin raan dhäl ë kakkä. Këya, pälkë röt piny, ku duökkë lui lusi mīth. ³⁷ Wek aaci röörkä bëëi ë tēn, cɔk alɔn cin yen kē yaath cī nyaai luεεk, ku lɔn cin yen käreç cīk luεεl jaŋda guöp aya. ³⁸ Na la Dimitriöth kek kɔcken lusi raan yekë gaany, ka akööl ye kɔc luk aatō thīn ku bāny aa rëer thīn, alëukë bik raan wickë la gaany akölë. ³⁹ Ku na le kēdëët njüt wiëckë, ka bī luk amatdīt yic. ⁴⁰ Rin alëu bāny Roma kuan mac ʏo bik lueel lɔn cī ʏok aliäap looi rin kē cī rot looi akölë, rin acin raan lëu ye bī lueel, lɔn ala wët puðth looi aliäap, ku acin wët yic lëuku buk lueel aya rin aliäm kënë." ⁴¹ Wën cī yen wët kënë lueel, ke dāk amat nom.

Paulo aci la keny Mathedonia ku pan Girik

20 Tëwën cī kɔc ke wic Paulo bik nök röt päl piny, go Paulo kɔc cī gam cɔl ku mēt ke ke, ku lëk ke wël deet yen kepuðth ku jɔl ke tōŋ, ku jiël bī la Mathedonia. ² Ku jɔl cath wuðt juëc yiic ku lëk kɔc cī gam wël juëc deet yen kepuðth bëëi cī ke tëek yiic. Ku jɔl la wun Girik. ³ Ku rëer thīn pëi kadiäk. Tëwën guiir yen rot bī la Thiria, go njic lɔn cī kɔc Itharel ye thiën dhël yic bik nök. Go tak ku dhuk ciëen bī la tëek Mathedonia bī jäl la Thiria. ⁴ Kɔc cī yen bën ruac aayi Thopater, wën Piruth,

raan pan Beria, ku Arithtarkuth, ku Thekunduth kɔc Thethalonika, ku Gaiöth, raan Derbe, ku Tikikuth ku Tropimuth, kɔc wun Athia, ku jɔl aa Timothy. ⁵ Keek aaci la tuen ku lek ʏa tiit ʏok kɔc kōk ke cath kek ʏa Troath. ⁶ Ku ʏok aaci cath riäi jäl Pilipi ke ʏo cī Yan Ayum cin yic lusu kaŋ cam. Nawën nin kadhiëc cök, goku ke jal la dööt Troath, ku ë yen tē cī ʏok nin kadhorou bën nök thīn.

Paulo aci dhuk Troath

⁷ Nayɔn thëëi aköl nin dätëm, ke ʏok aa ʏo cī ʏonhiim kut ku buk ayup bany yic ku camku ʏok kɔc cī gam. Ku jɔl Paulo jam, ku le tuen ke jiëem kɔc nhiiim ʏet wëer ciel yic, rin ë bī jäl ʏon nhiäk. ⁸ Ku mëc juëc aake dëp ʏon nhial tēwën mët ʏok thīn. ⁹ Ku mony riënythii cɔl Eyutikuth ëcī nyuc aluüit nyin. Nawën cī jam Paulo kōu bër apeī, go nin nök abī nin, ku lööny piny aluüit nyin aʏeer. Ku ʏöt ëcī buth ke cōoc nom arak diäk. Nawën lek jɔt ke ʏökkë ke cī thou. ¹⁰ Go Paulo bën ku cuet rot yekōu ku pëet yic. Ku lëk kɔc, "Duökkë riöc, anjot piir!" ¹¹ Ku dhuk nhial, ku le röök ku banykë ayup ku camkë. Nawën cī jam ke ke apeī agut bī piny bak, ke jiël. ¹² Ku ʏëthkë riënythii wën baai ke piir, ke cī puðth miet apeī.

Paulo aci jäl Troath ku ler Miletuth

¹³ ʏok aaci la tuen buk la riäi yic, ku ger ʏo buk la Athoth tēn yen bī Paulo la met riäi yic thīn. Ku ëcī lëk ʏo ku buk looi këya, rin ë wic bī la Athoth yecök. ¹⁴ Nawën le röm ke ʏo Athoth, go cath kek ʏo riäi ku lokku Mitilene. ¹⁵ Ku tēmku ë riäi ku ʏeetku Kayoth ʏon nhiäk dët. Na aköl dëët ke ʏo la Thamothe, nawën ben bak goku ʏet Miletuth. ¹⁶ Ku ëcī Paulo tak ku bī Epethuth waan thok, rin cī yen ye wic bī gāau wun Athia. Ku ë ban yekōu rin ë wic bī them apeī bī ʏet Jeruthalem aköl looi Yan Ayum cin yic lusu.

Paulo aci kɔcdit Epethuth tōŋ

¹⁷ Tëwën cī Paulo ʏet Miletuth go thok tuɔɔc tēnë kɔc Epethuth, ku bī kɔcdit kek bāny kɔc cī gam röm kek ye. ¹⁸ Tëwën cī kek ʏëet go lëk ke, "Wek aa njic lucidië, ku tē cī ʏen cien thīn kek we aköl tōŋ ʏon ʏëet ʏen wun Athia. ¹⁹ ʏen akëc rot looi ke ʏa ye raan nhiam. Ku ʏen ʏa loi lusi ʏa ya aluaj Nhialic. Ku ʏen ʏa ye rëer ke ʏa dhiau puðu wët pīr ril yic ye kɔc Itharel ye wic bik ʏen nök. ²⁰ ʏen acin kē ca muŋny we, kën yen bī we kony tēwäär ye ʏen kɔc lëk, ku ya kɔc piöc wët Nhialic agut bāaikun yiic. ²¹ Kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, aa ca ke aa lëk alanden ku bik kepuðth dhuök ciëen ku gamkë wët Bānyda Jethu. ²² Ku ëmën, rin theek ʏen wët cī Wëi Nhialic lëk ʏa, ke ʏen adhuk Jeruthalem, ku akuöc ʏenö bī rot la looi tēnë ʏa tētui. ²³ Kën yen njec ë kē cī Wëi Nhialic thōn ʏen gëeth ca tëek yiic ë lɔn bī ʏa mac, ku käreç bī luöi ʏa gëeth yiic ëbën aatit ʏa. ²⁴ Ku piërdië acä ye kuëc nom lɔn ye yen këpath tēnë ʏen, ku ë rin wic ʏen ye ku ba lusi yen cī Bëny Jethu yiëk ʏa

ba thöl, yen lön bi yen ye aa lëk kōc, yen thon path tēn-hiēer Nhialic kōc thīn. †

²⁵ “Yen aci cath kamkun, ke ya jam wēt bääny Nhialic. Ku anjiec emēn lön cīn yen raan dēt kamkun bā ben tīn. ²⁶ Kēn yen alëk we ku bāk muk wenhiim akölē, tē le yen raan bi dhēl ca nyooth lōk puöl bi mää, ka cīi yen bi gōk. ²⁷ Rin acīn kēdēt ca moonny kēc lëk we ye kē wic Nhialic ebēn ku bi looi. ²⁸ Tietkē rōt apath ku tietkē kōc cī Wēi Nhialic we looi bāk aa kōc mēc ke. Calkē rōt aaye abiōk kōc cī wēt Nhialic gam, kōc cī looi bik aa kacke thon Wēnde. ²⁹ Anjiec na la jāl ke kōc ater Nhialic, cīt gal cī wāth aabi bēn kamkun, ku keek acīn raan tōk kam kōc cī gam bik puöl. ³⁰ Nīnkui bi bēn kōc kōk akuōtdun yic aabi lueth aa lueel na lēukē ka wēn kōc cī gam. ³¹ Tietkē wenhiim, ku duōkkē nhīim mār, anjiec wek aca piōōc piū nyin akōl ku wēer tēn run kadiāk.

³² “Ku emēn wek aca pāl Nhialic bi we tiit dhēenjen nhiēer yen we. Yen ala riel bi we dōc bāk kāpath yōk, kāpuoth kek ye yiēk kōcken cī bc. ³³ Acīn kāpuoth raan dēt cimēn luŋ thith, ku milān tōc, ku alēth ca tuōōr nyīn. ³⁴ Anjiekē wēpēc lön ke lusi ca looi, cī yen ke wēu juēc yōk thīn aa kek cī yen kākkiē ku kāk kōc rēer kek yen yōc. ³⁵ Aca nyuōth we kājuēc yiic ebēn, lön nadē raan luui apeī yen ē kōc nōp kony, ku wēl cī Bēny Jethu lueel aake muōk yanhom yōn cī yen ye lueel ēlā, ‘Raan kōc muōc ē yen puū miet apeī tēn lön bi raan dēt ye muōc!’ ”

³⁶ Tēwēn cī Paulo thōk jam, gokē kenhiol guōt piny ku rōōkkē Nhialic. ³⁷ Keek aaci dhiau tēwēn ye kek Paulo paat yic, ku yekē ciem ke tōnkē. ³⁸ Keek aake rēc puōth wēt cī yen ye lueel ēlā, wek aaci ya bi ben tīn. Ku jōlkē ruac riāi yic.

Paulo aci la Jeruthalem

21 Yōk aaci kōc cī gam ke bō Epethuth tōōn ku jiēlku. Tēwēn cī yōk wār teem riāi, goku yet tē cōl Koth. Nayōn akōl dēētē ke yō yet pan cōl Rodeth, ku jiēlku thīn ku lokku tē cōl Patara. ² Ee tēēn yōk aaci riān la Ponicia bēn yōk thīn, goku keec thīn ku ger yō. ³ Yōk aaci bēn yet tē ye yōk Thaipruth tīn thīn, ku jōl riāi cath ke Thaipruth tō kōn cam ke yō la Thiria. Yōk aaci bēn la piny riāi yic Tire, ku ē yen tēn bi kāk ke tō riāi yic la jat piny thīn. ⁴ Yōk aaci kōc kōk cī gam bēn yōk Tire, goku rēer ke ke nin kadhrou. Keek kōc Tire aake cī Wēi Nhialic yōōk ku bik Paulo lëk ku bi cīi la Jeruthalem. ⁵ Na la nīnkuan ke buk nōk ke ke Tire thōk, goku jāl. Keek ebēn agut diāār ku miēthken aaci yō bēn ruac. Nawēn yeetku wath thok ke yō gut yonhiol piny agōr thok ku rōōkku Nhialic. ⁶ Ku tōnku ke ku lok riāi yic ku dhukkē baai.

⁷ Yōk aaci ger jāl Tire agut Ptolimiath, tē yen cī yōk kōckuan cī gam bēn la muōōth thīn ku rēerku ke ke niēn tōk. ⁸ Na akōl dēētē ke yō jiēl ku yeetku Cetharia. Tēēnē, yōk aaci bēn la pan Pilipo raan kōc piōōc Wēt

† 20:24 2Tim 4:7

Puoth Yam Nhialic, ku rēerku kek ye. Yeen ē ye raan tōn kōc kadhrou ke cī kuany Jeruthalem. ††9 Yeen ē la nyiir kaŋuan kēc thiaak ku keek aake cīt kōc kāk Nhialic tīn. ¹⁰ Tēwēn cī yōk nin nōk paande ke raan kāk Nhialic tīn cōl Agabuth bō wun Judia, ††1 bi yō bēn tīn. Ku lōōm gōm ye Paulo yeyic duut, ku duut yecōk ku yecin ku lueel, kē cī Wēi Nhialic lëk ya akīn, raan la gōm kēnē abi kōc Itharel la der Jeruthalem cīt emēn cī yen ye nyuōōth, ku abik thōn kōc cie kōc Itharel.

¹² Tēwēn piŋ yōk ē wēt kēnē, yōok ku jōl aa kōc ē pan wēn, goku Paulo lōn bi cīi la Jeruthalem. ¹³ Go dhuōk yō ēlā, “Yēō lusi kē emēn dhiēu wek kēlā, bāk ya cōl akōc puōu? Acie lön bi yen la der Jeruthalem yetōk yen ca gam, awiēc aya ku ba la thou thīn rin Bēny Jethu.”

¹⁴ Ee kēcku lēu buk dōk, goku puöl, ku jōlku lueel, “Pēlku Nhialic ku bi kē cī tak looi.”

¹⁵ Tēwēn cī yōk nin ē tēēn, ke yō jōl rōt guiir ku jiēlku buk la Jeruthalem. ¹⁶ Kōc kōk kam abiōth Cetharia aaci yō bēn ruac, ku yēthkē yō pan raan bi yōk la rēer thīn cōl Menthon, raan Thaipruth, ku ē ye raan tōōn kam kōc tuēn ke kōn wēt Jethu gam.

Paulo aci Jemith la tīn

¹⁷ Nawēn yeetku Jeruthalem go kōc cī gam yō lor ke mit puōth. ¹⁸ Na la akōl dēētē bēn, goku la yōk Paulo buk la jam kek Jemith, ku kōcdit kāk Nhialic aake tō thīn. ¹⁹ Keek aaci Paulo jāl muōōth ku jōlke kuēny yic kāk cī looi ebēn tēnē kōc cie kōc Itharel riel cī Nhialic yiēk ye. ²⁰ Nawēn cīk kāk cī Paulo kuany yiic piŋ, gokē Nhialic leec. Ku jōlkē lëk ye, “Alēu ba tīn emēn yīn wāmāāthda. Kōc juēc apeidit ke ye kōc Itharel aaci gam, ku keek aa thek lōn Mothith apeidit. ²¹ Ku acīk piŋ lön ye yīn kōc Itharel tō wuōt kōk yiic piōōc ku bik lōn Mothith puöl. Ku aca aa lëk ke bik miēthken cīi ye ŋoot ku pāl kē tēcīt tē ye kōc Itharel ciēn thīn. ²² Abik dhiel piŋ yen lön cī yīn yēēt. Yēō buk looi emēn? ²³ Anjēēn ba kē buk lëk yī looi. Ala kōc kaŋuan ē tēn cī kuēēn. ²⁴ Cath ke ke, ku māt rot kōc bi kegup wuōōny wei, bāk rōt kōc ē tōk ku tāāu wēēuken piny, wēu kāk kek bi kek rōt kōc, ku keek aabi kenhiim muut. Kēya, abik jal ŋic ebēn lön wēl cī lëk ke rienku aa lueth, ku yīnhom yīn adhil ceŋ tēcīt tē ye lōn Mothith ye lueel thīn. ††25 Ku kōc cie kōc Itharel cī gam, aa cuk tuōc athōōr buk lëk ke bik miith cī ke jakrec door cīi ben ya cam, ku jōl aa riem ku lān dēt cī dec, ku titkē rōt bik gup cīi la akōr.” ††

²⁶ Go Paulo rot māt rōōr wēn, nayōn nhiāk ke kōc rot ke ke. Ku jōl la luān Nhialic, ku lëk kōc tē bi nin kōc thōk, tēn yen bi kōc jāl a looi tēnē raan tōk keyiic ebēn.

Paulo aci thel ayeer luān Nhialic

²⁷ Nawēn cī nin kadhrou thiōk ke thōk, go kōc kōk Itharel ke bō wun Athia Paulo tīn luān Nhialic. Gokē kōc rac nhīim ebēn ku dōmkē Paulo. ²⁸ Ku luelkē ke cī kerōt

†† 21:8 Lusi 6:5; 8:5 † 21:10 Lusi 11:28 †† 21:24 Kn 6:13-21 †† 21:25 Lusi 15:29

jɔt, “Kɔc Itharel! Kuɔnykë ʒo! Yen raan kën, ee yen piny kuany yic ke piöc kɔc ku ye lueel kɔc Itharel aa kɔc rɛc, ku ë lõŋ Mothith, ku jɔl a luaj Nhialic kënë yöŋ yic. Ku emën aci kɔc cie kɔc Itharel bëi luaj Nhialic aya, ku bik bën yiëk yic buɔl yen tën athëk Nhialic!”²⁹ (Ee luelkë yen kën, wët ci kek Tropimuth raan Epethuth tiŋ ke cath kek Paulo geeu, gokë tak lɔn ci Paulo bën kek ye luaj Nhialic. †)

³⁰ Go aliäp thiëi kal yic ëbën, ku jɔl kɔc kat ku lek Paulo dɔm, ku thelkë ayeer luaj Nhialic. Ku thiökkë kal thok nyin yic. ³¹ Tëwën wic kek ye bik Paulo nɔk, ke thok ëci tuɔc tënë bëny apuruuk Roma lɔn nadë ke kɔc ëbën Jeruthalem aa loi ariɛɛr. ³² Go bëny apuruuk lööny dhöl nyin yic kek bëny kɔk apuruuk ku apuruuk, ku riŋkë tën tō yöŋm thïn. Nawën tiŋ thän awën wic Paulo bik nɔk apuruuk, gokë puɔl.

³³ Go bëny apuruuk la tënë Paulo ku dɔmkë, ku yöökkë apuruuk bik der cïn arëk karou. Ku jɔlkë thiëc, “Yeŋa yen monyë, ku yeŋö ci looi?” ³⁴ Go kɔc ke tō yöŋm yic wël cii thöŋ aa lueel. Ku jɔl aliäp rot looi agut bi bëny apuruuk ciën kë detkë, kë ci rot looi yic. Gokë apuruuk yöŋk bik Paulo kuaath tēden rēer kek thin. ³⁵ Nawën cik jɔl cath ku rēetkë tēthöny, ke yöŋm juak rot apei, go apuruuk Paulo jɔt. ³⁶ Gokë buɔth ku yekë kiu ëlä, “Bäk, dhilku nɔk.”

Paulo aci rot kony

³⁷ Tëwën dööt kek tē ye apuruuk rēer thin, go Paulo lëk bëny apuruuk, “Ci ʒa päl ku ba yi lëk wët diëñe?”

Go bëny apuruuk jɔl thiëc, “Ye jam thoŋ Girik?” ³⁸ Ku yin, cii ye raan Ijip wäär ci raan tim kanuan muk dhëŋ wat nhim roor, ku wic ba thör kek kɔc mac baai?”

³⁹ Go Paulo dhuk nhom, “ʒen ë raan Itharel, dhiëth pan cɔl Tarthuth wun Cilicia, ʒen ë raan gen diit njic. Päl ʒa ku ba jam tënë kɔc.” ⁴⁰ Ke yeen aci bëny apuruuk bën puɔl ku bi kɔc jääm nhim, ku jɔl Paulo keɛc nhial tēthöny ku nyooth yecin bi kɔc biɛt. Nawën cik biɛt, go Paulo jam tënë ke thuɔŋden.

22 “Kɔckiën diit ku wek wämäthkië ku wek wärkua, piɛŋkë apath ʒen acin këreɛc ca looi nëk ʒa.”

² Nawën piŋkë ke jam thuɔŋden, gokë biɛt, abi piny la diil ku jɔl Paulo la tueŋ ke jam, ³ “ʒen ë raan Itharel, dhiëth Tarthuth wun Cilicia, ku ʒen ʒa diit Jeruthalem tën ku ë Gamaliel yen acä piöc. ʒen aci piöc tē bi ʒen lööŋ wärkuan diit thek thïn, cimëndun wek kɔc tō tën akölë. †† ʒen aci kɔc ke buɔth dhël kën yic cɔl agum. ʒen aci röör ku diäär cɔl amac. ⁵ Raandit kāk Nhialic ku kɔc akut luk ëbën alëukë ku bik lueel lɔn nadë ke yic yen kë ʒa lueel. Keek aacä yiëk athör ku ba ke la yiëk kɔckuan Itharel tō Damathkuth. Ke ʒen aci kɔc ci gam bën la dɔm ku rek kecin, ku kuëth ke ciëñ Jeruthalem rin bi ke bën tēm awuɔc.” †

† 21:29 Lusi 20:4 †† 22:3 Lusi 5:34-39 † 22:5 Lusi 8:3; 26:9-11

Paulo aci tē ci yen a raan ci gam teet yic

⁶ “ʒon aköl ciel yic ke ʒa cath, ʒa ci thiök kek Damathkuth, ke këcit mac la biliny nhial ku go ʒa guɔ göŋl piny. ⁷ Ku wiëk piny ku piɛŋ röl raan ke jam ku lëk ʒa, ‘Thawul! Thawul! È rin nõ cɔl yin ʒa agum?’ ⁸ Guɔ thiëc, ‘Ye yin ʒa Bëny?’ Go lëk ʒa, ‘Ee ʒen Jethu raan Nadharet, è rin nõ cɔl yin ʒa agum.’ ⁹ Kɔc ke cath kek ʒa aake ci mac tiŋ, ku aa këc röl jam tënë ʒa piŋ. ¹⁰ Guɔ thiëc, ‘Yeŋö ba looi, Bëny?’ Ku aci Bëny bën lëk ʒa, ‘Jɔt rot ku lɔr Damathkuth, ku yin abi la lëk këriëc ëbën yen ci Nhialic tak ku ba looi tënë ye.’ ¹¹ ʒen ʒa ci many cä bir nyin cɔr, go kɔc ke cath kek ʒen ʒa thel ku ʒëthkë ʒa Damathkuth.

¹² “Ku mony cɔl Ananiath ë tō Damathkuth, ku ë ye raan Nhialic door ku ë thek lõŋ kɔc Itharel, ku yeen ë thekkë apei. ¹³ Yeen ëci bën tënë ʒa, ku këc ʒalöŋm ku lueel, ‘Wämääth Paulo, ba pial ba ben daai! Nyin yic nyiendië aci rot bën liep ku tiëŋ piny. ¹⁴ Ku lueel, ‘Nhialic ye wärkuan diit door aci lɔc ku ba kë wic ba looi tënë ye njic, ku tiŋ Aluandeen puɔth kākä looi, ku piŋ röldë ke jam. ¹⁵ Ku yin abi ʒa raan njic ë wët kënë, ku ba raan ëbën lëk kë ca tiŋ ku kāk ca piŋ. ¹⁶ Ku emën, yeŋö ŋuɔt tit? Jɔt rot ku bi yi muɔc nhom, ku cɔl adumuöŋmku aa lɔc wei, ku ba Nhialic ʒa röŋk.’

Nhialic aci Paulo yöŋk bi kɔc cie kɔc Itharel piöc

¹⁷ “Ku jal dhuk Jeruthalem, ku wën ci ʒen la ba la röök luaj Nhialic, ke ʒa tiŋ kecit nyuöth, ¹⁸ ku tiëŋ Jethu ke lëk ʒa, ‘Jäl emën Jeruthalem ku ban yiköu, rin kɔc tō tën, aaci wëlkun ba ʒa lueel rienkië bi gam.’ ¹⁹ Guɔ dhuk nhom, ‘Bëny, aŋickë apath lɔn ci ʒen a la yön amat Itharel yiic, ku dam kɔc ci gam ku cal ke aa that. ²⁰ Ku ë ca gam wäär ku bi Ithipin nɔk raan ye kɔc piöc wëtdu, ku ë ʒen ʒa cä alëth kɔc ke nëk ye lök tiit.’ ††²¹ Go Jethu lëk ʒa, ‘Lɔr, rin yin aba tuɔc tēmec tënë kɔc cie kɔc Itharel.’”

²² Go kɔc wën wël Paulo piŋ, agut lɔn lueel yen wët bi ye tuɔc tënë kɔc cie kɔc Itharel. Gokë duɔt ben looi, “Nyaikë raan cit kën ë pinynhom! Näkkë! Acie raan path bi piri!” ²³ Ku jɔlkë aa kiu, ke ʒa alëthken piɛr nhial ku yekë liɛt weer nhial. ²⁴ Go bëny apuruuk Roma apuruuk yöŋk bik Paulo ʒäth yöt tē ye apuruuk tiit thïn, ku lëkkë ke ku bik that, rin bi Paulo wët ye kɔc Itharel ye jääm guöŋ lek. ²⁵ Ku wën ci kek ye der ku bik that, go Paulo lëk bëny apuruuk wën kääc kelöm ëlä, “Ye lõŋ lueel lɔn nadë ke raan Roma that ë path ke këc ʒäth luk yic, bi la awuɔc yök yeguöŋ?”

²⁶ Nawën piŋ bëny apuruuk wët ci Paulo lëk ye, go la tënë bënydiit apuruuk ku thiëc, “Yeŋö loi? Yen monyë ë raan kɔc pan Roma.”

²⁷ Go bënydiit apuruuk la tënë Paulo ku thiëc, “Lëk ʒa, ye raan Roma?” Go Paulo bëer, “Ee yic.”

†† 22:20 Lusi 7:58

²⁸ Go bënydit apuruuk lueel, “Ÿen ë raan kɔc pan Roma rin cī Ÿen wëu juëc täau piny tënë kɔc mac baai.” Go Paulo bëër, “Ÿen ë raan pan Roma rin ye kɔc ke dhiëth Ÿa kɔc pan Roma.”

²⁹ Go kɔc kɔk ke bī Paulo bën thiëc, dhuk ciëen ku nyiënkë thīn, ku bënydit apuruuk ëci riöc wën cī yen ye njic lɔn ye Paulo raan kɔc Roma, ku rin cī yen ye cɔl ader aya.

Paulo aci Ÿäth luk yic

³⁰ Na aköl dëët, wën wic bëny apuruuk Roma ye bī awuöc ye kɔc Itharel Paulo gaany njic, go Paulo cɔl adëk apuruuk cin, tëwën cī ye rek ku yöök kɔcdit kāk Nhialic ku kɔc amat ëbën bīk röm. Ku bīi Paulo kenhīim.

23 Go Paulo kɔc amat döt ku lueel, “Kackië, acin kāk tō Ÿapuöu, ba ke thiëc rin piërdië, Ÿa dëei Nhialic agut cīt akölë.” ² Ee tëën, ke raandit kāk Nhialic cɔl Ananiath yöök kɔc wën kääc tēthiök kek Paulo bīk buöök thok. ³ Go Paulo lëk ye, “Nhialic abī dhiel buöök aya, yīn kē cie guöp ye yār! Yīn aci nyuc ba luk looi tënë Ÿa cīt tē ye löŋ ye luëel thīn, ku yīn aŋot yī cī löŋ dhoŋ kōu rin cī yīn kɔc yöök bīk Ÿa biäk!” †

⁴ Go kɔc thiäak kek Paulo lëk ye, “Yīn alat raandit kāk Nhialic!”

⁵ Go Paulo bëër, “Acä njic, kackië lɔn ye yen raandit kāk Nhialic. Aye athör thëer wël Nhialic lueel, ‘Yīn aci kërac dhil luëel bëny mac kacku guöp.’” ††

⁶ Nawën tīŋ Paulo, ke kɔc kɔk aa kɔc akut Thaduthī ku kɔc kɔk ke ye kɔc akut Parathī, ke jam apei röldit tënë kɔc luk, “Kackië! Ÿen ë raan akut Parathī, kɔc ke dhiëth Ÿa aake kɔc akut Parathī. Ÿen aci bëëi luk yic rin ye Ÿen ye njöth lɔn bī kɔc cī thou röt jɔt aköldä!” ‡

⁷ Nyin yic tëwën lueel yen wët kënë, ka agöth la nhial kam Parathī ku Thaduthī ku tekkë keyiic. ⁸ Rin aye Thaduthī lueel lɔn cī kɔc röt bī jɔt thou yic, ku acin atuuc nhial ayī atīip kɔc cī thou. Ku Parathī aa kākä gam ëbën kadiäk. ††† Ku juak jam rot apei kam Parathī ku Thaduthī. Go kɔc kɔk piöoc lööŋ, ke ye kɔc akut Parathī, röt jɔt ke cī puöth riäak apei ku luelkë, “Acin kërëc cī yök ke cī looi! Tëdë, ke atuny nhial, yen aci diët jam tënë ye!”

¹⁰ Ku la agöth nhial apei, nawën ke bëny apuruuk riöc ciët ke bī Paulo cak nök. Go apuruökke tooc bīk Paulo la nyaai luk yic, ku Ÿëthkë tēden ye kek rëer thīn.

¹¹ Nayɔn aköu ke Bëny kääc Paulo lööm ku lueel, “Dëet yīpuöu! Aca nyuöth Jeruthalem, lɔn ë yīn raandië, ku yīn adhil këcīt ë kënë looi Roma aya.”

Ee wic kɔc Itharel bīk Paulo nök

¹² Nayɔn nhiäk ke kɔc kɔk Itharel mat kenhīim, ku kuënkë lɔn cīi kek kuat miëth bī kaŋ cam ku dëkkë tē këc kek Paulo kaŋ nök. ¹³ Kɔc ke mat kënë yic, aake thiärŋuan ku tē kac. ¹⁴ Ku lek tënë kɔc kāk Nhialic ku

† 23:3 Mt 23:27-28 †† 23:5 B.bei 22:28 ‡ 23:6 Luci 26:5; Pili 3:5 †† 23:8 Mt 22:23; Mk 12:18; Lk 20:27

kɔcdit baai ku luelkë, “Ÿok aaci kuëŋ apei Ÿodhie buk cīi mīth, Ÿet tē bī Ÿok Paulo kaŋ nök. ¹⁵ Ku ëmën, week ku kɔc kɔk akut, tuöckë wët tënë bënydit apuruuk raan Roma bī Paulo bëëi tënë we, ku luelkë lɔn wic wek ye bäk kē cī looi bën deet, ku Ÿok aabi röt guuir buk nök kē këc Ÿëet wenhīim.”

¹⁶ Ku wën nyankën ë Paulo ëci wët nëk nër piŋ, go riŋ tē rëer apuruuk thīn ku le wët lëk Paulo. ¹⁷ Go Paulo raan tök kam bëny apuruuk cɔl ku lëk ye, “Ÿäth riënythii kënë tënë bënydit apuruuk, ala wët wic bī lëk ye.” ¹⁸ Go bëny apuruuk riënythii wën Ÿäth tënë bënydit apuruuk ku lueel, “Ÿen aci Paulo, raan mac, cɔl ku lëk Ÿa ba riënythii kënë bëëi tënë yī, rin ala wët bī bën lëk yī.”

¹⁹ Go bënydit apuruuk döm cin ku Ÿëth tēden röt ku thiëc, “Yenjö wic ba lëk Ÿa?”

²⁰ Go lueel, “Acī kɔcdit Itharel mat yic bīk yī thiëc bī Paulo Ÿäth luk yic nhiäk, rin wic kɔc luk ye bīk kāk juëc cī Paulo looi la deet. ²¹ Ku duk wëtten piŋ, rin abī la raan thiärŋuan ku tē kac bī ye thiën bīk nök. Aaci kuëŋ bīk cīi mīth ku dëkkë Ÿet tē bī kek ye nök. Ku ëmën aaci röt guuir bīk looi, ku aa tit wëtdu bīk piŋ.”

²² Go bënydit apuruuk lëk ye, “Duk ben lëk raan dët lɔn cī yīn Ÿa lëk wët kënë.” Ku cɔl riënythii ajiël.

Paulo aci Ÿäth tënë bënydit Pelik

²³ Nawën ke bënydit apuruuk cɔl bënyken apuruuk karou ku lueel, “Kuanykë apuruuk buot karou ku jɔl aa raan thiärthorou cath mathiärŋ, ku raan buot karou ke muk tɔŋ bīk la Cetharia, ku rëerkë ke cī röt guuir bīk lööny dhöl ëmën akäu. ²⁴ Ku wiëckë mīthiöŋ bī Paulo ke cath, ku Ÿäthkë tënë bënydit Pelik ke cīn kërëc yök ye dhël yic.” ²⁵ Ku jɔl bënydit apuruuk athör göt ëlä,

²⁶ “Ÿen, Klaudiöth Lithiath Ÿen agët athör kënë tënë yī bënydit Pelik path apei. Yīn aca muöth. ²⁷ Kɔc Itharel aake cī mony kënë döm ku duërkë nök. Ku aca piŋ lɔn ye yen raan Roma, guo la kek apuruökkië bīk la kony. ²⁸ E wiëc ba awuöc ye kek ye gaany njic, guo Ÿäth amat yic tënë ke. ²⁹ Aca yök lɔn acin awuöc cī looi bī Ÿok ye nök, nadë ke macku. Aye kënë gaany kāk la thiäak kek lööŋken. ³⁰ Nawën la lëk Ÿa lɔn cī kɔc kɔk Itharel wët mat yic bīk mony kënë nök, guo tak ba tuöc tënë yī. Ku lëk kɔc awën gɔcny ye, week lak tënë Bënydan dīt bäk awuöc cī monyë looi la lueel yenhom.”

³¹ Go apuruuk këwën cī lëk ke looi. Ku nyëikë Paulo ë wëer kën bīk Ÿëet Antipatrith. ³² Nawën bak piny, ka apuruuk ke cath kecök dhuk Jeruthalem, ku nyiënkë Paulo apuruuk cath mīthiöŋ bīk la kek ye. ³³ Ku Ÿëthkë Cetharia, ku gemkë athöör tënë bëny Pelik ku thönkë Paulo. ³⁴ Nawën cī bënydit Pelik athöör kueen, ke thiëc Paulo, “Ye raan wun nen?” Nawën yök lɔn ë yen raan wun Cilicia ³⁵ ke lueel, “Ÿen abī wëtdu piŋ tē le kɔc gɔcny yī Ÿëet.” Ku yöök apuruuk bīk Paulo la muk ku titkë pan wäär buth Antipäth Ÿërot.

Kɔc Itharel aaci Paulo gaany

24 Nawën nïn kadhiëc cök ciëen, ka Ananiath raandit kāk Nhialic la Cetharia kek kɔcdit kōk ē baai, ku jɔl a raan bī wēdden njec la kuany yic luk yic cɔl Tertuluth. Ku lek bēnydit Pelik nhom ku lēkkē wēlken gɔɔny kek Paulo. ² Go Tertuluth cɔɔl ku jɔl Paulo gaany ēlā, “Yin bēnydit! Wēt ye yin raan njc kɔc mac ē yen aci yok rēer run juëc dōr yic ke cïn aliäap. Ku kajuëc peth ca looi kek aaci wuōnda yāth tuerj. ³ Kāpuothkā aa nhiarku ke ēbēn akōlakōl. Ku yin acuk leec yopuōth apei. ⁴ Acā wic ku ba jam apei, ku yin alānj ba wēl kuēnku yī piŋ. ⁵ Yok aaci mony kēnē yok ke ye raan rac. Yen acā aliäap a looi kam kɔc Itharel pinyinhom ēbēn. Ku yeen ē bēny kɔc akut Nadharet. ⁶ Yeen awic bī luanj Nhialic yiëk yic buōl. Ku yeen acuk dɔm. Acuk them buk tēm awuōc tēcīt tē ye lööŋ panda ye lueel thīn. ⁷ Ke yeen aci bēnydit apuruuk Lithiath bēn dōm bei yocin riel ku nyiëi. ⁸ Ku yōök kɔc cī Paulo gaany ku bik bēn luk yic yinhom. Tē thiëc yin ye, ka ba guc njc kek kāk cī yok ye gaany.” ⁹ Ku met kɔc Itharel thīn aya ku luelkē lɔn kāk cī Paulo gaany aa yith.

Paulo aci rot kony Pelik nhom

¹⁰ Go bēnydit baai Paulo jāl yōök bī jam, ku jɔl Paulo lueel ēlā, “Anjiec lɔn ye yin raan cī luk luōk run juëc ē wundaan. Ke yen amit puōu ku ba rot kony yinhom. ¹¹ Tē lēu yin ye ba yic njc, ke wāar tēcīt nïn kathiäär ku rou emēn, yen ē le yen Jeruthalem ba la rōök thīn. ¹² Ku kɔc Itharel acin raan cik yok ke gōth ke yen luanj Nhialic. Ku keek aakēc ya yok ke ya ye kɔc rac nhiim tēn amat Itharel. Ku jɔl aa yōn kōk yiic aya. ¹³ Ku keek acik bī lēu bik yī lēk kēn ye nyuōth lɔn ye kāk cik kuēn yaguōp yith. ¹⁴ Wēt lēu ba gam akin. Yen ē Nhialic ye wārkuan dit door, door aya dhēl yen yekē lueel ka cie yic. Ku yen ē keriëc ēbēn cī gōt lööŋ Mothith ku athör kɔc kāk Nhialic tiŋ yiic gam. ¹⁵ Yen ala njōth cīt njāthden aya tēnē Nhialic lɔn bī kɔc ēbēn, kɔc path ku kɔc rac rōt jɔt thou yic akōldā. ¹⁶ Ke yeen aya them ku ba kē la cök looi tēnē Nhialic ku kɔc ēbēn. ¹⁷ “Yen aci run nōk wei Jeruthalem, ke yen ya cī la wēu ba yāth tēnē kackië ku la rot kōc. ¹⁸ Ee wēn looi yen ē kēnē yen ē yok kek ya luanj Nhialic ke ya cā guōp wuōny wei käreç. Ee cïn yōm rēer kek ya, ku ē cïn aliäm cī rot looi. ¹⁹ Ku kɔc Itharel ke bō wun Athia aake rēer thīn. Ku keek nhiim, njōt aaci dhieł bēn yinhom ku bik kē ca wuōc bēn lueel. ²⁰ Na cie këya, ke ē rōör rēer ē tēn, ka luel awuōc cik yok ca looi wāar cī ya yāth luk yic. ²¹ Kē njec ē kē tōj ca lueel ēlā ke ya kääc kenhiim, ‘Yen aci bēi luk yic akōl wēt cī yen ye gam lɔn nadē ke kɔc cī thou aabi rōt jɔt bik pir.’” †

²² Ku ē njc Pelik apath yen tē ye dhēl pir kɔc Itharel theek thīn. Go luk puōl ku lēk ke ēlā, “Na la bēnydit apuruuk Lithiath yēet ke luōŋdun aba tiŋ.” ²³ Ku lēk

bēny apuruuk rēer apuruuk Paulo tiit nhiim ku bī Paulo cī tiit apil yic, ku yekē kɔc määth kek ye puōl bik kākken wic aa bēi tēnē ye.

Paulo aci jam tēnē Pelik ku Druthila

²⁴ Na la nïn lik thök, ke Pelik bō kek tiŋde Druthila, ku ē nyan kɔc Itharel. Ku tuc Paulo bī bēi bī wēt ye Paulo gam rin Jethu Kritho bēn piŋ. ²⁵ Nawën la Paulo tuerj ke jam wēt path ku lɔn bī raan rot tiit käreç, ku jɔl a bēn akōl luŋdit, go Pelik riōc ku lueel, “Yiin alēu ba jāl emēn. Yin aba ben cɔɔl tē cī yen nhom ben lääu.” ²⁶ Ku ye njōth lɔn bī Paulo ye riōp wēu. Ku rin ē wēt kēnē aci bēn a tuōc akōlakōl ku jiem kek ye.

²⁷ Na la run karou thök, ke Porkiōth Pethtuth wēer nyin bēnydit Pelik ke ye bēny. Pelik ē wic ku bī kɔc Itharel nhiaar, go Paulo nyään mēc yic.

Paulo aci thiëc ku bī tuōc tēnē Bēnyŋaknhom

25 Nin kadiäk cök ciëen wēn cī Pethtuth yēet Cetharia, ke jiël thīn bī la Jeruthalem. ² Tēwēn ke kɔcdit kāk Nhialic ku jɔl aa bāny Itharel ke gɔɔny Paulo la tēnē ye, ku lēkkē wēdden. Ku lānjkē Pethtuth, ³ ku bī ke luōi kē wickē kepuōth ku bī Paulo bēi Jeruthalem, rin ē cik mat yic ku bik Paulo nōk dhēl yic. ⁴ Go Pethtuth bēer, “Paulo abi rēer ke mac Cetharia, rin yen ad-huk ē ninkā. ⁵ Calkē bānykun aa la Cetharia kek ya, ku bik jāl la kuēn guōp tē le yen awuōc cī looi.”

⁶ Go Pethtuth nïn kabēt aduërkē aa thiäär kaŋ nōk ke ke, ku jɔl la Cetharia. Na akōl dēētē ke la luk yic, ku jɔl apuruuk yōök ku bik Paulo kuëth yenhom. ⁷ Na la Paulo yēet, go kɔc Itharel ke bō Jeruthalem ke kääc, ke cik gōm piny, jɔk bik käreç apei lueel yeguōp, ku acin kē cie nyuōth lɔn ye kāk kē yith. ⁸ Go Paulo rot kony ēlā, “Yen acin kē ca wuōc lööŋ kɔc Itharel yiic, ku acin aliäm ca looi luanj Nhialic, agut Bēnyŋaknhom Roma acin wēt rēç ca lueel yeguōp.”

⁹ Ku wēn wic Pethtuth ye bī nyuōth kɔc Itharel lɔn nhiëer yen ke, go Paulo thiëc, “Cī lēu ba la Jeruthalem ku ba luōŋdu la luk thīn lɔn ye kāk cī kuēn yiguōp yith?”

¹⁰ Go Paulo lueel, “Tē kēc yen thīn ē luŋ bēny yic, ku ē yen tē lēu ye bī luōŋdië tiŋ thīn. Acin käreç ca looi tēnē kɔc Itharel, cimēn njc yin ye apath. ¹¹ Na ca löŋ dhoŋ kōu, ku le käreç ca looi lēu bī ya tēm awuōc bī ya nōk, ka cā lēu ku ba thiëc bī yen puōl. Ku na cïn yiny tō thīn kāk cī kuēn yaguōp, ka cïn raan lēu ye bā thōn ke bik ya nōk. Ke yeen awiëc ku bī ya bēny yen bī luōŋdië la luk.”

¹² Go Pethtuth wēt cī Paulo lueel kaŋ guëk yic kek kɔc akutden luk, ku jɔl dhuk nhom, “Wēt cī yin ye lueel ke Bēny Agripa yen abi luōŋdu luk, ke yin abuk tuōc ye.”

† 24:18 Lusi 21:17-28 † 24:21 Lusi 23:6

Pethtuth aci luŋ Paulo tēt yic Bēny Agrīpa

¹³ Nin lik cök ciēen ke Bēny Agrīpa kek Bernike bō Cetharia bik Pethtuth kēny, bik la lēk ye lōn mit kek puōth wēt cī yen yēēt. ¹⁴ Tēwēn cī kek rēer nīn juēc, ke Pethtuth jōl wēt Paulo kuēny yic bēny, “Ala raan rēer ē tēn cī Pelik nyāān piny ke mac. ¹⁵ Na wāar lar Jeruthalem, go raandit kāk Nhialic kōc Itharel ku bānyken, gaany tēnē Ƴa ku wickē ba tēm awuōc. ¹⁶ Guō lēk ke lōn nadē kōc pan Roma aacie raan cī gaany ye gam, wēt kēreec cī looi ke kēc kaŋ tuōōm nhom kek kōc cī ye gaany, ku bī rot kony awuōc cī ye gaany. ¹⁷ Na wāar ca bēn ē tēn, ke Ƴen akēc bēn gāau. Ƴen aci bēn la luk yic akōl bī niēnkiē aa rou ē tēn, ku yōōk apuruuk ku bik ē mony kēnē bēēi ba luōŋde tiŋ. ¹⁸ Kōc aterde aaci rōt bēn jōt, ku acin kēreec dīt cīk bēn kuēen yeguōp tēcīt tēn ye Ƴen ye tiēŋ thīn. ¹⁹ Kē ca bēn yōk ē lōn ye kek teer kek ye tē ye yen Nhialic duōōr thīn, ku jōl aa mony dēēt cōl Jethu cī thou, ku yen ē mony kēnē aye Paulo lueel ka pīr. ²⁰ Ee cā dhal ba yic yōk rin ē wēlkā, guō Paulo thiēec bī la Jeruthalem ku ba luōŋde la looi thīn. ²¹ Go Paulo lueel ka wīc bī puōl ke tiit apuruuk agut tē bī bēnyŋaknhom luōŋde tiŋ. Guō apuruuk yōōk ku bik tiit agut tē bī Ƴen ye tuōōc tēnē bēnyŋaknhom.”

²² Go Agrīpa lēk Pethtuth, “Luŋ ē mony kēnē aba luk yen Ƴa nhom.” Go Pethtuth dhuk nhom ēlā, “Abī bēēi yīnhom nhiāk.”

²³ Nawēn bak piny ke Agrīpa ku Bernike bō ku lor ke yai, ku luēŋkē yōn luk kek bānydit apuruuk ku jōl aa bāny ē gu. Ku yōōk Pethtuth apuruuk bik Paulo kuēth luk yic abŋ thīn. ²⁴ Ku lueel, “Yīn bēny Agrīpa, ku jōl aa wek kōc rēer tēn kek Ƴo. Mony yen dēei wek kēnē ē yen raan cī kōc Itharel rēer ē tēn ku jōl aa Jeruthalem gaany tēnē Ƴa. Aye kē lueel ke loi duōōt lōn nadē ka cīi pāl ke pīr. ²⁵ Ku yeen acin awuōc ca yōk cī looi lēu bī ye tēm awuōc bī nōk. Ku yeen nhom aci wīc bī ya bēny yen luk luōŋde, guō gam ku ba tuōōc tēnē ye. ²⁶ Ku Ƴen acin yiny puōth ca yōk ba gōt ē rienke tēnē bēny. Ke yeen aca bēēi yīnhom, ku ē yīn bēny Agrīpa, rin ba wētde wīc yic, rin ku bī la kē jāl gōt. ²⁷ Aya tiŋ lōn cīi yen path ku bī raan cī mac tooc ke cīn kēn wēn cī rot deet ye nyuōōth, kek kāk cī ye gaany.”

Paulo aci rot kony Agrīpa nhom

26 Go Agrīpa Paulo yōōk, “Yīn aca puōl ku ba jam ba rot kony.” Go Paulo yecin nyuōōth bī kōc biēt ku jōl jam ēlā bī rot kony.

² “Bēny Agrīpa! Ƴen ē rot yōk akōl kēnē ke Ƴa mit guōp rin bī Ƴen rot kony yīnhom kāk cī kōc Itharel Ƴa gaany ēbēn. ³ Kēnē adhīl a yic alanden rin yīin anjic apath, yen tē ye kōc Itharel cien thīn, ku kāk ye kek wāac thīn. Yīn aba lōŋ emēn ku ba yīguōp pāl piny ku ba wēlkiē piŋ.

⁴ “Kōc Itharel ēbēn anjickē yen tēn pīir Ƴen thīn tēƳon koor Ƴen. Anjickē tē cī Ƴen piērdiē jaak thīn Ƴon tuēŋ

panda ku jōl a Jeruthalem. ⁵ Anjickē akōlakōl, ku acik bī dhōl lōn nadē ke Ƴen aci kaŋ cien ke Ƴa ye raan akut Parathi kōc ke muk lōōŋ Nhialic cök apeī. ⁶ Ku emēn Ƴen a kāac luk yic ē tēn rin ye Ƴen wēt cī Nhialic lēk wārkuān dīt nōōth, ⁷ kēn yen ye kuat kackua kathiāar ku rou nōōth ka bik yōk, tē ye kek Nhialic door akōl ku wēer. Ku ē rin nōōth kēnē, yīn Bēnydit, yen aci kōc Itharel Ƴa gaany! ⁸ Yeŋō ye wek ye yōk wek kōc Itharel ke ril yic bāk gam lōn ye Nhialic raan cī thou jōt bei thou yic?

⁹ “Aca them yen Ƴen ku ba kēriēec ēbēn looi, kāk bī rin Jethu raan Nadharet rac guōp. ¹⁰ Yen ē kēn aca looi Jeruthalem. Ƴen Ƴa ye bēnydit kāk Nhialic yiēk riel ku ba kōc juēc cī wēt Jethu gam aa dōm ku mac ke. Ku aca ya gam aya, yen lōn nēk kōc cī tēm awuōc bī ke tēm thou. ¹¹ Aaca cōl aaye tēm awuōc arak juēc Ƴōn amat kōc Itharel yiic, ku aca them ba ke cōl aban bik wēt Jethu puōl, ku riāak puōu apeī tēnē ke, agut ba ke aa luōōp wuōt kōk yiic ku cal ke agum apeī. ^{††}

Paulo aci tē cī yen a raan cī gam teet yic

(Lusi 9:1-19; 22:6-16)

¹² “Ee rin ē wēt kēnē yen ē ler Ƴen Damathkuth ke Ƴa cī raandit kāk Nhialic yiēk riel. ¹³ Nawēn akōl ciel yic, Bēnydit, ke Ƴa ŋoot dhēl yic, ke Ƴa tiŋ many Ƴer apeī, wār akōl, ke ruel nhial ke cā gōōm piny kek kōc ke cath kek Ƴa. ¹⁴ Ku wīkkku piny ēbēn, ku piēŋ rōl ke ye lēk Ƴa thuoŋdiē, ‘Thawul, Thawul! Yeŋō cōl yīn Ƴa agum? Yīn aci rot ban, rin ye yīn ye wīc ku ba kēcīt kēdhie ye akaja looi, kē ye yen wai ye raan la ye ye yup ke kuēeth, wēc ciēen.’ ¹⁵ Guō thiēec, ‘Ye yīn ŋa Bēny?’ Go Bēny lueel, ‘Ee Ƴen Jethu, raan ca cōl agum. ¹⁶ Ke yeen jōt rot ku kāac cōkku. Ƴen aci rot nyuōōth yī, rin yīn aca lōc ku ba ya alu-anjdiē, yīn abī kōc kōk lēk kē ca tiŋ tēnē Ƴa akōlē, ku kē ba nyuōōth yī akōldā. ¹⁷ Yīn aba tiit bī ciēn kēreec yī yōk kōc Itharel ku kōc cie kōc Itharel cin, kōc bī Ƴen yī tuōōc thīn. ¹⁸ Keek aaba piōōc bik kaŋ ŋic, ku bik lusi kāreec puōl, ku jiēlkē riel jōŋrac yic ku lek tēnē Nhialic, rin gām bī kek wētdiē gam, yen aabī kāreec cīk looi pāl piny ku tēēu ke kam kōc cī Nhialic lōc.’

Paulo aci tē cī yen kōc piōōc thīn teet yic

¹⁹ “Kēya, Bēny Agrīpa, Ƴen akēc wēt kē ca tiŋ nhial cīt nyuōōth dhōl yic. ²⁰ Wāar tuēŋ Damathkuth ku Jeruthalem, ku jōl aa wuōt kōc Itharel yiic ēbēn, ku kam kōc cie kōc Itharel, aake ya lēk lōn bik lusi kāreec puōl ku dhukkē Nhialic, ku yekē luui kāpath ye nyooth lōn cī kek muōl kāreec. ^{†††} Ee rin ē wēt kēnē, yen aa dōm kōc Itharel Ƴa ke Ƴa tō kal luāŋ Nhialic, ku wickē bik Ƴa nōk. ²² Ku agut cī akōl kēnē Nhialic acā kony, ku ē wēt kēn, yen akēec Ƴen ē tēn ku ba kē ŋiec lēk raan ēbēn, kōckor ku kōcdit. Kāk ya lueel ka bī rōt looi aa thōŋ kek kāk ye kōc kāk Nhialic tiŋ ku Mothith lueel, ²³ lōn nadē Raan cī lōc ku dōc abī gum, ku ē yen bī rot kaŋ jōt thou yic, ku ē

† 26:5 Lusi 23:6; Pili 3:5 †† 26:11 Lusi 8:3; 22:4-5 ‡ 26:20 Lusi 9:20, 28-29

yen abī kōc Itharel ku kōc cie kōc Itharel lēk wēt bī kōc kuōny bei kārec yiic.” †

²⁴ Tēwēn jīeem Paulo ke kony rot ē wēlkā, go Peth-tuth rēl, “Paulo! Yin aci muōl. Piōc cī yin piōc aci cōl amuōl!”

²⁵ Go Paulo bēēr, “Bēnydīt! Ÿen akēc muōl. Wēl ya lueel aa yith cīn yic muōl. ²⁶ Bēny Agrīpa! Alēu ku ba jam tēnē yī ke Ÿa cīi riōc, rin yin aņic kākā ēbēn. Anjiec alanden lōn nadē ke keek aaca lēk yī ēbēn rin kēnē acie kē cīi thiaan, aa kāk ňic jāņ ēbēn. ²⁷ Bēny Agrīpa! Cī wēl kōc kāk Nhialic tiņ ye gam? Anjiec lōn ye yin ke gam!”

²⁸ Go Agrīpa lēk Paulo, “Ye yōk yīpuōu ē kaam thīn lōn bī yin Ÿa wel ba ya Krīthian?”

²⁹ Go Paulo bēēr, “Na cōk aa kaamkoor ku kaamdīt, rōōkdiē tēnē Nhialic ē lōn bī yin ku kōc kōk piņ kāk lueel ke akōl rōt wel bīk ciēt Ÿa, ku acie rin bī ke mac.”

³⁰ Go bēny ku Pethtuth ku Bernike, ku kōc kōk ke cī nyuc luk yic rōt jōt, ³¹ ku wēn cī kek jāl aaci jal aa jam kamken, ēlā, “Acin kē cī ē mony kēnē looi, kē lēu bī ye cōl anāk ku mac aya.” ³² Ku jōl Agrīpa lēk Pethtuth, “Yen ē mony kēnē ňuōt aci lony, ke rin cī yen ye wīc ku bī ya Bēnyņaknhom yen bī luōņde la tiņ.”

Paulo aŸēth Roma

27 Tēwēn cī ye mat ku buk cath riāi buk la Italia, gokē Paulo ku jōl aa kōc kōk cī mac thōn Juliōth, bēny akut apuruuk Roma, akut cōl, “Akut Bēnyņaknhom.” ² Ku lok riān bō Adramitiōm, riān cī guiri bī jāl wath thok wun Athia. Arithtarkuth raan pan Mathedonia wun cōl Thethalonika ē cath kek Ÿo. ³ Na akōl dēētē ke Ÿo yet Thidon. Juliōth ē ye raan path, ee cī Paulo puōl ku bī kōc māāth kek ye la tiņ, rin bik la yiēk kāk wīc.

⁴ Ÿok aci bar, ku rin cī Ÿok Ÿonhīim wēl yom, goku riāi geer tē bī yen cath thīn apath, ku ē ye alōņ ye akōl bēn thīn rial pan tō gool nhom wār ciel yic cōl Thaipruth.

⁵ Ku jōlku wār teem buk la Cilicia ku Pampilia ku lok Mira pan tō wun cōl Likia. ⁶ Tēnē, ke bēny apuruuk yōk riān jāl Alekdhāndria ke la Italia, go Ÿo Ÿāth thīn.

⁷ Ku riāi ē cath amāāth rin yom ē dīt apei. Ku Ÿok aaci nīn juēc bēn nōk dhēl yic buk jāl yet gen cōl Kniduth. Yom ē kēc Ÿo puōl ku buk la dhēldan yen buthku yic, goku ret wanh cōl Thalmone tēn yen bī pan thiin tō gool nhom cōl Kret Ÿook kōl ē yom. ⁸ Ku ciethku ke Ÿo göök yom ke Ÿo kuany agōr Ÿou, ku Ÿok aaci bēn yet tē cōl Wanh Path ē riel, ku ē tēn cīi mec kek gen cōl Lathia.

⁹ Ku ciēņku thīn nīn juēc, ku ril yic buk la tuel Ÿo cath wīir, rin ē nīnkā akōl Yan lōk kōc kegup wīir ēci bar, tēn yen ye yom rut rot jōt apei. Go Paulo ke lēk ēlā,

¹⁰ “Kackiē, aya tiņ lōn cāthda jāl ē tēn abī yic riel, riāi abī riāāk ku kāk tō thīn aabi puk wīir, ku kōc aabi mou aya.”

¹¹ Ku bēny apuruuk ē wēt raan kuath riāi ku raan la riāi yen aye piņ, ku kueec wēt cī Paulo lueel. ¹² Ku wath thok tē ye riāi mac thīn ēci path bī kōc māi thīn. Go kōc

† 26:23 Ith 42:6; 49:6; 1Kor 15:20

juēc keyiic wīc ku bīk la tuel bīk yet Ponik tē lēu yen rot. Yen ē wanh tō Kret, ku ēcie yethok wel lōņ bēr tē ye akōl lōōny piny thīn.

Yomdīt aci rot jōt wīir

¹³ Yom thōōņ rot ēci jōt ke bō ciēem tē cī raan yehom wel tē ye akōl lōōny piny thīn, go kōc ke cath riāi tak lōn nadē ka lēukē bīk la tuel ke cath, gokē riāi lony ku gerke ke kuēnykē agōr Kret Ÿou. ¹⁴ Ku kaam thiin awēn ke yomdīt ril apei bō cuēc tē cī raan yehom wel tē ler akōl thīn, ben bēn ke ye piū apei. ¹⁵ Ku yiēk riāi bī la bēēnbēēņ, ku ril yic apei bī geer tuel tē bī yom thīn, goku puōl buk cōl akuēeth yom. ¹⁶ Ÿok aaci bēn lōņ wēn tēk Ÿok lōņ ye yom rut yehom wel thīn, pan thiin tō gool nhom cōl Kauda. Tēēn, acuk bēn lēu buk riān koor duōōt riāndīt cōk. ¹⁷ Ku rin dīt yom apei, gokē duōōt riāndīt kōu rin bī yom tiim cī ke riāi looi cī piir wei, ku jōlku duōōt piny wīin. Keek aake riōc ciēt riānden bī la dōt liēet yic wanh Libia thok, gokē alēth ye yom ke riāi kuaath dāk bei, ku cōlkē riāi ajōl yom kuaath. ¹⁸ Yomdīt ril awēn aci la tuel ke piū apei, nawēn akōl dēētē ke jōkkē bīk kāk tō riāi yic cuat wīir. ¹⁹ Nawēn akōl ye nīn diāk ke cuet abēk kāk gēr wīir cienken. ²⁰ Ku cuk akōl ku kuēl tiņ nīn juēc, ku yom aci la tuel ke piū apei. Akēcku ben bēn ňōōth lōn bī Ÿok piir.

²¹ Nawēn cī kōc nīn juēc nōk ke cīn miēth cik cam, go Paulo rot jōt ku kēēc kenhiim ku lueel, “Kackiē, na we cī wētdiē piņ wār bāk riāi cīi geer wei Kret ňuōt Ÿok aa kēc mam kēlā. ²² Ku ē mēnē wek aa lāņ, dēetkē wepuōth! Acin raan tōņ bī thou weyiic, ē riāi yetōk yen abī riāāk. ²³ Ku wēn akōu atuny Nhialic yen ye Ÿen raande, ku yen ya door aci bēn tēnē Ÿa, ²⁴ ku lueel, ‘Duk riōc, Paulo! Yin abī yet Bēnyņaknhom nhom, ku rin ē wēt kēnē Nhialic acīi yī pēl wei, ku kōc cath kek yī riāi yic aabi piir.’ ²⁵ Kēya, kackiē, dēetkē wepuōth! Nhialic aca deet puōu, abī kēpath looi tēcit tē cī ye lēk Ÿa thīn wēnakōu. ²⁶ Ku yom abī riāi kuaath bī cōl ala gool nhom cōk alōn bī yen la riāāk thīn.”

²⁷ Ku nīn aake cī ya thiāār ku ňuan, ku yomdīt apei ē kuath riānda wārdīt Adēkdiēet yic. Na ye tēcit wēēr ciel yic, ke ye kōc ger riāi yōk kepuōth ciēt Ÿo cī thiōk buk yet agōr thok. ²⁸ Gokē wīn cī duōt thok kēthiek luaac piny piū yiic, ku wēn ye kek ye luaac piny emēn ku mēn, ke yōkkē lōn thiōk wār yic. ²⁹ Gokē riōc ciēt riāi bī rot dēeny kuōr tō piū yiic, gokē wīn cī duōt thook aleeldīt ye riāi dōm luaac piny riāi thar ciēēn, ku jōlkē bak piny ňōōth. ³⁰ Ēci agēr kōk them ku bīk rōt kuēl bei riāi yic. Ku jōtkē riān thiin koor tō riāndīt yic bei, ku tēēukē wīir ke ye kōc ciēt ke la wīin cī duōt thook aleel luaac piny riāi nhom tuel. ³¹ Go Paulo lēk bēny apuruuk kek apuruōōkke, “Na cā agēr rēēr riāi yic, ke kōc tō riāi yic aaci bī piir.” ³² Go apuruuk wīin cī riāi mac piny teem kōōth ku cōlkē ke aa buk kuēēr.

³³ Nawēn bak piny, go Paulo ke lōņ bīk mīth ku lēk ke, “Wek aaci tiit nīn thiāār ku ňuan emēn, ku keek ē nīnkā

yiic acin kë cäk cam. ³⁴Wek ya lõŋ, ku bäk la miëth camkë, wek aa wïc miëth rin ku bäk piir. Acin raan tök weyiic la kë bi ye ɟɔɟt.” ³⁵Tëwën ci yen wët kënë lueel, go Paulo ayup lööm, ku röök ke lec Nhialic kenhiim ëbën, ku beny ayup yic, ku ɟɔɟ bi mïth. ³⁶Keek aaci kepuõth bën dæet, ku mïthkë ëbën. ³⁷Yok kɔc yo tã riäi yic, yok aa yo ye buot karou ku thiärdhorou ku dätem. ³⁸Nawën ci raan ëbën mïth, gokë rap ke tã riäi yic dhëëth wiir rin bi riäi pial.

Riäi aci atiaktiak rac

³⁹Nawën ci piny bak, ke kɔc ger riäi aake këc tã ci kek yëët thïn njic, keek aaci tã ci wär yekõu tot thïn, la yic liëet tiŋ, gokë tak bik riäi gëer thïn bik la mac. ⁴⁰Gokë wiin yeke riäi mac piny tæem wei bik diir piny, ku däkë wiin ci ke alau duõõt piny. Ku jɔtkë alëth nhial ku bi yom riäi kuaath tueŋ, bi la agõr thok. ⁴¹Ku riäi aci bën la tã cääl ku dööt liëet yic bi ciën tã ben yen rot nyooŋ, ku ci aban ciëen dhoŋ atiaktiak abi döŋ ke ya apet.

⁴²Eci apuruuk tak bik kɔc ci mac ëbën nõk, bi ciën raan töõŋ kuëeŋ ayeer bi kat. ⁴³Ku ë wïc bëny apuruuk bi Paulo kony bi ciï näk, go apuruuk yõõk bik ciën kë loikë tënë kɔc mac. Ku yõök kɔc njic kuaŋ bik kaŋ thuëet wiir tueŋ ku bik kuëeŋ ayeer, ⁴⁴ku kɔc kõk aake bi jal lõk kuaŋ, ke ci tiim riäi ci duɔɔny kuõk bik ke yäth ayeer. Ku ë yen tã ci yok bën kuëeŋ ayeer thïn akan ke yo puol gup.

Kë ci rot looi tënë Paulo Malta

28 Wën ci yok yet wär abɔŋtui yo puol gup, ke jɔlku njic lõn cɔl pan tã gool nhom Malta ²ku kɔc ke ciën thïn aaci yo lor, ku nyuuckë yo apath. Tëwën ke deŋ tueny ku lir piny apeï, gokë mac took ku cɔlkë yo buk yõc. ³Go Paulo tiim kuar piiny ku tãëu ke mæec, tãwën ke këpiiny bö bei tiim yiic, ku këc cin abi nuet thïn. ⁴Ku tiŋ kɔc awën tã thïn këpiiny ke ci nuet Paulo cin, ku jïemkë kamken, “Mony kënë ala cin rim. Ku kënë aciï yen bi piir, cɔk lõn ci yen poth wiir ke këc mou.” ⁵Ku tën awën ke Paulo yir këpiiny mæec, ke cin këreec ciï rot looi tënë ye acin. ⁶Ku ë titkë bik tiŋ ke ci but cin, nadë ke wiëëk piny nyin yic ke ci thou. Ku tãwën ci kek tiit apeï ku cin kë tiŋkë ke ci rot looi tënë Paulo, ke war kenhiim ku luelkë, “Yeen ala guõp jɔŋril apeï.”

⁷Dum raandit baai cɔl Publiõth, aake ci mec kek tãwën looi kënë rot thïn tënë Paulo. Ku yeen aci yo njic lor aya, ku rëerku yo ye jãälke nin kadiäk. ⁸Wun Publiõth ë rëer biõök yic ke ci juäi dõm ku yiäny riem. Go Paulo la yõt tënë ye, ku röök ku dɔɔc, go pial. ⁹Wën ci kënë rot looi, go kɔc juëc ke tuany bën, go Paulo ke dɔɔc bik pial. ¹⁰Ku gëmkë yo kajuëc, ku wën jiël yok, gokë kãk bi yok dhël tëëk tãäu riäi yic.

Paulo aci jãl Malta bi la Roma

¹¹Nawën pëi kadiäk cök, ke yo jiël riän cɔl, “Jak Acuek,” bö wanh cɔl Alekdhändria ku yen aci pëi bën nõk ke kääc Malta rin yom ë dit apeï. ¹²Ku yëetku gen cɔl Thirakuthe, ku näkku nin kadiäk thïn. ¹³Ku jiëlku thïn, ku lok gen cɔl Regium. Nawën bak piny ke wel yom nhom, ku yëetku gen cɔl Putõli nin karou cök. ¹⁴Ku yõkku kɔc ci gam thïn, ku thiëckë yo buk rëer ke ke nin kadhrou. Ku jɔlku jãl tën ku lok Roma yocök. ¹⁵Wämäthkuan tã Roma aake ci yo piŋ lõn biï yok, go kɔc kõk bën gen yõc cɔl Apiõth ye jõõl nin thin bik yo lor. Wën tiŋ Paulo ke, ke lec Nhialic, ku riil kënë puõu.

Paulo aci yëët Roma

¹⁶Wën ci yok yëët Roma, Paulo aci bëny mac Roma puõl bi rëer ë rot kek apuruk töŋ tit ye. ¹⁷Nawën nin kadiäk cök, ke Paulo cɔl kɔcɔit Itharel rëer Roma bik röm kek ye. Nawën cik kenhiim mat, ke lueel tënë ke, “Wämäthkië! Wën cɔk yen ciën këreec ca looi tënë kackua, ayi lõn këc yen ciëeŋ wärkuandit dhõl yic, yen aci mac Jeruthalem ku thõn ya apuruuk Roma. ¹⁸Gokë yen thiëc awuõc ca looi, ku wickë bik ya lony, rin acik yök ke cin kë ca looi lëu ye bi ya nõk. ¹⁹Nawën la kɔc Itharel kuc wët bi ya lony, guɔ luõŋdië cɔl ayëth tënë bënyŋaknhom Roma mac wuõnda aya, cɔk a lõn cin yen kë gɔɔny yen ë kackua. ²⁰Yen ë kë wïc yen we buk röm, ku jaam kek we, rin yen acath ya mac rin wët raan yen njõõth kɔc Itharel.”

²¹Gokë lueel tënë ye, “Acin athõr ci yëët tënë yo Judia rienku, ku acin wämäthdan ci bën kek wët, lõn le yen këreec ca looi. ²²Anhiarku buk wëlku piŋ rin anjicku lõn ye kɔc juëc akut tã yin thïn, jãam guõp.”

²³Këya, gokë akõl bi kek röm kek Paulo mat yic, ku kɔc juëc aaci bën akõl kënë tã rëer Paulo thïn. Ku jɔl Paulo wët bääny Nhialic teet yic tënë ke, jɔk riel yet thëi. Eci them bi nyooth tënë ke lõn kë ye lueel rin Jethu ë yic, ku nyooth lõn thõŋ lõŋ Mothith ku kãk kõk ci göt kɔc kãk Nhialic tiŋ, kek wët ye lueel. ²⁴Go kɔc kõk wët ye lueel gam, ku kuc kɔc kõk. ²⁵Gokë jãl ke tæer kamken, wën ci Paulo ye lëk ke ëlä, “Ee yic apeï, yen tã ci Wëi Nhialic raan kãk Nhialic tiŋ cɔl Ithaya lëk thïn bi lueel ëlä tënë wärkuan dit. ²⁶Rin aci lueel ëlä,

‘Lɔɔr luel tënë kɔc Itharel,
Wek aabi weyith diël piny apeï ku acäk bi deet,
wek aabi wenyin pãl piny apath, ku acäk bi tiŋ.

²⁷Rin kockã aa ril nhiim,
keek aaci keyith cuök,
ku keek aaci kenyin niëen.
Nuõt keek aa daai, ku nuõt keek aa piŋ, ku detkë kãŋ
yiic, ku lueel Nhialic.

Na ci rot looi këya,
nuõt aaci kepuõth wël yen ku kuɔny ke.’” ††

²⁸ Ku wit Paulo wētde älä, “Alëukë bäk dhiel ñic, lɔn wēt bī kɔc kony bī kɔc pīr, bɔ tēnē Nhialic, aci lëk kɔc cie kɔc Itharel. Ku abik piŋ.”

[²⁹ Wēn cī Paulo ē wēt kēnē lueel, ke kɔc Itharel jiël ke tɛɛr apɛidit kamken.]

³⁰ Ku jɔl Paulo rëer run karou pan ye riɔp yic, ku ē ye kɔc bēn bīk ye bēn tīŋ lor ku nyuuc ke. ³¹ Ee ye piöc wēt bääny Nhialic, rin Bēny Jethu Kritho, ku jjeem tēnē kuaat raan ēbēn ke cīi riöc, ku acin kēnē ye gël bī cīi ye piöc.

Kɔc pan Roma

Wēt nom

Athör Paulo tēnē kɔc Roma ɛ gēt rin bī ke lēk lɔn cī yen ye guir bī akut kɔc cī gam Roma la neem. Ee cī Paulo guir bī lōk la rēer bī luui kam kɔc cī gam tētui, ku bīk jāl kuony dhöl bī la Ithpania. Acī gōt bī kɔc cī gam Roma tēt kē njic rin gam, ku tē ye gam pīr kɔc cī gam luɔɔi thīn. Athör kēnē ala yic wēt ril yen gēt Paulo athöör rin Wēt Puoth Yam.

Wēn cī yen akuut kɔc cī gam Roma muōth ku lēk ke lɔn ɛ yen rōök rienken, ku jɔl göc wēt lēk ke ɛlä, “Wēt Puoth Yam aye nyuɔɔth tē ye Nhialic kɔc kuony thīn bīk la cök yenhom.” Ku kēnē aye Nhialic jɔk ku rēer thīn kēya rin gam ɛ raan, cimēn ye athör thēer wēl Nhialic ye lueel ɛlä, “Ku raan la cök Nhialic nom abī pīr ɛ gam.” (1:17) Ku jɔl Paulo ɛ göc kēnē teet. Raan ɛbēn, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, aa dhil la cök tēnē Nhialic rin keek ɛbēn aatō adumuōm yic. Kɔc aa la cök tēnē Nhialic tē gam kek Jethu Krītho. Ku ben Paulo mǎn rot kek Jethu raan cī lɔc ku dɔc, yen pīr ɛ yam teet, lɔn raan cī gam ala dōör ke Nhialic. Ku aye Wēi Nhialic bēēi bei riel adumuōm yic ku thou. Cökdit ɛ 5 yet 8; Paulo acī jam aya rin lōj Nhialic, ku riel Wēi Nhialic rot nyuɔɔth pīr raan cī gam yic. Ku gēt Paulo lɔn ye kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel nhīm thōj kē cī Nhialic guir tēnē raan ɛbēn yic. Ku wit wētde lɔn kuc cī kɔc Itharel kuc Jethu ɛ luɔi Nhialic, rin yen ɛ tē bī raan ɛbēn cɔl ayök dhēēj Nhialic dhēl Jethu raan cī lɔc ku dɔc. Ku aye Paulo njic lɔn cī kɔc Itharel bī la tuej ke kuc Jethu akōlaköl. Ku jɔl Paulo gōt ciēn tē dhil raan cī gam pīr thīn, ku nhiēr bī raan kɔc kōk nhiaar. Paulo acī kārīl gōt ke ye luɔide tēnē Nhialic, ku luɔi raan cī gam tēnē baai ku tēnē raan dēt, ku puōn la cök njic kēpath ku kērac. Ku thīk athör cī gōt cök muōth ku wēl lɛc tēnē Nhialic.

Käk tō thīn

Wēt nom ku göc 1:1-17

Kē wīc raan bī pīr 1:18-3:20

Dhēl Nhialic rin pīr 3:21-4:25

Pīr yam rin Raan cī lɔc ku dɔc 5:1-8:39

Kɔc Itharel ɛ guir Nhialic yic 9:1-11:36

Njic ciēj raan cī gam 12:1-15:13

Thök ɛ wēt ku muōth 15:14-16:27

¹ Ee yen Paulo alony Jethu Krītho. Yen raan cī Nhialic cɔɔl ba ya atuuc ba Wēt Puoth Yam luɛɛl.

² Wēt Puoth Yam, ee wēt cī Nhialic thōn thēer, ku ɛcī kɔc kākke tīj lueel tēcīt tē cī gāt ye wēl thēer Nhialic yic.

³ Wēt yam kēnē ɛ wēt Wēn Nhialic cī bēn a raan kuat Bēnyaknom Debit. ⁴ Ku Jethu acī nyuɔɔth ɛ Wēi Nhialic ke ye Bānyda, Wēn ril Nhialic, wäär jōt ye bei ran yic. ⁵ Ku ɛ rienke yen acī Nhialic yen yiek dhēējde ku cɔl yen aye atuny Jethu, ku ba kɔc pinynhom ɛbēn cie kɔc Itharel cɔɔl bīk gam ku thekkē Nhialic. ⁶ Ku wek kɔc cī gam tō Roma aya, wek aacī Nhialic cɔɔl bāk aa kɔc Jethu raan cī lɔc ku dɔc.

⁷ Kēya, yen agēt tēnē we ɛbēn, wek kɔc nhiēr Nhialic, cī ke cɔɔl bāk aa kacke, Bī Nhialic Wāda ku Bēny Jethu we tuōc dhēēj ku dōör.

Anjōth Paulo lɔn bī yen la Roma

⁸ Tuej, yen Alec Nhialicdiē rin Jethu raan cī lɔc ku dɔc ɛ rienkun, rin kɔc ɛbēn pinynhom aacī gamdun njic ɛbēn. ⁹ Nhialic yen luōōi piāndiē ye yen kɔc lēk Wēt Puoth Yam cī Wēnde lēk kɔc, anjic tē ye yen we ¹⁰ tak thīn akōlaköl ɛ rōōkkiē yiic. Yen ɛ rōök lɔn bī Nhialic ya puōl tē wīc yen ye ba we la neem. ¹¹ Rin awiēc apeidīt ba we la tīj ku ba we gām athiēi Wēi Nhialic bāk riel ɛ gamdun yic. ¹² Ku kē luɛɛl akīn, rin bī gamda we ku yen yo dēet puōth yodhie. ¹³ Awiēc bāk njic miēthakāi lɔn ɛ ca guir arak juēc ba la tēnē we, ku ala kēn ye yen gēl ba cī la. Ee wiēc ba la tēnē we ba kɔc kōk lēk bīk gam kamkun aya, cimēn le yen kɔc kōk pinynhom cī gam cie kɔc Itharel. †

¹⁴ Rin ala kē cī yiēk ya ba dhiel looi tēnē kɔc ēbēn, kɔc peth ciēnj ku kɔc rēc ciēnjden, ku tēnē kɔc cī piōc ku kɔc kēc piōc. ¹⁵ Ku ē wēt kēnē yen awic yen ye apeī ba we dhiel lēk Wēt Puoth Yam wek kɔc rēer Roma aya.

Riel Wēt Puoth Yam

¹⁶ Yen acie guōp ē yār Wēt Puoth Yam, rin ē yen riel Nhialic kɔc cī ye gam kony, kɔc Itharel ku kɔc pinyn-hom cie kɔc kōk Itharel aya. ¹⁷ Ku Wēt Puoth Yam aye nyuōth tē ye Nhialic kɔc kuōny thīn bīk la cōk yenhom. Ku kēnē aye Nhialic jōk ku rēer thīn kēya rin gam ē raan, cimēn ye athōr thēer wēl Nhialic ye lueel ēlā, “Ku raan la cōk Nhialic nhom abī pīr ē gam.” ††

Awuōc ē raan

¹⁸ Rēec puōu ē Nhialic ē rot nyuōth pan Nhialic tēnē kɔc man Nhialic. Ku kārēc yekē ke looi aa yic gēl bī cī cōl anjic. ¹⁹ Nhialic ē puōu rēec tēnē ke rin kē lēu raan bī njic rin Nhialic ala geī apeī, aci Nhialic tāau raan ēbēn puōu bī njic. ²⁰ Tēthēer yōn cek Nhialic nhial ku piny, alēu raan ēbēn bī njic ē gai lōn riel Nhialic ē rēer thīn akōlriēc ēbēn, ku yeen ē Nhialic alanden. Kājuēckā acie tīnj ku aaye njic rin kājuēc cī Nhialic cak. Kēya, acin kē kōnj kek rōt kony. ²¹ Keek aake njic Nhialic ku njot ke kuc bīk cī dor. Ku kueeckē bīk cī gēm alēcnden ē yen Nhialic. Ku jōl kākken yekē tak ciēnkē konykē ku la piāthken bīth. ²² Na cōk alōn ye kek ye lueel lōn njic kek kānj, ku acin kē njickē. ²³ Ku lōn bī kek ye aa door ē Nhialic pīr akōlriēc ēbēn, ka yekē ke door kāk cī pīr ku raan ē thou. Ku kōk cī kiēēt ke cīt diet ku lāāi. Ku kākōk wuc piiny keyōth cimēn kāpieny. ††

²⁴ Ku rin ē kēnē, aaci Nhialic ke puōl bīk aa luui kārēc wic piāthken, kāk la bīth. Ku wicwīc ē diāār ku kākōk yekē ke looi kamken kāk kɔc cōl ayār gup. ²⁵ Ku lōn bī kek kēn yic njickē rin Nhialic gam, ka yekē gam ē lueth ku yekē ke door kāk ke cek Nhialic, ku kueeckē Aciēnj yen cak kākā yen dhil ya door akōlriēc ēbēn. Yenakan.

²⁶ Ku ē yen aci Nhialic ke puōl bīk aa luui kārēc kɔc yōōr gup. Ayī diāārken aya aaci tē cī kɔc cak thīn puōl, ku aa rōt lōōm ē rōt. ²⁷ Kēlā aya, rōōr aaci tōc ye kek tōc kek diāār, cīt tē cī kɔc cak thīn puōl, ku rum bal kepuōth bīk ke aa lōōm rōōr kōk cīt ke. Rōōr tuil rōōr kōk, ku yekē kārēc cīt kākā looi, aaye tēm awuōc thōnj kek kārēc yekē ke looi. Kāk kēc puōl bī ke aa looi kēya.

²⁸ Ku yeen aya rin cī kek kuc bīk yiny Nhialic cī njic, aaci Nhialic puōl aya bīk aa tak kārēc ku yekē luui kārēc cī ke lēu bī raan ke looi. ²⁹ Ku aaci puōth thiānj kuat kārēc apeī, adumuōōm, kook ku kōr. Ku aaci puōth thiānj aya ē tiēl, nāāk, thōr, ruēeny ku kuith, ku aa lum. ³⁰ Ku aa kegup tōr lueth ku aa man Nhialic. Aa kɔc nhiam, kɔc dhāl kɔc gup cīn gup athēēk. Kɔc tak dhāl juēc bī kek kārēc looi. Kɔc cie kɔc ke dhiēth ke ē theek.

† 1:13 Lujī 19:21 † 1:16 Mk 8:38 †† 1:17 Yab 2:4 † 1:21 Epe 4:17-18 †† 1:23 L.rou 4:16-18

³¹ Kɔc cīn gup nhīm, kɔc kēdānj gam ku cīk loi. Kɔc cīn puōth cie yiic ē njēer raandā. ³² Cōk alōn njic kek ye lōn kārēc yekē ke looi, alēu ke bī Nhialic ke tēm thou, ke keek acie kākā ē looi kepēc, aa kɔc kōk ke looi lēc nhīm aya.

Luņ Nhialic

2 Yin acin tē bī yin rot kony tē luk yin kɔc kōk wei. Rin tē ye yin kɔc kōk luōk wei, ku loi kāwēn yekē ke looi aya, ke yin ē rot dōm ē rot. ††

² Ku emēn anjicku lōn Nhialic ala yic tē luk yen kɔc wei, kɔc kākā looi. ³ Ku na ye kɔc luōk wei, yin raan ē path, ku njot yī loi ē kākā, ke ye tak lōn bī yin luņ Nhialic ban? ⁴ Tēdēt aya, yin ē kājuēc rēer piath Nhialic yiic cimēn piathden dīt, gum, ku lāāu ē puōu yōōnj yiic, rin akuc lōn aye piath Nhialic nyuōth ba yīpuōu dhuōk ciēn. ⁵ Ku riel ē nhom, ku rin cī yin kuc ba yīpuōu cī dhuk ciēn abā awācdu juak yic akōl bī riāāk puōu Nhialic, ku tē bī yen njec luk thīn abī rot nyuōth. ⁶ Rin Nhialic abī njek a gām kē thōnj kek tē cī yen luui thīn. ††† Kɔc bī kepuōth deet ku luuikē kāpath ku wickē du-aar, lēc ku pīr akōlakōl, aabī Nhialic gām pīr akōlriēc ēbēn. ⁸ Ku kɔc ke looi kāk wic piāthken ku kueckē yic ku buōthkē kārēc jōnjrac, aabī Nhialic puōu riāāk tēnē ke. ⁹ Kɔc ēbēn ē luui kārēc aaba arēm ku gum rac apeī yōk. Ku abī rot kōnj looi tēnē kɔc Itharel, ku tēnē kɔc cie kɔc Itharel aya. ¹⁰ Ku Nhialic abī duaar ku lēc ku dōōr gām kɔc luui kāpath, tuēnj tēnē kɔc Itharel ku jōl aa kɔc kōk cie kɔc Itharel, ¹¹ rin Nhialic ē luk njec looi tēnē kɔc ēbēn. †††

¹² Ku kɔc cie kɔc Itharel kuc lōnj Mothith, ku aa kārēc looi luk abī looi tēnē ke cōk alōn kuc kek lōnj. Ku kɔc Itharel aa njic lōnj Mothith, aa kārēc looi ku luk aye looi tēnē ke tēcīt tē ye lōnj ye lueel thīn. ¹³ Rin acie piņ ē lōnj yen kɔc cōl aye kɔc path tēnē Nhialic, aa kɔc ye looi kē ye lōnj lueel kek aabī ya kɔc la cōk Nhialic nhom. ¹⁴ Ku ē yic, kɔc kōk cie kɔc Itharel cīn lōnj, tē looi kek kēdānj tēcīt tē ye lōnj tō kepuōth ē path ye lueel thīn, ke keek aa cīt kɔc la lōnj cōk alōn cīn kek lōnj Mothith. ¹⁵ Tē ye kek luui thīn aye nyuōth lōn kāk wic lōnj aaci gōt kepuōth, aa kāpath ku kārēc yekē ke looi njic rin aaye piāthken nyuōth ke. ¹⁶ Ku kēlā aya, cimēn Wēt Puoth Yam ya lēk we, yen ē kē bī rot looi akōl luk tē bī Jethu Kritho luk looi rin Nhialic tēnē kɔc ēbēn, njek kek kēden cī thiaan yeyic.

Kɔc Itharel acie lōnj ye theek

¹⁷ Ku yīin emēn, yin ē rot cōl aye raan Itharel, ku yin ē rot cōl aye raan muk lōnj, ku ye jam nhiaam lōn ye yin raan Nhialic. ¹⁸ Yin anjic kē wic Nhialic ba looi ku yin anjic yic rin cī lōnj ye lēk yī. ¹⁹ Aca gam lōn yin awat kɔc cī cōr nhīm, ku yin ē ruel tēnē kɔc tō muōōth yic, ²⁰ ku yin ē kɔc piōōc, kɔc kuc kānj, ku yin ē raan piōōc mīth.

†† 2:1 Mt 7:1; Lk 6:37 ††† 2:6 Wk 62:12; Kēnj 24:12 ††† 2:11 L.rou 10:17

Ku rin le yin lön aye tak lön njic yin kän ebän. ²¹ Yin ë kɔc kɔk piöcc yenjö cii yin rot ye piöcc? Yin ë kɔc wëët ëlä, “Duökkë ye cuëer.” Ku yin cii ë cuär ë yienhdu? ²² Aye lueel, “Duökkë ye köör.” Cii akɔr ye looi? Yin aman jak ci kiëët, cii käpuwth tō yik jak ci kiëët yiic ye rum? ²³ Yin ë jam nhiaam lön njic yin lön Nhialic, cii Nhialic ye dhöl guöp tē cii yin lönje loi? ²⁴ Aye athör theer wël Nhialic lueel ëlä, “Kɔc cie kɔc Itharel aa käreç lueel Nhialic guöp ë rienkun.” †

²⁵ Cienj kɔc Itharel ye ke noot ë piath tē theek kek lön, ku na cii lön thek ke yin acit raan kēc noot. ²⁶ Na raan cie raan Itharel kēc noot, raan cii kē wic lön ë dhöl yic, cii bi ciët kɔc ci noot? ²⁷ Ke wek kɔc Itharel wek aabi kɔc kēc ë noot, ku aa lön theek ya yöck lön acin raan bāk gök, tē le we tēm awuöc rin wek acie lön ye theek, cɔk abn njic wek kē ci göt ku not we.

²⁸ Yenja yen raan Itharel ayic, yen ci noot? Acie raan yeke nuöt tin yeguöp ë path yen ya raan Itharel.

²⁹ Raan Itharel guöp, ee ya raan yepuöu alonjthin ci piände noot Wëi Nhialic, ku acie lön ci göt. Ku raan kënë acie lec yök tēnë kɔc, aye yök tēnë Nhialic. ††

Nhialic acie athönde ye waar yic

3 Ye këpuwth nen wër kɔc Itharel kɔc cie kɔc Itharel? Tëdēt ye këpiath nõ ye yök nuöt yic? ² Käjuëc aaye yök ayic! Tuenj, kɔc Itharel aaci Nhialic thön wëtde bik muk apath.

³ Ku yenjö bi yiëndë tē cin kɔc kɔk Itharel gam? Bi kē cin kek gam Nhialic cɔl awar athönde yic?

⁴ Acii bi waar yic! Yiny Nhialic adhil tō thin akölaköl cɔk abn ye kɔc alueth. Cimën ye athör theer wël Nhialic ye lueel ëlä,

“Këya, bi njic lön le yin yic, wël ye lueel yiic, ku luk yin yic.” ‡

⁵ Ku na käreç yeku ke looi ye Nhialic nyuöc lön le yen cök alanden, ke yenjö buk lueel? Buk lueel Nhialic acin yic tē tēm yen yö awuöc? (Ee tē ye kɔc jiem thin yen aluëel.) ⁶ Acie tēde! Na Nhialic cii la cök ke lëu bi luk looi tēnë kɔc pinyhom?

⁷ Alëu raan dēt bi lueel ëlä, “Na ye lueth ya ke lueel yic Nhialic nyuöc thin alanden ku juek duarde yic, ke yenjö not ye ya cɔl aye raan ci këräc looi ku tēm ya awuöc?” ⁸ Yenjö cii ye lueel, cimën ye kɔc kɔk ya cäk thok ku luekë lön ci yen ye lueel ëlä, “Loiku këräc bi këpath bën.” Ee yic bi kockä tēm awuöc.

Acin raan la cök

⁹ Këya, ye yok nuëen tēnë kɔc cie kɔc ë kuatda yok kɔc Itharel?

Acie yic! Aca nyooth wenthëer lön yok kɔc Itharel ku kɔc cie kuatda yok arëer adumuööm yic yodhie,

¹⁰ cimën ye athör theer wël Nhialic ye lueel ëlä, “Acin raan tönj la cök,

¹¹ acin raan kän deet yiic, acin raan wic yeen bi Nhialic njic.

¹² Kɔc aaci keköth wël Nhialic, keek aaci rëëc ebän ka ci la biñh,

acin raan këpath looi, acin mën raan tök.” ††

¹³ “Wël yekë keek lueel aa nhiany, aa cit ranj ci njaany nom,

liëpken aaci luel lueth njic.”

“Wël yekë keek lueel aa cit wäl këpiiny kɔc luañ.” ††

¹⁴ “Aa wël ye kɔc lam ku wël rem apeï kek aatō kethook.” †††

¹⁵ “Aa kɔc lac nöc path,

¹⁶ riääk ku mam aa döñ tē ci kek tēek thin,

¹⁷ ku keek aacii dhël döör njic.” †††

¹⁸ “Ku riöcc, riöcc kek Nhialic aliu käk yekë looi yiic.” §

¹⁹ Ku anjicku kuat kē ye lön lueel, aye lueel tēnë kɔc la ye rin bi ciën raan la kē kony yen rot, ku bi raan ebän köcc Nhialic nom. ²⁰ Këya, acin raan bi la cök Nhialic nom tē cɔk yen ye them bi kē wic lön looi. Kē ye lön looi ë lön bi nyuöth raan lön ci yen këräc looi. §†

Tē ye Nhialic kɔc cök thin

²¹ Ku emën tē ye Nhialic kɔc cök thin yenhom aci nyooth. Acii lön ku kɔc käk Nhialic tinj lueel theer.

†††²² Nhialic ë kɔc cök tē le kek gam tēnë Jethu Kritho.

Ee kënë looi tēnë kuat raan ebän ci Raan ci lɔc ku döc gam, kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel aa thön ebän.

²³ Ku rin ci kek ebän käreç looi, ee keek cɔl amec tēnë duar Nhialic. ²⁴ Ku keek aaci Nhialic muöc dhëñde piände ebän bik la cök tēnë ye. Ku dhëñ ye yök tēnë Raan ci lɔc ku döc Jethu yen ë kɔc kony bik käreç cii loi.

²⁵ Jethu aci Nhialic gam rin bi thuönde a kē ye adumuööm päl piny tē le raan gam tēnë ye. Kënë aci Nhialic looi bi nyuöc thin lön le yen cök. Ku wäthëer Nhialic ë lir puöu, ëcie kɔc ye tēm awuöc rin käreç cik looi. ²⁶ Ku emën aci adumuööm ci looi ebän päl piny bi nyuöc lön le yen cök. Nhialic aci kënë looi rin le yen cök. Ku tē looi yen kënë ë raan ebän ci Jethu gam cɔl ala cök.

²⁷ Na ye këya, yenjö ye yok jam nhiaam ë path? Acin këdän! Ku ye wët nen ye yok nhiam? Ye rin ci yok lön theek? Acie tēde, ee tē ci yok gam. ²⁸ Rin anjicku raan ë la cök tēnë Nhialic rin gam ku acie thëk lön ë rot. ²⁹ Ye Nhialic, Nhialic kɔc Itharel kepëc? Yeen cii ye Nhialic kɔc cie kɔc Itharel aya? Ee yic ë Nhialic kɔc cie kɔc Itharel aya, ³⁰ rin yen Nhialic tönj bi kɔc Itharel cɔl ala cök ë gamden, ku cɔl kɔc cie kɔc Itharel aala cök rin gamden aya. §†³¹ Yeku lön dhöl yic tē le yok gam kënë? Acie tēde acin, yok aa lön juak bi riel.

Gam Abaram

4 Yenjö buk jäl lueel rin Abaram wundit theer kɔc Itharel? Yenjö ci rot looi tēnë ye? ² Na Abaram la

†† 3:12 Wk 14:1-3; 53:1-3 ††† 3:13 Wk 5:9; 140:3 †††† 3:14 Wk 10:7 ††††† 3:17 Ith 59:7-8 § 3:18 Wk 36:1 §† 3:20 Wk 143:2; Gal 2:16 §†† 3:21 Gal 2:16 §† 3:30 L.rou 6:4; Gal 3:20

kënë cī looi bī yen la cök tēnē Nhialic, njuōt ala kēnē ye yen nhiam. Ku aciī loi kēlā tēnē Nhialic. ³ Cīmēn ye wēl cī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ye lueel ēlā, “Abaram aciī Nhialic gam ku rin gamde aciī Nhialic cōl ala cök tēnē ye.” †

⁴ Raan luui aye riōp, ku wēū ye ye riōp aacie miōc, ariōpden cī yen luui. ⁵ Ku raan cie luui la gam tēnē Nhialic, Nhialic yen koc cī kārec looi cōl aala cök, ke gamde yen ē ye cōl ala cök tēnē Nhialic. ⁶ Ku Debit aciī wēt thōj kek ē wēt kēnē lueel wāār yen jam rin raan mit puōu cī Nhialic gam ke la cök tēnē ye, ke cie luoi puōth ye looi,

⁷ “Koc mit puōth aa koc cī Nhialic awācken pāl piny, ku wuuny adumuōōmken wei.

⁸ Raan mit puōu ee raan cī Bēny bī kuēn guōp kārec cī looi.” ††

⁹ Ye miet puōu cī Debit jam kēn koc Itharel ē rōt? Aacie kēden kepēc. Ee kēn koc cie koc Itharel aya, ku wek aa we yeku lēk kē cuk yōk athōr wēl Nhialic yic, rin aciī wēt cī gōt thēer lueel lōn, “Abaram aciī Nhialic gam, ku gamde aciī yen a raan la cök tēnē Nhialic.” ¹⁰ Ye nen yen looi kēnē rōt? Loi rōt tuej wāār kēc Abaram njoōt aye wāār cī ye njoōt? Ee tuej, aacie njuōt cök ciēen. ¹¹ Ku njuōtden jōl ye lōk njoōt ciēen, aye nyuōōth lōn gam Abaram aciī Nhialic ye gam ke ye raan la cök tēnē ye tuej wāār kēc ye cak njoōt. Ku kēlā, Abaram ē wundit koc cī Nhialic gam, ku aaye gam ke ye koc la cök tēnē ye cōk alōn kēc ke njoōt. ¹² Ku yen ē wundit koc cī njoōt aya. Ku aacie rin cī ke njoōt, ee rin cī kek dhēl pīr gam thōj ke pīr wāda Abaram buōōth yic wāār kēc ye cak njoōt.

Athōn ku lōj

¹³ Nhialic acā Abaram thōn ku mīth bī lōk dhiēēth lōn bī pinynhom a kēden. Nhialic akēc athōn kēnē looi rin theek Abaram lōj, ee rin cī yen gam, ku gam yen aciī yen a raan la cök tēnē Nhialic. ¹⁴ Rin na ye kē ye Nhialic thōn koc gām koc lōj theek, ke gam acīn wētde yic, ku cīn kēpuōth tō athōn Nhialic yic. ¹⁵ Lōj ē rēēc puōu Nhialic bēēi, ku tē cīn yic lōj, acīn lōj ye dhōl yic.

¹⁶ Nhialic ē loi athōnde rin gam ku rin dhēējnde, bī athōnde a kēn yic tēnē mīth bī lōk dhiēēth tēnē Abaram ēbēn. Ku aacie tēnē koc la lōj ē rōt, ee tēnē koc cī gam aya cīmēn Abaram. Rin Abaram yen ē wādan wēikua yodhie, ¹⁷ cīmēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yiic ēlā, “Yīn aca looi ba ya wun koc wuōt juēc.” Abaram aciī ya Wāda Nhialic nhom, Nhialic cī gam, Nhialic yen koc cī thou cōl aben pīr, ku wēt ye lueel ke liu thīn cōl aloi rōt. ¹⁸

¹⁸ Abaram aciī gam ku njeēth kē cīn kē nōth thīn, ku yen aciī yen bēn a wun koc wuōt juēc cīmēn cī Nhialic ye lēk ye ēlā, “Kōckun bī lōk dhiēēth aabī juēc ka bī ciēt kuēl.” ¹⁹ Wēn cī Abaram cak dhiōp ē ruōnke aa cīt

† 4:3 Cāk 15:6; Gal 3:6 †† 4:8 Wk 32:1-2 ‡ 4:11 Cāk 17:10
†† 4:13 Cāk 17:4-6; 22:17-18; Gal 3:29 ††† 4:14 Gal 3:18 ††††
4:16 Gal 3:7 †††† 4:17 Cāk 17:5 § 4:18 Cāk 15:5

buōōt, ku njc lōn tiejnde Thara ke cī dhiōp ke kēc dhiēth, ke njot kēc dhōr gamde yic. ²⁰ Ku rēer ke nōth ku cīi diu athōn Nhialic, ku gamde aciī ye bēn yiēc riel ku leec Nhialic. ²¹ Ee njc, ke cīn diu lōn bī Nhialic la riel bī kē cī thōn dhiel looi. ²² Ku ē yen aciī Nhialic Abaram gam ke ye raan la cök tēnē ye. ²³ Ku wēlkā, “Yen aciī gam ke ye raan la cök,” aa kēc gōt rienke ē rōt. ²⁴ Aake gēt rienkua yok koc bī Nhialic gam aya ke yo la cök, yok koc ye gam lōn yen Nhialic yen cī Jethu Bānyda jōt thou yic. ²⁵ Yen aciī cōl athou rin adumuōōmkua, ku jōt bī pīr bī yo cōl aala cök tēnē Nhialic. ²⁶

Gam yen abī yo luōk

⁵ Kēya rin gamda Nhialic aciī yo cōl ala cök tēnē ye, ku yok aala dōōr kek ye rin Bānyda Jethu raan cī lōc ku dōc. ² Yok aaciī gamda cōl abīi Jethu dhēēj Nhialic yic, dhēēj yen rēer yok thīn ēmēn. Ku ayeku njoōth yo mit puōth lōn yok aa duaar Nhialic rōm kek ye. ³ Ku aacie kēlā rōt, yok aa puōth miet aya tē guum yok, rin gum ē deet puōu bēēi, ⁴ ku gum ku deet ē puōu aye Nhialic gam. Ku gem ye Nhialic ye gam yen ē nōth bēēi. ⁵ Ku nōth aacie yo cōl ayār gup rin cī Nhialic nhiērde cōl athiōj yōpuōth, Wēiken cī gām yo.

⁶ Rin wāār njot cīn yen tē ye yok rōt kuony thīn, ke Raan cī lōc ku dōc thou rin koc kuc Nhialic akōl cī Nhialic lōc. ⁷ Aril yic bī raan thou rin raan la cök, cōk alōn lēu yen rōt bī raan dēt thou rin raan path. ⁸ Ku Nhialic aciī nhiēr nhiēr yen yo nyuōōth ē kēnē yic, rin tēwāār njot ye yok koc la gup adumuōōm, Raan cī lōc ku dōc aciī thou rienkua. ⁹ Ku ēmēn thuoōnde aciī yo cōl ala cök tēnē Nhialic. Ku na cī kēnē looi, ke cīi yo bī wēer bei ayic riān puōu Nhialic yic akōl ciēen? ¹⁰ Ku wāār ye yok koc ater tēnē Nhialic, yok aaciī thon Wēnde cōl aben dōōr kek ye. Ku na ye kēya, ke pīr Raan cī lōc ku dōc cīi yo bī kony?

¹¹ Ku aacie kēnē ē rōt, yok amit puōth aya tēnē Nhialic rin Bānyda Jethu raan cī lōc ku dōc aciī yo dōōr ke Nhialic.

Adam ku Jethu

¹² Adumuōōm aciī bēn pinynhom rin raan tōk, ku adumuōōm cī looi yen aciī bēn ke thou. Ku kēlā, thou aciī bēn tēnē raan ēbēn rin cī kek adumuōōm looi ēbēn. ¹³ Adumuōōm ē tō pinynhom wāār kēc lōj Mothith gām koc, ku tē cīn yic lōj tō thīn, adumuōōm aacie kuēc nhom. ¹⁴ Ku jōk Adam bī bēn Mothith, thou ē njot ye tēm koc agut koc kēc lōj Nhialic dhōl yic, cīmēn wāār cī Adam wēt cī Nhialic lēk ye dhōl yic.

Adam yen ē ye kīn raan yen bī bēn. ¹⁵ Ku keek karou aaciī thōj, rin miōc Nhialic cī gām koc ē path aciī thōj kek adumuōōm Adam. Raan tōk, Adam, acā adumuōōm looi, ku aciī thou bēēi tēnē koc juēc. Ku kēdit apeī aya, raan tōk, Jethu raan cī lōc ku dōc aciī miōcdit dhēēj Nhialic bēēi tēnē koc juēc. ¹⁶ Ku miōc Nhialic aciī thōj kek adumuōōm ē raan kēnē. Ku adumuōōm tōj

§† 4:19 Cāk 17:17 §†† 4:25 Ith 53:4-5 §‡ 5:12 Cāk 3:6

kënë cök koc juëc aaci tēm awuöc, ku adumuööm juëckä cök, miöc tönj Raan ci lc ku drc Nhialic aci bën ku cöl koc aa ben la cök yenhom. ¹⁷ Rin adumuööm raan tök thou aci bën pinyinhom. Ku kedit apei koc ci miöcdit Nhialic yök ci jäl la cök, aabi mac ku piirkë akölrriëc rin Raan ci lc ku drc.

¹⁸ Këya, cimën ye adumuööm tök koc cöl aa tēm awuöc ebën, ke kälä aya, luci tönj la cök è koc ebën cöl aala cök Nhialic nom, ku bii pir akölrriëc tënë raan ebën. ¹⁹ Ku cimën ci raan tök wët Nhialic dhöl yic, ku bi koc juëc cöl aala gup adumuööm, ke kälä aya, rin ci raan tök wët Nhialic theek, koc juëc aabi la cök. ²⁰ Lönj è gem è rin bi luci käreç rot juak, ku tē ye käreç röt juak thün, dhënj Nhialic è rot jäl juak apei. ²¹ Ku cit lön ye adumuööm koc mac ku bii thou tënë raan ebën, ke yeen aya awic Nhialic bi dhënjde koc mac ku looi ke bik la cök tënë ye. Ku gem ke pir akölrriëc ebën rin Jethu raan ci lc ku drc, Bännya.

Pir rin Jethu

6 Yenjö buk lueel emën? Buk la tuenj ke yo loi adumuööm rin bi dhënj Nhialic yeyic juak? ² Acie tēde! Acit kē ci thou tënë yo, aaci yo bi ben mac. Ye kēde bi yok la tuenj yo pir kälä? ³ Rin anjäckē ayic lön riel adumuööm aci dhoj köu wäär muöc yonhiim buk aa koc Jethu raan ci lc ku drc, ku yok aaci muöc nhiim è thunde. ⁴ Ku yeen aya, wäär muöc yonhiim, yok aa yo cit koc ci la ranj tök yic kek ye thunde yic. Ku cimën wäär ci Raan ci lc ku drc jöt thou yic duaar Wun, ke yok aabi pir è pir yam aya. †

⁵ Na cuk röt mat kek ye thunde yic, ke yok aabi röt dhil jöt thou yic kek ye aya. ⁶ Rin yok aa yo ye koc adumuööm, pirdan theer eci thou tim ci riü köu kek Raan ci lc ku drc, bi tē ye yok koc adumuööm ciën kē ben lēu tënë yo. Ku buk ci ben aa koc tō adumuööm yic, ⁷ rin raan ci thou aci ben rēer riel adumuööm yic. ⁸ Na yo ci thou kek Raan ci lc ku drc, ka yeku gam aya lön bi yok pir kek ye. ⁹ Rin anjicku lön na ci Raan ci lc ku drc jöt thou yic, ka ci ben thou, rin thou aci ben la riel tënë ye. ¹⁰ Acit thou arak tök rin koc ebën bi riel adumuööm nyaai, ku piërde emën è pir mit Nhialic puöu tënë ye. ¹¹ Kälä aya, yakē röt cöl aacit koc ci thou tënë adumuööm, ku wek aaci pir tënë Nhialic rin Raan ci lc ku drc Jethu.

¹² Duökkē adumuööm cöl amec piërdun bāk ke aa theek käreç wic guäpkun. ¹³ Ku duökkē guäpkun pël adumuööm bi ya käreç kek yakē ke looi. Wek aa dhil röt thön Nhialic, ciët we koc ci thou ci ben pir. Wek aa dhil guäpkun thön Nhialic ku bāk aa kocken ye looi kē la cök. ¹⁴ Adumuööm aci we dhil mac rin wek aaci njoth lönj theer yic, wek aatō dhënj Nhialic yic.

¹⁵ Ye kē piir yok è dhënj Nhialic ke cie lönj, yook puöl buk adumuööm aa looi è path? Acie tēde! ¹⁶ Anjäckē alanden lön na thönkē röt raan dēt ku yakē theek we

† 6:4 Kol 2:12

cit aloony, ke wek aa loony è raan kënë cök ben adumuööm we yäth thou yic, ku këya, thekkē Nhialic bāk la cök tënë ye. ¹⁷ Lecku Nhialic, rin wek aa we ye aloony adumuööm, ke wek aaci yith yakē yök kāk ye piöc tënë we yiic, gam piäthkun ebën. ¹⁸ Wek aaci wēer bei adumuööm yic, ku wek aaci ya aloony luci kāk la cök. ¹⁹ Yen ajam kälä è path cimën tēdun ye wek jicem thün, rin bi wek kē luël deet yic. Cimën wek aa we ye guäpkun ebën thön luci käreç rin ci luciden we rum puöth. Emën, wek aa dhil röt cöl aaye aloony kāk la cök rin luci kēpath.

²⁰ Wäär ye wek aloony adumuööm, wek aa we cie diëer luci la cök. ²¹ Yenjö kēn cāk yök luci è kākka yiic, kāk ye wek gup yär thün emën? Kākka, ee thou yen è yakē yök thün. ²² Ku emën, wek aaci wēer bei adumuööm yic, ku wek aaci ya aloony Nhialic. Ku piërdun ebën è kēde, ku kē yakē yök thün è pir akölrriëc ebën. ²³ Rin kē ye yök luci adumuööm yic, ee thou. Ku miöc Nhialic è pir akölrriëc ebën rin Raan ci lc ku drc, Jethu Bännya.

7 Anjäck, wek aa kē luël deet yic miëthakäi ci gam rin wek aa njic lönj. Lönj è la riel bi raan drc tē njot piir yen. ² Tē thöönj yok ye, ke tinj ci thiaak aci lönj ye puöl bi wic mony dēt. Ku na thou muönyde ka cin lönj ben ye gël. ³ Na wic mony dēt ke muönyde pir, ka ci ya tinj ci koc. Ku na ci moc thou, ke lönj gël yeen aliu. Na thieek mony dēt ka cin akör.

⁴ Ku è yen tēde aya tënë we miëthakäi ci gam. Tē thönj yok ye lönj, ke wek aa cit koc ci thou tënë lönj rin wek abanj guöp Raan ci lc ku drc. Ku emën wek aa kacke yen raan ci jöt thou yic, rin bi wek aa koc puöth loi wët Nhialic. ⁵ Wäär njot piir yok ciëndan theer ci yo cak thün, käreç ke ci lönj tääu yopuöth aake lui apei yögup. Ku aa kāk thou kek aake yeku ke looi ebën. ⁶ Ku emën yok aaci bën bei lönj theer yic rin ci yok thou tënë lönj wäär yen mec yo. Ku yok aa jöl luui dhël yam Wëi Nhialic, ku acie lönj theer ci göt.

Lönj ku adumuööm

⁷ Yenjö buk jäl lueel emën? Ye lönj yen adumuööm? Acie tēde! Na ye këya ayic, njöth yen akēc adumuööm njic tēn ci yen ye lönj. Rin njöth akēc njic yen käreç winy kënë raandä yipuöu tēn kēc lönj ye lēk yen èlä, "Duk kēn raandä wic yapuöu." †⁸ Ku adumuööm aci lönj wel bi yen yen a duönj ba puöu ayiëk kākök. Ku na cie lönj njöth acin adumuööm. ⁹ Wätheer, yen a ya ciënj ke ya kuc kē ye lönj lueel. Ku wäär le yen lönj njic, aca bën yök yapuöu lön ci yen lönj dhoj köu ku ya raan è thou. ¹⁰ Aca bën yök lönj puöth wën njic ke yen bi pir bëi, aci bën a kēn thou bëi. ¹¹ Ku adumuööm aci lönj wel bi yen ke yen a duönj, ku rin lönj, yen aci adumuööm cöl athou. †

¹² Ku è cin käreç tō lönj yic, ee ye lönj Nhialic la cök ku peth. ¹³ Ye kälä, lön nadē ke kēpath yen aci thou bëi

†† 7:7 B.bei 20:17; L.rou 5:21 † 7:11 Cäk 3:13

tënë ya? Acie këya! Adumuɔɔm yen ë looi ye. Acī kë-path lööm bī yen thou bëëi tənë ya rin bī tērɛɛc yen thin, yen adumuɔɔm tiç. Ku këlä, rin ë lõn, adumuɔɔm aye nyuɔɔth ke ye këracc apaidit. ¹⁴ Anjicku lõn ë bën tənë Wëi Nhialic, ku yen ë raan ë path, alony adumuɔɔm. ¹⁵ Yen acie kë ya looi ye deet yic, rin yen acie kë więc ba looi ye looi, ku aya looi ë kë maan ba looi. ¹⁶ Ku na luɔɔi kë cā wic ba looi, ka ya gam lõn lõn apath. ¹⁷ Këya, acie yen ë kënë looi ayic, ku adumuɔɔm rëër ke ya. ¹⁸ Anjic, acin këpuɔth rëër ke ya, rin cit tē cī ya cak thīn kek adumuɔɔm. Rin na cɔk alɔn wic yen ye ba këpath looi, ka cā ë lëu ba looi. ¹⁹ Rin kë ya looi acie këpuɔth ya wic ba looi, ku këya kë cī path cā ë wic ba looi, yen aya looi. ²⁰ Ęmën na ya looi kë cā wic ba looi, ka cie yen ye looi, adumuɔɔm rëër ke yen yen ë ye looi.

²¹ Këya, aya yök lõn luui lõn kënë. Tē wic yen ye ba kë-path looi, ke kë cī path yen ë rot tēëm thīn. ²² Ku piändië guɔp anhiar lõn Nhialic, ²³ ku yen ë lõn dēt tiŋ ke lui yaguɔp, lõn cie la piny kek lõn cī piändië gam. Ku yen ë ya cɔl aye alony adumuɔɔm yen lõn lui yaguɔp kënë. ²⁴ Yenjö be këracc ya yök këlä! Yenja bā kony guɔp ya yäth thou yic? ²⁵ Lecku Nhialic rin cī yen Bānyda Jethu raan cī lɔc ku dɔc, cɔl akony ya.

Këya, kënë yen ë tēdië, yen nhom piändië yic alony lõn Nhialic, ku cit tē cī ya cak thīn alony adumuɔɔm.

Pir Wëi Nhialic yic

8 Ku këya, acin awuɔc ye tēm kɔc cī ya tøk kek Raan cī lɔc ku dɔc Jethu, ² rin lõn yam, Wëi Nhialic ë pir bëëi rin Jethu raan cī lɔc ku dɔc, acā wëër bei lõn adumuɔɔm yic, lõn thou. ³ Kën këc lõn lëu bī looi rin tē cī yo cak thīn ke yo cī ril rin adumuɔɔm, acī Nhialic looi ë tuuc cī yen Wënde nhom tuɔɔc ke ye raan cīmēnda, ku bī nök bā adumuɔɔm nyaai. Ku tē looi yen kënë, acā adumuɔɔm tō kɔc gup cɔl acin riël. ⁴ Kënë acī Nhialic looi rin bī luɔi wic lõn dhiël la cök yögup yök kɔc pir Wëi Nhialic, ku acie tē cī yo cak thīn. ⁵ Kɔc pir cit tē cī ke cak thīn kek adumuɔɔm, aake nhīim yiëk kāk ye tē cī cāk ke wic, ku kɔc pir cit tē wic lõn Wëi, aake nhīim tääu kāk wic lõn Wëi yiic. ⁶ Tē yik raan yenhom luɔi kāk adumuɔɔm, ka thou. Ku na yik raan yenhom kë wic lõn Wëi, ka yök pir ku döör. ⁷ Ku raan ë la ater kek Nhialic tē yik yen yenhom kāk luɔi adumuɔɔm rin acie lõn Nhialic ye theek, ku acī lëu bī lõn Nhialic theek. ⁸ Ku kɔc ye theek tē cī yo cak thīn aacie Nhialic cɔl amit puɔu.

⁹ Ku këya wek aaci ciëŋ cit tē cī we cak thīn, wek aa ciëŋ cit tənë lõn Wëi tē rëër Wëi Nhialic ke we ayic. Ku na ye raan cī rëër kek Wëi Jethu raan cī lɔc ku dɔc, ka cie raande. ¹⁰ Ku na rëër Raan cī lɔc ku dɔc kek we, ke guäpkun aaci thou rin adumuɔɔm ku wëikun anot ke pir rin cī ke looi bīk la cök tənë Nhialic. ¹¹ Na Wëi Nhialic yen jɔt Jethu thou yic rëër kek we, ke raan jɔt Raan cī lɔc ku dɔc thou yic, ka bī guäpkun thou cɔl aa pir rin rëër Wëike wegup. ††

† 7:14 Gal 5:17 †† 8:11 1Kor 3:16

¹² Këya, miëthakäi yök aala kë dhilku looi, ku acie lõn bī yök rëër pirdan theer cī yo cak thīn yic. ¹³ Rin na piërkë cit tē cī we cak thīn, ke wek aabi thou, ku na pälkë këracc yakë ke looi rin Wëi Nhialic, ke wek aabi pir yök.

¹⁴ Kɔc ye Wëi Nhialic nyuɔɔth, aa miith Nhialic. ¹⁵ Rin Wëi cī Nhialic gäm we acie we cɔl aye bën ya aloony adumuɔɔm, ku looi we bāk riɔɔc. Ku Wëi Nhialic ë yo cɔl aye miith Nhialic, ku wek aaci Wëi Nhialic cī we looi bāk aa miëthke yök. Ku Wëi acī yo cɔl aye Nhialic lõn, “Wä! Wä!” ¹⁶ Aye Wëi Nhialic guɔp kek wëikua lueel lõn ye yök miith Nhialic. ¹⁷ Ęmën ye yök miëthke, yök aabi kākken muk tənë kacke thɔn. Ku këpuɔth muk rin Raan cī lɔc ku dɔc aya rin tē guum yök cīmēnde, ke duarde abi ya këda aya. ††

Duaar aköldä

¹⁸ Aya tak lõn kāk yeku guum piërda yic Ęmën, aaci kɔŋ thɔɔŋ kek duaar bī Nhialic nyuɔth yo, duaar bī rëër kek yo aköldä. ¹⁹ Kāk cī Nhialic cak pinyhom ëbën aa rëër ke nǔth apei, ke tit aköl bī Nhialic miëthke nyuɔth. ²⁰ Ku kāk cī cak, kɔc pinyhom aake bī rëër ke cī puɔth mum, ku aacie kek ke cī yen tak, ee Nhialic yen loi ye këya. Ku nǔth kënë ë nɔt tō thīn. ††²¹ Ku kāk cī cak aabi waar aköldä rin bīk cī riääk, ku bīk lääu nhomdit miith Nhialic rɔm ke ke.

²² Rin anjicku agut cit Ęmën, kāk cī cak aa rëër ke dhi-au ke rem, arɛem cit arɛem tiŋ röp. ²³ Ku aacie kāk cī cak ë röt, yök kɔc cī Wëi yök ke ye miɔc tueŋ ë Nhialic, yök aa rëër yo dhiau yo rem puɔth aya, ke yo tit apei tē bī Nhialic yo luɔi thīn buk aa miëthke, ku cɔl guäpkua aa waar röt bīk aa yam. ††²⁴ Rin ë nǔth yen ë cɔl yo apoth, ku na yeku kë nǔthku tiŋ, ka cie nǔth acin. Rin ye ŋa kë tō kek ye nǔth? ²⁵ Ku na yeku nǔth kë cī tō ke yo, ka yeku tiit ke yo lir puɔth.

²⁶ Ku cit mën aya, Wëi Nhialic ë bën aya ku kony yo rin ye yök cī ril, rin kuc yök tē dhil yök Nhialic rɔk thīn, ke yeen ë Nhialic lõn rienkua, ku lëŋ ke dhiau dhiën cīn wël ye teet. ²⁷ Ku Nhialic yen kë rëër raan puɔu tiŋ, anjic kë lueel Wëike, rin Wëike ë rök rin kacke cit tē wic Nhialic ye thīn. ²⁸ Ku anjicku këriëc ëbën yic, Nhialic ë luui këpath rin kɔc nhiar ye, kɔc cī cɔl bīk këden wic looi. ²⁹ Kɔc kek cī Nhialic lɔc theer, aaci looi aya bīk ciët Wënde, ku bī Wënde a kaai wämäthakën juëc yiic. ³⁰ Këya, Nhialic acī kɔc cī lɔc cɔl ku looi ke bīk la cök tənë ye, ku kɔc cī cɔl aala cök tənë ye aaci la duarde aya.

³¹ Këya, yenjö buk lueel rin ë kënë? Na Nhialic akääc kek yo, ke yenja bī yo maan? ³² Na Nhialic akëc Wënde nhom guɔp ŋuään wäär ku cɔl athou rienkua ëbën. Na cī yo gäm Wënde, ke cī yo bī gäm kǎŋ ëbën ë path aya? ³³ Yenja bī la wët bī lueel kɔc cī Nhialic lɔc gup? Ee Nhialic nhom guɔp yen acī ye lueel lõn le kek cök tənë

† 8:15 Mk 14:36; Gal 4:6 †† 8:17 Gal 4:5-7 †† 8:20 Cäk 3:17-19 ††† 8:23 2Kor 5:2-4

ye. ³⁴ Le raan dēt lēu ye bī ke tēm awuōc? Acīn raan agut Jethu aya raan cī lōc ku dōc cī thou, ku jōt raŋ yic bī ben pīr, ku arēēr kōŋ cuēc Nhalic, ee Nhalic lōŋ rienkua. ³⁵ Yeŋa bī ŷo tēk bei nhiēr Raan cī lōc ku dōc yic? Lēu aliäap, tēdē ba gum rin ye yīn raan cī gam, ayī ŋōōŋ, ayī riōōc rin kārēc, ayī lōn bī yī nōk ba thou? ³⁶ Cīmēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhalic yic ēlä, “Rin wētdu ŷok aa rēēr kāk nāk ŷook yiic akōl thok ēbēn, ŷok aaye looi cīmēn amēl la teem rōt.” † ³⁷ Acie tēde, kākka yiic ēbēn ŷok aala riel dīt ye ŷok kāŋ tiaam rin raan yen nhiar ŷo. ³⁸ Rin anjēc alanden lōn acīn ke tēk ŷo bei nhiērde yic. Cōk athou ayi pīr, cōk atuuc nhal ayī jakrēc, cōk aa kāk loi rōt emēn, ayi kāk bī rōt looi akōldä, ayī kākōk ril. ³⁹ Ayī nhal, tēdēt wērdit cōk piiny, acīn kē lēu ye kuat kākka yiic ēbēn bī ŷo tēk bei nhiēr Nhalic yic, yeen ē kēda rin Raan cī lōc ku dōc, Jethu Bānyda.

Nhalic ku kacke

9 Kē ya lueel ē yic. ŷen acie jam lueth rin ŷen ē raan, Raan cī lōc ku dōc. Aye puōndiēn mec Wēi Nhalic lēk ŷa apei lōn ŷen acīi lueth luel. ² Rin dak piāndiē adit apei, ku tē reem piāndiē thīn rin kackiē acie yop. ŷen ajam rin koc kuatdiē, koc Itharel. ³ Ku na lēu rot ba ke kony, ŋuōt awiēc bī Nhalic ŷa tēm awuōc ku cā ben a raan Raan cī lōc ku dōc. ⁴ Keek aa koc cī Nhalic lōc ku cōl ke aaye kacke, ku nyuth ke duarde ku looi dōōr ke ke ku gēm ke lōŋ. Ku nyuth ke tē bī kek ye aa duōr thīn apath. Ku yōkkē kāk cī Nhalic thōn ke. †† ⁵ Keek aa ke ye kuat koc ŋic thēer. Ku Raan cī lōc ku dōc, wāār cī yen jāl a raan cīmēnda ē ye raan kuatden. Raan ēbēn adhīl Nhalic yen mec kāŋ ēbēn a leec akōl-riēēc ēbēn. Yenakan.

⁶ Acā ye lueel lōn kē cī Nhalic thōn akēc rot looi. Kē cī Nhalic thōn acī rot dhiel looi, rin acie koc Itharel kek ke cī Nhalic lōc ēbēn. ⁷ Acī Nhalic lueel tēnē Abaram, “Aacie mīth ēbēn bī dhiēēth tēnē yī kek bī ya mīth Nhalic, aa mīth bī dhiēēth many Itharel kek aabī ya miēthku kek ca thōn yī.” †† ⁸ Kēya, aye kēnē nyooth lōn aacie mīth bī dhiēēth Abaram ēbēn kek ke bī ya mīth Nhalic, aa mīth ke cī Nhalic thōn ye kek aake bī ya miēthke. ⁹ Kēnē cī Nhalic lueel akin wāār thōn yen wēt tēnē Abaram, “Tē le akālde bēn, ke ŷen abī dhuk ku Thara abī manh moc yōk.” ††

¹⁰ Kē cīt ē wēt kēnē aya, mīth Rabeka karou, wunden ē ye tōk, wādītda Ithāk.

¹¹ Acī Nhalic lueel tēnē Rabeka, “Wēndun dīt yen abī ya luui tēnē wēndun koor.” Acī kēnē lueel rin bī nyooth lōn kē cī yen raan tōk lōc keyiic ku pēl raan dēt, ee wīc piānde ē rot bī looi kēya. Nhalic ē luel wēt kēnē tēnē Rabeka, ke Rabeka kēc mīth cak dhiēēth, ke cīn kēpath ku kērēc cī ŋek looi. Kēnē cī rot looi ē kē cī Nhalic

† 8:36 Wk 44:22 †† 9:4 B.bei 9:4 † 9:7 Cäk 21:12 †† 9:9 Cäk 18:10

raan tōk cōl ku pēl raan dēt. Ku acie kēnē cī ŋek looi kamken. †† ¹³ Cīmēn ye athōr thēer wēl Nhalic ye lueel ēlä, “Jakop aca lōc ku kuēc Ethau.” ††

¹⁴ Abī koc kōk aa lueel lōn Nhalic acīn yic, ku acie tēde. ¹⁵ Rin acī Nhalic lueel tēnē Mothith ēlä, “Na wiēc ba raan dēt ŋuään, ka luōc, na wiēc ba puōu lōny tēnē raan dēt, ka luōc aya.” †† ¹⁶ Kēya, acie kē wīc raan, tēde kē ye looi, ee lier puōu ē Nhalic. ¹⁷ Rin acī Nhalic lueel wēl thēer cī gōt yiic tēnē bēny Ijip ēlä, “Yīn aca looi ba ya bēny rin bī rieldiē yī nyuōth, rin bī koc pinynhom ēbēn ŷa piŋ.” †† ¹⁸ Kēya, na wīc Nhalic bī raan ŋuään, ka looi. Ku na wīc raan dēt bī cōl aril nhom, ka looi aya.

Nhalic ē koc ŋuään ku tēm koc awuōc

¹⁹ Tēdēt ŷen abī raan dēt thiēēc ēlä, “Na ye yen tē ye Nhalic luui thīn akan, ke yeŋō ye yen raan tēm awuōc? Ku yeŋa lēu ye ku bī kē wīc Nhalic jōōny?” ²⁰ Ye tak ye yīn ē ŋa ba yīnhom jāām kē cī Nhalic looi? Tōny acie tiŋ cuēc ye ye thiēēc, “Yeŋō cuēc yīn ŷa kēlä?” †† ²¹ Tiŋ cuēc tōny ala yic bī tiŋ cuēc tēden wīc yepuōu, ee tōny karou cuēc ē tiŋ tōŋ yic, amuc yen jōōl muōc ku tōōny ye yen luui baai ē path.

²² Kē cī Nhalic looi athōŋ kek ē kēnē. Awīc bī riāäk piānde nyuōth ku cōl rielde anjic. Ku ŋot pēl yepuōu piny tēnē koc rēc yen puōu thīn, koc rēēr ke bī tēm awuōcdit apei. ²³ Ku ee wīc aya bī duarden dīt nyuōth ŷo, duarden dīt cī yen ŷo mat thīn ŷok kōcken cī ŋuään. ŷok kōcken cī guiir thēer buk duarde yōk. ²⁴ Ku ŷok koc cī cōl ŷok aa ŷo la yiic koc Itharel ku koc cie koc Itharel aya. ²⁵ Ku kēnē cī Nhalic lueel akin, kē cī gōt athōr ŷocia yic raan kāk Nhalic tiŋ,

“Aba cōl kackiē,

tē jīēm ŷen koc cie kackiē ayic.

Aba cōl kōckiēn nhiaar,

tē jīēm ŷen rin koc cā ke nhiar.” ††

²⁶ Ku tēnē yen acī Nhalic ye lueel thīn ēlä,

“Wek aacie kackiē,

tēēn aabī cōl ka wēēt Nhalic tō pīr yecin.” ††

²⁷ Ku Ithaya raan kāk Nhalic tiŋ acī jam apei thēer rin koc Itharel ēlä,

“Na cōk koc Itharel juēc abīk ciēt liēet agōr,

ka koc lik keyiic kek aabī poth,

rin Nhalic abī luk lac looi luŋ cīi yeyic dhuk tēnē koc pinynhom ēbēn.” ††

²⁹ Acīt wēt cī Ithaya raan kāk Nhalic tiŋ lueel wāthēer ēlä,

“Na Nhalic Madhōl kēc ŷook nyāŋ koc ē kuatda yic,

ŋuōt ŷok aacī ciēt koc gen Thodom ku Gomora.” ††

†† 9:11-12 Cäk 25:23 ††† 9:13 Mal 1:2-3 ††† 9:15 B.bei 33:19
§ 9:17 B.bei 9:16 †† 9:20 Ith 29:16; 45:9 ††† 9:25 ŷoth 2:23
§† 9:26 ŷoth 1:10 ††† 9:27-28 Ith 10:22-23 †† Koc Thodom ku
Gomora aake cī Nhalic cōl aa nyuōp bik thou ēbēn rin kārēc yekē
looi, tiŋ Ith 1:9

Wēt Puɔth Yam ee luel tēnē kɔc Itharel aya

³⁰ Kēnē yen ē luɛɛl, “Ee kēc kɔc cie kɔc Itharel them bīk la cōk tēnē Nhialic. Ku aaci Nhialic bēn cɔl aa la cōk rin cī kek ye gam. ³¹ Ku ēcī kɔc Itharel them bīk la cōk Nhialic nhom rin thēk ē lōŋ, ku acīn kē cīk bēn yōk.”
³² Ku raan dēt abī thiēc ēlā, “Yeŋō cīn yen kē cīk yōk?” Acīn kē cīk yōk rin acīk them bīk looi ē rōt ku cīk Nhialic gam. Kēya, aa cīt kɔc cī kecōk dɛeny alɛl, ³³ alɛl yen ye athōr thɛer wēl Nhialic jam ye ēlā,
 “Piɛŋkē apath, ŷen abā alɛl bī kɔc cɔl aaye kecōk dɛeny.

Tōōu Jeruthalem, alɛl bī kɔc cɔl awiēk.

Ku raan bī wētde gam acīi bī rac puōu.” †

10 Miēthakāi, kē wīc piāndiē ku rōōkkiē tēnē Nhialic riɛnken, ee lɔn bī kōckīēn Itharel ŋic tē bī Nhialic ke kuɔny thīn. ² Alēu ba ya raan ŋic ye lɔn awīckē bīk lu- ui apeī bīk Nhialic cɔl amit puōu tēnē ke. Ku dhēl ye kek ye wīc bīk Nhialic cɔl amit puōu, acīk ye deet yic apath. ³ Ku rin kēc kek dhēl ye Nhialic kɔc cɔl aala cōk tēnē ye deet, acīk them bīk dhēl yōk ē rōt, dhēl bī ke cɔl aala cōk tēnē Nhialic. Ku aa kēc dhēl ye Nhialic kɔc cɔl aala cōk tēnē ye gam. ⁴ Ku Raan cī lɔc ku dɔc yen aye lōŋ thōk thīn. Ku kēya, Nhialic ē kuat raan cī gam ēbēn cɔl ala cōk tēnē ye.

Acīn raan cīi Nhialic ye kony

⁵ Mothith acī tē ye kɔc la cōk thīn tēnē Nhialic tē theek ē lōŋ gōt ēlā, “Na loi raan kē ye lōŋ lueel, ke yeen abī lōŋ cɔl apīr.” ††6 Kē ye wēl Nhialic cī gōt thɛer lueel rin bī raan la cōk tēnē Nhialic rin gam akīn, “Duk rot ye thiēc, yeŋa bī la pan Nhialic.” Rin bī yen Raan cī lɔc ku dɔc la thiēc bī bēn piny tēnē ŷo. ⁷ “Duk rot ye thiēc aya, yeŋa bī la piny.” Ku wētde yic bī Raan cī lɔc ku dɔc la bēēi bei kam kɔc cī thou. ⁸ Kē ye wēl Nhialic cī gōt thɛer lueel akīn, “Wēt Nhialic athiōk kek yī, arēēr yīthok ku yīpuōu.” Ku kēnē yen ē wēt tōŋ yeku lēk we. ⁹ Na ye lueel kɔc nhīim ēlā, “Jethu ē Bēny ku gam yīpuōu lɔn cī Nhialic ye jɔt thou yic, ke Nhialic abī kony. ¹⁰ Gam ē bēn bei ŷopuōth ku cɔl ŷo aala cōk tēnē Nhialic, ku luel ye ŷok gam lueel ŷothook kɔc nhīim aye Nhialic ŷo kony.”
¹¹ Cīmēn cī ye gōt athōr thɛer wēl Nhialic yic ēlā, “Ku raan bī wētde gam acīi bī rac puōu.” ††12 Kēnē atō raan ēbēn thīn, rin Nhialic Bēny athōŋ tēnē kɔc ēbēn, kɔc Itharel ku cie kɔc Itharel aya. Ku ē kɔc rōōk tēnē ye ēbēn gām kājuēc path apeī. ¹³ Cīmēn ye wēl Nhialic cī gōt thɛer ye lueel ēlā, “Na le raan Bēny cɔl ke yen akony Bēny.” ††

¹⁴ Ku yeen acīk bī cɔl ayic tē kēc kek gam. Ku keek aaci bī gam tē kēc kek wēt piŋ. Ku wēt acīk bī piŋ tē kēc ye lēk ke. ¹⁵ Ku bik wēt piŋ kēdē tē cīn yen raan cī tuōc ke. Cīmēn cī ye gōt athōr thɛer wēl Nhialic yic ēlā, “Ee kēpath apeī, kɔc bīi wēt puɔth yam aa bō.” ††16 Ku acie

† 9:33 Ith 28:16 †† 10:5 Leb 18:5 † 10:8 L.rou 30:12-14 †† 10:11 Ith 28:16 †† 10:13 Juēl 2:32 ††† 10:15 Ith 52:7

raan ēbēn yen cī Wēt Puɔth Yam gam. Acī Ithaya nhom guōp lueel ēlā, “Bēny yeŋa cī wētde gam?” ††17 Kēya, keek aa wēt kaŋ piŋ tueŋ ku jɔlkē gam. Ku wēt kēnē aye piŋ tē piōōc kɔc rin Raan cī lɔc ku dɔc.

¹⁸ Ku ē yic alanden, keek aaci wēt piŋ. Cīmēn cī ye gōt athōr thɛer wēl Nhialic yic ēlā,
 “Wēl cīk lueel apeī aaci thiēi piny.

Wēl thuɔŋden aaci ŷet pinyinhom ēbēn.” ††

¹⁹ Ku kɔc Itharel guōp ē ŋickē. Mothith nhom ke jam nyin Nhialic, yen abī ye kaŋ lueel,

“Wek wundiēn Itharel, wek aaba cɔl adɔm tiɛɛl.

Rin kɔc cīi cɔk a wut, wek aaba cɔl ariāāk puōth rin kɔc wun cīn kē cīk deet.” ††

²⁰ Ku jam Ithaya nyin Nhialic, ku gei yic ēlā,

“ŷen acī kɔc ke cīi ŷen wīc yōk.

ŷen acī rot nyuōth kɔc ke cie ŷen ē thiēc.” †††

²¹ Ku acī lēk ŷo lɔn cī Nhialic ye lueel rin kɔc Itharel ēlā,

“ŷen acā cin taar akōl thok ēbēn tēnē kɔc dhēl ŷen, kɔc cie wētde ye piŋ.” ††

Nhialic ē ŋuāānde nyuōth kɔc Itharel

11 Kē thiēc, cīi Nhialic kuc kacke? Acie tēde. ŷen nhom guōp, ŷen ē raan Itharel, ŷen ē raan kuat Abaram, raan many Benjamin. ††2 Nhialic akēc kuc kacke, kɔc yen lɔc ke thɛer. Wek aa ŋic kāk cī gōt athōr thɛer wēl Nhialic yic, kāwāār ye Elija Nhialic cɔl rin kārɛc cī kɔc Itharel looi, ³ “Bēny, keek aaci kɔc kākku tiŋ nōk ku thurkē ariākku piny, ee ŷen raan tōŋ kākku tiŋ cī dōŋ, ku keek awīckē bīk ŷa nōk.” ††4 Ku tē cī Nhialic ye bēēr thīn tēnē ye akīn, “Ku ŷen acī rōōr tiim kadhorou cɔl arēēr kek ŷa, rōōr kēc jɔŋ cɔl Baal ye kɔc kōk cɔl aye Nhialicden kaŋ door.” ††5 Ēmēn kē thōŋ kek ē kēnē acī rot looi, Nhialic acī kɔc lik lɔc rin dhēēŋde. ⁶ Nhialic acie kɔc ē lɔc rin kāk cīk looi. Rin na Nhialic ē kɔc lɔc rin kāk cīk ke looi, ke ŋuōt acīi dhēēŋde ye nyuɔcɔth acīn.

⁷ Ku ē yic kɔc Itharel aa kēc kēnē yen wīckē apeī yōk, ku aa kɔc ke cī Nhialic lɔc kek aaci ye yōk. Ku Nhialic acī kɔc kōk looi bīk kē ye lueel cīi piŋ. ⁸ Cīmēn cī ye gōt athōr thɛer wēl Nhialic yic ēlā,

“Keek aaci Nhialic looi bik kāŋ cīi ye deet yiic agut cīt akōlē,

aacit kɔc cie piŋ ku cɔrkrē.” †††

⁹ Ku aye Debit lueel,

“ŷen ee rōōk tēnē Nhialic

lɔn bī yen ke deep ku dɔm keek yāiken yiic.

Bīk wīik bī keek tēm awuōc.

¹⁰ Ku cɔl Nhialic keek aa la nyīn dum bīk ciēn kē yekē tiŋ.

Bī kākken rɛc yekē keek looi ciēt kāthiek kekōth.” †††

¹¹ Aluɛɛl piāndiē ēbēn lɔn na cɔk alɔn cī kɔc Itharel kecōk dɛeny bīk wīik, ke keek aa kēc gēēk piny. Ku rin cī

††† 10:16 Ith 53:1 † 10:18 Wk 19:4 †† 10:19 L.rou 32:21 ††† 10:20 Ith 65:1 †† 10:21 Ith 65:2 ††† 11:1 Pili 3:5 †† 11:3 1Bŋ 19:10, 14 †† 11:4 1Bŋ 19:18 ††† 11:8 L.rou 29:4; Ith 29:10 ††† 11:10 Wk 69:22-23

kek adumuɔ̄m looi, ke kuɔɔny Nhialic aci bēn tēnē kɔc cie kɔc Itharel. Kēnē aci rot looi rin bī tiēl kɔc Itharel nōk ē rienken. ¹² Ku rin cī kɔc Itharel adumuɔ̄m looi, ke kɔc kōk pinyhom aaci dɔcɔ. Ku rin kēc kɔc Itharel kepuɔ̄th yiēk dhēl pīr, dōcdit aci gam tēnē kɔc cie kɔc Itharel. Ku bī dōc jal dīt kēdē tē jɔl kɔc Itharel met thīn.

Kɔc cie kɔc Itharel aabi kony

¹³ Kē luēl emēn ē kē lēk kɔc cie kɔc Itharel. Cīmēn ye ɣen atuny kɔc cie kɔc Itharel, ɣen abi nhiam luoi cī Nhialic yiēk ɣa ba looi. ¹⁴ Tēdē, ke ɣen abi kɔc kuatdiē cɔl adɔm tiēl, ku rin luɔidiēn ca looi, Nhialic abi kɔc kōk kony keyiic. ¹⁵ Tēwēn cī Nhialic kuc ke, go kɔc kōk pinyhom cɔl aala dō̄r kek ye. Ku tē le kɔc Itharel gam aya, ka bī ciēt kɔc cī thou cī ben pīr. ¹⁶ Na gēm raan aban ayup tēnē Nhialic, ka ayup ebēn ē kēnē Nhialic aya. Ku na ye mei tim kāk Nhialic ke kēr aa kākke aya. †

¹⁷ Kēr kōk tim ye com cɔl Olip aaci yep wei, ku nuet kēr Olip cil roor ē rot tēden wēn, ku jɔl dīt apēi abi ciēt Olip ye com baai, ye njec muk apath. Kēya, wek kɔc cie kɔc Itharel kōk bēn tēnē kɔc Itharel, wek aa kāpath yōk thīn aya cīmēn ye kēr Olip piērden yōk tēnē Olip dēt cī ye nuet yekō. ††¹⁸ Kēya, duōkkē kɔc cī Nhialic yep wei cīmēn kēr tim ye bui. Acin kēnē yī cɔl anhiam, acie yīn mee looi bī riēl, ee mee yen ē yī looi ba riēl. ¹⁹ Abi raan dēt kamkun lueel ēlā, “Kēr aaci yep wei rin bī ɣo nuet nyiēnken yiic.” ²⁰ Kēnē ē yic. Aaci yep wei rin kēc kek gam, ku dō̄jkē nyiēnken yiic alanden rin cī wek gam. Ku duōkkē nhiam ē kēnē, riāckē kē bī bēn. ²¹ Na kēc Nhialic kɔc Itharel puɔ̄l bī ke cī tēm awuɔ̄c, kɔc cīt kēr tim cī com baai ka cīi we bī puɔ̄l aya.

²² Ayeku tiŋ emēn yen tē pēth Nhialic thīn, ku tē yen kɔc tēm awuɔ̄c thīn. Ee kɔc ca adumuɔ̄m looi tēm awuɔ̄c. Ku ē piath tēnē yī tē ye yīn rēer ke yī njōth piathde ku looi kāk ye cɔl apath puɔ̄u tēnē yī. Ku na cīi kēnē loi, ke Nhialic abi yī yep wei aya. ²³ Ku na dhuk kɔc Itharel kepuɔ̄th ciēn ku gamkē wēt Nhialic, ka dhuk tēden thēer wāar yep ke wei thīn, rin alēu Nhialic bī ke ben dhuōk thīn. ²⁴ Kēya, wek kɔc cie kɔc Itharel wek aa cīt kēr tim Olip cī yēp bei Olip cil roor kōu, ku nuēt ke kek tim Olip ye com. Kɔc Itharel aa cīt tim cī com kēnē, ku abi yic pial tēnē Nhialic bī kēr cī yep wei ben nuēt kek tim yēp ke bei thīn.

Kɔc Itharel ebēn aabi kony

²⁵ Ala yic kēckē kan njic wāmāthkiē wiēc ku bāk njic. Na njieckē ē yiny kēnē, ka cāk bī ya tak piāthkun ku luēlkē, “Yok aa njic kār.” Ku yiny kēnē akin. Wēt cī kɔc kōk Itharel kuc bik cīi gēm acii bī tō thīn akōlakōl, abi rēer thīn ɣet akōl bī akuēn kɔc cie kɔc Itharel wic Nhialic bēn bāanyde yic tēnē ye. ²⁶ Ku ē yen tē bī Nhialic kɔc

† Paulo aluel kēnē bī nyuɔ̄th lɔn kɔc Itharel aa njot ke ye kɔc Nhialic, cɔk alɔn cī kuɔɔny gām kɔc cie kɔc Itharel emēn. †† Kɔc cie kɔc Itharel aa kāpath yōk tēnē kɔc Itharel cīmēn ye kuēl ayi acieek piērden yōk tēnē tim cī yen cil yekō.

Itharel ebēn kuɔny thīn, cīmēn ye athōr thēer wēl Nhialic ye lueel ēlā,

“Raan luāk kɔc abi bēn Jeruthalem ku nyēi adumuɔ̄m kɔc Itharel gup. ‡

²⁷ Ku lueel Nhialic, ɣen abi dō̄r kēnē looi ke keek, tē le ɣen adumuɔ̄mken nyaai.” ††

²⁸ Rin cī kek kuc Wēt Puɔ̄th Yam, aaci ya kɔc ater tēnē Nhialic, ku kēnē aci rot wel ke ye kuɔɔny tēnē we, wek kɔc cie kɔc Itharel. Ku rin cī Nhialic ke lɔc, aci wārken dīt thɔn lɔn kuatden aabi ya mātke akōlakōl. ²⁹ Rin Nhialic acie yenhom ē waar tēnē kɔc cī lɔc ku dɔc ke. ³⁰ Ku wek kɔc cie kɔc Itharel, wek aa we cī kuc Nhialic wāthēer, ku emēn wek aaci Nhialic nūān rin cī kɔc Itharel Nhialic dhōl. ³¹ Kēlā aya, rin nūēn cāk yōk, ke kɔc Itharel aa dhāl Nhialic emēn, rin bī kek nūēn yōk emēn aya. ³² Nhialic aci kɔc ebēn cɔl aa cīt kɔc cī mac rin cī kek ye dhōl guōp, ku bī nūānde nyuōth ke ebēn.

Yok aa dhil Nhialic leec

³³ Kāpuɔ̄th Nhialic aa juēc apēi. Ku yeen acin kēnē ye wuɔ̄j, anjic kār ebēn. Yenja lēu ye bī tē yen tek thīn teet yic? Acin raan lēu ye bī tē yen kākke luɔc thīn deet yic. ††³⁴ Cīmēn ye athōr thēer wēl Nhialic ye lueel ēlā, “Acin raan njic tē ye Bēny tek thīn, acin raan lēu yeen bī Bēny wēt?” †††

³⁵ “Acin raan lēu yeen bī Nhialic gām kēdār, rin bī Nhialic yeen kō̄ny.” †††

³⁶ Rin ē Nhialic yen ē cak kēriēc ebēn, ku ē yen amuk kēriēc ebēn, ku kēriēc ebēn aa tō thīn ē rienke. Yok aa dhil Nhialic leec akōlriēc ebēn! Yenakan. §

Yok aa pīr rin bī yok Nhialic luō̄i

12 Kēya miēthakāi, rin cī Nhialic ɣo nyuōth lier ē piānde, alēk we piāndiē ebēn, tē juēr wek rōt Nhialic bāk ciēt kē nek ye, ku week ke we piir, ke we loi ē kēnē bāk aa kākke alanden. Kēnē yen ē dhēl dhil wek Nhialic door wepuōth. ² Duōkkē tē ye kɔc pinyhom ē tēn luui thīn ye buɔ̄th yic, calkē Nhialic awar wepuōth papot, bī we gām nhom yam ku bāk kē wic Nhialic njic, ku kē wic Nhialic ē kēpēth ye cɔl amit puɔ̄u, ku le cōk.

³ Ku rin dhēn puɔ̄th cī Nhialic yiēk ɣa, alēk we ebēn. Duōkkē ye tak lɔn ye wek kōcdit wēr kɔc kōk njiny kār, tēn tē rēer wek thīn emēn wek kɔc ē path, ku ye njek rot tō̄u tēden thō̄j kek gam cī Nhialic yiēk ye. ⁴ Yok aa le njek ke guōp, ku guōp ala kajuēc, ku kākka aa ye tōk la kēden ye looi. ⁵ Kēlā aya, yok aa juēc, ku yok aa cīt guāp tōk rin yok aa tōk kek Raan cī lɔc ku dɔc, yok aaci mat ē tōk cīmēn kāk cīi thō̄j tō guāp tōk yic. ††⁶ Kēya, njek kamkua adhil kē cī gām ye luɔc tēcīt tē cī Nhialic ye gām ye bī looi. Na ye kē cī Nhialic gām ɣo lɔn bī yok wētde lēk kɔc, ka dhilku looi tēcīt tē dīt gamdan cī

‡ 11:26 Ith 59:20 †† 11:27 Jer 31:33-34 †† 11:33 Ith 55:8 ††† 11:34 Ith 40:13 ††† 11:35 Jop 41:11 § 11:36 1Kor 8:6 §† 12:5 1Kor 12:12

Nhialic yiək ɣo thīn. ⁷ Na cī Nhialic ɣo cɔl aye kɔc luḏḏi, ka dhilku kony. Na cī ɣo cɔl aye piöc, ke ɣok aa piöc. ^{†8} Na cī ɣo looi buk kɔc kɔk aa dɛɛt puḏth, ka dhil looi këya. Raan kë tḏu kek ye tek kek kɔc kɔk, adhil looi puḏn biökruɛl. Raan cī Nhialic yiək riel bī yen kɔc mac adhil looi puḏu ëbën, ku raan lier puḏu nyuɔɔth tənë kɔc kɔk, adhil looi ke dal, ke mit puḏu.

⁹ Duḏkkë röt ye nyuɔɔth ciët we nhiaar kɔc, dhielkë kɔc nhiaar puḏu ëbën. Mankë kërac ku muḏkkë këpath riel. ¹⁰ Nhiarkë röt piäthkun ëbën cīmën nɛk ke wämën, ku nyuɔɔth tē ye yīn raan dēt theek thīn, ku duk tē bī yī theek thīn yīk yīnhom. ¹¹ Duḏkkë röt dak, luḏḏikë apei. Luḏḏikë Bëny piän tōk. ¹² Rëërkë we mit puḏth tē cɔk kɔc kɔk we jöör rin le wek nḏth, ku rḏḏkkë Nhialic akōlaköl. ¹³ Gämkkë kɔc cī gam kë wickë muḏkkë liu tənë ke. Ku luɔrkë jḏḏl bḏ bääikun yiic.

¹⁴ Rḏḏkkë Nhialic rin bī yen kɔc jör we dɔɔc, ku duḏkkë rḏḏk tənë ye rin bī yen ke tēm awuḏc. ^{††15} Miet puḏu kek kɔc kɔk mit puḏth, ku dhiaaukë kek kɔc dhiau. ¹⁶ Calkë ɣer piändun athöŋ tənë kɔc ëbën. Duḏkkë nhiam, dhuḏkkë röt piny ku luḏḏikë tənë kɔc kor tənë we. Ku duḏkkë ye tak lɔn ë wek nɛk kən. [‡]

¹⁷ Na lo raan dēt kërac tənë we, ke duḏkkë col këreɛc dēt. Loi kë ye raan ëbën tak ke path. ¹⁸ Luɔikë käpuḏth lëukë ke bāk ke looi rin bī wek nɛc ceŋ kek kɔc.

¹⁹ Duḏkkë këdän guur mäthkië, calkë aguur Nhialic. Rin aye Bëny lueel athör wël theer yic ëlä, “ɣen abī këreɛc cī kɔc kɔk looi guḏr.” ^{‡‡20} Duḏkkë kënë kɔŋ looi, luɔikë kë ye athör theer wël Nhialic lueel, “Na raan aterdu anëk cɔk, ke gām miëth, na nëk rou, ke gām kë dek, rin tē looi yīn kākä ka ba cɔl ayär guḏp.” ^{‡‡21} Duḏkkë kërac cɔl arum wepuḏth, luɔikë këpath bī wek këreɛc gël wei.

Raan adhil kɔc mac baai theek

13 Week ëbën wek aa dhil bāny mɛc baai theek rin acīn raan kɔc mac tē këc Nhialic ye gam bī kɔc mac. Ee Nhialic yen ë kɔc yiək bääny. ² Këya, raan cie wët bëny mɛc baai ë gam, ee bääny cī Nhialic gam dhöl yic, ku raan loi kë cīt kënë abī tēm awuḏc. ³ Rin bāny aaciī kɔc käpath looi ye riöc, aa kɔc këreɛc looi kek aa riöc ke. Ye looi këpath yen abī bëny yī aleec. ⁴ Rin yen aluui Nhialic käpath kony yen yī, ku na loi këreɛc, ke yī riöc ye rin riel tḏ kek ye acīi muk ë path. Rin bëny ë Nhialic luḏḏi ku nyooth riäk puḏu Nhialic, ku tēm kɔc këreɛc looi awuḏc. Ee kɔc awuḏc looi cɔl agum. ⁵ Këya, wek aa dhil bāny theek ku acie rin ë wët kënë rot, ku yeen aya anɛckë wepuḏth lɔn ë kë dhielkë looi. ⁶ Kënë yen ë wët dhil wek ajuër tääu piny aya, rin bāny aa luui tənë Nhialic tē looi kek luɔiden ë cök bīk kɔc mac. ⁷ Tääu ajuër piny ajuër yen ba juaar tənë ke, ku nyuɔɔthkë athëëkdun ëbën tənë bāny. ^{‡‡†}

† 12:7 1Kor 12:4-11 †† 12:14 Mt 5:44; Lk 6:28 ‡ 12:16 Këŋ 3:7 †† 12:19 L.rou 32:35 ‡‡ 12:20 Këŋ 25:21-22 ‡‡† 13:7 Mt 22:21; Mk 12:17; Lk 20:25

Kɔc aa dhil röt nhiaar ë kamken

⁸ Duḏkkë röt cɔl aköŋny raan dēt, kë tḏ thīn ë tōk yen adhil looi, ku ë kë bī wek röt nhiaar kamkun, ku raan nhiaar kɔc ëbën ë kë wïc löŋ yen aye looi. ⁹ Lööŋkä, “Duk akɔr lo, duk raan näk, duk cuëer, duk kënë raandä wïc yīpuḏu,” lööŋkä ku lööŋ kɔk aa met löŋ löŋ ye lueel ëlä, “Yīn adhil kɔc ëbën nhiaar cīmën nhiɛr yīn rot.” ^{‡‡10} Raan nhiaar raan dēt ka cīn këreɛc ye raan kënë looi tənë ye. Këya raan nhiaar kɔc kɔk, ee kë wïc löŋ yen aye looi.

¹¹ Wek aa dhil kënë looi rin anɛckë lɔn aköl dhil wek nhīim tir acī bën. Rin aköl bī Nhialic ɣo kony acī thiök ëmën tən tēwäär tueŋ gem ɣok wët. ¹² Acit lɔn nadë ke wakḏu athök ku aköl abḏ, pälku këreɛc yeke looi muḏḏth yic wakḏu, ku këya lömkë kāk bī ɣo cɔl apir apath aköl bī Jethu dhuk. ¹³ ɣok aa dhil röt mac apath cīmën kɔc ë rëer ɣer yic aköl cīn kë yekë thiaan. Wek aaciī röt met akut luui këreɛc yic, këreɛc cīmën wiɛt ë määu ku wīny ë diäär. Ku duḏkkë ater ye looi ku tielkë röt kamkun. ¹⁴ Lömkë Bëny Jethu Kritho, bī thiääk ke we. Duḏkkë wepuḏth ye yiək kāk we cɔl aloi adumuḏm, bāk kënë yen wïc piändun looi.

Duk kɔc kɔk cī gam luk wei

14 Gamkë raan koor gamde bī rëer ke we, ku duḏkkë ye teer ke ke kāk yekë tak, kāk cīi ril. ² Gam raan dēt, ee ye cɔl acam kuat miëth ë path, ku raan koor gamde acīn kuat riŋ ye cuet. ³ Ku raan cīn kën ye yen ke kuc bī cam, acīi raan kuc miith kɔk dhäl guḏp. Ku raan kuc miith kɔk acīi raan cīn kën ë yen kuc bī cam ye yḏk lɔn ë yen kërac looi, rin kë ye raan cīn kën ye yen kuc looi acī Nhialic gam. ⁴ Ye yīn ë ŋa, ba kë cī alony raan dēt looi, lueel ke yic, tēdë ke cie yic? Ee wun alony yen alëu ye bī lueel lɔn le alonyde cök ku lɔn cīi yen la cök. Ku yen abī la cök rin abī Bëny cɔl ala cök.

⁵ Aye kɔc kɔk tak lɔn ala aköl dīt tənë aakööl kɔk, ku aye kɔc kɔk tak lɔn akööl aa thöŋ ëbën. Nɛk adhil kë ye yen ye tak këya nɛc apath. ⁶ Raan kën looi aye looi rin wïc yen Bëny bī theek. Ku raan cīn kënë ë yen ke kuc bī cam, aye looi rin wïc yen ye bī athëëk nyuɔɔth tənë Bëny, rin ë Nhialic leec rin miëth. Ku raan kuc bī miith kɔk cīi cam aye looi këya rin athëëk tənë Bëny, ku athëëk gām Nhialic. [§]

⁷ Acīn raan tōk kamkua pīr rienke ë rot, ku na thou raan acie thou rienke ë rot. ⁸ Na pīirku ke rin Bëny, ku na thouku, ke rin Bëny aya. Tē pīir ɣok ayi tē thou ɣok, ke ɣok aa kɔc ë Bëny. ⁹ Rin Raan cī lɔc ku dɔc acī thou ku jɔt rot bī pīr rin bī yen a Bëny kɔc pīr ku kɔc cī thou. ¹⁰ Ku këya, yeŋö ye wek miëthakun luök wei, tēdë ke dhälkë gup, rin ɣook ɣodhie ɣok aabi köc Nhialic

‡‡‡ 13:9 B.bei 20:13-15, 17; L.rou 5:17-19, 21; Leb 19:18 § 14:6 Kol 2:16

nhom luk yic aköldä. ¹¹ Cīmēn ye athör theer wël Bēny cī gōt ye lueel älä,

“Cīmēn piir ŷen ayic, aluēel alanden lɔn raan ēbēn abā door.

Ku abī raan ēbēn lueel lɔn ye ŷen Nhialic.” ^{††}

¹² Kēya, ŋek ŷoyiic abī Nhialic ya tēt kēden cī looi, ku ye rin ŋō yen looi yen ye.

Duk kɔc cī gam thōoc adumuōōm yic

¹³ ŷok aaci rōt dhil tēm awuōc kamkua, ku duk kē bī raan dēt cɔl aloi awuōc loi. ¹⁴ Ku rin ye ŷen raan buōth Bēny Jethu anjēc alanden lɔn acīn miēth rēēc yetök ē rot. Ku na gēm raan lɔn miēth arac, ka rac tēnē ye.

¹⁵ Na cɔl wāmuuth arac puōu rin ciēm yīn miēth ye tak lɔn rēc yen, ka ye kē loi nyuōth lɔn yeen aciī nhar. Ku duk wāmuuth cī Raan cī lɔc ku dɔc thou rienke rēc miēth ye cam. ¹⁶ Duk tē ye yīn kākku path luōi thīn cɔl aye kɔc kōk tak lɔn rēc yen. ¹⁷ Rin bāāny Nhialic acie cām ku dēk, ee la cōk ku dōōr ku miēt puōu ye Wēi Nhialic gam. ¹⁸ Ku kuat raan, Raan cī lɔc ku dɔc luōōi kēlä ē Nhialic cɔl amit puōu, ku cɔl raan ēbēn agam kēden ye looi.

¹⁹ Kēya, adhilku them buk kāk kɔc kēēk nyaai ku loiku kāk kɔc kōk kony bīk riel gamden yic. ²⁰ Na ye kēya, duk kē cī Nhialic looi rēc rin miēth, mīith aa path ēbēn. Ku na ye raan dēt cɔl aloi adumuōōm rin kē ye cam, ka cīi path. ²¹ Kēpath akīn, duk riŋ cuet ku duk mōu dek, ku duk kuat kē bī wāmuuth cɔl aloi adumuōōm loi. ²² Kēya, kē ye tak ke path ē kākā, muk kamkun wek Nhialic. Na cīi raan ye lueel lɔn kē cī looi awuōc, tē looi yen kē ye tak ke ye yic, ke yeen amit puōu. ²³ Ku na ye raan puōu rou tē cem yen kuat mīith kōk, ka ye Nhialic cɔl aye kērac yen looi tē cem yen ye, rin acie gam yen cɔl ye aloi ē kēnē. Ku na yeku kēdāŋ looi ēbēn ke cīn gam, ke yeen adumuōōm.

15 ŷok kɔc ril ē gamda yic, ŷok aadhil kɔc cīi ril kony bīk la tuenj kek gamden apath, ku acie kēnē ŷo cɔl amit puōth yen dhilku aa looi. ² Ŋek ŷoyiic adhil wāmāāthdan cī gam luōi kēpath, kē bī yeen cɔl amit puōu. ŷok aa dhil kēnē looi rin bī ŷok gamde cɔl adhil riel. ³ Rin Raan cī lɔc ku dɔc akēc kē cī looi looi rin bī yen ke puōu miēt, cīmēn ye athör theer wël Nhialic ye lueel älä, “Wāār let yī, lēēt aaci bēn aa kākkiē.”

⁴ Kēriēēc ēbēn cī gōt athör theer wël Nhialic yic ē ŷo piōōc, rin wël theer Nhialic aa ŷo cɔl anōth, ku aa ŷo dēet puōth. ⁵ Bī Nhialic yen kɔc cɔl agum, ku deet kepuōth we yiēk dōōr kamkun, cīmēn ye wek kɔc buōth Raan cī lɔc ku dɔc Jethu. ⁶ Rin week ēbēn bāk Nhialic wun Bānyda Jethu Krītho aa leec.

Wēt Puōth Yam aci lēk kɔc cie kɔc Itharel

⁷ Nhariē rōt kamkun rin bī kɔc ēbēn Nhialic leec, luōikē kēnē cīmēn tē cī Jethu we nhiaar thīn. ⁸ Rin alēk we lɔn cī Raan cī lɔc ku dɔc a raan luui kɔc Itharel, ku

nyuth ke lɔn kē cī Nhialic lueel ē yic, rin bī kāk cī thōn wārkuan dīt aa yith. ⁹ Ku dēt aya, bī kɔc cie kɔc Itharel cɔl aa lec Nhialic rin lier piānde, cīmēn cī ye gōt athör theer wël Nhialic yic älä, aci Bēny Debit lueel, “Kēya, tē rēer ŷen kam kɔc cie kɔc Itharel ke wek ba gām lec.

Ku waak alēc aba ket tēnē yīin.” ^{††}

¹⁰ Ku ben athör theer wël Nhialic lueel älä, “Miēt kē puōth wek kɔc cie kɔc Itharel kek kɔc cī Nhialic lɔc.” ^{††}

¹¹ Ku ben athör theer wël Nhialic lueel aya, “Wuōt ēbēn aa dhil Bēny leec, ku kɔc ēbēn aa dhil ye leec apei.” ^{†††}

¹² Ku ben Ithaya lueel athör theer wël Nhialic yic älä, “Ala raan many Jethe wun Debit bī bēn. Abī Nhialic looi bī ya Bēny kɔc cie kɔc Itharel. Ku ŋāthden abī tō tēnē yeen.” ^{†††}

¹³ Bī Nhialic ŋōth bēēi ku cɔl we athiāŋ miēt puōu dīt apei ku dōōr, cīmēn ye wek ye gam bī Wēi Nhialic we cɔl aala ŋōth dīt apei.

Luoi Paulo kam kɔc cie kɔc Itharel

¹⁴ Wāmāthkiēn cī gam, ŷen nhom, anjēc alanden lɔn week nhiim wek aa path apei, wek aa ŋic kē bāk dhil looi ku alēukē bāk rōt piōōc kamkun. ¹⁵ Wek aca gāt athōōr puōu ēbēn ke cīn kē muōony rin kāk wiēc ba ke ben lēk we, rin dhēerj cī Nhialic gām ŷa, ¹⁶ ba ya raan luui Jethu Krītho, ba luui rin kɔc cie kɔc Itharel. ŷen ē luoi kāk raan Nhialic looi tē lēk ŷen kɔc Wēt Puōth Yam. Rin bī kɔc cie kɔc Itharel ciēt kē cī Nhialic door, kē cī Nhialic gam apei. Ku bī Wēi Nhialic ke cɔl aye kacke.

¹⁷ ŷen anhiām luōidiēn ya luōi Nhialic, rin cī ŷen mat kek Raan cī lɔc ku dɔc Jethu. ¹⁸ ŷen abī jam kāk cī Raan cī lɔc ku dɔc cɔl aluōōi ē rōt, kāk ya lueel ku kāk ya looi aaci kɔc cie kɔc Itharel cɔl athek Nhialic, ¹⁹ rin kārīl ku kāk kɔc gōi, cī Wēi looi dhil ril. Kēya, ŷōn ca ke tēēk ēbēn jāl Jeruthalem ku wun cɔl Dalmatia, ŷen aci kɔc lēk Wēt Puōth Yam rin Raan cī lɔc ku dɔc. ²⁰ Kēn yen tō ŷapuōu ē tōk ē path, ee lɔn ku ba kɔc lēk Wēt Puōth Yam tē kēc rin Raan cī lɔc ku dɔc kaŋ piŋ thīn, rin bī ye cīi luel lɔn ye yen luoi cī kɔc kōk jɔk yen luōi.

²¹ Cīmēn cī ye gōt athör theer wël Nhialic yic älä, “Kɔc kēc kaŋ lēk wētde abik tiŋ.

Ku kɔc kēc ye piŋ abik deet yic.” [§]

Awic Paulo bī la keny Roma

²² Ku rin ē wēt kēnē, aca them ku ŷen aci pēen arak juēc ba la tēnē we. ^{†††} Ku ēmēn cī ŷen kē luōi thōl tē rēer ŷen thīn tēn, ku tēŷon wic ŷen ye run juēc ba we la tiŋ, ²⁴ anjāāth ba jāl looi ēmēn. Ku ēmēn le ŷen Ithpeen, wek aa bar ba we tiŋ. Ku awiēc bāk ŷa kony ba ŷet thīn, tē cī ŷen kaŋ rēer ke we tēthin-nyōōt. ²⁵ Ēmēn thiin ŷen

†† 15:9 2Tha 22:50; Wk 18:49 †† 15:10 L.rou 32:43 ††† 15:11 Wk 117:1 ††† 15:12 Ith 11:10 § 15:21 Ith 52:15 §† 15:22 Rom 1:13

ala Jeruthalem ba kuɔɔny la gam tənə kɔc Nhialic rëër thïn. ²⁶ Ku akuut kɔc cī gam tō Mathedonia ku Gīrik aaci puōth miət, ku matkē bik wëü juaar tənə kɔc n̄ɔn kam kɔc Nhialic tō Jeruthalem. ²⁷ Kek aa mat yeyic ē rōt bik looi këya, ku ē yic keek aa dhil kɔc n̄ɔnkä kony. Kɔc Itharel aa kãpuoth yekē yök tənə Nhialic rin wëiken rɔm kek kɔc cie kɔc Itharel. Këya, kɔc cie kɔc Itharel cī gam aa dhil kɔc Itharel cī gam kony bik ke yiək kāk yekē wic akōlaköl rin piërden. ²⁸ Tē cī ɣen kënë thöl, ba ke gãm wëü ke cī kuōt yiic rienken, ke ɣen abī la Ithpeen, ku wek aaba kaŋ neem ba jäl la Ithpeen. ²⁹ Tē ɣeet ɣen tənə we, anjic ɣen abī döcdit Raan cī lc ku dɔc la rɔm ke we.

³⁰ Rin gamda tənə Bëny Jethu raan cī kɔc ku dɔc, ku rin nhiër cī Wëi Nhialic gãm ɣo, wek aa läŋ mätkē rōt ɣen aterdië yic bāk rōök kek ɣen apei tənə Nhialic rienkië. ³¹ ɣen arōök bī kɔc Judia kēc wët Jethu Krītho gam ɣen cīi baŋ, ku bī kɔc Nhialic tō Jeruthalem puōth miət bik kē ca looi bī ɣen ke kony gam. ³² Ku këya, na wic Nhialic, ke ɣen abī bën tənə we ke miət puöu, ku mitku puōth nēm bī ɣo ben puöc. ³³ ɣen arōök bī Nhialic yen ye ɣok döör yök thïn, rëër kek we ëbën. Yenakan.

Paulo ē kɔc Roma muöth

16 Awiëc ba lëk we, lɔn nyankäida Pobī luui akut kɔc cī gam Kankëria ē raan path. ² Luorkë cimën raan Bányda, ku cit tē ye kɔc Nhialic rōt luor thïn kamken, ku yiëkkē kuat kuɔɔny bī thiëc tənə we. Yeen ē path tənə kɔc juëc, ayi ɣen aya.

³ ɣen ē Prithkila ku Akuila, kɔc cī rōt mät ɣa buk luui rin Jethu raan cī lc ku dɔc, muöth apei, ⁴ kɔc kēc diëer kē bī ke nök rienkië. ɣen amit puöu tənə ke apei. Ku acie ɣen ē rot, akuut kɔc cie kɔc Itharel cī gam aa mit puōth aya. ⁵ ɣen akut kɔc cī gam, yenhom mat panden, muöth aya.

ɣen ē mäthdië Epanetuth, raan cī Raan cī lc ku dɔc kaŋ gam wun Athia, ⁶ ku Maria raan cī luui apei rienkun, aaca muöth aya. ⁷ Andronikuth ku Junieth, kɔc Itharel cimëndië, wäär cī mac ke ɣa aaca muöth aya. Keek aa njic apei rin ye kek atuuc aya, ku kek aake kɔn gam tənə ɣa. ⁸ Miäthdië tənə Ampliatuth, yeen ē mäthdië apei, ku yeen aci rot mät Bëny. ⁹ Muöth tənə Urbano, raandan lui rin Raan cī lc ku dɔc. Ku muöth aya tənə mäthdië apei, Ithakith. ¹⁰ Muöth tənə Apeleth, raan cī tē këc yen thïn kek Raan cī lc ku dɔc nyuöth kãril yiic. Ku muöth tənə kɔc many Arithtobuluth.

¹¹ Muöth tənə ɣerodiön raandan Itharel ku wämäthakua, kɔc cī gam many Narkithuth.

¹² Miäthdië tənə Tripina ku Tripotha, diäär cī luui rin Bëny ku tənə mäthdië apei Perthith raan cī lucidit looi rin Bëny. ¹³ ɣen ē muöth tuöc Ruputh raan njic lucide apei rin Bëny ku tənə man, raan ɣen kony akōlaköl ciët ɣa ye manhde. ¹⁴ Miäthdië tənə Athinkrituth, Plegon, ɣermath, Patrobath, ɣermath ku wämäthakua ëbën cī gam rëër ke ke. ¹⁵ Muöth tənə Pilologuth ku Julia ku tənə Nerioth kek nyankën, ku tənə Olimbath ku tənə kɔc cī gam rëër kek ē tök. ¹⁶ Miäthkē rōt kamkun puöu ëbën. Akuut kɔc cī gam ëbën aa we tuöc miäthden wek akut kɔc cī gam Roma.

Paulo ē kɔc tō Roma lëk kē dhilkē looi

¹⁷ Wek aa lëk apei wämäthkië bāk nhiim tir kɔc ē kɔc tek yiic, ku rëckē kɔc nhiim bik gamden cīi muk apath, kɔc cīi piöcden ē thōŋ kek tē cī we piöc thïn, duökkē rōt ye thiäk ke. ¹⁸ Rin kɔc kãkkä looi aacie luui rin Raan cī lc ku dɔc Bányda, aa lui rienken ē rōt. Aa wël mit apei lueel, ku aa kɔc cīn kãrec yekē ke looi wëëŋ. ¹⁹ Aci raan ëbën piŋ yen tē muk wek wët yam cäk gam thïn. Këya wek aa ɣa cɔl amit puöu apei. Awiëc bāk kãpath ku kãrec kaŋ njic, ku bāk kãpath aa njic ku duökkē rōt cɔl aaye tōu luoi kãrac yic. ²⁰ Ku Nhialic yen ye ɣok döör yök thïn abī riel jɔnrac rac, ku cɔl adhuk wecök ciëen.

ɣen arōök bī Bányda Jethu raan cī lc ku dɔc la tuen ke nyuth we dhëëŋde. ²¹ Timothī, raandiën luui ɣok ē tök, ee we tuöc miäthde, ku yen lan Lukiöth, Jathon ku Thothipater kockiën Itharel. ²² ɣen Tertiath, ɣen raan ɣa gät wël cī Paulo lueel athör kënë yic, wek aa ɣa tuöc miäthdië ke ɣa ye raan cī gam aya.

²³ Gaiöth, raan rëër ɣen paande, ku yen ye akut kɔc cī gam röm thïn, ee we tuöc miäthde. Eratuth, raan wëü mir (akuma) mec geu muk ku wämäthda Kuartuth, aa week tuöc miäthden. ²⁴

[²⁴ Bī dhëëŋ Bányda Jethu raan cī lc ku dɔc rëër kek week ëbën. Yenakan.]

Paulo ē lëc gam tənə Nhialic

²⁵ Lecku Nhialic bī we looi bī gamdun riel. Yen ē kē ya lueel tē lëk ɣen kɔc Wët Yam rin Jethu raan cī lc ku dɔc, ku ē yen aci yic cī moony run juëc apei nyuöth. ²⁶ Ku ëmën kāk cī kɔc kāk Nhialic tiŋ göt aaci yiny kënë cɔl anjic kɔc juëc, aci Nhialic tō thïn tēɣon ku abī rëër thïn athëer lueel bī wuöt pinyhom ëbën yic kënë dhil njic. Këya, rin bī kɔc ëbën Nhialic gam ku thekkē.

²⁷ Tənə Nhialic tök, Nhialic këriëc ëbën yic, yen njic kãŋ, aa leec. Kënë adhil rot looi akōlriëc ëbën rin kē cī Jethu raan cī lc ku dɔc looi. Yenakan.

† 15:26 1Kor 16:1-4 †† 15:27 1Kor 9:11 † 16:3 Luci 18:2

†† 16:13 Mk 15:21 †† 16:21 Luci 16:1 ††† 16:23 Luci 19:29; 1Kor 1:14; 2Tim 4:20

1 Korinth

Wët nom

Athör tueṅ cī Paulo gät tēnē kōc cī gam gen Korinth, ee gēt rin aliām cī rot lōk jat nhial, cī pīr ku gam lōk wāac apeī akut kōc cī gam yic, akut wāär cī Paulo jōc cōk gen Korinth.

Pan Gīrik yen tō gen Korinth thīn ē mēc bēnydīt kōc Roma. Ku Korinth, tēwāär gēt Paulo athör ē ye gendīt wun cōl Akaya, ku ē ciēṅ kōc juēc thīn. Gen kēnē ēcī ṅic apeī ē wēt ṅōc ye looi thīn, ku ciēṅ ē nhiaam ku luji kāre cīmēn luji kāk ē bal ku thēk yiēth juēc.

Kē cī akut kōc cī gam yeyic tek, ku wīny ē diäär ku ciēṅ rēc tō kam rōör ku diäär, ku wēt ē thiēek, ku wēt ciēṅ path, ku tēpeth ye Nhialic duōr thīn, ku miōc ē Wēi Nhialic ku jōn ē rot thou yic. Kākkā ēbēn, kek aa wēl ril kek gēt Paulo athōör tēnē kōc cī gam Korinth. Acī them piānde yic ēbēn bī nyuōth yen kē ye Wēt Puōth Yam lēk kōc rin ē kākkā ēbēn.

Kāk tō thīn

Muōth tueṅ 1:1-9

Tē cī kōc cī gam keyiic tek thīn akuut 1:10-4:21

Wīny ē diäär ku pīr baai 5:1-7:40

Kōc cī gam rēēr kam kōc kēc gam 8:1-11:1

Tē dhil kōc aa rōök thīn ēbēn 11:2-14:40

Jōn e rot Jethu ku kōc cī gam 15:1-58

Ajuēr tēnē kōc cī gam Jeruthalem 16:1-4

Wēl ciēen ē Paulo 16:5-24

1 Athör kēnē abō tēnē Paulo, raan cī cōl ē wēt Nhialic bī ya atuny Jethu Krītho, ku tēnē wāmāath-dan cī gam Thothēneth.

² Ṽen agēt tēnē Krīthiaan rēēr gen Korinth, kōc cī Nhialic cōl bīk aa kacke, rin cī kek mat kek Jethu Krītho, cīmēn kōc kōk cī gam, kōc ē Jethu door, Bānyden ku Bānyda aya. †

³ Bī Nhialic Wāda ku Bēny Jethu Krītho, we yiēk dhēēṅ ku dōr.

Nhialic acī ṅo dōc rin Jethu

⁴ Ṽen ē Nhialic ya door leec ē riēnkun akōlakōl, rin kē cī looi tēnē we. Acī we nyuōth piathde, ku gēm we kājuēc yakē yōk rin Jethu Krītho. ⁵ Rin rēēr wek ke we ye tōk kek Raan cī lōc ku dōc, Nhialic acī we muōc bāk kājuēc ṅic aa looi cīmēn ye wek kōc lēk wētde, ku ṅieckē kājuēc.

⁶ Nhialic acī wēt Raan cī lōc ku dōc cōl awēi wepuōth apeī, ⁷ ku kēya acīn miōc tōṅ Nhialic liu tēnē we ēmēn rēēr wek ke we tīt akōl bī Nhialic Bānyda Jethu Krītho cōl aben dhuk. ⁸ Ku Jethu abī we kony bī gamdun riel bī

† 1:2 *Luji* 18:1

Nhialic we tiṅ ke we cīn gup awuōc akōl le Bānyda Jethu Krītho dhuk. ⁹ Aṅieckē kecin diu, lōn Nhialic akōlakōl ē kē cī thōn ke bī looi, looi. Ee yen acī we cōl bāk aa tōk kek Wēnde Jethu Krītho Bānyda.

Kōc cī gam Korinth aacī keyiic tek

¹⁰ Wek aa lāṅ wāmāthakua rin riel Jethu Krītho, bī ya wēt tōk yen yakē lueel, ku bāk weyiic cī ye tek. Matkē rōt ēbēn ku calkē tāktākdun aye tōk. ¹¹ Acī kōc kōk ē many Kulowi lēk ya lōn wek aa gōth ē kamkun.

¹² Kē wiēc ba lueel akīn, aye kōc kōk ē kamkun lueel ēlā, “Ṽok buōth Paulo.” Ku lueel kōc kōk, “Ṽok aa buōth Apolo.” Ku lueel kōc kōk, “Ṽok aa buōth Pīter.” Ku kōc kōk, “Ṽok aa buōth Raan cī lōc ku dōc.” ††¹³ Ye tēde bī Raan cī lōc ku dōc ya tek yic akuut? Ye ṅen Paulo ṅen cī thou tim cī rīiu kōu ē riēnkun? Nadē le raan cī we muōc nhīim rin bī wek aa kōc buōth ṅen Paulo?

¹⁴ Ṽen alec Nhialic rin acīn raan ca muōc nom ē kamkun, ee Krīthputh ku Gaiōth kepēc. ¹⁵ Kēya, acī raan luel ye lōn cī we muōc nhīim bāk aa kōc buōth ya. ¹⁶ (Aca ben tak, ṅen acī Ithipanath kek kacke muōc

†† 1:12 *Luji* 18:24 ‡ 1:14 *Luji* 18:8; 19:29; *Rom* 16:23

nhiiim. Ku acá ye tak lbn le yen raan dët ca muccom nom. †) 17 Raan ci lbc ku dxc akëc ya tooc ba kxc aa muccom nhiiim. Acá tooc ba kxc aa lëk Wët Puoth ë Yam. Ku lëk ke ë cök ke cie wël raan njic kãnj ë path, rin ba nyuocoth lbn thon ci Kritho thou tim ci riïu kõu, ala riieldit apeï.

Jethu ë njiny kãnj ku riel Nhialic nyuocoth

18 Aye kxc mär, kxc kuc tẽ bi ke kucny thin tak lbn thon ci Raan ci lbc ku dxc thou tim ci riïu kõu, acin kẽ ye kony tẽnẽ ke. Ku yook, kxc ci luök thon ci Raan ci lbc ku dxc thou tim ci riïu kõu, ee Nhialic nyuocoth tẽ ril yen thin.

19 Ku yeen aci göt athör theer wël Nhialic yiic ëlä, “Ûen abi kãnj gël bik röt ciï loi tẽnẽ kxc njic kãnj ku kxc ci piöc apeï.” ††20 Na ye këlã, yeñö buk lueel rin kxc njic kãnj ku kxc ci piöc apeï, ku kxc njic teer wël ë riëc aköl yic? Acï Nhialic nyuocoth lbn njiny ë kãnj ë kockã acin wëtde yic! ††21 Rin njieëc ë kãnj tãu kek Nhialic, akëc kxc pinyhom ye lëu ku bik ye njic cök albn njic kek kãnj. Ku Nhialic aci wët yeku lëk kxc, wët yen ye yõnj yic, looi bi yen kxc ye gam kony. 22 Ku awic kxc Itharel bik käril ë kxc göi tinj, kãk bi ye nyuocoth lbn Nhialic alui. Ku kxc cie kxc Itharel ë wickë bik kãnj aa njic. 23 Ku yook wët yeku luëel, ee Raan ci lbc ku dxc ci thou tim ci riïu kõu ciï kxc Itharel ye lëu bik gam. Ku yõnj kxc cie kxc Itharel yic lbn cin yen wëtde yic. 24 Ku tẽnẽ kxc ci Nhialic cõl, kxc Itharel ku kxc cie kxc Itharel, wët ci Raan ci lbc ku dxc thou, ee riel Nhialic ku njieëc kãnj Nhialic nyuocoth. 25 Rin kẽ ye tinj ciët Nhialic cin kẽ njic, anjic kãnj apeï ka wär raan njic kãnj. Ku kẽ ye tinj ciët Nhialic ciï ril, aril apeï ka wär riel ë raan.

26 Takkë ëmën miëthakãï, we ye kxc yindë wäär këc Nhialic we cõl bæk aa kxc buoth Jethu. Cit tẽ ci raan cak thin, aa kxc lik ë kamkun kek aake njic kãnj, tẽdë ke kek la riel, tẽdë ke ye kxc ke dhiëëth kxc ci jak. 27 Nhialic aci kxc ye tinj kecin kèpeth tã ke ke lbc, rin bi yen kxc röt cõl ka kxc njic kãnj cõl ayär gup. Ku lbc kxc ye yök ciët ke nup, rin bi yen kxc röt yök ke ril cõl ayär gup. 28 Ku Nhialic aci kxc ciï ke ye kuëëc nhiiim lbc, rin bi yen riel kxc röt yök ke kek ye kxc ril rac. 29 Ku aye kënë nyuocoth lbn acin raan lëu ye bi nhiam Nhialic nom. 30 Ku ë rin Nhialic yen aci wek ya kxc Jethu Kritho. Ku njieëc ë kãnj tãu kek Nhialic, ayeku yök tẽnẽ Jethu. Ee rienke yen aye yok la cök tẽnẽ Nhialic ku yeku kocken path, ku wëer yo bei adumuömkua yiic. 31 Këya, aci göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, “Na ye raan wic ye bi nhiam rin kẽ ci ye cõl amit puöu, ka dhil nhiam rin kẽ ci Bëny looi.” ††

Tẽ ci Paulo kxc Korinth lëk thin

2 Wäär ci Ûen bën tẽnẽ we miëthakãï, ba we bën lëk wët ë Nhialic ci moony, wek aa këc bën aa jãam

† 1:16 1Kor 16:15 †† 1:19 Ith 29:14 † 1:20 Jop 12:17; Ith 19:12; 33:18; 44:25 †† 1:31 Jer 9:24

wël ril ye nyooth ciët ya ye raan ci piöc apeï tẽnẽ we. 2 Rin wäär rëer Ûen kek we, aca bën tak bi ciën dët lëk we, ee wët rin Jethu Kritho, wët ci yen thou tim ci riïu kõu. 3 Këya, wäär biï Ûen tẽnẽ we, Ûen ë ya bõ ke ya ci riöcc rin ciï Ûen ril. Ûen ë ya ye lath. ††4 Ku Ûen akëc piöcc ku lëk kxc Wët Puoth ë Yam wël puoth njic. Ee Nhialic yen aci ye looi bi piöccdië ku tẽ ye Ûen kxc lëk thin la cök ë riel Wëi Nhialic. 5 Këya, acie wël puoth yakë ke pinj kek cõl we aa gam Raan ci lbc ku dxc, ee riel Nhialic.

Njiny ë kãnj bõ tẽnẽ Wëi Nhialic

6 Kẽ ya piöcc ë wët njieëc tẽnẽ kxcdit ci gam. Ku acie njieëc tãu kek kxc pinyhom. Tẽdë ke njieëc ë kãnj tãu kek kxc mëc ëmën, kxc la riel bi rielden guo liukã. 7 Njieëc ë kãnj ya lueel, ee njieëc tãu kek Nhialic këc cõl albc tic tẽnẽ kxc. Ku aci Nhialic guir theer këc piny cak lbn njieëc ë kãnj kënë yen abi duaar bëëi tẽnẽ yo. 8 Ku njieëc kãk Nhialic kënë ë këc kxc mëc ëmën njic. Na cik njic nuöt aa këc Bëny rom duaar kek Nhialic piãat tim ci riïu kõu.

9 Ku ë yen kẽ ye athör theer wël Nhialic lueel ëlä, “Acin raan ci ye kãnj tinj, acin raan ci ye kãnj pinj, lbn bi yen rot looi, yen kẽ ci Nhialic guir tẽnẽ kxc nhiar ye.” ††10 Ku aa yok aci Nhialic bën cõl anjic kãkken këc cõl albc tic riel ë Wëike. Wëi Nhialic anjic këriëc ëbën agut kãk ci Nhialic moony. 11 Ee puön raan rot yen ë kãk ye raan tak njic. Këlã aya, ee Wëi Nhialic yen anjic tẽktëk ë Nhialic ëbën. 12 Yok kxc ci gam, yok aacie kãnj ye tak tẽcit tẽ ye kxc pinyhom, kxc cie kxc ci gam ke tak thin. Yok aci Wëi ci Nhialic tuöc yo yök. Ku aci yook kony buk kãk ci Nhialic yiëk yo ya deet yiic apath.

13 Këya, tẽ jieem yok, yok aacie jam wël ci yo piöcc tẽcit tẽ njic kãnj thin pinyhom. Yok aa jam ë wël ye gãm yo ë Wëi Nhialic, tẽ jieem yok kãk Nhialic tẽnẽ kxc rëer Wëi Nhialic ke ke. 14 Raan liiu Wëi Nhialic tẽnẽ ye, acie kãk ye Wëi Nhialic piöcc ye gam, aa cin wëtde yic tẽnẽ ye. Ku aaci ke ye deet yiic, rin alëu raan bi piath ë kãkkã njic tẽ rëer Wëi Nhialic kek ye. 15 Raan rëer Wëi Nhialic kek ye, alëu bi kërac ku këpath deet yic, ku acin raan lëu bi ye jööny.

16 Cimën ci ye göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, “Yeña njic kẽ tek Bëny? Yeña lëu bi yeen wëët?” Ku yok aa tak cimën Raan ci lbc ku dxc. ††

Yok aa lui rin Nhialic

3 Miëthakãï le yok gam tøk, akëc lëu ba jam tẽnẽ we tẽcit tën bi Ûen jieem thin tẽnẽ kxc rëer Wëi Nhialic ke ke. Ûen a ya ye jam tẽnẽ we ciët ye kãk pinyhom kek yakë ke tak kepëc. Ku ciët we ye kxc cit mith ë tẽdun ye wek piöcc kxc ci gam deet yic thin. 2 Wek aa we cã gãm kãk bæk ke dek ku acie miëth ril kõu, rin wek aa we këc guo cam miëth ril kõu. Agut cit ëmën, acãk lëu bæk liek, ††3 rin wek anjot we ciën cimën

†† 2:3 Luci 18:9 ††† 2:9 Ith 64:4 †††† 2:16 Ith 40:13

kɔc pinynhom kepuõth yiëk kãk ye piãthken wïc. Të rëer tiëel ë kamkun, ku yakë rëer ke ñek göth ke ñek cii ye nyuõõth lɔn ciëñ wek cimën kɔc pinynhom? ⁴ Æen añic ë kënë të ye ñek kamkun ye lueel, “Æen abuwth Paulo.” Ku raan dët. “Æen abuwth Apolo,” Ke wek aa tak cimën kɔc këc gam. †

⁵ Yerjõ Apolo ku Paulo cɔl aaye kɔc ril apeï? Nhialic aci ʒo luõõi buk we kony bãk gam. Ñek ë kamkua ë luci cï Bëny tæk ye looi. ⁶ Æen aci kãu com ku yor Apolo, ku ë Nhialic yen acɔl ye acil. ††7 Raan cï këdãñ com ku raan cï ye yor aacie kek ril. Ee Nhialic yen aril apeï, rin ë yen aci kãu cɔl acil. ⁸ Raan cï kãu com ku raan cï ye yor aa thõñ rin ʒok aa loi luci tøk ʒodhie rin ë Nhialic. Ku Nhialic abi ñek ya gãm ariõp thõñ kek luciden cï looi. ⁹ Rin ʒok aa cit dom luui Nhialic thïn. Wek aa cit ʒõn buth Nhialic. ¹⁰ Æen aci Nhialic gãm tëet ye ʒen ñiec buth. Ku ë yen aye ʒen atën kãk buth ñiec ʒɔk cõk, kãk ye raan dët buth thïn aya. Ku ñek adhil yenhom tãau piny apath të buth yen thïn. ¹¹ Rin Nhialic aci Jethu Kritho yetõk looi bi a yen ë ʒk ë cõk. Këya, acin raan dët ben ʒk ë cõk dët ben yam. ¹² Kɔc aabi aleel ril apeï lõom ku bi kek kë cï ʒɔk cõk buth, ku kɔc kõk aabi luui ë tiim ku bel. ¹³ Ku kɔc aabi kë yen puõth luci ë ñek tiñ akõl le Raan cï lɔc ku dɔc dhuk. Rin akõl kënë, mac abi luci cï looikã them ëbën, ku luci bi mac göök abi tiñ. ¹⁴ Nhialic abi raan buth kë cï ʒɔk cõk ë kãk cii mac ye rac, yiëk ariõp.

¹⁵ Ku na le raan rëc mac lucide, ka cïn ariõp ʒõk. Ku yeen nhom abi poth cimën raan ʒõõt rot bei mac yic. ¹⁶ Cãk ñic lɔn wek aa cit luañ ë Nhialic, ku Wëi arëer kek we? †17 Na ye raan loi luañ ë Nhialic bi yic la buõõl, ke raan kënë arec Nhialic. Rin luañ Nhialic ë këde ë rot. Ku aa wek aa ye ñek ke luañ ë Nhialic.

¹⁸ Acin raan meth rot. Na ye raan ye tak ka wãr we ñiny ë kãñ, ka dhil rot cɔl acit raan cii kãñ ñic ë riëc akõlë yic, rin bi yen a raan ñic kãñ.

¹⁹ Kë ye kɔc akõlë pinynhom tën tak kepuõth ciët ke ñic kãñ, acin ñiny ë kãñ tõu thïn cit të ye Nhialic tiëñ ye. Cimën cï ye gõt athõr theer wël Nhialic yic ëlã, “Nhialic ë kɔc deep ñinyden ë kãñ yic.” ††20 Ku aci gõt alɔñ dët yic ëlã, “Añic Bëny lɔn tãktæk kɔc ñic kãñ acin këpuõth tõ thïn.” †

²¹ Duõkkë ye nhiam lɔn buõõth wek ñek ku ñek. Kãk piõõc ëbën aa kãkkun. ²² Paulo, Apolo ku Piter, këriëc ëbën pinynhom, pïr ku thou, kãk tõu thïn ëmën ku kãk akõldã, kãkkã ëbën, aa kãkkun bi wek kãpath ʒõk thïn. ²³ Ku week ku ʒook aatõ Raan cï lɔc ku dɔc cõk. Ku Raan cï lɔc ku dɔc atõ Nhialic cõk.

ʒok atuuc Raan cï lɔc ku dɔc

4 Wek aadhil ʒo ya tiñ ke ʒok kɔc lui rin Raan cï lɔc ku dɔc, kɔc cï Nhialic looi buk yithken cï moony luëel. ² Kë tõñ ye wïc tënë raan lui, ee lɔn bi kãk wïc

§ 3:2 ʒëb 5:12-13 † 3:4 1Kor 1:12 †† 3:6 Luci 18:4-11, 24-28 † 3:16 1Kor 6:19; 2Kor 6:16 †† 3:19 ʒop 5:13 †† 3:20 Wk 94:11

bãnyde ëbën bi ke looi, looi. ³ Æen acie diëer rin acie wek la yic pinynhom tën, të looi wek luk tënë ʒen tädë ke ye kɔc kõk ku bãk ñic lɔn puõth lucidië tädë ke rac. Ku ʒen acie rot ye luõk yic ë rot. ⁴ Acin kë ya tak ke ca kuõc looi. Ku kënë acie ʒen cɔl acin guõp awuõc. Ee Bëny ë rot yen abi luk looi tënë ʒa. ⁵ Këya, duk raan dët luk wei ke të bi ye luõk wei këc bën. Luñ ciëen adhil Bëny tiit bi dhuk, yen abi kãrëc ye thiaan cɔl atiëc ku nyooth kãrëc ye puõñ ñek tak. Ku tënë, ñek abi lëc a ʒõk tënë Nhialic rin kãpuõth cï looi.

⁶ Æmën miëthakãi, kãk ca ke lueel ëbën, ee ciët ʒa jam rienkië ku Apolo, rin bi wek kãk cï gõt ëlã deet yiic, “Duk kãk cï gõt theer lir nhiim yiõpuõu.” Acin raan kamkun loi rot bi nhiam rin ë yen raan buõth ñek ku dhël raan cii buõth guõp. ⁷ Yerjã cɔl yi aye raan ñic kãñ tënë kɔc kõk? Cie Nhialic yen gãm yi këriëc ëbën tõ kek yi? Na ye këya, yerjõ yi cɔl anhiam ciët kãk tõ ke yi cie kãk ke gãm yi. ⁸ Cãk kãjuëc wiëckë ke ʒõk ëbën? Cï Wëi Nhialic we yiëk miõc wiëckë ke ëbën? Cãk aa bãny mac kɔc, cɔk alɔn cii ʒok mëc? Ee tädë, aya wïc bãk aa bãny mëc ayic, rin ku buk aa bãny ʒodhie ke we. ⁹ Aya ʒõk ʒapuõu lɔn cï Nhialic ʒo tõõu ciëen ʒok atuuc, cimën kɔc cï tëm awuõc bi ʒo nõk bi kãk cï cak ëbën, kɔc ku atuuc nhial aa daai ë ʒo. ¹⁰ Rin ye ʒok kɔc Raan cï lɔc ku dɔc, ʒok aa cïn kë ñicku, ku wek aa ñic kãñ të ye wek tøk kek Raan cï lɔc ku dɔc. ʒok aaci ril ku wek aa ril! ʒok aaye bui ku wek aaye leec. ¹¹ Agut cit akõlë, ʒok aa rëer ke ʒo ñëk cɔk ku ʒok aa rëer ke ʒo ñëk rou. ʒok aa ciëñ alëth cï riããk cï la ueryuer, ʒok aa ye biãk, ʒok aa cïn nhiim të ceñku, ʒok aa rëer ʒo kuany baai yic. ¹² ʒok aa luui apeï ʒocin. Të wëi kɔc ʒo kãrëc, ʒok aa Nhialic thiëc bi ke dɔc. Të beñ ʒo ka yeku guum, ††13 të bui ʒo, ʒok aa kɔc jããm ë wël path. ʒok aa cit kãdhie cïn këpuõth tõu kegup ye cuat wei.

¹⁴ Æen acii kãkkã gët rin bi ʒen we cɔl ayãr gup, ë rin bi ʒen we lëk cimën mithkiën nhiaar. ¹⁵ Rin na cɔk alɔn le wek kɔc juëc apeï kony we pirdun kɔc cï gam yic, ke wek aa cïn wurkun juëc. Rin pirdun ye wek tøk kek Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu, ʒen acit wuurdun rin cï ʒen Wët Puõth Yam bëëi tënë we. ¹⁶ Wek aa ʒõk bãk ʒa aa kiëët. ††17 Ku rin ë wët kënë yen atooc ʒen Timothï tënë we. Rin ë manhdië apeï, ku aca deet puõu. Abi we cɔl aa tak yith rin të pïr ʒen thïn, ke ʒa ye tøk kek Raan cï lɔc ku dɔc, Jethu. Yithkã, kek aa ya piõõc tënë akuut kɔc cï gam ʒõn juëc yiic.

¹⁸ Kɔc kõk kamkun aa tak lɔn cii ʒen we bi la neem, ku këya, aaci nhiam. ¹⁹ Na wïc Bëny, ke ʒen abi lac la ba we la neem, ku ba riel cï kockã nhiam la ʒõk, ke cie wët yekë lueel ë path. ²⁰ Nhialic ë mãacde nyuõõth të ye kɔc luui thïn ë piërden yic, ku acie të ye kek ʒiëm thïn ²¹ Yerjõ wiëckë ba looi të le ʒen ba we la neem, bi dhiel a yic ba we tëm awuõc, kua ba nhiërdië nyuõõth we ku ñiec we aa jããm.

††† 4:12 Luci 18:3 ††† 4:16 1Kor 11:1; Pili 3:17

Cuopkë raan kāk bal looi akut yic

5 Ēmēn, yic acī kōc kōk lēk ŷen lōn raan tōk akuōt-dun yic, aloi adumuōōm rac apēi, rin ē yen tōc kek tiŋ ruēēi kek. Na cōk aa kōc cie Nhialic la cōk ē door, ka cīi adumuōōm cīt kēnē nhīar. ^{†2} Yenō ye wek nhīam? Kēnē adhiēlkē maan, ku wek aa dhil raan adumuōōm cīt kēnē looi cuop wei akuōtdun yic. ^{‡3} Na cōk alōn cīi ŷen rēēr kek we ke piāndiē arēēr ke we, ku ŷen acī raan cī kēnē looi tēm awuōc ciēt ŷa rēēr ke we. ^{‡4} Tē rēm wek rin Bānyda Jethu ke piāndiē arēēr kek we, ku riel Bānyda Jethu arēēr thīn. ^{‡5} Cuopkë raan kēnē wei bī la rēēr jōŋrac cin, na cōk alōn rēc yen guāpde, ke wēike abī kony akōl bī Bānyda dhuk.

^{‡6} Acīi rot lēu bāk nhīam. Wek acīi kē cī lueel ēlā thēer piŋ, “Lon thīn koor ayup cōl apiāār ēbēn.” ^{††7} Kēya, nyaai kē adumuōōm cīt luōu ku bāk ben aa kōc ē gam. Ku wek aabi jāl ciēt ayum ē yam cīn yic luōu, cīmēn ŷic ŷen ye lōn wek aa cīt kēnē alanden. Rin Raan cī lōc ku dōc, amiōcdan Yan ayum cīn yic luōu acī nōk. [‡]

^{‡8} Tē cēm ŷok ayumdan Yan ayum cīn yic luōu, ka cuk cam ke ŷo la puōth luōi kārēc ku adumuōōm, kāk cīt ayum kēc yiēk yic luōu. Apath buk ciēn ruēēny ku loiku yic, kāk cīt ayum kēc yiēk yic luōu. ^{††9} Aca lēk we athōr wāār ca gāt we yic bāk ciēn buro kek kōc ē rēēr ke wīc diāār. ^{††10} Ku aacie kōc cīi Nhialic la cōk ye door, ayī kōc dīt puōth nhīar kājuēc ku cuēr, kek luēel. Na ye kat tēnē kōc cīt ē kōckā, ke yīn acīi cīt raan pinynhom tēn ceŋ. ^{††11} Kēn yen luēel ē lōn bāk ciēn buro kek wāmuuth cī gam wīc ē diāār, ku nhīer kajuēc ku ye jak cī kiēēt door, ku ye kōc jāām gup ē lueth, ku ye wīēet ē māāu ku ye cuār. Duk cōk mīth ke wāmuuth cīt ē kēnē.

^{††12} Yic akīn, acie luōidiē ba luk looi tēnē kōc kēc gam. Ee Nhialic yen abī luk looi tēnē ke. Ku cīi ye luōidun bāk luk looi tēnē kōckun cī gam? Cīmēn cī ye gōt athōr thēer yic ēlā, “Nyaai kē raan rac akuōtdun yic.” ^{‡‡}

Kōc cī gam aa kōcken kōk ŷāth luk yic

6 Na cī raan gōth ē kamkun kek wāmēnhē dēt cī gam, ke ye yīc ŋō tō kek ye bī yen raan la gaany tēnē kōc cie Nhialic la cōk ē door, ku cīi ŷēth tēnē kōc cī gam bīk luk looi? ^{‡2} Cāk ŷic lōn bī kōc cī gam la riel bī kek luk looi tēnē kōc ē pinynhom? Ku na luōikē luk tēnē kōc pinynhom, ke cāk lēu bāk kāthīi tō kamkun luk? ^{‡3} Cāk ŷic lōn bī ŷok luk looi tēnē atuuc jōŋrac? Na ye kēya, alēuku aya buk kāk rōt looi piērda yic akōlē aa luk. ^{‡4} Na yakē la luōk cīt kākā, ke yenō ye wek ke ŷāth tēnē kōc kēc gam bī ya kek luōkkun la looi? ^{‡5} Calkē rōt aa thiēc lōŋ bī we rac gup. Cīn raan ŷic kār tō weyiic bī kāk cī wāac kam kōc cī gam ya luk? ^{‡6} Ku Krīthian ē wāmēnhē dēt ē Krīthian ŷāth tēnē kōc kēc gam, bī ya kek la luk looi.

† 5:1 L.rou 22:30 †† 5:6 Gal 5:9 ‡ 5:7 B.bei 12:5 †† ŷok aa dhil ciēt ayum kēc yiēk yic luōu, B.bei 13:7; L.rou 16:3 ‡† 5:12-13 L.rou 13:5; 17:7

^{‡7} Ku rin ye wek rōt ŷāth luk yic ē rōt bāk kāk we kēēk la luk, aye nyooth lōn cī ciēŋ path we gōōk. Ee bī ŋuēēn tēnē we bāk kērēc cī luōi we ya guum. Ku ē bī ŋuēēn tēnē we bāk kōc kōk cōl aa lōm kākku. ^{‡8} Alēuku buk ŷic aya lōn ye ŷok kārēc looi tēnē kōc kōk, agut tēnē miēthakāi kuan cī gam. ^{‡9} Aya dhiel tak lōn ŷic wek ye lōn Nhialic acīi kōc rēc bī puōl bik bāānyde rōm kek ye. Wek aa dhil ē kēnē ŷic. Kōc luoi kāk bal, tēdē kōc diāār kōc, tēdē kōc jak cī kiēēt door, ku kōc lōōm rōōr kōk cīt ke. ^{††10} Cuēr ku kōc kepuōth yiēk kājuēc. Kōc wīēet ē māāu, ku kōc kōc kōk jāām gup ku kōc kār tuōōr nīn. Kōckā ēbēn aacīi Nhialic bī puōl bik bāānyde rōm ke ye. ^{††11} Kōc kōk ē kamkun aake cīt ē kōckā. Bēny Jethu Krītho ku Wēi Nhialic acā adumuōōm nyaai wegup, ku wek acīi jāl aa kōc ē Nhialic, ku cōl we aala cōk kek Nhialic.

Luōi kāk bal

^{††12} Abī raan dēt lueel ēlā, “Acīn lōŋ ŷa gēl ba kē wīēc cīi loi.” Ee tēde, ku kēriēēc ēbēn acīi path tēnē yī. Alēu ba lueel lōn cī ŷa puōl ba kuat kē wīēc looi, ku ŷen acīi rot loi ba ya alony kāk ya ke looi. ^{†††13} Abī raan dēt lueel, “Miēth ē kēn ŷac ku ŷac ē kēn miēth.” Ee tēde, ku keek aabi Nhialic rac kedhie. Guōp acie luōōi wēt bal ē path, aye luōōi kē wīc Bēny rin guōp ē kēde. ^{††14} Nhialic acī Bēny jōt thou yic ē rielde, ku abī ŷook jōt aya ē rielde.

^{††15} Anjēckē lōn ye guāpkun tōk kek Raan cī lōc ku dōc. Lēu ba guōp abarj Raan cī lōc ku dōc looi bī ya guōp abarj a dējōk? Acīi rot lēu. ^{††16} Cāk lēu bāk ŷic, mony guāpde cōl aye kēn adējōk lōn guāpken aabi ya tōk? Acī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlā, “Ku keek karou aabi ya guāp tōk.” ^{†††17} Ku raan rot mat kek Bēny, ee ya tōk kek ye wēike yiic.

^{††18} Nyaai yīpuōu kāk bal yiic. Adumuōōm kōc ye raan ke looi aacīi guāpde ye rac, ku raan yepuōu yiēk bal, adumuōōm guāpde rac yen aye looi. ^{††19} Anjēc lōn ye ŋek ye ŷic lōn guōp acīt luarj ye Wēi Nhialic rēēr thīn. Acie wek we cak rōt wēpēc. Wek aa kāk Nhialic. ^{††20} Nhialic acā ariōp dīt apēi tōōu piiny bī yen yī ŷōc. Kēya, calkē guāpkun aaye wek Nhialic leec.

Thiēk

7 Ēmēn, ŷen abī jāl jam wēl wāār cī wek ŷa gāt athōōr. Ee yic, apath bī raan cīi thiēk. ^{‡2} Ku rin bī ciēŋ rēc kāk bal puōl, apath bī moc ala tiēnde ku ye tik la muōnyde. ^{‡3} Moc ku tik aa dhil rēēr apath ē rēēr moc kek tiēnde ku rēēr ē tik kek muōnyde, ke cīn raan kuc ē ŷek. ^{‡4} Guōp rēēr ke tik acie kēde ē rot, ee kēnē muōnyde. Ku guōp rēēr ke moc acie kēde ē rot, ee kēnē tiēnde aya. ^{‡5} Cīi ŷek kuc bī cīi tōc ke ŷek. Apath bāk karj mat lōn bī ŷek atōc ē rot, rin bāk la nīn lik bī wek ke rōōk. Karjē mat yic ku gamkē wedhie. Na la nīnkā thōk ke we rōm biōōk cīmēndun thēer. Tē looi wek ye kēlā, ke jōŋrac acīi we bī piēk adumuōōm yic. Rin acāk

††† 6:12 1Kor 10:23 ††† 6:16 Cāk 2:24 § 6:19 1Kor 3:16; 2Kor 6:16

bī lēu bāk bal göök. ⁶Wek aa cā yöök bāk rēer ē röt kēlä, wek aa päl bāk looi cīt tē wic wek ye thīn. ⁷Ee ba nhiaar apeī tēcīt wek ya. Ku ŋek ē la kēden cī Nhialic gām ye. Raan ē la miöcde ē rot ku raan dēt kek miöcde ē rot.

⁸Ēmēn, awiēc ba lēk rōor kēc thiēek ku diäär cī rōorken thou rēer ē röt, lōn apath bik rēer ke cīi ben thiaak, ku cīi rōor thiēk aya cimēn ŋen. ⁹Ku na cāk lēu bāk rēer ē röt, ke we thiēk ku thiak diäär rin aŋuēēn bak thiēek tēn tē bī wek aa tuil akōlakōl. ¹⁰Alēk kōc cī röt thiaak ē riel bānyda ku acie rieldiē, tik aciī muonyde päl. ¹¹Ku na pēl moc, ka dhil rēer ke cīi mony dēt wic, tēdē ke dhuk tēnē muonyde. Ku moc aciī tienđe liōi. †

¹²ŋen acie Bēny, ku ŋen aluel wēt kēnē ke ya ye raan ē path. Na le wāmāath cī gam la tiŋ kēc gam, ku wic tik kēnē bī rēer ke ye, ka cīi tik dhil liōi. ¹³Ku na cī tiŋ cī gam thiaak ē mony kēc gam, ku wic mony kēnē bī rēer ke ye, ke tik aciī moc päl. ¹⁴Rin Nhialic ē mony kēnē gam rin cī yen tiŋ cī gam thiaak. Ku yeen ē tiŋ kēc gam cōl aye raande rin cī ye thiaak mony cī gam. Na cīi cīt kēnē, ŋuōt miēthken aa cīt mīth kōc cie Nhialic la cōk ē door. Ku rin cīt yen kēnē, mīth aaye Nhialic mat ē kacke yiic.

¹⁵Ku na wic raan kēc gam bī raan cī gam rēer kek puōl, ka dhil raan kēnē looi kēya. Acīn kēnē ŋek duut ē kamken kedhie, moc ku tik, bī rēer ke ŋek. Rin ŋok aaci Nhialic puōl buk rēer apath. ¹⁶Tiŋ cī gam, ye ŋic kēdē lōn cīi yīn muonydu bī kony bī gam? Ku yīn mony cī gam, ye ŋic kēdē lōn cīi yīn tienđu bī kony bī gam?

¹⁷Wēt ya lēk akuut kōc cī gam, ee lōn bī raan a pīr dhēl cī Bēny nyuōth ye. Ku ŋek adhīl pīr tēcīt tēwāār pīir yen thīn ŋon cōl Nhialic ye bī wētde gam. ¹⁸Kē luēel akīn, na raan cī ŋoot cī cōt Nhialic gam, ka cīi ŋuōt man, ku ye wic diēt kēc ē ŋoot. Na raan kēc ē ŋoot cī cōt Nhialic gam, ka cīi rot cōl aŋot. ¹⁹Athōŋ ēbēn tēnē Nhialic tē cī raan ŋoot ayi tē kēc ye ŋoot. Kēn yen ril ē lōn bī yīn lōŋŋke gam. ²⁰Raan ēbēn adhīl rēer cīt tēden wāār rēer yen thīn ŋon cōl Nhialic ye. ²¹Na yī alony wāār cōl Nhialic yī, ke yī duk ye diēer. Ku na le kē kony yī ba nhom lāäu, ke loi. ²²Raan alony cī Bēny cōl bī ya tōk kek Raan cī lōc ku dōc, ke ye alony cī Raan cī lōc ku dōc looi bī nhom lāäu. Ku yeen aya, raan cī Nhialic cōl bī ya tōk kek Raan cī lōc ku dōc, ee ya alony Raan cī lōc ku dōc. ²³Nhialic acā ariōpdīt tāäu piny ē rienkun. Duōkkē röt loi bāk ya alony ē kōc. ²⁴Miēthakāi cī gam, ŋon cōl Nhialic we, ŋek ē la tēden ciēŋ yen thīn. Cimēn wāār ciēŋ wek ŋon cōl Nhialic we. Rēērēkē kēya we ŋic Nhialic. Ciēŋkē kēya.

²⁵Awiēc ba wēt cāk thiēēc ē ŋen rin kōc kēc thiēēc dhuk nhom. Bēny akēc ya lēk kē ba looi. Ku wek aa ba lēk wēt ē piāndiē, ke ya cīt raan cī Nhialic ŋōōth puōu bī la kēden luōi. ²⁶Tē tiŋ ŋok kārīl bī röt looi, ka ŋuēēn bī raan rēer ē rot ke cīi thiēk. ²⁷Na yīn ala tik, ke duk liōi. Na kēc thiēēc, ke yī duk thiēk. ²⁸Na wic bī yī thiaak, ka

cīn adumuōōm tō thīn. Ku kōc cī thiēēc aabi gum apeī piērden yic, ku awiēc bāk cīi gum.

²⁹Kē luēel akīn miēthakāi cī gam, tē cī dōŋ piērda yic aciek. Ku ēmēn le tuēŋ rōor cī thiēēc aa dhil ciēŋ ciēt ke kēc thiēēc. ³⁰Kōc dhiau ku yekē nyuōōth ciēt ke cīi dhiau. Kōc dal ku yekē nyuōōth ciēt ke cīi puōth mit, kōc ē ŋōc, ku yekē nyuōōth ciēt kāk cik ke ŋōc cie kākken. ³¹Ku kōc kāk pinynhom luōi, apath bik cīi ye diēer apeī ciēt cīn kaam dīt cik nōk ke lui. Piny kēnē kek kākken tō thīn ēbēn, aciī bī ciēŋ apeī.

³²Anhiaar bāk rēer ke we cie diēer. Kam kōc cī gam, raan kēc thiēēc ē yenhom yiēk luōi kāk Bēny, rin bī yen Bēny cōl amit puōu. ³³Ku raan cī thiēēc ē yepuōu yiēk kāk pinynhom, rin bī yen tienđe cōl amit puōu. ³⁴Ku kēya, piānde ē nhom rou. Ku tiŋ kēc ben thiaak, tēdē nyan kēc kaŋ thiaak, ee yepuōu yiēk luōi kāk Bēny, bī guāpde ku wēike aa kāk Bēny kedhie. Ku tiŋ la moc ē yenhom yiēk kāk pinynhom, rin bī yen muonyde cōl amit puōu.

³⁵Kākkā ēbēn aa ca lēk we rin wic ŋen ye ba we kony, ku cā we gēl bāk kāk wiēcckē ke cīi ye looi. Awiēc bāk kēn yic aa looi ku piērēkē dhēl la cōk, ku bāk Bēny luōi puōu ēbēn.

³⁶Na ye moc tak, lōn kē cī yen thiēēc gōōu tēnē nyan cī meek aciī path, ku yeen ala puōu thiēēc, ka thiēk tēcīt tē wic yen ye thīn. Acīn adumuōōm tō thīn. ³⁷Ku mony cī ye guiir piānde ē rot, ke cīn kōc thōōc ye thīn, ku ŋic aya apeī lōn bī yen ye lēu bī rēer apath ke cīi thiēēc, ke kēpath yen alooi bī nya cīi thiak. ³⁸Kēya, mony thiak nya ē kēpath looi, ku mony cīi nya thiak ē kē ŋuēēn apeī looi.

³⁹Aciī path bī tik mony dēt wic ke muonyde pīr, ku na cī moc thou, ka lēu bī mony dēt nhiēer thiaak, ku yeen adhīl a raan cī gem. ⁴⁰Ku na ye wētđiē, ke yeen abi puōu miet tē rēer yen ke cīi ben thiaak. Aya tak lōn ye Wēi Nhialic ya kony tāktākđiē yic aya.

Miith ye gām jak cī kiēēt

8 Ēmēn ŋen abi jāl jam miith ye ke gām jak. Ee yic, ŋok aŋic kajuēc rin ē wēt kēnē. Ku ŋiēēc kajuēc ē raan cōl anhiam, ku nhiēr ē raan juak bī riel. ²Na ye raan tak lōn cī yen kāŋ ŋic, ka ŋot kēc tē bī yen kāŋ jāl ŋic dōōt. ³Ku raan nhīar Nhialic aye Nhialic ŋic.

⁴Ku dēt rin ye ke miith cī gām jakrēc cam, aŋicku lōn nhialic ye kiēēt ē kāŋ, aciī tō thīn. Acīn Nhialic dēt, Nhialic ē tōk. ⁵Ee yic, kōc aa jam lōn tō jak cīt kākkā thīn nhial ku piny. Ku na cōk alōn tō jak juēc cīt kākkā thīn, ⁶ke tēnē ŋo ē Nhialic tōk yen atō thīn. Yen aci kēriēēc ēbēn cak, ku ē rienke yen aye ŋok pīr. Ku Bēny ē tōk, Jethu Krītho, ku ē rienke yen aci kēriēēc ēbēn cak, ku ē yen pīir ŋok.

⁷Ku acie raan ēbēn yen ŋic ē yic kēnē. Kōc kōk aa ŋoot nhīim kāk cī kiēēt yiic, na camkē miith cī gām jak cī kiēēt, ka yekē tak ciēt ke cī miith cik cam yiēk gup ajuēēc. ⁸Miēth yeku cam acie ŋo ē looi buk la cōk tēnē

† 7:11 Mt 5:32; 19:9; Mk 10:11-12; Lk 16:18

Nhialic. Acin kë ye nyaai tē cem yok ye, ku acin kë ye juak thīn tē cem yok ye aya.

⁹Wek kōc cī gam, duōkkē kë cīn yen mīith ya ke theek loi bī wek kōc koor gamden muōr, bīk tak lōn ē yen adumuōōm yen cīk looi cem kek ē mīithkā, tē cī kek we tīn ke camkē ke. ¹⁰Na tīn raan koor gamde yī raan nīc kān, yī mīth kāk yai cī gām jak cī kiēt, ke cī kēnē bī riēel nyin abī miēth cī gām jak cī kiēt cam? ¹¹Kēya raan koor gamde, wāmuuth cī gam cī Raan cī lōc ku dōc thou ē rienke, abī tēdun nīc yīn kān thīn rac. ¹²Tē looi yīn adumuōōm tēnē wāmāthkun cī gam, ba gamden koor rac kēlā, ke yīn adumuōōm looi tēnē Raan cī lōc ku dōc alanden. ¹³Kēya, na ye miēth ya cam wāmāāth cī gam cōl aloi adumuōōm, ke yen acī miēth kēnē ben cam rin ba wāmāāth cī cōl aloi adumuōōm.

Yic ku luoi atuuc

9 Yen ala yic ba kāk piērdiē wīc. Yen acī Jethu Bānyda tīn ku yen atuōnyde. Ee gamdun yen ē luoi ca looi tēnē Bēny. ²Na cōk alōn cī kōc kōk ye ye gam lōn ye yen atuuc, ka nīec lōn nīc wek ye lōn ye yen atuuc, rin aye kë piir wek, ke we ye tōk kek Bēny nyuōōth lōn ye yen atuuc.

³Yen ē tē ye yen rot kuōny thīn tē jōōny kōc kōk yen. ⁴Yen ala yic bī yen yiēk miēth ku kë dek rin luōidiē, ⁵cīmēn ye atuuc kōk ku wāmāthakēn ē Bēny, ku Pīter la keny kek diāārken, cā la yic ba thiēek tīn cī gam ba ya keny kek ye? ⁶Nadē ke ye Barnaba ku yen yōpēc, yok aa tuuc dhil luui yōcin rin piērda? ⁷Apuruk acie rot rōp ē rot. Raan tim ē luōk com aye nōōth lōn bī yen mīth abēk cam. Aye abiōōk nōōth lōn bī yen dek cek ye yōk tēnē amālke.

⁸Acie kāk yakē tīn ke loi rōt akōlakōl kek luēel kepēc, rin kā cīt kākkā aacī gōt lōn Mothith yic.

⁹Acī gōt lōn Mothith yic ēlā, “Duk muōr der thok tē luui yīn ye bī rap kōōm. Ye miōōr kek ye Nhialic yiēk yenhom?” ¹⁰Cie yok ye lueel yen wēt kēnē? Ee gāt rienkua, rin raan pur ku raan tēm ayekē nōōth rin le yen kë bīk yōk rap cīk looi yiic. ¹¹Yok aacī luui buk kāk wēi tiēn wepuōōth, ke yakē tak lōn cī yok puōōth dīt tē nēēth yok ye lōn le yen ariōp bāk gām yō? ¹²Ku na le kōc kōk la yic bīk kākkā yōk tēnē we, ke yō cī la yic wār yiēnyden? Ku akēcku kan them buk la kë yōkku, tē cōk alōn ē yen ke yiēnyda. Ku kēriēec ēbēn acuk guum rin buk kōc cōl aa gam Wēt Puōth Yam rin Raan cī lōc ku dōc. ¹³Anīec lōn nīc wek ye lōn rōōr ē luui luān Nhialic aa miēthden yōk ē luoi luān Nhialic yic. Ku kōc kāk cī bēēi luān Nhialic juaar ariāk nhom aa bēk lōōm kāk cī juaar yiic. ¹⁴Kēlā aya, acī Bēny looi bī kōc ē kōc lēk Wēt Puōth Yam, kë piir kek aa yōk thīn. ¹⁵Yen akēc luui ē yithkā. Ku yen acī athōr kēnē gāt ēmēn rin bī yen ē yithkā wīc ē rienkiē. Anūēēn ba thou tēn tē looi yen ē kēnē. Acin raan bī wētdiēn nhīem yen kēnē nyaai tēnē

† Aliu ciēn ē Jiēēn yic, L.rou 25:4; 1Tim 5:18 †† 9:11 Rom 15:27 ‡ 9:13 L.rou 18:1 †† 9:14 Mt 10:10; Lk 10:7

ya. ¹⁶Acie rin ye yen kōc lēk Wēt Puōth Yam yen ya cōl anhiam. Ku yic ē rin cī Nhialic ya yōōk ba kōc lēk, ku abī rēec apei akōldā tēnē ya tē cī yen kōc ē lēk Wēt Puōth Yam. ¹⁷Na luōi ē luoi kēnē tē cī yen ye tak ba looi, ke yen adhīl ariōp wīc. Ku na cie yen tak ye, ku ye Nhialic yen lēk ye ya ba looi, ke ya bā ariōp wīc kēdē? ¹⁸Yen jō yen ariōpdiē? Ariōpdiē ē kë bī yen kōc lēk Wēt Puōth Yam ke ya cī thiēc ariōp, ku cā yinydiēn bī akut kōc cī gam yiēk ya wīc.

¹⁹Yen raan ē rot. Yen acie alony raan dēt. Ku ēmēn yen ē rot cōl aye alony raan ēbēn, rin bī yen kōc juēc lēu bīk gam. ²⁰Tē luui yen kek kōc Itharel, yen ē ciēn cīmēn raan Itharel rin bī yen ke lēu, cōk alōn cī yen ē kēdīt tēnē ya ba ciēn ciēnēden. Yen ē ciēn cīmēn raan wīc ye bī lōōn cī Mothith gōt theek, tē luui yen kek kōc ē lōōnkā, rin ba ke lēu bīk aa buōōth Raan cī lōc ku dōc. ²¹Kēlā aya, tē luui yen kek kōc cie kōc Itharel, yen ē ciēn cīmēnden ke ya cī lōōn kōc Itharel thek. Kēnē aya looi rin bī yen kōc cie kōc Itharel cōl aa buōōth Raan cī lōc ku dōc. Ku acie lōn ciēn yen ke ya kuc lōn Nhialic, yen abuōth lōn Raan cī lōc ku dōc yic. ²²Tē rēer yen kek kōc ē gam, yen ē ciēt raan tōk kamken, rin bī yen ke lēu. Kēya, yen ē rot looi ba thōn ke kōc ēbēn rin ba kōc kōk kony keyiic bīk gam, kuat dhēl bī yen ye lēu thīn. ²³Yen ē kākkā looi ēbēn rin bī yen Wēt Puōth Yam ē rin Jethu yāth tuēn. Ku rin bī yen dōc ye yōk tē yēth Wēt Puōth Yam tuēn yōk aya.

²⁴Anīeckē, tē wēer kōc, ee raan tōn cī kōc wuōr yen ē kēn wēer kōc nyaai. Wek aa dhil kat cīmēn kōc wēer bāk ē kēnē lōōm. ²⁵Raan tuk, ee lōōn ē tuk dhiel theek apei, rin bī yen kë ye gām raan tō tuēn, kēn bēn yāi akōldā, nyaai. ²⁶Yen ē kēnē ye yen kat ke ya cōk yan-hom ba tē rin kōc thīn thap thok piny. Ku yen acie pēer ē gut yic ē path. ²⁷Yen ē rot looi ba riēl, ba Jethu buōōth, rin na ca kōc juēc piōōc ke Nhialic cī ya reec akōldā.

Paulo ē kōc cī gam piōōc rin jak ye kiēt

10 Miēthakāi cī gam, awiēc bāk kēwāār cī rot looi tēnē wārkuān dīt wāār buōōth Mothith ror liēet tak. Keek aake tiit luēt, nawēn ke tem Wār Lual ē path. ¹Tēwāār buōōth kek luēt, ku wāār teem kek wār, keek aake cīt kōc cī muōōc nhiim bīk aa kōc buōōth Mothith. ²Keek ēbēn aacī miēth tōn thōn cam, miēth yīk Nhialic ke ē riēlde, ³ku dēkkē ē piū ke looi Nhialic bīk kuēr kuur yic, kuur cath ke ke. Kuur ē ye Raan cī lōc ku dōc guōp. ⁴Cōk alōn cī kāpuōōthkā rōt looi ēbēn, ke Nhialic ēcī puōu mit kek wārkuān dīt juēc. Go Nhialic ke nōk ku weer guāpken roor tē cī ciēn. ⁵

⁶Emēn, Nhialic acī wārkuān dīt wāār cī yen puōu mit tēnē ke tēm awuōc, bī yō wēt buk yōpuōōth cī ye yiēk kārēc cīmēn wāār cī kek ye looi, ⁷tēdē ke yō dor jak cī kiēt cīmēn cī kōc kōk keyiic ye looi yōn. Rin acī gōt

‡‡ 10:1 B.bei 13:21-22; 14:22-29 ††† 10:3 B.bei 16:35 ‡‡‡ 10:4 B.bei 17:6; Kn 20:11 § 10:5 Kn 14:29-30 †† 10:6 Kn 11:4

athör theer wël Nhialic yic ëlä, "Koc aaci nyuc bik mith ku dekkë ku jolkë dier." ^{†8} Dukku yopuõth ye yiëk bal cimën wäär ci koc kök keyiic ye looi, nawën ke raan tim thiär-rou ku nuan thou akäl tök. ^{††9} Acuk lëu buk Bëny them cimën yon ci koc kök keyiic ye looi, nawën ke thöõj kapieny ke. ^{††10} Duökkë ye rëer we jiëem wenhiim cimën wäär ye koc kök keyiic ye looi, ku aaci Nhialic bën tuõc atuõnyde bi ke nõk. ^{†††11} Käkkä ëbën aaci röt looi tënë koc Itharel bi ke yo lëk. Ku käkkä aaci gät piny rin bi yo lëk thïn aya. Rin yok aa pir tã bi thök piny guo bën thïn.

¹² Raan ci gam ye tak lon atit gamde, adhil yenhom tãau piny bi ciën kërec ye. ¹³ Na them yi ba adumuõm looi ke njic lon ci koc kök kanj them këlã aya. Nhialic ë kã ci thon dhiel looi. Acin raan bi Nhialic puõl bi them arëk aba athëmde cii gök. Ku tã them yi ka la dhël kony Nhialic yi ba athëm göök.

¹⁴ Këya, miëthakãi nhiaar, duökkë jak ci kiëët kã door acin. ¹⁵ Yën ajam tënë we rin anjic lon ye wek koc ci nhiim bak, takkë wët luëel kënë yic wepuõth ë röt. ¹⁶ Tã dëk yok biny ye yok dek muõn abiëc miëth Bëny yic ye yok Nhialic leec thïn, ke yok aa rom riem Raan ci lbc ku dõc. Ku tã biny yok ayup ku camku, ke yok aa rom guõp Raan ci lbc ku dõc. ^{†††17} Rin ayuõm tök yen atõ thïn, ke yo ëbën cõk alon juëc yok, yok aa guãp tök rin yok ayuõm tök rom.

¹⁸ Takkë koc Itharel tã ciem kek kãk ci juër Nhialic, ke keek aa ya tök kek Nhialic. ^{†††19} Yenõ wiëc ba lueel tã jiëem yën këlã? Ye nadë ke jak ci kiëët, ayi miëth ci juër ke aa la wëtten yic? ²⁰ Acie këya! Kë luëel ë lon kãk ye koc cin gam la cõk juaar, ee tënë jakrec acie tënë Nhialic. Ku acã wic bãk röt aa mat kãk jakrec yiic. ^{†††21} Yin acii dëk biny muõn abiëc ë Bëny, ku bën dek biny kãk jakrec. Yin acii rom kek Bëny ku bën rom kek jakrec. ²² Na loiku ë kënë, ke rin wic yok ye buk Bëny rac puõu. Yeku tak lon ril yok apeï buk Bëny dhõl ku cii yo tëm awuõc? [§]

²³ "Ayeku lueel yok aaci puõl buk kãk wicku ke looi." Ee yic, ku acie këriëc ëbën yen path. "Këriëc ëbën aci puõl buk looi." Ku acie këriëc ëbën yen yo kony. ^{†††24} Yin adhil luui kãk koc kök cõl amit puõth, tën lon ye yin luui kãk yi cõl amit puõu ë rot.

²⁵ Apath tënë yi ba kuat riñ ye ke yaac tã ye riñ yõc thïn cuet, ke yi cii puõu diu. ²⁶ Rin aci göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, "Piny ku këriëc ëbën tã thïn aa kãk ë Bëny." ^{†††}

²⁷ Na ci yi cõl ba la mith pan raan cin gam ku ca gam ba la, ke yi cam kuat miëth ci bëëi tënë yi ke yi cii thiëc. ²⁸ Ku na lëk raan dët yi, "Miëth kënë aci juër jak ci kiëët," Ke yi duk ë miëth kënë cam, ku acie rin diu tã yipuõu, ee rin wët rëer raan ci ye lëk yi puõu. ²⁹ Këya, acie kã tã piãndu yic, ë kã tã puõn raan dët yic. Raan

dët abi thiëc ëlä, "Yenõ ye kã rëer puõn raan dët yic ya gël ba këdiën tã yapuõu cii loi? ³⁰ Na leec Nhialic rin miëth, ke yenõ bi raan dët ya nyieeny miëth ci yën Nhialic leec?"

³¹ Këya, kuat kã loi, tã mith yin ayi tã dëk yin, loi ke ëbën dhël ye ke Nhialic leec thïn. ³² Duk kã ye koc kök yök ke rac loi cimën koc Judia, tãdë koc cie koc Judia, ayi koc akut koc ci gam. ³³ Luõkikë cimëndië, aya looi ba raan ëbën cõl amit puõu kãk ya ke looi yiic, ke cã loi kë-path tënë yën ë rot, ke ye kãpath tënë koc ëbën rin bi raan ëbën luõk.

Dhël puõth ë röök

11 Luõkikë cimëndië, cimën ye yën luui cimën Raan ci lbc ku dõc. [§]

² Wek aa ya leec rin ye wek luõdië ku kãk ya piõcc muk nhiim akõlakõl. Ku wek aa kãk ci piõcc tënë koc ci gam, kãk ca ke njic tënë koc kök ku nyuõth ke we, buõcõth yiic. ³ Ku awiëc bãk njic lon Raan ci lbc ku dõc atõ moc nom ku moc atõ tik nom, ku Nhialic atõ Raan ci lbc ku dõc nom. ⁴ Këya, mony ë röök, tãdë ke lëk koc wët Nhialic ke ci yenhom kum, ee Raan ci lbc ku dõc rac guõp. ⁵ Ku tinj ë röök tãdë ke lëk koc wët Nhialic ke këc yenhom kum ë muõnyde rac guõp, athõj ke tinj ci muut nom bi rac guõp. ⁶ Na cii tik yenhom ye kum, tã röök koc, ke ye rac guõp cimën tinj ci muut nom. Këya, adhil yenhom kum. ⁷ Moc acii yenhom kum rin aci Nhialic looi bi ciët ye, ku gëm kënë ye cõl athõj kek ye. Ku athëk tik tënë moc aye nyuõcõth lon ci ye looi ke cit moc. ^{†††8} Rin acin kã cii Nhialic lööm tënë tik bi yen moc cak, ee tik yen aci cak kã ci lööm tënë moc. ⁹ Ku moc akëc cak rin ë tik, ë tik yen ë cak rin ë moc. ^{†††10} Këya, rin ë wët kënë ku rin atuuc nhial, tik adhil yenhom kum bi nyuõcõth lon tã yen moc cõk. ¹¹ Ku cit lon ye yok koc ci mat kek Bëny, tik acie kã puõl yic tënë moc cimën ye moc kã cii yic puõl tënë tik. ¹² Ee yic, ee lõm ë moc yen aci lööm bi ke tik cak ku ë yic aya, lon ë tik yen ë moc dhiëth ku keek kedhie aabõ tënë Nhialic raan ci këriëc ëbën cak.

¹³ Takkë yic, kek we ë röt lon puõth yen bi tik röök tënë Nhialic ke këc yenhom kum tã röök koc juëc thïn. ¹⁴ Aye ciëñ nyooth lon bër nhiim nom apeï aacii path ke moc. ¹⁵ Ku tën tik ë kën dhëer. Nhiem bäär aci Nhialic gãm ye bi ya kën yen yenhom kum. ¹⁶ Ku na le raan ye tak lon wët luëel acie yic, ke yën ku akuut koc ci wët Nhialic gam, yok aa cin tãdët ye yok Nhialic duõc thïn.

Guirku röt apath buk guõp Bëny rom

¹⁷ Wek aa cã bi leec wël lëk we kã yiic, rin tã rëm wek bãk Nhialic door, kãrec yakë ke looi kek aa juëc tën kãpuõth yakë ke looi. ¹⁸ Tuej, aci koc kök lëk ya lon tã rëm wek, wek aa weyiic tek. Ku acie wët tök yen yakë

† 10:7 B.bei 32:6 †† 10:8 Kn 25:1-18 † 10:9 Kn 21:5-6 †
10:10 Kn 16:41-49 †† 10:16 Mt 26:26-28; Mk 14:22-24; Lk 22:19-20
††† 10:18 Leb 7:6 †††† 10:20 L.rou 32:17 § 10:22 L.rou 32:21
§† 10:23 1Kor 6:12 ††† 10:26 Wk 24:1

§† 11:1 1Kor 4:16; Pili 3:17 §†† 11:7 Cãk 1:26-27 †† 11:9 Cãk 2:18-23

lueel. Ku kënë alëu bī ya yic. ¹⁹ Ee tēde, alëukë bāk weyiic tek ë kamkun rin bī kɔc luel yic njic. ²⁰ Tē rēm wek ëbën ke we ye akut, ku cɔk alɔn ye wek ye tak lɔn ë yen kē cī Bëny dōōr looi kam kɔc yen camkë, ka cie yic. ²¹ Rin tē mīth wek, wek aye njek mīth ë rot ke we cī rōt tit. Kɔc kɔk aa rēer ke nēk cɔk ku wīet kɔc kɔk.

²² Ciënkë nhiim bëēi ye wek mīth thīn ku dëkkë thīn? Aye akut kɔc cī gam yen yakë bën rac guōp, ku guōtkë kɔc cīn kajuëc nyīn? Yakë tak yenō ba lueel tēnë we rin luɔi cīt kënë? Ba we leec? Acā kɔŋ looi acīn.

²³ Rin ŋen acī piōoc yōk tēnë Bëny. Ku ë yen aca bën gām we aya, lɔn Bëny Jethu, ee wēer wäär bī ye luɔm, ee cā ayup lööm, ²⁴ nawën cī Nhialic leec, ke beny ayup yic ku lueel, “Kënë ë guäpdīë cī looi rienkun. Camkë ayum kënë bī wek ŋen aa tak.” ²⁵ Këlä aya, wën cī miëth thök ke löm aduŋ cī thiāŋ muōn abiëc ku lueel, “Aduŋ muōn abiëc kënë ë dōōr yam kek Nhialic cī thany riemdië. Tē dek wek ye, luɔikë këya bī wek ŋen aa tak.” †

²⁶ Wek aa thon ë Bëny lueel, ŋet aköl bī yen ben dhuk tē cem wek ayum kënë ku dëkkë muōn abiëc aduōk yic.

²⁷ Këya, na cam raan ayum Bëny ku dëk aduŋ muōn abiëc yic, dhël yen ye dhël guōp, ke yeen ala guōp awuōc, rin cī yen adumuōm looi tēnë guōp ku riem ë Bëny. ²⁸ Raan adhīl yepuōu kaŋ caath käreç cī ke looi bī jāl mīth ayup ku dëk aduōk yic. ²⁹ Na cam raan ayup ku dëk aduōk yic, ku cī tēden ye kek tōk thīn kek guōp ë Bëny yīk yenhom bī njic, ka bī Nhialic tēm awuōc tē cem yen ayup ku dëk aduōk yic. ³⁰ Yen ë kē cī kɔc juëc weyiic gup riaam ku tuany ke ku thou kɔc juëc. ³¹ Na kɔŋku ŋopuōth wīc käreç cuk ke looi, ka cīn kē tēm Bëny ŋo awuōc. ³² Ku luk aye Bëny looi ku tēm ŋo awuōc, rin na nhiäk la piny thök ke Nhialic cī ŋo tēm awuōc kek kɔc pinyhom ëbën.

³³ Këya, miëthakäi cī gam, tē met wek wenhiim bāk mīth, ke we ye rōt tiit. ³⁴ Ku na le raan nēk cɔk, ka dhil mīth baai rin bī Nhialic we cī tēm awuōc, rin cī wek rōt ye tiit tē rōm wek. Ku wël kɔk aa ba la lueel tē ŋeet ŋen tēnë we.

Miōc Wëi Nhialic

12 Ëmën, awiëc ba jam miōc ye yōk tēnë Wëi Nhialic. Awiëc bāk yith njic rin ë käckä miëthakäi cī gam. ² Anjäckë, wäär ye wek kɔc cie Nhialic ë door, wek aa we cī muōr dhël juëc bāk ke aa door jak cī kiëët. ³ Awiëc bāk njic lɔn acīn raan ye Wëi Nhialic cök puōu, lëu ye bī Jethu lëk guōp wël rëc. Ku acīn raan la riel bī lueel lɔn ye Jethu Bëny tē këc Wëi Nhialic ye tääu yepuōu.

⁴ Miōc juëc cī thōŋ aatō thīn, ku ee Wëi Nhialic tōŋë yen ë ke gam. ⁵ Kɔc aa luui dhël juëc, ku ë Bāny tōk yen aye kë luōōi. ⁶ Miōc juëc cī thōŋ ye kɔc luui aatō thīn, ku ë Nhialic tōŋ yen ë ke gām raan ëbën rin luɔiden wīc. ⁷ Nhialic ë raan gām kē ye raan ye njic lɔn rēer Wëi Nhialic kek ye, ku bī luōōi bī yen akut kɔc cī gam kony.

† 11:25 B.bei 24:6-8; Jer 31:31-34

⁸ Wëi Nhialic ë raan tōk gām njieëc kãŋ. Ku Wëi Nhialic tōŋ kënë, ee raan dët looi bī kɔc aa lëk kajuëc njic bō tēnë Nhialic. ⁹ Wëi Nhialic tōŋë, ee raan yiëk riel bī yen Raan cī lɔc ku dɔc gam apei. Ku yīk raan dët riel ë yen kɔc tuany kony. ¹⁰ Wëi Nhialic ë raan gām riel bī yen kāk jãŋ göi aa looi. Ku gëm raan dët riel ë yen wët Nhialic lëk kɔc. Ku raan dët ke riel ë yen miōc bō tēnë Wëi Nhialic, ku kɔk cie bën tēnë ye tek thook. Ee raan yiëk riel bī jam thok kɔk, ku gëm raan dët riel bī kāk cī lueel thok kɔk teet yiic. ¹¹ Ku ë Wëi Nhialic tōŋ kënë yen ë käckä gam ëbën tēcīt tē wīc yen ye thīn. Ee njek gām miōc cī thōŋ kek miōc ë njek. ††

Guōp ala yic kajuëc

¹² Guōp Raan cī lɔc ku dɔc ë guäp tōk la yic kajuëc, cimën guōp raan la yic kajuëc. ¹³ Këlä aya, ŋook ëbën ke ŋo ye kɔc Judeo, tēdë ke ŋo ye kɔc cie kɔc Judeo. Tēdë ke ŋo ye kɔc lääu nhiim, tēdë ke ŋo ye aloony. Wëi Nhialic acī njek kamkua a muōc nhom ku arëer kek ŋo, ku acī ŋo looi buk aa baŋ guōp Raan cī lɔc ku dɔc.

¹⁴ Ku guōp acie aban tōk, ala yic abëk juëc. ¹⁵ Tēdë na lueel cök ëlä, “Rin cī ŋen ye cin, ŋen acie aban ë guōp.” Ka cī kënë ye looi, bī cī ye aban ë guōp. ¹⁶ Tēdë ke lueel yic ëlä, “Rin cī ŋen ye nyin, ŋen acie aban ë guōp.” Ka cī kënë ye looi aya bī cī ye aban ë guōp. ¹⁷ Na guōp ëbën ye nyin, ke ye piŋ këdë? Ku na guōp ye yic yetök, ke ye njör këdë? ¹⁸ Ku yic akīn, Nhialic acī abëk cī thōŋ tääu guäp tōk yic tēcīt tē wīc yen ye thīn. ¹⁹ Na ye aban tōk yen tō thīn ë rot, njūt acīn guōp. ²⁰ Ku yic akīn, abëk juëc aatō thīn ku guōp ee tōk.

²¹ Këya, acī nyin lëu bī lueel tēnë cin ëlä, “Yin acä wīc.” Ku acī nhom luel tēnë cök, “Wek aacä wīc!” ²² Ku yic akīn, abëk guōp ye tak ciët ke cī ril, aacī dhil liu thīn. ²³ Ku abëk guōp ye yōk ke cīn luɔi ye ke kuëëc nhiim, kek aa yeku njec muk apath. Ku guōp alɔŋ cie nyuōth ë path, aye njec kum. ²⁴ Ku guōp alɔŋ cie thi-aan, acie kum. Ku Nhialic acä abëk ë guōp cī ke looi bīk aa guäp tōk ëbën, ku acä abëk ë guōp cī ke ë kuëëc nhiim looi bī ya kek kädīt apei. ²⁵ Këya, guōp ë tōk acī yeyic ë tek, ku abëkken cī thōŋ aa rōt kuony kamken. ²⁶ Na rem guōp aban tōk, ka abëk kɔk ë guōp aacī la lëŋ aya. Na lec aban tōk, ka abëk kɔk aa mit puōth kek ye ë tōk.

²⁷ Week ëbën wek aa guōp Raan cī lɔc ku dɔc, ku njek kamkun aban guäpde. ²⁸ Akut kɔc cī gam yic, Nhialic acä atuuc tōōu tueŋ. Ku bō kɔc wël Nhialic lueel kecök. Ku bō kɔc ë piōoc. Ku kɔc la riel ë luui kāk jãŋ göi. Ku bō kɔc la riel ye kek kɔc tuany kony bīk pial. Ku kɔc ë kɔc kony, ku kɔc mac kɔc, ku kɔc jam thok kɔk. ²⁹ Keek acie atuuc ëbën, ku aacie kɔc lëk wët Nhialic ëbën, ku aacie kɔc ë piōoc ëbën. Acie raan ëbën yen la riel ë yen luui kāk kɔc göi, ³⁰ tēdë acie raan ëbën yen la riel ye yen kɔc tuany kony bīk ben pial, tēdë acie raan ëbën yen jam thok kɔk, tēdë acie raan ëbën yen la riel bī kāk cī

†† 12:11 Rom 12:6-8 ‡ 12:12 Rom 12:4-5 †† 12:28 Epe 4:11

lueel thok kōk teet yiic. ³¹ Wēlkē wepuōth miōc kek dīt apei. Ku miōc path kamken ēbēn akīn.

Nhiër

13 Alēu ba jam thok kōk, ayī thok ye atuuc nhial jam, ku na liu nhiër tēnē ya, ke yen acīt raan loi duōt, tēdē ke yen athōj kek lōnh guōt ē path. ² Na ba la riel ye yen kōc njic lēk wēt Nhialic. Ayī njieēc ye yen kāk ye moony deet yiic. Ayī lōn ba la gam ril apei tēnē Nhialic, lēu yen ye ba gat yōōk bīk rōt nyoōj tē rēer kek thīn. Ku na ciēn nhiër ke yen ē raan cīn kē ya lēu acīn. ^{†3} Na gam ba kāk tō ke yen ēbēn tek tēnē kōc njōj, ku gam rot bī yen cuat mēec, ku na ciēn nhiër ka cīn kē kony tēnē ya.

⁴ Nhiër ē lōn bī raan kērac guum ku lir puōu, acie tiēel ku nhiaam. ⁵ Nhiër acie kuōōc ē wēl ku acie cōōk ku acie thōōk ē puōu. Raan la nhiër acie kēreec cī luōi ye ē muk nom. ⁶ Kōc la nhiër cīt nhiër kōc cī gam, aaciī puōth dhil miēt tē looi kārēc, ku aa ye yic cōl aa mit puōth. ⁷ Nhiër ē yo cōl agum kēriēēc ēbēn, ku ē yo cōl amuk gamda kuat kāk loi rōt yiic, ku cōl yo aņōth Nhialic ku cuk yit.

⁸ Nhiër ē rēer thīn akōlakōl, ku miōc kōk cīmēn luēl wēt Nhialic, ku jam thok kōk ku njieēc ē kāj, kākā ēbēn aa rēer ku bīk liu. ⁹ Rin miōcdan ye yok kāj njic arēer ke ye abak, ku riel ye yok wēt Nhialic luēel a bak aya. ¹⁰ Ku na la kē cie abak bēn, ke kēnē abak aciī ben wīc.

¹¹ Ŷon ye yen meth, yen a ya ye jam cīmēn meth ku tāk cīmēn meth, ku emēn ye yen raandit, yen acie ben luui cīmēn meth. ¹² Kē yeku tīj emēn acīt mēn dhie ye raan rot tīj macar la nyin durdur yic. Ku akōl dēt yok aabi kēriēēc ēbēn tīj apath. Ku emēn yen aciī kēriēēc ēbēn njic, ku aa ba njic ēbēn cīmēn tē njic Nhialic ya thīn.

¹³ Ku emēn gam ku njōth ku nhiër aatō thīn, ku kēdit ke ēbēn ē nhiër.

Wēl juēc rin miōc Wēi Nhialic

14 Ee nhiër yen adhielkē yiēk wepuōth apei, ku tāāukē wepuōth miōc ye yōk tēnē Wēi Nhialic, cīmēn miōcdīt kōc yiēk riel bīk wēt Nhialic luēel. ² Raan jam thoņ cīi kōc kōk njic ē Nhialic yen aye yen jam tēnē ye, acie kōc kōk rin acīn raan wētde deet yic. Ee riel Nhialic yen aye yen jam yith cīi ke njic. ³ Ku raan wēt Nhialic luēel ē jam tēnē kōc, ku wēlke aa kōc kony ku deetkē kōc puōth bīk rēer apath. ⁴ Raan jam thok cīn kōc ke piņ ē yen rot kony yetōk. Ku raan wēt Nhialic luēel, akut kōc cī gam kony ēbēn.

⁵ Alēu ba nhiaar tē ye wek ēbēn jam thok cīn kōc njic ke. Ku anhiaar apei bāk la miōc ye wek wēt bō tēnē Nhialic luēel. Rin raan wēt ē Nhialic luēel aloi kēpath apei tēnē raan ē jam thok cīn kōc njic ke, na cie kēya, ka dhil la raan tet wēl ye lueel yiic rin bī akut kōc cī gam kony. ⁶ Kēya, tē le yen bēn tēnē we miēthakāi cī gam,

† 13:2 Mt 17:20; 21:21; Mk 11:23

yenō ba kuōny we tē ye yen jam thok cīi ke ye piņ? Acīn kēdāņ. Ku ē bī piath tē lēk yen we wēt cī Nhialic nyuōth ya, ku tē piōōc yen njieēc ē kāj cī Nhialic gam ya. ⁷ Ku kēlā aya, kāk cīn yiic wēl ye ke piņ tē gut ke cīmēn lōōr ku thom, na cīi raan ke gut tēcīt tē wīc bī rōlden ny-ooth, ke kōc piņ bī kēn yen wīc bī looi njic kēdē? ⁸ Ku na cīi raan lōōr ē thoņ gut tēcīt tē ye njieēc ye, ke kōc bī rōt guir kēdē bik la thoņ? ⁹ Ku kēlā aya, bī raan dēt wēt lēk kōc ē thok kōk deet yic kēdē tē cīi yen la gei? Yin abi ciēt raan jam alir yic ē path. ¹⁰ Thok juēc cīi thoņ aatō pinynhom, ku acīn thoņ thoņ cīi kēde ye deet yic. ¹¹ Ku na cā thoņ jīem raan ye deet yic, ke raan jam ē thoņ kēnē ē raan kuat dēt tēnē yen, ku yen ē raan kuat dēt tēnē ye. ¹² Ku cīt lōn wīc wek ye apei bāk riel ye Wēi Nhialic gām kōc yōk, dhielkē them kam kākōk yiic ēbēn bāk riel ye ke kōc cī gam kony, kuany.

¹³ Kēya, raan jam thoņ cīi kōc kōk ye deet yic, adhil rōōk bī la riel teet yen wēl ye lueel yiic. ¹⁴ Rin na rōōk kēlā aya thoņ cā njic, ke Wēi Nhialic arōōk aya yapuōu, ku nhiamdiē acīn kēpuōth looi. ¹⁵ Na ye tēde kan, ke yenō ba dhiel looi? Ŷen abi rōōk ku wak yapuōu ku nhiamdiē kedhie. ¹⁶ Tē leec yin Nhialic yīpuōu ē rot, thoņ kuc raan dēt bī rōōk ya gam kēdē, “Yenakan.” Rin kuc yen kē ye lueel? ¹⁷ Na cōk lecdun tēnē Nhialic piath apei, ke yin acie raan dēt ē kony acīn.

¹⁸ Ŷen alec Nhialic rin ye yen jam thok juēc cīi njic wār yen we ēbēn. ¹⁹ Ku tēn amat kōc cī gam, aya wīc apei ba jam wēl lik lēu bī ke deet yiic rin bī yen kōc kōk piōōc, tēn tē bī yen jam wēl juēc cīn kōc ē ke piņ.

²⁰ Miēthakāi, kōc cī gam, pālke kē ye wek tak cīmēn mīth. Yakē tak cīmēn kōc cī nhiim bak ku bāk gup ciēn awuōc cīmēn mīthkor cīn awuōc yekē looi. ²¹ Acī gōt athōr theer wēl Nhialic yic ēlā,

“Ŷen abi kōc ē jam thok cīn kōc njic keek
cōl ajam tēnē kackiē,
ku na cōkkē looi kēya,
ke keek aa ņot ke cīi wētdiē bī piņ.” ††
Acī Bēny lueel.

²² Kēya, miōc ye kōc jam thok kōk, acie kīn kōc cī gam, ee kīn riel Nhialic nyuōth tēnē kōc kēc gam. Ku miōc ye wēt Nhialic luēel, ee kē ye kōc cī gam kony, acie kē ye kōc kēc gam kony. ²³ Na mat kōc cī gam kēnhīim ēbēn ku rekkē jam yic thok cīi thoņ, ku bō kōc kēc kāj deet ku kōc kēc gam, ke cīk bī lueel lōn cī jōņrac ke dōm? ²⁴ Ku na bō kōc kēc kāj deet ku kōc kēc gam, tē lēk wek kōc wēt Nhialic, ka bī raan yōk ē rot lōn le yen guōp adumuōōm tē piņ yen ē wēlkā. Abi wēl cī piņ cōl anjic kē cī wuōōc. ²⁵ Ku wēt Nhialic abi kākken ye tak yepuōu cōl anjic kōc kōk. Ku abi yēnhom guōt piny ku door Nhialic ku lueel, “Nhialic arēer kek we ayic!”

Kāpuōth ye looi tē rōōk kōc

²⁶ Yenō ba jāl lueel miēthakāi cī gam? Tē met wek wenhīim bāk Nhialic door, raan tōk ee waak ket ku

†† 14:21 Ith 28:11-12

piöc ñek. Ku luel raan dët käk cī nyuöth ye, ku war raan dët wët cī lueel ë thonj dët yic. Käkä aaye looi ëbën bik akut kōc cī gam kony. ²⁷ Kōc jam weyiic ë thok kōk cī ñic tē met wek wenhiim, aciï kōc karou ayi kōc kadiäk wan thook. Wek aa dhil ñek ajam ë ñek cōk, ku raan war wëtdun lëkkë kōc yic, adhil tō thīn. ²⁸ Ku na liu raan war thok yic, ke raan jam thonj cie piñ kōc kōk abit ku jīem yepuöu ë rot tēnë Nhialic. ²⁹ Calkë kōc karou, tēdë kōc kadiäk cī Nhialic gām wëtde, aa lëk kōc. Ku kōc kōk akut, kōc cī gam aa bit bik kē luel döt yic kepuöth. ³⁰ Ku na bīi Nhialic wët raan cī nyuc amat yic puöu, ke raan jam akäac. ³¹ Calkë raan tōk aye jam ku ben ñek la yecök, rin bī raan ëbën piöc ku deet ë puöu. ³² Raan jam, lëk kōc wët Nhialic adhil ñic yenhom bī kōc ku ben raan dët päl jam, ³³ rin awic Nhialic buk aa jam ke ñek ë ñek cōk, ku cuk ye tēer ë kamkua.

Tē met akut kōc cī gam yenhom tēden ye kek rōök thīn, ³⁴ ke diäar aaciï päl bik jam. Keek aa dhil biët ku piñkë. Aa dhil tō rōör cōk cit tē yeku yōk ye ke cī göt löñ kōc Judeo yic. ³⁵ Na le kē wickë bik deet yic, ka dhil rōörken thiëc tē cī kek dhuk baai. Rin aciï path bī tik jam amat akut kōc cī gam yic.

³⁶ Nadë ke ye wek we bīi wët ë Nhialic thīn? Nadë ke ye we wepëc yen bīi yen? ³⁷ Na ye raan tak lōn ye yen raan käk Nhialic tiñ, tēdë ke ye Wëi Nhialic nyuöth, ka dhil ñic lōn käk gät ke aa käk bō tēnë Bëny. ³⁸ Na ye käkä dhöl yiic, ke duökkë ye kuëc nom.

³⁹ Këya, miëthakäi cī gam, täaukë wepuöth käk bī Nhialic nyuöth we yiic bāk ke aa lëk kōc, ku duökkë kōc kōk cī gam jam thok kōk, ye gël bik cīi jam. ⁴⁰ Wek aa dhil këriëc ëbën looi dhël la cōk.

Jethu aci jpt ranj yic

15 Ëmën miëthakäi cī gam, wek aa ba ben lëk rin Wët Puöth Yam ya lëk we, wët cāk yök ku yen cāk gam wepuöth ëbën. ² Wët ya lëk we, ku yen bī we luök aya tē muk wek ye cit tē cī ñen ye lëk we thīn, ka bī ciën wët puöth cāk gam, tē cīi yen ye yic.

³ Ñen aci wët thiek yic apeï yök ku lëk we. Wët cī Raan cī lōc ku dōc thou rin adumuömkua. Cit tē cī gät ye athör theer wël Nhialic yic. ⁴ Acik thiök ku yeen aci Nhialic jpt thou yic nin kadiäk cōk bī ben pīr, cit tē cī gät ye athör theer wël Nhialic yic. ⁵ Ku nyuth rot Piter ku jpl atuuc kathiäar ku rou. ⁶ Ku ben rot nyuöth tēnë kōc juëc wär kōc buot kadhiëc, kōcken ye buöth cōk, kōc ñot ke piir kōc juëc, cōk alōn cī kōc kōk thou. ⁷ Ku ben rot nyuöth Jemith ku jpl rot ben nyuöth atuuc ëbën.

⁸ Ku jpl rot nyuöth ñen ciën cimën raan lök dhiëth ciën. ⁹ Rin ë ñen akoor tēnë atuuc ëbën, aya yök aciï path bī ñen a cōl ñen atuuc rin ñen aci kōc akut, kōc cī gam jōör, ku cal ke aa gum apeï. ¹⁰ Ku dhëñ ë Nhialic acä cōl aciï kēnë akölë. Ku dhëñ cī gām ñen akëc nom dëer piny. Ñen aci luui apeï luoi wär ñen atuuc

† 15:3 Ith 53:5-12 †† 15:4 Wk 16:8-10; Mt 12:40; Luci 2:24-32

‡ 15:5 Mt 28:16-17; Mk 16:14; Lk 24:34, 36; Jn 20:19 ††† 15:8 Luci 9:3-6 ††† 15:9 Luci 8:3

kōk, ku acie riëldië ë rot, ee miöc cī Nhialic gām ya yen alëu ñen ë luoi kēnë. ¹¹ Këya, na ye wët kēnë yen ya lëk kōc, tēdë ke ye yen lëk atuuc kōk kōc aya, ke yen ë wët tōñ le yok tueñ ke lëkku kōc, ku ë yen acäk gam.

Kōc cī gam aabi röt jpt rēñ yiic

¹² Na ye lëk kōc lōn cī Nhialic Raan cī lōc ku dōc jpt thou yic, ke yenjō ye kōc kōk ë kamkun ye lueel lōn cīi kōc cī thou bī jpt bik ben pīr? ¹³ Na ye wët yekë lueel yic, lōn cīn yen raan cīi jpt ë thou yic, ke Nhialic akëc Raan cī lōc ku dōc jpt ë thou yic aya. ¹⁴ Ku na Raan cī lōc ku dōc kēc jpt ranj yic, ke wët yeku lëk kōc ku gamdun tēnë Raan cī lōc ku dōc aciïn wëtde yic. ¹⁵ Ku dët aya abi nyooth lōn lueel yok lueth rin Nhialic, rin acuk lueel lōn cī yen Raan cī lōc ku dōc jpt thou yic. Ku na ye yic lōn kēc kōc cī thou jpt bik ben pīr, ke Nhialic akëc Raan cī lōc ku dōc jpt thou yic. ¹⁶ Rin na kēc kōc cī thou jpt, ke Raan cī lōc ku dōc akëc jpt aya. ¹⁷ Na Nhialic kēc Raan cī lōc ku dōc jpt thou yic, ka cīn kē kuny gamdun we tēnë Raan cī lōc ku dōc, ku adumuömkun aa ñot ke kēc päl piny. ¹⁸ Na Raan cī lōc ku dōc kēc jpt thou yic, ke wëtde yic aya, abi ciët lōn cī kōc cī gam ku aaciï thou, aa kōc ñot ke rëer adumuömm yic. ¹⁹ Na yeku ñjōth lōn bī Raan cī lōc ku dōc yo kony pīr akölë yic ë rot, ku acie pīr akölriëc ëbën, ke yok aabi kuat raan tō pinyhom ëbën yic ñeer ë rienkua.

²⁰ Ku yic ë kē cī Nhialic Raan cī lōc ku dōc jpt thou yic bī nyuöth lōn bī yen kōc cī thou jpt aya. ²¹ Cimën ye kōc thou rin kēwäär cī raan tōk looi, ke kōc aabi röt jpt thou yic aya rin kē cī raan dët looi. ²² Cimën wäthëer ye kōc thou rin ye kōc tōk kek Adam, ke yeen aya kōc aabi jpt bik pīr rin cī kek mat kek Raan cī lōc ku dōc. ²³ Ku ñek abi la akölden bī ye jpt thou yic. Raan cī lōc ku dōc yen aci kanj jpt thou yic, ku kacke aabi jpt aköl le yen dhuk. ²⁴ Ku thök ë piny abi jäl bën, ku Raan cī lōc ku dōc, abi jak ril pinyhom kek kacken rac ëbën, ku gem Bäany tēnë Wun Nhialic. ²⁵ Rin Raan cī lōc ku dōc adhil mac yet aköl bī Nhialic kōc ater ëbën göök ku bīi ke yecök. ²⁶ Raan ater bī jäl göök ciën ee thou.

²⁷ Acī göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, "Nhialic aci këriëc ëbën täau yecök." Alëu bī deet yic lōn, këriëc ëbën, ye lueelkä, Nhialic guöp aliu ë käkä yiic rin ee yen Raan cī lōc ku dōc looi bī kanj mac ëbën. ²⁸ Ku na cī këriëc ëbën täau Raan cī lōc ku dōc cōk, ke yeen nom yen Raan cī lōc ku dōc abi rot täau Nhialic cōk, yen raan këriëc ëbën looi bik tō yecök, ku Nhialic yen abi këriëc ëbën jäl mac.

²⁹ Takku ëmën kōc ye muöc nhīim rin kōc cī thou. Yenjō yakë ñjōth? Ye këpiath ñjō ye kōc ye muöc nhīim rin kōc cī thou looi tē cīi Nhialic kōc cī thou ë jpt bik ben pīr? ³⁰ Na cīi kōc cī thou röt ë ben jpt, ke yenjō ye yok yonhiim räam akölaköl kē ye yok thou yök thīn.

³¹ Miëthakäi cī gam, thou ë ya tiëet piny akölaköl. Ñen akuëñ, ñen aluel yic rin ee kēnë ë nhiaamdië ë

rienkun, lɔn cī ʏok röt mat kek Raan cī lɔc ku dɔc Jethu Kritho Bányda, ee piérda yic. ³² Yerjö ca yök thīn wäär thēr ʏen kek kɔc cīt lääi Epethuth? Na kɔc cī thou cie jɔt bīk ben pīr, ke ʏo mīthku ku dēkku, nhiäk ʏok aabī thou. ¹³³ Duk rot cɔl amār, “Na ye cath ke kɔc rɛc, ka rɛc yī ba ciēt ke.” ³⁴ Yakē njēc tak ku pälkē dhölkun adumuööm. Ee yār guöp rin kɔc kɔk weyiic aa kuc Nhialic.

Guöp cī rot jɔt raŋ yic

³⁵ Raan dēt abī thiēc älä, “Bī Nhialic kɔc cī thou jɔt kädē bīk ben pīr? Ye guöp yīndē bī tō ke ke?” ³⁶ Yerjö thiēc wek kälä! Tē com yīn käu, ku cīi yic kɔŋ pät bī ciēt kē cī thou ka cīi cil. ³⁷ Ku kē ye com ē käu ē path cimēn käu ē rap ku kāk kɔk, acie kool rap yen ye com bī ben dīt. ³⁸ Nhialic ē käu gām guöp cī lɔc ye. Ee kuat käu gām guöpden path ke ye.

³⁹ Gup kāk pīr ēbēn aaciī thōŋ. Kɔc aa la guäpden ē röt, lääi aa la guäpden ē röt, diēt aa la guäpden ē röt, ku rec aa la guäpden ē röt aya.

⁴⁰ Ala gup tō nhial ku gup tō pinynhom, ku dhēēŋ rēēr kek gup tō nhial aaciī rēēr ke gup tō pinynhom. ⁴¹ Aköl ala dhēēŋde ē rot, pæi ala dhēēŋde ē rot ku kuēl aa la dhēēŋden ē röt. Ku kam ē kuēl, kuēl kɔk aa la dhēēŋden ē röt aya.

⁴² Abī ciēt ē kēnē tē le Nhialic kɔc cī thou jɔt bīk pīr. Tē cī guöp thiök ka dhiäth bī ya tiɔp, ku tē jɔt ye, ka cīi ben thou ku cīi ben dhiäth. ⁴³ Tē cī guöp thiök, ka cī riääk ku cīn dhēēŋ ku riel. Tē jɔt Nhialic ye, ka bī dhēŋ ku ril.

⁴⁴ Tē cī ye thiök, ke ye guöp pinynhom tēn, tē jɔt ye, ka bī ya guöp ye Wēi Nhialic gām pīr. Cīt lɔn tō guöp pinynhom thīn, guöp pan Nhialic atō thīn aya. ⁴⁵ Rin aciī gōt athör thæer wël Nhialic yic älä, “Raan tuēŋ Adam ēci cak ku bī pīr, ku Adam ciēēn ē pīr wēi gam.” ^{††46} Acie guöp pan Nhialic yen kɔŋ bēn ē guöp pinynhom.

⁴⁷ Adam tuēŋ ē cak ē tiɔp, ku Adam dēētē ē bō nhial.

⁴⁸ Kɔc pinynhom aa thōŋ kek raan wäär cak tiɔp, ku kɔc ē kɔc nhial aa thōŋ kek raan bō nhial. ⁴⁹ Ēmēn ʏok aa thōŋ kek raan cī looi ē tiɔp, ku aköldä ʏok aabī thōŋ kek raan bō nhial.

⁵⁰ Miēthakāi cī gam, awiēc bāk njic lɔn gupkuan la yiic adiōŋ ku riem aabī riääk piiny raŋ yic. Aaciī röt bī mat ē bäāny Nhialic yic, bäāny rēēr thīn akölrīēc. ⁵¹ Wek aa ba lēk kē cak njic thæer ku bāk deet yic ēmēn. Acie ʏo ēbēn ʏok bī thou, ʏook ēbēn ʏok aabī yiēc guöp ē yam.

⁵² Abī rot looi kaam thīn koor ē path. Tē piŋ kēcīt kaŋ yic aköldä thōök piny, Nhialic abī kɔc cī thou jɔt bīk pīr. ʏok aabī waar ēbēn buk cīi ben thou. ^{†53} Gupkuan cī thou ku riēkkē ē raŋ yic, aabī waar gup cie thou, gup cie riääk raŋ yic. Ku ʏok kɔc pīr ʏok aabī gām gup cie thou. ⁵⁴ Tē le kēnē rot looi, gupkuan ē thou ku riēkkē aabī waar bīk cīi ben aa thou, ke wël Nhialic cī gōt thæer aabī kenhīim jäl tiēŋ,

“Riel ē thou aaciī liu, thou aciī göök papot!” ^{††}

† 15:32 Ith 22:13 †† 15:45 Cäk 2:7 † 15:52 1The 4:15-17
†† 15:54 Ith 25:8

⁵⁵ “Yīn thou, rieldu ako? Yīn thou, rieldun yīn ʏo göök ē yīn kɔc nök ako?” ^{††}

⁵⁶ Thou ee rielden yen kɔc nök ʏok tēnē adumuööm, ku adumuööm ee rielde ʏok tēnē löŋ. ⁵⁷ ʏok aa dhil Nhialic leec, rin cī yen ʏo cɔl ayök riel ye ʏok adumuööm ku thuɔɔu tiaam, rin kē cī Bányda Jethu Kritho looi.

⁵⁸ Kēya, miēthakāi cī gam, muökkē gamdun apath guööm kē. Yakē luui akölaköl rin Bēny, rin anjäckē acīn kuat luui yakē looi rin Bēny bī nhom kaŋ dæer piny ē path.

Wēu ye juaar rin kɔc cī gam Judia

16 Awiēc ba jam rin wēu wiēc kē bāk ke juaar rin bī wek kɔc cī gam Judia kony. Wek aa dhil kē ca lēk akuut kɔc cī gam Galatia looi. ^{††2} Njēc ē kamkun adhil wēu atōɔu tēcīt tēn akuēnden bī lēu aköl Nhialic thok ēbēn, rin bī ciēn wēu ben kuööt yiic aköl bī ʏen bēn. ³ Na la bēn ke ʏen abā athöör gām kɔckun cak kuany, ku lēk kɔc Jeruthalem lɔn kɔckā aa kɔc ʏēth wēu cīk juaar tēnē we. ⁴ Na peth tēnē ʏa ba la Jeruthalem, ke kek aabī cath ke ʏa.

Tē cī Paulo guiēr kenyde

⁵ ʏen abī jäl bēn tēnē we tē cī ʏen kaŋ tēek Mathedonia, rin aca guiir ba tēek thīn. ^{††6} Aya ʏok ʏen abī lök ʏa la rēer kek we, tēdē ʏen abī rut thöl, ku wek aa bā kuony la kenydiē yic kuat tē le ʏen thīn. ⁷ Acā wīc ba we tiŋ ē path ēmēn ku bar tuēŋ. Aya njöth ciēt ʏa bī rēer apeī kek we tē pēl Bēny ye bī rot looi.

⁸ ʏen abī rēer Epethuth ē tēn ʏet aköl Yan Ayup cīn yic luɔu, ⁹ rin ʏen ala kē luɔɔi ke dīt tēn apeī, cɔk alɔn cīi kɔc juēc kē luɔɔi wīc. ^{††}

¹⁰ Na bō Timothī, ke nyuöthkē ye lɔn acīn kē bī ye cɔl ariöc tē rēer yen kek we, rin alui rin Bēny cimēn luui ʏen rin Bēny aya. ^{†††11} Acīn raan ē kamkun ʏōŋ Timothī guöp. Kuonykē bī dhöldē tēek apath bī dhuk tēnē ʏa ke puɔl guöp, rin anjääth bī dhuk kek miēthakāi cī gam luui ʏok ke ē tōk.

¹² Ēmēn, rin wāmääth Apolo, aca ʏa ʏöök bī la tēnē we kek miēthakāi kɔk cī gam. Ku aaciī wīc bī la tēnē we ēmēn, anjot bī la tē lēu yen rot.

Wël ciēēn

¹³ Tiēerkē nhīim, kääckē ē cök gamdun yic, duökkē riöc, rielkē puöth. ¹⁴ Wek aa dhil keriēc ēbēn looi kek nhiēr wepuöth. ¹⁵ Wek aa njic Ithipanath kek kacke, kek aa kɔc ke kɔŋ wēt Nhialic gam pandun Akaya ku yekē luui apeī rin kɔc ē Nhialic. Wek aa läŋ, miēthakāi, ^{††16} bāk kɔc cīt käckä theek ku raan dēt rot mat thīn bī luui kek ke.

†† 15:55 ʏoth 13:14 ††† 16:1 Rom 15:25-26 ††† 16:5 Lusi 19:21 § 16:8 Leb 23:15-21; L.rou 16:9-11 †† 16:9 Lusi 19:8-10
††† 16:10 1Kor 4:17 †† 16:15 1Kor 1:16

¹⁷ Ƴen amit puɔu rin cī Ithipanath ku Portunato ku Akaikuth bēn, keek aaci bēn luui nyiendun wäär liiu wek. ¹⁸ Rin aacä ben cök puɔu ku we aya. Dhielkē wēt ye kockä lueel piŋ.

Muõth ciēen

¹⁹ Akuut kɔc cī gam wun Athia aa we tuõc miäthden, Akuila ku Prithkila ku akuut kɔc cī gam mat panden, aa we tuõc miäthden apeɪ rin Bēny. ^{†20} Miēthakäi cī gam tō

ē tēn aa we muõõth. Miäthkē röt ē kamkun muõth kɔc cī gam.

²¹ Ee Ƴen Paulo Ƴen agät ē muõth kēnē ē ciēendiē.

²² Kuat raan cīi Bēny nhar abī kērac yök. Bānyda, bäär!

²³ Bi dhēēŋ Bānyda Jethu rēer ke we.

²⁴ Nhiērdiē arēēr kek we ēbēn rin Jethu Krītho.

---

† 16:19 *Luci* 18:2

2 Korinth

Wët nom

Athör ë rou tēnē kɔc cī gam gen Korinth, ee gēt Paulo wäär cī wël wääc kam akut kɔc cī gam kek ye. Kɔc kɔk kam akut kɔc cī gam yic aake ye Paulo lëk guöp wël rɛc apɛi. Ku acī Paulo nyuöth ke lɔn wïc yen ye bī ben döör ke ke, ku acī puöu miet apɛi wën cī yen rot looi.

Abaŋ tuenŋ athöör yic, Paulo ë jam ciɛnŋde kek akut kɔc cī gam gen Korinth. Ku tēt ke kën gēt yen athöör wäär ke tuc puöu apɛi. Ku lëk ke miet ë piände rin pël ë wët piny, ku döör kamken cī wël cī lëk ke athör kënë yic cɔl aloi rot. Ku jɔl lëk akut kɔc cī gam bīk kɔc ŋöŋ cī gam pan Judia aa kony ë puöu ëbën. Ku wën jɔl wël wicke bī ke lueel thök, Paulo acī rot bën kony tēnē kɔc kɔk Korinth ye lueel lɔn kek atuuc ayic, ku lɔn cī Paulo ye atuny la cök.

Käk tō thīn

Wët Nhom 1:1-11

Paulo ku akuut kɔc cī gam gen Korinth 1:12–7:16

Kuɔɔny rin kɔc cī gam Judia 8:1–9:15

Paulo ë rot kony lɔn ë yen atuuc ayic 10:1–13:10

Thök ë wël 13:11-13

1 Athör kënë abö tēnē Paulo, atuny Jethu Kritho ë wët wïc Nhialic, ku wämäähda Timothī ku tēnē akut kɔc cī gam gen Korinth, ku tēnē kɔc kɔk ë Nhialic ëbën rëer pan Akaya. †

² Bī Nhialic Wäda ku Bëny Jethu Kritho we yiek dhëenŋ ku döör.

Paulo ee Nhialic leec

³ Lecku Nhialic Wun Bänyda Jethu Kritho. Yen ë Wädan līr puöu tēnē yo ku yen ë yo dɛet puöth käreç yic akölaköl. ⁴ Ee yo dɛet puöth käreç yo yök yic, rin buk lëu aya buk kɔc kɔk aa dɛet puöth kāracken yic. Aayeku ke dɛet puöth cīt tē ye Nhialic yo dɛet puöth thīn. ⁵ Ku cīt lɔn ye yok gum aya rin wët Raan cī lɔc ku dɔc, yen ë tēde aya, Nhialic ë yo dɛet puöth kajuëc ril yic apɛi akölaköl. ⁶ Na guumku, ke rin bī we dɛet puöth ku luäk we, na deet yopuöth ke rin bī we dɛet puöth, ku gëm we riel ye wek gum cimën tē ye yok kãŋ guööm thīn aya. ⁷ Wek aa ŋöthku apɛi, rin anjicku lɔn guum wek cimënda, këya yok aabī deet puöu rɔm yodhie.

⁸ Miëthakäi, awicku bäk käreç cī yo yök wäär rëer yok pan Athia njic. Käreç ke cuk yök aake dīt apɛi ciët ke cuk bī lëu buk ke guum, yok aa yo cī yonhiim njic wei ë piërda. †⁹ Acuk yök lɔn cīt yok kɔc cī tēm thou. Ku kënë acī rot looi bī nyuöth yo lɔn acie rielda yen ŋöthku, ee riel Nhialic raan kɔc cī thou jɔt. ¹⁰ Acī yo puööt bei käk

ke duer yo nöck yic, ku abī yo kony. Ku anöthku lɔn bī yen yo ben kuöny bei, ¹¹ cimën cī wek yo kony ë röökkun. Këya, röök juëc bī looi ë rienkua aabī Nhialic dhuk nhiim ku dɔcç yo, ku kɔc juëc aabī Nhialic leec rin këpuöth cī looi tēnē yo.

Paulo acī kenyde waar yic

¹² Anjicku yopuöth kuat käk yeku ke looi pinynhom ë tēn aa yeku ke looi puön yer cī Nhialic gãm yo. Ku ë yen kënë yo cɔl anjic rëer kek we. Ku yen aloiku dhëenŋ ë Nhialic, acie njëc kan tō ke raan. ¹³ Wek aa ya gät käk lëukë bäk ke kueen ku dɛtkë keyiic. Ku na cɔk amën cīi wek wëlkä ye deet ëbën, ka ya ŋöth lɔn ŋot bī wek ke deet yic ëbën, rin na ye aköl le Bänyda Jethu dhuk ke wek aabī nhiam rienkua cimën bī yok nhiam ë we.

¹⁵ Rin njic yen ye lɔn bī wek wëlkië deet, aca guiir tuenŋ ba la tēnē we bäk dët ben yök. ¹⁶ Rin ë ca guiir ba tēek tēnē we tē le yen Mathedonia, ku tē le yen dhuk aya, ku bäk ya cɔl ala Judia. ¹⁷ Wäär guiir yen kenydië këya, ye nyooth lɔn cīi yen ye wïc ba dhiel looi? Tē guiir yen kë wiëc ba looi cã ye yiek yanhom? Tēdë ya ke guiir cimën kɔc pinynhom ë tēn, kɔc ye lueel, “Yëë,” Ku gokë lueel, “Yei, yei,” Nyin yic kedhie? ¹⁸ Cimën njic yok ye alanden lɔn Nhialic ë wëtde tiɛnŋ nom, kë ca thōn we ëcie “Yëë,” tēdë ke ye “Yei.” ¹⁹ Rin Wën Nhialic Jethu Kritho ye yok wëtde lëk we yok Thilath ku Timothī, ë këc bën

† 1:1 Lusi 18:1 †† 1:8 1Kor 15:32

‡ 1:16 Lusi 19:21

ke ye puðu rou, ëci bën ke ye puðu tök. †20 Na cök la kajuëc cï Nhialic thön ka tök rin Raan cï lbc ku dxc, rin yen ë käk cï Nhialic ke thön tiëeη nhïim. Ku ayeku lueel ë rienke, "Yenakan," tē leec yok Nhialic. 21 Ee Nhialic yen ë yo looi yodhie buk aa tök kek Raan cï lbc ku dxc. Acï yo dxc, 22 ku yik yo kinden ye yok kacke, ku tēü Wëike yopuüth bi nyooth lön ye yok kacken bi käk cï tōü yök.

23 Na ye lueth yen lueel, ke Nhialic abä tēm awuüc. Wēt këc yen ben la Korinth ë rin cïi yen ye wïc ba we cöl aben gum. 24 Acuk wïc buk we mäs kë bäk gam. Anjicku lön wek aa ril ë gamdun yic. Wek aa konyku ke rin miët ë piändun.

2 Këya, aca ben tak ba cïi bö tēnē we rin bi ciën këreec dēt ben rot looi. 2 Rin na cal we aa riääk puüth, ka cïn raan dēt cï döη bi yen cöl amit puðu, rin aa wek aca rac puüth. 3 Ku cït lön yen tēnē cï yen we gät athöör thïn, yen acïi bi bën, rin aya yök ke ya bi riääk ë puðu yök, tē ya tak ke ya bi kë cöl ya amit puðu yök thïn. Ee ηic alanden, kë bäs cöl amit puðu abi we cöl amit puüth aya. 4 Wäär gēt yen we athöör, yen a ya rem puðu apeï aba ya dhiau, ku kën luüci acie lön bi yen we rac puüth, ee rin bäk tē nhieer yen we thïn apeï ηic.

Pël wēt piny tēnē raan cä awuüc looi

5 Na cï raan awuüc looi tēnē raan dēt, ka këc looi tēnē yen ë rot, ee tēnē we rin acit kë cï looi tēnē we cök cïi ye we ëbën. (Alueel këlä rin acä wïc ba jam ë wēt kënē yic apeï.) 6 Ee tēde yen tē cï kxc juëc kamkun raan kënē wēt thïn. 7 Ëmën këya, wek aa dhil wēt päl piny tēnē ye ku dætkë puðu rin bi puðu cïi pëk wei bi jäl ë gam yic. 8 Këya, wek aa yök bäk cöl anjic lön nhieer wek ye. 9 Wek aaca gät athör kënē rin ë wiëc ba ηic lön ye wek wëlkiën ca lëk we gam ëbën. 10 Na le raan tōη pël wek wēt piny tēnē ye, ke yen apël wēt piny tēnē ye aya, tē le yen awuüc cï looi dhiel päl piny tēnē ye ayic. Aya looi ë rienkun ke Raan cï lbc ku dxc daai kë tō yapuðu. 11 Yen ë kënē looi rin bi Bëny jakreëc riel cïi yök bi luüci rac, rin tēden yen luui thïn anjicku apeï.

Diëer ë Paulo gen Troath

12 Wäär yëët yen gen Troath ba Wēt Puüth Yam ë Raan cï lbc ku dxc bën lëk kxc, ke yök lön cï Bëny Jethu dhël ë luüci ηaany thok. 13 Ku yen ë ya cï diëer apeï rin këc yen wämääth Tito yök. Guü kxc tōüη ku bar Mathe-donia. ††

Riel ye yök tēnē Raan cï lbc ku dxc

14 Lecku Nhialic! Ee yook wat nhïim akölaköl buk tiam rin Raan cï lbc ku dxc. Nhialic ë yo luüci bi ηiëëc rin Raan cï lbc ku dxc piny thōη yic ëbën cimën miök ηir apeï. 15 Rin yok aa cït adōη ηir mit ye Raan cï lbc ku dxc gäm Nhialic, adōη ηir ë thiëi piny kam kxc luëk Nhialic, ku kxc mär. 16 Tēnē kxc kxc ë ηuäc ræec ë thou bëëi, ku

† 1:19 Luci 18:5 †† 2:13 Luci 20:1

tēnē kxc kxc ë ηuäc mit ë pïr bëëi. Yenja lëk ye bi kënē looi? 17 Yok aacïi cït kxc juëc kxc wët ë Nhialic looi bi kek aa la lim. Yok aa wët ë yic lueel ë Nhialic nhom, rin yok aa kxc Raan cï lbc ku dxc, ku ë Nhialic yen acï yo tooc.

Kxc lui ë Döör Yam

3 Yakë tak lön yok aa ben röt lëk we? Acie tēde. Kxc kxc athör lööm tēnē we bi kek röt la nyuüth kxc kxc, ku kxc kxc aa athör bëëi tēnē kxc kxc bi kek röt bën nyuüth we. Ku yok acie wïc athör cït kakkä. 2 Aa wek athördan yeku muk, cï güt yopuüth bi raan ëbën ηic ku kuen. 3 Wek aa cït athör bö tēnē Raan cï lbc ku dxc. Akëc Raan cï lbc ku dxc güt galam, acï güt Wëi ë Nhialic pïr. Akëc güt aleel pat yiic köth, acï güt yopuüth. †

4 Alëuku buk kakkä lueel ke yo ηic Raan cï lbc ku dxc ë Nhialic nhom. 5 Acä lëu ba lueel lön yok aa la riëda ë röt ye yok Nhialic luüci. Riel ye yok ye luüci ayeku yök tēnē ye. 6 Yen acï yo yiëc riel ye yok kxc lui rin döör ë yam kek ye, döör ë Wëi cïi cït löη cï güt. Löη cï güt ee thou bëëi tēnē kxc, ku Wëi ë pïr bëëi. ††

7 Löη ëci güt aleel pat yiic köth, ku diik Nhialic ëci rot nyuüth wäär gem ye. Na cök a wäär cï ruel Nhialic yen cï Mothith paat piny bën jäl amääth, ke ηot ril apeï bi kxc Itharel cïi lëu bik Mothith döt. Këya, na ye löη thou bëëi, tēnē kxc yen luui kxc yen bën kek diikdüt cït kënē, ††8 ke diik luüci Wëi cïi bi düt apeï! 9 Na ye löη döör theer kxc cöl atēm awuüc la diik, ke ye diikdüt yindë bi löη döör yam kxc cöl aala cök tēnē Nhialic bëëi! 10 Ee yic, löη döör theer acin këpuüth bi ye thöüη kek löη döör yam. 11 Na ye löη döör theer cï guü bën liu la diik, ke ye diikdüt yindë bi döör yam cïi bi kaη liu bëëi!

12 Yok aa cie riücc tē jieem yok rin le yok ηüth löη döör yam la diikdüt akölrüëc ëbën 13 Yok aacïi cït Mothith wäär yenyin kum bi kxc Itharel diik Nhialic cïi ηic tē jiel yen thïn amääth. ††14 Keek aake cï muör puüth. Agut cït ëmën kën ke cöl aacïi kaη ηic anjoot tē kuen kek athör löη theer, kën ke muör puüth anjoot tō thïn. Ku aye nyaai tē mët raan rot Raan cï lbc ku dxc. 15 Agut cït ëmën gët yen athör, tē kuen kek löη Mothith, kën ke muör puüth bik kaη cïi ηic anjoot thïn. 16 Ku kënē aye nyaai tē mët raan rot Bëny. ††17 Ku Bëny ye lueel ë wëlkä yiic ë Wëi. Ku tē rëer Wëi Bëny thïn, lääu nhom ë tō thïn.

18 Diik Nhialic ayeku nyuüth rin cïn yen kën yo muör puüth. Ku Wëi Bëny ë yo looi ëbën buk ciët ye, ku diëckde ë rot juak, kënë ë luüci Wëi ë Bëny.

Riel Nhialic gupkuan cït tōny cï cuëc tiüη

4 Këya, yok aacie dhör ë luüci kënē rin ë Nhialic yen agëm ye yo ë lier piände. 2 Yok aacï kuc buk käk ye moony ku käk kxc rac gup cïi ye lueel. Ee yic yen ayeku lueel kxc nhïim. Ku yen aye kek ye ηic kepuüth ëbën, yeku kxc yindë ë Nhialic nhom. 3 Na cïi kxc kxc

† 3:3 B.bei 24:12; Jer 31:33; Edhe 11:19; 36:26 †† 3:6 Jer 31:31

†† 3:7 B.bei 34:29 ††† 3:13 B.bei 34:33 ††† 3:16 B.bei 34:34

Wët Puoth Yam yeku lëk kɔc ye deet yic, ka kɔc cī puōth mäǟr kek aacie ye ye deet yic. ⁴Jɔ̄rac mac kɔc piny kënë ya aköl aci kɔc kēc gam muōr puōth, ku bīk ruel ē bēn tēnē Wēt Puoth Yam cīi ye tīj, wēt yam diik Raan cī lɔc ku dɔc yen cīt Nhialic guōp. ⁵Ƴok aacīi kɔc ye lëk rin bī Ƴok röt luēel, Ƴok aa kɔc lëk rin Jethu Kritho ke ye Bēny. Ku Ƴook ke Ƴo ye aloony tēnē we rin Jethu. ⁶Nhialic yen luel ye athör thēer yic ēlä, “Cɔl ruel aruel muōth yic.” Yen ē Nhialic töōj cɔl ruel njēēc kaŋ aruel Ƴopuōth bī Ƴo nyuōth diik Nhialic ē ruel Raan cī lɔc ku dɔc nyin. †

⁷Ku Ƴok kɔc la kēpuōth dīit kënë, Ƴok aa cīt töōny cī cuēēc ē tɔp. Ku ē rot looi kēya bī nyuōth lɔn rieldit apei ē bēn tēnē Nhialic, acie Ƴo. ⁸Ƴok aa kāk jör Ƴo Ƴök ku aacie Ƴo ye rac. Na cɔkku kē loiku kuc, ke Ƴok aacie dhör. ⁹Ƴok aaye cɔl agum, ku Ƴok aa kēc Nhialic päl wei. Ƴok aacī nök buk la naŋ piiny, ku Ƴok aa kēc thou. ¹⁰Kuat tē yeku tēek ēbēn Ƴok aa ciēt kɔc bī nök cīmēn Jethu. Kēya alēu kɔc kök bīk pīr Jethu tīj Ƴogup. ¹¹Rin Ƴok kɔc pīr, Ƴok aa rēer akölaköl Ƴo cīt kɔc bī thou rin Jethu, rin bī piērde tīj guōpdan bī thou yic. ¹²Kēya, Ƴok thou rin bī wek pīr.

¹³Acī gōt athör thēer wēl Nhialic yic ēlä, “Ƴen ē jam rin cī Ƴen gam.” Ku rin le Ƴok gam tōj thōj, Ƴok aa jam aya rin cī Ƴok gam. ††¹⁴Rin aŋicku Nhialic yen jōt Bēny Jethu bī ben pīr, abī Ƴo jōt kek Jethu aya, ku nyēi Ƴo ku we bī Ƴo Ƴāth tē rēer yen thīn. ¹⁵Kënë aloi rot ēbēn ē rienkun. Aloī rot rin bī dhēēj ē Nhialic yet tēnē kɔc juēc, rin bī kɔc juēcä piath ē Nhialic njic, ku bīk aa leec ku dorkē.

Pīr rin ē gam

¹⁶Ku rin ē wēt kënë Ƴok aacie puōth ē bath cɔk alɔn thōök rielda amääth-amääth, ke piäthkua aa ber piny akölaköl. ¹⁷Aterthii yeku ke Ƴök ēmēn, aa guir Ƴook rin pīr akölrīēc bī aterthii kuankä looi bīk cīi ye kaŋ acīn. ¹⁸Rin Ƴok aacie Ƴopuōth ē tāäu kāk ye tīj yiic, Ƴok aa Ƴopuōth tāäu kāk cīi ke ye tīj yiic. Rin kāk ye tīj aa guō jäl, ku kāk cīi ke ye tīj aa rēer thīn athēer.

5 Rin aŋicku lɔn guäpkua pinyhom ē tēn aa cīt duēl ye Ƴok rēer thīn kaam koor. Ku na la duēl kënë riääk ke Nhialic abī Ƴo yiēk Ƴöt tēden rēer yen thīn, Ƴön kēc raan looi yecin. Ƴön ē looi Nhialic nhom guōp, cīi bī kaŋ riääk. ²Cīt ēmēn rēer Ƴok Ƴo dhiau, ayeku wīc lɔn bī Nhialic Ƴo gām gupkuan yam bō nhial. ³Ku rin cīi Ƴok bī njōj ē guōp, Ƴok aabī gām guōp yam. ⁴Gupkuan rēer ke Ƴo pinyhom aacīi bī rēer thīn athēer. Ƴok aa dhiau rin kajuēc buk guum. Ku acie lɔn wīc Ƴok ye buk thou ayic, kē wīcku ē lɔn bī Nhialic Ƴo waar bī Ƴo gām guōp ē yam bī pīr akölrīēc ēbēn. Kēya, Ƴok aa wīc gupkuan pinyhom bī ke waar guōp bī rēer thīn athēer. ⁵Ee Nhialic yen acī Ƴo guir rin awēr kënë. Ku gēm Ƴo Wēike buk njic lɔn bī yen ye looi.

⁶Kēya, Ƴok aa rēer Ƴo deet Ƴopuōth akölaköl. Ku aŋicku tē rēer Ƴok ē guōpdan kënë yic ē pinyhom tēn, Ƴok aa rēer ke Ƴo mec kek tēn bī Ƴok rēer thīn kek Bēny. ⁷Ƴok aa pīr ē gam, acie kē yeku tīj. ⁸Ƴok aa rēer Ƴo deet Ƴopuōth ku guirku röt apeī buk guōpdan pinyhom puōl rin bī Ƴok la tē rēer Bēny thīn. ⁹Adhilku looi buk Bēny cɔl amit puōu piērda yic pinyhom ē tēn, ku pīrdan aköldä aya. ¹⁰Rin Ƴok aabī dhiel kōc Raan cī lɔc ku dɔc nhom aköl ē luk, bī njek atēm awuōc, tēdē ke dɔc rin kākken cī looi wäär pīr yen pinyhom. ‡

Nhialic ē kɔc cɔl amääth kek ye rin Jethu

¹¹Cīt lɔn njic Ƴok ye apeī yen tē dhil Ƴok riōc thīn ē Bēny, yen aye Ƴok kɔc kök lëk bīk kepuōth wēl Bēny. Bēny aŋic Ƴo apeī, ku aya njōth lɔn piäthkun yiic wek aa njic Ƴo aya. ¹²Acie lɔn wīc Ƴok ye buk röt ben lëk we, wek aa wīcku buk we nyuōth kē bī wek aa nham ē Ƴo, tē rēer wek kek kɔc nham kāk ye tīj ku aa liu kepuōth. ¹³Na ye kɔc kök Ƴo tīj ke Ƴo cī nhīim liäap, ke kēda ē röt kek Nhialic, na lok nhīim cök, ke kēpiathdun. ¹⁴Kāk yeku ke looi, aa yeku looi rin nhiēr Raan cī lɔc ku dɔc. Ku ēmēn aŋicku lɔn cī raan tōk thou rin kɔc ēbēn. Ku kēya, kɔc ēbēn aa rɔm thuōnde. ¹⁵Acī thou rin kɔc ēbēn. Kēya, kɔc pīr aacīi dhil pīr rin bī kek puōth miēt ē röt, ku aabī pīr rienke yen raan cī thou ku ben jōt pīr ē rienken.

¹⁶Ku ēmēn le tuej Ƴok aacīi raan lēu buk njic cīt tē ye tiēj ye. Ku na le kɔc ke njic Raan cī lɔc ku dɔc ke ye raan wäär rēer pinyhom, ka cie tēde kēya ēmēn. ¹⁷Tē cī raan rot mēt Raan cī lɔc ku dɔc, ke yeen aci ya raan cī ben cak. Kēthēer aci jäl ku kēn yam aci bēn. ¹⁸Kënë ee Nhialic yen aloi ye ēbēn. Acī Ƴo dōr kek ye rin Raan cī lɔc ku dɔc. Ku yīk Ƴo luōi buk kɔc kök dōr kek ye. ¹⁹Kē yeku lëk kɔc, ee lɔn looi Nhialic kɔc ēbēn bīk dōr kek ye rin Raan cī lɔc ku dɔc. Nhialic akēc awuōc yekē ke looi kuēēc nhīim, ku aci Ƴo gām luōi ye lueel tē bī Ƴok kɔc ya dōr thīn.

²⁰Kēya, Ƴok aa tuc jam nyin Raan cī lɔc ku dɔc. Acīt Nhialic guōp yen luel wētde ē thuōjda. Ƴok aa jam rin Raan cī lɔc ku dɔc, ku Ƴok aa thiēc raan ēbēn. “Dōrkē kek Nhialic.” ²¹Raan cī lɔc ku dɔc ē cīn guōp adumuōm. Ku aci Nhialic looi bī Jethu thou rin adumuōmkua, rin tē met Ƴok röt kek ye, ke Ƴok aabī ya kɔc la cök ē Nhialic.

6 Luōida yic Ƴodhie ke Nhialic, wek aa Ƴōökku, wek kɔc cī dhēēj Nhialic Ƴök bāk cīi cɔl adēer nhom piny ē path.

²Rin aci Nhialic lueel, “Aköl wäär wīc Ƴen ye ba we kony, Ƴen aci rōkkun bēn piŋ. Ku aköl wäär wīc Ƴen ye ba we luōk, wek aaca bēn kony.” Piējkē, kënë yen aköl bī wek kuōny Nhialic Ƴök, aköl yen aköl bī we luōk. ††

³Acuk wīc bī la raan luiku kē jör ye kēriēc ēbēn yic, rin bī ciēn raan luel ye lɔn cīi luōida path. ⁴Kēya, ayeku nyuōth kēriēc ēbēn yeku looi yic lɔn ye Ƴok kɔc lui rin

† 4:6 Cäk 1:3 †† 4:13 Wk 116:10

‡ 5:10 Rom 14:10 †† 6:2 Ith 49:8

ë Nhialic, rin ye yok kärec ku käril yo jöör guum ë path ke yo cii gup tuc. ⁵Yok aaci that, yok aaci mac ku jct koc juéc man lucida aliäap nhial, ku yok aa yo ye luui apeï ku cuk nin wakou ku nëk cok yo. ¹⁶Ku yok aaci rëer ke yo cin gup ajuëc yo lir gup, ke yo yer puöth, ku de-tku kãnj yiic. Ku Wëi Nhialic aci rëer kek yo ku nhiërda acin tē diu thïn, ⁷ee wēt yic yen ayeku lëk koc ë riël Nhialic. Ku kē le yok cök Nhialic nhom yen ë tñj ye yok thör ku kony yok röt. ⁸Koc kök aa yo leec ku koc kök aa yo bui. Koc aa yo jääm gup ku koc kök aa yo njëc jääm. Yok aaye yöök lön ye yo alueth ku ë yic yen ayeku lueel akölaköl. ⁹Yok aaye ciëñ ciët yo cii njic ku yok aa njic apeï, ayekë lueel lön thou yok, ku tiëñkë, yok aa njot yo pïr. Aa yo banj apeï ku aacie yo ye yett wei, ¹⁰Yok aa rëer ke yo mit puöth akölaköl agut aköl guum yok thïn. Na cok alön njöñ yok ke yok aa koc juéc looi bik jak, na cok alön cin yok kãnj, ke yok aa njot yo la käriëc ebën.

¹¹Mäthkien gen Korinth! Wek aa cuk lëk alanden yo lääu puöth. ¹²Nhiërda tēnē we akëc yit, aa wek aaci nhiërdun tēnē yo yit. ¹³Cit emën lëäu yok puöth tēnē we, wek ayöök ciët we ye miëthkië, bäk puöth lääu aya.

Duk mët kek koc kuc Nhialic

¹⁴Duökkë röt mat kek koc këc wēt Jethu gam. Yenö koc la cök Nhialic nhom kek koc cii la cök mat? Yenö ruel ku muöth cöl aaye tök? ¹⁵Le mänh tö kam Raan ci lbc ku drc kek jñrac? Yenö rcm koc Krithiaan kek koc cie Krithiaan? ¹⁶Yenö luarj rëer Nhialic thïn cöl aräm kek luarj koc ye ke jak ci kiët door thïn? Yok aa luarj rëer Nhialic thïn. Cimën ci Nhialic ye lueel ëlä,

“Yen abi paandië looi ke kackië
ku rëer ke keek

yen abi ya Nhialicden
ku wek aabi ya kackië.” ††

¹⁷Ku lueel Bëny aya,
“Wek aa dhil jäl kam koc këc gam
ku tekkë we thook tēnē keek.

Duökkë kē la guöp acuol rin adumuööm ye gcoç,
ku wek aaba gam.” ‡

¹⁸“Yen abi ya wuurdun, ku wek aabi ya wätkië ku ny-iërkië,” lueel Bëny Madhöl. ††

7 Mäthkië, Nhialic aci kakkä thön ebën. Këya wuun-yku yogup wei kärec yeku looi, bi guäpkua ku wëikua yiic ciën ajuëc. Yok aa dhil Nhialic theek ku themku buk pïr ë pïr la cök Nhialic nhom.

Akut koc ci gam ee Paulo cöl amit puöu

²Lääukë puöth tēnē yo. Acin raan tñj cuk luöi awuöc, acin raan tñj cuk kum thok, ku acin raan tñj ci yok këde nyaai dhël ruëeny. ³Të jïem yen këlä ka cie wek nyiëeny, rin aca lueel wäthëer lön nhiërda tēnē we aacie yit yopuöth. Alëuku buk pïr ku thouku kek we. ⁴Aya yök alëu ba jam tēnē we kecin kë mucojny, yen anhiam

† 6:5 Lusi 16:23 †† 6:16 Leb 26:12; Edhe 37:27; 1Kor 3:16; 6:19
‡ 6:17 Ith 52:11 †† 6:18 2Tha 7:14; 1Lëk 17:13; Ith 43:6; Jer 31:9

ë we, wek aa yen dëet puöu apeï, cok alön le yen kärec ya yök, ke yen amit puöu apeidit.

⁵Agut wäär cok yok yëët Mathedonia yok këc gup kañ la läñ. Yok aa yo ci röm kek ater juéc ku agöth ke koc kök, ku riöc yopuöth. ††6 Ku Nhialic yen koc ci puöth mum dëet puöth, aci yo bën dëet puöth rin ci yen Tito bën cöl abö tēnē yo. ⁷Acie bēnde yen ci yo bën cöl amit puöth ë rot, tē ci wek ye dëet puöu thïn aci yo yuum puöth aya. Aci lëk yen lön wïc wek ye apeï ba we la neem, ku tē ci wek puöth riëc thïn rin käk ci röt looi tēnē ya, ku lön wïc wek ye apeï bäk ya kony. Këya, emën yen aci puöu miët apeidit.

⁸Yen aci rot gäk cok alön ci athör wäär ca gät we we cöl arem puöth, yen aa ya ci rot gök tuenj, rin ci athördië we reem puöth, rin anjic rëm ë puöu rin athör ca göt aci guc bën jäl wepuöth. ⁹Ku emën yen amit puöu, ku acie rin ci yen we cöl arem puöth, ee rin ci arem ë puöu we cöl adhuk wepuöth ciëñ. Arem ë puöu aci rot looi ke cit kë wïc Nhialic. Ku këya, acin kërec cuk looi tēnē we. ¹⁰Rin arem puöu ye Nhialic bëi tēnē we, ee we cöl adhuk wepuöth ciëñ bi we luök, ku acin agääk rot ë tēñ. Ku na ye we reem puöth rin wïc wek ye bäk ke ya looi käk pinynhom, ke arem puöu kēnē ë we cöl aloi adumuööm ku mër wëikun. ¹¹Tiëñkë kēnē wïc Nhialic arem ë piändun yic. Wek aci puöth tir. Acäk wïc bäk kãnj cök piny. Wek aaci puöth riääk rin kërec ci kuöc looi. Wek aaci ya riöc ë Nhialic ku yakë wïc apeï ba la tēnē we. Ku dhiëkë looi bäk raan ci këriëc ebën looi tēm awuöc. Acäk nyuöc th lön kēnē cäk looi këriëc ebën yic ë ye tēde.

¹²Këya, na cok a wäär ci yen ke athör kēnē göt, ka cie rin raan wäär cä awuöc looi ku acie rin akut ci luöi kërac, ee rin bäk tē ye wek diir thïn ë yen nyuöc th Nhialic nhom. ¹³Kēnē, yen acöl yo adeet yopuöth.

Ku dët aya, deet ë piända, yok aaci puöth bën miët apeï wäär pinj yok tē ci Tito puöu mit thïn, ku tē ci wek ebën ye bën dhuök puöu piny thïn. ¹⁴Wek aa we ca leec tēnē ye, ku wek aa këc yen cöl ayär guöp. Wek aa yeku lëk yith akölaköl, ku yen amit puöu rin lec wäär yen we leec aci ya yic. ¹⁵Këya, nhiërdun nhiëer yen we, ee rot juak apeï tē tek yen we tē ye wek ye theek thïn ku piëñkë wëtde, ku tē ci wek ye luor thïn abi we aa lath. ¹⁶Yen amit puöu rin njöth yen we.

Ajuër rin akut koc ci gam Judia

8 Miëthakäi, awicku bäk tē ci Nhialic dhëñjnde nyuöc th thïn tēnē akuut koc ci gam Mathedonia njic. ²Cok alön ci kärec apeï ke yök, ku wën cok kek aa koc njñj aya, aake ye puöth miët apeï tē miöc kek. ³Alëu ba lëk we ayic lön kek aake ye miöc bik käkken lik mukkë aa dhuöl wei. Ku ayekë looi piändun ë röt. ⁴Ku keek aake ye yo lac thiëc lön anhiarkë aya bik la käk yekë ke gam tēnē koc ë Nhialic Judia. ††15 Aaci röt kañ gäm Bëny Jethu tuenj, ku jöl Nhialic ke cöl aa gëm

†† 7:5 2Kor 2:13 ††† 8:4 Rom 15:26

röt yo tēcīt tē wīc ye. Ee cuk ye tak lɔn bī kek kāk cīt kākā gam. ⁶ Kēya, ku jɔlku Tito raan wäär jɔk ē luɔi kēnē thiēc bī la tuen kek ye, ku kony we bāk luɔidun path kēnē thääp. ⁷ Wek aa la gamdīt. Anjiekē apath yen tē ye wek ye lēk kɔc thīn. Wek aa la njēēcdīt cī wek röt gam pušu ēbēn, ku nhiarkē ɣo. Wek aa kārīēc ēbēn njec looi apath. Ku kēya, wek aa wīcku bāk miōc-dun muk thīn.

⁸ Acā ye lueel lɔn dhil wek ye looi, ku awiēc ba nyooth tē nhiēer kɔc kōk ye thīn bīk kony. Kēya, awiēc ba njic tē ye nhiērdun yic thīn. ⁹ Wek aa njic dhēēn Bānyda Jethu Krītho cɔk alɔn yen ajak, ka cī bēn a raan nɔŋ ē rienkun, ku bī njāāŋde ya kē yōk wek jīeek.

¹⁰ Wētdiē, apath bāk kēwäär cāk jɔk runwäär thääp. Aa wek kɔc tuen cī luɔi kēnē jɔk, ku acie jōk ē rot ē tō wepuōth bāk luui kēya. ¹¹ Ēmēn, thääpkē luɔi wäär cāk jɔk. Luɔikē kē nhiarkē wepuōth cīt tēwäär cāk guiēr ye kāk muōkkē ke ēmēn. ¹² Na wīc ba miōc, ke Nhialic agam kēdun ba gam kēdun tō thīn yic wīc ba gam, ku acie kē liu thīn.

¹³ Acā ye lueel lɔn ye we jōt yiēth kāthiek rin bī kɔc kōk kəpuɔl muk. ¹⁴ Kē luēl ē lɔn na lak kajuēc ēmēn, ke we kony kɔc cīn kəŋ rin na lek kajuēc akōldā, ke ke kony we aya. Kēlā, ke wek aabī röt kony wedhie ēbēn. ¹⁵ Cīmēn ye athör thēer wēl Nhialic ye lueel ēlā rin miēth cī Nhialic gām kɔc Itharel wäär ror liēet, “Raan cī kajuēc kuany acīn kāk cī ben dōŋ piny, ku raan cī kāklik kuany acī ben la kāk wīc.” †

Tito ku kɔc kōk aaci tuɔɔ Korinth

¹⁶ ɣen alec Nhialic rin cī yen Tito cɔl anhiar we bī we kony, nhiēr thōŋ ke nhiēr nhiēer ɣen we. ¹⁷ Rin ɣok aaci Tito thiēc bī la tēnē we, go gam. Ku ē wīc bī cak la aya ē rot. ¹⁸ Ku ɣok aa toc wāmāāth cī gam kek ye, raan theek akuut kɔc cī gam ēbēn, rin ē yen Wēt Puōth Yam lēk kɔc. ¹⁹ Ku yeen aya ē raan cī akuut kɔc cī gam kuany bī cath kek ɣo tē ɣēth ɣok kuɔɔnydan yeku looi bī Bēny nhom guōp leec, ku nyoothku tē nhiērku luɔi buk aa kony. ²⁰ Acuk wīc bī la kɔc jīēēm ɣogup tē ye ɣok kāk cī juaarkē njec luɔi thīn. ²¹ Awīcku bī ya kē la cōk yen yeku looi, ku acie Bēny nhom ē rot ee raan nhom ēbēn. ††

²² Kēya, ɣok aa toc wāmāāth dēt ke ke, wāmāāth cuk them arak juēc dhōl juēc ku acuk yōk ke ye raan nhiar kuɔɔny. Ku cīt ēmēn njic yen we apeī, anhiēer bī we kony aya apeī. ²³ Tito ē raan ye ɣok rɔm ku alui kek ɣen bī we kony, ku miēthakāi cath ke ye, aa kɔc tō nyīn akuut kōk, ku aa lec Raan cī lɔc ku dɔc. ²⁴ Nyuōthkē ke nhiērdun rin bī akuut kɔc cī gam tīŋ ku njickē, kē ye ɣok nhiam ē we.

Guiēr kuɔɔny tēnē kɔc cī gam Judia

9 Acā wīc ba gēt tēnē we rin kuɔɔny bāk looi tēnē kɔc cī gam Judia. ² Rin anjiec atō wepuōth bāk kony,

† 8:15 B.bei 16:18 †† 8:21 Kēŋ 3:4

ku wek aaca leec tēnē kɔc Mathedonia. “Aca lēk ke, Miēthakāi cī gam pan Akaya ē wīckē bīk kuɔɔny guɔ jɔk runwäär.” Ku luɔidun nhiēer wek ye bāk kony, aci kɔc juēc apeī kamken wēl puōth thīn bīk kony aya. ³ Ēmēn ɣen atoc miēthakāi cī gamkā rin bī lecdan ye ɣok we leec cīi ye lueth. Ku cīt lɔn cī ɣen ye lueel, wek aabī yōk ke we cī kuɔɔnydun guiir. ⁴ Rin na le kɔc Mathedonia la kek ɣen Korinth, ku yōkkē we ke we kēc röt guiir, ke ɣok aabī gup yār apeī tē yōk kek kē ye ɣok we leec ke kēc rot looi, ku pāl yār ē guōpdun njic ɣok we apeī. ⁵ Kēya, aca tak lɔn puōth yen ba wāmāthakua cɔl aala tēnē we ɣanhom tuen, bīk wēēu cāk lueel kəŋ kuōōt yiic. Na jāl la ke yōk keek ke cāk mat yiic, ku abī rot nyooth lɔn ē wiēckē bāk looi piāthkun ke cīi lēk we.

⁶ Anjiekē apeī lɔn raan pur domdīt ē rap juēc tem, ku raan pur domkoor acīn rap juēc ye tem. ⁷ Njek adhil kēden bī gam cī guiir yepuōu ēbēn gam, ke cīi nhom thiek tēdē ke mēc ye, rin Nhialic anhiar raan kēde gam puōu ēbēn. ⁸ Ku alēu Nhialic bī gām kajuēc apeī, ku yīn abī la kajuēc path ye yīn kɔc kony akōlakōl.

⁹ Cīmēn ye athör thēer wēl Nhialic ye lueel ēlā, “Acī kɔc nɔŋ kony puōu ēbēn, ku yeen abī rēer ke la cōk akōlriēc.” ‡

¹⁰ Ku Nhialic ē kōth cɔl alok bīk ya miēth ye cam abī kākkuun juak yiic, ku abī we cɔl aala cōk apeī, bāk kajuēc ya gam tēnē kɔc wīc kuɔɔny. ††† Abī Nhialic looi bāk jak apeī kēriēc ēbēn bāk aa abiōkruēel akōlakōl. Ku kɔc juēc aabī Nhialic leec tē le ɣok kuɔɔnydun cāk wīc puōu ēbēn gām ke. ¹² Tē luui wek kēlā, ka cie kāk wīc kɔc cī gam kek yakē ke lēu ē röt, wek aa kɔc juēc cɔl alec Nhialic. ¹³ Ku rin luɔidun puōth cī wek röt nyuɔɔth, kɔc juēc aabī Nhialic leec rin looi wek kā wīc Wēt Puōth Yam Raan cī lɔc ku dɔc wäär cāk gam, ku ramkē ke ke ku raan ēbēn. ¹⁴ Ku rōōkken yiic ē rienkun aabī kepuōth wēl rin dhēēndīt cī Nhialic gām we. ¹⁵ Lecku Nhialic rin miōcdiit cīn kē thōŋ kek cī gām ɣo.

Paulo ē luɔide kony lɔn puōth yen

10 Wek alāŋ ē puōu ēbēn ɣen Paulo rin lier puōu Raan cī lɔc ku dɔc, cɔk alɔn ye kɔc kōk kamkun ye lueel lɔn ye ɣen riōc tē rēm ɣen ke we, ku ya wēl tuc lueel tē mec ɣen. ² Wek alāŋ na la bēn tēnē we ke ɣen acīi bī ben jam wēl tuc apeī tēnē kɔc kōk kamkun, cīt tē ya tāk ye lɔn dhil yen ya tēde, rin ye kɔc kōk ye lueel lɔn pīir ɣok pīr pinyinhom tēn. ³ Ee yic ɣok aa kɔc pīr pinyinhom tēn, ku ɣok aacie thōr cīt tē ye kɔc ē pinyinhom thōr thīn. ⁴ Riel ye ɣok thōr acie riēdan pinyinhom, ee riēdīt ye Nhialic yiēk ɣo yen aye ɣok kāk bāāny Nhialic gēl nhom gōōk. ɣok aa luethken yekē ke lueel rac ēbēn. ⁵ ɣok aa tēktēk kanhiaam cī wēt Nhialic thany piny rac. Ku dɔmku kuat tēktēk kēnē cīmēn raan ater dhie ye dɔm tɔŋ yic, ku loiku bī Raan cī lɔc ku dɔc theek. ⁶ Ku tē tīŋ ɣok ye ka athēēkdun cīn yic diu, ke

‡ 9:9 Wk 112:9 †† 9:10 Ith 55:10

yok aabi kuat raan yeku yök ke dhäl wët Nhialic ë yic tēm awuöc.

⁷Wek aa kanj tñj köth ayeer. Na le raan ye gam alanden lön ë yen raan ë Raan cì lbc ku dñc, ke cöl atak kē looi yic apath, rin yok aa koc Raan cì lbc ku dñc aya cìmende. ⁸Yen aci guöp ye yär tē cök yen jiem kanhiaam riel cì Bëny gäm yo. Riel cì gäm yo ee riel bi yok gam cök piny ku cii we rēc. ⁹Awiēc bāk cii tak lön wic yen ye ba we riääc athör ya gät we. ¹⁰Aye raan dēt lueel, “Athör Paulo aaye göt ke thiek yiic, ku tē rēer yen ke yo ë kōc ku wëlke aacie riel!” ¹¹Adhil raan kēnē deet yic lön acin kē wäac athör ya ke göt tē mec yen, kek kē ba looi tē ben yen dhuk tēnē we.

¹²Acuk wic buk röt thöñj kek koc röt leec kamken ë röt. Acin kē njickē. Keek aa lēcden thöñj kamken ë röt ke cie lēc Nhialic. ¹³Këya, yok aacii bi nhiam ku jiemku kāk liu luci cì gäm yo yic buk looi. Nhiaamda abi nhom pēk luci cì Nhialic yiēk yo yic. Ku ala yic lucida yen loiku kamkun. ¹⁴Yok aacii bi nhiam apei cit tēn bi yen ke rot luöc thin tēn kēc yok bēn tēnē we, rin cì yok Wēt Puöth Yam rin Raan cì lbc ku dñc bëi tēnē we. ¹⁵Ku yok aacie nhiam luci cì koc kōk looi. Kē yeku nōöth ë lön bi gamdun rot juak rin bi lucida ë kamkun rot juak apei ku thiēi piny. ¹⁶Ku buk lēu buk Wēt Puöth Yam la lēk koc bëi mec ke we, rin acuk wic buk nhiam luci cì Nhialic gäm koc kōk bik looi bëi kōk yiic.

¹⁷Ku cit lön ye wël cì göt athör theer wël Nhialic yic ye lueel ëlä, “Raan wic ye bi nhiam adhil nhiam rin Bëny.” ¹⁸Rin raan rot leec ë rot acie yen ye gam, ee raan ye Bëny leec.

Paulo ku koc röt cöl aaye atuuc

11 Awiēc bāk kē ca wuöc guum, tē cì yen kanj duēr kuc. Wek aa läñ bāk looi këya. ²Yen aye tiēel dñm tē tñj yen koc kōk ke wickē bik we muör, ku ë yen lön ë Nhialic aya. Wek aa cit nyen bim ca löc mucny tök bi thiaak, yen Raan cì lbc ku dñc. ³Wek aa njic anyiköl wäär duöñj këpiiny Eba ë pel nyinde. Yen ariöc lön bi wek ciēt kēnē. Wek aabi duöñj ku pälkē nhiērdun nhiēer wek Raan cì lbc ku dñc. ⁴Ayakē guo nhiaar ku gamkē tē bii raan dēt bi we bēn lēk Jethu dēt cie yen Jethu cuk lēk we. Ku wek aa puöth miet ku täaukē wenhiim piny ku gamkē wēi ku wēt, kāk cie Wēi ku Wēt Puöth Yam wäär cuk lēk we.

⁵Aya tak lön kockä yakē ke tñj ciēt kek aa tuucdīt, aacii dīt tēnē ya acin, ku acä ye tak lön aa tuuckun kã aa loi luci path wēr kek ya. ⁶Tēdē, yen akēc piöc ba njic ajam apath koc nhiiim, ku yen anjic kanj. Kēnē aca nyuöth we kajuēc yiic ë dhöl juēc yiic.

⁷Wek aa kēc kanj thiēc bāk ya riop wäär lēk yen we Wēt Puöth Yam ë Nhialic. Yen aci rot dhuök piny ku luöc i path rin bi wek aa kocdīt. Ye kērac yen ca looi? ⁸Tēwäär luui yen ë kamkun, yen a ya ye koc akuut koc kōk cì gam riop. Aake ya rum bi yen we bēn kony. ⁹Ku

wäär rēer yen kek we, acin raan ca räam nhom bi ya kony. Miēthakäi cì gam wäär bö Mathedonia aaci këriēc ëbēn wiēc ke bëi tēnē ya. Acin kē ca kanj thiēc tēnē we, ku yen acii rot bi kanj der weyiēth acin. ¹⁰Ku cit ëmēn rēer yiny Raan cì lbc ku dñc kek ya, acin raan pan Akaya bā pēen ba cii jam kanhiaam kēlä. ¹¹Tē lueel yen ye lön yen acii rot bi kanj der weyiēth, ke ye rin cii yen we nhiaar? Anjic Nhialic lön nhiēer yen we!

¹²Yen abi la tueñj ke ya loi kē luöc ëmēn, rin bi kockä ciēn kē ye kek nhiam, lön ye kek luui cìmēnda aya. ¹³Kockä aacie atuuc acin. Aa koc wēñj luciden yic, ku loikē röt ciēt ke ya atuuc Raan cì lbc ku dñc. ¹⁴Acin kē gēi koc thin! Na cök a Bëny jakrēc ka loi rot bi ciēt atuny nhial ë yer bëi. ¹⁵Këya, acin kēril tö thin tē ye atuöccke röt cöl aaye atuuc luci la cök. Ku keek aabi awuöc thōñj kek kākken loikē ke yok aköldä.

Tē cì Paulo guum thin ke ye atuuc

¹⁶Aca lueel wäär ku aben ber yic, acä wic bi la raan ye tak lön cīn yen kē njic. Ku na yakē tak lön cīn yen nhom, ke we päl ya ba nhiam kākkiēn ya lēk we. ¹⁷Tē ye yen rot leec kēlä, ke yen ajam cīmēn raan cii kanj njic. Ku acie tē wic Bëny ye thin. ¹⁸Ku ëmēn ye koc kōk jam ë nhiam cit tē ye koc pinyhom jiem thin, aba looi kēlä aya. ¹⁹Wek aa njic kanj apei ku anjot nhiarkē bāk wël koc kuc kanj buöth yiic. ²⁰Wek aa wël raan we loony gam, raan kākku cam, raan rot cöl aril ë we, raan nhiam rot täau tueñj raan na cök we nuöñt nyin, ka njot cīn kē mankē thin. ²¹Yen aci guöp yär ba gam lön yen akēc kākka looi.

Kē ye raan dēt wic bi yenhom lēc ye, ke yen alec yanhom ye aya. Yen ajam ëmēn ciēt ya kuc kanj. ²²Na yekē kuat Ibru, ke yen ë Ibru. Na yekē koc Itharel, ke yen ë raan Itharel. Ku na yekē dhiēnh Abaram, ke yen ë raan Abaram aya. ²³Ye kē koc lui rin Raan cì lbc ku dñc? Yen ajam jam raan cì muöl, ku yen ë raan ë luci nuēñ tēnē ke! Yen aci luui lucidit apei tēnē ke. Ku yen aci mac arak juēc tēnē ke. Ku yen aci that thändit apei tēnē ke, ku duēr thou arak juēc. ²⁴Yen aci that waat thiärdiäk ku dhonuan arak dhiēc koc Judeo. ²⁵Ku koc Roma aaci ya that arak diäk atuel. Ku biöök ya aleel arak tök. Ku riäi ëci riääk wiir arak diäk ke ya wēer thin. Ku arak tök, yen aca aköl ku wēer thöl wiir. ²⁶Ku akööl kōk cäthdiē yic, yen aci röm kek kākjuēc koc nōk. Ku duēr mou wēr yiic, ku duēr cuēr ya rum. Ku duēr kockiēn Judeo ya nōk. Ku duēr koc cie kackiē ya nōk. Ku yök kāk koc nōk geeth ku bëi yiic ku Adēkdiet yic. Ku tēnē koc röt looi ke cit koc cì gam. ²⁷Yen ë ya ye luui apei ba guöp thiai ku cä ye nin aköldēt, yen ya ye cök nōk ku rou. Ku yen ë lac rēer ke cīn miēth ku tē niin yen thin. Ku yen ya ye rēer ya nēk wiir rin cīn yen alēth juēc ya kony ë wiir. ²⁸Ku kajuēc kōk acä luel, yen ë rēer ya tēk akölaköl rin akuut koc cì gam ëbēn. ²⁹Tē nuöc raan gam yic, ke yen ë rot

† 10:17 Jer 9:24 †† 11:3 Cäk 3:1-5, 13

‡ 11:9 Pili 4:15-18 †† 11:23 Luci 16:23 †† 11:24 L.rou 25:3
 ††† 11:25 Luci 16:22; 14:19 †††† 11:26 Luci 9:23; 14:15

yök ya nɔp aya. Ku tē cɔl raan raan dēt aloi adumuōm, ke ɣen ē rēer ɣa rem puōu apei.

³⁰ Na le kē cɔl ɣen ajam ē nhiaam, ka kāk ye nyooth lɔn ɣen aciī ril. ³¹ Anjic Nhialic, Wun Bēny Jethu lɔn cīi yen lueth yen luēel. Bī rienke aleec athēr. ³² Wäär tō ɣen Damathkuth, bēny rēer ē Bēnyraknom Aretath cōk ē cā apuruuk ē geu tiit tōōu kal thok bik ɣa dōm. ³³ Ku ɣen aci bēn tāau alom yic, ku luēer ɣen tēyōr pāny kōu ku kual rot. †

Paulo acie nhiam kāk cī nyuōth ye

12 ɣen abī dhiel la tueŋ ɣa jam ē nhiaam cōk alɔn cīn yen kēpuōth ye yök thīn. Ku emēn ɣen abī jam kāk ca tiŋ cī nyuōth ē Bēny. ² Anjic ruōn thiäär ku ŋuan cī bar, raan cī gam ēcī jɔt ku ɣēth tēmec apei pan Nhialic. Acā ŋic ayic lɔn ē yen guāpde ku lɔn ye kek wēike kek cī la nhial, ee Nhialic yen anjic ye. ³ Cīmēn awēn cī ɣen ye lueel, anjic yen raan kēnē aci jat pan Nhialic. Ku aber yic, acā ŋic lɔn ē yen guōp ēbēn, tēdē ke ya aban guōp yen cī ɣāth pan Nhialic, ee Nhialic yen anjic ye. Ku tēen aci kāk cīi raan lēu bī ke kuany yiic yethok piŋ, kāk cīi pēen bī ke cīi luel. ⁵ Alēu ba jam ē nhiaam rin raan cīt kēnē, ku ɣen aciī nhiam ē rienkiē, rin na luōi kēya, ke pial yic diē. ⁶ Na wiēc ba nhiam kēlā, ka cie lɔn kuc ɣen kāŋ rin ē yic yen aba lueel. Ku ɣen aciī bī nhiam rin acā wīc bī la raan ye tak lɔn ŋic ɣen kēriēc ēbēn, ke cie kē cāk tiŋ ke luōi tēdē ke luēel.

⁷ ɣen aci nyuōth kajuēc, kēya yen aci ɣen kēril ɣa tuom cīt kou bēn yök. Acit lɔn cī atuny Bēny jakrēc bēn bā bēn that ku gēl ɣen ba cīi nhiam. ⁸ ɣen aci Bēny lōŋ arak diäk bī kē ban ɣen nyaai. ⁹ Ku aci bēn bēer, “Ee dhēerŋdiē yen awiēc, rin riēdiē aye jal gam apei tē ŋic raan ye lɔn cīi yen ril.” Kēya ɣen amit puōu ba nhiam wēt cī ɣen ril rin bī ɣen riel Raan cī lɔc ku dɔc ɣa tiit lōōny ɣaguōp. ¹⁰ ɣen ē puōu miet tē cīi ɣen ril, ku tē lēēt ɣen, ku tē le yen kērēc cā yök, ku tē guum ɣen, ku yök kārīl kōk rin Raan cī lɔc ku dɔc. Rin tē nɔp ɣen ke yen ē riēdiē.

Paulo ē diēr kōc cī gam gen Korinth

¹¹ ɣen ē ɣa cīt raan cīn kē ŋic wäär ē ɣen ɣanhom lēc. Ku aa wek cā cɔl alui cīmēn raan cīn kē ŋic. Ku ŋuōt aa wek aa cā lēc ke. Cōk alɔn ye ɣen raan cie kuēēc nom, ke ɣen aciī tō ciēn tēnē atuuckun yakē yök ciēt kek ŋic kaŋ. ¹² Kāk raan nyuōth lɔn ē yen atuuc cīmēn kāk kōc gōi, ku kāk riel Nhialic nyuōth, aciī rōt looi ē kamkun amāāth-amāāth. ¹³ Yenō ca looi rin akuut kōk kōc cī gam kēc looi ē rienkun, cie kē kēc ɣen kuōny wīc tēnē we? Pālkē awuōc ca looi piny tēnē ɣa.

¹⁴ Kēnē yen abī nēmdiē yic a diäk tēnē we ku acin kē ba wīc bī wek ɣa kony. Aa we nhīim wek aa wiēc ke, aa cie wēēukun. Aacie mīth kek dhil kōc ke dhiēth ke muōc, aa kōc ke dhiēth kek aadhil mīth muōc. ¹⁵ ɣen

abī puōu miet ba we gām kāŋ ēbēn ayī piērdiē. Na nhi-aar we apeidit kēlā, ke nhiērdun tēnē ɣa bī kuur?

¹⁶ Abāk gam lɔn kēc ɣen rot tāau weyiēth. Ku abī raan dēt lueel lɔn cī ɣen wēt puōk kōu piny ku dēep we ē lueth. ¹⁷ Ye kēdē, le raan ca tuōc we, le raan cī we la ruēeny ē rienkiē? ¹⁸ ɣen aci Tito lōŋ bī la, ku cal wāmāāth dēt cī gam ala kek ye. Cī Tito we ruēeny. Cīi Tito ku ɣen kē tō ɣopuōth ye looi ē dhēl tōŋ thōŋ?

¹⁹ Tēdē ayakē tak tēthēr wäär lɔn wīc ɣok ye ku buk rōt kony wenhīim. Acie tēde! ɣok aa jam cīt tē wīc Raan cī lɔc ku dɔc ye buk jēem thīn ke ɣo dēei Nhialic. Ku kāk yeku ke looi ēbēn māthkuan nhiarku ke, aaye looi rin bī we kony. ²⁰ ɣen ariōc puōu ciēt ba yök ke tē ye wek ke luui thīn cīi ɣen bī yuum puōu tē le ɣen bēn, ku tē ye ɣen ke luui thīn aciī we bī yuum puōth aya. ɣen ē diēr ciēt ye agōth, ku tuōc ē puōu, ku nhiēr ē rot ku tiēel ku lēēt ku luōm ku nhiaam ku aliāap kek ba yök. ²¹ ɣen ē puōu riōc ciēt Nhialic ya luōi bā cɔl ayār guōp tē ben ɣen we la neem. Ku ɣen abī puōu lōny rin kōc juēc aa ŋot ke kēc adumuōmken thēr puōl, kāk bal cīi path.

Lēk ciēn

13 Kēnē, yen abī nēmdiē yic ya diäk tēnē we, “Ku kuat awuōc ye luēel raan guōp adhil a kēn cī kōc karou, tēde ke ye kōc juēc kaŋ tiŋ.” Cīt tē ye wēl cī gōt athōr thēr wēl Nhialic ye luēel thīn. †² Wäär le ɣen we neem kēn ye nēm yic rou, ɣen aci kōc kārēc looi ku kuat raan dēt lēk bik cīi ben la tueŋ ke loi kākā. Ku wek aa ben lēk emēn mec ɣen ke we. Tē ben ɣen la ka cīn raan kārēc looi ba puōl ke cā tēm awuōc. ³ Abī kēnē dhiel nyooth tēnē we lɔn ɣen ē jam rin Raan cī lɔc ku dɔc. Tē cōk yen we ka cīi bī nɔp, abī riel apei. ⁴ Ee yic, ee cīn riel wäär piēt ye tim cī riū kōu, ku emēn apir riel Nhialic yic. ɣok aa cīn riel ē rōt cīmēn wäär cīn Raan cī lɔc ku dɔc riel. Ku emēn cī ɣok ya tōk kek Raan cī lɔc ku dɔc, ɣok aabi la riel Nhialic tē luui ɣok kek we.

⁵ Wiēc kē bāk ɣen them, dhielkē rōt them ē rōt ku abāk yök lɔn Raan cī lɔc ku dɔc arēer kek we. Na cie kēya, ke wek aaci mār. ⁶ Ku abāk yök aya lɔn acie kārēc yen cuk looi wäär bīi ɣok Wēt Puōth Yam tēnē we. ⁷ ɣok aa rōok rin cīn yen kērēc bāk looi, ku acie lɔn wīc ɣok ye buk rōt nyuōth ke ɣo ye atuuc path, ɣok aa rōok bī ya kēpath yen yakē looi cōk alɔn ye ɣo tiŋ ke ɣo cī kuōc luui. ⁸ ɣok aa kēc Nhialic yiēk riel bī ɣok wēt ē yic rac, ɣok aaci yiēk riel bī ɣok yic ɣāth tueŋ. ⁹ Cōk alɔn kōc ɣok, ke ɣok aa puōth miet tē ril wek, ku ɣok aa rōok lɔn bī wek rōt ben cōk. ¹⁰ Kēya, ɣen agēt athōr kēnē ke ɣa mec tēnē we, rin na la ɣet ke ɣa cīi ben jam wēl rēc tēnē we ē riel cī Bēny gām ɣa, riel bī ɣen we cɔl aala cōk gamdun yic, acie riel rēc ɣen we.

Muōth ciēn

¹¹ Ku emēn miēthakāi, miētkē puōth. Yiēkkē wenhīim luoi la cōk, piēŋkē wēlkiē, yakē rōt piēŋ wēl ku rēer kē ke

† 11:33 Lusi 9:23-25

†† 13:1 L.rou 17:6; 19:15

döör ë kamkun. Ku Nhialic ë nhiër ku döör gam abï rëër ke we.

¹² Miäthkë röt ë kamkun muöth kɔc cï gam. Kɔc Nhialic ëbën rëër ë tën aa we muöth.

¹³ Bï dhëen Bänyda Jethu Kritho ku nhiër Nhialic ku Wëike rëër ke we ëbën.

Galatia

Wët nom

Tëwën cī ke wët puoth yam ye kɔc jam wët Jethu jɔk bī piöc, aci kɔc cie kɔc Itharel bën nhiaar. Ku wët yen cī bën bën nhial ë lɔn nadë ke lõŋ Mothith yen bī dhiel theek rin bī raan jal a Krithian. Ku ë yen kë cī Paulo bën a jam wët cī yen ë yic, rin wët tõŋ ë yic, ee pīr la yic gam Jethu, yen bī kɔc rëer thīn ëbën ke Nhialic. Ku kam kɔc cī gam pan Galatia, pan mɛc kɔc Roma Athia cök ciëen, kɔc kök ke cī bën thīn aaci Paulo bën aa jöŋny. Ku yekë lueel lɔn dhil raan lõŋ Mothith theek bī jal a raan path ke Nhialic.

Paulo aca athör kënë gõt bī gam la cök dhuök ciëen bī kɔc cī wel nhīim cī piöc ë lueth cɔl aloi yic. Acī kaŋ nyuöth ke lɔn le yen yic, bī ya cɔl atuny Jethu Kritho. Acī dët yic ke lɔn wët ye yen cɔl atuuc abö tənë Nhialic, acie riel ë raan, ku luɔnde tənë kɔc cie kɔc Itharel ë röt. Tëëen, yen aci yen wëtde dɛet yic, lɔn ee gam ë rot yen ë kɔc cɔl aala cök tənë Nhialic. Acī nyuɔth wëlke cök ciëen, lɔn ciɛŋ path kɔc cī gam ë cäth bī kɔc cath athëer kek nhiër, ku gam bën bei tənë Raan cī lɔc ku dɔc.

Käk tö thīn

Muöth tueŋ 1:1-10

Riel Paulo ye yen ke atuuc 1:11-2:21

Athör dhëen ë Nhialic 3:1-4:31

Lääu nom ku luɔi kɔc cī gam 5:1-6:10

Thök ë wël 6:11-18

1 Үen Paulo, wäär kueny Jethu kek Nhialic ba ya atuny Jethu wäär cī Wun Nhialic jöt bei raŋ yic. Acie raan ë path yen kuany Үa ba ya atuny Jethu. ² Үen Үok miëthakäi cī gam rëer kek Үa ë tən, Үok aa gët we athör kënë buk wek akuut kɔc cī gam pan Galatia muöth ëbën.

³ Bī Nhialic Wäda kek Bányda Jethu Kritho we gäm döŋr ku athiëiden.

⁴ Rin bī yen Үo luöny bei læŋ kënë yic, Raan cī lɔc ku dɔc aci thou rin adumuömkua rin theek yen Wäda Nhialic. ⁵ Bī Nhialic aleec akölrüëc ëbën. Yenakan.

Wët Puoth Yam

⁶ Kë cäk looi acä göi apeidit. Kam thiin yen cī wek guɔ jäl raan wäär cɔl we aa ril cök, Bányda Jethu. Ku yakë gam piöc dët yakë cɔl aye Wët Puoth Yam wël athör kök. ⁷ Ku yeen acie Wët Puoth Yam acin. Ku wët lueel Үen ye këlä, ë rin ala kɔc kök wic ye bik kɔc la liäap nhīim, ku wickë bik athör wël Jethu waar yiic. ⁸ Na cök atuny Nhialic, nadë ke ye Үo, Үok piöc kë cī thõŋ kek athör wël Jethu wäär cuk piöc tənë we, ke diët Nhialic näk raan kë cit kënë looi ku cuet mɛɛc. ⁹ Acuk kaŋ lueel, ku abuk bën ber yic ëmën, na le raan piöc we

† Rin diik Raan cī lɔc ku dɔc.

wël cī thõŋ kek wël cäk gam thëer, ke diët Nhialic cɔl anäk raan kënë ku cuet mɛɛc.

¹⁰ Ye ciët alɛɛc ë raan yen wiëc ëmën? Acie ye, kë wiëc alɛɛc Nhialic. Ye lɔn bī Үa piŋ raan ëbën? Na Үa Үoot ke ya them ba looi këya, Үuöt Үen acie alony ë Jethu.

Paulo aci Nhialic cɔl

¹¹ Calkë alëk we miëthakäi cī gam, wët Jethu ya piöc tənë we acie wët raan ë path. ¹² Acä yök tənë raan ë path, ku acie raan ë path yen piöc Үen ë wëlkä. Ee Jethu nom yen aa nyuth ke Үa.

¹³ Acī lëk we yen tē ciŋŋ Үen thīn wäär rëer Үen kam kɔc Itharel ë lõŋden yic, ku tē ye Үen kɔc cī wët Jethu gam näk thīn. Ku aca them ba akut kɔc cī gam rac.

^{††14} Acin raan wär Үa thëk lõŋ Mothith, lõŋ kɔc Itharel, ee kɔc riëc kek Үa yiic ëbën. Lõŋ wärkuan dīt athɛk apeidit. [‡]

¹⁵ Nhialic ë dhëenŋde yic, yen ago Үen guɔ kuany ke Үa këc cak dhiëeth, ku cɔl Үen ba ya aluɔnyde, ¹⁶ bī Wënde cɔl anyuth rot Үa, ku ba wëtde la piöc tənë kɔc cie kɔc Itharel. Acin raan cī Үen la tənë ye bī Үa la wëët, ^{††17} nadë ke Үa cī la Jeruthalem ba atuuc wäär kek kɔŋ

†† 1:13 Lusi 8:3; 22:4-5; 26:9-11 ‡ 1:14 Lusi 22:3 †† 1:16 Lusi 9:3-6; 22:6-10; 26:13-18

la wēt Nhialic yic tēnē ya, la tiŋ bik yen la lēk kē luɔɔi. Yen aci la Arebia nyin yic, ku dhuɔk Damathkuth. ¹⁸ Yen aci run kadiäk bēn la thöl, ku jal dhuk Jeruthalem ba wēl la deet tēnē Pīter. Ku la rēer kek Pīter tēcīt tēn nīn kathiäär ku ŋuan. ¹⁹ Acīn atuuc kōk juēc ca bēn yōk, ee Jemith mēnh ē Bānyda Jethu ē rot yen aca bēn yōk.

²⁰ Kē gāt we ē yic. Aŋic Nhialic acie lueth yen luēl.

²¹ Nawēn ke yen aci bēn la bēēi kōk yiic pan Thiria ku pan Cilicia. ²² Ye nīnkā kōc akut kōc cī gam pan Judia aake kuc ya. ²³ Kēnē ŋickē ē kēnē ye kōc kōk lueel ēlā, “Mony wäär yo nōk yok kōc cī gam, yen apiōōc wēt wäär wīc bī rac ēmēn.” ²⁴ Ku yen aaci kek Nhialic bēn leec rin cī yen ya wel pušu ba ya raande.

Paulo ku atuuc kōk

2 Na la ruōōn thiäär ku ŋuan thōk ke ya ben la Jeruthalem yok Barnaba, ku luath Tito kek ya. ^{††2} Yen a ya la Jeruthalem rin cī Nhialic ye nyuōth ya ba dhiel la. Na la rōm ē rot kek kōc wat akut ē kōc cī gam nhom Jeruthalem, ke jal lēk ke yen Wēt Puoth Yam Jethu ya piōōc tēnē kōc cie kōc Itharel. Rin acā wīc bī kē ca looi thēer ku kē luɔɔi ya akōl ciēn kēpuōth yōk thin. ³ Raandiēn wēn cath kek ya cōl Tito, tēwēn cōk yen a raan pan Gīrik acīn raan cie mac thīn bī cōl aŋot, ⁴ cōk a wäär wīc kōc kōk ye bik looi kēya. Kōc kōk aake ye rōt looi bik aa kōc cī gam, ku keek aake ye rōt kuēl akut yic ke ye luum, aa wīckē bik ŋic ye nhom lāäu ŋō yen rēer kek yok, kōc cī mat kek Jethu. E wīckē bī ya lōŋ Mothith yen yeku theek. ⁵ Ku rin wīc yok ye buk Wēt Puoth Yam ŋiēc muk tēnē we bāk yic ŋic, wētden akēcku bēn gam. ⁶ Ku kōc wäär kek ye ke cōl kōc wat akut nhom, kēnē a luēl rin acīn kē ye waar tēnē ya, ye kek yīŋa. Nhialic acīn raan ye luōk wēi, acīi kōc ye tek yiic, kōc rōt cōl kek wat akut nhom, acīn kōk yam cik nyuōth ya. ^{†7} Acie kēya, acik tiŋ lōn ē Nhialic yen acā gām ē luɔi kēnē, ba Wēt Puoth Yam nyuōth kōc cie kōc Itharel, cimēn wäär cī Pīter kuany bī Wēt Puoth Yam la nyuōth kōc Itharel. ⁸ Ee riel Nhialic yen aci ya looi ba ya atuuc rin kōc cie kōc Itharel, cimēn wäär cī Pīter looi ke ya atuuc tēnē kōc Itharel. ⁹ Jemith, ke Pīter ku Joon wäär cīt kek kōc wat akut nhom, acik bēn ŋic lōn ē Nhialic yen aci ya gām luɔi kēnē. Aaci yo bēn dōm cin yen ku Barnaba, ku bī nyooth lōn yok aa loi tōk ke ke. Ku jōlku gam lōn yen ku Barnaba, yok aabi luui kek kōc cie kōc Itharel, ku keek aabi aluui kek kōc Itharel. ¹⁰ Kē cik bēn thiēc tēnē yo ē lōn buk kōc ŋōŋ nyīn akuōtden yic aa kony, ku kēnē yen ē kē nhiaar ba looi.

Paulo aci kē looi Pīter maan

¹¹ Tēwēn rēet Pīter Antiök, yen aci bēn jai wētde kōc nīim ēbēn rin cī yen awuōc looi awuōc dēei kōc ēbēn. ¹² Wäär kēc kōc cī Jemith ke tooc guɔ yēēt, Pīter aye mīth kek wāmāthakua ke ye kōc cie kōc Itharel, na la kōckā yēēt, ke Pīter tem yethok bī cīi bēn mīth ke ke,

† 1:18 Luɔi 9:26-30 †† 2:1 Luɔi 11:30; 15:2 ‡ 2:6 L.rou 10:17

rin cī yen guōp riōōc kōc ye lueel lōn kōc cie kōc Itharel aadhil ŋoot. ¹³ Kōc Itharel wäär rēer thīn aaci bēn met Pīter cōk agut cī Barnaba aci met thīn aya, ee luɔi kar-iōōc kēnē yic. ¹⁴ Na wäär la tiŋ lōn keek aaci cath dhēl la cōk dhēl Wēt Puoth Yam yic, guɔ lēk Pīter kōc nīim ēbēn, “Yin ē raan Itharel ku yīn rēer kek kōc cie kōc Itharel ke yī cīt ke, yeŋō ye yīn kōc cie kōc Itharel lēk bik pīr, pīr kōc Itharel?”

Kōc Itharel ku kōc cie kōc Itharel aaye gam kony ēbēn

¹⁵ Ee yic, yok aci dhiēeth yo ye kōc Itharel, ku yok acie kōc thāi kōc la gup adumuōōm, cīt tē ye ke caal thīn. ¹⁶ Ee kēya, aŋicku lōn ē ŋōth Jethu, yen ē raan cōl ala cōk Nhialic nhom, gam cī raan wēt Jethu gam yen ē raan cōl apir Nhialic nhom. Ku acie thēk lōŋ thēer yen kōc cōk piny Nhialic nhom. Yook aya, acuk gam yen wēt Jethu, ku bī Nhialic yo kony buk la cōk yenhom. Ku acie thēk lōŋ thēer yen bī yo kony, rin acīn raan la cōk Nhialic nhom rin ye yen ke lōŋ thēer theek. ^{††17} Na yeku them buk la cōk Nhialic nhom rin cī yok mat kek Jethu, ku yeku gup la adumuōōm cimēn kōc cie kōc Itharel, ye kēnē nyuōth lōn ye Jethu ye nhiaar bī raan adumuōōm looi? Acie yic. ¹⁸ Na wiēc ba lōŋ ca rac bēn cōk, ka ye nyuōth lōn yen ē lōōŋ dhoŋ kōth. ¹⁹ Yen a ya pīr aya wāthēer tēcīt tē wīc lōŋ ye thīn. Ku wäär cī yen wēer bei ē lōŋ kēnē yic, aci rot bēn lēu ba pīr tēnē Nhialic, ciēt ya cī nōk kek Jethu tim cī rīiu kōu. ²⁰ Rin acie yen, yen ben wēikiē muk. Ee Jethu yen ajōl pīr yaguōp. Pīr pīr yen ēmēn, yen apir, pīr rin gam cī yen wēt Jethu gam, raan nhiaar yen arēk abi wēike gam rienkiē. ²¹ Yen acīi jēi dhēēŋ ē Nhialic. Ku na raan ye la cōk Nhialic nhom rin lōŋ thēer, ka nyooth lōn Raan cī lōc ku dōc aci thou ē path.

Lōŋ, tēdē ke ye gam

3 Kōc cīn puōth pan Galatia! Yeŋa cī we wel puōth? Ku thon Jethu Krītho tim cī rīiu kōu acāk piŋ. ² Lēkkē ya tōōŋ kēnē, we yōk Wēi Nhialic rin cī wek lōŋ thēer theek, aye rin cī wek Wēt Puoth Yam gam? ³ Yeŋō jōl wek ciēn puōth kēlā, bāk jōk Wēi Nhialic, wiēckē ēmēn bāk thöl nhom riēdun ē rōt? ⁴ Cīn kē cī kuat kārīl cāk ke yōk waar wegup? Ee yic aala kē cī dhiel looi. ⁵ Ye Nhialic kē dīt kōc gōi looi kamkun, ku gēm we wēike rin theek lōŋ Mothith, ku aye rin cī wek ke Wēt Puoth Yam piŋ ku gamkē? ⁶ Tiēŋkē wādīt Abaram, aci lueel athōr thēer wēl Nhialic yic, “Lōn cī yen Nhialic gam, ku rin cī yen wēt Nhialic gam aci Nhialic bēn looi bī la cōk yenhom.” ^{††7} Alēukē bāk deet yic lōn mīth Abaram ayic, aa kōc cī wēt Nhialic gam cimēn wäär cī Abaram ye gam. ^{††8} Acī gōt athōr thēer wēl Nhialic yic lōn Nhialic abi kōc cie kōc Itharel looi bik la cōk yenhom, rin gam cī kek wētde gam. Ke yen athōr thēer aci Wēt Puoth Yam nyuōth

†† 2:16 Wk 143:2; Rom 3:20, 22 †† 3:6 Cāk 15:6; Rom 4:3 ††† 3:7 Rom 4:16

Abaram ëlä, "Rienku, Nhialic abî raan wut ëbën dɔɔc." ^{†9} Abaram acî wët Nhialic gam, go Nhialic dɔɔc. Ku yen tède ëbën, kuat raan cî Nhialic gam aye dɔɔc cîmën Abaram.

¹⁰ Kɔc lui lõj theer, aciëen rac anjoot panden. Rin aci lueel athör theer wël Nhialic yic ëlä, "Kuat raan cie kè cî lueel lõj yic theek ëbën, atɔ aciëen rac yic." ^{††11} Ëmën acî rot nyuɔɔth lõn acin raan bî la cök Nhialic nom rin lõj theer, rin aci athör theer wël Nhialic lueel ëlä, "Ee raan cî Nhialic gam ë rot yen abî pîr la cök yök Nhialic nom." ^{††12} Ku lõj theer acin yic gam, təcît təc cî athör theer wël Nhialic ye lueel thîn ëlä, "Raan ye looi kè cî lõj lueel ëbën yen abî pîr." ^{††}

¹³ Rin cî Jethu thou rienkua, aci yok wëër bei thou yic, thon yen ye lõj lueel, rin aye athör theer wël Nhialic lueel, "Raan cî nõk ku nõk tim nom ë raan cî Nhialic tëm awuɔc." ^{††14} Acî Jethu looi këya, ku bî dɔc Nhialic wäär cî lueel ka bî gäm Abaram, bî gäm kɔc cie kɔc Itharel aya rin Jethu. Ku rin gamda yen abî yo cɔl aa yok Wëi Nhialic wäär cî thɔn yen Nhialic.

Lõj ku wët cî thɔn

¹⁵ Miëthakäi cî gam, ee kën rot looi akölaköl yen aba thöñ, təc cî kɔc karou nyuc ku gamkè wët tøk ku gätkè athör ku thenykè yic, ka cîn raan ben kè wën dhoñ kɔu, nadè ke juék thok dèt kéc ë mat. ¹⁶ Nhialic acî athönde lëk Abaram ku tènë manhde. Acîi athör theer wël Nhialic ye lueel, "Ka miëthke," Ku wëtde yic kɔc juéc, aye lueel, "Manh tøk," Ku manh kënë yen ë Raan cî lõc ku dɔc. ^{††17} Kè wiéc ba lueel ë kënë yic, ee lõn nadè ke Nhialic acî mat kek Abaram, ku yeen acî bën muk nom apath. Lõj wäär gem ruññ buɔt kanjuan ku thiärdiäk cök, acîi kè cî Nhialic gam kek Abaram bî bën dhoñ kɔu. ^{††18} Na miñc Nhialic ye gam rin lõj, ka cîi ben a kè cî thɔn yen lui. Këya, ee rin wët wäär cî Nhialic thɔn wädit Abaram yen agem Nhialic kënë tènë ye. [§]

¹⁹ Ke yeen, yenjö kè looi lõj? Lõj aa met Nhialic thîn, rin bî käreç röt looi aa nyuɔɔth. Ku bî reër thîn yet təc bî manh bî lõk dhiëeth kuat Abaram yic bën, raan wäär cî Nhialic wët thɔn Abaram ë rienke. Lõj atuuc ë Nhialic kek aake bîi ye piny, ku gëmkè raan cî jäl bën. ²⁰ Ku na ye akut tøk, ke raan tɔ kam kɔc acîi ben wïc, Nhialic ë tøk.

Wët looi ë lõj

²¹ Cî lõj kæk cî Nhialic thɔn dhöl yiic? Acie këya rin na kɔc pinyhom cî lõj yok, lõj bî pîr akölrîëc ëbën bëëi, diët raan ëbën acî la cök Nhialic nom rin theek yen lõj kënë. ²² Ku aci gýt athör theer wël Nhialic yic lõn pinyhom ëbën arëër riel jɔnrac yic, ke yen wët wäär cî Nhialic lueel ka bî gäm kɔc rin Jethu, aci gäm kɔc cî wët Jethu raan cî lõc ku dɔc, gam.

† 3:8 Cäk 12:3†† 3:10 L.rou 27:26† 3:11 Yab 2:4†† 3:12 Leb 18:5†† 3:13 L.rou 21:23††† 3:16 Cäk 12:7††† 3:17 B.bei 12:40§ 3:18 Rom 4:14

²³ Ke gam kënë kéc yëët, lõj aci yo looi buk ciët kɔc cî mac, yet tëwäär jɔl wët puɔth yam rin gam war kɔc nyuɔɔth. ²⁴ Ku ë lõj yen ë muk kɔc yet təc bî Raan cî lõc ku dɔc bën bî yo bën cök piny Nhialic nom, rin cî yok wëtde gam. ²⁵ Ëmën cî wët Jethu bën ku gamku, lõj acie yen ben yo mac.

²⁶ Ee gam yen ë we cɔl aaye mîth Nhialic ë tøk kek Jethu raan cî lõc ku dɔc. ²⁷ Wek cî muɔɔc nhîim bæk aa tøk kek Jethu. Wek aa cieñ alanh pîr kek Jethu guöp. ²⁸ Këya kɔc Itharel ku kɔc cie kɔc Itharel, alony ku raan cie alony, tik ku moc aa thöñ ëbën, week ëbën wek aa tøk, wek cî mat kek Jethu raan cî lõc ku dɔc. ²⁹ Na yakè kɔc Raan cî lõc ku dɔc, ke wek aa mîth Abaram, ku wek aabî këwäär cî Nhialic thɔn Abaram yok. ^{§†}

4 Kè lueel akîn, manh koor yen bî kæk wun lõk thɔn aye jöör cîmën alony cök lõn ë yen ala kån ëbën. ² Təc ñot koor yen ala kɔc kök ye muk, ku loikè bî kè cîk lueel dhiel apiñ, yet aköl bî wun ye lueel meth aci dit alëu bî kække jal thɔn. ³ Ee këya, wäär aya yok aa yo ye aloony jak la riel pinyhom, wäär kéc yok yic guɔñ. ⁴ Na wäär la nîn thök, go Nhialic Wënde tuñc pinyhom. Acî bën kecît raan bî dhiëeth tik ë path. Ku muk lõj kɔc Itharel, ⁵ bî kɔc bën kuñny bei lõj kënë yic, ku bî nadè ke yo ye mîth Nhialic.

⁶ Rin ye wek mîth Nhialic, Nhialic acî wëi Wënde tuñc yopuɔth, ku wëi ë yo cɔl adhiâu ëlä, "Wä, Wädië." ⁷ Këya yîn aci ben alony, yîn ë manhde. Rin ye yîn manh Nhialic, Nhialic abî yî gäm kæk ke cî tâu miëthke. ^{§††}

Paulo anhiar kɔc pan Galatia

⁸ Theer wek aa we kuc Nhialic, ku këya wek aa we ye loony jakreç cie Nhialic. ⁹ Ku ëmën ñic wek Nhialic tède alëu ba lueel aya lõn Nhialic anjic we, ye kädè wïc wek ye bæk dhuk tènë jakreç ñop wäär mac piny? Yenjö wïc wek ye bæk ben aa loony cîmën theer wäär? ¹⁰ Bî ya nîn kök kek yakè ke muk nhîim, ke pëi ku run aya. ¹¹ Yën aci yic ñeer we! Lëu bî ya luñi ëbën ca looi tènë we yen cîn wëtde yic?

¹² Wek aa liem miëthakäi cî gam, calkè röt aa cit ya. Ee yic yën aya, yën acit we. Acin käreç cäk luñi ya. ¹³ Adhiëlkè muk wenhîim lõn wäär piöoc yën wët Jethu tènë we tuen, ee rin wäär tuëeny ya. ¹⁴ Ku na cök a wäär cî tuaanydië we jɔt puɔth, wek aa kéc ya bën jai ku cuɔp-kè ya wei. Ee këya, wek aaci yën bën lor cit ya atuny nhial bö pan Nhialic, wek cä bën lor, lur bî wek Jethu raan cî lõc ku dɔc lor. ¹⁵ Wek aa we cî puɔth miët! Yenjö cî rot looi? Alëu ba lueel lõn lëu wek ye bæk nyiënkun ñuët bei, ku gämkkè ke ya, təc lëu yen rot. ¹⁶ Ca ya raan aterdun ëmën rin cî yën we lëk yic?

¹⁷ Kek kɔc kökkä röt nyuɔɔth bîk aa kɔc nhîar we, acie këpath, ee ku bîk yën tek yic kek we, ku bæk ke nhîar cîmën nhîer kek ya. ¹⁸ Ëmën apath akölaköl bæk la nhîer path ke ye yen nhîer la cök, ku kënë ë yic, ku acie te reër yën ke we ë röt. ¹⁹ Miëthkië, kɔc cî gam, aben lëk

§† 3:29 Rom 4:13§†† 4:7 Rom 8:15-17

we, kē dēt cimēn tiŋ rem yic dhiēth, aya yök yen ē tē rēm ya, yet tē bī wēt Jethu la cök wepuōth. ²⁰ Anhiaar ba rēer ke we emēn, ku ba tē ye ŋen tək thin ē rienkun waar yic. ŋen aci yic ŋeer wētdun apei.

Ųagār ku Thara

²¹ Calkē röt athiēc emēn, wek kōc wic ye bī ya lōŋ yen yakē theek, kē ye lōŋ lueel cāk ye piŋ? ²² Aye lueel Abaram aa la dhāk karou, dhāŋ tōk aye manh tiŋ alony, ku tōk ke ye manh tiŋden cī thiaak cie alony tēnē ye. ²³ Dhōŋ tiŋden alony ēci dhiēth ē path. Ku dhāŋde kek tiŋden cī thiaak cie alony, ee Nhialic yen aci ye lueel kēya. ²⁴ Kākkā aa lēu bī ke deet kecīt kē thōŋ kek dēt ril, diäär karou aatō nyin lōŋ dōr karou yiic. Kē tuenŋ aci lōŋ cī Nhialic looi gōn Thinai nom, ku keek aa mīth tiŋ alony yen cōl Ųagār. ²⁵ Tiŋ cōl Ųagār yen arēer nyin gōn Thinai pan Arabia. Alēu bī thōŋ aya kek gen Jeruthalem ya akōl, ku kōc rēer thin aa cīt aloony rin lōŋ. ²⁶ Gen Jeruthalem rēer pan Nhialic yen ē gen path la duk ku aci mada. ²⁷ Aye athōr theer wēl Nhialic lueel ēlä,

“Miet puōu, yin tiŋ cīn meth!

Loi lala ku loi kieeu miet ē puōu, yin raan kēc arēm rōm ē dhiēth kaŋ yök!

Rin tiŋ cī moc puōl yen abī mīth juēc dhiēth tēnē tiŋ rēer kek moc.” ^{††}

²⁸ Emēn, ke wek miēthakāi kōc cī gam, wek aa mīth Nhialic tēcīt tē wäär cī ye luēl thin cimēn Ithāk wäär. ²⁹ Ųōn theer manh wäär dhiēth ē path aci manh wäär dhiēth riel Nhialic bēn baŋ, ke yeen athōŋ kek ya akōl. ³⁰ Ye athōr theer wēl Nhialic lueel kēdē? Aye lueel, “Cuōp tiŋ alony wei kek wēnde, rin manh tiŋ alony aci kāk wun bī rōm kek manh tiŋ cie alony.” ^{†††1} Ee kēya miēthakāi cī gam, ŋok aacie mīth tiŋ alony, ŋok aa mīth tiŋ cie alony.

Muōkkē lääu nomdun apath

5 Nom lääu yen ē kēda. Ee Jethu raan cī lōc ku dōc yen aci ŋo gām nom lääu! Kāäckē apath ke we ye kōc lääu nhīim, duōkkē röt cōl aben aa loony ē lōŋ cimēn theer.

² Piēŋkē! Ee ŋen Paulo, alēk we na calkē röt aŋot, ke wētdē yic ē lōn tēnē we kē cī Jethu looi, aciŋ kē cī kuōny we. ³ Wek aa ben lēk wēt dēt, aciŋ raan cōl rot aŋot rin theek yen lōŋ ebēn. ⁴ Kōc kōk tō kamkun ye them bik la cök Nhialic nom rin theek kek lōŋ, aa röt tēem wei tēnē Raan cī lōc ku dōc. Aaliu dhēēŋ Nhialic yic. ⁵ Rin ŋook kē ŋōthku ē lōn bī Nhialic ŋo cōl aala cök tēnē ye, ku ē yen kē tiit ŋok riel Wēi Nhialic lui gamda yic. ⁶ Rin tē cī ŋok mat kek Raan cī lōc ku dōc Jethu, ka cie ŋuōt, nadē ke ŋo kēc ŋoot yen kony ŋo, kē ril ē gam ye nhier bēi.

† 4:22 Cāk 16:15; 21:2 †† 4:27 Ith 54:1 † 4:29 Cāk 21:9 †† 4:30 Cāk 21:10

⁷ Wek aa we lui apath! Yeŋa cī we ben pēn thēk ē yic? Cī we rac nhīim kēdē? ⁸ Acie Nhialic raan cī we cōl yen lui kēya. ⁹ “Ee lon koor yen ayumdīt cōl apiäär,” tēcīt tē ye ye luēl thin. ¹⁰ Ee kēya wek ŋot we ŋāāth apei. Wēt piērda ke ŋo cī röt mat kek Bēny, ee we cōl aŋāāth ŋapuōu lōn wek aci wenhiim bī waar. Ku yeen, raan yen rēc wenhiim, tē cōk yen a raan yindē ka ŋot bī Nhialic gām awuōc.

¹¹ Ku tēnē ŋen, miēthakāi cī gam, na la tuenŋ ke ya lueel ŋuōt apath, ke yeŋō yen ben nāk ŋen? Na ye yic, diēt kē ya piōōc rin tim cī riū Raan cī lōc ku dōc, diēt akēc ya maan. ¹² Awiēc bī kōc we liäp nhīim, röt rac ē röt.

¹³ Ku tēnē we miēthakāi cī gam, wek aa we cōl bei bāk cī ben ciēt aloony lōŋ theer yic. Ku duōkkē kēwäär cī wek wēer bei lōŋ theer yic, cōl amār we bāk aa luui kārēc. Calkē aye nhier kamkun yen mac we. ¹⁴ Rin lōōŋ theer ebēn aaci ke mat tōk yic ēlä, “Nhiar raan dēt cimēn nhier yin rot.” ¹⁵ Ku na yakē luui cimēn lääu rēer roor, bāk röt aa nōk kamkun ē röt, ke ŋieckē wenhiim wek aabi röt thōl ē röt.

Wēi Nhialic ē kōc cök puōth

¹⁶ Aye lueel, calkē aye Wēi Nhialic yen we cök nhīim. Ku acie kē wic guōp yen bāk aa looi. ¹⁷ Rin kē wic guōp raan acie yen kē wic Wēi Nhialic, ku kē wic Wēi Nhialic acie yen ke wic guōp raan. Kākkā karou aman röt kamken, ku wētdē yic ē lōn kē wic ba looi yipuōu aci lēu ba looi. ¹⁸ Na ye Wēi Nhialic yen thel yi, ke yin aci lōŋ theer ben mac.

¹⁹ Kē ye raan liu Wēi Nhialic yepuōu looi aye tiŋ gei. Ee rot nyuōoth ke rac apei, ku aciŋ yic athēk, ²⁰ tē ye lōŋ cī kiēt door ku tit, kōc aa röt maan ku aa thōr, aa röt til ku diitkē puōth. Aake yiic tēk akuut. ²¹ Kōc aa röt maan, ku aa wiset määu ku bal, kuat kārēcä aayekē ke looi. Wek alēk emēn, cimēn wäär cī ŋen we kaŋ lēk, kōc kāk cīt kākkā looi aaci bī kaŋ la bāny Nhialic yic.

²² Ku Wēi Nhialic ē kōc gām nhier ku miet puōu, ku dōr ku pēl röt piny, ku lier puōu ku piath ku gam, ²³ ku athēk, ku duut puōu. Aciŋ lōŋ man kāk cīt kākkā.

²⁴ Kōc ē Raan cī lōc ku dōc Jethu, aaci kārēc ye guāpken wic, ku kārēc yekē ke nhiaar kepuōth puōl ebēn bik liu kegup. ²⁵ Wēi Nhialic aci ŋo gām pīr akōlriēc ebēn, ku adhil wēikua tiit aya. ²⁶ Ųok aci dhil nhiam nadē ke ŋo man röt kamkua, tēdē ke ŋo til röt.

Kony raan dēt kērac yic

6 Mīth ma cī gam, na le raan yök kamkun ke loi kērac, ke kōc la gam ril kamkun la thin bik cök puōu piny, ku adhil looi ē dhēl path. Ku tietkē röt apath bāk cī mēr dhēlde yic aya. ² Yakē röt kony kamkun, na luōikē kēya, ke wek cī lōŋ Raan cī lōc ku dōc theek. ³ Na le raan ye tak kamkun lōn yen adiŋ kōc ebēn, ke yen rot math yetōk. ⁴ Raan ebēn adhil rot jōny ē rot. Na ye kē-

†† 5:9 1Kor 5:6 ††† 5:14 Leb 19:18 ††† 5:17 Rom 7:15-23

path yen cī looi ke jɔl many ye, ku cīi thöönj kek kē cī raan dēt kaŋ looi theer. ⁵ Raan ebēn abī ya thiēec kēden cī looi.

⁶ Kwat raan ye piöcc wēt Jethu adhīl kāpuoth tō kek ye rɔm kek raan piöcc ye. ⁷ Duökkē röt ye math ē röt. Duk ye tak lɔn cīi Nhialic yī bī tēm awuöc tē kuc yīn ye. Käpath ku käreç ye raan ke looi aa ye atiit tueŋ. ⁸ Na ye raan luui kērac, ke thou yen ayök, ku na looi kē wic Nhialic, ke Wēi Nhialic abī pīr akölrīēec ebēn gām ye. ⁹ Kēya, dukku go dhör luçi kāpath, rin na cuk go dhör, ka aköl albŋ kāpath aci thiök, buk kāpath yök thīn. ¹⁰ Ku kēlä tē lēu çok ye, ke çok aadhil kāpath looi tēnē kçc ebēn, ku jɔl aa kçc rēer çok ke gam tök yic apēi.

Muöth ciēn

¹¹ Tiēŋkē kit dīt nyīn ya ke güt tē gät çen we athör ē ciēendiē. ¹² Kçc ye wic riel bik we çɔl aŋot, kek aa kçc ye wic bik röt aa nyuöcch ku yekē nhiam kāk ye tiŋ guöp

yic ē path. Ayekē looi kēya rin cīi ke bī nöç, rin ye kek ye piöcc lɔn thon Jethu tim cī rīiu kōu yen abī kçc kony ē rot. ¹³ Ayī kçc ye cak ŋoot aaci lōŋ ye theek, awickē bik we ŋoot bik nyuöcch lɔn wek aaci wētden gam. ¹⁴ Ku na ye çen, ke thon Bānyda Jethu Krītho tim cī rīiu kōu yen aye çen nhiam ē rot. Ku rin cī Jethu thou rienkiē tim cī rīiu kōu, acā ben wic ba kāk ye looi pinynhom buöcch yiic, ku kçc ē luui kāk pinynhom aaci çā nhīar. ¹⁵ Acīn kē ye looi tē cī raan ŋoot nadē ke kēc ŋoot, kēn rot looi ē lɔn nadē ke yīn aci cak çāŋ ē yam. ¹⁶ Ku rin kçc pīr wēt Jethu bī döör Nhialic ku pēl wēt piny rēer ke ke, ku kçc Nhialic ebēn aya.

¹⁷ Thök ē wēl, cīn raan ben çen luçi aliäap, rin piär rēer çaguöp ebēn, aa piēr ye nyuöcch lɔn çen alony Jethu.

¹⁸ Bī dhēen Bānyda Jethu raan cī lɔc ku dçc rēer ke week ebēn, miēthakāi cī gam.

Epethuth

Wët nom

Wët tueŋ kam keriëc ebën yen gët Paulo athör kënë tēnē kɔc Epethuth ē wët kënë, “Kē cī Nhialic guir, ke bī jal thöl akölden cī tak. Ee lɔn bī yen kāk cī cak ebën nhial ku piny mat yiic, ku tēēu Raan cī lɔc ku dɔc kenhīim tueŋ.” (1:10) Kɔc cī gam aya awic ke bīk deet yic, ku bīk ya pīr kēdiit cī Nhialic guir kënë yic. Ku bī kɔc aa tōk ebën kek Jethu Krītho.

Abaŋ athöör yic tueŋ, acī Paulo nyuɔɔth tē bī kɔc keyiic mat thīn, ke lēk kɔc dhël cī Nhialic kacke kuany thīn. Ku ye kēdē cī ke adumuɔɔm pāl piny thīn, ku yīk kɔc lāau nom ē Wēnde Jethu Krītho. Ku aye Wēi Nhialic nyuɔɔth ɣo lɔn bī athön Nhialic yenhom tiēŋ. Paulo ē kɔc ba athöör kuen lēk abaŋ ē rou yic, lɔn nadē ke kɔc bī ya tōk kek Raan cī lɔc ku dɔc adhil ayic ē piērden yic kedhie. Acī jam ē waal juēc tē bī kɔc ē Nhialic luɔi tōk aa nyuɔɔth thīn, ke cī rōt mat kek Raan cī lɔc ku dɔc. Akut kɔc cī gam acit guɔp, ku ye Raan cī lɔc ku dɔc yen nom, tēdē ke cit luak ku ye Raan cī lɔc ku dɔc mēen, tēdē ke ye tik, ku ye Raan cī lɔc ku dɔc muɔnyde. Athör kënë ē jam wël thiek yic apēi, rin raan ē gāt ye agēt ē guier cī dhēēŋ Nhialic rēer kek Raan cī lɔc ku dɔc bēēi yenhom ku yepuɔu. Ku kuat keriëc ebën aye tiŋ nhiēr Raan cī lɔc ku dɔc yic, nāk, ku pēl piny adumuɔɔm, ku dhēēŋ la cōk.

Kāk tō thīn

Muɔth tueŋ 1:1-2

Raan cī lɔc ku dɔc ku luaf ē Nhialic 1:3–3:21

Pir ē yam rēer ke Jethu 4:1–6:20

Muɔth ciēen 6:21-24

1 Ee ɣen Paulo cī Nhialic kuany ba ya atuny Jethu Krītho. Tēnē kɔc Nhialic rēer Epethuth, kɔc cī Jethu Krītho gam piērden yic. †

² Bī Nhialic Wāda kek Bānyda Jethu Krītho we gām dōr ku athiēi.

Raan cī lɔc ku dɔc ē dɔc wēi bēēi

³ Lecku Nhialic Wun Bānyda Jethu Krītho! Rin cī ɣok rōt mat kek Jethu Krītho, acī yen ɣo yiēk dɔc wēi ē riel nhial. ⁴ Thēer ke piny kēc cak, Nhialic acī ɣo kuēny bei buk aa miēthke, wēt cī ɣok mat kek Jethu, acī ɣo cɔl aye kacke, kɔc cīn gup awuɔc.

⁵ Rin nhiēr yen ɣo, acī Nhialic looi thēer lɔn bī Jethu Krītho ɣo cɔl aye miēthke, ku kënë yen ē miēt puɔu Nhialic yen wic. ⁶ Lecku Nhialic rin kəpuɔth juēc apēi cī gām ɣo ē path, rin cī yen Wēnden nhiēr juaar riēnkua. ⁷ Rin thon Raan cī lɔc ku dɔc acī ɣok jāl riel jɔŋrac yic, rin cī adumuɔɔmkua pāl piny. Ku kēya, aye Nhialic nyuɔɔth ɣo lɔn diit dhēēŋde apēi. †† ⁸ Dhēēŋ cī gām ɣo ke diit apēi, rin niēc ku dēt yic kəŋ. ⁹ Acī Nhialic nyuɔɔth ɣo yen kēden cī guir bī looi, ku acuk yōk tēnē Raan cī lɔc ku dɔc, cɔk a lɔn wāar cī yen ye thiaan. ¹⁰ Kē cī Nhialic

guir ke bī jal thöl akölden cī tak, ee lɔn bī yen kāk cī cak ebën nhial ku piny mat yiic, ku tēēu Raan cī lɔc ku dɔc kenhīim tueŋ.

¹¹ Ee riēnke yen aye ɣo cɔl aye mith Nhialic. Keriëc ebën acī Nhialic guir kēya wāthēer, ku ē yen ke biɔk tēcit tē wic ye. ¹² Kēya lecku Nhialic ɣok kɔc tueŋ wāar cī la nōth tēnē Raan cī lɔc ku dɔc.

¹³ Ku emēn aya, wek acī yic piŋ, yiny yen wēt puɔth yam ye Nhialic we luɔk. Ku wāar cī wek Raan cī lɔc ku dɔc gam, acī yen we yiēk Wēi Nhialic wāar cī thɔn ka bī yiēk kacke. Wēi yen ē ye nyuɔɔth lɔn ye wek kacke.

¹⁴ Ku Wēi Nhialic yen ē ye nyuɔɔth lɔn bī ɣok kəwāar cī Nhialic thɔn ka bī yiēk ɣo yōk. Ku aye kënë nyooth lɔn cī Nhialic ɣo wēer bei riel jɔŋrac yic buk aa kacke. Kēya, buk Nhialic aa leec akōlakōl.

Rōök ē Paulo

¹⁵ Ku wēt kënë, tēɣon piŋ ɣen gām cī wek wēt Bēny Jethu gam, ku nhiēr nhiēr wek kacke, ¹⁶ yen akēc ɣen nom kaŋ māar ba we atak, tē rōök ɣen Nhialic aya leec riēnkun. ¹⁷ ɣen ē rēer ɣa thiēc Nhialic Wādan la diik, ku yen Wun Jethu Krītho, bī we gām Wēike bī we cɔl anjic kəŋ, ku nyuth we Nhialic bāk njic apath. ¹⁸ ɣen ē

† 1:1 *Luɔi* 18:19-21; 19:1 †† 1:7 *Kol* 1:14

röök aya bäk yic njic. Këya bäk njic lön ë yen yic lön bi wek käjuëc puoth ci tössu tènë we yök, rin ci yen we cöl. Ku abäk njic aya lön käjuëc puoth ci thön bi ke gäm kacke aa thiek yiic apëi. ¹⁹ Ku këya, abäk njic aya lön rielde adit kärj ëbën. Ku yeen alui yogup rin ci yok wëtde gam. Riel lui yogup kënë athönj ke rieldit, ²⁰ wäär jöt yen Raan ci lbc ku ddc bei ranj yic, kam koc ci thou ku jöt nhial, ku nyuuc könj cuëc Nhialic. ²¹ Raan ci lbc ku ddc amac wëi ril tö nhial ëbën, cök abn le kek rieldit. Rienke aa thiek yiic tènë rin bänydit mëc. Ku aacie bäny mëc ëmën ë röt, aabi yiic thiek tènë rin bäny bi mac aköldä. ²² Ku Nhialic aci keriëëc ëbën täau yecök, ku looi bi a yen wat akut koc ci gam pinynhom. ²³ Ku akut koc ci gam yen ë guöp Raan ci lbc ku ddc, yen thiänj wëi Raan ci lbc ku ddc. Ku ë yen pir gäm keriëëc ëbën tériëëc ëbën. †

Thon ci ya pir

2 Thëer, Nhialic aci we tëm thou rin awuöcdit rëër wegup. ² Wäthëer wek aa we ye jnjrac, jnj yen mac jakrëc ëbën buöth cök, jnj yen ye koc ci Nhialic thek wëtde gam ëmën. ³ Yok aa yo thönj ke ke, ke yo pir pir rac. Ayeku looi kuat käk wic guäpkua ku piäthkua. Ku pirdan rac aye Nhialic yo tëm awuöc cimën koc kök ë luui kärëc.

⁴ Nhialic ayer puöu, ku nhiër nhiëer yen yo adit apëi. ⁵ Nawën cök atiëëpkua thou rin adumuööm juëc rëër yogup, yok aaci Nhialic cöl aben pir kek Raan ci lbc ku ddc. Ku ee dhëenj Nhialic yen aci yo luök. ⁶ Ku rin ci yok aa tök kek Raan ci lbc ku ddc Jethu, Nhialic aci yo jöt ë thou yic ku buk rëër bänyde yic nhial kek Jethu Kritho. ⁷ Ee looi Nhialic këya rin bi koc aköldä piathden cin kë thönj kek tinj, rin nhiëer yen yo, rin Raan ci lbc ku ddc Jethu. ⁸ Rin ë piath Nhialic yen aci we kony bäk pir rin ci wek wët Jethu gam. Ee miöc Nhialic yen acöl we agam Jethu. ⁹ Pir cuk yök acie rin ë lucida ë röt nadë ke yo nhiam ye. ¹⁰ Ee Nhialic guöp yen aci ye looi këya. Ku rin ye yok tök kek Raan ci lbc ku ddc Jethu, aci yo cak buk këpath aa looi, ku ë yen kë ci guuir buk aa looi.

Yok aa tök kek Raan ci lbc ku ddc

¹¹ Këya, wek aa we cie koc Itharel. Ku këya, wek aa we ye koc Itharel cöl wäthëer koc këc njoot. Ku koc Itharel aake ye röt cöl aaye koc ci njoot. Ku njütten ye ke njoot, ee yekë ye looi kegup ë path. ¹² Ku wäär wek aa we cie koc Raan ci lbc ku ddc. Wek aa we ye thäi, wek aa we cie koc Itharel, koc ci Nhialic lbc. Wek aa we liu lönj döör Nhialic yic, lönj koc ke tit bën Jethu Bänyda. Wek aa we rëër we kuc Nhialic. ¹³ Ëmën, rin ci wek aa tök kek Jethu Kritho, wek wäär cök mëc wek aaci bëëi tethiök rin thon Raan ci lbc ku ddc.

¹⁴ Rin Raan ci lbc ku ddc aci döör looi kam koc Itharel ku koc cie koc Itharel rin ci yok aa kac tök. Riemde aci

† 1:20 Wk 110:1 †† 1:22 Wk 8:6 † 1:23 Kol 1:18 †† 2:5 Kol 2:13

këwäär ke tek yiic, ku cöl ke aaye koc man röt nyaai.

¹⁵ Aci lönj koc Itharel teem köu ë thuönde, rin bi yen koc Itharel ku koc cie koc Itharel cöl aaye kac tök rin ci kek röt mat kek ye, ku këlä, aci döör bëëi. ¹⁶ Ku thon ci Raan ci lbc ku ddc thou tim ci riüu köu, acä kuëeth rëer kamkun nyaai. Ku thuönde aci yen ke cöl aaye koc Nhialic kedhie. ¹⁷ Këya, Raan ci lbc ku ddc aci bën ku lëc koc Wët Puoth Yam ë döör bëëi tènë koc ëbën, wek koc cie koc Itharel wäär mec ke Nhialic ku koc Itharel wäär thiök ke ye. ¹⁸ Ku ë rin Raan ci lbc ku ddc yen ë yo ëbën, koc Itharel ku koc cie koc Itharel cöl aala të rëer Nhialic thin ë Wëi Nhialic töönj.

¹⁹ Këya, wek koc cie koc Itharel, wek aaci ben aa læi ëmën, wek aa tök kek koc ci Nhialic lbc. Wek aa many tönj ë Nhialic. ²⁰ Ku week aya, wek aaci yon ci atuuc ku koc käk Nhialic tinj jöck cök, ku Jethu Kritho yen ë mën. ²¹ Raan ci lbc ku ddc yen ë kë ci buth cöl akäac ke ye tök ku bi ya yon Bëny. ²² Ku rin ye wek tök kek ye, week aya wek koc kök, wek aaci kë buth bi Nhialic a rëer thin ë Wëike.

Luoi Paulo rin koc cie koc Itharel

3 Rin ci Nhialic ye looi bi koc Itharel ku koc cie koc Itharel mat bik aa tök, rin dhëenjde tènë koc cie koc Itharel ke yen Paulo, raan ci mac rin wët Jethu Kritho ë rienkun, yen ë röök tènë Nhialic.

² Acäk pinj lön ci Nhialic ya lbc ë dhëenjde ba luoi kënë looi. ³ Nhialic acä nyuöth këden ci guuir, cin raan njic ye thëer, athör wäär ca göt ke ciek. ⁴ Ku na kuënkë käk ca göt, ke wek aabi käk njic ke rin Raan ci lbc ku ddc deet yiic. ⁵ Käk cin raan njic ke thëer, cimën ci Wëi Nhialic ye nyuöth atuuc ku koc käk Nhialic tinj ëmën.

⁶ Këya, kë ci moony akün, rin wët puoth yam, koc cie koc Itharel aabi döc Nhialic yök kek koc Itharel ci gam. Keek aabi ya kac tök ku römke kë ci Nhialic thön koc Itharel rin Raan ci lbc ku ddc. ⁵

⁷ Kënë, yen ë Wët Puoth Yam ya lëc koc. Nhialic acä gäm luoi ye yen Wët Puoth Yam luëel riel ë dhëenjde.

⁸ Yen atö ciëen koc ë Nhialic cök ëbën, ku Nhialic anot cä yiëc ë luoi kënë, ba koc cie koc Itharel lëc kauptuoth juëc cin thook akeu ye Raan ci lbc ku ddc gam. Käpuothkä aa dit tènë käk ye deet yiic. ⁹ Acä yiëc luoi ba tët koc ëbën të bi yen këden ci guuir ci njic, thäap thin. Ku Nhialic yen cak keriëëc ëbën, ëci kënë moony tènë koc thëer wäär.

¹⁰ Aci looi këlä ëmën dhël akut koc ci gam nyuöth atuuc nhial, kek bänyken la riel nhial, bik njieëc kändje ci nyuöth rin kë ci looi tènë ke njic. ¹¹ Aci Nhialic tak ku looi këya thëer këc yen piny ku nhial cak. Ku ë looi ë rin Jethu Kritho Bänyda. ¹² Rin ci yok ye gam ku yok aa tök ke ye, aabi yok la tènë Nhialic yo ci riöc. ¹³ Këya, wek aa lëc bäk puoth ci bath cök amën guum yen ë rienkun, guömdië yen abi ya rieldun.

‡‡ 2:15 Kol 2:14 ‡‡‡ 2:16 Kol 1:20 ‡‡‡ 2:17 Ith 57:19 § 3:6 Kol 1:26-27

Nhiër Raan cī lɔc ku dɔc

¹⁴ Rin ɛ wɛt kɛnɛ, ʁɛn ɛ ʁanhɪɔl guɔt piny Nhialic Wāda nom ku rɔɔk ɛ rɛnkun. ¹⁵ Kɔcken tɔ nhial ku kɔc tɔ piiny aa mac thok rin yen ɛ Wāda ʁodhie. ¹⁶ Yen ala riel ku dɔc juɛc ye gām kacke. Kɛya, aya thiɛc bī we yiɛk riel ɛ Wɛike bāk puɔth cīi kɔc. ¹⁷ Ku ʁɛn ɛ rɔɔk bī Raan cī lɔc ku dɔc rɛɛr wɛpuɔth athɛɛr rin cī wek ye gam. ʁɛn ɛ rɔɔk aya bī tɛ nhiɛɛr wek Nhialic thīn, ku tɛ nhiɛɛr wek rɔt thīn ɛ kamkun we cɔl aril. Na luɔikɛ kɛlā ke wek aa cīt tim cī mɛike ʁɛt piny, ku ʁɔn buth cī nɛc jɔk cɔk. ¹⁸ Ku dhɛl kɛnɛ, week ku kɔc ɛ Nhialic abāk jāl nɛc yen tɛ nhiɛɛr Raan cī lɔc ku dɔc we thīn. Anhɛar ʁo aɛɛi nhiɛr cīn thok akeu. ¹⁹ Na cɔk ciɛn raan nɛc ye ayic yen tɛ nhiɛɛr Raan cī lɔc ku dɔc ʁo thīn, ʁɛn ɛ Nhialic thiɛc bāk nɛc. Ku bī tɛ ye wek luui thīn ciɛt tɛ ye Nhialic luui thīn.

²⁰ Nhialic ala riel yen kān looi wār kāk yeku ke thiɛc ku kāk yeku ke tak, ku aaye ke looi riɛlden lui ʁopuɔth. ²¹ Lecku Nhialic rin kāpuɔth cī looi rin akut kɔc cī gam ku rin Jethu Krītho. Lecku akɔlriɛc ɛbɛn! Yenakan.

Mɛn yic kɔc cī gam tɛnɛ guɔp Jethu

4 Rin kɛ wīc Nhialic bī looi, ʁɛn raan cī mac rin looi ʁɛn wɛt Bɛny, wek alān bāk nɛc luui dhɛl path, dhɛl yen cī Nhialic we cɔl. ² Yakɛ kāk yakɛ ke looi ɛbɛn looi dhɛl athɛɛk ku liɛr ɛ puɔu, ku yakɛ kɔc nɛc ciɛɛn. Nhiarkɛ rɔt ku yakɛ kāɛc pāl piny ɛ kamkun. ¹³ Wɛi Nhialic aci we mat yiic, themkɛ bāk la dɔɔr ɛ kamkun bāk aa kac tɔk. ⁴ ʁook ɛbɛn, ʁok aa thɔn kek kāk tɔ guɔp tɔk yic, ku ʁok aa la Wɛi Nhialic thɔn ciɛn ke ʁo. ʁok aa nɔth dɔc cī Nhialic thɔn ke bī gām kacke, rin Nhialic aci ʁo cɔl ɛbɛn buk aa kacke. ⁵ ʁok aa la Bāny tɔk ku gam tɔk, ku ʁok aaci lɔk ɛ wɛi tɔk ʁok ɛbɛn. ⁶ ʁook ɛbɛn ʁok aa Nhialic tɔɔn door, ku yen ɛ Wāda ʁodhie. Yen amɛc ʁo ku ɛ luui ʁopuɔth ɛbɛn, ku aciɛn kek ʁo ɛbɛn.

⁷ Raan cī lɔc ku dɔc aci raan ɛbɛn ɛ kamkua yiɛk riɛlden bī yen aluui. Nɛk aci yiɛk riɛlde cīt tɛ cī Raan cī lɔc ku dɔc ke tɛk thīn. ⁸ Aci gɔt athɔr thɛɛr wɛl Nhialic yic ɛlā,

“Aci la nhial, ku looi jakɛc bīk yeen buɔth cɔk, cīmɛn raan cī dɔm ɛ tɔn yic, ku tek kāpath tɛnɛ kuat raan ɛbɛn.” ††

⁹ Tɛ lueel ye ɛlā, “Aci la nhial.” Wɛtde yic yɛnɔ? Wɛtde yic aye lueel lɔn cī Raan cī lɔc ku dɔc kān bɛn pinynhom ɛ tɛn. ¹⁰ Raan cī bɛn pinynhom ɛ tɛn yen ee raan tɔɔn cī bɛn dhuk nhial, pan Nhialic, ku bī rɛɛr kek kɛriɛc ɛbɛn pinynhom. ¹¹ Ee yen Raan cī lɔc ku dɔc yen ɛ gem miɔc tɛnɛ kɔc. Aci kɔc kɔk looi bīk aa tuɔɔcke, ku kɔc kɔk aaci looi bīk aa kɔc kāk Nhialic tīn, ku ye kɔc kɔk wɛl ɛ Nhialic lɛk kɔc, ku ye kɔc kɔk abiɔk kɔc cī gam ku piɔɔckɛ ke. ¹² Aci kɛnɛ looi rin bī kɔckā, kɔc ɛ Nhialic, guir bīk luui tɛnɛ ye ku bīk aakuut kɔc cī gam, yen

† 4:2 Kol 3:12-13 †† 4:8 Wk 68:18

guɔp Raan cī lɔc ku dɔc la tuɛn ke ril. ¹³ Ku kɛlā, ʁok aabi mat yiic buk aa tɔk ɛ gam bī ʁok Nhialic ku Wɛnde nɛc. Ku jɔlku aa kɔc cī gam cī nhiim bak, ku ʁok aabi jāl la cɔk cīmɛn Raan cī lɔc ku dɔc. ¹⁴ Ku ʁok aacie kɔc bī bɛn ciɛt mīth. Ku ʁok aaci kɔc kāk lueth piɔɔc bī bɛn duɔɔn buk luethken gam, ʁok aaci bī ya wel nhiim cīmɛn riāi, wɛl lueth ɛ path. ¹⁵ ʁok aa dhil yic aa lueel ke ʁo la nhiɛr. Ku kɛlā ʁok aabi la tuɛn ke ʁo cīt Raan cī lɔc ku dɔc yen wat akut kɔc cī gam nom. ¹⁶ Raan cī lɔc ku dɔc, ee kacke mat yiic cīmɛn ye rɛl yom thook guɔp ɛ raan nuɛt yic bī ya tɔk. Na loi guɔp abak luɔide cīt tɛ dhil yen luui thīn, ke guɔp ɛbɛn ala tuɛn ke cil ke ril. Yen ɛ tɛn akut kɔc cī gam. Na nhɛar kɔc akut rɔt ku loikɛ luɔiden, ka akut ala tuɛn apath ɛ riel Raan cī lɔc ku dɔc. ‡

ʁok aa dhil piɛrda waar yic

¹⁷ Rin ɛ wɛt kɛnɛ, alɛk we rin Bɛny duɔkkɛ bɛn aa luui cīmɛn kɔc kuc Nhialic. Kāk yekɛ ke looi aacie kāk ke kony. ¹⁸ Aacie yic ye deet. Aci n pīr yam ye Nhialic gām kɔc, rin keek aa ril nhiim, ku kɛya aa kuc dhɛl ɛ Nhialic. ¹⁹ Aacie gup ɛ yār tɛ cɔk kek kāɛc looi, rin aa kepuɔth yiɛk kāk wīc guāpken. Kāk yekɛ ke looi ɛbɛn aa kāk ɛ bal ku aacie kɔɔc luɔi ɛ kākā yiic.

²⁰ Yen ɛ tɛ wiɛc bī wek cīi la thīn, rin acie yen tɛwāar cī we piɔɔc thīn rin Raan cī lɔc ku dɔc. ²¹ Ee yic, wek aaci wɛtde piɔn, ku wek aa we cī piɔɔc rɛnke, tɛ cīt tɛn yiny rɛɛr kek Jethu. ²² Wek aaci piɔɔc bak tɛdun ye wek luui thīn thɛɛr puɔl. Kākkun ke yakɛ ke looi aake cī we muɔr ku reckɛ we. ††²³ ɛmɛn, calkɛ rɔt aa wɛɛr Nhialic puɔth ku bāk ya tak tɛn ɛ yam. ²⁴ Nhialic aci we gām ciɛn ɛ yam cīt kɛde. Kɛya, yakɛ ciɛn ɛ ciɛn kɛnɛ. Ciɛn kɛnɛ ala cɔk cīt tɛ ye yic rin Nhialic piɔɔc thīn. ††

²⁵ Kɛya, duɔkkɛ lueth bɛn aa lueel. Nɛk adhɛl yic alɛk mātɛn cī gam, rin ʁok aa cīt kāk cīi thɔn rɛɛr ɛ guāp tɔk yic. ††²⁶ Na cɔk alɔn cī yīn puɔu riāāk, ke yī duk adumuɔm loi. Duk rɛɛr kek riāāk ɛ puɔu abā akɔl lɔɔny piny. ††²⁷ Rin bī jɔnɔc yī cīi thel adumuɔm yic. ²⁸ Na le raan ye cuār thɛɛr kamkun ka cīi bɛn cuɛɛr, adhɛl luui ɛ kɔnɛ bī rot muk ku kony kɔc nɔn aya. ²⁹ Pāl kɛ kuɔc jam. Yakɛ ke lueel wɛl kɔc cɔl aril puɔth gamden yic. Yakɛ ke lueel wɛl nhɛar ke bī ke piɔn, rin bī yīn kɔc la kɛ lɛk ke, kony. ³⁰ Muk yīnɛm bī ciɛn kɛ lueel bī Wɛi Nhialic cɔl arɛm puɔu, Wɛi cī Nhialic gām yī. Nhialic aci gām Wɛi ye nyooth lɔn ɛ yīn kɛde, ku Wɛi Nhialic abī rɛɛr kek yī ʁɛt akɔl luɔɔt bī Nhialic yī kony tɛnɛ jɔnɔc. ³¹ Duɔkkɛ kɔc kɔk ye maan ku duɔkkɛ puɔth ye riāāk. Duɔkkɛ ye gɔth ku lāatkɛ kɔc, tɛdɛ ke we loi kāk cīi path. ³² Rɛɛrkɛ apath ɛ kamkun. Ku yakɛ kāɛc pāl piny tɛnɛ kɔc kɔk cīmɛn ye Nhialic ke pāl piny tɛnɛ we rin Raan cī lɔc ku dɔc. †

‡ 4:16 Kol 2:19 †† 4:22 Kol 3:9 †† 4:24 Cāk 1:26; Kol 3:10 ††† 4:25 Dhāk 8:16 ††† 4:26 Wk 4:4 § 4:32 Kol 3:13

Pir rëer ruel yic

5 Këya, wek aa dhil luui cimën Nhialic rin ye wek mïthken nhiëer apeï. ² Nhiarkë kɔc kɔk cimën nhiëer Raan cī lɔc ku dɔc ɣo. Cimën cī Jethu ye nyuɔɔth lɔn nhiëer yen ɣo, rin cī yen thou bī ɣo luɔk. Kë cī looi, acī Nhialic cɔl amit puɔu rin cī yen rot juër Nhialic. ³ Wët ye wek kɔc ë Nhialic acī path bī wïc wïc ë diäär, ku kãk kɔc cɔl ayãr gup, ayī kook aa piëŋ wegup. †
⁴ Jam la bïth ku buro rac aaci path. Anuëën bãk Nhialic aleec rin kãk ye ke looi tënë we.

⁵ Dhielkë njic lɔn acin raan wïc ë diäär ayī raan ë luui kãk kɔc cɔl ayãr gup, ku raan dët kok lëu ye bī la bääny Raan cī lɔc ku dɔc kek Nhialic ë yic, ku yök kãpuɔth cī Nhialic thɔn kɔc. Raan kok acit raan ë jak cī kiëët door.

⁶ Duɔkkë röt cɔl ameth ë nyin wël cī path ye kɔc kɔk lueel. Nhialic abī kɔc cī wëtde ye piŋ, kɔc luui ë kãreckã tēm awuɔc. ⁷ Këya duk ye mat kek kɔc luui ë kãreckã.

⁸ Rin wek aa we rëer ë muɔth yic. Ku ëmën wek aaci röt mat kek Bëny, wek aaci la ë ruel yic. Këya, yekë luui cimën kɔc tɔ ë ruel yic. ⁹ Ɏen aluel kënë rin kɔc tɔ ruel yic, kɔc njic Nhialic, aaye ruel cɔl alir puɔth ku loikë kën ë yic. ¹⁰ Themkë bãk kãk Bëny cɔl amit puɔu njic ku luɔikë ke. ¹¹ Duɔkkë ye luui kãk ye kɔc tɔ muɔth yic looi, kɔc kuc Nhialic. Nyuɔthkë ke lɔn kãkkã aaci path. ¹² Kãk ye ke looi ke cie tiŋ, aa rɛc apeï ka ye jamden kɔc rac gup ¹³ Të bīi kãŋ tëyer, ke kɔc aa tiŋ tã rɛc kãkkã thïn, ¹⁴ rin ë ruel yen ë kërïëc ëbën cɔl atiŋ. Yen aci ye lueel ëlä, “Pääckë nin yic, jatkë röt rëŋ yiic ku Raan cī lɔc ku dɔc abī ruel wegup.”

¹⁵ Tiëŋkë piërdun apath. Duɔkkë pir ë pir kɔc kuc Nhialic, calkë röt aaye kɔc njic kãŋ. ¹⁶ Kwat tã bī yin ye yök ba këpath looi thïn, ke loi, rin kɔc aa loi kãk cī path ëmën. ††¹⁷ Duɔkkë lui ë luɔi kɔc cinkë njickë, njieckë kë wïc Bëny ku yen luɔikë. ¹⁸ Duɔkkë ye dek ë mɔu, mɔu ë kɔc rac. Calkë Wëi Nhialic piërdun yic akölaköl. ¹⁹ Ketkë waak ë Nhialic cī göt athör waak yic ë kamkun. Ketkë wak wëi bãk Bëny leec ë piãthkun ëbën. ²⁰ Yeku Nhialic Wãda leec akölaköl rin Bãnyda Jethu Kritho, kwat kãjuëc yeku ke looi yiic. ‡

²¹ Yakë röt theek ë kamkun rin riöc wek Raan cī lɔc ku dɔc.

Diäär ku Röör

²² Wek diäär, thekkë röörkun cit tã ye wek Bëny theek thïn. ††²³ Rin moc yen ë tik wat nhom, cimën ye Raan cī lɔc ku dɔc akut kɔc cī gam wat nhom. Raan cī lɔc ku dɔc yen aluãŋ akut kɔc cī gam, yen guãpde aya. ²⁴ Këya, diäär aa dhil röörken theek cimën ye akut kɔc cī gam Raan cī lɔc ku dɔc theek.

²⁵ Wek röör wek aa dhil diäärkun nhiaar cimën nhiëer Raan cī lɔc ku dɔc akut kɔc cī gam arëk abī thou rienke. ††²⁶ Acī thou rin akut kɔc cī gam bī rëer ke dhëëŋ Nhial-

† 5:3 B.bei 29:18; Wk 40:6 †† 5:16 Kol 4:5 ‡ 5:20 Kol 3:16-17 †† 5:22 Kol 3:18; 1Pit 3:1 †† 5:25 Kol 3:19; 1Pit 3:7

ic. Ku lɔc kegup piü ë Nhialic piü ë lɔk wëi ku wëtde. ²⁷ Acī kënë looi rin bī yen kacke kɔc cī gam, wuɔny gup wei kãrɛc ku bīi ke yelööm. Ku akëc wïc bik gup la adumuɔöm. ²⁸ Cit ë kënë aya, röör aa dhil diäärken nhiaar cimën nhiëer kek röt. Na nhiaar moc tiëŋde, ka thöŋ kek lɔn nhiëer yen rot. ²⁹ Acin raan man guãpde, raan ë mïth ku tiit guãpde, cimën ye Raan cī lɔc ku dɔc akut kɔc cī gam tiit, ³⁰ rin ɣok akut kɔc cī gam, ɣok aa guãpde. ³¹ Cimën cī ye göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, “Moc abī wun ku man nyääŋ piny ku met rot kek tiëŋde, ku keek karou aabi ya tök.” ††³² Wëlkã aa la yiic yinydit apeï, ku aa jam tã ye Raan cī lɔc ku dɔc tök thïn kek akut kɔc cī gam. ³³ Ku wëlkã aa jam rienkun aya, moc adhil tiëŋde nhiaar cimën nhiëer yen rot, ku tik aya adhil muɔnyde theek.

Mïth ku kɔc ke dhiëth ke

6 Wek mïth, wek aadhil kɔc ke dhiëth we theek, rin yen ë këpath lëu bī raan looi rin Bëny. ††² “Thek wuur ku moor,” Kënë yen ë löŋ tuëŋ cī bën kek athön, ³ athön akïn, “Na loi kënë, ke yin abī kãjuëc path ya yök, ku thiei yī ba nin juëc nök pinyhom.” ⁴ Kɔc ke dhiëth duɔkkë miëthkun ye luɔi kãk bī ke rac puɔth. Muɔkkë ke ke piöcckë ke dhël cī Bëny gam. ††

Aloony ku Bãny

⁵ Aloony, thekkë bãnykun muk we pinyhom ë tën, riääckë ë ke ku thekkë ke piãndun ëbën ciët we luui Raan cī lɔc ku dɔc. ⁶ Yakë luui ë puɔn Ɏer tã cɔk kek cī daai we. Loi luɔidu puɔu ëbën cit tã wïc Nhialic ye thïn, rin yin alony Raan cī lɔc ku dɔc. ⁷ Na cɔk alɔn ye yin alony, lui puɔn Ɏer bī ciët Nhialic yen luɔi. ⁸ Njic yinhom lɔn bī Nhialic raan ëbën yiëk këde, alony ku raan cie alony, rin kãpuɔth ye looi pinyhom. ††⁹ Wek kɔc mac aloony, wek aadhil luui ë dhël tööŋ yic, ku duɔkkë ke ye riääc ë nãäk, muɔkkë wenhiim lɔn week ëbën, aloony ku week, bënydun ë tök nhial, raan bī luk looi kamkun ëbën ke cin raan nuëën. ††

Tɔŋ tënë Jɔŋrac

¹⁰ Wët jãl lëk we ciëen akïn, lömkë riel tënë Bëny bãk riel ë ye, rin rielde adit apeï. ¹¹ Lömkë kãk cī Nhialic gãm we bī wek röt kony, bãk kãjuëc ye jɔŋrac we ruëëny göök. ¹² Rin ɣok aaci thãr kek kɔc cit ɣo, ɣok aa thãr kek jakrɛc rëer ë muɔth yic kek bãnyken, ku riel ë jɔŋrac tɔ nhial. ¹³ Këya, rin ë wët kënë lömkë kãk cī Nhialic gãm we bī wek tɔŋ thör. Na aköl le jɔŋrac bën, ke we tit röt ye akölrïëc ëbën. Ku na cãk tɔŋ jɔŋrac göök kërïëc ëbën yic, ke wek aabi döŋ we ril. ¹⁴ Lömkë yic bī wek röt guiri ë tɔŋ. Ku luɔikë kë la cök ke cit alanh dhie ye raan yeyic duut tã le ye tɔŋ. ††¹⁵ Rëërkë ke we ye kɔc lëk Wët Puɔth Yam ë döör bëëi tënë kɔc. Ku yen abī ciët

††† 5:31 Cãk 2:24 ††† 6:1 Kol 3:20 † 6:3 B.bei 20:12; L.rou 5:16 †† 6:4 Kol 3:21 ††† 6:8 Kol 3:22-25 †† 6:9 L.rou 10:17; Kol 3:25; 4:1 ††† 6:14 Ith 11:5; 59:17

lon cieŋ wek war ril apsi wecök. †16 Dět akīn, gamkē Jethu Krītho. Gamdun abī ciēt kön ye wek wieth dēp ye jɔŋrac we moc jōc yiic. †17 Njiekē alanden lon cī Nhialic we luök, acit lon dhie cieŋ raan akuäma yenhom tɔŋ yic, bī cīi yup nhom. Lōmkē wēt ē Nhialic ē bēn tēnē Wēi ke cit tɔŋ ye muk. †18 Yakē lac rōök cit tē ye Wēi Nhialic we cök puōth thīn. Ku thiäckē Nhialic bī we kony kēriēc ēbēn yiic. Yakē wepuōth cök tē rōök wek ku duökkē thōr. Yakē rōök akōlakōl rin kɔc ē Nhialic.

†19 Rōökkē ē rienkiē, ku lon bī Nhialic ɣa gām wēl la cök ba lueel tē le ɣen wēt ē Nhialic lēk kɔc ke ɣa cīi riōc.

†20 Jethu Krītho acä lɔc ba ya atuōnyde ba kɔc lēk Wēt Puōth ē Yam, ku ē yen wēt cī ɣa mac. Kēya, rōökkē ku

thiäckē Nhialic bā gām riel ba wētde lēk kɔc ke cit yiny dhiel looi ke cīn riōc.

Muōth ciēn

†21 Tikuth, wāmääthdan cī gam nhiarku, ku yeen alui apath rin Bēny, abī we lēk wēl ē yam rienkiē ku bāk kē luōi njic. †22 Yen atuōc we ku bī we la lēk kē loi rot tēnē ɣo, ku deet wepuōth aya. †

†23 Bī Nhialic Wāda ku Bānyda Jethu Krītho we yiēk dōōr, wek kɔc cī gam. Ku bīk we cɔl anhiar rōt ē kamkun ku muökkē gamdun. †24 Bī Nhialic dhēēŋde nyuōth kɔc nhiar Bānyda Jethu Krītho kek nhiērden cīn thok akeu.

† 6:15 Ith 52:7 †† 6:17 Ith 59:17

‡ 6:21 Luci 20:4; 2Tim 4:12 †† 6:22 Kol 4:7-8

Pilipi

Wët nom

Athör cī Paulo gät kɔc gen Pilipi è gët kɔc cī gam pan mec kɔc pan Roma cɔl Mathedonia. Ee gët ʒɔn ɲot mec yen. Ku è rem puʒu piöc è lueth kɔc kɔk cī gam gen Pilipi. Athör kënë è gam ril è Paulo tënë Jethu raan ci lɔc ku dɔc nyuɔɔth.

Kënë yen gët athöör è wët bī yen kɔc cī gam gen Pilipi leec kækken cīk tuɔc ye ʒɔn cī kække yiic riɛl. Aake gët keek athöör aya bī ben lëk ke bīk puɔth riɛl, ku thɔɔn kepuɔth kuart aliämde yic, ku aliäm cī ke yök aya. Ku yöök ke bīk röt aa dhuök piny bīk ciët Jethu, tən lɔn bī nhiaam ku nhiër rot ke thel wei. Acī lëk ke lɔn pīr è tök kek Raan cī lɔc ku dɔc, ee dhëñ cī Nhialic yiëk kɔc è dhöl gam, acie dhöl athëëk löñ kɔc Itharel. Acī gët rin miɛt puʒu ku döör ye Nhialic yiëk kɔc cī röt mat kek Raan cī lɔc ku dɔc.

Athör kënë, ee miɛt ku thön è puʒu ku ɲiɛc rëer, ku bī gam ku pīr tō kek kɔc cī gam muk nom. Ku è nhiër nhiɛr Paulo kɔc cī gam tō gen Pilipi nyuɔɔth aya.

Käk tō thīn

Muöth tueñ 1:1-11

Käk cī röt looi tënë Paulo 1:12-26

Pīr rëer ke Jethu 1:27–2:18

Käk cī guiir tënë Timothī ku Epaprodituth 2:19-30

Lëk rin käreɔc ku kɔc ater 3:1–4:9

Paulo ku mäthke gen Pilipi 4:10-20

Muöth ciëen 4:21-23

¹ ʒen Paulo ku Timothī yok kɔc lui rin Jethu raan cī lɔc ku dɔc, ʒen agät we athöör, wek kɔc è tök kek Jethu gen Pilipi, ku kɔcɔt akut ku kuart kɔc ke kony rëer thīn èbën. †

² Bī Nhialic Wäda kek Bëny Jethu raan cī lɔc ku dɔc we gäm athiɛi ku döör.

Röök Paulo rin kɔc kuen athörde

³ ʒen è Nhialic wäda leec tē tak ʒen we akölaköl. ⁴ ʒen è puʒu miɛt apeɪ rɔkdië yic rienkun èbën, ⁵ rin cī wek ʒen kony bāk Wët Puɔth Yam nyuɔth kɔc ya aköl tōñ wäär ɲic wek ye agut èmën. ⁶ Anjɛc ʒapuʒu lɔn Nhialic, raan wäär loi è kënë tënë we, abī dhiel muök thīn këya yet aköl bī Raan cī lɔc ku dɔc Jethu dhuk pinyhom.

⁷ Wek aa kɔckiën nhiaar apeɪ, wek aaya tak akölaköl. Ku è yic, ba we aa tak wët nhiɛr ʒen we. Rin wek aa lui ku kuɔnykë ʒen è luɔi ril cī Nhialic yiëk ʒen èmën. Ku èmën mec ʒen ku wäär këc ʒen mac, ʒen acī bën ɲiɛc la jam rin Wët Puɔth Yam, ku acī bën riɛl apeɪ yet tē cī ye gam kɔc juëc apeɪ. ⁸ Anjɛc Nhialic lɔn kë luɛɛl è yic lɔn nhiërdië tënë we acīt nhiër Bänyda Jethu nhiɛr yen ʒo.

† 1:1 *Lusi* 16:12

⁹ ʒen è röök bī nhiërdun rot ajuak akölaköl, ku bāk yic ɲic, ku yakë ke looi kāk la cök Nhialic nom, ¹⁰ bī we kony bāk aa looi këpath. Këya, ke wek aabī gup ciën awuɔc aköl le Raan cī lɔc ku dɔc dhuk pinyhom.

¹¹ Piërdun abī yic thiän këpath è Jethu yen ye ke yök thīn, rin bī Nhialic aleec ku dor.

Raan cī lɔc ku dɔc yen ee pīr

¹² Awiëc bāk ɲic miëthakäi cī gam, lɔn kuart kāk cī röt luɔi ʒen aacī Wët Puɔth Yam cɔl ala tueñ. ¹³ Kuart raan rëer tən èbën agut kɔc tit pan bënydīt thok, anjickë lɔn cī ʒen dɔm rin ye ʒen raan lui rin Jethu. ††¹⁴ Ku rin cī ʒen mac, acī miëthakäi cī gam cɔl aa ril puɔth bīk Wët Puɔth Yam aa lëk kɔc ke cīn riöc.

¹⁵ Ee yic, kɔc kɔk aa wët Raan cī lɔc ku dɔc piöc è tiɛɛl ku rin cī kek luɔidië nhiar. Ku kɔc kɔk ayekë piöc piänden èbën. ¹⁶ Aye kɔckä looi rin nhiër ku rin ɲic kek ye aya lɔn cī Nhialic ʒa luɔi ba wëtde tiit bī cī riääk. ¹⁷ Kɔc kɔk kamken aya, aacie piöc è cök, aa piöc rin nhi-aam è path, ku yekë tak lɔn bī kek ʒa luɔi aliäap tē ɲot mec ʒa. ¹⁸ Acīn kë ye looi, ʒen amit puʒu tē ɲot ye wët

†† 1:13 *Lusi* 28:30

Raan cī lɔc ku dɔc piöc kuaat dhël cī yök, cɔk alɔn le yen kē tō kepuöth. Ÿen abī rēer Ʒa mit puöu.

¹⁹ Rin anƷec lɔn röckkun ku kuɔny bō tēnē Wēi ē Jethu raan cī lɔc ku dɔc, aa bā cɔl alony. ²⁰ Aya nǔöth Ʒapuöu lɔn bī yen a kēpath yen luɔci akölaköl agut emēn thiin, Ʒen abī la riel ē puöu kek guäpdiē ebēn, bī ya kēpath yen luɔci rin bī Ʒen lac bēēi tēnē Jethu tē pīr Ʒen, tēdē ke Ʒa thou. ²¹ Pīr ē wēt Raan cī lɔc ku dɔc juak tuer, ku na thuɔɔ rin wētde ka path aya tēnē Ʒa. ²² Ku na ye kē bī Ʒen nɔt Ʒa pīr yen bī Ʒen luɔci juēc path looi, ka cā nƷic yeŷö ba kuany. ²³ Aköl dēt aya nhiaar ba cīi thou, ku aköl dēt awiēc ba thou rin anhiaar ba la rēer kek Raan cī lɔc ku dɔc, ku kēnē yen aya yök ke path. ²⁴ Ku rienkun, apath apei ba pīr ē tēn pinynhom. ²⁵ Kēnē anƷec apei, kē yen nƷic Ʒen abī rēer. Ÿen abī rēer ē tēn kek we ebēn ba miēt puöu gamdun juak yic. ²⁶ Kēya, tē ben Ʒen la dhuk ba rēer kek we, ke wek aabī nhiam rienkiē piērdun yic, ke we ye tōk kek Jethu Raan cī lɔc ku dɔc.

²⁷ Kuaat kē bī rot looi tēnē Ʒa, muökkē wenhiim lɔn dhil wek pīr, pīr kɔc cī gam, cɔk alɔn cīi Ʒen week bī ben tiŷ aköldä. Aba ya piŷ lɔn wek aa ril wēt Nhialic yic, ku week aa lui tōk apei rin Wēt Puöth Yam. ²⁸ Duökkē ye riöc kɔc aterkun, yen abī ye nyuöth keek lɔn cīi kek we bī lēu, rin yeen Nhialic yen we gām riel bī wek ke göök. ²⁹ Rin wek aaci gām yic bāk Raan cī lɔc ku dɔc aa luöcī ku acie gam ē rot, ee ku bāk gum cimēnde aya. ³⁰ Emēn alēukē bāk Ʒen kony ye luɔci kēnē. Yen luɔci tōŷ wäär cāk tiŷ theer ke luɔci, ku cīt tē yakē piēŷ ye, Ʒen anɔt Ʒa lui apei. †

Jethu ē rot dhuök piny cɔk alɔn ril yen apei

2 Piērdun ke we ye kɔc Raan cī lɔc ku dɔc, ee we cɔl aril ku nhiērde ē we liēr puöth. Wek aa rēer ke Wēi Nhialic, wek aa la piath ku nhiēr nhieer wek röt kamkun. ² Matkē weyiic bāk aa looi ē tōk, ku nhiarkē röt, yen abī miēt ē puöu bēēi tēnē Ʒa. ³ Duökkē puöth ē dit bāk kǎŷ aa wic ē rienkiē ku yakē nhiam, yakē röt dhuök piny kɔc kōk nhiim. Yakē kɔc kōk tiŷ ciēt kek path tēnē we. ⁴ Acīn raan ben a lui kēnē nhiamde, yakē jal looi kē kony we ebēn.

⁵ Wek aadhil thōŷ kek Jethu raan cī lɔc ku dɔc ē tāk-täkdun yic.

⁶ Wēn cɔk Bānyda Jethu aa Nhialic guöp akēc rot thöcöŷ ke Nhialic.

⁷ Ku aci tēden dīit yen thiin puöth, ku cɔl rot aye alony cimēn raan ē path.

⁸ Acī rot bēn dhuök piny, ku gem bī gum ku thou, cimēn raan la guöp awuöc, arēk abī piäät ē tim cī riü kōu.

⁹ Rin ē wēt kēnē yen aci Nhialic ye bēn jōt bei raŷ yic kam kɔc cī thou,

ku Ʒēth nhial ku ler ku yik riel kēriēc ebēn nhom.

¹⁰ Ku kēya rin athēk rin Jethu, kāk nhial ku pinynhom,

ku piny tēn kɔc cī thou aa dhil kenhiol guöt piny.

¹¹ Ku keek ebēn abik lueel lɔn ye Jethu raan cī lɔc ku dɔc Bēny, rin duaar ē Nhialic Wun. ††

Piērden ē Jethu nyuöcöth

¹² Kēya, wäär rēer Ʒen kek we miēthakāi cī gam, wek aa we Ʒa theek, ku emēn awiēc bāk nɔt we thek Ʒen ke Ʒa cīi rēer kek we. Lak tuer ke we thek Nhialic rin cī we wēer bei. ¹³ Rin Nhialic alui weyiic, ee we kony bī we cök puöth ku bāk kē wic looi.

¹⁴ Luɔci kē kēriēc ke cīn ater kamkun ku agöth, ¹⁵ rin bī wek aa mith Nhialic cīn gup awuöc ē piny cī thiāŷ kɔc rēc la gup adumuöc. Calkē röt aa la gei kamken cimēn pēi nhial, ¹⁶ cimēn ye wek ke lēk wēt pīr. Na luɔci kē kēya, ke Ʒen abī nhiam rienkun aköl le Raan cī lɔc ku dɔc dhuk pinynhom, rin bī ye nyuöcöth lɔn kēc luɔciēn ca looi nhom dēer piny ē path.

¹⁷ Na cɔk aa lɔn guum Ʒen rin bī gamdun riel tēnē Nhialic, ke Ʒen abī puöu miēt apēdit ke we ebēn. ¹⁸ Ku kēlä aya, wek aabī puöth miēt kek Ʒa.

Timothī ku Epaprodituth

¹⁹ Na wic Bēny ke wek aba tuöc Timothī ē nīnkā, rin bī tē luui wek thiŷ Ʒa dēet puöu. ²⁰ Ee yen raan tōŷ ē tak cimēndiē, kē tō Ʒapuöu looi, ku acīn raan nhiaar we apei cimēnde. ²¹ Raan ebēn ē yenhom yiēc kēden looi, ku cīi yepuöu yik kē wic Jethu raan cī lɔc ku dɔc. ²² Ku anƷeckē kek we ē röt yen tē cī Timothī rot nyuöcöth thiŷ cimēn meth ke wun. Ÿok aaci luui ē tōk rin Wēt Puöth Yam. ²³ Kēya aba tuöc we, tē le Ʒen ye nƷic yeŷö bī rot looi tēnē Ʒen emēn cī Ʒa mac. ²⁴ Ku Ʒen anǔöth Bēny lɔn bī yen rot lēu ba bēn tēnē we ē nīnkā.

²⁵ Aca tak ba wāmāäth cī gam, Epaprodituth cɔl ad-huk. Yeen ē raan ē luɔci apei buöth Bēny cimēndiē. Ee cāk tuöc Ʒen bā bēn a kony, ²⁶ ku emēn awic apei bī we tiŷ. Adieer rin cī wek ye piŷ lɔn cī ye tuaany. ²⁷ Ee cī tu-aany abī duēr thou. Ku yeen aci Nhialic bēn cɔl apuöth, ku acie yen ē rot, pial guöpde aci kēnē bī Ʒen cɔl anƷeer yic bēn wel yic aya. ²⁸ Awiēc aya ba cɔl adhuk tēnē we rin tē ben wek ye tiŷ ke wek aabī puöth miēt, ku acīn dēt bī Ʒen ben dieer. ²⁹ Luɔrkē ē puöth path apei ke cīt menhkui Jethu nhom. Nyuöthkē kuaat raan cīt ye ebēn athēk, ³⁰ rin ēcī duēr thou rin luɔci tēnē Raan cī lɔc ku dɔc, ku akēc dieer ē wēike ku gem Ʒa kuɔny cīn tē bāk lēu ye.

Yiny la cök

3 Ku wēt dēt ba lēk we miēthakāi cī gam ē ku bāk puöth miēt rin cī wek mat kek Bēny. Acīi rac ba kāk ca gät we theer ben dhuök yiic, ku ē yen abī we kuɔny tē looi Ʒen ye kēya.

² Tietkē röt kɔc rēc, kɔc luui cimēn jök. Acie njuöt ē rot yen wickē, wek aa wic kajuēc kōk bāk ke looi. ³ Aa Ʒook,

† 1:30 Luɔci 16:19-40

†† 2:11 Ith 45:23 ‡ 2:15 L.rou 32:5

aacie kek cī ɲuɔt yic yök, rin ɣok aa Nhialic door riel ë Wëike. Ku ɣok aa mit puɔth piërda yic rin cī ɣok aa kɔc Raan cī lɔc ku dɔc Jethu. Acie kāk ye raan ë path looi ye tīŋ kek yeku ke ɲɔɔth. ⁴ Na le raan ye tak lɔn bī yen pīr Nhialic nhom rin kāk ye looi kɔc gup, ka cīn raan wār ɣen mukmuk nhom lōŋ theær. Na ye kɔc piir, ɲuɔt ɣen aci pīr. ⁵ ɣen a ɣa ɲot ke ɣa la nīn kadhorou tēn dhiëeth ɣa. ɣen ë raan Itharel, raan dhiēnh Benjamin, kuat Itharel ë gei. Rin muŋ lōŋ nhom, ɣen ë raan akut Parathī. ¹⁶ Rin ye ɣen raan akut Parathī yen aye ɣen kɔc cī gam cɔl aa nēk, ku rin ye raan la cök tē theek yen lōŋ, ke ɣen a ɣa cīn guɔp awuɔc. ††

⁷ Kuat kãwãär ya ɲɔɔth kecīt kãpath, aaci bēn cī ye kãpath. ⁸ Acīn kēpuɔth wār ɲīny bī ɣen Bãnydië Raan cī lɔc ku dɔc Jethu ɲic. ɣen aci kēriëc ëbēn puɔl rin bī ɣen a raande, ⁹ ku ba ya tōk ke ye. Rin aci lēu ba la cök ë Nhialic nhom tē theek ɣen lōŋ. Ku ɣen aci jal la cök rin cī ɣen Jethu gam, la cök tēnë Nhialic rin ë gam. ¹⁰ Kē wiēc ë lɔn ba Raan cī lɔc ku dɔc, ku riel wãär jɔt ye kam kɔc cī thou ɲic. Awiēc ba ya tōk ke ye ë gum ku thɔunde yic. ¹¹ Ku ɲãäth lɔn bī ɣen jɔt thou yic ba pīr.

¹² Acã ye lueel lɔn cī ɣen jal a raan la cök, aɲot wiēc apeī ba ya raan la cök cīt tē wīc Jethu raan cī lɔc ku dɔc ye thīn. ¹³ Wēt lēk we akīn miēthakāi cī gam, aci ɲic lɔn le ɣen kē ca lēu, ɣen acie dēei ciēen, ɣen ë daai tuerj bī ya wēt aköldã yen thuuth ɣen ku pāl kãthær. ¹⁴ ɣen abuɔth dhël yic apath rin bī ɣen ariöp yök. Ee yen ariöp bī Nhialic gãm ɣa rin kē cī Raan cī lɔc ku dɔc looi.

¹⁵ ɣok kɔc la gam ril ɣok aa dhil luui ë dhël kēnë. Ku na le kɔc kōk kamkun cī lui ë dhël kēnë, ke Nhialic yen abī ye dēt yic we. ¹⁶ Lokku tuerj kek lōŋ Nhialic cīmēn wãär ɲic ɣok ye.

¹⁷ Miēthakāi cī gam biathkē ɣacök, ku piŋckē tēnë kɔc kãwãär ca piŋckē tēnë ke buɔth yīc. ¹⁸ Wek aaca lēk ë kēnë arak juēc, ku emēn aben ber yic piū ë nyin guɔp, kɔc kōk aacie thon Jethu tim cī riū kōu rin bī yen ke waar adumuɔmken yīc ë gam. ¹⁹ Aabi la pan mac rin ye kek kepuɔth yīk kāk wīc guäpken. Aa nhiam kāk ke bī ke cɔl ayär gup, ku aa kāk pinyinhom kek aa yekē tak kepēc. ²⁰ Ku ɣook pan Nhialic yen kēda. ɣok aa tit Aluãndan bī bēn nhial, Bēny Jethu Raan cī lɔc ku dɔc, ²¹ yen la riel ë yen kēriëc ëbēn cɔl aa bō yecök, abī gupkuan cī thiãŋ adumuɔm looi bīk ɣer cīmēn guäpde.

Lëk

4 Miēthakāi cī gam wek aa nhiaar apeī, dætkē wepuɔth ku thekkē Bãny. Wek aaca dak, wek aa ɣen cɔl amit puɔu, wek aa ɣen cɔl anhiam.

² Yīn Yuodia ku yīn Thintike wek lãŋ, dōrkē, wek aa kɔc tōŋ ë Bēny. ³ Ku tēnë yī raandiēn nhiaar lui kek ɣa,

† 3:5 *Lusi* 23:6; 26:5; *Rom* 11:1 †† 3:6 *Lusi* 8:3; 22:4; 26:9-11 ‡ 3:17 *1Kor* 4:16; 11:1

awiēc ba diãärkã kony rin aci luui kek ɣen apeī buk Wēt Puɔth Yam tek piny, keek ëbēn kek raan cɔl Klemēn ku kɔckuan kōk lui ke ɣo tō rienken athör Nhialic yic, athör pīr.

⁴ Yakē puɔth miēt rin ye wek tōk ke Bēny. Aber yic, yakē puɔth miēt. ⁵ Yakē röt piēŋ wël ë kamkun. Bēny aci thiŋk. ⁶ Acīn kē riŋc wek, ku yakē Nhialic thiëc rōck-dun yic kāk wiēcckē ke, yakē thiēc ë puɔn path akölaköl. ⁷ Ku dōr Nhialic cie deet yic raan ë path, abī we kony bāk cī ye diær ku cāk riŋc kãril we yök yīc, ke we ë tōk kek Raan cī lɔc ku dɔc Jethu.

⁸ Wēt cī jal dōŋ ba lueel miēthakāi, yakē ke tak kã-path, kāk ye raan ëbēn nhiaar, kāk ye we leec thīn, kāk yith thiek yīc, kāk la cök ku lek gei, kāk nhiaar ke raan ëbēn. ⁹ Wek aa ɲic kãwãär ca piŋckē tēnë we, ku kāk cāk piŋ ke ya lueel ku tiēŋkē ɣen ke luɔc ke. Kēya, biathkē lucidië yic, ku Nhialic yen dōr gam abī rēer ke we.

Paulo aci aleec gam rin kāk cī gãm ye

¹⁰ Piërdië yic kek Bēny, ɣen aci puɔu miēt rin tēdiit cāk nōk ku benkē ɣen ben nyuɔth tēduun muk wek ɣa thīn. Ku acie rin cī wek kōc we cī wenhiim yīk ɣen, ee rin cīn wek riel. ¹¹ ɣen aaci kēnë luel rin cī wek ɣa pāl wei, aa kāk rēer kek ɣen kek aaca ɲiēc rot. ¹² Alēu ba pīr ë path tē cɔk ɣen la kãlik, kueth ku cɔk aa thōŋ tēnë ɣa, jīeek ku ɲōŋ aya, aa thōŋ. ¹³ Kuat kē ya looi ëbēn, aya looi riel ye Raan cī lɔc ku dɔc gãm ɣen.

¹⁴ Ku apath apeī yen wēt cī wek ɣa kony aterkië yīc. ¹⁵ Wek kɔc gen Pilipi aŋieckē apath, lɔn wãär jiël ɣen Mathedonia nīn tuerj wãär piöc Wēt Puɔth Yam, wek aa we kɔc cī gam ɣa kony. Wek aa we ye kōc kek ɣen kãpiathkië ku kãrackië yīc. ††¹⁶ Agut cī wãär cɔk ɣen rēer Thethalonika wek aci kuɔɔnydun bēn aa tuŋc ɣen emēn ku emēn. ††¹⁷ Acie ku bāk ɣa muɔc yen wiēc, ee dōc ye yök tē muɔc raan kɔc yen awiēc ba juak yic. ¹⁸ Kāk wiēc aaca yök, ku aa juēc apeī. Kuat kāk wiēc ëbēn aci Epaprodituth bēi tēnë ɣa. Aa cīt tol adōŋ ɲir ye took luanj ë Nhialic, ajuēr cī Nhialic gam ku cɔl ye amit puɔu. ††¹⁹ Ku Nhialic abī we gãm kāk wiēcckē ë kākken juēc yīc, kāk ye ke yök rin Raan cī lɔc ku dɔc Jethu. ²⁰ Bī Nhialic Wãda aleec akölaköl! Yenakan.

Muɔth ciēn

²¹ Miäthkē kɔc cī gam, kɔc Raan cī lɔc ku dɔc Jethu. Miēthakāi rēer kek ɣen aa we muɔth. ²² Kɔc cī gam ëbēn ë tēnë agut kɔc lui pan Bēnyŋaknhom Cithēr aa we muɔth aya.

²³ Athiëi ë Bãnyda Jethu raan cī lɔc ku dɔc, abī ya rēer kek we ëbēn.

†† 4:15 *2Kor* 11:9 †† 4:16 *Lusi* 17:1 ††† 4:18 *B.bei* 29:18

Kolothia

Wët nom

Athör Paulo cī gät kɔc gen Kolothia, agēt akut kɔc cī gam pan Athia tō ciēen gen Epethuth. Akut kɔc cī gam kēnē acie Paulo yen loi ye, ku aye yök yepuū ke ye luɔɔ dhil looi aya, cīt lɔn cī yen kacke tuɔɔ gen Epethuth aya, yen gendit yen rēer raandit bēny apuruuk pan Athia thīn. Ēcī Paulo piŋ lɔn ala kɔc ē piöoc kōk kɔc cī gam gen Kolothia piöoc bīk dhēl la cōk puōl. Ku yekē lueel lɔn raan adhil jak kōk atheek, nadē ke bī jal luök ē kuat kē cīt ŋuōt, thēk löŋ ku miēth ye cam.

Paulo agāt athör kēnē bī jai piöoc ræckä, ku ye piöoc dhēl peth ē yic Wēt Puoth Yam, yen gam. Kē tō thīn, ee lɔn nadē ke Jethu Krītho alēu bī kɔc luök ē rot, ku kuat kāk cīt kākä aa kɔc thel wei Jethu lööm. Rin Jethu Krītho Nhialic acī nhial ku piny ku kāk tō thīn cak. Ku rienke aya yen awic yen ye bī kɔc dhuök yeyu. Ee mēt bī kɔc röt mat kek Jethu Krītho yen ē ŋjth bī kɔc luök ē rot pinyhom. Acī Paulo lēk kɔc aya lɔn piöoc kēnē ē kɔc cī gam cɔl aa pīr pīr path.

Dēt lēu bī ŋic ē lɔn nadē ke raan cɔl Tikikuth yen yēth athör gen Kolothia rin Paulo aa cath kek raan cɔl Onethimuth, alony yen cī Paulo athör gōt rienke tēnē Pilemon.

Kāk tō thīn

Muōth tueŋ 1:1-14

Dīt ē Raan cī lɔc ku dɔc 1:15-23

Luɔi Paulo ke cīt alony tēnē akut kɔc cī gam 1:24-2:5

Pīr yam Raan cī lɔc ku dɔc yic 2:6-4:6

Muōth ciēen 4:7-18

1 Ee yēn Paulo cī Nhialic looi ba ya atuny Jethu raan cī lɔc ku dɔc, yēn agāt athör kēnē yōk wāmāath cī gam Timothi.

² Tēnē wek kɔc cī Nhialic gam gen Kolothia, kɔc buoth Raan cī lɔc ku dɔc. Bī Nhialic we gām athiēi ku dōr.

³ Nhialic Wun Bānyda Jethu raan cī lɔc ku dɔc, ayeku leec akōlakōl tē rōök yōk rienkun. ⁴ Rin gamdun tēnē Raan cī lɔc ku dɔc Jethu, ku nhiērdun tēnē kɔc ē Nhialic aa cuk piŋ. ⁵ Wäär bīi Wēt Puoth Yam tēnē we tueŋ, wek aa we cī kēn la yic ŋjth piŋ Ku ē yen atō gam ku nhiērdun thīn, kāk ŋāthkē ke aaci tōū apath tēnē we pan Nhialic. ⁶ Wēt Puoth Yam athiēi bēēi akōlakōl ku athiēi pinyhom ēbēn, cīmēn wäär looi yen rot kēya kamkun tēwäär piŋ wek dhēēŋ ē Nhialic ku dētkē yic tō thīn. ⁷ Wek aaci dhēēŋ Nhialic piŋ tēnē Epaprath raandan nhiarku lui ē puū ēbēn tēnē Raan cī lɔc ku dɔc, ee rienkua. ⁸ Acī yō lēk nhiē cī Wēi Nhialic gām we.

⁹ Wēt kēnē yen aye yōk ke rōök rienkun tēwäär piŋ yōk we. Nhialic ayeku löŋ bī we cɔl anjic ye, ku ŋiēēc ē kāj ēbēn wic Nhialic ku dēt ē wēl aya ye Wēi Nhialic ke gām kɔc. ¹⁰ Ee kēya, ke week abāk lēu bāk pīr ē pīr yen

wic Bānyda, ku kēnē ye cɔl amit puū yen abāk aa looi akōlakōl. Piērdun abi ya kāpath kek ye bēēi, ku ŋiēēc ŋic wek Nhialic abi rot juak. ¹¹ Bī Nhialic we looi bāk riēl, riēl bēn dhēēŋ ē Nhialic, ku bāk lēu bāk kajuēc aa gōök ke we duut wepuōth. Ku yakē Wāda leec ke we mit puōth, yen cī we gām riēl bāk la aban kāk Nhialic wäär cī tāu kacke ruēl Bānyde yic tēyer. ¹³ Acī yō luāk bei riēl jŋrac yic, ku bīi yō ē bāāny Wēnden nhiēer yic, ¹⁴ yen cī yō wēēer bei, ku pēl adumuōmkua piny. ^{††}

Dīt ē Raan cī lɔc ku dɔc

¹⁵ Raan cī lɔc ku dɔc yen ye tīŋ ke thōŋ ke Nhialic cie tīŋ. Yen ē kaaide, ku yen atō tueŋ kāk cī cak ēbēn nhīim. ¹⁶ Rin ē yen acī Nhialic kārīēc ēbēn cak, kāk nhial ku piny, kāk ye tīŋ ku kāk cie tīŋ, acā atuuc nhial ku kārīl kōk cie tīŋ la riēldīt cak. Nhialic acī nhial ku piny cak ē yēn ku kāk tō thīn ēbēn aa kākke. ¹⁷ Raan cī lɔc ku dɔc a rēer thīn ke kāj ēbēn kēc cak, ku ē rienke yen aye kārīēc ēbēn rēer nyiēnde. ¹⁸ Yen ē bēny kɔc cī gam. Yen aye kek piērdun yōk thīn. Yen ē Wēndīt tueŋ wäär cī jōt bei ran yic rin bī a yen tō tueŋ kārīēc ēbēn.

† 1:7 Kol 4:12; Pil 23

†† 1:14 Epe 1:7

¹⁹ Rin ë Nhalic yen aci ye tak ë rot bi Wënde ciët yen Nhalic guöp alanden. ²⁰ Rin Wënde yen aci Nhalic looi bi käk tö nhal ku piny aa döör kek ye. Thon Wënde tim ci riü kōu yen aci yo cōl adöör kek Nhalic Wun. ††

²¹ Thëer wek aa we mec ke Nhalic, ku wek aa we koc aterde rin tēktēk rac ku kārēc ke yakē ke looi ku takkē ke. ²² Ku emēn, rin ci Wēnden wäär ci ya raan cimēnda thou rienkua ebēn, Nhalic aci we cōl aaye mähke bi we bēēi bāk aa koc la cōk cīn gup awuōc yenhom. ²³ Wek aa dhil la cōk ku muōkkē rōt ë dīl yenhom. Ku duōkkē rōt cōl aben thēl wei ë nōthdun cāk yōk Wēt Puōth Yam yic wäär cāk piñ. Ee rin ë Wēt Puōth Yam kēnē yen aci yen ya alony, Wēt Puōth Yam kēnē ci ya lēk raan ebēn pinyhom.

Luci Paulo ke cit alony tēnē akut koc ci gam

²⁴ Ku emēn yen aci puōu miēt rin ci piōōcdiēn cā cōl agum we kony. Gumdiēn mec yen kēnē, ee rin ba dhōl ci Raan ci lōc ku dōc guum thīn, kuōny bi thāāp ë rin akut koc ci gam ebēn cit guöp Jethu. ²⁵ Ku ë Nhalic yen acā looi ba ya alony akut koc ci gam. Yen acā gām luci ril kēnē, ba looi rin piathdun. Yen ë luci wētde ebēn nyuōwth. ²⁶ Ku yen ë kē ci moony tēthëer yon tēnē raan ebēn, ku emēn aci jāl nyuōth kacke. ²⁷ Kē ci Nhalic gui-ir ë lōn bi kē ci moony nyuōwth tēnē kacke, kāpiathke ku dhēēnden ci moony muk rin koc ebēn. Ku kē ci moony ë lōn nadē ke Raan ci lōc ku dōc arēēr wegup, ku wētde yic wek aabi duaar Nhalic rōm kek ye. ²⁸ Kēya, Raan ci lōc ku dōc ayeku lēk raan ebēn. Yōk aa koc lēk ku nyuthku ke kuat kēriēēc ebēn njicku ë rin buk raan ebēn bēēi Nhalic nhom, ke cit raan la cōk ci mat kek Raan ci lōc ku dōc. ²⁹ Rin bi kēnē rot jal dhiel looi kēya, yen a ya ci buōc apei ë riel wäär ci Raan ci lōc ku dōc gām ya, riel yen lui yaguōp.

2 Awiēc ku bāk njic yen buōcdit buōc yen ba luui apei rienkun, ku koc gen Lodikia ku koc kōk ebēn kuc ya. ² Yen a ya lui kēlā rin ba ke dēet puōth, ku bik rōt nhiaar kamken ku rēērēkē ë tōk. Kēya, ka bi rōt aa deet ku njickē kēn ciēē path bēēi kamken. Ku ë dhēlē, yen abi kek kē ci Nhalic muōny ke njic, ku yen ë Raan ci lōc ku dōc guöp. ³ Ee yen ë rot, yen ë yo kony buk wēt ril kēnē deet yic, wēt ci Nhalic jal cōl anjic emēn.

⁴ Wek alēk kēnē, duōkkē rōt cōl ameth nyin wēl bi we thēl wei bāk la kērac yic, tē cōk ke aa piñ ke cit yith. ⁵ Na cōk amēn cii yen rēēr ke we, ke piāndiē arēēr ke we, yen ë puōu miēt tē piñ yen we ke we kāac ë cōk gamdun yic tēnē Raan ci lōc ku dōc.

Pir la cōk Raan ci lōc ku dōc nhom

⁶ Cit lōn ci wek ye gam lōn ye Raan ci lōc ku dōc Jethu Bēny, rēērēkē ke we ci weyiic mat kek ye. ⁷ Calkē aye yen ë mēēidun ku piērdun, bāk riel apei ë gamdun yic cimēn wäär ci we piōōc. Ku bāk la lēcdit apei.

⁸ Tiēērēkē nūim lōn nadē ke cīn raan ben we thēl lēēn yic ë kāk lueth ye raan lueel yenhom ë path, wēl jak pinyhom ku ciēēn thëer ku aacie kāk Raan ci lōc ku dōc. ⁹ Yeen nhom ë Nhalic alanden agut wäär rēer yen pinyhom, ku yeen ë raan aya. ¹⁰ Ku week aaci gām pīr alanden rin ci wek mat kek ye, rin ë yen bēny mac atuuc nhial ku jak kōk la riel.

¹¹ Wäär ci wek mat kek Raan ci lōc ku dōc, aci we nōot ku acie nūōt dhie ye looi koc gup, ee nūōt Raan ci lōc ku dōc yen ye looi wēi yiic, nūōt ë koc wēēr bei adumuōōm yic, adumuōōm ye raan looi rin tē ci ye cak thīn. ¹² Rin wäär ci we muōōc nūim, wek aa we cit koc ci thioōk rañ yic kek Raan ci lōc ku dōc. Ku miōc nhom aci we bēn gām pīr ë yam cit koc ci jōt bei rañ yic kek Jethu. Rin ci wek riel ci Nhalic Jethu jōt bei rañ yic gam. ¹³ Yōn thëer wēikun aake ci thou rin adumuōōmkun, rin wek aa we ye koc cie koc Itharel, alēi kuc Nhalic ku lōōnke. Ku Nhalic emēn aci we bēēi pīr path yic kek Raan ci lōc ku dōc. Nhalic acā adumuōōmkua yodhie pāl piny. ¹⁴ Aci kajuēc cuk wuōōc ci gōt rienkua, kek lōōn juēc la yiic kāk cii ke lēu bi ke muk nūim wuōōny wei. Acit lōn ci Nhalic ke piāat tim ci riü kōu kek Jethu. ¹⁵ Ku ë tim ci riü kēnē kōu yen aci Raan ci lōc ku dōc lāau nhom yōk tēnē jak la riel, aaci ke cōl abuōth yecōk bi raan ebēn ke tij cimēn raan ril ci koc ater dōm tōñ yic. Ku jal yai cam rin ci yen riel.

¹⁶ Kēya, duōkkē raan dēt cōl aye yen we lēk miēth yakē cam, tēdē kē yakē dek ku lōñ wil ë pēēi, ku lōñ akōl cii koc Itharel ë luui, ku akōōl kōk. ¹⁷ Kek lōōnkā acin kē yekē nyuōwth, aake jam kē bi rot looi kēn yen ë yic ë Raan ci lōc ku dōc. ¹⁸ Duōkkē raan dēt pāl bi we muōr bāk ariōpdun cii yōk tēnē Jethu. Raan ye lueel ke yen apath tēnē koc kōk. Raan rot yōk ciēt yen ye Nhalic nyuōth kāñ. Koc rōt nyuōwth ciēt ke ye koc path ku keek aaci path acin. Koc ye lueel bā atuuc nhial aa door. ¹⁹ Raan cit kēnē aci rot mēēc wei tēnē Raan ci lōc ku dōc yen mac akut koc ci gam. Akut koc ci gam acit guöp Raan ci lōc ku dōc. Yeen amac akut ku ë diēer ë ye. Ku ë kāk tö thīn cōl alui ë tōk rin bi akut riel, ku le tuēñ dhōl yen wic Nhalic. †††

Thuōōu ku pīr kek Raan ci lōc ku dōc

²⁰ Wek aaci thou kek Raan ci lōc ku dōc, ku wek ci wēēr bei tēnē jōñrac pinyhom. Yenō kē dēēt ye wek pīr abāk ciēt koc pinyhom ë tēn? Yenō ye wek lōōnkā theek? ²¹ "Duōkkē kēnē ye muk," "Duōkkē kēnē ye bil," "Duōkkē dēēt ye gōōt?" ²² Lōōnkā ebēn aacin kē yōk thīn rin aa jam kāk guō thōk, aa lōōn raan ë path kek piōōcden. ²³ Anjic raan ebēn lōn koc ke loi lōōnkā aacit koc njic kāñ. Ku ë lueth ë path. Ee dhēl ye kek koc mac thīn, bi kek kāk cie Nhalic aa door. Ku yekē rōt cōl aaye koc path. Ku lōōnken aa la yiic kākjuēc ril. Ku kārilkā aacie raan ë kony bi raan kē wic guāpde lēu bi duut.

† 1:18 Epe 1:22-23 †† 1:20 Epe 2:16

‡ 2:12 Rom 6:4 †† 2:13 Epe 2:1-5 †† 2:14 Epe 2:15 ††† 2:16 Rom 14:1-6 ††† 2:19 Epe 4:16

3 Rin cī Nhialic Raan cī lɔc ku dɔc jɔt thou yic, yen ɛ landun aya, acī we gām pīr ɛ yam. Kēya, yakē ke wīc kāk cī tāu we pan Nhialic, tē cī Raan cī lɔc ku dɔc nyuc thīn ɛ kōŋ cuēc ɛ Nhialic. ¹² Lak tuerŋ ke we tak kākā yīc ke cie kāk pinynhom ɛ tēn. ³ Ku wek cī thou ke Jethu ku wek aa pīr ke ye ɛ Nhialic yic. ⁴ Pīr ɛ yic ɛ lɔn bāk aa tōk kek Raan cī lɔc ku dɔc, rin tē ben yen la bēn ke week aya wek aabī duarde rɔm kek ye.

Pīr Thēer ku Pīr ɛ Yam

⁵ Pālkē kuat kāreɔc ye guōp raan wīc pinynhom cīmēn wīc wīc ɛ diäär. Ku luoi rɛɛc kōk, ku tuil tiŋ raan dēt, ku kāk kɔc cɔl ayār gup, ku dīt ɛ puōu. (Rin dīt puōu acīt lɔn ye raan jak door.) ⁶ Rin ɛ kākā, riāŋ puōu ɛ Nhialic abī bēn tēnē kɔc cī yen ɛ theek. ⁷ Wek aa we ɛ luui ɛ kāreɔcā wāār kuc wek Nhialic, ku piērdun ɛcī luoi ɛ kākā rum.

⁸ Ku ɛmēn wek aa dhil luoi kākā puōl, riäär ɛ puōu, ku kuith ku lumlum aa dhil ke puōl. ⁹ Duōkkē rōt ɛ jāam ɛ lueth, rin cī wek ciɛŋ thēer puōl, ¹⁰ ku ŋɛk ɛ kamkun ɛmēn acī ya raan ɛ yam. Ku Nhialic aloi we bāk aa ciēt yeen raan ɛ cak we, ku abāk jāl ŋic apath. ¹¹ Ku ɛ kēya, Raan cī lɔc ku dɔc ɛ kɔc ɛbēn nhiaar kɔc cie kɔc Itharel ku kɔc Itharel. Kɔc cī ŋoot ku kɔc kēc ɛ ŋoot, kek kɔc ye ŋoot, kɔc cī kajuēc ŋic, raan kuat nhiaar tɔŋ. Aloony ku kɔc cie aloony, rin Raan cī lɔc ku dɔc yen ɛ kēriēc ɛbēn, ku arēer kāŋ yīc ɛbēn.

¹² Wek aa kɔc kam kɔc akut nhiaer Nhialic, ku acī wek kuēny bei bāk aa kacke, wek aa dhil rōt nyuɔth we ye kɔc path la puōth, ŋerkē puōth ku lierkē puōth ku yakē gum. ¹³ Yakē ŋic rēer ku yakē rōt pāl piny tē le yen raan cī luōi kērac, tēdē ke menhkui yen cī luōi awuōc. Yakē rōt pāl piny kamkun cīmēn ye Bēny kārackun pāl piny. ¹⁴ Ku kāk puoθkā ɛbēn, matkē nhiēr thīn, nhiēr yen kāŋ mat yīc ku cōk ke piny. ¹⁵ Dōōr yen ye Raan cī lɔc ku dɔc gām we, yen ɛ we cōk nhiim tāktākdun yic, rin dōōr yen acī Nhialic we caal akut kɔc cī gam yic ɛbēn rin bāk aa leec. ¹⁶ Wēt Raan cī lɔc ku dɔc adhil rēer wepuōth apath, tetkē wēt kēnē yic tēnē kɔc ɛbēn, ku tetkē yic apath kamkun aya dhēl la cōk. Ketkē waak puoθh Nhialic, waak alɛɛc ye ke Nhialic door. Kietkē waak tēnē Nhialic kek alɛɛc Nhialic wepuōth. ¹⁷ Kuat kāk yakē ke looi ɛbēn, ku luēlkē ke, aa dhielkē ke looi kēya rin Bānyda Jethu, yen aye wek alɛɛc yīek Nhialic Wāda ɛ dhōlde. ¹⁸

Bī raan rot muk kēdē Pīr Yam yic

¹⁸ Wek diäär piŋkē wēl ye rōōrkun lēk we, ku dhielkē looi kēya rin ye wek kɔc ɛ Bēny. ¹⁹

¹⁹ Wek rōōr aya, wek aa dhil diäärkun nhiaar ku duōkkē ke ye kuōc ciēŋ. ⁵

²⁰ Wek mīth, wek aa dhil kɔc ke dhiēth we aa theek akōlakōl, rin yen ɛ Nhialic cɔl amit puōu. ²¹

²¹ Wek kɔc we dhiēth mīth, duōkkē ke ye nyieeny ɛ path, tēdē ka bī dhōr ɛ we. ²²

²² Wek aloony, wek aa dhil kɔckun muk we theek ɛ kuat kajuēc yīc ɛbēn. Ku acie nadē ke daai ɛ we, ke we lui tēnē ke ku bāk alɛɛc yōk thīn, acie kēya, yakē luui puōn cīn yic tiēl rin theek wek Nhialic. ²³ Kuat kāk yakē ke looi ɛbēn, luōikē ke piāndun ɛbēn, cīt ke luōikē ke Nhialic, ku acie raan yen luōikē ke. ²⁴ Dhielkē muk wenhiim lɔn Nhialic abī week gām kēpuoθh cī tāu kacke, rin Raan cī lɔc ku dɔc yen ɛ raan yakē luōōi.

²⁵ Kuat raan cī kērac looi abī tēm awuōc rin kāreɛc ye looi, rin Nhialic ɛ raan gām awuōc thōŋ kek kē cī looi, tēdē ye kēpath aye kērac. ²⁶

4 Wek kɔc ye luōōi, dhielkē la cōk apath tēnē aluɔnykun. Muōkkē wenhiim lɔn wek aa la Bēny-dun mac we pan Nhialic aya. ²⁷

Lēk

² Yakē dhiel rōōk akōlakōl, dhielkē wepuōth aa tāau thīn ke we lec Nhialic. ³ Yakē rōōk ɛ rienkua aya rin bī Nhialic cɔl apuol yic, ba Wēt Puoθh Yam rin Raan cī lɔc ku dɔc ɛ kuc thēer a piōōc. Rin wēt kēnē yen amɛc ŋen. ⁴ Rōōkkē, ba ya jam apeī dhēl bī wēt kēnē cɔl adet yic apath.

⁵ Njiekē kāŋ aa looi tēnē kɔc kuc wēt Nhialic, ku lēkkē ke apath, kuat tē cī wek rōm thīn ke ke. ⁶ Kāk yakē lueel aa dhil aa kāk ye kɔc kepuōth tāau thīn, ku nhiarkē ke bik ke piŋ. Ku kēya abāk ŋic yen tē bī wek wēl aa dhuōk nhiim thīn tēnē kuat raan we thiēc.

Muōth Ciēn

⁷ Wāmāath nhiaar cɔl Tikikuth, raan la cōk lui ke ŋo rin Bānyda, abī we lēk kuat kāk cī rōt looi tēnē ŋa ɛbēn. ⁸ Ku yen ɛ wēt tuc ŋen ye we, rin bī we la dɛɛt puōth, ku lēk we kuat kāk loi rōt tēnē ŋo aya. ⁹ Yeen ala kek Onethimuth, wāmāathdan la cōk, ku yen ɛ raan akuōt-dun. Ku keek aabī we lēk tē ciēŋ yōk thīn ɛ tēn. ¹⁰

¹⁰ Arithtarkuth cī mac ke ŋen ɛ tēn ɛ we muōōth aya, ku Marko wēn mēnh ɛ Barnaba. (Wek aca lēk thēer bāk Marko lor tē le yen yet tēnē we. ¹⁸) ¹¹ Jocua, ku aye cɔl Juthtuth aya, ee we muōōth. Keek kadiāk aa kek kɔc Itharel cī gam kēpēc lui kek ŋen rin wēt bāāny Nhialic, ku keek aacā kuony apeidīt.

¹² Epaprath ɛ we muōōth ku yen ɛ raan akuōtdun, ku ye raan lui tēnē Raan cī lɔc ku dɔc Jethu. Yeen ɛ rōōk rienkun akōlakōl ɛ piānde ɛbēn, ke thiēc Nhialic bī we cɔl aril puōth gamdun yic ke we ŋic kē wīc Nhialic. ¹³ Alēu ba lēk we apeī yen tē cī yen luui thīn rienkun bī Nhialic we kony, ku kɔc gen Lodikia ku ŋerapolith aya.

† 3:20 Epe 6:1 †† 3:21 Epe 6:4 † 3:22 Epe 6:5-8 †† 3:25 L.rou 10:17; Epe 6:9 †† 4:1 Epe 6:9 † 4:5 Epe 5:16 †† 4:7 Lusi 20:4; 2Tim 4:12 †† 4:8 Epe 6:21-22 †† 4:9 Pil 10-12 18 4:10 Lusi 19:29; 27:2; Pil 24; Lusi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39 19 4:12 Kol 1:7; Pil 23

† 3:1 Wk 110:1 †† 3:9 Epe 4:22 † 3:10 Cāk 1:26; Epe 4:24 †† 3:12 Epe 4:2 †† 3:13 Epe 4:32 ††† 3:17 Epe 5:19-20 ††† 3:18 Epe 5:22; 1Pit 3:1 † 3:19 Epe 5:25; 1Pit 3:7

¹⁴ Luka, akimdan nhiarku apɛi ku Demath aa we tuɔc miäthden aya. †

¹⁵ Lëkkë miëthakäi rëër Lodikia ku Nimpa ku akut kɔc cï gam ë mat paande lɔn aa yake muɔɔth apɛidit. ¹⁶ Të cï wek athör kënë kueen, ke dhielkë kuën akut kɔc cï gam rëër Lodikia. Ku wek aa dhil athör ca tuɔc

† 4:14 2Tim 4:10, 11; Pil 24

miëthakäi rëër Lodikia kueen aya. ¹⁷ Ku lëkkë Arkiputh ëlä, "Dhiel njic ba lusi ë Bëny wäär cï gäm yi ba looi, dhiel thöl." ††¹⁸ Ee ciɛendië ayic yen agät yen muɔth kënë tënë we, duɔkkë nhïim mär wët rëër yen löc. Bi dhëenj ë Nhialic rëër ke we.

†† 4:17 Pil 2

1 Thethalonika

Wët nom

Thethalonika ë ye gendit pan Mathedonia mec koc Roma. Ee yen ci Paulo akut koc ci gam looi thin wäär ci yen ke jäl Pilipi. Kaam thin wäär ci ke akut looi, ke koc Itharel go tiel dom ku kueeckë, rin ci kek ye tijn ke koc cie koc Itharel wäär thek yanhden ci yanhden puöl, ku piŋkë wët ye Paulo piöcc ku buothkë yic. Këya, aaci Paulo bën cop bi jäl Thethalonika ku le tuej gen Beria. Wäär ci Paulo dhuk pan Girik gen Korinth, go Timothï wäär ci keny Thethalonika, lëk ye tē rëer koc ci gam Thethalonika thin.

Ku jol Paulo athör tuej kënë göt bi yen koc ci gam deet puöth. Ku leec Nhialic rin ci yen ke piŋ ke rëer gamden yic ku nhiarkë röt kamken, ku bi ke col aa tak tēwäär ciëŋ kek thin ke ke, ku bi thiëcnden cik bëëi nhial dhuk nom wët bi Raan ci lbc ku ddc ben la dhuk pinyhom. Yenjö bi rot looi tēnë koc ci gam ci thou ë kaam kënë tē le Jethu dhuk? Ku ye nen yen bi Raan ci lbc ku ddc ben dhuk? Ku lëk Paulo ke bik la tuej ke lui apath ke tit bën Raan ci lbc ku ddc.

Käk tö thin

Muöth tuej 1:1

Alëc 1:2-3:13

Lëk ë ciëŋ koc ci gam 4:1-12

Lëk wët bën Raan ci lbc ku ddc 4:13-5:11

Lëk ciëen 5:12-22

Thök ë wël ku muöth ciëen 5:23-28

1 Athör kënë aa yok yi Paulo ku Thilath ku jol a Timothï aa yok ci ye tuöc we, wek akut koc ci gam gen Thethalonika, ku yakë koc Nhialic Wäda, ku jol a Bänйда Jethu raan ci lbc ku ddc. Bi dhëen ku döör rëer ke we. †

Pir ku gam koc Thethalonika

²Yok aa Nhialic leec rienkun ebën akölaköl tē rök yok. ³Wek aa yeku tak akölaköl tē rök yok Nhialic Wäda rin lucidun bën gam yic, ku week aaci luui apei rin nhiëer wek Jethu Kritho, ku rielkë puöth rin njöth wek ye. ⁴Anjicku miëthakua lon nhiëer Nhialic we, ku aci we lbc ku bak aa kacke. ⁵Rin yok aaci Wët Puöth Yam bëëi tēnë we, acie wët ë path, ee cath kek riel ku Wëi Nhialic ye nyuöcth lon ë yen yic alanden athëer. Anjickë yen tē ci yok ciëŋ thin wäär rëer yok ke we, ee rin ku buk we kony. ⁶Wek aaci röt thöŋ yo ku Bänйда, rin na cok alon ci wek gum apei, ke wek aaci wët piŋ ke miet ë puöc bö tēnë Wëi ë Nhialic. ††7 Ku këya, tē ci wek ciëŋ thin yen aci koc ci gam Mathedonia ku Akaya tijn. ⁸Ku acie rin ci wek wët Bänйда Jethu piöcc tēnë koc Mathedonia ku Akaya ë rot, gamdun tēnë Nhialic aci koc pinyhom njic

† 1:1 Luci 17:1 †† 1:6 Luci 17:5-9

ebën. Ku acin kë lëuku buk ben lueel. ⁹Rin aa jam lon ci wek yo njic nyuöcc wäär ci yok keny tēnë we, ku kë ci wek muöl thin bak jak ci ben aa theek, ku ye Nhialic ë yic pir yetök yen yakë door. ¹⁰Ku bak Wënde yen bi bën pan Nhialic tiit, Wënde Jethu yen ci jyt thou yic, ku ë yen abi yo luök tē luk Nhialic luk rin ci yen ke puöc riäak apei rin adumuömkua.

Käk ci Paulo looi Thethalonika

2 Miëthakua, anjickë kek week lon kenyda tēnë we akëc nom tæc piny. ²Anjickë yen tē ci yo läät thin, ku jör yo Pilipi ke yo këc yet tēnë we. Ku na cok alon wäär ci koc juëc ye wic, ke Nhialic aci yo bën deet puöth buk we lëk Wët Puöth Yam bö tēnë ye. †3 Wäär ye yok we lëk Wët Puöth Yam, wek aa we cuk ë lëk lueth, tēdë ke yo ye jam rin le yen kë buk yök thin, ku acin raan cuk wic ku buk ruëeny. ⁴Këya, aa yeku them buk aa jam tēcit tē wic Nhialic ye thin rin ci yen yo lbc, ku thön yo luci bi yok Wët Puöth Yam aa piöcc. Aa këcku them ku buk aa looi kë koc miëët puöth, ee kë wic Nhialic raan kë tö koc puöth njic. ⁵Anjickë apath lon yok aa këc bën buk we bën wel nhiim wël puöth yeku ke

‡ 2:2 Luci 16:19-24; 17:1-9

lueel, ku aa këcku ke lueel buk röt kum ë ke, bī la kë yök tēnē we. Nhialic anjic kë tō yopuōth. ⁶ Akëcku wīc ku bī la raan lec yō ë kamkun ku kōc kōk, ⁷ ku cīt lōn ye yōk atuuc Raan cī lōc ku dōc, ee la kēn buk aa wīc tēnē we. Wek aa we nhiarku, ku rēērku ke we cīmēn ye man mīth miēthke muk. ⁸ Rin nhiēr yōk we apeī acie Wēt Puōth Yam yen wīcku buk lēk we ë rot, aa cuk gam buk thou rienkun aya. Wek aa we nhiarku apeīdit. ⁹ Yeen adhielkē muk wenhiim wek miēthakua tē cī yōk luui thīn apeī. Yōk aacī luui akōl ku wēēr, rin ku bī ciēn kë yeku thiēc tēnē we tēwāār ye yōk we piōōc Wēt Puōth Yam ë Nhialic. ¹⁰ Wek aa njic kāk cuk looi, agut Nhialic anjic aya lōn yōk aacī njic ceŋ kek wek kōc cī gam, ku week aa cuk ciēn ē dhēl dhēn la cōk cīn yic agāāk. ¹¹ Anjickē yen tē cī yōk we ciēn thīn, acit tē ye raan ë dhiēth miēthke ciēn thīn. ¹² Wek aa cuk cōl aril puōth, ku wek aa cuk nyuōōc puōth, ku lok tueŋ ke lēcku we ku bāk pīr dhēl yen Nhialic cōl amit puōu, Nhialic yen we cōl ku bāk rōt mat bāānyde ku duaarde yic.

¹³ Ku ala wēt dēt ye yōk Nhialic leec akōlakōl. Wāār bīi yōk wēt Nhialic tēnē we, aa cāk piŋ ku gamkē, ke ye wēt bō tēnē Nhialic, acie kë bō tēnē raan. Ku wēt Nhialic alui wepuōth ke war piērdun yic wek kōc cī gam. ¹⁴ Miēthakua, kāk cī rōt looi tēnē we aa cīt kāk cī rōt looi tēnē akut kōc cī wēt Jethu Krītho gam Judia. Wek aacī kārēc yōk tēnē kackun cīmēn wāār cī kōc cī gam Judia kārēc yōk tēnē kōc Itharel, ¹⁵ cī kōc kōk keyiic kōc kāk Nhialic tiŋ nōk, ku ben kōc kōk keyiic Bēny Jethu nōk. Ku kōcken kōk aacī yō cōl agum. Keek aacī Nhialic rac puōu apeī. Keek aa kōc ater tēnē kōc ēbēn. ¹⁶ Acik them bīk yō aa gēl buk kōc cie kōc Itharel lēk wēt bī ke luōk. Kēya, keek aacā adumuōōm yekē ke looi akōlakōl thōl thook. Ku emēn Nhialic acī puōu riāāk tēnē ke ku aabī tēm awuōc.

Awīc Paulo bī kōc Thethalonika bēn la neem

¹⁷ Ku yōok miēthakāi, tēwāār cī yō puōk yiic ë kaam koor, aa guāpkua kek aake cī jāl, ku wek aa we yeku tak tē cī yōk we dak thīn, ku acuk them apeī ku buk we ben tiŋ. ¹⁸ Acuk wīc ku buk dhuk tēnē we. Yēn nom aca them arak juēc ku ba dhuk, ku jōŋ ater ë Nhialic akēc yō puōl ku buk dhuk. ¹⁹ Cie week ë rōt wek ë njōth, ku miet ë puōu. Ku cie wek ajōmdan bī yōk nhiam Bānyda Jethu nom tē le yen dhuk? ²⁰ Wek aa diik ku miet ë piānda.

Timothī acī la Thethalonika

3 Acuk jāl yōk lōn nadē, ke kë cīi yōk we bī ben tiŋ, acuk ben guum. Ke yeen acuk tak buk dōŋ Athen warou, ² ku Timothī acuk tooc bī la tēnē we, ku ë wāmāāthdan lui kek yō ë tōk tēnē Nhialic yōk kōc kōc lēk Wēt Puōth Yam, rin Raan cī lōc ku dōc. Yen acuk tooc ku bī we la cōl aril puōth ku bī we kony gamdun yic,

† 2:14 *Luci* 17:5 †† 2:15 *Luci* 9:23, 29; 13:45, 50; 14:2, 5, 19; 17:5, 13; 18:12 ‡ 3:1 *Luci* 17:15

³ rin ku bī ciēn raan tōk ë kamkun bī yēhom bēn waar wēt guum wek. Week nhīim anjickē lōn guōm ë kë tōōŋ tō kam kāk cī Nhialic guir tēnē yō. ⁴ Cīmēn wāār njot rēēr yōk ke we, acuk lēk we tueŋ lōn yōok yodhie yōk aabī gum, ku yeen anjickē apeī, yen ë kë cī rot looi alanden. ⁵ Ku ë yen kë tooc yēn Timothī. Yen acā lēu ku ba guum acīn, ke yen acī yēn ye tooc bī gamdun la tiŋ. Aduēr ayic alanden lōn nadē ke jōŋrac acī we lōk ruēēny, ku lucidan cuk looi acī riāāk.

⁶ Emēn Timothī acī dhuk ciēn, ku yeen acī thoŋ path cī yō miēēt puōth bēēi lōn wek anjot we muk gamdun ku nhiarkē rōt. Acī lēk yō lōn ye wek yō tak akōlakōl, ku awiēckē bāk yō bēn tiŋ cīmēn wīc yōk ye buk we la tiŋ. ⁷ Kēya, kārēc gumku ke yiic, yōk aacī gamdun dēt puōth miēthakua, ⁸ rin cī yōk ye piŋ emēn lōn kēēc wek ë cōk gam yic, gam yō gām pīr yam. ⁹ Buk Nhialic leec apeī kēdē rienkun, rin miet puōu rēēr ke yō Nhialic nom ë wētdund? ¹⁰ Akōl ku wēēr, Nhialic ayeku thiēc yopuōth ēbēn ku buk we la tiŋ ku nyuthku we kë njot kēckē njic gamdun yic.

¹¹ Bī Nhialic yen Wāda nom ku Bēnydan dīt Jethu dhēl guir tēnē yō ku buk la tēnē we. ¹² Bī Bānyda nhiēr juak kamkun ku kōc kōk aya apeī, cīmēn nhiēr yōk we. ¹³ Bī we cōl aril puōth, ku wek aabī ya kōc cīn gup adumuōōm Nhialic Wāda nom, tē le Bānyda Jethu bēn kek kōc ë kacke ēbēn.

Pīr Nhialic cōl amit puōu

4 Kēya miēthakua, wek aa cuk lēk tē bī wek njic ciēn thīn bī Nhialic puōu miet. Ku ë yen tē piir wek thīn alanden. Ku emēn wek aa yeku lōŋ ku yōōkku we rin Bānyda Jethu, bāk ciēn kēnē cūst tueŋ. ² Wek aa njic kë cuk lēk we ë riel cuk yōk tēnē Bēny Jethu. ³ Wek aa wīc Nhialic bāk dhiel aa kōc path, ku cāk wepuōth ye yiēk kāk ë bal. ⁴ Njēk adhil yeguōp tiit bī ciēn dhēl puōth Nhialic kek athēk, ⁵ ku cīi yepuōu yīk kāk ë bal cīmēn raan cīn gam tēnē Nhialic. ⁶ Ku ë kēnē yic, acīn raan loi kārēc tēnē mēnhē dēt cī gam. Wek acuk lēk ë wēt kēnē, ku acuk tēt we aya lōn bī Nhialic kōc kārēckā looi tēm awuōc. ⁷ Acīi Nhialic wīc buk yopuōth aa yiēk kāk ë bal. Awīc buk ciēn yō cīn gup adumuōōm. ⁸ Kēya, raan kuc bī wēl cuk lēk weekkā cīi piŋ, acie wētda yen cīi piŋ, ee wēt Nhialic, Nhialic we yiēk wēi.

⁹ Acīn kēn nadē ke benku lueel athōr kēnē yic bāk kōc kōc cī wēt Jethu gam nhiaar. Rin Nhialic guōp acī we piōōc tē bī wek rōt aa nhiaar thīn kamkun. ¹⁰ Ku ë yic, wek aa nhiaar miēthakun Mathedonia yic ēbēn. Ku anjot lēcku we, bāk nhiērdun juak yic. ¹¹ Tāāukē wenhiim ku bāk ciēn apath, bāk cīi ë ciēn guēnyguēny, ku raan ë rot muk apath kam kōc ë kōŋde cīmēn wāār cī yōk ye lēk we. ¹² Na lucikē ë kēnē ke wek aabī kōc kōc kēc wēt Jethu gam nhiaar ku thekkē we. Lucikē rōt bī ciēn kë yakē wīc tēnē kōc kōk.

†† 3:6 *Luci* 18:5

Aköl bën ë Bëny

¹³ Miëthakua, awïcku bāk yic njc rin kɔc cī thou ë kamkun, ku bāk cī dhiau wepuōth cīmën kɔc kōk cīnkë yekë njōth. ¹⁴ Ayeku gam lɔn cī Jethu thou ku acī ben pīr. Këya, yook aya, ayeku gam lɔn Nhialic abī kɔc ke cī wēt Jethu gam ku thoukë, cɔl aa ben pīr ku dhukkë kek ye.

¹⁵ Kën yen lëkku we ëmën, ee kë cī Bëny piōcc tënë yok kɔc bī njot yo pīr. Aköl bī Bëny bën, yok aacī bī la tuej tënë kɔc cī kaŋ thou. ¹⁶ Kɔc ëbën aabī röl atunydit Nhialic piŋ, ke koth kaŋ ë Nhialic lëk kɔc, ku Bëny guōp abī bën piny nhial. Ku kɔc cī thou ke cī wēt Raan cī lɔc ku dɔc gam, kek aabī kaŋ pīr. ¹⁷ Ku yok kɔc bī njot yo pīr aköl kënë, yok aabī kuōt yiic ke ke, ku yëth yo luät yiic buk rōm kek Bëny aliir yic nhial, ku yok aabī rëer ke Jethu akölaköl. ¹⁸ Këya, dætkë wepuōth ë wëlkä.

Guiërkë röt ë rin bën Bëny

5 Acin kën nadë ke benku lueel athör kënë yic buk aköl bī kakkä röt looi lëk we. ² Anjäckë kek we lɔn Bëny abī bën ke cī njc, cīmën dhie ye cuär bën wakōu ke cī njc. ^{†3} Të lueel ye ëlä, "Këriëcc ëbën apath acin kërac," ke këreec bī kɔc gum thīn abī dhiel bën ke cīn raan ye tak lɔn bī yen rot looi cīmën tiŋ dhie rōp rem apëi. Ku acin kɔc bī poth ë këreec kënë yic. ⁴ Ku wek miëthakäi, wek aacī cīt kɔc rëer muōth yic, rin wek aa njc Nhialic. Këya, aköl kënë acī bī la ciel wegup cīmën cuär ke kuōckë. ⁵ Week ëbën, wek aa rëer ruel yic rin njc wek Jethu. Yok aacī cīt kɔc rëer muōth yic kuc Nhialic. ⁶ Na ye këya, ke yok aacī nin cīmën kɔc kōk, yok aa dhil nhīim tīr ku dukku ye wiæet määu. ⁷ Ee wakōu yen aye kɔc nin, ku yen dëk kek thīn määu apëi. ⁸ Ku yok aa kɔc ruel. Këya, tiirku nhīim ku titku röt ë gamda ku nhiërda bī jɔŋrac yo cī duōŋ. Ku cɔlku njōth rëer ke yo

† 4:17 1Kor 15:51-52 †† 5:2 Mt 24:43; Lk 12:39; 2Pit 3:10

lɔn bī Jethu yo luōk, aye kōt. ⁹ Rin Nhialic akëc yo lōc ë tën rin bī yen yo tēm awuōc aköl lundit, acī looi këya, bī yo luōk dhël Bányda Jethu Kritho. ¹⁰ Acī thou rienkua rin bī yok pīr yodhie kek ye aköldä, tē piir yok ayi tē cī yok thou. ¹¹ Yakë wepuōth dæet, ku kuonykë röt kamkun, cīmën looi wek ye ëmën.

Lëk ciëen ku muōth

¹² Wek aa lëŋku miëthakua ku bāk kɔcdit wat wenhīim gam Bányda yic, kɔc luikä apëi kamkun theek, kɔc we nyuōth kë bāk looi pīr kɔc cī gam yic. ¹³ Njäckë kɔc ciëen apëidit ku nhiarkë ke rin kăpuōth yekë ke looi. Ku njäckë ceŋ kamkun.

¹⁴ Week aa yōokku miëthakua, bāk kɔc aa dak rōot cie luui lëk, ku riëlkë kɔc riōc gup nyin, ku kuonykë kɔc wic kuony, ku yakë raan ëbën jääm ke we cī wepuōth päl piny. ¹⁵ Dhiëlkë njc lɔn acin raan guur kërac këreec dët, ku yakë wic wepuōth bī ya këpath yen yakë looi kamkun ku kɔc ëbën akölaköl.

¹⁶ Yakë rëer we mit puōth akölaköl, ¹⁷ ku yakë rëer we rōk, ¹⁸ yakë Nhialic leec, kuat këriëcc rot looi tënë we. Kënë, yen awic Nhialic tënë we piërdun yic, ke we ye kɔc cī mat kek Raan cī lɔc ku dɔc, Jethu. ¹⁹ Duk Wëi Nhialic gël nhom. ²⁰ Ku duk wël kɔc ye lueel lɔn ye kek kāk Nhialic tiŋ, ye yōōŋ yiic. ²¹ Kaŋkë deet yic, muōkkë wenhīim këpath, ²² ku duōkkë röt ye thiäk kuat kërac.

²³ Bī Nhialic ë yo yiëk dōr, we looi bāk aa kɔc path këriëcc ëbën yic, ku muk wëikun ku guäpkun ke cīn yic ajuëcc aköl bī Bányda Jethu Kritho. ²⁴ Ku yen raan we cɔl ala gam ku abī looi.

²⁵ Rōkkë aya rienkua miëthakua. ²⁶ Miäthkë kɔc cī gam puōu ëbën. ²⁷ Wek aa yōk rin Bányda, bāk athör kënë kueen tënë kɔc cī gam ëbën.

²⁸ Bī dhëen Bányda Jethu Kritho rëer ke we.

‡ 5:8 Ith 59:17; Epe 6:13-17

2 Thethalonika

Wët nom

Athör tueŋ yic tēnē akut kɔc cī gam Thethalonika, ěcī Paulo gōt lɔn Raan cī lɔc ku dɔc abī bēn dhuk pinyhom. Kēnē ěcī kɔc kōk liäap nhīim Thethalonika. Ku athörden yic tēnē kɔc Thethalonika aya, Paulo ě jam lɔn akōl bī Bēny bēn acī thiōk. Rin ě wēt kēnē, kɔc kōk aake cī kōc ě luɔi, ku rēerkē ě path ke tit bēn Jethu raan cī lɔc ku dɔc. Ku Paulo ě wēt kēnē cōk piny ku nyooth, lɔn tueŋ ke Raan cī lɔc ku dɔc kēc dhuk, ke raan cɔl “Raan Rac” apeī abī tuōl ku yeen abī yet nhial apeī luɔi käreɔ.

Ku Paulo atuny Jethu, ee kɔc cī gam leec rin gamden looi kek luɔi pīr akōlriēc ěbēn, cɔk alɔn rēer kek ke gum ke liēp kenhiim ěmēn. Aaye dæet puōth bīk kōc ě cōk ku buōthkē tēden yen luui thīn yic, ku lek tueŋ ke loi kă-path.

Kāk tō thīn

Muōth tueŋ 1:1-2

Paulo adeet kɔc cī gam puōth 1:3-12

Kāk bī rōt dhiel looi ke Jethu kēc dhuk 2:1-12

Kɔc cī gam aa dhil kōc ě cōk 2:13-17

Rōkkē rienkua 3:1-5

Kɔc aa dhil luui 3:6-15

Muōth ciēn 3:16-18

1 Үen Paulo ku Thilath ku jɔl a Timothī aa Үok cī we tuōc athör wek akut kɔc cī gam gen Thethalonika, ku yakē kɔc Nhialic Wāda ku Bānyda Jethu Krītho. †

² Bī Nhialic Wāda ku jɔl a Bānyda Jethu Krītho we yiēk dhēen ku dōr.

Paulo adeet kɔc cī gam puōth

³ Miēthakāi Үok aa Nhialic dhiel leec akōlakōl ě rienkun. Ku ě yic buk looi kēya, rin gamdun ě rot juak akōlakōl ku nhiēr kamkun ě rot juak aya. ⁴ Ku ě yen rin ye Үok jam ke Үo nhiam ě rienkun akuut kɔc cī gam nhīim. Үok aa nhiam wēt rēer wek ke we gum ku gamkē wēt Nhialic, cɔk alɔn ye wek rēer ke we jör.

⁵ Ku Nhialic acī jōr kēnē looi bī yen tē le yen cōk thīn nyuōth. Rin abī we looi bāk aa kɔc bī mat bānyde yic, rin bānyde yen aguum wek. ⁶ Ku Nhialic abī kē la cōk looi, rin abī kɔc kek we jōr cɔl aa gum aya. ⁷ Ku yen abī kāk gumku nyaai tēnē Үo ku wek kɔc gum ěmēn, ku lok tēn lōŋ Үodhie. Kēnē abī rot looi tē le Bēny Jethu bēn piny nhial kek riēdīt apeī kek atuucken nhial. ⁸ Tē bī Jethu, mac abī dēp, ku kɔc cī jai wēt Nhialic abī tēm awuōc, kek kɔc cī jai bīk cīi pīr Wēt Puōth Yam ě Jethu Bānyda. ⁹ Keek aabi tēm awuōc bī kek gum akōlriēc

† 1:1 Luɔi 17:1

ěbēn, ku keek aabi gēl wei tēnē Bānyda Jethu, ku kākken dīt puōth bī ya kāk kɔc gōi, yiic. ††¹⁰ Tē bī yen akōldā, ke yeen abī gam alæccdit apeī rin kē cī looi rin kacke. Ku kɔc cī gam aabi gāi ku dorkē rin riel tō kek ye.

¹¹ Ku ě yen kē ye Үok rōok akōlakōl rienkun. Үok aa Nhialicda thiēc bī we bēi pīr cī yen we caal thīn yic, ku bī we tīŋ ke lēukē bāk met ě pīr kēnē yic. Nhialic abī we yiēk riel ku bāk kăpuōth wiēckē bāk ke looi, aa looi. Ku bāk kāk wiēc bāk ke looi aa looi dhēl la cōk rin cī wek Jethu gam. ¹² Tē looi wek ě kēnē ke wek abī Bānyda Jethu cɔl aye leec, ku abī we cɔl aye theek. Kēnē abī rot looi rin dhēen Nhialicda ku Bānyda Jethu Krītho.

Kāk bī rot dhiel looi ke Jethu kēc dhuk

2 Miēthakāi, calkē rōt aa benku lēk bēn Bānyda Jethu Krītho, ku tē bī Үok Үonhiim mat thīn ku rēerku kek ye. ² Duōkkē rōt cɔl aa liēp nhīim ku riākkē puōth wēl ye ke lueel lɔn cī Bānyda Jethu bēn. Tēdē alēukē bīk lueel lɔn cī Wēi Nhialic Үo nyuōth ě kēnē, tēdē ayekē lueel lɔn cī Үok kēnē piōc tēnē kɔc, tēdē lɔn cī Үok ye gōt ku tucku ke. ³ Duōkkē rōt cɔl awēn nyīn kuat dhōl yiic ěbēn, rin akōl bī Bānyda bēn

†† 1:9 Ith 2:10 † 2:1 1The 4:15-17

anoot, yet aköl bi kɔc juëc keyiic jäl mat ku kueeckë wët Nhialic, ku Raan Rac, raan lööŋ dhöl yiic emën abi tic, raan ye pan mac këde. ⁴Yeen abi jai kuat kë ye door ebën, ku yeen abi rot täau tueŋ këriëëc ebën nhom ke ye door ke cit Nhialic. Abi rot yäth tueŋ ku dhël Nhialic ku rɛc käk ye Nhialic door ebën. Ku yëth rot nhial ku tëëu rot ciel luaf Nhialic. †

⁵Cäk kakkä ye tak lɔn ci yen ke lëk we wäär rëer yen ke we? ⁶Ku emën anjickë alanden yen kë gël Raan Rac, raan lööŋ dhöl yiic bi cii bö. Ku yeen abi nyuɔɔth tē le tēde bēn. ⁷Ku rielden ye kek kuc lööŋ ebën alui piiny, ku yeen abi luui piiny këya yet tē bi raan ye gël nyaai. ⁸Tëën ke Raan Rac, raan lööŋ dhöl yiic ebën abi tic. Ku tē le Jethu Bányda bēn ka bi nök aliir thok ē path ku mēr piny ē ruelde. ^{†9}Raan lööŋ dhöl yiic abi bēn ke riel jɔŋrac. Ku abi käk cie yith ya looi, käk ruëeny ye tē ye luŋi ke kɔc göi. ^{†10}Ku looi kuat käk ye ke kɔc ruëeny ebën tēnē kɔc bi mää. Keek aabi mää rin ci kek kuc bik yic cii nhia rin bi ke luök. ¹¹Ku aabi Nhialic looi bi ke ruëeny apeidit bi ya kë cie yic yen yekë gam ē rot. ¹²Ku kë bi rot looi akiin, kuat raan këc yic gam ku ye puü miet luci adumuɔm yic, abi luök wei.

Kɔc ci gam aa dhil kɔc ē cök

¹³Miëthakäi, wek aa kɔc nhieer Bëny. Yok aabi Nhialic aa leec ē rienkun akölaköl rin wek aaci Nhialic lɔc bäk tō kam kɔc tueŋ bi kaŋ luök yiic. Wek aaye luök dhël Wëi Nhialic we looi bäk aa kɔc path, ku rin ye wek wët yic gam. ¹⁴Nhialic aci we cɔl ē dhël Wët Puɔth Yam yen yeku lëk we. Yeen aci we cɔl ku bäk diik Bányda Jethu Kritho rɔm kek ye. ¹⁵Këya, miëthakäi duökkë wenhiiim war, lak tueŋ ke we muk yic cuk piöcc tēnē we wäär rëer yok ke we, tēdē ke cuk göt athör cuk tuŋc we yic.

¹⁶Nhialic Wäda anhiar yo, ku ē yo nyuɔth lier piände. Ku ē yen cii yen ye kɔc deet yen yo deet puɔth, ku cɔl anjicku lɔn bi yok la pan Nhialic. Yok aa röök bi Nhialic kek Bányda nhom, Jethu Kritho, ¹⁷week deet puɔth ku gëm we riel bi wek aa luui käpath. Ku lëukë bäk käpath aa lueel akölaköl.

Röökkë rienkua

3 Emën, tē jɔl wëtdië wiik, wek aa yöck miëthakäi bäk röök rienkua, rin bi wët Bányda lac thiëi piny

† 2:4 Dan 11:36; Edhe 28:2 †† 2:8 Ith 11:4 † 2:9 Mt 24:24

ke dieckde cimën ci yen rot looi këya kamkun. ²Röökkë aya bi Nhialic yo kony tēnē kɔc rɛc, rin acie raan ebën yen wët gam. ³Ku Bëny ē kë ye lueel tiëŋ nhom, ku abi we deet puɔth ku abi jɔŋrac gël bi ciën këreec lui we. ⁴Ku Bëny yen ē ye cɔl anjicku alanden lɔn looi wek kë yeku lëk we, ku lɔn bi wek la tueŋ ke lucikë këya. ⁵Yen ē röök bi Bëny we cɔl anjicku nhieer Nhialic apeidit. Ku yik we riel puü cimën riel piände yen Kritho.

Kɔc aa dhil luui

⁶Miëthakäi, wek aa lëkku riel ci Bányda Jethu Kritho gäm yo bäk röt mæec wei tēnē miëthakäi aa dak röt cie luui, cie käk cuk lëk ke ye looi. ⁷Week anjickë yen tē dhil wek yo kiëët thin, rin yok aa yo cie röt ē dak wäär rëer yok ke ē tök. ⁸Acin kënē raan cuk kaŋ lööm ke këcku yɔc, yok aa yo ye luui aköl ku wëer, ee rin bi ciën raan kamkun tēëu këde piny bi yen yo kony. ⁹Kënë acuk looi, ku acie lɔn cin yok yic buk we thiëc ē miëth. Yok aaci luui, rin bäk yo kiëët bäk pir cimënda aya. ¹⁰Acuk lëk we wäär rëer yok ke ē tök, “Na ye raan kuc bi cii lui ke duökkë gëm këcam.”

¹¹Yok aa gät athör kënē rin ayeku piŋ emën lɔn rëer kɔc aa dak röt cie luui kamkun, kɔc cie kækken ye looi, kɔc rëer ke ciik röt käk kɔc kök yiic. ¹²Yok aa lëk kɔcä riel Bányda Jethu Kritho bik pir pir path, ku yekë luui bik röt muk kækken. ¹³Ku week, miëthakäi duökkë dhör luci këpath.

¹⁴Na le raan kuc bi wët ca göt athör kënē yic cii gam, ke muökkë nhom ku yakë göör, ee rin bi njic lɔn yen kërac yen looi. ¹⁵Ku duökkë ye ciëŋ cimën raan la ater ke we, lucikë cimën menhkuu dun wiëckë bi kaŋ njic.

Muɔth ciëen

¹⁶Bi Bëny nhom guöp, raan yo gäm döör we yiëk döör, kuat këriëëc ebën yic akölaköl. Ku rëer ke we ebën.

¹⁷Yen Paulo, yen agät ē muɔth kënē ē ciëendië, kënē yen ē tē ye yen rienkië gät thin athör ya göt ebën cök, kënē yen ē tē ye yen ye gät thin.

¹⁸Bi dhëŋ Bányda Jethu Kritho rëer kek we.

1 Timothî

Wët nom

Timothî ë ye riénythii cî gam pan yen Turkia ëmën, wun ë raan Girîk ku man ke ye nyan Itharel. Ee ye cath kek Paulo ku kony ë piöc. Athör kënë cî Paulo gät Timothî ë jam wël kadiäk. Athör acî jock yöök piöc lueth tënë akut kôc cî gam, cî liäp nom kek piöc kôc Itharel ku kôc cie kôc Itharel. Piöc kënë aye lueel lon kâk pinyhom aa rëc. Ku alëu raan bi kuony yök ë njiny kâj cî moony ë rot, ku luci ye ke miith kôk theek ku cî thiëk. Ku dët ye kek rou tō athöör yic aya, ee piöc mäac akut kôc cî gam ku duör Nhialic kek tē bi bāny kôc cî gam ku jol aa kôc ke kuony aa rëer thîn. Ku kē ye kek diäk, Paulo ë Timothî wëët athör cök ciëen tē bi yen ya alony Jethu Kritho thîn, ku jol a luci muk ke lõj akuut juëc kôc cî gam.

Käk tō thîn

Muõth tuej 1:1-2

Piöc rin akut kôc cî gam ku kôc mac ke 1:3–3:16

Piöc tënë Timothî rin lucide 4:1–6:21

1 Ee yen Paulo atuny ë Jethu Kritho cî Nhialic yen yo luök, ku Jethu Kritho yen njäthda lëk ba ya atuuc. ² Ee yen tuc athöör manh cî manhdie ayic cî wët Nhialic gam cöl Timothî. Bi Nhialic Wäda ku Jethu Kritho Bānyda yin a nuään ku yik yi dhëej ku döör. †

Paulo acî Timothî lëk bi yenhom tiit piöc ë lueth

³ Wäär cieth yen ya la Mathedonia, yin aca yöök ku ba rëer Epethuth, rin ba kôc kôc piöc ë lueth yöök ku bik cî la tuej ke piöc wël lueth. ⁴ Lëk ke bik köc anyikööl yekë ke lueel akölaköl. Ku jol aa rin juëc wärkendit kôc, ee rin ye kôc rëer ke teer röt ë path, acin kē yekë juak kâk cî Nhialic guir yiic. Rin wët Nhialic aye njic tē cî raan gam. ⁵ Wët lëk yi ë rin nhiër bën ke njic puön path, ku gam ë yic. ⁶ Kôc kök aa cî kenhim wel roor ku yekë jam wël cîn kē kony kôc thîn. ⁷ Awickë ku bik kôc piöc lööj Nhialic, ku keek acie wëlken yekë lueel ë deet yiic, wël yekë ke lueel ke cî kepuõth tãj.

⁸ Anjicku yen lon puõth lõj tē njic ye muk nom apath. ⁹ Anjicku aya, lon lõj acie looi rin kôc path. Aye bëei bei rin kôc rëc. Ku aa kôc lõj dhöl yic, ku kôc cî wët Nhialic dhöl yic. Ku kôc käreec looi, ku kôc cie Nhialic ye röök ku cîk thek. Ku rin kôc ë kôc ke dhiëth ke nök. Ku rin kôc kôc nök. ¹⁰ Ku tënë kôc la gup akor ku kôc kök ke lööm röör kök cî ke. Ku kôc kôc yaac, ku alueth, ku kôc ë lueth lueel cök aa lon kuëej ke, ku jol a keriëec ëbën cî thääny kek yith ye piöc. ¹¹ Ku piöc puõth kënë athöj

kek Wët Puõth Yam path apei bö tënë Nhialic la döc, ku ë yen acî thön ya ba piöc.

Dhëej Bëny tënë Paulo

¹² Jethu Kritho Bānyda aba leec rin cî yen ya yiëk riel. Ku njöth yapuõu ku looi ya ba lucide looi. ¹³ Cök alon cî yen ke kuöc aa jam wäthëer rin Jethu, ku ca kôc cöl agum. Ku ya kâk kök looi, ke yen acî Nhialic nyuõth lier piände, rin yen acî luui ke cîn kën ë njic. Ku yen a ya kéc wët Nhialic gam. ^{††14} Ku Bānyda acä yiëk dhëejden dit apei kek nhiër, ku gam kâk tō ë tök kek Jethu Kritho.

¹⁵ Wët yic yen lëu ba lueel, ku alëu bi gam akîn, Jethu Kritho acî bën pinyhom ku bi kôc käreec looi bën luök. Ku yen, ee yen raan wat kôc rëc nhiim. ¹⁶ Ku Nhialic alir puõu tënë ya, ku ë rin ë wët kënë yen acî Jethu Kritho ya nyuõth lier piände dit apei, rin bi ya yen ye ke raan käreec looi apëdit nyuõth thîn. Ku bi ya thõj kôc bi wëtde gam aköldä ku yökkë pîr akölrîëc ëbën. ¹⁷ Tënë Nhialic Madhöl Bëny mëc akölrîëc cie tiñ, Nhialic tök ye theek ku lec akölrîëc ëbën. Yenakan.

Paulo acî Timothî yöök ku bi yepuõu dëet

¹⁸ Timothî, wëndië, yin aba thön kënë ku bi wël cî lueel riëku thëer röt tiëej, rin na buõth keyiic ke yin abi lucidu njic looi, ¹⁹ tē muk yin gamdu apath ke njic puõn path. Kôc kök aa kéc wël cî thön ke muk nhiim ku aacî gamden rac. ²⁰ Kam ë kockä aa yi Yëminaiith ku jol

† 1:2 Luci 16:1

†† 1:13 Luci 8:3; 9:4-5

aa Alekdhändĕr, kɔc kek ca thön jɔŋrac ku bĭ ke piöc bik Nhialic cĭ ben dhöl.

Tĕ bĭ kɔc aa röök thĭn

2 Tuenj, yĭn ayöök bāk aa röök ku yakĕ Nhialic thiĕc. Ku yakĕ röök rin kɔc kök ku lĕckĕ rin raan ĕbĕn, ² cĭmĕn bānyŋaknhĭim, ku kɔc kök tō riel kecin. Ku buk pĭr ke ʒo döör ke cĭn akĕĕk kam kɔc. Ku yeku kac tōk kek Nhialic ku cĭnku gup acuɔl. ³ Kĕnĕ ĕ kĕpath ku ĕ Nhialic cɔl amit pušu, ⁴ yen wĭc raan ĕbĕn bĭ poth kĕrac yic ku bik wĕt yic njic. ⁵ Nhialic ĕ tōk ku jɔl aa raan tōŋ döör kɔc ke Nhialic, Jethu Krĭtho, ⁶ yen cĭ rot gam bĭ nök bĭ kɔc ĕbĕn waar, ku wĕt kĕnĕ acĭ nyuoc̄th aköl cĭ lɔc. ⁷ Ku rin ĕ wĕt kĕnĕ yen acĭ ʒa kuany, ke ʒa atuuc ku ya raan piöc tĕnĕ kɔc cie kɔc Itharel, ku ba gam ĕ yic luɛɛl. ʒen acĭ lueth luel, ee yic yen aluɛɛl. †

⁸ ʒen awĭc röör wuööt thok ĕbĕn, ku bik kecin taar nhial ke röök tĕnĕ Nhialic, ke cĭn riääk ĕ pušu, ku agöth.

⁹ ʒen awĭc diäär bik aa cienj alĕth path. Ku cĭkkĕ ken-hĭim ye nai dhöl tuut kek kɔc. Ku cĭk ye cienj mĭlāŋ tōc ku alĕth ku guĕt kök ye ʒɔc wĕu juĕc apĕi. ††¹⁰ Ku keek aa dhil röt cɔl adhĕŋ kăpuoth yekĕ ke looi, kāk ye diäär cĭ gam looi bik Nhialic aa door.

¹¹ Tik adhĭl piöc lier guöp ku ye wĕt cĭ lĕk ye gam.

¹² Tik acā ye puöl ku bĭ ya piöc tĕdĕ ke la riel tĕnĕ röör, aadhil rĕer ke lir gup. ¹³ Rin Adam yen ĕ kɔŋ cak, ku jɔl Eba ben cak. ††¹⁴ Ee cie Adam yen cĭ wĕŋ nyin ĕ ye tik yen ĕcĭ wet nyin, ku cĭi lōŋ Nhialic thek. ††¹⁵ Ku diäär aabi kony ku luäk keek dhiĕnh mĭth yiic, tĕ le kek tuenj keye kɔc cĭ gam, ku nhiĕr kepuöth, ku yekĕ kɔc ĕ luui kăpath dhĕl athĕĕk.

Bāny akut kɔc cĭ gam

3 Ku wĕt yic cĭn yic lueth akin, na le raan wĭc ye ku bĭ ya bĕny kɔc cĭ gam, ke luɔi path nhiaar. ² Bĕny adhĭl a raan cĭn kĕrĕc ye looi. Yeen adhĭl la tienj tōk, cĭ gam pušu ĕbĕn. Ku alir guöp ku cĭi kăŋ ye bāth ku athek yeguöp. Ku ĕ kɔc bĕn tĕnĕ ye njic lor. Ku alĕu ku bĭ kɔc piöc. ³ Yeen acĭe raan ĕ wĭɛt ĕ mäu, tĕdĕ keye raan ĕ tɔŋ. Adhĭl a raan njic cienj ke kɔc. Ku acĭe raan nhĭar wĕu apĕi. ⁴ Adhĭl paande njic mac apath bĭ miĕthke cɔl athek ye, ku yekĕ wĕtde piŋ. ⁵ Na kuc raan paande mac, ke lĕu kĕdĕ ku bĭ kɔc cĭ Nhialic gam njic aa guiiir? ⁶ Yen adhĭl a raan cĭ nhom bak ĕ gam yic rin ku bĭ cĭi nhĭam bĭ luök wei aya cĭmĕn jɔŋrac. ⁷ Ku yeen adhĭl a raan ye kɔc kĕc gam njic jam rienke, rin bĭ cĭi wāi wĭn jɔŋrac bĭ guöp yār. ††

Kɔc kɔc kony luɔi kāk Nhialic

⁸ Kɔc kɔc kony luɔi kāk Nhialic aa dhil aa kɔc path thek cĭn kĕ yekĕ moony. Keek aacie kɔc dek mōu apĕi, tĕdĕ keye kɔc kok wĕu. ⁹ Keek aa dhil gam cĭ nyuöth

† 2:7 2Tim 1:11 †† 2:9 1Pit 3:3 † 2:13 Cāk 2:7, 21-22 †† 2:14 Cāk 3:1-6 †† 3:7 Tit 1:6-9

ke muk kepuöth, ku mukkĕ puön ʒer. ¹⁰ Keek aa dhil them tuenj, ku na cĭk njic luui, ka jɔl puöl bik kɔc aa kony luɔi. ¹¹ Diäärken aya aa dhil gup la athĕĕk ku cĭk ĕ luum kɔc tōŋ gup, keek aa dhil aa kɔc lir gup, ku aacie kɔc ye ruĕeny kĕriĕc ĕbĕn yic. ¹² Raan kɔc kony luɔi kāk Nhialic adhĭl la tienj tōŋ cĭ gam pušu ĕbĕn, ku adhĭl miĕthke ku paande njic mac apath. ¹³ Kɔc kek kɔc kony luɔi, ku aa luɔiden njic looi, aaye theek, ku alĕukĕ bik aa jam kɔc nhĭim ke cĭn riöc guöp. Ku piirkĕ gamden yic tĕnĕ Jethu Krĭtho.

Kĕril nyuoc̄th

¹⁴ Cĭmĕn gĕt ʒen athör kĕnĕ tĕnĕ we, aya njöth wek aba la tienj. ¹⁵ Ku na le kĕ gōu ʒa, ke athör kĕnĕ abĭ we cɔl anjic tĕ lĕu bĭ wek kāk akut cĭ gam aa luoc̄i thĭn, ku yen akut kɔc cĭ gam ĕ Nhialic pĭr, yen ĕ mĕn yen yic kuony.

¹⁶ Acĭn raan lĕu bĭ kĕ cĭ nyuoc̄th, kĕdan thekku ĕ yic, jai.

Yeen acĭ nyuoc̄th ke ye raan.

Acĭ Wĕi Nhialic nyuoc̄th lɔn ee yen raan la cök.

Ku acĭ atuuc nhial tienj,

ku lĕk wuööt ĕbĕn.

Ku kɔc pinynhom aaci bĕn la gam tĕnĕ yeen,

ku acĭ ʒāth nhial pan Nhialic.

Kɔc piöc aa wĕŋ

4 Aye Wĕi Nhialic lueel ĕ gĕi lɔn kɔc kök aabi gamden cĭ ben aa theek aköldä. Keek aabi kāk bĭ jakrĕc ke aa wĕŋ nyĭn aa gam, ku buothkĕ piöc jakrĕc yic. ² Piöc cĭt ĕ kĕnĕ aye thiäi piny kɔc aa lueth kɔc wĕŋ, kɔc cĭn kĕ njic piäthken. ³ Kɔc cĭt kākĕ, aa kɔc ʒöök ka awuöc ku bĭ raan thiĕĕk, ku ciem mĭith kök yekĕ tak ka rĕc. Ku yen Nhialic acĭ mĭithkă cak ku bĭ kɔc cĭ gam njic yic keek aa cam tĕ cĭ kek kaŋ röök. ⁴ Kuat kĕriĕc ĕbĕn cĭ Nhialic cak apath, acĭn kĕ lĕu bĭ kɔc kuc, ku yen kĕriĕc ĕbĕn aye cam ku röök kɔc bĭ Nhialic leec, ⁵ rin wĕt Nhialic ku röök ĕ miĕth cɔl apath.

Aluaj Jethu Krĭtho

⁶ Tĕ piöc yĭn wĕlkă tĕnĕ miĕthakua, ke yĭn abĭ ya raan luɔi path ĕ Jethu Krĭtho cĭ njic muk ĕ dhöl gam yith ku piöc path ca buoc̄th yic. ⁷ Ku mĕc rot wei anyĭkööl cie yith ĕ Nhialic, anyĭkööl cĭn wĕtde yic cĭi path bĭ ke aa lĕk kɔc. Lui apĕi ba rot piöc ba pĭr cĭt tĕ wĭc Nhialic ye thĭn. ⁸ Luɔi ye raan looi ĕ guöp muk bĭ riel apath, ku luɔi ye yĭn rot piöc ba pĭr cĭt tĕ wĭc Nhialic ye thĭn anjĕĕn apĕi, rin ala kĕ ye njöth thĭn piir ĕmĕn yic, ku pĭr pan Nhialic aköldä. ⁹ Ku yic yen lĕu ba lueel bĭ gam akin. ¹⁰ ʒok aabi buöc ku luuiku apĕi, rin yok aa njöth Nhialic pĭr, yen raan ĕbĕn kony, ku tuenj aa kɔc cĭ wĕtde gam.

¹¹ Yakĕ kɔc ʒöök ku piöcĕkĕ ke ĕ kākĕ. ¹² Duökkĕ kɔc cɔl aaye we dhöl gup rin koor wek. Ku luɔikĕ röt bĭ kɔc cĭ gam röt aa thōŋ we ĕ jamdun yic, ku piĕrdun ku

nhiërdun ku gamdun ku lɔn cīn wek gup ajuëëc. ¹³ Agut tē bī yen bēn, yakē wēl cī gōt athōr Nhialic yic kuēn kɔc. Ku yakē kɔc lēk ku piōōckē ke. ¹⁴ Duk yīpuōu wel wei kē cī yiēk yī yic ē rot, kēwāār ca yōk dhēl cī Nhialic lēk kɔc ē rienku wāār tēēu kɔcdit akut, kɔc cī gam kecin yīn-hom.

¹⁵ Tāāu yīpuōu piny apath ba kāk Nhialic njec looi, ku bī raan ēbēn luōidu tiŋ tē le yen tuenŋ thīn. ¹⁶ Tiŋ piērdū cōk ku kāk ye piōōc apath. Dēet wētdu yic apath, rin na loi kēya ka bī yī luōk ku kɔc wēlku piŋ aya.

Kāk loi tēnē kɔc cī gam

5 Duōkkē raandit ye kuōc jāām, yakē jāām dhēl athēēk cimēn wuurdun. Yakē riēnythii njec jāām apath cimēn miēthakun, ² ku yakē diāardit jāām kecit märkun, ku diāärkor kecit nyiērakun ke we cīn puōth akuēeth.

³ Thekkē lēēr cīn nhīim kɔc ke kony. ⁴ Ku na la lēēr mīth, tēdē ke ye mīth miēthke, ke keek aa dhilkē kaŋ nyuōoth lɔn cī kek gam ē dhōl muk kek kɔc manyden thok thīn. Ku kēya aabī kɔc ke dhiēth ke, wārken dīt ku märken dīt riōp rin wāār muk kek ke. Ku kēnē yen ē Nhialic cɔl amit puōu. ⁵ Lēēr rēēr ē rot ke cīn raan muk ye ayic ē Nhialic njōōth, ku ye rōök wēēr ku akōl, ke ye Nhialic thiēēc ku bī ye kony. ⁶ Ku lēēr ye yiēk yepuōu miēt puōu ē rot, acit raan cī thou cɔk alɔn ŋuōt piēr yen. ⁷ Lēkkē kɔckun cī gam ē wēlkā aya, rin ku bī ciēn raan gāk ke. ⁸ Ku na le raan cīi kɔc ruāāi kek ye muk, nadē ke ye manyde thok, ka cī kuc ē gam, ku raan cīn gam aŋuēēn tēnē ye.

⁹ Acīn lēr mēt akut lēēr yic tē kēc ruōnke thiārdātem waan thok. Ku ē ye tiŋ path tēnē muōnyde. ¹⁰ Ku aye njic rin wēt kəpuōth ye looi, cimēn lɔn njic yen mīth muk, ku ē kɔc gɔcŋ apath, ku ē kɔc cī Nhialic gam luōi kəpath, ku ye kɔc la kē jōr ke kony, ku ye cool luōi kuat kēriēēc ēbēn path.

¹¹ Duōkkē lēēr kor ye mat akut lēēr yiic, rin na lek rōōr tak, ka cɔl rōt athiak, ku cīk kepuōth ben yiēk wēt Raan cī lɔc ku dɔc. ¹² Ku kēya, ka cā awuōc looi ē rin cī kek athōn wāār bik aa looi thoŋ kōu. ¹³ Keek aya aabī piōc rēēr piiny ē path ku yekē bēēi kuany yiic, ku dēt rac aya, keek aabī aa kɔc alop jɔt ku yekē luup wēl cīi path. ¹⁴ Ke yeen aya tak lɔn puōth yen bī lēēr kor aa thi-aak, ku bik la mīth, ku mackē bāāiken apath, rin bī raan aterda dhēl cīi yōk bī ke aa jāām wēl rec kegup. ¹⁵ Lēēr kōk ēmēn aaci jai wēt Jethu ku keek aaci jŋrac buōoth cōk.

¹⁶ Ku na le tiŋ cī gam tō lēēr manyden thok, ka dhilke muk apath, ku cīi ke pēl akut kɔc cī gam bī ya yen muk ke, rin bī akut kɔc cī gam yēnhom yiēk muōōk lēēr cīn nhīim kɔc muk ke.

¹⁷ Bāny luōi akut kɔc cī gam looi apath aaye theek ku riōp ke, rin ye kek kɔc ē luui apei, kɔc kek kɔc lēk wēt Nhialic ku yekē kɔc piōōc. ¹⁸ Aye athōr theer wēl Nhialic

lueel, “Duk muōōr der thok tē luui yīn ye bī rap kōōm.” Ku kēya, “Raan ē luōi adhil yiēk ariōpde.” †

¹⁹ Duōkkē wēt gɔcny raandit ye gam tē cī yen kɔc karou ku diāk kek gɔcny yen. ^{†20} Tē le yen kɔc cī kērac looi ka dhil nyieeny kɔc nhīim, rin ku bī kɔc kōk kēcit ē kēnē cīi ben looi.

²¹ Wek ayōōk Nhialic nhom, ku Jethu Kritho ku jɔl atu-uc cī Nhialic lɔc, thekkē wēlkā ke we cīi kɔc ye tek yiic bī la raan dēt yakē ŋuāān kuat kē luōikē yic.

²² Duōkkē ye lɔc yen lɔn kuēny wek raan bī Nhialic luōi. Duōkkē rōt mat luōi kārēc yiic, rēērēē ke we lip gup.

²³ Duōkkē piū ye dek kepēc, yakē muōn thin-nyōt dek, ku bī we kony bī thiōōr we cīi ye lac piāār yiic.

²⁴ Kārēc ye kɔc kōk looi aa la gei kɔc nyīn, ku aake wat nhīim ē luk yic, ku kɔc kōk aaye kāracken cīk thiaan jāl njic ciēn. ²⁵ Ku ē dhōl tōōŋ kēnē, kəpuōth ye raan looi aa cie muōcny, ku kəpuōth kōk cī thiaan aabī njic akōldā.

6 Aloony ēbēn aa dhil luui apei, ku yekē bānyken theek apei, rin bī ciēn raan kuc jam rin Nhialic, ku jɔl aa piōōc ye yōk kɔc piōōc. ² Aloony kɔc cī gam acik lēu ku bik kɔcken cī ke loony dhōl gup, rin keek aa wāmāthakēn. Kē lēukē bik looi ē lɔn bik luōiden aa looi apath, rin kɔc la kē yekē yōk luōi yic, aa kɔc cī gam nhiarkē ke. Aa kek kāk lēukē bāk ke piōōc tēnē kɔc, ku yakē ke dēet puōth bik ke theek.

Piōōc ē yic ku piōōc ē lueth

³ Raan piōōc wēt dēt cie kēn ē Nhialic ku acīi thōŋ kek wēl Bānyda Jethu Kritho ku jɔl aa piōōcda rin Nhialic, ⁴ ke yeen anēk nhiam wei ku acīn kē njic. Yeen ala kē wīc cie thōk yepuōu bī rot aa tēer ku gōth ke kɔc wēl cie yith, ku kēnē ē tiēel bēēi ku kēēk kɔc, ku lēēt kɔc rōt, ku bīi diu rac kam kɔc, ⁵ ku kɔc cīn nhīim aa rōt cool ē teer ku acīn yiny tō ke ke. Ayekē tak lɔn yath ē dhēl kɔc cɔl ajak.

⁶ Ee kēya, yanh la cōk ē raan cɔl ajak apei, tē cī yen kāk tō ke ye gam piānde ēbēn. ⁷ Rin yōok acīn kē cuk bēēi pinyinhom, ku ka cīn dēt lēuku buk nyaai thīn. ⁸ Na lok kē camku ku kē cenju ka cīn dēt yīkku yōpuōth. ⁹ Kɔc ye wīc bik jak, aaye piāthken thel kārēc yiic, ku keek aa wēi kāk kuckē ku kārēc ye piāthken nhiaar, kāk ke thel riāāk yic ku rec ke. ¹⁰ Rin ku bī raan jīēk nhiaar, ee kɔc miēet kuat kākjuēc rec yiic. Kɔc kōk aaci kepuōth yiēk jīēk apei agut bik nhīim mār ē gam, ku keek aaci kəjuēc njōōŋ ē nyin bēēi kepuōth.

Timothī aci nyuōth luōide

¹¹ Ku yīn raan Nhialic mēec rot wei luōi kārēc yiic, ku ye dhōl la cōk yen muk cōk. Ku ye luui kāk Nhialic ke yī njōth Jethu ku ye kɔc nhiaar, ku ye gum, ku ye raan njic ciēŋ ke kɔc. ¹² Thār kē yeku gam apath, ku muk piēr

† L.rou 25:4; Mt 10:10; Lk 10:7 (aliu ciēnŋ jīēnŋ yic) †† 5:19 L.rou 17:6; 19:15

akölrĭëc yen ë cɔɔl Nhialic yĭ apath aya, këwäär ca gam ba lueel thuɔɔdu kɔc juëc nhĭim. ¹³ Nhialic nhom, yen wëi yiëk këriëc ëbën, ku Jethu Krĭtho, yen cĭ ye lueel gai wäär Pilato nhom, yĭn aya yöök, ¹⁴ muk lööŋkă nhĭim apath ke cĭn kë wääc yet aköl bĭ Bănyda Jethu Krĭtho bën bën. ¹⁵ Lɔn bĭ yen bën bën abĭ rot looi aköl cĭ Nhialic tak yen raan cĭ dɔcɔc, ku yen Bënyŋaknhom yetök, yen Bënyŋaknhom tō tuenŋ bānyŋaknhĭim, ku ye Bëny bāny. ¹⁶ Ee yeen yetök yen acie thou, ku yen aciënŋ ruel yic, ruel cĭn raan rot thiäk ye. Acĭn raan cĭi ye kaŋ tĭŋ, ku acĭn raan lëu ku bĭ ye tĭŋ. Yen aaye theek, ku ala riëldĭt tet akölrĭëc ëbën. Yenakan.

---

† 6:13 Jn 18:37

¹⁷ Yöök kɔc cĭ jak kāk piĭr pinynhom bĭk cĭi nhiam, ku cĭk ŋäthden tēëu kāk cie yith yiic cĭmën jĭëk, ku ye Nhialic yen ŋöthkë, Nhialic cĭ ɔo yiëk këriëc ëbën ë biökruaalde ku buk puöth miet. ¹⁸ Yöök ke bĭk kăpath aa looi, bĭk aa abiökruëel, ku dhilkë kākken aa rɔm kek kɔc kök. ¹⁹ Këya, keek abĭ jĭëk la cök tōöu ë rienken pan Nhialic. Ku ë yen abĭ ya kërĭl dĭit bĭ ke cök piny aköldä. Ku yen abĭ kek piĭr la cök yök. ²⁰ Yĭn Timothĭ muk kë cĭ kuëi yĭ apath. Mëec rot wei ë jam rac cĭi thiäak ke Nhialic yic, ku ater cĭn yic kë kuany ye kɔc kök yĭin jööny ë lueth ku luelkë ke ŋĭëc ë kăŋ. ²¹ Rin aye kɔc kök lueel lɔn ŋic kek kăŋ, ku ë tēënë, keek acĭ mër wei dhöl gam yic.

Dhëenŋ Nhialic abĭ rëer ke we ëbën.

2 Timothî

Wët nom

Athör ë rou cî Paulo gät Timothî ala yic wël wëët juëc. Rin cît Timothî manh koor ku ye raan ye kony ë luji. Wët-dît athör yic, ee gum. Timothî aye yöök bî yepuûu dëet ke la tuen̄ ke nyooth wët Jethu Kritho ke cî gam. Ku muk piöoc ë yic Wët Puoth Yam ku athör thæer wël Nhialic. Ku ye luui kecît raan ë piöoc ku ye raan koc lëk wët ë Nhialic, ke cî riöc koc bî ye luc ku jëikë wët lueel.

Paulo acî Timothî lëk athöör yic apeï ku bî rot cî met jam kanyiaap yic ku teer wël kuc nhiim. Wëlkä koc ke piñ, aa kërac yök thîn.

Ku kënë ëbën, Timothî acî bën lëk pîr raan ë gët athöör, wët gamde, lier puûu, nhiër, riel ë puûu ku gum.

Käk tō thîn

Muöth tuen̄ 1:1-2
 Lec ku lëk 1:3–2:13
 Wëët ku lëk 2:14–4:5
 Pîr Paulo 4:6-18
 Thök ë wël 4:19-22

1 Ee ÷en Paulo atuny Jethu Kritho cî tooc ba koc bën lëk piir cî thön rëer ke Jethu Kritho.

² Tënë Timothî, manhdiën nhiaar, bî Nhialic Wäda ku Jethu Kritho Bännya yî nuaän ku yik yî dhëen̄ ku döör. †

Timothî acî dëet puûu bî gamde muk

³ Nhialic yen ya door puön cîn yic diu, aya leec cimën wärkuan dît. Aya leec tē tek ÷en we tē röök ÷en aköl ku wëer. ⁴ ÷on cî wek dhiau rin cî yok puök aya tak, ku awiëc ku ba we ben tiñ, rin ba puûu miët. ⁵ Lon ye wek koc cî gam ë yic amuök nom, ku athön̄ kek tēcît tē cî moordit Loith ku jol aa moor Yunith gem thîn aya. Aya yök yapuûu lon cî yin gam aya. ^{†6} Ee rin ë wët kënë yen aye ÷en yî lëk ba miöc wäär cî Nhialic yiëk yî, wäär tēëu ÷en yacín yinhom ba yî döc cöl arëer ke dëp yîpuûu. ⁷ Wëi cî Nhialic yiëk yo acie yo cöl ariöc. Wëi Nhialic ë yo yiëk riel, ku nhiarku röt, ku ye raan rot muk apath bî kërac cî loi.

⁸ Duk rot ye yök ciët yî bî guöp yär tē lëk yin koc wët Bännya, ku yeen aya, duk rot yök ke yî bî guöp yär rin cî ya mac wëtde. Mät rot ya ba gum rin Wët Puoth Yam, ku Nhialic abî yiëk riel ba luui rin wëtde. ⁹ Yeen acî yo kony ku acî yo loc buk aa kacke, ku acie rin këpuoth cuk looi, ee rin këden wic. Ku acî Nhialic guiir këya rin piathde. Ku tēwäär këc piny guo cak, Nhialic ëcî Jethu Kritho guiir bî yo nyuöth piathde. ¹⁰ Ku ëmën Jethu

Kritho acî loc ku döc, aluän̄da acî riel thou tiaam, ku bîi Wët Puoth Yam la gei cît ruel. Ku yik yo pîr akölrüëc ëbën.

¹¹ Nhialic acî ya kuany ba ya atuuc ku ya raan piöoc ba Wët Puoth Yam lëk koc. ^{†12} Ee wët kënë yen aguum ÷en kakkä ëmën. ÷en not ya këc puûu pëk wei, rin ÷en anjic raan cî ÷en wëtde gam, ku anjic alanden lon yeen ala riel, ku abi kë cî thön tiit apath agut cît aköl bî yen ben la dhuk. ¹³ Muk wël puoth yith ca piöoc tënë yî nhiim apath, ke cît käk ba bucoth cök piërdu yic. Ku rëer ë gam ku nhiër yic, käk ye yök rin ye wek tök kek Jethu Kritho. ¹⁴ Muk këpuoth cî thön yî apath ë riel Wëi Nhialic rëer kek yo.

¹⁵ Yiin anjic lon cî koc ke rëer kek ÷en ëbën pan Athia, agut Pigeluth ku Yermojinith, kuc piöocdië ku jiëlkë.

¹⁶ Bî Nhialic paan Onethiporuth döc rin acî ÷en kony bî ÷en a muoc miëth, ku cîi guöp riöc wët cî ya mac.

¹⁷ Ku nawën la yëet Roma akëc bën gäau, acî tē tō ÷en thîn bën yööp apeï agut tē yök yen ya. ¹⁸ Yeen abî Bëny Jethu cöl ayök këpath aköl bî yen ben la dhuk. Ku yiin anjic apath yen tē cî yen ya kuony thîn pan Epethuth.

Apuruk path tënë Jethu Kritho

2 Ku tënë yî, yin wëndië, cöl rot aril puûu riel yen ba yök wët puoth Jethu Kritho, rin ye yok tök kek Jethu Kritho. ² Muk wël ÷on ca lueel nhiim ke koc juëc tō

† 1:2 *Luci* 16:1 †† 1:5 *Luci* 16:1

‡ 1:11 *1Tim* 2:7

thīn. Ku lēk ke kōc ca deet puōth bīk ke muk nhīim, ku aa kōc lēu ku bīk kōc kōk piōōc aya. ³ Gum kek ʒo cīt ye apuruk path tēnē Jethu Krītho. ⁴ Apuruk tō luoi yic aye wīc ku bī bānyde cōl amit puōu, ku acie rot la lāāp wēl cie kāk apuruuk yiic bī pīr cimēnden. ⁵ Raan wēer kek kōc ē kat yic, acie ariōp cī yen kōc wuōr ē yōk tē kēc yen lōōj buōōth yiic apath. ⁶ Raan ē pur apei, adhīl duōmde kaŋ tem. ⁷ Tak yic apath yen kē lēk yī, rin Bēny abī yī cōl adet kāŋ yiic ēbēn.

⁸ Muk yīn hom Jethu Krītho, yen cī jōt bei ē raŋ yic, yeen ee raan many Debit, cīt tē cī ye lueel thīn ē Wēt Puōth Yam ya piōōc. ⁹ Rin ye ʒen Wēt Puōth Yam piōōc ē yen ye ʒen gum, ku ye ʒa rek ciēt ʒa ye raan cā awuōcdīt apei looi. Ku Wēt Puōth Yam akēc rek bī cī la tuerj. ¹⁰ Ku ē wēt kēnē, yen aye ʒen kēriēēc ēbēn guum, rin kōc cī Nhialic lōc ku bī ke luōk rin Jethu Krītho, ku bīk la duaar akōlriēēc ēbēn.

¹¹ Kākkā aa wēl yith,

“Tē cī ʒok thou kek yeen,
ke ʒok aabī pīir kek yeen.

¹² Ku na lok tuerj ke ʒo gum,
ke ʒok aa mēc kōc kek yeen.

Na jēiku, ka bī ʒook jai aya. †

¹³ Ku na cuk ye kōc kē ye lueel loi,
ke yeen ee kē cī lueel looi,
rin acī lēu ku bī rot jai ē rot.”

Raan luoi cī Nhialic gam

¹⁴ Ben kacku tāk kēnē, ku jai ke apath Nhialic nom bīk cī ye gōth kamken wēl yekē lueel. Acīn kēpuōth ye yōk thīn, ku ē kōc ke piŋ rac. ¹⁵ Them apeidīt ku ba rot nyuōōth tēnē Nhialic lōn ye yīn raan luoi cī gam, raan luoi cie guōp ē riōōc, ku ē wēt Nhialic ē yic yen aye piōōc apath. ¹⁶ Ye rot cōl amec tē ye kōc jam thīn wēl cie wēl ē Nhialic, rin wēlkā aa kōc thel wei. ¹⁷ Kāk bīk aa piōōc aa wēl cīt tētōk cie dem. Kam ē kōckā aayī ʒēmīnaith ku Piletuth. ¹⁸ Keek aacī wēt yic dhōŋ, ku keek aa rēc kōc kōk cī gam nhīim, rin ye kek ye lueel lōn jōn bī kōc rōt jōt thou yic acī rot looi theer. ¹⁹ Ku yiny ril Nhialic cīt kuur cie nyoōŋ cī thany kōu wēlkā, “Nhialic aŋic kōc kek kacke,” Ku, “Na le raan ye lueel ke raan ē Jethu ka dhil luoi kārēc puōl.” ††

²⁰ Pandit lāau yic ē yic la aduuk ku tōny, cī kōk looi milāŋ tōc ku kōk milāŋ thith, ku kōk aacī cuēēc ē tōp. Aduuk kōk ku tōny kōk aaye bēēi bei ē tōōu yic, bī kōc ke luoi nīn cimē ke yai, ku aduuk kōk ē kuōōt ku tōny kōk tōp aaye kōc luoi ē path akōlakōl. ²¹ Kēya, tē le raan guōp wīc bī kārēc cī ye looi, ka bī thōŋ kek aduuk ye kōc ke luoi akōl yai, rin cī yen yepuōu tāau luoi ē Bēny yic, ku rēer ke cī rot guīir bī kuat luoi path ya looi.

²² Duōkkē wēpuōth ye yiēk kāk ē bal ku kāk kōk cimēn riēnythii, wēlkē tuerj ē gam ku luoi la cōk, ku nhiēr ku dōōr wedhie wēk kōc ʒer puōth bāk Jethu aa cōl ē kuōōny. ²³ Ku calkē rōt amec tē ye kōc rōt tēer thīn wēl

cīn wēt den yic ku wēl kōc kuc kāŋ, rin aŋieckē lōn ye teer tōŋ bēēi. ²⁴ Aluarj Bēny acī lēu ku bī thōr. Yeen adhīl a raan path tēnē kōc ēbēn, raan piōōc path līr puōu, ²⁵ raan cie kōc aterde ye thaarj gup tē cōk yen kēnhīim piny, tēdē aabī Nhialic lēu bīk kēnhīim waar luoi kārēc yiic ku ŋickē yic. ²⁶ Ku dhāŋkē dēp cī jōŋrac ke deep, ku looi ke bīk kākke aa looi.

Kārēc bī rōt looi nīn ciēen yiic

3 Muk ē kēnē nom! Tē le tēn bī Jethu dhuk piny nom thiōk, ka bī yic riel tēnē ʒo Krīthiaan buk pīr tēcīt tē wīc Nhialic ye thīn. ² Rin kōc ēbēn aabī rōt aa nhiaar ē rōt. Ku aabī wēu nhiaar apei. Ku aabī kēnhīim aa lēc, aabī nhiam, aabī kōc aa lāāt. Ku aacī wēēt bī kōc ke dhiēth ke aa wēēt ya gam. Aacī puōth bī ya miēt kāpuōth ye luōi ke. Ku aacī Nhialic bī ya theek. ³ Acīn raan yekē nhiaar. Acīn kē bīk aa pāl piny. Aabī ya luum. Ku aabī ya kōc cie rōt ye duut kuat luoi kērac. Ku aabī rēēc apeidīt, ku aabī kēpath ye looi aa maan. ⁴ Keek aabī kōc ya luōm. Aabī ya kōc kuith. Ku aabī nhi am ciēt kek path ē rōt. Keek aabī kāk miēt ē puōu aa nhiaar tēnē lōn nhiēer kek Nhialic. ⁵ Kōckā aabī rōt ya nyuōōth ciēt yekē kōc Nhialic. Ku kēnē yic aa kuc riel Nhialic lēu ye bī piērden waar yic. Cōl rot amec tēnē ē kōckā.

⁶ Kōc kōk keyiic aala bēēi yiic ciēt ke ye kōc path, ku kē tō kepuōth ē lōn bīk diāar ye lac wel nhīim lēu, bīk kē wīckē ya looi. Diāar aa adumuōōm looi arak juēc, ku dōōr aliu kepuōth. Aa kāk wīc piāthken kek aa yekē ke looi. ⁷ Diāar ye them akōlakōl bīk piōc ku acīkkē lēu bīk yic ŋic. ⁸ Cimēn Janeth ku Jambrith aake cie wēt Mothith ye gam, ku kōckā aake cie yic ye gam, keek aa kōc cī nhīim kōōc ku aacī Nhialic jai rin liiu kek ē gam yic. ⁹ Ku kē loikē acī bī la tuerj apei, rin raan ēbēn abī ke tīŋ tē kuc kek kāŋ thīn, cīt mēn cī yen rot looi tēnē Janeth ku Jambrith.

Lēk ciēen tēnē Timothī

¹⁰ Yīn aŋic kāk ca piōōc ēbēn tēnē yī. Ku tē cī ʒen pīir thīn. Ku kēn yen wiēc ku ba looi ē piērdiē yic. Aca deet yen yī, yen tē ye ʒen raan cī gam thīn. Ku lōn cī ʒen ye raan tuc guōp. Ku ʒen anhiar kōc, ku lōn ye ʒen kāŋ guum. ¹¹ ʒen acī luc arak juēc. Ku ʒen acī gum apei. Yīn aŋic kājuēc cī rōt looi tēnē ʒa Antiōk Ikonia, ku Lithtra. Luny cī ʒa luc apei aca guum. Ku Bēny acī ʒa kuōny bei kecin ēbēn. ††¹² Kōc wīc ye ku bīk pīir dhēl Nhialic akuōt tōk yic kek Jethu Krītho, aabī dhīel gum. ¹³ Ku kōc luoi kārēc ku yekē rōt nyuōōth ciēt keye kōc path aabī la tuerj ke loi kārēc apei, ku aa kōc tuōōr nyīn ku tuur ke nyīn aya.

¹⁴ Ku tēnē yī, lōr tuerj ke yī loi yic yen cī piōōc tēnē yī, ku aca gam piāndu ēbēn, rin yīn aŋic kōc kek ke piōōc yī. ¹⁵ Ku tēwāar ye yīn meth, yīn aŋic wēl cī gōt athōr Nhialic yic, lēu ku bīk yīn cōl aye raan ŋic kāŋ apath. Ku

† 2:12 Mt 10:33; Lk 12:9 †† 2:19 Kn 16:5

‡ 3:8 B.bei 7:11 †† 3:11 Luoi 13:14-52; 14:1-7, 8-20

ņiny kāņ yen abī cōl aluāk dhēl gam Jethu Krītho.

¹⁶ Athōr wēl Nhialic ēbēn aa wēl ye Nhialic lēk kōc kākke tīņ bīk ke gōt, ku ē kōc kony bī kōc piōc ē yic, ee jai awuōc. Ku ee kāreç ye looi cōk piny, ku ee kōc nyuōth dhēl la cōk. ¹⁷ Rin bī raan ē luui tēnē Nhialic, ye lēu apei ku guiir rot bī kuat luçi path ēbēn ya looi.

4 Yin adhiel lēk Nhialic nhom ku Jethu Krītho yen bī luņ kōc ēbēn luk akōldā, kōc pir ku kōc cī thou rin bī yen bēn kek bāānyde. ² Piōc kōc Wēt Puōth Yam, ku dēet ē kenhiim apath bīk piņ tēdē ke cīk piņ. Ku cōk kenhiim ku lēk ke bīk kepuōth dēet ke piōc ke, ke yī cī rot pāl piny. ³ Ala akōl bī bēn akōl cī kōc bī ben piņ ē yic, ku aabī kākken nhiarkē aa buōth cōk. Ku keek aabī kōc piōc juēc aa mat nhiim, bīk ke aa lēk kāk kek nhiarkē bīk ke aa piņ. ⁴ Keek aabī kuc bīk wēt ē yic cī ye piņ, ku aa anyikōol kek yekē nhiaar. ⁵ Ku ye rot duut kēriēc yic ēbēn ku ye kāreç guum, loi kē ye raan Wēt Puōth Yam ē Nhialic piōc, ku ye luçidu looi ēbēn ke yī aluaņ Nhialic.

⁶ Wēikiē acit ajuēr cī juēr Nhialic. Acī looi bī ke ye luōi. Ku emēn, akōl bī yen thou acī yēēt. ⁷ Yen acī luçidiē looi apath, yen acī luçidiē looi ēbēn, cimēn raan kēēc cie dhuk ciēn tōņ yic, yen acī luçi cī Jethu yiēk yen thāāp cimēn raan cī kōc wuōr, yen acī rēēr alanden ke ya ye raan cī gam. ⁸ Emēn, ariōp bī yiēk yen ke ya ye raan ye Nhialic piērdiē tīņ ke la cōk, ariōp yen ye Jethu, yen Bēny kōc tēk yith, abī yiēk yen akōl luņdīt, ku acie yen yatōk, abī yiēk kōc tit ye aya ke nhiaar akōl bī yen ben bēn.

Athōn Paulo

⁹ Them apei emēn ku ba bēn tēnē ya. ¹⁰ Demath acī pīr pinyhom nhiaar, ke yeen acī kat tēnē ya, yeen acī

la Thethalonika. Krīthkīnth acī la Galatia ku Tito acī la Dalmatia. ¹¹ Ee Luka yetōk yen arēēr kek yen. Cōl Marko ku bākkē tēnē ya, rin yeen alēu ku bī ya kony ē luçi. ¹² Tikikuth aca tuōc Epethuth. ¹³ Tē bī yīn, ke yī luēth alanhdiēn wiir ca nyāāņ Troath tēnē Karputh, bēēi athōr aya, athōr cī looi ē biōōk. [†]

¹⁴ Raan thōth cōl Alekdhāndēr acī yen luçi kērac apei, yeen abī Nhialic luçi kē thōņ kek kē cī looi. ¹⁵ Ba rot ti-it ye apath, rin acī kuc wēt yeku lueel ku ye wīc bī thōr.

¹⁶ Acīn raan tōk cī kōc kek yen akōl tuēņ yen yēth yen luk yic, raan ēbēn ēcī jāl yakōu. Acā wīc ku bī Nhialic kuēn kekōth. ¹⁷ Ku Nhialic acī yen bēn kony ku yīk ya riel, agut tē bī yen wēt Nhialic lēk kōc cie kōc Itharel ēbēn ku bīk piņ. Ku yen acī bēn poth bī yen cī tēm ē nōōk. ¹⁸ Ku Nhialic abī yen kuōny bei kāreç jōņrac yiic ēbēn. Ku abī yen nyaai ke ya puōl guōp, bī ya yāth paande ē bāānyde yic. Yeen abī ya theek akōlriēc ēbēn! Yenakan.

Muōth Ciēn

¹⁹ Prithkila ku Akuila aa ya muōth, ku jōl aa mīth Onethiporuth. ²⁰ Eratuth arēēr Korinth, ku Tropimuth aca nyāāņ Miletuth rin ē tuany. ²¹ Them apei ku ba bēn ke rut kēc yēēt. Week aacī Ebuluth, Pudenth, Linuth, ku Klaudia muōth, ku jōl aa wāmāthkuan kōk cī gam.

²² Bī Bēny Nhialic rēēr ke wēikun. Dhēēņ Nhialic abī rēēr ke we ēbēn.

† 4:10 Kol 4:14; Pil 24; 2Kor 8:23; Gal 2:3; Tit 1:4 †† 4:11 Kol 4:14; Pil 24; Luçi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Kol 4:10 † 4:12 Luçi 20:4; Epe 6:21-22; Kol 4:7-8 †† 4:13 Luçi 20:6 †† 4:14 1Tim 1:20; Wk 62:12; Rom 2:6 ††† 4:19 Luçi 18:2; 2Tim 1:16-17 ††† 4:20 Luçi 19:22; Rom 16:23; Luçi 20:4; 21:29

Tito

Wët nom

Athör kënë aci Paulo gät Tito riénythii tö Kret raan ye ye kony, yen cī Paulo nyään piny bī akut kōc cī gam lōk biöök. Athör ē jam wël kadiäk ril apeī.

Wët tueŋ, Tito a lēk bī tē ye kōc cī Nhialic gam luui thīn bī buoōth yic, rin kōc juēc pan Kret aci path. Wët dēt, ee wēt Tito tē bī yen kōc juēc cī gam pan Kret ya piöc thīn, röördit ku diäardit, ku riénythii ku aloony aya. Ku jol diäardit diäarkor ya piöc. Wët ciēen, Paulo ē Tito lēk tē bī kōc cī gam cien thīn, bik rēer ke mēt ku döör ke cīn agōth, ku cīn tiēl bī kōc cī gam rēer keye tök.

Käk tö thīn

Muōth tueŋ 1:1-4

Luoi Tito pan Kret 1:5-16

Luoi akut kōc cī gam 2:1-15

Ciēen peth Krīthiaan 3:1-11

Muōth ciēen 3:12-15

1 Athör Paulo aluan Nhialic ku ye atuny Jethu Krītho cī tuōc Tito. Ÿen ēci kuany ku toc Ÿa ba kōc cī Nhialic kuany bēēi gam yic bik pīr akōlriēc ēbēn yōk, ku ŋickē yic kōc Ÿāth tēnē Nhialic, ² yen tö ŋōth ē pīir akōlriēc thīn. Nhialic cīi lueth ye lueel, aci Ÿo thōn ē pīir kēnē wāthēer ke piny kēc cak. ³ Lōŋ ē pīr aci Nhialic nyooth ku tuuc Ÿen ē rielde kek Aluāŋda Jethu ba bēn lēk we.

⁴ Yin agāt athör Tito manhdiē Nhialic nom, cuk gam yodhie. Bī döör ku dhēen Nhialic Wāda kek Wēnde Jethu Krītho Aluāŋda rēer kek yī. †

Luoi Tito pan Kret

⁵ Yin aca nyiään pan Kret, ba kāk kēc rōt cōk wāar lōk cōk. Ku kuany kōcdit bik akuut kōc cī gam wat nhīim ē gēeth pan Kret yiic ēbēn cit tē cī Ÿen ye lēk yī thīn.

⁶ Raandit wat akut nom adhil a raan luoi akut kōc cī gam looi apath, ku aci thiēek tien tök. Ku miēthke aadhil aa kōc cī gam ku lek gup athēek ku cik nhīim ril.

⁷ Kēya, raan wat akut kōc cī gam nom yen ē raan luoi kāk ē Nhialic, adhil a raan path cīi nom ril, cīi puōu lac dak ku cīi ye wiēt ē māau ku cīn guōp akōök, ku cīi ye bath wēu. ⁸ Adhil aa biōkrual ku nhiēer luoi kēpath, adhil a raan ē rot duut, la cōk ē Nhialic nom ku peth. ⁹ Ee raan dhil wēt Nhialic muk piānde ēbēn cit tē cī ye piöc thīn. Kēya, abī kōc kōk riel puōth wēt Nhialic cie

lueth yic, ku nyuth kōc kuc ē wēt kēnē lōn ye piöcde yic. ††

¹⁰ Rin kōc juēc aake cī kuc, ku alanden kōc Itharel cī gam bik bēn Jethu cōk, aa kōc bēn liāap nhīim ē lueth ye kek kōc wēŋ nyīn. ¹¹ Anuēen bī ke yōök bik kōc ē jam, rin liēep kek kōc nhīim bēēi yiic piöcden rēc kēnē wēt wic kek wēu ē path tēnē kōc yekē ke piöc. ¹² Raan tök pan Kret ē kam kōcken kāk Nhialic tin aci yic lueel ēlä, “Kōckuan pan Kret aa lueth, aa läai, aa dak rōot cie luui, aa kōör ē miith.” ¹³ Rin wēt kēnē adhil wek ke aa miēk nyīn thīn apeī, bik kepuōth waar bik wēt Nhialic gam kepuōth ēbēn. ¹⁴ Ku cikē ben aa luui wël kōc Itharel, wël cit anyikōol, löōŋ kōc cī kuc ē wēt yic. ¹⁵ Tēnē kōc Ÿer puōth ēbēn aa cīn yiic ajuēc, ku tēnē kōc col puōth kēŋ ēbēn aa la yiic ajuēc rin aaci wel nhīim ku piāthken aaci yith kuc. ¹⁶ Ku ayekē lueel lōn ŋic kek Nhialic, ku aye kāk yekē ke looi nyooth lōn cīi kek ye ŋic. Acīn kē ye kek piath thīn, aa cīn gup athēek ku acīn kēpeth yekē looi.

Kē la cōk dhil piöc

2 Yin adhil kōc piöc wēt Nhialic ē yic. ² Lēk kōcdit bik kegup aa theek ku yekē rōt tiit, ku gamkē Nhialic ē puōu ēbēn, ku nhiarkē rōt ku dhilkē gum aya. ³ Lēk diäardit aya bik aa diäär thek Nhialic. Ku cik wël ye dhēeth, tēdē ke yik rōt māau. Ku yekē diäarkor nyuōth kēpath. ⁴ Ku nyuuthkē diäarkor bik rōrken ku

† 1:4 2Kor 8:23; Gal 2:3; 2Tim 4:10

†† 1:9 1Tim 3:2-7

miëthken nhiaar. ⁵ Ku bik röt muk apath bi ciën käreç ye luæl kegup. Ku thekkë rörken gup, bi ciën raan rac dhäl wët Nhialic yic rienken.

⁶ Këya, yin adhil riënythii aa dëet puöth aya bik röt aa muk apath. ⁷ Yiin aya, adhil nyooth ln ye yin raan athëëk path ye kiëët ku njic piöoc. ⁸ Ye jam wël la cök rin bi ciën raan dhäl yiguöp, bi kçc aterdu ciën nyin yökkë bi kek yo aa jääm gup.

⁹ Piöcc aloony bik bänyken aa miëët puöth kuat käk yekë ke looi akölaköl, ku cik wëlken ye jööny, ¹⁰ ku cik ye cuëer aya. Ku bik nyooth ln ye kek kçc path akölaköl cïn kë ye ke diëu thïn, ku bik nyooth aya ln peth piöoc rin Nhialic Aluãnda kuat käk yekë ke looi yic.

¹¹ Rin Nhialic aci tē puöth yen thïn nyuöc, rin ci yen bën bi raan ëbën ben luök pïr. ¹² Dhëënde ë yo lëk buk pïr rac ku käk pinynhom puöl. Ku buöthku pïr path yic, pïr löñ Nhialic pinynhom ë tën, ¹³ ke yo tit aköl ci dçcçc yen nãthda, tē bi diik Nhialic ril apeï ku Jethu Kritho Aluãnda rot nyuöc. ¹⁴ Bänyda Jethu aci rot gam bi nöçc rin bi yook kony kuat käreç ye raan ke looi yiic, ku cöl yo aaye kçc ci kegup wuööny wei, ku yeku kacke yetök ku yeku nhiaar diët yeku looi këpath. †

¹⁵ Piöcc kakkä riëldun tō ke yi. Ku ye ke dëet puöth ku miëk kçc piöoc ke nyin thïn. Ku duk raan tök ë path päl bi yi dhöl guöp.

Ciëñ peth Krithiaan

3 Lëk kçc bik njic ln ë luçiden bik bäny baai ku löön meç baai theek ku loikë këpath. ² Lëk ke bik kçc kök cii ye lom ku yekë kçc ë kçc döçr, ku mëëthkë kamken ku yekë röt nyuöc akölaköl ln ye kek kçc

† 2:14 Wk 130:8; B.bei 19:5; L.rou 4:20; 7:6; 14:2; 1Pit 2:9

path tënë raan ëbën. ³ Yook theer yok aa yo ye luui käreç, acin kënë njicku, yok aa yo cïn gup athëëk, ku yeku aloony käreç ye piäthkua wïc ëbën. Yok aa yo la gup kuith ku tiëel ye ke yo maan kçc kök ku manku ke aya.

⁴ Nawën ci piath ku nhiër Nhialic yen yo kony rot nyuöc, ⁵ ke kony yo. Ku acie rin këpath cuk looi, ee rin yer yen puö. Aci yo kony ë lökwëi ci yo ben dhiëeth riël Nhialic ë yic, ku ben yo cöl aaye yam dhëëñ Wëi Nhialic, ⁶ ci gäm yo ë path rin Jethu Kritho Aluãnda. ⁷ Ku bi dhëënde yo cök piny Nhialic nhom, ku buk pïr akölrüëc ëbën yeku njöth yök. ⁸ Kënë yen ë wët yic, detkë yic apath, rin bi kçc rëer ke ci Nhialic gam, aa rëer ke loi këpath ë raan ëbën kony.

⁹ Pälkë jam cïn kë ye kuöny kçc rin wärkuan diët theer. Ku ater ku agöth rin löñ, rin kakkä ëbën aa cïn kë ye yök thïn. ¹⁰ Wëët raan rac kën yic tök ku rou, ku päl tē cii yen ye gam. ¹¹ Njic ln ye raan cit kënë raan rac, ku aye kækken reç ye looi guo nyuöc.

Muöth ciëen

¹² Të le Artemath ku Tikikuth yet tënë yi, ke yi lçc bën tënë ya gen Nikapolith rin awiëc ba pëi rut thöl ë tēënë. ††¹³ Luöçi apath ba Dhenath raan löön ku Apolo kony kényden yic, yiëk ke kuat kë wickë ë cãth yic. ††¹⁴ Adhil kackua njüëc bik cii ye rëer ke cii lui, aa dhil aa luui këpath wïc piërden, acik lëu bik pïr pïr rac.

¹⁵ Kçc rëer ke yen ëbën aa we muöc. Muöth kçc nhiar yo miëthkua le yok gam tök. Dhëëñ Nhialic abi rëer kek we ëbën.

†† 3:12 Lusi 20:4; Epe 6:21-22; Kol 4:7-8; 2Tim 4:12 † 3:13 Lusi 18:24; 1Kor 16:12

Pilemon

Wët nom

Pilemon aye raan ë lɔc kam kɔc cī gam gen Kolothia, ku ë ye raan akut kɔc cī gam, ku ë la alony cɔl Onethimuth. Alony kënë ëcī kat tənë ye. Nawën ke la rōm kek Paulo ɣon ë mëc ku wel Paulo nom bī ya raan cī gam. Athör Paulo cī gät Pilemon ë tuc ye rin bī Pilemon döör kek aluɔnyde Onethimuth, ku lor ke cie wët ye yen alony cī dhuk tənë ye, ku ë wët cī Onethimuth ya wämënh cī gam aya.

Käk tō thīn

Muöth tuej 1-3

Alɛc tənë Pilemon 4-7

Bī Pilemon kë cī Onethimuth wuöc päl piny 8-22

Muöth ciëen 23-25

1 Paulo raan cī mac ë wët Jethu raan cī lɔc ku dɔc, yen agät athör tənë wämääth ë gam yic Timothī ku mäthda Pilemon raan luui ɣok, ² ku nyanakäida Apia ku mäthdan dët lui apeī cimënda cɔl Arkiputh ku tənë kɔc cī gam ë rōm paandu. ^{†3} Bī döör ku dhënj Nhialic ku Bëny Jethu raan cī lɔc ku dɔc, aa rëer kek we.

Alɛc tənë Pilemon

⁴ Wämääth cī gam Pilemon, na rök akölaköl ke yīn aya tak rökdië yic ku lɛc Nhialic rienku. ⁵ Rin ɣen ë nhiërdun nhiëer yīn kɔc ë Nhialic, ku gamdu tənë Bëny Jethu, piŋ. ⁶ Rökkië ë lɔn bī piath bëëi kamkua buk athiëi cuk yök piërda yic tənë Raan cī lɔc ku dɔc aa deet yic. ⁷ Nhiërdu acä cɔl amit puöu apeī ku deet ɣa-puöu rin cī yīn kɔc cī Nhialic gam nyuöth apath.

Paulo awic Onethimuth bī kony

⁸ Käya, rin wët kënë, alëu ba yī yök ke ɣa cīt wä-muuth rin Raan cī lɔc ku dɔc, kë wiëc ba looi, ⁹ ku rin nhiër nhiaar ɣen yī yen abī ɣen yī thiëc. Kënë aya looi rin ë ɣen Paulo tit nyin Jethu raan cī lɔc ku dɔc yic, cī mac ëmën wëtde. ¹⁰ Yīn aläj rin Onethimuth cī jäl a manhdië rin Raan cī lɔc ku dɔc, rin cī ɣen bën ya wun wëike wäär mëc ɣa. ^{††1} Wäär tuej acin kën ye kony tənë yī, ku ëmën ala kë lëu bī kony tənë ɣo ɣodhie, yīin ku ɣen. ¹² Yeen atuɔc ciëen tənë yī, cɔk alɔn cī piändië ye wic.

¹³ Ee nhiaar bī lök rëer ke ɣen tēthin-nyɔc, bī ɣen kony nyiendu mënë lök mëc ɣen rin piöc ë wët Nhialic.

† 1:2 Kol 4:17 †† 1:10 Kol 4:9

¹⁴ Acä wic ba yī näk kuɔnydië, awiëc ba këdu tak ë rot. Acin kë luɔc ke këc ë gam.

¹⁵ Tëdë, wët jiel Onethimuth tənë yī ë rin bī yen ben dhuk bäk la rëer ke we cī ben puök rin cī gamdun a tök. ¹⁶ Yeen adhuk tənë yī rin ë yen aluɔnydu, ku njic lɔn ye yen wämuuth aya rin cī yen gam. Yeen anhiaar apeī ku aba nhiaar apeidit aya ke cīt aluɔnydu, ku ye wä-muuth rin Bänya.

¹⁷ Na luuiku ë tök, ke yī lor Onethimuth cīt lɔn bī yīn ɣa lor. ¹⁸ Na le këɛc cī luöi yī, tädë ke kõny ë wëeu, ku wic ke ke nyaai ke kækkië yic. ¹⁹ Ee ɣen Paulo ɣen agät kënë ë ciëndië. Yīin aba cuööt. Ku duk nom mär yīn acī pīr akölrüëc ëbën yök ë rienkië. ²⁰ Ke yīn manh ma, loi kënë apath rin Bänya. Ku ë wët ca lim tənë yī ke ɣo cīt mīth ë tik rin Raan cī lɔc ku dɔc, dëet ɣapuöu.

²¹ Anjic lɔn bī yīn kë ca thiëc tənë yī looi ku käjuëc kök.

²² Ku dët aya, guir tēn aniin tənë ɣa, tɛk ke Nhialic abī rökkuŋ piŋ ku abä cɔl adhuk tənë we.

Muöth ciëen

²³ Epaprath raan cī mac kek ɣen rin wët Jethu raan cī lɔc ku dɔc, ee we muöth. ^{†24} Ku kɔc lui kek ɣa, Marko ku Aritharkuth ku Demath ku Luka, aa week muöth aya. ^{††}

²⁵ Bī dhënj Bänya Jethu raan cī lɔc ku dɔc rëer ke we ëbën.

‡ 1:23 Kol 1:7; 4:12 †† 1:24 Lusi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; 19:29; 27:2; Kol 4:10, 14; 2Tim 4:10, 11

Athör cī gät kɔc Itharel cī gam

Wēt nom

Athör cī gät kɔc Itharel, ee gēt tēnē akut kɔc cī gam wäär duēr gamden wai wei, ku dhukkē gamden thēer yic, rin cī kɔc juēc kē loikē nhar ku yekē ke kuɔc ciēēj. Ku keek aake ye raan gät athöör ke dæet puõth ē gamden yic. Ku nyuth ke lɔn Jethu Kritho yen ē yic la cök, ku ē yen aci Nhalic rot nyuɔɔth thīn. Wäär gēt yen athöör ē wīc bī yith kadiäk dæet kepuõth apei. (1) Jethu yen ē Wēn Nhalic akölriēc ēbēn, ku yeen aci bēn gum bī tē yen Wun Nhalic thēek thīn njic. Rin ye yen Wēn Nhalic, Jethu adit tēnē kɔc kāk Nhalic tīj cī gōt athör thēer wēl Nhalic yic. Ku adit tēnē atuuc nhial ku tēnē Mothith aya. (2) Jethu aci Nhalic nyuɔɔth bī ya yen raandit kāk Nhalic akölriēc ēbēn, ku diit tēnē kɔc kāk Nhalic tō athör thēer wēl Nhalic yic. (3) Ku Jethu yen ē raandit kāk Nhalic. Ku ē yen pīr ē yic bēēi tēnē yo. Ku lääi wäär ye kɔc Itharel ke nök, ku tēwäär ye kek yannden duɔɔr thīn duēl yic, aa ye kiit yen aye kek pīr bī Jethu bēēi aköldä kiēēt.

Ku cökdit 11 yic, raan gēt athöör ē kajuēc rin gam kɔc thēer cī gōt athör thēer wēl Nhalic yic lēk kɔc bā athöör kueen, bik kepuõth dæet gamden yic. Ku cökdit 12 aaye lēk bik la tuenj ke gam yet tē thou raan ku cik kekõth wēl Jethu. Ku gumkē kuat kārɛc lui röt ke, ku nääk bī bēn tēnē ke aya.

Wēl juēc tō athör thēer wēl Nhalic yic, aaye raan ē gät athör kēnē tēnē kɔc Itharel cī gam, lac mat thīn. Kek wēlkä aabi raan kuen athöör ya yök ciel kit njāny ku kit ē thiök yiic (" ") Athöör ē thök ē wēet ku lēk.

Käk tō thīn

Wēt Nhalic aci Wēnde lēk kɔc 1:1-3
 Jethu adit ku aril tēnē atuuc nhial 1:4-14
 Buothku Jethu bī yo luök la pan mac 2:1-4
 Jethu aci bēn bī yo luök 2:5-18
 Jethu adit apei tēnē Mothith 3:1-6
 Gamku wēt Jethu buk rēer ē duk 3:7-4:13
 Jethu yen ē Raandan dīt apei kāk Nhalic 4:14-6:12
 Athön Nhalic ē yic 6:13-20
 Melkidhedek 7:1-14
 Raan dēt kāk Nhalic cīt Melkidhedek 7:15-28
 Jethu yen ē Raandan dīt kāk Nhalic 8:1-15
 Tē ye Nhalic duɔɔr thīn wāthēer 9:1-10:18
 Bäk lok tēthiäk ke Nhalic 10:19-39
 Gam 11:1-12:29
 Tē ye Nhalic miēēt puõu thīn 13:1-16
 Thek kɔckun dīt wēl Nhalic 13:17-19
 Rööc ciēen 13:20-21
 Wēl ciēen 13:22-25

Wēt Nhalic aci Wēnde lēk kɔc

1 Wāthēer Nhalic aci jam tēnē kɔc kākke tīj bik wētde lēk wārkuan dīt arak juēc dhöl juēc. **2** Ku emēn, ee Wēnde yen ē kākä lēk kɔc. Yen aci Nhalic thōn kārriēc ēbēn pinyhom, ku ē riel Wēnde yen ē looi yen kārriēc ēbēn tō thīn. **3** Wēn Nhalic yen ē

dhēēnde nyuɔɔth. Ku yen aye Nhalic tic yeguõp ayic. Ee riel wēt yen ē kāk tō nhial ku piny cɔl alui cīt tē cī yen ke cak thīn. Ee yen aci thou ba adumuõmkua laak wei yogup, ku ler ku nyuuc Bäännyde yic nhial cuēny Wun Madhɔl.

Jethu adit ku aril tēnē atuuc nhial

⁴ Kēya, Jethu adit ku aril apeī tēnē atuuc nhial, cimēn rin cī Nhialic gām ye bī ye a 𐌸𐌹𐌸 ke, “Wēn Nhialic,” ye nyuōwth. Rinkā awār rin atuuc.

⁵ Rin acin atuny cī Nhialic kaŋ lēk yeen ēlä, “Yin ee Wēndiē, akölē, ŷen aci ya Wuur.”

Ku acin atuny cī Nhialic kaŋ lēk yeen aya ēlä, “ŷen abī ya Wuur, ku yin abī ya wēndiē.” †

⁶ Ku wäär tuuc Nhialic Wēnden bī thōn kākke piny-nhom aci lueel aya ēlä,

“Yen adhil atuuc nhial door.” ††

⁷ Ku kē cī Nhialic lueel rin atuuc nhial akin, “Acā atuuc nhial cak ke puōl gup cimēn yom. Ku cimēn bir deŋ bik yeen lac aa luōōi.” ‡

⁸ Ku lueel Nhialic tēnē Jethu ēlä, “Bäänydu abī cieŋ akölrīēēc ēbēn, ku yin abī ŋiec mac apath.

⁹ Yin ee kōc luui kăpath nhiaar, ku yin ee kōc luui käreēc lac tēm awuōc.

Ku ee yen kē cī Nhialic, yen Nhialicdu, yī tāau tueŋ kōc nhīm rin cī yen yīn lōc ku gēm yīn miet puōu ēbēn.” ††

¹⁰ Ku wēl theēr Nhialic cī gōt aa jam ēlä rin ē Jethu, “Bēny wäär tueŋ cək kăŋ yin aci piny cak, ku nhial aya ee yin aci yeen cak.

¹¹ Käkka ēbēn aabi liu aköldä, ku yin abī tō thīn athēēr. Aabi dhiōp ku riēēkkē cimēn alath.

¹² Aaba ya mat yiic cimēn alanh cī riāak ku cuet wei. Ku war keek aya cimēn alēth.

Ku yin guōp, yin aci rot bī kaŋ waar, ku yin aci bī dhiōp.” ††

¹³ Acin atuny cī Nhialic kaŋ lēk yeen ēlä,

“Nyuc kōŋdiēn cuēc ku ŷen abī kōc aterdu guiir ku dhuōk keek ciēēn yīcōk.” †††

¹⁴ Na ye kēya, ya atuuc nhial kăŋō? Atuuc aa jak Nhialic luōōi ē path. Aaye tooc bik kōc bī pīr akölrīēēc ēbēn yōk, aa kony.

Buothku Jethu bī yo luōk la pan mac

2 Kēya, ŷok aadhil ŷopuōth tāau piny apeī ku piŋku wēt Jethu apath, buk cīi mēr wei dhēl la pan Nhialic yic. ² Wēt Nhialic wäär cī yen atuōōcke tooc bik lōŋ lēk Mothith, rin bī Mothith ye lēk wārkuan dīt. Kōc cī bēn kucēc bik wēt kēnē cīi piŋ aaci bēn tēm awuōc.

³ Kēya, yeŋō bī ŷo gēl bī ŷo cīi tēm awuōc aya, tē cīi ŷok wēt bī ŷo kony ye Jethu lēk kōc rin pīr akölrīēēc ēbēn ye piŋ? Ee Jethu yen ē kōŋ wēt pīr lueel. Ku yen aci kōc cī ye piŋ lēk ŷo lōn ye yen yic. ⁴ Ku aye Nhialic nyuōwth akölaköl lōn ye kākka yith ē kākkaith jăŋ gōi rōt looi yiic. Ku miōc juēc riel ye Wēi Nhialic yīēk kōc cī kākka gam tēcīt tē wic yen ye thīn.

† 1:5 Wk 2:7; 2Tha 7:4; 1Lēk 17:13 †† 1:6 L.rou 32:43 ‡ 1:7 Wk 104:4 †† 1:9 Wk 45:6-7 ††† 1:12 Wk 102:25-27 ††† 1:13 Wk 110:1

Jethu aci bēn bī yo bēn luōk

⁵ Nhialic aci atuuc nhial bī looi bī ya kek la riel piny yen wic bī ben guiir, piny yen jīēm ŷok ēmēn. ⁶ Acie ke, rin aci Debit lueel tēnē Nhialic ēlä theēr athör waak yiic,

“Raan yeŋō, ku manh raan yeŋō, ye yin yinhom yīēk ye apeī kēlä?”

⁷ Wäär aca cōl atōu nhom ciēēn kaam thin-nyōt tēnē atuuc nhial,

ku aŋot ca bēn yīēk bääny ku tāau kēriēēc ēbēn yecōk.

⁸ Ku wēn cī yin kēriēēc ēbēn tāau yecōk.” ††

Acin kēnē cī nyāāŋ wei. Ku ēmēn acuk tiŋ lōn tō kēriēēc ēbēn yecōk. ⁹ Ku ŷok aa Jethu wäär ca tōōu nhom ciēēn tēnē atuuc nhial tiŋ ēmēn ke ye yen cī yīēk bääny. ŷok aa Jethu tiŋ ke cī ya bēny rin cī yen thou, bī raan ēbēn luōk ē piath Nhialic.

¹⁰ Ku ē yic bī Nhialic yen cī kēriēēc ēbēn cak, ku cōl ke aa ciēŋ cīt tē cī yen ke cak thīn, Jethu cōl agum, rin wic yen ye bī kōc juēc kony ku ŷēth ke bäänyde yic pan Nhialic. ¹¹ Raan kōc cōl ala cōk, ku kōc ye looi bik la cōk aala Wunden. Ku yen aci Jethu guōp ye yār bī ke aa cōl wāmāthakēn. ¹² Acī lueel tēnē Nhialic ēlä, “ŷen abī wāmāthkiē lēk kē ca looi, yin aba leec amat-den yic.” †

¹³ Ku lueel aya,

“ŷen abī Nhialic ŋōōth.”

Ku ben lueel tēnē Nhialic,

“ŷen akin, ŷok mīth ca gām ŷen.” ††

¹⁴ Jethu aci ya raan cimēnda. Rin na le thou, ke gōk jōŋrac la riel ē thou. ¹⁵ Ku Jethu aci bēn aya, bī kōc ke cīt aloony piērden yic akölaköl bēn wēēr bei rin riōōc kek ē thou. ¹⁶ Kēya, adhilku tāau ŷonhīm lōn Jethu akēc bēn bā atuuc nhial bēn kony. Acī bēn bī ŷo bēn luōk, ŷok kōc cī gam cimēn Abaram. ¹⁷ Ku rin ē wēt kēnē yen aci yen ciēt ŷo, ŷok wāmāthakēn. Rin bī yen a Raan kāk Nhialic ŷer puōu luōi kāk Nhialic yiic. Ku rin bī ye juaar tēnē Nhialic ba adumuōōm pāl piny. ¹⁸ Aŋicku lōn bī yen ŷo kony tē thōōc jōŋrac ŷo awuōc yic, rin yeen aya, ēcī jōŋrac them ku guum apeī.

Jethu adit apeī tēnē Mothith

3 Wek miēthakāi cī gam, wek kōc cī Nhialic 𐌸𐌹𐌸 aya cimēndiē, awiēc bāk Jethu raan cī Nhialic tuōōc piny-nhom ke ye Raandan dīt apeī kāk Nhialic, bī ŷo bēn piōōc kăpuōth wic Nhialic ke buk ke gam, tak apath. ² Jethu ēcī wēt Nhialic yen tooc ye gam, ku looi piānde ēbēn cimēn wäär cī Mothith wēt Nhialic gam, ku looi wäär cī Nhialic ye tāau kōcken Itharel nhīm. ††† Raan mac cak nhom aye leec apeī tēnē kōc ē manyē. Ku kēya, Jethu aye leec apeī tēnē Mothith. ⁴ Mac ayī dhiēth ala raan ye cak nhom. Ku Nhialic yen ē cak kārīēēc

††† 2:8 Wk 8:4-6 † 2:12 Wk 22:22 †† 2:13 Ith 8:17, 18 ††† 3:2 Kn 12:7

ëbën. ⁵ Anjicku ëbën lɔn cī Mothith wēt Nhialic gam ku looi apath wäär ye yen alony Nhialic, wäär cī Nhialic ye tääu kɔc Itharel nhïim. Ku lëk ke kāk bī röt looi aköldä. ⁶ Ku Raan cī lɔc ku dɔc acī wēt Nhialic gam ku mec manyde apath rin ye yen Wënde. Ku ʏook kɔc cī gam ʏok aa many Nhialic. ʏok aa manyde tē le ʏok tueŋ ʏo deet ʏopuõth, ku nhieemku nõtthdan bī ʏo luõk aköldä.

Gamku wēt Jethu buk rëer ë duk

⁷ Këya, Wëi Nhialic ë ʏook ʏöök, “Tääukë wenhïim piny ku piengkë wëtde ya aköl. Ku duõkkë wepuõth wel wei tënë yeen, cimën wäär cī kɔc Itharel kepuõth wel wei tënë Nhialic wäär them yen keek ror liëet, wäär jiël kek pan Ijip.

⁹ Keek, aake cī kāk jäng göi cī Nhialic looi rin bī yen ke kony tīŋ, ku ɲot ke cīi wēt Nhialic gam tën ruõõn thiärŋuan, bik ciët kɔc ke them Nhialic, ku bik tē lir yen puõu thīn tīŋ.

¹⁰ Nawën ke riääk puõu tënë keek ku kuëëŋ ku lueel, ‘Kɔckä aacīi wëtidië ben piŋ, ku aacä bī puõl bik tē ca guiër ke bī kek la rëer thīn ë duk, dööt.’” †

¹² Miëthakäi, tietkë röt bī ciën raan tak kërac kamkun bī wēt dhöl yic, ku wel yepuõu wei tënë Nhialic yen tōu këriëec ëbën yecin. ¹³ Yakë röt wëët ë kamkun, ku dëetkë wepuõth akölaköl, tē ɲot ye wek ye lëu bāk wepuõth dhuõk ciëen, cimën wët ye Nhialic lëk we bāk looi yaköl, “Pälkë luoi adumuõõm, bī ciën raan kuëeth jɲŋrac wei, ku dhël wēt Jethu yic.” ¹⁴ Rin na mukku gamda apei aköliëec ëbën, ku nõtthku Nhialic cimën wäär gem ʏok ye buk Jethu buõõth, ke ʏok aa tök kek Jethu. ¹⁵ ʏok aabi dhël Jethu buõõth yic tē gam ʏok kë yeku kueen cī göt athör theer wël Nhialic yic, ye lueel buk cīi kuc, ku buk cīi cit kɔc Itharel wäär cī kën ë ye Nhialic lëk ke ror liëet dhöl yic. ††

¹⁶ ɲic kɔc ke cī wēt Nhialic piŋ ku dhälkë yic? Alëu ba ɲic lɔn kɔckä aa wärkuan dīt, kɔc Itharel wäär wet Mothith kenhïim wei læŋ yic pan Ijip. ¹⁷ Ku keek kɔckä, cī Nhialic rac puõu tënë ruõõn thiärŋuan, aye kërac yen aa cīk looi. Kɔckä aaci bën thou ku döŋ guäpken ror liëet. ¹⁸ Ku kë cī kek nhïim riel bik wēt Nhialic cīi piŋ, yen acī Nhialic puõu bën riääk ku kueec, ku kuëëŋ bī kɔckä tē cī guir bī kek la lõŋ thīn cīi döt. ¹⁹ Këya, ayeku tīŋ lɔn aa këc Nhialic bën puõl bik ë tën dööt, rin këc kek wëtde gam.

4 Adhielkë muk wenhïim lɔn tēpuõth wäär cī Nhialic thön ʏo bī ʏok la lõŋ thīn ke ye, aɲot tiit yen ʏo thīn. Këya acin raan kuc bī lõŋ wäär cī thön ʏo cīi ʏök. ² Rin ʏok aaci Wët Puõth Yam piŋ cimënden. Ku keek aaci wët piŋ ku akëc ke kony, rin wäär piŋ kek ye aa këckë gam. ³ Ku ʏok kɔc cī gam, ʏok aa lõŋ cī Nhialic thön ʏök, rin ʏok aaci cit wärkuan dīt wäär cī wët cī

† 3:10-11 Wk 95:7-11 †† 3:15 Wk 95:7-8 † 3:18 Kn 14:1-35

Nhialic thön keek piŋ ku cīk gam, go lueel ëlä, “Këya, ʏen acī puõu riääk ku kuëëŋ, ‘Lɔn kɔckä aacīi bī la tē bī kek la lõŋ thīn.’” Ku lõŋ ye Nhialic lueel ë tō thīn theer wäär cī yen piny cak. ¹⁴ Rin ayeku ʏök aya athör theer wël Nhialic yiic lɔn cī Nhialic lõŋ luõide yic aköl ye nīn dhorou, tēwäär cī yen nhial ku piny cak ku kāk tō nhial ëbën thöl. ¹⁵ Cit lɔn cī Nhialic ye lueel, “Kɔckä aacīi bī la tën lõŋ.” Ku kɔc ke cī wët kënë kaŋ piŋ aa këc bën la tën lõŋ rin cī kek wët Nhialic dhöl yic. ¹⁷ Ku Nhialic ë cä aköl dët looi. Ku ë yen akölë yen cī yen jam tënë Debit wäthëer, cit tē cī ye gāt thīn athör theer wël Nhialic, “Na piengkë Nhialic röl ke cöt akölë, ke duõkkë kuc cimën kɔc theer.” ††

⁸ Këya, duõkkë tak lɔn cī wärkuan dīt, pan wäär cī Nhialic lueel bī kek la lõŋ thīn dööt wäär yeet kek pan kanaan, kek bányden Jocua wäär cī bën a bëny Mothith cök. Duõkkë tak, rin na ke cī pan cī Nhialic luõi ke dööt, ɲuõt akëc Nhialic ben lueel lɔn le yen aköl dët bī kɔc cī wëtde gam, bī kek la lõŋ thīn ke ye, bën. ⁹ Ee yic! Anjicku lɔn ɲot bī yen la lõŋ tënë kɔc wët Nhialic gam, cimën wäär cī Nhialic lõŋ nīn kadätem cök wäär cek yen pinyhom. ¹⁰ Rin raan cī lõŋ cī Nhialic thön ʏök, abi lõŋ luõide yic, cimën wäär cī Nhialic lõŋ luõide yic. ¹¹ Këya, luuiku apath buk lõŋ kënë ʏök, rin bī ciën raan tök kamkua mär, cimën wäär cī wärkuan dīt kuc bik wët cīi gam. ¹² Wët Nhialic arëër thīn ku alui piërda yic akölaköl. Wëtde aril apei, ee lööny kɔc puõth bī kápath ku kärec tō ʏopuõth tek thook. Acit tɔŋ moth dhie riŋ teem bī yom la tek thook. ¹³ Acin kë lëu bī thiaan tënë Nhialic. Anjic kë cī cak ku adaai këriëec ëbën. Acin kë lëu raan bī thiaan tënë ye. Ku ë yen aye bën lëk kärec.

Jethu yen ë raandit apei kāk Nhialic

¹⁴ Jethu Wën Nhialic, yen ë raandit apei kāk Nhialic rëër kek Nhialic. Na ye këya, ke ʏo muk gamda apath. ¹⁵ Raandan dīt apei kāk Nhialic acie yepuõu ë pën ʏo cɔk alɔn ye ʏok luui kärec. Rin yeen ëci jɲŋrac them aya ë dhöl juëc yiic cimënda. Ku acin awuõc cī looi. ¹⁶ Lokku tënë Nhialic cī nyuc thönyden dhëëŋ nhom ke ʏo cīi riõc. Tëën, ʏok aabi lier puõu ʏök, ku ʏökku dhëŋ bī ʏo kony tē wic ʏok kuõõny.

5 Raandit kāk Nhialic theer ë ye kacke kuany bī ya jam tënë Nhialic rin kɔc ëbën. Ku nëk kaŋ bī yen ke Nhialic door rin bī Nhialic kākken rec yekë looi päl piny. ² Ku yeen aya, ee ye luui kärec akölaköl rin ye yen raan. Ku këya, alëu bī kɔc cī mää, ku kɔc cīn kë ɲickë ɲuään. ³ Ku rin cīi bëny ye riel apei wët Nhialic yic, ee käng nök bī yen ke Nhialic door rin kärec ye kacke looi, ku rin káraacke aya. ⁴ Acin raandit kāk Nhialic rot kuany ë rot. Ee Nhialic ë rot yen ë raanden cī tak lɔc cimën wäär lɔc yen Aron. ⁵

†† 4:3 Wk 95:11 †† 4:4 Cäk 2:2 ††† 4:5-6 Wk 95:11 ††† 4:7 Wk 95:7-8 § 4:8 L.rou 31:7; Joc 22:4 §† 4:10 Cäk 2:2 §†† 5:3 Leb 9:7 §† 5:4 B.bei 28:1

⁵ Kēya, Bānyda raan cī lōc ku dōc ēcīi bāāny ye yen raandit kāk Nhialic rum. Ee Nhialic yen ē lōc ye wāār lueel yen ye ēlä, “Yin ē Wēndiē, Ya akōlē, ʒen aci ya Wu-ur.” ^{†6} Ku aci gāt athör thēer wēl Nhialic yic lōn cī Nhialic ye lueel aya akōldēt ēlä, “Yin aci lōc ba ya raan kāk Nhialic akōlriēec cimēn Melkidhedek.” ^{††}

⁷ Wāār ciēṅ Jethu pinynhom, ēcī rōök apeī tēnē Nhialic, ku cōl Nhialic ke dhiau, Nhialic lēu ye bī kony thou yic. Ku yen aci Nhialic bēn kony rin yen Jethu yōk ke loi kēden wīc. ^{†8} Na cōk alōn ye Jethu Wēn Nhialic, ke yeen aci dhiel bēn gum bī kē wīc Nhialic yen bī looi dhiel ṅic bī wēt. ⁹ Ku wēn cī yen jāl a raan la cōk, cī luicide lēu, aci bēn aa raan ye pīr akōlriēec ēbēn yōk thīn ē kōc wētde piṅ ku loikē. ^{†10} Ku ē yen kē cī Nhialic ye bēn nyūth kōc ēbēn, lōn ye Jethu Raandit apeī ē kāk Nhialic akōlriēec ēbēn cimēn Melkidhedek.

^{†11} Ala wēl kōk ril kek ba lēk we ē wēlkā cōk, ku aril yic ba ke teet yiic rin wek aacit kōc la yīth adōk, cīi kāṅ ye piṅ. ^{†12} Na we cī wepuōth pāl piny, ṅuōt wek aa kōc kōk piōōc wēt Nhialic ēmēn, rin tēn gam wek ye bāk aa kōc cī gam aci mēc. Ku wek aaci dhuk ciēēn, arēk nadē ke wek aa wīc kōc ben we piōōc wēl tuēṅ Nhialic wāār cāk kaṅ ṅic. Wek aacit mīth kor ṅot ke dhil muk ē ca, kēc guō dīt bik mīth mīth ril kōth. ^{†13} Ku raan ṅot cit manh koor muk ē ca, aye nyooth lōn kēc yen wēt Nhialic deet apath. Aṅot cit manh kuc kēpath ku kērac. ^{†14} Miēth ril kōu ee kēn kōc cī dīt, kōc cī rōt piōōc bik kēpath ku kārēc ṅic. ^{††}

6 Lokku tuēṅ buk we piōōc wēl bī we cōl aṅic kājuēc. Acā wīc ba we piōōc kāk wāār wiēcēkē bāk ke ṅic bāk aa kōc cī gam. Acā wīc ba ben lēk we bāk wepuōth dhuōk ciēēn rin adumuōōmkun ku bāk Nhialic gam. Kākkā aa ṅieckē ke thēer. ² Piōōc rin lōkwēi, ku piōōc bī cin tāāu kōc nhīim bī Wēi Nhialic lōōny kōc gup. Ku jāl a piōōc bī Jethu kōcken cī thou ben jōt bei thou yic akōl le yen dhuk pinynhom, bī luk bēn looi kam kōc cī wētde gam, ku kōc cī jai wētde. Piōōc cit kēnē acie yen path bī ya dhuōk yic tēnē we akōlakōl. Kek aa kāk ye ke piōōc jōk. ³ Apath buk la tuēṅ buk kājuēc kōk ṅic rin Jethu. Ku ē yen kē buk looi tē pēl Nhialic ye.

⁴ Rin aci rot lēu bī kōc cī jāl gamden yic cōl aa ben kepuōth dhuōk ciēēn. Keek aake cī yic kaṅ ṅic, ku ṅickē pīr yam cik yōk tēnē Raan cī lōc ku dōc, ku Wēi Nhialic. ⁵ Ee cik ṅic lōn puōth wēt Nhialic, ku tīṅkē kāk jāṅ gōi. ⁶ Ku kāk loikē ke ēmēn, aa ben kek Wēn Nhialic piāāt tim cī rīiu kōu, ku rēckē guōp kōc nhīim ēbēn.

⁷ Raan cī wēt Nhialic gam piānde ēbēn athōṅ ke dom dhie la tiōōm path, ee piū yiīi na tueny deṅ ku pur ke lok apath. Raan cit kēnē aye Nhialic puōu miet tēnē ye, ku kony bī pīr akōlriēec ēbēn yōk. Ku dom ye puur ku la kuōth cil thīn, aci raan ye lēk wēt Nhialic ku cīi piṅ. Raan cit kēnē aye Nhialic tēm awuōcdit bī yen rēer pan mac akōlriēec. ^{††}

⁹ Na cōk alōn cī ʒen we gāt athör kēnē wek māthkiē, ka ṅieck wek aa ṅot we la tuēṅ apath. Wek aa ṅot we kuany dhēl pīr akōlriēec ēbēn yic. ^{†10} Nhialic acie mītil nadē ke mār nhom kāpuōth cāk looi, ku tē nhīer wek ye thīn cāk nyūth ye kāk cāk looi yiic, ku kāk ṅot ke luōikē ke ēmēn rin kacke. ^{†11} Ku wek aa wīcku bī ṅek la tuēṅ ke loi kēpath cit kēpuōth thēer akōlakōl ʒet akōldā. Rin bī kē ṅōthkē yenhom tiēṅ. ^{†12} Awīcku bāk rōt cīi dak luci kēpath yiic. Awīcku bāk ciēt kōc wāār cī gam, ʒet tē yōk kek kēpuōth wāār cī Nhialic thōn ke.

Athōn Nhialic ē yic

^{†13} Wāār lueel Nhialic ye lōn bī yen Abaram gām mīth juēc, aci rot kuēṅ rin cin yen raan dēt dīt tēnē yen bī ye kuēṅ ē rēnke. ^{†14} Ku lueel, “Yin alēk yic! Yin aba dōc ku gām yī mīth.” ^{††15} Go Abaram tiit ku ṅōōth kē cī Nhialic rot kuēṅ ʒet tē cī kēnē yenhom bēn tiēṅ. ^{†16} Tē kuēṅ raan, ee kuēṅ rin raandit tēnē ye. Ku kuēṅde aye gam. ^{†17} Ku ē wīc Nhialic bī cōl ala gei, lōn bī yen kē cī thōn guōt nhom ke cīi war yic. Ku kuēṅ bī wētde dhiel a yic. ^{†18} Nhialic aci ʒo lēk kāṅ karou, athōn ku kuēṅ, lōn bī yen wēlke muk nhīim. Ku rin ē kākkā karou, aṅicku lōn ye athōn yic. Keek aacie rōt ye waar ku Nhialic acie lueth ye lueel. Nhialic aci kēnē lueel bī ʒo deet puōth apeī lōn bī ṅāthda tēnē Nhialic yenhom tiēṅ. ^{†19} Ku rin ṅāthda tēnē Jethu yen aye ʒok thōny Nhialic dōōt, tēwāār cī Jethu la thīn ʒonhīim tuēṅ bī la rōök ku lēṅ Nhialic ē rēnkua. ^{††}

^{†20} ṅōth ye ʒok Nhialic ṅōōth kēpuōth cī thōn ʒo rin wēikua yen ē ʒo muk puōth, rin Jethu aci ʒo wat nhīim pan Nhialic. Ku yeen aci jāl a raandit apeī kāk Nhialic cimēn Melkidhedek, akōlriēec. [†]

Melkidhedek

7 Melkidhedek ē ye bēnydit gen cōl Thalam, ku yen aya ē ye raandit apeī kāk Nhialic Madhōl. Naṅōn akāl tōk ke piṅ lōn cī Abaram la dhuk tōṅ yic ke cī tōṅ bāny wuōt kaṅuan cop. ² Go Abaram Melkidhedek juēr tōṅ thiāār kāk cī ke la peec tōṅ yic. Melkidhedek, wētde yic, “Bēny la cōk.” Ku ē ye bēny dōōr aya. Cimēn rin genden cōl Thalam, wētde yic, ee “Dōōr.” ^{††13} Acin wun ku man ku kuat. Ku tēn jōk piērde rot thīn ku le thōk aci ṅic. Arēer ke ye raan kāk Nhialic akōlriēec cimēn Wēn Nhialic.

⁴ Jalkē tīṅ tē diit Melkidhedek thīn! Agut Abaram guōp, raandit wārkuan dīt thēer, aci tōṅ thiāār kākken wāār cik la peec tōṅ yic, juēr ye. ⁵ Alēu raan bī gam lōn ye kē cī Abaram ajuēr gām Melkidhedek yic, tēn ye Melkidhedek raan Lebī, kuat Abaram kek kōc kāk Nhialic ē kōc Itharel wāār tōk thiāār yic juaar tēnē kacken cit lōṅ Mothith. ^{†††6} Ku yen Melkidhedek acie raan kuat Lebī, ku aca ajuēr bēn lōōm tēnē Abaram ku cuēt piū. Ku Abaram aci athōn Nhialic yōk. ⁷ Ku aṅicku

† 5:5 Wk 2:7†† 5:6 Wk 110:4† 5:7 Mt 26:36-46; Mk 14:32-42; Lk 22:39-46†† 5:14 1Kor 3:2†† 6:7-8 Cāk 3:17-18

††† 6:14 Cāk 22:16-17††† 6:19 Leb 16:2§ 6:20 Wk 110:4§† 7:2 Cāk 14:17-20§†† 7:5 Kn 18:21

aya lōn raan yen kōc dōc, awār raan bēn tēnē ye bī bēn dōc. ⁸ Ku dēt aya, kōc kāk Nhialic wäär ajuēr kuany, aake ye kōc ē path, aaci bēn thou cimēn bī yok thou, ku aye athör theēr wēl Nhialic lēk yo lōn Melkidhedek apīr. ⁹ Alēu buk lueel lōn ye Melkidhedek raandīt apeī kāk Nhialic tēnē kōc Lebī, kōc kāk Nhialic. Rin Abaram wundīt kuat Lebī, yen aci tōḡ thiäär kāk wäär cīk la peec tōḡ yic juēr Melkidhedek. ¹⁰ Kēya, alēu bī lueel lōn kōc Lebī aaci tōḡ thiäär juēr Melkidhedek aya, rin ye kek kōc riēm Abaram.

¹¹ Na lēu kōc Lebī, kōc kāk Nhialic bīk yo cōl aala cōk, ḡuōt acīn dēt ben raan dēt kāk Nhialic cimēn Melkidhedek bēn, raan cīi cīt Aron, raandīt kāk Nhialic wäär ē kuat Lebī. Ku kōc Lebī, kōc kāk Nhialic aake buōth lōḡ Mothith yic. ¹² Ku aa kēc yo bēn cōl aala cōk. Ku kēya, acie raan dēt kāk Nhialic yen wīcku ē rot, yok aa wīc lōḡ dēt yam aya. ¹³ Jethu Bānyda, raan jīēm yok rienke ēmēn, ee cie raan dhiēnh Lebī. Ku acīn raan tōḡ kutde cī kaḡ a raan kāk Nhialic, ee Nhialic door yīk nhom. ¹⁴ Anjicku lōn Bānyda Jethu ē raan dhiēnh Juda. Ku akēc Mothith puōl bī kōc dhiēnh Juda ya kōc kāk Nhialic.

Raan dēt kāk Nhialic cīt Melkidhedek

¹⁵ Acī jāl la gei apeī ēmēn, tē le raandīt dēt kāk Nhialic cīt Melkidhedek tuōl. ¹⁶ Raan kēc aa raandīt kāk Nhialic cīt lōḡ ciēḡ kōc pinyhom, aci ya raandīt kāk Nhialic cīn kē bī rielden pīr akōlriēc ēbēn kaḡ rac. ¹⁷ Rin aye athör theēr wēl Nhialic lueel ēlā ē rienke, “Yīn abī ya raan kāk Nhialic akōlriēc ēbēn cimēn Melkidhedek.” ^{†18} Ku lōḡ theēr wäär aci puōl acīi ril. Acie kōc ē kony. ¹⁹ Rin lōḡ Mothith acie kōc cōl aala cōk. Ke ēmēn yok aala lōḡ yam yo cōl anḡth lōn bī yok thiōk kek Nhialic. ²⁰ Ku dēt, Nhialic ēcī kuēḡḡ aya kēde. Ku acīn kōc kōk cī ya kōc kāk Nhialic cī yen kuēḡḡ kēden. ²¹ Ku Jethu aci ya raandīt kāk Nhialic apeī rin cī Nhialic kuēḡḡ wētde wäär lueel yen ye ēlā, “Yen aci kuēḡḡ ku acā bī waar yic. Yīn ē bēny akōlriēc ēbēn.” ^{††22} Rin ē kuēḡḡ kēnē yen aci yok ye ḡic lōn lōḡ dōr ē yam cī Nhialic looi ē Jethu, ya kēpath.

²³ Ku dēt cīi kek thōḡ akīn. Kōc kāk Nhialic theēr aake ye juēc, rin na cī raandīt kāk Nhialic thou, ke raan dēt ala nyiēnde. ²⁴ Ku Jethu apīr akōlriēc ēbēn, luōiden ē yen raandīt kāk Nhialic acie rot ye waar. ²⁵ Jethu ala riel dīt bī kōc buōth dhōlde yic kony ēbēn, kōc wīc ye bīk la tēnē Nhialic. Rin ē rēer ke lāḡ Nhialic ē rienken.

²⁶ Jethu yen ē raandīt kāk Nhialic cī kākkuā lēu. Arēer ke dhēḡḡ Nhialic, acīn ḡuōp adumuōōm, ku yen aci Nhialic tēk bei tēnē kōc kārec looi, ku tēū kāk cī cak nhīim ēbēn nhial. ²⁷ Yen acīi thōḡ kek kōcdīt kāk Nhialic wäär yok nōk ruōōn thok ēbēn, rin bī adumuōōmken ku adumuōōm kacken pāl piny. Jethu acīi thōḡ ke ke. Acī rot juaar arak tōk wäär thou yen tim cī rīiu kōu rin adumuōōm kōc ēbēn. ^{†28} Kēya, alēuku buk ḡic lōn kōc kāk

Nhialic wäär ē luui dhōl lōḡ Mothith aake cīi la cōk. Ku athōn Nhialic cī yen kuēḡḡ wäär lōḡ Mothith ēbēn cōk, aci Wēnde looi bī ya raan la cōk akōlriēc ēbēn.

Jethu yen ee raandan dīt kāk Nhialic

8 Wēt ril yen wīcku buk lēk we, ee lōn le yok raandīt kāk Nhialic cī nyuc lōḡ cuēc thōny Nhialic Madhōl nhom nhial. ^{†2} Jethu alui ke cīt raandīt kāk Nhialic, tē rēer dhēḡḡ Nhialic thīn ayic tēn ē looi Bēny ke cie raan.

³ Ku cīt lōn ye raandīt kāk Nhialic kuany bī kāḡ aa juaar ku nēk yok tēnē Nhialic, ke raandan dīt kāk Nhialic aya adhil la kē ye juēr Nhialic. ⁴ Ku na Jethu rēer pinyhom, ḡuōt akēc kaḡ a raan kāk Nhialic, rin kōc kāk Nhialic, ke ye Nhialic nāk yok cīt tē ye lōḡ Mothith luēl ye aake tō thīn. ⁵ Ku luōi yekē looi kek kōc kāk Nhialic kā, ee ye kīit yen ē ye kek kāk ye looi nhial tē rēer dhēḡḡ Nhialic thīn kiēt. Ku yen athōḡ kek luōi Mothith. Rin wäär wīc yen ye bī duēl looi ēcī Nhialic lēk ye ēlā, “Adhil ḡic lōn yīn adhil kaḡ looi ēbēn cīt tēden wäär ca nyuōth yī ē ḡot nhom.” ^{†6} Ku Jethu ēmēn, raandīt kāk Nhialic aci ḡām riēdīt yen luui wār riēden. Rin dōr yam cī looi kam Nhialic kek kacke anḡēēn apeī, rin dōr yam aa rēer kāpuōth cī Nhialic thōn yo thīn.

⁷ Na lōḡ dōr tuēḡ wäär la cōk ḡuōt acīn kē cī Nhialic lōḡ dēt ben wīc. ⁸ Rin ēcī Nhialic yok lōn lōḡ dōr tuēḡ ēcīi path tēnē kacke, go lueel ēlā, “Nīn aaci thiōk, lueel Bēny, tē bī yen lōḡ dōr yam looi kek kōc Itharel ku kōc Juda. ⁹ Acīi bī ciēt dōr tuēḡ wäär ca looi kek wārken dīt akōl wäär nyēi yen keek pan Ijip. Aake kēc lōḡ dōr ca looi ke keek muk nhom apath, ḡuō kuc ē keek, lueel Nhialic.

¹⁰ ēmēn, dōr ba looi kek kōc Itharel nīn bī bēn cōk akīn, lueel Bēny.

Yen abī lōōḡkiē tāau kenhīim ku kepuōth. Yen abī ya Nhialicden ku yekē kackiē.

¹¹ Acīn raan ē kamken bī miēthakēn ben piōōc, nadē ke lēk kōcken ē baai, ‘Njic Bēny.’ Rin keek aabā ḡic ēbēn, meth ku raan dīt.

¹² Yen abā adumuōōmken pāl piny, ku cā kāracken ben kuēc nhīim.” ^{††}

¹³ Jalkē tīḡ ēmēn, wēn lueel Nhialic yen ka bī lōḡ dōr yam looi, ee ḡic lōn cīi lōḡ dōr theēr path, ku anjicku aya, na cī kēdāḡ riāāk apeī ka cīn kē kuny kōc.

Tē ye Nhialic duōr thīn wāthēer

9 Lōḡ dōr tuēḡ ē la tēden ye Nhialic duōr thīn, ku tē ye Nhialic door thīn ēcī looi aya pinyhom tēn. Kōc kāk Nhialic Lebī aake ye Nhialic door ḡōn cī puōl bī ke Nhialic ya door thīn, ku duēl aake tō pinyhom ē tēn. ² Duēl ye Nhialic door thīn ē ye looi ke ye yic rou. Yōn ye kaḡ yok tē le kōc duēl yic, ee cōl Tēyaath ē Nhialic. Ku lōḡ kēnē, many adōk ē dēp ē ye tōōu thīn, ku

agen ye ayum cī juēr Nhalic tääu yenhom aya. ^{†3} Ku yön tō alanh cī duël tek yic kōu, ee cɔl yön Yaath apei ē Nhalic. ^{††4} Ku ē yön kënë yen arëer agen thīn, agen cī tɔc nhom milārj tɔc ye raan kāk Nhalic Lebī adōj n̄ir cī took tōju yenhom, ku ē yön kënë aya yen arëer rōjdit tet, ye cɔl Rōj Lōj ē dōr thīn. Ku yen arëer tōny mana thīn, ku wai Aron ē ye rëer thīn aya. Wai kënë ēcī Nhalic cɔl acil kōu ayōr ku looi yōck cɔk alɔn ee yen tim thëer cī riël. Ku aleel dīt tet karou cī lōōj Nhalic kathiäär gōt thīn, aa tō thīn aya. ^{††5} Ku ē rōj dōr kënë nhom, atuuc nhal karou cī kiëēt, cɔl Kerubin ē diik aake tō thīn. Ku keek aake ye Nhalic nyuɔɔth. Aake la kōth wuōk dīt rōk kum nhom tēn yen ye cɔl, “Pēl Piny Kārec.” Rin tēn, arak tōk ruōōn yic, raan dīt kāk Nhalic ē ye kɔc wiēth rim kē cī nōk tēnē Nhalic rin be adumuōōmke ku adumuōōm kacke pāl piny. Ku emēn acā wic ba kājuēc kōk njec rin ee kënë teet. ^{††}

^{†6} Kēya, kɔc kāk Nhalic aake ye Nhalic door cīt tē cī guiēr ye. Aake ye la yön tuēj bī kek Nhalic aa la door thīn. ^{††7} Ku yön yaath Nhalic, ee raandīt kāk Nhalic yen ē la thīn ē rot, bī la rōōk thīn arak tōk ruōōn tōk yic. Tē le yen yōt, ee riem wej cī juēr Nhalic muk bī la wiēth yōt, bī Nhalic awäcke ku awuōōc ye kacke looi ke kuckē pāl piny. ^{†††8} Aye Wēi Nhalic nyuōth yō ē kënë yic lɔn nadē ke dhël la yön yaath Nhalic ē yic, aŋot kēc ŋaany thok cīt lɔn ŋot kɔc lui dhël thëer. ^{†9} Kē lēuku buk deet ē kënë yic aya emēn, ee lɔn nadē ke riem wej cī juēr Nhalic ye wiēth kɔc, aacie kɔc ē Nhalic door ye looi bīk puōth la cōk. ^{†10} Kākkā ebēn aa kāk lōj thëer, lōj ye kāj nōk ku cuet ke ē path. Ku kājuēc kōk ye looi bī awuōōc laak wei, aa kɔc gup path ayeer kek aaye lɔk. Kākkā aa lōōj ke rëer thīn thëer cīn kē yekē kony yet tē bī Nhalic dhël yam, dhël adumuōōm nyaai kɔc puōth guir.

Lōj yam cī Jethu thany ē riemde

^{†11} Jethu acī ya raan dīt kāk Nhalic. Kājuēc path cī bēn pinynhom rin cī yen la duël dīt la cōk ē Nhalic yic, duël cīi loi kɔc cīn pinynhom ē tēn. ^{†12} Wäär le Jethu duël yic, ēcī la tē dhēj apei arak tōk bī rëer thīn akōlriēc ebēn. Ku wäär le yen ē tēēn acie riem thōk ayī riem wej yen cī la wiēth duël yic. Ee riemde yen ēcī juēr Nhalic rienkua bī yō luōk akōlriēc ebēn alanden. ^{†13} Wäthëer kɔc kāk Nhalic aake ye riem thōk ku riem muɔɔr lōōm bī kek kɔc wiēth, rin bī awäcken pāl piny. Ku keek aya aake ye manh wej ē dɔu nōk ku nyopkē abī ya col. Ku liörkē ē pīu ku wīth kek kɔc la gup adumuōōm rin bī adumuōōmken wuōōny wei. ^{†††14} Na ye kēya, bī riem Raan cī lɔc ku dɔc yiēndē, cī adumuōōmkua bī laak wei yopuōth, ku buk lēu buk Nhalic pīr ya luōōi? Ku riël Wēi Nhalic yen acī Raan cī lɔc ku dɔc rot juēr Nhalic ē rienkua. Kēya, ajuēr la cōk cīn diu.

† 9:2 B.bei 26:1-30; 25:31-40, 23-30 †† 9:3 B.bei 26:31-33 † 9:4 B.bei 30:1-6; 25:10-16; 16:33; Kn 17:8-10; B.bei 25:16; L.rou 10:3-5 †† 9:5 B.bei 25:18-22 †† 9:6 Kn 18:2-6 ††† 9:7 Leb 16:2-34 ††† 9:13 Leb 16:15-16; Kn 19:9, 17-19

^{†15} Ku rin ē wēt kënë yen aye Jethu raan yen loi lōj dōr yam, rin bī kɔc wäär cī Nhalic thōn pīr akōlriēc ebēn, pīr yōk. Kënë abī rot lēu rin cī Jethu thou bī kɔc waar kārec yiic, kāk wäär cī looi lōj dōr tuēj yic. ^{†16} Kënë athōj kek raan kākke cieēn tē bī lōk tēk ke tē le yen thou. Ee kē bī ŋek ē miēthke yiic lōk lōōm tē le yen thou than piny. ^{†17} Ku acīn raan kēdāj guɔ nyaai tē ŋot pīir yen. Ku na le thou ke kāwēn cī dōj aaye ŋek kē cī tēk ye jāl nyaai. ^{†18} Agut lōj dōr thëer aya, awic bī kēdāj kaŋ nōk bī riem kuēr bī tē door Nhalic thīn jāl la cōk. ^{†19} Mothith ē ye kɔc kaŋ lēk lōōj Nhalic ebēn. Ku jɔl riem miōōr ku thōk cī nōk liäap ē pīu, ku wīth athör cī lōōj gōt thīn ku kɔc. ^{†20} Ku lueel, “Kënë ē riem lōj dōr, lōj cī Nhalic lēk we bāk muk apath.” ^{††21} Ku Mothith ē ye duël ku kāyaath ye tōju thīn wiēth riem aya. ^{†††22} Kēya, cīmēn lōj thëer, yōk aake ye nōk bī riemden lōōm bī kɔc kɔc, ku na cīn kē nāk bī riem kuēr ka adumuōōm aacīi pēl piny. ^{†††}

^{†23} Duël ye Nhalic door thīn ku kōk tō thīn ebēn, aake ye kāk ye duōr ē yic tō pan Nhalic kiëēt, rin ye kārec tō kɔc gup wuōōny wei rin yōk ye nōk ē path. Ku lui ē yic nhal tēnē Nhalic, adhil wic ajuēr la cōk, ^{†24} Kēya, Raan cī lɔc ku dɔc akēc la duël ye Nhalic door thīn yic, duël looi raan pinynhom ē tēn kēcīt kiit ye ke kārec wuōōny wei kɔc gup rim ē yōk. Yeen nhom guōp acī la pan Nhalic, ku arëer thīn ke lōj Nhalic emēn rienkua. ^{†25} Raandīt kāk Nhalic kuat Lebī ē ye duël la wiēth riem kē cī nōk cie riemde arak tōk ruōōn thok ebēn. Ku Jethu akēc rot juaar arak juēc, acī rot gam arak tōk gilij. ^{†26} Ku emēn acī bēn arak tōk cīt tē cī Nhalic ye guiēer thīn bī rot bēn juēr Nhalic bā adumuōōm nyaai. ^{†27} Cīmēn ye raan thou arak tōk ku yēth luk yic arak tōk Nhalic nhom, ^{†28} Jethu acī gam bī thou arak tōk bī adumuōōm kɔc ebēn nyaai. Ku abī ben dhuk ku acīi bī bēn thou rin adumuōōm, ku ē rin bī yen kɔc ŋōth ye bēn luōk. ^{††}

10 Lōj thëer Mothith, ee kiit yen ē ye kāpuōth bī rōt looi akōldā kiëēt. Ee cīi thōj kek kāpuōth cī bēn kek Jethu raan cī lɔc ku dɔc. Kāk ke ye nāk Nhalic ruōōn ebēn cīt tēn lōj thëer, aake cie kɔc ke ye Nhalic door cɔl aala cōk. ^{†2} Na kāk ke ye nāk Nhalic kɔc cɔl aala cōk, ŋuōt kɔc akēc la tuēj ke ye kāj nāk Nhalic. Rin ŋuōt kākā aake bā adumuōōm kɔc Nhalic door wuōōny wei arak tōk, ku cīk ben ya tak lɔn le kek gup adumuōōm. ^{†3} Ku keek aake ye kāk yekē nāk Nhalic ruōōn thok ebēn, cɔl aa takkē lɔn le kek gup adumuōōm. ^{†4} Rin acīi rim yōk ku rim thōk ye nōk lēu bīk adumuōōm wuōōny wei.

^{†5} Kēya, ēcī Raan cī lɔc ku dɔc lēk Nhalic wäär bīi yen pinynhom elä,

“Yīn acīi wic kāk ye nōk ku kāk ye juēr yīin,
rin cī yīn yā gām guōpdiēn bī juaar tēnē yīin.

^{†6} Yīn acie puōu ye miēt yōk ye nāk yīin tēdē ke ye kāk ye juēr yīin bīk adumuōōm nyaai.

§ 9:20 B.bei 24:6-8 †† 9:21 Leb 8:15 ††† 9:22 Leb 17:11 †† 9:28 Ith 53:12

⁷ Ku lueel, ʁen akīn ba kē wīc looi Nhialic Madhɔl, cīmēn cī ye gōt rienkiē athör lōŋ theer yic.” †

⁸ Ēmēn, tāaukē wepuōth piny ku takkē wēt cī Jethu lueel tueŋ ēlä, “Yīn acīi wīc, ku tēdē yīn acie puōu ye miet tēnē kāk ye juaar, ku kāk ye nāk yī bik adumuōōm nyaai.” Acī lueel kēlä cɔk albn ye kāk ye juaar looi cīt tē ye lōŋ ye lueel thīn. ⁹ Ku lueel, “ʁen akīn Nhialic Madhɔl, ba kē wīc ba looi, looi.” Kēya, Nhialic acī tēthēer ye ye duɔɔr thīn puōl, ku wēen Raan cī lɔc ku dɔc thīn, bī riemde kuēr rin bī adumuōōm kɔc ēbēn nyaai. ¹⁰ Jethu raan cī lɔc ku dɔc acī kē wīc Nhialic tēnē ye bī looi, looi. Ku rin cī yen rot juaar arak tōk theer, kākkuan rēc aaci wuōōny wei ēbēn.

¹¹ Raan kāk Nhialic Itharel, aye kāŋ nōk wāthēer akōlakōl bī yen Nhialic door. Ku aaye kāk tōŋ thōŋ juēr Nhialic arak juēc. Ku kāk ye ke juaarkā aake cie adumuōōm ye nyaai. ¹¹² Ku Raan cī lɔc ku dɔc acī rot juaar arak tōk rin adumuōōm, ajuēr cī ye bēn lēu bā awäckua nyaai akōlriēc ēbēn. ¹³ Ku ēmēn atīt yet tē bī Nhialic kɔc aterde guir ku dhuk ke yecōk ciēen. ¹⁴ Ku ajuēr cī looi arak tōk, acī kɔc cī adumuōōmken nyaai looi bik la cōk akōlriēc.

¹⁵ Ku Wēi Nhialic ē jam tēnē ʁo ē wēt kēnē aya. Acī lueel ēlä, ¹⁶ “Lōŋ dōōr ba looi ke ke akīn nīn bī bēn cōk, lueel Bēny. ʁen abī lōŋkiē tāau kēnīim ku kepuōth.” ¹⁷ Ku ben lueel, “ʁen acīi adumuōōmken ku kārēc yekē ke looi ben kuēēc nīim.” ¹⁸ Wek paan ē ma, kārēckua aaci pāl piny papot. Na ye kēya, le dēt ŋot wīc ʁok bāny bik ʁōk aa nōk rin bī adumuōōmkua pāl piny?

Bāk lok tēthiāk ke Nhialic

¹⁹ Kēya miēthakāi, ʁok aaci nīim lāau alanden buk la ʁōn Yaath apei ē Nhialic tō nhial, rin cī Jethu rot juaar bī nōk bī riemde kuēēr. ²⁰ Wāär thou yen tim cī rīiu kōu, acī kēn ʁo gēl buk cīi la ʁōn Yaath apei ē Nhialic bēn rac. Ku jpt rot raŋ yic, ku ēmēn arēēr ʁōn Yaath apei ē Nhialic ke lāŋ Nhialic rienkua. ²¹ Ku na cuk la raandīt kāk Nhialic yen mac kɔc Nhialic, ²² cīt mēnē ye kākkuua yith, lokku tē rēer Nhialic thīn thōnyde nhom ē puōn ʁer ku gam cīn yic diu. Lokku kek puōthkuan ʁer cīn yic luɔi kārēc rin cī ke lɔk riem Jethu. Ku rin cī ʁo muɔɔc nīim bā adumuōōmkua laak wei aya. ²³

Kēya, mukku kē cī thōn ʁo piān tōk ke ʁo cie puōth ē rou, rin aŋicku raan cī ʁo thɔn ē wētde tiēŋ nhom. ²⁴ Takku tē bī ʁok ʁopuōth aa dēt thīn, buk nhiēr ku luɔi path aa nyuɔɔth. ²⁵ Dukku kē ye ʁok ʁonhīim mat ʁodhie pāl cīmēn ye wāmāthkuan kōk ye looi. Lok tueŋ ʁo cīi dhōr ʁo deet ʁopuōth, buk rōt aa lēk buk aa bēn amat yic, aŋicku Akōl bēn Bēny acī thiōk.

²⁶ Acīn kāk ye nāk Nhialic lēu bī adumuōōm pāl piny, tē ŋot le ʁok tueŋ ʁo loi kārēc ke yic cī lēk ʁo. ²⁷ Kēya, ʁok aa dhil tiit ʁo riēc rin akōl bēn Luŋdīt, ʁok kɔc cī wēt Nhialic dhōl yic, ʁok aabi tēm awuōc bī ʁok rēer pan

† 10:7 Wk 40:6-8 †† 10:11 B.bei 29:38 † 10:13 Wk 110:1 †† 10:16 Jer 31:33 †† 10:17 Jer 31:34 ††† 10:22 Leb 8:30; Edhe 36:25

mac akōlriēc ēbēn. ²⁸ Anjēckē, wāthēer tē kueec raan bī lōŋ Mothith cīi piŋ, ku ʁɔɔny kɔc karou ayī kɔc kadiāk, ka dhil ʁāth ē kɔcđīt nīim, ku biōōk aleel bī thou. ²⁹ Jālkē thōōŋ, na ye raan cī lōŋ Mothith dhōl yic tēm awuōc cīt kēnē, ke ya awuōc yīndē bī Nhialic tēm kɔc cī kuec wēt Wēnde? Acit lɔn cī kek Jethu dhōl guōp, ku cuitkē, ku witkē piny ku kēckē yic. Ku acit lɔn cī kek dōōr cī Jethu looi riemde kamken yōōŋ yic. Ku acit lɔn cī kek Wēi Nhialic lāät wēl rēc rem apei, cɔk albn kony yen ke. Kōckā aabi dhil tēm awuōc thiek apei. ³⁰ Anjicku yen raan cī ye lueel theer ēlä, “Piēŋkē! Ee ʁen ala riel ba kāŋ guōōr.” Ku aŋicku lɔn cī yen ye lueel aya ēlä, “Bēny abī kacke tēm awuōc.” ³¹ Kēya, abī rēēc alanden tē ye yen Nhialic piŋ akōlriēc ēbēn yen tēm raan awuōc.

³² Miēthakāi, takkē tēn ye wek rēer thīn wāthēer. Wāär cī wek wēt Jethu gam, wek aa dhil gum ku wek aaci puōth bēn riel. Wek aakēc puōth bēn bath rin kārēc cī we yōk. ³³ Wek aa we ye lat ku bui we akōldēt. Ku akōldēt, wek aa we ē kɔc kōk kony tē tiŋ wek ke ke baŋ cīmēndun. ³⁴ Wek aaci gum kek kɔc cī mac, ku wek aakēc puōth riāäk tē wāär ye kākkuan peec, rin ŋic wek yeen lɔn wek aabi kāpath wār kākā la yōk pan Nhialic. Kāpuōth cīn raan bī ke kaŋ nyaai tēnē we. ³⁵ Duōkkē puōth bath bāk wēt Jethu wai wei, rin wek aabi ariōpdīt yōk pan Nhialic. ³⁶ Apath bāk wepuōth dēt tē beŋ we, rin ke wek aaci kē wīc Nhialic looi, ku yōkkē kē cī Nhialic thōn we.

³⁷ Rin aye athör theer wēl Nhialic lēk ʁo ēlä, “Ee kaam thiin koor ku raan cī lueel ka bō acīi bī gāau, abī guo bēn. ³⁸ Ku kōckīen la cōk aabi rēer gam yic, ku ʁen acīi puōu bī miet tē cīi kek kepuōth bī dēt.” ³⁹ Ku ʁok aaci cīt kɔc guo dhōr bik mār, ku ʁok aala gam bī ʁook luōk.

Gam

11 Gam yen ē ʁo cɔl aŋic kāk ŋōthku ke bī rōt looi. Ku yeen ē ʁo cɔl aŋic kāk cuk ye tiŋ.

² Ee gam yen aye ʁok ye ŋic lɔn ē cēk Nhialic piny ku nhial kek kāk tō thīn ēbēn wēt lueel ē path. Ku kāk yeku ke tiŋ ēmēn acīn kēn cīi Nhialic lōōm bī yen ke cak. Ku wāär le wārkuan dīt gam tēnē Nhialic, yen acī Nhialic ke bēn gam. ³

⁴ Ku gam yen acī Abel Nhialic bēn juēr kēpuōth cī Nhialic bēn nhaar apei, wār kē cī Kain mēnhē juaar tēnē Nhialic. Ku gamde yen acī Nhialic puōu bēn miet tēnē ye. Ku ŋic Nhialic lɔn ē yen raan la cōk. Kēya, kē cī Abel looi cī yen Nhialic gam apei aŋot yeku yōk ʁopuōth ke path ēmēn tē tek ʁok ye, cɔk albn cī yen thou theer. ⁵ Ku raan dēt la gam ril cīt Abel aya, ee ye Enok. Gamde yen acī Nhialic ye bēn jat nhial ke kēc thou. Guāpde akēc bēn yōk rin cī Nhialic ye nyaai. Aye athör theer wēl Nhialic lueel lɔn Enok ē ye Nhialic cɔl amit puōu, wāär rēer yen pinynhom. ⁶

††† 10:27 Ith 26:11 § 10:28 L.rou 17:6; 19:15 †† 10:29 B.bei 24:8 ††† 10:30 L.rou 32:35, 36 †† 10:38 ʁab 2:3-4 ††† 11:2-3 Cāk 1:1; Wk 33:6, 9; Jn 1:3 †† 11:4 Cāk 4:3-10 †† 11:5 Cāk 5:21-24

Nhialic cɔl amit pušu tē cīn yen gam. Rin raan bēn tēnē Nhialic adhil gam lɔn Nhialic atō thīn, ku ē kɔc ye thiēc gām kē wickē.

⁷ Ku gam yen acī Noa wēt Nhialic bēn piŋ, wäär lēk Nhialic ye ye lɔn bī aboordit bēn bī kɔc la gup adumušm bēn tēm awuōc. Go Noa wēt Nhialic gam. Ku guer riāi ka aboor kēc bēn bī yen kacke kony. Ku gamde akēc yen kārēc ye kɔcken kōk ke looi bēn nhi-aar. Ku Noa acī Nhialic bēn cɔl ala cōk rin gamde. †

⁸ Ku ee gam aya yen acɔl Abaram agam kē cī Nhialic lēk ye. Ku ler pan cī Nhialic lēk ye cɔk alɔn awēn kuc Abaram ē pan kēnē. Pan kēnē yen ēcī Nhialic lueel lɔn bī yen ye gām miēthke aköldä. †⁹ Ku gam yen acī Abaram bēn cieŋ ke ya alei pan wäär cī Nhialic thōn ye. Ku jɔl ŋöth lɔn bī Nhialic piny kēnē gām miēthke aköldä. Ku jɔl cieŋ duēl yiic. Ku lōk Ithäk kek Jakop cieŋ thīn aya, kɔc wäär cī Nhialic thōn lɔn bī yen piny kēnē yiēk ke. †¹⁰ Abaram acī rēer ē pan kēnē ke tit gen cī Nhialic buth, yen cī Nhialic thōn ye cīi cīt duēl.

¹¹ Ku ē gam cī Abaram Nhialic gam yen ē dhiēeth yen meth cɔk alɔn wäär cī yen dhiop apeī. Ku tieŋde Thara ke cīi dhiēth. Acī ŋöth lɔn bī Nhialic athōnde tieŋ nom. †¹² Na cɔk alɔn awēn cī Abaram dhiop apeī, bī raan ēbēn ŋic lɔn cīi yen bī ben dhiēth, ke yeen acī bēn a wundit kɔc juēc apeī cīt liēet, ku kuēl nhial cie kuen. †

¹³ Kɔckä ēbēn aacī gamden muk agut tē thou kek. Keek aake kēc kāk cī Nhialic thōn ke yök. Ku aake yekē tiŋ tēmec, ku gamkē ke ke mit puōth. Ku ē yekē lēk kɔc lɔn aa rēer kecīt jōl pinyhom ē tēn, ke bī ber tē cī lēk ke. †¹⁴ Alēuku buk ŋic emēn lɔn kɔc jam kēlā, aaye kē nyuōth lɔn wic kek pan bī ya panden. ¹⁵ Na yekē tak lɔn ye pan cik nyāāŋ wei panden, ŋuōt aacī dhuk thīn. ¹⁶ Ku acik wic kepuōth apeī bik yet pan path, pan tō nhial. Ku Nhialic acie guōp ye yār tē cɔl ye, ke Nhialicden. Ku këya, acī gen path guiir tēnē ke.

¹⁷ Ku gam yen ēcī Abaram rot guiir bī wēnde Ithäk nök wäär them Nhialic ye. Yen Abaram raan cā athōn Nhialic yök, ee wic bī manhden tōŋ tō yenhom nök, cɔk alɔn cī Nhialic ye lueel tēnē ye lɔn ē Ithäk yen abī yīn mīth ca thōn yī yök tēnē ye. †¹⁹ Acī Abaram tak lɔn bī Nhialic Ithäk jɔt aköldä. Ku këya, Abaram acī Ithäk yök ke cīt raan cī Nhialic cɔl aben pīr.

²⁰ Ku gam yen acī Ithäk Jakop ku Ethau thōn dōc Nhialic rin kāk bik yök aköldä. †

²¹ Ku gam yen acī Jakop wēēt wēnde Jothep bēn dōc wäär cī yen thiök ke thou. Ke kääc ke cī yenhom guōt waiden ē yen piny thany, ku rōök Nhialic. †²² Ku gam yen acī Jothep ye ŋic wäär cī thuōnde thiök lɔn bī kɔc Itharel jāl pan Ijip. Ku lēk ke bik yuōmke cīi nyiēēŋ pan Ijip aköldä le kek jāl. ††

²³ Ku gam yen acī kɔc ke dhiēth Mothith ye bēn thi-aan pēi kadiäk wäär cī ye dhiēeth. Ee cik tiŋ ke ye manh path apeī. Ku ke aake kēc riōc wēt kēc kek lōŋ bēnyŋaknhom pan Ijip theek. ††

²⁴ Ku gam yen acī Mothith bēn kuc wäär cī yen dīt bī cīi ye cɔl ke manh nyan bēnyŋaknhom. ††²⁵ Na cī wic bī pušu ya miet, miet ē pušu cie ceŋ ē bēn luōi kārēc yiic, ŋuōt acī rēer pan bēnyŋaknhom. Ku acī bēn nhi-aar bī rēer kek kacke bī gum ke ke. ²⁶ Acī yök yepušu lɔn bī yen kāpath yök thīn tē guum yen kuōc cieŋ rin ē kacke. Cīmēn wäär cī Raan cī lɔc ku dōc gum, tēn tē bī yen kājuēc path yök pan Ijip. Rin ē ŋöth ariōp bī yök aköldä.

²⁷ Ku gam yen acī yen bēn jāl pan Ijip ke cīi riōc riääk pušu bēnyŋaknhom. Ku le tueŋ ke gum ciēt cī Nhialic cie tiŋ, tiŋ. †²⁸ Ku gam yen acī Mothith wēt Nhialic bēn piŋ. Ku guiir tē bī kɔc Itharel jiēl thīn pan Ijip. Ku lēk ke bik thök nök. Ku rōthkē yōōtken thook riem, rin na la atuny Nhialic bī mīth rōor ke kōŋ dhiēeth bēn nök, ke cīi mīth rōor kai kɔc Itharel met thīn. ††

²⁹ Ku gam yen acī kɔc Itharel Wār Lual bēn teem ke ciēt cī döu. Nawēn jɔl wic kɔc Ijip bik ke buōth, ke wār ben thiāŋ ku moukē. ††

³⁰ Ku gam yen acī kɔc Itharel päny gen Jeriko bēn gööt nīn kadhorou abī wīik. ††

³¹ Ku gam yen akēc adējōŋ cɔl Rayāp bēn nök kek kɔc gen Jeriko wäär nēk ke, rin cī kek jai ē Nhialic. Rin yen Rayāp nom ē cā anēm kɔc Itharel lor ku nyuuc ke paande. ††

³² Kɔc kōk juēc aya aa la gam. Acā lēu ba we lēk kāk cī kɔc kōk looi, cīmēn yī Gidiōn, Barak, Thamthon, Jeptha, Debit, Thamuel ku kɔc kāk Nhialic tiŋ. ¹⁸³³ Ku gam yen acī kɔc kōk bāny bēn cop. Ku yen ŋic kɔc kōk kɔc mac. Ku yök kɔc kōk kē cī Nhialic thōn kɔc. Ku ē yen acī kɔc kōk kōor bēn der thook. ¹⁹³⁴ Kɔc kōk kamken aacī mēc bēn nök, ku riickē rōt bei ē paal thook. Kɔc kōk ke niop aacī bēn riel apeī tōŋ yic. Ku copkē yōm apuruuk ē wuōt kōk. ²⁰³⁵ Rin gam yen acī Nhialic rōök diäär bēn gam, ku cɔl kɔcken cī thou aa ben pīr. Ku kɔc kōk aacī bēn aa gum ke cī kenhīim waar, rin bī ke jɔt aköldä. ²¹³⁶ Kɔc kōk aya aake ye läät ku that ke. Ku kɔc kōk aake ye rek ku mac ke. ²²³⁷ Ku kɔc kōk aake ye biōk aleel. Ku kɔc kōk aake ye tēm kōth ē rou. Ku kɔc kōk aake ye tēm rōt paal. Kɔc kōk acin kē yekē cieŋ, aa kōt kek aake yekē kuōm kekōth. Kɔc kōk aake ŋōŋ, ku aake ye baŋ ku kuc ke cieēŋ. ²³³⁸ Kɔckä ēcīi path bik cieŋ pinyhom. Aake ye piny kuany yic ē path roor liēet. Ku cieŋkē adhuum yiic, ku kuōr yiic ku gat yiic.

³⁹ Ee ŋic lɔn le kɔckä ēbēn gam. Ku acin raan tōk kamken ca athōndit Nhialic bēn yök. ⁴⁰ Nhialic ēcī kē-

† 11:7 Cäk 6:13-22 †† 11:8 Cäk 12:1-5 † 11:9 Cäk 35:27 †† 11:11 Cäk 18:11-14; 21:2 †† 11:12 Cäk 15:5; 22:17; 32:12 ††† 11:13 Cäk 23:4; 1Lēk 29:15; Wk 39:12 ††† 11:17-18 Cäk 22:1-14; Cäk 21:12 † 11:20 Cäk 27:27-29, 39-40 †† 11:21 Cäk 47:31; 48:20 ††† 11:22 Cäk 50:24-25; B.bei 13:19

†† 11:23 B.bei 2:2; 1:22 ††† 11:24 B.bei 2:10-12 †† 11:27 B.bei 2:15 †† 11:28 B.bei 12:21-30 ††† 11:29 B.bei 14:21-31 ††† 11:30 Joc 6:12-21 ††† 11:31 Joc 2:1-21; 6:22-25 18 11:32 Bāny 6:11-8:32; 4:6-5:31; 13:2-16:31; 11:1-12:7; 1Tha 16:1-1; 1Bŋ 2:11; 1Tha 1:1-25:1 19 11:33 Dan 6:1-27 20 11:34 Dan 3:1-30 21 11:35 1Bŋ 17:17-24; 2Bŋ 4:25-37 22 11:36 1Bŋ 22:26-27; 2Lēk 18:25-26; Jer 20:2; 37:15; 38:6 23 11:37 2Lēk 24:21

path guir ke njic ʒo. Kēya, bī ke nhīim ku ʒo looi buk la cōk ʒodhie.

12 Kēya emēn, ʒok aa njic kōc juēc wāār cī gamden nyuōth tēnē Nhialic. Ku rin ē wēt kēnē pālku kāk ʒo thel adumuōm yic, adumuōm yeku ke lac looi. Ku aa ʒo gēl buk dhēl Jethu buōth yic. Lok tueŋ ʒo wēer ke ʒo cī dhōr buk kē cī Nhialic guier ʒo dōōt. ² Yeku rēer ʒo dōt Jethu raan cī ʒo nyuōth dhēl ku gam la cōk. Ku rin miēt puōu bī yōk, yen aci yen ye gam bī thou tim cī rīiu kōu. Ku cīi kuc bī kē looi cīi pāl, cōk a wāār ye ke ye yōr guōp. Ku emēn a rēer kōŋ cuēc thōny Nhialic.

³ Takkē tē cī Jethu guum thīn tēwāār ye kōc kēc wēt Nhialic gam ye gaany thīn akōlakōl, rin bī wek cīi dhōr ku baathkē puōth. ⁴ Rin aŋot cīn raan cī nōk, ayī raan cī yiěk tētōk kamkun kōc cie wētduon ye gam. ⁵ Cāk nhīim māār wēēt puōth ye Nhialic we wēēt ke we cīt miēthke? “Manhdiē, cōk yīpuōu piny tē wēēt Nhialic yīin, ku duk cōl aye kērac tē nyieeny yen yīin.

⁶ Rin Nhialic ee kōc nhīer keek cōk piny. Ku ee kuat raan cī gam kecīt manhde tēm awuōc.” †

⁷ Guōmkē kārc kecīt wēēt Nhialic tēnē we, rin ē yen we cōl acīt miēthke. Nadē cāk kaŋ piŋ le manh kēc wun kaŋ that rin wīc yen ye bī wēēt? ⁸ Na cīi Nhialic we yīk awuōc wēēt yen we cimēn adhie ye wun mīth miēthke wēēt, ke wek acie miēthke. ⁹ Cimēn ye ʒok ŋot ʒo thek wārku pinyhom ē tēn tē cōk kek ʒo that, cuk bī lēu alanden buk rōt thōn Nhialic, wun wēikua ku pīr tē wēēt yen ʒo? ¹⁰ Wārku aa ʒo wēēt tē kor ʒok buk njic cien kam kōc run lik pinyhom ē tēn, cīt tē yekē yōk ye ke path. Ku Nhialic ē ʒo wēēt akōlakōl rin kāpuōth buk yōk buk dhēŋde rōm kek ye. ¹¹ Wēēt acie guō nhīaar nyin yic, aye yōk ciēt rēer. Na lā theer, ke kōc cī tēm awuōc aa la cōk ku yekē kōc ē dōr.

¹² Kēya, duōkkē riōc lak tueŋ ke we deet wepuōth. ††¹³ Biathkē dhēl la cōk yic, bī kōc koor gam riel gamden yic. Ku cik mēr wei wecōk. ‡

¹⁴ Miēthakāi, themkē bāk njic cien ke kōc ebēn, bāk rēer dhēŋ Nhialic yic. Rin raan liu dhēŋ Nhialic tēnē ye aci bī kaŋ tiŋ. ¹⁵ Muōkkē wenhīim bī ciēn raan cīi dhēŋ Nhialic yōk. Ku tiērkē nhīim paan ē moor bī ciēn raan loi kērac met we wei ebēn. Anjeckē, ee dien tōk yen ē wār rac nyin. ††¹⁶ Acīi path bī raan yepuōu ya yiěk bal. Ku cīn raan loi rot bī yic pial cimēn Ethau wāār pēl diētde tēnē raan buōth ye, rin cī yen ye gām miēth koor ē path. ††¹⁷ Ku anjeckē wāār wīc Ethau ye bī la tēnē wun bī la dōc ku bī diētde dhuōk ciēn, ku akēc dōc bēn yōk tēnē wun. Kēnē akēc rot bēn lēu bī waar yic cōk a wāār cī yen dhīau piū ē nyin. ††

¹⁸ Wek aa kēc bēn we cīt kōc Itharel wāār cī la gōn Thīnai cōk. Ku tiŋkē manydīt apei ke dēp. Nawēn ke tiŋ luāāt aya ke cī gōt paat piny ku looi muōthdīt, ku yomdīt apei. Ku ye bir yic ku mēer apei abik riōc ebēn

† 12:6 Jop 5:17; Kēŋ 3:11-12 †† 12:12 Ith 35:3 ‡ 12:13 Kēŋ 4:26 †† 12:15 L.rou 29:18 †† 12:16 Cāk 25:29-34 ††† 12:17 Cāk 27:30-40

¹⁹ Ku piŋkē kaŋ yic ku rōl la gei. Acī Nhialic piŋ ke jam rōldīt apei, nawēn ke lēkkē Mothith bī Mothith Nhialic lōŋ bī cīi ben jam tēnē ke. ††²⁰ Ku aaci jāl bēn riōc apei tēwēn piŋ kek Nhialic rōl ke lēk ke elā, “Acīn raan ʒēēt ē gōn kēnē cōk, na cōk a lēi ku le nhial ye ka biōōk aleel bī thou.” ††²¹ Agut Mothith aci bēn riōc aya apei wēn looi kākā rōt abī ya lueel, “ʒen aye riōc lath.” ††

²² Wek aa kēc bēn gōn Thīnai lōm. Wek aaci bēn gōn Dhain lōm, yen cī Jeruthalem ē yam gen Nhialic pīr buth yenhom. Wek aaci bēn yan miēt puōu dīt yic tō atuuc Nhialic juēc apei thīn. ²³ Wek aaci bēn tēnē Nhialic yen luk looi tēnē kōc ebēn. Ku tēnē wēi kōc path cī Nhialic looi bik la cōk. ²⁴ Wek aaci bēn tēnē Jethu cī lōŋ dōr ē yam looi. Acī riemde juaar rin bī Nhialic adumuōmkua pāl piny, rim cīi thōŋ kek rim Abel wāār thiēc ē guur. ††

²⁵ Wek aa yōk bāk cīi kuc wēt raan jam. Kōc wāār cī kuc bik wētde cīi gam pinyhom tēn aakēc bēn puōl ke cīi tēm awuōc. Na ye kēya, buk poth kēdē, ʒo cīi tēm awuōc tē cīi ʒok wēt cī Nhialic jam tēnē ʒo nhial piŋ? ††²⁶ Wāār rōlde gōn Thīnai ēcī piny yāāk. Ku emēn aci kōc lēk elā, “Acie pinyhom rot yen ba yāāk, ʒen abī nhial yāāk aya.” ††²⁷ Ku dēt aya, kē ye wēlkā nyuōth ē bn kāk cī cak aabi rōt yāāk ku nyiēi ē keek. Ku dōŋ kāk cīi lēu bī ke yāāk.

²⁸ Kēya, ʒok aa kōc cī Nhialic yiěk pan cīn kē bī ye yāāk athēr. Lecku Nhialic ku dorku dhēl ye cōl amit puōu, ku rēerku ke thekku ku riōccku ē ye. ²⁹ Rin ye Nhialic kōc tēm awuōc thiek apei, acīt many adhie kēriēc ebēn ruōc piny. ††

Tē ye Nhialic miēēt puōu thīn

13 Lak tueŋ we nhīar rōt akōlakōl ke we cīt mīth tik. ² Lor jōl ē puōn ʒer ku nyuōc keek apath. Rin cī kōc kōk atuuc Nhialic kaŋ lor ke kuckē ke. ††³ Duōkkē nhīim ye māār kōc mac ku kōc gum. Yakē ke kony ciēt we mac ku guōmkē ke ke.

⁴ Thiēk adhīl raan ebēn theek, rōr ku diāār aa dhil rōt theek kamken bī ciēn raan dēk ŋek puōu. Nhialic abī kōc cī rot thīaak ē luui akōr tēm awuōc, ku kōc kēc thiēk luui kāk ē bal aya.

⁵ Duōkkē ye wīc wepuōth bāk la kājuēc apei, ye kēdun muk yen ye yiěk yīpuōu rot. Acī Nhialic lueel theer elā, “Wek aacā bī kaŋ pāl wei, ku wek aacā bī nyāāŋ wei.” ††⁶ Na ye kēya, rēerku ē cōk ku ŋōthku Nhialic, ku yeku lueel elā, “Ee Nhialic yen ē ʒen kony, aci kē ben ʒa riāc. Le raan lēu ye ba luōi kērac?” ††

⁷ Duōkkē nhīim mār kōc dīt tueŋ wāār we lēk wēl Nhialic. Takkē apath yen tē piir kek thīn ayet tē thou kek. Luōikē cimēnden gam yic. ⁸ Jethu Krītho acie rot ye waar. Ee yen tōŋ akōl wāār ku ya akōl ku akōlriēc

††† 12:19 B.bei 19:16-22; 20:18-21; L.rou 4:11-12; 5:22-27 S 12:20 B.bei 19:12-13 †† 12:21 L.rou 9:19 ††† 12:24 Cāk 4:10 †† 12:25 B.bei 20:22 ††† 12:26 ʒag 2:6 †† 12:29 L.rou 4:24 †† 13:2 Cāk 18:1-8; 19:1-3 ††† 13:5 L.rou 31:6, 8; Joc 1:5 ††† 13:6 Wk 118:6

ëbën. ⁹ Duökkë röt cɔl aa rɛc ë nhïim piöoc juëc kɔc göi ye lueel lɔn cïi miïth kök bi ya cam. Wek aa dhil wepuöth wël dhëej Nhialic ku acie miïth ye cam cïn kë yekë kuöny wëi kɔc ke cam.

¹⁰ Ajuër ye looi bi yo awaar käreec yiic, acit ajuër löj döör wäär ye looi bi adumuööm päl piny. Ku acin raan ye puöl agut kɔc käj juaar tënë Nhialic duël yic bik riinj län cī nök cuet. ¹¹ Rin raandit kək Nhialic ë ye riem län cī juër Nhialic yäth tē yaath duël yic rin bi adumuööm päl piny. Ku län cī nök ë ye nyop roor abi ya col. ¹² Ku Jethu aya, ee thou geu köu ayeer Jeruthalem. Tëwën nek ye ëci riemde kuër rin bi adumuöömkuua päl piny. ¹³ Këya, dhilku biaath ayeer aya geu köu buk yär guöp wäär cī guum la rom kek ye. ¹⁴ Kënë adhilku looi, rin pinyhom tē ciëj yok thïn acie yen tē bi yok ciëj thïn atheer. Yok aa tit gen yam yen bi bën. ¹⁵ Këya, cit mënë cī yok Jethu gam, yeku Nhialic leec akölaköl. Rin lëc ye yok ye leec piäthkuua ëbën, yen ajuërdan ye nyuöoth lɔn ye yen Bëny. ¹⁶ Duökkë nhïim mär luoi käpath, ku kë ye wek röt kony kamkun, rin kakkä kek ajuër Nhialic cɔl amit puöu.

Thek kockun dit wël Nhialic

¹⁷ Thek kockun dit wël Nhialic, ku piñ tē ye kek yi wëët thïn, rin ye kek kɔc tit wëiku. Ku anjickë lɔn bi Nhialic ke

† 13:11 Leb 16:27

thiëec aköldä tē cī kek wëi kɔc tiëet thïn. Na thek ke ku gam wëtten, ka bi luoiden looi ke mit puöth. Ku na cī wëtten piñ ka luui ke rem puöth. Ku na cik njic luui apath, ke la kë kuny kë yi? ¹⁸ Yakë röök riengkua. Acin kërëec rëer yopuöth. Awicku bi ya këpath yen yeku looi akölaköl. ¹⁹ Wek aa liem piändië ëbën bäk röök bi Nhialic ya cɔl adhuk tënë we ye ninkä.

Röök ciëen

²⁰ Ku ëmën, bi Nhialic rëer kek döör, yen cī Bänyda Jethu cɔl aben pir, week yiëk kək wiëckë ke bi wek këden wic looi. Ku bi luui wepuöth riel Jethu raan cī lɔc ku dɔc, ²¹ bi wek kuat kək ye miëet puöu ya looi. Jethu yen abiöndit rin cī yen löj döör akölrüëc cī thany riemde looi. Bi diik ya këde akölrüëc ëbën. Yenakan.

Wël ciëen

²² Miëthakäi piënkë wël lik deet wepuöth ca lëk we apath. Rin athör ca gät we aciek. ²³ Awiëc bäk njic aya lɔn wämääthda Timothi aci lony ë ninkä. Na lɔc bën bä dööt, ke yok aabi cath ë tök buk we la neem.

²⁴ Miäthkë kockun dit ku kɔc kök cī wët Nhialic gam ë riengkua. Wämäthakua pan Italia aa we muööth aya.

²⁵ Bi dhëej Nhialic rëer kek we ëbën.

Jemith

Wët nom

Athör Jemith aa käk cī gät kɔc cī Nhialic gam cī thiēi pinynhom ebën. Raan ë gät athör acī wël juëc ë waal path gôt bī yen kɔc lëk n̄iny ë k̄aŋ, rin bī kɔc cī gam, röt tiit ku luçi path. Acī wël juëc lueel tēnë kɔc cī gam, wël cimën wël ë j̄iɛk, ku n̄jōŋ ku thēm ë j̄ŋrac, ku luçi ku tiɛl, ku gam kek ë luçci, ku liem path ku n̄iny ë k̄aŋ, ku agōth ku nhiam ku piath, ku luk kɔc k̄ök wei. Ku nyooth ë rot ke nhiam ku lier ë puçu ku rōök. Athör ë jam apei bī gamda rot ya nyuçoth luçida yic.

Käk tō thīn

Muöth 1:1

Thēm ku thöoc kërac yic 1:2-18

Piŋ ku luçi 1:19-27

Duökkë kɔc ye tek yiic 2:1-13

Gam ku luçi 2:14-26

Dut liemdu 3:1-12

N̄iny k̄aŋ bō tēnë Nhialic 3:13-18

Thōnkë röt Nhialic 4:1-10

Duk menhkui nyieny 4:11-12

Duökkë ye tol 4:13-17

Lëk tēnë Ajiɛk 5:1-6

Pël rot piny ku Rōök 5:7-20

1 Athör Jemith, aluar̄ Nhialic ku Bānyda Jethu Krītho tēnë kɔc cī gam, cī weer pinynhom. Ku muöth ke. †

Thēm ku thöoc kërac yic

² Miëthakäi, calkë aye miet ë guöp tē teem kuar kërill rot ë dhëldun yic, ³ rin ar̄jɛckë aköl ye gamdun la tuer̄ kārill yiic, kën bën bei thīn ë riel ë puçu ater yic. ⁴ Calkë riel piändun ater yic ayëth we tuer̄, yen abī wek k̄aŋ ŋic ku bāk la cök ke cīn diu. ⁵ Na le kē dhal we bāk cīi ŋic, ke we rōök tēnë Nhialic yen la riel bī gām we, rin Nhialic ë ŋiëc k̄aŋ gam ë path piānde tēnë raan ebën. ⁶ Ku na rōökkë ka dhielkë looi ë puçn cīn yic diu acīn, kuar raan ë diu acit apuöck wīir ye yom nyiāāŋ bī yāth tuer̄ ku dhuk ciēn. ⁷ Raan cit kēnë cīi ye tak lɔn le yen kē bī yök tēnë Nhialic. ⁸ Ku yen raan kēnë ë puçu rou, ku kāk ye looi ebën aacie rōm.

⁹ Raan cī gam ŋjōŋ adhil puçu miet tēnë Nhialic, rin bī ye juak bī yāth nhial, ¹⁰ ku raan ajak adhil puçu miet tē dhuk Nhialic ye piny, rin ajak abī lööny wei cimën yōck tim. ¹¹ Aköl ë ruel ku atuönyde ë tim nyop, ku thou yōck

† 1:1 Mt 13:55; Mk 6:3; Luçi 15:13; Gal 1:19

dhënj wën ebën ku löönykë wei. Ku riäak dhënjden puoth wën. Yen ë kē bī rot looi tēnë raan ajak aya, abī mēr wei jaakde cök. ††

¹² Raan bī puçu miet ë raan bī kërac guum ku ŋuöt ril puçu ë gamde yic, tē lëu yen kēnë, ka bī pir akölriëc ebën cī Nhialic guir̄ ke ya ariöp tēnë kɔc nhia ye yök.

¹³ Na them raan ë kāk r̄ɛckä, ke cīi raan luel yepuçu ëlä, "Athēm kēnë abō tēnë Nhialic." Rin acīn raan lëu ye bī Nhialic cɔl aloi kërac, ku yeen guöp acie raan ë them kërac. ¹⁴ Ku raan aye them kërac ye wic yepuçu ye thel wei ku deep. ¹⁵ Kërɛɛc ye wic yepuçu yen ë bën rēer kēya yet bī dhiëth adumuööm, ku adumuööm yen ë bën dīt apei yet bī thuçcu bēi.

¹⁶ Miëthakäi nhiaar duökkë röt cɔl aaye math nyin, ¹⁷ kuar k̄apath la cök ye yök, nadë ke gēm yi aa bën nhial tēnë Nhialic, Acien̄ cak kāk ë ruel nhial, ye ruelden röt waar ku yeen acie rot waar. ¹⁸ Acī tak ë rot bī yō gām pir ë yam dhël wët ë yic, ku buk rēer tuer̄ kəriëc nom ebën.

†† 1:11 Ith 40:6-7

Piŋ ku luɔɔi

¹⁹ Muɔkkë kënë wenhiim miëthakäi nhiaar ke! Raan ëbën adhil kãŋ lac apiŋ, ku cii guɔ jam ë path, ku cii puɔu ë lac dak aya. ²⁰ Riãŋ ë puɔu acii pîr la cök wïc Nhialic ye bëëi. ²¹ Këya, pãlkë luɔi kãk la biñh ë kɔc yõr gup, ku kuat luɔi kërác ëbën. Gamkë Nhialic piãthkun ëbën, ku wët puɔth ci tãäu wepuõth bi we luɔk.

²² Na yakë wët Nhialic piŋ ku cãk loi, ke wek aa röt math. Këya, luɔikë kecît tède. ²³ Kuat raan ë wët kënë piŋ ku cii looi acit raan rot tiŋ macar yic. ²⁴ Ee guãpde njec tiŋ apath, ku na le jãl macar lõm ke go nhom mãär tẽ ci ye cak thîn. ²⁵ Ku raan ë lõŋ path tiŋ ku dõt yic yepuɔu, lõŋ puɔth Nhialic yo gël buk kãrec cii loi, acii cit kënë, acii ye piŋ ë path ku mër nhom ye, ku looi kecît tède. Raan cit kënë abi Nhialic dɔɔc kuat kãk ye looi yiic ëbën.

²⁶ Ye raan tak lɔn theek yen yath? Na cii raan liemde dut ka cîn yanh theek. Ku ë rot math ë rot. ²⁷ Thëk puɔth ye Nhialic Wãda gam akîn, kony abeer ku lëer ë njãŋden yic, ku tiit rot kãk rec ye tõ pinyinhom.

Duɔkkë kɔc ye tek yiic

2 Miëthakäi, kɔc ci wët Bãnyda Jethu Kritho la dhëëŋdît apeï gam, wek aadhil kɔc thõõŋ nhiim kuat ë kãk yakë ke looi yiic ëbën. ² Tëdë, tẽ bi raan ci njec ruk apath tënë amat, ku bõ raan njõŋ cienj alanh ci riãäk aya. ³ Na ye raan ci njec ruk yen njic tiŋ ë rot ku lëk ye ëlä, “Bãär nyuc tën tẽpath,” Ku lëk raan njõŋ nyin, “Lɔɔr kãac tẽën,” Nadë ke luel, “Lɔɔr nyuc piiny tẽën yacök.” ⁴ Ke yin ala guõp awuõc ci yin kɔc tek yiic, ba kɔc kõk luɔk wei, ku kënë ë luɔi cii path.

⁵ Piŋkë miëthakäi nhiaar, Nhialic acii kɔc njõŋ nyin kuëny bei pinyinhom bik ajiëek ë gamden yic, ku ye bãäny pan Nhialic këden, bãäny ci Nhialic lueel lɔn bi ye gãm kɔc nhiaar ye. ⁶ Ku wek aaci kɔc njõŋ nyin dhõl gup. Ye yinã, bi we thany nhiim piny ku thelkë we tënë bëny luk? Ajiëek! ⁷ Aa keek, kek aa kɔc jam wël rec rin puɔth raan ci wek wëtde gam.

⁸ Abi ya këpath yen luɔikë tẽ theek wek lõŋ bãäny Nhialic ye yök athör theer wël Nhialic yic, “Nhiar raandun akeu nhom cimën nhiëer yin rot.” ⁹ Ku na cãkkë kɔc ye thõõŋ nhiim ë luɔidun yic, ke wek aala gup awuõc, ku lõŋ abi we tẽm awuõc raan ci lõŋ dhoŋ kõu. ¹⁰ Kuat raan ë lõŋ tøk dhoŋ kõu kam ë lõõŋ, ee lõõŋ dhoŋ kõth ëbën. ¹¹ Ku yen tõõŋ, yen ë ye lueel ëlä, “Duk tiŋ raandã kɔr,” ku lueel aya, “Duk raan nãk.” Rin na cɔk alɔn kęc yin tiŋ raandã kɔr ku yin acii raan nõk, ke yin acii lõŋ dhoŋ kõu. ¹² Ye jam ku lui yi njic rot lɔn bi yi dɔm ë lõŋ yo gël buk kãrec cii loi. ¹³ Rin tẽ le Nhialic luk looi tënë kockã, acii raan cie wët ye pãl piny bi nuãän. Ku pël piny wët yen aril tënë luk.

Gam ku luɔi

¹⁴ Miëthakäi, ye këpiath nõ tõ thîn bi raan aa lueel ka la gam, ku aacii kãk yeke looi ye nyuɔɔth? Lëu gam kënë bi ye luɔk? ¹⁵ Na lɔ miëthakui ci gam ku aacin miëth camkë ku alëth cenkë ke. ¹⁶ Ye këpiath nõ tõ thîn tẽ lëk yin ye ke ëlä, “Miëthkë ku bãk kueth, tẽdë ke luel, ruɔkkë alëth dhil bi wiir we cii nãk!” Ku acin kãk ca gãm ke kãk wickë ke ë piërden yic? ¹⁷ Këya, gam ë rot ku cîn yic luɔi path, ka cîn yic pîr.

¹⁸ Ku abi raan ya lueel, “Raandët ala gam ku raandã ala luɔi,” Ku aba dhuk nhom ëlä, “Nyuõth ya raan cit kënë la gam ku cîn luɔi? Yin aba nyuõth gamdië kãkkiën ya looi yiic.” ¹⁹ Ye gam lɔn ye Nhialic tøk? Apath. Aye jakrec gam aya, ku lëth ke ke ci riõõc. ²⁰ Yin raan ril nhom! Wïc bi nyuõth yi lɔn gam cîn yic luɔi acin koony? ²¹ Abaram Wãdandit theer, ci cök piny Nhialic nhom këdë? Ee luɔide yen ë cök ye piny, wãär juëer yen manhde Ithãk ariãk nhom tënë Nhialic. ²² Këckë tiŋ gamde ku luɔide aaci luui kedhie, ku gamde acii luɔide cɔl ala cök. ²³ Ku kë ci lueel athör theer wël Nhialic yic acii ya yic, “Abaram acii Nhialic gam, ku rin gamde yen acii Nhialic ye bën tiŋ ke la cök yenhom.” Ku ye Abaram cɔl aye mãth ë Nhialic. ²⁴ Cãk tiŋ, ee rin luɔi path yen ë raan cɔl ala cök ë Nhialic nhom. Ku acie gam ë rot.

²⁵ Ku ë yen ë ye tède kek adëjõŋ cɔl Raŋãp wãär kony yen anëm kɔc Itharel. Wãär, lor yen ke paande, ku kony ke bik röt kual ë dhël dët. †

²⁶ Këya, cimën guõp cîn yic wëi, ee kë ci thou, yen ë tënë gam cîn yic luɔi path, ee kë ci thou aya.

Dut liemde

3 Miëthakäi, aacie we ëbën wek lëu ye bãk aa kɔc ë piõõc. Tëcit tẽ njecckë ye, yook kɔc ë piõõc, luõŋda abi yic riel apeï tënë luŋ kɔc kõk. ² Yook yodhie yok awuõc looi dhõl juëc yiic, ku na kęc raan awuõc loi kãk ye lueel yiic, ka la cök ku alëu bi rot muk apath alanden.

³ Yok a mathiãŋ ñak thok luuŋ bi wëtde gam, ku jɔlku kuaath tẽ wicku. ⁴ Tëdë ke yi tak riãŋ rëër wiir, adit apeï ku aye yom ril kuaath, ku alëu raan ye kuaath bi tim koor cit alau cök nhom, ku jɔl geer ke wel nhom tẽ wïc piãnde. ⁵ Yen ë tède ke liep, akoor, ku alëu bi yenhom lec kãkken dît ril yen.

Thõõŋ ror dittet lãäu yic apeï, ku aye liem many thiin koor yɔɔt. ⁶ Ku liep acit mac. Yen ë kãŋ liããp ku bi riãäk pinyinhom, arëer yogup ku ye kuat kãrec ëbën thiãi ë guõp yic. Ee piërda dëëp ë manyden bõ kek ye pan mac. ⁷ Acii raan lëu bi lãäi roor mac baai kek ye, cimën lãäi dît ku lãäi kor ku diet ku kãpieny ku rec. ⁸ Ku acin raan cie lëu bi liemde njec mac. Liep arac, acie lëu bi duut, ala yic kërëec kɔc nõk. ⁹ Ayeku luõõi bi yok Nhialic

† 2:8 Leb 19:18 † 2:11 B.bei 20:13, 14; L.rou 5:17, 18

‡ 2:21 Cãk 22:1-14 † 2:23 Cãk 15:6; 2Lëk 20:7; Ith 41:8 † 2:25 Joc 2:1-21

leec, ku lem yok miethakäi kök cī Nhialic Wāda ke cak ke cīt ye. ¹⁰ Wēl alæc ku lēmlēm aa bēn bei ē thoŋ tōōŋ yic. Miēthakäi peth bī rot looi këya? ¹¹ Acin yinh piu path ku piu rec bēēi bei ē tōk kedhie. ¹² Miēthakäi tim cīt ŋaap, acie dhiēth ē mith tim cōl Olip. Ku abiēc acie dhiēth mith tim cīt ŋaap, tēdē ke yinh lēi piēuke bīi piu path.

Njiny ē kāŋ bō tēnē Nhialic

¹³ Le raan tōk kamkun ŋic kāŋ ku ye wēl deet yiic? Adhil nyuōth ē piērde yic, ku luoi path cīn yic nhiaam rin ŋiēc ē kāŋ. ¹⁴ Ku na ye tiēl yī reem puōu apei ku ye rot nhiēr kāŋ ē rot, ke yī duk yic dhāl ba jam ē nhiaam. ¹⁵ Njiny kāŋ cīt kēnē acie bēn pan Nhialic, ee kēn pinyinhom ē tēn, acin yic Wēi Nhialic, ee kēn jŋŋrac. ¹⁶ Na rēē tiēl ku kē ye yīn rot nhiēr kāŋ ē rot thīn, ke aliāap ku kuōc luoi, ku kuat kārēc ēbēn arēēr thīn aya.

¹⁷ Ku njiny kāŋ bō nhial, tueŋ ala yic dōr ku ala yic dhēēŋ, ku gēm rot tēnē Nhialic, athiāŋ ē lier puōu, ku aa kāpath kek aaye yōk thīn, acīi kōc ye tek yiic, ku aala cōk. ¹⁸ Ku kōc dōr looi, aa kāk la cōk yōk dōr yic.

Thōnkē rōt Nhialic

4 Ye tēnen yen ye akēēk ku agōth ē kamkun bēn thīn? Aa bēn tēnē kāk wiēcckē ke thōr wepuōth, kāk we cōl agōth ē kamkun. ² Wek aa wīc kāŋ, ku aa cāk ē yōk, wek aaci rōt guiri bāk nāk. Wek aa wīc kāŋ ē riel ku na cākckē ke yōk, ke wek aa gōth ku thārckē, kē wiēcckē acāk bī yōk rin kēc wek Nhialic thiēc bī gām we. ³ Ku na thiēcckē, ka cāk yōk, rin tē ye wek ye tak thīn tē wīc wek ke, acīi path. Ayakē thiēc ē kākckā rin miet ē piāthkun ē rot. ⁴ Kōc cī jai Nhialic! Kuōckē lōn na yīk raan yepuōu kāk pinyinhom, ke raan ē raan ater tēnē Nhialic. Kuat raan ye wīc bī ke nhiaar kāk ē pinyinhom, ee ya raan ater tēnē Nhialic. ⁵ Duōckē ye tak lōn cīn yen yic tō athōr thēer wēl Nhialic yic ye lueel ēlā, “Nhialic awīc wēikua bīk aa kākckē ē rot.” ⁶ Ku dhēēŋ cī Nhialic gām yo adīt alanden. Ku yen aye athōr thēer wēl Nhialic lueel, “Nhialic aman nhiam ku ē dhēēŋ gām kōc lir puōth.” ††

⁷ Kēya, thōnkē rōt Nhialic. Yakē jŋŋrac thany wei bī kat welōm. ⁸ Bākckē ē Nhialic lōm ku abī thiōk kek we. Miētkē wecin bei kārēc yiic wek kōc la gup adumuōm! Wuōōnykē wepuōth wei wek kōc puōth rou! ⁹ Riāāckē puōth awuōōckkun cāk looi yiic, dhiaaukē ku ŋērckē yiic. Calkē dōl aye dhiēēu. Calkē miet ē piāndun aye riāāck ē puōu! ¹⁰ Dhuōckckē rōt piny ē Nhialic nhom, ku abī we jat nhial.

Duk menhkui nyieny

¹¹ Miēthakäi duōckckē rōt ye nyieeny kamkun, kuat raan bī menhkēn nyieeny ē path, tēdē ke luk wei, ee lōŋ yen aye dhōl ku lueel ka cīi path. Ku na luel kārēc rin ē lōŋ ka cīi thek, ku ye rot looi ciēt yīn dīt tēnē lōŋ.

† 3:9 Cāk 1:26 †† 4:6 Kēŋ 3:34

¹² Ee Nhialic rot yen ē lōŋ gām kōc, ku ē yen kōc luōk wei. Yen ee raan kony ku nēk aya. Ye tak ye yīn ē ŋa ba menhkui luōk wei?

Duōckckē ye tol

¹³ Piēŋkē kē lueel emēn, ayakē lueel, “Ya akōlē, tēdē keye nhiäk yok abī la keny ē gen dēt yic, yok aabi la rēēr ē tēēn ē ruōōn tōk, ku lok luui buk wēēu juēc yōk thīn.” ¹⁴ Yīn akuc kē bī rot looi tēnē piērdu nhiäk, yīn acīt tol ē mac, ē guō bēn nhial kam thin-nyōt ku go liu. ¹⁵ Kē lēu ba ya lueel akin, “Na wīc Nhialic, ke yok aa pīr buk kēnē looi ku kēnē.” ¹⁶ Ku emēn wek aa nhiam ku yakē tol, nhiam dīit kēnē ēbēn arac. ¹⁷ Kēya, raan ŋic kēpath bī looi, ku acīi ye looi ala guōp awuōc dīt tet.

Lēk tēnē Ajieek

5 Ku emēn, wek kōc la kāŋ, piēŋkē wētdiē! Njērckē yiic ku dhiaaukē ē kārēc bī bēn weyiēth akōldā! ² Jaakdun aci riāāck, ku alāthkun aaci aruōp cam. ³ Milōōŋkun tōc ku milōōŋ thith aaci keth, ku keth kēnē yen abī dīt piāndun nyuōth akōldā, ku abī we nyop cimēn mac. Wek aaci kājuāāc kuōōt yiic ē nīnkā. ††⁴ Wek aakēc kōc lui duōmkun yiic riōp. Piēŋkē kerōt. Dhiēn kōc ē rapkun tem aaci Nhialic Madhōl dōōt. ††⁵ Piērdun pinyinhom tēn, athiāŋ yic miet piāndun ē rōt. Wek aci cuai ciēt we bī nōk akōl yai. ⁶ Wek aci kōc cīn gup awuōc tēm awuōc, ku nākckē ke ke kēc jai ē wētdun.

Pēl rot piny ku Rōōk

⁷ Miēthakäi, guōōmkē yet tē bī Bānyda bēn. Tiēŋkē, raan puōr ee yepuōu pāl piny bī rapken wāār cī puur duōmde tiit bīk luōk apath. Ee tiit yet bī ruēl thōk bī deŋ ben tuēny lākēēr. ⁸ Ke week aya, wek aadhil rōt pāl piny, ku kākckē ē cōk rin akōl bēn ē Bēny aci thiōk.

⁹ Miēthakäi, duōckckē rōt ye lom kamkun bī Nhialic we cīi luk wei. Aluōk luk aci thiōk, abī guō yēēt.

¹⁰ Miēthakäi, na cī kārēc we yōk, ke we pēl rōt piny cimēn kōc wāār ē kāk Nhialic tiŋ ē wēl Nhialic lēk kōc. ¹¹ Cimēn ŋic wek ye, aayeku cōl aaye kōc cī dōc ē rin cī kek gum. Wek aa we cī tē cī Jop guum thīn ku deet yepuōu piŋ, ku wek aaci kē cī Bēny bēn looi tiŋ, Bēny la ŋuēēn ku nhiēr. ††

¹² Kē tueŋ miēthakäi, duōckckē mēl ye kuēēŋ rin pan Nhialic. Tēdē ē rin piny, tēdēt ē rin kōk ē path. Luel, “Ųēē,” Tē cī yīn ye gam, ku luel, “Ųei,” Tē kēc yīn ye gam. Na cāk loi këya ke wek aabi tēm awuōc. ††

¹³ Na le raan tōk kamkun rēēr ater yic ka adhil rōōk. Na le raan tōōŋ mit puōu, ke cōl aket waak alæc. ¹⁴ Na le raan tuany ē we ka dhil kōcdīt akut kōc cī gam cōl bīk rōōk rienke, ku tōckē ē miōk. ††¹⁵ Rōōk kēnē cī looi ku le yic gam ril, ka bī raan kony bī pial rin abī Bēny cōl apuōl, ku na le adumuōōm cī looi ka pēl piny. ¹⁶ Kēya,

† 4:14 Kēŋ 27:1 †† 5:3 Mt 6:19 †† 5:4 L.rou 24:14-15 ††† 5:11 Jop 1:2-22; 2:10; Wk 103:8 ††† 5:12 Mt 5:34-37 § 5:14 Mk 6:13

lakkë adumuššm cäk looi ë kamkun, ku ye ŋek röök rin ë ŋek rin bī we kony. Röök ë raan path cəl aril apei bī kɔc kony. ¹⁷ Elija raan kāk Nhialic tīŋ a ye raan ë path cīt ɣo. Ee cī röök apei bī deŋ cī tueny. Ku deŋ akēc bēn tueny pinynhom run kadiäk ku abak. ^{†18} Na lä ke ben röök bī deŋ tueny bī wal cil ku lok rap pinynhom. ^{††}

† 5:17 1Bŋ 17:1; 18:1 †† 5:18 1Bŋ 18:42-45

¹⁹ Miëthakäi, na päl raan tók ë kamkun gam ë yic, ku dhuk raandët ë raan kënë thīn, ²⁰ muškkë kënë nhom, kuat raan bī raan lä guöp adumuššm dhušk ciēn bī käreɕ ye ke looi puöl, ke yeen abī wēi kony thou yic. Ku abī pël piny adumuššm juēc bēëi tēnē ye. †

‡ 5:20 Kēŋ 10:12; 1Pīt 4:8

1 Pïter

Wët nom

Athör tueŋ cï Pïter gët ëcï gät kɔc cï gam, kɔc cï Nhialic kuany. Kɔckä aake cï thiëi wuöt kök yiic pan Athia. Wët gët yen athöör ë rin bï yen kɔc bï ye kueen dæet puõth bik gum, wët ye ke nök rin cï kek gam. Aaye Pïter lëk Wët Puõth Yam ë rin Jethu Krïtho, raan cï thuonde ku jön rot ku këden cï thɔn bö, ke cɔl aŋõth.

Ku rin ë wët këne adhilkë gam bik kepuõth dæet ku guumkë rin ë gamden yen athem. Ku ŋickë lɔn bï ke riɔp aköl le Jethu raan cï lɔc ku dɔc dhuk.

Na cɔk alɔn ye Pïter ye lëk ke bik kepuõth aa dæet, tã yök kek käreɔc, aye lëk ke aya, bik pïr ke cït kɔc Raan cï lɔc ku dɔc.

Käk tõ thïn

Muõth tueŋ 1:1-2

Lëk rin kuɔɔny Nhialic 1:3-12

Käk dhilkë looi rin Pïr ë Yam 1:13–2:10

Kë ye kɔc cï gam kony riääk yic 2:11–4:19

Kuɔɔny kɔc cï gam 5:1-11

Muõth ciëen 5:12-14

1 Ÿen Pïter atuny Jethu Krïtho, Ÿen agët tënë kɔc cï Nhialic kuany, cï thiëi bëëi kök yiic pinynhom cïmën Pontuth, Galatia, Kapadokia, Athia ku Bithinia.

² Wäda Nhialic acï we kuany rin yen këden wïc theer. Ku Wëi Nhialic acï we looi bäk aa kacke, ku këya bäk Jethu Krïtho theek, raan cï thou rin bï adumuõmkun päl piny. Bï dhëen ku döördit reër kek we.

Nõth akölrïëc ëbën

³ Ÿok aa dhil Nhialic Wun Bänyda Jethu Krïtho leec.

Ku rin lier piände tënë Ÿo, acï Ÿo yiëk pïr ë yam, jön cï yen Jethu Krïtho jɔt thou yic, ku këne ë Ÿo cɔl aŋõth.

⁴ Aŋicku lɔn bï Ÿok käk ye Nhialic täu kacke yök. Käkkä aaye muk nhial paande apath ë rienkun. Aaye töõu tã cïi kek bï dhiäth thïn, tã cïn kë bï ke rac ku cïn kë nyëi ke thïn. ⁵ Aa töõu ke ë rienkun, rin le wek gam bï we tiit ë riel Nhialic. Ku këya wek aabï luök aköldä cit tã cï Nhialic guier ye.

⁶ Mietkë puõth rin kë cï Nhialic looi, cɔk alɔn bï wek puõth aa riääk ëmën rin käjuëc bäk ke guum. ⁷ Ku kë ye wek gum, ee lɔn bäk nyuõth lɔn ye gamdun yic. Agut milänj töc, ye raan lëu bï rac, aye kaŋ tääu mæec bï them. Këya, gamdun tënë Nhialic wär milänj adhil them aya bï tiŋ lɔn bï wek puõth riel. Ku Nhialic abï we cɔl ayök læc ku duaar aköl le Jethu Krïtho dhuk. ⁸ Na cɔk abn këc wek ye kaŋ tiŋ, ka nhiarkë. Cɔk alɔn cïi wek ye

ye tiŋ ëmën ka ya ke gam. Ku acïn wël puõth ye wek miët piändun teet, ⁹ rin wek aa kuɔɔny wëikun yök, këne yen ye yök gam yic tënë ye.

¹⁰ Kɔc käk Nhialic tiŋ cï we lëk rin dhëen Nhialic, acïk wïc apeï bik kuɔɔny wëi këne ŋic. ¹¹ Ku Wëi Krïtho reër kegup acï ke nyuõth tã bï Krïtho guum thïn, ku käpuõth bï röt looi, ee këne cök. Ku acïk them bik ŋic ye nen bï këne rot looi, ku yenjõ bï ye nyuõth. ¹² Acï Nhialic nyuõth kɔc kække tiŋ lɔn käk yekë ke lueel aacie käk ë kuɔɔnyden, aa käk kony ë we. Käk yakë ke piŋ ëmën aacï atuuc ë Wët Puõth Yam jam riel Wëi Nhialic cï tuõc nhial pinynhom. Käkkä aacï atuuc nhial bën aa wïc aya bik ke deet yiic.

Pïr ë Yam

¹³ Këya, cökkë röt piny rin ë luɔi. Duökkë röt cɔl amër dhõl kök. Njäthkë ke ye dɔc bï Nhialic gäm we aköl le Jethu Krïtho bën. ¹⁴ Thekkë Nhialic, ku duökkë piërdun cɔl acök kakkun yakë ke wïc wepuõth, cïmën wäär kuc wek Wët Puõth Yam. ¹⁵ Mæeckë röt wei kuat käreɔc yiic ëbën akölaköl, cïmën cïi Nhialic raan cï we cɔl rot ë thiäk kuat käreɔc aya. ¹⁶ Acï gët athör theer wël Nhialic yic ëlä, "Mæec rot wei käreɔc yic cïmën mec Ÿen kek käreɔc." †

† 1:16 Leb 11:44-45; 19:2

¹⁷ Të röök wek tənë Nhialic, ayakë цол, “Wäda.” Yen ë luk looi cök tənë kəc ëbën, kë cī raan looi yen ë tē bī Nhialic luŋde lušk thīn nyooth. Këya, rëërkë ke we thek Nhialic piërdun yic pinynhom ë tën. ¹⁸ Rin wek aa njic kë cī we wëër bei pīr wäär yic, pīr cīn kë kuany thīn wäär cäk njic tənë wärkun dīt. Ku wek aa we këc waar kën yäi, cimën ye milänj tōc ku milänj thith yäi. ¹⁹ Ku wek aaci waar rin cī Krītho rot gam bī nōk, ku kënë ajuër thiek yic apeī, ee cīt manh amääl cīn kë diu yeguōp. ²⁰ Nhialic ëcī Jethu lōc ke piny ku nhial këc cak, ku cōl ajol njic ë nīnkā rienkun. ²¹ Ku ë Jethu yen aci wek Nhialic gam, Nhialic ë jōt ye ranj yic ku yīk duaardīt apeī. Ku këya, wek aa la gam ku njōth tənë Nhialic.

²² Ku ëmën wek aaci la cök rin theek wek yic, ku bāk miëthakun anhiaar ayic, nhiarkë rōt kamkun apeī piäthkun yiic ëbën. ²³ Wek aa dhil rōt nhiaar, ku rin wëtten rëër thīn akōlriëc ëbën, aci Nhialic we cōl aa ben dhiëëth, dhiënh mīth raan cie thou cimën kəc ke dhiëth yo.

²⁴ Cimën ye athör theer wël Nhialic ye lueel ëlä, “Raan ëbën acit noon ë riel, ku kuat këden path ëbën, acit yōc ë tən.

²⁵ Ku wët cī Bëny lueel ë ya yic akōlriëc ëbën.” † Wët kënë ë Wët Puoth Yam ye atuuc lëk kəc.

Alë pīr ku kəc yam Nhialic

2 Këya, pälkë luoi käreç ëbën, pälkë lueth ku ruëny, ku duōkkë wepuōth ye yiëk këpeth kəc kōk. Ku duōkkë kəc kōk ye lëk gup wël rac ë path. ² Luoi kë rōt bāk ciët mīthkor ye ciëk path ke muk. Yakë ciëk path wīc akōlakōl, ciëk ë wëikun ku bī wëikun dīt ke we njic Nhialic. ³ Rin aci göt athör theer wël Nhialic yic ëlä, “Acäk yōk ë rōt yen tē peth Bëny thīn.” ††

⁴ Bäkë tənë Bëny, Bëny yen cīt alë pīr wäär cī kəc jai, ku aci Nhialic kuany ke ye këpath apeī. ⁵ Ku week aya, cīt aleel pīr, wek aa buth bāk aa luaj wëi. Ku bāk aa kəc la cök lëu ye bāk kāk wëi cī Nhialic gam juër ye rin Jethu Krītho. ⁶ Rin alëu raan bī kuen athör theer wël Nhialic yic, ee yen ye lueel thīn ëlä,

“Yen acä alë ril path apeī kuëny bei aleel yiic, ku tääu Jeruthalem ë yam ke cīt mën, ku raan bī njäthde tääu alë kënë kōu aci guōp bī yär.” †

‡

⁷ Alë kënë apath apeī tənë wek kəc cī gam, ku tənë kəc këc ye gam.

“Alë cī kəc ë buth kuc lōn cīi yen path yen aci bën alë path apeī tənë aleel ëbën.” ††

⁸ Rin aci göt abanj dët yic athör theer wël Nhialic yic ëlä,

“Kënë yen alë bī kəc kecök dëny, ku ee yen kuur bī keek cōl awiëëk.” ††

Aa kecök dëny rin këc kek wët cī Nhialic lëk kəc gam. Ku kënë yen ëcī Nhialic guiir tənë ke.

† 1:25 Ith 40:6-8 †† 2:3 Wk 34:8 † 2:6 Ith 28:16 †† 2:7 Wk 118:22 †† 2:8 Ith 8:14-15

⁹ Wek aa kəc cī Nhialic kuany ku wek aa kəc kāk Nhialic aya, yen bënyŋaknhom, wun cī lōc bī Nhialic luōōi, kəc ë Nhialic. Nhialic aci we cōl bei muōōth yic ku bäkë yerdën dhënj apeī yic. Rin bāk kākken puōth ye ke looi lëk kəc. †††¹⁰ Wek aa we cie kəc Nhialic, ku ëmën wek aa kacke. Wek aa we kuc njüëën ë Nhialic, ku ëmën wek aaci tē ye Nhialic kəc njüään thīn njic. †††

¹¹ Mäthkië, wek aa yōc puōu ëbën, wek kəc pīr ke we cīt jōl pinynhom ë tën. Duōkkë wepuōth ë yiëk käreç ye guäpkun ke wīc, käreç thär kek wëikun. ¹² Piëërkë ë pīr path kam kəc kuc Nhialic, ku na cōkkë ya lueel lōn ye wek luui käreç, ka bī kăpuōth yakë ke looi tīnj bīk Nhialic leec akōl le yen bën.

¹³ Rin bī wek kë cī Bëny looi buōōth yic, thekkë bāny meç baai, bënyŋaknhom yen dīt, ¹⁴ ku bāny kōk cī ke luōōi bīk kəc käreç looi aa tēm awuōc, ku leckë kəc kăpath looi. ¹⁵ Rin Nhialic awīc we ku bāk kəc we jääm gup rin kuc kek kăn, cōl aabit tē tīnj kek we ke we loi kăpath. ¹⁶ Wek aacie aloony ë kəc kōk. Ku duōkkë kënë cōl akum käreç yakë ke looi kōth. Wek aa loony ë Nhialic luōōi. ¹⁷ Thekkë raan ëbën, ku nhiarkë miëthakun cī gam. Thekkë Nhialic ku thekkë bënyŋaknhom.

Kë ye gum Jethu nyuōth yo

¹⁸ Kəc luoi aa dhil wët ye bānyken lëk ke pīnj, ku thekkë ke apeī. Luoi kë kënë tənë ke ëbën, bāny njic we ciënj ku bāny kuc we ciënj aya. ¹⁹ Na gum arëem ke cie awuōcdun ca looi, ke yī njic Nhialic yīpuōu, ke yīn abi Nhialic dōc. ²⁰ Ye lec njō tō thīn tē bej yī ku gum arëem rin awuōc ca looi? Ku na gum arëem rin këpuōth ca looi, ke yīn abi Nhialic dōc. ²¹ Ee gum kënë yen ë cōl Nhialic yī, rin Krītho aci gum ë rienkun, ku nyuth we tē bī wek guum thīn cimënde, rin bī wek dhōlde buōōth yic. ²² Acīn awuōc cī kanj looi ku akëc lueth kanj lueel ë thuoŋde. ²³ Wäär ye kek ye läät, akëc bën adhuk nhom ë wël rec. Ku wäär bej ye akëc kəc bën riäac lōn bī yen këde guōōr, aci rot bën tääu ë Nhialic cin yen luk looi ë cök. ²⁴ Krītho acä awuōc jōt, awuōc käreç cuk ke looi, wäär reem ye tim cī rīiu kōk, rin bī yōk luoi adumuōōm puōl ku pīrku ë pīr la cök. Ku tëtōōk juëc cī yiëk ye aaci we waar ë thou yic. ²⁵ Wek aa we cīt amël cī dhël baai, ku ëmën wek aaci dhuōk ciëën, bāk raan diëer ë we cimën ye abiōōk diëer amälke buōōth, raan wëikun tiit. ²⁶

Diäär ku Rōōrken

3 Këlä aya, wek diäär wek aa dhil rōt thōn rōōrkun. Rin na le raan tō kamken ke këc wët Nhialic gam, ka bī luoidun path cōl agëm, ke cīn wët lëk ke. ² Rin aabi pīrdun path ku tē theek wek ke thīn tīnj. ³ Duōkkë rōt loi bāk dhënj rin kajuëc ye ke tīnj wegup ayeer kepëc. Cimën tē ye wek wenhīim guiëer thīn. Ku ciënj kë

††† 2:9 B.bei 19:5-6; Ith 43:20, 21; L.rou 4:20; 7:6; 14:2; Tit 2:14; Ith 9:2 ††† 2:10 Yoth 2:23 § 2:22 Ith 53:9 §† 2:23 Ith 53:7 §†† 2:24 Ith 53:5 §† 2:25 Ith 53:6 §†† 3:1 Epe 5:22; Kol 3:18

mīlōōng tōc ku alēth path juēc kōk. ¹⁴ Duōkkē ye luui kēya, ee kē rēēr yīpuōu abn̄thīn yen ē tē dhēēng yīn thīn nyuōōth, dhēēng la yic athēēk ku lier ē puōu cie rot ē waar tē cōk yīn dhiōp. Ku ee yen dhēēng ye Nhialic tiņ ke path apeī. ⁵ Diāār thēer wāār path Nhialic nom ciēng ke ŋickē apeī lōn bī Nhialic kē cī thōn dhiel looi, aake cī rōt thōn rōōrken ku ee kēnē yen ē ke cōl adhēng. ⁶ Thara acit ē diāārka, ē ye kē cī Abaram lēk ye bī looi, looi. Ku tē jīeem yen tēnē ye, aye lueel bānydiē. Wek aa cīt Thara ēmēn tē looi wek kāpath tēnē kōc kōk, ke cīn kē riōōc wek. ††

⁷ Ku wek rōōr aya wek aa dhil ciēng apath kek diāārkun, ku ŋieckē lōn diāār aacī ril cimēn rōōr. Yakē ke ŋieciēēng ku thēkkē ke rin keek aabī miōc path Nhialic yōk aya cimēndun. Luōikē kēnē rin bī rōōkkun la cōk. ‡

Kōc cī gam aa gum rin luci kāpath

⁸ Ēmēn awiēc ba wēt lēk we wit. Ŋieckē ciēng kamkun, ku ye ŋek diēer kēreec bī ŋek yōk. Nhiarkē rōt cimēn ŋek ke wāmēnhē. Lier puōu tēnē kōc ēbēn. Ku dhielkē rōt dhuōk piny. ⁹ Na lui kōc kōk yī kērac, ke duk col tēnē ke kēreec dēt. Na ye raan dēt yī wēi kērac, ke duk wēi kērac aya. Na loi kōc kēreec tēnē yī ke yī thiēc Nhialic bī ke dōc. Yen ee kēn cōl Nhialic yī rin bī yīn dōcde yōk.

¹⁰ Cimēn ye athōr thēer wēl Nhialic ye lueel ēlā, “Raan wic pīr path ku wic bī puōu miēt, ke cie jam wēl rēc ku cīi lueth ye lueel.

¹¹ Ku adhīl luci kāreec puōl ku looi kāpath, adhīl them piānde ēbēn bī ŋieciēng apath kek kōc kōk.

¹² Rin Bēny ee kōc path tiit ku ee rōōkken piņ, ku Nhialic ee yenyin pēn kōc kāreec looi.” ††

¹³ Yeņa bī cōl agum tē wic yīn ye yīpuōu ba kēpath looi? ¹⁴ Na cōl kōc kōk yī agum rin looi yīn kāpath, ke kēpath yen aloi rot tēnē yī. Duk riōc ē ke ku duk ye diēer, ¹⁵ ku calkē Krītho aye Bēny piērdun yic. Rēēr ke yī cī rot guīr akōlakōl ba kōc yī thiēc tēt kē yakē ŋōōth tō wepuōth wek kōc cī gam. ††¹⁶ Ku duk kōc ē thany riel bīk gam, kuēēc tēktēk raan dēt nom. Loi kēya ba cīi ye yōk yīpuōu lōn le yen awuōc ca looi, rin bī kōc man tēpuōth ciēng wek thīn rin ye wek kōc buōth Krītho gup yār kāk yekē ke lueel. ¹⁷ Anuēēn ba gum rin kēpuōth ca looi tē wic Nhialic ye ba gum, tēn tē bī yīn gum rin luci kērac. ¹⁸ Krītho acī thou arak tōk rin adumuōōmkua. Yeen ē cīn awuōc cī looi, ku acī nōk bī thou rienkua yōk kōc la gup adumuōōm bī yo wat nīim tēnē Nhialic. ¹⁹ Ku yeen, acī jam wēt Nhialic tēnē wēi mac. ²⁰ Wēikā aa wēi kōc wāār cī jai wāār tiit Nhialic ke bīk kepuōth dhuōk ciēēn adumuōōmken, wāār guīr Noa riānde. Kōc lik ke cī la riāi yic, kōc kabēt, kek aacī Nhialic bēn kony aboor yic. ††²¹ Ku kēnē acit miōc nom, miōc nom yen aye Nhialic yo kony ēmēn, rin Jethu Krītho cī jōt ē thou yic.

† 3:3 1Tim 2:9 †† 3:6 Cāk 18:12 ‡ 3:7 Epe 5:25; Kol 3:19 †† 3:12 Wk 34:12-16 †† 3:15 Mt 5:10; Ith 8:12-13 ††† 3:20 Cāk 6:1-7:24

Tē jīeem yōk miōc nom, yōk aacī jam rin acol ye laak wei kōc gup, miōc nom wētde yic yōk aa rōt thōn Nhialic ke puōn yer. ²² Ku Jethu Krītho atō pan Nhialic ēmēn ke rēēr cuēny ē Nhialic. Ku yeen amēc kāk la riel ku atuuc nhial ēbēn.

War pīr yic

4 Kēya, Krītho ēcī reem ku guum apeī. Ke week, wek aa dhil rōt guīr bāk gum cimēnde. Na rem raan ku guum, ka cī yepuōu wēl wei adumuōōm yic. ² Ku ēmēn le tueņ wek aadhil pīr tēcīt tē wic Nhialic ye thīn, ku acie tē wic piāthkun ye thīn. ³ Wek aacī rēēr tēbāār ke we loi kāk ye kōc kēc Nhialic gam looi. Wek aa rēēr ke we yīk wepuōth kāk bal ku dēng ē māū, ku luci kāreec kōc cōl ayār gup, ku duōr jak cī kiēēt cīi ke wic. ⁴ Ku rin cīi wek rōt ye māt ke bāk aa luui kāreec kōc yōōr gup aya, ee ke gōi ku jīēēmkē wegup apeī wēl lueth. ⁵ Ku keek aabī dhiel kōōc Nhialic nom yen luk looi tēnē kōc pīr ku kōc cī thou, bīk tēt ye lōn puōth kāk cīk ke looi. ⁶ Raan cī lōc ku dōc acī Wēt Puōth Yam lēk kōc cī thou, kōc wāār cī Nhialic luk looi tēnē ke wāār pīir kek, cimēn ye yen luk looi tēnē raan ēbēn. Wēt Puōth Yam ēcī Jethu lēk ke rin bī wēiken pīr ē tōk kek Nhialic.

⁷ Tē bī kāk loi rōt ēmēn thōk ēbēn acī thiōk. Cōkkē wepuōth ku rēērke ke we tīr nīim bāk lēu bāk rōōk. ⁸ Kēdit apeī kāriēc ēbēn yīc ē nhiēr bī ŋek-ŋek anhiaar yepuōu apeī, rin na nhīar kōc kōk, ke yīn abī kāreec yekē ke looi tēnē yī pāl piny. ††⁹ Lor raan bō paandu puōn cīn yic tiēel. ¹⁰ Na ŋieciēēng juēc Nhialic cī yīēk yī muk, ke yīn adhīl miōckā luōōi apath bī yīn ke kōc kōk kony. ¹¹ Tē piōōc raan ē kamkun, ka dhil kōc aa lēk wēt cī Nhialic lueel. Ku raan kony kōc kōk adhīl looi kēya riel cī Nhialic gām ye rin ee luci kēnē. Kuat kē ye raan looi ēbēn adhīl looi bī alēec gām Nhialic ē Jethu Krītho, raan la diik ku riel akōlriēc ēbēn. Yenakan.

Wek aa gum rin ye wek kōc cī gam

¹² Māthkiē, duōkkē gēi rin arēem them ē we guōmkē, duōkkē tak lōn kē loi rot kēnē acie kē cī rot kaņ looi. ¹³ Miētke puōth, wek aa gum ē dhēl tōņ thōņ kek tēwāār cī Krītho guum thīn, rin yen abī ya miēt piāndun tē le yen bēn ke diēekde. ¹⁴ Miētke puōth tē ye we lat rin ye wek Krītho buōōth. Na loi kēnē rot ke ŋieckē lōn rēēr Wēi diik Nhialic kek we. ¹⁵ Na le raan gum ke cīi dhil gum rin awuōc cī looi ye yen nāk ē kōc, nadē ke ye cuār, ku ye raan aliāap ku ye rot ciēek kāk kōc kōk yīc. ¹⁶ Kēya, na gum rin ye yīn raan cī gam, ke yī duk guōp riōc, lec Nhialic rin ye yīn raan ē Jethu. ¹⁷ Luk abī Nhialic guō looi tēnē kōc ēmēn, ku Nhialic abī luk kaņ looi tueņ tēnē kacke. Na jōk Nhialic luk ē yo, ke luk abī dhiel riel tēnē kōc kēc Wēt Puōth Yam bō tēnē Nhialic theek. ¹⁸ Cimēn cī ye gōt athōr thēer wēl Nhialic yic ēlā,

††† 4:8 Kēņ 10:12

“Käriil aabi röt kaŋ looi tēnē kɔc la cök ku bi keek jäl kony,
na ye këya, yenjö bi rot looi tēnē kɔc adumuööm, kɔc kuc Nhialic?” †

¹⁹ Kɔc gum rin yen kë wïc Nhialic tēnē ke, aa dhil röt thön Aciēŋden kë cï lueel ka bi looi, dhiel tiēŋ nom. Ku dhilkē la tuerŋ ke loi käpath.

Wēēt tēnē kɔcdit ku riēnythii

5 Ÿen ē raandit, ku Ÿen alēk kɔcdit akut tō kamkun ē piändiē ēbēn. Ÿen aci tē cï Kritho guum thīn tiŋ. Ku Ÿen abi diik bi Nhialic nyuɔɔth rɔm kek ye. ² Wek alēk ē puöu ēbēn. Calkē röt aaye abiök kɔc ē Nhialic cï yen ke we kuany bāk ke kony. Wek aacii Nhialic wïc bāk luçi kēnē looi ke cīt luçi cï we mac thīn. Duökkē luçi kony wek kɔc cï gam ye looi rin ariöp ē rot. Luöökē rin wïc wek ye bāk ke kony. ††³ Duk rot loi ba kɔc cï Nhialic tääu yicök ba ke kony aa cieny ciēt yin ē bēny mɛc ke. Loi rot bi kɔc cï gam yīn aa kiēt. ⁴ Ku tē le Abiöŋdit bēn ka bi we gām ariöpdit diik cii ben kaŋ mää.

⁵ Ku wek riēnythii yakē looi kë cï kɔcdit lēk we. Ku week ēbēn wek kɔc cï gam, wek aa dhil puöth aa lier ku yakē röt dhuök piny bāk kɔc kök ya luööi, rin yen ē kë ye athör theer wēl Nhialic lueel elä, “Nhialic aman nhiam ku ē dhēēŋ gām kɔc lir puöth.” ††⁶ Dhuökkē röt piny

† 4:18 Kēŋ 11:31 †† 5:2 Jn 21:15-17 † 5:5 Kēŋ 3:34

Nhialic ril apei cök bi we kony. Ku abi we jat nhial aköl le yen ye tak. ††⁷ Duökkē wenhiim ye yiek kāk wiēckē ke apei, calkē alooi Nhialic, rin ee yen we tiit.

⁸ Pälkē röt piny ku tiēerkē nhiim. Raan aterdun, jŋŋrac ē la tēn, ku le tēn, acit köör cï wāth wïc raan ciäm. ⁹ Rēērkē ke we ril ē gamdun yic. Duökkē wētde gam, rin anjēckē miēthakun cï wētde gam pinyhom ēbēn, aa gum aya cimēndun. ¹⁰ Ku tē cï wek gum tēthin-nyɔɔt, ke Nhialic nhiar Ÿo apei, yen cï we cɔl bāk diikden akölrīēc ēbēn rɔm, rin ye wek tōk kek Kritho, abi kēriēc ēbēn cök tēnē we. Ku abi we looi bāk gamdun cii war ku cɔl we aa ril puöth akölaköl. ¹¹ Bi Nhialic mɛc akölrīēc ēbēn. Yenakan.

Muöth ciēen

¹² Wek aa tuöc athör cï Thilath Ÿa kony, wämääth path cï gam. Wek aa yöök bāk riel gamdun yic, ku lueel lɔn kë ca gōt ē dhēēŋ Nhialic ayic, dhil wek rēer thīn ē puöŋ la cök. ††¹³ Akut kɔc cï gam Babilon, akut kɔckuan cï Nhialic kuany aya ke Ÿo, ee we muööth. Ku Marko, manhdiēn cï gam ē we muööth aya. ††¹⁴ Miäthkē röt muöth kɔc cï gam. Ÿen ē röök bāk rēer ke döör ēbēn, wek kɔc Kritho.

†† 5:6 Mt 23:12; Lk 14:11; 18:14 †† 5:12 Luçi 15:22, 40 ††† 5:13 Luçi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Kol 4:10; Pil 24

2 Piter

Wët nom

Athör dët cī Piter gōt aci gāt kōc juēc cī gam pan Athia. Wētdit ē gēt yen athöör, ee lōn bīk rōt tiit käreç ye kōc kōk piöç, wël ē kōc thēl kāk ē bal yiic. Ku kē bī ke kony atō wēt Nhialic yic, wēt cī kōc cī Jethu Bānyda tīj ku piŋkē wētde piöç.

Piter ē gāt athöör rin ye kōc ye lueel lōn cī Raan cī lōc ku dōc bī ben dhuk pinyhom. Aye Piter lueel lōn cī Raan cī lōc ku dōc bī lac dhuk ayic rin acīn raan wīc Nhialic bī mää, awīc bī raan ēbēn luçi käreç puł.

Kāk tō thīn

Muōth tuej 1:1-2

Kōc cī gam aa dhil pīr ke cīt cōt ē Nhialic 1:3-21

Kōc piöç e lueth 2:1-22

Bēn ciēen Raan cī lōc ku dōc 3:1-18

1 Ÿen Thaimon Piter, alony ku ya atuny Jethu Krītho, Ÿen agēt tēnē we. Nhialicda raan luāk Ÿo Jethu Krītho, raan la cōk path apei, aci Ÿo ku week Ÿodhie gām piöç thōj ē rienke. ²Wek aabi Nhialic nyuōth nhiērde apei ku cōl we aala dōr dīt apei, rin cī wek riel Nhialic ku Jethu Bānyda njic.

Kōc cī gam aa dhil pīr tē cīt cōt ē Nhialic

³Jethu aci Ÿo gām kārīēc ēbēn ē ciēekde, kāk wīcku ke bī Ÿok ke pīr cīt tē dhil kōc cī gam pīr thīn. Kēnē aci rot lēu rin cī Ÿok Nhialic njic. Ku ē yen aci Ÿo cōl buk diēekde ku piathde rōm kek ye. ⁴Ku kēya, Nhialic aci Ÿo gām miōc juēc thiek yiic apei wäär cī thōn Ÿo. Tē luui wek ē ke, ke wek aa puut bei kajuēc ē kōc rac ye kōc kuc Nhialic yiēk kepuōth, kāk ke rac. Ku kēya, wek aabi pīr ciēekde yic. ⁵Rin cī Nhialic kākā looi ē rienkua, themkē apei bāk piath mat gamdun yic. Ku matkē njīēc ē Nhialic piathdun yic. ⁶Ku adhielkē them apei bāk duōt ē rot ku gum mat thīn, ku piēerkē cīt tē wīc Nhialic ye thīn. ⁷Themkē apei bāk kōc kōk nhiaar piāthkun ēbēn ku nhiarkē Nhialic aya. ⁸Kākā kek aa kāpuōth wīc ke, ku na njieckē Bānyda Jethu Krītho, ka bāk muk apei wepuōth. Ku kēnē acīi we bī cōl acīt adakrōōt cie piēerden ye kuēēc nom. ⁹Ku raan liiu kāpuōthkē tēnē ye, athōj kek raan cī cōr cie daai, ku aci nom mää lōn cī adumuōmke laak wei.

¹⁰Kēya, miēthakāi, themkē bāk pīr dhēl ye nyuōth lōn cī Nhialic we lōc ku cōl we bāk aa kacke. Na luçikē kēya, ke wek aaciī gamdun bī kanj puł. ¹¹Ku kelā,

Bānyda ku ye Aluānda, Jethu Krītho abī we yiēk yic dīt apei bāk la bānyden akōlriēc ēbēn yic.

¹²Kēya, wek aaba ya tāk nhīim akōlakōl bāk kākā aa tak cōk alōn njic wek ke, ku cōk alōn cī wël yith cī ke piöç tēnē we teem wenhiim aya. ¹³Aya tak ē yic ba we ya tāk nhīim tē Ÿot pīr Ÿen. ¹⁴Anjic lōn bī Ÿen guō liu pinyhom rin aci Bānyda Jethu Krītho lēk Ÿa ayic. ¹⁵Aba them apei ba dhōl bī wek kākā lōk aa tak, akōl le Ÿen thou, looi.

Piter ku atuuc kōk aaci lec Jethu tīj

¹⁶Acie anyikōl takku ē path, yen yeku lēk we wäär ye Ÿok jam tēnē we tē bī Bānyda Jethu Krītho ben dhuk pinyhom kek rieldīt apei. Ÿok aaci rielden cī yen rot waaj bī ruel bī la diardiar tīj ē nyiēnkua. ¹⁷Ÿok aa Ÿo tō thīn ē gōt nom wäär leec Wāda Nhialic ye, ku looi bī rot waaj bī Ÿer apei bī la diardiar. Tēwäär tō Ÿok ē gōt nom, Ÿok aaci rōl piŋ, rōl bō nhial tēnē Nhialic ke lueel ēlā, "Kēnē ē Wēndiēn nhiaar, mit Ÿen puōu tēnē ye." ¹⁸Ÿook nhīim guōp, Ÿok aaci rōl kēnē piŋ ke bō nhial wäär rēer Ÿok kek ye ē gōn Nhialic nom. †

¹⁹Kēya, Ÿok aaciī diu wël cī gōt thēer, wēlke keye kōc kāk Nhialic tīj lēk kōc. Wēt kēnē athōj ke many dēp muōth yic. Ee dēp yet bī piny bak, ku ruel Krītho ē dēp wepuōth cīmēn ye ciēer bak piny ruel bēēi pinyhom. Ee kēpath yen abāk looi tē tēū wek wepuōth kāk keye kē ke piöç. ²⁰Kē lēukē bak deet yic apei, ee lōn acīn raan lēu ye bī kāk ye Nhialic nyuōth kōc kākke tīj, kāk cī ke gōt athōr thēer yiic, teet yiic rielde ē rot. ²¹Rin acīn

† 1:18 Mt 17:1-5; Mk 9:2-7; Lk 9:28-35

raan kāk Nhialic tiŋ cī wēt Nhialic kaŋ lēk kōc rielde ē rot. Ee Wēi Nhialic yen ē kōc kāk Nhialic tiŋ cōk n̄iim tē lueel kek wēt bō tēnē Nhialic.

Kōc piōōc ē lueth

2 Wāthēer kōc aa lueth keye ye lueel lōn ye kek kōc kāk Nhialic aake cī tuōl kam kōc, ku kēlā, kōc piōōc ē lueth aabi tuōl kamkun aya. Aabi piōōc wēl lueth bī gam rac kōc puōth. Ku kōc piōōc ē luethkā aabi kuc lōn cī Raan cī lōc ku dōc ye Bēnyden yen cī ke waar adumuōōm yic. Ku luiden, aabi kek kē rēc ke guō yōk thīn. ² Kēlā aya, kōc juēc ē Nhialic aabi piōōcnden rēc kēnē buōth yic, ku rin kārēc yekē ke looi, kōc aabi kuōc aa jam dhēl yic cī Nhialic nyuōth kōc. ³ Rin wīc kek wēū juēc tēnē we kek kōc piōōc ē luethkā, aabi we muōr anyikōōl yekē keek tōr. Ku tēthēeryōn agut ēmēn, Nhialic bī luōŋden looi ku yen bī keek rac, arēēr ke cī rot guir bī keek tēm awuōc.

⁴ Ūen aluel kēnē rin Nhialic akēc atuucken nhial puōl wāar looi kek adumuōōm. Acī bēn piēer muōōth yic tēthuth mec yic apeī ke cī ke rek, ke tit akōl bī yen luŋdīt looi tēnē ke. ⁵ Ku kēlā aya, Nhialic akēc kōc thēer wāar kuc ye pinynhom bēn puōl. Acī piny bēn cōl abor bī kōckā mou ēbēn. Ee Noa raan wāar kōc lēk dhēl la cōk yen acī bēn kony kek kōc kōk kadhorou. ¹⁶ Ku Nhialic aya acī gen Thodom ku Gomora bēn tēm awuōc, ku cuēny ke bīk aa col kek kōc ku kāk tō thīn ēbēn. Kēnē acī Nhialic looi bī kōc nyuōth kē bī rot looi akōldā tēnē kōc cīi kuc ē wētde. ¹⁷ Ku yeen acī Lot bēn kony, rin ye Lot raan path man kārēc ye kōc kōk ke looi. ¹⁸ Tēwēn rēēr raan puōth kēnē ē kamken, ēcie puōu ye miēt akōlakōl tē tiŋ yen kārēc ye looi. ⁹ Cī lōn cī Bāny kākā looi, aye nyooth lōn aŋic tē bī yen kōc path kuōny thīn kāk gumkē ke yiic, ku tēm kōc rēc awuōc akōlakōl ŷet akōl luŋdīt, ¹⁰ kōc ke looi kāk ē bal la bīth ye guāpken ke wīc ku kueeckē bāāny Nhialic.

Kōc piōōc ē luethkā aa ril n̄iim ku aa puōth lac thōōk, ku aacie jak puōth tō nhial ye theek, aa yekē ke lāāt. ¹¹ Na cōk atuuc Nhialic la rielđit apeī tēnē ke, aacie kōc piōōckā ye lāāt Nhialic nhom.

¹² Kōc piōōc luethkā, aa kāk wīc piāthken ke kek aa yekē ke looi ē path cimēn lāāi cie tak. Kēya, aa kāŋ dhōl yiic ē path ke cīn yiny peth dhēl kek keyiic, ku cik ke kōŋ deet yiic. Ku kēya, aabi Nhialic nōk cimēn dhie ye raan lān tō thīn ye nōk dōm ku nēk.

¹³ Kōc piōōc luethkā kārēc looi tēnē kōc kōk, aabi luōi kārēc aya. Rin keek aa puōth miēt tē looi kek kārēc. Ku miēt piānden ayekē yōk tē mīth kek ku dēkkē ku loikē kāk bal cōk akōl ē path. Ku kēlā, aa yār guōp bēēi tēnē we tē looi kek kārēckā ke we mīth ē tōk ke ke. ¹⁴ Keek aa rēēr ke wīc diāār, ku aacie kōōc wīcwīc luōi kārēc. Ku keek aa kōc cīi gamden ril tēnē Jethu muōr bīk adumuōōm looi. Ku keek aaci đit ē puōu ŋiēc. Ku keek aabi Nhialic tēm awuōc rin kārēc yekē ke looi. ¹⁵ Acī

luōi kāpath puōl ku dhukkē dhēl jōŋrac. Acī tē ye Balaam wēn Biōr luui thīn buōth yic, raan wāar nhiaar wēū ye ye riōp bī kārēc looi. ¹⁶ Ku Balaam acī Nhialic bēn māt apeī rin kārēc cī looi. Akajade acī bēn jam cimēn ē raan, ku pēen Balaam bī cīi ē luui cimēn raan cī muōl. †

¹⁷ Kōckā aa cīt wēr cī dōu ku aa cīt athōōr, ye yom kuaath ē path. Nhialic acī tēcol thuth yic tēn kōc piōōc luethkā looi tēnē ke. ¹⁸ Keek aa jam ē nhiaam wēl cīn kē ye kuany thīn. Ku aa luui kāk ē bal bī kek kōc deep, kōc puōc gam puōc jāl tēnē kōc kēc wēt Nhialic gam. ¹⁹ Ayekē lēk kōckā lōn bī kek n̄iim lāāu lōōŋ juēc ye kōc cī gam ke theek, ku keek n̄iim aa loony kārēc yekē ke looi, rin raan ē ya alony kārēc ye looi kārēc cī ye rum puōu ye rac. ²⁰ Na kōc cī kāk tō pinynhom, kāk kōc cōl ayik kepuōth luōi kārēc puōl, rin cī kek wēt Bānyda ku ye Aluāŋda Jethu Kriho ŋic, ku na benkē luōi kārēc dhuōk ē pinynhom, ka jōl rēēc apeī abik tēwāār kēc kek Jethu ŋic waan thok. ²¹ Ee bī ŋuēēn apeī tēnē ke tēnē kēc kek dhēl la cōk kaŋ ŋic, ku benkē kuc lōŋ cī Nhialic lēk ke. ²² Kē cī rot looi tēnē ke aye nyooth lōn wēl ye kēŋ lueel ēlā yith, “Jōŋ ē ŋōk dhuōk,” Ku, “Đir baai cī deŋ lōk ē rot ben daal tiōk yic.” ††

Jethu abī ben dhuk

3 Kōckiēn nhiaar, kēnē athōr đēt ye athōr rou ca ben gāt we. Athōrkā yiic ēbēn, aca them ba we bēn lēk kāk ŋieckē ke, rin bī wek wenhīim tāāu thīn bāk aa tak apath. ² Awiēc bāk wēl ē Nhialic cī kōc kāk Nhialic tiŋ lueel wāthēer, ku kē cī Bānyda ku Aluāŋda, cōl aye atuuc lēk kōc, aa tak.

³ Wēt tuēŋ bāk kaŋ deet yic ē lōn tē le nīn akōl luŋdīt thiōk, ke kōc kōk rēc, kōc ke looi kāk wīc piāthken kepēc aabi tuōl. Ku keek aabi we aa bui. ††† Ku luelkē, “Acī Jethu thōn lōn bī yen bēn ku luelkē, ye yic? Yen ako? Wārkuan đit aaci thou wāthēer, ku kēriēc ēbēn aŋot cīt tēthēer wāar cēk Nhialic piny.” ⁵ Ku aluelkē kēya rin cī kek n̄iim riel bīk yic cīi gam, yic cī Nhialic nhial ku piny cak wāthēer ē wēt lueel ē path. Wētden cī lueel acī piny cōl atul piū yiic, †††† ku Nhialic acī piū looi aya, piū aboor bī yen ke piny kēnē rac. ⁵⁷ Ku nhial ku piny tō thīn ēmēn, aaci Nhialic wēt lueel aya lōn bī kek rēēr thīn ŷet akōl bī yen ke rac. Ku ee mac yen abi ke rac. Aa mec ke rin akōl bī yen ke luk looi ku rēc kōc cīi wētde ye gam. ⁸ Duōkkē n̄iim mār ē kēnē kōckiēn nhiaar. Acīn kēnē wāac tēktēk Nhialic yic ē kam akāl tōk ku ruōōn tiēm tōk, aa thōŋ kedhie karou tēnē ye. ⁵¹⁹ Nhialic acie gāāu bī kē cī thōn bī looi cōl aloi rot cōk alōn ye kōc kōk ye tak kēya. Alir puōu kek we, rin acīn raan wīc bī rac, awīc bī kōc ēbēn kepuōth wel wei adumuōōmken yiic ku dhukkē tēnē ye.

¹⁰ Ku Bēny abī bēn akōl cīn raan ŋic ye, cimēn dhie ye cuār ye looi kēya. Ku akōl kēnē arōōldīt apeī abī rot

†† 2:16 Kn 22:4-35 †† 2:22 Kēŋ 26:11 ††† 3:3 Jut 18 ††† 3:5 Cāk 1:6-9 § 3:6 Cāk 7:11 §† 3:8 Wk 90:4

† 2:5 Cāk 6:1-7:24 †† 2:6 Cāk 19:24 † 2:7 Cāk 19:1-16

looi, ku kāk tō nhial aabī riääk, aabī mac rac, ku piny kek kāk tō thīn aabī dēp ēbēn bīk liu. ^{†11} Ku cīt lōn bī kājuēckä ēbēn rac kēya, ke we ye kōc bī yiendē emēn? Wek dhil pīr pīr la cōk ē Nhialic nhom, ¹² tē rēer wek ke we tit akōl bī Nhialic luk bēn looi tēnē kōc ē pinynhom, ku luōōikē apath bī akōl kēnē lac bēn. Akōl kēnē yen akōl bī mac dēp ku rēc nhial, ku atuōc abī kāk tō nhial lēēŋ. ¹³ Ku ŋok kōc cī gam, titku nhial ē yam, ku piny ē yam wāar cī Nhialic ke thōn bī kōc la cōk, la pīr thīn tēcīt tē wīc Nhialic ye. ^{††}

¹⁴ Kēya kōckiēn nhiaar, tē rēer wek ke we tit akōl bī Nhialic luk looi tēnē kōc pinynhom, wek aadhil luui apeī bī week yōk ke we ē kōc la cōk cīn gup adumuōōm, ku lak dōōr ke ye. ¹⁵ Tiēŋkē lier puōu Bānyda ke cīt dhēl

† 3:10 Mt 24:43; Lk 12:39; 1The 5:2; Ny 16:15 †† 3:13 Ith 65:17; 66:22; Ny 21:1

bī kōc kony kāk rēc keek yiic. Yen ē kēnē cī Paulo, raan nhiarku cī gam cīmēnda we gāt ē njēēc kāŋ cī Nhialic yiēk ye. ¹⁶ Kēlā aya, Paulo acī njēc gāt rin ē kākā athōr yiic ēbēn cī tuōc kōc cī gam. Ku athōrkā aala yiic kōk ril yiic cie deet. Ku aaciī kōc ē piōōc, kōc kuc kāŋ koor gamden ye teet yiic apath, cīmēn ye kek wēl kōc thēer ē Nhialic kuōc piōōc aya. Ku kēlā, aa kē rēc ke bēēi tēnē ke ē rōt.

¹⁷ Ku wek kōckiēn nhiaar, wek aa njic ē kēnē thēer. Tiētkē rōt apath bī kōc kuc yithkā we cīi mār ē piōōc-den ē lueth, bāk jāl dhēldun la cōk rēer wek thīn. ¹⁸ Ku wek aa dhil la tuēŋ akōlakōl ke we njic nhiēr ku lier ē puōu Bānyda ku ye Aluāŋda, Jethu Krītho, ku juakkē njēēc-dun tēnē ye. Bī ya leec emēn ku akōlriēēc. Yenakan.

1 Joon

Wët nom

Athör tuej cī Joon gõt ala yic wël dīt karou kek ke gët yen athöör, tuej ë wët bi yen koc riæl puõth bik aa rëer ë tøk kek Nhialic ku Wënde Jethu Kritho. Ku dët, ee wïc Joon bi koc cī gam cōl atir nhiim piöc ë lueth bi gam kënë rac. Piöc kënë acie röm kek kāk ë Jethu Wën ë Nhialic. Kuec ë piöc kënë, yen acī Joon njec teet yic lōn Jethu Kritho ë ye raan ayic, ku acī nyooth lōn raan cī Jethu gam ku nhiær Nhialic, ka dhil koc nhiaar ëbën.

Käk tō thīn

Wët Nom 1:1-4

Nhialic ee Ruel 1:5-2:29

Mīth Nhialic ku mīth jōnrac 3:1-24

Yic ku lueth 4:1-6

Käk ye looi rin ë nhiær 4:7-21

Gam ril apei 5:1-21

Wët ë Pīr

1 Wek aa gät wët raan yen cī Wët Nhialic lëk koc, ku yen cī koc gam pīr akōlriëc ëbën. Yen ë tō thīn theer kēc kēriëc ëbën cak. Ku ëmën yok aaci wëlke piñ, ku yeen acuk tiñ nyiënkua. Acuk tiñ, kāk cī looi aa cuk tiñ ku acuk gōt cienkua. ^{†2} Acī Nhialic cōl aye raan. Acuk tiñ ku wek aa lëkku yic cuk tiñ. Alëkku we lōn raan kënë yen ë pīr akōlriëc ëbën yiëk koc, ee tō thīn wätheer ku yeen ë rëer kek Nhialic Wäda, ku acī Nhialic nyuõth yo. ^{††3} Këya, raan cuk tiñ ku piñku wëlke, yen ë raan lëkku we, rin bāk röt mät yo aya bāk la gam tøk kek yo. Ku gamda yodhie atō tēnē Wun ku Wënde Jethu Kritho. ⁴ Wek aa gät kākā rin bāk röt mät yo gamda yic rin bi miet piānda dīt apei.

Nhialic ee Ruel

⁵ Ku wët cī Jethu lëk yo ku yen lëkku we ëmën akīn. Nhialic apath, ala guõp wic, acit ruel, ku acin acuol. ⁶ Na yeku lueel lōn cī yok röt mät tēnē Nhialic ku njot yo ye luui käreç, ke wët luelku acie yic. Ku aye kākkuan yeku ke looi nyuõth lōn cī yok kuec yiny Nhialic. ⁷ Ku na yeku luui kāk wic, ke yok aatō ruel yic cimën tō Nhialic ruel yic, ke yok aabi yoyiic mat, ku thon Wënde Jethu abā adumuõmkua laak wei ëbën yōgup.

⁸ Na yeku lueel lōn yok acin gup adumuõm, ke meth yen aye yok röt math, ku yok aa kuc yiny cī Nhialic nyuõth yo. ⁹ Ku na lëkku Nhialic lōn cī yok käreç looi, ka

† 1:1 Jn 1:1 †† 1:2 Jn 1:14

pël käreç cuk looi piny ku wuuny ke wei yōgup buk ben aa koc path tēnē ye, rin acī lueel lōn bi yen kārackua aa päl piny, rin kē ye lueel aye dhiel looi akōlakōl. ¹⁰ Ku na luelku lōn kēc yok adumuõm looi, ka yeku lueel lōn ë Nhialic yen ë lueth lueel, ku yok aa kēc wëtde gam.

Raan cī lōc ku dōc ë yo kony

2 Wët gät yen we athöör miëthkië, ee wët bāk käreç cīi ye looi. Ku na le raan lui kērac kamkun, ke yok aala raan Nhialic thiëc ë rienkua bi kārackua päl piny. Raan kënë ë Jethu Kritho cīn kē dak yeguõp ë Nhialic nyin. ² Yen ë raan cī thou rin bi adumuõmkua päl piny. Acie adumuõmkua ë röt kek ye Nhialic ke päl piny ë wëtde, aaye ke päl piny agut adumuõm koc pinyhom ëbën aya.

³ Dhël ye nyuõth lōn njic yok Nhialic ayic, ee wët nadë ke yo thek lōõnje. ⁴ Na ye raan lueel ka njic Nhialic, ku acī lōõnken cī lëk koc thek, ke lueth yen aye lueel ku akuc kāk ë yith tēnē Nhialic. ⁵ Ku raan luui kē cī Nhialic lueel, ke nhiërde acīi thok bi kañ dak tēnē Nhialic. Ee këya, kēn yo nyuõth lōn ye yok tøk kek Nhialic akīn, ⁶ na ye raan lueel ka cī yeyic mat ke Nhialic, ka dhil a luui cimën wäär ye Jethu luui.

Lōj Yam

⁷ Ke week kockiën nhiaar, wët gät tēnē we acie lōj yam. Ee lōj tōj yōn cak piñ yōn jōk wek met tēnē Jethu. ⁸ Këya, lōj gät we kënë ala yic wët ë yam, rin

‡ 2:7 Jn 13:34

dhël cī Jethu pīir thīn aci nyuōth yo wēt ē yen yam, ku aye piērdun nyuōth aya lōn yen lōn yam rin kārēc aaci dhuk piny, rin ruel Nhialic aci nyuōth.

⁹ Na le raan ye lueel lōn luui yen ruel Nhialic yic, ku ē kam awēn, ke man raan cī gam, ke raan kēnē aṅot rēēr muōth yic agut ēmēn. ¹⁰ Kōc ē kōc cī gam nhiaar kek aa kōc pīr ruel Nhialic yic, ku abi ke cōl acīn kērēc loikē. ¹¹ Ku kuat raan man raan cī gam, acit raan tō muōth yic kuc tēn le yen thīn. Rin cī muōth ye cōl acīi piny tīn.

¹² Wek kōc cīt miēthkiē, wek aa gāt athōr kēnē, rin aṅicku Nhialic aci kārēc pāl piny tēnē we, rin Raan cī lōc ku dōc.

¹³ Wek kōc we kōn gam, wek aa gāt, rin wek aa ṅic raan tō thīn thēer ke piny kēc cak.

Wek kōc puōc gam, ṅen agēt tēnē we rin cī wek jōnrac gōök.

¹⁴ Wek aa kōc cīt miēthkiē, wek aa gāt wēlkā rin cī wek aa kōc cī Nhialic Wāda ṅic.

Wek kōc we kōn gam, wek aa gāt rin wek aa ṅic raan tō thīn thēer ke piny kēc cak.

Wek kōc we puōc gam, wek aa gāt ē rin cī wek wēt Jethu gam apei, ku bī wēt Nhialic arēer wepuōth akōlakōl, ku week aaci jōnrac gōök.

Duōkkē kāk pinyhom ye nhiaar

¹⁵ Duōkkē ke ye nhiaar dhōl kōc rēc pīr tō pinyhom, duōkkē ke ye nhiaar kāk pinyhom. Rin raan nhiaar kāk tō pinyhom, acīi lēu bī Wāda Nhialic nhiaar aya.

¹⁶ Dhōl rēc kōc tō pinyhom cīt ēmēn ye kōc luui kē nhiarkē wickē, ku yekē nhiaar kē cīk tīn, ku yekē nhiam kājuēc tō tēnē ke. Dhōlkā aa dhōl pīr pinyhom. Aacie bēn tēnē Nhialic Wāda. ¹⁷ Piny kēnē aya, aci Nhialic jōck bī rac kek kōcken nhiaar ye, ku raan kē wīc Nhialic looi ē pīr akōlriēc ēbēn.

Raan ater Raan cī lōc ku dōc

¹⁸ Miēthkiē, thōk ē piny aci thiōk. Acuk lēk we thēer lōn bī raan ater Raan cī lōc ku dōc tīc. Acāk tīn kōc ater Raan cī lōc ku dōc juēc aaci tuōl. Wēt kēnē, aye nyuōth ē yic lōn cī thōk piny thiōk. ¹⁹ Kōckā, aake rēēr ke yo ē tōk, ku aaci jāl ēmēn. Keek aake kēc kepuōth māt yo ē yic alanden, diēt aa ṅuōt ke rēēr kek yo. Jalden ē ye nyuōth wēt kēc kek kepuōth māt yo.

²⁰ Ku wek aa kōc ye Nhialic Wēike tāāu wepuōth, ku kēya, yen aci wek kāk yith ṅic wedhie. ²¹ ṅen acīi gēt tēnē we rin ye ṅen ye lueel lōn cīi wek yic Nhialic ṅic. ṅen agēt tēnē we rin wek aa ṅic yiny ē Nhialic. Ku rin ṅic wek ye acīn luenh tō yiny ē Nhialic yic.

²² Ye raan yīndē yen alueeth? Ee raan ye lueel, Jethu acie yen Raan cī lōc ku dōc. Raan cīt kēnē, ee raan ater Raan cī lōc ku dōc, ku ē Nhialic Wāda kek Jethu Wēnde kek aaci yen ke kuc. ²³ Na le raan tōn kuc lōn cīi Jethu ye Wēn Nhialic ka ril yic apei tēnē ē raan kēnē bī mat

kek Nhialic Wāda. Ku na cī gam lōn ye Jethu Wēn Nhialic, ka bī mat kek Nhialic Wāda.

²⁴ Yakē wēt Nhialic wāar yen cāk gam muk wepuōth akōlakōl. Na muōkkē wēt wāar cī lēk we wāar mēt wek rōt Jethu, ke wek aabi pīr ke we ye tōk kek Jethu ku Nhialic Wāda. ²⁵ Ke ṅook aabi pīr akōlriēc ēbēn pan Nhialic cī Jethu yo thōn bī yiēk yo.

²⁶ Wek aa gāt rin wēt kōc we them bik we muōr. ²⁷ Ku week aaci Jethu yiēk Wēi Nhialic, ku rin rēer Wēike ke we, ke wek aaci ben wīc raan dēt piōōc we. Ku Wēi Nhialic ē we piōōc kēriēc ēbēn, ku piōōc we yiny cīn yic lueth. Kēya, wek aaya yōōk bāk aa mat ke Jethu tēcīt tē cī Wēi Nhialic we lēk thīn.

Mīth ē Nhialic

²⁸ Wek aaya yōōk aya miēthkiē, bāk aa rēer ke we mēt kek Jethu. Rin na ben la bēn pinyhom, ke ṅook aaci gup bī riōōc buk rōm kek ye.

²⁹ Ee kēya, cīt mēn ṅic wek ye lōn le Raan cī lōc ku dōc cōk. Kēya, aṅieckē aya na ye raan kē la cōk looi, ka cī ya manh ē Nhialic.

3 Takkē wenhiim yen kē cī Wāda Nhialic luōi yo rin nhiērden rēer kek yo, ee kē nhiēer yen yo apei, abi ṅook cōl aaye miēthke, ku ē yic alanden ṅok aaci ya miēthke. Ku wēt kuc thān pinyhom ye, lōn ye ṅok mīth Nhialic, ee rin kuc kek Nhialic. ¹² Wek kōckiēn nhiaar ēmēn, ṅok aaci ya mīth Nhialic. Ku aṅot kucku tē bī ṅok yiēndē thīn akōldā. Ku yeen aṅicku, tē le Raan cī lōc ku dōc dhuk pinyhom, ke ṅok aabi ciēt ye, rin abuk tīn ē yic, ye yen ṅa. ³ Ku week, raan ye ṅōōth lōn bī yen ciēt Jethu, ka dhil yeguōp wuōōny wei adumuōōmke bī rēer ke la wic, cimēn Raan cī lōc ku dōc cie adumuōōm ye looi.

⁴ Kuat raan la tuēn ke loi awuōc Nhialic nyin, ee Nhialic ku lōōnke kek aaye dhōl yiic. ⁵ Aṅieckē, kēn bī Raan cī lōc ku dōc pinyhom, ee lōn bī adumuōōmkua bēn wuōōny wei ṅogup, ku yen nhom acie adumuōōm ē looi acīn. ††

⁶ Kēya, tē cī raan rot mat kek Jethu, ka cīi adumuōōm looi akōlakōl, ku raan adumuōōm looi akōlakōl aye nyuōth lōn kuc yen Raan cī lōc ku dōc alanden.

⁷ Wek miēthkiē, tiēerkē nhiim, bī ciēn raan ruēny we. Raan ye looi ē kēpath ala cōk cimēn le Raan cī lōc ku dōc cōk. ⁸ Ku raan awuōc looi akōlakōl ē raan jōnrac, rin jōnrac acā awuōc looi tēwāar ciēk ē piny. Ku Wēn Nhialic aci bēn pinyhom bī kē cī jōnrac looi bēn rac.

⁹ Acīn raan ya manh Nhialic ku ṅot ye luui kārēc. Rin pīr Nhialic atō yeguōp. Aacie awuōc looi akōlakōl, rin ye yen manh Nhialic.

¹⁰ Ku kēn mīth Nhialic ku mīth jōnrac nyuōth akīn, kōc cie luui kāpath, ku kōc cie miēthakēn ye nhiaar, aacie mīth Nhialic.

Nhiarkë röt kamkun

¹¹ Kënë yen ë wët cäk piñ nyin yic wäär mët wek röt Raan cī lɔc ku dɔc, lɔn dhil yok röt aa nhiaar kamkua. ^{†12} Këya, duökkë röt thönj raan ɔɔn cɔl Kain, raan luui käk jɔnrac cī mēnh nök. Yenö kēn nēk mēnhē? Kēn nēk yen mēnh Abel ë wët ë mēnh luui käk la cök ku yeen ë luui käreç. ^{††13} Këya, duökkë gēi miēthakāi tē mēen kɔc ë pinyhom we. ¹⁴ Anjicku alanden lɔn yok aa ɔo cīt kɔc cī thou, ku emēn yok aa rēēr pīr akölriēç ebēn yic, kënë ayeku njic rin emēn yok anhiar wämāthakua kɔc cī gam. Na ye raan cīi wämēnhē nhiaar ka njot rēēr ke cīt raan cī thou. ^{†15} Ku tēnē Nhialic, raan man kɔc kök athönj kek raan cī raan dēt nök, ku anjickë raan kɔc nök acin pīr akölriēç ebēn pan Nhialic tō kek ye ë yic. ¹⁶ Nhiēr ayeku njic kēlä, Jethu acī rot cɔl anak rin bi yen ɔo waar adumuömkua yiic, aye nyuɔɔth lɔn nhiēr yen ɔo. Ku këya, ɔook aya yok aa dhil röt cɔl anak rin miēthakāi kua.

¹⁷ Këya, cīmēn na ye raan la kånj ku tīñ mēnhē dēt cīn kånj ku kueec bī cīi muɔc, ka cīi lēu bī lueel lɔn nhiēr yen Nhialic. ¹⁸ Wek miēthkiē acuk bī ya lueel ë path ɔothook lɔn nhiēr yok röt kamkua, yok aa dhil röt kony kamkua käk yeku ke looi yiic. ¹⁹ Na cīt nhiēr nhiēr yok röt ë kënë, ka buk jal njic ayic lɔn yok aa kɔc Nhialic, ku cuk ben aa diēr. ²⁰ Na ye käk yeku ke looi ɔo cɔl aaye kɔc rac, ka dhilku njic lɔn tēktēk Nhialic awār täktäkdä, anjic kēriēç ebēn ë cök.

²¹ Wek kackiē, na cīi käk yeku ke tak ye lēk ɔo lɔn ye yok kɔc rac, ke yok aacīi gup bī ya riöç tē röök yok tēnē Nhialic. ²² Ku abī ɔo gām kuat käk cuk thiēç, rin ë kē cī lueel yen ayeku looi. Ku yok aa pīr dhēlden miēt puɔu yic. ²³ Kē cī Nhialic lēk ɔo ë lɔn buk la gam tēnē Wēnde Jethu Krītho, ku yok aa dhil röt nhiaar kamkua, cīt tēwäär cī yen ye lēk ɔo thīn. ^{††}

²⁴ Kuat raan loi kē wic Nhialic acī rot mat kek Nhialic, ku Nhialic ë rēēr kek ye. Ku tē ye yok ye njic thīn lɔn cī Nhialic rot mät ɔo, ee Wēiken cī gam ɔo.

Wēi yic ku wēi lueth

4 Wek kockiēn nhiaar duökkë wēt raan ye lueel lɔn le yen ke wēi ë guɔ gam, kanjē wētde tak yic apath bāk njic lɔn tō Wēi Nhialic yeguɔp alanden, rin cī alueth kånj tīñ thiēi pinyhom ebēn. ² Tē lēu bī yīn raan rēēr kek Wēi Nhialic njic thīn akīn. Ee raan ye lueel lɔn Jethu Krītho acī bēn pinyhom ke cīt raan, Wēi Nhialic arēēr kek ye.

³ Kuat raan kuec kakkä acīi rēēr kek Wēi Nhialic, ee riel jɔn ater Raan cī lɔc ku dɔc yen arēēr kek ye. Yen wäär cäk piñ lɔn bī yen bēn, acī bēn, arēēr pinyhom emēn.

⁴ Ku wek miēthkiē, wek aa kɔc Nhialic, ku wek aacīi jai piöç ë kockä. Wek aacīi jai piöç käreç rin rēēr Wēi

† 3:11 Jn 13:34 †† 3:12 Cäk 4:8 † 3:14 Jn 5:24 †† 3:23 Jn 13:34; 15:12, 17

Nhialic kek we, ku yen aril tēnē jɔnrac yen mac kɔc kuc Nhialic pinyhom. ⁵ Aluethkä aa kuc Nhialic. Käk yekē ke lueel aa käk ye kɔc kuc Nhialic ke lueel. Ku kɔc kuc Nhialic aa wētde gam. ⁶ Ke ɔook kɔc cī gam yok aa kɔc Nhialic. Ku kuat raan njic Nhialic ë piöçda gam, ku kɔc kuc Nhialic aacie piöçda ye gam. Ku ë yen tē ye yok kɔc rēēr Wēi Nhialic kegup njic thīn, ku kɔc rēēr jɔnrac kɔc ruēny kegup.

Nhialic ee Nhiēr

⁷ Ke week kockiēn nhiaar, yeku röt nhiaar ë kamkua, rin ë Nhialic yen ɔo cɔl anhiar kɔc kök. Kuat raan kɔc kök nhiaar, aye nyuɔɔth wēt ë yen manh Nhialic ë yic ku anjic Nhialic. ⁸ Ku raan cīi kɔc kök ye nhiaar akuc Nhialic, rin Nhialic ë nhiēr. ⁹ Ku Nhialic acī nhiērde nyuɔɔth ɔo rin acī Wēnde tōk cɔl abō pinyhom ë tēn, rin buk pīr alanden ë rienke. ¹⁰ Nhiēr ë yic acie wēt bī yok Nhialic nhiaar, ee lɔn nhiēr Nhialic ɔo, ku kënë yen acī yen Wēnde tuöç ë pinyhom bī bēn thou rin bī adumuömkua päl piny. ¹¹ Ke wek kackiē, na ye Nhialic kē nhiaar ɔo apei kēlä, ke cie yic buk röt aa nhiaar kamkua?

¹² Acin raan cī Nhialic kanj tīñ, ku na nhiarku röt kamkua ke Nhialic abī ya mat kek ɔo, ku nhiērde abī rot a luōi ɔo tēcīt tē wic ye. ^{††13} Yok aacī Nhialic yiēk Wēike, ku buk aa njic këya lɔn cī yok aa tōk kek ye, ku yeen ë tōk kek ɔo.

¹⁴ Ku acuk tīñ, ku yen ayeku lēk kɔc aya, lɔn cī Nhialic Wäda Wēnde tuöç pinyhom bī raan ebēn bēn luök. ¹⁵ Na ye raan lueel lɔn ye Jethu Wēn Nhialic, ke Nhialic acī mat kek ye ku acī mat kek Nhialic. ¹⁶ Ku nhiērde tēnē ɔo acuk njic ku gamku.

Nhialic ee nhiēr. Ku na ye raan Nhialic nhiaar ku kɔc kök, ka cī mat kek Nhialic, ku mēt Nhialic kek ye. ¹⁷ Nhiērda ë la cök tē cīi yok gup ye riöç aköl luñdit, rin yok aa pīr pinyhom tēcīt tēwäär pīr Jethu thīn.

¹⁸ Kuat raan tō nhiēr yepuɔu acin kē ye yen riöç. Rin nhiēr ë yic, ee riöç cuɔp wei. Kɔc aa riöç tē ye kek ye tak lɔn bī ke tēm awuöç, ku raan ë riöç acīi nhiērde la cök.

¹⁹ Kënë ɔo yiēk riel buk Nhialic nhiaar ku kɔc kök, ee rin cī yen ɔo kanj nhiaar. ²⁰ Ku na le raan ye lueel ka nhiaar Nhialic, ku ë kam awēn ke man mēnhkēn cī gam, ke raan kënë ë lueth yen aye lueel. Rin acīi lēu bī raan Nhialic nhiaar, Nhialic kēc kanj tīñ, ku cīi raan nhiaar, raan ye tīñ akölaköl. ²¹ Ke ɔook, yok aa dhil kɔc nhiaar aya, rin yen kē cī Nhialic lēk ɔo buk aa looi. Acī lueel kuat raan nhiaar Nhialic adhīl kɔc nhiaar aya.

Gam tēnē Manh ë Nhialic

5 Kuat raan ye gam lɔn Jethu yen ë Raan cī lɔc ku dɔc, ke raan kënë ë manh Nhialic. Ku na yeku nhiaar raan yen Wäda, ke ɔook aa dhil miēthke nhiaar aya.

†† 4:12 Jn 1:18

² Ayeku ɲic alanden lɔn nɦiɛr ɣok mĩth ɛ Nhialic, tɛ nɦiɛr ɣok Nhialic ku yeku looi kuat kɛ ye lɛk ɣo buk looi.

³ ɣɛn ɛ jam kɛlɛ, rin na nɦiarku Nhialic ayic, ke ɣok aa dhil kɛk cĩ lɛk ɣo looi. Kɛkkɛ aacĩ yiic ril buk ke looi.

⁴ Rin kuat manh Nhialic ala riel bĩ kuc dhɔl kɔc kuc Nhialic, ku alɛuku buk looi rin cĩ ɣok la gam tɛnɛ Jethu.

⁵ Acĩn raan dɛt la riel bĩ kuc dhɔl kɔc kuc Nhialic, aa kɔc la gam tɛnɛ Jethu kapɛc lɔn ye yen Wɛn Nhialic.

⁶ Ee yeen Jethu Krĩtho, yen acĩ bɛn pinynhom, ku yeen acĩ Joon raan kɔc muɔɔc nɦiim bɛn muɔɔc nom ɛ pĩu. Acie miɔc nom yen cĩ rot looi ɛ rot, yeen acĩ bɛn nɔk rienkua. Ku aye Wɛi Nhialic nyuɔth ɣook lɔn ye wɛlkɛ yith. Rin Wɛi Nhialic yen ɛ kɔc nyuɔth kɛn yic akɔlakɔl. ⁷ Ala kɛɲ kadiɛk ye nyuɔth ɣo ye Jethu ɲa.

⁸ Kɛkkɛ kadiɛk, Wɛi Nhialic, miɔc ɛ nom, ku nɛɛkde, keek kadiɛk ɛbɛn ɛ tɔk yen ayekɛ nyuɔth.

⁹ Na ye kɔc jam kɛk cik tĩɲ ku gamku wɛt luelkɛ, yenɔ cĩ ɣok kɛk cĩ Nhialic nyuɔth ɣookkɛ ye gam? Aa dhil ɛ gam, rin kɛk ye Nhialic ke lueel aa dĩt apɛi tɛnɛ kɛk ye raan ke lueel, ku wɛt jɛɛm yen kɛnɛ, ee Wɛnde yen aye yen jam tɛnɛ ɣo. ¹⁰ Kɛya, na ye raan cĩ gam, ka dhil ɲic ɛ cɔk lɔn ye Jethu Wɛn Nhialic, ku adhil ɲic alanden lɔn kɛk cĩ Nhialic nyuɔthkɛ aa yith. Ku raan cie kɛ cĩ Nhialic lueel ye gam, ka ye lueel lɔn ye Nhialic alueeth. Rin akɛc wɛt cĩ Nhialic lueel rin Wɛnde gam.

¹¹ Kɛnɛ ye cɔl anjicku lɔn kɛ cĩ Nhialic lɛk ɣo ɛ yic, ee rin cĩ yen ɣo yɛk pĩr akɔlriɛɛc. Ku pĩr kɛnɛ ayeku yɔk tɛnɛ Wɛnde. ^{††12} Ee kɛya, kuat raan cĩ mat kek Wɛnde ka bĩ

† 5:3 Jn 14:15 †† 5:11 Jn 3:36

pĩr akɔlriɛɛc yɔk. Ku raan cĩ jai Wɛn Nhialic, ka cĩ pĩr akɔlriɛɛc ɛbɛn bĩ kɛɲ yɔk.

Thɔk ɛ wɛl

¹³ Wek aa gɛt, wek kɔc cĩ riel Jethu gam, ke ye Wɛn Nhialic ku bɛk ɲic lɔn le wek pĩr akɔlriɛɛc ɛbɛn. ¹⁴ Ku ɛ kɛya, acĩn kɛ lɛu bĩ ɣo riɛɛc gup tɛ ye ɣok Nhialic door, rin kuat kɛ buk aa thiɛɛc ye, kɛn ye miɛt puɔu abuk ya yɔk.

¹⁵ Ke week tɛcĩt tɛ ɲicku ye, akɛc kɛɲ kuc kɛ wĩcku. Yeku thiɛc kɛ wĩcku, ku ɲicku lɔn bĩ yen ye gɛm ɣo.

¹⁶ Ke yeen, na tĩɲ raan mɛnhkɛn cĩ gam ke looi awuɔc, awuɔc ɛ dhie cie raan ɛ tɛk bei tɛnɛ Nhialic akɔlriɛɛc ɛbɛn, ka dhil rɔɔk tɛnɛ Nhialic bĩ raan kony. Ku Nhialic abĩ pĩr ɛ raan cɔl ala cɔk. Ala adumuɔɔm raan tɛk bei tɛnɛ Nhialic akɔlriɛɛc. Ku yen acĩ jam bɛk aa rɔɔk rin adumuɔɔmke. ¹⁷ Kɛrɛc ye looi ɛbɛn, adumuɔɔm, ku ala adumuɔɔm kɔk cie kɔc ye tɛk wei tɛnɛ Nhialic akɔlriɛɛc ɛbɛn.

¹⁸ Anjicku lɔn raan cĩ ya manh Nhialic acie awuɔc ɛ looi akɔlakɔl, aye Jethu Wɛn ɛ Nhialic tiit guɔp, acĩ jɔɲrac ye muɔr acĩn.

¹⁹ Anjicku lɔn ye ɣok mĩth ɛ Nhialic, ku lɔn yen jɔɲrac yen mac kɔc kuc Nhialic. ²⁰ Anjicku aya lɔn Wɛn Nhialic acĩ bɛn pinynhom ɛ tɛn. Ku ɛ yen acĩ ɣo cɔl anjic Nhialic ɛ yic, yen acĩ ɣo cɔl amat ɣoyiic kek Nhialic, ee rin cĩ ɣok mat kek Wɛnde Jethu Krĩtho. Acĩn Nhialic dɛt ee Nhialic tɔɲ. Ee yeen ɛ rot yen ɛ pĩr akɔlriɛɛc ɛbɛn bɛɛi.

²¹ Ke week miɛthkiɛ tiɛɛrkɛ nɦiim bɛk piɔɔc rac cĩ gam.

2 Joon

Wët nom

Athör ë rou ëcī Joon gõt tēnē akut kōc cī gam tēdēt. Wäär gēt yen athöör, Joon ë rot cōl raandit, ku cōl akut kōc cī gam aye tik ke miēthke. Athör ciek kēnē ë jam nhiēr kam kōc cī gam, ku bī kōc yōök bik rōt tiit tēnē kōc aa lueth ku piōōcden.

Käk tō thīn

Muōth tueŋ 1-3

Yic ku nhiēr 4-6

Lëk rin piōōc ë lueth 7-11

Muōth ciēen 12-13

1 Ee ŷen raandit akut kōc cī gam, ŷen agēt athör kēnē tēnē akut kōc cī gam cī Nhialic lōc bī rēer keyiic ke cīt miēthke. Wek aa nhiaar piändiē ëbēn, ku acie ŷen rot ŷen nhiar we, aa kōc ëbēn ŋic yic cī Nhialic nyuōth ke, kek aa nhiar we piānden yic aya. ² Wek an-hiaar ke rin ŷook ëbēn, ŷok aa ŋic yic cī Nhialic nyuōth. Ku yic kucku abuk aa ŋic akōlakōl.

³ Bī Nhialic kek Wēnde Jethu Krītho ŷo dōc ku pēlkē kāraackua piny, ku bik ŷo cōl arēēr ë duk dōrden yic, tē rēer ŷok dhēl yic cik nyuōth ŷo, ke ŷo nhiar rōt kamkua.

Yic ku nhiēr

⁴ ŷen a ŷa cī puōu miēt apeidit wäär piŋ ŷen ye, lōn kōc kōk weyiic aake lui tēcīt tē cī Nhialic ye nyuōth ŷo, yen ë kē cī lëk ŷo buk ya looi. ⁵ Kēya, wek kōc cī gam alëk we lōn ŷok aa dhil rōt nhiaar ë kamkua. Ku kēnē acie lōŋ yam, ee lōŋ thēer ŋicku tēwäär buōth ŷok Jethu. ⁶ Na nhiarku rōt ayic, ke ŷok aa dhil kē cī Nhialic lëk ŷo buk looi, looi, rin wäär tueŋ gem ŷok wēt Jethu, kēn cī lëk ŷo buk aa looi ë lōn buk rōt aa nhiaar kamkua.

Lëk rin piōōc ë lueth

⁷ ŷen aluel kēnē rin kōc kōk ë kōc wēŋ nyīn aatō thīn, aa kōc piōōc lueth ë path. Ayekē lueel lōn Jethu Krītho

† 1:5 Jn 13:34; 15:12, 17

akēc bēn pinynhom kecīt raan. Raan ye lueel kēlā, ee kōc wēŋ wei, ku athōŋ kek raan ater ë Jethu. ⁸ Tiēerkē nhīim bī kōckā we cīi wēŋ, bī kākku puōth cāk looi tēnē Nhialic cīi mār ë path. Tietkē wenhīim apei bī Nhialic we gām ariōpdun ëbēn.

⁹ Alëk we, na ye raan juék kēde thīn kāwäär cī Jethu piōōc yiic, ka cīi kōŋ mat kek Nhialic. Ku na cīi raan wēt cī Jethu piōōc juak ë wēlke ë rot, ka bī mat kek Jethu ku Nhialic Wun. ¹⁰ Ku na bō raan tēnē we ku ye ke piōōc kāk cīi thōŋ kek kāk cī Jethu piōōc, ke duōkkē cōl abō pandun bī bēn rēer kek we. Ayī muōth aya duōkkē muōth. ¹¹ Kēnē alëk we, na ye raan muōth raan kēnē bī ciēt raan cī gam, ka cī rot māt ye. Ku aloi kēreec ye looi aya.

Muōth ciēen

¹² Kājuēc apei aake ba lëk we, ku acā wīc ba ke gōt athör yic emēn. Kē wiēc ba looi, ku aŋāāth aya, ee lōn bī ŷen la keny tēnē we, buk la rōm ku jīemku rōt ë kamkua, ku ŷok aabi puōth jal la yum yodhie.

¹³ Akut kōc cī gam ë tēnē ë we muōth.

3 Joon

Wët nom

Athör ë diäk ë gët Joon tēnē raan tō akut kɔc cī gam nom cɔl Gaiōth. Acī Gaiōth leec thīn wēt ë yen kɔc cī gam kony, ku yōök ke bik röt tiit ë mony cɔl Diōtrepeth.

Käk tō thīn

Muōth tueŋ 1-4

Joon acī Gaiōth leec 5-8

Joon acī Diōtrepeth nyieeny 9-10

Joon acī Demetriōth leec 11-12

Muōth ciēen 13-14

1 Ee ŋen raandit akut kɔc cī gam, ŋen acī yī gät athör kēnē yīn Gaiōth raan nhiaar piändiē ëbēn.
¹² Mäthdiē, anääth ŋapuōu lɔn puɔl yīn guōp, ku lɔn le yīn tueŋ kek luɔidu apath, cimēn pīr wēiku ë Nhialic nom. ³ ŋen acī puōu bēn miēt apei wäär bīi kɔc kɔk cī gam tēnē yī, ku lēkkē ŋa lɔn yīn apīr dhēl ë Nhialic yic akōlakōl. ⁴ Na piēŋ lɔn mīthkiēn cī gam cimēndu aa pīr tēcit tē cī Nhialic ye nyuōth ŋo thīn, ke ŋa cɔl amit puōu apeidit.

Gaiōth acī leec

⁵ Mäthdiē yīn acī kajuēc looi kāk cī kɔc cī gam kony, kɔc cī gam ë cath ke piōoc wēt Jethu, agut kɔc cie kɔc pandun. Kēnē, acī nyuōth ŋa lɔn yīn ë raan path cī wēt Jethu gam. ⁶ Acī kɔc ca konykă lēk ŋo, ŋok kɔc cī gam tēn yen tē nhieer yīn ke thīn. Ku emēn alēk yī ba ŋot yī la tueŋ ke yī kony ë kɔckă, tē jiēl kek tēnē yī. Kēnē adhiēlkē looi dhēl nhieer Nhialic. ⁷ Rin kɔckă aa cath ë baai yic, rin aa kɔc lui rin Jethu. Acīn kē yekē thiēec, nadē ke lömkē tēnē kɔc cie kɔc cī gam bī kek röt kony. ⁸ Kēya, ŋok kɔc cī gam, ŋok aa dhil kɔckă gām kuat kāk wickē ke, rin buk aa kac tōk lui ŋok ke yiny Nhialic yen yekē lēk kɔc.

Diōtrepeth ku Demetriōth

⁹ Wek aaca kaŋ gät athōör theer, wek kɔc cī gam ë tēen. Ku Diōtrepeth acī bēn jai ë wētdiē, rin awic bī ya yen wat akut nom. ¹⁰ Tē le ŋen yet pandun, acīn kē ba moony tēnē kɔc, ee kāk ye Diōtrepeth looi yīic ëbēn, aa kāk lueth kek aye lueel ŋaguōp. Ku yeen aya aloi dēt wär kēnē, akuec bī kɔckuan cī gam lor, kɔc ë cath ke piōoc wēt Jethu, ku ë jai aya bī kɔc puōl bik wämäthakēn cī gamkă aa lor, ku ë kɔc ë kɔc lor cuōp wei akut yic. ¹¹ Yīn mäthdiē duk kɔckă rēec luɔiden ye kiēēt, dhieł ë kiēēt kēpath ye kɔc path looi. Na loi raan kēpath, ke kēpuōth cī looi aye nyuōth lɔn raan kēnē ë manh Nhialic, ku raan ë luui käreec, käreec ye looi aaye nyuōth lɔn raan kēnē akuc Nhialic.

¹² Kuat raan ëbēn kɔc cī gam yīic, aye lueel lɔn raan cɔl Demetriōth ë raan path. Ee kē cī Nhialic lēk ŋo buk aa looi yen aye looi. Yen alēk yī lɔn yeen ë raan path, ku anjic aya, kuat kē ya lueel rin raan ëbēn, ee ya yic.

Muōth ciēen

¹³ Kajuēc apei aake nhiaar ba ke lēk yī, ku acă wic ba kek gät athör yic. ¹⁴ Kē wiēc ku anääth, ee lɔn bī ŋen la keny tēnē we emēn, ku ë tēen ŋok abī la yök ku jīemku röt kamkua ŋodhie. Nhialic abī we cɔl arēer ke dōrde. ¹⁵ Wämäthakun cī gam rēer ë tēn aa yī muōth. Miäthkē kɔc cī gam rēer ke we ë rienkiē ëbēn.

† 1:1 *Luji 19:29; Rom 16:23; 1Kor 1:14*

Jut

Wët nom

Athör Jut aci göt bi kɔc lëk bik nhiim tir kɔc piöoc ë lueth, kɔc ye lueel lɔn ye kek kɔc ci gam. Kë tō athör ciek kënë yic, yen athōj kek athör rou ë Piter, raan ë kɔc bi ye kueen deet puōth, bik njuot ke la tuej kek gam wäär ci Nhialic gäm kacken ci wëtde gam.

Käk tō thīn

Muōth 1-2

Awuōc bi kɔc piöoc ë lueth yök 3-16

Riel ë puōu gam yic 17-23

Röök 24-25

1 Ee yen Jut, yen alony Jethu Kritho. Ku ya mēnhē Jemith.

Yen agēt kɔc ci Nhialic ke cɔl, kɔc pīr ë nhiēr Nhialic Wāda. Ku tit Jethu Kritho ke. ^{†2} Calkē dōōr ku nhiēr ku pēl piny ë wēl arēēr kek we athēr.

Kɔc piöoc ë lueth

³ Wek kockiēn nhiaar, aca them apeī ba we gāt tē ci Jethu Kritho yo kuony thīn yodhie. Ku kë ca tak ë kë bi yen we gāt nyin yic emēn. Ku ba we deet puōth, bāk la tuej kek gam wäär ci Nhialic gäm kacke bi rēer ke ke. ⁴ Rin ci kɔc rɛc kuc Nhialic röt kuēl yoyiic ke kucku ke. Ku rɛckē wēt puōth ë Nhialic bi kek dhōlken rɛc thiaan kōth thīn. Ku jeikē Jethu Kritho ku ye Bānyda. Ku athör thēr wēl Nhialic acā awuōc bik yök thīn nyuōth wāthēr.

⁵ Na cɔk alɔn njic wek kakkä ebēn, ka wiēc ba ben tāk we, yen tēyon ci Nhialic kɔc Itharel luäk thīn tēnē kɔc pan Ijip. Ku tē ci yen kɔc kōk kamken ke ci jai ë wētde bēn rac thīn. ^{††6} Ku takkē aya, lɔn atuuc nhial wäär ci luaiden bar nyin ku kueeckē bik rēer tēden ci tēk ke, aa rēer ke ke der akōlaköl ë muōōth yic piiny. Tē muk Nhialic ke thīn yet aköl luōdīt bi ke jal tēm awuōc thiek.

⁷ Ku muōkkē wenhiim aya yen kēwäär ci rot looi tēnē Thodom ku Gomora, ku bēēi thiōk ke ke. Wäär ci kɔc ke rēēr ë geethkā yiic luui cimēn atuuc nhialkā, kɔc wäär ci kepuōth yiēk bal. Ku kuat kārɛc kōk ye kek röt lööm. Ku emēn aaci tēm awuōc ci ke cuat many akōlriēec ebēn yic. Ku bi nyuōth raan ebēn yen awuōc ye gām kɔc ci luui kārɛc. †

⁸ Ku kɔc rɛc ci röt kuēl yoyiic kā, aa la kākken ke nyuōth ke këya bik awuōc aa looi kegup ë röt. Aaci riel Nhialic dhōl yic ku lueelkē kārɛc atuuc nhial gup. ^{††9} Na cɔk aa tunydit atuuc nhial nhiim cɔl Maikel ka kēc looi. Wäär göth yen kek jōjrɛc, yōn teer kek ye, yēja bi guōp Mothith nyaai, yen Maikel nom akēc jōjrɛc bēn lat, aci bēn lueel elä, “Nhialic abi yi tēm awuōc!” ¹⁰ Ku kockä aa kɔc māt ku lēētkē kɔc kë kēc deet yic, ku kāk njickē ke cik ye tak yiic, cimēn lääi ë path, luoi ë kakkä abi Nhialic ke nōk. ¹¹ Abi rēēc apeī tēnē ke! Ee dhēl Kain yen acik buōth yic. Ee rin wēū ë path yen aye kek awuōc wäär ci Balaam looi, looi aya. Aaci kēec wei tēnē Nhialic cimēn Kora, ku aabi Nhialic nōk cimēn wäär nēk yen Kora. ^{††12} Ku keek aa yār guōp bēēi tēnē we, tē looi kek kārɛckä ke ci gup riōc, tē mīth wek ke ke akuōtdun yic. Ayekē nhiaar kë la guāpden yic kepēc. Aa cīt luāāt ye yom kuaath ku cī tueny. Aa cīt tiim cie luok tē cɔk yen a rut, tiim ci meiken nyuān bei. Kockä aa thou arak rou ë luoi adumuōōm, ku kākken rɛc yekē ke looi cɔk alɔn ye kek kɔc ci gam. ¹³ Aa röt jat nhial cimēn apuōōk ë wārdīt yic, bik tēden rɛec kek thīn nyuōth. Aacīt kuēl ci yiēc dhēlden yekē buōth yic, ë rin ci Nhialic tēcol bi yen ke cuat thīn looi tēnē ke akōlriēec ebēn.

¹⁴ Enok, raan kāk Nhialic tīj, manh ye kuat Adam yic dhorou yen eci ye lueel thēr ë rienken elä, “Nhialic abi bēn kek atuucken juēc apeī cī kuen, ^{††15} bik luk bēn looi tēnē kɔc. Ku kɔc la gup adumuōōm ci kuc ye, aabi tēm awuōc rin kārɛc juēc cik looi. Ku kārɛc cik lueel yeguōp!”

¹⁶ Kockä aa Nhialic gök akōlaköl ke nyieny kɔc kōk. Ee luoi ë dhōlken rɛc kek ayekē ke buōth yiic. Aa jam ë

† 1:1 Mt 13:55; Mk 6:3 †† 1:5 B.bei 12:51; Kn 14:29-30 †† 1:7 Cäk 19:1-24

†† 1:8 Dan 10:13, 21; 12:1; Ny 12:7; L.rou 34:6; Dhäk 3:2 †† 1:11 Cäk 4:3-8; Kn 22:1-35; 16:1-35 ††† 1:14 Cäk 5:18; 21:24

nham rienken ë röt. Ku yekë kɔc kɔk math nyin bik ke buɔɔth cök.

Tir ë nhom ku lëk

¹⁷ Ku yeen muökkë wenhiim wek kɔckiën nhiaar, yen këwäär cī atuuc Bānyda Jethu Kritho lëk we. ¹⁸ Acik lëk we ëlä, "Të le aköl luŋdīt thiök, ke kɔc kɔk rɛc, kɔc ke looi kāk wic piäthken kepëc aabi tuöl. Ku keek aabi we aa bui." ¹⁹ Kɔckä kek aa kɔc tēëk yiic, kɔc ye buɔɔth yic dhöl kɔc ë path, keek aa cīn gup Wëi Nhialic. ²⁰ Ku week kɔckiën nhiaar lak tueŋ gamdun yic apath cimën ye Wëi Nhialic we kony bāk aa röök. ²¹ Ku muökkë röt ë nhiër Nhialic yic, ke we tit Bānyda Jethu Kritho, bi we

† 1:18 2Pit 3:3

bën nyuöth tē nhiër yen we thīn ku gām we pīr aköl-riëc ëbën.

²² Yakë kɔc ɲot ke diu nyuöth piathdun. ²³ Kuɔnykë kɔc kɔk bik cīi la mɛɛc. Ku nyuɔɔthkë piathdun tēnë kɔc kɔk, ke we tit röt ë ke bik we cīi riöp acol kāracken yiic, ku bāk cīi la dhölken yiic, dhöl adumuööm.

Röök

²⁴ Tēnë Nhialic, raan lëu ye bi we muk bāk cīi lööny wei. Ku biī we, ku cɔl we akääc yenhom diɛɛkde yic ke we mit puöth, ke cīn kërɛɛc rëër ke we, ²⁵ tēnë Nhialic, yen Nhialic tōŋ tō thīn, yen ɲo kony, rin Jethu Kritho Bānyda, bi ya leec, ee diëtde, ee riel, ku bānyde, akölë, ku thëer, ku akölriëc ëbën! Yenakan.

Nyuuth tēnē Joon

Wēt nom

Athör kēnē anyuth tēnē Joon cī gōt wäär guum kōc cī gam, rin cī kek la gam tēnē Jethu Krītho ke ye Bēny. Wētdit wīc raan gāt athōör, ee wēt bīi kōc bī ye kueen rīeēl puōth bīk la nōth, bīk rēer ke nōth akōöl kārēc ke gum. Abaṅdīt athör kēnē yīc atō kājuēc wat kekōōth kāk cī nyuōōth, ku kāk cī tīṅ cī ke kiēēt wēl yīic, kāk ye kōc thēer wäär cī gam ke deet yīic. Ku alēukē bīk rēer ke cī moony tēnē kōc kōk ēbēn. Athör kēnē acī guīir ke cīt dhōl waak, yen aye ke wēl lueel ku ben ke ber yīic dhōl juāac cīi thōṅ, cīt tē cī ke wat kōōth thīn. Na cōk alōn cī tāk ye rōm kek tēcīt tē ye ke deet yīic thīn athōör yīc. Ke wēt cīel yīc ala gēi, dhēl Krītho Bānyda, yen Nhialic. Abī kōc atērde tiaam alanden akōl ciēen agut Bēny jakrēc. Akōl le tiām kēnē thāap, ke kōc cī gam aabī dōc. Ku rīp ke pīny ē yam, nhial ē yam.

Kāk tō thīn

Wēt Nom 1:1-8

Jōk ē nyuuth ku athör cī gāt akuut kōc kadhorou 1:9-3:22

Athōör kek adōk kadhorou 4:1-8:1

Keṅ kadhorou 8:2-11:19

Jōṅrac ku lāai karou 12:1-13:18

Anyuth kōk juēc 14:1-15:8

Riāak puōu ē Nhialic 16:1-21

Riāṅ Babilon ku tiām cī kōc ater Nhialic tiaam 17:1-20:10

Lūṅdīt 20:11-15

Nhial ku pīny ku Jeruthalem ē yam 21:1-22:5

Thōk ē Wēl 22:6-21

Wēl tuen

1 A athör kēnē yīc Joon acī kāṅ gāt pīny, kāk cī Jethu Krītho nyuōōth. Acī Nhialic looi bī kākkā tīṅ, rin bī kacke cōl aṅic kāk bī rōt looi nīn thiōkkā yīic. Raan cī lōc ku dōc acā atunyden nhial tuōc aluōnyde bī lēk athōn kēnē. ²Joon acī kāk cī tīṅ ēbēn lueel. Yeen acā athōn bō tēnē Nhialic gāt pīny, ku kāk cī Jethu Krītho nyuōōth ye.

³Raan mit puōu ē raan bā athōn kēnē kuēn kōc cī gam, athōn bō tēnē Nhialic. Ku kōc mit puōth, aa kōc bī ye pīṅ ku thekkē kē ye lueel, rin tē bī Nhialic kākkā cōl aloi rōt acī thiōk.

Muōth tēnē akuut kōc cī gam kadhorou

⁴Ee ṅen Joon, ṅen agēt tēnē akuut kōc cī gam ē bēēi Athia yīic.

ṅen arōōk lōn bī wek nhiēr ku dōōr yōk tēnē Nhialic. Yen tō thīn ēmēn, ku arēēr thīn tēthēeryōn, ku yen bī bēn. Wek aabī nhiēr ku dōōr yōk tēnē wēi kadhorou ē thōny Nhialic nom, ⁵ku tēnē Jethu Krītho, raan yen

nyooth yīc rin Nhialic. Yen ē ye raan tuen cī rot jōt ē thou yīc, ee yen amac bānyṅaknhīim ēbēn pīnyhom aya. ^{††}

Yeen anhiar ṅo, ku ajuērden cī yen rot juaar bī thou, ēcī yen ṅo wēēr bei adumuōōmkua yīic, ⁶ku looi ṅo buk aa kōc luui Nhialicde ku ye Wun, diik ku rīel aa kākke akōlriēec ēbēn. Yenakan. [‡]

⁷Tiēṅkē, yen abō pial yīic. Abī raan ēbēn tīṅ, agut kōc wäär nāk ye. Kōc pīnyhom ēbēn aabī dhiau ē rīenke. Kēya abī ciēt kēnē! Yenakan. ^{‡‡}

⁸Aye Bēny Nhialic lueel ēlā, "Ee ṅen jōk ē cōk ku ṅen thōk ē kāṅ." Nhialic Madhōl tō thīn ēmēn, ku arēēr tēthēeryōn, ku yen bī bēn. ^{‡‡}

Tīṅ Raan cī lōc ku dōc

⁹Ee ṅen Joon menhkui dun, week ēbēn wek kōc tuōc athör kēnē, ke ṅa ye raan cī wēt Jethu gam cimēndun. Ku rin ē kēnē ṅok aa tōk, ku ṅen agum aya cimēndun.

[†] 1:4 B.bei 3:14; Ny 4:5 ^{††} 1:5 Ith 55:4; Wk 89:27 [‡] 1:6 B.bei 19:6; Ny 5:10 ^{‡†} 1:7 Dan 7:13; Mt 24:30; Mk 13:26; Lk 21:27; 1Th 4:17; Dhāk 12:10; Jn 19:34, 37 ^{‡‡} 1:8 Ny 22:13; B.bei 3:14

Ku ʒen abī rēer ē bääny Nhialic yic kek we aya, ku ʒen alir puʒu cimëndun. ʒen a ʒa mac golgol Patmoth nom, golgol rēer Adēkdīeet yic, rin cī ʒen wēt Nhialic, ku yiny Jethu nyuʒoth. ¹⁰ Wēi Nhialic aake cī bēn ʒaguʒp aköl Nhialic. Guʒ röldit la wic cīt kaŋ piŋ ke jam ʒakʒu ciēen. ¹¹ Ku lueel, “Gät kē ye tiŋ athöör yic ēbēn, ku tuʒʒ athöör tēnē akuut kʒc cī gam ē bēi kadhorou yiic, Epethuth, Thimirna, Pergamum, Thiatira Thardith, Piladelpia ku Lodikia.”

¹² Guʒ rot wel ba raan jam tiŋ, nawēn wel ʒanhom, ke ʒa tiŋ kāk ye many adök took kenhiim cī looi milāŋ tʒc kadhorou, ke kääc. ¹³ Ku kēcit manh raan ke kääc ke-ciel yiic, ku a cienj alanh diit ye paat kʒc kʒoth ē piny kuaar ʒet yecök, kek karkar diit cī looi milāŋ tʒc yepεem. ¹⁴ Nhimken ē nom aake ʒer ka cīt gai tueny deŋ, ku adēp nyin cimēn mac. ¹⁵ Ku cök ala diardiar cīt ban cī coth kōu, ku akök yic apei cīt lʒr puʒc kʒc. ¹⁶ Yen wēn amuk kuēl kadhorou ciinden cuēc, ku amuk pal diit moth ē thok kedhie bō bei yethok. Ku dēp nyin cīt ruel aköl ciel yic.

¹⁷ Wēn tiŋ ʒen ye, ke ʒa wiēek piny yecök ciēt ʒa cī thou. Go ʒa thany nom ciinden cuēc ku lueel, “Duk riöc. Ee ʒen ʒk ē cök ku ʒen thök ē kāŋ. ¹⁸ ʒen ē piir, ʒen a ʒa cī thou ku emēn ʒen aci ben piir akölrīeēc ēbēn. ʒen amuk wēnh riēt ʒööt ē thou ku ʒööt piir aya.

¹⁹ “Yin adhil kākā gōt ēbēn, kāk ye tiŋ emēn ku kāk bī röt looi aköldä. ²⁰ Ku kuēl kadhorou, ca tiŋ kōŋdiēn cuēc, wētdeŋ yic, atuuc nhial kadhorou, tēnē akuut kʒc cī gam kadhorou. Ku kāk kääc kāk ye many adök took kenhiim akuut kʒc cī gam kadhorou.”

Athön tēnē kʒc cī gam Epethuth

2 “Yin awiēc ba athöör gät akut kʒc cī gam gen Epethuth, raan muk kuēl kadhorou ciinden cuēc ku cieth kam kāŋ kadhorou ye many adök took kenhiim, aye lueel tēnē we elä.

² Anjiec yen tē cī wek piir thin ē piērdun yic. Anjiec yen tēril cī wek luui thin ke we kʒc cī gam, ku tē cī wek kārīl yiic gōk thin. Anjiec lōn cīi wek ye bī lēu bāk kʒc ē luui kārēc puḷl bīk ke ya looi welōm. Wek aaci kʒc ye lueel lōn ye kek atuuc Jethu them, ku acāk bēn yök lōn ye kek alueth ē path. ³ Anjiec lōn guum wek rienkiē we lir puḷl, ku wek kēc puḷl bath.

⁴ Ku kē maan tēnē we akīn, wek acīi ʒen nhiar emēn cimēn theer wäär puʒc wek gam. ⁵ Kēya, muḷkkē wenhiim yen tē cāk dōöt luji kārēc yiic! Pälkē luji kārēc, ku piērkē cīt tētheer wäär puʒc wek wēt ca lēk we gam. Na lak tueŋ ke we lui kārēc, ke ʒen abī la tēnē we, ku la we tēm awuḷc bī ʒen kēdun ye wek many adök took yenhom nyaai tēden kēēc yen thin.

⁶ Ku wek ya leec rin mēen wek kāk ye kʒc Nikolauth looi cimēn mēen ʒen ke aya.

⁷ “Na lakkē yiŋh, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kʒc cī gam. ʒen abī kʒc cī ʒōŋrac tiaam gām yic bīk miŋh tim ē piir cam, tim rēer gōr ē Nhialic yic! [†]

Athön tēnē kʒc cī gam Thimirna

⁸ “Yin awiēc ba athöör gät tēnē akut kʒc cī gam gen Thimirna elä, kēnē ē wēt raan kāŋ cōl aʒk röt ku cōl ke aa thök, raan cī thou ku ben piir aya, aye lueel, ^{††}

⁹ ʒen anjic kārīl rēer wek thin, anjiec lōn wek aa ŋōŋ ku wek aʒiεek wepuḷl. ʒen anjic kārēc ye lueel wegup kʒc ye lueel ka kʒc cī Nhialic lōc, ku ē lueth ē path. Ku keek aa kʒc akut ʒōŋrac. ¹⁰ Duḷkkē riöc gum bī wek gum emēn. Piērkē! ʒōŋrac aci thiök kek tē bī yen kʒc kōk kamkun mac rin bī yen gamdun them. Wek abī rēer ater yic nin kathiäär ku duḷkkē puḷl go bath wētidiē yic cōk alōn nēk we, rin wek aaba gām piir akölrīeēc ēbēn ke ye yen ariöp.

¹¹ “Na lakkē yiŋh, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kʒc cī gam. Ku raan bī ʒōŋrac tiaam, acin kārēc bī ye yök alanaʒōn ē thon yic rou. ^{†††}

Athön tēnē kʒc cī gam Pergamum

¹² “Yin awiēc bā athöör gät tēnē akut kʒc cī gam gen Pergamum, kēnē athön bō tēnē raan muk pal cī ther thok kedhie.

¹³ ʒen anjic tē rēer wek thin gen mec ʒōŋrac. Wek aa kʒc wētidiē ē cök, ku wek akēc puḷl dhōr gamdun yic tēnē ʒa. Wek akēc gamdun waar yic, agut wäär cōk Antipāth raan ye nyuʒoth kāk ye looi yiic lōn ee yen raandiē nōk gendun ē tēēn, gen mec ʒōŋrac. ¹⁴ Ku ala kāthii maan tēnē we, kʒc kōk weyiic aa piöoc Balaam buʒoth yic, Balaam wäär nyuth Balak tē bī yen kʒc Itharel cōl aloi adumuḷm thin. Ku lēu bīk riŋ cuet, riŋ lān cī nāk jak, ku loikē kāk bal. ¹⁵ Ku kēlä aya, kʒc kōk weyiic aa piöoc kʒc Nikolauth buʒoth yic. ¹⁶ Pälkē luji kārēc! Na cāk pāl ke ʒen abī bēn kek ē pal bēn bei ʒathok bī ʒen kōckā tēm awuḷc. ¹⁷ Na lakkē yiŋh, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kʒc cī gam. ʒen abī raan cī ʒōŋrac tiaam gām aban ʒayum nhial cī Nhialic tōʒu, ku gām alel ʒer, alel cī rin yam cīn raan ŋic ke gōt yekōu, na cie raan cī gām ye. ^{††}

Athön tēnē kʒc cī gam Thiatira

¹⁸ “Yin awiēc ba athöör gät akut kʒc cī gam gen Thiatira elä, kākā aa wēl bō tēnē Wēn Nhialic raan nyin dēp cīt mac, ku le cök diardiar cīt ban cī coth kōu.

¹⁹ ʒen anjic kāk yakē ke looi. Anjiec lōn wek aanhiar röt kamkun, ku wek aa muk gamdun. Anjiec yen tē cī wek röt kuony thin kamkun, ku tē guum wek thin, anjiec lōn wek aaloi kājuēc wār kāk wäär tueŋ. ²⁰ Ku ʒen ala kēthiin maan tēnē we, wek aaci tik puḷl tiŋ

† 1:13 Dan 7:13; 10:5 †† 1:14 Dan 7:9; 10:6 ††† 1:15 Edhe 1:24; 43:2 †††† 1:17 Ith 44:6; 48:12; Ny 2:8; 22:13

†† 2:7 Cāk 2:9; Ny 22:2; Edhe 28:13; 31:8 ††† 2:8 Ith 44:6; 48:12; Ny 1:17; 22:13 †††† 2:11 Ny 20:14; 21:8 ††††† 2:14 Kn 22:5, 7; 31:16; L.rou 23:4; Kn 25:1-3 †††††† 2:17 B.bei 16:14-15; 16:33-34; Jn 6:48-50; Ith 62:2; 65:15

cɔl Jedhebel ye lueel ke raan kāk Nhialic tiŋ. Ku piöcde ē kackiē thel luɔi kāk bal yiic, ku camkē miēth cī juēr jak cī kiēēt. ^{†21} Aca lēk bī yepuōu dhuōk ciēēn adumuōōmke yiic, ku aci jai bī yepuōu dhuōk ciēēn. ²² Ku kēya, aba cɔl atuany ku kɔc kāk bal looi kek ye aabī gum apei tē cīi kek kepuōth dhuk ciēēn, ku pālke kārɛc yekē ke looi kek ye. ²³ Kɔc cī piöcde gam aa ba nōk, ku aabī akuut kɔc cī gam ēbēn jal ŋic lɔn ŋen ē raan ē kē tō raan puōu ēbēn ŋic, ku ŋiɛc ku-at kē wīc. Ku kuat raan ēbēn aba tēm awuōc cīt kē cī looi. ^{††}

²⁴ “Ku emēn aba lēk kɔc abēk kamkun gen Thiatira, kɔc kēc piöc rɛɛc ē tiŋ buōth yic, ku wek aakēc luui kē ye kacke cɔl, ‘Aye kē cī thiaan apei cī jŋrac moony.’ Aya lēk we lɔn wek acā bī mǎc dēt ril yic. ²⁵ Wek aadhil la tuerj ke we gam wētdiē, yet tē bī ŋen bēn. ²⁶ ŋen abī kɔc cī jŋrac tiaam, ku lek tuerj ke loi wētdiē yet tē bī ŋen dhuk gām riel bīk pinynhom mac. ²⁷ Aabī pinynhom mac riel ke cīn aŋuān, ku abīk thuōr piny ku thorkē ke cimēn tōny cī looi ē tiōp. ^{†28} Rielden abī thōŋ kek riel ca yōk tēnē Wā. Aa-ba gām ciēēr aya, ciēēr bī ke nyuōth tiām cī kek tiam. ²⁹ Na lakkē yīth, ke we piŋ kē cī Wēi Nhialic lēk akuut kɔc cī gam.

Athōn tēnē kɔc cī gam gen Thardīth

3 “Yīn awiēc ba athōōr gāt tēnē akut kɔc cī gam gen Thardīth ēlā, raan mac wēi kadhorou thōny Nhialic nhom, ku amuk kuēl kadhorou, ee we tuōc wēt kēnē, ŋen aŋic kuat kāk cāk looi ēbēn, aŋiɛc lɔn ye wek ye tak lɔn piīr wek cɔk alɔn cī wek thou. ² Aca yōk lɔn piērdun ke we ye kɔc cī gam aciī thōŋ kek tē cī Nhialic ye guiēer thīn. Kēya, pāäckē nīn yic, ku dhuōkkē riel yam ē pīr kɔc cī gam yic ke we kēc guo thou ē gīm. ³ Muōkkē yīth wāār cī piöc tēnē we nhīim, ku thekkē ke. Pālke luɔi kārɛc ku dhuōkkē wepuōth ciēēn adumuōōmkun yiic. Pāäckē ba rot cīi kuēl wegup ciēt ya ye cuār ē bēn baai wakōu. Ku aciī bī ŋic ba bēn nen. ^{††4} Ku na cɔk a kēya ke wek aŋot we la kɔc lik Thardīth, kɔc kēc luui kārɛc. Keek aabī cath kek ya ke cieŋ alēth yer, rin aala yic bīk looi kēya. ⁵ Raan bī riel jŋrac tiaam cimēn ē kek abā alēth yer cieŋ. Ku rienke acā bī nyaai athōr pīr yic. Tē le ŋen kōc Wā nhom kek atuucken nhial ye luōōi, aba lueel yenhom lɔn ŋic ŋen ē raan kēnē. ^{††6} Na lakkē yīth, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kɔc cī gam.

Athōn tēnē kɔc cī gam gen Piladelpia

⁷ “Yīn awiēc ba athōōr gāt tēnē akut kɔc cī gam gen Piladelpia ēlā, raan la guōp Wēi Nhialic ku yic, yen la riel bī kɔc Nhialic mac nyin bēnyŋaknhom Debit. Ku tē

ŋɛeny yen yōt thok ka cīn raan lēu ye bī thiōōk. Ku tē thiōōk yen yōt thok ka cīn raan lēu ye bī ŋaany. ^{†††}

⁸ ŋen aŋic kāk yakē ke looi, aŋiɛc lɔn le wek riel koor, ku wek aa ŋot we buōth piöcde yic ku thekkē ya. Tiēŋkē yōt aca ŋaany thok wenhīim, ku aciŋ raan lēu ye bī ben thiōōk thok. ⁹ Tiēŋkē, ŋen abī kɔc kek kɔc jŋrac, alueth ye lueel lɔn ye kek kɔc cī Nhialic lɔc looi bīk tō wecōk, ku bīk deet yic lɔn nhiɛr ŋen we. ^{††10} Wek aci gum riel ē thok cīt tēwāār cī ŋen we lēk thīn. Kēya, wek aba kony aya tē le nīn thōk, nīn bī ŋen kɔc pīr ēbēn them pinynhom. ¹¹ ŋen abō emēn, muōkkē kē cāk yōk apath, bī ciēn raan rum kēpeth cāk yōk rin cī wek tiam. ¹² Raan bī riel jŋrac gōōk aba looi ke ye thel ril yōn ye Nhialic door thīn, Nhialic yen ya luōōi. Raan kēnē aciī bī kaŋ jāl ē tēēn. Aba gāt kōu rin Nhialicdiē ku rin Jeruthalem yam, yen rin gen ē Nhialicdiē bī bēn bei tēnē Nhialic nhial. Aba gōt kōu aya rinkiēn yam. ⁵

¹³ “Na lakkē yīth, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kɔc cī gam.

Athōn tēnē kɔc cī gam gen Lodikia

¹⁴ “Yīn awiēc ba athōōr gāt tēnē akut kɔc cī gam gen Lodikia ēlā, raan yen Yenakan. Yen cī yiny Nhialic nyuōth ē cōk, ku ē yen aci kēriēēc ēbēn cī Nhialic jɔc cōk cak, aye lueel ēlā, ^{5†}

¹⁵ ŋen aŋic kāk cāk looi ēbēn, wek aa kēc ŋen jai, tēdē wek aa kēc ŋen lor piāthkun ēbēn, na we ye rōt mat abak, diēt apath ya puōu. ¹⁶ Ku rin kēc piāthkun rōt mat abak, ŋen abī jai ē we. ¹⁷ Yīin aye lueel, ‘ŋen ajak! Aciŋ kē ŋōŋ ya, aciŋ kē ben wīc.’ Ku aciī ŋic yen tē ye yīn laaŋ aŋāāŋ thīn. Yīn aŋāŋ ē cath ke cīn kē ceŋ, ku yīn ē cɔcɔr. ¹⁸ Rin ē kēnē, yīn alēk bī ya mīlāŋ tōc la wīc yen ŋɔc tēnē ya, bī yīn jīɛɛk yōk thīn. Yīn adhīl alēth yer ŋɔc aya ba ke tāāu yīkōu, ku bī kēwāār yīn cath yīkōu path ke cīn alanh cieŋ liu ba guōp cīi ben riöc ē kɔc, ku ŋɔc kē ye kɔc kenyīn tɔc ba tāāu yīnyin rin bī yīn daai. ¹⁹ Kɔc nhiaar aa ya māt ku tēm ke awuōc, kēya rēērke apath ku pālke luɔi kārɛc bāk puōth miēt. ^{††20} Pālke weyīth piny, ŋen ē yarōl tuŋ yōndun thok. Na le raan piŋ yarōl ku ŋɛeny yōt thok ke ŋen ala thīn, ku laar ku määth kek ye. ²¹ ŋen abī raan cī riel jŋrac gōōk gām yic bī nyuc ē thōōc nhom ŋalōōm. Kēnē abī ciēt emēn cī ŋen riel jŋrac gōōk ku nyuōc ē thōōc nhom Wā lōōm.

²² “Na lakkē yīth, ke we piŋ kē ye Wēi Nhialic lēk akuut kɔc cī gam.”

Thōny pan Nhialic

4 Tēwēn cī ŋen kākē ēbēn tiŋ, ke ya ben nyuōth aya, ku tiēŋ yōt thok ke ŋaany pan Nhialic. Ku kē ca piŋ tuerj ē raan jam tēnē ya rōldīt la wīc cīt kaŋ ke

† 2:20 1Bŋ 16:31; 2Bŋ 9:22, 30 †† 2:23 Wk 7:9; Jer 17:10; Wk 62:12 ‡ 2:27 Wk 2:8-9 †† 3:3 Mt 24:43-44; Lk 12:39-40; Ny 16:15 †† 3:5 B.bei 32:32-33; Wk 69:28; Ny 20:12; Mt 10:32; Lk 12:8

††† 3:7 Ith 22:22; Jop 12:14 ††† 3:9 Ith 49:23; 60:14; 43:4 † 3:12 Ny 21:2; Ith 62:2; 65:15 †† 3:14 Kēŋ 8:22 ††† 3:19 Kēŋ 3:12; Yēb 12:6

ye lueel, “Bäär nhial tēn ku yin aba cɔl atij kāk bi röt looi ye kēnē cök.”² Nyin yic ē tēēn ke Wēi Nhialic la yaguṣp. Ku tiēṅ thöoc ē tēēn pan Nhialic ku raan ke cī nyuc yenhom.³ Raan cī nyuc ē thöoc adēp nyin bilbil cīt kuur yer dhēṅ, ku kēdiit cīt miit ke cī thöoc gōōl piny, ke dēp birbir.⁴ Ku abṅthiṅ kēwēn cī thöoc gōōl piny yic, thöc kōk kathiārou ku ṅuan aake kääc thiṅ, ku kōcdit kathiārou ku ṅuan aake cī nyuc kenhiiṁ. Ku keek aake cieṅ alēth yer ku ajōm ē bāny kenhiiṁ.⁵ Thöoc abier ku mēēr nhial ciēt ye deṅ. Thöoc nhom tueṅ mēc adök kadhrou aake dēp thiṅ, kākā aake ye Wēi Nhialic kadhrou.^{†6} Aya, thöoc nhom tueṅ, ala ke diit cīt baar ē wār cī looi macar dēp la bilbil. Ku thöoc kōu tēn ku tēn, lääi kaṅuan la nyin juēc kenhiiṁ ku kekōōth aya aake tō thiṅ.⁷ Län tueṅ acit kōōr, ku län ye kek rou acit muṅṅr ē weṅ, ku län ye kek diäk acit nhom raan, ku län ye kek ṅuan acit lienh tṅṅ pār nhial.^{‡8} Keek ebēn ṅek ē la wuṅk kadātem la nyin juēc keyiic ku kekōth ayeer. Aa waak ket aköl ku wēēr elä, “Αλεεε, αλεεε, αλεεε tēnē Bēny Nhialic Madhɔl tō thiṅ emēn ku arēēr tēthēeryṅṅ, ku yen bi bēn.”^{††}
⁹ Lääi kaṅuan aa diet ket tēnē raan cī nyuc thöoc nhom, pīr akölrīēc ebēn. Aa ket waak leec kek ye lṅn ril yen ku le diikdit. Tē looi kek ye kēya,¹⁰ kōcdit kathiārou ku ṅuan aa kenhiiṁ guṅt piny raan cī nyuc ē thöoc nhom cök, ku dorkē raan pīr akölrīēc ebēn. Ku cuetkē ajōmken piny ē thöoc nhom, ku luelkē,
¹¹ “Yin ala yic, buk yīin a door Bānyda Nhialic, ku gēmku yīin αλεεε rin le yin riel ku diik. Rin yin aci kēriēc ebēn cak, ku rienku yen aci yin kēriēc ebēn cak ku piirkē.”

Athöör ku Manh Amääl

5 Ku tiēṅ athöör ke muk raan cī nyuc thöoc nhom ciinden cuēc. Athöör aci gōt yic ku yekōu aya, ku aci nuet thok theny kadhrou.^{‡2} Ku tiēṅ atuny Nhialic ril apeī, ke thiēc röldit, “Yeṅa la yic bi thaany kuem athöör thok ku liep athöör yic?”³ Ku acin raan pan Nhialic, nadē ke ye pinyhom ku piiny tiṅp yic la riel bi athöör pet yic ku kuen.⁴ Guṅ dhiau apeī rin cīn yen raan cī yök ke la cök bi looi kēya.⁵ Go raan tōk kōcdit lēk ya, “Päl dhiēu! Tiṅ kōōr, raan kuat Juda wundit Debit wäär ē bēnyaknhom yen aci jṅṅrac tiaam, kēya yen alēu ye bi theny kadhrou kuem ku pet athöör yic.”^{††}
⁶ Ku tiēṅ Manh Amääl ē thōn ke kääc ē thōny bēnyaknhom ciēl yic. Yeen aci lääi pīr kaṅuan ku kōcdit gōōm piny. Ku Manh Amääl aca tiṅ ke ciēt cī nōk. Ku ala tuṅ kadhrou ku nyin kadhrou kek Wēi Nhialic kadhrou cī tuōc pinyhom ebēn.^{†††7} Go Manh Amääl la ku lööm athör tō ciin cuēc tēnē ye cī nyuc thöoc nhom.⁸ Tēwēn cī yen ye lööm, ke lääi pīr kaṅuan ku

† 4:3 Edhe 1:26-28; 10:1 †† 4:5 B.bei 19:16; Ny 8:5; 11:19; 16:18; Edhe 1:13; Ny 1:4; Dhäk 4:2 ‡ 4:7 Edhe 1:22, 5-10; 10:14 †† 4:8 Edhe 1:18; 10:12; Ith 6:2-3 ††† 5:1 Edhe 2:9-10; Ith 29:11 ††† 5:5 Cäk 49:9; Ith 11:1, 10 ††† 5:6 Ith 53:7; Dhäk 4:10

kōcdit kathiārou ku ṅuan, gut kenhiiṁ piny yenhom, ku kōcdit aake muk thoom ku aduuk cī looi miṁṁṅ tōc cī thiāṅ adōṅ ṅir, yen tō nyin rōök kōc ē Nhialic luṁṁi.⁹⁹ Ku ketkē waak ē yam elä,
 “Yin ala yic ba athöör lööm ku kuem theny yethok. Rin cī kōc yi nōk ku riemdu yen aci yin kōc pinyhom, dhiēth ku wuṅt ku thok ebēn ṅṅcṅc bik aa kōc ē Nhialic emēn.[†]
¹⁰ Yin aci keek cɔl aaye kōc Nhialicda luṁṁi. Ku aabi pinyhom mac.”^{††}
¹¹ Ku ben daai, ku pieṅ röl atuuc nhial juēc apeidit cīi kuen ke kääc ke cī thöoc gōōm piny, ku lääi pīr kaṅuan ku kōcdit,^{††12} aake kēt waak röldit apeī, “Manh Amääl wäär cī nōk yen ala yic. Adhil leec rin rielden tō kek yeen, ku jīēek ku ṅiny kāṅ, ku diik, aa dhil athēēkdit apeī yök thiṅ.”
¹³ Ku pieṅ kuat kē pīr ebēn tō pan Nhialic ku pinyhom, ku piiny tiṅp yic ku wēr yiic ebēn ke kēt elä, “Tēnē yeen cī nyuc thöoc nhom ku tēnē Manh Amääl, bi αλεεε ku athēēk ku diik ku riel aa kākke akölrīēc ebēn!”
¹⁴ Ku gēm lääi pīr kaṅuan, “Yenakan.” Ku gut kōcdit kenhiiṁ piny ku dorkē.

Theny

6 Guṅ Manh Amääl tiṅ ke kuem thaany tueṅ kam theny kadhrou, ku pieṅ län tōk kam lääi kaṅuan pīr ke lueel röldit apeī cīt mār ē deṅ, “Bäär!”² Ku tiēṅ piny, go ya mathiāṅ yer yen tiēṅ, ku raan cath ē ye amuk dhaṅ ke wieth, ku gēm ajōm ē bēny bi tāau yenhom. Ku jīēl bi la pinyhom, cīt kēny cī tṅṅ dhoṅ ku cop kōc ater.^{††}
³ Ku kuem Manh Amääl thaany ē rou thok, ku pieṅ län pīr ē rou ke jam röldit elä, “Bäär!”⁴ Ku bō mathiāṅ thith bei tēwēn. Ku raan cath ē yeen aci gām riel bi kōc cɔl aathār pinyhom, ku bi kōc röt nōk ē röt. Ku gēm paldit ye kōc thōr.[†]
⁵ Ku ben Manh Amääl thaany ē diäk kuem, ku pieṅ röl ē diäk län pīr ke lueel, “Bäär!” Ku tiēṅ piny, go ya mathiāṅ col yen tiēṅ ku raan cath ē ye amuk wēnh ye kāṅ them yecin.^{††6} Guṅ kē cīt röl raan piṅ ke jam kam lääi kaṅuan pīr yiic ku lueel, “Aduṅ abik yen ariöp akäl tōk, ku aduuk kadiäk ayiēer kek ariöp akäl tōk. Ku duṅkkē tiim ye miök yök thiṅ ku tiim ye cam rēc.”
⁷ Ku ben Manh Amääl thaany ē ṅuan kuem thok, ku pieṅ röl län ē ṅuan pīr ku lueel, “Bäär!”⁸ Ku tiēṅ mathiāṅ cīn kit la gei, ku raan cath ē ye ala rin, “Thou,” Ku rin kōk cɔl, “Piny ē Thou,” Ke buṅṅth cök ke cīi yiic mec. Keek aake cī gām riel bik tēcīt abarṅ ṅuan kōc pinyhom yiic nōk ē tṅṅ ku cök, ku tuaany, ku lääi roor.^{†††}
⁹ Ku ben Manh Amääl thaany ē dhiēc kuem thok, ku tiēṅ wēi kōc wäär cī nōk ariäk cök rin cī kek wēt Nhialic

§ 5:8 Wk 141:2 † 5:9 Wk 33:3; 98:1; Ith 42:10 †† 5:10 B.bei 19:6; Ny 1:6 †† 5:11 Dan 7:10 ††† 6:2 Dhäk 1:8; 6:3, 6 † 6:4 Dhäk 1:8; 6:2 † 6:5 Dhäk 6:2, 6 †† 6:8 Edhe 14:21

gam puṣu ēbēn, ku yekē lueel. ¹⁰ Go wēi kiu rōldīt apeī ku luelkē, “Bēny yīn ala cōk ku yīn ē yic! Ye nēn bī yen rot jāl looi ba kōc pinynhom tēm awuōc rin cī kek ḡo nōk?” ¹¹ Go ḡek kamken aa gām alanh ḡer, ku lēk ke bik tiīt tēthin-nyōcṭ ḡet tē bī akuēn kōc lui ke ke, ku miēthakēn kek ke bī nōk ēbēn cimēnden, jāl tuōōm.

¹² Ku tiēḡ Manh Amāäl ke kuem thaany ē dātem thok. Ku ya ayiēkyiēk pinydit tet yen loi rot, ku loi akōl rot bī cuṭl cīt alanh col, ku wel pēei yenyin bī ya malual cīt riem. ¹³ Ku lōōny kuēl piny nhial cimēn ḡam cī luōk ye yom tēḡ piny tē yiēk yen tim. ¹⁴ Ku dol nhial rot ciēt ye athōōr ku mēr, ku nyēei kuōr ku golgol tō wīir rōt ē nyiēnken yiic. ¹⁵ Go bānyḡaknhīim ē pinynhom, ku bāny mēc, ku bāny apuruuk ku ajieek, kōc thiek yiic ku aloony, ku kōc cie aloony them bik thiaan ē kuōr yiic, tēdē ke ye kuōr nhīim. ¹⁶ Ku yekē cōōt kuōr yiic ku aleel yiic, ku luelkē, “Aa wek kuōrkā kuōmkē ḡonhīim bī raan rēēr ē thōōc nhom ḡo cīi tiḡ. Ku Manh Amāäl acīi bī lēu bī ḡo ben tēm awuōc. ¹⁷ Ee yic akōldīt bī Nhialic ku Manh Amāäl raan ēbēn tēm awuōc acī bēn, ku acīn raan bī awuōc kēnē ḡōōk?” ^{†††}

Kōc 144,000 Itharel

7 Ku ben atuuc nhial kaḡuan tiḡ ke kāāc ḡuōk ē piny kaḡuan yiic, ke ke jāc yom ē bēn ḡuōk kaḡuan yiic nhom, bī ciēn yom ben buōk ē pinynhom, tēdē wēr yiic, tēdē kuat tim nhom. ^{††2} Ku tiēḡ atuny dēt ke bō bei tē ye akōl nyin bēn thīn, ke muk thaany Nhialic pīr, ku col atuny kēnē rōldīt atuuc nhial kaḡuan wāār ci gām riel bik pinynhom agut cī wēr. ³ Ku lueel, “Duōkkē piny ku wēr ku tiim rēc, ḡet tē bī ḡok kōc cī Nhialic gam ēbēn yiēk nhīim kit kenhīim tuelḡ.” ⁴ Ku lēk raandā ḡen, lōn akuēn kōc la nhīim thaany ē Nhialic kōc Itharel yiic aa kōc 144,000 ē kuat thiāār ku rou Itharel yiic, ⁵ tim thiāār ku rou kuat Itharel tōk yic, Juda, Ruben, Gat, Aker, Naptalī, Manathe, Thimaan, Lebī, Ithakar, Dhebulun, Jothep, ku Benjamin.

Kōc juēc kāāc pan Nhialic

⁹ Ku diēl ḡanyin piny, ke ḡa tiḡ kōc juēc cīi lēu bī ke kueen. Keek akuut kam kuat dhiēth, ku wuōt, ku thok kōc rēēr pinynhom ēbēn. Ku keek aake kāāc ē thōōc nhom tuelḡ ku jṭl a Manh Amāäl, ku aake cienḡ alēth ḡer ku keek ēbēn aake muk wuōk agēp kecin. ¹⁰ Ku kiiukē rōldīt apeī ku luelkē,

“Nhialicdan rēēr thōōc nhom ku Manh Amāäl kek aa ḡook luōk.”

¹¹ Ku atuuc ēbēn aake kāāc ke cī thōōc, ku kōcdīt, ku jṭl aa lāāi pīr kaḡuan ḡōōm, ku gutkē kenhiṭl piny ē thōōc nhom tuelḡ ku dorkē Nhialic, ¹² ku luelkē,

“Yenakan! Bī alēc, ku diik, ku ḡiny kāḡ ku gam riel,

ku athēēk, ku riēldīt apeī ku lēc aa kāk Nhialicda akōl-riēēc ēbēn. Yenakan.”

¹³ Go raan tōk kam kōcdīt wēn ḡa thiēēc ku lueel, “Ye yīḡa kōc cienḡ alēth ḡerkā, ku bik tēnen?”

¹⁴ Guō dhuk nhom, “Aa kuōc ke, bēny. Ee yīn anḡic ke.” Go lueel, “Kekkā aa kōc cī tēek kāril yiic ku ḡuumkē.

Aacā alāthken lōk riem Manh Amāäl bī ke looi bik ḡer. ¹⁵ Ku ē yen aye kek kōc thōny Nhialic nhom ku yekē luōōi akōl ku wēēr luāḡde, ku yen cī nyuc ē thōōc nhom abī ke aa kony ē rēērde thīn. ¹⁶ Keek aacīi rou ku cōk bī ben nōk acīn, tēdē ke ya akōl tuc yen ben ke nyop ḡup,

¹⁷ rin Manh Amāäl yen rēēr thōōc yic ciēl abī ya abīḡden. Ku abī ke la dēēk nyīn pīu ē pīr, ku aabī Nhialic weec nyīn ē pīu wāār dhiēu kek.” ^{††}

Thaany ē dhorou

8 Nawēn ḡany Manh Amāäl thaany ē dhorou thok, kam wēn ke piny la bit tēthin-nyōcṭ koor. ² Ku tiēḡ atuuc kadhorou ke kāāc Nhialic nhom ku ḡek ke cī yiēk kaḡ.

³ Ku bō atuny dēt, ku kēēc ariāk lōōm ke muk kē ye adōḡ ḡīr took thīn cī looi mīlāḡ tōc. Ku yeen ēcī gām adōk juēc ḡīr apeī, bī ke juaar kek rōōk kōc ē Nhialic ariāk cī looi mīlāḡ tōc nhom, rēēr ē thōōc lōōm. ⁴ Ku la tol adōḡ ḡīr cī took nhial, kek rōōk kōc ē Nhialic muk atuny nhial kāāc Nhialic nhom. ⁵ Go atuny kē ye adōk took thīn lōōm, ku muōc yic many rēēr ariāk nhom ku cuēt piny. Ku piḡ kē cīt mār ē deḡ ku bir, ku loi ayiēkyiēk rot. ^{††}

Keḡ

⁶ Go atuuc kadhorou la keḡ kadhorou rōt ḡuiir bik ke kooth. ⁷ Go atuny tuelḡ kaḡde kooth yic, go ya ḡoi ku many cī liāāp kek riem kek lōōny pinynhom. Go mac tōōḡ ē diāk tiim ku wal cī cil pinynhom nyop. ⁸

⁸ Go atuny ē rou kaḡde kooth yic, go ya kēdiit cīt ku-ur ē mac yen piir rot adēkdiēt yic. Go tōōḡ ē diāk rot waar bī ya riem. ⁹ Go tōōḡ ē diāk kāk pīr adēkdiēt thou, ku rēc tōōḡ ē diāk riēth.

¹⁰ Ku koth atuny ē diāk kaḡde. Go ya kueldīt apeī dēp yen lōōny tōōḡ ē diāk wēr ku nyīn pīu ye dek yiic.

¹¹ Ku rin ē kuēl kēnē acṭl kēkēc ḡor. Go pīu rōt wel bik kec, ku kōc juēc ke cī dek thīn aacī bēn thou rin cī pīu kec. ^{†††}

¹² Go atuny ē ḡuan kaḡde kooth. Go tōōḡ ē diāk akōl ku pēei ku kuēl rac abī tōōḡ ē diāk ruelden yic liu. Ku cīn ruel tōōḡ ē diāk akōl ku wēēr. ^{†††}

¹³ Ku jal jat ḡanyin, ke ye acu yen tiēḡ ke pār nhial, ku piēḡ ke cōt rōldīt apeī ku lueel, “Ye kērēc ē dā! Ye kērēc ē dā tēnē kōc ē pinynhom rin aabī kārēc ḡok, tē le atuuc kōk kadiāk keḡ kooth yiic.”

† 6:12 Ny 11:13; 16:18; Ith 13:10; Juel 2:10, 31; 3:15; Mt 24:29; Mk 13:24-25; Lk 21:25 †† 6:13 Ith 34:4 ‡ 6:14 Ny 16:20 †† 6:15 Ith 2:19, 21 †† 6:16 ḡoth 10:8; Lk 23:30 ††† 6:17 Juel 2:11; Mal 3:2 ††† 7:1 Jer 49:36; Dan 7:2; Dhāk 6:5 § 7:3 Edhe 9:4, 6

§† 7:14 Dan 12:1; Mt 24:21; Mk 13:19 ††† 7:16 Ith 49:10 §† 7:17 Wk 23:1; Edhe 34:23; Wk 23:2; Ith 49:10; 25:8 §†† 8:3 Amo 9:1; B.bei 30:1, 3 §† 8:5 Leb 16:12; Edhe 10:2; B.bei 19:16; Ny 11:19; 16:18 §† 8:7 B.bei 9:23-25; Edhe 38:22 §†† 8:10 Ith 14:12 §§† 8:11 Jer 9:15 §§§ 8:12 Ith 13:10; Edhe 32:7; Juel 2:10, 31; 3:15

9 Ku koth atuny ē dhiēc kaṅde. Guɔ kuel cī lööny ē pinynhom tiṅ, ku yeen aci gām wēnh ē riēt bī yen tēthuth mec yic apeī ṅaany nom. ² Go tēthuth mec yic apeī ṅaany nom. Go toldit apeī bēn bei tēthuth, tol cīt tol manydit dēp apeī, ku pat tol akōl nyin ku nhial ku looi piny bī cuɔl. ³ Ku ye kɔɔɔm yen bō bei tol yic bī la pinynhom, ku gēm riel cīt riel ē kith. ⁴ Go lēk ke bik wal kek tiim ku kākōk cil pinynhom cīi rec, ku ye kɔc cīn gup kīn Nhialic kenhīim tuēṅ kepēc kek rēckē ke. ⁵ Keek aake cī Nhialic puɔl bik kɔc aa yiēk tērem apeī tēn pēi kadhiēc ku cīk kɔc nāk. Ku arēm yekē yiēk kɔc acīt arem dhie cī kieth raan moc. ⁶ Ye pēikā kadhiēc yiic abik wīc bik thou, ku thuɔɔ abī mec ke ke. [†]

⁷ Kɔɔɔm juēckā aake cīt mīthiōṅ cī guir bik la tṅ yic. Ku aake ceṅ kacit ajōm cī looi milāṅ tōc kenhīim, ku aake cīt nyin kɔc. ⁸ Ku nhīm tō kenhīim aa bār cimēn nhīm ē diāār, ku aala thook lec cīt lec ē kōor. ⁹ Ku aala pem kē cīt wēnh dhie ye kɔc kepuōth gēēṅ tṅ yic. Ku duɔɔt ye wuōkken looi tē pēēr kek, acīt duɔɔt riēth dhie ye mīthiōṅ juēc thel looi, tē le kek tṅ yic. ¹⁰ Ku yālken aa cīt yāl ē kith, ku kē cīt kek yāl kākā yen ale kek riel bik kɔc ya gām tē rem ye pēikā kadhiēc yiic. ¹¹ Ku keek aala bēnyṅaknom mac ke, yen atuny tēthuth mec yic, ku rienke acɔl riāāk, tēdē ka cɔl raan ē kāṅ rac.

¹² Kēreec tuēṅ aci thōk. Ku ye cōk ciēen kāreec kōk karou thiek apeī aabō.

¹³ Ku koth atuny ē dātem kaṅde, guɔ rōl piṅ ke bō kam guōk kaṅuan yiic ariāk cī looi milāṅ tōc kāāc ē Nhialic nom. ¹⁴ Ku lueel rōl tēnē atuny ē dātem wēn muk kaṅ yecin ēlā, “Lony atuuc kaṅuan wāār cī duōt piny wārdit Yuparet yic.” ¹⁵ Go atuny ē dātem atuuckā kaṅuan jal lony bik tōōṅ ē diāk ē kɔc pinynhom nōk. Aake cī Nhialic tāu akōldeen alanden. ¹⁶ Go lēk ṅen lɔn apuruuk aa timtim buot karou. ¹⁷ Ku tiēṅ mīthiōṅ ku kɔc cath ē ke nyuōth yic. Ku kɔckā aala pem kēcīt wēnh dhie ye kɔc kepuōth gēēṅ tṅ yic, ku wēthkā aa thith cimēn mac, ku aa miṅōk ku mikēth aya. Ku nhīim mīthiōṅ aa thōṅ ke nhīim kōr. Ku mac ku tol ku kēdēt mac cɔl adēp ē bēn bei kethook. ¹⁸ Kākā kadiāk, tol, ku mac ku ban mac cɔl adēp bēn bei mīthiōṅ thook, aci tōōṅ ē diāk kɔc pinynhom bēn nōk. ¹⁹ Rin riel mīthiōṅ atō kethook ku keyāl aya, rin yālken aake cīt kāpieny kenhīim ye kek kɔc gām ṅōntōōk.

²⁰ Abēk kɔc ē pinynhom kēc kājuēc rēc kɔc nōkkā ke nōk, aake kēc luoi kāreec puɔl acin, luoi ye kek jakreec door, jak cī kiēēt ē wēth ku aleel ku tiim cie daai, ku cīk ye piṅ ku cīk ye cath. ²¹ Kɔckā aakēc luoi kāreec puɔl, cīt nāāk ē rōt, luoi kāk jakreec, ku luoi ē bal, wīny diāār ku cuēēr.

Atuuc ē Nhialic ku athōr koor

10 Ku ben atuny dēt ril apeī tiṅ ke bō bei pan Nhialic ke bō ē pinynhom. Ee cī luāt kum ku miit yenhom nhial, ku adēp nyin cimēn akōl, ku dierke kecīt liem ē mac. ² Atuny kēnē amuk athōr thiin koor ṅaany yic yecin, ku cōkden cuēc ēcī tāāu adēkdiēet nom, ku cōkden ē cam pinynhom, ³ ku cōōt rōldit cīt dhiēn kōōr. Nawēn cī cōōt ke kecīt mār ē deṅ gam yerōl arak dhorou nhial. ⁴ Wēn jīeem kacit mār deṅ kadhorou, ku wēn duēr kāk cīk lueel gāt piny, ke ṅa piṅ rōl pan Nhialic ke lueel, “Duk kāk cī kacit mār deṅ kadhorou lueel lēk kɔc kōk, ku duk ke gēt piny.”

⁵ Go atuny wāār ca tiṅ ke kāāc adēkdiēet nom ku pinynhom ayeer, ciinden cuēc jat nhial. ⁶ Ku kuēēṅ rin Nhialic cie thou, ku yen cī nhial ku piny ku wēr, ku kāk tō keyiic ēbēn cak ku lueel, “Nhialic aci bī tiit apeī ēmēn, bī kē cī guir cīi loi tēcīt tē bī yen rot luɔɔl thīn! ⁷ Ku tē le atuny ē dhorou kaṅde kooth, ke Nhialic abī kēden cī thiaan thāāp cimēn wāār cī yen ye lēk aluɔɔnyke, kɔc kākke tiṅ.” ^{††}

⁸ Go rōl wēn ca piṅ ke jam nhial ṅen ṅōōk, “Lɔɔr lōm athōr koor ṅaany yic muk atuny kāāc adēkdiēet nom ku pinynhom ayeer.”

⁹ Guɔ la tēnē atuny nhial ku thiēec bā gām athōōr. Go gām ṅen ku lueel, “Lōm ku cam. Abī miēt yīthok ciēt ye kiēc ku abī rot la wel bī wac yiyāc.” ¹⁰ Guɔ athōōr lōōm ku cam, go miēt ṅathok ciēt ye kiēc. Nawēn ṅet yayāc ke wel rot bī wac bī ciēt cuēc. ¹¹ Ku lēk ṅa ēlā, “Yin adhīl kē cī Nhialic guir tēnē kɔc ē pinynhom ēbēn nyuɔɔth ēmēn, kɔc jam ē thok juāac ku bānyṅaknhīim.”

Kɔc wēt Nhialic lēk kɔc

11 Go ṅen gām wai, wai ē duēr ciēt tim dhie ye kāṅ them, ku lēk ṅa, “Lɔɔr them luanṅ Nhialic ku ariāk tō thīn, ku kuen kɔc ē rōōk thīn tēnē ṅa. ¹ Ku duk kal yic tō luak kōu them rin lṅ kēnē aci gām kɔc kēc wētdiē gam. Ku keek aabī gendiē kuany kōu ke rēc kāṅ pēi kathiārṅuan ku rou. ² Ku ṅen abī kacikē karou tuɔɔc bik wēt ē yic la lueel. Aabā alēth col, alēth ē lēeṅ cieṅ, ku aabī wētdiē la lēk kɔc ē nīn tim ku buot karou ku thiārdātem yiic.”

⁴ Kɔckā karou wēt Nhialic nyuɔɔth, kek aa tiim karou ye miēthken looi ē miōk, ku kāk ye mēc adōk karou took kenhīim ē kōōc Nhialic nom bēny pinynhom. ⁵ Na le raan them ye bī kɔckā karou yiēk tērem, ke mac abō bei kethook ku nyuɔɔp kɔc ater ēbēn. Kēya raan wīc ye bī looi kēya abī Nhialic nōk. ⁶ Aaci Nhialic gām riel bī kek deṅ pēen bī cīi tueny nīn bī kek wētdē nyuɔɔth. Aaci gām riel aya bī kek piu waar bik aa riem, ku cɔlkē kuat kērac ēbēn abō pinynhom. Kēnē alēukē bik aa looi akōlakōl tēcīt tē wickē ye. ^{†††}

† 9:2 Cāk 19:28 †† 9:3 B.bei 10:12-15 † 9:4 Edhe 9:4 †† 9:6 Jop 3:21; Jer 8:3 †† 9:7 Juēl 2:4 ††† 9:8 Juēl 1:6 ††† 9:9 Juēl 2:5 † 9:13 B.bei 30:1-3 †† 9:20 Wk 115:4-7; 135:15-17; Dan 5:23

††† 10:7 B.bei 20:11; L.rou 32:40; Dan 12:7; Amo 3:7 †† 10:10 Edhe 2:8-3:3 ††† 11:1 Edhe 40:3; Dhāk 2:1-2 †† 11:2 Lk 21:24 †† 11:4 Dhāk 4:3, 11-14 ††† 11:6 1Brj 17:1; B.bei 7:17-19; 1Tha 4:8

⁷ Nawēn cī kockā karou wēt jal nyuoth ēbēn, ke lān roor rac apei bō bei tēthuth mec yic, aabi thōr ke ke ku aabi lān ke nōk, ^{†8} ku guāpken aabi cuat ē gēk yic gendit wāār cī kek bēny ē kockā karou piāāt thīn tim cī rīiu kōu. Gen kēnē acik gām rin cīt rin pan Thodom ku Ijip. ^{††9} Kwat dhiēth, wuōt ku thok pinynhom ēbēn aabi guāpken aa tiŋ piiny ē gēk yic nīn kadiāk ku abak, ku acin raan bī puōl bī ke thiōk. ^{††10} Kōc pinynhom ēbēn aabi puōth miet rin cī ē kockā karou thou. Aabi yai looi ku gēmke rōt kāpath kamken, rin cī kockā karou kōc pinynhom cōl agum apei. ^{††11} Tēwēn cī nīn kadiāk ku abak thōk, ke Wēi Nhialic la ē kōc wēn cī thou gup ku jtkē rōt. Go kōc njic ke cī ke tiŋ riōōc apei dīt. ^{††12} Ku piŋ kockā karou rōl ke cōt pan Nhialic, “Bāk tēn.” Gokē la nhial ke kōc aterken daai, ke ke cath ē piōōl yic. ^{††13} Kaam wēn cōk ka ayiēēkyiēēk dīt tet loi rot. Go tōōj ē thiāār ē geu wīik, ku thou raan tiim kadhorou. Ku jōl kōc cī pīr riōōc ku leckē dīt Nhialic tō nhial. ^{††}

^{††14} Kēnē, yen ē thōk kēreec ye kek rou, kēreec dēt ye kek diāk abō ēmēn!

Kaŋ ē Dhorou

^{††15} Go atuny ē dhorou kaŋde kooth yic, guō atuuc nhial piŋ rōt ke jam rōldīt pan Nhialic ku luelkē, “Nhialicda ku Raan cī dōc ku lōc acī bāāny pinynhom ya kēden, ku Nhialic abi mac akōlriēēc ēbēn.” ^{†††}
^{††16} Go kōcdīt kathiārou ku ŋuan cī nyuc ē thōny Nhialic lōm wīik ke gut kenhiōl piny, ku dorkē Nhialic, ^{††17} ku luelkē, “Bēny Nhialic Madhōl yen rēēr thīn thēer ku yen tō thīn ēmēn.

Yīn yeku leec rin cī yīn riēdu nyuōth yook ku yīn acī māācdu jōkō cōk!

^{††18} Ku kōc kuc yīin aake cī puōth riāāk rin tēn riāŋ ē piāndu

acī bēn tē bī kōc cī thou yāth luk yic, ku tē bī kōc ariōpden yōk yīin luōōi, ku kōc kāk Nhialic tiŋ, ku kacku ēbēn kōc yī door, kōckor ku kōcdīt ēbēn acī bēn.

Tē bī kōc cī pinynhom rac nōk acī bēn.” ^{†††}

^{††19} Go luaŋ Nhialic nhial ŋaany thok, ku rōŋdīt lōŋ ē dōōr ē tō abŋthīn. Go kāk cīt bir ē deŋ ku ayiēēkyiēēk, ku mār ē deŋ ku tueny ē gei, rōt looi. ^{††5}

Tik ku kēdiit cīt jakanuaan

12 Ku loi kēdiit kōc gōi rot nhial. Tik ē tō thīn ke cī akōl gōōm piny ku pēei yecōk, ku cien ajōm la kōu kuēl kathiāār ku rou. ^{†2} Yeen ē tiŋ liac, nawēn cī thiōk ke dhiēth, ke rōp ku rem abī dhiau apei.

^{†3} Ku ben dēt bēn bei nhial kēdiit kōc gōi, ku kēdiit thith cīt jakanuaan la nhīim kadhorou ku tuŋ kathiāār

† 11:7 Dan 7:7, 21; Ny 13:5-7; 17:8 †† 11:8 Ith 1:9-10 † 11:11 Edhe 37:10 †† 11:12 2Bŋ 2:11 †† 11:13 Ny 6:12; 16:18 ††† 11:15 B.bei 15:18; Dan 2:44; 7:14, 27 ††† 11:18 Wk 2:5; 110:5; 115:13 † 11:19 Ny 8:5; 16:18, 21

ku ajōm kadhorou kenhīim. ^{††4} Ku thēl tōōj ē diāk kuēl bei nhial yeyōl ku piir ke pinynhom, ku bīi ku kēēc tiŋ wēn dhiēth nhom bī manh dhiēth tiit bī dhiēēth bī cam. ^{††5} Go tik manh ē moc dhiēēth, yen bī kōc pinynhom mac ke cin aŋuān. Go atuny nhial bēn ku rum meth man cin ku yēth nhial tēnē Nhialic thōnyde nhom. ^{††6} Go tik riŋ roor tē cīi ceŋ, tē cī Nhialic guiir tēnē ye bī yen la rēēr thīn, bī la muk ē nīn tim ku buot karou ku thiārdātem.

^{†7} Go tōŋ rot looi pan Nhialic. Atuny cōl Maikel ku atuuc kōk acī bēn thōr kek kēdiit wēn cīt jakanuaan ku atuōōcke. ^{††8} Ku kēdiit kēnē acī bēn tiaam, ku acī bēn cuōp wei pan Nhialic. ^{†9} Maikel kek atuōōcke acī kēdiit kēnē kek atuōōcke bēn cuōp wei pan Nhialic. Kēnē yen ē Bēny jakreec dīt wāār ye lueel ka cōl kēpiiny, yen raan ēbēn cōl aloi awuōc. Acik bēn cuat pinynhom kek atuōōcke ēbēn. [†]

^{†10} Ku piēŋ rōldīt ke cōt pan Nhialic ku lueel,

“Ēmēn, tē bī Nhialic kōc luōk acī bēn! Ēmēn, Nhialic acī riēden yen bēnyŋaknhom nyuōth! Ēmēn, Raanden cī lōc ku dōc acī riēde nyuōth! Rin raan wāār ē kōōc Nhialic nhom ku gōōny miēthakua akōl ku wēēr, acī cuōp wei pan Nhialic. ^{††11} Miēthakua acī jōŋrac tiaam rin cī Manh Amāāl rot juaar bī nōk rienkua ku rin cī kek wēt yic lēk raan ēbēn, ku keek aa kēc wēiken nhiaar bīk riōōc ē thou. ^{†12} Week ēbēn, wek kōc rēēr pan ē Nhialic mietkē puōth, ku kwat kē rēēr ē pinynhom ku wār abī gum apei dīt. Rin jōŋrac acī cuōp ē pinynhom tēnē ke, ku yen acīt puōu mac rin acin nīn juēc cī pāl ye bī yen luui.”

^{†13} Nawēn le kēdiit cīt jakanuaan njic lōn cī ye cuat pinynhom, ke cop tiŋ wēn cī manh moc dhiēēth bī dōm. ^{†14} Go tik gām wuōk cīt wuōk acu ku bī cōl apēēr tēden wāār roor tē cīi cien. Ku bī yen la tiit thīn run kadiāk ku abak, ku akēc jōŋrac bēn lēu bī yiēk tētōk. ^{††15} Ku ŋōk kēpiiny piēu dīt cīt aboor yethok rin bī tik mou. ^{†16} Go tik pinynhom tik kony, rin cī yuārdīt apei piny dai yic, ku wet piū thīn yōŋyōr. ^{†17} Go kēdiit cīt jakanuaan puōu riāāk tēnē tik apei ku le thōr kek mīthken kōk cī lōōŋ Nhialic theek, ku mukē wēt yic cī Jethu nyuōth. ^{†18} Ku la jōŋrac kōōc ē wār nhom.

Lāāi karou

13 Ku tiēŋ lān roor rac apei ke bō bei adēkdiēet yic. Ku ala nhīim kadhorou ku tuŋ thiāār la nhīim ajōm kathiāār. Ku kenhīim ēbēn rin acī gōt rin ē Nhialic tōcō guōp. ^{††2} Lān wēn ca tiŋ acīt kuac, ku adīt cōk kek riōōp bēēr la kōth nhīm, ku acīt thok kōōr. Acī kēdiit cīt jakanuaan gām riēde bī nyuc ē thōōc nhom cīt bēnyŋaknhom la ye cōk. ^{††3} Nhuōm tōk, nhīim ē lān kēnē ala yic piāār cīt piāār tētōk dīt apei ku jōl dēm. Kōc ē pinynhom ēbēn aake cī gāi ē lān kēnē ku buothkē.

† 12:3 Dan 7:7 †† 12:4 Dan 8:10 † 12:5 Ith 66:7; Wk 2:9 †† 12:7 Dan 10:13, 21; 12:1; Jut 9 † 12:9 Cāk 3:1; Lk 10:18 † 12:10 Jop 1:9-11; Dhāk 3:1 †† 12:14 Dan 7:25; 12:7 †† 13:1 Dan 7:3; Ny 17:3, 7-12 ††† 13:2 Dan 7:4-6

4 Keek ebēn aake ye jᵒᵒrac door rin cī yen lēi gām riel, keek aya aake ye lēi door, ku luelkē, “Acin kēril cīt ē lān kēnē. Acin raan lēu bī thōr kek ye.”

5 Go lēi puōl bī jal nhiam apei, ku ye Nhialic lat. Go Nhialic pāl riel kēnē tēnē pēi kathiārᵒuan ku rou. 6 Ku jᵒl lēi jam ku lēēt Nhialic kek kōcken rēēr nhial paande. 7 Acī Nhialic puōl bī thōr kek kōc Nhialic ku tiēm ke. Ku ēcī gām riel kōc pinyhom nhīim ebēn. 8 Kuat raan rēēr pinyhom ebēn abī ye adoor, kōc cīi ye bī ya door aa kōc cī rienken gōt athōr pīr yic, ke piny kēc guō cak. Athōr kēnē ē kēn Manh Amāäl wāär cī nōk. †

9 Na lakkē yīth, ke we pīᵒ apath, 10 “Kuat kē cī Nhialic guir bī rot luōi yī abī rot dhiel looi kēya. Raan bī mac, raan bī teem rōl ē pal abī teem rōl. Wēt kēnē ē lōn bī kōc cī gam dhiel gum ku rilkkē puōth gamden yic.” ††

11 Ku tiēᵒ lān dēt ke bō bei piiny, ke la tuᵒ karou cīt tuᵒ jᵒᵒrac. 12 Yeen alui riel cīt riel lān tuēᵒ ke ᵒic lān tuēᵒ, ku theny kōc ē pinyhom thīn bīk lān tuēᵒ aa door, lān wāär cī tētōk dem yenhom. 13 Ku looi kākdit jāᵒ gōi. Ee ye mac cōl alōōny piny nhial ke kōc ebēn daai ē ye. 14 Lān ciēēn kēnē acī puōl bī kākdit jāᵒ gōi aa looi ke lān tuēᵒ daai thīn. Rin ē kākka yen acī yen kōc pinyhom wēᵒ bīk la yecōk. Acī bēn yōōk bīk kēdāᵒ buth bī kek lān tuēᵒ kiēt ku yekē door, lān wāär cī nōk ē pal ku ben pīr. 15 Lān ciēēn kēnē acī puōl bī wēi yāth kēwēn cī lān tuēᵒ kiēt yic, rin bī ya jam ku cōl kōc cīi ye ye door anāk. 16 Ku yōōk lān ciēēn kōc ebēn, bēny ku kīc, ajak ku raan ᵒᵒᵒ, alony ku raan lāäu nhom, bī raan ebēn kīt tāäu kōᵒden cuēc, tēdē ke tēēu yenhom tuēᵒ. 17 Acīn raan cī puōl bī kēde yaac, tēdē ke yōōc ke cīn nhom kīt kek rin, tēdē ke ye akuēn rienke nyuōth.

18 Yīn adhil kāᵒ ᵒic apath ba kēnē jāl deet yic. Raan la kē ᵒic adhil kēnē dōt yic, bī akuēn ē lān ᵒic, rin akuēn akāac nyin rin ē raan, akuēn ē buōt kadātem ku thiārdātem ku dātem.

Manh Amāäl ku kacke

14 Ku jᵒl lā diel ya nyin piny, ke ye Manh Amāäl yen tiēᵒ ke kāac gōt nhom Jeruthalem, kek kacke tim buōt ku thiārᵒuan ku ᵒuan cī rin Manh Amāäl ku rin Wun gōt kenhiim tuēᵒ. †† Ku piēᵒ rōl nhial kecīt arōōl ē piū kat apei. Aye piᵒ kecīt mār derᵒ thiek apei, tēdē ke ye thoom juēc gut. 3 Ku kāac kōc tim buōt thiārᵒuan ku ᵒuan ē thōōc nhom tuēᵒ, ke ket waak yam lāai pīr kaᵒuan ku kōcīt nhīim. Waakkā acīn raan lēu bī ke ket, aa keek kek kōc cī Nhialic luōk ē rōt. 4 Keek aa kōc cī rōt tiit cie wīc ē diāär. Keek aa kōc la cōk. Ee Manh Amāäl yen aye kē buōth cōk kuat tē le yen thīn. Kōckā kek acī luōk kam kōc ebēn, aa kōc ē Nhialic ku Manh Amāäl, aa cīt rap ē yam dhie ye juēr Nhialic. 5 Ku keek aa kēc lueth kaᵒ lueel. Ku acīn kēreēc cīk kaᵒ looi. †††

Atuuc nhial kadiäk

6 Ku tiēᵒ atuny dēt ke pār aliir yic nhial ke muk athōr Wēt Puōth Yam, wēt pīr akōlriēc ebēn tēnē kuat dhiēth ku wuōt ku thok pinyhom ebēn. 7 Ku lueel rōldīt, “Thēkkē Nhialic ku lēckē rin dīit yen apei. Rin nīn acī thōk, nīn bī yen kōc ē pinyhom yāth ē luk yic. Duōrkē rin yen aa cak nhial ku piny ku wērdīt ku nyīn ē piū.”

8 Ku buōth atuny rou atuny tuēᵒ cōk, ke ye lueel ē rōldīt, “Gendīt Babilon acī rac ebēn. Babilon ē ye kōc pinyhom cōl adek muōn kec apei, muōn ke cōl aloi kāk ē bal cī Nhialic bēn rac puōu.” †††

9 Ku buōth atuny ē diäk atuuc tuēᵒ wēn karou cōk, ke ye lueel rōldīt, “Raan lān kēnē door kek kēden cī kiēt, raan la kīn ē lān kēnē yenhom tuēᵒ, tēdē ke ye yecin. 10 Abī muōn riāᵒ puōu ē Nhialic dhiel dek, muōn kēnē ē kē cī Nhialic puōk ē bīny riāᵒ piānde yic. Kōckā aabī dēp many bēn bei kuur yic tuc apei, ka atuuc nhial ku Manh Amāäl daai thīn. 11 Many bī ke nyop kēnē abī ke reem akōlriēc ebēn. Kōc ē lēi ku kēden cī kiēt ku kuat raan la kīn ē rienke, acīi bī kaᵒ lōᵒ acīn akōl ku wēēr.” ††

12 Kēnē wētde yic ē lōn bī kōc ē Nhialic kepuōth deet, kōc lōōᵒ ē Nhialic theek ku lek gam tēnē Jethu.

13 Ku piēᵒ rōl nhial ke cōt ku lueel, “Dhil gōt, kōc mit gup aa kōc thou ēmēn rin cī kek wēt Bēny gam.” Ku lueel Wēi Nhialic, “Ee yic Alanden! Keek acīi bī ben gum athēer. Kāk cīk looi aabī cath ke ke.”

Tēmtēm pinyhom

14 Ku lā daai nhial, ke ye luāät yer yen tiēᵒ ku kēcīt Manh raan ke cī nyuc ē piōōl nhom, ku ala nhom ajōm cī looi mīlāᵒ tōc, ku amuk pal moth thok yecin. †††15 Ku bō atuny dēt bei luāᵒ Nhialic ku jīēm rōldīt tēnē raan cī nyuc ē piōōl nhom, “Jōk luōi cōk ye pal kēnē, kāk tem pinyhom acī luōk, ku akōlden bī ke tem acī bēn.”

†††16 Go raan wēn cī nyuc ē piōōl nhom palde met yic ku ler luōide yic, ku kēya, kēriēc ebēn pinyhom acī tem.

17 Ku tiēᵒ atuny dēt ke bō bei nhial luāᵒ Nhialic ke muk palden moth aya. 18 Ku bō atuny wēn muk riel ē mac bei ariäk lōōm. Ku cōl atuny wēn muk pal moth rōldīt ku lueel, “Lōm paldu ku tem abiēc dom yic pinyhom rin abiēc acī luōk.” 19 Ku jᵒl atuuc palde met yic ku jᵒl abiēc tem piny, ku kuut keyiic ku yēth ke tē bī ke la nhiaç yīc thīn, rin riāᵒdīt puōu Nhialic. 20 Abiēc ēcī nhiaç geu kōu ayeer, go ya riem yen loi kuēēr, abī riem lōl bār kōu apei ku thuuth yic looi. †††

Kādīt rēc bī atuuc nhial bēi

15 Ku tiēᵒ kēdīt dēt kōc gōi nhial. Kēnē, aake ya atuuc kadhorou la riel bīk kāreēc apei kadhorou

† 13:6 Dan 7:8, 25; 11:36 †† 13:7 Dan 7:21 † 13:8 Wk 69:28 †† 13:10 Jer 15:2; 43:11 †† 14:1 Edhe 9:4; Ny 7:3 ††† 14:5 Dhep 3:13

††† 14:8 Ith 21:9; Jer 51:8; Ny 18:2 † 14:10 Ith 51:17; Cāk 9:24; Edhe 38:22 †† 14:11 Ith 34:10 ††† 14:14 Dan 7:13 †† 14:15 Jucl 3:13 ††† 14:20 Ith 63:3; Dh 1:15; Ny 19:15

gām kɔc, ke ye kek awuöc ciēen bī Nhialic tēm kɔc rɛc, rin kek aabī riān ē piānde jāl thök. ² Ku tiēn kēcīt adēkdiēet le piū nyīn kīr thīn cī liāāp kek kēcīt mac. Ku tiēn kɔc wāār cī lēi kek kīnden cī ye kiēēt tiaam aya, agut lān wāār ye rienke n̄ic akuēn. Keek aake kāāc adēkdiēet le piū nyīn kīr yōu ke muk thom cī Nhialic gām ke, ³ ku ketkē waak Mothith alony ē Nhialic, ku waak Manh Amāäl ēlā,

“Yīn Nhialic, yīn aril acīn kē thōn̄j ke yīin, kāk ye looi aa path ku aa kɔc gōi! Ee yīn amac pinynhom ēbēn, kuat kāk ye looi ēbēn aala cōk ku aa yith. †

⁴ Raan ēbēn abī riöc ē yīin Bēny! Ku rienku abī leec athēr!

Ee yīin ē rot yīn Nhialic ē yic. Kɔc ē pinynhom aabī ya bēn ku dorkē yīin. Raan ēbēn acī tēpeth ye yīn luui thīn tiŋ.” ††

⁵ Nawēn ē kēnē cōk, ke ya tiŋ luān Nhialic ke n̄aany thok, kek duēl Nhialic nyuöc̄th aln̄jthīn. ⁶ Ku bō atuuc nhial kadhorou, wāār muk kādīt rɛc apēi kadhorou bei luān ē Nhialic. Keek ēbēn aake ciēn̄ alēth yēr la diar-diar, ku karkar cī looi milān̄ tōc aa cīk kaar kepuöth. ⁷ Go lān tōk kam lāāi wāār pīr kaŋuan, atuöny tōk ya atuuckä gām aduŋ milān̄ tōc la yic awuöc̄ thiek bō tēnē Nhialic pīr akōlriēēc ēbēn, bī gām kɔc ē pinynhom. ⁸ Duēl ē Nhialic ēcī tol paat yic piny, tol bō diik ku riel Nhialic yic. Ku acīn raan lēu ye bī la thīn, yet tē bī kārɛc dīt apēi kadhorou wāār muk atuuc nhial ku bīi ke pinynhom, kaŋ thök. ††

Kārɛc dīt apēi ciēen kadhorou

16 Guo röldīt apēi piŋ ke cōt luān pan Nhialic yic, ke ye lueel tēnē atuuc nhial kadhorou ēlā, “Lak pinynhom ku gamkē kādīt rɛc ciēenkā kadhorou, kārɛc riān puöu ē Nhialic.”

² Go atuny tuēn̄ kērɛc cī Nhialic lēk ye bī gām kɔc ē pinynhom gam. Go ya yōntōök rɛc rem apēi kek tul kɔc la gup kīn lēi gup, ku kɔc kēden cī kiēēt door aya.

³ Go atuny ē rou kērɛc cī Nhialic gām ye bī gām kɔc pinynhom gam. Go ya piū adēkdiēet kek wel rōt bīk ya riēm, ku thou kāk pīr rēēr piū yiic ēbēn. ††

⁴ Go atuny ē diāk kārɛc cī Nhialic gām ye bī gām kɔc pinynhom gam. Go ya piū wēr yīth ye dek kek wel rōt bīk ya riēm. †††⁵ Guo atuny yen muk piū pinynhom piŋ ke lēk Nhialic, “Yīn acī yic tēk kɔc ē kārɛckā yiic, tēdu kan ēmēn ku tēthēr yōn, ee yīn apath yītōk rin le luōn̄-du cōk. ⁶ Kɔc rɛc wāār cī kacku ku kɔc kākku tiŋ nōk aaca gām riēm bīk dek, yen kēpath ke ke.” ⁷ Ku piēn̄ raan rōl ke dhiau tēn̄ ariāk ku lueel, “Ee tēde Bēny Nhialic Madh̄l, kārɛc ca gam aa yith ku aa la cōk, luk aca n̄iēc looi!”

⁸ Go atuny ē n̄uan kērɛc cī Nhialic gām ye bī gām kɔc pinynhom gam. Go akōl tuöc apēi, ee cī Nhialic puöl

† 15:3 B.bei 15:1 †† 15:4 Jer 10:7; Wk 86:9 † 15:5 B.bei 38:21 †† 15:8 B.bei 40:34; 1Bŋ 8:10-11; 2Lēk 5:13-14; Ith 6:4 †† 16:3 B.bei 9:10 ††† 16:4 B.bei 7:17-21; Wk 78:44

bī kɔc nyop atuöc. ⁹ Kɔc aake cī atuny akōl nyop apēi abī ke gām gup yōntōök. Gokē Nhialic lat guöp, Nhialic yen bīi kārɛckā, ku cīk luoi kārɛc pāl ku cīk Nhialic ye leec.

¹⁰ Ku gem atuny ē dhiēc kērɛc cī Nhialic gām ye ku ler ku tēū thōny lān rac n̄hom. Go ya muöc̄th yen kum kɔc mec lēi piny arēk abik kethook aa kac rin arɛem, †††¹¹ ku yekē kārɛc apēi luēl ē Nhialic guöp rin arɛem ku yōntōök rēēr kegup, ku cīk luoi kārɛc pāl.

¹² Go atuny ē dātem kērɛc muk gam, go ya wārdīt Yuparet yen döu, bī bānyŋaknhīim l̄n̄j ciēen puöl bīk tem kek apuruöc̄kken. ††¹³ Ku tiēn̄ wēi jakrɛc kadiāk cīt aguek. Keek aake bō bei kēdīt cīt jakanuaan thok, ku lān rac thok, ku thoŋ lān wāār aya bō kek wēt ē lueth yen kɔc wēn̄ nyīn. ¹⁴ Keek aa wēi jakrɛc ē cath ke loi kāk kɔc gōi. Wēi jakrɛckā kadiāk aa bāny pinynhom ēbēn kuöc̄t nhīim bī ke yāth tōn̄ yic. Tōn̄ kēnē ē tōn̄ bī rot looi luŋdīt bī Nhialic Madh̄l luk looi tēnē kɔc pinynhom ēbēn.

¹⁵ Aye Bēny lueel, “Piēn̄kē! Yēn abō cīt ya ye cuār wakōu. Raan mit guöp ē raan ba yök ke kēc nin, ciēn̄ alāthke, rin bī cīi cath ke cīn̄ alanh ciēn̄ bī guöp yār tē tiŋ ye.” ††

¹⁶ Ku j̄l wēi jakrɛckā bānyŋaknhīim kuöc̄t nhīim tē ye kɔc Itharel cōl, Amagedon. †††

¹⁷ Ku j̄l atuny ē dhorou kērɛc muk pāl aliir yic. Go Nhialic jam röldīt nhial ē thōc̄ n̄hom luānde ku lueel, “Kuat kēkith ēbēn acī luöc̄i tēcīt tēde.” ¹⁸ Ku bier deŋ apēi, ku mēēr ē mār thiek ku looi ayiēēkyiēēk rot abī kɔc riöc̄c ēbēn. Acīn kēdīt cīt kēnē cī rot kaŋ looi tēnē c̄ek ke raan pinynhom, ayiēēkyiēēk rɛc piny cīt kēnē. †††¹⁹ Go gendīt Babilon yeyic tek ē diāk, ku wit ayiēēkyiēēk gēeth ē pinynhom juēc, ku kēya, ke Nhialic tēm gen Babilon awuöc̄ thiek apēi rin riān̄ piānde. †††

²⁰ Tēwēn le piny rot yāäk ke yōn̄ thōny wīir mār, ku la gat dīr piny ēbēn. †††²¹ Go gōdīt thiek apēi lööny piny nhial ē kɔc nhīim. Ku kēya, ke kɔc lēēt Nhialic rin cī yen deŋ cōl atueny gōi thiek apēi cī piny bēn rac. ††

Tiŋ rac adējōök

17 Go atuöny tōk atuuc wāār bō nhial kadhorou muk kārɛc kadhorou bēn tēnē ya ku lueel ēlā, “Bāār ba yī nyuöth tē bī Nhialic ē tiŋ rɛc adējōök tēm awuöc̄ thīn, yen tiŋ rēēr wēr yōth. †††² Bānyŋaknhīim ē pinynhom aacī kārɛc apēi, kāk ē bal looi kek ye, ku kɔc ē pinynhom aake ye miānde dek bīk wiēet, ku tē cī kek wiēet ka j̄l kārɛc apēi kāk ē bal looi kek ye.” †††

³ Go Wēi Nhialic la yaguöp, ku nyiēei atuny Nhialic ya ku yēth ya roor tē cīi ciēn̄. Ee tēēn̄ ke ya tiŋ tiŋ cī nyuc lān thith kōu, lān la nhīim kadhorou ku tuŋ kathiāār cī guöp thiān̄ rin ē Nhialic lat guöp. †††⁴ Tik a ciēn̄ alanh thith ku alanh mathiān̄. Ku acī milān̄ tōc ku kākōk la

††† 16:10 B.bei 10:21 † 16:12 Ith 11:15 †† 16:15 Mt 24:43-44; Lk 12:39-40; Ny 3:3 ††† 16:16 2Bŋ 23:29; Dhäk 12:11 †† 16:18 Ny 8:5; 11:13, 19 ††† 16:19 Ith 51:17 †† 16:20 Ny 6:14 †† 16:21 B.bei 9:23; Ny 11:19 ††† Wēde yic gen Babilon. (Jer 51:13) ††† 17:2 Ith 23:17; Jer 51:7 ††† 17:3 Ny 13:1

diardiar ku guēt dhēj thiāān yeguöp. Ku amuk aduŋ cī looi milān tōc cī thiān kāracken ē bal ye looi. ¹⁵ Ku yenhom tuen acī rin gōt thīn rin cie deet yiic. Rin ye lueel ēlä, " *EE ȲEN BABILONDĪT, ȲEN Ē MAN DIĀĀR REC ĒBĒN, ȲEN AYE KĀREC JĀL THĪN KĀREC Ē PINYNHOM ĒBĒN.* " ⁶ Ku tiēj tiŋ wēn ke cī wīeet riem ē kōc Nhialic wāār cī ke nōk, rin cī kek wēt Jethu gam.

Ku wēn tiŋ Ȳen ye, guo gāi apeī. ⁷ Go atuny nhial Ȳa thiēc, "Yeŋō cī gōi? Ȳin aba lēk wētde yic yen kēnē, ku lān cieth yen la nhīim kadhorou ku tuŋ thiāār. ⁸ Lān yen ca tiŋ ēmēn acī kaŋ pīr theer, ku acī ben pīr ēmēn rin abī bēn bei piiny tēthuth mec yic akōldā, ku abī jal la rōm ke riāāk. Kōc pīr ē pinynhom kēc Nhialic gāt athōrde yic, athōr ē pīr theer kēc piny cak, aabī gāi tē tiŋ kek ē lān kēnē. Acī kaŋ pīr, ku acī ben pīr ya akōlē, ku abī ben dhuk pinynhom." ^{††}

⁹ Go atuny nhial lēk Ȳā, "Kēnē awīc raan njic tak. Nhīim kadhorou aa rēer nyīn kuōr kadhorou kek cī tik nyuc kenhīim. ¹⁰ Kek aa bānyaknhīim kadhorou aya. Bāny kadhiēc kamken aacī liu. Raan tōk aŋot ye bēnyaknhom ēmēn ku dēt aŋot kēc bēn, ku na le bēn ka bī rēer ē bāāny yic kam koor. ¹¹ Ku lān bī bēn bei tēthuth, yen abī ya bēnyaknhom ye kek bēt. Ku yen ē raan kam bānyaknhīim kadhorou, ku yeen abī rōm ke riāāk.

¹² "Tuŋ kathiāār ye ke tiŋkā, aa rēer nyīn bānyaknhīim kathiāār kēc baai guo mac, ku aabī riel dhiel yōk bīk baai mac kek lēi kam thiin koor. ^{†13} Wētde ē tōk, abīk gam kedhie bīk bāānyden thōn lēi. ¹⁴ Bānyaknhīim kathiāār ku lēi aabī keyiic mat ku thērke kek Manh Amāäl. Ku keek aabī Manh Amāäl kek kacke ke tiaam, rin Manh Amāäl yen ē bēnydīt ē bāny, ku bānyaknhīim ku kacke kek aa kōc cī Nhialic kuany ku cōl ke, ku kek aa kōc cī wētde gam."

¹⁵ Go atuuc lēk Ȳa, "Piū ye tiŋ cī tik nyuc kenhīim, aa rēer nyin kōc ē pinynhom ēbēn. ¹⁶ Lēi ku bānyaknhīim kathiāār ca tiŋ aabī kenhīim wēl adējōn kēnē. Abīk dōm ku thatkē ku retkē kōu, ku pālke ke cīn kē cieŋ. Aabī guāpde cuet. Abīk rac ku Ȳot abaŋ cī dōn ē mac.

¹⁷ Bānyaknhīim kathiāārka aabī ē kēnē looi, rin cī Nhialic ye tāāu kepuōth bīk bāānyden gām lēi, rin wīc Nhialic ye kēya. Aabī lāāi theek Ȳet tē bī kē wīc Nhialic thōk."

¹⁸ Go atuny nhial lēk Ȳa, "Tiŋ ca tiŋ kēnē ē gendīt yen mac bāny pinynhom ēbēn."

Nhialic acī Babilon rac

18 Nawēn ē kēnē cōk ke Ȳa ben atuny nhial dēt tiŋ ke bō bei nhial pan Nhialic, ku atuny kēnē ala riēdīt apeī. Ruel dīit Ȳeer wēn bō bei tēnē yen acī pinynhom ēbēn bēn looi bī Ȳer. ² Ku cōōt rōldīt apeī, "Gendīt Babilon acī riāāk. Kōc aacī kat thīn ēbēn.

Acīn raan cī dōn thīn, aa jakrec ku diet rec cīt awu-joŋ. ^{††}

³ Kārec ē bal ye looi gen Babilon aacī yen ke pinynhom ēbēn liāāp,

bī bāny pinynhom keek aa looi kāk ē bal, ciēt ke cī muōn kec apeī dek.

Ku tēēn yen acī Nhialic rac puōu yeguöp.

Ku kōc ē pinynhom aake ye Ȳōc thīn ku loikē kārec Nhialic rac puōu." ^{††}

⁴ Ku piēŋ rōldēt ke jam nhial ku lueel, "Kackiē jālke geeu!

Ku bī week cī met awuōc looi keek yiic kā, ku bī Nhialic we cī Ȳik kādīt rec apeī cimēnden. ^{†††}

⁵ Awuōccken cīk looi aacī juēc nawēn ke la nhial abīk Nhialic dōōt bīk la rac puōu.

Go Nhialic awuōckā yōk ēbēn, ku aacī bī kaŋ puōl ke cī tēm awuōc. ^{†††}

⁶ Dhielkē luōi kārec cīt kāwāār cī kaŋ aa luōi week.

Dhielkē kārec wāār cī looi cool kāk wār kāk wāār cī kaŋ luōi kōc kōk.

Adhielkē gām muōn kec apeī bī wīeet cīt tēwāār ye luōi kōc kōk. [§]

⁷ Ee nhiam riēden dīt rēer ke yeen, ku pīrden rēer yen kāpath yiic.

Adhielkē gām kē rem yeguöp thōŋ kek miēt ē puōu dīt rēer yen thīn.

Rin ye yen rot leec ēlä,

'Ȳen tiŋ dīit ŋaknhom mac paandiē ē riel cīn ke tem Ȳanhom,

Ȳen acīn mony bī thou ku ba dhuur.'

⁸ Rin ye Babilon jīeem kanhiaam kēya,

ee kaam thiin koor ku abī Nhialic kādīt rec

apeī cōl aabō tēnē yeen cimēn tuaany, ku cōŋdīt apeī ku thuōcū.

Abī Ȳōc mac bī nyop ēbēn, rin Bēny Nhialic yen bī ye tēm awuōc,

ala riēdīt apeī. ^{§†}

⁹ "Bāny ē pinynhom wāār cī kārec looi kek ye aabī dhiau ku löōnykē puōth tēnē ye, tē tiŋ kek tol many cī ye Ȳōc nhom tēmec. ¹⁰ Aabī kōc tēmec, rin cī kek riōc ciēt ke bī gām awuōc thiek cīt kēn cī gām Babilon, rin wāār cī kek kārec looi aya kek ye. Abīk aa lueel,

'Ye kērec ē dē, gendīt Babilon, gen ril yen cī guo riāāk ye kam thiin yic!' ^{§††}

¹¹ "Kōc ē Ȳōc pinynhom aa dhiau rin Babilon, rin acīn raan bī kākken ben lōk Ȳōc. ^{§†12} Milōōŋken tōc, ku alēth path, alēth cī looi milān thith ku guēt path ku kāpuōth kōk cie lac yōk ku tuŋ aa kōn, ku kuōr path la diardiar,

acīn raan bī keek ben lōk Ȳōc tēnē ke. ¹³ Miōk ŋīr, māāu ku abīik, ku Ȳōk ku thōk, ku mīthiōōŋ ku lāāi kōk baai ku tiim path ku aloony, acīn raan bī ke lōk Ȳōc.

^{§†14} Abi kōc Ȳōc aa lueel tēnē Babilon ēlä, 'Kuat kāpath wāār ye ke cam, ku kāpuōth wāār ye ke cieŋ aacī rac,

†† 18:2 Ith 13:21; 21:9; Jer 50:39; 51:8; Ny 14:8 †† 18:3 Ith 23:17; Jer 51:7 ††† 18:4 Ith 48:20; Jer 50:8; 51:6, 45 ††† 18:5 Cāk 18:20-21; Jer 51:9 § 18:6 Wk 137:8; Jer 50:29 §† 18:8 Ith 47:7-9

† 17:4 Jer 51:7 †† 17:8 Dan 7:7; Ny 11:7; Wk 69:28 † 17:12 Dan 7:24

ku aaciī bī ben yök acīn.’¹⁵ כּוּץ ׀ ץוּץ װאַר ציַ ןַיַּך ריַן יֵע
 kek kākken ץוּץ יֵע אַאַבִּי דְּחִיַּו טֵי תִיַּךְ כֵּך יֵע כֵּע דֶּׁפּ. אַאַבִּי
 ya kōōc tēmec rin wäär cī kek mat kek ye ciēt ke bī mat
 ׀ riääk yic aya. ¹⁶ אַבִּיק אַאַ לִוּעֵל,

‘Ye kērēec ׀ dē tēnē gendit cīt kēnē,
 gen diit dhēj cīt raan cej milōōj tōc ku guēt path
 yeyeth! ††

¹⁷ Rin kākka aaciī guo bēn mää r n yin yic.’

“כּוּץ ׀ רִיַּאֲח גֵּעֵר אַדֶּכְדִּיעֵת יִיע, כּוּץ לַא כַּקֵּן יֵעֵך
 keek la yaac riäth yiic, kāk ye kek pīr thīn aabi kōōc
 tēmec, ¹⁸ כּוּ דְּחִיעֻקֵּי טֵי תִיַּךְ כֵּך טוֹל נְחוּם כֵּע דֶּׁפּ גֵּעֻ
 kek kāk tō thīn ēbēn, ku jlkē ya lueel, ‘Makei! Acīn
 gendit cī kaṅ ciēt ׀ gen!’ ¹⁹ כּוּ ןַיַּלְכֵּי כֵּן־חִיִּים פּוֹט ׀ נֶחֶת
 bīk nyuōōth lōn cī kek puōth löny ku dhieukē apeī ku
 luelkē,

‘Makei! Cī gendit riääk këya?
 Gendit wäär ye kōc la riäth jīeek la yök thīn,
 yen cī guo riääk ye kaam thiin yic kek kāk tō thīn
 ēbēn! ††

²⁰ כּוּץ רֵעֵר פַּן נְחִילִיכ מִיעֵכֵי פּוֲֹחֵת רִין צִי נְחִילִיכ בַּבִּילוֹן רַאֵ.

Mietkē puōth kōc ׀ Nhialic ku atuuc ׀ Raan cī lōc ku
 dōc,
 ku kōc kāk Nhialic tīj rin cī Nhialic Babilon tēm awuōc
 tēcīt tēn kārēc wäär cī keek luōi week.’ ††

²¹ כּוּ תִיעֵך אַטֻנַי נְחִילִיכ רִיל צִי כּוּרְדִּית תְּחִיע כּוּאַנַי כּוּ
 piir wīir adēkdiēet yic ke lueel,
 “Kēnē yen ee tē bī gendit Babilon rac thīn,
 ku aciī ben tīj acīn. †††

²² יַיִן בַּבִּילוֹן אַצִּין לַאַרְבִּי בִּי בֵּן פִּיַּךְ יִיעֵדֻ,
 ku acīn kēēt bī ben piṅ rōt ke gut thom, tēdē ke ye
 keṅ kooth yiic.

Kōckun atēēt ēbēn aabi mää,
 ku wēthkun ye rap guur abi ciēn rap ben guur thīn. ††

²³ כּוּ מֵעֵ אַצִּי בִּי כַּךְ בֵּן תִּיַּךְ נַיִן כֵּע דֶּׁפּ,
 ku acīn ruēi bī ben looi,
 rin kōckun ׀ ץוּץ כֵּך אַאַכֵּי יֵע כּוּצְדִּית פִּינַיִן־חַו,
 ׀ pinynhom cam tēbäär ׀ ruēēny.’ †

²⁴ נְחִילִיכ אַצִּי בַּבִּילוֹן תֵּם אַוּוֹץ רִין לֵע יֵען גּוֶֹפּ
 awuōc cī yen kōc kāk Nhialic tīj nōk, ku kōc juēc kōk ׀
 Nhialic, Babilon ala guōp awuōc cī yen kōc juēc ׀ pinyn-
 hom ēbēn nōk. ††

Riāj ׀ Babilon ׀ kōc Nhialic miēt puōth

19 Tēwēn cī atuny ril thōk ׀ jam, ke ya piṅ kōc rōt
 nhial ke loi kiēu apeī ku luelkē,
 “Lecku Nhialic! Nhialic yen aciī yo luōk, diik ku riel aa
 kāk Nhialicda kedhie.

² Luōjnde ee yic ku ala cōk.

†† 18:10 Edhe 26:16-17 †† 18:11 Edhe 27:31, 36 ††† 18:13
 Edhe 27:12, 13, 22 † 18:15 Edhe 27:31, 36 †† 18:16 Ith 23:14; Ed-
 he 27:26-30 † 18:18 Edhe 27:32 †† 18:19 Edhe 27:30-34 ††
 18:20 L.rou 32:43; Jer 51:48 ††† 18:21 Jer 51:63-64; Edhe 26:21
 ††† 18:22 Edhe 26:13; Ith 24:8 † 18:23 Jer 7:34; 25:10 †† 18:24
 Jer 51:49

Yen aci tīj adējōok wäär njec tēm awuōc thōj kek kāk
 cī luōi kōc ׀ pinynhom.

Babilon cī pinynhom rac, rin rim kōc Nhialic atō yecin.”
 †††

³ כּוּ בֵּן תְּחַן אַװֵּן לִוּי כִיעֻ יַאי כַּם,
 “Lecku Nhialic!

Babilon abi dēp ku many nyop ye abi tol ya la nhial
 akōlriēec ēbēn.” ††

⁴ כּוּ תִיעֵך כּוּצְדִּית כַּתְּחִירֻוּ כּוּ נְחַן, כּוּ לַאַי פִּיר כַּךְ־חַו
 ke gut kenhiol piny ׀ Nhialic nhom ku dorkē ke cī nyuc
 thōnyde nhom,
 “Yenakan, Lecku Nhialic!”

Yan thiēj Manh Amääl

⁵ כּוּ פִיעֵך רֵיל כֵּע צוֹת תְּחֻוֹץ לִוּם כּוּ לִוּעֵל,
 “Wek aa dhil Nhialicda leec, week ēbēn,
 kōc ril ku kōc niōp, wek kōc thek yeen ēbēn ye door.”
 †††

⁶ כּוּ פִיעֵך כּוּץ ןַיַּעֵך כֵּע לִוּי כִיעֻ נְחִיל אַפֵּי, כֵּע לִוּי אַרְוֵיל
 cīt arōil ׀ pīu kat apeī, ku cīt mär deṅ ku luelkē,
 “Lecku Nhialic! Rin Bānyda, Nhialic Madhōl ee
 Bēnyṅaknhom! ††

⁷ ןַיַּלְכֵּי פּוֲֹחֵת מִיעֵך כּוּ לֵעֻךְ נְחִילִיכ,
 rin cī nīn thiēj Manh Amääl thōk, ku nyan thiak aci
 rot guir bī lor.

⁸ אַצִּי נְחִילִיכ רֻוֹךְ אֵלֶּתֶּך פַּתֵּך צִין גּוּפ אַצֻּל בִּי כֵּעֵך
 cieṅ.”

Alēth path aatō n yin kāpath ye raan luōi Nhialic.

⁹ גּוּ אַטֻעֻ לֵעֵך יַא, “Gāt wēlkā, kōc mit puōth aa kōc cī
 cōl ׀ yan thiēj Manh Amääl yic.” Ku met thīn ëlä,
 “Wēlkā aa wēl ׀ yith bō tēnē Nhialic.”

¹⁰ גּוּץ ץַן־חִיַּאַל גּוֲֹטֵ פִינַיִן־חַו יֵען־חַו בַּא דּוּר. גּוּ לֵעֵך יַא,
 “Duk loi këya! Ee Nhialic yen aya luōi cīmēn ye yin ku
 miēthakun cī gam, kōc cī yic cī Jethu nyuōōth, buōth
 yic. Ee Nhialic ׀ rot yen aye door.” Rin yic cī Jethu
 nyuōōth yen ׀ kōc cōl agam wēt ׀ Nhialic.

Raan cath mathiāj yer

¹¹ כּוּ תִיעֵך פַּן נְחִילִיכ כֵּע נְחַנַּי תְּחוֹך, גּוּ יַא מַתְּחִירֻ
 yer yen tīēj thīn kek raan cath ׀ ye. Ee yen raan ׀
 Nhialic luōi ׀ puōn yer, kuat kāk ye looi ēbēn aaya
 yith, tē looi yen luk tēdē ke ye tōṅ, ka la cōk ēbēn.

¹² יֵען אַדֶּׁפּ נַיִן צִימֵן מַאֵך, כּוּ אַצִּיעֵך אַןמֵּך ןַיַּעֵך יֵען־
 hom. Acī gāt kōu rin, ku ׀ yen anjic rienke ׀ rot. †††¹³ כּוּ
 acieṅ alanh bār yekōu cī kōu thiāj ׀ riem. Ku rienke aa,
 “Wēt ׀ Nhialic.” ¹⁴ אַבּוּצְחֵ אַפּוּרװֻךְ נְחִילִיכ כֵּע צִיעֵך
 alēth yer, ku aake cath mīthiōōj yer. ¹⁵ כּוּ פַּל מוֹת ׀
 bēn bei yethok bī yen kōc ׀ pinynhom tōk. Abi kōc
 pinynhom mac ke cīn anuān, aabi nhiac yiic cīmēn
 mōn nhiēc bei athuāi yic, bīk riāj puōu ׀ Nhialic yök
 kegup. †††¹⁶ כּוּ אַלַּן־חֵדֵי כּוּ כּוּ יֵעֵך־אֵם, רִין אַצִּי גּוֲֹטֵ תְּחִין

††† 19:2 L.rou 32:43; 2Bṅ 9:7 †† 19:3 Ith 34:10 ††† 19:5 Wk
 115:13 †† 19:6 Edhe 1:24; Wk 93:1; 97:1; 99:1 †† 19:11 Edhe 1:1;
 Wk 96:13; Ith 11:4 ††† 19:12 Dan 10:6 ††† 19:15 Wk 2:9; Ith 63:3;
 Juel 3:13; Ny 14:20

elä, " BĒNYŅAKNHOM Ē BĀNYŅAKNHĪĪM, BĒNYDĪT Ē BĀNYDĪT ĒBĒN. "

¹⁷ Guo atuny nhial kääc aköl nyin tiŋ, ke cöl diet pār aliir yic ebēn ku lueel röldit, "Bäk tēn, bäk bēn mith miēthdīt ē thēi cī Nhialic guir! ¹⁸ Bäk ŋuetkē gup bānyaknhīim, kōcdit apuruuk, kōcdit ril, gup mīthiōŋken ku kōc cath ē ke, gup kōc ebēn, kōc aloony ku kōc cie aloony, kōcdit ku kōc kor!" †

¹⁹ Ku tiēŋ lēi ku bānyaknhīim ē pinynhom kek apu-ruōōkken, ke kuut kenhiim ebēn bik la thōr kek raan cath mathiāŋ ku apuruōōkke. ²⁰ Go lēi dōm, kek raan wēt lueth wēŋ yen kōc nyin lueel, raan kāk kōc gōi looi, bī kōc la nhīim kīn lēi kenhiim tuēŋ muōr rin kākken kā ku dorkē kēden cī kiēt. Go keek ebēn karou piēer manydīt tuc apēi bēn bei kuur yic ke pīr. ^{†21} Ku nāk apuruōōkken ebēn ē pal bēn bei raan cath mathiāŋ thok. Ku guāpken aaci diet bēn ŋuet.

Ruōōn tiem tōk

20 Ku tiēŋ atuny nhial ke bō piny, ke muk wēnh ye tēthuth mec yic tuer thok, ku luŋ arēk dīt thiek apēi. ² Ku dōm atuny nhial kēdīt cīt jakanuaan, kēpiiny thēer yen jŋrac dīt ē pinynhom, ku rek ē ruōōn tiem tōk. ^{†3} Ku piir tēthuth mec yic apēi, ku riit thīn ku thiōōk thīn ē thaany. Ku abī rēer ē tēēn ē ruōōn tiem tōk. Ku kēya aciī bī lēu bī kōc pinynhom ben tuōōr nyin. Ku na la runkā thōk ke yeen abī pāl ayeer ē kaam koor.

⁴ Ku tiēŋ kōc ke cī nyuc ē thōc nhīim, ku tiēŋ wēi kōc wāar cī tēm rōt rin cī kek wēt Jethu Krītho ku yen wēt Nhialic gam. Kōckā aake nāk ke rin kēc kek wēt lēi gam ku dorkē, ku aaciŋ gup kīn ē lēi kenhiim tuēŋ ku kecin. Aaci ben pīr ku nyuuckē ē thōc nhīim, rin cī Nhialic ke gām riēl bik mac. Ku jolkē mac kek Raan cī lōc ku dōc ē ruōōn tiem tōk. ^{†5} Na cī runkā thōk, ke kōc kōk cī thou, kōc cī gam ku kōc ē pinynhom aabi ben pīr, ku ē yen jōn rot tuēŋ bī gup kōc cī thou rōt jōt. ⁶ Ku Nhialic abī kōckā dōc, ku keek aabi ya kacke rin ye kek kōc cī kaŋ pīr, rin cī ke kaŋ jōt thou yic. Ku keek aaciī bī thou thon ē rou, ku aabi ya kōc Nhialic luōōi ku Jethu Krītho, ku aabi mac kek ye ke ye bāny ē tōk ruōōn tiem tōk.

Jŋrac aci tiam

⁷ Tē le ruōōn tiem tōk thōk, ke jŋrac abī lony tēwāar cī ye mac thīn. ⁸ Ku abī ben bēn ē pinynhom bī kōc kōk bēn wēēŋ nyin, kōc cī thiēi ē bēēi pinynhom yiic cöl Gok ku Magok. Aabi jŋrac mat yiic ku ŷēth ke tōŋ yic. Ku keek aa juēc ka cīt liēet agōr. ^{†9} Ku weerkē pinynhom ebēn, ku goolkē gen nhieer Nhialic piny, gen rēer kacke thīn. Go Nhialic mac tuōōc piny nhial bī ke nōk ebēn. ¹⁰ Ku cuet jŋrac wāar ke wēŋ manydīt tuc apēi bēn bei kuur yic, tēwāar cī lēi ku kōc tōr lueth kaŋ cuat thīn. Ku keek aabi reem aköl ku wēer ē tēēn akōlriēc ebēn.

† 19:18 Edhe 39:17-20 †† 19:20 Ny 13:1-18 ‡ 20:2 Cäk 3:1 †† 20:4 Dan 7:9, 22 ‡† 20:8 Edhe 7:2; 38:2, 9, 15

Luŋ thōk ē piny

¹¹ Ku tiēŋ thōnydīt ŷer apēi kek raan cī nyuc yenhom. Go piny ku nhial määŋ yenhom tuēŋ ku cīn raan ben ke tiŋ acīn. ¹² Ku tiēŋ kōc cī thou ebēn kōcdit ku kōckor ē pinynhom ebēn ke kääc thōōc lōōm. Ku jōl athōr ŋaany yiic, ku athōr cī kāk cī kōc pinynhom looi gōt thīn, ku jōl athōr dēt yen athōr pīr ŋaany yic aya. Ku kōc ebēn aake ye tēm awuōc thōŋ kek kē cī ŋek looi pinynhom, cī gōt rienke thook athōr yic. ^{††13} Ku jōl kōc ke thou wīr bēn ku kēēckē Nhialic nom luk yic, ku jōl kōc cī thou rēer guāpken piiny rēŋ yiic rōt jōt aya, ku kēēckē Nhialic nom luk yic. Ku keek aaci bēn tēm awuōc thōŋ kek kāk ke cīk looi pinynhom. ¹⁴ Go thou nom guōp cuat manydīt dēp apēi yic. Manydīt dēp kēnē yen ē thon ē rou. ¹⁵ Kuat raan liu rienke athōr ē pīr yic, aci cuat baau mac dēp kēnē yic.

Pinynhom ku nhial ē yam

21 Ku jal pinynhom ku nhial ē yam tiŋ, rin cī piny ku nhial thēer määŋ, ku cīn wērdit kōk ben rēer thīn. ^{††2} Ku tiēŋ gen Nhialic yen Jeruthalem ē yam, ke bō piny nhial pan Nhialic bī bēn pinynhom. Gen ē Nhialic aci guir cimēn nyan cī guir bī gām moc. ^{†3} Ku piēŋ raan ke cōt röldit apēi ē thōōc lōōm ku lueel, "Ēmēn pan Nhialic arēer kek raan! Ku keek aabi ya kacke, ku Nhialic nom guōp abī rēer ke ke ku abī ya Nhialicden. ^{††4} Abī piū wēec wei kenyin. Ku aciŋ raan bī ben thou aciŋ. Aciŋ raan bī puōu ben riāāk ku dhieeu, tēdē ke ben tērem yōk yeguōp cimēn thēer, rin kāŋ aaci rōt waar." ^{†††}

⁵ Ku lueel raan cī nyuc thōōc nom elä, "Tiēŋkē! Kāŋ ebēn aluōōi bik aa yam!" Ku lueel aya elä tēnē ŷa, "Gāt kēnē, alēu ba gam yen kē luēel rin wēlkā aa yith.

⁶ "Kuat kākkih ebēn ēci luōōi tēcit tēde. Ee ŷen jōk ē cōk ku ŷen thōk ē kāŋ. ŷen abī raan nēk rou gām piū dek, aba gām piū ē pīr, ku aba gām ye ē path. ^{††7} Kuat raan cī tiam abī kākā yōk tēnē ŷa. Aba gām ē kākā ebēn, ku ŷen abī ya Nhialic ku yeen abī ya manhdīē. ^{††8} Ku kōc riōc, ku kōc cī gamden puōl ku kōc cā adu-muōōm looi, kōc cī kōc nōk, kōc ē luui kārēc, kōc ē jŋrac, kōc jakrēc door, ku kōc alueth, kōckā ebēn aabi cuat manydīt tuc bēn bei kuur yic, ku yen ē thon ē rou."

Jeruthalem ē yam

⁹ Go atuōny tōk kam atuuc kadhōrou wāar muk kērac apēi ciēen bēn ku cōl ŷa, "Bāar lokku ba yi la nyuōth nyan bī ya tiŋ Manh Amāäl." ¹⁰ Go Wēi Nhialic la ŷaguōp ku ŷēth atuuc ŷa ē kuurdīt bār nom. Ee tēēn ke nyuth ŷa Jeruthalem gen ē Nhialic ke bō piny nhial

††† 20:12 Dan 7:9-10 ††† 21:1 Ith 65:17; 66:22; 2Pit 3:13 § 21:2 Ith 52:1; 61:10; Ny 3:12 †† 21:3 Edhe 37:27; Leb 26:11, 12 ††† 21:4 Ith 25:8; 35:10; 65:19 †† 21:6 Ith 55:1 ††† 21:7 2Tha 7:14; Wk 89:26-27

pan Nhialic. ^{†11} Ee dēp diardiar ke diik Nhialic. A dēp cīt kuur cī guan bī la lēnlēn. ¹² Ku aci gōōl piny kal ril bār, ku ala thok kathiäär ku rou, ku thokkå ebēn aaye atuuc kōōc thīn. Ku thokkå aaci rin kuat Itharel kathiäär ku rou gōt thīn. ¹³ Ku kal cī geu gōōl piny ē la guōk kanjuan, ku guōn tōk ē la thok kadiäk. ^{††14} Kal cī ke geu gōōl piny aaci buth aleeldit kathiäär ku rou nhiim. Ku rin atuuc Manh Amääl kathiäär ku rou aake cī gāt aleelkå kōōth.

¹⁵ Ku atuny wäär yen jam ke ya, amuk wai cī looi milān tōc bī yen geu athem, pānyde ku thuckke. ^{†16} Geu ala guōk kanjuan thōn thook. Ku them atuny nhial geu waiden wēn muk, ku yōk ke cīt meel tiem tōk ku buct kadhiēc bēr ē kōu, ku lāau yic kek bēr la nhial ē cīt kēnē aya. ¹⁷ Ku them atuuc la nhial ē kal ku dīt ē kōude aya, ku yōk ke ye akāāth thiārdātem. Kåk ke ye atuuc them aake cīt kåk ye kōc them ē path.

¹⁸ Pāny cī geu looi, aaci buth kuur yer dhēn ku geu nhom ēcī looi milān tōc la gei cīt macar. ¹⁹ Puōōny ē geu aake cī jōōk cōk kuat aleel la diardiar. Aleel ke cī puōōny jōōk cōk aya aake yic thiäär ku rou. Kōk aake thith, ku kōk aa yer ku kōk aa maņōk, kōk aa mithiōōn, kōk aa mikēth, kōk aa miyēn, kōk aa milōōth, kōk aa maliik, ku kōk aa mamer. ²⁰ Ku kit ebēn aake ye thiäär ku rou. ²¹ Thok kathiäär ku rou ē genē aake cī looi aleel yer kathiäär ku rou, thucn tōk ē ye looi alel yer tōk, ku gēek ē geu yic aaci looi milān tōc la diardiar cīt macar. [†]

²² Yen akēc luān Nhialic ye kōc rōōk thīn tīn, ee gen kēnē yic, rin Bēny Nhialic Madhōl ku Manh Amääl kek aa luān Nhialic. ²³ Gen kēnē ēcīi wic ruel akōl, tēdē ke ye pēei, rin ala ruelde ē rot, rin rueldit Nhialic yen aye ye mer yic, ku Manh Amääl yen aye ye mer yic cimēn many adōk. ^{††24} Ku ruel ē gen yen aye kōc cath thīn, ku bāny pinyinhom aabi ya bēn bik jaakden bēēi thīn. ^{††}

²⁵ Kal aabi ya rēer ke ŋaany thook akōl ku wēer, rin piny aci ben a cuōl. ²⁶ Kōc wuōt ebēn aabi bēn ē gen yic rin bī kek Nhialic bēn aa door ku leckē. ^{†††27} Acin kōc la gup adumuōōm bī puōl bik la geeu, ayī kōc ē luui kåk kōc cōl ayār gup ku kōc tōr lueth. Kōc bī puōl bik la geeu aa kōc cī rienken gōt athōr ē pīr Manh Amääl yic. [§]

22 Ku ben atuny nhial ya nyuōth wār cī thiān piū ē pīr la kīrkīr apeī bō tēnē thōny Nhialic ku Manh Amääl, ^{§†2} ke kuēer geeu gēk ciel yic. Agōr ē wār lōn ku lōn, akēēc tim ē pīr thīn, tim luōk ē pēei thok ebēn ruōōn tōk yic, ku kōc wuōt ebēn aa yiēthke lōōm bī kek yōntōōk aa cōl adem, ku tueny kōk aya. ^{§††3} Acin dēt mēen Nhialic bī rēer ye gen kēnē yic. Kōc Nhialic ku thōny Nhialic kek thōny Manh Amääl kek aa rēer thīn, ku kōc ē Nhialic kek aabi ye aa door. ^{§†4} Kōckå aabi Nhialic aa tīn ku rin Nhialic abī gāt kenhiim tuen. ⁵ Abī ciēn cuōl ē piny ye gen yic. Kōc ē rēer thīn aaci bī wic

† 21:10 Edhe 40:2 †† 21:13 Edhe 48:30-35 † 21:15 Edhe 40:3 †† 21:21 Ith 54:11-12 †† 21:23 Ith 60:19-20 ††† 21:24 Ith 60:3 ††† 21:26 Ith 60:11 § 21:27 Ith 52:1; Edhe 44:9 †† 22:1 Edhe 47:1; Dhåk 14:8 ††† 22:2 Cåk 2:9; Edhe 47:12 †† 22:3 Dhåk 14:11

ruel akōl, tēdē ke ye many bī piny mer yen wickē. Rin Nhialic yen abī ya ruelden. Aabi rēer thīn ke ye bāny akōlriēc ebēn. ^{§††}

Bēn ē Jethu

⁶ Go atuuc lēk ya, “Kuat kåk ca tīn ku piņ ke aa yith ebēn. Ku Bēny Nhialic yen Wēike yāth ē kōc kåk Nhialic tīn gup, yen acā atuōnyde tuōōc bī kacke nyuōth kåk bī rōt looi ye nīnkå.” ⁷ Aye Jethu lueel ēlā, “Dhielkē piņ apath! Yen abō emēn! Kōc mit puōth aa kōc thek kåk cī lueel athōr kēnē yic ebēn!” ⁸ Ee yen Joon yen a ya piņ ku tiēn kākķå. Tēwēn cī yen ke piņ ku tiēn ke, ke ya gut yanhōl piny yecōk ku duōōr atuny wēn nyuth yen kākķå. ⁹ Go jal lēk ya, “Duk loi kēya! Yen alony cimēndu, ku miēthakui kōc kåk Nhialic tīn, ku kōc ebēn kåk tō athōr yic theek. Dor Nhialic!” ¹⁰ Ku lēk ya, “Duk kåk cī gōt athōr kåk Nhialic kēnē yic thian tēnē kōc, rin cī piny thiōk ke thōk. ¹¹ Ku kōc kārēc looi aabi ŋot ke la tuen ke looi kārēc, ku kōc cī wēt jōnrac gam aabi ŋot loikē kēya. Ku kōc ē luui kāpath aabi ya luui kāpath. Ku kōc Nhialic aabi la tuen ke luui Nhialic.” [†]

¹² Aye Jethu lueel ēlā, “Piēnķē apath yen abō emēn thiin, yen abō ba kōc bēn riōp, tēdē ke ya tēm kōc awuōc thōn kek kē cī ŋek looi theer wäär. ^{§†13} Ee yen jōk ē cōk ku yen thōk ē kār. ^{§††}

¹⁴ “Kōc mit gup aa kōc cā alāthken lōōk riem Manh Amääl, rin aabi la yic bik mith tim piir cam, ku aala yic aya bik la gen Nhialic ē yam. ^{§††15} Kōc tō geu kōu aa kōc pan mac, kōc cī kegup yiēk acuōl rin theek kek jōnrac, kōc nāk ē kōc, ku kōc ē jam lueth, ku kōc luui kåk bal aaci kōn la ē gen kēnē yic acin.

¹⁶ “Aye Jethu lueel ēlā, Yen acā atuōnydiē tooc bī kākķå bēn lēk we, wek akuut cī gam. Yen ē kuat dhiēnh bēnyŋaknhom Debit, ee ciēer bak piny ē ruel bēēi.” ^{§§§}

¹⁷ Aye Wēi Nhialic ku kōc Nhialic kek cīt nyan thiak ē Manh Amääl lueel, “Båk!” Ku kuat raan piņ ē kēnē adhil lueel aya, “Båk!” Na le raan nēk rou ke bō, kuat raan nēk rou abī dek piū piir ē path. ¹⁸

Thōk ē wēl

¹⁸ Yen Joon, yen alēk kuat raan piņ ē wēt kēnē puōu ebēn, na le raan juēk kēde thīn ka bī Nhialic tuōc kārēc cī gōt athōr kēnē yic. ¹⁹ Ku na le raan nyēei wēt tōk kam wēl tō athōr wēl cī nyuōth yen yic, ke Nhialic abī yinyden bī tēk ye mith tim ē piir yic, ku la gen yam, cī ke gōt athōr kēnē yic, nyaai tēnē ye. ¹⁹

²⁰ Ku Jethu raan lēk kōc kākķå ebēn aye lueel, “Yēē-yēē! Yen abō emēn!” Kēya, ee tēde. Bäär Bēny Jethu!

²¹ Bī dhēen Bēny Jethu rēer kek kōc ē Nhialic. Yenakan.

§†† 22:5 Ith 60:19; Dan 7:18 †† 22:11 Dan 12:10 †† 22:12 Ith 40:10; 62:11; Wk 28:4; Jer 17:10 ††† 22:13 Ny 1:8, 17; 2:8; Ith 44:6; 48:12 ††† 22:14 Cåk 2:9; 3:22 ††† 22:16 Ith 11:1, 10 18 22:17 Ith 55:1 19 22:19 L.rou 4:2; 12:32